

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยเรื่อง

พลวัตนโยบายการเกษตรของไทย : ความเป็นมาจากอดีตสู่ปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 นโยบายการเกษตรของไทยเฉพาะเรื่อง เล่ม 1

โดย

โสภณ ชมชาญ และคณะ

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ตุลาคม 2557

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยเรื่อง

พลวัตนโยบายการเกษตรของไทย : ความเป็นมาจากอดีตสู่ปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 นโยบายการเกษตรของไทยเฉพาะเรื่อง เล่ม 1

โดย

โสภณ ชมชาญ

กรณิศ นพรัตน์

โสภิต ทองปาน

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ตุลาคม 2557

คำนำ

ความรุ่งเรืองของมนุษยชาติที่มีมาอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาอันยาวนานนั้นมีความผูกพันกับการเกษตรกรรมอย่างแนบแน่น ด้วยเหตุที่ว่าปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิตนั้นในเบื้องต้นมาจากการเกษตร ด้วยความสำคัญดังกล่าวนี้ ประเทศไทยซึ่งเริ่มต้นการพัฒนาเศรษฐกิจในอดีตด้วยการเกษตร จึงได้มีการกำหนดนโยบายการเกษตรมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่กรุงสุโขทัยเป็นราชธานีจนถึงปัจจุบัน นโยบายการเกษตรดังกล่าวนี้มีที่มาจากหลายแห่ง ทั้งจากจดหมายเหตุ กฎและระเบียบที่เกี่ยวกับการเกษตร คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่างๆ มติคณะรัฐมนตรี แผนบริหารราชการแผ่นดิน เป็นต้น อย่างไรก็ตามนโยบายการเกษตรเหล่านี้ในปัจจุบันไม่มีการรวบรวมและจัดทำเป็นฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ จึงได้มีโครงการวิจัยเรื่อง “พลวัตนโยบายการเกษตรของไทย: ความเป็นมาจากอดีตสู่ปัจจุบัน” ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลัก 3 ด้าน คือ (1) เพื่อรวบรวมนโยบายการเกษตรของไทยด้านต่างๆ ในอดีตจนถึงปัจจุบัน (2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยและเหตุการณ์สำคัญ ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงนโยบายการเกษตรของไทย และ (3) เพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูลความรู้ให้อนุชนรุ่นต่อไปได้ใช้ในการค้นคว้าอ้างอิง

รายงานโครงการวิจัยเรื่องนี้ประกอบด้วยเนื้อหาหลักที่แบ่งออกเป็น 2 ส่วน เป็นเอกสารรวม 4 เล่ม ในส่วนแรกเล่ม 1 และ 2 นั้น จะมีทั้งสิ้น 16 บท เริ่มด้วยความเป็นมาของการศึกษาในบทนำ ในบทที่ 2 เป็นการทบทวนถึงวิวัฒนาการการเกษตรกับการปกครองของราชอาณาจักรไทย ในบทที่ 3 ถึง บทที่ 15 เป็นการทบทวนนโยบายการเกษตรตั้งแต่ พ.ศ. 1762 ถึง พ.ศ. 2556 โดยแบ่งตามช่วงเวลาต่างๆ ในบทที่ 16 เป็นการวิเคราะห์ถึงปัจจัยและเหตุการณ์ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงนโยบายการเกษตรของไทย ทั้งกรณีจากปัจจัยต่างประเทศและปัจจัยในประเทศ

ในส่วนที่สองประกอบด้วยเอกสาร 2 เล่ม จะเป็นการนำนโยบายและเหตุการณ์ที่สำคัญที่ทบทวนไว้แล้ว ในส่วนที่ 1 มาจัดเป็นนโยบายเฉพาะเรื่อง รวม 18 เรื่อง โดยในเล่มที่ 1 จะประกอบด้วยเรื่องที่ 1 ถึงเรื่องที่ 9 และในเล่มที่ 2 จะประกอบด้วยเรื่องที่ 10 ถึงเรื่องที่ 18 ดังนี้ (1) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร (2) นโยบายที่ดินเพื่อการเกษตร (3) นโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในประเทศไทย (4) นโยบายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (5) นโยบายการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม (6) นโยบายการกำหนดเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช (Zoning) (7) นโยบายน้ำเพื่อการเกษตร (8) นโยบายปุ๋ย (9) นโยบายข้าว (10) นโยบายยางพารา (11) นโยบายมันสำปะหลัง (12) นโยบายอ้อยและน้ำตาลทราย (13) นโยบายการปลูกพืชพลังงานแทนพืชอาหาร (14) นโยบายเรื่องพืชตัดแปลงพันธุกรรม (15) นโยบายปศุสัตว์ (16) นโยบายการประมง (17) นโยบายเกษตรต่างประเทศ และ (18) นโยบายการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบภัยพิบัติ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
เรื่องที่ 1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เอกสารอ้างอิง	1-1 1-24
เรื่องที่ 2. นโยบายที่ดินเพื่อการเกษตรและเหตุการณ์ที่สำคัญ เอกสารอ้างอิง	2-1 2-64
เรื่องที่ 3. นโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในประเทศไทยและเหตุการณ์ที่สำคัญ เอกสารอ้างอิง	3-1 3-21
เรื่องที่ 4. นโยบายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและเหตุการณ์ที่สำคัญ เอกสารอ้างอิง	4-1 4-8
เรื่องที่ 5. นโยบายการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมและเหตุการณ์ที่สำคัญ เอกสารอ้างอิง	5-1 5-17
เรื่องที่ 6. นโยบายการกำหนดเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช (Zoning) และเหตุการณ์ที่สำคัญ เอกสารอ้างอิง	6-1 6-9
เรื่องที่ 7. นโยบายน้ำเพื่อการเกษตรและเหตุการณ์ที่สำคัญ เอกสารอ้างอิง	7-1 7-89
เรื่องที่ 8. นโยบายปุ๋ยและเหตุการณ์ที่สำคัญ เอกสารอ้างอิง	8-1 8-34
เรื่องที่ 9. นโยบายข้าวและเหตุการณ์ที่สำคัญ เอกสารอ้างอิง	9-1 9-163

เรื่องที่ 1

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

เรื่องที่ 1

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรของประเทศไทย ได้จำแนกออกเป็น 12 หมวด ดังนี้

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
2. กฎหมายว่าด้วยที่ดิน
3. กฎหมายว่าด้วยการชลประทานและทรัพยากรน้ำ
4. กฎหมายว่าด้วยพืช
5. กฎหมายว่าด้วยสัตว์
6. กฎหมายว่าด้วยการประมง
7. กฎหมายว่าด้วยปัจจัยการผลิต
8. กฎหมายว่าด้วยเศรษฐกิจ การเงินและสถาบันเกษตรกร
9. กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรของรัฐ
10. กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว
11. พระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ
12. ข้อตกลงพหุภาคีที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

ในแต่ละหมวดได้มีกฎหมายหลายฉบับที่ประกาศใช้ นอกจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ทบทวนถึงฉบับที่ได้ยกเลิกการใช้แล้ว กฎหมายในหมวดอื่นๆ ได้กล่าวถึงเฉพาะที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยเรียงตามเวลาของการประกาศใช้แต่ละฉบับดังต่อไปนี้

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมาได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลายฉบับ มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบางฉบับตามลำดับเวลา ดังนี้

วันที่ 23 มีนาคม 2492 ได้มีการประกาศใช้ **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2492** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 66 ตอนที่ 17 ลงวันที่ 23 มีนาคม 2492

ในหมวด 5 แนวนโยบายแห่งรัฐมาตรา 69 และ 70 บัญญัติไว้ดังนี้

“มาตรา 69 รัฐพึงส่งเสริมและบำรุงการประกอบเกษตรกรรม เพื่อเพิ่มพูนผลิตผลทั้งในทางปริมาณและคุณภาพ และพึงสนับสนุนการสหกรณ์เพื่อผลเช่นนั้นด้วย

มาตรา 70 รัฐพึงสนับสนุนการค้าและการประกอบการผลิตของเอกชน ทั้งใน
เกษตรกรรม และอุตสาหกรรม”

วันที่ 20 มิถุนายน 2511 ได้มีการประกาศใช้**รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.
2511** ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 85 ตอนพิเศษ ฉบับพิเศษ ลงวันที่ 20 มิถุนายน 2511

ในหมวด 5 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 65 และ 66 บัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา 65 รัฐพึงส่งเสริมและบำรุงการประกอบเกษตรกรรมเพื่อเพิ่มพูนผลิตผลทั้ง
ในทางปริมาณและคุณภาพ

มาตรา 66 รัฐพึงสนับสนุนการค้าและการประกอบการผลิตส่วนเอกชน ทั้งใน
เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม

วันที่ 7 ตุลาคม 2517 ได้มีการประกาศใช้**รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พ.ศ. 2517** ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 69 ลงวันที่ 7 ตุลาคม 2517

ในหมวด 5 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 77 78 80 81 82 และ 83 บัญญัติไว้ดังนี้

“มาตรา 77 รัฐพึงบำรุงรักษาความสมดุลของสภาพแวดล้อมและความงามทาง
ธรรมชาติ รวมทั้งป่าไม้ต้นน้ำลำธารและน่านน้ำ

มาตรา 78 รัฐพึงส่งเสริมการค้าหาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อนำมาใช้ให้เกิด
ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจแก่ประชาชนชาวไทย โดยไม่ขัดกับหลักการอนุรักษ์กรรม

มาตรา 80 รัฐพึงจัดระบบการถือกรรมสิทธิ์และการครอบครองที่ดินเพื่อประโยชน์
แห่งการส่งเสริมเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรม และพึงกำหนดพันธะให้เจ้าของที่ดินใช้ที่ดินให้เป็นประโยชน์
ตามความเหมาะสมแก่สภาพของที่ดิน

มาตรา 81 รัฐพึงส่งเสริมให้เกษตรกรรมมีกรรมสิทธิ์ และสิทธิในที่ดิน เพื่อประกอบ
เกษตรกรรมอย่างทั่วถึง โดยการปฏิรูปที่ดินและวิธีการอื่น

มาตรา 82 รัฐพึงส่งเสริมและบำรุงเกษตรกรรม

รัฐพึงคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในด้านการผลิตและ
การจำหน่ายผลผลิต

มาตรา 83 รัฐพึงส่งเสริมและสนับสนุนการสหกรณ์

มาตรา 84 รัฐพึงส่งเสริมและสนับสนุนพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม

วันที่ 22 ธันวาคม 2521 ได้มีการประกาศใช้**รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พ.ศ. 2521** ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 95 ตอนที่ 146 ลงวันที่ 22 ธันวาคม 2521

ในหมวด 5 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 67 บัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา 67 รัฐพึงดำเนินการให้เกษตรกรรมมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดินเพื่อประกอบ
เกษตรกรรมอย่างทั่วถึงโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่น

รัฐพึงคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในด้านการผลิตและการจำหน่ายผลผลิต โดยวิธีการประกันราคาหรือพุงราคาตลอดจนการจัดระบบและควบคุมการผลิตและการจำหน่ายให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดหรือโดยวิธีอื่น และพึงส่งเสริมให้เกษตรกรรวมตัวกันเป็นสหกรณ์หรือวิธีอื่น”

วันที่ 9 ธันวาคม 2534 ได้มีการประกาศใช้ **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534** ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 108 ตอนที่ 216 ฉบับพิเศษ ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2534

ในหมวด 5 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 76 บัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา 76 รัฐพึงดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิในที่ดินอย่างทั่วถึงเพื่อประกอบเกษตรกรรมโดยการปฏิรูปที่ดิน จัดรูปที่ดินหรือวิธีอื่น

รัฐพึงจัดหาและดูแลการใช้น้ำของเกษตรกรให้มีเพียงพอและเหมาะสมแก่เกษตรกรรม

รัฐพึงส่งเสริมคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในด้านการผลิต การเก็บรักษาและการจำหน่ายผลผลิต เพื่อให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนที่เป็นธรรม และพึงส่งเสริมให้เกษตรกรรวมตัวกันเพื่อรักษาผลประโยชน์ดังกล่าวโดยจัดตั้งเป็นสหกรณ์หรือวิธีอื่น

วันที่ 11 ตุลาคม 2540 ได้มีการประกาศใช้ **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540** ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 114 ตอนที่ 55 ก ลงวันที่ 11 ตุลาคม 2540

ในหมวด 5 มีบทบัญญัติ มาตรา 84 และ มาตรา 85 บัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา 84 รัฐต้องจัดระบบการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม จัดหาแหล่งน้ำเพื่อเกษตรกรรมให้เกษตรกรอย่างทั่วถึง และรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรให้ได้รับผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้งส่งเสริมการรวมตัวของเกษตรกรเพื่อวางแผนการเกษตรและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร

มาตรา 85 รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุนและคุ้มครองระบบสหกรณ์

วันที่ 24 สิงหาคม 2550 ได้มีการประกาศใช้ **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550** ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 124 ตอนที่ 47 ก ลงวันที่ 24 สิงหาคม 2550

ในหมวด 3 มาตรา 64 หมวด 5 มาตรา 84 และมาตรา 85 มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรไว้ดังนี้

มาตรา 64 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์การเอกชน องค์การพัฒนาเอกชน หรือหมู่คณะอื่น

มาตรา 84 (8) คุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิตและการตลาด ส่งเสริมให้สินค้าเกษตร ได้รับผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรในรูปของสภาเกษตรกรเพื่อวางแผนการเกษตรและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร

มาตรา 85 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินให้ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยให้คำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ทั้งผืนดิน ผืนน้ำ วิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น และการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ และกำหนดมาตรฐานการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินนั้นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย

(2) กระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมและดำเนินการให้เกษตรกร มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึงโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่น รวมทั้งจัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างพอเพียงและเหมาะสมแก่การเกษตร

(3) จัดให้มีการวางผังเมือง พัฒนา และดำเนินการตามผังเมืองอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

(4) จัดให้มีแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและทรัพยากรธรรมชาติ อื่นอย่างเป็นระบบและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล

(5) ส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการ พัฒนาที่ยั่งยืนตลอดจนควบคุมและกำจัดการมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิต ของประชาชน โดยประชาชน ชุมชนท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีส่วนร่วมในการกำหนด แนวทางการดำเนินงาน

2. กฎหมายว่าด้วยที่ดิน

กฎหมายว่าด้วยที่ดินที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรมี 7 ฉบับ ดังต่อไปนี้

- 2.1 ประมวลกฎหมายที่ดิน
- 2.2 พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511
- 2.3 พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2517
- 2.4 พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518
- 2.5 พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518
- 2.6 พระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2524
- 2.7 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551

วันที่ 30 พฤศจิกายน 2497 ได้มีการประกาศใช้**ประมวลกฎหมายที่ดิน** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 71 ตอนที่ 78 (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2497

เหตุผลในการประกาศใช้ประมวลกฎหมายที่ดินคือ ในขณะนี้ได้มีกฎหมายว่าด้วยที่ดินอยู่หลายฉบับ สมควรนำมาประมวลไว้ในที่เดียวกัน และปรับปรุงเสียใหม่ให้รัฐได้ดำเนินการจัดที่ดินโดยกว้างขวาง เพื่อประโยชน์แห่งรัฐและประชาชน

(หมวด 2 แห่งประมวลกฎหมายที่ดินเป็นการจัดที่ดินเพื่อประชาชนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

วันที่ 19 มิถุนายน 2511 ได้มีการประกาศใช้ **พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511** ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 85 ตอนที่ 55 ก (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 19 มิถุนายน 2511

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พุทธศักราช 2485 และพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2504 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ไม่เหมาะสมกับกาลสมัย และต้องการนำบทบัญญัติที่ใช้ร่วมกันได้ ซึ่งเคยกำหนดแยกไว้ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง หรือนิคมกสิกรรม และนิคมเกลือ ในรูปสหกรณ์ต่างๆ นั้น มารวมไว้ในพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพฉบับใหม่นี้เสียด้วยกัน ส่วนพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดตั้งนิคมที่จะมีขึ้นในโอกาสต่อไปนั้น ต้องการให้มีแต่เพียงการกำหนดประเภทนิคมและแผนที่กำหนดแนวเขตที่ดินที่จะจัดตั้งนิคมเท่านั้น

วันที่ 18 กันยายน 2517 ได้มีการประกาศใช้ **พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2517** ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 91 ตอนที่ 155ก (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 18 กันยายน 2517

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรส่งเสริมเกษตรกรรมของประเทศให้เจริญก้าวหน้า และส่งเสริมให้เกษตรกรรายได้เพิ่มขึ้นและมีมาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น ในการนี้สมควรดำเนินการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเสียใหม่ เพื่อให้ที่ดินทุกแปลงได้รับประโยชน์จากโครงการชลประทานและการสาธารณสุขโดยทั่วถึง และเพื่อให้เกษตรกรได้มีที่ดินของตนเองสำหรับประกอบอาชีพเกษตรกรรมซึ่งจะมีผลช่วยให้ฐานะในทางเศรษฐกิจของประเทศและของเกษตรกรมั่นคงขึ้น จึงจำเป็น ต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

วันที่ 5 มีนาคม 2518 ได้มีการประกาศใช้ **พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518** ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 92 ตอนที่ 54 ก (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 5 มีนาคม 2518

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพในการเกษตรที่ดินจึงเป็นปัจจัยสำคัญและเป็นรากฐานเบื้องต้นของการผลิตทางเกษตรกรรม แต่ปัจจุบันปรากฏว่าเกษตรกรกำลังประสบความเดือดร้อนเนื่องจากต้องสูญเสียสิทธิในที่ดินและกลายเป็นผู้เช่าที่ดิน ต้องเสียค่าเช่าที่ดินในอัตราสูงเกินสมควร ที่ดินขาดการบำรุงรักษา จึงทำให้อัตราผลิตทางเกษตรกรรมอยู่ในระดับต่ำ เกษตรกรไม่ได้รับความเป็นธรรมและเสียเปรียบจากระบบการเช่าที่ดินและการจำหน่ายผลผลิตตลอดมา ซึ่งส่งผลให้เกิดภาวะความยุ่งยากทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม การปกครองและการเมืองของประเทศเป็นอย่างมาก จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องดำเนินการแก้ไข

ปัญหาดังกล่าวโดยด่วนที่สุด โดยวิธีการปฏิรูปที่ดิน เพื่อช่วยให้เกษตรกรมีที่ดินทำกิน และให้การใช้ที่ดินเกิดประโยชน์มากที่สุด พร้อมกับการจัดระบบการผลิตและจำหน่ายผลิตผลเกษตรกรรม เพื่อให้เป็นธรรมแก่เกษตรกร ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสนองแนวนโยบายแห่งรัฐในการลดความเหลื่อมล้ำในฐานะของบุคคลในทางเศรษฐกิจและสังคม ตามที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติขึ้น

ต่อมาวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2532 ได้มีการประกาศใช้ **พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 106 ตอนที่ 149 ฉบับพิเศษ

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ ประเทศไทยได้จัดให้มีการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมมาแล้วระยะหนึ่ง แต่การดำเนินการยังมีอุปสรรคทำให้การดำเนินงานไม่เหมาะสมตามควร สมควรขยายขอบเขตการจัดที่ดินในการปฏิรูปที่ดินให้กว้างขวางขึ้น ให้สามารถช่วยเหลือผู้ที่ประสงค์จะเป็นเกษตรกรได้ และอาจจัดที่ดินให้แก่ผู้ประกอบการ สนับสนุนและต่อเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินด้วย เพื่อให้งานดำเนินไปครบวงจรของภาคเกษตรกรรม นอกจากนั้นในการจัดหาที่ดินมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ได้มีปัญหาว่จะจัดซื้อที่ดินจากผู้ที่มีครใจขายได้หมดทั้งแปลงหรือไม่ และการนำที่ดินของรัฐมาใช้จัดที่ดิน มีปัญหาว่ยังไม่มีแนวทางที่แน่ชัด ระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบ กรณีนี้จึงเกิดปัญหาว่ ส.ป.ก. สมควรจะนำที่ดินส่วนใดมาใช้จัดได้เมื่อใด และเพียงใด ทั้งยังมีข้อจำกัดที่ ส.ป.ก. จะเข้าดำเนินการในที่ดินที่มีผู้ประสงค์บริจาค เพราะที่ดินนั้นต้องกลายเป็นที่ราชพัสดุ และที่ดินอาจมีขนาดไม่กว้างมาก ซึ่งไม่เหมาะสมที่จะกำหนดเป็นเขตปฏิรูปที่ดินเล็กๆ โดยพระราชกฤษฎีกาหลายฉบับ ส่วนในขั้นนำที่ดินมาจัดให้แก่ประชาชนนั้น กฎหมายปัจจุบันได้แยกข้อแตกต่างระหว่างที่ดินที่เป็นของรัฐมาแต่เดิมกับที่ดินได้มาโดยการจัดซื้อหรือเวนคืน ทำให้ไม่อาจจัดสิทธิในที่ดินให้แก่ประชาชนให้สอดคล้องกัน สมควรแก้ไขโดยคำนึงถึงเป้าหมายและความต้องการของผู้รับการจัดที่ดินเป็นสำคัญ เพื่อให้สิทธิในที่ดินมีส่วนเกื้อหนุนสภาพความเป็นอยู่ในภาคเกษตรกรรมตามความเป็นจริง อนึ่งองค์ประกอบของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด และแนวทางในการกำหนดเขตปฏิรูปที่ดินยังไม่เหมาะสม สมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายปัจจุบันเสียใหม่

วันที่ 5 มีนาคม 2518 ได้มีการประกาศใช้ **พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518** ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 92 ตอนที่ 54 ลงวันที่ 5 มีนาคม 2518

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากปัจจุบันนี้ไม่มีกฎหมายว่าด้วยการปกครองดูแลรักษาที่ราชพัสดุให้เป็นไปโดยมีระเบียบและหลักเกณฑ์ที่แน่นอน ทำให้เกิดปัญหายุ่งยากในทางปฏิบัติหลายประการ สมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบที่ราชพัสดุขึ้น โดยเฉพาะ โดยให้กระทรวงการคลังมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการนี้ เพื่อการประหยัดและขจัดปัญหงานซ้ำและซ้อนกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติขึ้น

วันที่ 14 สิงหาคม 2524 ได้มีการประกาศใช้ **พระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2524** ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 98 ตอนที่ 133 ก (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 14 สิงหาคม 2524

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเช่านา ซึ่งใช้บังคับมาตั้งแต่ พ.ศ. 2517 นั้น มีรายละเอียดที่ไม่เหมาะสมหลายประการ สมควรแก้ไขให้สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ประกอบกับสมควรขยายให้สามารถใช้ครอบคลุมถึงการเช่าที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างอื่นด้วยเมื่อมีความจำเป็น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2551 ได้มีการประกาศใช้ **พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 27 ก ลงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2551

เหตุผลในการใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2526 ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว มีบทบัญญัติบางประการไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน มีปัญหาความเสื่อมโทรมของดินเพราะไม่มีการอนุรักษ์ดินและน้ำ ทำให้เกิดการชะล้างพังทลายของดิน ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งไม่มีบทบัญญัติให้หน่วยงานของรัฐสามารถเข้าไปดำเนินการป้องกันรักษาสภาพพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดแผ่นดินถล่มและเกิดการชะล้างพังทลายของดินอย่างรุนแรง และเพื่อให้การใช้ที่ดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดสมควรกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมเกี่ยวกับการสำรวจความอุดมสมบูรณ์ของดินตามธรรมชาติ ความเหมาะสมแก่การใช้ประโยชน์ที่ดิน และการกำหนดการอนุรักษ์ดินและน้ำ การวิเคราะห์ตรวจสอบตัวอย่างดิน หรือการปรับปรุงดินหรือที่ดิน ตลอดจนกำหนดมาตรการห้ามกระทำการใดๆ รวมถึงการทำให้ที่ดินเกิดการปนเปื้อนของสารเคมีหรือวัตถุอันตรายอื่นใด จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

3. กฎหมายว่าด้วยการชลประทานและทรัพยากรน้ำ

กฎหมายว่าด้วยการชลประทานและแหล่งน้ำที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรมี 5 ฉบับ ได้แก่

- 3.1 พระราชบัญญัติรักษาลองรัตนโกสินทร์ศก 121
- 3.2 พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ พุทธศักราช 2482
- 3.3 พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485
- 3.4 พระราชบัญญัติคันและคูน้ำ พ.ศ. 2505
- 3.5 พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520

วันที่ 1 พฤษภาคม 2447 ได้มีการประกาศใช้ **พระราชบัญญัติรักษาลอง รัตนโกสินทร์ศก 121** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 21 ตอนที่ 5 ลงวันที่ 1 พฤษภาคม 2447

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า การเพาะปลูกก็ดี การค้าขายไปมาก็ดี ในพระราชอาณาเขตนี้ ทางน้ำลำคลองเป็นสำคัญ และในเวลานี้คลองก็มีอยู่แล้วเป็นอันมากแต่ชำรุดตื้นเขินไปเสียโดยมาก เหตุเพราะยังมิได้จัดการรักษาให้พอเพียง ทรงพระราชดำริจะบำรุงและรักษาลองเก่าที่มีอยู่แล้ว และที่จะขุดขึ้นใหม่ให้เรียบร้อยถาวรเพื่อให้เป็นประโยชน์และสะดวกแก่ราษฎรยิ่งขึ้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติไว้

วันที่ 20 ตุลาคม 2482 ได้มีการประกาศใช้**พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ พุทธศักราช 2482** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 56 ตอนที่ 53 ก ลงวันที่ 20 ตุลาคม 2482

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากที่ดินสำหรับใช้เพื่อเกษตรกรรมเป็นจำนวนมากอยู่ห่างทางน้ำหรือแหล่งน้ำ ไม่สามารถชักน้ำจากทางน้ำหรือแหล่งน้ำมาใช้เพื่อการประกอบเกษตรกรรมได้อย่างทั่วถึง สมควรให้สิทธิแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินที่อยู่ห่างทางน้ำหรือแหล่งน้ำเหล่านั้น ทำทางน้ำผ่านที่ดินของผู้อื่นได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

วันที่ 22 กันยายน 2485 ได้มีการประกาศใช้**พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 59 ตอนที่ 62 ก ลงวันที่ 22 กันยายน 2485

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 ซึ่งประกาศใช้อยู่ในขณะนี้ ยังมีข้อความขาดตกบกพร่องอยู่หลายประการ ไม่เหมาะสมแก่การดำเนินงาน และการควบคุมการชลประทานหลวง ซึ่งในปัจจุบันนี้ได้ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง จึงเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้เป็นการเหมาะสมแก่กาลสมัยยิ่งขึ้น

วันที่ 27 มีนาคม 2505 ได้มีการประกาศใช้**พระราชบัญญัติคันและคูน้ำ พ.ศ. 2505** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 79 ตอนที่ 29 ก ลงวันที่ 27 มีนาคม 2505

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติคันนาและคูนา พุทธศักราช 2484 ไม่มีผลตามเจตนาที่ตรากฎหมายนั้นขึ้นไว้ เพราะในปัจจุบันนี้การเกษตรกรรมบางท้องที่ไม่ได้ทำนองเดียว แต่มีทั้งการทำไร่และการทำนาในทุ่งเดียวกันในเวลาเดียวกันฉะนั้นจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติคันและคูน้ำขึ้นใหม่ แทนพระราชบัญญัติคันนาและคูนาที่จะยกเลิกไป

วันที่ 29 กรกฎาคม 2520 ได้มีการประกาศใช้**พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 94 ตอนที่ 69 ก (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2520

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากในปัจจุบันนี้ มีการเจาะน้ำบาดาลและการใช้น้ำบาดาลกันอย่างกว้างขวาง และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอีกในอนาคต แต่ยังไม่มีการควบคุมให้เป็นไปโดยถูกต้องตามหลักวิชาการ จนปรากฏว่าแหล่งน้ำบาดาลบางแห่งเกิดขาดแคลนหรือเสียหายซึ่งถ้าปล่อยให้มีสภาพเช่นนี้ต่อไป อาจเกิดความเสียหายต่อทรัพยากรของชาติหรือทำให้สิ่งแวดล้อมเป็นพิษหรือเป็นอันตรายแก่ทรัพย์สินหรือสุขภาพของประชาชนสมควรมีมาตรการป้องกันอันเหมาะสม เพื่อประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชนจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

4. กฎหมายว่าด้วยพีช

กฎหมายว่าด้วยพีชที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรมี 6 ฉบับ ดังนี้

4.1 พระราชบัญญัติกักพีช พ.ศ. 2507

4.2 พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509

4.3 พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518

4.4 พระราชบัญญัติอ้อยและน้ำตาล พ.ศ. 2527

4.5 พระราชบัญญัติควบคุมยาง พ.ศ. 2542

4.6 พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

วันที่ 23 มีนาคม 2507 ได้มีการประกาศใช้**พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 81 ตอนที่ 27 ก (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 23 มีนาคม 2507

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติป้องกันโรคและศัตรูพืช พ.ศ. 2495 ได้บัญญัติให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการควบคุมและกักพืชได้ต่อเมื่อพืชที่ได้นำเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นศัตรูพืชตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งอาจจะทำให้โรคพืชต่าง ๆ ระบาดแพร่หลายได้ในระหว่างนำพืชนั้นเข้ามาในราชอาณาจักรก่อนที่จะมีการควบคุมและกักพืชไว้ไม่บังเกิดผลสมความมุ่งหมายที่จะป้องกันโรคและศัตรูพืชให้มีประสิทธิภาพตามข้อตกลงที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกร่วมอยู่ในอนุสัญญาระหว่างประเทศสมควรที่จะขยายการควบคุมและกักพืชให้กว้างขวางออกไปอีกทั้งการนำเข้าหรือนำผ่านราชอาณาจักรไม่ว่าทางบก ทางทะเล หรือทางอากาศ เพื่อให้การป้องกันโรคและศัตรูพืชได้ผลสมตามเจตนา ฉะนั้น จึงจำเป็นต้องยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันโรคและศัตรูพืช พ.ศ. 2495 และตราพระราชบัญญัติกักพืชขึ้นใหม่ใช้บังคับแทน

วันที่ 27 ธันวาคม 2509 ได้มีการประกาศใช้**พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 83 ตอนที่ 117 ก ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2509

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยยาสูบที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ได้ใช้มาเป็นเวลานานถึง 20 ปี และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมถึง 2 ครั้ง ถึงกระนั้นก็ยังไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ปัจจุบัน เช่น ค่าธรรมเนียม ค่าแสตมป์ยาสูบ ได้กำหนดไว้ตามค่าน้ำเงินในสมัยนั้นและบทกำหนดโทษยังต่ำกว่าที่ควรอยู่มาก นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติที่ไม่เหมาะสมอีกหลายประการ จึงสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยยาสูบให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2518 ได้มีการประกาศใช้**พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 92 ตอนที่ 40 ก (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2518

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยพันธุ์พืชที่ใช้บังคับอยู่ยังไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน เนื่องจากไม่สามารถควบคุมการขยายพันธุ์พืชโดยวิธีอื่นนอกเหนือจากวิธีธรรมชาติและในการกำหนดความหมายของพันธุ์พืชยังไม่ตรงตามหลักวิชาการและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการให้มีการขึ้นทะเบียนพันธุ์พืช การรับรองพันธุ์พืชเพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการคิด ค้น และปรับปรุงพันธุ์พืชใหม่ๆ อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ และเนื่องจากประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่กำลังจะสูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of

Wild Fauna and Flora) เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2526 ซึ่งอนุสัญญามีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองพืชป่ามิให้สูญพันธุ์ไปจากโลกโดยการควบคุมการค้าระหว่างประเทศ ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์พืชป่านอกเหนือจากวิธีธรรมชาติให้สอดคล้องกับอนุสัญญาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

วันที่ 8 สิงหาคม 2527 ได้มีการประกาศใช้ **พระราชบัญญัติอ้อยและน้ำตาลทราย พ.ศ. 2527** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 101 ตอนที่ 103 ก (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 8 สิงหาคม 2527

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่มีความจำเป็นต้องรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ และคุ้มครองรักษาสภาพประโยชน์ของชาวไร่อ้อยในด้านการผลิตและจำหน่ายอ้อย สมควรจัดระบบและควบคุมการผลิตและจำหน่ายอ้อยและน้ำตาลทรายที่ผลิตจากอ้อยของชาวไร่อ้อย โดยให้ชาวไร่อ้อยและเจ้าของโรงงานน้ำตาลทรายซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงเข้ามาร่วมมือกับทางราชการ ตั้งแต่การผลิตอ้อยไปจนถึงการจัดสรรเงินรายได้จากการขายน้ำตาลทรายทั้งในและนอกราชอาณาจักรระหว่างชาวไร่ อ้อยและเจ้าของโรงงานน้ำตาลทราย เพื่อให้อุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทรายเติบโตโดยมีเสถียรภาพและเกิดความเป็นธรรมแก่ชาวไร่อ้อยเจ้าของโรงงานน้ำตาลทราย และประชาชนผู้บริโภค จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

วันที่ 28 ตุลาคม 2542 ได้มีการประกาศใช้ **พระราชบัญญัติควบคุมยาง พ.ศ. 2542** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 105 ก ลงวันที่ 28 ตุลาคม 2542

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากพระราชบัญญัติควบคุมยาง พุทธศักราช 2481 ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันได้ใช้บังคับมานานแล้ว บทบัญญัติต่างๆ ไม่เหมาะสมกับสภาพและความต้องการในด้านการผลิต การค้า การส่งออก การนำเข้า การคัดและจัดชั้นยาง การควบคุมมาตรฐานและการบรรจุหีบห่อ และเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามข้อผูกพันที่ประเทศไทยมีอยู่ในฐานะสมาชิกขององค์การยางธรรมชาติระหว่างประเทศ ข้อผูกพันตามสนธิสัญญาการรักษาเสถียรภาพของราคายางธรรมชาติ โครงการจัดตั้งตลาดร่วมของยางธรรมชาติของสมาคมประเทศผู้ผลิตยางธรรมชาติ โครงการควบคุมและร่วมมือเรื่องมาตรฐานและการค้าขององค์การยางธรรมชาติระหว่างประเทศ และสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือเรื่องยางธรรมชาติแห่งสหประชาชาติสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยางเสียใหม่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

วันที่ 25 พฤศจิกายน 2542 ได้มีการประกาศใช้ **พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 118 ก ลงวันที่ 25 พฤศจิกายน 2542

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรส่งเสริมให้มีการปรับปรุงพันธุ์และพัฒนาพันธุ์พืช เพื่อให้มีพันธุ์พืชใหม่เพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม อันเป็นการส่งเสริมการพัฒนาทางด้านเกษตรกรรม โดยการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจด้วยการให้สิทธิและความคุ้มครองตามกฎหมาย ตลอดจนเพื่อเป็นการอนุรักษ์ และพัฒนาการใช้ประโยชน์พันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป และพันธุ์พืชป่า เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแล บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์พันธุ์พืชอย่างยั่งยืน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

5. กฎหมายว่าด้วยสัตว์

กฎหมายว่าด้วยสัตว์ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรมี 3 ฉบับ คือ

5.1 พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499

5.2 พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2525

5.3 พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2535

วันที่ 2 ตุลาคม 2499 ได้มีการประกาศใช้ **พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 73 ตอนที่ 78 ก ลงวันที่ 2 ตุลาคม 2499

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากพระราชบัญญัติโรคระบาดปศุสัตว์ และสัตว์พาหนะเท่าที่ใช้อยู่ในเวลานี้มีหลายฉบับด้วยกัน ไม่สะดวกแก่การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเป็นการยากแก่ราษฎรที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่มีคณะกรรมการ เป็นการให้อำนาจรัฐมนตรีและอธิบดีกรมปศุสัตว์และพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานจึงเห็นสมควรรวบรวมไว้ในฉบับเดียวกันให้เหมาะสมและสอดคล้องแก่เหตุการณ์และวิวัฒนาการของประเทศในปัจจุบันนี้

วันที่ 11 สิงหาคม 2525 ได้มีการประกาศใช้ **พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2525** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 99 ตอนที่ 111 ก (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 11 สิงหาคม 2525

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่กฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ได้ใช้บังคับมานานแล้ว บทบัญญัติต่างๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ยังไม่รัดกุมเพียงพอ และยังขาดมาตรการเกี่ยวกับการขออนุญาตผลิตอาหารสัตว์เพื่อขาย การขึ้นทะเบียนอาหารสัตว์ ตลอดจนการควบคุมในเรื่องอื่นๆ สมควรปรับปรุงเสียใหม่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็น ต้องตราพระราชบัญญัตินี้

วันที่ 9 เมษายน 2535 ได้มีการประกาศใช้ **พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2535** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 45 ก ลงวันที่ 9 เมษายน 2535

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ได้เกิดภาวะขาดแคลนเนื้อสัตว์สำหรับบริโภคในหลายพื้นที่ของประเทศทำให้ราคาเนื้อสัตว์ปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับเนื้อสัตว์ในระยะยาวเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริโภคอย่างแท้จริงจะต้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้เป็นการค้าแบบเสรีไม่ให้มีการผูกขาด สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

6. กฎหมายว่าด้วยการประมง

หัวข้อนี้กล่าวถึงกฎหมายว่าด้วยการประมง รวม 2 ฉบับ ได้แก่

6.1 พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พ.ศ.2482

6.2 พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490

วันที่ 30 กันยายน 2482 ได้มีการประกาศใช้ **พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พุทธศักราช 2482** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 56 ลงวันที่ 30 กันยายน 2482

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากในปัจจุบันมีการขาดแคลนแรงงานไทยในการทำหน้าที่เป็นลูกเรือในเรือประมง ซึ่งทำให้มีผลกระทบต่อสถานะเศรษฐกิจของประเทศสมควรส่งเสริมให้มีแรงงานสำหรับการประมงมากขึ้น โดยผ่อนผันให้คนต่างด้าวซึ่งประสงค์จะทำหน้าที่เป็นลูกเรือในเรือประมงในเขตการประมงไทยสามารถทำหน้าที่ดังกล่าวได้ ประกอบกับความผิดที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พุทธศักราช 2482 บางกรณีไม่มีการกำหนดโทษไว้และบางกรณีมีอัตราโทษไม่เหมาะสม สมควรกำหนดโทษและแก้ไขเพิ่มเติมอัตราโทษให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

วันที่ 14 มกราคม 2490 ได้มีการประกาศใช้ **พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 3 ตอน 81 ลงวันที่ 14 มกราคม 2490

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ ด้วยปรากฏว่าเวลานี้มีผู้ใช้วัตถุระเบิดทำการประมงทั้งในน่านน้ำจืดและน่านน้ำเค็มกันเป็นจำนวนมาก อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 ผู้ฝ่าฝืนไม่ค่อยกลัวเกรง เพราะโทษแห่งความผิดได้กำหนดไว้ให้อัตราต่ำ และการจับกุมผู้กระทำความผิด ก็จับได้ด้วยความยากลำบาก การใช้วัตถุระเบิดทำการประมงนั้น ปรากฏจากผลของการทดลองของกองทัพเรือ ร่วมกับกรมการประมงว่า เป็นการทำลายพันธุ์ปลาชนิดต่างๆ อย่างร้ายแรงมาก การใช้วัตถุระเบิดส่วนมาก ผู้ฝ่าฝืนใช้ตามหินกองในท้องทะเลซึ่งมีปลาพันธุ์ดีอาศัยอยู่ เช่น ปลาเหลือง ปลาสีกุน การระเบิดครั้งหนึ่งๆ ปรากฏว่าได้ทำลายพันธุ์ปลาที่อยู่ในรัศมีการระเบิดโดยสิ้นเชิง ทั้งปลาใหญ่และลูกปลาที่เป็นปลาที่มีราคาและปลาเหล่านี้ เป็นปลาประจำท้องที่ ถ้าหากยังมีการฝ่าฝืนเช่นนี้ต่อไปอีก ไม่ช้าพันธุ์ปลาดีๆ ในท้องทะเลก็จะถูกทำลายให้สูญพันธุ์ในกาลต่อไปได้ เป็นการทำลายอาชีพการประมงของบรรดาชาวประมง และบัดนี้ก็ปรากฏว่าเครื่องมือทำการประมงบางชนิดเช่น อวนยอ อวนมูโร เบ็ดสาย ลอบปะทุน ทำการประมงไม่ได้ผล เพราะบริเวณที่ใดถูกระเบิด ปลาก็ถูกทำลายแทบหมดสิ้น ไม่มีพันธุ์พอที่จะเกิดและเพิ่มปริมาณให้มีการจับได้อีกเป็นเวลานาน ทำให้ชาวประมงที่ใช้เครื่องมือประจำที่ทำการจับไม่ได้ต่างพากันร้องว่าเดือดร้อน ฉะนั้น จึงควรกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนไว้ในอัตราสูงเพื่อปราบปรามให้เด็ดขาด และป้องกันการทำลายพันธุ์ปลาไว้มิให้ถูกทำลายหมดไป โดยการกระทำของผู้เห็นประโยชน์ส่วนตัวเฉพาะหน้า

อนึ่ง ปรากฏว่ามีผู้ฝ่าฝืนทำการบุกรุกและวิดน้ำจับสัตว์น้ำ ในที่จับสัตว์น้ำอันเป็นที่สาธารณประโยชน์ โดยมีได้รับอนุญาต เป็นเหตุให้เกิดการเสียหายแก่ที่จับสัตว์น้ำและพันธุ์สัตว์น้ำ จึงเห็นควรแก้ไขให้การควบคุมและการรักษาพันธุ์สัตว์น้ำได้ประโยชน์รัดกุมยิ่งขึ้น

7. กฎหมายว่าด้วยปัจจัยการผลิต

7.1 พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518

7.2 พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

วันที่ 9 มกราคม 2518 ได้มีการประกาศใช้ **พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 92 ตอนที่ 5 ก (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 9 มกราคม 2518

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม เกษตรกรมีความจำเป็นต้องใช้ปุ๋ยเป็นอาหารพืชหรือบำรุงดินเพื่อช่วยเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น และปัจจุบันนี้มีการสั่งปุ๋ยเคมีจากต่างประเทศมาจำหน่ายและผสมเพื่อจำหน่ายแก่เกษตรกรในปริมาณมากขึ้น ทุกปี แต่ปรากฏว่าปุ๋ยเคมีที่จำหน่ายในท้องตลาดนั้น มักจะมีปุ๋ยเคมีปลอม ปุ๋ยเคมีผิดมาตรฐาน ปุ๋ยเคมีเสื่อมคุณภาพ ทั้งนี้ น้ำหนักปุ๋ยเคมีก็น้อยกว่าที่แจ้งไว้ในฉลาก ปริมาณธาตุอาหารพืชไม่ถูกต้องครบถ้วนตามข้อความที่แจ้งไว้ในฉลาก เป็นการเอาเปรียบแก่เกษตรกรและหวังผลกำไรเกินควร โดยไม่คำนึงถึงความเสี่ยงภัยแก่ผู้ประกอบการเกษตรกรรม และยังเป็นการเสียหายแก่นโยบายการส่งเสริมการเกษตรของรัฐบาลอีกด้วย สมควรมีกฎหมายว่าด้วยปุ๋ยเพื่อควบคุมการผลิต การขาย และการนำหรือสั่งปุ๋ยเคมีเข้ามาในราชอาณาจักรให้เป็นไปโดยสุจริตรวมทั้งควบคุมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ด้วย เพื่อรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรตามสมควร จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

วันที่ 6 เมษายน 2535 ได้มีการประกาศใช้ **พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 39 ก (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 6 เมษายน 2535

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ปรากฏว่าในปัจจุบันมีการนำวัตถุอันตรายมาใช้ในกิจการประเภทต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก และวัตถุอันตรายบางชนิดอาจก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อมได้ แม้ว่าในขณะนี้จะมีกฎหมายที่ใช้ควบคุมวัตถุที่ก่อให้เกิดอันตรายอยู่บ้างแล้วก็ตาม แต่ก็มีอยู่หลายฉบับและอยู่ในอำนาจหน้าที่ของหลายกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งกฎหมายเหล่านั้นได้ออกมาต่างยุคต่างสมัยกัน ทำให้มีบทบัญญัติที่แตกต่างกันและยังไม่ครอบคลุมเพียงพอ สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยวัตถุมีพิษโดยขยายขอบเขตให้ครอบคลุมวัตถุอันตรายต่างๆ ทุกชนิด และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการควบคุมวัตถุอันตรายให้เหมาะสมยิ่งขึ้น พร้อมกับจัดระบบบริหารให้มีการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกันกับการควบคุมดูแลวัตถุอันตรายดังกล่าวด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

8. กฎหมายว่าด้วยเศรษฐกิจ การเงินและสถาบันเกษตรกร

8.1 พระราชบัญญัติการค้าข้าวพุทธศักราช 2489

8.2 พระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันข้าว พ.ศ.2489

8.3 พระราชบัญญัติส่งเสริมสินค้าขาออก พ.ศ. 2503

- 8.4 พระราชบัญญัติส่งเสริมหอการค้า พ.ศ. 2509
- 8.5 พระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ.2517
- 8.6 พระราชบัญญัติเศรษฐกิจการเกษตร พ.ศ.2522
- 8.7 พระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์และการนำเข้าในราชอาณาจักร ซึ่งสินค้า พ.ศ.2522
- 8.8 พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542
- 8.9 พระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542
- 8.10 พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542
- 8.11 พระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร พ.ศ. 2542

วันที่ 9 พฤษภาคม 2489 ได้มีการประกาศใช้**พระราชบัญญัติการค้าข้าวพุทธศักราช 2489** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 63 ตอนที่ 29 ก ลงวันที่ 9 พฤษภาคม 2489 เป็นการวางระเบียบการค้าข้าว

วันที่ 12 มีนาคม 2489 ได้มีการประกาศใช้**พระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันข้าว พ.ศ. 2489** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 63 ตอนที่ 14 ก ลงวันที่ 12 มีนาคม 2489

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องด้วยคำวิเคราะห์ศัพท์ของคำว่า “ข้าว” ตามพระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันข้าวมิได้ระบุถึงข้าวเหนียวไว้ด้วย ส่วนคำวิเคราะห์ศัพท์ของคำว่า “ข้าว” ตามพระราชบัญญัติการค้าข้าว ได้ระบุถึงข้าวเหนียวไว้ ทำให้เห็นว่าพระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันข้าวไม่มีความมุ่งหมายถึงข้าวเหนียวด้วย เพื่อให้การควบคุมข้าวได้ดำเนินไปด้วยดีและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมคำวิเคราะห์ศัพท์ของคำว่า “ข้าว ตามพระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันข้าวเสียให้เหมือนกับคำวิเคราะห์ศัพท์คำว่า “ข้าว” ตามพระราชบัญญัติการค้าข้าว

วันที่ 13 เมษายน 2503 ได้มีการประกาศใช้ **พระราชบัญญัติส่งเสริมสินค้าขาออก พ.ศ. 2503** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 77 ตอนที่ 31 ก (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 13 เมษายน 2503

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่การส่งสินค้าขาออก เป็นกิจการสำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งรัฐจะต้องจัดให้เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพเป็นที่เชื่อถือและไว้วางใจจากต่างประเทศ จึงสมควรจัดให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสินค้าขาออก และมาตรฐานสินค้าเพื่อให้ได้ผลสมบูรณ์ตามความมุ่งหมายดังกล่าวแล้ว

วันที่ 26 เมษายน 2509 ได้มีการประกาศใช้ **พระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ. 2509** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 83 ตอนที่ 38 ก ลงวันที่ 26 เมษายน 2509

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากในเวลานี้ไม่มีกฎหมายที่วางระเบียบการจัดตั้งและการดำเนินงานของหอการค้าไว้โดยตรง หอการค้าต่างๆ รวมทั้งสภาการค้าต้องจัดระเบียบเป็นสมาคมธรรมดาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และแม้ว่ารัฐบาลจะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติสมาคมการค้าขึ้นเป็นเอกเทศ โดยแยกสมาคมการค้าออกจากสมาคมธรรมดาก็ดี

แต่เนื่องจากหอการค้ามีลักษณะแตกต่างกับสมาคมการค้าทั้งในส่วนประกอบและหน้าที่ จึงสมควรตรากฎหมายว่าด้วยหอการค้าขึ้นโดยเฉพาะ

วันที่ 18 ตุลาคม 2517 ได้มีการประกาศใช้ **พระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ. 2517** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 91 ตอนที่ 175 ก (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 18 ตุลาคม 2517

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ของประเทศประกอบอาชีพการเกษตร ผลิตผลเกษตรกรรม เป็นสินค้าขายออกที่ทำรายได้มาสู่ประเทศเป็นลำดับหนึ่ง การเศรษฐกิจของประเทศ ขึ้นอยู่กับอาชีพการเกษตรเป็นสำคัญ แต่ปรากฏว่าเกษตรกรส่วนมากเป็นผู้ยากจนต้องกู้ยืมเงินทุนมาใช้ในการประกอบอาชีพและเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว จึงทำให้เกษตรกรมีหนี้สินล้นพ้นตัว และต้องสูญเสียกรรมสิทธิ์ในที่ดินและกลายเป็นผู้เช่าที่ดินต้องเสียค่าเช่าในอัตราสูง นอกจากนั้นเกษตรกรผู้ผลิตตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบพ่อค้าคนกลางซึ่งเป็นผู้กำหนดราคาผลิตผลเกษตรกรรมขึ้นต้นและผลิตภัณฑอาหารโดยมุ่งเอาเปรียบกดราคาเพื่อให้ตนได้รับผลกำไรจากการซื้อผลิตผลและผลิตภัณฑดังกล่าวจากเกษตรกรให้มากที่สุด รัฐบาลจึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการช่วยเหลือเกษตรกรให้หลุดพ้นจากหนี้สิน มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง และให้สามารถเพิ่มผลผลิตและมีรายได้สูงขึ้น และเพื่อช่วยพยุงราคาขายผลิตผลเกษตรกรรมขึ้นต้นและผลิตภัณฑอาหารให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมเป็นผลดีแก่ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคภายในประเทศ เห็นสมควรมีกฎหมายจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรขึ้นโดยเฉพาะ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในด้านการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิต และเพื่อพยุงราคาผลิตผลเกษตรกรรมขึ้นต้นและผลิตภัณฑอาหาร จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

วันที่ 23 มีนาคม 2522 ได้มีการประกาศใช้ **พระราชบัญญัติเศรษฐกิจการเกษตร พ.ศ. 2522** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 96 ตอนที่ 40 ก (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 23 มีนาคม 2522

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ เนื่องจากประชากรของประเทศส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร และสินค้าขายออกทั้งหมดประมาณร้อยละ 70 เป็นผลิตผลทางการเกษตร เศรษฐกิจของประเทศจึงขึ้นอยู่กับการเกษตรเป็นสำคัญ แต่เนื่องจากอัตราการเพิ่มของประชากรในประเทศ ยังอยู่ในระดับค่อนข้างสูงและทรัพยากรที่จะใช้ในการผลิตทางการเกษตรก็มีอยู่จำกัด จำเป็นจะต้องวางนโยบายและแผนการผลิตให้ถูกต้องไว้วงหน้า เพื่อให้การผลิตเพียงพอกับความต้องการภายในประเทศ และเหลือเป็นสินค้าส่งออกทำรายได้เข้าประเทศ ในการนี้สมควรให้มีส่วนราชการทำหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์นโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ตลอดจนการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่นำแผนแม่บทไปดำเนินการ และติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ให้ได้ผลตามแผนที่วางไว้หรือจัดอุปสรรคในทางปฏิบัติเพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขต่อไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

วันที่ 9 พฤษภาคม 2522 ได้มีการประกาศใช้**พระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์และการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 96 ตอนที่ 74 ก (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 9 พฤษภาคม 2522

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากพระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกปศุสัตว์และการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าบางอย่าง พุทธศักราช 2482 ได้ประกาศใช้มานานแล้ว สมควรปรับปรุงให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจและการค้าในปัจจุบัน และโดยที่เป็นการสมควรให้รัฐบาลมีอำนาจเรียกเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษสำหรับสินค้าบางประเภทที่จะส่งออกปศุสัตว์หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักร กับให้มีอำนาจในการดำเนินการจัดระเบียบการค้ากับต่างประเทศให้เป็นไปอย่างมีระเบียบเรียบร้อยเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ และก่อให้เกิดความเชื่อถือแก่นานาประเทศยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

วันที่ 23 เมษายน 2542 ได้มีการประกาศใช้**พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 30 ก ลงวันที่ 23 เมษายน 2542

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว ทำให้มีบทบัญญัติหลายประการไม่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาการสหกรณ์ให้ทันต่อสภาพการแข่งขันกับระบบธุรกิจในปัจจุบัน ประกอบกับพระราชบัญญัตินี้ได้รวมบทบัญญัติเกี่ยวกับกลุ่มเกษตรกร ซึ่งสมควรปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้นเช่นเดียวกัน ดังนั้น จึงเห็นสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ที่ใช้บังคับอยู่เดิมทั้งฉบับ โดยจัดระบบสหกรณ์ให้สหกรณ์มีชนิดเดียวคือสหกรณ์ที่สมาชิกมีความรับผิดชอบจำกัดเท่าจำนวนหุ้นที่ถือ เพื่อให้สหกรณ์พัฒนาไปด้วยความมั่นคง ในด้านการกำกับและส่งเสริมกิจการสหกรณ์ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการพัฒนา การสหกรณ์แห่งชาติขึ้น เพื่อทำหน้าที่เสนอความเห็นต่อรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ จัดให้มีกองทุนเพื่อพัฒนาสหกรณ์เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่บรรดาสหกรณ์ ปรับปรุงองค์ประกอบและวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย นอกจากนี้ได้ปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับกลุ่มเกษตรกร เพื่อให้มีการพัฒนาไปสู่การจัดตั้งสหกรณ์อย่างเป็นระบบ ตลอดจนปรับปรุงบทกำหนดโทษให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

วันที่ 15 ตุลาคม 2542 ได้มีการประกาศใช้**พระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 98 ก ลงวันที่ 15 ตุลาคม 2542

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ราคาสินค้าเกษตรขาดเสถียรภาพก่อให้เกิดปัญหาความเสี่ยงแก่เกษตรกร ผู้ประกอบการโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตรและผู้ส่งออก และประกอบกับตลาดสินค้าเกษตรที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถแก้ไขปัญหาข้างต้นได้ ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับเสถียรภาพของราคาสินค้าเกษตรในระยะยาวและเพื่อส่งเสริมพัฒนาการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เห็นสมควรจัดตั้งตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าขึ้น

เพื่อเปิดโอกาสให้เกษตรกรผู้ประกอบการโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตรและผู้ส่งออกสามารถเข้าไปทำการซื้อขายล่วงหน้าสินค้าเกษตรในตลาดที่มีกฎและหลักเกณฑ์การซื้อขายล่วงหน้าที่เหมาะสม รวมถึงมีมาตรการในการซื้อขายล่วงหน้าที่จะก่อให้เกิดความเป็นธรรมและคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนและลูกค้าและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอันจะช่วยลดความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาสินค้าเกษตรในอนาคต และสามารถวางแผนการผลิตและการค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดได้ สมควรมีกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

วันที่ 31 มีนาคม 2542 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 22 ก ลงวันที่ 31 มีนาคม 2542

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ คือ โดยที่ได้มีการยกเลิกกฎหมายว่าด้วยการกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาดที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งมีบทบัญญัติทั้งในส่วนการกำหนดราคาสินค้าและการป้องกันการผูกขาดรวมอยู่ในฉบับเดียวกัน สมควรปรับปรุงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการป้องกันการผูกขาดและตราเป็นกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้าขึ้นไว้โดยเฉพาะเพื่อให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำอันเป็นการผูกขาด ลด หรือจำกัดการแข่งขันในการประกอบธุรกิจอย่างเป็นระบบ อันจะเป็นการส่งเสริมให้การประกอบธุรกิจเป็นไปอย่างเสรีและป้องกันมิให้เกิดการกระทำอันไม่เป็นธรรมในการประกอบธุรกิจ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

วันที่ 18 พฤษภาคม 2542 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร พ.ศ. 2542 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 39 ก ลงวันที่ 18 พฤษภาคม 2542

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ คือ โดยที่การพัฒนาการเกษตรที่ผ่านมาเป็นการกำหนดนโยบายโดยทางราชการ ซึ่งมีได้เปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาสภาพความเป็นอยู่และการประกอบเกษตรกรรมของตนเอง จึงทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงตามความต้องการของเกษตรกรอย่างแท้จริง ด้วยเหตุดังกล่าวจึงจำเป็นต้องจัดตั้งองค์กรที่รับผิดชอบในการฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรอย่างต่อเนื่องและเป็นอิสระ โดยการประสานความร่วมมือระหว่างข้าราชการในระดับกำหนดนโยบาย ผู้ปฏิบัติการ นักวิชาการ และเกษตรกรเป็นผู้นำกำหนดนโยบายในการบริหารกองทุนฟื้นฟูเกษตรกร และเปิดโอกาสให้เกษตรกรที่ขาดปัจจัยในการประกอบอาชีพรวมตัวกันเป็นองค์กรเกษตรกร เพื่อทำแผนและโครงการในการขอรับการสนับสนุนจากกองทุน ซึ่งจะมีการจัดระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินการเพื่อให้การฟื้นฟูและพัฒนาสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกรสัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายของการจัดให้มีกองทุน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

9. กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรของรัฐ

9.1 พระราชบัญญัติจัดระเบียบกิจการแพปลา พ.ศ. 2496

9.2 พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์กรคลังสินค้า พ.ศ. 2498

- 9.3 พระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ พ.ศ. 2499
- 9.4 พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนยาง พ.ศ. 2504
- 9.5 พระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509
- 9.6 พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2514
- 9.7 พระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร พ.ศ. 2517
- 9.8 พระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร พ.ศ. 2546

วันที่ 20 มกราคม 2496 ได้มีการประกาศใช้**พระราชบัญญัติจัดระเบียบกิจการแพปลา พ.ศ. 2496** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 70 ตอนที่ 6 ลงวันที่ 20 มกราคม 2496

วันที่ 19 เมษายน 2498 ได้มีการประกาศใช้**พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การคลังสินค้า พ.ศ.2498** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 73 ตอนที่ 29 ก ลงวันที่ 19 เมษายน 2498

เหตุผลในการประกาศให้ใช้พระราชกฤษฎีกานี้คือ เนื่องจากปรากฏว่าราษฎรทั้งที่เป็นผู้ผลิตและทั้งที่เป็นผู้บริโภค ได้รับความเดือดร้อนในการซื้อขายสินค้าที่ผลิตได้และสินค้าที่จำเป็นต้องใช้ในการครองชีพ โดยทางฝ่ายผู้ผลิตขายสินค้าไม่ได้ในราคาที่สมควร และบางครั้งก็หาตลาดจำหน่ายไม่ได้ ส่วนทางฝ่ายผู้บริโภคก็ต้องซื้อสินค้าที่จำเป็นในราคาที่แพงขึ้นเป็นลำดับ สมควรที่จะได้ช่วยเหลือโดยจัดตั้งองค์การคลังสินค้าขึ้น

วันที่ 24 กรกฎาคม 2499 ได้มีการประกาศใช้**พระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ พ.ศ.2499** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 73 ตอนที่ 57 ก ลงวันที่ 24 กรกฎาคม 2499

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกานี้ คือ โดยที่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ซึ่งเป็นองค์การของรัฐบาล ดำเนินการเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและช่วยเหลือในการครองชีพแต่ยังมีได้ยฐานะองค์การขึ้นเป็นนิติบุคคล สมควรที่จะได้ตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ขึ้น

วันที่ 25 กรกฎาคม 2504 ได้มีการประกาศใช้**พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนยาง พ.ศ. 2504** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 78 ตอนที่ 59

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกานี้ คือ องค์การสวนยางนาบอนเป็นองค์การของรัฐบาล ดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและช่วยเหลือประชาชนเกี่ยวกับยางและพืชผลบางอย่าง แต่ยังมีได้กำหนดฐานะไว้ให้เป็นที่ขัดแย้ง จึงสมควรตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเป็นองค์การขึ้นเรียกชื่อองค์การว่า “องค์การสวนยาง” และให้องค์การนี้มีฐานะเป็นนิติบุคคล

วันที่ 20 กรกฎาคม 2509 ได้มีการประกาศใช้**พระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 83 ตอนที่ 62 (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 2509

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ ในการส่งเสริมพัฒนาการเกษตรของประเทศ จำเป็นต้องจัดให้ความช่วยเหลือทางการเงินอันเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งเพื่อ

เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตและรายได้การเกษตร การให้ความช่วยเหลือเช่นนั้นควรจัดขยายออกไปอย่างกว้างขวางทั้งในด้านเกษตรกรโดยตรง และในด้านกลุ่มเกษตรกร กับสหกรณ์การเกษตร การดำเนินงานให้ความช่วยเหลือทางการเงินในด้านต่างๆ เหล่านี้ควรอยู่ภายใต้การควบคุมเป็นระบบเดียวกันเพื่อให้ได้ผลมั่นคงและสะดวกในการจัดหาเงินทุนเพิ่มเติม ฉะนั้น จึงสมควรจัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรขึ้นเป็นสถาบันในระดับชาติเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวนี้

วันที่ 6 กันยายน 2514 ได้มีการประกาศใช้**พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2514** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 88 ตอนที่ 96 ก (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 6 กันยายน 2514

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ เนื่องจากรัฐบาลไทยจะต้องรับโอนกิจการของฟาร์มโคนมและศูนย์อบรมไทย-เดนมาร์ก ซึ่งรัฐบาลไทยและรัฐบาลเดนมาร์กได้ร่วมกันจัดตั้งขึ้นตามความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรเดนมาร์ก และในความตกลงดังกล่าวได้กำหนดให้รัฐบาลไทยจัดตั้งสถาบันที่ปกครองตนเองขึ้นสำหรับดำเนินกิจการที่ได้รับโอนมาต่อไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อจัดตั้งองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย

วันที่ 5 ตุลาคม 2517 ได้มีการประกาศใช้**พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร พ.ศ. 2517** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 91 ตอนที่ 167 (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 5 ตุลาคม 2517

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ เนื่องจากผลิตผลเกษตรกรรมเป็นสินค้าออกที่สำคัญ นำรายได้ส่วนใหญ่มาสู่ประเทศ การเศรษฐกิจของประเทศขึ้นอยู่กับอาชีพเกษตรกรรม แต่ปรากฏว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้น้อยและมาตรฐานการครองชีพอยู่ในระดับต่ำ เพราะเกษตรกรถูกพ่อค้าและคนกลางกดราคาผลิตผลเกษตรกรรมเพื่อให้ตนได้ผลกำไรมากที่สุด เกษตรกรจำต้องยอมตกอยู่ในฐานะผู้เสียเปรียบเพราะไม่มีอำนาจในการต่อรองราคาขายผลิตผลเกษตรกรรมของตน เป็นการจำเป็นที่จะต้องจัดตั้งตลาดสำหรับเกษตรกรขึ้น เพื่อให้เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์การเกษตรนำผลิตผลเกษตรกรรมของตน หรือรวบรวมผลิตผลเกษตรกรรมจากเกษตรกรอื่นมาขายในตลาดเพื่อเกษตรกร ซึ่งจะเป็นการลดคนกลางให้น้อยลงและส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์การเกษตรเป็นผู้จำหน่ายหรือส่งผลิตผลเกษตรกรรมออกสู่ท้องตลาดเสียเอง และเป็นการช่วยให้ประชาชนผู้บริโภคและผู้บริโภคและผู้จำหน่ายปลีกซื้อผลิตผลเกษตรกรรมจากเกษตรกรกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์การเกษตรหรือจากตลาดเพื่อเกษตรกรได้โดยตรง ไม่ต้องผ่านคนกลางหลายชั้น ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งจะเป็นทางลดค่าครองชีพของประชาชนได้ทางหนึ่ง และในโอกาสต่อไป เมื่อกลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์การเกษตรมีฐานการเงินที่มั่นคง สามารถที่จะรับกิจการขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรไปดำเนินการได้ ก็จะได้รับโอนกิจการนี้ไปดำเนินการ สมควรจัดตั้งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ขึ้น

วันที่ 14 มีนาคม 2546 ได้มีการประกาศใช้**พระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร พ.ศ. 2546** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 102 ตอนที่ 22 ก ลงวันที่ 14 มีนาคม 2546

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่การเกษตรมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย การวิจัยที่มีประสิทธิภาพในด้านการเกษตร เศรษฐกิจ สังคม และวิชาการของประเทศ แต่ในปัจจุบันการวิจัยและการใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยดังกล่าวยังไม่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนในด้านงบประมาณอย่างเพียงพอ ดังนั้น เพื่อส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนางานวิจัยและนักวิจัยด้านการเกษตรและจัดระบบการบริหารงานให้สามารถดำเนินการได้อย่างอิสระคล่องตัว เอื้ออำนวยต่อการใช้บุคลากรและทรัพยากรของรัฐให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เพื่อให้การวิจัยการเกษตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยด้านการเกษตรเชิงพาณิชย์ สมควรจัดตั้งสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตรขึ้นเป็นองค์การมหาชนตามกฎหมายว่าด้วยองค์การมหาชน จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

วันที่ 19 พฤศจิกายน 2553 ได้มีการประกาศใช้ **พระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. 2553** ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนที่ 71ก ลงวันที่ 19 พฤศจิกายน 2553

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้รัฐต้องดำเนินการคุ้มครองและรักษาประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิต การแปรรูปและการตลาด ส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรในรูปของสภาเกษตรกรเพื่อวางแผนเกษตรกรรมและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร เพื่อสนับสนุนสิทธิและการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการกำหนดนโยบายและวางแผนการพัฒนาเกษตรกรรมอย่างมีระบบ เพื่อให้รัฐรักษาและยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองอย่างต่อเนื่อง ให้เป็นไปเพื่อเกษตรกรอย่างแท้จริงและมีกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐด้านการปฏิบัติตามนโยบายเกษตรกรรม อันจะนำไปสู่การพัฒนาภาคเกษตรกรรมและระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศอย่างยั่งยืนในอนาคต ดังนั้นเพื่อให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในการจัดตั้งสภาเกษตรกรแห่งชาติ เพื่อให้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของเกษตรกรในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับเกษตรกรรมจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติฉบับนี้

10. ข้อตกลงพหุภาคีที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

ข้อตกลงพหุภาคีที่สำคัญมี 3 หัวข้อ ดังนี้

10.1 อนุสัญญาสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

10.2 องค์การการค้าโลก

10.3 ข้อตกลงด้านการเกษตรของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

10.1 อนุสัญญาสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

อนุสัญญาสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรที่สำคัญมี 6 ฉบับ ที่ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกภาคีตามลำดับเวลาดังนี้

1. วันที่ 21 มกราคม 2526 ประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน “อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES)” เป็นสมาชิกภาคีอนุสัญญาลำดับที่ 18 หลักการของอนุสัญญานี้คือ คุ่มครองชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ โดยระบบควบคุมการค้าระหว่างประเทศ (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2549: 42)

2. วันที่ 28 มีนาคม 2538 ประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน “อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC)” หลักการของอนุสัญญาคือ การรักษาระดับความเข้มข้นของปริมาณก๊าซเรือนกระจกในชั้นบรรยากาศให้อยู่ในระดับที่ปลอดภัย เพื่อให้ธรรมชาติสามารถปรับตัวได้ และเพื่อเป็นการประกันว่าจะไม่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหาร และการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืนแต่ไม่ได้กำหนดระดับหรือปริมาณก๊าซ ที่จะรักษาปริมาณไว้เป็นที่ตัวที่แน่นอน (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2549: 166)

3. วันที่ 13 พฤษภาคม 2541 ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าร่วมเป็นภาคี “อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำหรืออนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar Convention)” และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2541 เป็นภาคีอนุสัญญา ลำดับที่ 110 หลักการของอนุสัญญาคือภาคีต้องกำหนดและวางแผนการดำเนินงานการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาด และต้องคัดเลือกพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญบรรจุในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2549: 53)

4. วันที่ 7 มีนาคม 2544 ประเทศไทยได้ภาคยานุวัติ (Accession) “อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ”(United Nations Convention to Combat Desertification : UNCCD) หลักการของอนุสัญญาคือ การต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทรายและแก้ไขผลกระทบจากภัยแล้งของประเทศสมาชิกภาคี โดยมีความร่วมมือในระดับภูมิภาคย่อย ภูมิภาค และระดับโลก และควรให้ประชาชนทั่วไปและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2549: 200, 205)

5. วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2545 ประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน “อนุสัญญารอตเตอร์ดัมว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้าสำหรับสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์บางชนิดในการค้าระหว่างประเทศ (Rotterdam Convention on the Prior Informed Consent Procedure for Certain Hazardous Chemicals and Pesticides in International Trade : PIC)” หลักการสำคัญของอนุสัญญา คือส่งเสริมความร่วมมือและรับผิดชอบร่วมกันในกลุ่มภาคีสมาชิการค้าสารเคมีระหว่างประเทศ เพื่อปกป้องสุขภาพอนามัยของมนุษย์ ปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อมและจำกัดการใช้อย่างเข้มงวด (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2549: 137)

6. วันที่ 31 ตุลาคม 2546 ประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน “อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity : CBD)” หลักการของอนุสัญญานี้ คือ เพื่ออนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2549: 20, 24)

10.2 องค์การค้าโลก

ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีองค์การค้าโลกตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2538 หลักการสำคัญขององค์การค้าโลก คือ เพื่อสนับสนุนให้การค้าเป็นไปได้อย่างราบรื่นเสรี ยุติธรรมและไม่เกิดผลที่คาดหมาย โดยทำหน้าที่เป็นเวทีในการเจรจาต่อรองและข้อยกเว้นทางการค้า ยุติข้อพิพาททางการค้าระหว่างประเทศ และเป็นกลไกตรวจสอบและทบทวนนโยบายการค้าของประเทศสมาชิก (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2549: 253)

ข้อตกลงที่สำคัญคือ

(1) ข้อตกลงว่าด้วยสินค้าเกษตร (Agreement on Agriculture) ข้อตกลงนี้กำหนดให้เปลี่ยนมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร เช่น กำหนดปริมาณหรือห้ามการนำเข้าสินค้าเกษตรเป็นมาตรการภาษีศุลกากรทั้งหมด และลดภาษีลงร้อยละ 36 ภายใน 6 ปีสำหรับประเทศพัฒนาแล้ว ส่วนประเทศกำลังพัฒนาลดลงร้อยละ 24 ภายใน 10 ปี โดยแต่ละรายการสินค้าต้องลดลงอย่างน้อยร้อยละ 10 นอกจากนั้นยังต้องลดมาตรการ การอุดหนุนภายในที่บิดเบือนการค้า และมาตรการการอุดหนุนการส่งออก

(2) ข้อตกลงว่าด้วยการใช้มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures : SPM) เป็นข้อตกลงที่กำหนดให้มีมาตรการ ด้านสุขอนามัยพืชและสัตว์ (The Application of Sanitary and Phytosanitary Measures : SPS) เพื่อเป็นมาตรการที่ใช้ในการจำกัดการนำเข้าสินค้าเกษตรเพื่อปกป้องและคุ้มครองชีวิตและสุขภาพของมนุษย์ พืช สัตว์ภายในประเทศของตนเอง ในด้านที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงในการบริโภคหรือเสี่ยงต่อโรคที่เกิดจากสิ่งมีชีวิตที่ติดมากับพืช สัตว์ และผลิตภัณฑ์รวมทั้งสารเจือปนในอาหาร สารพิษ หรือจุลินทรีย์ที่เป็นพาหะของโรค ซึ่งกำหนดระดับความปลอดภัยและการตรวจสอบมาตรฐานสินค้า จะต้องสอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศและตั้งอยู่บนพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ที่เชื่อถือได้

10.3 ข้อตกลงด้านการเกษตรของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ASEAN Economic Community (AEC) หมายถึงประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มีเป้าหมายส่งเสริมอาเซียนให้เป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ และเงินลงทุนอย่างเสรี ภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015)

อาเซียนหรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นตามปฏิญญากรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 มีประเทศสมาชิกรวม 10 ประเทศ แบ่งเป็นประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม 6 ประเทศ คือ บรูไนดารุสซาลาม มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย และประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ 4 ประเทศ คือ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม หรือเรียกสั้นๆ ว่ากลุ่ม CLMV (Cambodia Laos Myanmar Vietnam)

อาเซียนก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เริ่มแรกเพื่อสร้างสันติภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันนำมาซึ่งเสถียรภาพทางการเมืองและความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ปัจจุบันมีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ คือ

- ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมในภูมิภาค
- รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและความมั่นคงในภูมิภาค
- ใช้เป็นเวทีแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในภูมิภาค

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนใน พ.ศ. 2558 จะมีการเปิดเสรีการค้าและการลงทุนรวมทั้งสินค้าเกษตรและอาหาร อาเซียนได้มีการตกลงกันเพื่อลดอุปสรรคทางการค้าด้านภาษีศุลกากร ซึ่งจะเป็นการลดและเลิกไปในที่สุด โดยกำหนดให้ทุกประเทศในอาเซียนลดภาษีเหลือร้อยละ 0 ใน พ.ศ. 2553 ยกเว้นประเทศในกลุ่มอาเซียนใหม่คือ กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และ เวียดนาม ที่กำหนดไว้ใน พ.ศ. 2558 ทั้งนี้อาเซียนยังจำกัดการค้าของสินค้าเกษตรอ่อนไหว โดยยกเว้นไม่ต้องลดภาษีนำเข้าให้เหลือร้อยละ 0 แต่ต้องไม่เกินร้อยละ 5 ซึ่งแต่ละประเทศในอาเซียนได้กำหนดสินค้าอ่อนไหวแตกต่างกัน

สำหรับประเทศไทยได้มีการดำเนินการยกเลิกโควตาสินค้าเกษตรจำนวน 22 รายการ ได้แก่ 1) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 2) กากถั่วเหลือง 3) น้ำมันปาล์ม 4) หน่อไม้ 5) หอมหัวใหญ่ 6) กระเทียม 7) เมล็ดพันธุ์หอมหัวใหญ่ 8) ลำไยแห้ง 9) มันฝรั่ง 10) น้ำมันถั่วเหลือง 11) พริกไทย 12) น้ำตาล 13) ข้าว 14) เมล็ดถั่วเหลือง 15) ชา 16) กาแฟสำเร็จรูป 17) นมผงขาดมันเนย 18) น้ำมันดิบและนมพร้อมดื่ม 19) น้ำมันมะพร้าว 20) เมล็ดกาแฟ 21) เนื้อมะพร้าวแห้ง 22) ไม้ตัดดอก

ยกเว้น 4 รายการ ได้แก่ กาแฟ มันฝรั่ง ไม้ตัดดอก และ เนื้อมะพร้าวแห้ง ที่กำหนดให้ลดภาษีเหลือร้อยละ 5 (นิติ ช่างกัญญา และสุภัทรา เชิดชูไทย ,2556: 24-25)

สำหรับข้อสงวนไทยภายใต้ ACIA (Asean Comprehensive Investment Agreement) มี 3 ประเภท

ประเภที่ 1 สาขาที่ไทยไม่อนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนโดยตรงได้แก่ การทำนา ทำสวนทำไร่ เลี้ยงสัตว์ การแปรรูปไม้จากป่าธรรมชาติ การประมงในน่านน้ำไทย การสกัดพืชสมุนไพร การผลิตน้ำตาลจากอ้อย

ประเภที่ 2 สาขาที่ไทยห้ามต่างชาติถือหุ้นข้างมาก เว้นแต่กรณีรัฐธรรมนูญได้แก่ การเลี้ยงไหม การผลิตเส้นไหมไทย การทอผ้าไหม การทำนาเกลือ การแปรรูปไม้เพื่อทำเครื่องเรือน และ

ประเภที่ 3 สาขาที่ไทยห้ามคนต่างชาติถือหุ้นข้างมาก เว้นแต่อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้ากระทรวงพาณิชย์อนุญาต ได้แก่ การสีข้าว การผลิตไม้อัด (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ,2556)

เอกสารอ้างอิง

1. นิติ ช่างกัญญา และสุภัทรา เขตชูไทย. 2556. *เกษตรไทยในเวทีอาเซียน*. วารสารเศรษฐกิจและสังคม ปีที่ 50 ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน 2556 กรุงเทพฯ.
2. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2556. *ประชาคมอาเซียนกับภาคการเกษตร*. เอกสารประกอบการฝึกอบรมวิทยากรหลักสูตร ประชาคมอาเซียนและความเชื่อมโยงต่องานส่งเสริมการเกษตร วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2556 กรุงเทพฯ.

เรื่องที่ 2

นโยบายที่ดินเพื่อการเกษตรและเหตุการณ์ที่สำคัญ

เรื่องที่ 2

นโยบายที่ดินเพื่อการเกษตรและเหตุการณ์ที่สำคัญ

ที่ดินเป็นปัจจัยหลักในการผลิต รัฐจึงได้กำหนดนโยบายที่ดินมาตั้งแต่กรุงสุโขทัยเป็นราชธานีจนถึงปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง โดยมีนโยบายและเหตุการณ์ที่สำคัญเรียงตามลำดับเวลา ดังนี้

นโยบายที่ดินสมัยกรุงสุโขทัย (พ.ศ. 1762 - 1981)

อาณาจักรสุโขทัยซึ่งมีกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีและเป็นศูนย์กลางของอาณาจักร เริ่มต้นขึ้นเมื่อ พ.ศ. 1762 ลักษณะเศรษฐกิจของสุโขทัยขึ้นอยู่กับ การเพาะปลูกเป็นหลัก (กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ, 2533: 165) สมัยสุโขทัยนี้ ได้ให้สิทธิเสรีภาพแก่ราษฎรในการเข้าครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินดังปรากฏในศิลาจารึกหลักที่ 1 ว่า

“ เมืองสุโขทัยนี้ดี ในน้ำมีปลาในนามีข้าว เจ้าเมืองบ่เอาจอบในไพร่ลู่ทาง เพื่อนจูงวัวไปค้า ขี่ม้าไปขาย ใครจักใคร่ค้าช้างค้า ใครจักใคร่ค้าม้าค้า ใครจักใคร่ค้าเงินค้าทองคำ ไพร่ฟ้าหน้าใส ลูกเจ้าลูกขุนผู้ใดแลล้มตายหายกว่า เข้าย่าเรือนพ่อเชื้อเสื่อค้ำมันข้างขอ ลูกเมีย เยียข้าว ไพร่ฟ้าข้าไทย ป่าหมากป่าพลู พ่อเชื้อมันไว้แก่ลูกมันสิ้น.....

.....สร้างป่าหมากป่าพลูทั่วเมืองทุกแห่ง ป่าพรวัวก็หลายในเมืองนี้ ป่าลางหลายในเมืองนี้ หมากม่วงก็หลายในเมืองนี้ หมากขามก็หลายในเมืองนี้ ใครสร้างได้ไว้แก่มัน.....

.....เบื่องตะวันออกเมืองสุโขทัยนี้ มีพิหาร มีปู่ครู มีทะเลหลวง มีป่าหมาก ป่าพลู มีไร่มีนา มีถิ่นมีถ่าน มีบ้านใหญ่บ้านเล็ก มีปาม่วงมีป่าขาม ดูกามดังแก้ง

เบื่องดินนอนเมืองสุโขทัยนี้ มีตลาดปสาน มีพระอจนะ มีปราสาท มีป่าหมากพรวัว ป่าหมากกลาง มีไร่มีนา มีถิ่นมีถ่าน มีบ้านใหญ่บ้านเล็ก

เบื่องหัวนอนเมืองสุโขทัยนี้ มีกฎพิหารปู่ครูอยู่ มีสรีตงส์ มีป่าพรวัวป่าลาง มีปาม่วงป่าขาม ” (กรมศิลปากร, 2515: 7-9)

นโยบายที่ดินในสมัยสุโขทัยจากที่ปรากฏในศิลาจารึกนั้นจะสรุปได้ว่า เป็นเรื่องระบบกรรมสิทธิ์ที่ดินและการสืบทอด

นโยบายที่ดินสมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ.1893 - 2310)

ภายหลังอาณาจักรอยุธยาได้สถาปนาใน พ.ศ. 1893 อาณาจักรสุโขทัยก็เริ่มเสื่อมอำนาจ อาณาจักรอยุธยาขยายอำนาจ และผนวกอาณาจักรสุโขทัยเข้าไว้ในอาณาจักรอยุธยา อาณาจักรอยุธยาดำรงความเป็นราชธานีอยู่เป็นเวลา 417 ปี มีแนวคิดด้านนโยบายที่ดิน ที่สำคัญหลายเรื่อง

ในสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) ได้กำหนดการปกครองแบบจตุสดมภ์ คือ เวียง วัง คลัง นา (กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ 2533: 166) มีขุนเกษตรราธิการ เป็นเสนาบดีกรมนา ในสมัยนี้ขุนเกษตรราธิการได้รับพระบรมราชโองการให้ตรากฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จที่ว่าด้วย

เรื่องการไถ่เอาและสัตว์พาหนะ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2535: 6) ซึ่งมีเรื่องนโยบายที่ดินรวมอยู่ด้วย โดยเฉพาะบทที่ 35, 42 และ 43 ดังนี้

“ กฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จ บทที่ 45 มาตราที่ 36 บัญญัติไว้ว่า “ถ้าผู้ใดก่อสร้างเล็กร้างที่ไร่นาเรือกสวนนั้นให้ไปบอกแก่เสนา นายระวาง นายอากร ไปดูที่ไร่นา เรือกสวนที่ก่อสร้างนั้นให้รู้มากและน้อยให้เสนานายระวางนายอากรเขียนโฉนดให้ไว้แก่ผู้เล็กร้างก่อสร้างนั้นให้รู้ว่าผู้นั้นอยู่บ้านนั้นก่อสร้างเล็กร้างตำบลนั้นขึ้นในปีนั้นเท่านั้นไว้เป็นสำคัญ ถ้าแลผู้ใดลักลอบ ก่อสร้างเล็กร้างทำตามอำเภอใจเองมิได้บอกเสนานายระวาง นายอากรจับได้ก็ดี มีผู้ร้องฟ้อง พิจารณาเป็นสัจไซ้ร ให้ลงโทษ 6 สถาน ”

กฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จ บทที่ 52 บัญญัติไว้ว่า “ที่ในแคว้นแคว้นกรุงเทพมหานครศรีอยุธยาหาดิลกภพนพรัตน์ราชธานีบุรีรมย์ เป็นที่แห่งพระเจ้าอยู่หัว หากให้ราษฎรทั้งหลายผู้เป็นข้าแผ่นดินอยู่จะได้เป็นที่ราษฎรก็หามิได้ แลมีพิพาทแก่กันดังนี้ เพราะมันอยู่แล้ว มันละที่ที่บ้านที่สวนมันเสีย และมีผู้หนึ่งเข้ามาอยู่แลล้อมทำไว้เป็นค้ำับ ให้เป็นสิทธิแก่มัน แต่มันหากไปราชการสุขทุกข์ประการใดก็ตีมันกลับมาแล้วมันจะเข้ามาอยู่เล่าไซ้ร ให้คืนมันอยู่เพราะมันมิได้ชัดที่มันเสีย ถ้ามันชัดที่เสียช้านานถึง 9 ปี 10 ปีไซ้ร ให้แขวงจัตราษฎรซึ่งหาที่มันได้นั้นอยู่ อย่าให้ที่นั้นเปล่าเป็นทำเลเสีย อนึ่งถ้าที่นั้นมันปลูกต้นไม้ธัญมณีนันมีผลไว้ให้ผู้อยู่ให้ค่าต้นไม้มัน ถ้ามันพุนเป็นโคกไว้ให้บำเหน็จซึ่งมันพุนนั้นโดยควรส่วนที่นั้นมิให้ซื้อขายแก่กันเลย”

กฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จ บทที่ 54 มาตรา 42 มีบัญญัติไว้ว่า “ ถ้าที่นอกเมืองหลวง อันเป็นแคว้นแคว้นกรุงศรีอยุธยาใช้ที่ราษฎร อย่าให้ซื้อขายแก่กันอย่าละไว้ให้เป็นทำเลเปล่า และให้นายบ้าน นายอำเภอ แขวง และนายอากร จัดคนเข้าอยู่ในที่นั้น อนึ่ง ที่นอกเมืองชำระดูอยู่นานก็ดี แลมันผู้หนึ่งล้อมเอาที่นั้นเป็นไร่เป็นสวน มันได้ปลูกต้นไม้ธรรธมณีนันไว้ ให้ลดอากรแก่มันปีหนึ่ง พันกว่านั้นเป็นอากรหลวงแล ”

ตามบทกฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จทั้ง 3 บทนี้ ได้วางหลักการไว้ว่า ที่ดินทั้งหลายเป็นของพระเจ้าแผ่นดิน แต่พระราชทานให้ราษฎรอยู่อาศัยทำมาหากิน ราษฎรผู้ใดประสงค์จะได้ที่ดินไปทำประโยชน์ ต้องไปบอกเสนา นายระวาง นายอากร ให้ออกไปตรวจสอบสภาพที่ดินที่จะก่อสร้าง เล็กร้างยกขึ้นเป็นไร่นาสวน คือ ไปบอกค้ำับขออนุญาตก่อน ให้เสนา นายระวาง นายอากร ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในการนั้นเขียนใบอนุญาต ซึ่งเรียกว่า “โฉนด” ให้ผู้ขอยึดถือไว้เป็นหนังสือคู่มือสำหรับที่ ถ้าหากราษฎรเข้าไปทำในที่นั้นโดยไม่บอกกล่าวแก่เจ้าหน้าที่ก่อนก็ถือเป็นการผิดมีโทษ 6 สถาน

ดังนั้น การที่ราษฎรจะได้ที่ดินอยู่อาศัยและทำประโยชน์จึงทำได้ 2 วิธี คือ ขออนุญาตเข้าไปเองตามนัยแห่งกฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จ บทที่ 35 และพนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้เข้าไปตามนัยแห่งบทที่ 43

การจับจองที่ดินนั้น ก็ได้จำกัดเนื้อที่ถือครองไว้ ใครมีกำลังเท่าไรก็ทำเอาตามแต่กำลังและความสามารถที่จะอำนวยให้ แต่ที่ดินในกรุงศรีอยุธยานั้นหากจับจองเป็นเจ้าของเพียงแต่มีสิทธิทำกินเท่านั้น หากมีความกัน ผู้เข้ามาทำกินที่หลังต้องชดใช้ค่าเสียหายให้ และต้องคืนที่ดินให้ ห้ามซื้อขายแก่กัน ส่วนที่ดินนอกกรุงศรี

อยุธยาถ้าวางเปล่าลง ก็ให้เจ้าหน้าที่จัดคนเข้าอยู่ทำกินเสีย เมื่อทำได้ผลให้ลดอากรในปีแรก เพื่อจูงใจให้คนเข้าทำกินเพิ่มขึ้น จากนั้นจึงค่อยเก็บอากรในปีต่อไป (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 16-17)

ตามบทกฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จทั้ง 3 บทนี้ จะครอบคลุมถึงนโยบายที่ดิน 3 ด้าน คือ (1) การขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน (2) การทอดทิ้งที่ดิน (3) การเก็บภาษีที่ดิน

นโยบายที่ดินสมัยกรุงธนบุรี (พ.ศ. 2310 - 2325)

ภายหลังกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าใน พ.ศ. 2310 แล้ว สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ได้ย้ายราชธานีมาอยู่ที่กรุงธนบุรี อาณาจักรธนบุรีดำรงอยู่ได้ 15 ปี

เนื่องจากในสมัยกรุงธนบุรีได้อยู่ในช่วงการทำสงครามเพื่อป้องกันการรุกราน การปกครองก็ยังยึดแบบอย่างจากสมัยอยุธยา (กรมล ท่องธรรมชาติ และคณะ 2533: 167) ไม่ปรากฏจากหลักฐานว่านโยบายที่ดินได้เปลี่ยนแปลงจากสมัยอยุธยา นอกจากนั้น นโยบายที่ดินในสมัยต่อมา คือ เริ่มต้นกรุงรัตนโกสินทร์มีหลักฐานว่ายังคงลักษณะเช่นเดียวกับสมัยอยุธยา จึงวิเคราะห์ได้ว่านโยบายที่ดินในสมัยกรุงธนบุรีก็ยังมีลักษณะเช่นเดียวกับสมัยอยุธยา

นโยบายที่ดินสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2325 - 2435)

1) นโยบายที่ดินในสมัยรัชกาลที่ 1 (พ.ศ. 2325 - 2352)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2525: 16-17) ได้สรุปการจัดการที่ดินในช่วงรัชกาลที่ 1 (พ.ศ. 2325-2352) ไว้ดังนี้

“ ในรัชกาลที่ 1 ยังคงลักษณะการปกครองเช่นเดียวกับสมัยกรุงศรีอยุธยา ดังนั้น ตัวบทกฎหมายที่ใช้ในสมัยกรุงศรีอยุธยา จึงคงใช้ต่อกันมาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะกฎหมายที่ดินได้ใช้สืบเนื่องกันมาตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) คือกฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จ บทที่ 45, 52 และ 53

ระบอบการปกครองบ้านเมืองไทยในยุคนั้นอยู่ในรูปสมบูรณาญาสิทธิราชย์พระเจ้าแผ่นดินก็เท่ากับรัฐ ส่วนหน่วยบริหารราชการได้แบ่งออกเป็นรูปจตุสดมภ์ คือ เวียง วัง คลัง นา กิจกรรมฝ่ายที่ดินสังกัดอยู่ในกรมนา ซึ่งมีหน้าที่ดูแลรักษานาหลวงเก็บทางข้าวค่านาจากราษฎร เป็นพนักงานซื้อข้าวขึ้นฉางหลวงเมื่อมีกรณีพิพาทเกี่ยวกับที่ดินขึ้นก็ตกในอำนาจของศาล กรมนาเป็นผู้พิจารณาตัดสิน

การจัดที่ดินให้บุคคลเข้าจับจองทำประโยชน์ในสมัยรัชกาลที่ 1 จึงเป็นไปตามกฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จดังกล่าว ”

นโยบายที่ดินในสมัยรัชกาลที่ 2 (พ.ศ. 2352 - 2367)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2525: 22) ได้สรุปการจัดการที่ดินในสมัยรัชกาลที่ 2 (พ.ศ. 2352 - 2367) ไว้ดังนี้

“ ในรัชกาลนี้ รูปการปกครองเช่นเดียวกับรัชกาลที่ 1 คือ จตุสดมภ์ พระองค์ทรงพิจารณาเห็นว่า ควรให้เจ้าของสวน เจ้าของนาเสียภาษีอากรด้วยความเป็นธรรมเพื่อไม่ให้มากเกินไป น้อยเกินไปสมควร จึงมีประเพณีซ้ำๆ นานๆ เจ้าพนักงานก็จะออกไปเดินสวนกันครั้งหนึ่ง การเดินนานั้นคล้ายกับการเดินสวน แต่ในรัชกาลที่ 2 ยังไม่ได้เก็บค่านา ให้เก็บทางข้าวตามอย่างโบราณ

ลักษณะเก็บทางข้าวนั้น คือ ราษฎรทำนาได้ข้าวมากน้อยเท่าใดก็แบ่งส่วนให้ เป็นภาคหลวงตามสมควร ในรัชกาลนี้ โปรดเกล้าฯ ให้เก็บภาคหลวงไร่ละ 2 สัดครึ่งเจ้าของนาต้องขนข้าวอันเป็นส่วนทางข้าวมาส่งยังหลวงเอง

ลักษณะการเก็บทางข้าวนั้น กำหนดเป็น 2 อย่าง คือ นาในที่ใดอาศัยได้ ทั้งน้ำฝนและน้ำท่า กำหนดนานั้นว่านาน้ำท่า วิธีเก็บทางข้าว เก็บด้วยวิธีโคคุ คือ นับจำนวนโค (กระบือ) โดยเอาเกณฑ์จำนวนโคขึ้นต้นเป็นอัตราทางข้าวที่จะต้องเสียนา อีกอย่างหนึ่งซึ่งอาศัยทำแต่น้ำฝนอย่างเดียว คือ เป็นตอนน้ำขึ้นไปไม่ถึง วิธีเก็บทางข้าว เรียกว่า นาอย่างฟางลอย คือ กำหนดเอาเป็น ท้องที่ที่ได้ทำนาจริงๆ และที่ได้ผล ถ้าไม่ได้ผลไม่เก็บ

ฉะนั้น ข้าหลวงเดินนา เมื่อสำรวจรู้จำนวนนาเสร็จแล้ว ก็ออกหนังสือสำคัญให้แก่เจ้าของนาหนังสือเรียกว่า “ตราแดง” ให้แก่นาโคคุ ส่วนที่ออกสำหรับนาฟางลอยเรียกว่า “หนังสือใบจอง” จึงเห็นได้ว่าการจัดที่ดินสมัยนั้นมุ่งในแง่สำรวจตรวจเก็บภาษีอากรจากที่ดินมากกว่าที่จะเล็งผลในทางคุ้มครองกรรมสิทธิ์

สำหรับผู้ที่ออกไปเก็บค่านา เรียกว่า “เสนา” ธรรมเนียมในที่ดินนั้นเดิมเสนา เป็นผู้ออกใบจอง ค่าธรรมเนียมเป็นของเสนา ต่อมาข้าหลวงกรมนามีหน้าที่ออกใบจอง และค่าธรรมเนียมจองเป็นของรัฐ ”

นโยบายที่ดินในสมัยรัชกาลที่ 3 (พ.ศ. 2367 - 2394)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2525: 6) ได้สรุปการจัดการที่ดินในสมัยรัชกาลที่ 3 (พ.ศ. 2367-2394) ไว้ดังนี้

“ ในสมัยรัชกาลที่ 3 นี้ พระองค์ทรงยึดแนวพระราชปฏิบัติด้านการจัดที่ดินเช่นเดียวกับในสมัยรัชกาลที่ 2 และได้โปรดเกล้าฯ ให้เก็บค่านาเป็นตัวแทนข้าวเปลือกเพื่อจะไม่ให้ราษฎรได้รับความลำบาก เพราะเดิมต้องขนข้าวมาส่งถึงฉางหลวง จึงได้เรียกว่า “ค่านา” ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ”

นโยบายที่ดินในสมัยรัชกาลที่ 4 (พ.ศ. 2394 - 2411)

เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2398 ได้มีการลงนามในสนธิสัญญาเบาริง (Bowring Treaty) ระหว่างประเทศไทยและประเทศอังกฤษ (คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี 2525 หน้า 91)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2525: 33) ได้สรุปการจัดการที่ดินในสมัยรัชกาลที่ 4 (พ.ศ. 2394 - 2411) ไว้ดังนี้

“ ในสมัยนี้ ประเทศไทยเริ่มมีการคบค้าสมาคมกับต่างประเทศมากขึ้น ตั้งแต่รัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา ภาวะเศรษฐกิจของประเทศจึงค่อย ๆ แปรสภาพจากการผลิตเพื่อเลี้ยง

ตัวเองมาเป็นการผลิตเพื่อการค้าทั้ง ๆ ที่แต่เดิมไทยสามารถยืนได้ด้วยขาตนเองเนื่องมาจากความอุดมสมบูรณ์ของประเทศ การที่รัชกาลที่ 4 ทรงตัดสินใจยอมทำสัญญาทางการค้ากับต่างประเทศอย่างเสียเปรียบ ใน พ.ศ. 2398 นั้น จึงเป็นการตัดสินใจด้วยเหตุผลทางการเมืองมากกว่าอย่างอื่น

เมื่อเป็นเช่นนี้พระองค์จึงทรงออกประกาศว่าด้วยเขตที่ซึ่งฝรั่งจะเช่าหรือซื้อได้ (พ.ศ. 2399) โดยระบุไว้ว่า “ ที่ดินที่อยู่ในพระนครและห่างกำแพงพระนครออกไปเพียงสองร้อยเส้น เข้ามาโดยรอบในเขตเท่านั้น ห้ามไม่ให้ผู้ใดขายที่ดินแก่คนนอกประเทศที่เข้ามาอยู่ยังไม่ถึง 10 ปี แต่จะให้เช่าอยู่นั้นได้ไม่ห้าม ”

ขณะเดียวกันพระองค์ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้มีการขุดคลอง เพื่อใช้เป็นที่ทำสวนไร่นาด้วย “ ทำท้องทุ่งริมคลองขุดใหม่ ตั้งแต่บางขวางไปออกบ้านจิวรายนั้นเป็นแขวงเมืองนนทบุรี เมืองนครไชยศรี เดิมกร้างว่างเปล่าอยู่หามีผู้เป็นเจ้าของไม่ ครั้นเมื่อขุดคลองไปตลอดแล้ว ข้าพเจ้าได้สั่งเจ้าพระยาวิวัฒน์มหาโกษาธิบดี ว่าที่พระคลัง ผู้เป็นแม่กองขุดคลอง ให้จับจองที่ว่างเปล่านั้นเป็นที่นา อยู่ในแขวงเมืองนนทบุรี ”

ในรัชกาลนี้นอกจากข้าวเป็นสินค้าออกสำคัญแล้ว พระองค์ยังทรงสนับสนุนเกลือให้ปลูกอ้อย ทำน้ำตาลเพื่อส่งเสริมให้เศรษฐกิจไทยดีขึ้น ฉะนั้นคลองที่ขุดจึงมีจุดประสงค์เพื่อการส่งอ้อย และน้ำตาลด้วย ”

นโยบายที่ดินในสมัยรัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2411 – 2435)

พ.ศ. 2418 มีการจัดตั้งกองทำแผนที่ (กรมแผนที่ทหาร, 2526: 37)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2525: 40) ได้สรุปการจัดการที่ดินในช่วงปี 2411 - 2435 ซึ่งเป็นช่วงต้นของรัชกาลที่ 5 ไว้ดังนี้

“ การปรับปรุงที่ดินได้มีประกาศ พ.ศ. 2420 พยายามที่จะจำกัดการจับจองที่เพื่อมิให้ปล่อยกร้างว่างเปล่าโดยระยะระยะเวลาไว้ และเพื่อเป็นการจูงใจให้คนเร่งทำการผลิตมากขึ้น จึงมอบสิทธิพิเศษแก่ราษฎรที่ได้ออกเงินออกแรงช่วยในการขุดคลอง โดยเพิ่มอายุตราจองขึ้นกว่าพระราชกำหนดเดิมอีก 2 ปี เป็น 5 ปีด้วยกัน เมื่อเป็นเช่นนี้ราคาที่ดินริมคลอง โดยเฉพาะบริเวณใกล้ๆ กรุงเทพมหานคร จึงมีราคาสูงขึ้น ฉะนั้นที่ดินบริเวณริมคลองซึ่งใช้ในการทำนาจึงพลอยกลายเป็นย่านสินค้าไปด้วย การขุดคลองซึ่งแต่เดิมเป็นโครงการสาธารณของรัฐบาล จึงกลายเป็นโครงการเอกชนเช่นกันบริษัทเหล่านี้ส่วนมากเป็นพระราชวงศ์ หรือข้าราชการชั้นสูง และคนจีนที่ร่ำรวยเป็นผู้ดำเนินการเช่นใน ร.ศ.105 (พ.ศ. 2430) นั้น บริษัทขุดคลองและคุนาศยามก็ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ขุดคลองบริเวณทุ่งรังสิตไปจนถึงนครนายก ในการขุดและซ่อมแซมคลองนี้ บริษัทผู้ดำเนินการได้รับสิทธิพิเศษให้จับจองที่ดินริมคลองทั้งสองฝั่ง ระยะพ้นจากฝั่งคลองข้างละ 1 เส้น เพื่อจำหน่ายให้กับชาวไร่ชาวนา โดยจะออกไปสำคัญให้เรียกว่า ใบตรอก เพื่อไว้ไปขอรับโฉนดกับเจ้าหน้าที่ และยังได้รับสิทธิให้เก็บค่าธรรมเนียมแก่เรือที่ผ่านไปตามในคลองนั้นด้วย นอกจากนี้ยังอำนวยความสะดวกให้กับบริษัทถ้าหากเป็นความกันจนถึงทุลเกล้าฯถวายฎีกา เป็นต้น ”

พ.ศ. 2431 มีการขุดคลองรังสิตและคลองซอยต่างๆโดยบริษัทขุดคลองและคุนาศยาม (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 37)

วันที่ 18 กันยายน 2439 ได้มีการสถาปนากรมป่าไม้สังกัดกระทรวงมหาดไทย (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2535: 8)

พ.ศ. 2442 มีพระบรมราชโองการตั้งกระทรวงเกษตรธิการ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2535: 8)

วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2444 ได้มีการสถาปนากรมทะเบียนที่ดิน สังกัดกระทรวงเกษตรธิการ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2535: 8)

วันที่ 23 กันยายน 2444 ได้จัดตั้งหออทะเบียนที่ดินเมืองกรุงเก่า (จังหวัดพระนครศรีอยุธยา) ณ หอสภาคารราชประยูรพระราชวังบางปะอิน (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2535: 9)

วันที่ 6 มิถุนายน 2444 ได้เริ่มทำการเดินสำรวจปักที่หมายเขตที่ดินเป็นครั้งแรกในประเทศไทย (กรมที่ดิน, 2544: 85)

ในปี พ.ศ. 2444 (ร.ศ.120) นี้ ได้มีการออกโฉนดฉบับแรก ที่ตำบลบ้านแปง อำเภอพระราชวัง แขวงเมืองกรุงเก่า เนื้อที่ 89 ไร่ 1 งาน 52 ตารางวา (กรมที่ดิน, 2537: 53)

ระหว่างปี พ.ศ. 2444-2451 ได้มีการจัดตั้งหออทะเบียนที่ดินขึ้นอีก 9 แห่ง คือ หออทะเบียนที่ดินเมืองนครชัยศรี เมืองชลบุรี เมืองฉะเชิงเทรา เมืองพิษณุโลก เมืองพิชัย (อุตรดิตถ์) เมืองสุพรรณบุรี เมืองปราจีนบุรี เมืองลพบุรี และเมืองอ่างทอง (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 42)

ในปี พ.ศ. 2451 (ร.ศ.127) ได้มีการตราพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน ร.ศ. 127 (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 42)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2525: 40-42) ได้สรุปการปรับปรุงสิทธิในที่ดิน ในช่วงสมัยรัชกาลที่ 5 พ.ศ. 2411-2453 ไว้ดังนี้

“การปรับปรุงสิทธิที่ดินในรัชกาลนี้ได้มีการตรากฎหมายออกให้หลายฉบับด้วยกัน ได้แก่

ก. ใบหยียบย่ำ

1. ใบหยียบย่ำก่อน ร.ศ. 117 นั้น ไม่มีระเบียบปฏิบัติแต่อย่างใด ดังจะเห็นได้จากคำรับสั่งของเสด็จในกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ที่ว่า “ ครั้นโบราณ ใบหยียบย่ำขอได้ที่กำนันกำนันมีอยู่ทุกหัวถนน ใบหยียบย่ำก็เขียนด้วยดินสอดำกระดาฯฟางรัฐบาลอนุญาตให้กำนันออกได้เพื่อจะได้เร็วดี เมื่อรัฐบาลอนุญาตแก่กำนันเช่นนี้ ก็ต้องจำกัดอำนาจอำเภอ กำนันจึงกำหนดใบหยียบย่ำมีอายุปีเดียวในครั้งเดียว” นอกจากนี้ยังพิจารณาโดยอาศัยข้อวินิจฉัยของศาลฎีกามาประกอบด้วย

2. ใบหยียบย่ำ ตามข้อบังคับการหวงห้ามที่ดิน ร.ศ. 117 (พ.ศ. 2441) ซึ่งได้ให้นายอำเภอเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในการออกใบหยียบย่ำ และต้องมาต่ออายุทุกๆรอบ 12 เดือน ถ้าหากผู้ถือใบหยียบย่ำมีความประสงค์จะซื้อขายแลกเปลี่ยนที่ดินให้แก่ผู้อื่นแล้ว ให้ทำหนังสือสัญญา

และสลักหลังในใบเหยียบย่ำนั้น และถ้าใบเหยียบย่ำเป็นอันตราয়স্থূဟายก็ให้แจ้งขอรับใบอนุญาตแทนได้

3. ใบเหยียบย่ำซึ่งปรากฏมีอยู่ในกฎกระทรวงเกษตรการ ร.ศ. 120 (พ.ศ. 2444) หมวดที่ 8 ว่าด้วยการจับจองที่ดิน ออกตามความในข้อ 15 กันยายน ร.ศ. 120

4. ใบเหยียบย่ำซึ่งออกตามพระราชบัญญัติการออกโฉนดที่ดิน ร.ศ. 127

5. ใบเหยียบย่ำตามประกาศใช้เป็นข้อบังคับชั่วคราว สำหรับการปลูกสวนใหญ่ สวนสมปักศรีที่ไร่แลนา ร.ศ. 129 (พ.ศ. 2453)

ข. ตราจอง หรือใบจอง

1. ตราจองออกตามพระราชบัญญัติสำหรับผู้รักษาเมือง กรมการเสนา กำหนด อำเภอ ซึ่งจะออกเดินประเมินนา ร.ศ. 93 (พ.ศ. 2417)

2. ตราจองที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ข้าหลวงชุดคลอง ออกให้แก่ราษฎรที่ช่วยชุดคลอง ตามประกาศชุดคลอง ร.ศ. 96 (พ.ศ. 2420)

3. ตราจองชั่วคราว หรือโฉนดตราจอง พระราชบัญญัติออกตราจองที่ดินชั่วคราว ร.ศ. 121 (พ.ศ. 2445) ต่อมาได้ประกาศเปลี่ยนนามเป็นพระราชบัญญัติโฉนดแผนที่อย่างใหม่

ค. หนังสือแสดงว่าได้นำวัดเพื่อรับโฉนดที่ดิน

1. ใบเดินทุ่ง

2. ใบไต่สวนหมายเขตที่ดิน

3. ใบนา

4. ใบตรอกบริษัทชุดคลองแลคูนาสยาม

ง. หนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์

1. ตราแดง เป็นหนังสือสำคัญสำหรับที่นา

2. โฉนดสวน เป็นหนังสือสำคัญสำหรับที่สวน ที่ปลูกต้นไม้ยืนต้น ที่มีอายุ 3 ปีขึ้นไป

3. โฉนดป่า เป็นหนังสือสำคัญสำหรับที่ปลูกพันธุ์ไม้ชนิดเล็ก หรือไม้ล้มลุก

4. หนังสือสำคัญสำหรับที่บ้าน

5. ตราจองชั่วคราว ออกตามพระราชบัญญัติออกตราจองชั่วคราว ร.ศ. 121

6. โฉนดที่ดินออกตามประกาศพระบรมราชโองการ ให้ออกโฉนดที่ดินมณฑล กรุงเทพฯ และมณฑลกรุงเทพฯ ร.ศ. 120

7. โฉนดแผนที่ตามพระราชบัญญัติออกตามโฉนดที่ดิน ร.ศ. 127

ทั้งนี้เพื่อทรงอุดหนุนที่จะให้เกษตรกรผู้เพาะปลูก ไถหว่าน ทำประโยชน์ที่ดิน ได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ ไม่ให้โต้แย้งวิวาทแย่งชิงสิทธิในที่ดินซึ่งกันและกัน ทรงปรับปรุงวิธีการรังวัด ทำแผนที่ ทำทะเบียนที่ดินไว้เป็นหลักฐาน วิธีการรังวัดได้ทำอย่างแผนที่สามเหลี่ยมยึดโยงชี้ตำแหน่งแหล่งที่ดินบอกเนื้อที่

ไว้ชัดเจน มีแผนที่แสดงรูปของที่ดินในโฉนดที่ออกให้ราษฎรยึดถือไว้เป็นคู่มือด้วย ในการที่จะโอนจำหน่ายหรือได้มาซึ่งที่ดินที่มีโฉนดแผนที่ก็ให้เป็นไปกระทำที่สำนักงานเรียกชื่อว่า หอทะเบียนที่ดิน”

พ.ศ. 2464 ได้โอนกรมป่าไม้มาสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2535: 11-12)

ในคำแถลงของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจในรัฐบาลคณะที่ 5 ซึ่งมีพระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรีได้แถลงต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2476 มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินดังนี้

“กรมเกษตร

จะลงมือสำรวจที่ดินว่างเปล่าว่าที่ใดเหมาะแก่การเพาะปลูกอย่างไร

กรมที่ดินและโลหกิจ

จะทำการสำรวจและออกโฉนดที่ดินเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี

ดำเนินการรังวัดทำแผนที่สำหรับการออกโฉนดตราจองและประทานบัตร การรังวัดนี้ปีหนึ่งทำงานได้เพียงประมาณ 100,000 ไร่ จะขยายการให้เงินมากขึ้นโดยวิธีถ่ายรูปรูปทางอากาศ การเขียนจำลองและทำแผนที่นั้น ก็จะทำให้ละเอียดยิ่งขึ้น

กรมวิทยาศาสตร์

จะทำการแยกธาตุดินที่ทำการเพาะปลูก” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 22-25)

ต่อมาเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2477 พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายรัฐบาลคณะที่ 6 ต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2477 มีนโยบายที่ดิน ดังนี้

“ จัดการสำรวจภูมิประเทศและทรัพยากรสินแผ่นดินต่างๆ ไป โดยใช้ผู้ชำนาญตรวจให้ทราบว่าเป็นท้องที่ใดสมควรแก่การอย่างไร

จัดการสำรวจที่ดินว่างเปล่าที่ยังไม่มีเจ้าของ แล้วจัดวางระเบียบการจับจองที่ดินให้เหมาะแก่การเพาะปลูกและสมแก่อัตภาพของบุคคล ” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 35)

ในปี 2478 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานที่ดินราชพัสดุมาจัดสรรให้ชาวนาเช่าซื้อ ในอำเภอลำลูกกา เป็นรุ่นแรกจำนวน 68 ครอบครัวย รวมเนื้อที่ 4,019 ไร่ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 70)

ปี 2478 ได้เริ่มจัดตั้งสหกรณ์เช่าซื้อที่ดินขึ้นที่จังหวัดปทุมธานี (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 96) ต่อมาในปี 2480 ได้มีการจัดตั้งสหกรณ์นิคมเกษตรกรรมแห่งแรกที่อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2535: 262)

วันที่ 23 ธันวาคม 2480 พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 8 ต่อสภาผู้แทนราษฎร มีนโยบายที่ดิน ดังนี้

“ จะจัดการสำรวจดินในท้องที่ต่างๆ ว่าเหมาะแก่การปลูกพืชชนิดใดบ้างเมื่อได้ทำการทดลองปลูกพืชที่เห็นว่าเหมาะแก่พื้นที่นั้นๆ และเห็นช่องทางที่จะบังเกิดผลสมประสงค์ ก็จะได้

แนะนำชักจูงราษฎรบำรุงพื้นที่ดินเพื่อให้การเพาะปลูกพืชนั้นๆ ได้ผลเท่าที่ควรจะได้จัดวางระเบียบการจับจองที่ดิน ที่ได้รับการบำรุงจากราชาการแล้วให้เป็นไปเพื่อการเพาะปลูก และเหมาะสมแก่สภาพของบุคคล ” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 44)

เมื่อได้มีการจัดตั้งกรมประชาสงเคราะห์ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2483 (กรมประชาสงเคราะห์, 2523: 1) พันเอกหลวงพิบูลสงคราม (ยศขณะนั้น) นายกรัฐมนตรีดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์คนแรก ได้พิจารณาว่า ในขณะนั้นประเทศไทยมีที่ดินรกร้างว่างเปล่า มิได้ใช้ทำประโยชน์จำนวนมาก ประชากรส่วนใหญ่อาศัยเป็นเกษตรกรยังยากจน ขาดแคลนที่ดินทำกิน ต้องเช่าที่ดินของผู้อื่น หากปล่อยทอดทิ้งไว้ก็จะเป็นภาระหนักแก่รัฐบาลและเกิดช่องว่างทางสังคมยิ่งขึ้น จึงได้จัดตั้งนิคมสร้างตนเองขึ้นแห่งแรกที่อำเภอพระพุทธบาท จ.สระบุรี ในปี 2483 (กรมประชาสงเคราะห์, 2528: 3)

ต่อมาวันที่ 16 มีนาคม 2485 จอมพลแปลก พิบูลสงคราม ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลชุดที่ 10 ต่อสภาผู้แทนราษฎร มีข้อความเกี่ยวข้องกับที่ดินดังนี้ :-

“การที่ดิน จะควบคุมที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน ให้เป็นไปในทางที่จะบังเกิดผลอันดี โดยร่วมมือกับกระทรวงมหาดมเจ้าหน้าอื่น เพื่อให้ได้มีการจัดประเภทที่ดินเพื่อผลอันดีในทางเศรษฐกิจ มีการป่าไม้ แร่ เกษตร เป็นต้น จะช่วยบุคคลที่ตั้งใจประกอบอาชีพตามอิสระให้ได้รับความสะดวกในการจับจองที่ดินรกร้างว่างเปล่า ส่วนที่ดินที่ตกเป็นกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วก็จะจัดให้ผู้ถือกรรมสิทธิ์ หรือมีสิทธิครอบครองได้รับหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองเป็นหลักฐานในมือ กับจะปรับปรุงกฎหมาย และระเบียบปฏิบัติใหม่ให้เหมาะสมกับกาลสมัย ” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 63-64)

วันที่ 15 ตุลาคม 2484 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป่าไม้พุทธศักราช 2484 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 58 ตอนที่ 73 บทบัญญัติในมาตรา 4 **“ป่า”** หมายความว่า **“ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน”**

ในปี 2485 ได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2485 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 59 วันที่ 24 มีนาคม 2485

นายปรีดี พนมยงค์ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลชุดที่ 16 ต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2489 มีข้อความเกี่ยวข้องกับที่ดินดังนี้ :-

“การที่ดิน จะได้เร่งรัดและส่งเสริมบรรดาการกระทำทั้งปวง ซึ่งรัฐบาลก่อนได้เริ่มดำเนินการไว้แล้วให้เป็นผลดียิ่งขึ้น เช่นการช่วยบุคคลที่ตั้งใจประกอบอาชีพทางกลีกรรมให้ได้รับความสะดวกในการจับจองที่ดินรกร้างว่างเปล่า และการจัดให้ผู้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินแล้วได้รับหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองโดยรวดเร็ว เป็นต้น” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 86)

ต่อมาเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2489 พลเรือตรีถวัลย์ อารังนาวาสวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 17 ต่อรัฐสภา มีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับที่ดินคล้ายคลึงกับนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 16 ดังนี้

“การที่ดินจะได้เร่งรัดและส่งเสริมบรรดากิจการซึ่งได้ดำเนินอยู่แล้วให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น การจัดที่ดินครองชีพ การให้ความสะดวกแก่ประชาชนในการจับจองที่ดินเพื่อประกอบการกสิกรรม ตลอดจนการจัดให้ผู้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินแล้วได้รับหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองโดยรวดเร็ว เป็นต้น ” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 93)

วันที่ 5 มิถุนายน 2490 พลเรือตรีถวัลย์ อารังนาวาสวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 18 มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน ดังนี้

“ส่งเสริมสนับสนุนให้ราษฎรได้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน สำหรับเป็นที่อยู่อาศัยและประกอบการเลี้ยงชีพเป็นหลักฐานและช่วยเหลือในเรื่องการขอจับจองและออกหนังสือสำคัญให้รวดเร็วขึ้น” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 99)

วันที่ 11 ธันวาคม 2494 จอมพลแปลก พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 24 ต่อสภาผู้แทนราษฎร มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน ดังนี้

“ ส่งเสริมช่วยเหลือให้ราษฎรมีที่ดินและเคหสถานบ้านเรือนเป็นกรรมสิทธิ์ของตนตามสมควรแก่สภาพ ” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 131)

วันที่ 3 เมษายน 2495 จอมพลแปลก พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 25 ต่อสภาผู้แทนราษฎร มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินคล้ายคลึงกับที่ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 24 ดังนี้

“ขยายส่งเสริมช่วยเหลือให้ประชากรราษฎรมีที่ดินและเคหสถานบ้านเรือนเป็นกรรมสิทธิ์ของตนตามสมควรแก่สภาพ ” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 135)

ในปี 2497 ได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดสรรที่ดินเพื่อความเป็นธรรมของสังคม พ.ศ. 2497 ขึ้น โดยมีเจตนารมณ์ที่จะช่วยเหลือเกษตรกรที่ถูกฉ้อโกงที่ดินให้มีโอกาสเรียกร้องที่ดินของตนคืนมา แต่ได้ยกเลิกในเวลาต่อมาเพราะขัดกับรัฐธรรมนูญที่ใช้ในขณะนั้น

ปี 2497 ได้มีการตราพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 71 ตอนที่ 78 (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2497 ในหมวดที่ 2 ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดที่ดินเพื่อประชาชน

เหตุผลในการตราพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดินฉบับนี้ คือ **“ ในขณะนี้ได้มีกฎหมายว่าด้วยที่ดินอยู่หลายฉบับ สมควรนำมาประมวลไว้ในที่เดียวกัน และปรับปรุงเสียใหม่ให้รัฐได้ดำเนินการจัดที่ดินโดยกว้างขวางเพื่อประโยชน์แห่งรัฐและประชาชน ”**

วันที่ 6 กันยายน 2498 ได้มีการประกาศใช้ระเบียบคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ 1 เรื่อง ระเบียบว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อประชาชน ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 72 ตอนที่ 68 โดยมีรายละเอียดดังนี้

หมวด 1	ข้อความทั่วไป
หมวด 2	ลักษณะของที่ดินที่จะจัดให้ประชาชน
หมวด 3	คุณสมบัติของบุคคลที่จะจัดให้เข้าอยู่อาศัยเพื่อประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพ
หมวด 4	การดำเนินการจัดที่ดินให้ประชาชน
หมวด 5	การออกใบจอง
หมวด 6	การทำประโยชน์ในที่ดินและการสิ้นสุดสิทธิในที่ดินตามใบจอง
หมวด 7	การสั่งให้ออกจากที่ดิน
หมวด 8	การรับรองการทำประโยชน์
หมวด 9	การจับจองที่ดิน

วันที่ 25 กรกฎาคม 2499 มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 73 ตอนที่ 57 หน้า 881 วันที่ 24 กรกฎาคม 2499

วันที่ 11 ธันวาคม 2499 จอมพลแปลก พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้สั่งการถึงผู้ว่าราชการจังหวัดให้ดำเนินการจัดตั้งนิคมสร้างตนเองในส่วนของจังหวัดหรืออำเภอขึ้นเท่าที่จะมีที่ดินจัดให้ ตามหนังสือที่ น.ว.23521/2499 เพื่อช่วยเหลือสงเคราะห์ราษฎรให้มีที่ดินทำมาหากินเป็นของตนเอง และได้อยู่อาศัยรวมกลุ่มกันเพื่อให้สะดวกต่อการพัฒนาในภายหลัง (กรมประชาสัมพันธ์, 2528: 216-217)

“การวิเคราะห์บทบาทของรัฐบาลตั้งแต่ปี 2483 ถึงปี 2499 สรุปได้ว่าการเริ่มต้นของการบริหารที่ดินเป็นระบบมากขึ้น เป็นจุดเริ่มต้นและขยายการจัดที่ดินทำกินให้แก่ราษฎรจัดระบบกรรมสิทธิ์ที่ดิน และคำนึงถึงความเป็นธรรมในสังคม ให้มีการถือครองที่ดินที่เหมาะสมต่อกิจกรรมการใช้ที่ดินเพื่อเป็นนิคมสร้างตนเอง มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการปกครองของรัฐบาล การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้จะเห็นได้ชัดเจนว่าเกิดจากแรงผลักดันทางการเมืองของ จอมพลแปลก พิบูลสงคราม ซึ่งเป็นผู้นำรัฐบาลได้สั่งให้ดำเนินการ”

วันที่ 13 มกราคม 2500 ได้มีประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 49 ยกเลิกมาตรา 34-49 ในประมวลกฎหมายที่ดิน 2497 ข้อความในมาตรา 34 ที่บัญญัติไว้เดิม มีดังนี้

“มาตรา 34 นับแต่วันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ บุคคลจะมีสิทธิในที่ดินได้ดังต่อไปนี้

(1) ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	ไม่เกิน 50 ไร่
(2) ที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม	ไม่เกิน 10 ไร่
(3) ที่ดินเพื่อพาณิชยกรรม	ไม่เกิน 5 ไร่
(4) ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย	ไม่เกิน 5 ไร่

ทั้งนี้ เว้นแต่จะมีบทบัญญัติเป็นอย่างอื่นในประมวลกฎหมายนี้”

วันที่ 9 มกราคม 2501 พลโท ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 28 ต่อสภาผู้แทนราษฎร มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน ดังนี้

“รัฐบาลนี้จะจัดการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ โดยยึดถือหลักการป้องกันและบำรุงเป็นสำคัญ โดยเฉพาะจะจัดการคุ้มครองป้องกันให้ประชาชนได้ประกอบอาชีพโดยปราศจากความหวาดระแวงภัย เพื่อการนี้รัฐบาลจะได้จัดกำลังตำรวจ พนักงานปกครอง และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้มีประสิทธิภาพและให้ตำรวจเป็นตำรวจของประชาชนโดยแท้จริง จะจัดการพัฒนาการท้องถิ่น จะจัดตั้งนิคมสร้างตนเองเพิ่มขึ้นและจะเร่งรัดดำเนินการเกี่ยวกับการจัดที่ดินเพื่อให้ประชาชนมีที่ดินทำกิน ให้เป็นการเหมาะสม ” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 146)

เมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2502 (สยามบรรณ, 2530) ได้สั่งการให้มีการจำแนกประเภทที่ดินขึ้น ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อ

วันที่ 19 เมษายน 2503 ให้ตั้งคณะกรรมการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน โดยมี ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน มีผู้แทนจากส่วนราชการต่างๆ เป็นกรรมการ

การจำแนกประเภทที่ดินเป็นการวางแผนการใช้ที่ดินขั้นต้นที่จะกำหนดว่า พื้นที่ส่วนใดของประเทศมีความเหมาะสมตามหลักวิชาการที่จะใช้ประโยชน์เพื่อกิจกรรมใด พื้นที่ส่วนแรกให้กำหนดเป็นป่าไม้เพื่อรักษาสภาพสมดุลตามธรรมชาติ พื้นที่ส่วนที่สองให้ใช้เพื่อการเกษตรและกิจกรรมอื่นๆ รวมทั้งการจัดสรรเป็นที่ดินทำกินให้แก่ประชาชน แต่่นโยบายดังกล่าวนี้ไม่เกิดผลในทางปฏิบัติเป็นเพราะเหตุผลหลายประการ กล่าวคือ นโยบายป่าไม้และที่ดินเปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของรัฐบาล ประชากรเพิ่มขึ้นขาดการควบคุมการใช้ที่ดินและป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการจัดที่ดินสนองความต้องการของประชาชนไม่เพียงพอ

วันที่ 22 กรกฎาคม 2502 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในโครงการจัดสรรที่ดินแปลงใหญ่ ซึ่งมีเนื้อที่ตั้งแต่ 1,000 ไร่ ขึ้นไป ตามข้อเสนอของกระทรวงมหาดไทย

วันที่ 14 เมษายน 2503 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติและกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทำลายป่า ดังนี้

“ 1. ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร เชิญผู้แทนกระทรวงมหาดไทย และที่ปรึกษากฎหมายมาแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับพระราชบัญญัติและกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกันในอนาคต ป้องกันและปราบปรามการทำลายป่าไม้ให้ได้ผลอย่างจริงจัง

2. ให้เพิ่มกำลังตำรวจชายแดนอารักขาป่า ถ้ากำลังตำรวจชายแดนไม่เพียงพอให้กรมตำรวจจัดหากำลังทางอื่นเพิ่มเติม โดยเฉพาะที่ดอยปุยและดอยเชียงดาวก่อน

3. ให้กระทรวงเกษตร รีบปลูกไม้โตเร็ว เช่น ยูคาลิปตัสที่ดอยปุย และดอยเชียงดาวก่อน

4. ให้ทางบ้านเมืองจัดนำข้าวไปแลกพืชของชาวเขาหรือขายให้ชาวเขา พวกเขาจะได้ไม่ถางป่าปลูกข้าว

5. ให้จัดทำนิคมชาวเขา จัดที่ทำกินเพื่อป้องกันการทำลายป่าและทำไร่เลื่อนลอย

6. ป่าใดที่ถูกทำลายโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ไม่อนุญาตให้มีการจับจองโดยเด็ดขาด”

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจ ฉบับที่ 1 ได้ประกาศใช้ในปี 2504 ได้มีนโยบายเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินให้ประชาชนไว้อย่างชัดเจนดังนี้

“ 14 การป่าไม้และการจัดสรรที่ดิน

ประเทศไทยมีเนื้อที่ทั้งหมด 320 ล้านไร่ เป็นเนื้อที่เพาะปลูกในปัจจุบัน 60 ล้านไร่ และเนื้อที่ป่า 187 ล้านไร่ ในจำนวนเนื้อที่เพาะปลูกนี้มีเกษตรกรทำมาหากินเลี้ยงชีพอยู่เกือบ 20 ล้านคน ซึ่งในจำนวนนี้ ร้อยละ 13 ไม่มีที่ทำไร่นาของตนเอง และมีบางส่วนจำนวนไม่ต่ำกว่า 1 ล้านคน รวมทั้งชาวเขาด้วย ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งเคลื่อนที่ทำลายป่าไม้ของชาติอยู่เรื่อย ลักษณะของการเพาะปลูกในปัจจุบัน ก็เป็นวิธีเพิ่มปริมาณการผลิตโดยการขยายเนื้อที่ออกไป ประกอบกับการบุกรุกลักลอบตัดฟันไม้มีค่าเป็นจำนวนมาก โดยเหตุนี้ป่าอันเป็นทรัพยากรสำคัญของชาติที่ให้ความอุดมสมบูรณ์แก่ที่ดินเป็นแหล่งเกิดของน้ำ และเป็นแหล่งผลิตไม้ต้องถูกทำลายหมดไปในอัตราสูงเกินสมควรและจะเป็นผลร้ายต่อการเศรษฐกิจของประเทศในที่สุด ความจำเป็นทางเศรษฐกิจของประเทศชั้นแรก จึงได้แก่การจำแนกประเภทที่ดินออกเป็นที่ทำมาหากินและป่าสงวนทั่วประเทศกับการจัดสรรที่ดินให้ประชาชนซึ่งไม่มีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง จำนวนไม่ต่ำกว่า 1 ล้านคน

การดำเนินการในด้านนี้ จึงมีวิธีการดังต่อไปนี้

1. ให้กรมที่ดิน กรมป่าไม้ และกรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการจำแนกที่ดินทั่วประเทศ เพื่อให้มีเขตสงวนในขั้นต้นนี้ประมาณ 250,000 ตารางกิโลเมตร หรือ 156 ล้านไร่ เวลานี้มีเขตที่เป็นป่าอยู่ 187 ล้านไร่ ผลของการจำแนกประเภทที่ดินจะทำให้มีเนื้อที่จัดสรรให้เกษตรกรได้เพิ่มขึ้นประมาณ 30 ล้านไร่ ในหกปีข้างหน้าควรจะดำเนินการจำแนกประเภทที่ดินให้สำเร็จบริบูรณ์ได้

2. สงวนป่าไม้ไว้เป็นสมบัติของชาติ เป็นเนื้อที่ 156 ล้านไร่ หรือประมาณ 250,000 ตารางกิโลเมตร ต่อไปเมื่อมีพลเมืองเพิ่มขึ้นก็อาจลดลงได้เหลือ 125 ล้านไร่หรือประมาณ 200,000 ตารางกิโลเมตร แยกเป็นป่าต้นน้ำลำธาร 100,000 ตารางกิโลเมตร ในหกปีข้างหน้าจะกำหนดงบประมาณให้กรมป่าไม้ สำหรับบำรุงรักษาป่าคุ้มครองสงวนป่าและปลูกป่าเป็นจำนวนที่พอเพียงแก่การปรับปรุงการดำเนินงานให้ได้ผลตามความมุ่งหมาย

อนึ่ง การส่งเสริมให้ใช้เชื้อเพลิงแทนฟืน เช่น ลิกไนท์ ฯลฯ ก็เป็นทางช่วยสงวนป่าไปในตัวได้อย่างดีวิธีหนึ่ง

3. จัดสรรที่ดินให้ประชาชนที่ประสงค์จะทำการเพาะปลูก แต่ไม่มีที่ดินของตนเองเป็นเนื้อที่ 30 ล้านไร่ ในอนาคตเมื่อประชาชนต้องการที่ดินทำการเพาะปลูกเพิ่มขึ้นอีก ก็ยังมีที่ดินสำรองอยู่อีก 30 ล้านไร่ ” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2503: 54-55)

วันที่ 14 พฤศจิกายน 2504 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเรื่องการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ ดังนี้

“1. ให้จังหวัดประกาศเขตป่าจะสงวนคุ้มครอง และป่าที่จะเปิดจัดสรรเพื่อเกษตรกรรม

2. ป่าที่สงวน หากทบวงการเมืองต้องการใช้ก็ให้ตกลงกับกระทรวงเกษตร และรับอนุมัติจาก ครม. เป็นราย ๆ ไป

3. ให้จังหวัดและอำเภอเปิดจัดสรรเพื่อเกษตรกรรมและเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างอื่นตามมติ ครม. วันที่ 22 กรกฎาคม 2502 โดยไม่ต้องขอรับความเห็นชอบจากกระทรวงเกษตร

4. ให้สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ จัดลำดับความสำคัญของโครงการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินทั่วประเทศโดยละเอียด”

วันที่ 23 พฤษภาคม 2506 ได้มีการจัดตั้งกรมพัฒนาที่ดิน สังกัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2506 โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 80 ตอนที่ 50 ฉบับพิเศษ ลงวันที่ 22 พฤษภาคม 2506

วันที่ 12 พฤศจิกายน 2506 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเรื่องการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน ดังนี้

“1. ให้กระทรวงเกษตร และกระทรวงมหาดไทย ร่วมกันพิจารณาดำเนินการอพยพราษฎรออกจากเขตป่า

2. การประมวลผลการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน รวม 15 จังหวัด และให้กระทรวงเกษตรฯ ดำเนินการสงวนคุ้มครองป่า รวม 345 ป่า

3. เมื่อได้ประมวลผลและจำแนกที่ดิน โดยกำหนดพื้นที่ป่าไม้ที่สมควรสงวนคุ้มครองโดยแน่นอนเสร็จในจังหวัดใดแล้ว ที่ดินนอกเขตพื้นที่ป่าไม้ดังกล่าวถือเป็นเขตที่ดินจัดสรรเพื่อเกษตรกรรม และเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างอื่น เป็นหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยดำเนินการต่อไป

4. ให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ และสำนักงานประมาณสนับสนุนให้กระทรวงเกษตร ได้รับงบประมาณในการดำเนินการสงวนคุ้มครองป่า การอพยพราษฎรออกจากป่า และการดูแลรักษาป่าเพื่อป้องกันการบุกรุกทำลายป่า กับให้กรมที่ดินได้รับงบประมาณสำหรับดำเนินการจัดสรรที่ดินให้ราษฎรจับจองทำมาหากินเลี้ยงชีพตามประมวลกฎหมายที่ดินเป็นกรณีพิเศษ”

วันที่ 19 ธันวาคม 2506 พลเอกถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 30 ต่อรัฐสภา มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน ดังนี้

“ รัฐบาลจะดำเนินการพัฒนาประเทศในกิจการอันเป็นสาขาที่มีความสำคัญ คือ การชลประทาน การทางหลวง การทรัพยากรธรณี การพัฒนาที่ดิน” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 155)

ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514) ได้มีนโยบายในด้านพัฒนาชนบทมีข้อความในหน้า 106 ของแผนพัฒนาฉบับที่ 2 ดังนี้

“ (3) โครงการจัดน้ำและที่ดิน เพื่อให้ราษฎรในระดับหมู่บ้านได้มีที่ดินที่สามารถประกอบอาชีพในทางการเกษตรและอาชีพอื่นๆ ได้สะดวก จึงเป็นการจำเป็นที่จะจัดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดร่วมกับเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามโครงการปรับปรุงเรื่องน้ำ และจัดที่ดินในระดับหมู่บ้านให้เหมาะสม เพื่อสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพ และเป็นหนทางที่จะเพิ่มรายได้ให้ดีขึ้นและเป็นพื้นฐานที่ส่งเสริมระบบธุรกิจให้กับราษฎรต่อไป ”

นอกจากนี้ในส่วนของนโยบายการเกษตรและสหกรณ์ ได้มีนโยบายเกี่ยวกับที่ดินไว้ในหน้า 122 ดังนี้

“ 3.6 ปรับปรุงระบบการถือครองที่ดิน ให้เกษตรกรได้มีที่ดินเป็นของตนเองเพียงพอสำหรับการประกอบอาชีพในรูประบบการผลิตเพื่อการค้า มิใช่เพียงเพื่อการบริโภคภายในครอบครัวเท่านั้น รักษาขนาดการถือครองไว้มิให้ลดน้อยลงจนเป็นอันตรายในทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการปรับปรุงระบบการเช่าที่ดินเพื่อการเกษตรให้เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2509: 106,122)

ปี 2511 เริ่มโครงการจัดพัฒนาที่ดินหุบกะพงตามพระราชประสงค์ จุดมุ่งหมายของการดำเนินงาน คือ การมุ่งแก้ไขปัญหาการไม่มีที่ดินทำกินของเกษตรกร ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชที่ขออัญเชิญมาในที่นี้ว่า

“มีความเดือดร้อนอย่างยิ่งว่าประชาชนในเมืองไทยจะไร้ที่ดิน และถ้าไร้ที่ดินแล้วก็จะทำงานเป็นทาสเขา ซึ่งเราไม่ปรารถนาที่จะให้ประชาชนเป็นทาสคนอื่น แต่ถ้าเราสามารถที่จะขจัดปัญหานี้โดยเอาที่ดินจำแนกจัดสรรอย่างยุติธรรม อย่างที่มีการจัดตั้งจะเรียกว่านิคม หรือจะเรียกว่าหมู่ หรือกลุ่ม หรือสหกรณ์ก็ตาม ก็จะทำให้คนที่มีชีวิตแร้นแค้นสามารถที่จะพัฒนาตัวเองขึ้นมาได้ ”

ในปี 2511 ได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 โดยให้ยกเลิกพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2485 และพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2504 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2511 เล่ม 85 ตอนที่ 55 (ฉบับพิเศษ)

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พุทธศักราช 2485 และพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2504 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ไม่เหมาะสมกับกาลสมัย และต้องการนำบทบัญญัติที่ใช้ร่วมกันได้ ซึ่งเคยกำหนดแยกไว้ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดตั้งนิคมสร้างตนเองหรือนิคมกสิกรรม และนิคมเกลือ ในรูปสหกรณ์ต่างๆ นั้น มารวมไว้ในพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพฉบับใหม่นี้เสียด้วยกัน ส่วนพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดตั้งนิคมที่จะมีขึ้นในโอกาสต่อไปนั้นต้องการให้มีแต่เพียงการกำหนดประเภทนิคมและแผนที่กำหนดแนวเขตที่ดินที่จะจัดตั้งนิคมเท่านั้น

วันที่ 25 มีนาคม 2512 จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี แถลงนโยบายรัฐบาลคณะที่ 31 ต่อรัฐสภาโดยมีส่วนเกี่ยวข้องกับที่ดิน ดังนี้

“ ในส่วนที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างความอยู่ดีกินดีของประชาชนนั้น รัฐบาลนี้ถือว่าเป็นนโยบายสำคัญอันหนึ่งที่จะต้องกระทำโดยจะขยายโครงการพัฒนาท้องถิ่นออกไปให้

กว้างขวางทั่วทั้งประเทศ จะจัดตั้งนิคมสร้างตนเองเพิ่มขึ้นจะพยายามช่วยให้ประชาชนทั่วไปได้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ตามกำลังความสามารถของตนเองและครอบครัว จะส่งเสริมให้ประชาชนได้รับความสะดวกในการประกอบอาชีพสุจริตตามที่ตนถนัดอย่างจริงจัง ” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 160)

วันที่ 8 กรกฎาคม 2512 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการจัดที่ดินให้ราษฎรที่ไม่มีที่ทำกินและที่บุกรุกไปทำกินในที่สงวนหวงห้าม กรม. มีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ คือ

1. ให้กรมประมงและกระทรวงมหาดไทยเร่งรัดจัดตั้งนิคมประมงและในจังหวัดที่ไม่มีนิคม ที่มีอยู่แล้วให้เร่งขยายและรับคนเพิ่ม
2. การจัดที่ดินทำนุบำรุง การจับจองที่ดินของราษฎร ให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการและให้ประสานนโยบายไปทำนองเดียวกันป่าที่ราษฎรบุกรุกควรพิจารณา

วันที่ 12 ธันวาคม 2512 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่อง การจัดที่ดินให้ราษฎรที่ไม่มีที่ทำกินและที่บุกรุกเข้าไปทำกินในที่สงวนหวงห้าม ขยายมติ กรม. เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2512 ที่ทางกระทรวงมหาดไทย เสนอไว้ ดังนี้

1. ให้ถือเป็นโครงการเร่งรัดพิเศษ
2. กระทรวงมหาดไทยได้เสนองบประมาณไว้ 16 ล้านบาท
3. กระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งคณะกรรมการส่วนกลางขึ้นเรียกว่า “คณะกรรมการพิจารณาเร่งรัดการจัดที่ดิน” มีป่าไม้เขตร่วมเป็นกรรมการด้วย
4. ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดตั้ง “คณะกรรมการเร่งรัดการจัดที่ดินส่วนจังหวัด” มีคณะกรรมการป่าสงวนแห่งชาติร่วมเป็นกรรมการด้วย
5. ให้คณะกรรมการเร่งรัดการจัดที่ดิน ทั้งส่วนกลางและส่วนจังหวัดร่วมกันพิจารณาว่าจะดำเนินการอย่างไรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกระทรวงมหาดไทย
6. ให้คณะกรรมการเร่งรัดการจัดที่ดินส่วนจังหวัด พิจารณาดำเนินการสอบสวนสิทธิของราษฎร ทั้งในป่าสงวนแห่งชาติและป่าที่ยังไม่สงวน
7. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเกี่ยวกับการบุกรุกป่าสงวนหรือสิทธิของราษฎรในเขตป่าสงวน
8. ในการไปรังวัดสอบสวนสิทธิของราษฎร ตาม พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ ควรออก นส. 3 เสียด้วย
9. ที่ดินสาธารณะประโยชน์หรือที่สงวนหวงห้ามอื่นๆ ให้คณะกรรมการฯ พิจารณาสอบสวนเช่นเดียวกับป่าสงวนแห่งชาติ
10. ที่ดินยังไม่ได้สงวน และมีกรณีพิพาทโต้แย้งสิทธิให้ใช้มาตรา 25 ของประมวลกฎหมายที่ดินดำเนินการ
11. เมื่อได้กันเขตแล้วและทางการได้กันเขตให้เข้าหรือให้อยู่ในเขตป่าสงวนแล้ว ให้ผู้นั้นเป็นผู้ช่วยเจ้าพนักงานที่จะแจ้งว่ามีผู้บุกรุกป่า ก็ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการจับกุมฟ้องร้องต่อศาลโดยเด็ดขาด

วันที่ 29 กันยายน 2515 ได้มีการยุบกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ เล่ม 89 ตอนที่ 145 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 ให้กรมพัฒนาที่ดินย้ายไปสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ปลายเดือนพฤษภาคม ปี 2517 มีชาวนาในอำเภอท่าตะโก อำเภอหนองบัว และอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ประมาณ 50 คน เดินทางมาร้องเรียนต่อนาย สัญญา ธรรมศักดิ์ นายกรัฐมนตรี ที่ทำเนียบรัฐบาล เพื่อขอความเป็นธรรมเกี่ยวกับที่ดินทำกิน เนื่องจากถูกนายทุนข่มขู่และบุกรุกเพื่อยึดที่ดินที่ได้ขายขาดมาไว้แล้วเป็นเวลานานกลับคืน (สยามรัฐ, 27 พฤษภาคม 2517)

วันที่ 4 มิถุนายน 2517 นายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งที่ สสร 32/2517 โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 17 แห่งธรรมนูญการปกครองเพื่อช่วยเหลือชาวไร่ชาวนาที่เดือดร้อนจากเจ้าของที่ดินและนายทุน โดยให้คณะกรรมการที่ตั้งขึ้น เปรียบเทียบความตกลงระหว่างเจ้าของที่ดินกับชาวไร่ชาวนา

วันที่ 7 มิถุนายน 2517 นายสัญญา ธรรมศักดิ์ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายรัฐบาลชุดที่ 34 ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีข้อความที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน ดังนี้ :-

“ จะจัดที่ดินทำกินให้ชาวไร่ ชาวนาที่เดือดร้อน ให้ได้รับความเป็นธรรม โดยรวดเร็วจะวางรากฐานและแนวทางปฏิบัติในการปฏิรูประบบการศึกษาและการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 181, 184)

วันที่ 24 มิถุนายน 2517 ชาวนาได้เดินขบวนเรียกร้องอีกครั้งหนึ่งว่าให้พิจารณาความช่วยเหลือเสียใหม่เพราะการแก้ไขโดยใช้มาตรา 17 ดังกล่าวแล้วยังมิบรรลุผล ต่อมาในวันที่ 29 มิถุนายน 2517 สถาบันนิสิตนักศึกษาธรรม 9 แห่งร่วมกับตัวแทนชาวนา นำข้อมูลเสนอนายกรัฐมนตรีให้รัฐบาลช่วยเหลือ รวม 6 ข้อ (มหาชนรายสัปดาห์ 6 ธันวาคม 2517)

วันที่ 11 กรกฎาคม 2517 นายไข่ วัชรกุล ตัวแทนชาวนาจังหวัดพิษณุโลกได้เข้าพบ ดร.ประกอบ หุตะสิงห์ รองนายกรัฐมนตรี แจ้งให้ทราบว่าขณะนั้นชาวนาถูกนายทุนและเจ้าของที่ดินฟ้องร้องไปแล้ว 20 ราย ในเขตอำเภอวังทอง และบางกระทุ่ม ขอให้รัฐบาลดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเร่งรีบ (ประชาธิปไตย วันเสาร์ที่ 13 กรกฎาคม 2517)

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) นโยบายในสาขาการเกษตรและชลประทาน หน้า 51 มีข้อความว่า

“ส่วนในด้านระบบถือครองที่ดินนั้น นโยบายด้านนี้คือ เร่งดำเนินการให้เกษตรกรได้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินของตนเองกับทั้งป้องกันมิให้เกษตรกรต้องสูญเสียกรรมสิทธิ์ในที่ดินของตน ตลอดจนให้ความเป็นธรรมและความมั่นใจในเสถียรภาพแก่ผู้ปรับปรุงโครงการจัดที่ดินให้แก่ราษฎร และดำเนินการมาตรการเป็นพิเศษที่จะช่วยเหลือเกษตรกรผู้มีรายได้น้อย ” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2514: 51)

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ ได้มีจุดตั้งต้นในการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายที่ดินของชาติหลายประการ

วันที่ 18 กันยายน 2517 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2517 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 91 ตอนที่ 155

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรส่งเสริมเกษตรกรของประเทศให้เจริญก้าวหน้าและส่งเสริมให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นและมีมาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น ในการนี้สมควรดำเนินการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเสียใหม่ เพื่อให้ที่ดินทุกแปลงได้รับประโยชน์จากโครงการชลประทานและการสาธารณสุขโดยทั่วถึง และเพื่อให้เกษตรกรได้มีที่ดินของตนเองสำหรับประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งจะมีผลช่วยให้ฐานะในทางเศรษฐกิจของประเทศและของเกษตรกรมั่นคงขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

วันที่ 7 ตุลาคม 2517 ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 91 ตอนที่ 69 หมวด 3 สิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย มาตรา 39 ได้บัญญัติเรื่องการเวนคืนที่ดินไว้ดังนี้

ในหมวด 5 แผนนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 77,78,80, และ 81 มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินดังนี้

“มาตรา 77 รัฐพึงบำรุงรักษาความสมดุลของสภาพแวดล้อม และความงามทางธรรมชาติ รวมทั้งป่าไม้ ต้นน้ำ ลำธาร และน่านน้ำ

มาตรา 78 รัฐพึงส่งเสริมการค้นหายาทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทาง เศรษฐกิจแก่ประชาชนชาวไทย โดยไม่ขัดกับหลักการอนุรักษ์ธรรมชาติ

มาตรา 80 รัฐพึงจัดระบบการถือกรรมสิทธิ์และการครอบครองที่ดินเพื่อประโยชน์แห่งการส่งเสริมเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรม และพึงกำหนดพันธะให้เจ้าของที่ดินใช้ที่ดินให้เป็นประโยชน์ตามความเหมาะสมแก่สภาพของที่ดิน

มาตรา 81 รัฐพึงส่งเสริมให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์และสิทธิในที่ดิน เพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึง โดยการปฏิรูปที่ดินและวิธีการอื่น ”

วันที่ 25 มกราคม 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ เรื่องนโยบายอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติเป็นการชั่วคราวตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอว่า

1. ป่าสงวนแห่งชาติที่มีสภาพเสื่อมโทรม ควรมอบให้สถาบันเกษตรกรรับไปดำเนินการในรูปของนิคม และตามนัยกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

2. ป่าสงวนแห่งชาติที่ยังมีสภาพเป็นป่าอยู่ ควรจะพิจารณาอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ได้ในกรณีที่ไม่เป็นการทำลายป่า หรือไม่ทำให้ป่าเสียหาย

วันที่ 5 มีนาคม 2518 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 92 ตอนที่ 54 (ฉบับพิเศษ)

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพในการเกษตร ที่ดินจึงเป็นปัจจัยสำคัญและเป็นรากฐานเบื้องต้นของการผลิต

ทางการเกษตรกรรม แต่ปัจจุบันปรากฏว่าเกษตรกรกำลังประสบความเดือดร้อนเนื่องจากต้องสูญเสีย สิทธิในที่ดิน และกลายเป็นผู้เช่าที่ดิน ต้องเสียค่าเช่าที่ดินในอัตราสูงเกินสมควร ที่ดินขาดการบำรุงรักษา จึงทำให้อัตราผลิตผลเกษตรกรรมอยู่ในระดับต่ำ เกษตรกรไม่ได้รับความเป็นธรรมและเสียเปรียบจาก ระบบการเช่าที่ดินและการจำหน่ายผลิตผลตลอดมา ซึ่งส่งผลให้เกิดภาวะความยุ่งยากทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง และการเมืองของประเทศเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยด่วนที่สุด โดยวิธีการปฏิรูปที่ดินเพื่อช่วยให้ เกษตรกรมีที่ดินทำกินและให้การใช้ที่ดินเกิดประโยชน์มากที่สุด พร้อมกับการจัดระบบการผลิตและจำหน่ายผลิตผลเกษตรกรรมเพื่อให้ความเป็นธรรมแก่เกษตรกร ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนองนโยบายแห่งรัฐในการลดความเหลื่อมล้ำ ในฐานะของบุคคลในทางเศรษฐกิจและสังคม ตามที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติขึ้น

บทบัญญัติตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัตินี้ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่ง เรียกว่า กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในกระทรวงการคลังประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ตามมาตรา 10 เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายเพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

วันที่ 6 มีนาคม 2518 ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช นายกรัฐมนตรี แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 35 ต่อสภาผู้แทนราษฎร มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน ดังนี้

“รัฐบาลนี้จะเร่งรีบดำเนินการปฏิรูปที่ดิน และจัดที่ดินในเขตป่าสงวนทั้งหมดสภาพเป็นป่าแล้วและมีใช้ต้นน้ำลำธาร นำมาปรับปรุงและจัดสรรให้ราษฎรได้เข้าครอบครองทำกิน และจะจำกัดสิทธิในการถือครองที่ดิน” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 180)

วันที่ 19 มีนาคม 2518 ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช นายกรัฐมนตรี แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 36 ต่อสภาผู้แทนราษฎร มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารที่ดินโดยมอบหมายให้สภาตำบลดำเนินการ ดังนี้

“รัฐบาลนี้จึงได้กำหนดนโยบายส่งเสริมการบริหารท้องถิ่นโดยสภาตำบลไว้เป็นนโยบายเร่งด่วนประการหนึ่ง กล่าวคือ รัฐบาลนี้จะดำเนินการให้สภาตำบลเป็นหน่วยมูลฐานทางประชาธิปไตย และทางเศรษฐกิจ โดยจะมอบอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการปกครองตนเองอย่างเต็มที่ เช่น

ก. วางแผนพัฒนาตำบลทั้งระยะสั้นและระยะยาว พร้อมทั้งจัดทำงบประมาณและติดตามการปฏิบัติงาน

ข. มีอำนาจในการเก็บภาษีที่ดินและภาษีบำรุงท้องที่

ค. บริหารการสาธารณสุขและสถานอนามัย

ง. ควบคุมและดำเนินการสำรวจและปักหลักเขต เพื่อการออกเอกสารสิทธิในที่ดินของ เกษตรกรเพื่อให้การออกเอกสารสิทธิในที่ดินกระทำได้ครบถ้วนภายใน 4 ปี ตำบลใดเมื่อได้มีการกำหนดเขตกรรมสิทธิที่ดินและออกเอกสารสิทธิครบถ้วนแล้ว จึงจะมอบหมายให้ตำบลนั้นดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามแผนรวมของราชการส่วนกลางต่อไปทันที” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 199)

วันที่ 4 เมษายน 2518 นายกรัฐมนตรีมีหนังสือที่ สร. 0203/4381 ถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้อนุญาตให้ราษฎรที่บุกรุกอยู่ในป่าสงวนแห่งชาติอยู่ทำกินต่อไปได้มิให้มีการจับกุม ผลต่อเนื่องจากนโยบายทางการเมืองฉบับนี้ พื้นที่ป่าไม้ในระหว่างปี 2519-2521 ถูกบุกรุกทำลายถึงจำนวน 14.5 ล้านไร่ เฉลี่ยปีละ 7.25 ล้านไร่ ซึ่งมีจำนวนเกือบสองเท่าของพื้นที่ป่าไม้ที่ถูกบุกรุกทำลายในระหว่างปี 2516-2519

จากการบุกรุกป่าอย่างรุนแรงเกิดขึ้นไม่สามารถหยุดยั้งได้

เมื่อ วันที่ 20 เมษายน 2518 คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติ เรื่องแผนงานจัดที่ดินให้แก่ราษฎรในหมู่บ้านป่าไม้ คือ

1. ให้จัดที่ดินให้ราษฎรได้อยู่อาศัยในหมู่บ้านป่าไม้ในเขตป่าสงวนที่เสื่อมโทรมแล้ว
2. ขอจัดตั้งกองจัดการที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ
3. ขอตั้งคณะกรรมการอำนวยการโครงการจัดหาที่ดินให้เกษตรกรในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งเสื่อมสภาพแล้ว

การจัดตั้งหมู่บ้านป่าไม้นี้เป็นการเพิ่มวิธีการจัดที่ดินขึ้นอีกรูปแบบหนึ่ง จากที่ดำเนินการมาในรูปแบบสร้างตนเอง นิคมสหกรณ์และการปฏิรูปที่ดิน

วันที่ 29 เมษายน 2518 คณะรัฐมนตรี มีมติเรื่องแผนงานจัดที่ดินให้แก่ราษฎรในหมู่บ้านป่าไม้ กรม. ลงมติเห็นชอบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ คือ

- “1. ให้จัดที่ดินให้ราษฎรได้อยู่อาศัยในหมู่บ้านป่าไม้ในเขตป่าสงวนที่เสื่อมโทรมแล้ว
2. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายป่าต้นน้ำลำธารในภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือให้ลุกล่งไป
3. ให้สำนักงบประมาณตั้งงบประมาณตามโครงการหมู่บ้านป่าไม้ให้แก่กรมป่าไม้ในปี 2518 รวม 50 ล้านบาท เพื่อให้หมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านเกษตรสหกรณ์ต่อไป
4. ขอจัดตั้งกองจัดการที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ
5. ขอตั้งคณะกรรมการอำนวยการโครงการจัดหาที่ดินให้เกษตรกร ในเขตป่าสงวนซึ่งเสื่อมสภาพแล้ว ”

วันที่ 9 กันยายน 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติให้จัดตั้งหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยนำที่ดินป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรมประมาณ 10,000 ไร่ ที่ตำบลคอนหลวย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จัดให้แก่ราษฎรประมาณ 500 ครอบครัว

วันที่ 30 เมษายน 2519 ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 37 ต่อสภาผู้แทนราษฎร มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินซึ่งอยู่ในนโยบายเร่งด่วน ดังนี้

“ จะเร่งทำการปฏิรูปที่ดิน เพื่อให้เกษตรกรได้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองในแต่ละปี เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 จะจัดสรรที่ดินให้แก่เกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองประมาณ 40,000 ถึง 50,000 ครอบครัว

จะช่วยเหลือเกษตรกรในด้านการชลประทาน การปรับปรุงดิน การใช้พันธุ์พืช และการซื้อปุ๋ยในราคาถูก ” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 204)

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) ได้มีนโยบายในด้านการปฏิรูปที่ดินเพื่อเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาการเกษตร โดยมุ่งปรับปรุงด้านกรรมสิทธิ์การถือครองที่ดินเพื่อการเกษตร การปรับปรุงทรัพยากรและปัจจัยการผลิตตลอดจนการปรับปรุงภาวะการผลิตให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังเน้นหนักในด้านการใช้ที่ดินให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2519: 161-164)

วันที่ 29 ตุลาคม 2519 นายธานินทร์ กรัยวิเชียร นายกรัฐมนตรี แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 39 ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน ดังนี้

“รัฐบาลนี้จะยึดถือโครงการปฏิรูปที่ดินควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบสหกรณ์ทุกระดับเป็นนโยบายสำคัญ เพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่เกษตรกร ซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ โดยใน 4 ปีนี้ จะทำการปฏิรูปที่ดินพระราชทาน ที่ดินของรัฐและที่ดินของเอกชน รวมเป็นเนื้อที่ประมาณ 8 ล้านไร่ ด้วยการปรับปรุงเกี่ยวกับสิทธิและการถือครองที่ดินเพื่อการเกษตร รวมทั้งการจัดที่อยู่อาศัยในที่ดินเพื่อการเกษตร” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 218)

วันที่ 17 พฤศจิกายน 2519 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2519 ในราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ เล่มที่ 93 ตอนที่ 144 โดยแก้ไขมาตรา 5 และ มาตรา 35 โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ยังมีบทบัญญัติไม่รัดกุมและเหมาะสม ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการปฏิรูปที่ดินอยู่หลายประการ และมีบางประการได้แก่เรื่องการออกพันธบัตร การชำระราคาหรือค่าทดแทนที่ดินหรือสิ่งหาริมทรัพย์ สมควรแก้ไขเพิ่มเติมเสียใหม่โดยรีบด่วนเพื่อให้การปฏิบัติตามกฎหมายเกิดความคล่องตัวและสนองนโยบายการปฏิรูปที่ดินของรัฐบาลได้รวดเร็วยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

วันที่ 4 พฤษภาคม 2520 คณะรัฐมนตรีมีมติให้จัดตั้งหมู่บ้านสหกรณ์ห้วยสัตว์ใหญ่ จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในพื้นที่ 5,625 ไร่ ให้ราษฎร 300 ครอบครัว

วันที่ 10 สิงหาคม 2520 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการดำเนินการปฏิรูปที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมสภาพแล้ว กรม. ได้ลงมติเห็นชอบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ คือ

1. ให้กรมป่าไม้ดำเนินการเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติ รวม 6 ป่า รวมเนื้อที่ประมาณ 740,000 ไร่
2. ให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เข้าไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินในพื้นที่ป่าดังกล่าว โดยไม่ต้องชำระค่าธรรมเนียมตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 481 (พ.ศ. 2515) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507

วันที่ 29 พฤศจิกายน 2520 พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมนันท์ นายกรัฐมนตรี แลงนโยบายในการประชุมผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย และผู้ว่าราชการจังหวัด ณ ทำเนียบรัฐบาลให้จังหวัดต่างๆ จัดที่ดินทำกินให้แก่ประชาชนจังหวัดละ 1 หมู่บ้านๆ ละ 200 ครอบครัวยุคละไม่เกิน 20 ไร่ ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือด่วนมาก ที่ มท 0608/ว.48 ลงวันที่ 21 มกราคม 2521 สั่งการจังหวัดต่างๆ ให้ดำเนินการ

วันที่ 1 ธันวาคม 2520 พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมนันท์ แลงนโยบายรัฐบาลคณะที่ 40 ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร และที่ดินนโยบายเกี่ยวกับเศรษฐกิจดังนี้

“สนับสนุนเกษตรกรและผู้ใช้แรงงานในอาชีพอื่นๆ ให้ได้รับประโยชน์อันชอบธรรมโดยช่วยเหลือให้มีที่ดินประกอบอาชีพตามความเหมาะสมอันได้แก่การปฏิรูปที่ดินกับการจัดสรรที่ดิน ”(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 230)

วันที่ 22 ธันวาคม 2521 ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 95 ตอนที่ 146 ในหมวด 3 สิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องดังนี้

ในหมวดที่ 5 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 67 ได้บัญญัติไว้ ดังนี้

“มาตรา 67 รัฐพึงดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิในที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึงโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่น”

วันที่ 7 มิถุนายน 2522 พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมนันท์ แลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 41 ต่อรัฐสภา มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินนโยบายทางเศรษฐกิจ ดังนี้

“ การปฏิรูปที่ดิน จะเร่งรัดการปฏิรูปที่ดิน โดยมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงระบบการถือครองที่ดินเพื่อพัฒนาการเกษตร โดยมุ่งหวังให้เกษตรกรมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จะอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ที่ดิน ป่าไม้ และแหล่งน้ำต่างๆ เพื่อให้สามารถรักษาไว้ได้เป็นการถาวร และให้มีการนำทรัพยากรเหล่านี้มาใช้เป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ ” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 240)

วันที่ 28 สิงหาคม 2522 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการช่วยเหลือราษฎรที่บุกรุกอยู่ในป่าสงวนแห่งชาติและป่าไม้ถาวรของชาติให้มีที่ดินทำกินเป็นหลักแหล่งซึ่งต่อมาได้มีการจัดทำโครงการออกหนังสืออนุญาตให้มีสิทธิทำกินชั่วคราว (ส.ท.ก.)

วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2524 นายกรัฐมนตรี (พลเอกเปรม ติณสูลานนท์) ได้กล่าวปราศรัยในพิธีเปิดการสัมมนาการเกษตรภาคเหนือ ที่สำนักงานเกษตรภาคเหนือ จังหวัด เชียงใหม่ มีข้อความเกี่ยวกับการถือครองที่ดินดังนี้

“สำหรับปัญหาการถือครองที่ดิน ซึ่งภาคเหนือมีเนื้อที่ถือครองต่อครอบครัวต่ำจนมีแนวโน้มที่จะทำให้ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพในอนาคตนั้น รัฐบาลเองได้ตระหนักในปัญหานี้มาโดยตลอด และไม่พึงปรารถนาที่จะให้มีการแก้ปัญหาเป็นไปในรูปปล่อยปละละเลยโดยให้ราษฎรเพิ่มที่ทำกิน โดยบุกรุกเข้าไปในป่าสงวนแม้ป่าบางแห่งจะหมดสภาพป่ากลายเป็นหมู่บ้าน หรือเป็นเมืองไป

แล้วก็ตาม ตามกฎหมายแล้วที่ดินดังกล่าวก็เป็นเนื้อที่ป่าสงวนอยู่ดี ปัญหาอยู่ที่ว่าทำอย่างไรจึงจะให้ทุกอย่างเรียบร้อยไปด้วยดี และโดยถูกต้องตามกฎหมาย ” (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2524: 4)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ได้มีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับที่ดินในบทที่ 2 ส่วนที่ 3 การปรับโครงสร้างและการเพิ่มประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจโดยกำหนดแนวนโยบายและมาตรการการพัฒนาไว้ในหน้า 60 - 62 ดังนี้

“4.1 แนวนโยบาย

(3) เร่งรัดการกระจายการถือครองที่ดิน การปฏิรูปที่ดินและการให้กรรมสิทธิ์ที่ดินทำกินเพื่อการเกษตร ทั้งนี้ เพื่อให้เกษตรกรมีโอกาสประกอบอาชีพการเกษตรได้มั่นคง และขจัดความเหลื่อมล้ำทางสังคมซึ่งเป็นผลดีต่อผลผลิตทางการเกษตรด้วย

ก. ที่ดินและป่าไม้ จำเป็นต้องกำหนดมาตรการพัฒนา ดังนี้

(1) เร่งรัดสำรวจการใช้ที่ดินเพื่อกำหนดนโยบายการใช้ที่ดินมิให้เขตเมืองขยายตัวออกไปยังพื้นที่การเกษตรที่รัฐได้ลงทุนระบบชลประทานไว้แล้ว หรือพื้นที่ที่ดินมีคุณภาพดีซึ่งสามารถให้ผลผลิตได้สูง และส่งเสริมการใช้ที่ดินสำหรับการเพาะปลูกให้ถูกประเภท

(2) กำหนดสิทธิในที่ดินของเอกชนเพื่อการเกษตรให้มีได้ไม่เกิน 50 ไร่ ดำเนินการจัดตั้งธนาคารที่ดินเพื่อรับซื้อที่ดินส่วนที่เกินของเอกชน และจัดสรรหรือจำหน่ายให้แก่ผู้ที่ยังไม่มีที่ดินทำกินของตนเองต่อไป

(3) เร่งรัดการปฏิรูปที่ดินโดยเน้นการแก้ปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดิน และมุ่งดำเนินการในเขตพื้นที่ภาคกลาง และภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งมีปัญหาเกษตรกรไร้ที่ทำกินหรือต้องเช่าที่ทั้งหมดทำกิน

(4) สำรวจเพื่อแยกเขตพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมที่เหมาะสมกับการเกษตร เพื่อจัดที่ดินทำกินให้เกษตรกรในรูปของหมู่บ้านป่าไม้ ส่วนป่าเสื่อมโทรมที่ไม่เหมาะสมกับการเกษตรให้ทำการปลูกป่าต่อไป

(5) ปรับปรุงกฎหมายควบคุมการเช่า และปฏิบัติตามกฎหมาย โดยมีจุดหมายที่จะให้เกิดความเป็นธรรมระหว่างผู้เช่าและผู้ให้เช่า

(6) ทบทวนการจัดตั้งนิคมสร้างตนเองมิให้มีการขยายการเปิดพื้นที่ใหม่ แต่ให้ดำเนินการปรับปรุงนิคมที่มีอยู่แล้วให้สมบูรณ์ตามแผน และมอบให้จังหวัดรับไปดูแลต่อไป

(7) ปรับปรุงที่ดินที่มีปัญหาในเรื่องคุณภาพและให้ผลผลิตต่ำ คือ ปัญหาดินเปรี้ยวในเขตภาคกลาง ปัญหาดินเค็มในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปัญหาการกัดเซาะและพังทลายของดินในเขตภาคเหนือ และปัญหาการฟื้นฟูคุณภาพดินบริเวณที่ใช้ทำเหมืองแร่แล้วในภาคใต้

(8) ปรับปรุงกฎหมายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อให้สามารถสงวนพื้นที่ทางการเกษตรที่สมบูรณ์หรือพื้นที่ที่รัฐได้ลงทุนไปเป็นจำนวนมากและให้เป็นพื้นที่ทำการเกษตรต่อไป” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2524: 60-62)

วันที่ 22 มิถุนายน 2525 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบนโยบายการใช้และกรรมสิทธิ์ที่ดิน (ซึ่งร่างโดยคณะอนุกรรมการที่ดิน และผ่านความเห็นชอบตามมติของคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2525)

สาระสำคัญของนโยบายฉบับนี้สรุปได้ ดังนี้

ก. พื้นที่ป่าไม้ถาวร ที่ยังไม่ประกาศเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกับกรมที่ดิน กรมแผนที่ทหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการสำรวจ และจำแนกประเภทที่ดินอย่างละเอียดให้เสร็จภายในแผนพัฒนาฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2534) ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการพัฒนาที่ดิน

(2) พื้นที่ที่เหมาะสมกับการเกษตร แต่ยังมีสภาพเป็นป่าไม้อยู่ให้รักษาไว้เป็นป่าต่อไปไม่ควรจำแนกออกเป็นพื้นที่ทำกิน

(3) พื้นที่ที่จำแนกเป็นป่าไม้ ให้กรมป่าไม้ดำเนินการประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติตามหลักเกณฑ์ที่กรมป่าไม้ปฏิบัติต่อไป

ข. พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งมีราษฎรบุกรุกแล้วประมาณ 30 ล้านไร่ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ให้จัดทำโครงการจำแนกประเภทที่ดิน (Land reclassification) ในพื้นที่ 30 ล้านไร่ ให้เสร็จสิ้นภายในสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2534) โดยให้เป็นโครงการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(2) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับกรมที่ดิน กรมแผนที่ทหาร และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการพัฒนาที่ดิน

(3) พื้นที่ที่ไม่เหมาะสมแก่การเกษตร ให้กรมป่าไม้หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำโครงการหมู่บ้านป่าไม้ และดำเนินการปลูกป่าต่อไป

(4) พื้นที่ที่เหมาะสมแก่การเกษตรให้กรมป่าไม้ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจัดทำโครงการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกิน โดยให้ดำเนินการสำรวจความเหมาะสมของดินเป็นหลักเกณฑ์ในการทำโครงการ

ค. พื้นที่ที่ราษฎรไม่ได้บุกรุกและยังมีสภาพเป็นป่าที่สมบูรณ์ ให้กรมป่าไม้ และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รักษาพื้นที่ดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพโดยถูกต้องตามกฎหมาย

ง. ผลการจำแนกประเภทที่ดินตามข้อ ก. (1) และข้อ ข. (1) ให้เสนอคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายต่อไป

จ. การดำเนินงานตามข้อ ข. (3) ให้ดำเนินการโดยอาศัยหลักเกณฑ์ตามมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับโครงการ ส.ท.ก. และโครงการให้สิทธิทำกิน

ฉ. การจัดที่ดิน ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบันตามข้อ (ง.) ให้ดำเนินการต่อไป แต่ไม่ใช่ขยายพื้นที่ดำเนินการ ยกเว้นกรณีการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และการพัฒนาที่ดิน และให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ ทำแผนปฏิบัติการหรือโครงการในการจัดที่ดินที่เหลืออยู่ให้เสร็จสิ้นภายใน 5 ปี

ช. ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบจัดทำแผนปฏิบัติการหรือโครงการตามข้อ ก. ถึงข้อ ฉ. โดยให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติประสานงานดูแลและเร่งรัด และคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.) ควบคุมและติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายดังกล่าว

นโยบายฉบับนี้ ได้มีผลให้มีการดำเนินการโครงการจำแนกประเภทที่ดินโดยละเอียด เร่งรัดโครงการช่วยเหลือประชาชนให้มีสิทธิทำกินชั่วคราว (ส.ท.ก.) และมีการบินถ่ายภาพทางอากาศในพื้นที่ป่าไม้ของประเทศในปี 2526 - 2528 พื้นที่ที่ผ่านการจำแนกประเภทที่ดินและจำแนกออกเป็นที่ดินทำกิน คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติได้มอบให้กับกรมที่ดิน และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไปจัดให้แก่ราษฎรในระยะต่อมา

วันที่ 20 พฤษภาคม 2526 พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ แกลงนโยบายรัฐบาลคณะที่ 43 ต่อสภาผู้แทนราษฎร มีข้อความในส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินในนโยบายเศรษฐกิจ ดังนี้

“จะส่งเสริมให้ชาวไร่ชาวนามีที่ทำกินของตนเอง โดยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และการจัดสิทธิทำกินในป่าเสื่อมโทรม อีกทั้งจะช่วยเหลือเกษตรกรในท้องที่แห้งแล้ง โดยการจัดหาและพัฒนาแหล่งน้ำในระดับไร่นาอย่างกว้างขวาง” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 283)

วันที่ 6 ตุลาคม 2526 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2526 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 100 ตอนที่ 160 (ฉบับพิเศษ)

วันที่ 3 เมษายน 2527 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติในหลักการให้กรมที่ดินดำเนินการโครงการพัฒนากรรมที่ดิน และเร่งรัดการออกโฉนดที่ดินทั่วประเทศให้แล้วเสร็จภายใน 20 ปี (พ.ศ. 2528-2547) แบ่งเป็น 4 ระยะๆ ละ 5 ปี ดังนี้

ระยะแรก	พ.ศ. 2528 - 2532
ระยะที่สอง	พ.ศ. 2533 - 2537
ระยะที่สาม	พ.ศ. 2538 - 2542
ระยะที่สี่	พ.ศ. 2543 - 2547

โดยมีวัตถุประสงค์โครงการฯ ดังนี้

1. เพื่อเร่งรัดการออกโฉนดที่ดินทั่วประเทศให้แล้วเสร็จภายในเวลา 20 ปี
2. เพื่อเร่งรัดจัดทำ และปรับปรุงระวางแผนที่ของกรรมที่ดินให้เป็นระบบเดียวกับระบบแผนที่แห่งชาติ (ระบบ Universal Transverse Mercator - U.T.M)
3. เพื่อปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานที่ดิน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

4. เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพสำนักงานกลางประเมินราคาทรัพย์สิน ให้สามารถประเมินราคาได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรม

5. เพื่อพัฒนาและปรับปรุงองค์กรกรมที่ดิน ให้สามารถรับกับปริมาณงานที่เพิ่มขึ้นและสำหรับการพัฒนาต่อไปในอนาคต

วันที่ 12 มิถุนายน 2527 คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเรื่อง ร่างพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ตามข้อเสนอของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และได้มีมติเห็นชอบในหลักการช่วยเหลือราษฎร ตามโครงการเพิกถอนสภาพป่าที่เป็นที่ตั้งชุมชน โดยแบ่งการช่วยเหลือออกเป็น 3 กลุ่ม ตามข้อเสนอของ คณะกรรมการ และคณะทำงานฯ ส่วนการจะช่วยเหลือแต่ละกลุ่มอย่างไรนั้น ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับไป พิจารณาดังคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง โดยให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายมีชัย ฤชุพันธุ์) ผู้แทนของ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และผู้แทนของกระทรวงมหาดไทย ร่วมเป็นกรรมการด้วย เพื่อพิจารณากำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการช่วยเหลือเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่งภายใน 3 เดือน

ข้อเสนอการช่วยเหลือราษฎรตามโครงการเพิกถอนสภาพป่าที่เป็นที่ตั้งชุมชน ตามหลักการดังนี้

“กลุ่มที่ 1 เป็นแหล่งชุมชนที่เกิดขึ้นก่อนกำหนดพื้นที่เป็นป่าสงวนแห่งชาติ หรือป่าไม้ถาวรของชาติ โดยอาศัยภาพถ่ายทางอากาศ โครงการ VAP 61 ร่วมกับแผนที่ภูมิประเทศ ของกรมแผนที่ทหาร เป็นหลักฐานที่จะบ่งชี้ในการกันพื้นที่ออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อให้ได้รับ เอกสารสิทธิต่อไป

กลุ่มที่ 2 เป็นแหล่งชุมชนที่เกิดขึ้นระหว่างปี พ.ศ. 2510 ถึง พ.ศ. 2518 ภายหลังการกำหนดพื้นที่เป็นเขตป่าไม้ถาวรของชาติ หรือได้ประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติ โดยอาศัย ภาพถ่ายทางอากาศ โครงการ น.ส.3 ร่วมกับแผนที่ภูมิประเทศของกรมแผนที่ทหารเป็นหลักฐาน ซึ่ง ชุมชนประเภทนี้ได้รับสิทธิให้อยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2518 ถ้าพื้นที่ถือครองไม่ใช่เขตต้นน้ำลำธาร ทางราชการจะออกหนังสือสิทธิทำกิน (สทก.) ในพื้นที่ถือครองผืนนั้น

กลุ่มที่ 3 เป็นแหล่งชุมชนที่เกิดขึ้นภายหลังปี พ.ศ. 2518 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นชุมชนที่ไม่ปรากฏหลักฐานในภาพถ่ายทางอากาศโครงการ น.ส.3 และมีใช้ชุมชนในเขตต้นน้ำลำธารแล้วจะอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยเป็นการชั่วคราวตามมาตรา 16 แห่ง พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507

กรณีนี้เป็นการดำเนินการเฉพาะที่เป็นแหล่งชุมชนที่อยู่ในเขตป่าสงวน แห่งชาติ จึงไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามโครงการ สทก. ที่กรมป่าไม้กำลังดำเนินการอยู่”

วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2528 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักเกณฑ์การช่วยเหลือราษฎร ตามโครงการเพิกถอนสภาพป่าที่เป็นที่ตั้งชุมชนเฉพาะในเขตป่าสงวนแห่งชาติ โดยแบ่งการช่วยเหลือ ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ชุมชนที่เกิดขึ้นก่อนปี 2510 ให้ได้รับเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดิน ชุมชนที่ เกิดขึ้นระหว่างปี 2510 - 2518 ให้สิทธิอยู่อาศัยในรูปสิทธิทำกิน ชุมชนที่เกิดในภายหลังปี 2518 อนุญาต

ให้เข้าอยู่อาศัยหรือทำประโยชน์เป็นการชั่วคราว ตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507

วันที่ 27 สิงหาคม 2529 พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลชุดที่ 47 ต่อสภาผู้แทนราษฎรมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินในนโยบายทางเศรษฐกิจ ดังนี้ :-

“ เร่งรัดการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรผู้ไร้ที่ทำกิน และการจัดรูปที่ดินเพื่อประโยชน์ในการเพิ่มผลผลิต

จะปรับปรุงการบริหาร และการจัดการทรัพยากรที่ดิน น้ำ ป่าไม้ และประมง ให้มีการพัฒนาควบคู่ไปกับการอนุรักษ์” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 302)

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ได้มีการกำหนด แผนพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขึ้นเป็นครั้งแรก มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายที่ดินในแนวทางการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเฉพาะด้านใน หน้า 135 ดังนี้

“ 4.1 แนวทางการพัฒนาทรัพยากรที่ดิน

2.2 เร่งรัดกระจายกรรมสิทธิ์การถือครองที่ดิน โดยการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรมและสนับสนุนทางด้านธนาคารที่ดินหรือกองทุนปฏิรูปที่ดิน

2.4 เร่งรัดการจำแนกพื้นที่ที่เหมาะสมทางการเกษตรออกจากพื้นที่ป่าไม้”

วันที่ 1 กันยายน 2530 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเรื่อง “นโยบายที่ดิน” ตามที่ คณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาตินำเสนอ นโยบายดังกล่าวกำหนดเป็น 4 ด้าน คือ นโยบายที่ดินเพื่อ เศรษฐกิจ นโยบายที่ดินเพื่อสังคม นโยบายที่ดินเพื่อการอนุรักษ์ และนโยบายที่ดินเพื่อความมั่นคง และ นโยบายพิเศษที่เกี่ยวข้องกันทั้ง 4 ด้านดังกล่าวแล้ว คือ นโยบายชาวเขา

วันที่ 9 ตุลาคม 2530 คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติมีคำสั่งที่ 1/2530 แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการเพื่อตรวจสอบผลการจัดที่ดินในนิคมสร้างตนเองและนิคมสหกรณ์ โดยให้ คณะอนุกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งมีหน้าที่ตรวจสอบการจัดที่ดินในนิคมสร้างตนเองและนิคมสหกรณ์แต่ละ นิคมว่า ได้ปฏิบัติงานบรรลุตามความมุ่งหมายแห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 แล้ว หรือไม่ เพียงใดรวมทั้งหาสาเหตุที่ทำให้การจัดที่ดินในนิคมล่าช้า พร้อมเสนอแนะแนวทางแก้ไข

วันที่ 28 ตุลาคม 2530 คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติได้มีคำสั่งที่ 2/2530 แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการพิจารณาแนวทางและมาตรการเกี่ยวกับนโยบายที่ดินขึ้น (นโยบายที่ดินตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 1 กันยายน 2530)

วันที่ 25 สิงหาคม 2531 พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 45 ต่อสภาผู้แทนราษฎร มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินในนโยบายเศรษฐกิจ ดังนี้

“4.3 ช่วยเหลือเกษตรกรผู้ไร้ที่ทำกิน โดยวิธีการปฏิรูปที่ดิน และการออก เอกสารสิทธิ์ทำกิน”(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 319)

วันที่ 13 มิถุนายน 2532 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการช่วยเหลือราษฎรที่เข้าไปทำกินหรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติโดยผิดกฎหมาย โดยแก้ไขข้อเสนอบางประการของคณะกรรมการกำหนดมาตรการการช่วยเหลือราษฎรที่เข้าไปทำกินหรืออยู่อาศัยในป่าสงวนแห่งชาติโดยผิดกฎหมายซึ่งมีนายมีชัย ฤชุพันธุ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีในขณะนั้นเป็นประธาน และนายอภิลาศ โอสถานนท์ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นเลขานุการ มติคณะรัฐมนตรีหลังจากปรับปรุงและแก้ไขแล้วมีดังนี้

“1. สภาพป่าที่จะอนุญาตให้ราษฎรเข้าไปทำกินหรืออยู่อาศัยเป็นการชั่วคราว

1.1 เป็นป่าเสื่อมโทรม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมปรึกษา เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2532 กำหนดไว้ และ

1.2 ราษฎรได้เข้าไปทำกินหรืออยู่อาศัยในป่านั้นอยู่ก่อนปี พ.ศ. 2524 และ

1.3 เป็นป่าที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้เสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเพื่อให้ราษฎรเข้าไปทำกินหรืออยู่อาศัยเป็นการชั่วคราวได้

1.4 เนื้อที่ที่จะอนุญาตให้ราษฎรเข้าไปทำกิน หรืออยู่อาศัยเป็นการชั่วคราว ครอบครัวยุติไม่เกิน 250 ไร่

2. บุคคลที่มีสิทธิ์ที่จะได้รับการช่วยเหลือ

2.1 เป็นผู้เข้าไปทำกินหรืออยู่อาศัยในป่าดังกล่าวอยู่ก่อนปี พ.ศ. 2524 และ

2.2 ไม่มีที่ดินทำกินในท้องที่แห่งอื่น ๆ เป็นของตนเอง หรือมีแต่ไม่เพียงพอ

3. ค่าธรรมเนียม

เพื่อให้ประชาชนทราบสถานภาพของตนในการถือครองที่ดิน จึงสมควรให้กำหนดค่าธรรมเนียมในการใช้ที่ดิน ดังต่อไปนี้

3.1 เนื้อที่ไม่เกิน 25 ไร่ คิดไร่ละ 10 บาทต่อปี

3.2 เนื้อที่เกิน 25 ไร่ แต่ไม่เกิน 50 ไร่ ส่วนที่เกิน 25 ไร่ คิดไร่ละ 20 บาทต่อปี

3.3 เนื้อที่เกิน 50 ไร่ขึ้นไป ส่วนที่เกินคิดไร่ละ 100 บาทต่อปี

3.4 ถ้าใช้ทำประโยชน์อย่างอื่นที่มีได้การเกษตรกรรม หรือการปลูกป่า ให้คิดเป็น 2 เท่าของอัตราข้างต้น

ทั้งนี้ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับไปพิจารณาดำเนินการออกระเบียบรายละเอียดตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้นต่อไป”

วันที่ 8 กันยายน 2532 ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 106 ตอนที่ 149 ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 26 ให้มีข้อความดังต่อไปนี้

“ มาตรา 26 เมื่อได้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินใช้บังคับในท้องที่ใดแล้ว

(1) ถ้าในเขตปฏิรูปที่ดินนั้น มีที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันแต่พลเมืองเล็กใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้น หรือได้เปลี่ยนสภาพจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันก็ดี หรือพลเมืองยังใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นอยู่หรือยังไม่เปลี่ยนสภาพจากการเป็นที่ดิน

สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันเมื่อได้จัดที่ดินแปลงอื่นให้พลเมืองใช้ร่วมกันแทน โดยคณะกรรมการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วก็ได้ให้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินนั้น มีผลเป็นการถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับที่ดินดังกล่าว โดยมีต้องดำเนินการถอนสภาพตามประมวลกฎหมายที่ดินและให้ ส.ป.ก. มีอำนาจนำที่ดินนั้นมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้

(2) ถ้าในเขตปฏิรูปที่ดินนั้น มีที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน สำหรับใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือที่ดินที่ได้สงวนหรือหวงห้ามไว้ตามความต้องการของทางราชการ เมื่อกระทรวงการคลังได้ให้ความยินยอมแล้ว ให้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินนั้นมีผลเป็นการถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับที่ดินดังกล่าว โดยมีต้องดำเนินการถอนสภาพตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ และให้ ส.ป.ก. มีอำนาจนำที่ดินนั้นมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้

(3) ถ้าในปฏิรูปที่ดินนั้น มีที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ซึ่งเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า หรือที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืน หรือทอดทิ้ง หรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน และที่ดินนั้นอยู่นอกเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรีให้ ส.ป.ก. มีอำนาจนำที่ดินนั้นมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้

(4) ถ้าเป็นที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติให้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในที่ดินเขตป่าสงวนแห่งชาติส่วนใดแล้วเมื่อ ส.ป.ก. จะนำที่ดินแปลงใดในส่วนนั้นไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินมีผลเป็นการเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติในที่ดินแปลงนั้นและให้ ส.ป.ก. มีอำนาจนำที่ดินนั้นมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้โดยไม่ต้องดำเนินการเพิกถอนตามกฎหมายป่าสงวนแห่งชาติ

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตาม (4) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ และมีอำนาจในการให้เช่าที่ดินอันเป็นป่าสงวนแห่งชาติดังกล่าวได้ และให้ค่าเช่าที่ได้มาตกเป็นของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ”

วันที่ 4 เมษายน 2534 นายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 47 ต่อสภานิติบัญญัติมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายที่ดินในนโยบายเศรษฐกิจข้อ 3.3 ดังนี้

“ นโยบายเศรษฐกิจ

3.3 เร่งรัดการปฏิรูปที่ดินให้มีประสิทธิภาพ เพื่อกระจายการถือครองและจัดกรรมสิทธิ์ที่ดินให้แก่เกษตรกร”

ส่วนในนโยบายทรัพยากรธรรมชาติ พลังงานและสิ่งแวดล้อมได้แถลงไว้ ดังนี้

“ เพื่อฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม อนุรักษ์และพัฒนาการใช้พลังงานและป้องกันแก้ไขปัญหาสังแวดล้อมจึงกำหนดนโยบาย ดังนี้

1. อนุรักษ์และป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งในด้านป่าไม้ ที่ดิน แหล่งน้ำ และทรัพยากรอื่นๆ โดยเสริมสร้างขีดความสามารถของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและ

สนับสนุนให้ชุมชนมีบทบาทโดยตรงในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 35

วันที่ 13 สิงหาคม 2534 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ เรื่องแผนพัฒนาการเกษตรและการปฏิรูปที่ดินในส่วนของแผนเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดิน 5 ประการ และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดทำแผนปฏิบัติการเป็นเวลา 5 ปี โดยมอบหมายให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ทำหน้าที่เป็นหน่วยสนับสนุนทางการเงินแก่การปฏิรูปที่ดินตามแผนนี้ในรูปของ **“กองทุนที่ดิน”** และในปี 2535 ได้จัดสรรเงินงบประมาณจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร จำนวน 1,000 ล้านบาท เพื่อให้ ธ.ก.ส. ใช้เงินจำนวนนี้ตลอดจนดอกผลที่ได้ไปใช้ปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดินในรูปของกองทุนที่ดินเพื่อเป็นรากฐานรองรับการจัดตั้ง **“ธนาคารที่ดิน”** ขึ้นเป็นสถาบันการเงินภายในเวลา 5 ปี

ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ ธ.ก.ส. ในปี 2535 ในมาตรา 34 ทวิ ให้มีกองทุนขึ้นในธนาคาร เรียกว่า **“กองทุนที่ดิน”** เพื่อให้ความช่วยเหลือในด้านการให้เงินกู้แก่เกษตรกรเพื่อนำไปจัดหาที่ดินทำกิน พัฒนาที่ดิน และประกอบอาชีพเกษตรกรรมของตนตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) นี้ ได้ให้ความสำคัญกับทรัพยากรที่ดินเป็นอย่างยิ่ง โดยบรรจุไว้ในส่วนต่างๆ ดังนี้

บทที่ 4 เรื่องการบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติ หน้า 230-235

ในบทที่ 4 (ส่วนที่ 4) เรื่องการบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติ มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินโดยกำหนดเป้าหมายไว้ ดังนี้

“ 2.1 ทรัพยากรที่ดิน

2.1.1 เร่งรัดการปฏิรูปที่ดินในพื้นที่ 30 ล้านไร่ ให้แล้วเสร็จภายใน 7 ปี”

วันที่ 4 ธันวาคม 2534 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534

มาตรา 20 ทวิ ของพระราชบัญญัตินี้ให้มีการจัดตั้ง **“กองทุนจัดรูปที่ดิน”** ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

วันที่ 9 ธันวาคม 2534 ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2534 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 108 ตอนที่ 216 ฉบับพิเศษมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินในมาตรา 76 ดังนี้

“มาตรา 76 รัฐพึงดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดินอย่างทั่วถึงเพื่อเกษตรกรรม โดยการปฏิรูปที่ดิน จัดรูปที่ดิน หรือวิธีอื่น”

วันที่ 6 พฤษภาคม 2535 พลเอกสุจินดา คราประยูร นายกรัฐมนตรี แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 48 ต่อสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับที่ดินในนโยบายการกระจายการพัฒนาและสร้างความเป็นธรรมในสังคม ดังนี้

“ 3.1.9. จัดที่ทำกินให้แก่เกษตรกรซึ่งไร้ที่ทำกิน โดยการใช้การปฏิรูปที่ดิน หรือวิธีการอื่น และเร่งรัดการออกเอกสารสิทธิให้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิในที่ดินแต่ยังไม่มีเอกสารสิทธิ

3.1.10 ปรับปรุงมาตรการ และวิธีการที่เกี่ยวข้องกับการจัดที่ดินทำกินให้ราษฎรเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม และมีให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนโดยเฉพาะราษฎรที่เข้าไปอยู่อาศัยทำกินในพื้นที่ดังกล่าวอยู่แล้ว ” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 364)

วันที่ 20 สิงหาคม 2535 ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการเป็นเกษตรกรโดยกำหนดคุณสมบัติไว้ในมาตรา 3 ดังนี้

“ มาตรา 3 บุคคลซึ่งอยู่ในหลักเกณฑ์และเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นเกษตรกร

(1) ผู้ยากจน ซึ่งหมายถึง ผู้มีรายได้ไม่สูงกว่าอัตรารายได้ที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมกำหนดรายได้ตาม (1) ให้หมายความรวมถึงสิทธิ หรือประโยชน์อื่นที่สามารถคำนวณเป็น ตัวเงินได้ด้วย

(2) ผู้จบการศึกษาทางเกษตรกรรม ซึ่งหมายถึง ผู้ที่จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือเทียบเท่าในประเภทวิชาเกษตรกรรม

(3) บุตรของเกษตรกร ซึ่งหมายถึง บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ”

ทั้งนี้ บุคคลดังกล่าวต้องไม่มีอาชีพอันมีรายได้ประจำเพียงพอแก่การยังชีพอยู่แล้ว ไม่มีที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นของตนเอง และประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532 ได้ให้นิยามคำว่า “เกษตรกร” หมายความว่า “ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก และให้หมายความรวมถึงบุคคลผู้ยากจน หรือผู้จบการศึกษาทางเกษตรกรรม หรือผู้เป็นบุตรของเกษตรกร บรรดาซึ่งไม่มีที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นของตนเอง และประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรดังกล่าว ” เพื่อให้การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพิจารณาผู้ที่จะเป็น “เกษตรกร” เป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

วันที่ 21 ตุลาคม 2535 นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 50 ต่อสภาผู้แทนราษฎร มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินในนโยบายการเกษตร ดังนี้

“4.2.4 เร่งรัดการปฏิรูปที่ดินและการออกเอกสารสิทธิ เพื่อกระจายสิทธิการถือครองที่ดินให้แก่เกษตรกรผู้ยากไร้ และเกษตรกรที่ครอบครองทำกินอยู่ในที่ดินของรัฐประเภทต่างๆ โดยจะปรับปรุงกลไกการบริหารและการจัดการของรัฐ ตลอดจนจัดสรรงบประมาณให้สามารถครอบคลุมพื้นที่ได้โดยเฉลี่ยปีละประมาณ 4 ล้านไร่” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 394)

วันที่ 4 พฤษภาคม 2536 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเรื่องการพิจารณาแก้ไขปัญหเกี่ยวกับที่ดินในเขตป่าไม้ โดยมีสาระสำคัญในวิธีการ ดังนี้

1. ที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และเขตป่าไม้ถาวร (ยกเว้นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายหรือตามมติคณะรัฐมนตรี) ที่กรมป่าไม้มอบให้ ส.ป.ก. ให้ ส.ป.ก. นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดิน โดยออกเอกสาร ส.ป.ก. 4-01 ตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเท่านั้น
 2. เมื่อราษฎรได้รับเอกสาร ส.ป.ก. 4-01 ตามวิธีการปฏิรูปที่ดินแล้วเห็นว่าตนเองมีสิทธิครอบครองมาก่อนกำหนดเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือเขตป่าไม้ถาวรมีสิทธิยื่นคำร้องขอพิสูจน์สิทธิของตนต่อคณะกรรมการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะแต่งตั้งขึ้น
 3. คณะกรรมการที่รัฐมนตรีจะแต่งตั้งขึ้นประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ป่าไม้จังหวัด นายอำเภอประจำท้องที่ และกรรมการอื่นที่รัฐมนตรีเห็นสมควรไม่เกิน 3 นาย โดยมีปฏิรูปที่ดินจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ
 4. การพิจารณาหลักฐานของราษฎรในการพิสูจน์สิทธิ ให้พิจารณาจากหลักฐานที่เป็นเอกสารของทางราชการ หากหลักฐานไม่ชัดเจนให้ใช้ภาพถ่ายทางอากาศโครงการ VAP-61 เป็นหลักฐานในการพิสูจน์สิทธิ
 5. ในกรณีที่คณะกรรมการ มีมติว่าราษฎรผู้ครอบครองที่ดินมาก่อนการกำหนดเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือเขตป่าไม้ถาวร ให้ ส.ป.ก. ส่งบัญชีรายชื่อพร้อมทั้งเอกสาร ส.ป.ก. 4-01 ให้กรมที่ดินออกเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดินให้แก่ผู้ร้องต่อไป การส่งเอกสาร ส.ป.ก. 4-01 ให้ดำเนินการภายใน 30 วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ
 6. ที่ดินเขตชุมชนที่เป็นหมู่บ้านถาวร ชุมชนพาณิชยกรรม สถานที่ราชการ ศาสนสถานสาธารณูปโภคต่างๆ ให้ ส.ป.ก. ออกเอกสาร ส.ป.ก. 4-01 ให้ และส่งเอกสารนั้นให้กรมที่ดินออกเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดิน ภายใน 30 วัน นับจากคณะรัฐมนตรีมีมติ ส่วนเขตเทศบาล และสุขาภิบาลถือว่าแยกเว้นจากเขตปฏิรูปที่ดิน
 7. กรมป่าไม้ กรมที่ดิน และ ส.ป.ก. อาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการให้ราษฎรปลูกป่า หรือไม้ยืนต้นตามความเหมาะสมในที่ดินที่ ส.ป.ก. ออกเอกสาร ส.ป.ก. 4-01 ก่อนส่งเอกสารดังกล่าว ให้กรมที่ดินออกเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดิน
 8. ให้มีคณะกรรมการติดตามผลการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีนี้ ซึ่งนายกรัฐมนตรีจะแต่งตั้งประกอบด้วย ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีประจำเขตท้องที่ ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยประจำเขตท้องที่ และผู้ตรวจกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประจำเขตท้องที่
- ทั้งนี้ ได้มีการยกเลิกมติคณะรัฐมนตรี รวม 6 ฉบับ คือ

“1. มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2533 เรื่องโครงการสำรวจสถานที่ราชการ บ้านเรือนราษฎร และถนนที่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและพื้นที่จำแนกให้เป็นเขตป่าไม้ถาวร

2. มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2535 เรื่องโครงการสำรวจสถานที่ราชการ บ้านเรือน ที่ดินทำกินของราษฎร และถนนที่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติในพื้นที่ที่จำแนกให้เป็นเขตป่าไม้ถาวร และเขตที่สาธารณประโยชน์

3. มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2527 เรื่องร่างพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ...) พ.ศ...

4. มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2528 เรื่องการช่วยเหลือราษฎรตามโครงการเพิกถอนสภาพป่าที่เป็นที่ตั้งชุมชน

5. มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2532 เรื่องการดำเนินงานตามโครงการเพิกถอนสภาพป่าที่เป็นที่ตั้งชุมชนตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2527

6. มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2532 เรื่องการช่วยเหลือราษฎรที่เข้าไปทำกินหรืออยู่อาศัยในป่าสงวนแห่งชาติโดยผิดกฎหมาย ”

วันที่ 21 กันยายน 2536 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกองทุนหมุนเวียนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจนด้านหนี้สินและที่ดิน พ.ศ 2536 และได้ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 110 ตอนที่ 152 ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2536

วันที่ 26 กรกฎาคม 2538 นายบรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรี แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 51 ต่อรัฐสภามีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน ดังนี้

นโยบายด้านเกษตรกรรม

“ 4.2.10 เร่งรัดการปฏิรูปที่ดินให้แก่เกษตรกรผู้ยากจนและไม่มีที่ดินทำกินเพียงพอตามเจตนารมณ์ของกฎหมายปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม

4.2.11 เร่งรัดแก้ไขปัญหาการครอบครองที่ดินของรัฐโดยไม่ถูกต้อง ให้เป็นไปอย่างเป็นธรรมและสอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยคำนึงถึงสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรท้องถิ่น” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 425)

นโยบายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

“7.2 ปรับปรุงหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแล รักษา และจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

7.3 ลดความขัดแย้งของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติโดยกำหนดการใช้ที่ดิน” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 437)

วันที่ 7 ธันวาคม 2538 ได้มีการประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกองทุนหมุนเวียนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจนด้านหนี้สินและที่ดิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ 2538 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินในส่วนที่ 6 บทที่ 2 หน้า 139 การฟื้นฟูบูรณะทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

“ 1. จัดการฟื้นฟูทรัพยากรดินที่ผ่านการใช้ประโยชน์และขาดการดูแลรักษา เพื่อเพิ่มผลผลิตในกิจกรรมการเกษตรอย่างต่อเนื่องและไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่ที่

ผ่านการทำเหมืองแร่แล้ว พื้นที่นาทุ่งทั้งร้าง รวมทั้งพื้นที่ที่มีปัญหาต่อการเกษตรและดินที่ถูกใช้โดยไม่เหมาะสม เช่น พื้นที่ดินเค็ม ดินเปรี้ยว ดินชายทะเล โดย

1.1 ส่งเสริมการอนุรักษ์ดินและน้ำ รวมทั้งการปรับปรุงบำรุงดินด้วยวิธีการธรรมชาติ วิธีการที่เกษตรกรยอมรับและสามารถถ่ายทอดนำไปปฏิบัติได้ เช่น ส่งเสริมการปลูกพืชแบบผสมผสานแทนการปลูกพืชเชิงเดี่ยว โดยปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมี และปลูกพืชตามแนวระดับในพื้นที่ลาดชัน เป็นต้น

1.2 ส่งเสริมการนำระบบเกษตรทางเลือกในรูปแบบต่างๆ มาใช้ในเขตปฏิรูปที่ดิน พื้นที่นาทุ่งทั้งร้าง และพื้นที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้ว โดยการให้ความรู้ ฝึกอบรม และสนับสนุนด้านเงินทุน ตลอดจนเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อให้ราษฎรมีรายได้เพียงพอกับการยังชีพอย่างต่อเนื่อง เป็นการลดปัญหาการละทิ้งที่ดิน การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อวัตถุประสงค์นอกภาคเกษตรกรรม ตลอดจนเพื่อฟื้นฟูสภาพพื้นที่ดินเสื่อมโทรมให้กลับสมบูรณ์ ”

ในส่วนที่ 6 บทที่ 4 การบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หน้า 145 มีส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.3 ปรับระบบการจัดการด้านการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้สามารถแก้ไขปัญหาเกษตรกรไร้ที่ทำกินทั้งในเรื่องออกเอกสารสิทธิ รวมทั้งการจัดระบบการติดตามตรวจสอบ เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินในเขตปฏิรูปเกษตรกรรมอย่างจริงจัง ” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2539: 139-145)

วันที่ 22 เมษายน 2540 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน และการบุกรุกป่าสงวนแห่งชาติและอุทยานแห่งชาติในจังหวัดนครราชสีมา ตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเสนอ โดยให้ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการ ดังนี้

1) ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) เร่งรัดจัดทำร่างพระราชกฤษฎีกาปรับปรุงแนวเขตอุทยานแห่งชาติทับลานตามที่ได้ดำเนินการกันพื้นที่ไว้แล้ว ในเขตอำเภอวังน้ำเขียว รวม 8 จุด เนื้อที่ประมาณ 21,135 ไร่ ในเขตอำเภอเสิงสาง รวม 4 จุด เนื้อที่ประมาณ 14,850 ไร่ และในเขตอำเภอครบุรี จำนวน 1 จุด เนื้อที่ประมาณ 622 ไร่ โดยให้นำร่างพระราชกฤษฎีกา เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาภายใน 3 เดือน นับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในเรื่องนี้

2) ให้กรมป่าไม้ส่งมอบพื้นที่ให้ ส.ป.ก. นับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาปรับปรุงแนวเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน มีผลใช้บังคับ และให้ ส.ป.ก. เร่งรัดดำเนินการปฏิรูปที่ดินและออกเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ดังกล่าวตามขั้นตอนปฏิบัติภายใน 9 เดือน นับแต่วันที่กรมป่าไม้ส่งมอบพื้นที่ โดยให้กันพื้นที่ที่เป็นสุขาภิบาลและชุมชนออกจากเขตปฏิรูปที่ดิน

3) เห็นควรมอบให้กรมป่าไม้ และ ส.ป.ก. ร่วมกันตรวจสอบพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) ในส่วนที่ยังมีสภาพป่าสมบูรณ์และไม่เหมาะกับการเกษตรกรรม และส่งมอบพื้นที่คืนให้กรมป่าไม้ดูแลรักษาต่อไป

4) ให้กรมป่าไม้จัดทำแนวเขตป่าอนุรักษ์ให้ชัดเจน และประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

วันที่ 22 เมษายน 2540 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน และการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนและอุทยานแห่งชาติในภาพรวมทั้งประเทศ

วันที่ 30 มิถุนายน 2541 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ ดังนี้

1. คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติได้พิจารณาทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้แล้ว มีความเห็นในเรื่องเกี่ยวกับการพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎร ให้ใช้ภาพถ่ายทางอากาศเป็นหลักร่วมกับหลักฐานอื่น และการกำหนดมาตรการการอยู่อาศัยในพื้นที่ป่าไม้ไม่ขยายพื้นที่เพิ่มเติม มติคณะกรรมการฯ โดยสรุป ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) พิจารณาปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ โดยเฉพาะมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 17 เมษายน 2540 วันที่ 22 เมษายน 2540 และวันที่ 29 เมษายน 2540 โดยให้ใช้แนวทางมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 22 เมษายน 2540 เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาพื้นที่ป่าไม้ในภาพรวมทั้งประเทศเป็นฐานในการปรับปรุงและนำความเห็นของคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติไปประกอบการพิจารณาด้วย

2. คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติได้ประชุมเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2541 เกี่ยวกับเรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ มีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยมีมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้

โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ เพื่อเป็นการสงวนคุ้มครองป้องกันพื้นที่ป่าไม้ของชาติที่เหลือน้อยไว้ให้ได้ จึงกำหนดมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ป่าไม้ เป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้

1.1 ป่าสงวนแห่งชาติ

1) พื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร และพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจที่เสื่อมสภาพ กรมป่าไม้ได้มอบพื้นที่ดังกล่าวให้ ส.ป.ก. นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามนโยบายรัฐบาล เมื่อปี พ.ศ. 2536 แล้ว ดังนั้น เพื่อให้นโยบายการปฏิรูปที่ดินของรัฐบาลสัมฤทธิ์ผล จึงให้ดำเนินการ ดังนี้

(1) ให้กรมป่าไม้ และ ส.ป.ก. ปฏิบัติตามข้อตกลงว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการกันพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติกลับคืนกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2538 โดยเร่งรัดดำเนินการให้แล้วเสร็จทุกป่าโดยเร็ว

(2) พื้นที่ที่ไม่สมควรนำไปปฏิรูปที่ดิน ให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามหน้าที่และความรับผิดชอบ และเพื่อเปิดโอกาสให้ราษฎรในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ อย่างเป็นรูปธรรม ให้กรมป่าไม้พิจารณาตามความเหมาะสมจัดการพื้นที่ที่มีสภาพป่าแปลงเล็ก แปลงน้อย ในพื้นที่ราบและมีใช้เป็นพื้นที่ที่ควรสงวนรักษาไว้เพื่อคุ้มครองระบบนิเวศ และสภาพแปลงดังกล่าวจะต้องไม่ติดกับป่าผืนใหญ่ โดยร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลท้องถิ่น และ ส.ป.ก. กรณีนี้ให้พิจารณาจัดทำเป็นพื้นที่ทดลองจัดการเป็นบางแห่งก่อน

(3) ให้ ส.ป.ก. นำผลการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงไปเร่งรัดกำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน เมื่อมีเขตปฏิรูปที่ดินแล้วให้ ส.ป.ก. เร่งรัดดำเนินการต่อไป และให้กำหนดเป็นเงื่อนไขการใช้ที่ดิน ส.ป.ก. ให้ราษฎรปลูกไม้ผลและ/หรือไม้ยืนต้นอย่างน้อยร้อยละ 20 ของเนื้อที่ที่ได้รับ กรณีเป็นที่ดินที่ติดกับเขตป่าไม้จะต้องปลูกไม้ผลและ/หรือไม้ยืนต้นเป็นแนวกันชน และให้นำเอาวิธีการจัดรูปแบบที่ดินให้มีขนาดเหมาะสมเพื่อใช้แก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินอยู่อาศัย/ทำกินของราษฎรในเขตป่าไม้ด้วย

2) พื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มเติม ตามผลการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 และ 17 มีนาคม 2535 ซึ่งกำหนดไว้ว่า เมื่อดำเนินการในพื้นที่ให้กรมป่าไม้ปรับแนวเขตได้ตามสภาพข้อเท็จจริงและความเหมาะสมในภูมิประเทศ ผลจากการปรับแนวเขตให้ดำเนินการ ดังนี้

(1) บริเวณพื้นที่ที่ปรับออกเป็นพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ หากมีราษฎรอยู่อาศัย/ทำกิน ให้กรมป่าไม้พิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสม

(2) พื้นที่ที่ผ่านการตรวจสอบและมีความเหมาะสมที่จะกำหนดได้เป็นป่าเพื่อการอนุรักษ์ ให้กรมป่าไม้กำหนดเป็นป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ให้กรมป่าไม้จัดทำแนวเขตที่ชัดเจน และป้องกันดูแลคุ้มครองอย่างเข้มงวด ไม่ให้ราษฎรบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองอยู่อาศัยทำกิน หากมีการบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองให้ดำเนินการตามกฎหมายอย่างเฉียบขาด

1.2 ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี (พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1, ชั้นที่ 2 และเขตอนุรักษ์ป่าชายเลน)

เนื่องจากเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ได้กำหนดขึ้น เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ พันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ที่มีคุณค่า หายาก เพื่อการป้องกันภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัยและการพังทลายของดิน รวมถึงตลอดถึงเพื่อประโยชน์ด้านการศึกษา วิจัย นันทนาการของประชาชนและความมั่นคงของชาติ ดังนี้

1) ยืนยันนโยบายของรัฐที่จะไม่นำพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรีไปดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

2) ให้กรมป่าไม้สำรวจพื้นที่ที่มีการครอบครองให้ชัดเจน และขึ้นทะเบียนผู้ครอบครอง เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3) ให้กรมป่าไม้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎร โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศของกรมแผนที่ทหาร (หากไม่มีให้ใช้ภาพถ่ายดาวเทียม) ซึ่งถ่ายภาพพื้นที่นั้นไว้เป็นครั้งแรกหลังวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก ตรวจสอบร่องรอยการทำประโยชน์ต่อเนื่องมาก่อนวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก และต้องพิจารณาร่วมกับพยานหลักฐานอื่น ซึ่งแสดงว่าได้มีการครอบครองทำประโยชน์ต่อเนื่องมาก่อนวันสงวนหวงห้ามนั้นๆ ด้วย

4) กรณีผลการตรวจพิสูจน์พบว่า ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินมาก่อน ให้กรมป่าไม้จัดทำขอบเขตบริเวณที่อยู่อาศัย/ทำกินให้ชัดเจน ห้ามขยายพื้นที่เพิ่มเติมโดยเด็ดขาด และดำเนินการตามกฎหมายเพื่อให้ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกิน ตามความจำเป็นเพื่อการครองชีพ แต่ถ้าเป็นพื้นที่ล่อแหลม

คุกคามต่อระบบนิเวศ พื้นที่ที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการคุ้มครองดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย และมติคณะรัฐมนตรี ให้พิจารณาดำเนินการช่วยเหลือราษฎรตามความเหมาะสมเพื่อให้หาที่อยู่อาศัย/ทำกินแห่งใหม่ หรือดำเนินการเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากบริเวณนั้นไปอยู่อาศัย/ทำกินในพื้นที่ที่เหมาะสม โดยในพื้นที่รองรับให้มีการสนับสนุนด้านสาธารณูปโภคการพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม รวมทั้งพิจารณารับรองสิทธิในที่ดินตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พื้นที่ที่ราษฎรได้เคลื่อนย้ายออกไปแล้ว ให้ทำการปลูกฟื้นฟูสภาพป่าต่อไป

5) กรณีผลการตรวจพิสูจน์พบว่า ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินหลังวัน ประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก ให้กรมป่าไม้พิจารณาดำเนินการ ดังนี้

(1) ให้เคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ป่าอนุรักษ์นั้น แล้วทำการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมการเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ให้เตรียมแผนการรองรับในพื้นที่ที่เหมาะสม โดยสนับสนุนด้านสาธารณูปโภค การพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม รวมทั้งการพิจารณารับรองสิทธิในที่ดินตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(2) หากยังไม่สามารถเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ได้ทันที ให้ดำเนินการควบคุมขอบเขตพื้นที่มิให้ขยายเพิ่มเติมโดยเด็ดขาด และในระหว่างรอการเคลื่อนย้ายให้จัดระเบียบที่อยู่อาศัย/ทำกินให้เพียงพอต่อการดำรงชีพ

6) การดำเนินการตาม 4) และ 5) จะต้องกำหนดเงื่อนไขการใช้พื้นที่ให้เป็นไปในรูปแบบของการอนุรักษ์ที่ยั่งยืน เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ และ/หรือสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

7) ให้ทุกส่วนราชการที่ดำเนินการพัฒนาพื้นที่สูง ทำการพัฒนาเฉพาะความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีพ

1.3 พื้นที่อื่นๆ ที่สงวนหรืออนุรักษ์ไว้เพื่อกิจการป่าไม้

กรณีที่มีราษฎรร้องเรียนเสนอปัญหาให้จังหวัดดำเนินการตั้งคณะทำงาน ตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยให้มีทั้งฝ่ายราชการและราษฎรฝ่ายละเท่า ๆ กัน การตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ พิสูจน์การอยู่อาศัยครอบครองทำประโยชน์ในพื้นที่ให้ชัดเจนว่ามีมาก่อนหรือไม่ ราษฎรเดือดร้อนอย่างไร เคยได้รับการช่วยเหลือจากทางราชการมาแล้วหรือไม่ แล้วเสนอมาตรการหรือแนวทางแก้ไขปัญหามาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาตามมาตรการและแนวทางของแต่ละพื้นที่ที่เป็นปัญหา ทั้งนี้ ให้หน่วยงาน ผู้รับผิดชอบให้ความเป็นธรรมกับราษฎรให้มากที่สุด

2 ด้านการป้องกันพื้นที่ป่าไม้ และอื่นๆ

2.1 ถ้ามีการกระทำใดๆ อันเป็นการบุกรุกพื้นที่ป่าใหม่และ/หรือขยายพื้นที่ อยู่อาศัย/ทำกินเพิ่มเติม หรือเป็นการทำลาย หรือกระทบกระเทือนต่อการรักษาป่าและ/หรือสิ่งแวดล้อม ให้ดำเนินการตามกฎหมายโดยเฉียบขาด และเพื่อป้องกันมิให้มีการยึดถือครอบครองพื้นที่ ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่สั่งให้ผู้กระทำผิดออกจากพื้นที่ ทำลาย รื้อถอน และ/หรือดำเนินการอื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

2.2 ให้คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติกำกับดูแลให้หน่วยงานหรือคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ประสานการปฏิบัติกันอย่างสอดคล้องและมีเอกภาพ เพื่อความมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลในการป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ของชาติ

2.3 ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย โดยจัดให้องค์กรปกครองท้องถิ่น เช่น อบต. หรือสภาตำบล และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดูแลรักษาสภาพป่าไม้มิให้มีการบุกรุกทำลาย หรือกระทำการใดอันเป็นการกระทบกระเทือนต่อการรักษาป่าและ/หรือสิ่งแวดล้อม

2.4 ให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ระดับพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย แผนงาน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการป้องกันพื้นที่ 2) ด้านการควบคุมพื้นที่ 3) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 4) ด้านการติดตาม ประเมินผลและระบบข้อมูล โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการจัดการฯ อันจะทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้เป็นไปอย่างเป็นระบบ ยั่งยืน และเกิดความชัดเจนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

2.5 ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการแก้ไขปัญหการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินที่ออกโดยมิชอบในพื้นที่ป่าไม้ ให้แล้วเสร็จเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

2.6 ให้สำนักงานประมาณพิจารณาสนับสนุนงบประมาณแผ่นดินให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินกิจกรรมตามนโยบาย มาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหในแต่ละประเภทพื้นที่ รวมถึงการดำเนินการแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในระดับพื้นที่ตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยให้เสนอขอตั้งงบประมาณเป็นปีๆ ไป

วันที่ 18 พฤษภาคม 2542 คณะรัฐมนตรีอนุมัติแผนเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดิน ระยะที่ 2 (2540-2544) ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้รับข้อสังเกตของกระทรวงการคลัง และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ไปดำเนินการด้วย ดังนี้

1. อนุมัติให้ดำเนินงานตามแผนเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดิน ระยะที่ 2 (2540 - 2544) ในรูปกองทุนที่ดินต่อไป โดยใช้แนวทางการดำเนินงานเป็นการดำเนินงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคม ซึ่งหากสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาได้ จะส่งผลถึงการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจโดยรวมให้ดีขึ้น โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1) ดำเนินการในรูปของกองทุนที่ดินต่อไปโดย ส.ป.ก. และ ธ.ก.ส. ร่วมกันรับผิดชอบ

2) ระยะเวลาดำเนินงาน 5 ปี โดยให้มีการประเมินผลเมื่อครบระยะเวลา 5 ปี หากพิจารณาว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปตามเป้าหมายจึงจะมีการพิจารณาดำเนินการต่อไป หากผลการประเมินระบุว่าไม่มีความเหมาะสม อาจจะต้องยุติโครงการ โดยคณะกรรมการกองทุนที่ดินจะพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องทรัพย์สินและหนี้สินของกองทุนที่ดินต่อไป

3) การดำเนินงานจะยึดหลักการไม่ของบประมาณ แต่ใช้เงินคงเหลือจำนวน 712.94 ล้านบาท ให้พอเพียง โดยจะไม่จัดซื้อที่ดินใหม่ เว้นแต่มีความจำเป็นและเหมาะสม และจะพัฒนาที่ดินคงเหลือจำนวน 7,158 ไร่ แล้วจัดให้แก่เกษตรกร รวมทั้งให้สินเชื่อแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเดิมเพื่อลงทุนทำการเกษตรต่อไป

4) เป้าหมาย ในระยะเวลา 5 ปี ตั้งแต่ปี 2540 - 2544 จะจัดที่ดินให้แก่เกษตรกร จำนวน 715 ราย ในที่ดินคงเหลือเนื้อที่ 7,158 ไร่ และที่ดินที่ซื้อตามความจำเป็นในปี 2540 และ 2541 อีก 636 ไร่ รวมทั้งแก้ไขปรับปรุงโครงการเดิมที่จ่ายเงินกู้ให้แก่เกษตรกรไปแล้ว 2,624 ราย ในที่ดินเนื้อที่ 29,274 ไร่

5) แหล่งเงินทุน ในระยะ 5 ปี ตั้งแต่ปี 2540 - 2544 ให้ใช้เงินกองทุนที่ดินที่มีเหลืออยู่ 712.94 ล้านบาท เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาดำเนินการ คาดว่าจะมีเงินคงเหลือประมาณ 127.29 ล้านบาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการยุติโครงการ หรือเตรียมดำเนินโครงการต่อไป

6) กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ แรงงานรับจ้างทางการเกษตร

2. เห็นชอบการจ่ายเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นแล้ว และค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้น ภายหน้าจนกว่าคณะรัฐมนตรีจะอนุมัติแผนเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดิน ระยะที่ 2 (2540-2544)

สำหรับแผนเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดิน ระยะที่ 2 (2540 - 2544) เป็นการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรี(13 สิงหาคม 2534)เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับที่ดินทำกินให้แก่แรงงานรับจ้างทางการเกษตร โดยได้รับอนุมัติเงินจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร (จนถึงปัจจุบัน 1,900 ล้านบาท) และดอกลงไปใช้ปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดินในรูปของ “กองทุนที่ดิน” เพื่อเป็นฐานรองรับการจัดตั้งธนาคารที่ดินขึ้นเป็นสถาบันการเงินภายใน 5 ปี โดยมอบหมายให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ทำหน้าที่เป็นหน่วยสนับสนุนทางการเงินตามแผนนี้ และให้แยกบัญชีและการดำเนินงานออกจากการทำงานของ ธ.ก.ส. โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการให้ความช่วยเหลือในด้านการให้กู้เงินแก่แรงงานรับจ้างทางการเกษตรเพื่อนำไปจัดหาที่ดินพัฒนาที่ดิน และประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมของตน ตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

วันที่ 17 กันยายน 2545 คณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบแผนเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดิน ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2545-2549) ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 5 ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี (นายพิทักษ์ อินทรวินัย) เป็นประธานกรรมการฯ ที่อนุมัติหลักการแผนเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดิน ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2545-2549) โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเร่งรัดดำเนินการแก้ไขพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509 และพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 เพื่อรวมกองทุนที่ดินกับกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ทั้งนี้ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม) พิจารณาดำเนินการเตรียมการล่วงหน้าก่อนการรวมกองทุนจะแล้วเสร็จ โดยจัดทำแผนงานพัฒนาการ

เกษตรและการปฏิรูปที่ดินอย่างบูรณาการให้มีการช่วยเหลือครบวงจรทั้งระบบ เช่น แหล่งน้ำ การตลาด เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วันที่ 4 มีนาคม 2546 คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง แนวทางการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนและการปฏิรูปที่ดิน เมื่อวันศุกร์ที่ 21 กุมภาพันธ์ 2546 ณ ห้องประชุมชั้น 7 กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ แล้วมีมติดังนี้

1. เห็นชอบนโยบายและแนวทางการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนที่มีหลักการพื้นฐาน คือ เอกสารสิทธิ์แบบมีเงื่อนไขและสามารถกำกับดูแลการโอนสิทธิ์ได้ โดยมีแนวทางการนำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยสินทรัพย์ 5 ประเภทได้แก่ สินทรัพย์ที่เป็นที่ดิน ทรัพย์สินทางปัญญา เครื่องจักร ที่สาธารณณะ และสิทธิการเช่า โดยให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป ทั้งนี้ การดำเนินการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนจะมีผลใช้บังคับอย่างเต็มระบบภายในวันที่ 1 มกราคม 2547 โดยจะมีการดำเนินการนำร่องในเรื่องที่มีความชัดเจนก่อนในระยะ 2 - 3 เดือน นี้ และในระยะยาวจำเป็นต้องดำเนินการควบคู่กับการปฏิรูปที่ดินทั้งระบบซึ่งจะทำให้การปฏิรูปการจัดทรัพย์สินของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. เห็นชอบให้กำหนดหน่วยงานเจ้าภาพเพื่อทำหน้าที่จัดทำแผนปฏิบัติการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน และจัดทำโครงการนำร่องให้มีรายละเอียดและงบประมาณดำเนินการที่ชัดเจน โดยกำหนดให้แล้วเสร็จภายใน 3 เดือน โดยมอบหมายให้

1) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นเจ้าภาพเรื่องสินทรัพย์ที่เป็นที่ดิน ร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทั้งนี้ ให้เชื่อมประสานกับแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินของประเทศ ซึ่งมีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานหลัก

นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบให้นำนโยบายการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน กับการปฏิรูปที่ดินมาผนวกไว้ด้วยกัน และเพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน และการปฏิรูปที่ดินสามารถเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ จึงเห็นควรให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการและสำนักงาน ดังนี้

1. จัดตั้งคณะกรรมการนโยบายการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน มีขอบเขตหน้าที่ครอบคลุมถึงการกำกับการนโยบายและแนวทางการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนทั้งระบบ และการปฏิรูปที่ดิน โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) เป็นรองประธาน และคณะกรรมการประกอบด้วย รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี และปลัดกระทรวงที่เกี่ยวข้อง

2. จัดตั้งคณะกรรมการบริหารการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ภายใต้คณะกรรมการนโยบายการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน โดยมีหน้าที่กำกับการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมี นายพันศักดิ์ วิญญรัตน์ ประธาน ที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน

3. จัดตั้งสำนักงานบริหารการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เพื่อทำหน้าที่กำกับติดตามการดำเนินงานของหน่วยงาน

เจ้าภาพในแต่ละสินทรัพย์ และดูภาพรวมการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน และการปฏิรูปที่ดินรวมทั้งทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการนโยบายและคณะกรรมการบริหารการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน โดยให้มีผู้อำนวยการสำนักงานและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเต็มเวลา

วันที่ 3 มิถุนายน 2546 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการ แผนงานและหน่วยงานหลักรับผิดชอบการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินตามนโยบายการบริหารจัดการที่ดินของประเทศ รวม 7 แผนงาน โดยมอบหมายให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไปตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรีบไปเตรียมการเพื่อให้สามารถจัดประชุมเชิงปฏิบัติการได้ในเดือนกรกฎาคม 2546 หากการดำเนินการเรื่องใดขัดข้อง ให้นายกรัฐมนตรี (นายสุวิทย์ คุณกิตติ) จัดประชุมให้ได้ข้อยุติก่อนการประชุมดังกล่าว

สำหรับเรื่องนี้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรายงานว่า เดิมรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์) ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบเรื่องการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินของชาติ ซึ่งต่อมาได้มีการปฏิรูประบบราชการและปรับคณะรัฐมนตรีจึงได้ขออนุมัติเปลี่ยนหน่วยงานรับผิดชอบจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) ซึ่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ศึกษารายงานผลการวิจัยของมูลนิธิสถาบันที่ดินโดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งชาติ (สกว.) แล้วเห็นว่าจะเป็นการประโยชน์ต่อการเสนอแนะนโยบายการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินของประเทศ จึงได้ร่วมกันดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินของชาติ ซึ่งมูลนิธิสถาบันที่ดินสรุปผลการวิจัยว่าสถานการณ์ปัญหาทรัพยากรที่ดินของประเทศ มีปัญหาสำคัญๆ รวม 7 ประเด็น คือ

1. หน่วยงานบริหารจัดการที่ดินกระจายอยู่ในส่วนราชการต่างๆ ขาดความเป็นเอกภาพ
2. ทรัพยากรที่ดินและที่ดินเสื่อมโทรมอันเนื่องมาจากการใช้ที่ดินผิดประเภทหรือการใช้ไม่เหมาะสมกับสมรรถนะของที่ดิน
3. ขาดมาตรการทางกฎหมายที่จะจำกัดขนาดของการถือครองที่ดินทำให้การถือครองที่ดินกระจุกตัว มีการกว้านซื้อเพื่อเก็งกำไรที่ดิน
4. ขาดมาตรการทางภาษีที่จะทำให้มีการกระจายที่ดินและสร้างความเป็นธรรมในสังคม
5. มีผู้ไรที่ดินทำกินหรือมีที่ดินเพียงเล็กน้อยจำนวนมาก
6. สิทธิในที่ดินที่ประชาชนได้รับแตกต่างกัน
7. เกิดความขัดแย้งเกี่ยวกับที่ดินจากความต้องการใช้ประโยชน์ที่ดินแตกต่างกัน

ผลการประชุมฯ และข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินการในขั้นต่อไปที่จะนำไปสู่การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินและที่ดินของประเทศ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเห็นควรให้มีการศึกษาและดำเนินการเพิ่มเติมในขั้นตอนต่อไป เพื่อให้ได้มาซึ่งนโยบายการบริหารจัดการที่ดินบางประเภทที่เหมาะสมสามารถนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ จึงได้กำหนดแผนงาน และหน่วยงานหลักรับผิดชอบดำเนินการ ดังนี้

แผนงาน	หน่วยงานหลัก
1) แผนงานปรับปรุงระบบภาษีที่ดิน	กระทรวงการคลัง
2) แผนงานปรับปรุงองค์การบริหารจัดการที่ดิน	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3) แผนงานระบบข้อมูลที่ดิน	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4) แผนงานอนุรักษ์ ป่าไม้ และใช้ประโยชน์ ทรัพยากรดินและที่ดิน	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5) แผนงานกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
6) แผนงานคุ้มครองที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
7) แผนงานปรับปรุงสิทธิในที่ดิน	กระทรวงมหาดไทย

สำหรับบางแผนงานได้มีการดำเนินการในรายละเอียดไปบ้างแล้ว อาทิ แผนงานการปรับปรุงระบบภาษีที่ดิน สำนักงานเศรษฐกิจการคลังกำลังดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างระบบภาษีที่ดิน ตามมติคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ และแผนงานคุ้มครองที่ดินเพื่อเกษตรกรรม คณะกรรมการการปกครอง สภาผู้แทนราษฎรได้ดำเนินการพิจารณาศึกษากรณีให้มีการควบคุมการใช้ประโยชน์ในที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เมื่อปี พ.ศ. 2542 เป็นต้น ขอให้หน่วยงานหลักพิจารณาทบทวนเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

วันที่ 9 กันยายน 2546 คณะรัฐมนตรีอนุมัติหลักการ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการกำหนดกิจการที่ได้รับยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (ยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะให้แก่กิจการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเฉพาะรายรับจากการประกอบกิจการโดยปกติเยี่ยงธนาคารพาณิชย์ และรายรับจากการขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางค้าหรือหากำไร) ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา แล้วดำเนินการต่อไปได้ โดยให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2535 เป็นต้นไป (วันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2534 กำหนดให้ความในหมวด 5 ภาษีธุรกิจเฉพาะ มาตรา 91 ถึงมาตรา 91/21 ในลักษณะ 2 แห่งประมวลรัษฎากรเริ่มมีผลใช้บังคับ)

ทั้งนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ขอให้กระทรวงการคลังพิจารณายกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะให้แก่กิจการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ดังนี้

1. การประกอบกิจการโดยปกติเยี่ยงธนาคารพาณิชย์ กรณี ส.ป.ก. ให้การสนับสนุนด้านเงินทุนแก่เกษตรกร โดยนำเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมออกให้เกษตรกรผู้ยืม โดยคิดดอกเบี้ยในอัตราต่ำ

2. การขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางคำหรือหากำไร กรณี ส.ป.ก. จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในที่ดินให้แก่เกษตรกรตามสัญญาเช่าซื้อที่ดินเพื่อการปฏิรูปที่ดิน

การนำเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรมออกให้เกษตรกรกู้ยืมโดยคิดดอกเบี้ยในอัตราต่ำ เป็นการประกอบกิจการโดยปกติเยี่ยงธนาคารพาณิชย์และการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในที่ดินให้แก่เกษตรกรตามสัญญาเช่าซื้อที่ดินเพื่อการปฏิรูปที่ดินเป็นการขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางคำหรือหากำไร อยู่ในบังคับต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะตามมาตรา 91/2(5) และ (6) แห่งประมวลรัษฎากร แต่รายรับที่ได้จากกิจการดังกล่าว ได้นำเข้ากองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายเพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรเป็นการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรตามนโยบายของรัฐบาล สมควรยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะให้แก่กิจการดังกล่าวของ ส.ป.ก. ซึ่งกิจการในลักษณะทำนองเดียวกันนี้ได้รับการยกเว้นไปแล้ว ได้แก่ การยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะให้แก่กิจการของการเคหะแห่งชาติ เฉพาะการให้กู้ยืมเงินตามโครงการพัฒนาคนจนในเมือง กิจการของสหกรณ์ประเภทสหกรณ์บริการ ซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาที่อยู่อาศัยให้แก่สมาชิกเฉพาะการขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางคำหรือหากำไร เป็นต้น

วันที่ 14 ตุลาคม 2546 คณะรัฐมนตรีรับทราบเรื่อง การแก้ไขปัญหาดินทำกินให้แก่ประชาชน ตามที่รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ขวลิท ยงใจยุทธ) เสนอ สรุปได้ดังนี้

แนวความคิด ที่ดินทำกิน เป็นที่ดินเพื่อให้เกษตรกรมีหลักประกันในการทำมาหากิน เพื่อปลดปล่อยศักยภาพในการพัฒนาที่ดินให้เกิดมูลค่าเพิ่มเป็นประโยชน์สูงสุด “ที่ดินคือเครื่องพิมพ์แบ่งกัของคนจน”

1. Bottom line คือการให้ที่ดินทำกินแก่เกษตรกร ทำการเกษตรกรรม กสิกรรม ปศุสัตว์ ฯลฯ
2. ขายไม่ได้ แต่ให้อนตกทอดแก่ทายาทได้ และเป็นหลักทรัพย์ในการค้าประกัน
3. จัดสรรให้กับผู้ที่มีศักยภาพที่จะทำกินได้ (ใช้ทำมาหากิน)
4. จัดระบบเอกสารสิทธิในลักษณะ Single Channel Single Policy
5. จัดสรรที่ดินที่มีอยู่ให้แก่ประชาชนในจังหวัดนั้น ๆ ก่อน เว้นแต่จะมีความต้องการมากกว่าหรือมีที่ดินเหลือ

วันที่ 7 เมษายน 2547 คณะรัฐมนตรีรับทราบตามที่ศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนแห่งชาติ (ศตจ.) รายงาน เรื่องสรุปผลการประชุมสัมมนาเตรียมความพร้อมแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนและความยากจนของประชาชนและข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 10-12 มีนาคม 2547 ณ โรงแรมรามารการ์เด็นส์ กรุงเทพมหานครมีปัญหาดินทำกินดังนี้

ปัญหาที่ดินทำกิน มีผู้มาจดทะเบียนทั้งสิ้นเกือบ 3 ล้าน 9 แสนราย แบ่งเป็น

ประเภท	จำนวน
ผู้ไม่มีที่ดินทำกินเลย	1 ล้าน 2 แสนราย
ผู้มีที่ดินเดิมอยู่แล้ว แต่ขอที่ดินทำกินเพิ่ม	1 ล้าน 6 แสนราย
ผู้เช่าที่ดินของรัฐทำประโยชน์อยู่	1 แสน 3 หมื่นกว่าราย
ผู้ถือครองที่ดินของรัฐทำประโยชน์อยู่	มากกว่า 2 แสน 7 หมื่นราย
รวมความต้องการด้านที่ดินทำกินทั้งสิ้น	41 ล้านไร่ โดยมีความต้องการนำที่ดินไป

ใช้ประโยชน์คือ

ความต้องการ	ร้อยละของผู้ลงทะเบียน
ทำสวน	ร้อยละ 27
ทำนา	ร้อยละ 26
ทำไร่	ร้อยละ 19
ทำการเกษตรผสมผสาน	ร้อยละ 12
เลี้ยงสัตว์	ร้อยละ 12
ทำการประมง	ร้อยละ 2

นอกจากนี้ ในการดำเนินการจะต้องยึดถือปฏิบัติตามบัญชาของนายกรัฐมนตรีที่ให้คงเหลือที่ดินไว้ให้กับลูกหลานไทยในอนาคตด้วย

นายกรัฐมนตรีได้สั่งการเรื่องที่ดินทำกินดังนี้ “ **เรื่องที่ดินทำกิน สิ่งสำคัญคือ เรื่องเอกสารสิทธิ และการดำเนินการทางภาษี วัตถุประสงค์ของเรื่องคือ ให้มีการถือครองที่ดินเพื่อยุ่อาศัย และเพื่อทำกินตามสมควรแก่สภาพ ไม่ใช่ครอบครองแล้วเก็บไว้เพื่อสร้างความร่ำรวยมั่งคั่งโดยเอาเปรียบคนอื่น ดังนั้นจะพิจารณาให้เอกสารสิทธิในอัตราที่เหมาะสม และมีระบบภาษีก้าวหน้าสำหรับการถือครองที่ดินแล้วไม่ใช่ประโยชน์ ซึ่งทำให้ประเทศชาติเสียหาย**

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเร่งทำให้ที่ดินเกิดประโยชน์สามารถนำไปแปลงสินทรัพย์เป็นทุนได้โดยต้องดำเนินการทุกอย่างตามกฎหมาย หากกฎหมายมีปัญหา หรือสร้างความเดือดร้อน ก็ต้องยกเลิกหรือแก้ไข กฎหมายต้องไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชน ไม่รังแกคนที่เล็กกว่า แต่ต้องให้โอกาสประชาชนในการทำงานหากินอย่างถูกต้อง”

วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2548 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอแนวทางการช่วยเหลือเกษตรกร โดยในระยะ 4 ปีข้างหน้า รัฐจะต้องมุ่งดำเนินการในเรื่องต่างๆ ได้แก่ การเร่งสำรวจและออกเอกสารสิทธิในที่ดินเพื่อให้เกษตรกรได้มีที่ดินทำกิน ส่งเสริมให้ปลูกไม้ยืนต้นที่ให้ผลผลิตและมีรายได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานในด้านอุปทานด้านเกษตรกรรมให้มีความเข้มแข็งเช่น การใช้ที่ดินในการเพาะปลูกให้เหมาะสมและเต็มศักยภาพเพื่อให้มีผลผลิตสูงและปรับปรุงระบบชลประทานให้เพียงพอและทั่วถึง เป็นต้น เพื่อให้ภาคเกษตรกรของไทยสามารถตอบสนองต่ออุปสงค์ในด้านสินค้าเกษตรของตลาดโลกได้ นอกจากนี้ต้องมีกลไกการรับประกันราคาสินค้าเกษตรและแนวทางการให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับเงินลงทุน และแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกรที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเช่น การจัดตั้งนิติบุคคลเฉพาะกิจ (Special Purpose Vehicle-SPV) โดยอาจเป็นหน่วยหนึ่งของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่เกษตรกรได้อย่างคล่องตัวมากยิ่งขึ้น และการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน (securitization) โดยให้เกษตรกรสามารถนำเอาพืชผลการเกษตรมาแปลงเป็นเงินทุนได้ เป็นต้น ทั้งนี้ ในช่วงระยะเวลาที่รอให้ไม้ยืนต้นออกผลควรส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชล้มลุกที่ให้ผลในระยะสั้นเป็นการช่วยเสริมรายได้ของเกษตรกร โดยภาครัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนให้คำแนะนำด้านวิชาการ การสนับสนุนพันธุ์พืช การวางแผนการผลิต และการจัดหาตลาดรองรับ

ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะเป็นผลดีต่อเกษตรกร เพราะก่อให้เกิดการขยายตัวและเป็นการกระตุ้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงขอให้กระทรวงการคลังรับแนวทางดังกล่าวไปพิจารณาร่วมกับคณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร ธกส. และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป

วันที่ 20 ธันวาคม 2548 คณะรัฐมนตรีพิจารณาเรื่องหลักเกณฑ์การจัดหาและจัดที่ดินที่ทำกินให้แก่คนยากจนตามนโยบาย แก้ไขปัญหาความยากจน ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ แล้วมีมติเห็นชอบหลักเกณฑ์ การจัดหาและจัดที่ดินที่ทำกินให้กับคนยากจน และแต่งตั้งคณะกรรมการ จำนวน 2 คณะ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. หลักเกณฑ์การจัดหาและจัดที่ดินทำกินให้กับคนยากจน

1.1 การจัดหาที่ดินที่ทำกิน (Supply) มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

(1) ที่ดินที่จะนำมาดำเนินการ มี 2 ส่วน ได้แก่ ที่ดินที่นำมาจากส่วนราชการที่มีที่ดินของรัฐอยู่ในความรับผิดชอบ และที่ดินที่นำมาจากการเจรจาการใช้ที่ดินส่วนเกินตามที่ดินที่คณะกรรมการเจรจาที่ดินได้ดำเนินการไปแล้ว โดยให้ส่งรายละเอียดฐานข้อมูลของทั้ง 2 ส่วนต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อเป็นข้อมูลในระดับจังหวัด เพื่อจัดทำบัญชีการสำรองที่ดินสำหรับการจัดสรร พร้อมนี้ให้จังหวัดส่งข้อมูลดังกล่าวให้กับคณะกรรมการกลางเพื่อจะได้ดำเนินการจัดสรรที่ดินให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของราษฎรผู้ยากจนที่ลงทะเบียนไว้ หากที่ดินในจังหวัดใดมีเหลือจะได้พิจารณาจัดสรรให้กับราษฎรในจังหวัดใกล้เคียง โดยคำนึงถึงการย้ายถิ่นฐานของราษฎรด้วย ทั้งนี้ ให้พิจารณาในภาพรวมของบริเวณข้างเคียงและทั้งประเทศประกอบด้วย

(2) ให้ทุกส่วนราชการมอบอำนาจการดำเนินงานในพื้นที่ของจังหวัดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็น หัวหน้าคณะทำงานในระดับจังหวัด และให้นายอำเภอเป็นหัวหน้าคณะทำงานในระดับอำเภอ

(3) ให้ส่วนราชการที่มีที่ดินในความรับผิดชอบในแต่ละอำเภอ แต่งตั้งคณะกรรมการที่จะดูแลที่ดินทั้ง Supply และ Demand หากไม่มีอัตรากำลัง หรือมีแต่ไม่เพียงพอให้เจ้าหน้าที่ในระดับจังหวัดมาดำเนินการ

(4) กรอบการดำเนินงาน ให้คณะกรรมการกลางร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่มีที่ดินอยู่ในความรับผิดชอบ โดยจัดทำคู่มือการดำเนินการและข้อเสนอแนะ ตลอดจนกรอบระยะเวลาของการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอน ซึ่งจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็วที่สุด

1.2 การจัดที่ดินที่ทำกิน (Demand) จะจัดที่ดินทำกินให้แก่ผู้ยากจน โดยคำนึงถึงอาชีพที่เหมาะสม จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ฐานเดิม ทั้งนี้ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดทำเกณฑ์ขนาดที่ดินที่เหมาะสมแก่การประกอบอาชีพ

2. ให้ศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนแห่งชาติ แต่งตั้งคณะกรรมการ จำนวน 2 คณะ ประกอบด้วย

(1) คณะอนุกรรมการจัดหาที่ดินที่ทำกิน (Supply) ให้แก่ผู้ยากจน โดยมี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานอนุกรรมการ ส่วนราชการที่รับผิดชอบดูแลที่ดินของรัฐ รวมทั้งกองทัพบก เป็นอนุกรรมการ

(2) คณะอนุกรรมการจัดที่ดินที่ทำกิน (Demand) ให้แก่ผู้ยากจน โดยมี รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (นายเสริมศักดิ์ พงษ์พานิช) เป็นประธานอนุกรรมการ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เป็นอนุกรรมการ

วันที่ 27 ธันวาคม 2548 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบเรื่องการจัดที่ดินทำกินให้แก่คนยากจนตามนโยบายแก้ไขปัญหาคาความยากจน ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ ดังนี้

1. ให้องค์กรราชการทุกหน่วยงานที่มีที่ดินอยู่ในความครอบครอง ซะลอการออกหลักฐาน และการอนุญาตให้เช่าในที่ดินที่เป็นของรัฐไว้เป็นการชั่วคราว จนกว่าการจัดที่ดินทำกินจากส่วนราชการต่างๆ ที่มีที่ดินอยู่ในความครอบครอง และการเจรจาการใช้ที่ดินส่วนเกินจะแล้วเสร็จ

2. ส่วนราชการหน่วยงานใดที่มีที่ดินอยู่ในความครอบครอง และมีความจำเป็นที่จะต้องออกหลักฐานให้เช่าใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ให้นำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเป็นรายหน่วยงาน

3. การออกเอกสารสิทธิหรือการทำนิติกรรมเช่าที่เอกชนไม่ใช่ที่ดินของรัฐสามารถดำเนินการได้ตามปกติ

วันที่ 24 มกราคม 2549 คณะรัฐมนตรีอนุมัติเรื่องการปรับลดหรือลดหย่อนค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนและนิติกรรมในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามอัตราการเรียกเก็บค่าจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ให้เหลือในอัตราร้อยละ 0.01 ตามราคาประเมินทุนทรัพย์ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ชี้แจงว่า

1. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) มีภาระหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน ให้กับเกษตรกร ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 โดยการช่วยเหลือให้เกษตรกรได้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองตามแนวนโยบายของรัฐบาล เหตุผลที่กฎหมายบัญญัติให้มีการจัดที่ดินให้กับเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง หรือมีเพียงเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การครองชีพ และให้เกษตรกรที่ได้รับการจัดที่ดินจาก ส.ป.ก. ได้รับกรรมสิทธิ์ในที่ดินโดยวิธีการเช่าซื้อ เพราะเห็นว่าที่ดินเป็นปัจจัยสำคัญและเป็นรากฐานเบื้องต้นของ การผลิตทางด้านเกษตรกรรม หากเกษตรกรได้มีโอกาสเป็นเจ้าของที่ดินย่อมทำให้เกษตรกรเกิดความมั่นใจ ในการปรับปรุงดูแล รักษา ยังผลให้มีการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ และเกษตรกรจะมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น กว่าเดิมอันเป็นรากฐานเศรษฐกิจของชาติให้เกิดความมั่นคงได้อย่างยั่งยืน

2. การได้ที่ดินมาเพื่อการปฏิรูปในที่ดินเอกชน ส.ป.ก. ได้มาโดยการจัดซื้อจากเจ้าของที่ดิน โดย ส.ป.ก. ใช้วิธีการเจรจาต่อรองราคากับเจ้าของที่ดินเพื่อให้ได้ราคาต่ำสุด โดยจะพิจารณาจากสภาพความอุดมสมบูรณ์ ทำเลที่ตั้ง มูลค่าผลผลิตเกษตรกรรมเป็นหลักที่สามารถผลิตได้จากที่ดินใน

ท้องถิ่นนั้น รวมทั้งราคาที่ดินที่ไม่แพงจนเกินไป เพื่อให้ผู้เช่าซื้อไม่ต้องรับภาระราคาที่ดินมากเกินไป ดังนั้น หากเจ้าของที่ดินขายที่ดินให้กับ ส.ป.ก. และได้รับ การลดหย่อนค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนการโอนกรรมสิทธิ์ ก็จะเป็นแรงจูงใจ ให้กับเจ้าของที่ดินนำที่ดินมาขายให้กับ ส.ป.ก. เพื่อ ส.ป.ก. จะได้นำที่ดินมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินให้กับเกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินทำกินได้เช่าซื้อตามนโยบายของรัฐบาล เมื่อ ส.ป.ก. ได้จัดซื้อที่ดินมาในราคาที่ต่ำ ส.ป.ก. สามารถนำมาจัดที่ดินให้กับเกษตรกรด้วยการให้เช่าซื้อที่ดินในราคา ที่ต่ำด้วยเช่นกัน

3. ที่ดินที่ ส.ป.ก. ได้มาโดยการจัดซื้อจากเจ้าของที่ดิน ส.ป.ก. จะจัดให้เกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง หรือมีเพียงเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การครองชีพได้เช่าซื้อตามราคาที่ได้จัดซื้อ มาบวกด้วยดอกเบี้ยอัตรา ร้อยละ 6 ต่อปี (ปัจจุบันได้ปรับลดเหลืออัตราร้อยละ 4 ต่อปี) ทั้งนี้ อยู่ที่ความสามารถและความประสงค์ของเกษตรกร เมื่อเกษตรกรได้ชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วนแล้ว ส.ป.ก. จะดำเนินการจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ให้กับเกษตรกรตามสัญญาเช่าซื้อ แต่ในการจดทะเบียนดังกล่าว เกษตรกรผู้เช่าซื้อจะต้องเสียค่าธรรมเนียมฯ ในอัตราร้อยละ 1 ตามราคาประเมินทุนทรัพย์ในปีที่ได้จดทะเบียน ซึ่งจะมีราคาที่สูงกว่าราคาที่เขาซื้อ (ราคาประเมินที่ดินจะมีการปรับราคาใหม่ทุกๆ 4 ปี) มีผลให้เกษตรกรจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในเรื่องนี้ในอัตราที่สูง

4. ในการให้เกษตรกรเช่าซื้อตามวิธีการปฏิรูปที่ดิน เมื่อเกษตรกรได้รับกรรมสิทธิ์ในที่ดินแล้ว เกษตรกรยังถูกจำกัดสิทธิในที่ดิน ตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรฯ กล่าวคือ จะทำการแบ่งแยก หรือโอนสิทธิในที่ดินไปยังผู้อื่นมิได้เว้นแต่เป็นการตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม ซึ่งที่ดินที่ถูกจำกัดสิทธิดังกล่าว มีผลทำให้มูลค่าของที่ดินจะมีราคาต่ำกว่าราคาที่ดินโดยทั่วไป ดังนั้น อัตราค่าธรรมเนียมฯ ในกรณีของเกษตรกรที่ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดิน จึงสมควรที่จะต้องได้รับการพิจารณาปรับลด หรือลดหย่อนให้มีอัตราที่ต่ำกว่าในกรณีของบุคคลโดยทั่วไป และหากให้เกษตรกรต้องรับภาระในเรื่องของราคาที่ดินที่เขาซื้อ รวมทั้งในเรื่องของ ค่าธรรมเนียมในอัตราที่สูงก็จะเป็นการเพิ่มภาระให้กับเกษตรกรเป็นอย่างมาก ซึ่งจะไม่เกิดแรงจูงใจให้เกษตรกรเช่าซื้อเพื่อได้เป็นเจ้าของที่ดินตามวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปที่ดินและตามนโยบายของรัฐบาล จึงนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติดังกล่าว

วันที่ 3 พฤศจิกายน 2549 พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไว้ในหัวข้อ 2.2.8 ดังนี้

“2.2.8 การจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนจากทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรชีวภาพ เพื่อสร้างความสมดุลคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศ โดยใช้มาตรการทางเศรษฐกิจที่ผสมผสานกับหลักการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและเกิดความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย” (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2549: 4)

วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2551 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนที่ 27 ก โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องด้วยปัจจุบันได้มีการปรับปรุงการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปโดย

รวดเร็ว คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ แต่โดยที่กระบวนการเข้าสู่ตำแหน่งระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พระพุทธศักราช 2457 ยังไม่ได้มีการปรับปรุงให้เหมาะสมทำให้การปฏิบัติงานของกำนันและผู้ใหญ่บ้านไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร ประกอบกับอำนาจหน้าที่ยังมีความซ้ำซ้อนกับภารกิจและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมควรที่จะได้รับการปรับปรุงกระบวนการเข้าสู่ตำแหน่ง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน รวมถึงบทบาทและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ให้สอดคล้องกับการปรับปรุงการบริหารราชการแผ่นดินและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2551 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 27ก โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2526 ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว มีบทบัญญัติบางประการไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันและโดยที่ปัจจุบันมีปัญหาความเสื่อมโทรมของดินเพราะไม่มีการอนุรักษ์ดินและน้ำ ทำให้เกิดการชะล้างพังทลายของดินก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งไม่มีบทบัญญัติให้หน่วยงานของรัฐสามารถเข้าไปดำเนินการป้องกันรักษาสภาพพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดแผ่นดินถล่มและเกิดการชะล้างพังทลายของดินอย่างรุนแรง และเพื่อให้การใช้ที่ดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดสมควรกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมเกี่ยวกับการสำรวจความอุดมสมบูรณ์ของดินตามธรรมชาติความเหมาะสมแก่การใช้ประโยชน์ที่ดิน และการกำหนดการอนุรักษ์ดินและน้ำ การวิเคราะห์ตรวจสอบตัวอย่างดินหรือการปรับปรุงดินหรือที่ดิน ตลอดจนกำหนดมาตรการห้ามกระทำการใดๆ รวมถึงการทำให้ที่ดินเกิดการปนเปื้อนของสารเคมีหรือวัตถุอื่นใด จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2551 นายสมคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา โดยมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินในนโยบายเร่งด่วน ข้อ 1.17 ดังนี้

“1.17 วางระบบการถือครองที่ดินและกำหนดแนวเขตการใช้ที่ดินให้ทั่วถึงและเป็นธรรม โดยใช้ข้อมูลระบบภูมิสารสนเทศ ภายใต้กระบวนการที่ชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อให้ประชาชนมีที่ดินทำกินและประกอบอาชีพอย่างทั่วถึงและพอเพียง”

ในนโยบายที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินในข้อ 4.3 ดังนี้

“4.3 อนุรักษ์ทรัพยากรดินและป่าไม้ โดยการยุติการเผาไร่นาและทำลายหน้าดิน การลดการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตร รวมทั้งการฟื้นฟูดินและป้องกันการชะล้างทำลายดิน โดยการปลูกหญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริ รวมทั้งมีการกระจายและจัดการกรรมสิทธิ์ที่ดินอย่างเป็นธรรม อนุรักษ์และป้องกันรักษาป่าที่สมบูรณ์ สนับสนุนให้มีการปลูกและฟื้นฟูป่าตามแนวพระราชดำริ สนับสนุนการจัดการป่าชุมชนและส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจในพื้นที่ที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ และการสนับสนุนบทบาทของ

ชุมชนในการบริหารจัดการน้ำ เช่น การทำฝายต้นน้ำลำธารหรือฝายชะลอน้ำตามแนวพระราชดำริ” (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2551ก: 3,9)

วันที่ 10 มิถุนายน 2551 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบเรื่องนโยบายการขอคืนที่ดินราชพัสดุเพื่อนำมาให้กระทรวงต่างๆ และส่วนราชการสำรวจและส่งคืนที่ดินราชพัสดุที่ครอบครองไว้เกินความจำเป็นและหรือไม่ได้ใช้เกษตรกรเช่าทำการเกษตร ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ ดังนี้

ให้ประโยชน์และสามารถทำเกษตรกรรมได้ ให้ได้โดยประมาณไม่ต่ำกว่า 1 ล้านไร่ ภายใน 3 เดือน นับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ส่งคืนที่ดินราชพัสดุ เมื่อได้รับคืนที่ดินราชพัสดุจากส่วนราชการ/หน่วยงานต่างๆ แล้ว ให้กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพลังงาน และกระทรวงอุตสาหกรรม ไปตกลงร่วมกันในการกำหนดแนวทางดำเนินการเพื่อให้มีการนำที่ดินดังกล่าวไปใช้ในพื้นที่เกษตรกรรมได้อย่างเหมาะสมและเป็นรูปธรรม เช่น กำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขเกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการ กำหนดจำนวนพื้นที่ที่จะจัดให้เกษตรกรแต่ละครอบครัวเช่า กำหนดจำนวนพื้นที่ที่จะเพาะปลูกพืชไร่และพืชทดแทนพลังงานให้สมดุลและเหมาะสม สนับสนุนต้นกล้าสำหรับพืชไร่และพืชทดแทนพลังงานที่มีสายพันธุ์ดี เพื่อเพิ่ม ผลผลิต สนับสนุนและดูแลการจัดให้มีการพัฒนาดินและแหล่งน้ำให้เหมาะสมแก่การเกษตรแต่ละประเภท

วันที่ 7 ตุลาคม 2551 นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา โดยมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินในนโยบายเศรษฐกิจ ข้อ 4.2.1.6 ดังนี้

“4.2.1.6 ปรับปรุงโครงสร้างการผลิตภาคการเกษตร โดยสร้างระบบนิคมการเกษตร และเร่งรัดการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน เพื่อการผลิตและการจัดการสินค้าเกษตรทุกประเภทอย่างมีประสิทธิภาพและครบวงจร รวมทั้งมีความเหมาะสมและสมดุลทั้งด้านอาหารและพลังงานทดแทน ด้วยการบูรณาการหน่วยงานและภาคีความร่วมมือต่างๆ เพื่อเพิ่มรายได้เกษตรกร ผลิตรวมมวลรวมของประเทศ พัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกร ตลอดจนสงวนและคุ้มครองพื้นที่การเกษตรจำนวน 130 ล้านไร่ สำหรับการเกษตรอย่างยั่งยืน”

ในส่วนของนโยบายที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน ในข้อ 5.1 ดังนี้

“5.1 อนุรักษ์ทรัพยากรดินและป่าไม้ โดยเร่งรัดปราบปรามการบุกรุกทำลายป่า ซึ่งรวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพเครื่องมือและอุปกรณ์ สร้างขวัญและกำลังใจเจ้าหน้าที่ กำหนดบทลงโทษที่เด็ดขาด การป้องกันการเผาป่า ไร่ร้าง และทำลายหน้าดิน การลดการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตร รวมทั้งการฟื้นฟูดินและป้องกันการชะล้างทำลายดินโดยการปลูกหญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริ รวมทั้งอนุรักษ์ป่าต้นน้ำและป้องกันรักษาป่าที่สมบูรณ์ สนับสนุนให้มีการปลูกและฟื้นฟูป่า และป่าชุมชนตามแนวพระราชดำริ และส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจในพื้นที่ที่เหมาะสม รวมทั้งการทำฝายต้นน้ำลำธารหรือฝายชะลอน้ำตามแนวพระราชดำริ” (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2551ข: 10, 14)

วันที่ 14 ตุลาคม 2551 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบเรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดิน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในพื้นที่บริเวณอุทยานแห่งชาติ บูโด-สุโขทัย (ศจพ.)

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบตามที่ศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาชนบทตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) เสนอ ดังนี้

1. เห็นชอบแนวทางการตัดโค่นยางพาราที่หมดอายุเพื่อปลูกใหม่ทดแทนในสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 4 ของพื้นที่ปัญหาที่ดินเพื่อไม่ให้กระทบต่อสิ่งแวดล้อม และจัดให้มีกลไกการทำงานซึ่งประกอบด้วย นายอำเภอ ผู้แทนอุทยาน ผู้แทนสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 4 สำนักงานกองทุนสงเคราะห์ยางพารา และผู้แทนชุมชนเป็นผู้พิจารณาร่วมกัน

2. เห็นชอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดการแก้ไขปัญหาเอกสารสิทธิราษฎรผู้เดือดร้อนในเขตอำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส ที่ได้มีการจัดทำข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลร่วมกันเรียบร้อยแล้ว ดังนี้

2.1 ให้กรมที่ดินเร่งรัดตรวจสอบและออกเอกสารสิทธิโดยเดินสำรวจออกโฉนด ให้กลุ่มที่ดินที่อยู่นอกเขตอุทยานและนอกเขตป่าสงวนแห่งชาติ 745 ราย 994 แปลง จำนวนประมาณ 4,116 ไร่

2.2 ให้ดำเนินการพิสูจน์สิทธิที่ดินของราษฎรที่อยู่ในที่ดินที่อยู่ในเขตอุทยาน (ส่วนที่นอกเขตป่าสงวน) จำนวน 795 ราย 1,108 แปลง 4,942 ไร่ และที่ดินที่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ 322 แปลง 2,439 ไร่ ที่ได้มีการจัดทำข้อมูลและแผนที่รายแปลงแล้ว โดยให้อำเภอแต่งตั้งคณะกรรมการพิสูจน์สิทธิในการถือครองที่ดินของราษฎรระดับอำเภอ ซึ่งมีองค์ประกอบจากทุกฝ่ายที่ร่วมกันจัดทำข้อมูลแก้ไขปัญหาที่ดิน และใช้ข้อมูลเป็นที่ยอมรับร่วมกันแล้ว เป็นฐานในการพิสูจน์สิทธิ ซึ่งในกรณีพิสูจน์ได้ชัดเจนว่ามีการถือครองก่อนการประกาศเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ปี 2508 และประกาศเป็นเขตป่าอุทยานแห่งชาติ ปี 2542 และมีการทำประโยชน์ในที่ดินต่อเนื่องให้มีการดำเนินการกันพื้นที่ทำกินออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติ และเขตอุทยานแห่งชาติตามกฎหมายนั้นโดยเร่งด่วน

2.3 ให้เร่งรัดการแก้ไขปัญหาตามแนวทางที่อำเภอบาเจาะได้ดำเนินการในพื้นที่บริเวณอุทยานบูโด-สุโงปาดิ อีก 8 อำเภอที่ยังไม่ได้ดำเนินการ โดยให้สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศสนับสนุนภาพถ่ายดาวเทียม (Digital File) มอบให้คณะกรรมการแก้ไขปัญหาที่ดิน ศจพ.เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาให้ครอบคลุมพื้นที่ปัญหาที่ดินสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ทั้งนี้ ให้ประสานกรมทรัพยากรธรณีและองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องด้วย

วันที่ 29 ธันวาคม 2551 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา โดยมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินในนโยบายเศรษฐกิจข้อ 4.2.1.8 ดังนี้

“4.2.1.8 ค้ำครองและรักษาพื้นที่ที่เหมาะสมกับการทำเกษตรกรรมที่ได้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านชลประทานแล้ว เพื่อเป็นฐานการผลิตทางการเกษตรในระยะยาว พื้นที่คุณภาพดิน จัดหาที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรยากจนในรูปของธนาคารที่ดิน และเร่งรัดการออกเอกสารสิทธิให้แก่เกษตรกรยากจนและชุมชนที่ทำกินอยู่ในที่ดินของรัฐที่ไม่มีสภาพป่าแล้วในรูปของโฉนดชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาการเกษตรในรูปของนิคมการเกษตร”

ในส่วนของนโยบายที่ดินทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน ในข้อ 5.1 ดังนี้

“5.1 **คุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรธรณี ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง** รวมทั้งฟื้นฟูอุทยานทางทะเลอย่างเป็นระบบ เร่งจัดทำแนวเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยจัดแบ่งประเภทที่ดินระหว่างที่ดินของรัฐและเอกชนให้ชัดเจน เร่งประกาศพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กำหนดเขตและส่งเสริมการปลูกป่า ป่าชุมชน เพิ่มฝายต้นน้ำลำธารและฝายชะลอน้ำตามแนวพระราชดำริ ส่งเสริมป่าเศรษฐกิจในพื้นที่ที่เหมาะสม ป้องกันการเกิดไฟป่าปราบปรามการบุกรุกทำลายป่าอย่างจริงจัง ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อลดการชะล้างพังทลายของดิน ลดการใช้สารเคมี และฟื้นฟูดินในบริเวณพื้นที่ที่ดินมีปัญหา รวมทั้งจัดให้มีระบบบริหารจัดการน้ำในระดับประเทศทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน เพื่อตอบสนองความต้องการของภาคเศรษฐกิจและการอุปโภคบริโภค” (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2551ค: 20,28)

วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชกฤษฎีกาให้นำราคาปานกลางของที่ดินที่ใช้อยู่ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่ประจำปี พ.ศ. 2521 ถึง พ.ศ. 2524 มาใช้ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่สำหรับปี พ.ศ. 2552 พ.ศ. ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ มีสาระสำคัญคือให้นำราคาปานกลางของที่ดินที่ใช้อยู่ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่ประจำปี พ.ศ. 2521 ถึง พ.ศ. 2524 ซึ่งใช้ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่สำหรับปี พ.ศ. 2551 มาใช้ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่สำหรับปี พ.ศ. 2552 ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2552 เป็นต้นไป และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา แล้วดำเนินการต่อไปได้ และให้กระทรวงมหาดไทยประสานกับกระทรวงการคลังเพื่อเร่งรัดดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี (25 ธันวาคม 2550) ที่ให้ปรับปรุงราคาปานกลางของที่ดิน หรืออัตราภาษีบำรุงท้องที่ตามสมควร เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีดังกล่าวเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันก็ไม่เป็นการเพิ่มภาระแก่ประชาชนมากเกินไปให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2552 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบในหลักการเรื่องแนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกรสภาประชาชน 4 ภาค ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยมอบให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ดำเนินการตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2519 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532 สำหรับงบประมาณเพื่อดำเนินการจัดซื้อที่ดินเพื่อจัดให้เกษตรกรนั้น เห็นควรให้ ส.ป.ก. ตรวจสอบคุณสมบัติของเกษตรกรดังกล่าวให้ชัดเจน และพิจารณาปรับแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 มาดำเนินการในโอกาสแรกก่อน และหากไม่เพียงพอก็ให้ใช้จ่ายจากเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเพื่อดำเนินการต่อไป ซึ่งเป็นไปตามความเห็นของสำนักงานงบประมาณ

ทั้งนี้ คณะกรรมการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินเกษตรกรสภาประชาชน 4 ภาค ได้มีการประชุมครั้งที่ 1/2552 เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2552 และพิจารณาเห็นว่า เนื่องจากไม่สามารถหาที่ดินของรัฐได้ ส่วนที่ดินของ ส.ป.ก. ที่มีอยู่เพียงประมาณ 3,474 ไร่ ก็ไม่เพียงพอและยังเป็นแปลงเล็กแปลงน้อยอยู่

การจัดกระจาย ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของเกษตรกรสภาประชาชน 4 ภาค ที่ต้องการที่ดินแปลงใหญ่ สามารถทำกินรวมกลุ่มกันได้ ที่ประชุมจึงมีมติเห็นชอบแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน ดังนี้

1. ให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เป็นผู้จัดซื้อที่ดินและดำเนินการจัดที่ดินให้แก่สมาชิกเกษตรกรสภาประชาชน 4 ภาค
2. ให้ ส.ป.ก. จัดทำสัญญาเช่าซื้อกับเกษตรกรผู้ได้รับการจัดที่ดินทำกินกำหนดระยะเวลาตามสัญญา 25 ปี โดยปลอดดอกเบี้ยในระยะเวลา 5 ปีแรก เริ่มชำระหนี้ในปีที่ 6-25 ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 ของราคาที่ดินที่จัดซื้อ
3. เงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดซื้อที่ดิน แบ่งเป็น ดังนี้ 1) ค่าที่ดิน 1,700,100,000 บาท 2) ค่าบริหารจัดการ คิดเป็นเงิน 51,003,000 บาท โดยให้ฝ่ายเลขานุการจัดทำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาอนุมัติ

ข้อกำหนดหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการดำเนินการด้านที่ดิน

1. ส.ป.ก. เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกร ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2519 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532 และมีอำนาจจัดซื้อที่ดินตามมาตรา 29
2. ที่ดินที่จะจัดซื้อ มีหลักเกณฑ์ ดังนี้
 - 2.1 เป็นที่ดินที่มีหนังสือสำคัญตามประมวลกฎหมายที่ดิน เช่น โฉนด นส.3ก
 - 2.2 เป็นที่ดินที่มีศักยภาพในการประกอบเกษตรกรรมและมีขนาดที่เหมาะสม
 - 2.3 เกษตรกรมีความพึงพอใจในที่ดิน
 - 2.4 ราคาที่ดินที่จะจัดซื้อให้พิจารณาจากราคาประเมินที่ดินของกรมธนารักษ์ ราคาซื้อขายของที่ดินบริเวณใกล้เคียง และราคาซื้อขายที่ดินปีที่ผ่านมาเฉลี่ย 3 ปี ประกอบกัน
3. ขนาดที่ดินที่จะจัดให้ ไม่เกินรายละ 15 ไร่

ด้านเกษตรกรผู้ที่จะได้รับการจัดที่ดิน

1. เป็นเกษตรกรตามกฎหมายปฏิรูปที่ดินที่ยังไม่เคยได้รับการช่วยเหลือเกี่ยวกับที่ดินทำกิน หรือการจัดที่ดินจากหน่วยงานของรัฐ
2. ไม่มีที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมเป็นของตนเองหรือบุคคลในครอบครัวเดียวกัน หรือมีที่ดินเพียงเล็กน้อยแต่ไม่เพียงพอแก่การประกอบเกษตรกรรมเพื่อเลี้ยงชีพ
3. เป็นผู้ยินยอมปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คป.ก.) และคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดกำหนด

วันที่ 28 กรกฎาคม 2552 คณะรัฐมนตรีพิจารณาเรื่องนโยบายการขอคืนที่ดินราชพัสดุ 1 ล้านไร่ เพื่อนำมาให้เกษตรกรเช่าทำการเกษตร ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ แล้วมีมติเห็นชอบ ดังนี้

1. ให้กระทรวงการคลังเป็นผู้กำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ มาตรการและเงื่อนไข ตลอดจนกำกับดูแลในการนำที่ดินราชพัสดุ 1 ล้านไร่ มาจัดให้เกษตรกรเช่าทำการเกษตรตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายและระเบียบกำหนด โดยควรให้กระทรวงการคลังเป็นผู้ดำเนินการเอง

2. แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการ เพื่อกำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ มาตรการ และเงื่อนไขในการดำเนินการในเรื่องต่างๆ เช่น มาตรการขอคืนที่ดินจากหน่วยงานราชการ การแบ่งโซนพืชอาหารและพลังงาน การกำหนด คุณสมบัติเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เงื่อนไขการเข้าร่วมโครงการ รูปแบบและการบริหารจัดการอย่างครบวงจร เป็นต้น เพื่อนำที่ดินราชพัสดุมาจัดให้เข้าทำการเกษตรและเป็นแนวทางให้จังหวัดนำไปใช้ปฏิบัติ โดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง (กำกับดูแลงานกรมธนารักษ์) เป็นประธานกรรมการ

3. แต่งตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัด เพื่อนำที่ดินราชพัสดุมาจัดให้เข้าทำการเกษตรตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการอำนวยการกำหนด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ

สาระสำคัญของเรื่อง

กระทรวงการคลังรายงานว่า

1. สืบเนื่องจากประเทศกำลังประสบภาวะเศรษฐกิจถดถอย เกิดปัญหาการว่างงาน ปัญหาวิกฤตเกี่ยวกับพืชอาหารและพลังงาน รัฐบาลได้พยายามแก้ไขปัญหานี้ จึงได้มีมติคณะรัฐมนตรี (22 เมษายน 2551) ซึ่งกระทรวงการคลังได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงได้ขอความร่วมมือจากกระทรวงและหน่วยงานต่างๆ สืบสวนและส่งเสริมที่ราชพัสดุ เพื่อนำมารองรับการดำเนินการ และมีนโยบายในการนำที่ดินราชพัสดุมาสนับสนุนการปลูกพืชอาหารและพืชทดแทน พลังงานเพื่อจัดสรรให้แก่ราษฎรที่เป็นเกษตรกรหรือผู้ที่ต้องการประกอบอาชีพเกษตรกร ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาการว่างงาน และต้องการกลับภูมิลำเนาเดิมเพื่อประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีที่ดินทำกินและได้เช่าที่ดินราชพัสดุเพื่อทำการเกษตรในราคาที่เหมาะสมตามนโยบายการขอคืนที่ดินราชพัสดุ 1 ล้านไร่ เพื่อนำมาสนับสนุนการปลูกพืชอาหารและพืชทดแทนพลังงาน ซึ่งคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2551 ได้มีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

2. ตั้งแต่ได้มีมติคณะรัฐมนตรี (24 กุมภาพันธ์ 2552) จังหวัดต่างๆ ได้ประสานหารือไปยังกรมธนารักษ์เกี่ยวกับการให้กระทรวงการคลังเป็นผู้กำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ มาตรการและเงื่อนไข ตลอดจนกำกับดูแลในการนำที่ดินราชพัสดุมาให้เกษตรกรเข้าทำการเกษตรและคณะรัฐมนตรีเห็นควรมอบหมายให้ สปก. รับไปดำเนินการให้สอดคล้องกับกฎหมายด้วย ซึ่งข้อเท็จจริงปรากฏว่ากระบวนการในการบริหารจัดการที่ราชพัสดุตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 และการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 มีความแตกต่างในด้านวัตถุประสงค์ ขั้นตอนปฏิบัติ และวิธีการดำเนินการ เนื่องจากนโยบายการขอคืนที่ดินราชพัสดุ 1 ล้านไร่ จากส่วนราชการในส่วนที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์หรือใช้ประโยชน์ไม่เต็มพื้นที่และเป็นพื้นที่ที่สามารถทำเกษตรได้ เพื่อนำมาให้เกษตรกรเข้าทำการเกษตรปลูกพืชอาหารและพืชทดแทนพลังงาน เป็นการดำเนินการในลักษณะเช่นเดียวกับการนำที่ดินราชพัสดุที่เป็นที่ว่างมิได้ใช้ประโยชน์ในทางราชการ หรือที่มีผู้ถือครองทำประโยชน์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไปสนับสนุนการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล ด้านการบริหารจัดการที่ดินของรัฐเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจนเชิงบูรณาการภายใต้โครงการ "รัฐเอื้อราษฎร" ที่ได้สนองนโยบายการแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกินให้แก่ราษฎรที่ไม่มีที่ดินทำกินได้มีที่ดินทำกินอย่างมั่นคงและยั่งยืน นับตั้งแต่

ปี พ.ศ. 2547 ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ซึ่งขณะนี้ได้จัดให้ประชาชนอยู่อาศัยและทำกินในโครงการ ดังกล่าว ประมาณ 46,227 ราย รวมเนื้อที่ประมาณ 119,195-1-31 ไร่ หากมอบหมายให้ สปก. ดำเนินการในโครงการ ดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อสถานะของที่ดินราชพัสดุตามกฎหมายในข้อ 4 จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว จะมีผลทำให้ที่ดินราชพัสดุลิ้นสภาพไปโดยไม่ต้องดำเนินการถอนสภาพตามกฎหมายว่าด้วยที่ดินราชพัสดุ และมีผลกระทบอย่างมากต่อการบริหารจัดการที่ดินราชพัสดุในโครงการดังกล่าว ตลอดจนที่ดินราชพัสดุแปลงที่ตั้งโครงการมีสภาพไม่เหมาะสมจะตราเป็น พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน ประกอบกับยังไม่มี ความชัดเจนว่าคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในการแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการและคณะกรรมการระดับจังหวัดตามที่กระทรวงการคลังเสนอหรือไม่ ดังนั้น จึงมีความเห็นดังนี้

2.1 ประเด็นการนำที่ดินราชพัสดุมาจัดให้เกษตรกรเช่าซึ่งคณะรัฐมนตรีได้กำหนดให้กระทรวงการคลังเป็นผู้กำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ มาตรการและเงื่อนไข ตลอดจนกำกับดูแลในการนำที่ดินราชพัสดุมาจัดให้เกษตรกรเช่าทำการเกษตร และควรมอบหมายให้ สปก. รับไปดำเนินการนั้น หากจะนำที่ดินราชพัสดุที่ได้รับคืนจากส่วนราชการมาจัดให้เกษตรกรเช่าภายใต้กฎหมายการปฏิรูปที่ดินตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 อาจจะมีปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินการ เนื่องจากสภาพที่ดินราชพัสดุโดยส่วนใหญ่จะมีผู้บุกรุกถือครองทำประโยชน์อยู่แล้ว และเป็นพื้นที่แปลงเล็กแปลงน้อยไม่เหมาะแก่การนำไปจัดรูปที่ดินตามวิธีดำเนินการของการปฏิรูปที่ดิน อีกทั้งจะเป็นการทำให้ที่ดินของรัฐประเภทที่ดินราชพัสดุเปลี่ยนสภาพเป็นที่ดินที่จะนำไปดำเนินการตามกฎหมายการปฏิรูปที่ดิน และได้มีการดำเนินโครงการตามนโยบายการขอคืนที่ดินราชพัสดุ 1 ล้านไร่ เพื่อนำมาจัดให้เกษตรกรเช่าทำการเกษตร โดยกรมธนารักษ์ได้ดำเนินการจัดงานเปิดโครงการนำร่องและจัดกิจกรรมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการปลูกพืชอาหารและพืชทดแทนพลังงานในที่ดินราชพัสดุ เนื้อที่ประมาณ 4,949 ไร่เศษ ของจังหวัดชัยภูมิ พิจิตร และนครสวรรค์ เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2552 และวันที่ 3 เมษายน 2552 ตามลำดับ โดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง (นายพลฤทธิชัย ดำรงรัตน์) เป็นประธานในการมอบสัญญาเช่าที่ดินราชพัสดุเพื่อประกอบการเกษตรให้แก่ผู้ได้รับสิทธิตามโครงการรวม จำนวน 332 ราย เนื้อที่ประมาณ 4,304 ไร่เศษ เรียบร้อยแล้ว ซึ่งโครงการดังกล่าวได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเป็นอย่างดี ตลอดจนมีการเผยแพร่ นโยบายและกิจกรรมดังกล่าวผ่านสื่อมวลชนทุกประเภท และได้ประสานงานกับส่วนราชการกรณีที่ดินราชพัสดุ มีการปลูกพืชอาหารหรือพืชทดแทนพลังงานไว้แล้ว หรือมีโครงการจะปลูกพืชอาหารหรือพืชทดแทนพลังงานในที่ดินที่ครอบครองใช้ประโยชน์ โดยส่วนราชการไม่ต้องส่งคืนที่ดินในพื้นที่ จำนวน 3,700 ไร่ ด้วยแล้ว สำหรับที่ดินราชพัสดุแปลงอื่น ขณะนี้อยู่ระหว่างขั้นตอนการดำเนินงานของจังหวัดเพื่อนำที่ดินดังกล่าวมารองรับการดำเนินการต่อไป ซึ่งกระทรวงการคลังถือว่าโครงการที่ดำเนินการได้สัมฤทธิ์ผลเป็นรูปธรรมในระดับหนึ่งแล้ว และเพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการจากความล่าช้า ที่จะต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประกอบกับในการบริหารจัดการที่ดินราชพัสดุที่ผ่านมาได้มีการมีปัญหาดังกล่าวในทางปฏิบัติ และได้มีการนำที่ดินราชพัสดุนับสนุนตามนโยบายของรัฐบาลดังกล่าวมาข้างต้น

2.2 เนื่องจากในการดำเนินการมีความจำเป็นในการแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการและคณะกรรมการระดับจังหวัด เพื่อขับเคลื่อนการขอคืนที่ราชพัสดุ 1 ล้านไร่ โดยนำไปจัดให้เกษตรกรเช่าตามนโยบายของรัฐบาลดังกล่าว ด้วยเหตุนี้จึงเห็นสมควรขอทบวงมติ คณะรัฐมนตรี (24 กุมภาพันธ์ 2552) เกี่ยวกับการให้กระทรวงการคลังเป็นผู้ดำเนินการเอง และให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งคณะกรรมการ จำนวน 2 ชุด

วันที่ 24 พฤศจิกายน 2552 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้มีเรื่องการลดหย่อนค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามอัตราการเรียกเก็บค่าจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมให้เหลือในอัตราร้อยละ 0.01 ตามราคาประเมินทุนทรัพย์ออกไปจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2555 ตามที่ระบุไว้ในร่างประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง หลักเกณฑ์การลดหย่อนค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเป็นพิเศษตามประมวลกฎหมายที่ดิน สำหรับกรณีการโอนอสังหาริมทรัพย์ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

สาระสำคัญของเรื่อง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รายงานว่า ในการดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมมีความจำเป็นที่จะต้องใช้มาตรการลดหย่อนค่าธรรมเนียมฯ ต่อไป เนื่องจาก

1. ในทางปฏิบัติตั้งแต่ได้มีการประกาศกระทรวงมหาดไทยในเรื่องดังกล่าวจนถึงปัจจุบัน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ยังไม่สามารถดำเนินการโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินให้กับเกษตรกรผู้เช่าซื้อได้ทั้งหมดเนื่องจากสัญญาเช่าซื้อที่เกษตรกรทำไว้กับ ส.ป.ก. เป็นสัญญาระยะยาวหรือบางรายเปลี่ยนจากสัญญาเช่าเป็นเช่าซื้อ อีกทั้งยังมีเกษตรกรบางรายที่สัญญาเช่าซื้อครบกำหนด และได้ชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วนแล้วแต่ตัวเกษตรกรยังไม่พร้อมที่จะรับโอนกรรมสิทธิ์ ซึ่งข้อมูลที่ตรวจสอบได้ในขณะนี้พบว่า มีสัญญาเช่าซื้อที่โอนกรรมสิทธิ์ให้กับเกษตรกรแล้ว จำนวน 2,348 ราย เนื้อที่ 45,984-1-38.00 ไร่ ที่ยังไม่ได้โอนกรรมสิทธิ์ให้กับเกษตรกรจำนวน 9,692 ราย เนื้อที่ 158,285-0-96.52 ไร่ ดังนั้น ส.ป.ก.จึงไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุปเป้าหมายภายใต้ระยะเวลาตามประกาศกระทรวงมหาดไทย

2. เพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ยากจนและเป็นมาตรการที่จะช่วยสนับสนุนให้การดำเนินการของ ส.ป.ก. บรรลุล่วงวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปที่ดิน ซึ่งแตกต่างจากมาตรการการลดหย่อน ค่าธรรมเนียมในกรณีของการกระตุ้นเศรษฐกิจซึ่งจะมีการกำหนดระยะเวลาในการใช้เพียงช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยคำนึงถึงภาวะเศรษฐกิจในขณะนั้น

3. หากพิจารณาในส่วนของผลกระทบที่รัฐจะได้รับ คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาจากจำนวนที่ดิน เอกชนทั้งหมดที่ ส.ป.ก. มีอยู่จำนวนประมาณ 4.89 แสนไร่ คิดเป็นวงเงินขั้นต่ำที่รัฐจะสูญเสียรายได้ประมาณ 398 ล้านบาท โดยได้จัดทำสัญญาเช่าซื้อแล้วประมาณ 9,000 ราย และสัญญาเช่าที่เกษตรกรสามารถเปลี่ยนเป็น สัญญาเช่าซื้อต่อไปประมาณ 20,000 ราย ดังนั้น เมื่อเทียบกับการดำเนินการของ ส.ป.ก. ซึ่งได้โอนกรรมสิทธิ์ให้เกษตรกรไปแล้ว จำนวน 2,348 ราย เนื้อที่ 45,984-1-38.00 ไร่ การดำเนินการที่ผ่านมาของ ส.ป.ก. ยังไม่เกินจากผลกระทบที่คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาไว้

4. ในส่วนของการดำเนินการจัดซื้อที่ดินของ ส.ป.ก.เพื่อนำมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินในอนาคต ส.ป.ก.มีภารกิจในการจัดซื้อที่ดินเพื่อรองรับโครงการสมัชชาประชาชนตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2552 โดยมีเนื้อที่ที่จะดำเนินการจัดซื้อประมาณ 28,335 ไร่ มีเกษตรกรที่จะได้รับการจัดที่ดินประมาณ 1,889 ราย และจะได้รับ ที่ดินรายละประมาณ 15 ไร่ ซึ่งมาตรการการลดหย่อนค่าธรรมเนียมฯ จะมีส่วนช่วยสนับสนุนในการดำเนินการปฏิรูปที่ดิน เนื่องจากการได้ที่ดินมาเพื่อการปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก.จัดซื้อที่ดินในราคาที่ทำเพื่อให้เกษตรกรผู้เช่าซื้อไม่ต้องรับภาระราคาที่ดินมากเกินไป ดังนั้น มาตรการการลดหย่อนค่าธรรมเนียมฯ จึงเป็นแรงจูงใจให้เจ้าของที่ดินนำที่ดินมาขายให้กับ ส.ป.ก. โดย ส.ป.ก.ไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการเวนคืนที่ดิน

5. ปัจจุบันยังมีเกษตรกรอีกจำนวนมากที่ยังมิได้รับประโยชน์จากมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องดังกล่าว ดังนั้น เพื่อให้เกษตรกรได้รับประโยชน์จากมาตรการลดหย่อนค่าธรรมเนียมฯ อย่างเท่าเทียมกัน และเป็นการลดภาระในเรื่องค่าธรรมเนียมฯ ให้กับเกษตรกรซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ยากจน อีกทั้งเป็นการสนับสนุนให้การดำเนินการของ ส.ป.ก. บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปที่ดินจึงเห็นว่มาตรการการลดหย่อนค่าธรรมเนียมฯ ยังมีความจำเป็นต่อการดำเนินการของ ส.ป.ก.จนกว่าการแก้ไขกฎหมายของ ส.ป.ก.จะแล้วเสร็จ

วันที่ 8 ธันวาคม 2552 คณะรัฐมนตรีอนุมัติหลักการเรื่องร่างกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรมหรือโอนไปยังสถาบันเกษตรกร หรือ ส.ป.ก. พ.ศ. ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยให้ความเห็นของกระทรวงมหาดไทยไปประกอบการพิจารณาด้วย แล้วดำเนินการต่อไปได้

ข้อเท็จจริง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอว่า

1. มีเกษตรกรที่เช่าซื้อที่ดินจาก ส.ป.ก. และได้รับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินตามสัญญาเช่าซื้อที่ดินไปแล้วเป็นจำนวนมาก เมื่อเกษตรกรถึงแก่ความตาย การรับมรดกของทายาทโดยธรรมของเกษตรกรเหล่านั้น ไม่สามารถรับมรดกในที่ดินดังกล่าวได้ และจากการประสานงานกับกรมที่ดินเพื่อขอให้จดทะเบียนแบ่งแยก หรือโอนมรดกให้ทายาทโดยธรรม โดยใช้หลักกฎหมายทั่วไปในเรื่องการตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กรมที่ดินได้แจ้งว่าการดำเนินการในเรื่องการแบ่งแยก หรือการตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม ตามนัยมาตรา 39 จะต้องมีการวางแผนทางปฏิบัติโดยออกเป็นกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขไว้ เมื่อยังไม่มีกฎกระทรวงตามมาตรา 39 บังคับใช้ การจดทะเบียนแบ่งแยก หรือโอนมรดกเกี่ยวกับที่ดิน จึงไม่อาจดำเนินการให้ได้

2. เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาในข้อ 1 จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรมหรือโอนไปยังสถาบันเกษตรกร หรือ ส.ป.ก. พ.ศ. โดยมีหลักการ เพื่อให้เกษตรกรได้รับหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน กำหนดให้จดทะเบียนเพื่อแบ่งแยกที่ดิน หรือโอนที่ดินเพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อ

เกษตรกรรม จะกระทำได้เฉพาะในกรณีการตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม และการโอนไปยังสถาบันเกษตรกร หรือ ส.ป.ก. เมื่อได้มีการจดทะเบียนโอนที่ดินแล้ว หากปรากฏว่าทายาทโดยธรรม หรือสถาบันเกษตรกร ไม่ได้ใช้ประโยชน์ในที่ดินตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ ให้ ส.ป.ก. ทำความตกลงจัดซื้อที่ดินกับทายาทโดยธรรมหรือสถาบันเกษตรกรแล้วแต่กรณีเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่อไป โดยมีหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไข ดังนี้

2.1 การตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม ให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตามที่คณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยให้ความเห็นไว้

2.2 การโอนไปยังสถาบันเกษตรกร หรือ ส.ป.ก. ให้ดำเนินการดังนี้

(1) เมื่อผู้ได้รับสิทธิในที่ดิน ประสงค์จะโอนสิทธิในที่ดินไปยังสถาบันเกษตรกร โดยสถาบันเกษตรกรที่มีสิทธิรับโอนที่ดิน จะต้องมีความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมกำหนด

(2) เมื่อผู้ได้รับสิทธิในที่ดิน มีความประสงค์ยกให้ ส.ป.ก.หรือจะขายที่ดินคืนให้กับ ส.ป.ก. แล้วแต่กรณี

2.3 เมื่อได้มีการจดทะเบียนโอนที่ดินแล้ว หากปรากฏว่าทายาทโดยธรรม หรือสถาบันเกษตรกร แล้วแต่กรณี ไม่ได้ใช้ประโยชน์ในที่ดินตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของกฎหมายปฏิรูปที่ดินให้โอนที่ดินกลับคืน ส.ป.ก. โดยให้ ส.ป.ก. ทำความตกลงจัดซื้อที่ดินกับทายาทโดยธรรม หรือสถาบันเกษตรกร ในกรณีที่ทายาทโดยธรรมหรือสถาบันเกษตรกร แล้วแต่กรณี ไม่ยินยอมตกลงในการจัดซื้อที่ดินของ ส.ป.ก. ให้ ส.ป.ก. ดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

วันที่ 5 มกราคม 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชกฤษฎีกาให้นำราคาปานกลางของที่ดินที่ใช้อยู่ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่ประจำปี พ.ศ. 2521 ถึง พ.ศ. 2524 มาใช้ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่สำหรับปี พ.ศ. 2553 พ.ศ. มีสาระสำคัญคือให้นำราคาปานกลางของที่ดินที่ใช้อยู่ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่ประจำปี พ.ศ. 2521 ถึง พ.ศ. 2524 ซึ่งใช้ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่สำหรับปี พ.ศ. 2552 มาใช้ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่สำหรับปี พ.ศ. 2553 ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2553 เป็นต้นไป ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา แล้วดำเนินการต่อไปได้

วันที่ 11 มิถุนายน 2553 มีการประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดให้มีโฉนดชุมชน พ.ศ. 2553 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนพิเศษ 73 ง โดยมีเหตุผลว่า “โดยที่สมควรจัดให้ประชาชนที่รวมตัวกันเป็นชุมชนมีสิทธิได้รับหนังสืออนุญาต ให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐตามนโยบายโฉนดชุมชนของรัฐบาลที่แถลงไว้ต่อรัฐสภา โดยกำหนดให้ มีคณะกรรมการกลางทำหน้าที่ประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ เจ้าของที่ดิน ชุมชน และประชาชน เพื่อดำเนินการขออนุญาตให้เป็นไปตามกฎหมายและหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการตามระเบียบนี้กำหนด อันจะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ยั่งยืน และสร้างคุณภาพที่ดีของประชาชน” (สำนักงานโฉนดชุมชน, 2554: 1)

วันที่ 14 ธันวาคม 2553 คณะรัฐมนตรีอนุมัติเรื่อง การขายที่ดินราชพัสดุให้กับสหกรณ์ การเช่าที่ดินคลองโยง จำกัด จังหวัดนครปฐม อนุมัติให้โอนกรรมสิทธิ์ขายที่ราชพัสดุแปลงหมายเลข ทะเบียนที่ นฐ. 113 โฉนดเลขที่ 9112 ตำบลคลองโยง อำเภอนครชัยศรี และ นฐ. 114 โฉนดเลขที่ 9395 ตำบลลานตากฟ้า อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ตามเนื้อที่ที่ระบุในโฉนดให้กับสหกรณ์การเช่าที่ดิน คลองโยง จำกัด จังหวัดนครปฐม ในราคา 6,908,500 บาท โดยสหกรณ์การเช่าที่ดินคลองโยง จำกัด จังหวัดนครปฐม จะต้องยึดถือตามหลักเกณฑ์ระเบียบและข้อบังคับในการห้ามมิให้นำไปจำหน่ายจ่ายโอน ให้แก่บุคคลอื่น เว้นแต่เป็นการโอนให้แก่ทายาทหรือผู้มีสิทธิรับมรดกของสมาชิกเพื่อประโยชน์ในการ ประกอบอาชีพอย่างแท้จริงและรักษาไว้ซึ่งสมบัติของแผ่นดินต่อไป พร้อมทั้งเป็นผู้รับภาระค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมโอนกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุดังกล่าว ตลอดจนอากรแสตมป์ ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีเงินได้ รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนดแทนกระทรวงการคลังทั้งสิ้น ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2554 รัฐบาลได้มอบโฉนดชุมชนแห่งแรกของประเทศไทยให้แก่ ชุมชนคลองโยง อำเภอพุทธมณฑลและอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม เนื้อที่รวม 1,803 ไร่ (สำนักงาน โฉนดชุมชน, 2554)

วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2554 คณะรัฐมนตรีอนุมัติเรื่อง ขอรับการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อดำเนินงานตามโครงการนำร่องแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกรรายย่อยไทยเข้มแข็ง ภายใต้นโยบายกองทุนธนาคารที่ดิน

คณะรัฐมนตรีอนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2554 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ "โครงการนำร่องการ แก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกรรายย่อยไทยเข้มแข็ง ภายใต้นโยบายกองทุนธนาคารที่ดิน" วงเงิน 167,960,000 บาท ตามที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเสนอ

ข้อเท็จจริง

1. สำนักงบประมาณแจ้งว่า ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เนื่องจากขอบเขตการ ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของ โครงการฯ มีความคาบเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของหลายส่วนราชการ เช่น กระทรวงมหาดไทย สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นต้น ดังนั้น เพื่อให้การ จัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวกับการกิจการบริหารจัดการที่ดินมีความชัดเจนและไม่ซ้ำซ้อน จึงเห็นควรที่จะ ได้รับการตรวจสอบในประเด็นดังกล่าวให้ชัดเจน นอกจากนี้ควรดำเนินการตามนัยมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2553 ที่ให้ความเห็นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และสำนักงบประมาณไป ประกอบการพิจารณาจัดทำร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์กรมหาชน) พ.ศ. รวมทั้งควรกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดซื้อที่ดินและ หลักเกณฑ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจนก่อน ทั้งนี้ การขออนุมัติเงินงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ซึ่งมีวงเงินเกินกว่า 100 ล้านบาท จะต้องนำเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติให้หลักการก่อนตามนัยคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2552

2. สำหรับร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) พ.ศ. ขณะนี้ยังอยู่ระหว่างการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

วันที่ 24- 26 มีนาคม 2554 ได้มีการประชุมสมัชชาปฏิรูประดับชาติครั้งที่ 1 พ.ศ. 2554 โดยมีมติการปฏิรูปการจัดสรรทรัพยากรที่ดินอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน ดังนั้นจึงมีมติดังต่อไปนี้

1. เห็นชอบหลักการ ของการจัดการที่ดิน ดังนี้

1.1 ที่ดินเป็นสมบัติของชาติ ที่พึงจัดการภายใต้หลักการ การเป็นเจ้าของร่วมระหว่างรัฐ องค์กรชุมชนสาธารณะ และปัจเจกบุคคล

1.2 การเคารพสิทธิของประชาชนและของชุมชน ในการมีส่วนร่วมกับรัฐเพื่อกำหนดกลไกในการเข้าถึง การใช้ประโยชน์ การอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้รับประโยชน์จากที่ดิน อีกทั้งในการคุ้มครองส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 66 และ 67 โดยการสร้างและส่งเสริม การมีส่วนร่วม และกระจายอำนาจในการจัดการทรัพยากรโดยประชาชน ชุมชน และท้องถิ่น

2. ขอให้คณะกรรมการสมัชชาปฏิรูปเสนอคณะรัฐมนตรี รัฐสภา และพรรคการเมืองต่างๆ ดำเนินการผลักดันให้มีกฎหมายรับรองสิทธิในการจัดการที่ดินของชุมชน รวมถึงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดิน ให้รับรองสิทธิของชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการที่ดิน

3. ขอให้คณะกรรมการสมัชชาปฏิรูปเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อแก้ไขปัญห ความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับรัฐในเรื่องการใช้ประโยชน์จากที่ดิน โดย

3.1 ให้การรับรองสถานภาพ การเข้าอยู่อาศัยและทำกินอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ในพื้นที่ของรัฐ ที่มีข้อพิพาทอยู่ในปัจจุบัน โดยการทำให้มีระบบการออกโฉนดชุมชนโดยเร็ว ทั้งนี้การออกโฉนดชุมชนจะต้องเป็นไปโดยมีกระบวนการที่โปร่งใส และให้หน่วยงานของรัฐยุติการขับไล่จับกุม ในระหว่างการดำเนินการจัดให้มีโฉนดชุมชนโดยเร็ว

3.2 ให้ส่งเสริม สนับสนุนกระบวนการจัดทำโฉนดชุมชนด้วยการให้ชุมชน ท้องถิ่นและรัฐ ร่วมกันดำเนินการจัดทำแนวเขตโดยใช้ระบบ GIS กำหนดกติกา การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน การอนุรักษ์ การควบคุมกำกับ ดูแล ที่ดิน ป่าไม้ และทรัพยากรธรรมชาติ มิให้ถูกบุกรุกทำลายโดยเร็ว

3.3 ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการยกร่างพระราชบัญญัติโฉนดชุมชน โดยเร็วที่สุด โดยมอบหมายให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีกรรมการประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำโฉนดชุมชน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาชน จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของคณะกรรมการ แทนการใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจัดให้มีโฉนดชุมชน พ.ศ. 2553

4. ขอให้คณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป เสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหการกระจายการถือครองที่ดินที่ไม่เป็นธรรม ดังนี้

4.1 จำกัดขนาดการถือครองที่ดิน โดย

4.1.1 สนับสนุนการจัดเก็บภาษีที่ดินในอัตราก้าวหน้า โดยให้เร่งรัดการออกกฎหมายการจัดเก็บภาษีที่ดินให้มีผลบังคับใช้โดยเร็ว

4.1.2 ให้มีกฎหมายจำกัดการถือครองที่ดินรายละไม่เกิน 50 ไร่ สำหรับส่วนที่เกินให้มีมาตรการจัดเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้าตามประเภทของการใช้ประโยชน์จากที่ดิน ทั้งนี้ ให้มีการศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดอัตราภาษีที่เหมาะสมสำหรับแต่ละประเภทของการใช้ประโยชน์ต่อไป และศึกษาขอบเขตการใช้ที่ดินในแต่ละประเภทด้วย

4.2 มอบหมายให้ชุมชนท้องถิ่นดำเนินการปรับปรุงฐานข้อมูลที่ดิน และประเมินราคาที่ดินใหม่ให้ตรงกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำ รวมทั้งให้มีการเปิดเผยข้อมูลการถือครองที่ดินทั่วประเทศภายในเวลา 1 ปี

4.3 ให้กระทรวงการคลังศึกษาเพิ่มเติมเรื่องการจัดเก็บภาษี มูลค่าส่วนเพิ่มของที่ดิน ตลอดจนการจัดให้มีกฎหมายภาษีมูลค่าส่วนเพิ่มภายในเวลา 1 ปี

4.4 สนับสนุนการจัดตั้งธนาคารที่ดิน โดยขอให้รัฐบาลเร่งรัดร่างพระราชบัญญัติการจัดตั้งสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) พ.ศ. ที่เสนอโดย สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ให้สามารถมีผลบังคับใช้โดยเร็วภายในเวลา 1 ปี

4.5 สนับสนุนการแก้ไขพระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2524 โดยขอให้กระทรวงมหาดไทยเร่งรัดการดำเนินการดังกล่าว

4.6 ขอให้เร่งรัดการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี ให้เกิดการสืบสภาพนิคมสหกรณ์ในเขตชุมชน และให้กรมที่ดินจัดการที่ดินในเขตนิคมสหกรณ์

5. ขอให้ผู้อำนวยการสำนักงานปฏิรูป ติดตามการดำเนินงานตามมติและรายงานความก้าวหน้าต่อสมัชชาปฏิรูประดับชาติ ครั้งที่ 2 (คณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป, 2554: 2-3)

วันที่ 3 พฤษภาคม 2554 คณะรัฐมนตรีอนุมัติในหลักการมติคณะกรรมการเรื่องการแก้ไขปัญหาเกษตรกรผู้ยากจนและไม่มีที่ดินทำกิน โดยให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรร่วมกับสำนักงานโหนดชุมชนดำเนินการคัดเลือกเกษตรกรและให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมดำเนินการจัดหาที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรที่ได้รับคัดเลือกต่อไป ทั้งนี้ ให้ธนาคารที่ดินจัดซื้อที่ดินของบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย (บสท.) เป็นลำดับแรกก่อน ในส่วนวงเงินงบประมาณดำเนินการเห็นควรให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมร่วมกับสำนักงบประมาณและ บสท. รับไปพิจารณาจัดทำรายละเอียดประกอบอย่างรอบคอบ โดยราคาที่ดินให้เป็นไปตามราคาต่ำสุด ที่ บสท. กำหนด และค่าใช้จ่ายในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เหมาะสมตามความจำเป็นของสภาพพื้นที่ โดยพิจารณาอัตราที่สำนักจัดรูปที่ดินกลางกรมชลประทานดำเนินการอยู่ประกอบด้วยเพื่อให้คุ้มค่ากับการลงทุน

วันที่ 3 พฤษภาคม 2554 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบเรื่องแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาเกษตรกรผู้ยากจนและไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง โดยให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรร่วมกับสำนักงานโหนดชุมชนดำเนินการคัดเลือกเกษตรกรและให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดิน

เพื่อเกษตรกรรมดำเนินการจัดหาที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรที่ได้รับคัดเลือกต่อไป ทั้งนี้ ให้ดำเนินการอย่างเคร่งครัดกรณีผู้บุกรุกด้วย

วันที่ 9 พฤษภาคม 2554 ยุบสภาผู้แทนราษฎร

วันที่ 10 พฤษภาคม 2554 ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2554 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 128 ตอนที่ 33 ก โดยมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศ โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ “โดยที่ปัญหาการขาดแคลนที่ดินทำกินและการไม่สามารถเข้าถึงที่ดินของเกษตรกรรายย่อยและผู้ยากจนเป็นปัญหาสำคัญของประเทศที่มีมานาน ส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาการกระจุกตัวของการถือครองที่ดินรวมทั้งปัญหาการเก็งกำไรในที่ดิน เป็นเหตุให้ที่ดินถูกทิ้งร้างไม่ทำประโยชน์หรือใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่ และสูญเสียพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการทำเกษตรกรรมซึ่งสภาพปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้รัฐต้องกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมและดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึง แต่โดยที่ในปัจจุบันยังไม่มีองค์กรหรือสถาบันการเงินได้รับผิดชอบให้มีการใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างเหมาะสมและสนับสนุนทางการเงินแก่การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สมควรจัดตั้งสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดินในรูปแบบขององค์การมหาชน เพื่อแก้ไขปัญหา และดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวได้อย่างอิสระ คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้”

วันที่ 23 สิงหาคม 2554 นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินในนโยบายเศรษฐกิจข้อ 3.31 (9) ดังนี้

“ 1) ส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาพันธุ์ ดำเนินการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม สร้างความเข้มแข็งภาคเกษตรและสร้างความมั่นคงทางอาหารเพื่อเผชิญกับวิกฤตอาหารโลก สร้างความสมดุลระหว่างพืชอาหารและพืชพลังงาน ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์และเกษตรทางเลือก ปรับปรุงโครงสร้างและจัดหาที่ดินให้แก่เกษตรกรผู้ยากไร้และดำเนินการฟื้นฟูคุณภาพดินให้คงความอุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืนตลอดจนการคุ้มครองที่ดินเพื่อเกษตรกรรม”

ในนโยบายข้อ 5 นโยบายที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ข้อ 5.4 มีข้อความดังนี้

“5.4 สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ โดยการปฏิรูปการจัดการที่ดินโดยให้มีการกระจายสิทธิที่ดินอย่างเป็นธรรมและยั่งยืนโดยใช้มาตรการทางภาษีและจัดตั้งธนาคารที่ดินให้แก่คนจนและเกษตรกรรายย่อย พิจารณาให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ที่ดินทิ้งร้างทางราชการ ปกป้องที่สาธารณะประโยชน์ ที่ดินทุ่งเลี้ยงสัตว์ ห้ามการปิดกั้นชายหาดสาธารณะ ผลักดันกฎหมายในการรับรองสิทธิของชุมชนในการจัดการทรัพยากร ที่ดิน น้ำ ป่าไม้ และทะเล ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แก้ไขปัญหาการดำเนินคดีโลกร้อนกับคนจน” (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2554: 35-36)

วันที่ 26 ตุลาคม 2554 ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศใช้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) โดยมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินอยู่ในบทที่ 8 ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ในแนวทางการพัฒนา ข้อ 5.1.3 และ 5.1.4 ดังนี้

“5.1.3 ปรับปรุงการบริหารจัดการที่ดินทั้งระบบและกระจายการถือครองที่ดินให้เกิดความเป็นธรรม โดยให้มีการจัดทาระบบสารสนเทศและทะเบียนข้อมูลที่ดินและแผนที่แห่งชาติ แสดงการครอบครองใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่างๆ ในที่ดินของรัฐ ที่ดินเอกชน และที่ดินที่มีการถือครองโดยไม่มีเอกสารสิทธิ์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลการบริหารจัดการและป้องกันการขยายพื้นที่เกษตรกรรมเข้าไปในเขตอนุรักษ์ กำหนดมาตรการเพื่อกระจายการถือครองที่ดินให้เป็นธรรม เช่น จัดเก็บภาษีที่ดินในอัตราก้าวหน้า ให้มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ที่รกร้าง และจัดให้มีระบบและองค์กรบริหารจัดการที่ดินให้เป็นรูปธรรมโดยเร็ว เพื่อลด ความสูญเสียพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเกษตร และเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้เป็นไปอย่างเหมาะสม ตลอดจนกำหนดมาตรการป้องกันการสูญเสียกรรมสิทธิ์ที่ดินของเกษตรกรรายย่อย เพื่อคุ้มครองความมั่นคงและฐานการดำรงชีวิตของเกษตรกรยากจน

5.1.4 เร่งรัดพัฒนาและฟื้นฟูคุณภาพดินเพื่อสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตการเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร โดยส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืน แก้ไขปัญหาดินเค็ม ดินขาดอินทรีย์วัตถุ และการชะล้างพังทลายของหน้าดิน ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสม อาทิ การพัฒนาพันธุ์พืชทนเค็มที่ใช้ในการฟื้นฟูบำรุงดิน การใช้น้ำหมักชีวภาพและปุ๋ยอินทรีย์เพื่อเพิ่มธาตุอาหารในดิน การปลูกหญ้าแฝกและการปลูกพืชคลุมดินเพื่อลดการชะล้างพังทลายของหน้าดิน เป็นต้น รวมทั้งส่งเสริมการทวียจัยเพื่อแก้ปัญหาดินเปรี้ยว ดินเค็ม สนับสนุนการดำเนินงานของหมอดินอาสา และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาควิชาการและภาคเอกชน ในการพัฒนาเทคโนโลยี ถ่ายทอดองค์ความรู้ พัฒนาระบบการส่งเสริมและการจัดการ สร้างศูนย์การเรียนรู้และบ่มเพาะเกษตรกร เพื่อให้สามารถนำความรู้ และเทคโนโลยีการอนุรักษ์ฟื้นฟูบำรุงดินไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่อย่างได้ผล”

วันที่ 18 ธันวาคม 2555 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชกฤษฎีกาให้นำราคาปานกลางของที่ดินที่ใช้อยู่ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่ ประจำปี พ.ศ. 2521 ถึง พ.ศ. 2524 มาใช้ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่สำหรับปีพ.ศ. 2556 พ.ศ. และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเป็นเรื่องด่วน แล้วดำเนินการต่อไปได้

ข้อเท็จจริง

กระทรวงมหาดไทย เสนอว่า โดยที่มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดราคาปานกลางของที่ดินสำหรับการประเมินภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2529 กำหนดให้นำราคาปานกลางของที่ดินที่ใช้อยู่ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่ประจำปี พ.ศ. 2521 ถึง พ.ศ. 2524 ซึ่งใช้ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่สำหรับปีพ.ศ. 2529 มาใช้ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่สำหรับปี พ.ศ. 2530 และในปีต่อไป ตามที่จะได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดแต่เนื่องจากการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ที่เหมาะสมแก่สภาพการณ์ในปัจจุบันยังไม่แล้วเสร็จ จึงเห็นควรให้นำราคาปานกลางของที่ดินที่ใช้อยู่ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่ประจำปีพ.ศ. 2521 ถึงพ.ศ. 2524 ซึ่งใช้ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่สำหรับปี

พ.ศ. 2555 มาใช้ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่สำหรับปีพ.ศ. 2556 ด้วยสาระสำคัญของร่างพระราชกฤษฎีกา พระราชกฤษฎีกานี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2556 เป็นต้นไป และกำหนดให้นำราคาปานกลางของที่ดินที่ใช้อยู่ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่ประจำปีพ.ศ. 2521 ถึง พ.ศ. 2524 ซึ่งใช้ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่ สำหรับปี พ.ศ. 2555 มาใช้ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่สำหรับปี พ.ศ. 2556

เอกสารอ้างอิง

1. กรมที่ดิน. 2537. *93 ปี กรมที่ดินวารสารที่ดิน ฉบับพิเศษ 17 กุมภาพันธ์ 2537*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด กรุงเทพมหานคร.
2. กรมที่ดิน. 2544. *ที่ระลึกพิธีเปิดพิพิธภัณฑ์กรมที่ดิน วันที่ 20 กันยายน 2544*.
3. กรมประชาสัมพันธ์. 2523. *40 ปี กรมประชาสัมพันธ์*. เอกสารเผยแพร่วิชาการ ลำดับที่ 99 เล่มที่ 9/2523 กองวิชาการ หน้า 1.
4. กรมประชาสัมพันธ์. 2528. *กฎหมาย คำสั่ง ระเบียบ เกี่ยวกับการดำเนินงานนิคมสร้างตนเอง*. กองนิคมสร้างตนเอง.
5. กรมแผนที่ทหาร. 2526. *วารสารแผนที่ ฉบับพิเศษครบรอบ 200 ปี กรุงรัตนโกสินทร์*. โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร กรุงเทพมหานคร.
6. กรมศิลปากร. 2515. *ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ 1 จารึกกรุงสุโขทัย*. พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พระประสิทธิ์ธิคุณ ณ สุสานวัดราชธานี จังหวัดสุโขทัย 8 เมษายน 2515.
7. กรมชลประทาน. 2533. *ประเทศไทยของเรา 1-2*. บริษัทอักษรเจริญทัศน์ จำกัด กรุงเทพมหานคร.
8. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2524. *รายงานการสัมมนาการเกษตรภาคเหนือ*. วันที่ 23-27 กุมภาพันธ์ 2524 ณ สำนักงานการเกษตรภาคเหนือ จ. เชียงใหม่.
9. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2525. *วิวัฒนาการด้านการเกษตรกรุงรัตนโกสินทร์*. จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์ กรุงเทพมหานคร.
10. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2535. *100 ปี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์*. 2535.
11. คณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป. 2554. *มติสมัชชาปฏิรูประดับชาติ ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2554*. สำนักงานปฏิรูป นนทบุรี.
12. สยามบรรณ. 2530. *สยามออลมาแนค*. หน้า 73-74.
13. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2519. *แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (2520-2524)*.
14. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2524. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525-2529)*.

15. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2529. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (2530-2534)*.
16. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2534. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (2535-2540)*.
17. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2539. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540-2544)*.
18. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2544. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545-2549)*.
19. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)*. โรงพิมพ์ ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิ เจ พรินต์ติ้ง กรุงเทพฯ.
20. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)*. โรงพิมพ์ สหมิตรพรินต์ติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด กรุงเทพฯ.
21. สำนักงานโหนดชุมชน. 2554. *กำหนดการมอบโหนดชุมชนให้แก่ชุมชนคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล และอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม*.
22. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2540. *รวมคำแถลงนโยบายรัฐบาลตั้งแต่คณะแรกจนถึงคณะปัจจุบัน*.
23. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ. 2503. *แผนพัฒนาการเศรษฐกิจฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509)*
24. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ. 2509. *แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514)*. สำนักนายกรัฐมนตรี มปท.
25. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ. 2514. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519)*. สำนักนายกรัฐมนตรี มปท.
26. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2549. *คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดย พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี วันที่ 3 พฤศจิกายน 2549*.
27. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2551ก. *คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา โดย นายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2551*.
28. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2551ข. *คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา โดย นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี วันที่ 7 ตุลาคม 2551*.

29. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2551ค. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา โดย นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี วันที่ 29 ธันวาคม 2551.

30. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2554. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา โดย นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี วันที่ 23 สิงหาคม 2554.

มติคณะรัฐมนตรี

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
1	22 กรกฎาคม 2502	โครงการจัดสรรที่ดินแปลงใหญ่
2	14 เมษายน 2503	การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติและกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทำลายป่า
3	14 พฤศจิกายน 2504	การสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน
4	12 พฤศจิกายน 2506	การสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน
5	8 กรกฎาคม 2512	การจัดที่ดินให้ราษฎรที่ไม่มีที่ทำกินและที่บุกรุกไปทำกินในที่สงวนหวงห้าม
6	12 ธันวาคม 2512	การจัดที่ดินให้ราษฎรที่ไม่มีที่ทำกินและที่บุกรุกไปทำกินในที่สงวนหวงห้าม
7	25 มกราคม 2518	นโยบายอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติเป็นการชั่วคราว
8	29 เมษายน 2518	แผนงานจัดที่ดินให้แก่ราษฎรในหมู่บ้านป่าไม้
9	9 กันยายน 2518	การจัดตั้งหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
10	4 พฤษภาคม 2520	การจัดตั้งหมู่บ้านสหกรณ์ห้วยสัตว์ใหญ่ จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
11	10 สิงหาคม 2520	การดำเนินการปฏิรูปที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมสภาพ
12	28 สิงหาคม 2522	โครงการออกหนังสืออนุญาตให้มีสิทธิทำกินชั่วคราว (ส.ท.ก.)
13	22 มิถุนายน 2525	นโยบายการใช้ และกรรมสิทธิ์ที่ดิน
14	3 เมษายน 2527	โครงการพัฒนากรรมที่ดินและเร่งรัดการออกโฉนดที่ดินทั่วประเทศ
15	12 มิถุนายน 2527	หลักการช่วยเหลือราษฎรตามโครงการเพิกถอนสภาพป่าที่เป็นที่ตั้งชุมชน
16	26 กุมภาพันธ์ 2528	หลักเกณฑ์การช่วยเหลือราษฎรตามโครงการเพิกถอนสภาพป่าที่เป็นที่ตั้งชุมชน เฉพาะในเขตป่าสงวนแห่งชาติ
17	1 กันยายน 2530	นโยบายที่ดิน
18	13 มิถุนายน 2532	การช่วยเหลือราษฎรที่เข้าไปทำกินหรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติโดยผิดกฎหมาย
19	13 สิงหาคม 2534	แผนพัฒนาการเกษตรและปฏิรูปที่ดินในส่วนของแผนเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดิน
20	4 พฤษภาคม 2536	ขออนุมัติหลักการให้จ่ายเงินชดเชยค่าที่ดินเป็นกรณีพิเศษแก่ผู้ที่มีสิทธิ์แต่ทางราชการไม่สามารถจัดหาที่ดินแห่งใหม่ให้เข้าอยู่อาศัยและทำกินได้เนื่องจากได้รับความเดือดร้อนจากโครงการมูลบน
21	21 กันยายน 2536	ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกองทุนหมุนเวียนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจนด้านหนี้และที่ดิน พ.ศ. 2536
22	22 เมษายน 2540	มาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและการบุกรุกป่าสงวนและอุทยานแห่งชาติในจังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
23	22 เมษายน 2540	มาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนและอุทยานแห่งชาติ ในภาพรวมทั้งประเทศ
24	30 มิถุนายน 2541	การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้
25	18 พฤษภาคม 2542	แผนเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดิน ระยะที่ 2 (2540-2544)
26	17 กันยายน 2545	แผนเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดิน ระยะที่ 3 (พ.ศ.2545-2549)
27	4 มีนาคม 2546	ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง แนวทางการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนและการปฏิรูปที่ดิน
28	3 มิถุนายน 2546	ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินของชาติ
29	9 กันยายน 2546	ร่างพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการกำหนดกิจการที่ได้รับยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะ (ฉบับที่...) พ.ศ...
30	14 ตุลาคม 2546	การแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินให้แก่ประชาชน
31	7 เมษายน 2547	สรุปผลการประชุมสัมมนาเตรียมความพร้อมแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและความยากจนของประชาชน
32	8 กุมภาพันธ์ 2548	แนวทางการช่วยเหลือเกษตรกร
33	20 ธันวาคม 2548	หลักเกณฑ์การจัดหาและจัดที่ดินที่ทำกินให้แก่คนยากจนตามนโยบายแก้ไขปัญหาความยากจน
34	27 ธันวาคม 2548	การดำเนินงานจัดหาที่ดินที่ทำกินให้แก่คนยากจนตามนโยบายแก้ไขปัญหาความยากจน
35	24 มกราคม 2549	การลดหย่อนค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
36	10 มิถุนายน 2551	นโยบายการขอคืนที่ดินราชพัสดุเพื่อนำมาให้เกษตรกรเช่าทำการเกษตร
37	14 ตุลาคม 2551	แนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดิน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในพื้นที่บริเวณอุทยานแห่งชาติ บูโด- สุโงปาดิ (ศจพ.)
38	3 กุมภาพันธ์ 2552	ร่างพระราชกฤษฎีกาให้นำราคาปานกลางของที่ดินที่ใช้อยู่ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่ประจำปี พ.ศ. 2521 ถึง พ.ศ. 2524 มาใช้ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่สำหรับปี พ.ศ. 2552 พ.ศ.
39	3 กุมภาพันธ์ 2552	แนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินเกษตรกรสภาประชาชน 4 ภาค
40	28 กรกฎาคม 2552	นโยบายการขอคืนที่ดินราชพัสดุ 1 ล้านไร่ เพื่อนำมาให้เกษตรกรเช่าทำการเกษตร
41	24 พฤศจิกายน 2552	การลดหย่อนค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
42	8 ธันวาคม 2552	ร่างกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรมหรือโอนไปยังสถาบันเกษตรกร หรือ ส.ป.ก. พ.ศ.
43	5 มกราคม 2553	ร่างพระราชกฤษฎีกาให้นำราคาปานกลางของที่ดินที่ใช้อยู่ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่ประจำปี พ.ศ. 2521 ถึง พ.ศ. 2524 มาใช้ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่สำหรับปี พ.ศ. 2553 พ.ศ.
44	14 ธันวาคม 2553	การขายที่ดินราชพัสดุให้กับสหกรณ์การเช่าที่ดินคลองโยง จำกัด จังหวัดนครปฐม
45	22 กุมภาพันธ์ 2554	ขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินงานตามโครงการนำร่องแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกรรายย่อยไทยเข้มแข็ง ภายใต้นโยบายกองทุนธนาคารที่ดิน

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
46	3 พฤษภาคม 2554	การแก้ไขปัญหาเกษตรกรผู้ยากจนและไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง
47	3 พฤษภาคม 2554	ขอความเห็นชอบการแก้ไขปัญหาเกษตรกรผู้ยากจนและไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง
48	18 ธันวาคม 2555	ร่างพระราชกฤษฎีกาให้นำราคาปานกลางของที่ดินที่ใช้ใช้ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่ประจำปี พ.ศ. 2521 ถึง พ.ศ. 2524 มาใช้ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่สำหรับปี พ.ศ. 2556 พ.ศ.

หมายเหตุ

มติคณะรัฐมนตรีในรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทบทวนเอกสารจากฐานข้อมูลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงเป็นการอ้างอิงเรื่องตามมติคณะรัฐมนตรี

กฎหมาย

1. กฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จ
2. พระราชบัญญัติออกตราจองที่ดินชั่วคราว ร.ศ. 121
3. พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน ร.ศ. 127
4. พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484
5. พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2585
6. พระราชบัญญัติจัดสรรที่ดินเพื่อความเป็นธรรมของสังคม พ.ศ. 2497
7. ประมวลกฎหมายที่ดิน
8. พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511
9. พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเกษตรกรรม พ.ศ. 2517
10. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517
11. พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518
12. พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2519
13. พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2526
14. พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532
15. พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเกษตรกรรม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534
16. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534
17. พระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการเป็นเกษตรกร พ.ศ. 2535
18. พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551
19. พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551

เรื่องที่ 3

นโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในประเทศไทย
และเหตุการณ์ที่สำคัญ

เรื่องที่ 3

นโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในประเทศไทยและเหตุการณ์ที่สำคัญ

พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ได้ประกาศใช้ เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2518 โดยมีเหตุผลเพื่อแก้ปัญหาการเช่าที่ดิน ช่วยให้เกษตรกรมีที่ดินทำกินและการใช้ที่ดินเกิดประโยชน์มากที่สุด พร้อมกับการจัดระบบการผลิตและจำหน่ายผลิตผลเกษตรกรรม เพื่อให้เป็นธรรมแก่เกษตรกร ถึงปัจจุบัน (มิถุนายน 2557) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้ดำเนินการจัดที่ดินให้แก่เกษตรกรไปแล้ว จำนวน 2.13 ล้านราย ในพื้นที่ 34.38 ล้านไร่

เนื่องจากการปฏิรูปที่ดินเป็นนโยบายการจัดที่ดินทำกินของประเทศไทยนโยบายหนึ่ง ภายหลังจากที่มีนโยบายการจัดที่ดินทำกินมาก่อนแล้ว ซึ่งมีนโยบายและเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปที่ดินในประเทศไทยปรากฏตามลำดับเวลา ดังนี้

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศในปี 2475 หลวงประดิษฐมนูธรรม (นายปรีดี พนมยงค์) ได้จัดทำ “เค้าโครงการเศรษฐกิจ” (สมุดปกเหลือง) เสนอต่อรัฐบาล โดยมีข้อเสนอเรื่องการถือครองที่ดินไว้ในหมวดที่ 5 วิธีซึ่งรัฐบาลจะหาที่ดิน แรงงาน เงินทุน สำคัญคือให้รัฐบาลซื้อที่ดินคืนจากเอกชน โดยออกไปกู้ให้เจ้าของที่ดิน นำมาพัฒนาแล้วจัดให้กับประชาชน โดยมีเค้าร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการประกอบเศรษฐกิจ พุทธศักราช บางมาตราที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบการถือครองที่ดินดังนี้

หมวดที่ 1

ว่าด้วยการจัดซื้อที่ดิน

มาตรา 4 ให้รัฐบาลมีอำนาจซื้อบรรดาที่ดินทั้งหลาย นอกจากที่อยู่สำหรับครอบครัวของเอกชน และนอกจากที่ดิน ซึ่งเอกชนได้รับอนุญาตหรือสัมปทานให้ประกอบเศรษฐกิจในที่ดินนั้น

บรรดาที่รกร้างว่างเปล่า ซึ่งยังไม่อยู่ในความครอบครองหรือมีกรรมสิทธิ์ของผู้ใดนั้น ผู้ใดจะขอครอบครองหรือมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินเหล่านั้นไม่ได้นอกจากได้รับสัมปทานจากรัฐบาล

มาตรา 5 ในการกำหนดราคาที่ดินนั้น ให้เจ้าของที่ดินและรัฐบาล ต่างฝ่ายตั้งอนุญาโตตุลาการฝ่ายละหนึ่งคนและรวมกันตั้งผู้ชี้ขาดหนึ่งคน การกำหนดราคาที่ดินนั้นต้องไม่เกินกว่าที่เป็นอยู่ ณ วันที่ 24 มิถุนายน 2475

มาตรา 6 ในการชำระราคานั้น ให้รัฐบาลจ่ายเงินตรา หรือใบกู้ให้เจ้าของที่ดิน ยึดถือไว้ตามราคาที่ดินซึ่งรัฐบาลซื้อ ใบกู้นั้นให้กำหนดดอกเบี้ยธนาคารในขณะที่ตกลงซื้อขาย แต่ไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปีซึ่งเป็นอัตราสูงสุดในเวลานี้

ผู้ที่ถือใบกู้ยังคงมีสิทธิ ที่จะได้รับเงินปันผลอีกโสดหนึ่งจากผลที่สหกรณ์อันรับโอนที่ดินของตนได้ทำประโยชน์ตามส่วนที่รัฐบาลจะกำหนดไว้

ข้อเสนอดังกล่าวนี้ได้มีการคัดค้าน และมีได้นำมาปฏิบัติแต่อย่างใด

เค้าโครงการเศรษฐกิจดังกล่าวนี้ สรุปได้ว่าประกอบด้วยข้อเสนอ 2 ข้อ ส่วนแรกว่าด้วยการเปลี่ยนระบบกรรมสิทธิ์ ส่วนที่สองว่าด้วยการจัดให้มีการพัฒนาการเศรษฐกิจ ในส่วนแรก นายปรีดีเสนอให้โอนที่ดินที่เป็นปัจจัยการผลิตทั้งหมดเป็นของรัฐ โดยให้ค่าตอบแทนแก่เจ้าของปัจจุบันในรูปพันธบัตรเงินกู้เป็นการเสนอให้จัดระบบกรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเสียใหม่ โดยล้มชนชั้นศักดินาเจ้าของที่ดินและจำกัดอำนาจของชนชั้นนายทุนลง (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2524: 214)

อีกความเห็นหนึ่งคือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2525: 69-70) ได้สรุปเรื่องเค้าโครงการเศรษฐกิจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินไว้ดังนี้

“ เกี่ยวกับประเด็นที่ดินนั้น นายปรีดี พนมยงค์ ได้ชี้แจงว่าเจ้าของนาส่วนมากประสงค์จะขายนามากกว่าปล่อยให้ชาวนาทำกันไปแล้วคอยแต่เก็บค่าเช่า เมื่อเป็นเช่นนี้รัฐบาลควรจะเป็นผู้ซื้อที่ดินเหล่านั้นกลับคืนมาเอง โดยรัฐบาลอาจออกไปกู้ให้เจ้าของที่ดิน ถือไว้ตามราคาที่ดินของตนโดยรัฐบาลจะให้ดอกเบี้ยตามอัตราของการกู้เงินในขณะที่ซื้อ ซึ่งไม่เกินร้อยละ 15 เจ้าของที่ดินก็จะได้ออกเบี้ยที่แน่นอนยิ่งกว่าการให้เช่า

เมื่อที่ดินได้กลับมาเป็นของรัฐบาลเช่นนี้แล้ว รัฐบาลก็จะประหยัดค่าใช้จ่ายในการพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมได้มาก สำหรับการจัดซื้อที่ดินได้เสนอไว้ว่า “ ให้รัฐบาลมีอำนาจซื้อบรรดาที่ดินทั้งหลาย นอกจากที่อยู่สำหรับครอบครัวเอกชน และจากที่ดินซึ่งเอกชนได้รับอนุญาตหรือสัมปทานให้ประกอบเศรษฐกิจในที่ดินนั้น บรรดาที่ดินรกร้างว่างเปล่าซึ่งยังไม่อยู่ในความครอบครอง หรือกรรมสิทธิ์ของผู้ใดนั้น ผู้ใดจะขอครอบครองหรือมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินเหล่านั้นไม่ได้ นอกจากได้รับสัมปทานจากรัฐบาล ”

ภายหลังการประกาศใช้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) นั้น รัฐบาลคณะที่ 29 ซึ่งมี จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรีได้เข้ามาบริหารประเทศจนถึงวันที่ 8 ธันวาคม 2506 ในช่วงนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติอย่างเห็นได้ชัดเจน โดยมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ระยะที่ 1 (พ.ศ.2504-2506) มีนโยบายด้านการเกษตรกรรม รวม 8 ข้อ คือ

- 1.เพิ่มปริมาณการผลิตด้านเกษตรกรรม
2. ส่งเสริมการปรับปรุงวิธีการผลิต
- 3.ปรับปรุงเร่งรัดการสงวนป่าไม้
4. ปรับปรุง บำรุง รักษา และสร้างแหล่งผลิตและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดและสัตว์น้ำ
5. เผยแพร่และส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์
6. ดำเนินงานพัฒนาการท้องถิ่นในชนบท
7. ดำเนินงานตามโครงการจัดที่ดิน
8. ดำเนินงานปรับปรุงนิคมสร้างตนเองที่มีอยู่แล้ว

(สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2503 : 20-21)

นอกจากนี้ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ ฉบับที่ 1 ได้ประกาศใช้ในปี 2504 ได้มีนโยบายเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินให้ประชาชนไว้อย่างชัดเจนดังนี้

“ 14 การป่าไม้และการจัดสรรที่ดิน

ประเทศไทยมีเนื้อที่ทั้งหมด 320 ล้านไร่ เป็นเนื้อที่เพาะปลูกในปัจจุบัน 60 ล้านไร่ และเนื้อที่ป่า 187 ล้านไร่ ในจำนวนเนื้อที่เพาะปลูกนี้มีเกษตรกรทำมาหาเลี้ยงชีพอยู่เกือบ 20 ล้านคน ซึ่งในจำนวนนี้ ร้อยละ 13 ไม่มีที่ทำไร่นาของตนเอง และมีบางส่วนจำนวนไม่ต่ำกว่า 1 ล้านคน รวมทั้งชาวเขาด้วย ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งเคลื่อนที่ทำลายป่าไม้ของชาติอยู่เรื่อย ลักษณะของการเพาะปลูกในปัจจุบันก็เป็นวิธีเพิ่มปริมาณการผลิตโดยการขยายเนื้อที่ออกไป ประกอบกับการบุกรุกลักลอบตัดฟันไม้มีค่าเป็นจำนวนมาก โดยเหตุนี้ป่าอันเป็นทรัพยากรสำคัญของชาติที่ให้ความอุดมสมบูรณ์แก่ที่ดินเป็นแหล่งเกิดของน้ำและเป็นแหล่งผลิตไม้ต้องถูกทำลายหมดไปในอัตราสูงเกินสมควรและจะเป็นผลร้ายต่อการเศรษฐกิจของประเทศในที่สุด ความจำเป็นทางเศรษฐกิจของประเทศชั้นแรก จึงได้แก่การจำแนกประเภทที่ดินออกเป็นที่ทำมาหากินและป่าสงวนทั่วประเทศกับการจัดสรรที่ดินให้ประชาชนซึ่งไม่มีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง จำนวนไม่ต่ำกว่า 1 ล้านคน การดำเนินการในด้านนี้ จึงมีวิธีการดังต่อไปนี้

1. ให้กรมที่ดิน กรมป่าไม้ และกรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการจำแนกที่ดินทั่วประเทศ เพื่อให้มีเขตสงวนในขั้นต้นนี้ประมาณ 250,000 ตารางกิโลเมตร หรือ 156 ล้านไร่ เวลานี้มีเขตที่เป็นป่าอยู่ 187 ล้านไร่ ผลของการจำแนกประเภทที่ดินจะทำให้มีเนื้อที่จัดสรรให้เกษตรกรได้เพิ่มขึ้นประมาณ 30 ล้านไร่ ในหกปีข้างหน้าควรจะดำเนินการจำแนกประเภทที่ดินให้สำเร็จบริบูรณ์ได้

2. สงวนป่าไม้ไว้เป็นสมบัติของชาติ เป็นเนื้อที่ 156 ล้านไร่ หรือประมาณ 250,000 ตารางกิโลเมตร ต่อไปเมื่อมีพลเมืองเพิ่มขึ้นก็อาจลดลงได้เหลือ 125 ล้านไร่หรือประมาณ 200,000 ตารางกิโลเมตร แยกเป็นป่าต้นน้ำลำธาร 100,000 ตารางกิโลเมตร ในหกปีข้างหน้าจะกำหนดงบประมาณให้กรมป่าไม้ สำหรับบำรุงรักษาป่าคุ้มครองสงวนป่าและปลูกป่าเป็นจำนวนที่พอเพียงแก่การปรับปรุงการดำเนินงานให้ได้ผลตามความมุ่งหมาย

อนึ่ง การส่งเสริมให้ใช้เชื้อเพลิงแทนฟืน เช่น ลิกไนต์ ฯลฯ ก็เป็นทางช่วยสงวนป่าไปในตัวได้อย่างดีวิธีหนึ่ง

3. จัดสรรที่ดินให้ประชาชนที่ประสงค์จะทำการเพาะปลูก แต่ไม่มีที่ดินของตนเองเป็นเนื้อที่ 30 ล้านไร่ ในอนาคตเมื่อประชาชนต้องการที่ดินทำการเพาะปลูกเพิ่มขึ้นอีก ก็ยังมีที่ดินสำรองอยู่อีก 30 ล้านไร่ ” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2503: 54-55)

ต่อมาในการประชุมเพื่อจัดตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2506 ที่บ้านพักรับรองทุ่งสร้าง จ.ขอนแก่น ที่มีจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรีเป็นประธานและข้าราชการระดับสูงจากกระทรวงต่างๆ ในขณะนั้นเข้าร่วมประชุม ได้มีข้อเสนอในเรื่องการปฏิรูปที่ดิน ให้อยู่ในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาที่ดินที่จะตั้งขึ้นใหม่ โดยมีมติเรื่องนโยบายการปฏิรูปที่ดินว่างานในด้านนี้เป็นงานใหม่ที่ยังไม่ได้จัดทำกันมาก่อน และเป็นงานสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างยิ่ง งานดังกล่าวนี้จะช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการผลิตทางเกษตรได้มาก งานนโยบายที่ดินและงานปฏิรูปที่ดินนี้จะ

เป็นงานค้นคว้าศึกษาและดำเนินการเพื่อให้ขนาด (Size) และ ความเป็นเจ้าของที่ดิน (Land ownership) ในประเทศมีความเหมาะสมกับโครงสร้างเศรษฐกิจและแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันปัญหาเกี่ยวกับการแบ่งแยก ที่ดินออกเป็นขนาดเล็กเกินไป (Fragmentation of Land) อันอาจเป็นปัญหาที่ร้ายแรงในอนาคตได้ เนื่องจากจำนวนบุตรในครัวเรือนเกษตรกรรมมีมาก แต่ที่ดินไม่เพียงพอที่จะแบ่งสรรให้อย่างทั่วถึง และในขนาดที่เหมาะสม และเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรเป็นเจ้าของที่ดินเอง อันจะเป็นสิ่งจูงใจให้มีการบำรุงรักษา และใช้ที่ดินให้เป็นประโยชน์ในการผลิตอย่างแท้จริง (กรมวิเทศสหการ, 2506: 135-136)

เมื่อได้มีการจัดตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ในปี 2506 นั้น ได้มีกรมพัฒนาที่ดินอยู่ในสังกัดด้วย

ในปี 2507 กรมพัฒนาที่ดิน (2507: 1) ได้รายงานการศึกษาปัญหาการถือครองที่ดินของเกษตรกรในพื้นที่ภาคกลาง รวม 5 จังหวัด คือ ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา นครนายก ลพบุรี และนครสวรรค์ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เช่าที่ดินทำกิน โดยไม่มีสัญญาและเสียเปรียบเจ้าของที่ดิน ดร.ไชยยงค์ ชูชาติ (2517: 62) จึงได้เสนอแนวคิดเรื่องการปฏิรูปที่ดินขึ้นในประเทศไทย

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (2539: 1-6) ได้ลำดับเหตุการณ์ตั้งแต่ พ.ศ. 2513 จนถึง การประกาศใช้พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สรุปได้ดังนี้

“วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2513 นายพจน์ สารสิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ได้เสนอโครงการนี้ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติโดยให้เหตุผลว่าหน่วยราชการต่างๆ ในกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติได้มีความเห็นสอดคล้องกัน สมควรเริ่มดำเนินการปฏิรูปที่ดิน เพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม คณะรัฐมนตรี จึงมีมติให้สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติรีบไปพิจารณาร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต่อไป

การเคลื่อนไหวของกรมพัฒนาที่ดินครั้งนั้น ถึงแม้ยังไม่สามารถทำให้มีการปฏิรูปที่ดินขึ้นในประเทศไทย แต่ก็ทำให้รัฐบาลสนใจปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกรและมีการจัดตั้ง “กองทุนเพื่อจัดหาที่ดินให้กับเกษตรกร” ขึ้นเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2513 เพื่อใช้ในการจัดหาที่ดินแปลงใหญ่ที่เหมาะสมแก่การเกษตรมาจัดสรร ให้เกษตรกรซื้อผ่อนส่งภายใน 15-20 ปี โดยคิดดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ 10 ต่อปี นอกจากนี้คณะกรรมการบริหารกองทุน ยังได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาเรื่องปฏิรูปที่ดินด้วย

ต่อมาเกิดการปฏิวัติรัฐประหารเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 คณะกรรมการบริหารกองทุนนี้จึงได้รวบรวมข้อมูลจากส่วนราชการต่างๆ ได้ทำงานด้านนี้และมอบหมายให้ ดร.ไชยยงค์ ชูชาติ จัดทำโครงการปฏิรูปที่ดินเพื่อเสนอคณะปฏิวัติพิจารณาความจริงจังต่อการแก้ปัญหาที่ดินทำกินของชาวนาไร่ชาวนาในระยะยาวด้วยการปฏิรูปที่ดิน

การเคลื่อนไหวของชาวนาชาวนาไร่นี้ถือว่าเป็นกลุ่มพลังผลักดันทางการเมืองที่สำคัญ เพราะมีการรวมกลุ่มกันเกือบทั่วประเทศ มีการจัดตั้งสมาพันธ์ชาวนาไร่ชาวนาแห่งประเทศไทยและกลุ่มอื่นๆ โดยการสนับสนุนของนิสิตนักศึกษา เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลช่วยเหลือในเรื่องปัญหาที่ดินทำกินอย่างเร่งด่วนเป็นผลให้รัฐบาลประกาศใช้กฎหมายปฏิรูปที่ดินได้อย่างรวดเร็ว

ภายหลังการโค่นล้มอำนาจของรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร ได้มีการจัดตั้งรัฐบาล นายสัญญา ธรรมศักดิ์ พร้อมกับมีการแต่งตั้งสภานิติบัญญัติจากประชาชนทุกอาชีพมาร่างกฎหมาย รัฐธรรมนูญ ซึ่งในระยะนี้ได้เกิดกรณีพิพาทระหว่างชาวไร่ชาวนาและนายทุนที่ดินมากขึ้นทุกที

สภานิติบัญญัติแห่งชาติจึงได้บัญญัติเรื่องการปฏิรูปที่ดินไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 มาตรา 81 “ให้รัฐพึงส่งเสริมให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์และสิทธิที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึง โดยการปฏิรูปที่ดินและวิธีการอื่นๆ”

ต้นปี 2515 ได้มีการรายงานผลให้คณะปฏิวัติเพื่อทราบ และได้นำเข้าสู่การพิจารณาของ สภาบริหารคณะปฏิวัติ เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2515 สภาได้ลงมติเห็นชอบในหลักการ และให้นำเสนอ คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติพิจารณาต่อไป

คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติได้พิจารณาหลักการปฏิรูปที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2515 ในที่สุดมีมติให้ตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วย รอง ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน ผู้แทนกรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการปกครอง กรมประชาสัมพันธ์ กรมที่ดิน และผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี เป็น อนุกรรมการ เพื่อทำหน้าที่พิจารณาศึกษาเกี่ยวกับงานปฏิรูปที่ดิน คณะอนุกรรมการชุดนี้ได้นำเสนอ หลักการและยกร่างเค้าโครงการปฏิรูปที่ดินต่อคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติพิจารณาและได้มีมติเห็นชอบ ในการประชุมครั้งที่ 12/2515 เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2515

ร่างเค้าโครงการปฏิรูปที่ดินของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติจึงได้ถูกนำเสนอต่อ สภาการบริหารของคณะปฏิวัติ เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2515 แต่สภาบริหารของคณะปฏิวัติได้ลงมติให้ “รอการพิจารณาไว้ก่อน” จนกระทั่งต่อมาได้เกิดการเปลี่ยนแปลงโค่นล้มอำนาจของรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2516 แล้วเปลี่ยนเป็นรัฐบาล นายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี

ในปี 2514 มีผู้นำชาวนาเข้ามาร้องเรียนต่อรัฐบาลในเรื่องปัญหาที่ดินทำกิน ในปี 2516 ก็มีชาวนาจากพิษณุโลก นครสวรรค์ พิจิตร ประมาณ 100 คน ได้ยกขบวนมาชุมนุมที่ทำเนียบรัฐบาล เนื่องจากถูกนายทุนฉ้อโกงยึดที่นา หลังจากนั้นไม่นานได้เกิดเหตุการณ์ชุมนุมเรียกร้องสิทธิจากกลุ่มต่างๆ ที่ถูกเอารัดเอาเปรียบจนเกิดเหตุการณ์ลุกลามใหญ่โต เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2516

ต่อมาปลายเดือนพฤษภาคม 2517 ก็ได้มีชาวนาจากนครสวรรค์มาร้องขอความเป็นธรรม เกี่ยวกับสิทธิการถือครองที่ดิน ที่ถูกนายทุนบุกรุกข่มขู่ ด้วยเหตุนี้ทำให้เกิดมติ ครม. ในวันที่ 4 มิถุนายน 2517 ให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อช่วยเหลือชาวนาชาวไร่ให้ได้รับความเป็นธรรม โดยมีอำนาจจัดการให้ชาวนาชาวไร่ได้ กลับเข้าทำกินในที่ดินเดิมที่ถูกบอกเลิกเข้าทำประโยชน์ในอัตราค่าเช่าที่สมควรกับสภาพท้องที่

อย่างไรก็ตามการทำงานของคณะกรรมการดังกล่าวไม่ได้ผลเท่าที่ควร ชาวนาได้เดินขบวน เรียกร้องรัฐบาลให้แก้ไขปัญหามากและได้ยื่นข้อเสนอ 7 ข้อ ซึ่งพอสรุปได้ว่า ต้องการให้รัฐบาลมีความจริงจัง ต่อการแก้ปัญหาที่ดินทำกินของชาวไร่ชาวนาในระยะยาวด้วยการปฏิรูปที่ดิน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เสนอร่างกฎหมายปฏิรูปที่ดิน ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พิจารณาเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2517 ซึ่งอยู่ในช่วงรัฐบาลนายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี

สภานิติบัญญัติฯ รับหลักการและตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา ต่อมาในวันที่ 17 มกราคม 2518 สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้อนุมัติกฎหมายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ด้วยคะแนนเสียงเห็นด้วย 65 เสียง และมีผู้คัดค้าน 47 เสียง กฎหมายฉบับนี้ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในวันที่ 5 มีนาคม 2518¹ ก่อนที่ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช จะได้รับความไว้วางใจจากสภาผู้แทนราษฎรให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเพียง 14 วัน”

วันที่ 17 กันยายน 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการนโยบายในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และมอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาร่างกฎหมายในเรื่องนี้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาตามที่ได้รับทราบไปจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี

วันที่ 24 กันยายน 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา

วันที่ 7 ตุลาคม 2517 ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 91 ตอนที่ 69 หมวด 5 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 77,78,80,81,82, และ 83 มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกษตร ดังนี้

“มาตรา 77 รัฐพึงบำรุงรักษาความสมดุลของสภาพแวดล้อมและความงามทางธรรมชาติ รวมทั้งป่าไม้ ต้นน้ำ ลำธารและน่านน้ำ

มาตรา 78 รัฐพึงส่งเสริมการค้าขายทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางเศรษฐกิจแก่ประชาชนชาวไทย โดยไม่ขัดกับหลักการอนุรักษ์กรรม

มาตรา 80 รัฐพึงจัดระบบการถือกรรมสิทธิ์และการครอบครองที่ดินเพื่อประโยชน์แห่งการส่งเสริมเกษตรกรรม หรืออุตสาหกรรม และพึงกำหนดพันธะให้เจ้าของที่ดินใช้ที่ดินให้เป็นประโยชน์ตามความเหมาะสมแก่สภาพของที่ดิน

มาตรา 81 รัฐพึงส่งเสริมให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์ และสิทธิในที่ดิน เพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึง โดยการปฏิรูปที่ดินและวิธีการอื่น

วันที่ 3 ธันวาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. (กฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อช่วยให้เกษตรกรมีที่ดินทำกิน และให้การใช้ที่ดินเกิดประโยชน์มากที่สุด พร้อมกับการจัดระบบการผลิตและจำหน่ายผลิตผลเกษตรกรรม เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่เกษตรกร) ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาเสร็จแล้วโดยให้แก้ไขเล็กน้อย และให้เสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภาพิจารณาเป็นเรื่องด่วน

¹ ผู้รับสนองพระราชโองการ คือ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ นายกรัฐมนตรี ซึ่งดำรงตำแหน่งถึงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2518 วันที่ 5 มีนาคม 2518 อยู่ในเวลาที่ ม.ร.ว. เสณี ปราโมช ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี (ระหว่างวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2518 – 6 มีนาคม 2518)

วันที่ 21 มกราคม 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและให้แต่งตั้งคณะกรรมการเตรียมงานโครงการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 6 มีนาคม 2518 ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช แกล้งนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 35 ต่อสภาผู้แทนราษฎรในด้านการเกษตร ดังนี้

“ นโยบายทางเศรษฐกิจ

4. รัฐบาลนี้จะนำระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมประชาธิปไตยมาใช้ปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่สังคมและประโยชน์แก่ประเทศชาติโดยเคารพกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนบุคคล และสนับสนุนให้เอกชนมีความริเริ่มในทางเศรษฐกิจ แต่รัฐจะมีบทบาทในการจัดระเบียบเศรษฐกิจให้มากขึ้นตามความจำเป็น

รัฐบาลนี้จะดำเนินการให้ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของบุคคลลดน้อยลง โดยวิธีการภาษีอากร วิธีการงบประมาณ ตลอดจนจะดำเนินการให้มีการกระจายรายได้ในหมู่ประชากรอย่างเป็นธรรมโดยเฉพาะจะดำเนินการให้เกษตรกรและผู้ผลิตได้รับค่าตอบแทนจากการจำหน่ายผลผลิตอย่างเป็นธรรม

รัฐบาลนี้จะส่งเสริมการผลิตทางเกษตรและอุตสาหกรรม เพื่อให้สามารถสนองความต้องการทั้งภายในและภายนอกประเทศ อันจะส่งผลให้ประชาชนมีงานทำ มีรายได้สูง และมีระดับการครองชีพดีขึ้น 5 รัฐบาลนี้จะเร่งรัดดำเนินปฏิรูปที่ดิน และจัดที่ดินในเขตป่าสงวนที่หมดสภาพเป็นป่าแล้วและมีใช้ต้นน้ำลำธาร นำมาปรับปรุงและจัดสรรให้ราษฎรได้เข้าครอบครองทำกิน และจะจำกัดสิทธิในการถือครองที่ดิน

รัฐบาลนี้จะเร่งดำเนินโครงการชลประทานขนาดเล็ก และชลประทานขนาดย่อมให้แพร่หลายทั่วประเทศเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรอย่างทั่วถึงโดยเร็วและจะดำเนินโครงการชลประทานขนาดใหญ่เฉพาะที่กำลังดำเนินการอยู่แล้วเท่านั้น เพื่อให้สำเร็จลุล่วงไปแต่ละโครงการภายในระยะเวลาอันควร

รัฐบาลนี้จะส่งเสริมการทำนา 2 ครั้ง และการปลูกพืชไร่ฤดูแล้ง ก็จะเร่งรัดการปลูกยางพันธุ์ดีแทนยางพันธุ์พื้นเมือง

รัฐบาลนี้จะเร่งดำเนินการปรับปรุงคุณภาพของดินและจัดรูปที่ดินของเกษตรกรให้กว้างขวางขึ้น ทั้งจะให้การช่วยเหลือแก่เกษตรกรในเรื่องปุ๋ย การใช้พันธุ์พืชและการปราบศัตรูพืช เพื่อเพิ่มผลผลิตของเกษตรกรให้สูงขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 180-181)

วันที่ 5 มีนาคม 2518 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 92 ตอนที่ 54 (ฉบับพิเศษ)

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพในการเกษตร ที่ดินจึงเป็นปัจจัยสำคัญและเป็นรากฐานเบื้องต้นของการผลิต ทางเกษตรกรรม แต่ปัจจุบันปรากฏว่าเกษตรกรกำลังประสบความเดือดร้อนเนื่องจากต้องสูญเสีย สิทธิในที่ดิน และกลายเป็นผู้เช่าที่ดิน ต้องเสียค่าเช่าที่ดินในอัตราสูงเกินสมควร ที่ดินขาดการบำรุงรักษา จึงทำให้อัตราผลผลิตเกษตรกรรมอยู่ในระดับต่ำ เกษตรกรไม่ได้รับความเป็นธรรมและเสียเปรียบจาก ระบบการเช่าที่ดินและการจำหน่าย

ผลิตผลตลอดมา ซึ่งส่งผลให้เกิดภาวะความยุ่งยากทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง และการเมืองของประเทศเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยด่วนที่สุด โดยวิธีการปฏิรูปที่ดินเพื่อช่วยให้ เกษตรกรมีที่ดินทำกินและให้การใช้ที่ดินเกิดประโยชน์มากที่สุด พร้อมกับการจัดระบบการผลิตและจำหน่ายผลิตผลเกษตรกรรมเพื่อให้ความเป็นธรรมแก่เกษตรกร ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนองแนวนโยบายแห่งรัฐในการลดความเหลื่อมล้ำ ในฐานะของบุคคลในทางเศรษฐกิจและสังคม ตามที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติขึ้น

บทบัญญัติตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัตินี้ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่ง เรียกว่า กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในกระทรวงการคลังประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ตามมาตรา 10 เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายเพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

วันที่ 30 เมษายน 2519 ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ได้แถลงนโยบายรัฐบาล คณะที่ 37 ต่อสภาผู้แทนราษฎรที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ดังนี้

“นโยบายเร่งด่วน

ปัญหาสำคัญที่ประชาชนทั่วประเทศกำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งรัฐบาลจะต้องเร่งแก้ไขเป็นการด่วนคือ การช่วยเหลือเกษตรกรการแก้ไขภาวะค่าครองชีพ การรักษากฎหมาย และความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง การปราบปรามการฉ้อราษฎร์บังหลวงการปกครองท้องถิ่น และการขยายไฟฟ้าสู่ชนบท

1. การช่วยเหลือเกษตรกร

เนื่องจากเกษตรกรมีจำนวนเกือบถึงร้อยละ 80 ของจำนวนพลเมืองของประเทศ แต่ส่วนใหญ่ตกอยู่ในฐานะยากจน รัฐบาลนี้จึงมีนโยบายที่จะช่วยเหลือเกษตรกรให้มีฐานะในทางเศรษฐกิจดีขึ้นอันจะเป็นการจัดความยากจนไปในตัวดังต่อไปนี้

(1) จะเร่งทำการปฏิรูปที่ดิน เพื่อให้เกษตรกรได้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ในแต่ละปีเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 จะจัดสรรที่ดินให้แก่เกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองประมาณ 40,000 ถึง 50,000 ครอบครัว

(2) จะปลดปล่อยหนี้สินของเกษตรกรจากการเป็นลูกหนี้เอกชนมาเป็นลูกหนี้สหกรณ์ หรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ เพื่อมิให้เกษตรกรต้องสูญเสียสิทธิในที่ดิน

(3) จะดำเนินการให้เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตได้ในราคาที่เป็นธรรม โดยเฉพาะข้าวจะลดหรือเลิกค่าพรีเมียม รวมทั้งลดอากรขาออกถ้าจำเป็นเพื่อปรับราคาส่งออกให้สามารถแข่งขันในตลาดต่างประเทศได้

(4) จะปรับปรุงและขยายการสหกรณ์ให้แพร่หลาย เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินการด้านการผลิต การปรับปรุงผลผลิต และการจำหน่าย

(5) จะช่วยเหลือเกษตรกรในด้านการชลประทาน การปรับปรุงที่ดิน การใช้พันธุ์พืชและการซื้อปุ๋ยในราคาต่ำ” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 204-205)

วันที่ 29 ตุลาคม 2519 นายธานินทร์ กรัยวิเชียร แกล้งนโยบายรัฐบาล คณะที่ 39 ต่อสมานิติบัญญัติแห่งชาติ มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ดังนี้

“(9) ด้านการเกษตรและสหกรณ์ รัฐบาลชุดนี้จะยึดถือโครงการปฏิรูปที่ดินควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบสหกรณ์ทุกระดับเป็นนโยบายสำคัญเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่เกษตรกรซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ โดยใน 4 ปีนี้จะทำการปฏิรูปที่ดินพระราชทาน ที่ดินของรัฐ และที่ดินของเอกชน รวมเป็นเนื้อที่ประมาณ 8 ล้านไร่ ด้วยการปรับปรุงเกี่ยวกับสิทธิและการถือครองที่ดินเพื่อการเกษตร รวมทั้งการจัดที่อยู่อาศัยในที่ดินเพื่อการเกษตรนั้น

จะสนับสนุนเกษตรกรขนาดเล็ก กลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตร ให้มีขีดความสามารถในการผลิตสูงขึ้นจัดให้มีบริการปัจจัยการผลิต เช่น การจัดระบบการเกษตร การชลประทาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการชลประทานขนาดเล็กให้ทั่วถึงทุกท้องที่ การบำรุงที่ดิน การใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการผลิตรวมทั้งการปรับปรุงและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ในการนี้จะได้จัดการให้มีมาตรการเพื่อการปลดปล่อยหนี้สินแก่ชาวนา ชาวไร่ และจัดการส่งเสริมให้มีการจ้างแรงงานในชนบทอย่างทั่วถึง” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 218-219)

วันที่ 17 พฤศจิกายน 2519 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2519 ในราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ เล่มที่ 93 ตอนที่ 144 โดยแก้ไข มาตรา 5 และ มาตรา 35 โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ยังมีบทบัญญัติไม่รัดกุมและเหมาะสม ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการปฏิรูปที่ดินอยู่หลายประการ และมีบางประการได้แก่เรื่องการออกพันธบัตร การชำระราคาหรือค่าทดแทนที่ดินหรือสิ่งหามิทรัพย์ สมควรแก้ไขเพิ่มเติมเสียใหม่โดยรีบด่วนเพื่อให้การปฏิบัติตามกฎหมายเกิดความคล่องตัว และสนองนโยบายการปฏิรูปที่ดินของรัฐบาลได้รวดเร็วยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

ตุลาคม 2519 ได้มีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการปฏิรูปที่ดิน ในข้อ 1.5.2 (2) (4) การแก้ปัญหาการเช่าที่ดินและการจัดที่ดิน หน้า 161-162 ดังนี้

“(2) สนับสนุนโครงการจัดที่ดินช่วยเหลือชาวนาชาวไร่ และโครงการปฏิรูปที่ดิน เน้นหนักในดำเนินงานจัดที่ดินในเขตที่มีปัญหาเร่งด่วน ส่วนในด้านการปรับปรุงทางเกษตรนั้นก็จะได้ให้ความสำคัญสูงเช่นกัน แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับขีดความสามารถของงบประมาณแผ่นดิน

(4) จัดให้การดำเนินการจัดที่ดินให้แก่ราษฎรของรัฐบาลทุกโครงการเข้าอยู่ในโครงสร้างของงานปฏิรูปที่ดินแห่งชาติ เพื่อให้แนวความคิดและมาตรการต่างๆ เป็นแนวเดียวกัน” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2519: 161-162)

วันที่ 7 มิถุนายน 2522 พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ แกล้งนโยบาย คณะที่ 41 ต่อรัฐสภา มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกษตรในนโยบายทางเศรษฐกิจ ดังนี้

“4.1 การแก้ไขปัญหาความยากจนของเกษตรกร และปัญหาความแตกต่างของรายได้ระหว่างประชากรในเมืองและชนบทรัฐบาลจะเร่งสร้างชีวิตและอนาคตของเกษตรกรซึ่งเป็นประชากร

ส่วนใหญ่ให้มีความมั่นคงมีความหวัง และยกระดับรายได้ให้อยู่ดีกินดีขึ้น รวมทั้งการกระจายรายได้ให้ทัดเทียมกับประชากรในกลุ่มอาชีพอื่น โดยรัฐบาลจะดำเนินนโยบายพัฒนาการเกษตรที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

4.1.1 การพัฒนาแหล่งน้ำและระบบชลประทาน จะเร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำทุกขนาดในพื้นที่เพาะปลูกที่แห้งแล้งทั่วประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและจะเน้นหนักโครงการชลประทานขนาดเล็กที่จะถึงมือประชาชนโดยตรงรวมทั้งการป้องกันน้ำท่วม

4.1.2 การส่งเสริมและพัฒนาการผลิต จะดำเนินการช่วยเหลือเกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตให้มีปริมาณและคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการภายในประเทศและของตลาดโลกโดยกำหนดเขตเกษตรเศรษฐกิจ และปริมาณการผลิตขึ้นต่อราชอาณาจักร รวมทั้งจะจัดหาและพัฒนาปัจจัยการผลิตต่างๆ ได้แก่ ปุ๋ย เมล็ดพันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ที่มีคุณภาพ ยาปราบโรคศัตรูพืชและสัตว์ ตลอดจนอุปกรณ์เครื่องทุ่นแรงที่จำเป็น

4.1.3 การรักษาระดับราคาผลิตผลของเกษตรกรให้เป็นธรรม จะดำเนินการทุกวิถีทางที่จะรักษาระดับราคาผลิตผลของเกษตรกรให้อยู่ในระดับที่เป็นธรรม ได้แก่ การพยุงราคา หรือการประกันราคาตามความเหมาะสม รวมทั้งการประกันผลตอบแทนจากการประกอบอาชีพทางการเกษตร และเร่งรัดปรับปรุงกลไกการตลาดของเกษตรกรโดยขจัดการผูกขาด และการเอารัดเอาเปรียบของพ่อค้าคนกลาง

4.1.4 การส่งเสริมสถาบันการเกษตร จะส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตรให้เป็นสถาบันที่เข้มแข็ง และสามารถแปรสภาพให้เป็นสถาบันเกษตรกรในระบบสหกรณ์ที่มีกำลังในด้านการตลาดและการสินเชื่อมากยิ่งขึ้น และร่วมมือกับรัฐบาลในการเพิ่มผลผลิตการเกษตร

4.1.5 การขยายสินเชื่อเพื่อการเกษตร จะร่วมมือกับธนาคารพาณิชย์และสนับสนุนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในการขยายสินเชื่อแก่เกษตรกรให้มากและกว้างขวางยิ่งขึ้น

4.1.6 การปฏิรูปที่ดิน จะเร่งรัดการปฏิรูปที่ดินโดยมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงระบบการถือครองที่ดินเพื่อพัฒนาการเกษตร โดยมุ่งหวังให้เกษตรกรมีที่ดินทำกินด้วยตนเอง

4.1.7 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จะอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ที่ดินป่าไม้และแหล่งน้ำต่างๆ เพื่อให้สามารถใช้ได้เป็นการถาวร และให้มีการนำทรัพยากรเหล่านี้มาใช้เป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 238-240)

วันที่ 18 สิงหาคม 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงการคลัง ออกพันธบัตรการปฏิรูปที่ดินงวดที่ 3 วงเงิน 100 ล้านบาท โดยมีสาระสำคัญและเงื่อนไขของพันธบัตรฯ เช่นเดียวกับการออกพันธบัตรงวดที่ 1 และที่ 2 และให้ดำเนินการร่างประกาศฯ ต่อไปได้ ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

ตุลาคม 2524 ได้มีการประกาศใช้แผนเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) มีนโยบายการปฏิรูปที่ดินในมาตรการการพัฒนาที่ดินและป่าไม้ ข้อ (3) หน้า 65 ดังนี้

“เร่งรัดการปฏิรูปที่ดินโดยเน้นการแก้ปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดิน และมุ่งดำเนินการในเขตพื้นที่ภาคกลาง และภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งมีปัญหาเกษตรกรไร้ที่ทำกินหรือต้องเช่าที่ทั้งหมดทำกิน” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2524: 65)

วันที่ 31 สิงหาคม 2525 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กรมป่าไม้เพิกถอนสภาพป่าสงวนแห่งชาติภายใต้โครงการพัฒนาการในเขตปฏิรูปที่ดิน (ป่าวังโป่ง - วังกำแพง จังหวัดเพชรบูรณ์, ป่าห้วยสัก - แม่กกจังหวัดเชียงราย, ป่าบึง นาราง จังหวัดพิจิตร, ป่าเขารวก - เขาสูงจังหวัดนครสวรรค์, ป่าห้วยยาง ป่าเขาภูหลวง ป่าวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมาและป่าชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี) ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 18 ธันวาคม 2528 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้สำนักงานปฏิรูปที่ดินเปลี่ยนแปลงบางส่วนเขตพื้นที่โครงการพัฒนาการในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยเปลี่ยนจากพื้นที่ของรัฐในเขตปฏิรูปที่ดิน จังหวัดพิจิตร (ป่าบึงนาราง) เป็นป่าฝั่งซ้ายห้วยขยุง จังหวัดศรีสะเกษ และหาส่วนของป่าดอยบุง จังหวัดเชียงราย และให้กรมป่าไม้เพิกถอนสภาพป่าฝั่งซ้ายห้วยขยุงและสภาพป่าบางส่วนของป่าดอยบุง และให้แก้ไขสัญญาเงินกู้ของโครงการพัฒนาในชนบทปฏิรูปที่ดิน (IBRD Loan NO. 2198-TH) โดยให้กระทรวงการคลังดำเนินการและลงนามในนามราชอาณาจักรไทยกับธนาคารโลก ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นว่าพื้นที่ตามโครงการมีค่อนข้างมากจึงให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เร่งรัดผลดำเนินงานให้เสร็จโดยเร็วหากพื้นที่ใดดำเนินการไม่ได้ตามนั้นควรเจรจาแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาเงินกู้เพื่อเป็นการประหยัดค่าธรรมเนียมผูกพันเงินกู้จึงมอบให้กระทรวงการคลัง และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รีบไปพิจารณาและหากเจรจาแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีด้วย

ตุลาคม 2529 ได้มีการประกาศใช้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการปฏิรูปที่ดินในแนวทางการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเฉพาะด้านใน หน้า 135 ดังนี้

“2.2 เร่งรัดกระจายกรรมสิทธิ์การถือครองที่ดิน โดยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและสนับสนุนทางด้านธนาคารที่ดินหรือกองทุนปฏิรูปที่ดิน” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2529: 135)

วันที่ 30 ธันวาคม 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายมีชัย ฤชุพันธุ์) กระทรวงการคลังและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคตลอดจนข้อขัดแย้งต่างๆ เพื่อให้การปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมสามารถเริ่มดำเนินการโดยเร็ว และถ้ามีความจำเป็นต้องแยกเสนอร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอสภาผู้แทนราษฎรเป็นบางส่วนและให้พิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีโดยด่วน

วันที่ 8 กันยายน 2532 ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 106 ตอนที่ 149 ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 26 ให้มีข้อความดังต่อไปนี้

“ มาตรา 26 เมื่อได้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินใช้บังคับในท้องที่ใดแล้ว

(1) ถ้าในเขตปฏิรูปที่ดินนั้น มีที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันแต่พลเมืองเล็กใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้น หรือได้เปลี่ยนสภาพจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันก็ดี หรือพลเมืองยังใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นอยู่หรือยังไม่เปลี่ยนสภาพจากการเป็นที่ดิน สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันเมื่อได้จัดที่ดินแปลงอื่นให้พลเมืองใช้ร่วมกันแทน โดยคณะกรรมการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วก็ดีให้พระราช

กฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินนั้นมีผลเป็นการถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับที่ดินดังกล่าว โดยมีต้องดำเนินการถอนสภาพตามกฎหมายที่ดินและให้ ส.ป.ก. มีอำนาจนำที่ดินนั้นมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้

(2) ถ้าในเขตปฏิรูปที่ดินนั้น มีที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน สำหรับใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือที่ดินที่ได้สงวนหรือหวงห้ามไว้ตามความต้องการของทางราชการ เมื่อกระทรวงการคลังได้ให้ความยินยอมแล้ว ให้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินนั้นมีผลเป็นการถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับที่ดินดังกล่าว โดยมีต้องดำเนินการถอนสภาพตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุและให้ ส.ป.ก. มีอำนาจนำที่ดินนั้นมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้

(3) ถ้าในเขตปฏิรูปที่ดินนั้น มีที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า หรือที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืน หรือทอดทิ้ง หรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน และที่ดินนั้นอยู่นอกเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรีให้ ส.ป.ก. มีอำนาจนำที่ดินนั้นมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้

(4) ถ้าเป็นที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติให้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในที่ดินเขตป่าสงวนแห่งชาติส่วนใดแล้วเมื่อ ส.ป.ก. จะนำที่ดินแปลงใดในส่วนนั้นไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินมีผลเป็นการเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติในที่ดินแปลงนั้นและให้ ส.ป.ก. มีอำนาจนำที่ดินนั้นมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้โดยไม่ต้องดำเนินการเพิกถอนตามกฎหมายป่าสงวนแห่งชาติ

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตาม (4) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ และมีอำนาจในการให้เช่าที่ดินอันเป็นป่าสงวนแห่งชาติดังกล่าวได้ และให้ค่าเช่าที่ได้มาตกเป็นของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ”

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ ประเทศไทยได้จัดให้มีการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมมาแล้วระยะหนึ่ง แต่การดำเนินการยังมีอุปสรรคทำให้การดำเนินงานไม่เหมาะสมสมควร สมควรขยายขอบเขตการจัดที่ดินในการปฏิรูปที่ดินให้กว้างขวางขึ้น ให้สามารถช่วยเหลือผู้ที่ประสงค์จะเป็นเกษตรกรได้ และอาจจัดที่ดินให้แก่ผู้ประกอบการ สนับสนุนและต่อเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินด้วย เพื่อให้งานดำเนินไปครบวงจรของภาคเกษตรกรรม นอกจากนั้นในการจัดหาที่ดินมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ได้มีปัญหาว่าจะจัดซื้อที่ดินจากผู้สมัครใจขายได้หมดทั้งแปลงหรือไม่ และการนำที่ดินของรัฐมาใช้จัดที่ดิน มีปัญหายาวงยังไม่มีแนวทางที่แน่ชัด ระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบ กรณีนี้จึงเกิดปัญหาว่า ส.ป.ก. สมควรจะนำที่ดินส่วนใดมาใช้จัดได้เมื่อใด และเพียงใด ทั้งยังมีข้อจำกัดที่ ส.ป.ก. จะเข้าดำเนินการในที่ดินที่มีผู้ประสงค์บริจาค เพราะที่ดินนั้นต้องกลายเป็นที่ราชพัสดุ และที่ดินอาจมีขนาดไม่กว้างมาก ซึ่งไม่เหมาะสมที่จะกำหนดเป็นเขตปฏิรูปที่ดินเล็ก ๆ โดยพระราชกฤษฎีกาหลายฉบับ ส่วนในขั้นนำที่ดินมาจัดให้แก่ประชาชนนั้น กฎหมายปัจจุบันได้แยกข้อแตกต่างระหว่างที่ดินที่เป็นของรัฐมาแต่เดิมกับที่ดินได้มาโดยการจัดซื้อหรือเวนคืน ทำให้ไม่อาจจัดสิทธิในที่ดินให้แก่ประชาชนให้สอดคล้องกัน

สมควรแก้ไขโดยคำนึงถึงเป้าหมายและความต้องการของผู้รับการจัดที่ดินเป็นสำคัญ เพื่อให้สิทธิในที่ดินมีส่วนเกื้อหนุนสภาพความเป็นอยู่ในภาคเกษตรกรรมตามความเป็นจริง อนึ่งองค์ประกอบของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด และแนวทางในการกำหนดเขตปฏิรูปที่ดินยังไม่เหมาะสม สมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายปัจจุบันเสียใหม่

วันที่ 13 สิงหาคม 2534 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้มีการดำเนินการตามแผนงาน รวม 4 แผน คือ แผนฟื้นฟูการเกษตรแผนการบรรเทาปัญหาตกเขียว แผนพัฒนาอาชีพงานรับจ้างทางการเกษตรและแผนเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดินโดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับข้อสังเกตของคณะนายกรัฐมนตรีไปพิจารณาและมอบให้คณะกรรมการพัฒนาแห่งชาติเป็นองค์กรหลักในการประสานดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามแผนงานทั้ง 4 แผนงานสำหรับแผนเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติที่ดินนั้นเนื่องจากบางหน่วยงานได้ดำเนินการตามโครงการจัดที่ดินให้กับราษฎรในที่ป่าเสื่อมโทรม

วันที่ 4 พฤษภาคม 2536 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเรื่องการพิจารณาแก้ไขปัญหเกี่ยวกับที่ดินในเขตป่าไม้ โดยมีสาระสำคัญในวิธีการ ดังนี้

1. ที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และเขตป่าไม้ถาวร (ยกเว้นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายหรือตามมติคณะรัฐมนตรี) ที่กรมป่าไม้มอบให้ ส.ป.ก. ให้ ส.ป.ก. นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินโดยออกเอกสาร ส.ป.ก. 4-01 ตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเท่านั้น

2. เมื่อราษฎรได้รับเอกสาร ส.ป.ก. 4-01 ตามวิธีการปฏิรูปที่ดินแล้วเห็นว่าตนเองมีสิทธิครอบครองมาก่อนกำหนดเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือเขตป่าไม้ถาวรมีสิทธิยื่นคำร้องขอพิสูจน์สิทธิของตนต่อคณะกรรมการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะแต่งตั้งขึ้น

3. คณะกรรมการที่รัฐมนตรีจะแต่งตั้งขึ้นประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ป่าไม้จังหวัด นายอำเภอประจำท้องที่ และกรรมการอื่นที่รัฐมนตรีเห็นสมควรไม่เกิน 3 นาย โดยมีปฏิรูปที่ดินจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ

4. การพิจารณาหลักฐานของราษฎรในการพิสูจน์สิทธิ ให้พิจารณาจากหลักฐานที่เป็นเอกสารของทางราชการ หากหลักฐานไม่ชัดเจนให้ใช้ภาพถ่ายทางอากาศโครงการ VAP-61 เป็นหลักฐานในการพิสูจน์สิทธิ

5. ในกรณีที่คณะกรรมการ มีมติว่าราษฎรผู้ครอบครองที่ดินมาก่อนการกำหนดเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือเขตป่าไม้ถาวร ให้ ส.ป.ก. ส่งบัญชีรายชื่อพร้อมทั้งเอกสาร ส.ป.ก. 4-01 ให้กรมที่ดินออกเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดินให้แก่ผู้ร้องต่อไป การส่งเอกสาร ส.ป.ก. 4-01 ให้ดำเนินการภายใน 30 วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ

6. ที่ดินเขตชุมชนที่เป็นหมู่บ้านถาวร ชุมชนพาณิชยกรรม สถานที่ราชการ ศาสนสถานสาธารณูปโภคต่างๆ ให้ ส.ป.ก. ออกเอกสาร ส.ป.ก. 4-01 ให้ และส่งเอกสารนั้นให้กรมที่ดินออกเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดิน ภายใน 30 วัน นับจากคณะรัฐมนตรีมีมติ ส่วนเขตเทศบาล และสุขาภิบาลถือว่ายกเว้นจากเขตปฏิรูปที่ดิน

7. กรมป่าไม้ กรมที่ดิน และ ส.ป.ก. อาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการให้ราษฎรปลูกป่าหรือไม่ขึ้นต้นตามความเหมาะสมในที่ดินที่ ส.ป.ก. ออกเอกสาร ส.ป.ก. 4-01 ก่อนส่งเอกสารดังกล่าว ให้กรมที่ดิน ออกเอกสารสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน

8. ให้มีคณะกรรมการติดตามผลการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีนี้ ซึ่งนายกรัฐมนตรีจะแต่งตั้งประกอบด้วย ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีประจำเขตท้องที่ ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย ประจำเขตท้องที่ และผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประจำเขตท้องที่

ทั้งนี้ ได้มีการยกเลิกมติคณะรัฐมนตรี รวม 6 ฉบับ คือ

“1. มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2533 เรื่องโครงการสำรวจสถานที่ราชการ บ้านเรือนราษฎร และถนนที่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและพื้นที่จำแนกให้เป็นเขตป่าไม้ถาวร

2. มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2535 เรื่องโครงการสำรวจสถานที่ราชการ บ้านเรือน ที่ดินทำกินของราษฎร และถนนที่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติในพื้นที่ที่จำแนกให้เป็นเขตป่าไม้ถาวร และเขตที่สาธารณประโยชน์

3. มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2527 เรื่องร่างพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ...) พ.ศ...

4. มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2528 เรื่องการช่วยเหลือราษฎรตามโครงการเพิกถอนสภาพป่าที่เป็นที่ตั้งชุมชน

5. มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2532 เรื่องการดำเนินงานตามโครงการเพิกถอนสภาพป่าที่เป็นที่ตั้งชุมชนตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2527

6. มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2532 เรื่องการช่วยเหลือราษฎรที่เข้าไปทำกินหรืออยู่อาศัยในป่าสงวนแห่งชาติโดยผิดกฎหมาย”

ผลจากมติคณะรัฐมนตรีฉบับนี้ มีผลให้กรมป่าไม้ส่งมอบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติให้แก่สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม รวม 45 ล้านไร่ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2555: 170)

ตุลาคม 2534 มีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (2535-2539) มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการปฏิรูปที่ดิน ในบทที่ 4 (ส่วนที่ 4) เรื่องการบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยกำหนดเป้าหมายไว้ ในหน้า 230, 233 ดังนี้

“2.1 ทรัพยากรที่ดิน

2.1.1 เร่งรัดการปฏิรูปที่ดินในพื้นที่ 30 ล้านไร่ ให้แล้วเสร็จภายใน 7 ปี ในด้านแนวทางการพัฒนาและมาตรการบริหารได้กำหนดไว้ ดังนี้

“3.2 แนวทางและมาตรการเฉพาะด้าน

3.1.1 ทรัพยากรที่ดิน

1) เร่งรัดแก้ปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดิน โดย

1.1 ปรับปรุงระบบการบริหาร และการจัดการในด้านการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เพื่อให้การดำเนินงานที่มีความคล่องตัวมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่

เกี่ยวกับกองทุนการซื้อและการเวนคืนที่ดิน” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2534: 233)

ตุลาคม 2539 ได้มีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ได้มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปที่ดินในส่วนที่ 6 บทที่ 4 หน้า 145 ข้อ 2.3 ดังนี้

“2.3 ปรับระบบการจัดการด้านการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้สามารถแก้ไขปัญหาเกษตรกรไร้ที่ทำกินทั้งในเรื่องออกเอกสารสิทธิ รวมทั้งการจัดระบบการติดตามตรวจสอบ เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินในเขตปฏิรูปเกษตรกรรมอย่างจริงจัง ” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2539, 145)

วันที่ 9 กันยายน 2546 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อให้เกษตรกรที่ยังไม่มีที่ดินทำกินได้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองและการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนเป็นเรื่องสำคัญเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็วซึ่งในส่วนของดำเนินการเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินหรือการปฏิรูปที่ดินจะต้องดำเนินการทั้งทางด้านอุปสงค์ (demand) และด้านอุปทาน (supply) จึงขอมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และสำนักงานบริหารการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน (สพท.) และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเร่งรัดดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องให้แล้วเสร็จเป็นรูปธรรมโดยเร็วกับให้กระทรวงมหาดไทยสำรวจข้อมูลข้อเท็จจริงและจัดทำระบบทะเบียนข้อมูลด้านอุปสงค์ของที่ดินทำกินของเกษตรกรให้ถูกต้องครบถ้วนและเป็นปัจจุบันว่า มีเกษตรกรที่ยังไม่มีที่ดินทำกินอยู่จริงเป็นจำนวนเท่าใด ภูมิลาเนาอยู่ใด ต้องการพื้นที่ดินเท่าไรและมีจุดมุ่งหมายจะนำไปใช้เพื่อการใด ให้รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ชวลิตยงใจยุทธ) เป็นประธานในการจัดประชุมหน่วยงานที่ดูแลหรือมีที่ดินของรัฐอยู่ในครอบครองเพื่อจัดทำข้อมูลด้านอุปทานของที่ดินของรัฐโดยให้สำรวจตรวจสอบที่ดินของรัฐ

วันที่ 16 กันยายน 2546 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเสนอคำตอบกระทู้ถามที่ 1000 ร. เรื่อง การออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ของนายเปรมศักดิ์ เพียยุระ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่นและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป โดยสาระสำคัญของคำตอบสรุปได้ว่าการปฏิรูปที่ดินในส่วนของพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมรัฐบาลมีนโยบายมอบให้สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) จัดให้เกษตรกรเข้าทำประโยชน์ซึ่งในสภาพความเป็นจริงพื้นที่ดังกล่าวมีราษฎรบุกรุกเข้าไปถือครองโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายหน่วยงานของรัฐจึงไม่สามารถออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามกฎหมายให้แก่ราษฎรเหล่านั้นได้การปฏิรูปที่ดินจึงเป็นแนวทางเดียวที่จะปรับปรุงสิทธิการถือครองที่ดินให้ชอบด้วยกฎหมายโดยเมื่อจัดให้เกษตรกรเข้าทำประโยชน์ในแปลงที่ดินแล้ว ส.ป.ก.จะมอบหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. 4-01) ให้แก่เกษตรกรและ ส.ป.ก. จะให้เกษตรกรเช่าหรือเช่าซื้อที่ดินตามบทบัญญัติมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2518

วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องแนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินเกษตรกรสภาประชาชน 4 ภาคดังนี้

1. เห็นชอบในหลักการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกรสภาประชาชน 4 ภาคตามมติที่ประชุมคณะกรรมการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินเกษตรกรสภาประชาชน 4 ภาค ครั้งที่ 1/2552 วันที่ 26 มกราคม

2552 โดยให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เป็นผู้จัดซื้อที่ดินและดำเนินการจัดที่ดินให้แก่สมาชิกเกษตรกรสภาประชาชน 4 ภาค และให้ ส.ป.ก. จัดทำสัญญาเช่าซื้อกับเกษตรกรผู้ได้รับการจัดที่ดินทำกินกำหนดระยะเวลาตามสัญญา 25 ปี โดยปลอดดอกเบี้ยในระยะเวลา 5 ปีแรกเริ่มชำระหนี้ในปีที่ 6-25 ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 ของราคาที่ดินที่จัดซื้อครั้งนี้ ให้ ส.ป.ก. ดำเนินการตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2519 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอสำหรับงบประมาณรายจ่ายที่จะต้องใช้ในการดำเนินการจัดซื้อที่ดินให้ดำเนินการตามความเห็นของสำนักงานงบประมาณ

2. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เห็นควรให้ความสำคัญกับเกษตรกรกลุ่มอื่นที่ยังขาดโอกาสในการรวมกลุ่มเพื่อเรียกร้องขอสิทธิในที่ทำกินโดยเร่งสำรวจความต้องการที่ทำกินของเกษตรกรที่ยังขาดโอกาสและไม่ได้รับความเป็นธรรมโดยประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอใช้ประโยชน์จากที่ดินทิ้งร้างเพื่อลดภาระด้านงบประมาณในการจัดซื้อที่ดินจากเอกชนและควรคำนึงถึงศักยภาพและขนาดของที่ดินที่เหมาะสมในการประกอบกิจกรรมทางการเกษตรรวมทั้งควรกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์ในที่ดินที่จัดหาให้กับเกษตรกรอย่างเป็นระบบโดยให้ใช้แนวทางการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเพื่อเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมอย่างแท้จริงไปพิจารณาดำเนินการด้วย

วันที่ 25 สิงหาคม 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการแก้ไขปัญหานี้สินเกษตรกรตามโครงการส่งเสริมหรือสงเคราะห์ของรัฐโครงการกองทุนที่ดินและโครงการบริการเครื่องจักรกลเพื่อปรับโครงสร้างการผลิตดังนี้

1. อนุมัติตามมติคณะกรรมการบริหารสินเชื่อเกษตรแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2551 เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2551 ที่เห็นชอบมาตรการจำหน่ายหนี้เงินกู้ของเกษตรกรโครงการกองทุนที่ดินที่ดำเนินงานไม่ประสบผลสำเร็จออกจากบัญชีกองทุนที่ดิน ณ วันที่ 31 มีนาคม 2547 จำนวน 1,397 ราย ต้นเงิน 596,791,341 บาท ดอกเบี้ย 200,760,595.51 บาท รวมเป็นเงิน 797,551,936.15 บาทโดยไม่ขอเงินชดเชยจากรัฐบาล และเห็นชอบมาตรการจำหน่ายหนี้เงินกู้ออกเบี้ยค้างชำระเพื่อเกษตรกร ณ วันที่ 30 กันยายน 2547 เป็นหนี้สูญ จำนวน 773 ราย ต้นเงิน 8,720,480.30 บาท ดอกเบี้ยและค่าปรับ 2,625,701.50 บาท รวมเป็นเงิน 11,346,181.80 บาท ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

2. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับความเห็นของสำนักงานงบประมาณที่เห็นควรมีมาตรการควบคุมและกำกับดูแลการแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกรอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมโดยเฉพาะการตรวจสอบคุณสมบัติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ และความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เห็นควรเพิ่มศักยภาพในการปฏิรูปที่ดินให้เกษตรกรสามารถมีแหล่งทำกินและประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืนโดยการกำกับดูแลหน่วยงานในระดับพื้นที่ให้มีการดำเนินการตามกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัดการพิจารณาให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในทุกกระบวนการการป้องกันการสูญเสียที่ดินทำกินของเกษตรกรโดยให้ความสำคัญกับการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตรที่สำคัญการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ รวมทั้งการเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรเกษตรกรไปดำเนินการด้วย

วันที่ 8 ธันวาคม 2552 คณะรัฐมนตรีอนุมัติหลักการเรื่องร่างกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรมหรือโอนไปยังสถาบันเกษตรกร หรือ ส.ป.ก. พ.ศ. ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยให้ความเห็นของกระทรวงมหาดไทยไปประกอบการพิจารณาด้วย แล้วดำเนินการต่อไปได้

ข้อเท็จจริง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอว่า

1. มีเกษตรกรที่เข้าซื้อที่ดินจาก ส.ป.ก. และได้รับโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินตามสัญญาเช่าซื้อที่ดินไปแล้วเป็นจำนวนมาก เมื่อเกษตรกรถึงแก่ความตาย การรับมรดกของทายาทโดยธรรมของเกษตรกรเหล่านั้น ไม่สามารถรับมรดกในที่ดินดังกล่าวได้ และจากการประสานงานกับกรมที่ดินเพื่อขอให้จดทะเบียนแบ่งแยก หรือโอนมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรม โดยใช้หลักกฎหมายทั่วไปในเรื่องการตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กรมที่ดินได้แจ้งว่าการดำเนินการในเรื่องการแบ่งแยก หรือการตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม ตามนัยมาตรา 39 จะต้องมีการวางแผนทางปฏิบัติโดยออกเป็นกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขไว้ เมื่อยังไม่มีกฎกระทรวงตามมาตรา 39 บังคับใช้ การจดทะเบียนแบ่งแยก หรือโอนมรดกเกี่ยวกับที่ดิน จึงไม่อาจดำเนินการให้ได้

2. เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาในข้อ 1 จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรมหรือโอนไปยังสถาบันเกษตรกร หรือ ส.ป.ก. พ.ศ. โดยมีหลักการ เพื่อให้เกษตรกรได้รับหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน กำหนดให้จดทะเบียนเพื่อแบ่งแยกที่ดิน หรือโอนที่ดินเพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จะกระทำได้เฉพาะในกรณีการตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม และการโอนไปยังสถาบันเกษตรกร หรือ ส.ป.ก. เมื่อได้มีการจดทะเบียนโอนที่ดินแล้ว หากปรากฏว่าทายาทโดยธรรม หรือสถาบันเกษตรกร ไม่ได้ใช้ประโยชน์ในที่ดินตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ ให้ ส.ป.ก. ทำความตกลงจัดซื้อที่ดินกับทายาทโดยธรรมหรือสถาบันเกษตรกรแล้วแต่กรณีเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่อไป โดยมีหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไข ดังนี้

2.1 การตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม ให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตามที่คณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยให้ความเห็นไว้

2.2 การโอนไปยังสถาบันเกษตรกร หรือ ส.ป.ก. ให้ดำเนินการดังนี้

(1) เมื่อผู้ได้รับสิทธิในที่ดิน ประสงค์จะโอนสิทธิในที่ดินไปยังสถาบันเกษตรกร โดยสถาบันเกษตรกรที่มีสิทธิรับโอนที่ดิน จะต้องมีความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมกำหนด

(2) เมื่อผู้ได้รับสิทธิในที่ดิน มีความประสงค์ยกให้ ส.ป.ก. หรือจะขายที่ดินคืนให้กับ ส.ป.ก. แล้วแต่กรณี

2.3 เมื่อได้มีการจดทะเบียนโอนที่ดินแล้ว หากปรากฏว่าทายาทโดยธรรม หรือสถาบันเกษตรกร แล้วแต่กรณี ไม่ได้ใช้ประโยชน์ในที่ดินตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของกฎหมายปฏิรูปที่ดินให้ออนที่ดินกลับคืน ส.ป.ก. โดยให้ ส.ป.ก. ทำความตกลงจัดซื้อที่ดินกับทายาทโดยธรรม หรือสถาบันเกษตรกร ในกรณีที่ทายาทโดยธรรมหรือสถาบันเกษตรกร แล้วแต่กรณี ไม่ยินยอมตกลงในการจัดซื้อที่ดินของ ส.ป.ก. ให้ ส.ป.ก. ดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

วันที่ 12 มกราคม 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เสนอรายงานการเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมประเภทกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ดังนี้

1. รายงานแสดงฐานะการเงิน กองทุนฯ มีสินทรัพย์หมุนเวียนรวม 4,763,654,224.05 บาท มีสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนรวม 1,489,091,481.32 บาท มีสินทรัพย์รวม 6,252,745,705.37 บาท มีหนี้สินหมุนเวียนรวม 11,789,167.00 บาท มีหนี้สินไม่หมุนเวียนรวม 5,155,502.05 บาท รวมหนี้สิน 16,944,669.05 บาท มีสินทรัพย์สุทธิรวม 6,235,801,036.32 บาท

2. รายงานแสดงผลการดำเนินงาน กองทุนฯ มีรายได้จากการดำเนินงานรวม 211,403,524.11 บาท และมีค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงานรวม 21,504,300.68 บาทโดยมีรายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ 189,899,223.43 บาท

3. รายงานรับ-จ่ายเงิน กองทุนฯ มีรายรับ 985,618,079.32 บาท มีรายจ่าย 1,084,246,731 บาท โดยมีเงินคงเหลือ ณ วันปลายงวด 649,233,628.16 บาท

วันที่ 7 ธันวาคม 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องรายงานผลความก้าวหน้าการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเรื่อง แนวทางแก้ไขปัญหาดินทำกินเกษตรกรสภาประชาชน 4 ภาค ดังนี้

1. รับทราบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รายงานผลความก้าวหน้าในการแก้ไขปัญหาดินทำกินให้แก่เกษตรกรสภาประชาชน 4 ภาค ตามผลการหารือของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาดินทำกินเกษตรกรสภาประชาชน 4 ภาคดังนี้

1.1 ประสานกระทรวงมหาดไทยแจ้งหน่วยงานในสังกัดพิจารณาให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาดินทำกินให้แก่เกษตรกรสภาประชาชน 4 ภาค ในการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดินและการรังวัดสอบเขตแปลงที่ดินให้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว

1.2 ให้ความช่วยเหลือเกษตรกรสภาประชาชน 4 ภาค เฉพาะตามบัญชีรายชื่อ จำนวน 1,889 รายตามมติคณะรัฐมนตรีส่วนเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกินรายใหม่ที่ขอให้ไปยื่นคำร้องขอที่ดินทำกินที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) จังหวัด เพื่อตรวจสอบคุณสมบัติและรวบรวมรายชื่อเสนอ ส.ป.ก. เพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือต่อไป

1.3 ให้ ส.ป.ก. จัดหาที่ดินที่เจ้าของที่ดินมีความประสงค์จะขายที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินเป็นหลักและหาแนวทางแก้ไขในการลดขั้นตอนการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินในกรณีที่ดินที่เจ้าของประสงค์จะขายอยู่นอกเขตปฏิรูปที่ดินทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2553 เห็นชอบแนวทางปฏิบัติงานตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอโดยให้กระทรวงเกษตร

และสหกรณ์สร้างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจะจัดซื้อตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดหาที่ดินและจัดที่ดินให้แก่กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับความช่วยเหลือเรื่องที่ดินทำกินตามมติคณะรัฐมนตรีพ.ศ. 2552 ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาไปได้อีกก่อนแล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไปซึ่งจะทำให้ขั้นตอนการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินลดลงสามารถประกาศเขตปฏิรูปที่ดินได้ภายใน 4-5 เดือน

2. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงมหาดไทยและสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อเร่งรัดการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรสภาประชาชน 4 ภาค จำนวน 1,889 รายตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2552 ให้แล้วเสร็จโดยเร็วและสำหรับเกษตรกรกรณีอื่นนอกเหนือจากข้างต้นให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เร่งรัดการดำเนินการแก้ไขปัญหาตามขั้นตอนที่เกี่ยวข้องโดยเร็วด้วย

วันที่ 3 พฤษภาคม 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติ ดังนี้

1. เห็นชอบแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาเกษตรกรผู้ยากจนและไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายสุเทพ เทือกสุบรรณ) ประธานกรรมการแก้ไขปัญหาเกษตรกรผู้ยากจนและไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองเสนอ ดังนี้

1.1 ให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

(กอ.รมน.) รับผิดชอบการดำเนินการคัดเลือกเกษตรกรผู้สมควรได้รับความช่วยเหลือจากทางราชการ

1.2 ให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) รับผิดชอบการดำเนินการด้านการจัดการที่ดินเพื่อจัดหาที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรผู้สมควรได้รับความช่วยเหลือจากทางราชการ

2. ให้ กอ.รมน. ประสานการดำเนินงานกับสำนักงานโฉนดชุมชนให้รอบคอบเหมาะสมโดยกรณีเป็นผู้บุกรุกที่ดินใหม่ไม่สมควรได้รับความช่วยเหลือจากทางราชการในการจัดหาที่ดินทำกิน

วันที่ 26 ตุลาคม 2554 ได้มีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปที่ดิน ในส่วนที่ 3 บทที่ 5 ยุทธศาสตร์ความเข้มแข็งภาคเกษตร ความมั่นคงของอาหารและพลังงาน หน้า 58-59 ดังนี้

“5.1 การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการผลิตภาคเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

5.1.1 รักษา ปกป้อง และคุ้มครองพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการเกษตรและสนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยมีที่ดินเป็นของตนเองหรือมีสิทธิทำกินในที่ดิน โดยการปรับปรุงกฎ ระเบียบ ที่มีอยู่ให้เอื้อต่อการนำที่ดินมาใช้ในการเกษตร เช่น พระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2524 เป็นต้น รวมถึงการเร่งรัดการออกกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาและควบคุมการใช้พื้นที่เกษตรกรรมที่มีศักยภาพสูงที่รัฐบาลได้มีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานไว้แล้ว เช่น ระบบชลประทาน ระบบคมนาคม ขนส่ง เป็นต้น และบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจังโดยเฉพาะพระราชบัญญัติผังเมือง เพื่อคุ้มครองพื้นที่ทางการเกษตรให้เป็นฐานการผลิตที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนของประเทศ

5.1.2 เร่งรัดให้มีการจัดซื้อที่ดินจากเอกชนมาดำเนินการปฏิรูปเพื่อเกษตรกรรม และใช้มาตรการทางภาษีเพื่อบังคับหรือจูงใจให้บุคคลผู้ถือครองที่ดินไว้เป็นจำนวนมากโดยไม่ได้ทำประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและสังคม ให้หันมาทำประโยชน์ในพื้นที่ดั่งที่กล่าวมาขึ้น รวมทั้งสนับสนุนการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554: 58,59)

วันที่ 19 มีนาคม 2556 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานผลความคืบหน้าการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเรื่อง แนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินเกษตรกรสภาประชาชน 4 ภาค (ครั้งที่ 5) ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เสนอ สรุปได้ ดังนี้

1. ผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรสภาประชาชน 4 ภาค (ครั้งที่ 5) ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2553 จนถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2555

1.1 รับคำเสนอขายที่ดิน จำนวน 22 จังหวัด เนื้อที่ 34,066-3-64 ไร่

1.2 เกษตรกรมาตรวจสอบสิทธิ จำนวน 1,748 ราย (ปัจจุบันเสียชีวิต 30 ราย คงเหลือ 1,701 ราย) มีคุณสมบัติครบ 1,491 ราย

1.3 คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (คปจ.) เห็นชอบแผนการจัดซื้อที่ดิน จำนวน 18 จังหวัด เกษตรกร จำนวน 1,034 ราย เนื้อที่ 15,454-1-70 ไร่ จำแนกเป็น

1.3.1 ที่ดินที่ตั้งอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน คปจ. เห็นชอบแผนการจัดซื้อ จำนวน 935 ราย เนื้อที่ 14,019-0-28 ไร่ จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ให้ ส.ป.ก. แล้ว จำนวน 832 ราย เนื้อที่ 12,576-0-52 ไร่ จัดทำสัญญาเช่าซื้อที่ดินกับเกษตรกรแล้ว จำนวน 579 ราย เนื้อที่ 8,016-1-98 ไร่

1.3.2 ที่ดินตั้งอยู่นอกเขตปฏิรูปที่ดิน คปจ. เห็นชอบแผนการจัดซื้อ จำนวน 3 จังหวัด เกษตรกร 99 ราย เนื้อที่ 1,435-1-42 ไร่ ส.ป.ก. จัดทำแผนพัฒนาพื้นที่การเกษตรในแปลงที่ดินที่ได้จัดซื้อแล้วโดยใช้งบประมาณของส.ป.ก. จำนวน 6 จังหวัด ขุดบ่อบาดาล 3 บ่อ ขุดสระเก็บน้ำขนาดต่างๆ จำนวน 79 สระงบประมาณ 4,433,475 บาท

2. ปัญหาอุปสรรค

2.1 เกษตรกรที่ได้รับความช่วยเหลือไม่มาแสดงตนเพื่อขอรับการจัดที่ดิน ส่วนเกษตรกรที่แสดงตนแล้ว แต่ยังไม่ดำเนินการคัดเลือกแปลงที่ดินที่พึงพอใจเพื่อให้ ส.ป.ก. ดำเนินการจัดซื้อ

2.2 เกษตรกรที่คัดเลือกแปลงที่ดินแล้ว และ คปจ. ได้เห็นชอบแผนการจัดซื้อที่ดินแล้วต่อมาได้เปลี่ยนใจและประสงค์จะไปจัดหาที่ดินแปลงใหม่ที่จังหวัดอื่น

2.3 การจัดซื้อที่ดินที่อยู่นอกเขตปฏิรูปที่ดินต้องดำเนินการหลายขั้นตอน ต้องใช้เวลานาน เจ้าของที่ดินหลายรายไม่สามารถรอได้ จึงขอยกเลิกการเสนอขาย

เอกสารอ้างอิง

1. กรมพัฒนาที่ดิน. 2507. *รายงานผลการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการถือครองที่ดินกับ
ภาวะการผลิตของกสิกรบางจังหวัดในภาคกลาง พ.ศ. 2507*. วารสารพัฒนาที่ดินปีที่ 1 ฉบับที่
12 โรงพิมพ์รามินทร์ กทม.
2. กรมวิเทศสหการ. 2506. *กำเนิดของกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ*. โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี พระนคร.
3. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2525. *วิวัฒนาการด้านการเกษตร กรุงรัตนโกสินทร์*. จัดพิมพ์เป็นที่
ระลึกในงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์. กรุงเทพมหานคร.
4. ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. 2524. *การแสวงหาระบบเศรษฐกิจใหม่หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองไทย
ในเศรษฐศาสตร์กับประวัติศาสตร์ไทย* ทวีกิจการพิมพ์ กรุงเทพฯ.
5. ไชยรงค์ ชูชาติ. 2517. *การปฏิรูปที่ดินเพื่อกระจายความมั่นคงไปสู่เกษตรกรผู้ยากจน*. โรงพิมพ์พันธ์
พิบูลย์ชัย กรุงเทพฯ.
6. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม. 2539. *การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม* เอกสารเผยแพร่ ฉบับที่ 244.
7. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2555. *โครงการศึกษาและพัฒนาสิทธิการถือครองที่ดินของเกษตรกรใน
เขตปฏิรูปที่ดินเพื่อนำไปสู่กรรมสิทธิ์ในที่ดินของรัฐ*. โรงพิมพ์วิบูลย์การปก กรุงเทพฯ.
8. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2519. *แผนการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 – 2524)*. โรงพิมพ์เรืองแสงการพิมพ์ กรุงเทพมหานคร.
9. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2524. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529)*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
กรุงเทพมหานคร.
10. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2529. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 6 (2530-2534)*. โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น กรุงเทพฯ.
11. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2534. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 7 (2535-2539)*. โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น กรุงเทพฯ.
12. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2539. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 8 (2540-2544)*. โรงพิมพ์เม็ดทรายพรินต์ กรุงเทพฯ.

13. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555-2559)**. โรงพิมพ์สหมิตรพรินต์ติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด กรุงเทพฯ.
14. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2540. **รวมแถลงนโยบายรัฐบาลตั้งแต่คณะแรกจนถึงคณะปัจจุบัน**.
15. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ. 2503. **แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509)**. มปท.
16. หลวงประดิษฐมนูธรรม .2475. **เค้าโครงการเศรษฐกิจหนังสือชุดครบรอบ 100 ปี ชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส** พิมพ์ครั้งแรก มิถุนายน 2542

มติดคณะรัฐมนตรี

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
1	17 กันยายน 2517	นโยบายในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
2	24 กันยายน 2517	ร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.
3	3 ธันวาคม 2517	ร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.
4	21 มกราคม 2518	ขอตั้งคณะกรรมการเตรียมงานโครงการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
5	18 สิงหาคม 2524	การออกพันธบัตรการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมงวดที่ 3
6	31 สิงหาคม 2525	ขอเพิกถอนสภาพป่าสงวนแห่งชาติในเขตโครงการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
7	18 ธันวาคม 2528	ขออนุมัติให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเปลี่ยนแปลงบางส่วนของพื้นที่โครงการพัฒนาในเขตปฏิรูปที่ดิน
8	30 ธันวาคม 2529	ร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
9	13 สิงหาคม 2534	การพัฒนาการเกษตรและการปฏิรูปที่ดิน
10	4 พฤษภาคม 2536	การพิจารณาแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับที่ดินในเขตป่าไม้
11	9 กันยายน 2546	การจัดระบบที่ดินใหม่ให้แก่เกษตรกรที่ยังไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง
12	16 กันยายน 2546	กระทรวงการคลัง 1,000 ร. เรื่อง การออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)
13	3 กุมภาพันธ์ 2552	แนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินเกษตรกรสภาประชาชน 4 ภาค
14	25 สิงหาคม 2552	การแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกรตามโครงการส่งเสริมหรือสงเคราะห์ของรัฐโครงการกองทุนที่ดินและโครงการบริการเครื่องจักรกลเพื่อปรับโครงสร้างการผลิต
15	8 ธันวาคม 2552	ร่างกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรมหรือโอนไปยังสถาบันเกษตรกร หรือ ส.ป.ก. พ.ศ.
16	12 มกราคม 2553	รายงานการเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปีงบประมาณ 2552
17	7 ธันวาคม 2553	รายงานผลความก้าวหน้าการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง แนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินเกษตรกรสภาประชาชน 4 ภาค
18	3 พฤษภาคม 2554	การแก้ไขปัญหาเกษตรกรผู้ยากจนและไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง
19	19 มีนาคม 2556	รายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง แนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินเกษตรกรสภาประชาชน 4 ภาค (ครั้งที่ 5)

หมายเหตุ

มติดคณะรัฐมนตรีในรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทบทวนเอกสารจากฐานข้อมูลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงเป็นการอ้างอิงเรื่องตามมติคณะรัฐมนตรี

กฎหมาย

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517
2. พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518
3. พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2519
4. พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532

เรื่องที่ 4

นโยบายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและเหตุการณ์ที่สำคัญ

เรื่องที่ 4

นโยบายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและเหตุการณ์สำคัญ

ปัญหาการถือครองที่ดินที่สำคัญประการหนึ่งคือการเช่าที่ดินของเกษตรกรที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลาช้านาน การเช่าที่ดินสะท้อนถึงความเหลื่อมล้ำในการถือครองที่ดินของสังคมไทยที่คนยากจนไม่สามารถเข้าถึงที่ดินทำกินได้ ปัญหาดังกล่าวนี้นี้รัฐได้ตระหนักและ กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่องจึงปรากฏเป็นนโยบายและเหตุการณ์ดังต่อไปนี้

พ.ศ. 1837 ได้มีอาณาจักรล้านนาสถาปนาขึ้นในสมัยพญามังรายซึ่งพญามังรายได้ทรงบัญญัติกฎหมายที่เรียกว่า “มังรายศาสตร์” มีหลักปฏิบัติเรื่องการเกษตรที่เกี่ยวกับเหมืองฝาย และการเกษตรโดยกฎหมายให้ความสำคัญต่อเหมืองฝาย ดังบทบัญญัติที่ว่า “**ผู้ใดสะพานดีหอบุชาฝายท่านเสีย ต้องถือว่าผิดฝายห้อมันแบ่งหอบุชาตั้งเก่า แล้วห้อมันแต่งเครื่องบูชาบริกรรมห้อมชอบแล้ว ห้อมมันแบ่งฝายไว้ตั้งเก่า**” หมายถึงหากผู้ใดทำลายศาลเทพารักษ์หรือห้อมฝายให้เกิดเสียหายหรือทำลายตัวฝาย จะต้องรับผิดชอบซ่อมแซมและจัดเครื่องพลีกรรมให้ถูกต้อง มิฉะนั้นจะต้องได้รับโทษ (เยวานุช เวศร์ภาดา และ วันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์, 2543: 22-23)

นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรเรื่อง “ไพร่สร้างไร่นา” ดังนี้

มาตรา 1 ไพร่ผู้ตาสหะสร้างป่าคานาร้างสวนร้างให้เป็นนาเป็นสวนเป็นบ้านเมืองให้กินข้าวไปก่อนสามปี ต่อจากนั้นจึงเก็บค่านาค่าสวน เพื่อให้ไพร่ผู้ตาสหะสร้างบ้านเมือง ฯลฯ เป็นพลเมืองดี (ผู้บ้านผู้เมืองดี) ได้รับความสุขสบาย

“หากมีผู้ใดถือดีว่า มียศศักดิ์มาเพิ่มค่าเช่ามาให้แก่ขุนผู้กินนา เพื่อจักแย่งชิงเอานาไปจากผู้สร้างคนเดิมนั้นอย่ายอมให้กระทำได้ มันเป็นคนเลว อย่าปล่อยให้มียศมีอำนาจ ถ้าเป็นผู้เกียจคร้านก็จำทำให้ไร่นาเสียหายบ้านเมืองก็จะพลอยเสื่อมถอยไปด้วย

ผู้ใดทำนาขุมท่าน เจ้าของนาขุมเรียกเอาค่านาเมื่อเวลาต้นต้งมันคงขนาดปลูกดัดไม่ขาดเอาค่านาครึ่งหนึ่ง เมื่อข้าวสุกจึงมาเก็บอีกให้ครบ ผิเจ้าของนาขุมเรียกค่านาได้ครบภายในครั้งที่ 2 ที่ 3 อย่าว่าอะไรเกิดผิทวงถาม 5 ครั้ง 6 ครั้ง ยังชำระไม่ครบให้เจ้าของนาขุมยึดเอาข้าวให้คุ้มค่านา แล้วอย่ายอมให้ทำนาต่อไป ผู้ใดทำนาขุมของท่านไม่ทั่วถึง ให้ส่งคืนแก่เจ้าของอย่าสืบช่วงให้ผู้อื่นทำนา ผิสืบช่วงให้ผู้อื่นไป ให้เอานาคืนทั้งหมด

ผู้ใดทำนาของท่าน ให้ค่านาครบทุกปีไม่ล่าช้า ผู้อื่นจะไปเพิ่มค่าเช่าให้แก่เจ้าของ นาขุมเพื่อแย่งนาไปทำผู้ทำอยู่ก่อน อย่าปล่อยให้เจ้าของนาตัดสินใจ ถ้าหากปล่อยไป ผู้มีมีย่อมจะไปขึ้นราคาค่าเช่าแก่เจ้าของนา ถ้าหากขณะนี้จะเอานานั้นไปทำ จักว่าไม่ชอบธรรม

ผู้ใดทำนาทำน ทั้งนาบางส่วนหรือทั้งหมดให้ร้างโดยไม่มีเหตุผล และไม่บอกให้เจ้าของนาทราบ เมื่อเจ้าของนาไปทวงค่านา มันจึงบอกว่าปล่อยนาทิ้งไว้ ก็ต้องบังคับให้มันใช้ค่านาให้จงได้ แล้วให้เรียกนาคืนเสียเถิด”(ประเสริฐ ณ นคร, 2521: 6, 102-103)

พ.ศ. 1893 สมัยกรุงศรีอยุธยาได้มีการตรากฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จที่ว่าด้วยเรื่องการไถนาและสัตว์พาหนะ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2535: 61) ซึ่งมีเรื่องการเช่าที่ดินอยู่ด้วย

กฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จ บทที่ 59 มาตรา 48 มีบทบัญญัติไว้ว่า **“ผู้ใดเช่าที่ไถนาว่าจะทำกินแลให้ค่าเช่าแก่เจ้าของนั้น เมื่อถึงเทศกาลจะทำนายังไปมิได้ทำนา ถ้าเจ้านาเอานาไปให้ผู้อื่นเช่าแล้ว ควรให้เรียกเอาค่านานั้นคืนเป็นทวีคูณ ถ้าหาฝนมิได้ผู้เช่ามิได้ทำ ผู้เช่านาจะคืนเอาค่านานั้นมิได้ เมื่อมีฝนพายุหน้าจึงให้ทำ เพราะเหตุทำนานั้นเอาฝนเป็นประมาณ**

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2431 ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ได้มีการให้สัมปทาน แก่ “บริษัทขุดคลองและคูนาสยาม” ทำการขุดคลอง “รังสิตประยงค์ดี” รวมทั้งคลองแยกและคลองซอย รวม 43 คลอง ความยาวรวมทั้งสิ้น 33,400 เส้น (ปิยนารถ บุนนาค, 2537: 42) คลองใหญ่ (คลองรังสิต) กว้าง 8 วา ยาว 1,370 เส้น คลองแยกกว้าง 3-5 วา คลองรังสิตประยงค์ดีที่ทำกรขุดนี้อยู่ในบริเวณท้องทุ่งหลวงหรือทุ่งรังสิต ซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา มีคลองเปรมประชากรเป็นเขตอยู่ทางด้านตะวันตก แม่น้ำเมืองนครนายกคั่นอยู่ด้านตะวันออก ด้านใต้มีคลองแสนแสบ คลองบางขวากเป็นเขต ส่วนด้านเหนือจดอยุธยา สระบุรี และนครนายก

การให้สัมปทานครั้งนี้มีระยะเวลาดำเนินงาน 25 ปี โดยมีเงื่อนไขให้บริษัทเป็นผู้ออกทุนทั้งหมด รัฐจะยกกรรมสิทธิ์ที่ดินสองฝั่งคลองที่ไม่มีผู้ใดจับจอง โดยวัดตั้งแต่ฝั่งคลองขึ้นไปปากละ 40 เส้น (1,600 เมตร) ทั้งสองฝั่งตลอดลำคลองใหญ่และ 25 เส้น (1,000 เมตร) ทั้งสองฝั่งปากคลองตลอดลำคลองเล็กบริษัทจะขายให้ผู้ใดก็ได้ตามความปรารถนา แต่ต้องเหลือที่ริมฝั่งทั้ง 2 ข้างๆ ละ 6 วา เพื่อใช้เป็นี่สาธารณะ บริษัทเป็นผู้รักษาคคลองและเก็บเงินจากเรือที่ผ่านไปตามโดยแบ่งให้รัฐบาลร้อยละ 20 ของเงินที่เก็บได้ทั้งหมด โดยได้เริ่มขุดในปี พ.ศ. 2433 ในปี พ.ศ. 2436 ได้ทำสัญญาใหม่และเลื่อนกำหนดขุดคลองรังสิตให้เสร็จต่อไปอีก 5 ปี จาก พ.ศ. 2438 เป็น พ.ศ. 2443 แล้วเสร็จทั้งหมด พ.ศ. 2447 ทั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพิธีเปิดคลองรังสิตประยงค์ดี ประตุน้ำจุฬาลงกรณ์และ เสาวภาผ่องศรี เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2439 (ร.ศ. 115) และต่อมาไดโอนกิจการของ บริษัทมาเป็นของรัฐบาลเมื่อ พ.ศ. 2458 เป็นต้นมา (อุดม สกุลพราหมณ์ และนิพนธ์ ปัจฉิมพิพงส์, 2537: 241) เมื่อบริษัททำการขุดคลองแล้วเสร็จ ที่รกร้างว่างเปล่าก็กลายเป็นที่นาอันอุดมสมบูรณ์

ภายหลังการขุดคลองรังสิตและคลองซอยต่างๆ เสร็จสิ้นลง ได้เพิ่มพื้นที่ทำนาขึ้นอีกจำนวนมาก ได้มีการตื่นตัวในการจับจองที่ดินตลอดจนซื้อจากบริษัทขุดคลองแลคูนาสยามในปี 2450 การเช่าที่ดินในเขตทุ่งรังสิตมีผู้เช่ามากกว่าร้อยละ 90 อัตราค่าเช่านาก่อนปี 2448 ประมาณร้อยละ 12-24 ของผลผลิตต่อไร่ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 37-54 ของผลผลิตต่อไร่ในปี 2448 และจำนวนชาวนาที่ไม่มีที่ดินของตนเองมีจำนวนถึงร้อยละ 36 (สุภาภรณ์ จรัสพัฒน์, 2522: 8)

การพัฒนาทุ่งรังสิตที่กล่าวมานี้ มีผลกระทบทางด้านสังคมตามมา มีการลงทุนในธุรกิจที่ดินจนมีนายทุนที่ดินและผู้ถือครองที่ดินรายใหญ่จำนวนมาก และดูเหมือนว่าจะเป็นอาชีพที่มั่นคง ดังพรรณนาของกรมหมื่นนราธิปประพันธ์พงศ์ที่ว่า “จากการที่ได้รับพิจารณาอย่างรอบคอบและได้มีโอกาสร่วมในธุรกิจประเภทต่างๆ ด้วยตนเองแล้ว ข้าพเจ้าได้ข้อสรุปที่ว่ากิจกรรมที่เหมาะสมที่สุดสำหรับขุนนางที่ต้องการยึดอาชีพมาเลี้ยงชีวิต หรือเพื่อลงทุนนั้นยากที่จะหาอะไรดีไปกว่ากิจการด้านที่ดิน และผลประโยชน์จากที่ดินนั้นจะหาอะไรดีไปกว่าการให้เช่าที่ดินแก่ชาวนาเป็นไม่มี” (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และคณะ 524: 184-185)

วันที่ 17 สิงหาคม 2492 คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเรื่องการขายที่นาให้กรมสหกรณ์และราษฎรผู้ทำนา โดยได้พิจารณาว่าเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ราษฎรผู้ทำนา ได้มีที่นาเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองโดยกว้างขวางยิ่งขึ้น สมควรที่รัฐบาลจะต้องดำเนินการช่วยเหลือ ในที่สุดได้ลงมติว่า บรรดาที่นาที่เป็นของราชพัสดุก็ดี ของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ก็ดี หรือของหน่วยราชการอื่นใดก็ดีที่ได้ให้ราษฎรเช่าทำนาอยู่นั้น ให้ผู้ถือกรรมสิทธิ์จัดการโอนขายให้แก่กรมสหกรณ์ไปจัดสหกรณ์เช่าซื้อ เพื่อประโยชน์ของราษฎรผู้ทำนาต่อไป หากที่นาแปลงใดที่ไม่เหมาะในการที่กรมสหกรณ์จะจัดเป็นรูปสหกรณ์แล้ว ก็ให้ขายให้แก่ชาวนาต่อไปได้โดยวิธีเช่าซื้อ ทั้งนี้ให้บริหารจัดการซื้อขายกันในราคาอันสมควรโดยถือราคาท้องตลาดเป็นมาตรฐาน

สำหรับที่นาอันเป็นทรัพย์สินของศาสนสมบัตินั้น ให้กระทรวงศึกษาธิการรับไปรักษาหรือกับทางคณะสงฆ์เพื่อจัดการขายทำนองเดียวกัน

ข้อมูลจากการสำมะโนเกษตรปี พ.ศ. 2493 พบว่ามีการเช่าที่ดิน จำนวน 365,656 ราย เนื้อที่ 5,975,000 (กองเศรษฐกิจการเกษตร, 2499: 124)

วันที่ 17 ตุลาคม 2493 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. 2493 ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 67 ตอนที่ 56 ลงวันที่ 17 ตุลาคม 2493

วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2494 คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวง ทบวง กรม และหน่วยราชการต่างๆ ระวังการขึ้นค่าเช่านา ค่าเช่าที่ดิน และค่าเช่าอาคาร ที่อยู่ในความควบคุมดูแลของกระทรวง ทบวง กรม และหน่วยราชการต่างๆ

วันที่ 4 พฤษภาคม 2494 ได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติควบคุมค่าเช่านา พ.ศ. 2493 ในท้องที่บางจังหวัด พ.ศ. 2494 ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 68 ตอนที่ 28 ฉบับพิเศษ ลงวันที่ 4 พฤษภาคม 2494

วันที่ 2 กรกฎาคม 2494 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้เทศบาลขึ้นค่าเช่านา ค่าเช่าที่ดินและค่าเช่าอาคาร โดยมีเหตุผลว่า เทศบาลเป็นองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น รายได้ของเทศบาลก็นำไปใช้จ่ายในการสาธารณูปโภคเพื่อประโยชน์แก่ราษฎรในท้องถิ่นนั้น สมควรที่จะให้เทศบาลเรียกค่าเช่าเพิ่มได้ตามความเหมาะสม จึงให้ยกเว้นการบังคับตามมติคณะรัฐมนตรี

วันที่ 2 กรกฎาคม 2495 คณะรัฐมนตรีได้พิจารณา เรื่องการแก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ.2493 ตามที่กระทรวงมหาดไทยรายงาน ว่า นับตั้งแต่ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. 2493 และได้มีประกาศพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. 2493 ในท้องที่ 18 จังหวัด เป็นต้นมานั้น ได้เกิดมีปัญหามากหลายซึ่งเกิดจากการพยายามหลีกเลี่ยงที่จะปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ กล่าว อันเป็นเหตุให้มีการร้องเรียนยื่นคำร้องทุกข์ต่อทางราชการอยู่เสมอๆ ซึ่งในเรื่องนี้ กระทรวงมหาดไทยก็ได้พยายามแก้ไขอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยพยายามให้เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย และได้ถือปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลในอันที่จะให้ราษฎรได้มีที่ทำกิน โดยเฉพาะชาวนาก็ได้พยายามที่จะให้ได้มีที่นาเป็นของตนเอง แต่ถึงกระนั้นก็ตามก็ยังปรากฏว่าราษฎรชาวนาผู้ยากจนยังได้รับความเดือดร้อน เพราะเจ้าของนารายใหญ่ๆ ได้ให้ผู้อื่นเช่านาของตนผูกขาดไปนั้นได้นำไปให้เช่าช่วงหาผลประโยชน์ต่อไปซึ่งการนำไปให้เช่าช่วงนี้ได้ก่อให้เกิดการร้องเรียนในแง่ต่างๆ อันเกิดจากเล่ห์เหลี่ยมของผู้เช่าผูกขาดที่พยายามจะหาประโยชน์ให้ตนเองมากที่สุด และทำให้เป็นเรื่องยุ่งยากขึ้นเสมอๆ นอกจากนั้นก็เป็นเหตุให้ราษฎรชาวนาผู้ยากจนต้องเสียค่าเช่าสูงกว่าที่ควรจะเสียให้แก่เจ้าของนาอีกด้วย ผู้เช่าทำจริงๆ ไม่กล้าที่จะร้องเรียนและสมยอมตามข้อเรียกร้อง มิฉะนั้นก็ไม่ได้เช่าทำ บางรายเปลี่ยนผู้เช่าช่วงเป็นทำนองลูกจ้างเสียดังนี้กฎหมายควบคุมการเช่านาก็ใช้บังคับไม่ได้

ตามสาเหตุต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาเห็นว่า เพื่อตัดปัญหายุ่งยากต่างๆ ตลอดจนเพื่อเป็นการช่วยเหลือราษฎรชาวนาผู้ยากจนให้ได้รับความเป็นธรรมตามสมควร ในขั้นนี้ จึงเห็นควรให้บรรดานาขององค์การราชการ เช่น นาของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ นาของกรมธนารักษ์ (กรมคลัง) หรือของหน่วยราชการอื่นใดก็ดี เลิกการให้บุคคลเช่านาผูกขาดไปเพื่อเอาไปให้เช่าช่วงเสียและให้หน่วยราชการอื่นใดก็ดี เลิกการให้บุคคลเช่านาผูกขาดไปเพื่อเอาไปให้เช่าช่วงเสียและให้หน่วยราชการนั้น ๆ เอานาไปให้ผู้ทำนาเช่าโดยตรงต่อไป ส่วนนาของเอกชนภายนอกวงราชการนั้นจะให้ปฏิบัติตามนัยดังกล่าวได้ก็จะต้องมีการแก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. 2493 บางมาตราให้เลิกการให้เช่าช่วงเสีย คณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วมีความเห็นตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอและให้ดำเนินการต่อไปได้

วันที่ 15 มีนาคม 2497 คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเรื่อง การช่วยเหลือราษฎรผู้เช่านาทำ โดยพิจารณาว่า ตามที่รัฐบาลได้กำหนดนโยบายช่วยเหลือราษฎรผู้เช่านาทำโดยผ่านนายกองนานั้น บัดนี้ยังคงมีผู้ได้รับมอบหมายจากหน่วยราชการบางหน่วยเหมาเช่าที่นาแบ่งไปให้ราษฎรเช่าเอากำไรทำนองนายกองนาอยู่อีก ทั้งๆ ที่ได้เคยมอบให้ผู้ว่าราชการจังหวัดช่วยควบคุมดูแลเพื่อให้มีการเช่าโดยตรงจากหน่วยราชการนั้นแล้ว คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2495

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2497 ได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. 2493 ในท้องที่จังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2497 ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 71 ตอนที่ 76 ลงวันที่ 23 พฤศจิกายน 2497

ในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) มีนโยบายด้านการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับการเช่าที่ดินในข้อ 7 ดังนี้ **เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนจากการลงแรงลงทุนของตนโดยชอบธรรม ป้องกันมิให้เกษตรกรเสียเปรียบในเรื่องการตลาด การเช่าที่ดิน และการกู้เงินเอกชน** (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2503: 47)

ในปี 2507 กรมพัฒนาที่ดิน ได้ทำการสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างการถือครองที่ดินกับภาวะการณผลิตของชาวนาใน 5 จังหวัดภาคกลาง คือ ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา นครนายก ลพบุรี และนครสวรรค์ ปรากฏว่ามีชาวนาที่ถือครองที่ดินในฐานะผู้เช่าถึงร้อยละ 56 ในจำนวนนี้เป็นผู้เช่าที่นาทั้งหมด โดยไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองร้อยละ 27 และผู้เช่าที่นาบางส่วน คือ มีที่ดินตนเองบางส่วนอีกร้อยละ 29 ต่อมาในปี 2508 ได้ขยายการวิจัยออกไปอีก 11 จังหวัด คือ จังหวัดพระนคร ธนบุรี สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา นครปฐม เพชรบุรี กาญจนบุรี สระบุรี ชัยนาท สิงห์บุรี และสุพรรณบุรี ซึ่ง ไชยงค์ ชูชาติ และคณะ (2512) ได้สรุปและให้ข้อเสนอแนะเรื่องการเช่าที่ดินไว้ ว่าสมควรที่จะควบคุมการเช่านาให้มีความเสมอภาค และประสิทธิภาพเท่าที่ควรเพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นแก่เจ้าของที่ดินและผู้เช่า ซึ่งอาจดำเนินการได้โดยวิธีดังต่อไปนี้ 1) แก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา 2) เช่าที่ดินจากเอกชนมาให้ผู้เช่าได้เช่าช่วง และ 3) เป็นผู้แทนกำหนดมาตรการเช่าที่ดินระหว่างเจ้าของที่ดินกับผู้เช่า

ถึงแม้ว่าจะได้มีข้อเสนอดังกล่าวนี้ก็ตาม แต่สถานการณ์การเช่าที่ดินไม่ได้ลดน้อยลงแต่อย่างใด (อดุล นิยมวิภาต, 2515: 1-6) ได้รายงานไว้ว่า ในระหว่างปี 2511-2512 มีผู้เช่าทั่วประเทศรวม 415,195 ครอบครัว โดยภาคกลางมีผู้เช่า 201,285 ราย หรือ 40.66ภาคเหนือ 18.25 ภาคใต้ร้อยละ 15.66 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 2.67

วันที่ 14 เมษายน 2513 คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านาฉบับใหม่ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ และให้ส่งคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยให้กระทรวงเกษตรส่งผู้แทนเข้าไปร่วมพิจารณาในชั้นกรรมการ กฤษฎีกาตามที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรได้ตั้งเป็นข้อสังเกตไว้ในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี

วันที่ 7 กรกฎาคม 2513 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบและอนุมัติให้ดำเนินการตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. ว่าไม่สมควรบังคับให้การเช่านาต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้ และเห็นควรบัญญัติในทำนองที่ว่าเมื่อได้มีการเช่านาแม้มิได้ทำเป็นหนังสือก็ให้อยู่ภายใต้บังคับแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้

วันที่ 7 พฤษภาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและให้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อพิจารณาการช่วยเหลือชาวนาให้ได้เช่าที่นาเดิมประกอบด้วย รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ และเจ้าของเรื่องกรรมการ 4 ท่าน กรรมการและเลขานุการอีก 1 ท่าน เพื่อพิจารณาดำเนินการในเรื่องนี้เป็น การด่วนที่สุดตามที่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีเสนอ

วันที่ 23 กรกฎาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเป็นการด่วน โดยให้เชิญผู้แทนกระทรวงมหาดไทยและผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มาร่วมพิจารณา ทั้งนี้ ให้พิจารณาถึงการเพาะปลูกพืชอย่างอื่นด้วย

วันที่ 17 กันยายน 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาแล้ว และให้เสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไปได้

วันที่ 17 ธันวาคม 2517 ประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. 2517 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 91 ตอนที่ 215

วันที่ 20 พฤษภาคม 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้กระทรวงมหาดไทยรับเรื่องร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ไปพิจารณาใหม่ ตามนโยบายที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรับทราบไปจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เพราะผิดวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการเช่านา พ.ศ. 2517 ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ

วันที่ 22 กรกฎาคม 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (ยกเว้นเกี่ยวกับการจัดที่ดินตามกฎหมายที่ดินและการจัดที่ดินโดยรัฐเป็นผู้ดำเนินการ) ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ และให้ส่งคณะที่ปรึกษากฎหมายของนายกรัฐมนตรีตรวจพิจารณา

วันที่ 5 สิงหาคม 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้เลขาธิการกฤษฎีกา พิจารณาร่างพระราชบัญญัติควบคุมค่าเช่านา (ฉบับที่) พ.ศ. ให้ทันเสนอรัฐสภาในวันศุกร์ที่ 8 สิงหาคม 2518

วันที่ 20 กรกฎาคม 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ฉบับที่คณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาแล้ว และให้เสนอรัฐสภาต่อไปได้

วันที่ 14 สิงหาคม 2524 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2524 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 133 ตอนที่ 16 ฉบับพิเศษ

ในปี พ.ศ. 2547 ได้มีการขึ้นทะเบียนคนจน มีผู้มาลงทะเบียนเกี่ยวกับเรื่องที่ดินทำกิน 4,000,724 ราย มีผู้เช่าที่ดิน 678,077 ราย หรือร้อยละ 16.94 ของผู้ที่มีปัญหาที่ดินทำกิน (กรมการปกครอง, 2556)

วันที่ 3 พฤษภาคม 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบและเห็นชอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับกระทรวงมหาดไทยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2524 ต่อไปตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ทั้งนี้ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับความเห็นของกระทรวงพาณิชย์และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องด้วย

พ.ศ. 2554 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ทำการสำรวจการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมพบว่า เกษตรกรไทยเช่าที่ดินประมาณร้อยละ 45 ของเกษตรกรไทยทั้งหมด 5.87 ล้านครัวเรือน มีเนื้อที่ 30.59 ล้านไร่ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2557: 1)

พ.ศ. 2556 มีรายงานการศึกษาเรื่องการเช่าที่ดินเพื่อทำการเกษตรในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาว่า มีการเช่าที่นามากถึงร้อยละ 72 ของที่นาทั้งหมด (พงษ์ทิพย์ สำราญจิตต์, 2556: 1)

เอกสารอ้างอิง

1. กรมการปกครอง. 2556. **ข้อมูลปัญหาความยากจนจำแนกตามแบบ สย.** www.khonion.dopa.go.th
2. กรมพัฒนาที่ดิน. 2507. **รายงานผลการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการถือครองที่ดินกับภาวะการผลิตของกสิกรบางจังหวัดในภาคกลาง พ.ศ. 2507.** กองนโยบายที่ดิน.
3. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2535. **หนึ่งร้อยปีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 1** เมษายน 2535.
4. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2557. **กระทรวงเกษตรฯพบเงื่อนไข พ.ร.บ. การเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม.** ข่าวสารการเกษตร ฉบับที่ 10 เมษายน 2556.
5. กองเศรษฐกิจการเกษตร. 2549. **สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2497** โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ.
6. ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. 2524. **การแสวงหาระบบเศรษฐกิจใหม่หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองไทย.** ในเศรษฐกิจศาสตร์กับประวัติศาสตร์ไทย ทวีกิจการพิมพ์ กรุงเทพฯ.
7. ไชยงค์ ชูชาติ ไพรวรรณเรศานนท์ และอำนาจ ชุมสมุทร. 2512. **ความสัมพันธ์ระหว่างการถือครองที่ดินกับภาวะการผลิตของชาวนา ใน 11 จังหวัดภาคกลาง พ.ศ.2508.** รายงานเศรษฐกิจที่ดิน ฉบับที่ 3 กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ.
8. ปิยนารถ บุนนาค .2537. **คลองประวัติศาสตร์ในอดีต ในเอกสารอาศรมความคิด เรื่อง คลองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.** จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หน้า 43-48.
9. ประเสริฐ ณ นคร. 2521. **มั่งรายศาสตร์กฎหมายพระเจ้ามั่งราย.** โรงพิมพ์แสงรุ่งการพิมพ์ กรุงเทพฯ.
10. พงษ์ทิพย์ สำราญจิตต์. 2556. **ภาพสะท้อน “เกษตรนาเช่า” จำนำข้าว.** กลุ่มปฏิบัติงานท้องถิ่นไร้พรมแดน
11. เยาวนุช เวศร์ภาดา และวันชัย ตันติวิทยานิเทศ. 2543. **ข้าววัฒนธรรมแห่งชีวิต.** สำนักพิมพ์โมทีฟ กรุงเทพฯ.
12. สำนักงานสภาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2503. **แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509).**มปท.

13. สุภาภรณ์ จรัสพัฒน์. 2522. *ชาวนา :ปัญหาการผลิตและการค้าข้าวในสมัยรัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลที่ 7*. จุลสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล 3:1, หน้า 8.
14. อุดล นิยมวิภาต. 2514. *การปฏิรูปที่ดิน*. เอกสารการวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 14 พ.ศ. 2514-2519. แผนก ก 1-6.
15. อุดม สกุลพราหมณ์ และนิพนธ์ ปัจฉิมพิหงส์. 2537. *กรมชลประทานกับการดูแลรักษาคลอง: คลองเปรมประชากร*. ในเอกสารอาศรมความคิด เรื่อง คลองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หน้า 241-242.

มติคณะรัฐมนตรี

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
1	17 สิงหาคม 2492	การขายที่นาให้กรมสหกรณ์และราษฎรผู้ทำนา
2	13 กุมภาพันธ์ 2494	ระงับการขึ้นค่าเช่านา ค่าเช่าที่ดิน และค่าเช่าอาคาร ที่อยู่ในความควบคุมดูแลของ กระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานราชการต่างๆ
3	2 กรกฎาคม 2494	อนุมัติให้เทศบาลขึ้นค่าเช่านา ค่าเช่าที่ดิน และค่าเช่าอาคาร
4	2 กรกฎาคม 2495	การแก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมค่าเช่านา พ.ศ.2493
5	15 มีนาคม 2497	การช่วยเหลือราษฎรผู้เช่านาทำ
6	14 เมษายน 2513	การร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ.
7	7 กรกฎาคม 2513	ร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ.
8	7 พฤษภาคม 2517	การช่วยเหลือชาวนาให้ได้เช่าที่นาเดิม
9	23 กรกฎาคม 2517	ร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ.
10	17 กันยายน 2517	ร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ.
11	20 พฤษภาคม 2518	ร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา (ฉบับที่...) พ.ศ.
12	22 กรกฎาคม 2518	ร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา (ฉบับที่..) พ.ศ.
13	5 สิงหาคม 2518	กฎหมายช่วยเหลือชาวนา
14	20 กรกฎาคม 2519	การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. 2517
15	3 พฤษภาคม 2554	การรายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรเกี่ยวกับการขึ้นราคาค่าเช่านาของผู้ให้เช่าอย่างไม่เป็นธรรม

หมายเหตุ

มติคณะรัฐมนตรีในรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทบทวนเอกสารจากฐานข้อมูลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงเป็นการอ้างอิงเรื่องตามมติคณะรัฐมนตรี

กฎหมาย

1. มังรายศาสตร์
2. กฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จ
3. พระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. 2493
4. พระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. 2517
5. พระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2524

เรื่องที่ 5

นโยบายการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมและเหตุการณ์ที่สำคัญ

เรื่องที่ 5

นโยบายการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมและเหตุการณ์ที่สำคัญ

จากการสำรวจดินของกรมพัฒนาที่ดินพบว่า ที่ดินที่เหมาะสมต่อการเกษตรกรรมมีจำนวน 168.6 ล้านไร่ หรือร้อยละ 52.6 ของเนื้อที่ประเทศ (กรมพัฒนาที่ดิน, 2531: 6) แต่พื้นที่ที่เหมาะสมต่อการเกษตรดังกล่าวได้มีการเปลี่ยนแปลงไปใช้เพื่อกิจกรรมอื่นๆ จำนวนมาก เช่น ในช่วง พ.ศ. 2530-2532 โสภณ ชมชาญ (2538: 19) ได้รายงานว่ามีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเกษตร ในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร เฉลี่ยปีละ 20,000 ไร่ ด้วยสาเหตุที่ว่าที่ดินที่เหมาะสมต่อการเกษตรมีจำกัดแต่ประชากรเพิ่มขึ้นและจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารของประเทศในอนาคต จึงได้มีนโยบายและเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมปรากฏตามลำดับเวลาดังนี้

วันที่ 19 มิถุนายน 2511 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม ดังนี้

“มาตรา 8 ให้อธิบดีมีอำนาจอนุญาตให้สมาชิกนิคมเข้าทำประโยชน์ในที่ดินของนิคมตามกำลังแห่งครอบครัวของสมาชิกนิคมนั้น แต่ไม่เกินครอบครัวละห้าสิบไร่

มาตรา 9 สมาชิกนิคมจะต้องใช้ที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ตาม มาตรา 8 เฉพาะเพื่อทำการเกษตรตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี ถ้าจะทำการอย่างอื่นด้วย ต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดี”

วันที่ 18 กันยายน 2517 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2517 มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม ดังนี้

“มาตรา 45 ห้ามมิให้เจ้าของที่ดินหรือผู้ได้รับสิทธิในที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดินใช้ที่ดินนั้นเพื่อประโยชน์อย่างอื่นที่ไม่ใช่เกษตรกรรม หรือทำการปลูกสร้างสิ่งใดๆ หรือทำการใดๆ แก่ที่ดินนั้นอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่การจัดรูปที่ดิน เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัด

ในกรณีที่มีผู้ฝ่าฝืนความในวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดมีอำนาจสั่งให้ผู้ฝ่าฝืนรื้อถอน ทำให้คืนสู่สภาพเดิม หรืองดเว้นการกระทำนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดถ้าผู้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม ให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดดำเนินการรื้อถอน หรือทำให้คืนสู่สภาพเดิมโดยผู้ฝ่าฝืนจะเรียกร้องค่าเสียหายมิได้ และต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนหรือทำให้คืนสู่สภาพเดิมนั้นด้วย

มาตรา 52 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 45 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท”

วันที่ 5 มีนาคม 2518 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม ดังนี้

“มาตรา 39 ที่ดินที่บุคคลได้รับสิทธิโดยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจะทำการแบ่งแยก หรือโอนสิทธิในที่ดินนั้นไปยังผู้อื่นมิได้ เว้นแต่เป็นการตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม

หรือโอนไปยังสถาบันเกษตรกร หรือ ส.ป.ก. เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง”

วันที่ 5 มีนาคม 2518 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม ดังนี้

“ได้กำหนดให้มีการใช้ที่ดินประเภทชนบท และเกษตรกรรมอยู่ด้วยในการประกาศผังเมืองรวม”

วันที่ 5 มีนาคม 2518 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม ดังนี้

“มาตรา 21 ห้ามมิให้ผู้ใดก่อสร้างอาคาร เว้นแต่เจ้าอาคารจะได้รับใบอนุญาตจากพนักงานท้องถิ่น”

วันที่ 6 พฤษภาคม 2523 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงอุตสาหกรรม รับไปพิจารณาดำเนินการในเรื่องการกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสม ให้เป็นเขตทำเกษตรกรรม ตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอ

วันที่ 6 มกราคม 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการการคุ้มครองพื้นที่ถือครองทำการเกษตร จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอสำหรับรายละเอียดการดำเนินการมอบให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายมีชัย ฤชุพันธุ์) ร่วมกันพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง

วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชกฤษฎีกา และร่างประกาศกระทรวงมหาดไทย ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้ดำเนินการต่อไปได้ สำหรับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประกาศกระทรวงมหาดไทย ให้กระทรวงมหาดไทยรับไปดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมายโดยเร็วที่สุด และเห็นชอบด้วยตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอในข้อ 2 และข้อ 3 และมอบให้กระทรวงมหาดไทยรับไปดำเนินการต่อไปได้

วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2524 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบนโยบายและมาตรการการพัฒนาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ นโยบายดังกล่าวได้ระบุถึงปัญหาการใช้ที่ดินและการขยายตัวของกรุงเทพมหานครไว้ ดังนี้

“ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน

ปัญหาการบุกรุกที่ดินที่อุดมสมบูรณ์ทางการเกษตร และการใช้ที่ดินบริเวณชานเมืองที่ขาดแบบแผน และไม่มีประสิทธิภาพ

ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงได้กำหนดนโยบายและมาตรการด้านการตั้งถิ่นฐานในเมืองไว้ในข้อที่ 3 ว่า

ถือว่าที่ดินในเมืองและโดยรอบเป็นทรัพยากรของส่วนรวมที่จะต้องมีการใช้ที่ดินบริเวณชานเมือง เพื่อเป็นกรอบหรือแนวทางในการวางผังเมือง หรือการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในชั้นรายละเอียดต่อไป”

เดือนตุลาคม 2524 ได้มีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ในบทที่ 2 เรื่องแผนปรับโครงสร้างการเกษตร การเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หน้า 61 ได้กล่าวถึงการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมไว้ ดังนี้

“ ข. ที่ดินและป่าไม้ จำเป็นต้องกำหนดมาตรการพัฒนา ดังนี้

(1) เร่งรัดสำรวจการใช้ที่ดินเพื่อกำหนดนโยบายการใช้ที่ดิน มิให้เขตเมืองขยายตัวออกไปยังพื้นที่เกษตรที่รัฐได้ลงทุนระบบชลประทานไว้แล้ว หรือพื้นที่ที่ดินมีคุณภาพซึ่งสามารถให้ผลผลิตได้สูง และส่งเสริมการใช้ที่ดินสำหรับการเพาะปลูกให้ถูกประเภท (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2524: 61)

ในเดือนกรกฎาคมและกันยายน 2525 กรุงเทพมหานครได้ใช้อำนาจตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ร่วมกับ มาตรา 67 แห่งพระราชบัญญัติบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518 กำหนดเป็นข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเพื่อควบคุมการก่อสร้าง รวม 3 แห่ง คือ

(1) ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้างดัดแปลงใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิด หรือบางประเภทในท้องที่เขตมีนบุรี แขวงคลองสิบ แขวงคูฝั่งเหนือ เขตหนองจอกและแขวงคลองสามประเวศ แขวงลำปลาทิว แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2525 ประกาศเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2525

(2) ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้างดัดแปลงใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิด หรือบางประเภทในท้องที่แขวงฉิมพลี แขวงบางระมาด แขวงบางเชือกหนัง และแขวงบางพรหม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร พ.ศ.2525 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 99 ตอนที่ 127 เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2525

(3) ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้างดัดแปลงใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิด หรือบางประเภทในท้องที่แขวงบางไผ่ แขวงบางแคเหนือ และแขวงคลองขวาง เขตภาษีเจริญ พ.ศ.2525 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 99 ตอนที่ 27 เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2525

เดือนพฤศจิกายน 2526 สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชียได้ทำการวิเคราะห์นโยบายการพัฒนาการเกษตรและกิจกรรมที่ต่อเนื่อง ตามความต้องการของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผลจากการศึกษาดังกล่าว ทางสถาบันฯได้เสนอแนวนโยบายการใช้ที่ดินเกี่ยวกับการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมไว้ ดังนี้

“1. กำหนดแนวทางและมาตรการควบคุมการใช้ที่ดินต่างๆ ให้เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไม่ให้มีการใช้ที่ดินผิดประเภทในพื้นที่ที่รัฐได้ลงทุนในด้านวิสาหกิจพื้นฐานไปแล้วจำนวนมาก เช่น ในเขตพื้นที่ชลประทาน หรือพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการเกษตร เร่งรัดการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับจังหวัดให้แล้วเสร็จทั่วประเทศ (AIT, 1983: 15)”

ข้อเสนอดังกล่าวนี้ไม่มีผลในทางปฏิบัติแต่อย่างใด

วันที่ 20 สิงหาคม 2527 กระทรวงมหาดไทยได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ได้ออกประกาศเรื่องกำหนดบริเวณห้ามการก่อสร้างตัดแปลงหรือเปลี่ยนการใช้อาคารชนิดใดหรือประเภทใด ในท้องที่บางแห่งในอำเภอบางไทร อำเภอบางปะอิน อำเภอบางบาล อำเภอบางศรีอยุธยา ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 101 ตอนที่ 139 เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2527 เจตนารมณ์ของประกาศกระทรวงมหาดไทยฉบับนี้ เพื่อการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม

เดือนตุลาคม 2529 ได้มีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) ในส่วนของแผนพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้กล่าวถึงปัญหาการใช้ที่ดินไม่มีประสิทธิภาพในสภาพปัญหา ข้อ 6.2 ซึ่งมีอยู่ 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ การใช้ที่ดินไม่ตรงกับสมรรถนะของที่ดิน และการนำที่ดินเหมาะสมแก่การเกษตรมาใช้เพื่อกิจกรรมอื่นๆ เช่น ที่อยู่อาศัยและโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น และสถานการณ์ดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2529: 117)

วันที่ 1 กันยายน 2530 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในหลักการเรื่องนโยบายที่ดินตามที่คณะอนุกรรมการที่ดิน คณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาตินำเสนอ นโยบายที่ดินดังกล่าวได้แบ่งออกเป็น 4 ด้าน นโยบายที่ดินเพื่อเศรษฐกิจ นโยบายที่ดินเพื่อสังคม นโยบายที่ดินเพื่อการอนุรักษ์ และนโยบายที่ดินเพื่อความมั่นคง

ในส่วนของนโยบายที่ดินเพื่อเศรษฐกิจ ได้กล่าวถึงการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมมีความว่า “ออกกฎหมายคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม เพื่อสงวนพื้นที่ทำการเกษตรที่มีความอุดมสมบูรณ์ไว้มิให้เปลี่ยนสภาพการใช้ที่ดินเพื่อกิจกรรมอื่นๆ”

เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารที่ดินของประเทศ ได้ยึดนโยบายที่ดินดังกล่าวเป็นหลักในการดำเนินงาน คณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทย พิจารณานำนโยบายที่ดินรวมทั้งกลยุทธ์และมาตรการ เสนอคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติดำเนินการเพื่อให้เป็นนโยบายที่ดินของชาติ

ในปี 2531 กรมพัฒนาที่ดินได้มีการศึกษาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ.2526 ให้คณะกรรมการพัฒนาที่ดินมีอำนาจกำหนดเขตคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม โดยแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 3, มาตรา 5, มาตรา 5 ทวิ, มาตรา 5 ตริ, มาตรา 16 และมาตรา 16 ทวิ แต่ไม่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่งตั้ง (โสภณ ขมชาญ, 2531: 12)

วันที่ 19 ธันวาคม 2532 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเรื่องดำเนินการลดการเก็งกำไรจากการซื้อขายที่ดิน ดังนี้

“ 1.อนุมัติในหลักการมาตรการการเก็งกำไรจากการซื้อขายที่ดิน และมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยเป็นเจ้าของเรื่องร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รับผิดชอบดำเนินการ ดังนี้

(1) กำหนดรูปแบบการใช้ที่ดินให้ชัดเจน โดยอาศัยกฎหมายที่มีอยู่ เช่น การกำหนดเขตที่ดินเพื่ออยู่อาศัย เขตที่ดินเพื่อการพาณิชย์ เขตที่ดินเพื่อการเกษตรและเขตที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม

(2) พิจารณากำหนดอัตราค่าเช่าของที่ดิน ตามประเภทต่างๆในข้อ (1)

(3) พิจารณาแก้ไขเทศบัญญัติก่อสร้าง โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร ให้สอดคล้องกับสภาพของเมืองในปัจจุบันที่ราคาที่ดินสูงขึ้นมาก

(4) ปรับราคาประเมินที่ดินให้สอดคล้องกับราคาที่มีการซื้อขายจริง โดยเฉพาะในบริเวณที่มีการเปลี่ยนแปลงของราคาตลาดอย่างรวดเร็วอันเป็นผลมาจากโครงการลงทุนของรัฐ และเร่งดำเนินการจัดตั้งสำนักงานกลางที่มีอิสระในการกำหนดราคาที่ดินและโรงเรียน

(5) พิจารณาเพิ่มอัตราภาษีบำรุงท้องที่สำหรับที่ดินที่ได้มีการใช้ประโยชน์ หรือใช้ประโยชน์ผิดรูปแบบ ตามที่จะกำหนดในข้อ (1) ”

วันที่ 25 ตุลาคม 2533 คณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ได้มีมติในการประชุม ครั้งที่ 4/2533 ในเรื่องการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม ดังนี้

“ในปัจจุบันได้มีการใช้พื้นที่ดินทางการเกษตรไปประกอบอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก ทำให้พื้นที่ทำการเกษตรลดน้อยลง เพื่อสงวนพื้นดินไว้ทำการเกษตร การกำหนดเขตทำการเกษตรจึงเป็นสิ่งจำเป็น แต่ในช่วงที่ผ่านมาไม่ว่าการกำหนดเขตอุตสาหกรรม การกำหนดพื้นที่สีเขียวมีการโต้แย้งเป็นปัญหาในทางปฏิบัติ เพื่อให้การกำหนดเขตทำการเกษตรประสบผลสำเร็จ มาตรการที่ใช้ควรยึดหลักการให้สิ่งจูงใจแก่ภาคเกษตร กล่าวคือ ให้สิ่งสนับสนุนต่างๆ เช่น บัณฑิตการผลิต สินเชื่อ เป็นต้น น่าจะเหมาะสมกว่าการใช้หลักการบังคับซึ่งจะเป็นการไม่เป็นธรรมสำหรับเกษตรกร รวมทั้งใช้มาตรการที่เป็นการสกัดกั้นไม่ให้ผู้ประกอบการด้านอื่นเข้าไปในพื้นที่ เช่น สกัดกั้นอุตสาหกรรมด้วยมาตรการด้านการเก็บค่าน้ำ เป็นต้น”

ในปี พ.ศ. 2533-2534 คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภาตระหนักถึงปัญหาการสูญเสียพื้นที่เกษตรกรรม จึงได้จัดสัมมนาเรื่อง แนวคิดการกำหนดเขตเกษตรกรรมแห่งชาติขึ้น รวม 2 ครั้ง ดังนี้

(1) สรุปการสัมมนา ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2533 ที่ห้องประชุมรัฐสภา กรุงเทพมหานคร มีดังนี้

“1. ทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกันว่าควรมีการกำหนดเขตเกษตรกรรมแห่งชาติขึ้น ทั้งนี้ควรดำเนินการโดยกำหนดของเขตการใช้ที่ดินเพื่อกิจกรรมต่างๆ ให้ชัดเจนทั่วประเทศ

2. จำเป็นจะต้องมีการปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่ให้อื้ออำนวยต่อการกำหนดเขตเกษตรกรรมแห่งชาติในอนาคต ตลอดจนองค์กรกลางที่จะทำหน้าที่บริหารที่ดินของประเทศ

3. การกำหนดเขตเกษตรกรรมแห่งชาติจะต้องยึดความเหมาะสมของดินเป็นหลักเพื่อให้มีผลตอบแทนที่คุ้มค่าต่อการลงทุน

4. การกำหนดเขตการเกษตรกรรมแห่งชาตินั้น ควรจะต้องยืดหยุ่นควรจะมีการทบทวนการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินตามช่วงระยะเวลา ตามสภาพการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

5. ในการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินที่กำหนดไว้แล้วจะต้องนำมาตรการด้านภาษีเข้ามาเรียกจากผู้ที่เกี่ยวข้องที่ทำให้การใช้ที่ดินเปลี่ยนแปลงไป เพื่อรัฐจะได้นำเงินที่เก็บได้ไปพัฒนาพื้นที่อื่นๆ

6. ในการกำหนดเขตเกษตรกรรมแห่งชาติ ควรทำความเข้าใจกับเกษตรกรโดยผ่านทางสถาบันเกษตรกรที่มีอยู่หลายสถาบันในปัจจุบันนี้

7. ควรนำแนวความคิดเรื่อง “ธนาคารที่ดิน” พิจารณาเป็นมาตรการรองรับที่สำคัญอันหนึ่งในการกำหนดเขตเกษตรกรรมแห่งชาติ

8. มีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการกำหนดเขตเกษตรกรรมแห่งชาติเร่งรีบ”
(วุฒิสภา, 2534: 1-2)

(2) สรุปรการสัมมนา ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2534 ที่จังหวัดพิษณุโลก มีดังนี้

“1. ทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกันว่าควรมีการกำหนดเขตเกษตรกรรมแห่งชาติขึ้นโดยกำหนดขอบเขตการใช้ที่ดินเพื่อกิจกรรมต่างๆ ให้ชัดเจนทั่วประเทศ และให้รีบเร่งดำเนินการโดยเร็วจะต้องมีความกล้าหาญในการดำเนินการ

2. ในระยะสั้นให้ใช้มติคณะรัฐมนตรีและกฎหมายที่มีอยู่มาช่วยในการกำหนดเขตเกษตรกรรมไปก่อน และพิจารณาร่างเป็นกฎหมายเฉพาะขึ้นในระยะยาว

3. ในการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินที่กำหนดไว้แล้ว จะต้องนำมาตรการภาษีเข้ามาใช้กับผู้นำพื้นที่เกษตรกรรมไปใช้เพื่อกิจกรรมอื่นๆ

4. ให้ใช้ความเหมาะสมของดินเป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการกำหนดเขตเกษตรกรรม รวมทั้งพิจารณาถึงความเป็นธรรมในสังคมด้วย

5. จะต้องดำเนินการให้เกษตรกรรมรวมตัวกันในรูปของสหกรณ์ และจะต้องปรับปรุงระบบสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6. จะต้องป้องกันการบุกรุกทำลายป่า โดยเฉพาะในเขตต้นน้ำลำธารอย่างเคร่งครัด เพื่ออำนวยความสะดวกให้พอเพียงต่อการทำเกษตรในพื้นที่ตอนล่าง” (วุฒิสภา, 2534: 3-4)

วันที่ 6 มิถุนายน 2534 กระทรวงมหาดไทยได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 ได้ออกประกาศเรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้างดัดแปลงใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภทภายในบริเวณฝั่งธนบุรีตรงข้ามบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ในท้องที่แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ แขวงวัดกัลยาณี เขตธนบุรี และแขวงสมเด็จพระเจ้าพระยา เขตคลองสาม กรุงเทพมหานคร ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 108 ตอนที่ 100

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ประกาศใช้เมื่อเดือน ตุลาคม 2534 ได้มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม ดังนี้

ในบทที่ 2 การพัฒนาการเกษตร หัวข้อ 3 แนวทางการพัฒนาการเกษตร หน้า 42 ได้กล่าวถึงการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมไว้ ดังนี้

“3. แนวทางการพัฒนาการเกษตร

การพัฒนาการเกษตรเพื่อสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจ จะเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและเพิ่มมูลค่าของผลผลิต ดังนี้

3.1 การใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้มีประสิทธิภาพให้เป็นฐานการผลิตทางเกษตรและทรัพยากรไว้สำหรับอนาคตโดยจะเน้น

3.1.1 การคุ้มครองเขตเกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์เป็นพิเศษ โดยเฉพาะพื้นที่เกษตรที่รัฐบาลได้ลงทุนระบบชลประทานและบริการขั้นพื้นฐานไปแล้วเป็นจำนวนมาก ให้สามารถทำการเกษตรต่อไปตามศักยภาพของพื้นที่ เพื่อป้องกันการรุกร้าและการกัดกร่อนที่นำไปใช้ในกิจกรรมอื่นๆโดยมีมาตรการ ดังนี้

(1) พิจารณาเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้ากับผู้ที่ถือครองที่ดินในเขตการเกษตรไว้ โดยมีได้ใช้ประโยชน์หรือนำไปใช้กิจกรรมอื่น ตลอดจนพิจารณาระบบการเก็บภาษีจากผู้ที่ได้ประโยชน์จากราคาทรัพย์สินที่สูงขึ้น เนื่องจากอยู่ใกล้โครงสร้างพื้นฐานการเกษตรที่รัฐพัฒนาขึ้นเพื่อกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาให้เท่าเทียมกัน

(2) ศึกษาความเป็นไปได้ในการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีผลในการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมในเขตชลประทาน เพื่อสงวนพื้นที่ดังกล่าวมิให้เปลี่ยนสภาพการใช้ที่ดินเพื่อกิจกรรมอื่น

3.1.2 สนับสนุนการใช้ที่ดินอย่างเป็นระบบเพื่อลดความขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการเกษตรด้วยกันและผู้ประกอบอาชีพอื่น เช่น ชาวนากับผู้เลี้ยงกุ้ง และชาวนากับผู้ทำนาเกลือ เป็นต้น โดยใช้มาตรการจูงใจต่างๆ เช่น การใช้สินเชื่อที่มีเงื่อนไขผ่อนปรน

3.1.3 วางแผนการใช้ที่ดินเพื่อกำหนดเขตการใช้ที่ดินนั้นอย่างชัดเจน โดยสนับสนุนให้มีกฎหมายรองรับเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดิน” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2534: 42)

วันที่ 21 ตุลาคม 2535 นาย ชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 50 ต่อรัฐสภา โดยมีนโยบายด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ข้อ 4.8.1 ว่าจะกำหนดเขตการใช้ที่ดินให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงสมรรถนะของดิน และศักยภาพของพื้นที่เช่นเขตพื้นที่เกษตรกรรม พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม ชุมชน และพื้นที่ป่านุรักษ์ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 400)

วันที่ 4 เมษายน 2535 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม ดังนี้

“มาตรา 43 ในกรณีที่ปรากฏว่าพื้นที่ใดมีลักษณะเป็นพื้นที่ต้นน้ำ ลำธาร หรือมีระบบนิเวศตามธรรมชาติที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นโดยทั่วไป หรือมีระบบนิเวศตามธรรมชาติที่อาจถูกทำลายหรืออาจได้รับผลกระทบกระเทือนจากกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ได้โดยง่าย หรือเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าทางธรรมชาติหรือศิลปกรรมอันควรแก่การอนุรักษ์ และพื้นที่นั้นยังมิได้ถูกประกาศกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้พื้นที่นั้นเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

มาตรา 44 ในการออกกฎกระทรวงตามมาตรา 43 ให้กำหนดมาตรการคุ้มครองอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างดังต่อไปนี้ไว้ในกฎกระทรวงด้วย

(1) กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อรักษาธรรมชาติหรือมิให้กระทบกระเทือนต่อระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติ หรือคุณค่าของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

(2) ห้ามการกระทำ หรือกิจกรรมใดๆ ที่อาจเป็นอันตราย หรือก่อให้เกิดผลกระทบในทางเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศน์ของพื้นที่นั้นจากลักษณะตามธรรมชาติ หรืออาจเกิดผลกระทบต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม”

ในปี 2538 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้มอบหมายให้ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ศึกษาถึงแนวทางให้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม แต่ไม่ได้มีผลในทางปฏิบัติ (ศูนย์วิชาการสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2538)

เดือนตุลาคม 2539 ได้มีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544)

ในบทที่ 4 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หัวข้อ 2.1 หน้า 145 ได้กล่าวถึงการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมไว้ดังนี้

“จัดทำและกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ นอกเขตป่าอนุรักษ์ให้ชัดเจนเหมาะสมกับสภาพทรัพยากรดิน เขตการใช้ประโยชน์ที่ดินชายฝั่งทะเลให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชายฝั่ง รักษาพื้นที่ชลประทานไว้เพื่อการผลิตทางการเกษตร รวมทั้งพิจารณาด้านกฎหมาย กฎระเบียบ และมาตรการจูงใจ เพื่อให้การกำหนดเขตบรรลุผลในทางปฏิบัติ” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2539: 140)

วันที่ 26 พฤศจิกายน 2539 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2559 ซึ่งเสนอโดยสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ได้มีนโยบายอนุรักษ์และคุ้มครองพื้นที่ที่เหมาะสมอย่างน้อยร้อยละ 35 ของพื้นที่ประเทศไว้เพื่อการเกษตรกรรม โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ และพื้นที่เขตชลประทาน โดยใช้มาตรการด้านกฎหมายและด้านการเงินการคลัง เข้ามาช่วยในการคุ้มครองพื้นที่ทำการเกษตรที่มีความอุดมสมบูรณ์ไว้มิให้เปลี่ยนสภาพ (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2540)

นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีก็ได้แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีคณะที่ 53 เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2540 ในข้อ 2.7.1 เรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีนโยบายในการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสมและมีการกำหนดเขตพื้นที่เกษตรกรรมด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 491)

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2540 สำนักนายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งที่ 92/2540 แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษา นโยบายการศึกษากระจายการถือครองที่ดิน

ผลการศึกษามีข้อเสนอให้ใช้ระบบภาษีมากระจายการถือครองที่ดินและให้มีการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม

ต่อมาได้มีการนำผลการศึกษาดังกล่าวนี้ไปจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นที่ จ.เชียงใหม่ ขอนแก่น สงขลา และที่กรุงเทพมหานคร มีผลสรุปดังนี้

“ควรมีการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน (Zoning) โดยการนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องมา บังคับใช้อย่างเข้มงวดและกำหนดเขตการใช้ที่ดินให้เหมาะสมและชัดเจน เช่น พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่อุตสาหกรรม พื้นที่ที่อยู่อาศัยร่วมกับนโยบายด้านผังเมืองโดยให้ อบต. มีส่วนร่วมการพิจารณาเพื่อ แก้ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่ตรงกับศักยภาพ และเก็บภาษีในอัตราที่สูงกับผู้ที่ใช้ประโยชน์ที่ดินไม่ถูก กับศักยภาพหรือมีการเปลี่ยนการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตที่รัฐบาลได้ลงทุนไปแล้ว เพื่อเป็นการคุ้มครอง พื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่อุตสาหกรรม เช่น เจ้าของโรงงานอุตสาหกรรม จะไม่สามารถเข้าไปกว้านซื้อที่ นานในเขตชลประทาน ซึ่งมีราคาถูกเพื่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมได้ เนื่องจากได้ถูกกำหนดให้ใช้ประโยชน์ด้าน การเกษตรเท่านั้นจำเป็นต้องไปตั้งในเขตนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งมีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมแล้ว ที่ดิน เกษตรกรรมก็จะไม่ถูกเปลี่ยนแปลง ในทำนองเดียวกันที่ดินไม่เหมาะสมกับการทำเกษตร แต่มีสิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมสำหรับกิจการอุตสาหกรรมก็ควรมีการคุ้มครองเพื่อกิจการอุตสาหกรรมนั้น ” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2542)

ในปี 2541 สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ได้มอบหมายให้บริษัทเทสโก จำกัด ศึกษา เรื่องการวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมและการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยกำหนดชั้นคุณภาพการใช้ที่ดิน เพื่อเกษตรกรรมและกำหนดมาตรการการจัดการสิ่งแวดล้อมจนแล้วเสร็จ แต่ไม่มีผลในทางปฏิบัติ (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2541)

วันที่ 7 ตุลาคม 2540 ได้มีการประกาศใช้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)

ในบทที่ 5 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หัวข้อ (4.1) หน้า 67 ได้กล่าวถึงการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมไว้ดังนี้

“กำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ที่สมควรอนุรักษ์เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ควบคู่ ไปกับการสร้างแรงจูงใจผ่านมาตรการด้านสินเชื่อ ภาษี และระบบตลาด เพื่อกระจายสิทธิการ ถือครองที่ดินในพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการเกษตรแต่มิได้ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร พร้อมทั้งให้มีกลไก สนับสนุนด้านการเงิน เพื่อรับซื้อที่ดินซึ่งเจ้าของประสงค์จะจำหน่ายจ่ายโอนและนำมาให้เกษตรกรที่ไม่มี ที่ดินทำกินเช่าทำการเกษตร” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544: 67)

ในปี 2541 คณะกรรมาธิการการปกครอง สภาผู้แทนราษฎรได้เสนอญัตติ ต่อสภาผู้แทนราษฎรให้มีการศึกษากรณีให้มีการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ได้มีการจัดทำร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม พ.ศ... แล้วเสร็จในปี 2542 ต่อมาได้นำเข้าพิจารณาในสภาผู้แทนราษฎรเมื่อเดือน กุมภาพันธ์ 2543 สภาผู้แทนได้มีมติเห็นชอบและ เสนอให้รัฐบาลดำเนินการแต่ไม่มีการดำเนินการ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2542)

วันที่ 14 มีนาคม 2543 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรรายงานการพิจารณาศึกษาสถิติให้มีการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พร้อมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ สรุปได้ว่าพื้นที่ที่จะนำมาพัฒนาเป็นพื้นที่ชลประทานมีน้อยเพราะไม่สามารถหาพื้นที่ที่เหมาะสมได้ ประกอบกับได้มีการคัดค้านจากบุคคลกลุ่มต่างๆ ในขณะที่พื้นที่ที่เหมาะสมต่อการเกษตรซึ่งไม่สามารถสร้างขึ้นทดแทนได้เปลี่ยนสภาพไปใช้เพื่อกิจกรรมอื่น สำหรับการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมนั้น จำแนกเป็น พื้นที่ที่ควรดำเนินการคุ้มครอง และพื้นที่เร่งด่วนที่ควรคุ้มครอง โดยการตรากฎหมายขึ้นใหม่เป็นการเฉพาะ และมาตรการช่วยเหลือที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าของที่ดิน พร้อมทั้งได้เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม พ.ศ. ที่กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ และมอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม รับไปพิจารณาดำเนินการ แล้วแจ้งให้สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรีทราบ เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

วันที่ 3 มิถุนายน 2546 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบเรื่อง ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินของชาติ ที่กำหนดแผนงานเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินรวม 7 แผนงาน แผนงานหนึ่งคือ แผนงานการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม โดยมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับผิดชอบ

วันที่ 19 ตุลาคม 2549 ได้มีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)

ในบทที่ 4 การเสริมสร้างทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แนวทางการพัฒนา หน้า 82 ได้กล่าวถึงการคุ้มครองพื้นที่การเกษตรไว้ดังนี้

“จัดระบบการใช้ที่ดินการเกษตร และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการผลิต และควบคุมพื้นที่ชลประทานให้ใช้เป็นพื้นที่สำหรับการผลิตในภาคเกษตรตลอดไป”

นอกจากนี้ในเป้าหมายของแผนพัฒนาฉบับที่ 10 ให้มีการรักษาพื้นที่เกษตรในเขตชลประทานไว้ไม่น้อยกว่า 31 ล้านไร่ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549: 40,82)

วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2551 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551

“มาตรา 9 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้”

(1) พิจารณาการวางแผนการใช้ที่ดิน การพัฒนาที่ดิน และการกำหนดบริเวณการใช้ที่ดิน เสนอขอรับความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องรับไปปฏิบัติ.....”

วันที่ 1 ธันวาคม 2551 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีคำสั่งที่ 786/2551 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดแนวทางและยกร่างกฎหมายการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม โดยมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. กำหนดกรอบแนวทางและมาตรการการปฏิบัติเพื่อการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม
2. พิจารณายกร่างกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม

3. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยปฏิบัติงานได้ตามความจำเป็น
 4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มอบหมาย
- คณะกรรมการได้กราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชบัญญัติการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม พ.ศ.

แล้วเสร็จแต่ไม่มีผลในทางปฏิบัติ

วันที่ 3 มิถุนายน 2551 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเสนอข้อมูลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เกี่ยวกับกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดที่จะให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนทำนาปลูกข้าวในประเทศไทย โดยสื่อมวลชนได้เสนอข่าวว่า มีกลุ่มนักธุรกิจชาวฮังการีสนใจที่จะมาร่วมลงทุนทำนาในประเทศไทย และส่งผลผลิตออกไปยังประเทศของตนเอง และเนื้อหาในข่าวระบุว่า ขณะนี้ได้มีการตั้งบริษัท รวมใจชาวนา ขึ้นโดยมีนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านการปลูกข้าว และเกษตรกร ร่วมเป็นกรรมการ มีจุดประสงค์เพื่อรับจ้างทำนาทั่วประเทศในฐานะผู้มีประสบการณ์ คิดค่าจ้าง 1 ไร่ 5,000 บาท โดยบริษัทดังกล่าวจะทำงานรองรับการเข้ามาลงทุนของนักธุรกิจชาวฮังการี ซึ่งการให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนเพื่อทำนาปลูกข้าวและส่งผลผลิตออกไปยังประเทศของตนเองนั้นเป็นนโยบายที่เป็นอันตรายต่อชาติ และกระทบต่อวัฒนธรรม รวมทั้งวิถีชีวิตในการประกอบอาชีพทำนาของชาวนาไทย อีกทั้งเป็นการต้องห้ามตามกฎหมาย

วันที่ 26 ตุลาคม 2554 มีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ในบทที่ 5 ยุทธศาสตร์ความเข้มแข็งภาคเกษตร ความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน หน้า 58 ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนา ใน ข้อ 5.1 ไว้ดังนี้

“5.1 การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการผลิตภาคเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

5.1.1 รักษา ปกป้อง และคุ้มครองพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการเกษตรและสนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยมีที่ดินเป็นของตนเองหรือมีสิทธิทำกินในที่ดิน โดยการปรับปรุง กฎ ระเบียบ ที่มีอยู่ให้เอื้อต่อการนำที่ดินมาใช้เพื่อการเกษตร เช่น พระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2524 เป็นต้น รวมถึงการเร่งรัดการออกกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาและควบคุมการใช้พื้นที่เกษตรกรรมที่มีศักยภาพสูงที่รัฐบาลได้มีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานไว้แล้ว เช่น ระบบชลประทาน ระบบคมนาคมและขนส่ง เป็นต้น และบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจังโดยเฉพาะพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 เพื่อคุ้มครองพื้นที่สีเขียวและพื้นที่เกษตรกรรมเพื่อการผลิตทางการเกษตรที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนของประเทศ” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม, 2554: 58)

วันที่ 9 กรกฎาคม 2556 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม พ.ศ.” และรับทราบความเห็นและผลการพิจารณาของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับกระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงคมนาคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยในส่วนของสภาที่ปรึกษาฯ มีความเห็นและข้อเสนอแนะในการคุ้มครองพื้นที่

เกษตรกรรมของประเทศไทย และสาระสำคัญที่ควรกำหนดไว้ใน (ร่าง) พระราชบัญญัติการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม พ.ศ. สรุปได้ ดังนี้

1. รัฐต้องกำชับและสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ที่ดินที่มีอยู่อย่างเข้มงวดและเคร่งครัด เพื่อสงวนและรักษาที่ดินไว้เป็นสมบัติของไทยอย่างยั่งยืน

2. รัฐต้องเร่งดำเนินการให้มีการตรากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม เพื่อเป็นการสงวนพื้นที่ของประเทศไทย ที่มีคุณลักษณะของสภาพพื้นที่ที่เหมาะสม หรือมีการจัดสร้างโครงสร้างพื้นฐานและการจัดการชลประทานที่เหมาะสมไว้สำหรับการทำการเกษตรและเพื่อการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร

3. ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย เห็นควรกำหนดเหตุผลในการออกกฎหมาย ดังนี้ "เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมที่ดินจึงเป็นปัจจัยสำคัญและเป็นรากฐานของการผลิตทางการเกษตร ซึ่งจำเป็นต้องบำรุงรักษาและฟื้นฟูดิน รวมทั้งพัฒนาให้เหมาะสมแก่การประกอบการเกษตรได้อย่างยั่งยืนและนำไปสู่การเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญของโลก และจากผลของการขยายตัวทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน ทำให้มีการนำที่ดินที่เหมาะสมกับการเกษตรไปใช้เพื่อกิจกรรมอื่นๆ หรือเป็นเจ้าของที่ดินแทนคนต่างด้าวด้วยประการใดๆ ซึ่งอาจเกิดผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารของประเทศและความเป็นอยู่ของเกษตรกร ประกอบกับยังไม่มีกฎหมายคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมในลักษณะที่เป็นองค์รวม ดังนั้นเพื่อป้องกันมิให้เกษตรกรสูญเสียที่ดิน และเพื่อควบคุมการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางด้านเกษตรกรรม อันจะมีผลกระทบต่อศักยภาพการผลิตด้านการเกษตรและต่อความมั่นคงทางอาหารของประเทศ ตลอดจนเพื่อควบคุมการใช้ที่ดิน ให้เกิดประโยชน์ด้านเกษตรกรรมอย่างเต็มที่ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น"

4. ในคำจำกัดความคำว่า "พื้นที่เกษตรกรรม" ใน (ร่าง) พระราชบัญญัติฯ ควรมีการพิจารณาให้ความหมายครอบคลุมกิจกรรมการเกษตรทุกประเภท และควรหมายรวมถึงภารกิจที่เป็น การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรกรรมที่เหมาะสมกับประเภทกิจกรรมการเกษตรในพื้นที่นั้นด้วย และสามารถสื่อความหมายให้ชัดเจนว่าเป็นกิจการประเภทใด ขนาดของกิจการ ความสามารถในการสร้างสิ่งปลูกสร้าง

5. ควรเพิ่มสัดส่วนกรรมการที่เป็นผู้แทนมาจากองค์กรเกษตรกรโดยตำแหน่งใน องค์ประกอบคณะกรรมการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม และลดสัดส่วนกรรมการที่เป็นผู้แทนมาจากภาครัฐที่มีสังกัดหน่วยงานเดียวกันให้เหลือเพียงผู้แทนหน่วยงานระดับสูงเพื่อสั่งการให้หน่วยงานตามสายบังคับบัญชาสามารถนำเสนอข้อมูลมาปฏิบัติได้

6. ในการประกาศเป็นเขตคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมในแต่ละพื้นที่ควรเริ่มต้นมาจากพื้นที่ทำการเกษตรที่ได้กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติการผังเมืองเป็นสำคัญ

7. ควรนำมาตรการทางภาษีอัตราก้าวหน้ามาใช้บังคับ กับกรณีที่ปล่อยให้ที่ดินซึ่งมีความเหมาะสมกับการทำการเกษตรกรรมในเขตชลประทานให้ทิ้งร้างว่างเปล่า

ตารางที่ 1 พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม

พระราชบัญญัติ	มาตรา	สาระสำคัญ	ข้อจำกัด
จัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ.2511	มาตรา 8 มาตรา 9	ใช้เพื่อการเกษตร	ใช้เฉพาะในเขตนิคมฯสร้างตนเองและนิคมสหกรณ์
จัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2517	มาตรา 45	ใช้เพื่อการเกษตร	ใช้เฉพาะในเขตจัดรูปที่ดิน
การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2518	มาตรา 39	ใช้เพื่อการเกษตร	ใช้ในเขตปฏิรูปที่ดินฯ
การผังเมือง พ.ศ.2518		มีการกำหนดเขตเกษตรกรรม เป็นเขตหนึ่งในผังเมืองรวม	มีกำหนด 5 ปี ยังไม่ครอบคลุมทั่วประเทศ
ควบคุมอาคาร พ.ศ.2522	มาตรา 21	ควบคุมการก่อสร้างอาคาร	ใช้เฉพาะในเขตควบคุม
พัฒนาที่ดิน พ.ศ.2551	มาตรา 9	การวางแผนการใช้ที่ดิน	ยังไม่ได้ดำเนินการตามกฎหมาย
ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535	มาตรา 43 มาตรา 44	กำหนดเขตอนุรักษ์	ต้องกำหนดว่าพื้นที่เกษตรบางแห่งอยู่ ในระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติ

ตารางที่ 2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม

พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	สาระสำคัญ
ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ¹⁾	กำหนดนโยบายการใช้ที่ดินมิให้เมืองขยายตัวออกไปยังพื้นที่เกษตร
ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ²⁾	แก้ไขการนำที่ดินที่เหมาะสมแก่การเกษตรมาใช้ประโยชน์อย่างอื่น
ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) ³⁾	คุ้มครองเขตเกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์เป็นพิเศษ
ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ⁴⁾	รักษาพื้นที่ชลประทานไว้เพื่อการผลิตทางการเกษตร
ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ⁵⁾	กำหนดพื้นที่เกษตรกรรมเป็นเขตอนุรักษ์
ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ⁶⁾	รักษาพื้นที่เกษตรในเขตชลประทานไว้ไม่น้อยกว่า 31 ล้านไร่
ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ⁷⁾	เพื่อคุ้มครองพื้นที่สีเขียว และพื้นที่เกษตรกรรม เพื่อการผลิตทางการเกษตรที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ที่มา.

¹⁾ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2524)

³⁾ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2534)

⁵⁾ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2544)

⁷⁾ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2554)

²⁾ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2529)

⁴⁾ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2539)

⁶⁾ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2549)

ตารางที่ 3 มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม

มติคณะรัฐมนตรี	เรื่อง	สาระสำคัญ
วันที่ 6 พฤษภาคม 2523	การกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมให้เป็นเขตทำเกษตรกรรม	กำหนดเขตเกษตรกรรม
วันที่ 6 มกราคม 2524	การคุ้มครองพื้นที่ถือครองทำการเกษตร	คุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม
วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2524	การคุ้มครองพื้นที่ถือครองทำการเกษตร	คุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม
วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2524	นโยบายและมาตรการการพัฒนาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ	ที่ดินที่อุดมสมบูรณ์ทางการเกษตร ถูกบุกรุก จำเป็นจะต้องมีบริเวณที่ควรสงวนไว้เพื่อการเกษตร
วันที่ 1 กันยายน 2530	นโยบายที่ดิน	ให้ออกกฎหมายคุ้มครองที่เกษตรกรรม
วันที่ 19 กันยายน 2532	การลดการเก็งกำไรจากการซื้อขายที่ดิน	กำหนดเขตการใช้ที่ดินให้ชัดเจน เพิ่มอัตราภาษีบำรุงท้องที่สำหรับที่ดินที่ไม่ได้ใช้หรือใช้ประโยชน์ผิดรูปแบบ
วันที่ 14 มีนาคม 2543	รายงานการพิจารณาศึกษาสถิติให้มีการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	คุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม
วันที่ 3 มิถุนายน 2546	ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินของชาติ	ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม

ตารางที่ 4 มติคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์

มติคณะกรรมการ	วันที่	สาระสำคัญ
นโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ครั้งที่ 4/2533	25 ตุลาคม 2533	การกำหนดเขตการเกษตรกรรมมีปัญหาในทางปฏิบัติ ควรยึดหลักให้สิ่งจูงใจแก่ภาคเกษตร และใช้มาตรการสกัดกั้นไม่ให้ผู้ประกอบการด้านอื่นเข้าไปในพื้นที่ เช่น เก็บค่าน้ำในราคาแพง

ตารางที่ 5 ลำดับเวลาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม

พ.ศ	การศึกษาที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินงาน	หน่วยงานที่ดำเนินการ
2526	การศึกษาวิเคราะห์นโยบายการพัฒนาการเกษตรและ กิจกรรมที่ต่อเนื่อง	มีข้อเสนอให้มีการควบคุมการใช้ที่ดินในเขตชลประทาน หรือ พื้นที่ที่เหมาะสมต่อการเกษตร แต่ไม่มีผลในทางปฏิบัติ	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ศึกษาโดย A.I.T) ¹⁾
2531	การศึกษาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ พัฒนาที่ดิน พ.ศ 2526	มีการแก้ไขเพิ่มเติม ให้คณะกรรมการพัฒนาที่ดินมีอำนาจ กำหนด “เขตคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม ” โดยแก้ไข มาตรา 3, มาตรา 5, มาตรา 5 ทวิ, มาตรา 5 ตี, มาตรา 16 และมาตรา 16 ทวิ แต่ไม่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการ ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่งตั้ง	กรมพัฒนาที่ดิน ²⁾
2538	มีการศึกษาเรื่อง แนวทางให้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองพื้นที่ เกษตรกรรม	ได้มีการจัดทำร่างกฎหมายเพื่อคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม แต่ไม่มีผลในทางปฏิบัติ	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (ศึกษาโดย ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิต พัฒนบริหารศาสตร์) ³⁾
2541	(1) การศึกษานโยบายการกระจายการถือครองที่ดิน	ผลการศึกษา มีข้อเสนอให้ใช้ระบบภาษีมากระจายการถือครอง ที่ดินและให้มีการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมโดยนำผล การศึกษารับฟังความคิดเห็นของประชาชน 4 ครั้ง ที่ จ. เชียงใหม่ ขอนแก่น สงขลา และที่กรุงเทพมหานคร มติจากที่ ประชุมทุกครั้งให้มีการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม	คณะกรรมการศึกษานโยบายการกระจายการ ถือครองที่ดินตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 92/2540 วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2540 ⁴⁾

ตารางที่ 5 (ต่อ)

พ.ศ	การศึกษาที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินงาน	หน่วยงานที่ดำเนินการ
2541	(2) การศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อมและการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	ผลการศึกษาแล้วเสร็จโดยกำหนดขึ้นคุณภาพการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และกำหนดมาตรการจัดการสิ่งแวดล้อมแต่ไม่มีผลในทางปฏิบัติ	สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ⁵⁾
2541-2542	การศึกษากรณีให้มีการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	ได้มีการจัดทำร่างกฎหมายแล้วเสร็จและสภาผู้แทนราษฎรมติเห็นชอบและเสนอให้รัฐบาลดำเนินการแต่ไม่มีการดำเนินการ	สภาผู้แทนราษฎร ⁶⁾
2542	การศึกษาเรื่องการถือครองและใช้ประโยชน์ที่ดินและมาตรการทางเศรษฐศาสตร์และกฎหมายเพื่อให้การใช้ประโยชน์ที่ดินเกิดประโยชน์สูงสุด	ได้มีการนำผลการศึกษาเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2546 คณะรัฐมนตรีมอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการเรื่องคุ้มครองพื้นที่เกษตรแต่ยังไม่มีผลในทางปฏิบัติแต่อย่างใด	มูลนิธิสถาบันที่ดิน ⁷⁾

ที่มา.

¹⁾ A.I.T. (1983)²⁾ โสภณ ชมชาญ (2531)³⁾ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2538)⁴⁾ คณะกรรมการศึกษานโยบายการกระจายการถือครองที่ดิน (2541)⁵⁾ สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (2541)⁶⁾ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2542)⁷⁾ มูลนิธิสถาบันที่ดิน (2544)

เอกสารอ้างอิง

1. กรมชลประทาน. 2529. **84 ปี ชลประทาน**. โรงพิมพ์บริษัทสารมวลชน จำกัด กทม.
2. กรมพัฒนาที่ดิน. 2531. **ทรัพยากรที่ดิน: การพัฒนาและนโยบาย**. เอกสารจัดพิมพ์เนื่องในโอกาสครบรอบ 25 ปี กรมพัฒนาที่ดิน 23 พฤษภาคม 2531.
3. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2551. **คำสั่งที่ 786/2551 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดแนวทางและยกร่างกฎหมายการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม**. ลงวันที่ 1 ธันวาคม 2551.
4. กระทรวงมหาดไทย. 2527. **ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้างตัดแปลงหรือเปลี่ยนการใช้อาคารชนิดใด หรือประเภทใด ในท้องที่อำเภอบางไทร อำเภพระนครศรีอยุธยา อำเภอบางปะอิน และอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกาศเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2527**.
5. กระทรวงมหาดไทย. 2527. **ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้างท้องที่บางแห่ง เขตบางพลัด บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ ธนบุรีและคลองสาน กรุงเทพมหานคร ประกาศเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2534**.
6. กรุงเทพมหานคร. 2525. **ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามการก่อสร้างตัดแปลงใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิด หรือบางประเภทในท้องที่เขตมีนบุรี แขวงคลองสาน แขวงคูฝั่งเหนือ เขตหนองจอก และแขวงคลองสามประเวศ แขวงลำปลาทิว แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2525** ประกาศเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2525.
7. กรุงเทพมหานคร. 2525. **ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามการก่อสร้างตัดแปลงใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิด หรือบางประเภทในท้องที่แขวงฉิมพลีแขวงบางระมาด แขวงบางเชือกหนัง และแขวงบางพรหม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2525** ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2525.
8. กรุงเทพมหานคร. 2525. **ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามการก่อสร้างตัดแปลงใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิด หรือบางประเภทในท้องที่แขวงบางไผ่ แขวงบางแคเหนือ และแขวงคลองขวาง เขตภาษีเจริญ พ.ศ. 2525** ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2525.
9. คณะกรรมการศึกษานโยบายการกระจายการถือครองที่ดิน. 2541. **รายงานผลการศึกษา เรื่องภาษีที่ดิน : มาตรการทางกฎหมายในการกระจายการถือครองที่ดิน**. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการศึกษานโยบายการกระจายการถือครองที่ดิน.

10. มูลนิธิสถาบันที่ดิน. 2544. **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาการถือครองและใช้ประโยชน์ที่ดินและมาตรการทางเศรษฐศาสตร์และกฎหมายเพื่อให้การใช้ประโยชน์ที่ดินเกิดประโยชน์สูงสุด**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสถาบันที่ดิน
11. วุฒิสภา. 2534. **สรุปการสัมมนาเรื่องแนวทางการกำหนดเขตเกษตรกรรมแห่งชาติ**.
12. ศูนย์บริการวิชาการสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2538. **รายงานการศึกษาเรื่องแนวทางการให้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม (ฉบับร่าง)**. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
13. โสภณ ชมชาญ. 2531. **การคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม ประเด็นปัญหาและนโยบาย**. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน.
14. โสภณ ชมชาญ. 2538. **ที่ดินเพื่อการเกษตร**. กรมพัฒนาที่ดิน.
15. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2524. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525-2529)**. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย.
16. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2529. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (2530-2534)**. โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น. กรุงเทพฯ.
17. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2534. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (2535-2539)**. โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น. กรุงเทพฯ.
18. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2538. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)**. โรงพิมพ์ หจก. เม็ดทรายพริ้นติ้ง กรุงเทพฯ.
19. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2542. **สรุปผลการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น เรื่อง นโยบายการถือครองที่ดิน ครั้งที่ 1 ถึง ครั้งที่ 4**. (เอกสารอัดสำเนา).
20. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2543. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)**. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว กรุงเทพฯ.
21. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)**. โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วน วี.เจ. พริ้นติ้ง กรุงเทพฯ.
22. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)**. โรงพิมพ์สหมิตรพริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด กรุงเทพฯ.

23. สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. 2541. *โครงการวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมและการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม.*
24. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2540. *รวมคำแถลงนโยบายรัฐบาลตั้งแต่คณะแรกจนถึงคณะปัจจุบัน.* ฝ่ายบริการค้นคว้าหอสมุดรัฐสภา.
25. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2542. *รายงานของคณะกรรมการการปกครองสภาผู้แทนราษฎร : พิจารณากรณีศึกษาให้มีการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม.* กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
26. Asian Institute of Technology (AIT). 1983. *Policy Study on Agricultural Development and Related Activities. Volume III. Policy on Land, Water and Forest Resources, Bangkok, Thailand, P.56-163.*

มติคณะรัฐมนตรี

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
1	6 พฤษภาคม 2523	การกำหนดพื้นที่ให้เป็นเขตทำเกษตรกรรม
2	6 มกราคม 2524	การคุ้มครองพื้นที่ถือครองทำการเกษตร
3	3 กุมภาพันธ์ 2524	การคุ้มครองพื้นที่ถือครองทำการเกษตร
4	3 กุมภาพันธ์ 2524	นโยบายและมาตรการการพัฒนาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
5	1 กันยายน 2530	นโยบายที่ดิน
6	19 ธันวาคม 2532	การลดการเก็งกำไรจากการซื้อขายที่ดิน
7	26 พฤศจิกายน 2539	นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540 - 2559
8	14 มีนาคม 2543	รายงานการพิจารณาศึกษาสถิติให้มีการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
9	3 มิถุนายน 2546	ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินของชาติ
10	3 มิถุนายน 2551	ชี้แจงข่าวกรณีให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนเพื่อทำนาปลูกข้าวในประเทศไทย
11	9 กรกฎาคม 2556	ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง "ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม พ.ศ."

หมายเหตุ

มติคณะรัฐมนตรีในรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทบทวนเอกสารจากฐานข้อมูลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงเป็นการอ้างอิงเรื่องตามมติคณะรัฐมนตรี

กฎหมาย

1. พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511
2. พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2517
3. พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518
4. พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518
5. พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

เรื่องที่ 6

นโยบายการกำหนดเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช (Zoning)
และเหตุการณ์ที่สำคัญ

เรื่องที่ 6

นโยบายการกำหนดเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช (Zoning) และเหตุการณ์ที่สำคัญ

การกำหนดเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกพืชนั้นเป็นการนำข้อมูลทางวิชาการ เช่น ความเหมาะสมของที่ดิน ปัจจัยความต้องการของพืชแต่ละชนิด มาวิเคราะห์ร่วมกับการใช้ที่ดินในปัจจุบัน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการตัดสินใจในการผลิตหรือส่งเสริมการผลิตทางการเกษตรที่เหมาะสม ลดต้นทุนในการผลิต มีปริมาณการผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยที่เกษตรกรจะเป็นผู้ตัดสินใจ นโยบาย และเหตุการณ์ที่สำคัญในการกำหนดเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช (Zoning) ปรากฏเรียงตามลำดับเวลาดังนี้

วันที่ 23 มีนาคม 2522 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเศรษฐกิจการเกษตร พ.ศ. 2522 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 96 ตอนที่ 40 ฎ (พิเศษ) ลงวันที่ 23 มีนาคม 2522

“เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ เนื่องจากประชากรของประเทศส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตร และสินค้าอาหารทั้งหมดประมาณร้อยละ 70 เป็นผลิตผลทางการเกษตร เศรษฐกิจของประเทศจึงขึ้นอยู่กับเกษตรเป็นสำคัญ แต่เนื่องจากอัตราเพิ่มของประชากรในประเทศ ยังอยู่ในระดับค่อนข้างสูงและทรัพยากรที่จะใช้ในการผลิตทางการเกษตรก็มีอยู่จำกัดจำเป็นต้องวางนโยบายและแผนการผลิตให้ถูกต้องไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การผลิตเพียงพอกับความต้องการภายในประเทศ และเหลือเป็นสินค้าส่งออกทำรายได้เข้าประเทศ ในการนี้สมควรให้มีส่วนราชการทำหน้าที่ในด้านการรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์นโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ตลอดจนการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่นำแผนแม่บทไปดำเนินการ และติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ให้ได้ผลตามแผนที่วางไว้หรือจัดอุปสรรคในทางปฏิบัติเพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขต่อไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น”

ต่อมาได้มีการกำหนดเขตเศรษฐกิจการเกษตรขึ้นในประเทศไทย รวม 12 เขต

วันที่ 6 พฤษภาคม 2523 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงอุตสาหกรรม รับไปพิจารณาดำเนินการในเรื่องการกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสม ให้เป็นเขตทำเกษตรกรรม ตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอ

วันที่ 6 มกราคม 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการการคุ้มครองพื้นที่ถือครองทำเกษตร จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอสำหรับรายละเอียดการดำเนินการมอบให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายมีชัย ฤชุพันธุ์) ร่วมกันพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง

วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชกฤษฎีกา และร่างประกาศกระทรวงมหาดไทย ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้ดำเนินการต่อไปได้ สำหรับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประกาศกระทรวงมหาดไทย ให้กระทรวงมหาดไทยรับไปดำเนินการให้ถูกขั้นตอนตามกฎหมาย

โดยเร็วที่สุด และเห็นชอบด้วยตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอในข้อ 2 และข้อ 3 และมอบให้กระทรวงมหาดไทยรับไปดำเนินการต่อไปได้

วันที่ 22 กรกฎาคม 2525 กรุงเทพมหานครได้ใช้อำนาจตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ร่วมกับ มาตรา 67 แห่งพระราชบัญญัติบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518 กำหนดเป็นข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเพื่อควบคุมการก่อสร้าง คือข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลงใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิด หรือบางประเภทในท้องที่เขตมีนบุรี แขวงคลองสิบ แขวงคูฝั่งเหนือ เขตหนองจอกและแขวงคลองสามประเวศ แขวงลำปลาทิว แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2525 ประกาศเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2525

วันที่ 9 กันยายน 2525 มีการประกาศใช้ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้างดัดแปลงใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิด หรือบางประเภทในท้องที่แขวงฉิมพลี แขวงบางระมาด แขวงบางเชือกหนัง และแขวงบางพรหม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2525 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 99 ตอนที่ 127 เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2525

วันที่ 9 กันยายน 2525 มีการประกาศใช้ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้างดัดแปลงใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิด หรือบางประเภทในท้องที่แขวงบางไผ่ แขวงบางแคเหนือ และแขวงคลองขวาง เขตภาษีเจริญ พ.ศ. 2525 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 99 ตอนที่ 27 เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2525

วันที่ 20 สิงหาคม 2527 กระทรวงมหาดไทยได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 ได้ออกประกาศเรื่องกำหนดบริเวณห้ามการก่อสร้างดัดแปลงหรือเปลี่ยนการใช้อาคารชนิดใดหรือประเภทใด ในท้องที่บางแห่งในอำเภอบางไทร อำเภอพระนครศรีอยุธยา ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 101 ตอนที่ 139 เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2527 เจตนารมณ์ของประกาศกระทรวงมหาดไทยฉบับนี้ เพื่อการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม

วันที่ 19 ธันวาคม 2532 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเรื่องดำเนินการลดการเก็งกำไรจากการซื้อขายที่ดิน ดังนี้

“1.อนุมัติในหลักการมาตรการการการเก็งกำไรจากการซื้อขายที่ดิน และมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยเป็นเจ้าของเรื่องร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รับไปดำเนินการ ดังนี้

(1) กำหนดรูปแบบการใช้ที่ดินให้ชัดเจน โดยอาศัยกฎหมายที่มีอยู่ เช่น การกำหนดเขตที่ดินเพื่อยู่ออาศัย เขตที่ดินเพื่อการพาณิชย์ เขตที่ดินเพื่อการเกษตรและเขตที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม

(2) พิจารณากำหนดอัตราค่าเช่าของที่ดิน ตามประเภทต่างๆในข้อ (1)

(3) พิจารณาแก้ไขเทศบัญญัติก่อสร้าง โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร ให้สอดคล้องกับสภาพของเมืองในปัจจุบันที่ราคาที่ดินสูงขึ้นมาก

(4) ปรับราคาประเมินที่ดินให้สอดคล้องกับราคาที่มีการซื้อขายจริง โดยเฉพาะในบริเวณที่มีการเปลี่ยนแปลงของราคาตลาดอย่างรวดเร็วอันเป็นผลมาจากโครงการลงทุนของรัฐ และเร่งดำเนินการจัดตั้งสำนักงานกลางที่มีอิสระในการกำหนดราคาที่ดินและโรงเรือน

(5) พิจารณาเพิ่มอัตราภาษีบำรุงท้องที่สำหรับที่ดินที่ได้มีการใช้ประโยชน์ หรือใช้ประโยชน์ผิดรูปแบบ ตามที่จะกำหนดในข้อ (1)”

วันที่ 6 มิถุนายน 2534 กระทรวงมหาดไทยได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 ได้ออกประกาศเรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้างดัดแปลงใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภทภายในบริเวณผังธนบุรีตรงข้ามบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ในท้องที่แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ แขวงวัดกัลยาณี เขตธนบุรี และแขวงสมเด็จพระเจ้าพระยา เขตคลองสาม กรุงเทพมหานคร ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 108 ตอนที่ 100

วันที่ 21 ตุลาคม 2535 นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 50 ต่อรัฐสภาโดยมีนโยบายด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ข้อ 4.8.1 ว่าจะกำหนดเขตการใช้ที่ดินให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงสมรรถนะของดิน และศักยภาพของพื้นที่เช่นเขตพื้นที่เกษตรกรรม พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม ชุมชน และพื้นที่ป่านุรักษ์(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 400)

เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2540 นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีคณะที่ 53 โดยมีนโยบายในการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสมและมีการกำหนดเขตพื้นที่เกษตรกรรมด้วย(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 491)

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2540 สำนักนายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งที่ 92/2540 แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษานโยบายการศึกษากระจายการถือครองที่ดิน

ผลการศึกษาได้มีข้อเสนอให้ใช้ระบบภาษีมากระจายการถือครองที่ดินและให้มีการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม

ต่อมาได้มีการนำผลการศึกษาดังกล่าวนี้ไปจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นที่ จ.เชียงใหม่ ขอนแก่น สงขลา และที่กรุงเทพมหานคร มีผลสรุปดังนี้

“ควรมีการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน (Zoning) โดยการนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาบังคับใช้อย่างเข้มงวดและกำหนดเขตการใช้ที่ดินให้เหมาะสมและชัดเจน เช่น พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่อุตสาหกรรม พื้นที่ที่อยู่อาศัยร่วมกับนโยบายด้านผังเมืองโดยให้ อบต.มีส่วนร่วมการพิจารณาเพื่อแก้ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่ตรงกับศักยภาพ และเก็บภาษีในอัตราที่สูงกับผู้ใช้ประโยชน์ที่ดินไม่ถูกต้องกับศักยภาพหรือมีการเปลี่ยนการใช้

ประโยชน์ที่ดินในเขตที่รัฐบาลได้ลงทุนไปแล้ว เพื่อเป็นการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่อุตสาหกรรม เช่น เจ้าของโรงงานอุตสาหกรรม จะไม่สามารถเข้าไปกว้านซื้อที่ดินในเขตชลประทาน ซึ่งมีราคาถูกเพื่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมได้ เนื่องจากได้ถูกกำหนดให้ใช้ประโยชน์ด้านการเกษตรเท่านั้นจำเป็นต้องไปตั้งในเขตนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งมีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมแล้ว ที่ดินเกษตรกรรมก็จะไม่ถูกเปลี่ยนแปลง ในทำนองเดียวกันที่ดินไม่เหมาะสมกับการทำเกษตร แต่มีสิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมสำหรับกิจการอุตสาหกรรมก็ควรมีการคุ้มครองเพื่อกิจการอุตสาหกรรมนั้น” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2542)

วันที่ 4 เมษายน 2543 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีว่าด้วยนโยบายเศรษฐกิจ (คศก.) คือ รับทราบรายงานความคืบหน้าการพัฒนาการเลี้ยงกุ้งกุลาดำตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ(เกี่ยวกับกองทุนวิจัยและพัฒนากุ้งและผลิตภัณฑ์กุ้ง พ.ศ. 2542 การดูแลเข้มงวดเรื่องการฉีดยาเพื่อสามารถส่งเสริมการเลี้ยงอย่างเป็นระบบและรักษาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติการเร่งรัดการกำหนดเขตพื้นที่เหมาะสมแก่การเลี้ยงกุ้งกุลาดำ (Zoning) และการพิจารณาปรับปรุงระบบการจัดสรรน้ำชลประทานเพื่อช่วยสนับสนุนและลดความเดือดร้อนของน้ำเค็มในการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลตามความเหมาะสมของพื้นที่และความต้องการของเกษตรกร) โดยให้กระทรวงเกษตรฯ รับข้อสังเกตของปลัดกระทรวงพาณิชย์ (เกี่ยวกับการที่กระทรวงเกษตรฯออกระเบียบกำหนดให้นำเงินกองทุนส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศจำนวน 50 ล้านบาท จากกระทรวงพาณิชย์มาเป็นเงินประเดิมของกองทุนวิจัยและพัฒนากุ้งเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนนั้น ไม่สอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบของกระทรวงพาณิชย์ วิธีการที่กระทรวงเกษตรฯจะสามารถขอรับความช่วยเหลือจากกองทุนดังกล่าวได้ ควรนำเสนอในรูปของโครงการแทนและควรเร่งส่งเสริมและสนับสนุนการเลี้ยง

วันที่ 2 ตุลาคม 2544 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ 6/2544 วันที่ 17 สิงหาคม 2544 ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้ให้การรับรองเรียบร้อยแล้ว รวม 3 เรื่อง ได้แก่ รายงานการประชุมสมัชชาประเทศภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สมัยที่ 6 ภาคที่สอง โดยที่ประชุมมีมติรับทราบรายงานการประชุมดังกล่าว ส่วนการขอผ่อนผันการเลี้ยงกุ้งกุลาดำระบบปิดในพื้นที่น้ำจืดเฉพาะแห่งให้คงมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ในการระงับการเลี้ยงกุ้งกุลาดำระบบความเค็มต่ำในพื้นที่น้ำจืดไว้เช่นเดิม และให้คณะกรรมการประสานการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในพื้นที่น้ำจืดศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม และการแก้ไขปัญหา กำหนดวิธีการจำแนกเขต (Zoning) การเลี้ยงกุ้งกุลาดำที่ได้ผลในทางปฏิบัติ กำหนดวิธีการและการส่งเสริมการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในทิศทางที่ถูกต้อง ตลอดจนศึกษาด้านเทคโนโลยี ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและสังคม และต้นทุนการผลิตที่แท้จริงของการเลี้ยงกุ้ง โดยให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 45 วัน รวมทั้งให้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม

วันที่ 12 พฤศจิกายน 2555 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการจัดตั้งกลไกความร่วมมือด้านตลาดข้าวอาเซียนและการจัดตั้งเขตพิเศษการค้าข้าวอาเซียน (Rice Trade Zone)

1. เห็นชอบตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ ดังนี้

1.1 แนวทางการจัดตั้งกลไกความร่วมมือตลาดข้าวอาเซียน (ในส่วนของประเทศผู้ผลิตและผู้ส่งออกสำคัญ 5 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา สปป.ลาว พม่าเวียดนาม และไทย) โดยจะมีการจัดประชุมใน 3 ระดับ ได้แก่

1.1.1 การประชุมในระดับรัฐมนตรี (ASEAN Rice Cooperation Ministerial Meeting) เป็นการประชุมเพื่อกำหนดนโยบายด้านความร่วมมือข้าวของอาเซียนรวมทั้งให้ความเห็นชอบและอนุมัติแผนปฏิบัติการและกลยุทธ์การตลาดตามที่คณะกรรมการความร่วมมือข้าวอาเซียนเสนอ

1.1.2 การประชุมคณะกรรมการความร่วมมือด้านข้าวอาเซียน (ASEAN Rice Cooperation Committee-ARCC) เป็นการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลสถานการณ์ข้าวของประเทศผู้ส่งออกข้าว 5 ประเทศในภูมิภาค กำหนดแผนและยุทธศาสตร์ข้าวร่วมกันพิจารณาและนำเสนอผลการดำเนินการของสมาพันธ์โรงสีและผู้ค้าข้าวอาเซียนต่อที่ประชุมระดับรัฐมนตรีของภูมิภาค

1.1.3 การประชุมของสมาพันธ์โรงสีและผู้ค้าข้าวอาเซียน (ASEAN Rice Miller and Trader Federation to the Ministerial Meeting) เป็นการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลสถานการณ์ข้าวเน้นด้านการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการผลิตและการค้าข้าวรวมทั้งนำเสนอข้อมูลสรุปการประชุมให้คณะกรรมการความร่วมมือข้าวอาเซียน

1.2 ให้กระทรวงพาณิชย์จัดตั้งคณะทำงานศึกษาแนวทางการจัดตั้งเขตพิเศษการค้าข้าวอาเซียน (Rice Trade Zone : RTZ) เพื่อศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแนวทาง ข้อเสนอและมาตรการเพื่อจัดตั้งเขตพิเศษการค้าข้าวอาเซียนโดยในเบื้องต้นการศึกษาแนวทางดังกล่าวจะกำหนดขอบเขตการศึกษาให้ครอบคลุมถึงประเด็นต่างๆ ได้แก่ ตำแหน่งพื้นที่ที่เหมาะสม ระบบกลไกการควบคุม ข้อกฎหมาย กระบวนการจัดตั้งและบุคลากร เป็นต้น

2. ให้กระทรวงพาณิชย์รับความเห็นของกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงอุตสาหกรรมและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเกี่ยวกับแนวทางการจัดตั้งกลไกความร่วมมือตลาดข้าวอาเซียนในรูปแบบของการประชุมในระดับรัฐมนตรีอาจต้องเปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นที่เหลือเข้าร่วมด้วยได้และตามกฎหมายบัตรอาเซียนการจัดตั้งองค์กรระดับรัฐมนตรีของอาเซียนเฉพาะสาขาจะต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสุดยอดอาเซียนการให้ความสำคัญกับการศึกษาและวิเคราะห์แนวทางการจัดตั้งกลไกให้ครอบคลุมถึงการบูรณาการห่วงโซ่การพัฒนาตลาดข้าวโดยเฉพาะการให้ความสำคัญประเด็นการรักษาและพัฒนาคุณภาพข้าวไทยการศึกษาแนวทางการจัดตั้งเขตพิเศษการค้าข้าวอาเซียนควรครอบคลุมการศึกษาในเชิงลึกในประเด็นเรื่องผลกระทบทางบวกและทางลบต่อภาคการเกษตรภาค

การค้าและภาคอุตสาหกรรมต่อเนื่องของประเทศจากการจัดตั้งเขตพิเศษการค้าข้าวดังกล่าวกวและแนวทางในการรองรับผลกระทบในอนาคต นอกจากนี้การจัดตั้งกลไกการประชุมความร่วมมือตลาดข้าวอาเซียนควรครอบคลุมกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตและกลุ่มอุตสาหกรรมแปรรูปซึ่งเป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่องเพื่อให้กลไกการหารือมีความครอบคลุมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อภาคเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องรวมทั้งจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเนื่องจากสินค้าข้าวเป็นสินค้าเกษตรที่มีความอ่อนไหวและได้รับผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบจากการกำหนดนโยบายของรัฐบาลโดยเฉพาะมาตรการในการควบคุมให้ประเทศสมาชิกดำเนินการตามข้อตกลงต่างๆไปพิจารณาดำเนินการด้วย

วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2556 ได้มีประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องการกำหนดเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยวิเคราะห์ความเหมาะสมของที่ดิน คุณสมบัติของดิน (Land Suitability) ร่วมกับการต้องการธาตุอาหารของพืชแต่ละชนิด (Crop Requirement) ตามสภาพที่มีการเพาะปลูกพืช (Land Use) ร่วมกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ อาทิ เขตป่าไม้ตามกฎหมาย เขตพื้นที่โครงการชลประทาน ฯลฯโดยมีรายละเอียดดังนี้

- ข้าว 76 จังหวัด 809 อำเภอ 5,880 ตำบล
- มันสำปะหลัง 49 จังหวัด 448 อำเภอ 2,113 ตำบล
- ยางพารา 60 จังหวัด 403 อำเภอ 1,703 ตำบล
- ปาล์มน้ำมัน 26 จังหวัด 185 อำเภอ 856 ตำบล
- อ้อยโรงงาน 49 จังหวัด 401 อำเภอ 2,105 ตำบล
- ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 43 จังหวัด 268 อำเภอ 1,175 ตำบล

(กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2556: 1-2)

วันที่ 7 มีนาคม 2556 ได้มีประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การกำหนดเขตเหมาะสมสำหรับการเลี้ยงสัตว์ โดยดำเนินการกำหนดเขตเหมาะสมสำหรับการเลี้ยงสัตว์ทั้งทางกายภาพ ทางเศรษฐกิจ รวมทั้งเป็นเขตควบคุมป้องกันโรคระบาดอย่างเข้มงวด หรือเป็นเขตการผลิตที่สามารถสร้างระบบบริหารจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

- โคเนื้อ 25 จังหวัด 343 อำเภอ 1,744 ตำบล
- โคนม 14 จังหวัด 87 อำเภอ 296 ตำบล
- สุกร 26 จังหวัด 269 อำเภอ 893 ตำบล
- ไก่เนื้อ 32 จังหวัด 276 อำเภอ 966 ตำบล
- ไก่ไข่ 19 จังหวัด 91 อำเภอ 229 ตำบล

(กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2556:1-2)

วันที่ 19 มิถุนายน 2556 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการปรับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกปีการผลิต 2555/56 ดังนี้

1. รับทราบผลการประชุมคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กขช.) ครั้งที่ 5/2556 วันที่ 18 มิถุนายน 2556 เกี่ยวกับการปรับราคารับจำนำข้าวเปลือกเจ้า 100% จากราคาตันละ 15,000 บาท เป็นราคาตันละ 12,000 บาท และข้าวเปลือกชนิดอื่นๆ ปรับลด 20% จากราคาที่กำหนดไว้เดิม โดยมีระยะเวลาเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 30 มิถุนายน 2556 จนถึงวันที่ 15 กันยายน 2556 ทั้งนี้คณะรัฐมนตรีมีความเห็นว่าการปรับราคารับจำนำข้าวเปลือกในครั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามกลไกราคาตลาดโลกและอัตราแลกเปลี่ยนที่มีความผันผวนตามสภาวะเศรษฐกิจและในกรณีที่ราคาตลาดโลกมีการปรับตัวสูงขึ้นคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติก็ควรที่จะได้มีการพิจารณาทบทวนการปรับเพิ่มราคาและเงื่อนไขการรับจำนำข้าวเปลือกให้สอดคล้องกับราคาตลาดโลกด้วย

2. รับทราบผลการประชุม กขช. ครั้งที่ 5/2556 วันที่ 18 มิถุนายน 2556 เกี่ยวกับวงเงินรับจำนำข้าวเปลือกของเกษตรกรแต่ละครัวเรือนจากเดิมที่ไม่จำกัดวงเงิน เป็น ไม่เกินครัวเรือนละ 500,000 บาท โดยให้เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 20 มิถุนายน 2556 เป็นต้นไป

3. การดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวเปลือกตามที่ กขช. ได้เห็นชอบและเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบในครั้งนี้นี้ยังคงอยู่ในกรอบของการรวมปริมาณการรับจำนำข้าวเปลือกและกรอบวงเงินในการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2556 (เรื่อง โครงการรับจำนำข้าวเปลือกปีการผลิต 2555/56 ครั้งที่ 2) โดย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2556 โครงการรับจำนำข้าวเปลือกต้องอยู่ในกรอบวงเงิน 500,000 ล้านบาท

4. รับทราบตามที่เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาชี้แจงว่าตามนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภามีทั้งนโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรกและนโยบายที่จะดำเนินการใน 4 ปีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรซึ่งการรับจำนำข้าวเปลือกในราคาที่กำหนดได้ดำเนินการแล้ว ส่วนข้อเสนอของ กขช. ที่มีการดูแลรายได้เกษตรกรให้ยังคงมีกำไรที่เหมาะสมโดยสอดคล้องกับวินัยการเงินการคลังและรัฐบาลได้มีมาตรการอื่นในการยกระดับรายได้และเพิ่มคุณภาพชีวิตให้แก่เกษตรกร เช่น การจัด Zoning ภาคการเกษตรเพื่อกำหนดพื้นที่ในการผลิตพืชผลทางการเกษตรให้เหมาะสมและส่งเสริมการวิจัยพันธุ์ข้าวเพื่อพัฒนาคุณภาพของข้าวรวมทั้งการวิจัยเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลผลิตและผลิตภัณฑ์ที่มาจากข้าวให้สูงขึ้นในระยะยาวจึงเป็นการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลครบถ้วนแล้ว ทั้งนี้ ให้รองนายกรัฐมนตรี (นายกิตติรัตน์ ณ ระนอง) ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปกำหนดมาตรการยกระดับราคาสินค้าเกษตรและพืชพลังงานโดยให้นิ่งถึงนโยบายเกี่ยวกับการเงินการคลังของประเทศด้วย

5. เพื่อให้การดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกมีประสิทธิภาพ โปร่งใสและเป็นธรรมต่อเกษตรกรให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับกระทรวงพาณิชย์และกระทรวงมหาดไทยจัดทำ

แผนปฏิบัติการในการตรวจสอบการดำเนินการโครงการตั้งแต่ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนการตรวจสอบคุณภาพข้าว ตลอดจนการเก็บรักษาและระบายข้าวทุกขั้นตอนเพื่อกำหนดแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามโดยเคร่งครัดต่อไป

วันที่ 2 กรกฎาคม 2556 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบและเห็นชอบตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายกิตติรัตน์ ณระนอง) และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติเสนอ ดังนี้

1. รับทราบราคา ปริมาณวงเงินการรับจำนำข้าวเปลือกของเกษตรกรและระยะเวลาการรับจำนำโครงการรับจำนำข้าวเปลือกปีการผลิต 2555/56 ตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ 6/2556 เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2556 ทั้งนี้โดยยังคงอยู่ในกรอบรวมของปริมาณการรับจำนำข้าวเปลือกและกรอบวงเงินในการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2556 (เรื่อง โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 ครั้งที่ 2) โดย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2556 โครงการรับจำนำข้าวเปลือกต้องอยู่ในกรอบวงเงิน 500,000 ล้านบาท

2. เห็นชอบมาตรการการป้องกันการทุจริตโครงการรับจำนำข้าวที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานต่างๆ และมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ 6/2556 เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2556 และให้รายงานผลการดำเนินการต่อคณะรัฐมนตรีภายในระยะเวลาที่กำหนด

3. เห็นชอบแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการเพาะปลูกข้าวเพื่อลดต้นทุนการผลิตข้าวและเพิ่มรายได้ให้แก่ชาวนา (zoning) ตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ 6/2556 เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2556 ทั้งนี้ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับไปประสานงานกับกระทรวงอุตสาหกรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการจัดหาพื้นที่เพาะปลูกพืชพลังงานทดแทนเช่น อ้อย ปาล์มน้ำมัน และหญ้าเนเปียร์ (napier) เป็นต้นให้แก่เกษตรกรที่ประสงค์จะปรับเปลี่ยนการเพาะปลูกเพื่อเพิ่มรายได้ของตนเองและให้กระทรวงพลังงานเร่งรัดการดำเนินการเพื่อให้มีการจัดตั้งสถานประกอบการเพื่อรองรับผลิตผลจากพืชพลังงานทดแทนดังกล่าวโดยเร็วต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. กระทรวงมหาดไทย. 2527. ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้างตัดแปลงหรือเปลี่ยนแปลงใช้อาคารชนิดใด หรือประเภทใด ในท้องที่อำเภอบางไทร อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภอบางปะอิน และอำเภอมโนรมย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกาศเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2527.
2. กระทรวงมหาดไทย. 2527. ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้างท้องที่บางแห่ง เขตบางพลัด บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ ธนบุรีและคลองสาน กรุงเทพมหานคร ประกาศเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2534.
3. กรุงเทพมหานคร. 2525. ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามการก่อสร้างตัดแปลงใช้หรือเปลี่ยนแปลงใช้อาคารบางชนิด หรือบางประเภทในท้องที่เขตมีนบุรี แขวงคลองสาน แขวงคูฝั่งเหนือ เขตหนองจอก และแขวงคลองสามประเวศ แขวงลำปลาทิว แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2525. ประกาศเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2525.
4. กรุงเทพมหานคร. 2525. ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามการก่อสร้างตัดแปลงใช้หรือเปลี่ยนแปลงใช้อาคารบางชนิด หรือบางประเภทในท้องที่แขวงฉิมพลีแขวงบางระมาด แขวงบางเขิน และแขวงบางพรหม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2525. ประกาศเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2525.
5. กรุงเทพมหานคร. 2525. ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามการก่อสร้างตัดแปลงใช้หรือเปลี่ยนแปลงใช้อาคารบางชนิด หรือบางประเภทในท้องที่แขวงบางไผ่ แขวงบางแคเหนือ และแขวงคลองขวาง เขตภาษีเจริญ พ.ศ. 2525. ประกาศเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2525.
6. สำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2542. สรุปผลการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น เรื่อง นโยบายการกระจายการถือครองที่ดิน ครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 4. (เอกสารอัดสำเนา).
7. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2540. รวมคำแถลงนโยบายรัฐบาลตั้งแต่คณะแรกจนถึงคณะปัจจุบัน. ฝ่ายบริหารคั่นคว่ำ หอสมุดรัฐสภา.

มติคณะรัฐมนตรี

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
1	6 พฤษภาคม 2523	การกำหนดพื้นที่ให้เป็นเขตทำเกษตรกรรม
2	6 มกราคม 2524	การคุ้มครองพื้นที่ถือครองทำการเกษตร
3	3 กุมภาพันธ์ 2524	การคุ้มครองพื้นที่ถือครองทำการเกษตร
4	19 ธันวาคม 2532	การลดการเก็งกำไรจากการซื้อขายที่ดิน
5	4 เมษายน 2543	การพัฒนาการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ
6	2 ตุลาคม 2544	มติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ครั้งที่ 6/2544)
7	12 พฤศจิกายน 2555	การจัดตั้งกลไกความร่วมมือด้านตลาดข้าวอาเซียน และการจัดตั้งเขตพิเศษการค้าข้าวอาเซียน (Rice Trade Zone)
8	19 มิถุนายน 2556	การปรับโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56
9	2 กรกฎาคม 2556	โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56

หมายเหตุ

มติคณะรัฐมนตรีในรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทบทวนเอกสารจากฐานข้อมูลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงเป็นการอ้างอิงเรื่องตามมติคณะรัฐมนตรี

กฎหมาย

พระราชบัญญัติเศรษฐกิจการเกษตร พ.ศ. 2522

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การกำหนดเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงาน และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ลงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2556.
- ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การกำหนดเขตเหมาะสมสำหรับการเลี้ยงสัตว์ ลงวันที่ 7 มีนาคม 2556

เรื่องที่ 7

นโยบายน้ำเพื่อการเกษตรและเหตุการณ์ที่สำคัญ

เรื่องที่ 7

นโยบายน้ำเพื่อการเกษตรและเหตุการณ์ที่สำคัญ

ด้วยเหตุที่น้ำเป็นปัจจัยหลักในการเกษตร จึงมีนโยบายน้ำเพื่อการเกษตรมาตั้งแต่กรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ในระยะต่อมาได้มีการก่อสร้างเขื่อนเพื่อเก็บกักน้ำและระบบชลประทาน อ่างเก็บน้ำขนาดกลาง อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก บ่อน้ำในไรนา ฝาย บ่อน้ำตื้น ตลอดจนการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าจากแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตร โดยมีนโยบายน้ำเพื่อการเกษตรและเหตุการณ์ที่สำคัญตามลำดับเวลา ดังต่อไปนี้

ในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีซึ่งได้เริ่มต้นขึ้นเมื่อ พ.ศ. 1762 โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของอาณาจักรสุโขทัยขึ้นอยู่กับเกษตรกรรมเป็นหลัก (กรมล ทอธรรมาชาติ และคณะ, 2533: 231) ทั้งนี้ ได้ปรากฏหลักฐานในศิลาจารึกหลักที่ 1 เกี่ยวกับเรื่องน้ำไว้ว่า

“ ... เมื่อชั่วพ่อขุนรามคำแหง เมืองสุโขทัยนี้ดีในน้ำมีปลาในนามีข้าว เจ้าเมืองบ่เอาจอบในไพร่ลู่ทาง เพื่อนจูงวัวไปค้า ขี่ม้าไปขาย ใครจักใคร่ค้าช้างค้า ใครจักใคร่ค้าม้าค้าใคร่จักใคร่ค้าเงินค้าทองคำค้าไพร่ฟ้าหน้าใส ลูกเจ้าลูกขุนผู้ใดแลล้มตายหายกว่า เหย้าเรือน พ่อเชื้อเลี้ยงค้ำมัน ข้างขอ ลูกเมีย เยีย ข้าว ไพร่ฟ้า ข้าไทย ป่าหมากป่าพลู พ่อเชื่อมั่นไว้ แก่ลูกมันสิ้น ...

... สร้างป่าหมากป่าพลู ทั่วเมืองทุกแห่ง ป่าพร้าวกี่หลายในเมืองนี้ ป่าลางก็หลายในเมืองนี้ หมากม่วงก็หลาย ในเมืองนี้ หมากขามก็หลายในเมืองนี้ ใครสร้างได้ไว้แก่มัน...

... เบื้องตะวันออกเมืองสุโขทัยนี้ มีพิหาร มีปู่ครู มีทะเลหลวง มีป่าหมาก ป่าพลู มีไร่มีนา มีถื่นมีถ่าน มีบ้านใหญ่บ้านเล็ก มีป่าม่วงมีป่าขาม ดูงามดังแก่ง

เบื้องดินนอนเมืองสุโขทัยนี้ มีตลาดปสาน มีพระอจนะ มีปราสาท มีป่าหมากพร้าว ป่าหมากกลาง มีไร่มีนา มีถื่นมีถ่าน มีบ้านใหญ่บ้านเล็ก

เบื้องหัวนอนเมืองสุโขทัยนี้ มีกุฎิพิหารปู่ครูอยู่ มีสรัดภังส์¹⁾ มีป่าพร้าว ป่าลาง มีป่าม่วง ป่าขาม มีน้ำโคก ...” (กรมศิลปากร, 2515: 7-9)

อาณาจักรสุโขทัยนี้ พื้นที่เป็นแหล่งเพาะปลูกสำคัญ ได้แก่ บริเวณที่ราบลุ่มอันกว้างใหญ่ ซึ่งเป็นที่ตั้งของเมืองสุโขทัย ศรีสัชนาลัย ชากังราว สองแคว นครชุม ตาก พื้นที่บริเวณที่อยู่ในเขตที่ราบลุ่มแม่น้ำยม น่าน และปิง ถึงแม้จะมีน้ำท่าอุดมสมบูรณ์ แต่พื้นที่มีลักษณะเป็นแอ่ง ที่ราบลัดกับที่ดอนมีเทือกเขาเตี้ยๆ กระจ่ายอยู่ตามชายเขตที่ราบ (วิสันธรณี โพธิ์สุนทร, 2528: 10) เมื่อถึงหน้าฝนก็จะเกิดน้ำท่วมแผ่เป็นบริเวณกว้าง เมื่อถึงหน้าแล้งน้ำก็กลับแห้งขอด พื้นที่เพาะปลูกได้ก็มีจำกัด จึงได้มีการส่งเสริมระบบชลประทานเพื่อช่วยเพาะปลูก โดยการสร้างรางคันดิน ชักน้ำจากบริเวณที่สูงด้านทิศตะวันตกและทิศใต้ของตัวเมืองสุโขทัยให้ไหลลงมาตามร่องน้ำที่ขุดไว้ นำน้ำเข้ามาเก็บไว้ตามเหมือง ฝาย คู ของวัด และตามตระพังต่างๆ ทั้งในและนอกกำแพงเมือง เช่น ที่วัดพระพายหลวง วัดศรีชุม วัดตระพังเงิน วัดตระพังทอง วัดสระศรี และที่สรัดภังส์¹⁾ หรือทำนบพระร่วง บริเวณที่มีการทำชลประทานของอาณาจักรสุโขทัยอีกบริเวณหนึ่ง ได้แก่ บริเวณที่มีคูน้ำล้อมรอบทางทิศตะวันออกของวัดพระพายหลวงมีรางน้ำ ชักน้ำจากลำน้ำโจนระบายลงสู่ลำน้ำลำพัน ในปัจจุบัน คือ บริเวณที่เรียกว่า ทะเลน้อยและทะเลนาง (กรมล ทอธรรมาชาติ, 2533: 231-232)

¹⁾ สรัดภังส์ : ทำนบ (มาจากภาษาสันสกฤตว่า สรติ ภง ค)

จากศิลาจารึกและข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าในอาณาจักรสุโขทัยนั้น ได้มีการทำนา ทำไร่ และทำสวน ตลอดจนมีการใช้ระบบชลประทานเพื่อช่วยในการเพาะปลูก มีตลาดปศุสัตว์ ซึ่งเป็นตลาดประจำสำหรับชาวเมืองซื้อขายสินค้ากัน เป็นการบำรุงและส่งเสริมการเกษตร ให้ประชาชนมีอิสระในการประกอบอาชีพ ที่ดินที่ได้ปลูกสร้างทำประโยชน์ก็ให้แก่ผู้เข้าทำประโยชน์เป็นกรรมสิทธิ์

พ.ศ. 2356 ได้สร้างทำนบกั้นลำน้ำที่เมืองอ่างทอง เพื่อที่จะให้สายน้ำไหลเข้าทางคลองบางแก้วซึ่งตื้นเขิน ให้กลับใช้เรือเดินได้ตลอดปี ดังก่อนแต่ทำนบกั้นด้านแรงน้ำไม่อยู่ สายน้ำจึงได้ไหลลงมาทางเมืองอ่างทองเช่นเดิมจนตราน้ำเท่าทุกวันนี้ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 24)

ได้มีการทำสนธิสัญญาเบาริง (Bowring Treaty) กับประเทศอังกฤษ เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2398 ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรเป็นอย่างยิ่ง ได้เปลี่ยนระบบเศรษฐกิจดั้งเดิมที่มีลักษณะ “แบบพึ่งตนเองและสามารถยังชีพได้” ไปสู่เศรษฐกิจแบบการค้าและมีความจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยสินค้าจากโลกภายนอก ภายหลังสนธิสัญญาเบาริง ได้มีการอนุญาตให้ส่งข้าวขายต่างประเทศได้ ข้าวได้กลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญ จากปริมาณการส่งออกข้าวเป็นสินค้าออกในปี พ.ศ. 2393 มีเพียงร้อยละ 5 ได้เพิ่มเป็นร้อยละ 50 ของสินค้าออกทั้งหมด ใน พ.ศ. 2450 (Ingram, 1971: 41) ได้มีการเปิดพื้นที่ใหม่โดยการขุดคลองหลายสายเพื่อการทำเกษตร เช่น คลองมหาสวัสดิ์ คลองภาษีเจริญ และคลองดำเนินสะดวก นอกจากการปลูกข้าวเป็นสินค้าออกแล้ว ได้มีการปลูกอ้อยเพื่อทำน้ำตาลในบริเวณสองฝั่งคลองมหาสวัสดิ์ที่ขุดขึ้นใหม่ด้วย (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525 : 33)

พ.ศ. 2400 ได้มีการขุดคลองมหาสวัสดิ์ ตั้งแต่วัดชัยพฤกษ์มาลา จังหวัดนนทบุรี โดยมีปากคลองติดต่อกับคลองบางกอกน้อยผ่านไปยังพื้นที่ในเขตเมืองนครชัยศรี (จังหวัดนครปฐม) เพื่อช่วยพัฒนาให้ที่ดินที่เดิมรกร้างว่างเปล่าให้กลายเป็นพื้นที่นาในบริเวณทุ่งราบลุ่มน้ำใหม่ (กรมชลประทาน, 2529: 302)

พ.ศ. 2409 ได้มีการขุดคลองภาษีเจริญ เริ่มจากคลองบ้านดอนไก่อี จังหวัดสมุทรสาคร ไปเชื่อมคลองบางกอกใหญ่ ในปีเดียวกันได้มีการขุดคลองดำเนินสะดวก เริ่มตั้งแต่แม่น้ำนครชัยศรีไปเชื่อมกับแม่น้ำแม่กลองที่บางนกแขวก (กรมชลประทาน, 2529: 303)

พ.ศ. 2411 ได้มีการขุดคลองบางลี่ ที่จังหวัดสมุทรสาครไปจดคลองยี่สาน ในปีเดียวกันได้มีการขุดคลองที่วัดขุน จังหวัดสมุทรสงคราม (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 30)

ในสมัยรัชกาลที่ 5 ระหว่าง พ.ศ. 2411 -2435 ได้มีการขยายพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นจำนวนมากในพื้นที่สองฝั่งคลองต่างๆ ที่ขุดขึ้นใหม่ทั้งสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา

พ.ศ. 2412 ได้มีการขุดคลองเปรมประชากร เริ่มจากคลองผดุงกรุงเกษมตอนหน้าวัดโสมนัสวรวิหารไปทะลุตำบลเกาะใหญ่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาแล้วเสร็จในปี 2413 (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 36)

พ.ศ. 2413 ได้มีการประกาศใช้ “พระราชบัญญัติธรรมเนียมคลอง” เพื่อเป็นการรักษาการคมนาคมทางคลองให้คงอยู่เพื่อการขนส่งสินค้า

พ.ศ. 2419 ได้มีการขุดคลองนครเนื่องเขตร์เชื่อมต่อระหว่างกรุงเทพมหานครกับฉะเชิงเทรา แล้วเสร็จในปี 2420 (กรมชลประทาน, 2529: 304)

พ.ศ. 2420 ได้มีการออกกฎระเบียบในการขุดคลองเรียกว่า “**ประกาศขุดคลอง**” ประกาศฉบับนี้จะพิจารณาถึงผู้ขุดที่เห็นว่ามีความสามารถจะทำประโยชน์กับพื้นที่ที่จับจองได้หรือไม่ จากนั้นจึงจะออกโฉนดจองให้ ซึ่งใจความสำคัญของประกาศดังกล่าวอยู่ที่การให้ราษฎรผู้ประสงค์ที่จะทำนาใช้ประโยชน์พื้นที่ริมคลองให้ได้มากที่สุด และยังต้องช่วยลดแรงหรือออกเงินช่วยในการขุดคลองด้วย ซึ่งรัฐบาลได้ใช้นโยบายเช่นนี้กับโครงการขุดคลองต่างๆ ที่อยู่ทางบริเวณฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา (กรมชลประทาน, 2529: 304)

คลองที่ขุดโดยภาคเอกชน ได้แก่ คลองหลวงแพ่ง คลองอุดมจนจร คลองบางพลีใหญ่ คลองพระพิมล และคลองพระยาบันลือ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2525: 4-5) ได้สรุปการขุดคลองต่างๆ ในช่วงปี 2421-2433 ไว้ ดังนี้
“พ.ศ. 2421 ได้มีการขุดคลองทวีวัฒนา ในปีเดียวกันได้เริ่มขุดคลองนราภิรมย์ แล้วเสร็จปี พ.ศ. 2433

พ.ศ. 2422 ได้เริ่มขุดคลองประเวศบุรีรมย์แล้วเสร็จในปี 2423

พ.ศ. 2424 ได้มีการขุดคลองนิมยาตรา

พ.ศ. 2431 ได้มีการขุดคลองหลวงแพ่ง คลองอุดมจนจรและคลองบางพลีใหญ่ โดยภาคเอกชน

พ.ศ. 2433 ได้มีการขุดคลองพระพิมลโดยภาคเอกชน”

พ.ศ. 2435 ได้เริ่มขุดคลองพระยาบันลือ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 37)

วันที่ 1 เมษายน 2435 ได้มีการปรับปรุงกรมขึ้นเป็น “กระทรวงเกษตรพณิชการ” โดยมีข้อความปรากฏในประกาศกระแสพระบรมราชโองการความว่า “... กระทรวงเกษตรธิการที่ได้บังคับการโรงภาษีสินค้าเข้าออกนั้น ให้ยกไปขึ้นกระทรวงการคลัง ให้คงแต่เกษตรพานิชและเกษตรกร ...” (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 6) ซึ่งมีหน้าที่หลักดังนี้

“(1) มีหน้าที่ที่จะต้องคิดจัดการให้ที่ดินซึ่งเปนป่าดงพงแขมรร้างว่างเปล่าอยู่ไม่เปนประโยชน์ ให้มีผู้เล็กร้างกลับเปนที่มีประโยชน์ขึ้น

(2) มีหน้าที่ที่จะต้องวิดน้ำเข้านา (เมื่อเวลาน้ำน้อย) ขุดบึง, บาง, คลอง แลไชนา (เมื่อน้ำมากเกินความต้องการของการทำนา)”

จากหลักฐานแผนที่ ร.ศ. 120 และ 124 พบว่าในเขตจังหวัดปทุมธานีในขณะนั้นมีชุมชนตั้งอยู่บริเวณฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาหรือบริเวณอำเภอสามโคกในปัจจุบัน ส่วนทางด้านตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยายังคงเป็นที่รกร้างว่างเปล่าไม่ได้ใช้ประโยชน์ ต่อมาใน พ.ศ. 2431 ได้มีการให้สัมปทาน แก่ “บริษัทขุดคลองและคุนาศยาม” ทำการขุดคลอง “รังสิตประยูรศักดิ์” รวมทั้งคลองแยกและคลองซอย รวม 43 คลอง ความยาวรวมทั้งสิ้น 33,400 เส้น (ปิยนาด บุนนาค, 2537: 42) คลองใหญ่ (คลองรังสิต) กว้าง 8 วา ยาว 1,370 เส้น คลองแยกกว้าง 3-5 วา คลองรังสิตประยูรศักดิ์ที่ทำการขุดนี้อยู่ในบริเวณท้องทุ่งหลวงหรือทุ่งรังสิต ซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของ

แม่น้ำเจ้าพระยา มีคลองเปรมประชากรเป็นเขตอยู่ทางด้านตะวันตก แม่น้ำเมืองนครนายกคั่นอยู่ด้านตะวันออก ด้านใต้มีคลองแสนแสบ คลองบางนาเป็นเขต ส่วนด้านเหนือจดอยุธยา สระบุรี และนครนายก

การให้สัมปทานครั้งนี้มีระยะเวลาดำเนินงาน 25 ปี โดยมีเงื่อนไขให้บริษัทเป็นผู้ออกทุนทั้งหมด รัฐจะยกกรรมสิทธิ์ที่ดินสองฝั่งคลองที่ไม่มีผู้ใดจับจอง โดยวัดตั้งแต่ฝั่งคลองขึ้นไปปากละ 40 เส้น (1,600 เมตร) ทั้งสองฝั่งตลอดลำคลองใหญ่และ 25 เส้น (1,000 เมตร) ทั้งสองฝั่งปากคลองตลอดลำคลองเล็ก บริษัทจะขายให้ผู้ใดก็ได้ตามความปรารถนา แต่ต้องเหลือที่ริมฝั่งทั้ง 2 ข้างๆ ละ 6 วา เพื่อใช้เป็นที่สาธารณชน บริษัทเป็นผู้รักษาคคลองและเก็บเงินจากเรือที่ผ่านไปมาโดยแบ่งให้รัฐบาลร้อยละ 20 ของเงินที่เก็บได้ทั้งหมด โดยได้เริ่มขุดในปี พ.ศ. 2433 ในปี พ.ศ. 2436 ได้ทำสัญญาใหม่และเลื่อนกำหนดขุดคลองรังสิตให้เสร็จต่อไปอีก 5 ปี จาก พ.ศ. 2438 เป็น พ.ศ. 2443 แล้วเสร็จทั้งหมด พ.ศ. 2447 ทั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพิธีเปิดคลองรังสิตประยูรศักดิ์ ประตูนํ้าจุฬาลงกรณ์และ เสาวภาผ่องศรี เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2439 (ร.ศ. 115) และต่อมาได้โอนกิจการของ บริษัทมาเป็นของรัฐบาลเมื่อ พ.ศ. 2458 เป็นต้นมา (อุดม สกกุลพราหมณ์ และนิพนธ์ ปัจฉิมพิพงส์, 2537: 241) เมื่อบริษัททำการขุดคลองแล้วเสร็จ ที่รกร้างว่างเปล่าก็กลายเป็นที่นาอันอุดมสมบูรณ์ ดังปรากฏในรายงานประชุมชาวนาในชุดคลองรังสิต ณ กระทรวงเกษตรธิการ เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2452 ว่า

“ท้องทุ่งหลวงตั้งแต่เมื่อก่อน เมื่อ ร.ศ. 117 ขึ้นไป เราคงจำได้ว่าที่นั่นรกร้างสำหรับแต่เป็นที่ช้างอาศัยเท่านั้น ครั้นเมื่อได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ บริษัทขุดคลองนาในท้องทุ่งนั้นแล้ว บริษัทได้ขุดคลองใหญ่น้อยลง เปิดท้องทุ่งนั้นให้กลายเป็นที่นาอันได้หมื่นไร่ และมีผู้คนไปตั้งทำนาเป็นอันมาก”

วันที่ 13 มิถุนายน 2445 ได้มีการจัดตั้งกรมคลองขึ้นเพื่อช่วยเหลือการทำนาในทุ่งราบภาคกลาง (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 38)

วันที่ 1 พฤษภาคม 2447 ได้มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า การเพาะปลูกก็ดี การค้าขายไปมาก็ดี ในพระราชอาณาเขตนี้ทางน้ำลำคลองเป็นสำคัญ และในเวลานี้คลองก็มีอยู่แล้วเป็นอันมากแต่ชำรุดต้นเขินไปเสียโดยมาก เหตุเพราะยังมิได้จัดการรักษาให้พอเพียง ทรงพระราชดำริจะบำรุงและรักษาคคลองเก่าที่มีอยู่แล้ว และที่จะขุดขึ้นใหม่ให้เรียบร้อยถาวร เพื่อให้เป็นประโยชน์และสะดวกแก่ธุระของราษฎรยิ่งขึ้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติไว้

วันที่ 30 กันยายน 2457 ได้จัดตั้ง “กรมทอนํ้า” ขึ้น (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 56)

ใน พ.ศ. 2457 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 31 ลงวันที่ 17 กรกฎาคม 2457 มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรบัญญัติไว้ในมาตรา 99 มาตรา 100 มาตรา 114 ถึงมาตรา 122 ดังนี้

“มาตรา 117 ห้วย คลอง และลำน้ำต่างๆ ย่อมเป็นของที่รัฐบาลปกครองรักษา เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอจะต้องตรวจตราอย่าให้เสีย และอย่าให้ผู้ใดทำให้เสียสาธารณประโยชน์ ถ้าจะต้องซ่อมแซมตกแต่งให้กรมการอำเภอเรียกราษฎรช่วยกันทำอย่างกันปัดน้ำ ฉะนั้น”

พ.ศ. 2470 ได้เปลี่ยนนาม “กรมทอน้ำ” เป็น “กรมชลประทาน”

พันเอกหลวงพิบูลสงคราม ได้เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2481 ได้แถลงนโยบายเกี่ยวกับกระทรวงเกษตรธิการของรัฐบาล คณะที่ 9 เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2481 ไว้ดังนี้

“2. ในการชลประทาน จะทำงานก่อสร้างที่ค้างอยู่ให้แล้วเสร็จ และจัดวางโครงการชลประทานต่อไป ในภาคใต้ยังไม่สามารถจัดวางโครงการใหญ่ได้ ก็จักจัดวางโครงการย่อยตามลำดับความจำเป็น”

พันเอกหลวงพิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 10 ต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2485 มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ดังนี้

“นโยบายกระทรวงเกษตรธิการ มีหลักสำคัญที่จะต้องบำรุงกลีกรรรมให้ได้ผลเพิ่มพูนยิ่งขึ้นโดยรวดเร็ว เพื่อให้มีพืชผลพอใช้ในประเทสยามสงคราม และเพื่อให้สามารถส่งพืชผลออกขายนอกประเทศอย่างดีที่สุดที่จะทำได้”

“3. ทำงานก่อสร้างการชลประทานที่ค้างอยู่ให้แล้วเสร็จ และจัดวางโครงการต่อไปในภาคใต้ยังไม่สามารถจัดวางโครงการใหญ่ได้ก็จักจัดวางโครงการย่อยตามลำดับความจำเป็น”

นายควง อภัยวงศ์ นายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 19 ต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2490 มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการชลประทาน ดังนี้

“11. การเกษตร

“4) จะส่งเสริมการชลประทานท้องถิ่น เพื่อให้ผลของการเพาะปลูกแน่นขึ้น” (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 64 หน้า 3213 ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2490)

นายควง อภัยวงศ์ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 20 ต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2491 มีข้อความที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ดังนี้

“5) การเกษตร

1) จะเพิ่มการผลิตพืชผลต่างๆ โดยเฉพาะข้าวอันเป็นสินค้าสำคัญของประเทศนั้นๆ จะได้ขยายพันธุ์ข้าวที่ดีและทดลองใช้ปุ๋ยเพื่อเพิ่มปริมาณข้าวนอกจากการทำนาด้วยวิธีประเพณีแล้วจะได้มีการทดลองทำนาด้วยเครื่องจักร

2) ในการชลประทาน

ก. จะได้ส่งเสริมและขยายการชลประทานท้องถิ่น และควบคุมงานให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

ข. ชลประทานหลวง จะดำเนินการตามโครงการที่มีอยู่ ส่วนภาคที่ยังไม่มีโครงการก็จะเริ่มดำเนินการวางไว้ต่อไป

3) จะส่งเสริมและขยายการเพาะพันธุ์ปลาสำหรับเป็นอาหารของพลเมืองในภาคที่ขาดอาหาร คือ ภาคอีสานและภาคเหนือ ส่วนการประมงทางทะเลจะได้ตั้งสถานีทดลองการประมงด้วยวิธีใหม่

4) การบำรุงและรักษาพันธุ์ไม้ซึ่งใช้สำหรับเป็นสินค้า สำหรับเป็นฟืน และสำหรับเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ ทั้งนี้จะได้มุ่งผลสำหรับอนาคตอันไกลเป็นที่ตั้ง

5) จะขยายจำนวนสมาคมของสหกรณ์ประเภทหาทุนให้มากขึ้นและเพิ่มการสหกรณ์ประเภทอื่นๆ ตามการก้าวหน้าของแต่ละประเภท

6) จะบำรุงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ โดยเร่งปราบโรคระบาดสัตว์โดยกวาดค้นหาและทดลองปลูกพืชที่ใช้เป็นอาหารสัตว์ กับพิจารณาหาพันธุ์สัตว์ที่ดีและทนทานต่ออากาศของประเทศไทยทั้งนี้ ในทางวิชาการจะได้พิจารณาจัดตั้ง สภาการเกษตรขึ้น และร่วมมือกับองค์การ F.A.O.” (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 65 ตอนที่ 14 หน้า 870 วันที่ 9 มีนาคม 2491)

จอมพลแปลก พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ภายหลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2492 แล้ว ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 22 ต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2492 มีข้อความเกี่ยวกับการชลประทาน ดังต่อไปนี้

“2. จะบำรุงส่งเสริมการผลิตพืชผลต่างๆ และการเลี้ยงสัตว์ให้ทวีคุณภาพและปริมาณยิ่งขึ้น โดย

(ก) ชลประทานราษฎร จะขยายให้ทั่วราชอาณาจักรโดยด่วน และควบคุมให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

ชลประทานหลวงจะได้เร่งรัดงามตามโครงการที่ได้ดำเนินอยู่ให้เสร็จเร็วยิ่งขึ้น ส่วนท้องที่ที่ยังไม่มีโครงการก็จะเริ่มดำเนินการต่อไป และจะได้ส่งเสริมการส่งน้ำเพื่อการเพาะปลูกด้วยวิธีอื่นให้เพียงพอ

คลองจะได้จัดการลอกให้ใช้เป็นทางส่งน้ำสำหรับการเพาะปลูกและการลำเลียงขนส่งและจะได้ขุดคลองเพิ่มขึ้นอีก ” (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 66 ตอนที่ 19 หน้า 3422 วันที่ 19 กรกฎาคม 2492)

จอมพลแปลก พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 24 ต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2494 มีข้อความที่เกี่ยวเนื่องกับการเกษตร ดังนี้

ข) ส่งเสริมช่วยเหลือการประกอบอาชีพของประชาราษฎร์ในการผลิตพืชพันธุ์ธัญญาหารและการเลี้ยงสัตว์ให้เป็นผลดี ดังเช่นในเรื่องการหาทุน การชลประทาน เครื่องจักรทุนแรงปยุ เป็นต้น (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 68 ตอนที่ 79 หน้า 5871 วันที่ 25 ธันวาคม 2494)

จอมพลแปลก พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 25 ต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2495 มีข้อความเกี่ยวกับการเกษตร ดังนี้

ค) ขยายส่งเสริมช่วยเหลือการประกอบอาชีพของประชากรราษฎรในการผลิตพืชพันธุ์ธัญญาหารสำหรับมนุษย์และสัตว์ ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์ให้เป็นผลดี ดังเช่นการชลประทาน ปุ๋ย พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ เหล่านี้เป็นต้น

จอมพลแปลก พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบาย คณะที่ 26 ต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2500 มีข้อความเกี่ยวข้องกับการชลประทาน ดังนี้

“9 รัฐบาลนี้จะส่งเสริมช่วยเหลือการประกอบอาชีพของราษฎรในการผลิตทางเกษตรกรรม ทั้งปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนขยายการชลประทาน และเครื่องทุ่นแรงให้มีผลดียิ่งขึ้น”(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 74 ตอนที่ 36 หน้า 931 วันที่ 9 เมษายน 2500)

ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2500 ถึงเดือน มิถุนายน 2501 คณะสำรวจเศรษฐกิจของธนาคารโลก ได้เข้ามาดำเนินการในประเทศไทย ต่อมาได้เสนอรายงานคือ **“โครงการพัฒนาของรัฐสำหรับประเทศไทย (A Public Development Program for Thailand)”** ใน พ.ศ. 2502

ในรายงานดังกล่าว ได้มีข้อเสนอช่องทางที่จะพัฒนาการเกษตรสรุปได้ ดังนี้

1. ให้มีการเพิ่มผลผลิตข้าวด้วยการปรับปรุงทางเทคนิค โดยเฉพาะในเขตที่ราบภาคกลางซึ่งมีแนวโน้มว่าสามารถจะทำนาสองครั้งได้ภายหลังการสร้างเขื่อนยันฮี
2. ในภาคใต้ให้ขยายพื้นที่การทำสวนยางเพราะมีพื้นที่เหมาะสมและยังเป็นที่ต้องการของตลาดโลก
3. ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้ลดเนื้อที่ทำนาไปเพิ่มการปลูกพืชไร่ และทำการเลี้ยงสัตว์
4. ในพื้นที่ภาคเหนือซึ่งมีการปลูกพืชไร่ และการปลูกพืชปีละสองครั้งอยู่แล้ว ภายหลังการสร้างเขื่อนยันฮีเสร็จแล้ว สามารถขยายพื้นที่เพาะปลูกตอนล่างของเขื่อนออกไปได้อีกมาก
5. สนับสนุนให้มีการกระจายการผลิตโดยพืชหลายอย่าง เช่น ในภาคกลางแนะนำให้ปลูก อ้อย ถั่วต่างๆ ผลไม้และผัก ภาคใต้ให้มีการปลูกมะพร้าว ปาล์มน้ำมัน และไม้ผลต่างๆ (ธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและวิวัฒนาการ, 2503: 42-105)

พ.ศ. 2505 รัฐบาลไทยได้ทำการกู้เงินจากธนาคารโลกเพื่อพัฒนาการเกษตรและการชลประทานในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย โดยมีเงื่อนไขให้ใช้ในโครงการก่อสร้างเขื่อนเจ้าพระยา ครั้งที่ 3 เป็นจำนวนเงิน 1,500 ล้านบาท นอกจากนั้นยังมีเงื่อนไขให้ใช้ในกิจการต่างๆ ด้วยดังนี้

1. ก่อสร้างคลองส่งน้ำเป็นระยะทาง 20,000 กิโลเมตร
2. ก่อสร้างเขื่อนกั้นน้ำขนาดเล็ก และทำการปรับปรุงระบบการชลประทานให้สามารถส่งน้ำไปยังไร่นาของเกษตรกร
3. ทำการปรับระดับพื้นที่แปลงนาของเกษตรกร เพื่อให้มีความสะดวกในการส่งน้ำและการระบายน้ำ

4. จัดตั้งสถานีทดลองการเกษตรขึ้นเพื่อทำการศึกษาค้นคว้า ทดลอง และวิจัยในด้านการเกษตรทุกสาขา ตลอดจนทำการส่งเสริมเผยแพร่เทคนิคและวิชาการเกษตรสมัยใหม่ออกสู่มือเกษตรกรที่อยู่ในเขตของโครงการให้ทั่วถึง

การดำเนินงานให้เป็นไปตามที่รัฐบาลได้ตกลงไว้กับธนาคารโลก รัฐบาลไทยได้แยกกิจกรรมดังกล่าวออกเป็น 2 ส่วน คือ กิจกรรมในข้อ 1-3 มอบให้กรมชลประทาน กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติรับไปดำเนินการ ส่วนกิจกรรมในข้อ 4 กระทรวงเกษตรรับดำเนินการ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 101 - 102)

วันที่ 27 มีนาคม 2505 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคั้นและคูนน้ำ พ.ศ. 2505 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 435 ตอนที่ 29

นโยบายน้ำในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509)

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจ ฉบับที่ 1 ระยะที่หนึ่ง (พ.ศ. 2504-2506) ได้มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการชลประทานในบทที่ 2 นโยบายของพัฒนาการเศรษฐกิจในหน้า 20 ดังนี้

“1. เกษตรกรรม

(1) เพิ่มปริมาณการผลิตด้านเกษตรกรรม โดยขยายการชลประทาน ความสำคัญอันดับแรก ได้แก่ การดำเนินงานตามโครงการชลประทานเขื่อนเจ้าพระยา และเขื่อนภูมิพลให้เสร็จ และได้ผลแก่การเกษตรสมบูรณ์ตามโครงการ นอกจากนี้ ก็ดำเนินงานตามโครงการชลประทานแก่งกระจานและโครงการชลประทานสำคัญอื่นๆ ให้บังเกิดผลแก่เกษตรกรรม”

ในบทที่ 4 แนวทางพัฒนาการเศรษฐกิจด้านต่างๆ ได้กล่าวถึงแนวทางพัฒนาการเกษตรกรรมในสาขาชลประทาน ดังนี้

“(2) การชลประทาน

การดำเนินงานพัฒนาการด้านชลประทานในสามปีข้างหน้า มีความมุ่งหมายที่จะเร่งดำเนินงานตามโครงการที่มีอยู่แล้วให้เสร็จไปตามกำหนดเวลา โดยเฉพาะคือ การดำเนินงานตามโครงการก่อสร้างเขื่อนเจ้าพระยา ซึ่งจะต้องขุดคลองส่งน้ำให้สมบูรณ์เพื่อจะได้จ่ายน้ำให้แก่เกษตรกร กับก่อสร้างเขื่อนภูมิพลให้แล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การชลประทานและพลังงานไฟฟ้าตามที่คาดหมายไว้ ในระยะสามปีหลังจะเริ่มดำเนินการชลประทานตามโครงการที่สำคัญใหม่ๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรรมหลายโครงการ ได้แก่ โครงการแม่แตง (เชียงใหม่) โครงการกำแพงเพชร (นครสวรรค์) การขยายและปรับปรุงโครงการทุ่งฝั่งตะวันตก (อยุธยา) โครงการแม่กลองใหญ่ (กาญจนบุรี) โครงการเสาชิง (นครศรีธรรมราช) กับโครงการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีงานสำคัญๆ ได้แก่ โครงการลำปาว และโครงการลำพระเพลิง นอกจากนั้นจะมีการดำเนินงานโครงการคั้นและคูนน้ำ เพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถใช้น้ำจากโครงการชลประทานต่างๆ ให้เป็นประโยชน์ โครงการคั้นและคูนน้ำนี้ ควรเริ่มในเขตชลประทานเขื่อนเจ้าพระยา และในจังหวัดภาคกลางที่ได้ประโยชน์จากการชลประทานก่อน

ใน พ.ศ. 2503 ประมาณว่ามีพื้นที่ที่ได้รับการชลประทาน 9 ล้านไร่ การดำเนินงานตามโครงการชลประทานในระยะหกปีจะช่วยให้มีพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากการชลประทานประมาณ 12 ล้านไร่ หรือประมาณร้อยละ 20 ของเนื้อที่เพาะปลูกทั้งสิ้นของประเทศในขณะนี้

อนึ่ง เมื่อการก่อสร้างตามโครงการชลประทานได้ผลบริบูรณ์ และสามารถจ่ายน้ำให้แก่เกษตรกรโดยทั่วถึงในท้องที่เขตของการชลประทานแล้ว ก็ควรจะได้มีการเก็บค่าน้ำจากเกษตรกรในท้องที่นั้นๆ เป็นค่าบำรุงรักษาอุปกรณ์การชลประทานด้วย จะเป็นการแบ่งเบาค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาของรัฐบาลได้เป็นอันมาก เพราะค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษานับวันจะเพิ่มมากขึ้นทุกที โดยวิธีนี้รัฐบาลจะสามารถเจียดจ่ายเงินไปก่อสร้างงานชลประทานให้กว้างขวางยิ่งขึ้นไปอีกได้” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2503: 51-52)

วันที่ 24 มิถุนายน 2504 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงวางศิลาฤกษ์เขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก (กรมชลประทาน, 2529: 388)

วันที่ 27 มีนาคม 2505 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคั้นและคูนน้ำ พ.ศ. 2505 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 79 ตอนที่ 29 โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติคั้นนาและคูนน้ำ พุทธศักราช 2484 ไม่มีผลตามเจตนาที่ตรากฎหมายนั้นขึ้นไว้ เพราะในปัจจุบันนี้การเกษตรกรรมบางท้องที่ ไม่ได้ทำนาอย่างเดียว แต่มีทั้งการทำไร่ และการทำนา ในทุ่งเดียวกันในเวลาเดียวกัน ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติคั้นและคูนน้ำขึ้นใหม่ แทนพระราชบัญญัติคั้นนาและคูนน้ำที่ยกเลิกไป

วันที่ 19 ธันวาคม 2506 พลเอกถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 30 ต่อรัฐสภา มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการชลประทาน ดังนี้

“รัฐบาลจะดำเนินการพัฒนาประเทศในกิจการอันเป็นสาขาที่มีความสำคัญ คือ การชลประทาน การทางหลวง การทรัพยากรธรณี การพัฒนาที่ดิน การพลังงาน กับการสหกรณ์ ซึ่งได้มารวมและก่อตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเพื่อให้มีการประสานงาน และควบคุมการตรวจสอบผลงาน โดยมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะรัฐบาลถือว่าโครงการพัฒนาต่างๆ อันเป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เป็นสิ่งจำเป็นยิ่งเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2504: 155)

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ระยะที่สอง (พ.ศ. 2507-2509) มีนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรน้ำในบทที่ 6 การพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ดังนี้

“(3) เพื่อพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นคุณค่าในการเกษตร อันได้แก่เนื้อที่ดิน ป่าไม้ น้ำ และอื่นๆ เพื่อให้สามารถให้ได้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยแท้จริงและถาวร โดยคำนึงถึงหลักอนุรักษ์ โดยมีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

(1) เร่งสร้างรากฐานเพื่อพัฒนาการเกษตร ได้แก่ การชลประทาน พลังงาน การขนส่ง และคมนาคม สำหรับการชลประทาน ได้แก่ การสร้างเขื่อนเก็บน้ำขนาดใหญ่ขึ้นในภาคเหนือ คือเขื่อนภูมิพลที่จังหวัดตาก และเขื่อนท่าปลา ที่จังหวัดอุตรดิตถ์ เขื่อนระบายน้ำ ที่แม่น้ำแม่กลอง

จังหวัดกาญจนบุรีและเขื่อนอื่นๆ ตลอดจนอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง และขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การพัฒนาทรัพยากรทางน้ำจะให้ผลประโยชน์ในด้านพลังงานไฟฟ้า และด้านอื่นๆ ด้วย” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2507: 47-48)

นอกจากนี้ ในโครงการพัฒนาการเกษตร ได้กล่าวถึงโครงการชลประทาน ดังนี้

“18. โครงการที่สำคัญในด้านการชลประทาน ในระยะแผนพัฒนา มีดังต่อไปนี้

1) โครงการย่นฮี การก่อสร้างเขื่อนภูมิพล จะเสร็จลงใน พ.ศ. 2507 ตรงตามจุดหมายโครงการย่นฮี เป็นโครงการพัฒนาการเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย และเขื่อนภูมิพลเป็นเขื่อนที่ใหญ่ที่สุดในภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พลังงานไฟฟ้าที่จะผลิตได้มีปริมาณ 560,000 กิโลวัตต์ และจะเริ่มผลิต 140,000 กิโลวัตต์ ใน พ.ศ. 2507 นี้ ผลประโยชน์ที่จะได้รับนอกจากพลังงานไฟฟ้าแล้ว ได้แก่ การให้น้ำในเขตโครงการเจ้าพระยาในฤดูฝน 1.5 ล้านไร่ และฤดูแล้ง 2 ล้านไร่ นอกจากนั้นจะให้ประโยชน์ในการป้องกันอุทกภัยในเขตกำแพงเพชรตาก นครสวรรค์ และจะช่วยในด้านการประมง และการขนส่งทางน้ำด้วย มูลค่าของโครงการทั้งหมดประมาณ 3,500 ล้านบาท ในจำนวนนี้ 1,500 ล้านบาท จะได้จากรายได้ของโครงการเอง

2) โครงการท่าปลาเป็นโครงการเอนกประสงค์สำคัญที่สองรองจากโครงการย่นฮีจะเริ่มการก่อสร้างเขื่อนใน พ.ศ. 2508 จากผลการสำรวจประมาณว่าจะสามารถผลิตพลังงานไฟฟ้าได้ประมาณ 250,000 กิโลวัตต์ และจะให้ประโยชน์แก่โครงการเจ้าพระยาในด้านการชลประทานในฤดูฝน 1.5 ล้านไร่ และฤดูแล้ง 2.5 ล้านไร่ นอกจากนั้นจะทำการป้องกันอุทกภัยในทุ่งพิษณุโลกได้อีกประมาณ 3 ล้านไร่ โครงการนี้จะขอกู้เงินจากธนาคารโลก มูลค่าก่อสร้างขั้นแรกเป็นเงินประมาณ 1,200 ล้านบาท

3) โครงการแม่กลองใหญ่ เป็นโครงการชลประทานพัฒนาภาคกลางที่ใหญ่ที่สองรองจากโครงการเจ้าพระยา ตามแผนโครงการจะสร้างเขื่อนระบายน้ำ ที่อำเภอท่าม่วงกาญจนบุรี ซึ่งได้เนื้อที่ชลประทานประมาณ 2,427,000 ไร่ ในบริเวณ 7 จังหวัด ต่อเนื่องกับโครงการลุ่มน้ำเจ้าพระยาทางตะวันออก และโครงการเพชรบุรีทางใต้ เป็นเนื้อที่ชลประทานผืนใหญ่รวมกันแล้วประมาณ 8 ล้านไร่ โครงการนี้จะขอกู้ธนาคารโลกประมาณ 27 ล้านเหรียญและใช้เงินบาท 840 ล้านบาท งานก่อสร้างแบ่งเป็น 3 ขั้น ขั้น 2 และ 3 จะสร้างเขื่อนกั้นน้ำที่เขากวางและแก่งเรียงบนลำน้ำแควน้อย และแควใหญ่ในระยะต่อไป

4) โครงการเจ้าพระยา โครงการเจ้าพระยาเป็นโครงการก่อสร้างที่สำคัญที่สุดในด้านการเกษตร โครงการนี้ได้เริ่มต้นด้วยการก่อสร้างเขื่อนชัยนาท โดยกู้เงินจากธนาคารโลก 18 ล้านเหรียญ เมื่อ พ.ศ. 2496 และได้ใช้งบประมาณแผ่นดินสมทบอีก 1,000 ล้านบาท ในระยะ 3 ปีแรกได้ขุดคลองใหญ่ส่งน้ำในบริเวณโครงการ 11 เขต และได้เริ่มงานขุด คันคูน้ำใน พ.ศ. 2505 โดยใช้กู้เงินจากธนาคารโลก 3.4 ล้านเหรียญ ใน พ.ศ. 2506 งานขุดคันคูน้ำนี้คาดว่าจะเสร็จสิ้นลงใน พ.ศ. 2510 ในเนื้อที่ 5 ล้านไร่ ในระยะ 3 ปีหลังนี้ จะเริ่มงานตามโครงการระบายน้ำและปรับปรุงการส่งน้ำให้สมบูรณ์ เนื้อที่ในบริเวณโครงการ

เจ้าพระยาเป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญที่สุดของประเทศไทย เมื่อได้รับประโยชน์จากการชลประทานสมบูรณ์แล้ว คาดว่าจะสามารถผลิตข้าวได้ปีละไม่ต่ำกว่า 1.8 ล้านตัน โดยเฉลี่ยผลผลิต 3 ไร่ต่อเกวียน

19. นอกจากการก่อสร้างโครงการชลประทานหลวง ชลประทานทั่วไป และอ่างเก็บน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้ว ในระยะ 3 ปีหลัง กรมชลประทานจะได้ทำการสำรวจตามโครงการชลประทาน ที่สำคัญอื่นๆ อีก คือ โครงการเขื่อนก๊าด เชียงใหม่ โครงการแก่งหลวงสุโขทัย โครงการกำแพงเพชร โครงการลำชี ชัยภูมิ และโครงการอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ทั่วทั้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อการก่อสร้างในโอกาสต่อไป สรุปได้ว่าในระยะของแผนพัฒนา 6 ปีนี้ กิจการการชลประทานของประเทศไทยได้เจริญรุ่งเรืองอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน เป็นการวางรากฐานพัฒนาการเกษตรที่มั่นคงสำหรับอนาคต” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2507 : 73-74)

วันที่ 17 พฤษภาคม 2507 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก (กรมชลประทาน, 2529: 393)

วันที่ 21 กรกฎาคม 2507 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้กรมประมง กรมการข้าว กรมกลีกรม และกรมปศุสัตว์ ดำเนินการปลูกสร้าง และใช้ที่ดินในบริเวณใต้เขื่อนเจ้าพระยา ตามที่กรมชลประทานได้แบ่งสรรให้แล้วเพื่อประโยชน์ของทางราชการอันเกี่ยวกับการชลประทานและการใช้น้ำได้ตลอดไป โดยไม่มีกำหนดและให้ดำเนินการต่อไปตามที่กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเสนอ

วันที่ 31 ธันวาคม 2507 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติชลประทานหลวง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2507 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 81 ตอนที่ 124 (ฉบับพิเศษ) โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ในปัจจุบันนี้ กิจการชลประทานได้ขยายตัวกว้างขวางขึ้น เพื่อให้ได้ผลตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ แต่ปรากฏว่าบทบัญญัติบางมาตราแห่งกฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวงฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ไม่เหมาะสมแก่การดำเนินงานก่อสร้าง การบำรุงรักษา และการควบคุม ตลอดจนอัตราโทษ อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่มีน้อย ไม่พอเพียงที่จะใช้ในการระงับปราบปรามผู้กระทำความผิดให้ได้ผลอย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพื่อให้เหมาะสมแก่กาลสมัย

นโยบายน้ำในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514)

ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514) มีนโยบายน้ำอยู่ในบทที่ 7 การพัฒนาส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น หน้า 105-106 ดังนี้

“2.2.1 งานเศรษฐกิจชนบท

.....

(3) โครงการจัดน้ำ และที่ดินเพื่อให้ราษฎรในระดับหมู่บ้านได้มีที่ดิน ที่สามารถประกอบอาชีพในทางเกษตร และอาชีพอื่นๆ ได้สะดวก จึงเป็นการจำเป็นที่จะจัดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดร่วมกับเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามโครงการปรับปรุงเรื่องน้ำ และจัดที่ดินในระดับหมู่บ้านให้เหมาะสม เพื่อสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพ และเป็นหนทางที่จะเพิ่มรายได้ดีขึ้น และเป็นพื้นฐานที่จะส่งเสริมระบบธุรกิจให้กับราษฎรต่อไป

2.2.2 งานด้านสังคมและสาธารณูปโภค

(2) โครงการน้ำอุปโภคบริโภค ดำเนินการร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด จัดให้ราษฎรในชนบทได้มีน้ำบริโภคและใช้สอยอย่างทั่วถึง และป้องกันโรคต่างๆ ด้วยระบบการประปา จากแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง หนองบึง สระอ่างเก็บน้ำ รวมทั้งน้ำฝนตามธรรมชาติด้วย และด้วยการขุดบ่อขึ้นใหม่เพื่อนำน้ำบาดาลมาใช้ให้เป็นประโยชน์ตามวิทยาการแผนใหม่ โดยร่วมมือและสนับสนุนจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเช่น กรมอนามัย กรมทรัพยากรธรณี กรมชลประทาน และองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2509: 105-106)

ในบทที่ 9 การเกษตรและสหกรณ์ มีนโยบายน้ำอยู่ในวัตถุประสงค์ของนโยบายการพัฒนาการเกษตร หน้า 121 ดังนี้

“3.1 เร่งปรับปรุงขยายพื้นฐานทางการเกษตรให้มั่นคง และสามารถอำนวยประโยชน์ให้แก่เกษตรกร ได้มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาการชลประทาน และเส้นทางคมนาคม

3.2 พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าในการเกษตร เพื่อให้สามารถนำมาใช้ให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยแท้จริงและถาวร อันได้แก่ การพัฒนาและอนุรักษ์ป่าไม้ การพัฒนาแหล่งน้ำ การพัฒนาที่ดิน และการบำรุงความอุดมสมบูรณ์ของดิน”

ในบทที่ 9 หน้า 135-138 ได้กล่าวถึงโครงการชลประทานและป้องกันอุทกภัย ดังนี้

“7. ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจฉบับนี้ จะดำเนินงานตามโครงการชลประทานต่างๆ ซึ่งเมื่อเสร็จสมบูรณ์แล้ว จะทำให้เนื้อที่ชลประทานเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 9.1 ล้านไร่ อย่างไรก็ตามเนื่องจากการก่อสร้างโครงการชลประทานต่างๆ ต้องใช้เวลาและเงินมาก ในระยะ 5 ปีของแผน จึงมีอาจดำเนินการให้เสร็จสมบูรณ์ทุกโครงการได้ เมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2514 เป้าหมายเนื้อที่ชลประทานที่เพิ่มขึ้น ได้กำหนดไว้ประมาณ 3.3 ล้านไร่ เมื่อรวมกับเนื้อที่ที่ได้รับการชลประทาน ได้ผลแล้ว 11.7 ล้านไร่ ในปัจจุบันจะได้เนื้อที่ที่ได้รับการชลประทาน เมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2514 ประมาณ 15 ล้านไร่ เนื้อที่ชลประทานที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวอาจแยกตามประเภทของการชลประทานได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ชลประทานหลวง	2,200,500	ไร่
ชลประทานทั่วไป	500,000	ไร่
อ่างเก็บน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	146,000	ไร่
ประหยัดน้ำภาคเหนือ	460,000	ไร่
รวมทั้งสิ้น	3,306,500	ไร่

8. โครงการพัฒนาการชลประทาน ประกอบด้วยโครงการที่สืบเนื่องมาจากโครงการในแผนแรกและโครงการที่ริเริ่มใหม่ในระยะของแผนนี้โครงการชลประทานที่สำคัญที่จะเริ่มการก่อสร้างในระยะของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจมี ดังนี้

8.1 โครงการเขื่อนสิริกิติ์ จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นโครงการเขื่อนกักน้ำเอนกประสงค์ปิดกั้นแม่น้ำน่านพร้อมทั้งมีทามบปิดช่องเขาขาดอีก 7 แห่ง จากผลของการสำรวจประมาณว่าจะสามารถเก็บกักน้ำไว้ได้ราว 9,000 ล้าน ม.³ เพื่อส่งน้ำลงมาช่วยชลประทานแก่โครงการเจ้าพระยาในฤดูแล้งได้อีกในพื้นที่ 2.1 ล้านไร่ ป้องกันอุทกภัยในพื้นที่สองฝั่งแม่น้ำน่าน เรียกกันว่าเนื้อที่สามเหลี่ยมตอนบนประมาณ 3 ล้านไร่ และเมื่อก่อสร้างเขื่อนทดน้ำอีก 2 แห่งคือ ที่อุตรดิตถ์ และพิษณุโลก พร้อมทั้งระบบส่งน้ำเสร็จแล้วจะสามารถให้การชลประทาน แก่พื้นที่สามเหลี่ยมตอนบนนี้ได้เต็มที่ นอกจากนี้ยังสามารถผลิตพลังงานไฟฟ้าได้ประมาณ 240,000 กิโลวัตต์ อีกด้วย มูลค่าก่อสร้างเฉพาะตัวเขื่อนสิริกิติ์ 1,426 ล้านบาท เป็นเงินกู้จากธนาคารโลกอีกส่วนหนึ่งประมาณ 500 ล้านบาท โครงการนี้ได้เริ่มดำเนินงานเตรียมการก่อสร้างมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 จะเริ่มการก่อสร้างอย่างจริงจังได้ในปี พ.ศ. 2510 เหตุที่การก่อสร้างต้องล่าช้าไปนี้ เพราะต้องรอการอนุมัติเงินกู้จากธนาคารโลก การก่อสร้างตัวเขื่อนกำหนด จะแล้วเสร็จใน ปี พ.ศ. 2514

8.2 โครงการเขื่อนอุตรดิตถ์ และพิษณุโลก มีลักษณะเป็นเขื่อนทดน้ำสองเขื่อนพร้อมกับระบบส่งน้ำ เพื่อนำน้ำที่เก็บไว้ที่เขื่อนผาช่อมมาใช้เพื่อการชลประทานในพื้นที่ 3 ล้านไร่ ในเนื้อที่สามเหลี่ยมตอนบน ส่วนที่อยู่บนลุ่มน้ำน่านในเขตจังหวัดอุตรดิตถ์ พิษณุโลก พิจิตร และนครสวรรค์ ซึ่งเป็นที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูกอย่างยิ่ง เขื่อนทดน้ำอุตรดิตถ์ มีระบบส่งน้ำประกอบด้วยคลองส่งน้ำสายใหญ่ทั้ง 2 ฝั่ง ยาว 130 กม. สามารถส่งน้ำเพื่อการชลประทานในเนื้อที่ราว 1 ล้านไร่ ในฤดูฝน และสำหรับปลูกพืชในฤดูแล้ง อีกประมาณ 4 แสนไร่ ส่วนเขื่อนทดน้ำพิษณุโลก มีระบบส่งน้ำในพื้นที่กว้างขวางกว่า คือ มีคลองส่งน้ำสายใหญ่ทั้ง 2 ฝั่งยาว 280 กม. และคลองซอยอีกยาว 650 กม. เนื้อที่ที่ได้รับการชลประทานในฤดูฝนราว 2 ล้านไร่ และในฤดูแล้งอีก 9 แสนไร่เขื่อนทดน้ำทั้ง 2 แห่งนี้ คาดว่าจะเริ่มเตรียมงานก่อสร้าง ในปี พ.ศ. 2514 และกำหนดแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2519 ราคาก่อสร้างของเขื่อนทั้งสองนี้รวมทั้งระบบส่งน้ำ รวมทั้งสิ้นประมาณ 2,600 ล้านบาท รวมเงินตราต่างประเทศ ซึ่งคาดว่าจะขอกู้จากต่างประเทศ 780 ล้านบาท

8.3 โครงการแม่กลองใหญ่ เป็นโครงการชลประทานในภาคกลางที่ใหญ่เป็นที่สองรองจากโครงการเจ้าพระยาใหญ่ การดำเนินงานในระยะแรกเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 ซึ่งเป็นการก่อสร้างเขื่อนทดน้ำที่อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี พร้อมกับจัดระบบส่งน้ำในเนื้อที่ 1 ล้านไร่ งานในระยะแรกนี้จะเสร็จสิ้นลงในปี พ.ศ. 2513 งานระยะที่สอง เป็นการก่อสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำบนแควใหญ่ ที่วังมะลั่ง ซึ่งจะเก็บกักน้ำได้ 6,000 ล้าน ม.³ เพื่อบรรเทาอุทกภัยในลุ่มน้ำแม่กลอง และส่งน้ำสำหรับการชลประทานในทุ่งแม่กลองในฤดูแล้งอีก 1 ล้านไร่ พร้อมกันนี้ จะจัดสร้างระบบส่งน้ำเพิ่มขึ้นอีก 1.4 ล้านไร่ พร้อมทั้งดาดคอนกรีตคลองส่งน้ำอีกด้วย การดำเนินงานตามโครงการในระยะที่สองนี้ จะเริ่มในปี พ.ศ. 2513 และกำหนดแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2517 ราคางานในระยะที่สองนี้รวมประมาณ 1,000 ล้านบาท เป็นส่วนของเงินตราต่างประเทศ ซึ่งจะขอกู้จากต่างประเทศราว

380 ล้านบาท สำหรับในด้านพลังงานนั้น การไฟฟ้าอันฮี้กำลังดำเนินการสำรวจ และวางแผนงานเพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้าอยู่ในบริเวณเดียวกัน

8.4 โครงการเขื่อนปราณ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นโครงการเขื่อนเก็บกักน้ำบนแม่น้ำปราณ มีขนาดความจุน้ำ 300 ล้าน ม.³ ประกอบด้วยระบบส่งน้ำในทุ่งปราณ ทุ่งสามร้อยยอด และทุ่งกุย มีคลองส่งน้ำสายใหญ่สองฝั่งยาว 82 กม. และคลองซอยอีกมีความยาวรวม 171 กม. โครงการนี้นอกจากจะอำนวยความสะดวกในด้าน การส่งน้ำให้พื้นที่เพาะปลูกราว 170,000 ไร่ ได้ตลอดปีแล้ว ยังช่วยป้องกันอุทกภัยในทุ่งปราณ ซึ่งตามปกติมีน้ำท่วมอยู่เป็นประจำทุกปี และยังช่วยชะล้างความเค็มของดินในทุ่งสามร้อยยอด ให้สามารถใช้ทำการเพาะปลูกได้ผลดียิ่งขึ้นอีกด้วย การเตรียมการก่อสร้างจะเริ่มในปี พ.ศ. 2510 และจะเสร็จในปี พ.ศ. 2515 มูลค่าการก่อสร้างทั้งสิ้น ประมาณ 250 ล้านบาท คาดว่าจะชอู้จากต่างประเทศส่วนหนึ่ง เป็นมูลค่าประมาณ 80 ล้านบาท

8.5 โครงการเขื่อนก๊ิด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นโครงการเขื่อนเก็บกักน้ำบนแม่แตงมีขนาดความจุน้ำราว 300 ล้าน ม.³ วัตถุประสงค์ส่วนใหญ่เพื่อเก็บกักน้ำในแม่แตงไว้ เพื่อบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่สองฝั่งลำน้ำปิง ในจังหวัดเชียงใหม่ และลำพูน และส่งน้ำช่วยการเพาะปลูกพืชในฤดูแล้งในเขตโครงการเขื่อนทดน้ำแม่แตง และโครงการแม่ปิงเก่าได้อีกราว 1 แสนไร่ อนึ่ง หากมีความจำเป็นอาจผลิตพลังงานไฟฟ้าได้ประมาณ 40,000 กิโลวัตต์อีกด้วย ราคาการก่อสร้างเขื่อนไม่รวมค่าติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าประมาณ 300 ล้านบาท จะชอู้จากต่างประเทศด้วยส่วนหนึ่งราว 120 ล้านบาท กำหนดเริ่มดำเนินงานก่อสร้างในปี พ.ศ. 2512 และจะแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2516

8.6 โครงการเขื่อนเก็บกักน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในระยะของแผนฉบับนี้ มีโครงการก่อสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อช่วยการชลประทานในภาคนี้ อันเป็นโครงการใหม่อยู่หลายโครงการด้วยกัน กล่าวคือ เขื่อนน้ำอูน จังหวัดสกลนคร เขื่อนชีน จังหวัดชัยภูมิ เขื่อนมูลบน จังหวัดนครราชสีมา และเขื่อนน้ำยั้ง จังหวัดร้อยเอ็ด โครงการที่จะเริ่มดำเนินงานก่อสร้างในระยะต้นของแผน คือ ในปี พ.ศ. 2510 ได้แก่ โครงการเขื่อนน้ำอูน ซึ่งเป็นเขื่อนเก็บกักน้ำบนลำน้ำอูน ซึ่งเป็นสาขาของแม่น้ำสงคราม เขื่อนนี้จะมีขนาดความจุของน้ำ 475 ล้าน ม.³ มีระบบส่งน้ำ คือ คลองส่งน้ำสายใหญ่ทั้งสองฝั่ง ยาวรวม 54 กม. และคลองซอยอีก มีความยาวรวม 62 กม. โครงการนี้ จะช่วยบรรเทาอุทกภัยในลุ่มน้ำอูน และให้การชลประทานแก่การเพาะปลูกในพื้นที่ 160,000 ไร่ ในฤดูฝน และ 102,000 ไร่ ในฤดูแล้ง กำหนดการก่อสร้างแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2514 ราคาการก่อสร้างทั้งสิ้นราว 250 ล้านบาท เป็นเงินตราต่างประเทศส่วนหนึ่งราว 60 ล้านบาท ซึ่งคาดว่าจะชอู้จากต่างประเทศ ส่วนเขื่อนชีน เขื่อนมูลบน และเขื่อนน้ำยั้งนั้น เป็นเขื่อนลักษณะเดียวกับเขื่อนน้ำอูน เขื่อนทั้งสามจะช่วยบรรเทาอุทกภัย และขยายเนื้อที่ชลประทานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้อีกประมาณ 5 แสนไร่ การก่อสร้างเขื่อนทั้งสามนี้จะเริ่มในระยะปลายของแผน คือ ในปี พ.ศ. 2513 และกำหนดเสร็จในปี พ.ศ. 2518 ราคาการก่อสร้างรวมทั้งสิ้น 800 ล้านบาท ส่วนที่เป็นเงินตราต่างประเทศราว 180 ล้านบาท จะชอู้จากต่างประเทศต่อไป

9. ในด้านชลประทานทั่วไปมีโครงการก่อสร้างเหมืองฝายขนาดย่อมอีกหลายแห่ง เพื่อช่วยเหลือการเพาะปลูกในพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทานหลวง ซึ่งจะทำให้มีเนื้อที่ชลประทานเพิ่มขึ้นอีก

ประมาณ 500,000 ไร่ ในระยะของแผนนี้ และมีโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ และคลองส่งน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออีกไม่น้อยกว่า 32 อ่าง ซึ่งจะเสร็จสมบูรณ์ใช้การได้จำนวน 30 อ่าง ภายในระยะของแผน อนึ่งเพื่อให้ระบบส่งน้ำมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สามารถส่งน้ำไปช่วยการเพาะปลูกได้เต็มที่ จึงจัดให้มีการสร้างคัน และคูน้ำ ในพื้นที่ 4.5 ล้านไร่ ในเขตโครงการชลประทานที่สำคัญๆ เช่น แม่แตง แม่ยม ลำปาว และแม่กลองใหญ่อีกด้วย นอกจากนี้ ยังมีโครงการตาดคอนกรีตคลองส่งน้ำในเขตชลประทานเดิมตามความจำเป็นเพื่อป้องกันการรั่วซึม และการพังทลายของลำคลองอันจะทำให้การส่งน้ำมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น และประหยัดค่าบำรุงรักษาลงได้มาก” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2509: 135-138)

ในบทที่ 14 การพัฒนาสังคมและสาธารณูปการ ได้มีโครงการเกี่ยวกับน้ำในข้อ 5.1 หน้า 235 ดังนี้

“5.1 การพัฒนาชนบท

1) โครงการจัดหาน้ำสะอาดในชนบททั่วราชอาณาจักร น้ำสะอาดสำหรับการอุปโภคบริโภคยังขาดแคลนอยู่ตามชนบททั่วไป ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในปัจจุบัน ตามโครงการใหม่จะสามารถจัดหาน้ำสะอาดสนองความต้องการได้พอเพียงในจำนวนประมาณ 20,000 หมู่บ้านในจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 50,000 หมู่บ้าน โดยจะเร่งดำเนินการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพิเศษ แหล่งน้ำที่จะจัดหามีหลายชนิด รวมทั้งการประปาหมู่บ้านและบ่อน้ำต่างๆ สำหรับวิธีการดำเนินงานนั้นจะร่วมกันระหว่างหน่วยราชการต่างๆ คือ กรมอนามัย กรมทรัพยากรธรณี กรมโยธาเทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยมีคณะกรรมการบริหารเพื่อประสานงานในระยะ 5 ปี คาดว่าต้องใช้เงินตามโครงการนี้ประมาณ 430 ล้านบาท

3) โครงการชลประทานราษฎร์ กรมการปกครองจะดำเนินงานจัดสร้างโครงการชลประทานขนาดเล็ก เพื่อสนับสนุนงานส่งเสริมอาชีพ และให้รับกับระบบส่งน้ำชลประทานขนาดใหญ่ โดยถือหลักดำเนินการร่วมกันกับประชาชน นอกจากนั้น จะพยายามจัดตั้งสมาคมชลประทานราษฎร์ให้ครบทุกอำเภอในเขตชลประทาน” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2509: 235)

วันที่ 25 มีนาคม 2512 จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 31 ต่อรัฐสภาในนโยบายข้อที่ 5 และข้อที่ 8 มีส่วนเกี่ยวข้องกับการชลประทาน และการพัฒนาแหล่งน้ำ ดังนี้

“5. รัฐบาลนี้จะเน้นหนักเป็นพิเศษในงานด้านชลประทานการก่อสร้าง และบูรณะทางหลวงให้ทั่วถึงทุกภาค ปรับปรุงขยายงานด้านพลังงานไฟฟ้าให้เพียงพอกับความต้องการทางด้านธุรกิจอุตสาหกรรม และครัวเรือนอยู่เสมอ รวมทั้งจะส่งเสริมสหกรณ์เอนกประสงค์ให้มากขึ้น

.....
.....

8. รัฐบาลนี้จะส่งเสริมการเกษตรอันเป็นอาชีพหลักของประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่ ให้มีประสิทธิภาพในการผลิต ทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพ จะจัดหาแหล่งน้ำเพิ่มขึ้น และจะส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักใช้น้ำชลประทานที่รัฐบาลได้จัดสร้างขึ้นแล้วให้บังเกิดผลมากที่สุด จะช่วยเหลือเกษตรกรในด้านวิชาการต่างๆ อันทันสมัย ช่วยให้มีตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลที่เกษตรกรผลิตได้ ช่วยให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนจากการลงทุน

ในการผลิตให้เหมาะสม รวมทั้งหาทางป้องกันมิให้ถูกกดราคา จะเพิ่มทุนธนาคารเพื่อการเกษตร เพื่อให้ธนาคารดังกล่าวขยายกิจการให้กว้างขวางยิ่งขึ้น” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 161)

พ.ศ. 2512 กรมชลประทานได้ปรับปรุง “สรีดงส์” หรือทำนบกั้นน้ำที่ปรากฏในศิลาจารึกหลักที่ 1 กรุงสุโขทัยเป็น “อ่างเก็บน้ำพ่อขุนรามคำแหง” หรือ “อ่างเก็บน้ำสรีดงส์” (ปราโมทย์ ไม้กลัด, 2537: 14)

นโยบายน้ำในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519)

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) มีนโยบายและมาตรการในด้านการชลประทานโดยกล่าวถึงในบทที่ 8 การเกษตรและชลประทาน หน้า 254-258 ดังนี้

“(ก) เน้นหนักในการเร่งการก่อสร้างเพิ่มเติมตามโครงการชลประทานต่างๆ ให้เสร็จสมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบคลองส่งน้ำ และคลองระบายน้ำตลอดจนการสร้างคันและคูน้ำเพื่อเร่งรัดการเพิ่มผลผลิต และการขยายเนื้อที่เพาะปลูก 2 ครั้งในเขตชลประทานสำหรับโครงการชลประทานใหม่ขนาดใหญ่ให้พิจารณาการก่อสร้างไว้อ่อน

(ข) ให้มีการประสานงาน และการปฏิบัติงานสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิดระหว่างกระทรวงเกษตรและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรของกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ได้แก่ กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน กรมสหกรณ์ที่ดิน กรมสหกรณ์พาณิชย์และธนกิจ และสำนักงานปลัดกระทรวง ตามแผนประสานงานซึ่งได้จัดทำขึ้นร่วมกัน

(ค) เร่งรัดการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร การอุปโภคบริโภคในเขตที่ขาดแคลนน้ำ และมีมาตรการดำเนินการ ดังนี้

(ก) การวางแผนเพื่อพัฒนาแหล่งน้ำ การพัฒนาแหล่งน้ำในประเทศไทย ยังขาดการวางแผนที่ครอบคลุมทุกด้าน (Comprehensive Planning) และการวางแผนที่ดีต่อประสานกับทุกระดับ ในด้านการวางแผนสมบูรณ์แบบนั้น จะเห็นได้ว่าโดยทั่วไปไม่ได้วางแผนพัฒนาทั้งแหล่งน้ำเพื่อประโยชน์ในด้านต่างๆ พร้อมกัน แต่มักจะมองแต่เฉพาะการก่อสร้างเขื่อนและอาคารต่างๆ เป็นใหญ่ ซึ่งตามความเป็นจริงนั้น การก่อสร้างเป็นเพียงส่วนหนึ่งของแผนงานเท่านั้น จำเป็นจะต้องพิจารณาถึงการรักษาดันน้ำลำธาร การส่งน้ำให้ทั่วถึง ตลอดจนการใช้น้ำให้เป็นประโยชน์สูงสุดด้วย ส่วนในด้านวางแผนประสานงานนั้น การวางแผนชลประทาน ปัจจุบันยังขาดการประสานงาน และการชักจูงให้หน่วยงานอื่นมาร่วมด้วย เพื่อปฏิบัติงานพร้อมกันไปทุกระดับ ไม่ให้มีการขาดช่วง หรือเหลื่อมล้ำกันได้

นอกจากนั้น เมื่อมองในระดับประเทศแล้วการวางแผนชลประทานยังขาดแม่บท (Master Plan) ที่จะยกกลุ่มน้ำทุกกลุ่มน้ำมาพิจารณาพร้อมกัน และจัดอันดับความสำคัญให้ถูกต้องและชัดเจน การก่อสร้างเขื่อนเป็นแห่งๆ ไปโดยไม่คำนึงถึงโครงการที่สร้างแล้วที่กำลังสร้างหรือจะสร้างต่อไปย่อมทำให้ไม่สามารถเห็นภาพโดยสมบูรณ์เป็นการยากแก่การพิจารณา

(ข) เร่งรัดการเกษตรชลประทาน โดยให้ความสำคัญแก่การพัฒนาระบบส่งน้ำให้สมบูรณ์ โดยอาศัยหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. เร่งการสร้างระบบส่งน้ำ สำหรับโครงการที่มีอยู่แล้วให้เสร็จสิ้นไปโดยด่วน รวมทั้งการสร้างคันคูน้ำด้วย โครงการที่เห็นได้ชัดว่าเร่งด่วน ได้แก่ โครงการอ่างเก็บน้ำในภาคอีสาน นอกจากการส่งน้ำแล้ว จะต้องเร่งโครงการระบายน้ำ และปราบที่ดิน ซึ่งเวลานี้เพิ่งเริ่มงานเท่านั้น

2. เพิ่มงบประมาณเพื่อการส่งน้ำและบำรุงรักษา ตลอดจนงบประมาณ เพื่อพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก รวมทั้งแหล่งน้ำบาดาล กรมชลประทานควรมีบทบาทสำคัญในเรื่องนี้ และมีโครงการเฉพาะเรื่องนี้ด้วย

(ค) กำหนดหลักเกณฑ์ในการเริ่มโครงการใหม่ให้แน่นอน ในขณะที่รัฐบาลกำลังเน้นหนักการสร้างโครงการที่ทำอยู่แล้วให้เสร็จสมบูรณ์ อาจมีความจำเป็นที่จะต้องเริ่มโครงการใหม่บ้างเป็นบางโครงการในเมื่อฐานะการเงินอำนวยให้ มิฉะนั้นแล้วจะเกิดการขาดดุลขึ้น เนื่องด้วยการก่อสร้างตามโครงการใหม่ต้องใช้เวลากว่าจะเกิดผล กล่าวคือ ในบางท้องที่ได้รับการชลประทานสมบูรณ์ แต่ในบางแห่งราษฎรไม่ได้รับความช่วยเหลือ การเพิ่มผลผลิตมีอาจทำได้ หลักเกณฑ์ดังกล่าว ได้แก่

1) เป็นเขตที่มีความแห้งแล้ง ขาดการชลประทานแต่มีแหล่งน้ำ ซึ่งพร้อมจะพัฒนาได้ทันที มีเนื้อที่เพาะปลูกและจำนวนเกษตรกรมาก กับทั้งได้มีการสำรวจที่แน่นอนเชื่อถือได้ว่าจะให้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจคุ้มค่า หรือโครงการที่พิสูจน์แล้วว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความมั่นคงของชาติ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องดำเนินการถึงแม้ว่าประโยชน์ทางเศรษฐกิจอาจต่ำกว่าที่ควร

2) เงินลงทุนไม่เกินความสามารถของประเทศ ในกรณีนี้อาจต้องกู้เงินจากภายนอก แหล่งให้กู้ต้องเป็นที่เชื่อถือได้ และยืนยันว่าเห็นด้วยที่จะเริ่มโครงการดังกล่าว

(ง) การจัดการและการใช้น้ำ ถึงแม้ว่าชลประทานในประเทศไทยจะได้ดำเนินการมาแล้วหลายปี แต่เกษตรกรไทยที่เข้าใจหลักการจัดการ และการใช้น้ำยังมีน้อย แม้แต่ในภาคเหนือซึ่งดีกว่าภาคอื่น ก็ยังปรากฏว่าการใช้น้ำยังไม่เป็นไปโดยประหยัด ทำให้สูญเสียน้ำไปโดยไม่ควรเป็นอันมาก นอกจากนั้น หลักการใช้น้ำจะมีผลสมบูรณ์ได้ก็ต่อเมื่อมีการส่งน้ำถึงไร่นา โดยเกษตรกรจัดทำคันนา คูน้ำ หรือเหมืองไล่ไถ่ให้ทั่วในพื้นที่ของตน ซึ่งปรากฏว่าราษฎรส่วนมากยังไม่เข้าใจความจำเป็นในเรื่องนี้ กลับคิดไปว่าเป็นหน้าที่ของกรมชลประทานจะต้องส่งน้ำให้ถึงตัว สถาบันเกษตรกรที่มีอยู่แล้ว เช่น สหกรณ์ ที่ดิน และสมาคมชลประทานราษฎร ยังมีอาจช่วยให้เกษตรกรเข้าใจเรื่องนี้อย่างแท้จริง จึงควรเร่งรัดจัดให้สถาบันเกษตรกรที่มีอยู่แล้ว ให้เข้าใจในหลักการเกษตรโดยใช้น้ำชลประทาน (Irrigation Agronomy) ในเขตที่มีการชลประทานแล้ว

โครงการชลประทานที่สำคัญ

โครงการพัฒนาการชลประทาน ประกอบด้วยโครงการที่สืบเนื่องมาจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 เป็นส่วนใหญ่ และมีบางโครงการที่ริเริ่มใหม่ในระยะของแผนฉบับนี้

งานต่อเนื่อง

1. เชื้อนวลชลประทาน และระบบการส่งน้ำ เป็นโครงการที่สำคัญในภาคตะวันตกเริ่มดำเนินงานระยะแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 เป็นการก่อสร้างเขื่อนทดน้ำ พร้อมกับระบบส่งน้ำเพื่อ

ช่วยเหลือเนื้อที่เพาะปลูกในฤดูฝน 2,519,000 ไร่ และกำหนดแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2520 นอกจากนี้โครงการนี้ยังช่วยบรรเทาอุทกภัย และเพิ่มทางขนส่งทั้งทางบกและทางน้ำ

2. เชื้อนเก็บน้ำปราณบุรี และระบบการส่งน้ำ เป็นโครงการเชื้อนเก็บกักน้ำแม่น้ำปราณ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีขนาดความจุน้ำ 445 ล้านลูกบาศก์เมตร โครงการนี้นอกจากจะช่วยอำนวยความสะดวกในด้านการส่งน้ำให้แก่พื้นที่เพาะปลูกในฤดูฝน 220,000 ไร่ และในฤดูแล้ง 144,000 ไร่ และยังช่วยป้องกันอุทกภัยในทุ่งปราณ เริ่มเตรียมการก่อสร้างในปี พ.ศ. 2510 และจะแล้วเสร็จในระยะปลายของแผน

3. เชื้อนเก็บน้ำอูน และระบบการส่งน้ำ เป็นโครงการก่อสร้างเชื้อนเก็บกักน้ำที่สำคัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่จังหวัดสกลนคร โครงการนี้เริ่มดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 อันเป็นระยะเริ่มต้นของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 เป็นเชื้อนเก็บกักน้ำบนลำน้ำอูน มีขนาดความจุของน้ำ 524 ล้านลูกบาศก์เมตร พร้อมทั้งระบบส่งน้ำเพื่อช่วยการชลประทานในฤดูฝนได้เนื้อที่ 200,000 ไร่ และในฤดูแล้ง 100,000 ไร่ กำหนดจะแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2517 นอกจากนี้ยังเป็นการป้องกันอุทกภัยให้แก่บริเวณลุ่มน้ำอูน และห้วยปลาหางอีกด้วย

4. เชื้อนทดน้ำปัตตานี และระบบการส่งน้ำเป็นโครงการสร้างเชื้อนทดน้ำและระบบการส่งน้ำให้แก่พื้นที่เพาะปลูกในฤดูฝน 300,000 ไร่ เริ่มดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2511 กำหนดจะแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2520 และเมื่อก่อสร้างเชื้อนเก็บกักน้ำบางรางอีก 1 แห่ง ซึ่งเป็นโครงการเอนกประสงค์แล้วเสร็จจะมีขนาดจุน้ำได้ 870 ล้านลูกบาศก์เมตร สามารถช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกในฤดูฝนได้ 300,000 ไร่ และสามารถผลิตไฟฟ้าได้ 36,000 กิโลวัตต์

5. เชื้อนสิริกิติ์ เป็นโครงการเชื้อนเก็บกักน้ำเอนกประสงค์ มีขนาดจุน้ำ 10,500 ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อส่งน้ำมาช่วยชลประทานในฤดูฝน 1,551,000 ไร่ และในฤดูแล้งจะสามารถส่งน้ำมาช่วยในโครงการเจ้าพระยาใหญ่ 2.5 ล้านไร่ และในโครงการอุตรดิตถ์ พิษณุโลก อีก 300,000 ไร่ และนอกจากนี้ยังสามารถผลิตไฟฟ้าได้อีก 500,000 กิโลวัตต์ เริ่มเตรียมการก่อสร้างตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 จะแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2515

6. งานชลประทานราษฎร์ ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 นี้จะเน้นหนักในด้านการชลประทานขนาดเล็ก ซึ่งเป็นโครงการที่ให้ผลถึงมือเกษตรกรโดยตรง และรวดเร็ว งานที่สำคัญๆ คือ

(ก) คันคูน้ำจัดทำเหมือนไส้ไก่ หรือร่องหนู หรือคันนาคู่ในเขตโครงการชลประทาน เนื้อที่ 1,264,700 ไร่ โดยจัดระบบการจ่ายน้ำให้ไหลไปสู่แปลงเพาะปลูกได้รวดเร็ว และประหยัดน้ำชลประทาน

(ข) อ่างเก็บน้ำในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 จะดำเนินการสร้างอ่างเก็บน้ำในจังหวัดตามภาคต่างๆ เพื่อเก็บกักน้ำได้ 300 ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อช่วยเหลือพื้นที่การเกษตรกรรมในพื้นที่นอกเขตชลประทานหลวง ประมาณ 1,500,000 ไร่

(ค) เขื่อนฝายจะดำเนินการสร้างฝายทดน้ำ และระบบส่งน้ำขึ้นสู่แปลงเพาะปลูกสามารถใช้น้ำเพื่อการเกษตรกรรมได้เป็นพื้นที่ 600,000 ไร่ ในระยะเวลา 5 ปี

งานใหม่

โครงการขนาดใหญ่ที่จะเริ่มในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3

1. โครงการอ่างเก็บน้ำบางพระ จังหวัดชลบุรี เป็นโครงการเสริมเขื่อนของอ่างเก็บน้ำบางพระเดิม ซึ่งเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่แห่งแรกของภาคตะวันออก จัดสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2496 และก่อสร้างเสร็จในปี พ.ศ. 2502 เสียค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 19,345,000 บาท มีขนาดจุน้ำ 22 ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อเก็บไว้สำหรับบรรเทาความขาดแคลนน้ำใช้เพื่อการบริโภค อุตสาหกรรม การกสิกรรม และอื่นๆ ขณะนี้เนื่องจากความเจริญในด้านอุตสาหกรรม และความหนาแน่นของประชาชนในจังหวัดชลบุรี เป็นไปอย่างรวดเร็วมาก ปริมาณน้ำที่เก็บกักไว้ไม่พอกับความต้องการ โดยเฉพาะความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม ที่กำลังจะเกิดขึ้น ได้แก่ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เคมีจากปิโตรเลียม เป็นต้น ซึ่งจะต้องการใช้น้ำประมาณปีละ 20 ล้านลูกบาศก์เมตร จำเป็นต้องปรับปรุงให้อ่างเก็บน้ำมีความจุเพิ่มขึ้นจนเพียงพอแก่ความต้องการ โดยเสริมเขื่อนของอ่างเก็บน้ำให้มีขนาดความจุ 100 ล้านลูกบาศก์เมตร การเตรียมงานเบื้องต้นได้เริ่มในปี พ.ศ. 2514 และทำการก่อสร้างในปี พ.ศ. 2515 กำหนดจะแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2516 ค่าใช้จ่ายของโครงการเป็นเงินประมาณ 229 ล้านบาท

2. การพัฒนาการเกษตรชลประทานในเขตโครงการเจ้าพระยาใหญ่ ให้มีพื้นที่สำหรับการเพาะปลูกฤดูฝน 3,340,730 ไร่ สำหรับการเพาะปลูกในฤดูแล้ง 1,305,000 ไร่ โครงการชลประทานในภาคอีสานสำหรับการเพาะปลูกฤดูฝน 707,300 ไร่ ฤดูแล้ง 490,000 ไร่ โครงการชลประทานภาคใต้ สำหรับการเพาะปลูกฤดูฝน 330,000 ไร่ ฤดูแล้ง 100,000 ไร่ และโครงการชลประทานภาคเหนือฤดูฝน 88,875 ไร่ ฤดูแล้ง 62,400 ไร่ รวมทั้งสิ้นพื้นที่ปฏิบัติการในฤดูฝน 4,466,905 ไร่ และฤดูแล้ง 1,957,400 ไร่ ทั้งนี้เนื่องด้วยเป็นพื้นที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ดี มีเขื่อนเก็บกักน้ำ และคันคูน้ำ เรียบร้อยเป็นส่วนใหญ่การดำเนินการจะอยู่ภายใต้ขอบเขตวงเงินและความเหมาะสมและมีการจัดทำโครงการดำเนินการเป็นแห่งๆ ไป” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2514: 254-258)

วันที่ 7 ตุลาคม 2517 ได้มีประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 91 ตอนที่ 69 หมวด 5 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 77 มีส่วนเกี่ยวข้องกับน้ำดังนี้

“มาตรา 77 รัฐพึงบำรุงรักษาความสมดุลของสภาพแวดล้อม และความงามทางธรรมชาติ รวมทั้งป่าไม้ ต้นน้ำ ลำธาร และน่านน้ำ”

วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2518 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2518 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 92 ตอนที่ 33 ฉบับพิเศษ โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากในปัจจุบันนี้กิจการชลประทานได้ขยายตัวกว้างขวางขึ้น นอกจากการใช้น้ำเพื่อเกษตรกรรมแล้ว มีการใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานเพื่อกิจการโรงงาน การประปา การอุตสาหกรรม และกิจการอื่นด้วย แต่ปรากฏว่าบทบัญญัติบางมาตราแห่งกฎหมายว่าด้วยการชลประทาน

หลวง ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ไม่อาจเรียกเก็บค่าชลประทานจากผู้ประกอบกิจการโรงงาน การประปา และกิจการอื่น เป็นการตอบแทนได้ กับเพื่อประโยชน์แก่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในส่วนที่เกี่ยวกับการชลประทาน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้น

วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2518 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 92 ตอนที่ 40 หน้า 39-47 มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายน้ำในการกำหนดประเภทและขนาดโครงการที่จะต้องจัดทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในมาตรา 17 ซึ่งบัญญัติไว้ดังนี้ :-

“มาตรา 17 ให้นายกรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจประกาศใช้ราชกิจจานุเบกษากำหนด

(1) ประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่ต้องมีรายงานเกี่ยวกับการศึกษา และมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ในระยะเตรียมงาน และต้องเสนอรายงานนั้นต่อสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนที่จะดำเนินการ

(2) มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมอันมิใช่เป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของส่วนราชการใดโดยเฉพาะ

(3) วิธีการที่จะใช้ในการตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม”

วันที่ 6 มีนาคม 2518 หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 35 ต่อสภาผู้แทนราษฎรที่เกี่ยวกับการชลประทาน ในนโยบายทางเศรษฐกิจ ข้อที่ 5 ดังนี้

“รัฐบาลนี้ จะเร่งดำเนินโครงการชลประทานขนาดเล็ก และชลประทานเพื่อให้แพร่หลายทั่วประเทศ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรอย่างทั่วถึงโดยเร็ว และจะดำเนินโครงการชลประทานขนาดใหญ่ เฉพาะที่กำลังดำเนินการอยู่แล้วเท่านั้น เพื่อให้สำเร็จลุล่วงไปแต่ละโครงการภายในระยะเวลาอันควร” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 180)

และเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2518 หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช นายกรัฐมนตรี ก็ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 36 ต่อสภาผู้แทนราษฎร และมีแผนปฏิบัติการสำหรับเขตชนบทที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำ ดังนี้

“ก. บรรเทาความทุกข์ยากเฉพาะหน้า

เป็นที่ทราบกันอยู่ว่า ชาวไร่ ชาวนาของเรา ส่วนใหญ่กำลังทุกข์ยาก ด้วยเหตุที่การเพาะปลูกได้ผลน้อย เพราะขาดน้ำบ้าง เพราะน้ำท่วมบ้าง ศัตรูพืชก็รังควาญมาก ยิ่งหนี้ยีลด้วยแล้วส่วนมากก็มีท่วมท้นล้นตัวทีเดียว แผนปฏิบัติการริบด่วนของรัฐบาลชุดนี้จึงอยู่ที่ช่วยให้มีรายได้เพิ่มขึ้นทุกปี เพื่อจะได้บรรเทาความทุกข์ยากของชาวไร่ ชาวนาลงบ้างอย่างฉับพลัน กล่าวคือ จะจัดสรรเงินงบประมาณ มอบหมายให้สภาตำบลใช้จ่ายแรงงานในท้องถิ่น ชุดคุ้ยคลอง ทำฝายเก็บน้ำ เป็นต้น ทั้งนี้โดยกำหนดหมายไว้ว่า

บริเวณซึ่งกำลังเดือดร้อนเพราะถูกภัยธรรมชาติเช่น ในเขตอีสาน ภาคใต้ และที่ราบภาคกลาง จะเป็นเขตที่ได้รับความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เป็นพิเศษ” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 189)

วันที่ 30 เมษายน 2519 หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช นายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 37 ต่อสภาผู้แทนราษฎร มีนโยบายทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวกับการชลประทาน ดังนี้

“7. จะเร่งดำเนินการโครงการชลประทานขนาดเล็ก ให้แพร่หลายทั่วประเทศ สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งขาดแคลนน้ำจะพัฒนาการชลประทาน และคลองส่งน้ำให้กว้างขวางยิ่งขึ้น” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 209)

วันที่ 29 ตุลาคม 2519 นายธานินทร์ กรัยวิเชียร นายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 39 ต่อรัฐสภาที่เกี่ยวข้องกับการชลประทาน ในนโยบายด้านการเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

“จะสนับสนุนเกษตรขนาดเล็ก กลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตร ให้มีขีดความสามารถในการผลิตสูงขึ้น จัดให้มีบริการปัจจัยการผลิต เช่น การจัดระบบการเกษตร การชลประทานโดยเฉพาะอย่างยิ่งการชลประทานขนาดเล็กให้ทั่วถึงทุกท้องที่” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 219)

วันที่ 28 กรกฎาคม 2520 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 94 ตอนที่ 69 (ฉบับพิเศษ) โดยมีเหตุผลว่าเนื่องจากในปัจจุบันนี้มีการเจาะน้ำบาดาล และการใช้น้ำบาดาลกันอย่างกว้างขวาง และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอีกในอนาคต แต่ยังไม่มีการควบคุมให้เป็นไปโดยถูกต้องตามหลักวิชาการ จนปรากฏว่าแหล่งน้ำบาดาลบางแห่งเกิดขาดแคลน หรือเสียหาย ซึ่งถ้าปล่อยให้มีสภาพเช่นนี้ต่อไปอาจเกิดความเสียหายต่อทรัพยากรของชาติ หรือทำให้สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ หรือเป็นอันตรายแก่ทรัพย์สิน หรือสุขภาพของประชาชน สมควรมีมาตรการป้องกันอันเหมาะสม เพื่อประโยชน์แก่ประเทศชาติ และประชาชน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

นโยบายน้ำในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524)

ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) ได้มีนโยบายการใช้น้ำในข้อ 3.3 และมาตรการและนโยบายการพัฒนาในข้อ 3.4 ดังนี้

“3.3 นโยบายการใช้น้ำ

การใช้แหล่งน้ำสำหรับโครงการเอนกประสงค์ ควรจะจัดลำดับความสำคัญของการใช้โดยทั่วๆ ไปดังนี้

3.3.1 เพื่อการเกษตรกรรม

เนื่องจากเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศขึ้นอยู่กับผลิตผลด้านเกษตรเป็นสำคัญจึงควรที่จะมุ่งพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการนี้เป็นพิเศษ โดยเฉพาะโครงการชลประทานเจ้าพระยาตอนบน และการชลประทานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีพื้นที่ในเขตชลประทานเพียง 1.4 ล้านไร่ หรือประมาณร้อยละ 4 ของพื้นที่เพาะปลูกของภาคทั้งๆ ที่ในภาคนี้มีลุ่มน้ำใหญ่น้อยอยู่ถึง 2 ลุ่มน้ำ และมีอยู่หลายลุ่มน้ำที่ยังมิได้มีการพัฒนาในเรื่องแหล่งน้ำเพื่อการชลประทานอย่างเต็มที่ เช่น ลุ่มน้ำชี และลุ่มน้ำมูล เป็นต้น” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2519: 172)

3.4 มาตรการและนโยบายการพัฒนา

(1) จัดให้มีหน่วยงานกลางในระดับสูง เพื่อทำการศึกษาและดำเนินการวางแผนในเรื่องการจัดทำแผนและโครงการแหล่งน้ำร่วมกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ปริมาณน้ำที่จะต้องใช้สำหรับกิจกรรมต่างๆ ของประชาชน หรือโครงการพัฒนาประเทศในสาขาต่างๆ ทั้งนี้ โดยให้มีการทดสอบที่แน่นอนถึงปริมาณน้ำและแหล่งน้ำทั้งหมดที่มีอยู่ และปริมาณน้ำที่ต้องการใช้ในแต่ละสาขา ทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้ทราบถึงปริมาณและแผนการใช้น้ำในอนาคตของกิจกรรมต่างๆ โดยการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งน้ำขึ้นตามขั้นตอน ดังนี้

ก. จัดให้มีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งน้ำให้ครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาแหล่งน้ำ

ข. วางแผนการใช้และการพัฒนาแหล่งน้ำทั่วประเทศให้เหมาะสมและสอดคล้องกันกับการพัฒนาในกิจกรรมสาขาต่างๆ

ค. คัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของโครงการศึกษา และปฏิบัติการเกี่ยวกับแหล่งน้ำและเร่งรัดให้มีการจัดโดยรีบด่วนหลังจากการศึกษาได้เสร็จสิ้นแล้ว

ง. จัดทำแผนอนุรักษ์แหล่งน้ำให้ได้ประโยชน์อย่างสูงสุด

จ. วางแผนการบริหารการควบคุมการใช้แหล่งน้ำให้เป็นไปอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ

(2) จัดให้มีโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งน้ำที่จำเป็นตามลุ่มน้ำ และต้นน้ำลำธารต่างๆ ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และดิน โครงการพัฒนาต่างๆ ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการจะต้องมีการศึกษาถึงผลได้ผลเสียที่อาจจะกระทบกระเทือนต่อสภาพสิ่งแวดล้อมของบริเวณที่จะก่อสร้างดังกล่าว นอกจากนี้ ควรมีโครงการเร่งรัดการดำเนินการขุดลอกคู คลอง หนอง บึงต่างๆ ให้อยู่ในสภาพที่เป็นแหล่งน้ำผิวดินที่ใช้ประโยชน์ได้

(3) ปรับปรุงกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ เพื่อควบคุมการทิ้งขยะและของโสโครกลงในน้ำเพื่อการอนุรักษ์น้ำและแหล่งน้ำต่างๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในการรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมไม่ให้ปนเปื้อนอีกด้วย

(4) เร่งศึกษาสำรวจและวางแผนเพื่อบรรเทาอุทกภัยในท้องที่ต่างๆ ทั่วประเทศและวางโครงการเพื่อการพัฒนาแหล่งน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการปลูกป้องกันรักษาป่าจะเป็นโครงการแก้ปัญหาในระยะยาว สำหรับในภาวะการณ์ปัจจุบันจำเป็นต้องมีโครงการศึกษาสำรวจลุ่มน้ำใหญ่ๆ โดยเร่งรีบให้ทราบถึงสภาพของลำน้ำระดับน้ำและปริมาณน้ำในลุ่มน้ำต่างๆ พร้อมทั้ง ใช้วิชาการสมัยใหม่ทำการวางแผนป้องกันอุทกภัยต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นและคาดการณ์ล่วงหน้าถึงอุทกภัยอาจจะเกิดขึ้นได้ตลอดทั้งการศึกษาวางแผนจัดทำคลองระบายเป็นทางน้ำที่จะระบายน้ำจากลุ่มน้ำใหญ่ๆ ออกไปสู่ทะเลโดยไม่ผ่านบริเวณชุมชนในกรณีที่เกิดฝนตกมากผิดปกติ และใช้ประโยชน์จากทางระบายน้ำเหล่านี้ในการส่งน้ำเพื่อการเพาะปลูกพืชไร่ในฤดูแล้งด้วย เป็นต้น

(5) เร่งวางโครงการช่วยเหลือชาวนาชาวไร่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือในพื้นที่ที่ขาดแคลนน้ำไว้ล่วงหน้าโดยเร่งทำแผนจังหวัดให้ทราบถึงการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งว่ามีหมู่บ้านและตำบลใดจำเป็นต้องวางโครงการระยะสั้นและระยะยาวที่จะแก้ไขแล้วรวบรวมเสนอรวมไว้ในงบประมาณประจำปีต่อไป การทำโครงการช่วยเหลือนี้จะต้องทำให้เสร็จภายในปี 2521 เพื่อให้ทันการจัดงบประมาณตั้งแต่ปี 2521 เป็นต้นไป” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2519: 172, 174-175)

วันที่ 1 ธันวาคม 2520 พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 40 ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการชลประทานในนโยบายเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ข้อ 1 ดังนี้

“1. ส่งเสริมประสิทธิภาพของการผลิตด้านเกษตรสาขาต่างๆ ให้มีผลผลิตเพียงพอแก่การอุปโภคบริโภคในประเทศ และส่งออกต่างประเทศ ในการนี้จะได้นำนักการเร่งรัดพัฒนางานชลประทานของแหล่งน้ำ การปรับปรุงวิธีการเพาะปลูก การปรับปรุงพันธุ์พืช และขยายการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และการร่วมมือกับต่างประเทศในการทำประมง” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 228)

และวันที่ 7 มิถุนายน 2522 พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 41 ต่อรัฐสภา ที่เกี่ยวกับการชลประทานในนโยบายทางเศรษฐกิจ ดังนี้

“4.1.1 การพัฒนาแหล่งน้ำและระบบชลประทาน จะเร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำทุกขนาดในพื้นที่เพาะปลูกที่แห้งแล้งทั่วประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และจะเน้นหนักโครงการชลประทานขนาดเล็กที่จะถึงมือประชาชนโดยตรงรวมทั้งการป้องกันน้ำท่วม”

.....
.....

4.1.7 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จะอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติได้แก่ ที่ดิน ป่าไม้ และแหล่งน้ำต่างๆ เพื่อให้สามารถรักษาไว้ได้เป็นการถาวร และให้มีการนำทรัพยากรเหล่านี้มาใช้เป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจ อย่างมีประสิทธิภาพ

.....
.....

4.15.12 โครงการพัฒนาเกษตรภาคเหนือจะพัฒนาการเกษตร และสังคมบนที่สูงในภาคเหนือ โดยทำการพัฒนาด้านการชลประทาน การปลูกป่าและการพัฒนาเกษตรสังคมบนที่สูงให้มีการพัฒนาชนบทเบ็ดเสร็จ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากแก่การพัฒนาชนบท ตามนโยบายของรัฐบาล โครงการนี้จะครอบคลุมเกษตรกรอย่างน้อย 15,000 ครอบครัว” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 239, 240, 246)

วันที่ 25 กรกฎาคม 2523 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2523 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 97 ตอนที่ 113 (ฉบับพิเศษ) โดยมีเหตุผลในการประกาศ

พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากที่ดินสำหรับใช้เพื่อเกษตรกรรมเป็นจำนวนมากอยู่ห่างทางน้ำหรือแหล่งน้ำ ไม่สามารถชักน้ำจากทางน้ำ หรือแหล่งน้ำมาใช้ในการประกอบเกษตรกรรมได้อย่างทั่วถึง สมควรให้สิทธิแก่เจ้าของ หรือผู้ครอบครองที่ดินที่อยู่ห่างทางน้ำ หรือแหล่งน้ำเหล่านั้น ทำทางน้ำผ่านที่ดินของผู้อื่นได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

วันที่ 27 กันยายน 2524 ได้มีประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการพลังงาน (ลงวันที่ 14 กรกฎาคม 2524) เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการที่ต้องมีรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อสิ่งแวดล้อมในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษหน้า 3 เล่มที่ 96 ตอนที่ 158 ในประเทศฉบับนี้ได้กำหนดให้เขื่อนเก็บกักน้ำหรืออ่างเก็บน้ำที่มีปริมาตรเก็บกัก 100 ล้านลูกบาศก์เมตร ขึ้นไปหรือมีพื้นที่เก็บกักน้ำตั้งแต่ 15 ตารางกิโลเมตรขึ้นไป ต้องมีการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม รวมทั้งโครงการชลประทานที่มีพื้นที่ชลประทานตั้งแต่ 80,000 ไร่ ขึ้นไปด้วย

วันที่ 28 มีนาคม 2525 พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 42 ต่อรัฐสภา ที่เกี่ยวกับการชลประทานในนโยบายทางเศรษฐกิจโดยมีแนวทางการดำเนินนโยบายระยะสั้น ดังนี้

“3. ปัญหาความแห้งแล้ง

ปัญหาความแห้งแล้งที่เกิดขึ้นในช่วงที่แล้ว และอาจจะมีขึ้นอีกในช่วงปีนี้ ซึ่งจะสร้างความชะงักงันให้แก่การทำมาหากินของประชาชนในชนบท ต้องได้รับการแก้ไขทุกวิถีทาง และรีบด่วนที่สุด ในการแก้ปัญหา รัฐบาลจะเร่งปรับแผนการปล่อยน้ำจากเขื่อนใหม่ จะระดมการใช้เครื่องสูบน้ำจากแม่น้ำใหญ่ทั่วทุกสาย และจะเพิ่มเครื่องมือเข้าร่วมทำฝนเทียมเข้าช่วยอีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ จะได้จัดเตรียมเมล็ดพันธุ์พืชให้แก่เกษตรกร ควบคู่ไปกับการสร้างอ่าง หรือแหล่งเก็บน้ำอย่างรวดเร็วด้วย ” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 265)

วันที่ 8 กรกฎาคม 2525 ได้มีการประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารการใช้น้ำและการบำรุงรักษาแหล่งน้ำขนาดเล็ก พ.ศ. 2524 ระเบียบดังกล่าวมี 3 หมวด คือ หมวด 1 ข้อความทั่วไป หมวด 2 หน้าที่ความรับผิดชอบ หมวด 3 งบประมาณ การบำรุงรักษาและควบคุมตรวจสอบติดตามในระเบียบนี้ได้ให้คำจำกัดความ แหล่งน้ำขนาดเล็ก การบริหารการใช้น้ำ และการบำรุงรักษาไว้ดังนี้

“แหล่งน้ำขนาดเล็ก หมายความว่า แหล่งน้ำที่ได้จากงานและสิ่งก่อสร้างดังต่อไปนี้ อ่างเก็บน้ำ ขุดลอกหนองและบึงธรรมชาติ สระเก็บน้ำ เขื่อนกักลำนน้ำธรรมชาติ ทดและผันน้ำ สูบน้ำ คลองส่งน้ำ บ่อน้ำตื้น บ่อน้ำบาดาล ระบายน้ำออกจากที่ลุ่ม ป้องกันน้ำท่วมพื้นที่เพาะปลูก ป้องกันน้ำเค็ม และปรับปรุงพื้นที่ชายทะเลเพื่อการเพาะปลูก เขื่อนเก็บกักน้ำ อาคารระบายน้ำล้น ท่อส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำ ฝาย ประตูระบายน้ำ สถานีสูบน้ำ คลองระบายน้ำ คันกั้นน้ำ และท่อระบายน้ำ เป็นต้น ซึ่งได้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2524

“การบริหารการใช้น้ำ” หมายความว่า การจัดระเบียบการใช้น้ำจากโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ราษฎรมากที่สุดด้วยความยุติธรรม รวมทั้งการไกล่เกลี่ยกรณี

พิพาทเกี่ยวกับการใช้น้ำของราษฎร ทั้งนี้ โดยอาจจะได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่หน่วยส่งเสริมกิจกรรมต่อเนื่อง หรือคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล (คปต.)

“การบำรุงรักษา” หมายความว่า การดูแล บำรุงรักษา ซ่อมแซม โครงการ แหล่ง น้ำขนาดเล็กให้อยู่ในสภาพดี และสามารถใช้ประโยชน์ได้ โดยงบประมาณขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น หรือเงินของประชาชนที่ได้รับประโยชน์บริจาคให้ภายในขีดความสามารถของหน่วยงานแต่ละระดับ หากเกินขีดความสามารถให้ขอรับการสนับสนุนและขอความช่วยเหลือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง”

วันที่ 27 กรกฎาคม 2525 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ดำเนินการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำที่สำคัญของประเทศไทย

และวันที่ 20 พฤษภาคม 2526 พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 43 ต่อรัฐสภา มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการชลประทานในนโยบายเศรษฐกิจ ดังนี้

“จะช่วยเหลือเกษตรกรในท้องที่แห้งแล้งโดยการจัดหาและพัฒนาแหล่งน้ำในระดับไร่นาอย่างกว้างขวาง” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 283)

นโยบายน้ำในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529)

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ได้มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการชลประทานในแนวนโยบาย และมาตรการการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ดังนี้

“4.2.1 การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

(1) เร่งปรับปรุงและขยายพื้นที่ในเขตชลประทานที่มีอยู่เดิม ประมาณ 16 ล้านไร่ ให้ใช้ประโยชน์ได้เต็มที่โดยเฉพาะการเพาะปลูกในฤดูแล้ง

(2) เร่งดำเนินการพัฒนาลุ่มน้ำซึ่งยังไม่มีการพัฒนา มาก เพื่อนำน้ำมาใช้ให้เป็นประโยชน์มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ ลุ่มน้ำวัง ลุ่มน้ำยม ลุ่มน้ำป่าสัก ลุ่มน้ำสะแกกรัง ลุ่มน้ำบางปะกง ลุ่มน้ำระยอง และลุ่มน้ำจันทบุรี

(3) เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก ให้กระจายออกไปในพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทานเพื่อใช้เป็นแหล่งน้ำเสริมที่จะช่วยลดภาวะความไม่แน่นอนของธรรมชาติ

(4) ดำเนินการสำรวจเพื่อวางแผนผันน้ำจากแม่น้ำโขงเข้ามาเพิ่มเติม ได้แก่ ลุ่มน้ำเจ้าพระยา และภาคตะวันออกเฉียงเหนือสำหรับใช้ประโยชน์ด้านชลประทานในระยะยาว

(5) ดำเนินการเก็บเงินค่าน้ำจากพื้นที่ในเขตชลประทาน เพื่อให้มีการใช้น้ำอย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพประการหนึ่ง และเพื่อให้สามารถเก็บเงินลงทุนคืนกลับมาใช้เร่งรัดการขยายพื้นที่เขตชลประทานต่อไป อีกประการหนึ่ง

(6) ดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างองค์กร และกลไกการบริหารงานของหน่วยราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาแหล่งน้ำทั้งในระดับนโยบายและระดับหน่วยงานปฏิบัติ เพื่อให้สามารถประสานการพัฒนาแหล่งน้ำของประเทศ ให้ดำเนินการไปในทิศทางเดียวกันอย่างเป็นระบบ

ในแต่ละลุ่มน้ำ ทั้งกระจายอำนาจออกไปสู่ระดับท้องถิ่นสำหรับโครงการขนาดเล็ก เพื่อให้จังหวัดสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานตามโครงการ ตั้งแต่การริเริ่มโครงการ การก่อสร้างและการบำรุงรักษา

4.2.7 การอนุรักษ์ทรัพยากร และสภาวะสิ่งแวดล้อม

(1) กำหนดให้มีการศึกษา และวางมาตรการแก้ไขผลกระทบต่อสภาวะสิ่งแวดล้อมจากโครงการก่อสร้างเขื่อน หรืออ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่

(2) วางแผนการจัดสรรน้ำอย่างเป็นระบบสำหรับลุ่มน้ำที่สำคัญๆ เช่น ลุ่มน้ำเจ้าพระยา และแม่กลอง โดยให้มีปริมาณน้ำเพียงพอที่จะใช้สำหรับการไล่น้ำเสีย และน้ำเค็ม ทั้งนี้สำหรับลุ่มน้ำเจ้าพระยานั้นให้จัดสรรน้ำโดยให้สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาทั่วมในเขตกทม. ด้วย

(3) อนุรักษ์และรักษาคุณภาพของแหล่งน้ำมิให้เกิดมลพิษที่จะก่อให้เกิดผลเสียต่อผลผลิตการเกษตร และเป็นพิษต่อการมีชีวิตรอยู่ของสัตว์น้ำ” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2524: 60-61, 67-68)

วันที่ 24 ตุลาคม 2526 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2526 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 100 ตอนที่ 170 (ฉบับพิเศษ) โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากการใช้น้ำในการเพาะปลูกของเกษตรกรในบางท้องที่มีปัญหามาก กล่าวคือ เกษตรกรที่อยู่ทางต้นน้ำ มักจะกักตุนน้ำไว้มากเกินความจำเป็น ทำให้เกษตรกรที่อยู่ห่างจากทางน้ำ หรือปลายทางน้ำ ไม่มีน้ำใช้เพาะปลูกได้เพียงพอ จึงมีการทะเลาะวิวาทกันเป็นประจำแม้จะได้มีกฎหมายลงโทษแก่บุคคลผู้กักเก็บน้ำไว้แล้วก็ตาม แต่โทษที่กฎหมายกำหนดไว้นั้นเบาบางมาก คือ ปรับไม่เกินห้าสิบบาท หรือจำคุกไม่เกินสิบห้าวัน หรือทั้งจำทั้งปรับ ผู้กระทำผิดจึงไม่กลัวเกรงอาญาแผ่นดิน ยังคงกักตุนน้ำไว้ใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน และในทางปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในการนี้นั้นเจ้าหน้าที่มีการลงโทษโดยวิธีปรับเพียงสถานเดียว สมควรเพิ่มโทษและลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดในการนี้ให้สูงขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

วันที่ 5 สิงหาคม 2529 พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายรัฐบาลคณะที่ 44 มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรน้ำในนโยบายเศรษฐกิจ ข้อ 4 ดังนี้

“4. จะปรับปรุงการบริหาร และการจัดการทรัพยากรที่ดิน น้ำ ป่าไม้ และประมงให้มีการพัฒนาควบคู่ไปกับการอนุรักษ์” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 302)

นโยบายน้ำในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534)

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำในบทที่ 4 แนวทางการพัฒนาทรัพยากรแหล่งน้ำ ดังนี้

“(2) นโยบายและมาตรการประกอบด้วย

(2.1) สนับสนุนให้มีการประสานแผนการพัฒนาแหล่งน้ำอย่างเป็นระบบลุ่มน้ำ

(2.2) สนับสนุนให้เกิดการปรับปรุงประสิทธิภาพโครงการแหล่งน้ำขนาดใหญ่ และขนาดกลางที่มีอยู่โดยเน้นการบริหารและการจัดการเพื่อให้การใช้น้ำสำหรับกิจกรรมต่อเนื่อง เกิดประโยชน์ในทางเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น

(2.3) สนับสนุนการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการยังชีพขั้นพื้นฐานให้กระจายกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันได้ ทั้งนี้เพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันในการวางแผนการบริหารและการจัดการโครงการ” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2529: 137-138)

วันที่ 19 สิงหาคม 2530 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2530 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 104 ตอนที่ 164 โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่บทบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 บางอย่างไม่เหมาะสมและขัดแย้งกับบทบัญญัติในกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ที่ได้ปรับปรุงใหม่แล้ว สมควรยกเลิกบทบัญญัติดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

วันที่ 14 เมษายน 2531 พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 60/2531 เรื่องการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2532 ได้มีการประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2532 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 106 ตอนที่ 23 ลงวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2532 ซึ่งระเบียบนี้คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2532 และพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรีได้ลงนามประกาศ เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2532 มีรายละเอียดดังนี้

“เพื่อให้การบริหารทรัพยากรน้ำของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการวางแผนงานอย่างเป็นระบบ สอดคล้อง สัมพันธ์กัน และเพื่อให้เกิดประสิทธิผลต่อการพัฒนาสูงสุดอาศัยอำนาจนายกรัฐมนตรี ตามข้อ 9(8) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 และโดยความเห็นของคณะรัฐมนตรี จึงให้วางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้”

หมวดที่ 1

ความทั่วไป

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2532”

ข้อ 2 ให้ยกเลิกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2531 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2531

ข้อ 3 บรรดามติคณะรัฐมนตรี ระเบียบหรือคำสั่งใดๆ ที่ขัดแย้งหรือไม่สอดคล้องกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

ข้อ 5 ในระเบียบนี้

(1) “ส่วนราชการ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม สำนักงาน หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

(2) “รัฐวิสาหกิจ” หมายความว่า รัฐวิสาหกิจตามกฎหมาย ว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

(3) “แหล่งน้ำขนาดใหญ่” หมายความว่า แหล่งน้ำทุกประเภทที่มีปริมาตรเก็บกักน้ำตั้งแต่ 100 ล้านลูกบาศก์เมตรขึ้นไป หรือมีพื้นที่ผิวน้ำตั้งแต่ 15 ตารางกิโลเมตร หรือมีพื้นที่ชลประทานตั้งแต่ 80,000 ไร่ขึ้นไป

(4) “แหล่งน้ำขนาดกลาง” หมายความว่า แหล่งน้ำทุกประเภทที่มีปริมาตรเก็บกักน้อยกว่า 100 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือมีพื้นที่ผิวน้ำน้อยกว่า 15 ตารางกิโลเมตร หรือมีพื้นที่ชลประทานน้อยกว่า 80,000 ไร่

(5) “แหล่งน้ำขนาดเล็ก” หมายความว่า แหล่งน้ำประเภทอ่างเก็บน้ำ คลองส่งน้ำ หนอง บึง สระน้ำ บ่อน้ำตื้น บ่อน้ำบาดาล ภาชนะเก็บกักน้ำ และอื่นๆ ซึ่งใช้เวลาในการดำเนินการก่อสร้างไม่เกิน 1 ปี และไม่มีการจ่ายค่าชดเชยสำหรับที่ดิน

หมวดที่ 2

คณะกรรมการ

ข้อ 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ” เรียกโดยย่อว่า “กทช.” มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานและบุคคลซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการ เลขานุการ นายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้มีกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความจำเป็น

ข้อ 7 ให้ กทช. มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และนโยบาย เพื่อให้มีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก สนองความต้องการ

(2) ให้แนวทางและอำนวยการให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรต่างๆ จัดทำแผนหรือโครงการสร้างหรือพัฒนาแหล่งน้ำขนาดต่างๆ ในส่วนที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งประสานการจัดทำแผนหรือโครงการดังกล่าว

(3) ตรวจสอบและอนุมัติแผนหรือโครงการสร้างหรือพัฒนาแหล่งน้ำขนาดต่างๆ ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรต่างๆ แล้วแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบ

(4) ควบคุมและกำกับดูแลการปฏิบัติตามแผนหรือโครงการสร้างหรือพัฒนาแหล่งน้ำขนาดต่างๆ

(5) พิจารณาดำเนินการแก้ไขปัญหาและข้อขัดข้องเร่งด่วนที่เกิดขึ้นแก่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรต่างๆ ในระหว่างการทำงานตามแผนหรือโครงการแล้วรายงานผลการปฏิบัติให้ คณะรัฐมนตรีทราบ

(6) กำหนดลำดับความสำคัญเพื่อการจัดสรรน้ำและควบคุมการใช้น้ำจากแหล่งน้ำ ต่างๆ อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการทั้งด้านอุปโภคบริโภค การผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม และอื่นๆ แล้วแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบรวมทั้งอำนาจการและควบคุมการ ปฏิบัติให้เป็นไปตามลำดับความสำคัญที่กำหนด

(7) อำนาจการ ควบคุม และกำกับดูแลการตรวจสอบและการรักษาคุณภาพน้ำ

(8) รายงานผลการดำเนินงานสร้างหรือพัฒนาแหล่งน้ำขนาดต่างๆ สถานภาพด้าน ปริมาณและคุณภาพน้ำและการใช้น้ำเพื่อสนองความต้องการด้านต่างๆ

(9) เสนอคณะรัฐมนตรีให้มีการกำหนดหรือปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมาย ที่เกี่ยวกับการสร้างหรือสัมมนา การควบคุม ป้องกันและรักษาแหล่งน้ำและคุณภาพน้ำ

(10) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

(11) อำนาจการ ควบคุมและกำกับดูแลการปฏิบัติงานของสำนักงาน

(12) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อช่วยเหลือคณะกรรมการได้ตามความจำเป็น

(13) ว่าจ้างผู้ทรงคุณวุฒิหรือสถาบันเพื่อปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของ คณะกรรมการ และกำหนดอัตราค่าตอบแทนได้ตามความจำเป็น

วันที่ 9 มกราคม 2533 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติเรื่องมติคณะกรรมการทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ รวม 3 ข้อ คือ

“1. ให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็นองค์กรสูงสุดในการกำหนด นโยบายและแผนงานด้านการพัฒนาทรัพยากรน้ำของประเทศ อีกทั้งให้มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็น เกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาทรัพยากรน้ำที่กระทรวงต่างๆ จะเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

2. เห็นชอบกับนโยบายการพัฒนาทรัพยากรน้ำ และรูปแบบการดำเนินงาน ตลอดจน หน้าที่รับผิดชอบของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ตามที่ฝ่ายเลขานุการเสนอ

3. มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการฯ ไปศึกษาทำแผนงานเสนอคณะกรรมการฯ พิจารณา 5 เรื่อง คือ

3.1 แผนการจัดหาแหล่งน้ำเพิ่มเติมในภาพรวมของประเทศ

3.2 แผนการแก้ไขปัญหาลาดแคลนน้เฉพาะเขต เช่น จัดหาแหล่งน้ำ เพื่อการพัฒนาในภาคตะวันออก

3.3 ศึกษามาตรการลดจำนวนหน่วยงานที่ทำงานซ้ำซ้อนกันให้น้อยลง

3.4 ให้สำนักงานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และสำนักงบประมาณดูแลไม่ให้หน่วยงานต่างๆ เพิ่มงานด้านพัฒนาแหล่งน้ำซ้ำซ้อนกับงานที่มีหน่วยงานอื่นรับผิดชอบอยู่แล้ว

3.5 ศึกษาเรื่องการตั้งสถาบันอุทกวิทยาแห่งชาติ”

นโยบายการพัฒนาทรัพยากรน้ำ แนวทางหลัก และแนวทางการดำเนินการที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มีมติตามข้อ 2 มีรายละเอียดดังนี้

“นโยบาย

ปรับปรุงระบบการบริหารและการจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศให้มีเอกภาพและมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ และคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยเฉพาะในชนบท โดยเร่งรัดให้มีการวางแผนพัฒนาแหล่งน้ำให้เป็นระบบลุ่มน้ำ ทั้งลำน้ำภายในประเทศและระหว่างประเทศ ส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าและสนับสนุนให้มีการบำรุงรักษาสสิ่งก่อสร้างอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริมให้มีการจัดองค์การบริหารการใช้น้ำที่ชัดเจน เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรน้ำในแต่ละพื้นที่

แนวทางหลัก

(1) จัดทำในรูปของกลุ่มโครงการอย่างเป็นระบบลุ่มน้ำ โดยจัดลำดับความสำคัญให้สอดคล้องกับสภาพของปัญหา

(2) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเอนกประสงค์ขนาดใหญ่ที่จะบรรจุเข้าแผนงานหนึ่งของงบประมาณดำเนินการจะต้องมีการศึกษาความเหมาะสมทั้งทางด้านเทคนิค สิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจมาแล้วอย่างสมบูรณ์

(3) โครงการสูบน้ำเพื่อการเกษตร จะต้องดำเนินการในลำน้ำที่มีปริมาณน้ำไหลอย่างเพียงพอสำหรับจำนวนโครงการที่จะก่อสร้างในแต่ละลำน้ำ จะต้องเหมาะสมกับศักยภาพของน้ำต้นทุนโดยไม่เกิดผลกระทบต่อปริมาณน้ำไหลต่ำสุด

(4) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรขนาดใหญ่ จะต้องมีการศึกษาความเหมาะสมของโครงการอย่างสมบูรณ์แบบ ส่วนโครงการขนาดกลางในขั้นแรกให้พิจารณาด้านอุทกวิทยาและสภาพภูมิศาสตร์เป็นเกณฑ์กำหนด สำหรับขั้นตอนในการออกแบบและก่อสร้างนั้น จะต้องวางแผนให้สามารถดำเนินการได้เป็นระยะๆ โดยให้เร่งก่อสร้างอ่างเก็บน้ำที่มีศักยภาพก่อน (กล่าวคือเมื่อราษฎรมีความพร้อมและอ่างเก็บน้ำสามารถเก็บน้ำได้ตามแผนแล้วจึงทำการก่อสร้างระบบส่งน้ำ)

(5) จัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอย่างทั่วถึง โดยเน้นการดำเนินงานในพื้นที่ที่มีฝนตกน้อยกว่าปกติ และอยู่นอกเขตชลประทาน

(6) โครงการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และเพื่อการอุปโภคบริโภคที่ได้ก่อสร้างไว้แล้วจะต้องมีการจัดรูปแบบการบริหารและการจัดการ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้องค์กรราษฎรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการบริหารและบำรุงรักษาโครงการ และหน่วยงานของรัฐให้การส่งเสริมด้านวิชาการ

(7) เพื่อให้การพัฒนาแหล่งน้ำสามารถสนองความต้องการน้ำได้ทุกด้าน การวางแผนพัฒนาจะต้องเน้นในด้านการจัดการทรัพยากรน้ำ และการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งองค์กร หรือ คณะทำงานระดับลุ่มน้ำเพื่อประสานการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(8) เพื่อรองรับการขยายตัวของแหล่งชุมชน ควรกำหนดแผนการจัดหาแหล่งน้ำดิบเพื่อการประปา พร้อมกับมีมาตรการควบคุมคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ

(9) สนับสนุนการพัฒนาระบบข้อมูลทรัพยากรน้ำให้มีเอกภาพและประสิทธิภาพ
แนวทางดำเนินการ

(1) ได้รับการพิจารณาอนุมัติ แล้วถือเป็นแนวปฏิบัติของหน่วยงาน และเร่งจัดทำแผนหลักของการพัฒนาลุ่มน้ำสาขาใหญ่ๆ ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ โดยจัดตั้งคณะทำงานหรือมอบหมายให้หน่วยราชการดำเนินการ พร้อมทั้งขอสนับสนุนด้านงบประมาณจากรัฐบาลและการช่วยเหลือจากต่างประเทศ

(2) เร่งรัดพัฒนาโครงการเอนกประสงค์ขนาดใหญ่ในลุ่มน้ำต่างๆ ที่ให้ผลตอบแทนเชิงเศรษฐศาสตร์ที่เหมาะสมเป็นอันดับแรก

(3) มุ่งพัฒนาโครงการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ ทั้งที่เป็นโครงการใหม่ และดำเนินการติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าตามเขื่อนต่างๆ ที่มีอยู่แล้วให้เต็มศักยภาพ

(4) เร่งดำเนินการก่อสร้างโครงการแหล่งน้ำขนาดกลางที่มีศักยภาพ ทั้งนี้เพื่อเป็นแหล่งเก็บกักน้ำต้นทุนสำหรับใช้ในการเกษตรและอุปโภคบริโภค

(5) เร่งก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กให้มากขึ้น และกระจายออกไปอย่างทั่วถึง เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคของชาวชนบท

(6) เน้นการใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจของโครงการชลประทานที่ก่อสร้างไว้แล้ว และมีระบบส่งน้ำอย่างสมบูรณ์ โดยการปรับปรุงการบริหาร การจัดสรรน้ำ และการวางแผนการเกษตรในเขตชลประทานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

(7) เน้นกิจกรรมด้านส่งเสริมฝึกอบรมด้านวิชาการและปฏิบัติการแก่กลุ่มผู้ใช้น้ำ ตลอดจนเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ใช้น้ำได้มีส่วนร่วมในการบริหาร การจัดการ และบำรุงรักษาโครงการ

(8) เน้นการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการพัฒนาชุมชน และอุตสาหกรรมในบริเวณพื้นที่เมืองหลักโดยให้สอดคล้องกับการพัฒนาเมืองหลักตามนโยบายของรัฐบาล

(9) เน้นการดูแลรักษา และป้องกันมิให้เกิดมลภาวะในแหล่งน้ำธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีการกำหนดเขตอุตสาหกรรมให้ไกลจากแหล่งน้ำ และควบคุมระบบการกำจัดน้ำเสียอย่างเคร่งครัด

(10) เร่งรัดการจัดตั้งหน่วยงานถาวรระดับชาติ เพื่อเป็นองค์กรหลักในการกำหนดแนวทางบริหารและกำกับดูแลการพัฒนาทรัพยากรน้ำของประเทศ

(11) เร่งรัดจัดองค์กรกลางเพื่อประสานและพัฒนาระบบข้อมูลทรัพยากรน้ำของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน และสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันได้ ทั้งนี้เพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันในการวางแผนการบริหาร และจัดการโครงการ”

วันที่ 3 พฤษภาคม 2533 คณะรัฐมนตรีอนุมัติหลักการให้ดำเนินการศึกษาโครงการพัฒนา
ลุ่มน้ำป่าสักตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 9 ธันวาคม 2533 พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 46 ต่อ
สภาผู้แทนราษฎร มีข้อความเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรในนโยบายเศรษฐกิจ ข้อ 3.2 การเกษตร ดังนี้

“3.2 การเกษตร

ทางด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ รัฐบาลจะดำเนินงานพัฒนา
แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร โดยเน้นการขุดลอก คลอง หนองและบึงธรรมชาติ เพื่อให้สามารถปลูกพืชในฤดูแล้งได้”
(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 333)

วันที่ 4 เมษายน 2534 นายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของ
รัฐบาล คณะที่ 47 ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำในนโยบายเศรษฐกิจ ดังนี้

“1.1 เร่งบรรเทาความเดือดร้อนของราษฎรอันเนื่องมาจากฝนแล้ง และราคา
พืชผลเกษตรตกต่ำโดยการให้ความช่วยเหลือให้ทันต่อเวลา ด้วยการจัดสรรน้ำให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึง
การจัดน้ำกิน น้ำใช้ และน้ำเพื่อการเกษตรกรรม ตลอดจนเร่งรัดการป้องกันการระบาดของศัตรูพืชและ
จัดหาปัจจัยการผลิตที่จำเป็นให้เกษตรกร” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 350)

นโยบายน้ำในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539)

ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) ได้บรรจุแนว
ทางการพัฒนาทรัพยากรแหล่งน้ำไว้ในบทที่ 4 การบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ส่วนที่ 4 หน้า
230, 231, 238-239 ดังนี้

“1. ผลการพัฒนาที่ผ่านมา

.....

.....

1.4 ทรัพยากรแหล่งน้ำมีจำกัด และมีความขัดแย้งในการใช้แหล่งน้ำ
เพื่อการเกษตรเพื่อการอุปโภคบริโภค เพื่อการอุตสาหกรรม และอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่าง
รวดเร็วทำให้มีการใช้น้ำนอกภาคเกษตรเพิ่มขึ้นมาก ประกอบกับการบริหารและจัดหาน้ำยังไม่มีประสิทธิภาพ
เท่าที่ควร

2. เป้าหมายการยกระดับการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

.....

.....

2.4 ทรัพยากรแหล่งน้ำให้มีการพัฒนาแหล่งน้ำอย่างเป็นระบบลุ่มน้ำทั้ง 25 ลุ่มน้ำทั่วประเทศ

3. แนวทางการพัฒนา และมาตรการบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

.....

.....

3.2.4 ทรัพยากรแหล่งน้ำ

(1) จัดทำแผนจัดสรรงบประมาณด้านการพัฒนาแหล่งน้ำทุกประเภทในรูปของกลุ่มโครงการอย่างเป็นระบบลุ่มน้ำ โดยจัดลำดับความสำคัญให้สอดคล้องกับสภาพของปัญหา

(2) กำหนดให้โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง มีการพิจารณาถึงความเหมาะสมด้านอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ในขั้นตอนของการวางแผน ออกแบบก่อสร้างนั้น ให้กำหนดแผนการดำเนินงานเป็นระยะๆ โดยให้เร่งก่อสร้างอ่างเก็บน้ำที่มีศักยภาพก่อน แล้วจึงทำการก่อสร้างระบบส่งน้ำภายหลัง

(3) ให้มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กที่กระจายออกไปอย่างทั่วถึงทุกพื้นที่โดยเน้นพื้นที่ฝนตกน้อยกว่าปกติและพื้นที่นอกเขตชลประทาน

(4) จัดรูปแบบการบริหาร และการจัดการโครงการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และโครงการแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคที่ก่อสร้างไปแล้ว โดยให้องค์กรประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและบำรุงรักษาโครงการ และให้หน่วยงานของรัฐเป็นฝ่ายสนับสนุนด้านวิชาการ

(5) เร่งรัดให้มีการจัดตั้งองค์กรระดับชาติ โดยมีกฎหมายรองรับเพื่อการวางแผนการบริหาร และจัดการทรัพยากรน้ำ โดยเน้นการจัดการระบบลุ่มน้ำเป็นหลัก

(6) กำหนดแผนงานเพื่อการจัดหาแหล่งน้ำดิบสำหรับการประปา และจัดทำมาตรการควบคุมคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำต่างๆ เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชน

(7) สนับสนุนให้มีการศึกษาในชั้นรายละเอียด เรื่องศักยภาพของแหล่งน้ำบาดาลทั่วประเทศ และจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาทรัพยากรน้ำบาดาล

(8) สนับสนุนการจัดทำระบบข้อมูลแหล่งน้ำ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนและกำหนดนโยบายจัดสรรน้ำ ป้องกันและบรรเทาอุทกภัย

(9) ปรับปรุงอัตราค่าใช้น้ำจากการชลประทาน ที่เก็บจากภาคเกษตรกรรม และนอกภาคเกษตรให้เหมาะสมตามปริมาณการใช้ และคำนึงถึงสิทธิการใช้น้ำ โดยภาคเกษตรกรรมให้คิดเฉพาะค่าบำรุงระบบส่งน้ำ ส่วนนอกภาคเกษตรให้คิดรวมค่าก่อสร้างระบบส่งน้ำและค่าบำรุงรักษาระบบส่งน้ำ”

(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2534: 230-239)

วันที่ 9 ธันวาคม 2534 ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 108 ตอนที่ 216 ฉบับพิเศษ มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับน้ำ ในมาตรา 74 ดังนี้

“มาตรา 74 รัฐพึงบำรุงรักษาสภาพแวดล้อม ความสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งทดแทน และพึงป้องกันและขจัดมลพิษ และวางแผนการใช้ดินและน้ำให้เหมาะสม”

เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2535 พลเอกสุจินดา คราประยูร นายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 48 ต่อสภาผู้แทนราษฎร เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรน้ำในนโยบายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

“4.2 การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรน้ำ

4.2.2 ร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อประโยชน์ร่วมกันของภูมิภาค

4.2.3 สนับสนุนส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดหาเงินเพื่อการอุตสาหกรรมมากขึ้น

4.2.4 เก็บค่าธรรมเนียมการใช้น้ำ ที่มีใช้เพื่อการเกษตรในอัตราที่เหมาะสมคํึงกับการลงทุนและเพื่อให้เกิดการประหยัดในการใช้น้ำ”

นอกจากนี้ รัฐบาลได้แถลงต่อรัฐสภาถึงการแก้ไขปัญหาความแห้งแล้งที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในปี พ.ศ. 2534-2535 ในนโยบายเร่งด่วน ดังนี้

“14. นโยบายเร่งด่วน

เพื่อช่วยเหลือราษฎรที่ประสบความเดือดร้อนจากภัยแล้ง และบรรเทาภัยดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รัฐบาลดำเนินการดังต่อไปนี้

14.1 เร่งรัดการช่วยเหลือ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของราษฎรที่ประสบปัญหาภัยแล้งโดยจัดหาน้ำไปแจกจ่ายแก่ราษฎรที่ขาดแคลนและจัดส่งเครื่องสูบน้ำไปช่วยเหลือ

14.2 สนับสนุนให้เกษตรกร สามารถแก้ไขปัญหาจากภัยแล้งด้วยตนเอง โดยให้ความสนับสนุนในรูปของสินเชื่อการเกษตรที่มีดอกเบี้ยผ่อนปรน

14.3 เร่งรัดให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทุกหน่วย ดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลโดยเร่งด่วนเพื่อแก้ปัญหาความแห้งแล้งที่มีอยู่เฉพาะหน้า และในอนาคต

14.4 ดำเนินการปฏิบัติการฝนหลวงในบริเวณที่สามารถดำเนินการได้ โดยเฉพาะบริเวณเหนือเขื่อนและอ่างเก็บกักน้ำ ตลอดจนพื้นที่การเกษตรต่างๆ ที่มีสภาพเหมาะสม

14.5 เร่งรัดให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยจัดทำโครงการขุดลอก คูคลอง หนองบึง เพื่อใช้เป็นแหล่งเก็บกักน้ำต่อไป” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 366, 381)

วันที่ 21 ตุลาคม 2535 นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 50 มีข้อความเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำ ซึ่งรวมอยู่ในนโยบายการพัฒนาการเกษตร ดังนี้

“4.2.3 เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติ แหล่งน้ำในไร่นา ตลอดจนการกระจายการก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก พัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำในลุ่มน้ำต่างๆ เพื่อช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และการเกษตรกรรม ในระยะยาวจะนำทรัพยากรน้ำจากแหล่งน้ำนานาชาติเข้ามาใช้

ประโยชน์ตามสิทธิที่ประเทศไทยพึงมี รวมทั้งปรับปรุงการบริหารการใช้น้ำชลประทานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 394)

นอกจากนี้ ในด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมข้อ 4.8 มีนโยบายที่เกี่ยวกับน้ำ ดังนี้

“4.8.3 เร่งรัดการอนุรักษ์ ควบคุม ดูแลแหล่งน้ำมิให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยกวาดขันให้มีคุณภาพน้ำ และเพิ่มขีดความสามารถในการบำบัดน้ำเสียก่อนระบายลงสู่แหล่งน้ำ และแม่น้ำสายหลักทั่วประเทศ รวมทั้งส่งเสริมการร่วมทุนของรัฐและเอกชนในการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวม ” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 401)

วันที่ 28 กรกฎาคม 2536 คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้มีมติเรื่องโครงการโขง-ชี-มูล ดังนี้

“1.การสูบน้ำจากแม่น้ำโขงเพื่อเสริมปริมาณน้ำในประเทศไทยโดยเฉพาะในฤดูแล้ง เพื่อการอุปโภคบริโภค และใช้ในครัวเรือนให้ดำเนินการได้ ส่วนการสูบน้ำจากแม่น้ำโขงตามโครงการก่อสร้างระบบชลประทานให้ศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมในเรื่องนี้ก่อน

2. การก่อสร้างระบบชลประทานให้ดำเนินการสร้างระบบส่งน้ำควบคู่กับการสร้างระบบการระบายน้ำ

3. ให้โครงการสนับสนุนงบประมาณให้กรมพัฒนาที่ดินศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม ในเรื่องผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการแพร่กระจายของดินเค็มและน้ำขัง อันเนื่องมาจากการดำเนินโครงการ”

วันที่ 17 สิงหาคม 2536 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบอนุมัติให้ดำเนินโครงการแหล่งน้ำในไร่นาตามแผนงานแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรของกรมชลประทาน ปีงบประมาณ 2536-2539 จำนวน 36,000 บ่อ

วันที่ 18 ตุลาคม 2536 นายกรัฐมนตรีในฐานะประธานคณะกรรมการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 166/2536 แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นเลขานุการ คณะกรรมการ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ มีดังนี้

(1) พิจารณากำหนดมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ

(2) เร่งรัดการปฏิบัติงานของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจให้เป็นไปตามมาตรการที่คณะกรรมการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำกำหนด และตามที่นายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

(3) ติดตามประเมินผลการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ เพื่อรายงานคณะรัฐมนตรี

(4) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานได้ตามความจำเป็น

นอกจากนี้ในคำสั่งฉบับเดียวกันได้กำหนดให้มีการจัดตั้ง “ศูนย์เฉพาะกิจเพื่อแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำ” ขึ้นในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1) ประสานงานให้ส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำ

2) ขอยืมตัวข้าราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ และครุภัณฑ์จากส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องมาปฏิบัติราชการหรือใช้ในราชการที่ศูนย์เฉพาะกิจฯได้ตามความจำเป็น

3) ขอให้ส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจส่งข้อมูล หรือชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินงาน และการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำได้ตามที่เห็นสมควร

ต่อมาได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 93/2537 ลงวันที่ 17 กันยายน 2537 เปลี่ยนชื่อ “คณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ” เป็น “คณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ” และเปลี่ยนชื่อ “ศูนย์เฉพาะกิจเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ” เป็น “ศูนย์เฉพาะกิจเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ” นอกจากนี้ ยังได้แก้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ข้อ (1) เป็น

“(1) พิจารณากำหนดมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ อาทิ การขาดแคลนน้ำ อุทกภัย น้ำเสียและการป้องกันน้ำเค็ม ตลอดจนประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนในการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ”

วันที่ 26 ตุลาคม 2536 คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเรื่องขออนุมัติจ่ายค่ากระแสไฟฟ้าที่ใช้ในการสูบน้ำให้แก่เกษตรกรที่ประสบภัยแล้งในเขตโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าเป็นกรณีพิเศษ ตามที่กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการให้ความช่วยเหลือค่ากระแสไฟฟ้า ในส่วนที่เกษตรกรต้องรับผิดชอบ เพื่อบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรที่ประสบภัยแล้ง โดยให้กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม รับผิดชอบพิจารณาให้ความช่วยเหลือเกษตรกร ในจังหวัดที่ได้รับความเดือดร้อนจากภัยแล้ง ส่วนเกษตรกรในจังหวัดใดที่ไม่ได้รับความเดือดร้อน ก็ให้ถือปฏิบัติตามหลักการเดิม ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2525 สำหรับงบประมาณในการให้ความช่วยเหลือ ให้เจียดจ่ายจากเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2537 ของกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน

วันที่ 21 ธันวาคม 2536 คณะรัฐมนตรีอนุมัติโครงการขุดเจาะบ่อบาดาลระดับต้น (บ่อดอก) เพื่อการเกษตร โดยอนุมัติเงินงบประมาณปี 2537 เพื่อใช้ดำเนินการขุดเจาะบ่อบาดาลระดับต้น (บ่อดอก) จำนวน 50,000 บ่อ วงเงิน 500 ล้านบาท ช่วยเหลือเกษตรกรในการปลูกพืชอายุสั้นในฤดูแล้งตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

ทั้งนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดแผนปรับระบบการเกษตรในช่วงฤดูแล้งปี 2536/2537 จากการทำนาปรังไปสู่การปลูกพืชอายุสั้นในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา 22 จังหวัด จำนวน 400,000 ไร่ แต่เนื่องจากได้เกิดสภาวะการขาดแคลนน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยาอย่างรุนแรง ส่งผลกระทบต่อพื้นที่เป้าหมายเพาะปลูกดังกล่าวเป็นอย่างมาก จึงได้จัดทำโครงการขุดเจาะบ่อบาดาลระดับต้น (บ่อดอก) เพื่อใช้เป็นแหล่งน้ำสนับสนุนการเพาะปลูกพืชอายุสั้น จำนวน 50,000 บ่อ ในพื้นที่ที่ไม่สามารถรับน้ำจากระบบชลประทาน ที่มีศักยภาพที่สามารถขุดบ่อบาดาลระดับต้น (บ่อดอก) ได้ โดยมีเหตุผลความจำเป็น ดังนี้

1. จำเป็นต้องรักษาพื้นที่เป้าหมาย จำนวน 400,000 ไร่ เกษตรกร 80,000 ครอบครัว ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพ และเกษตรกรมีความสนใจที่จะปรับระบบการเกษตร จากข้าวเป็นพืชอายุสั้น แต่สามารถสนับสนุนน้ำชลประทาน และสูบน้ำด้วยไฟฟ้าได้เพียง 200,000 ไร่

2. คณะกรรมการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาน้ำขาดแคลน ได้เห็นชอบมาตรการสนับสนุนการขุดเจาะบ่อบาดาลระดับตื้น (บ่อดอก) แล้ว ซึ่งมีค่าใช้จ่ายเป็นเงินประมาณ 500 ล้านบาท โดยให้ขอจากงบกลางปี 2537 เพื่อให้สามารถเร่งดำเนินการช่วยเหลือเกษตรกรได้โดยเร็วให้ทันกับสถานการณ์

3. การจัดทำโครงการขุดเจาะบ่อบาดาลระยะสั้น (บ่อดอก) นอกจากจะเป็นการสนับสนุนการปลูกพืชอายุสั้นในฤดูแล้ง ปี 2536/2537 แล้ว ยังสามารถช่วยเหลือเกษตรกรให้สามารถมีแหล่งน้ำในการปลูกพืชอายุสั้นในฤดูแล้งได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสามารถใช้ประโยชน์เพื่อเป็นแหล่งน้ำเสริมในการอุปโภคบริโภค และอื่นๆ

สำหรับพื้นที่ดำเนินการใน 11 จังหวัด ที่มีแหล่งน้ำใต้ดิน สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี กำแพงเพชร พิจิตร พิษณุโลก นครสวรรค์ อุทัยธานี ชัยนาท ลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง และจังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่ธันวาคม 2536-มกราคม 2537

วันที่ 3 พฤษภาคม 2537 คณะรัฐมนตรีพิจารณาโครงการก่อสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำแม่ น้ำป่าสัก ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และมีมติดังนี้

1. อนุมัติให้เปิดโครงการก่อสร้าง โครงการเขื่อนเก็บกักน้ำแม่ น้ำป่าสักใน ปีงบประมาณ 2538 ถึง 2542 งบประมาณโครงการ 3,136.36 ล้านบาท

2. อนุมัติแผนปฏิบัติการการแก้ไขและพัฒนาสิ่งแวดล้อม โครงการเขื่อนเก็บกักน้ำแม่ น้ำป่าสักงบประมาณดำเนินการ 9,950.60 ล้านบาท

3. ให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณสนับสนุนโครงการให้แก่กรมชลประทาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในสังกัดและนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในวงเงินงบประมาณของแผนงานก่อสร้างกับแผนปฏิบัติการการแก้ไขและพัฒนาสิ่งแวดล้อม รวม 13,086.96 ล้านบาท สำนักงบประมาณ ได้เตรียมงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการไว้ส่วนหนึ่งแล้ว โดยเริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ 2538 เป็นต้นไป

โครงการก่อสร้าง โครงการเขื่อนเก็บกักน้ำแม่ น้ำป่าสัก ซึ่งเป็นเขื่อนที่เก็บกักน้ำได้ประมาณ 785 ล้านลูกบาศก์เมตร ใช้งบประมาณดำเนินการรวม 13,086.96 ล้านบาท

วันที่ 1 สิงหาคม 2537 คณะกรรมการติดตามผลการปฏิบัติตามมติของสภาผู้แทนราษฎร ได้จัดสัมมนาเรื่องการพัฒนาหมู่บ้าน ที่โรงแรมนครแพร่ทาวเวอร์ รวมทั้งมีการไต่สวนสาธารณะที่สนามกีฬาจังหวัดแพร่ เพื่อให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นในการสร้างเขื่อนแก่งเสือเต้น ซึ่งประชาชนที่มาร่วมการไต่สวนสาธารณะ ได้ขอให้รัฐบาลสร้างเขื่อนแก่งเสือเต้น ในขณะที่ผู้ที่ถูกผลกระทบจากการสร้างเขื่อนดังกล่าว และกลุ่มนักอนุรักษ์ยังมีความเห็นคัดค้าน (มติชนรายวัน 8 สิงหาคม 2537, สยามโพสต์ 8 สิงหาคม 2537)

วันที่ 26 กรกฎาคม 2538 นายบรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายของรัฐบาลคณะที่ 51 ต่อสภาผู้แทนราษฎร มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำในนโยบายเศรษฐกิจข้อ 4.2 นโยบายด้านเกษตรกรรม ดังนี้

“4.2 นโยบายด้านเกษตรกรรม

4.2.4 จัดหาน้ำให้มีเพียงพอสำหรับการเกษตรและการอุปโภคบริโภค ด้วยการพัฒนาแหล่งน้ำและแหล่งน้ำธรรมชาติ ก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และที่กักเก็บน้ำตามความเหมาะสมและจำเป็น ตลอดจนร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการนำทรัพยากรน้ำจากแหล่งน้ำนานาชาติมาใช้ประโยชน์ รวมทั้งพัฒนาระบบชลประทานให้ทั่วถึงควบคู่กับการปรับปรุงระบบการบริหารการใช้น้ำให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร 2540: 424)

วันที่ 5 มีนาคม 2539 คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบมติคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก (กพอ.) ซึ่งได้ประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ กพอ. 1/2538 เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2538 และครั้งที่ กพอ. 2/2538 เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2538 และตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกเสนอ โดยมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับน้ำคือ พัฒนาแหล่งน้ำและระบบจำหน่ายน้ำ รวมทั้งการป้องกันอุทกภัย ซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญ ที่จะสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกในระยะยาว

วันที่ 5 เมษายน 2539 ได้มีกฎกระทรวง (กระทรวงการคลัง ฉบับที่ 202 (พ.ศ. 2539)) ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 733 ตอนที่ 32ก ลงวันที่ 24 เมษายน 2539 เพื่อยกเว้นภาษีเงินได้จากเงินค่าตอบแทนในการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ในโครงการพัฒนาลุ่มน้ำป่าสัก ดังนี้

“อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2513 และมาตรา 42(17) แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2496 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้”

ข้อ 1 กำหนดให้เงินค่าตอบแทนที่ได้รับจากการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ในโครงการพัฒนาลุ่มน้ำป่าสัก อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลพบุรี และจังหวัดสระบุรี เป็นเงินได้ที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ตามมาตรา 42(17) แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2496

ข้อ 2 กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับสำหรับเงินได้พึงประเมินที่ได้รับ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2538 เป็นต้นไป”

วันที่ 9 เมษายน 2539 คณะรัฐมนตรีพิจารณาการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ตามที่ประธานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติเสนอ แล้วมีมติอนุมัติตามความเห็นของคณะกรรมการกำหนดเป้าหมายและนโยบายกำลังคนภาครัฐ (คปร.) ดังนี้

“1. เห็นชอบในหลักการให้พิจารณาตัดโอนอัตราเงินเดือนจากอัตราข้าราชการเกษียณ เพื่อไปปฏิบัติงานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ตามที่ ก.พ. มีมติอนุมัติให้กำหนดตำแหน่งรวม 59 ตำแหน่ง

2. ได้ประชุมร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับด้านทรัพยากรน้ำแล้ว เห็นควรให้ตัดโอนอัตราเงินเดือนของตำแหน่งที่ยุบเลิกจากการเกษียณ จากกรมชลประทาน จำนวน 53 อัตรา และจากกรมทรัพยากรธรณี จำนวน 6 อัตรา รวม 59 อัตรา เพื่อมากำหนดให้แก่งานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

3. เห็นชอบให้ส่วนราชการฝ่ายจะรับโอน (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี) และส่วนราชการที่จะต้องตัดโอนอัตราเงินเดือน (กรมชลประทาน และกรมทรัพยากรธรณี) ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามหนังสือสำนักงบประมาณ ที่ นร 0402/ว118 ลงวันที่ 10 มิถุนายน 2536”

นโยบายน้ำในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540–2544)

ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540–2544) ได้บรรจุนโยบายน้ำไว้ในบทที่ 3 การสร้างฐานการผลิตให้พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงในตลาดโลก ในหัวข้อ 3.6 หน้า 126 ดังนี้

“3.6 พัฒนาและจัดหาน้ำ เพื่อสนับสนุนการเกษตร อุตสาหกรรม การคมนาคม และการอุปโภคบริโภค ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพให้ได้อย่างเพียงพอและทั่วถึงโดย

(1) พัฒนาให้มีแหล่งน้ำดิบขนาดต่างๆ ให้สอดคล้องกับศักยภาพของลุ่มน้ำและระบบนิเวศของแต่ละพื้นที่

(2) ประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการบริหารจัดการและดูแลบำรุงรักษาแหล่งน้ำที่มีอยู่แล้วให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะกิจกรรมต่อเนื่องทางด้านการเกษตร

(3) สนับสนุนบทบาทภาคเอกชนในการลงทุนขยายการผลิตและการบริการน้ำประปาในเขตเมืองในภูมิภาค

(4) เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการ เพื่อลดปริมาณน้ำสูญเสียของน้ำประปาทั่วประเทศให้อยู่ในระดับเฉลี่ยไม่เกินร้อยละ 25 ภายในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8

(5) จัดให้มีการปรับโครงสร้างอัตราค่าน้ำให้สอดคล้องกับต้นทุนค่าใช้จ่าย โดยยึดหลักการจัดเก็บค่าน้ำในอัตราที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ตามต้นทุนการผลิตในพื้นที่นั้นๆ และตามประเภทของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

(6) ประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการรณรงค์จัดการด้านการใช้น้ำ โดยใช้มาตรการสิ่งจูงใจและมาตรการด้านราคา รวมทั้งประชาสัมพันธ์” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2539: 126)

นอกจากนี้ในบทที่ 4 การบริหารจัดการนโยบายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดให้มีการบริหารจัดการน้ำไว้ในหน้า 144-145 ดังนี้

“1. บริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระดับลุ่มน้ำอย่างเป็นระบบ ทั้งการจัดหาแหล่งน้ำ เพื่อสนองความต้องการของประชาชน การดูแลคุณภาพน้ำและมลพิษทางน้ำ และการระบายน้ำ

1.1 ให้มีกลไกในการกำกับ ดูแล และประสานการพัฒนาทรัพยากรน้ำทั้งในระดับชาติและระดับลุ่มน้ำโดยมีกฎหมายรองรับ เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการประสานงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกันอย่างต่อเนื่อง

1.2 จัดระบบการจัดสรรและแบ่งปันทรัพยากรน้ำระหว่างการใช้ในกิจกรรมต่างๆ อย่างเหมาะสม โดยยึดหลักความจำเป็น ลำดับความสำคัญ และเป็นธรรม โดยมีองค์กรที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมรับผิดชอบในการบริหารจัดการ

1.3 ให้มีการจัดเก็บค่าน้ำดิบทั้งเพื่อการอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และอุปโภคบริโภค รวมทั้งปรับปรุงโครงสร้างและระดับราคาน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและอุตสาหกรรม ให้สะท้อนถึงต้นทุนการจัดหา การผลิต การแจกจ่าย และการบำบัดน้ำเสีย

1.4 ปรับปรุงระบบส่งและจ่ายน้ำเพื่อการชลประทานและการอุปโภคบริโภคในชุมชน เพื่อลดการรั่วไหลของน้ำ

1.5 รมรณรงค์และเผยแพร่ให้มีการใช้น้ำอย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะการแนะนำวิธีการใช้น้ำอย่างประหยัด ส่งเสริมให้มีการใช้อุปกรณ์ประหยัดน้ำในชุมชน การนำน้ำหล่อเย็นและน้ำทิ้งที่ผ่านการบำบัดแล้วมาใช้ใหม่ในอุตสาหกรรมบางประเภท” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2539: 144-145)

วันที่ 29 ตุลาคม 2539 คณะรัฐมนตรีพิจารณาการช่วยเหลือราษฎรอันเนื่องมาจากน้ำท่วมที่นา ในเขตพื้นที่โครงการฝายกุ่มกวาปีตามที่กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมเสนอ แล้วมีมติ ดังนี้

“1. อนุมัติให้จ่ายเงินช่วยเหลือราษฎรซึ่งที่นาได้รับความเสียหายเนื่องจากน้ำท่วม (สาเหตุจากคันดินกั้นน้ำขาด) บริเวณพื้นที่ตำบลอุมจาน หมู่ที่ 1, 2, 3 และ 11 อำเภอกุมภวาปี ไร่ละ 1,500 บาท จำนวน 329 ราย รวมพื้นที่เสียหาย 3,713 ไร่ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 5,569,500 บาท

2. อนุมัติให้จ่ายเงินช่วยเหลือราษฎรซึ่งที่นาได้รับความเสียหายเนื่องจากน้ำท่วม (สาเหตุจากคันดินกั้นน้ำขาด) บริเวณตำบลคอนสาย หมู่ที่ 3, 4, 8, 9 และ 11 กิ่งอำเภอกู่แก้ว ไร่ละ 1,500 บาท จำนวน 139 ราย รวมพื้นที่เสียหาย 2,125 ไร่ 2 งาน 45 ตารางวา รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 3,188,420 บาท

ทั้งนี้ สืบเนื่องจากกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานได้ดำเนินการก่อสร้างโครงการฝายกุ่มกวาปี อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นโครงการองค์ประกอบของโครงการโขง-ชี-มูล ประกอบด้วย การก่อสร้างฝายคันดินกั้นน้ำรอบหนองหานกุมภวาปี คลองส่งน้ำและสถานีสูบน้ำ ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการก่อสร้างงานเพิ่มเติมของโครงการ ต่อมาเมื่อเดือนกันยายน 2537 ได้เกิดอุทกภัยทำให้คันดิน

ก้นน้ำของโครงการขาด เป็นเหตุให้น้ำท่วมที่นาของราษฎรจนได้รับความเสียหาย และราษฎรได้รวมตัวกัน ร้องเรียนให้ทางราชการช่วยเหลือและชดใช้ค่าเสียหายอันเนื่องมาจากน้ำท่วมที่นาดังกล่าว”

วันที่ 11 ธันวาคม 2539 พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรี แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 52 ต่อสภาผู้แทนราษฎร มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายน้ำในนโยบายด้านเศรษฐกิจ ในข้อ 3.4 นโยบายด้านเกษตรกรรม ดังนี้

“ 3.4 นโยบายด้านเกษตรกรรม

3.4.3 จัดหาน้ำเพื่อการเกษตรและการอุปโภคบริโภคให้มีเพียงพอ และทั่วถึงและจัดทำแผนแม่บทการชลประทานเพื่อวางแผนการจัดหาน้ำให้แก่เกษตรกรในระยะยาว” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร 2540: 449)

วันที่ 4 พฤศจิกายน 2540 คณะรัฐมนตรีอนุมัติหลักการดำเนินการโครงการพัฒนาระบบเกษตรในเขตชลประทาน ระยะเวลา 4 ปี (พ.ศ. 2541-2544) ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ในพื้นที่เป้าหมาย 1.5 ล้านไร่ ให้ครอบคลุมพื้นที่ชลประทานแม่กลองใหญ่ และพื้นที่ชลประทานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อให้มีการใช้น้ำในการปลูกพืชอย่างประหยัด สามารถสำรองน้ำไว้ในอนาคต ข้างหน้า และลดปัญหาการผลิตข้าวนาปรังคุณภาพต่ำ โดยปลูกพืชเศรษฐกิจอายุสั้นในช่วงฤดูแล้งที่มีศักยภาพทางการตลาด เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง ฯลฯ ทดแทนพืชดั้งเดิม โดยสำนักงานประมาณจะได้พิจารณาจัดสรรงบประมาณให้ตามความจำเป็นและกำลังเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี

วันที่ 20 พฤศจิกายน 2540 นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี แถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 53 ต่อสภาผู้แทนราษฎร มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายน้ำในส่วนที่ 2 นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม ข้อ 2.2 การปรับโครงสร้างการผลิต ดังนี้:-

“2.2 การปรับโครงสร้างการผลิต

2.2.1 การปรับโครงสร้างด้านการเกษตร

(6) สนับสนุนให้เกษตรกรได้รับราคาสินค้าเกษตรที่มีเสถียรภาพและเป็นธรรม เพื่อเพิ่มรายได้ให้สูงขึ้น โดยการสนับสนุนการเพิ่มผลผลิต การพัฒนาคุณภาพสินค้า การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต และการตลาด พร้อมกันนี้จะเร่งพัฒนาระบบชลประทานให้เชื่อมโยงครบตามแผนแม่บทที่มีอยู่ รวมทั้งดำเนินการปฏิรูปที่ดินและแก้ปัญหาเรื่องที่ดินทำกินของเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยให้การปรับโครงสร้างเพื่อเพิ่มผลผลิตได้ผลเร็วขึ้น” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 480)

ในข้อ 2.7 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดไว้ ดังนี้

“2.7 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.7.3 เร่งรัดการอนุรักษ์ ควบคุม ดูแลแหล่งน้ำ มิให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยกวาดขันให้หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินงานอย่างเคร่งครัดในการควบคุมคุณภาพน้ำ และการเพิ่ม

ขีดความสามารถในการบำบัดน้ำเสียก่อนระบายลงสู่แหล่งน้ำและแม่น้ำสายหลักทั่วประเทศ ตลอดจนส่งเสริมการร่วมทุนของรัฐและเอกชนในการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวม” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 491)

วันที่ 2 พฤศจิกายน 2541 คณะกรรมการเฉพาะกิจ เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำได้มีการประชุมครั้งที่ 2/2541 ได้กำหนดการจัดสรรน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยา ดังนี้

“ในลุ่มน้ำเจ้าพระยาซึ่งใช้น้ำจากแหล่งน้ำหลัก 2 แห่ง คือ อ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล และเขื่อนสิริกิติ์ คาดว่าเมื่อถึงวันที่ 1 มกราคม 2542 จะมีปริมาณน้ำใช้งานได้รวมกันประมาณ 3,900 ล้าน ลบ.ม. ซึ่งอยู่ในเกณฑ์น้อยมากได้กำหนดแผนการจัดสรรน้ำระหว่างเดือนมกราคม ถึงเดือนมิถุนายน 2542 ไว้ทั้งสิ้น 3,600 ล้าน ลบ.ม. เมื่อพิจารณาการใช้น้ำต่างๆ ในพื้นที่ 22 จังหวัด ซึ่งอยู่อยู่ท้ายอ่างเก็บน้ำทั้งสอง ดังนี้

- เพื่อการอุปโภคบริโภคในพื้นที่ 22 จังหวัด 700 ล้านลบ.ม.
- เพื่อสนับสนุนการปลูกพืชและการเกษตรต่างๆ 1,900 ล้านลบ.ม.
- เพื่อการประปานครหลวง 650 ล้านลบ.ม.
- เพื่อการผลักดันน้ำเค็ม 350 ล้าน ลบ.ม.
- เพื่อการเดินเรือ 0 ล้าน ลบ.ม.
- รวม 3,600 ล้าน ลบ.ม.

จากแผนการจัดสรรน้ำดังกล่าวจะเหลือปริมาณน้ำสำรองสงวนไว้เพื่อการอุปโภค-บริโภคในช่วงต้นฤดูฝน ปี พ.ศ. 2542 ประมาณ 300 ล้านลูกบาศก์เมตร”

วันที่ 17 พฤศจิกายน 2541 คณะรัฐมนตรีรับทราบสรุปผลการประชุมคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ ครั้งที่ 2/2541ตามที่สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเสนอ ดังนี้

“3.2 น้ำเพื่อการเกษตรและอื่นๆ

3.2.1 ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและศูนย์เฉพาะกิจเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ พิจารณากำหนดพื้นที่การปลูกข้าวนาปรัง และพืชใช้น้ำน้อยอื่นๆ แล้วแจ้งให้จังหวัดทราบเพื่อร่วมกันหาแนวทางให้สามารถปฏิบัติได้ตามแผนที่กำหนด

3.2.2 การจัดสรรน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยาที่คาดว่าจะเมื่อถึงวันที่ 1 มกราคม 2542 จะมีน้ำในเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์อยู่ประมาณ 3,900 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งจะต้องใช้ในช่วงเดือนมกราคมถึงมิถุนายน 2542 จำนวน 3,600 ล้านลูกบาศก์เมตร ในพื้นที่ 22 จังหวัด

3.2.3 ให้กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานลดปริมาณการใช้น้ำที่คาดว่าจะต้องใช้ลงครึ่งหนึ่งจากที่เคยใช้ในปีที่ผ่านมา (2541) ซึ่งในรายละเอียดจะร่วมกันพิจารณากับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และฝ่ายเลขานุการกำหนดเป็นพื้นที่ๆ โดยด่วน

3.2.4 น้ำเพื่อการเดินเรือหากจำเป็นต้องปิดการเดินเรือในช่วงใดให้กรมชลประทานประสานกับกรมเจ้าท่าประกาศให้ผู้ใช้น้ำทราบล่วงหน้า”

วันที่ 20 มกราคม 2542 คณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาการทำนาปรังในเขตพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่างได้ประชุมที่สำนักงานชลประทานที่ 3 จังหวัดพิษณุโลกและที่ประชุมได้

กำหนดมาตรการควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง เพื่อให้พื้นที่ที่ได้ทำนาปรังไปแล้วประสบความสำเร็จเสียหายน้อยที่สุด และสามารถควบคุมการใช้น้ำทำนาปรังเชื่อมโยงภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์ ในลุ่มน้ำปิง น่านได้ โดยดำเนินการ ดังนี้

“(1) ให้จังหวัดและอำเภอตั้งคณะกรรมการและชุดปฏิบัติการในการควบคุมการดูแลการใช้น้ำ เพื่อการทำนาปรังที่ทำอยู่แล้วในปัจจุบันให้ลดปริมาณการใช้น้ำลง โดยสับเปลี่ยนหมุนเวียนการใช้น้ำ เพื่อให้ปริมาณน้ำไปถึงเขื่อนชัยนาทเพิ่มจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบันให้ได้อีกเป็นวันละอย่างน้อย 15 ล้านลบ.ม และหยุดการขยายพื้นที่ทำนาปรังในพื้นที่ใหม่หรือปลูกซ้ำเป็นครั้งที่ 2 ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2542 เป็นต้นไป

(2) การลดการใช้น้ำตามข้อ 1 ให้ใช้ระบบหมุนเวียนการใช้น้ำในแม่น้ำปิง และแม่น้ำน่าน โดยให้สลับการสูบน้ำจังหวัดละ 3 วัน หยุดสูบน้ำ 6 วัน โดยจัดเป็นคูในลำน้ำปิง และลำน้ำน่าน ดังนี้ ตาก-อุตรดิตถ์ กำแพงเพชร-พิษณุโลก นครสวรรค์-พิจิตร และสุโขทัย (แม่น้ำยม) โดยให้กรมชลประทานกำหนดรอบเวรให้แก่จังหวัดต่างๆ ทั้งนี้ให้เริ่มระบบนี้ตั้งแต่วันที่ 25 มกราคม 2542 เวลา 06.00 น. เป็นต้นไป

(3) ทำความเข้าใจแก่เกษตรกรให้ลดการใช้น้ำ งดการทำนาปรังด้วยการจับเข่าคุยกัน และนำมาตรการเสริมของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มาสนับสนุนซึ่งกระทรวงเกษตรฯ จะเริ่มดำเนินการสนับสนุนได้ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2541 เป็นต้นไป

(4) จังหวัดและอำเภอจะต้องผึกกำลังเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายปกครอง ชลประทาน ตำรวจ เกษตร กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์การปกครองท้องถิ่น กลุ่มผู้ใช้น้ำเข้ามาร่วมกันควบคุมดูแลการใช้น้ำตามลำน้ำปิง น่าน ยม และคลองชลประทานต่างๆ โดยกรมชลประทานจะสนับสนุนค่าใช้จ่ายให้ 7 จังหวัดๆ ละ 150,000 บาท ทั้งนี้ ให้จังหวัด และอำเภอตั้งคณะกรรมการ และเริ่มปฏิบัติงานตั้งแต่วันที่ 24 มกราคม 2542 เป็นต้นไป

(5) มาตรการในการวัดผลจะใช้การตรวจสอบปริมาณน้ำที่ไปถึงเขื่อนชัยนาทว่าจะมีปริมาณเพิ่มขึ้นตามเป้าหมายคือ ไม่น้อยกว่าวันละ 15 ล้านลบ.ม. เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการทำงาน

(6) ให้กรมการปกครองจัดทำแผ่นปลิวจำนวน 100,000 ฉบับ สนับสนุนแก่จังหวัด เพื่อนำไปแจกจ่ายชี้แจงทำความเข้าใจแก่เกษตรกรเพื่อขอความร่วมมือให้ปฏิบัติตามมาตรการควบคุมการใช้น้ำให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด และทราบถึงรอบเวรในการสูบน้ำของเกษตรกรในแต่ละจังหวัดด้วย”

“การใช้ระบบหมุนเวียนนี้ได้ใช้จนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2542”

วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2542 คณะรัฐมนตรีพิจารณาเรื่องเงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างภาคเกษตร ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ แล้วมีมติดังนี้

“1. ให้ความเห็นชอบร่างหนังสือแสดงนโยบายเพื่อการพัฒนา และมีมติรับหลักการในเรื่องต่างๆ ที่ปรากฏในกรอบมาตรการด้านนโยบาย

2. มอบหมายให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือผู้ที่รัฐมนตรีทั้งสองมอบหมายเป็นผู้ลงนามในร่างหนังสือแสดงนโยบายเพื่อการพัฒนา เพื่อจกได้ส่งให้ธนาคารพัฒนาเอเชียต่อไป

ทั้งนี้ ธนาคารพัฒนาเอเชีย ได้หารือกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้มีการปรับปรุงข้อความและมาตรการบางส่วนให้สอดคล้องกับฝ่ายไทย ดังนี้

1) ข้อความที่เกี่ยวข้องกับการออกกฎหมายให้เปลี่ยนเป็นการสร้างพื้นฐานทางกฎหมาย (Establishment of Legal Foundation)

2) ข้อความเกี่ยวกับการคืนทุนระบบชลประทาน ซึ่งเป็นนโยบายที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการอยู่แล้วบางส่วนยังคงอยู่ได้ แต่จะไม่มีข้อความระบุถึงการกำหนดราคาน้ำ (Water Pricing)

3) การจัดตั้งสถาบันใหม่ให้มีข้อกำหนดว่า ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับนโยบายของคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการเพิ่มเติมด้วย

4) นโยบายอัตราดอกเบี้ยของสินเชื่อให้แก่เกษตรกรในกรณี ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ใช้เงินกู้ก่อนนี้ไปดำเนินการในลักษณะเป็นกองทุนช่วยเหลือเกษตรกรแบบต่างๆ ธนาคารพัฒนาเอเชียยืนยันให้เป็นไปตามอัตราตลาด (ไม่ต่ำกว่าอัตราให้กู้ยืมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่ให้กู้ยืมแก่เกษตรกรรายย่อย)

หนังสือแสดงนโยบายการพัฒนา (Development Policy Letter: DPL) และกรอบมาตรการดำเนินนโยบาย (Policy Matrix) มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับโครงสร้างภาคเกษตร โดยมุ่งเน้นให้เกิดการเจริญเติบโตอย่างมั่นคงในภาคเกษตร ซึ่งมีมาตรการปฏิรูปที่สำคัญในเรื่องน้ำ ดังนี้

(1) การสร้างพื้นฐานทางกฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำและหน่วยงานนโยบายระดับสูงโดยกำหนดกรอบทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิการใช้น้ำ การจัดสรรน้ำ การบังคับใช้บทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนข้อปฏิบัติในการใช้น้ำ รวมทั้งการป้องกันและบรรเทาภาวะน้ำท่วม

(2) การจัดการทรัพยากรน้ำ

(3) การให้บริการจัดส่งน้ำ

(4) การคุ้มครองพื้นที่ต้นน้ำและการอนุรักษ์ดิน”

วันที่ 10 สิงหาคม 2542 คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้เพิ่มวงเงินงบประมาณก่อสร้างโครงการแม่กลองใหญ่ (ระยะที่ 3) และขยายระยะเวลาก่อสร้างตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ดังนี้

“1. ให้กรมชลประทานเพิ่มวงเงินงบประมาณก่อสร้างโครงการแม่กลองใหญ่ (ระยะที่ 3) จากวงเงินที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติไว้เดิม 800 ล้านบาท เป็นวงเงิน 1,100 ล้านบาท

2. ขยายระยะเวลาการก่อสร้างโครงการจากเดิม 5 ปี (พ.ศ. 2539-2543) เป็น 7 ปี (พ.ศ. 2539-2545)”

สำหรับงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้กรมชลประทานเสนอขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้สอดคล้องกับแผนงานก่อสร้างต่อไป

วันที่ 12 ตุลาคม 2542 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์โอนเงินโครงการเงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างทางสังคมให้กรมพัฒนาที่ดิน เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการจ้างชุดสระน้ำให้แก่เกษตรกรและเบิกจ่ายเงินแทนสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรฯ และโอนเงินให้ส่วนราชการอื่นเบิกแทนในกรณีร่วมปฏิบัติงานกำกับดูแล ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการ กับขยายระยะเวลาการดำเนินงานชุดสระน้ำและเบิกจ่ายเงินกู้ เพื่อปรับโครงสร้างทางสังคมโครงการ "เกษตรทฤษฎีใหม่" ตามแนวพระราชดำริออกไปอีก 1 ปี โดยสิ้นสุดในวันที่ 31 มกราคม 2544 และในกรณีที่จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงใดๆ ในการบริหารโครงการให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาทำความเข้าใจความตกลงกับกระทรวงการคลังเป็นกรณีๆ ไป ตามที่กระทรวงเกษตรฯ เสนอ

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2542 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบผลการประชุมคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2542 เกี่ยวกับการดำเนินการจัดตั้งคณะอนุกรรมการบริหารจัดการน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยาและเห็นชอบโครงการจัดตั้งองค์กรบริหารจัดการลุ่มน้ำ รวม 3 คณะ คือ คณะอนุกรรมการบริหารจัดการลุ่มน้ำปิงตอนบน คณะอนุกรรมการบริหารจัดการลุ่มน้ำปิงตอนล่าง และคณะอนุกรรมการบริหารจัดการลุ่มน้ำป่าสัก ตามที่สำนักงานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทช.) เสนอ และควรจัดตั้งองค์กรสำหรับแต่ละลุ่มน้ำอื่นๆ ต่อไปในประเทศ สำหรับโครงการที่จำเป็นในปี 2543 ให้ประสานกับหน่วยปฏิบัติเจ้าของโครงการเพื่อดำเนินการตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ ส่วนงบดำเนินการของ สทช. และขององค์กรลุ่มน้ำให้ตกลงกับสำนักงบประมาณตามความจำเป็น

วันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2543 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กรมชลประทานจ้างเหมาก่อสร้างระบบส่งน้ำโครงการฝายคลองท่าหน จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามแบบรูปรายการ ในวงเงิน 84,638,127 บาท โดยเบิกจ่ายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2542 จำนวน 10,750,000 บาท ซึ่งอนุมัติเงินประจำงวดให้แล้ว และจากงบประมาณปี พ.ศ. 2543 จำนวน 36,325,900 บาท และผูกพันงบประมาณปี พ.ศ. 2544 - พ.ศ. 2545 จำนวน 37,562,227 บาท ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ

วันที่ 15 สิงหาคม 2543 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงการต่างประเทศ รายงานผลการประชุมระดับรัฐมนตรีอาเซียน - ลุ่มน้ำโขงเพื่อความร่วมมือในการพัฒนา (AMBDC) ครั้งที่ 2 ณ กรุงฮานอย ระหว่างวันที่ 4 - 5 กรกฎาคม 2543 สรุปได้ว่าประเทศไทย ได้เสนอโครงการในสาขาการเกษตรและป่าไม้เข้าสู่การพิจารณาของ AMBDC 7 โครงการ ในด้านการขยายพันธุ์ปลาและการประมงน้ำจืด การเชื่อมโยงการตลาดและคลังเก็บสินค้า การขนส่งทางน้ำและการท่องเที่ยวซึ่งที่ประชุมเห็นควรให้มีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด ระหว่างกรอบการพัฒนาลุ่มน้ำโขงต่างๆ เพื่อให้ดำเนินการไปโดยสอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกัน และป้องกันไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อน นอกจากนี้ที่ประชุมยังได้พูดถึงเรื่องสำคัญอื่นๆ อีก เช่น โครงการเชื่อมโยงเส้นทางรถไฟระหว่างสิงคโปร์ - कुณหมิง ผ่านไทย การระดมทุน

สนับสนุนโครงการ การขยายสมาชิกแกนนำ รวมทั้งการจัดประชุมระดับรัฐมนตรี ซึ่งที่ประชุมเห็นชอบให้มีการจัดประชุมระดับรัฐมนตรีเป็นประจำทุกปี สำหรับการประชุมครั้งต่อไปในปี 2544 เสนอให้จัดที่ประเทศบรูไนฯ

วันที่ 22 สิงหาคม 2543 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รับทราบแนวทางการดำเนินงานตามผลการประชุมระดับรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน (Ministerial Conference on Sustainable Water Management) ณ กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ ระหว่างวันที่ 19 – 24 มีนาคม 2543 สรุปได้ว่า การประชุมดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความตื่นตัว ในทางการเมืองในการจัดการน้ำอย่างยั่งยืนและมั่นคงไปทั่วทั้งโลก และที่ประชุมได้กำหนดแนวทางให้ ประเทศต่างๆ นำไปปฏิบัติ 7 ประการ คือ การสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐาน การทำให้เกิดความมั่นคงใน ด้านอาหาร การคุ้มครองระบบนิเวศ การใช้ทรัพยากรน้ำร่วมกัน การจัดการกับความเสี่ยงภัย การเห็นคุณค่าของทรัพยากรน้ำ และการบริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสม และมอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาดำเนินการนำไปสู่ภาคปฏิบัติตามความเหมาะสมต่อไป รวมทั้งมอบสำนักงานคณะกรรมการ ทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ประสานการดำเนินงานตามแนวทางดังกล่าว ตามที่ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเสนอ

วันที่ 5 กันยายน 2543 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีว่าด้วย นโยบายเศรษฐกิจ (คศก.) เกี่ยวกับโครงการเงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างภาคเกษตร : โครงการชลประทานแม่ ลาว และโครงการชลประทานกระเสียว ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้กระทรวงเกษตรฯ และกระทรวงการคลังรับความเห็นและข้อสังเกตของ คศก. (เกี่ยวกับการจัดทำโครงการ ฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประมาณการตัวเลขแผนการผลิตและผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากโครงการต้องเป็นตัวเลขที่ได้จาก การวิเคราะห์โครงการและสามารถบรรลุผลได้จริง และให้กระทรวงการคลังเร่งรัดการเบิกจ่ายเงินกู้ ต่างประเทศสำหรับโครงการต่างๆ ตามแผนงานปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรภายใต้เงินกู้ต่างประเทศ ที่ได้รับอนุมัติจาก คศก. โดยเร็ว) ไปดำเนินการต่อไป

วันที่ 19 กันยายน 2543 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กรมชลประทานดำเนินการว่าจ้างที่ ปรีक्षाเพื่อสำรวจออกแบบโครงการปรับปรุงระบบชลประทานราษฎร์ลุ่มน้ำอิง จังหวัดพะเยา โดยวิธี คัดเลือก ในวงเงิน 9,981,057 บาท โดยให้เบิกจ่ายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2543 จำนวน 5,000,000 บาท ผูกพันงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2544 จำนวน 42,000 บาท และผูกพันงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2545 จำนวน 4,939,057 บาท ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ

วันที่ 3 ตุลาคม 2543 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบอุทกภัยอันเนื่องจากร่องความกดอากาศต่ำและอิทธิพลจากพายุ "เกมี" เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ทันตามฤดูกาลโดยให้เป็นไปตามแนวทางตามมติ คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2543 เรื่อง ขออนุมัติหลักการสำหรับการดำเนินการช่วยเหลือ เกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติเกี่ยวกับการช่วยเหลือเมล็ดพันธุ์ข้าวและการช่วยเหลือปุ๋ยเคมี และอนุมัติให้

ก่อนนี้ผู้กัพันธบประมาณก่อนได้รับเงินประจำงวด ส่วนรายละเอียดให้กระทรวงเกษตร ฯ ตกลงกับสำนักงบประมาณ สำหรับงบประมาณดำเนินการในวงเงิน 584,384,700 บาท นั้น พิจารณาเจียดจ่ายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2543 ในโอกาสแรก ซึ่งมีเหลือจ่ายประมาณ 200 ล้านบาทเศษ โดยให้กระทรวงการคลังพิจารณาอนุมัติให้กันเงินไว้เบิกเหลื่อมปีเป็นกรณีพิเศษ รวมทั้งให้เจียดจ่ายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2544 มาใช้จ่ายเพื่อการนี้ด้วย หากยังไม่เพียงพออีกก็ให้ขอรับการจัดสรรเงินงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉิน หรือจำเป็นเพิ่มเติมได้ตามความจำเป็น โดยให้ตกลงกับสำนักงบประมาณต่อไป

วันที่ 10 ตุลาคม 2543 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานสถานภาพปัจจุบันและปัญหาที่เกิดขึ้นของเขื่อนทดน้ำบางปะกง ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้ขยายเวลาแผนการก่อสร้างโครงการพัฒนาลุ่มน้ำบางปะกง : เขื่อนทดน้ำบางปะกงออกไป โดยให้กระทรวงเกษตรฯ (กรมชลประทาน) ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดศึกษาหาสาเหตุที่แท้จริง และแนวทางแก้ไขปัญหาค่าที่สมบูรณ์ครบถ้วนสามารถแก้ไขปัญหาค่าได้จริง พร้อมจัดทำแผนปฏิบัติการด้านชลศาสตร์ และการกักเซาะตลิ่งให้เป็นรูปธรรม มีความชัดเจน แล้วเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้ง ทั้งนี้ ให้รับความเห็นเพิ่มเติมของกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เกี่ยวกับการนำผลการศึกษาของโครงการต่างๆ ไปประกอบการพิจารณาด้วย

วันที่ 17 ตุลาคม 2543 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีว่าด้วยนโยบายเศรษฐกิจ (คศก.) โดยอนุมัติโครงการเงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างภาคเกษตร ประกอบด้วย โครงการปรับปรุงระบบชลประทานขนาดเล็ก วงเงิน 500 ล้านบาท โครงการปรับปรุงแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อพัฒนาแหล่งผลิตของชุมชน วงเงิน 2,500 ล้านบาท จำแนกเป็นการดำเนินงานของกรมชลประทาน 1,600 ล้านบาท และกรมพัฒนาที่ดิน 900 ล้านบาท และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติการฝนหลวง วงเงิน 300 ล้านบาท ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้กระทรวงเกษตรฯ รับความเห็นและข้อสังเกตของ คศก. (เกี่ยวกับการกำหนดพื้นที่ดำเนินการโครงการปรับปรุงแหล่งน้ำธรรมชาติดังกล่าว ควรพิจารณาจำนวนครัวเรือนที่ได้รับผลประโยชน์ และอัตราผลตอบแทนทางการเงินให้เหมาะสมสอดคล้องกับต้นทุนในการดำเนินการโครงการ ส่วนโครงการปรับปรุงระบบชลประทานขนาดเล็กในบางพื้นที่ที่มีการใช้เงินลงทุนค่อนข้างสูง นอกจากนี้ ควรพิจารณาเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของวัตถุประสงค์และสมมติฐานของโครงการในการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร โดยให้นิ่งถึงปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย และมอบหมายให้กระทรวงเกษตรฯ เป็นผู้รับผิดชอบจัดทำแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีว่าด้วยนโยบายเศรษฐกิจ (คศก.) โดยอนุมัติโครงการเงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างภาคเกษตร ประกอบด้วย โครงการปรับปรุงระบบชลประทานขนาดเล็ก วงเงิน 500 ล้านบาท โครงการปรับปรุงแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อพัฒนาแหล่งผลิตของชุมชน วงเงิน 2,500 ล้านบาท จำแนกเป็นการดำเนินงานของกรมชลประทาน 1,600 ล้านบาท และกรมพัฒนาที่ดิน 900 ล้านบาท และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติการฝนหลวง วงเงิน 300 ล้านบาท ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้กระทรวงเกษตร

ฯ รับความเห็นและข้อสังเกตของ คศก. (เกี่ยวกับการกำหนดพื้นที่ดำเนินการโครงการปรับปรุงแหล่งน้ำธรรมชาติดังกล่าว ควรพิจารณาจำนวนครัวเรือนที่ได้รับผลประโยชน์ และอัตราผลตอบแทนทางการเงินให้เหมาะสมสอดคล้องกับต้นทุนในการดำเนินการโครงการ ส่วนโครงการปรับปรุงระบบชลประทานขนาดเล็กในบางพื้นที่ที่มีการใช้เงินลงทุนค่อนข้างสูง นอกจากนี้ ควรพิจารณาเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของวัตถุประสงค์และสมมติฐานของโครงการในการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร โดยให้คำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย และมอบหมายให้กระทรวงเกษตรฯ เป็นผู้รับผิดชอบจัดทำแผนแม่บทเพื่อการพัฒนา

วันที่ 24 กรกฎาคม 2544 คณะรัฐมนตรีอนุมัติตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 3 ที่อนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ให้เปลี่ยนแปลงมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 9 มกราคม 2533 เรื่อง นโยบายการพัฒนาทรัพยากรน้ำ โดยให้ตัดข้อความเดิมในวงเล็บที่ระบุว่า " (กล่าวคือเมื่อราษฎรมีความพร้อมและอ่างเก็บน้ำสามารถเก็บน้ำได้ตามแผนแล้ว จึงทำการก่อสร้างระบบส่งน้ำ)" ออก และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน "ถ้าราษฎรมีความพร้อม ให้หน่วยงานสามารถเสนอขออนุมัติพร้อมกันทั้งการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำและก่อสร้างระบบส่งน้ำได้ ตามความเหมาะสม เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินการ"

นอกจากนี้ ยังเห็นชอบมติคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2542 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้เพิ่มเติมข้อความตามความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้วย ดังนี้

"โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรขนาดใหญ่ จะต้องมีการศึกษาความเหมาะสมของโครงการอย่างสมบูรณ์ ส่วนโครงการขนาดกลาง ในขั้นแรกให้พิจารณาด้านอุทกวิทยาและสภาพทางภูมิศาสตร์และสังคมจิตวิทยาเป็นเกณฑ์กำหนด สำหรับขั้นตอนในการออกแบบและก่อสร้าง นั้นจะต้องวางแผนให้สามารถดำเนินการได้เป็นระยะๆ โดยถ้าพื้นที่ดำเนินการโครงการและราษฎรมีความพร้อม ให้หน่วยงานสามารถเสนอขออนุมัติพร้อมกัน ทั้งการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ และก่อสร้างระบบส่งน้ำได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินการ"

วันที่ 28 พฤษภาคม 2545 คณะรัฐมนตรีรับทราบรายงานการพิจารณาศึกษาปัญหาภัยแล้งและอุทกภัย และข้อสังเกตของคณะกรรมการวิชาการวิสามัญเพื่อพิจารณาศึกษาปัญหาภัยแล้งและอุทกภัยสภาผู้แทนราษฎร ตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเสนอ และมอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และสำนักงานงบประมาณรับข้อสังเกตดังกล่าวไปพิจารณาดำเนินการ

ทั้งนี้ คณะกรรมการวิชาการได้สรุปสาเหตุและปัญหาข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สาเหตุและปัญหาด้านทรัพยากรน้ำ กลุ่มน้ำเจ้าพระยา เป็นกลุ่มน้ำที่มีความสำคัญที่สุดในด้านการเกษตร การอุตสาหกรรม การตั้งถิ่นฐาน และเป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญของ

ประเทศ ในอดีตจนถึงปัจจุบันได้มีการพัฒนามากในด้านทรัพยากรน้ำ โดยขาดการวางแผนและการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบก่อให้เกิดปัญหาสำคัญ คือ

1.1 การใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลืองทั้งทรัพยากรดิน น้ำและป่าไม้มีสภาพเสื่อมโทรมเป็นอันมาก ก่อให้เกิดการชะล้างพังทลายของดินที่รุนแรง ทำให้เกิดปัญหาด้านคุณภาพน้ำ อุทกภัย และภัยแล้ง

1.2 จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการเพิ่มขึ้นของประชากรเป็นสาเหตุให้เกิดความต้องการน้ำที่เพิ่มขึ้น และปริมาณน้ำท่าที่มีแนวโน้มลดลงทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำ น้ำเสีย และอุทกภัย

1.3 การพัฒนาทรัพยากรน้ำไม่สามารถกระจายตัวในกลุ่มน้ำต่างๆ ได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากปัญหาด้านงบประมาณ สภาพภูมิประเทศ ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านสังคม ก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของแรงงานจากเขตชนบทสู่เมืองใหญ่มากขึ้น

1.4 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศจากวิกฤติภัยแล้งในปี พ.ศ. 2533 - 2537 ทำให้เกิดภาวะการขาดแคลนน้ำ ส่งผลกระทบต่อพื้นที่เพาะปลูกในลุ่มน้ำเจ้าพระยา และส่งผลเสียหายต่อการใช้น้ำในกิจการอื่นๆ เช่น ด้านอุปโภคบริโภค ด้านอุตสาหกรรม การคมนาคมทางน้ำ นอกจากนั้นทำให้มีการนำน้ำบาดาลมาใช้ทดแทนมากขึ้นเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อการทรุดตัวของพื้นดิน ยังผลให้เกิดปัญหารุนแรงและต่อเนื่องในอนาคต

1.5 ผลกระทบจากกรณีที่มีแม่น้ำท่าจีนเน่าเสียในต้นปี 2543 สาเหตุมาจากการใช้สารเคมีในไร่นารวมกับการปล่อยน้ำเสียจากโรงงาน เกิดความเสียหายทำลายพื้นที่เกษตรกรรม

2. แผนและมาตรการในการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรน้ำ จากประเด็นปัญหาด้านทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยาที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจโดยรวมของประเทศ จำเป็นต้องดำเนินแผนและมาตรการในการแก้ไขปัญหาโดยแผนการดำเนินการแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ แผนระยะสั้น (5 ปี) แผนระยะกลาง (5 - 15 ปี) และแผนระยะยาว (มากกว่า 5 แต่ไม่เกิน 25 ปี)

สรุปตามแผนและมาตรการในการแก้ไขทั้งสามระยะ จะช่วยเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนให้กับลุ่มน้ำได้ไม่น้อยกว่า 11,000 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยปริมาณน้ำต้นทุนส่วนนี้นอกจากจะช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำให้แก่พื้นที่ ของโครงการที่ก่อสร้างใหม่แล้ว ยังคงจะมีปริมาณน้ำเหลือใช้ และไหลกลับเข้าสู่ระบบลำน้ำเดิม เพื่อไปใช้กับพื้นที่ที่อยู่ทางด้านท้ายน้ำได้อีกไม่น้อยกว่าปีละ 6,000 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์โดยตรงคือ พื้นที่ในระบบชลประทานของโครงการพิชญโลก โครงการเจ้าพระยาใหญ่ และพื้นที่อื่นๆ ที่ใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลและสิริกิติ์ และประโยชน์โดยตรงคือ จะลดปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งได้เป็นอย่างมาก ส่วนประโยชน์ที่จะได้ตามมาคือการลดปัญหาน้ำท่วมของพื้นที่ลุ่มเจ้าพระยาตอนล่าง หรือสามารถป้องกันน้ำท่วมในขนาดรอบ 25 ปีได้อย่างดี และลดปริมาณน้ำเสียจากเมืองหลักได้ นอกเหนือจากนั้นจะคงมีปริมาณน้ำจืดเพียงพอที่จะช่วยแก้ไขปัญหาคูณภาพน้ำ (น้ำเสียและน้ำเค็ม) ในแม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำท่าจีนได้ด้วย สำหรับการปรับแผนและทิศทางการพัฒนาลุ่มน้ำเจ้าพระยาในอนาคตนั้น เนื่องจากการพัฒนาทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยามีความจำกัดตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติที่มี

อยู่ในลุ่มน้ำ แม้จะมีการพัฒนาโครงการเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนในลุ่มน้ำเจ้าพระยา โดยการผันน้ำจากลุ่มน้ำอื่นมาก็ตามแต่ก็จะต้องมีข้อจำกัดที่จะไม่สามารถพัฒนาอย่างไม่สิ้นสุด เพราะจะทำให้เกิดปัญหาเกินที่จะแก้ไขได้ ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับแผน และกำหนดทิศทางในการพัฒนาลุ่มน้ำ โดยกำหนดความเจริญเติบโตในการพัฒนาในลุ่มน้ำให้เหมาะสมกับทรัพยากรธรรมชาติในลุ่มน้ำ พัฒนาที่ยึดแนวเศรษฐกิจอย่างพอเพียง กำหนดเป้าหมายพื้นที่ชลประทานในลุ่มน้ำเจ้าพระยาในทุกขนาดโครงการ ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่เกษตรน้ำฝน การควบคุมการใช้ที่ดินในลุ่มน้ำ ปรับปรุงรูปแบบการประสานการบริหารจัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำของหน่วยงานต่างๆ

3. ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยามีข้อเสนอแนะที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุผล ดังนี้

3.1 สนับสนุนและกำหนดแนวทางของโครงการจัดทำกรอบและประสานการบริหารจัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยาให้มีผลเป็นแผนในด้านปฏิบัติ

3.2 จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการเพื่อให้อบรมกลุ่มในด้านการพัฒนา จัดหาน้ำต้นทุน การจัดสรรน้ำ การควบคุมอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ อุทกภัยและด้านองค์กรในลุ่มน้ำเจ้าพระยา รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ใช้น้ำให้มากขึ้น เป็นแผนระยะยาวควบคู่กับการวางแผนการใช้ที่ดินและการขยายตัวของสังคมและเศรษฐกิจในทุกๆ ด้าน

3.3 ผลักดันให้มีการจัดหาน้ำต้นทุนเพิ่มขึ้นให้เต็มตามศักยภาพ และให้เหมาะสมกับคุณภาพของระบบนิเวศน์ โดยจะต้องให้ความสำคัญในการดำเนินการเพิ่มแหล่งน้ำต้นทุนให้กับโครงการที่ได้รับประโยชน์อยู่เดิมเท่ากับการพิจารณาก่อสร้างโครงการพัฒนาแหล่งน้ำโครงการใหม่ๆ ในระดับลุ่มน้ำ เพื่อประโยชน์ของการแก้ไขปัญหาในหลายๆ ด้าน และการกระจายความอยู่ดีกินดีทั่วพื้นที่ลุ่มน้ำ

3.4 เสนอให้มีการพิจารณาปฏิรูปองค์กรเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น เพื่อให้การพัฒนาทรัพยากรน้ำมีความต่อเนื่องและตอบสนองความต้องการใช้น้ำได้อย่างทั่วถึง

3.5 เสนอรัฐบาลตั้งคณะทำงานพิจารณาทบทวน แก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำเดิม และผลักดันเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีและสภาผู้แทนราษฎรภายใน 1 ปี

3.6 เสนอให้มีการจัดตั้งกองทุนน้ำ (Water Fund) เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำของรัฐ

3.7 เสนอให้รัฐบาลพิจารณาใช้หลักเกณฑ์ผู้ใช้น้ำต้องรับภาระในการจ่ายค่าบริการ (User pay principle) เช่น เก็บค่าบริการจากผู้ใช้น้ำในพื้นที่โครงการชลประทาน และการเก็บค่าคืนทุนจากโครงการที่รัฐลงทุน

วันที่ 6 สิงหาคม 2545 คณะรัฐมนตรีรับทราบตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเสนอการฟ้องคดีปกครองในเรื่องกรณีราษฎรผู้ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนลำมูลบน รวม 35 ราย ฟ้องร้องคณะรัฐมนตรีต่อศาลปกครองกลาง ว่ามติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2542 ที่อนุมัติใน

หลักการให้ความช่วยเหลือแก่ราษฎรผู้ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างโครงการมูลบน จังหวัดนครราชสีมา เฉพาะในเรื่องการจ่ายเงินค่าทดแทนที่ดินให้แก่ราษฎร จำนวน 500 ราย เป็นมติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยมีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมชลประทาน) กระทรวงการคลัง และคณะรัฐมนตรีเป็นผู้ถูกฟ้องคดี ซึ่งเรื่องดังกล่าวกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานเจ้าของเรื่องโดยตรง และมอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานกลางประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานอัยการสูงสุด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมความเห็นแล้วกราบคำให้การยื่นต่อศาลปกครองกลางและดำเนินการหรือประสานงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคดีในนามคณะรัฐมนตรีต่อไป

ทั้งนี้ ศาลปกครองกลางมีคำสั่งให้คณะรัฐมนตรีได้แย้งคัดค้านหรือชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมต่อศาลในคดีระหว่างนายเจริญ วิเชียรจรัส ที่ 1 กับพวกรวม 35 คน ผู้ฟ้องคดี และกรมชลประทาน ที่ 1 กับพวกรวม 3 คน เป็นผู้ถูกฟ้องคดี โดยคณะรัฐมนตรี เป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 รวมทั้งได้ส่งสำเนาคำฟ้อง คำให้การ และคำคัดค้านคำให้การมาเพื่อทราบพร้อมคำสั่งให้คณะรัฐมนตรีได้แย้งคัดค้านหรือชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมต่อศาลภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รับคำสั่ง (วันที่ 23 กรกฎาคม 2545) ครบกำหนด 21 สิงหาคม 2545

คำฟ้องของผู้ฟ้องคดีมีสาระสำคัญ ดังนี้.-

1. ผู้ฟ้องคดีเป็นเจ้าของที่ดินมือเปล่า ไม่มีหลักฐาน ส.ค. 1 มาแต่เดิมได้ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินก่อนที่กรมชลประทานจะเข้าดำเนินการก่อสร้างเขื่อนลุ่มมูลบน ต่อมาได้มีการสำรวจจริงวัดที่ดินของราษฎรที่ถูกเวนคืนในบริเวณที่จะก่อสร้างเขื่อนลุ่มมูลบน โดยทางกรมชลประทาน ได้จ่ายเงินค่าชดเชยที่ดินให้แก่เจ้าของที่ดินไปส่วนหนึ่งและยังคงเหลือประมาณ 500 แปลง ที่เจ้าของที่ดินยังไม่ได้รับเงิน การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่กรมชลประทานตามข้อ 1 ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรม เพราะการจ่ายเงินค่าทดแทนที่ดินให้แก่เจ้าของที่ดินรายอื่นที่จ่ายไปก่อนแล้ว เจ้าของที่ดินจำนวนมากก็ไม่มีเอกสารสิทธิ
2. ผู้ฟ้องคดีจึงขอให้ศาลพิพากษาว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กรมชลประทาน ตามมติคณะรัฐมนตรี 30 มีนาคม 2542 นั้น เฉพาะในเรื่องการจ่ายเงินค่าทดแทนที่ดินให้แก่ราษฎรเจ้าของที่ดินจำนวน 500 ราย เป็นมติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

วันที่ 23 กันยายน 2546 คณะรัฐมนตรีรับทราบสรุปประเด็นการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง "การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน" เมื่อวันพุธที่ 23 กรกฎาคม 2546 เวลา 09.00-12.00 น. ณ อาคารวิเทศสโมสร กระทรวงการต่างประเทศ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานการประชุมดังกล่าว ตามที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติเสนอ ซึ่งสรุปประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. การนำเสนอ

รองนายกรัฐมนตรี (นายสุวิทย์ คุณกิตติ) ประธานกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้นำเสนอสถานการณ์ทรัพยากรน้ำของประเทศ สภาพปัญหา การขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และเพื่อการเกษตร จึงควรแก้ไขโดยมองในลักษณะองค์รวม ก่อสร้างระบบส่งน้ำ หรือระบบกระจายน้ำในระบบ คลองฝาย และระบบท่อเป็นระบบเครือข่ายการส่งน้ำ (Water Grid Ssystem) ซึ่งอาจจะต้องมีการผันน้ำ

ข้ามลุ่มน้ำภายในประเทศหรือจากต่างประเทศเพื่อเพิ่มน้ำต้นทุน โดยวางแผนเป้าหมายให้แล้วเสร็จภายใน 5 ปี ประกอบด้วยการศึกษาแผนหลัก และสำรวจออกแบบในปี 2546 - 47 และดำเนินการก่อสร้างให้เสร็จภายในปี 2551

2. ข้อคิดเห็นผู้เข้าร่วมประชุม

ที่ประชุมได้มีความเห็นว่า การจัดการทรัพยากรน้ำนั้น ควรกำหนดเป็นแผนแม่บทในลักษณะพื้นที่ เช่น พื้นที่ลุ่มน้ำ ให้ครอบคลุมการพัฒนา การใช้ การอนุรักษ์ต้นน้ำ การป้องกันชะล้างพังทลายของดิน และการจัดการคุณภาพน้ำ โดยดูความต้องการในทุกกิจกรรม และน้ำต้นทุน แล้วออกแบบระบบเชื่อมโยง ระบบกระจายน้ำ และการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ทั้งนี้ จะต้องคำนึงถึงทรัพยากรอื่นที่เกี่ยวข้อง มีกฎหมายกำกับควบคุม มีข้อมูลงานวิจัยและเทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมทั้งต้องให้ผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น

3. สรุปผลการประชุม

นายกรัฐมนตรีขอให้ที่ประชุมนำความเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ จากที่ประชุมไปพิจารณา หรือหากผู้ใดต้องการให้ความคิดเห็นเพิ่มเติม ขอให้ส่งข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ให้รองนายกรัฐมนตรี (นายสุวิทย์ คุณกิตติ) และขอให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นมาพิจารณาจัดทำ Conceptual Design ให้ออกมาเป็นภาพรวม แล้วนำไปรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิก่อนที่จะศึกษาจัดทำรายละเอียด (Detail Design) เพื่อเสนอของบประมาณตามลำดับความสำคัญเร่งด่วน (Priority) เท่าที่มีงบประมาณและให้จัดทำทั่วประเทศ สิ่งเหล่านี้จะเป็นการแก้ไขปัญหาความยากจนโดยรวมมือทุกฝ่าย

วันที่ 18 พฤศจิกายน 2546 คณะรัฐมนตรีอนุมัติหลักการแผนการดำเนินงานและรอบวงเงินโครงการกัวคอกมา จังหวัดลำปาง ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ให้เริ่มดำเนินการเตรียมความพร้อมของโครงการฯ ในเรื่องของการจัดหาที่ดินในปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 โดยให้กรมชลประทานเจียดจ่ายจากงบประมาณปกติ และตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อดำเนินโครงการฯ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 - 2553 ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ

2. กรณีการจ่ายค่าชดเชยพิเศษแทนแปลงอพยพ ให้กรมชลประทานดำเนินการเช่นเดียวกับแนวทางที่เคยปฏิบัติ เช่น โครงการพัฒนาลุ่มน้ำปาดักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยควรจัดหาที่ดินแปลงอพยพให้ก่อน หากไม่สามารถจัดหาได้ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรีเป็นกรณีพิเศษอีกครั้งหนึ่ง

3. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมชลประทาน) รับความเห็นของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 3 ไปดำเนินการด้วย

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รายงานว่าได้ดำเนินการจัดทำโครงการกัวคอกมา จังหวัดลำปาง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 - 2552 โดยสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์โครงการ เพื่อเป็นแหล่งน้ำสำหรับเพาะปลูกทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง เพื่อเป็นแหล่งน้ำ สำหรับอุปโภค - บริโภค และอุตสาหกรรม เพื่อส่งเสริมการประมงน้ำจืด เพื่อช่วยลดอุทกภัยบริเวณพื้นที่ท้ายเขื่อน เพื่อสำรองปริมาณน้ำใช้ในกิจกรรมของโรงไฟฟ้าแม่เมาะบางส่วน และเพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดลำปาง

2. ลักษณะโครงการ เป็นโครงการอเนกประสงค์ โดยกำหนดก่อสร้างเขื่อนดินปิดกั้นน้ำวังบริเวณบ้านห้วยสะเห่น้ำ ตำบลปงดอน อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง และส่งน้ำเสริมในช่วงฤดูแล้งให้แก่พื้นที่ชลประทานแม่วัง - กว๊มเดิม ตัวเขื่อนหลักกัวคองมาเป็นเขื่อนดินแบบแบ่งโซน (Zoned Type) มีอาคารประกอบ ได้แก่ เขื่อนปิดช่องเขาต่ำ เป็นเขื่อนดินแบบเนื้อเดียว (Homogeneous Type) ท่อระบายน้ำลงลำน้ำเดิม ระบบชลประทานแจ้ห่มพื้นที่ 20,000 ไร่ มีคลองส่งน้ำสายใหญ่ฝั่งขวา ยาว 3.90 กิโลเมตร และคลองส่งน้ำสายใหญ่ฝั่งซ้ายยาว 15.96 กิโลเมตร ส่วนระบบชลประทานกัวม III พื้นที่ 70,200 ไร่ ประกอบด้วยคลองส่งน้ำสายใหญ่ฝั่งขวา

3. แผนงานก่อสร้างโครงการ แผนงานก่อสร้างโครงการรวมระยะเวลาทั้งสิ้น 6 ปี แบ่งออกเป็น 3 ระยะ

3.1 ระยะเตรียมงานเบื้องต้น 2 ปี (2547 - 2548) การเตรียมงานและการเวนคืนที่ดิน การขุดเขยثرพ์สิน การเตรียมแปลงอพยพ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์โครงการ

3.2 ระยะก่อสร้างเขื่อน 2 ปี 6 เดือน (2548 - 2550)

3.3 ระยะก่อสร้างระบบชลประทาน 3 ปี (2550 - 2552)

4. ผลประโยชน์โครงการ จากการศึกษาความเหมาะสมและผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการ โครงการกัวคองมาได้รับผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ (EIRR) ร้อยละ 16.56 อัตราส่วนระหว่างผลประโยชน์ต่อค่าใช้จ่าย (B/C ratio) ที่อัตราค่าเสียโอกาสของเงินลงทุน 12% เป็น 1.45

5. งบประมาณ วงเงินทั้งสิ้น 3,670.05 ล้านบาท ประกอบด้วย

5.1 เงินลงทุนค่าก่อสร้าง 3,288.21 ล้านบาท ประกอบด้วย ค่าก่อสร้างอ่างเก็บน้ำและชลประทาน 2,495.35 ล้านบาท ค่าขุดเขยثرพ์สิน 792.86 ล้านบาท

5.2 ค่าดำเนินการตามสิ่งแวดล้อม 342.96 ล้านบาท

5.3 ค่าพัฒนาและส่งเสริมการเกษตร 38.87 ล้านบาท

วันที่ 7 เมษายน 2547 คณะรัฐมนตรีรับทราบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาชลประทานและแก้ไขวิกฤตน้ำในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอตามที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการเร่งแก้ไขปัญหาลุปรทุกด้านในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเกี่ยวกับการพัฒนาเกษตรกร งานพัฒนาอาชีพ งานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากร และงานด้านพัฒนาอื่นๆ นั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมชลประทานในฐานะเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการพัฒนาแหล่งน้ำและบริหารจัดการน้ำเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกร และเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลข้างต้น ได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาชลประทานและแก้ไขวิกฤตน้ำในพื้นที่ 3

จังหวัดชายแดนภาคใต้(จังหวัดนราธิวาส ยะลา และปัตตานี) ขึ้นเป็นการภายใน โดยก่อให้เกิดประโยชน์ที่สำคัญ ดังนี้

1. การจัดตั้งศูนย์ฯ ไม่ส่งผลกระทบต่อการขอเพิ่มอัตรากำลัง โดยจะใช้วิธีเกลี่ยอัตรากำลังที่มีอยู่ภายในกรมชลประทาน มากำหนดเป็นกรอบอัตรากำลังของหน่วยงานที่ขอตั้งใหม่
2. การวางแผนในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาเรื่อง "น้ำ" ในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถเร่งรัดการดำเนินงานได้อย่างจริงจัง ตามภารกิจ มีทิศทางที่ชัดเจน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
3. สามารถผลักดันแผนงาน/โครงการ ไปดำเนินการในพื้นที่ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อการพัฒนาครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยเน้นผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อประชาชนส่วนใหญ่ กล่าวคือยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง
- 4.สามารถตอบสนองโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและยั่งยืน
5. ศูนย์ฯ ที่จัดตั้งขึ้นมีขอบเขตสอดคล้องกับกลุ่มจังหวัดที่ 18 (นราธิวาส ยะลา และปัตตานี) จะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ เป็นไปตามยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด และบังเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทันสถานการณ์
6. ส่งเสริมขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม โดยการแต่งตั้งบุคลากรที่เข้าใจขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นไปปฏิบัติงานในศูนย์ฯ ตลอดจนสามารถวางหลักการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้ปฏิบัติงานและปฏิบัติตน ให้เกิดความสัมพันธ์กับชาวไทยอิสลามโดยใกล้ชิด

วันที่ 16 กรกฎาคม 2547 คณะรัฐมนตรีพิจารณาโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) เสนอ แล้วมีมติเห็นชอบในหลักการให้พัฒนาอาชีพประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง แต่เนื่องจากเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานและใช้งบประมาณจำนวนมาก จึงขอให้ กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปทบทวนความจำเป็นของการดำเนินการโครงการต่างๆ ในภาพรวม ให้เหมาะสมและไม่เกินความซ้ำซ้อนให้จัดลำดับความสำคัญจำเป็นเร่งด่วนของการดำเนินโครงการ รวมทั้งวงเงินงบประมาณเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

วันที่ 19 ตุลาคม 2547 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำแบบบูรณาการ 4 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย (1) การสร้างเสถียรภาพของน้ำต้นทุน ได้แก่ การพัฒนาโครงข่ายส่งน้ำและกระจายน้ำ เพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนพื้นที่ป่าต้นน้ำให้อุดมสมบูรณ์ และป้องกันและลดการชะล้างพังทลายของดิน (2) การพัฒนาพื้นที่แก้มลิงรองรับน้ำเพื่อป้องกันอุทกภัย ได้แก่ การปรับปรุงลำน้ำที่ตื้นเขินขัดขวางทางไหลของน้ำอย่างรุนแรง พื้นฟูหนองบึงธรรมชาติและพื้นที่ชุ่มน้ำ และพัฒนาโครงข่ายผันน้ำท่วม (3) การพัฒนาและจัดสรรน้ำให้พื้นที่ประสบภัยแล้งซ้ำซาก

และด้วยโอกาสที่โครงข่ายส่งน้ำไปไม่ถึง ได้แก่ การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กในพื้นที่สาธารณะที่เหมาะสม และน่าน้ำบาดาลมาใช้ และ (4) การรักษาคุณภาพน้ำของแหล่งน้ำและสร้างความตระหนักในคุณค่าน้ำ ได้แก่ การควบคุมและบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด และเสริมสร้างให้คนในพื้นที่ลุ่มน้ำเกิดความตระหนักในคุณค่าน้ำ โดยในขั้นต้นนี้มอบให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรับเรื่องนี้ไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อคัดเลือกกลุ่มน้ำที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหาทั้งลุ่มน้ำเป็นต้นแบบภาคละ 1 ลุ่มน้ำ พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดแผนงาน/โครงการบริหารจัดการลุ่มน้ำดังกล่าวแบบบูรณาการให้ครอบคลุมการฟื้นฟูลุ่มน้ำ การชะลอการไหลของน้ำ การใช้ประโยชน์ และการกระจายน้ำ แล้วนำเสนอนายกรัฐมนตรีพิจารณา ก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

วันที่ 14 ธันวาคม 2547 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการขออนุมัติทำสัญญาจ้างเหมาผูกพันงบประมาณเพื่อดำเนินการขุดสระน้ำ ขนาด 1,260 ลบ.ม. จำนวน 300,000 บ่อ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ตามโครงการแหล่งน้ำไร่นานอกเขตชลประทาน ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมพัฒนาที่ดิน) จ้างเหมาผูกพันงบประมาณเพื่อขุดสระน้ำดังกล่าวตามผลการประกวดราคา ภายในวงเงิน 2,694,000,000 บาท จำแนกเป็นเงินงบประมาณ 1,944,000,000 บาท และเงินสมทบจากเกษตรกร 750,000,000 บาท โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำกับดูแลการดำเนินโครงการให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้ โดยเฉพาะในเรื่องของสัญญาจัดซื้อจัดจ้างให้ครอบคลุมประเด็นที่ผู้รับจ้างจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในส่วนที่ต้องเรียกเก็บจากเกษตรกรเอง ให้ชัดเจน โดยทางราชการจะต้องไม่เป็นผู้รับผิดชอบในกรณีที่ผู้รับจ้างไม่สามารถจัดเก็บจากเกษตรกรได้ และจะต้องไม่เป็นข้ออ้างของผู้รับจ้างในการที่จะไม่ดำเนินโครงการต่อไป รวมทั้งให้คำนึงถึงศักยภาพของพื้นที่ การกระจายโครงการลงพื้นที่อย่างทั่วถึงและเป็นธรรมด้วย สำหรับงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 ให้กรมพัฒนาที่ดินเบิกจ่ายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 ที่ได้รับจัดสรรแล้ว 599,107,200 บาท เพื่อดำเนินการขุดสระน้ำไร่นา จำนวน 92,454 บ่อ ส่วนที่เหลืออีก จำนวน 207,546 บ่อ วงเงิน 1,344,892,800 บาท ให้เสนอตั้งไว้ในงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2549-พ.ศ. 2550 ต่อไปตามความเห็นของสำนักงานงบประมาณ ทั้งนี้ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำกับติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่องเป็นระยะๆ และให้นำข้อมูลที่ได้มา

วันที่ 2 สิงหาคม 2548 คณะรัฐมนตรีมีมติดังนี้ เห็นชอบตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายพินิจ จารุสมบัติ) เสนอกรอบแนวทางการดำเนินงานเพื่อการบริหารจัดการน้ำในลุ่มน้ำภาคตะวันออก 4 ลุ่มน้ำ (ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออกลุ่มน้ำปราจีนบุรี ลุ่มน้ำบางปะกง และลุ่มน้ำโตนเลสาบ) ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ประกอบด้วย การแก้ไขปัญหาในระยะเร่งด่วน โดยเร่งรัดการดำเนินโครงการผันน้ำต่างๆ ให้แล้วเสร็จเพื่อให้สามารถนำน้ำท่าจากธรรมชาติมาใช้ประโยชน์โดยเร็วภายในระยะวิกฤตน้ำขาดแคลนครึ่งหลังของปี พ.ศ. 2548 และเติมน้ำต้นทุน โดยเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บของแหล่งที่มีอยู่แล้วและแหล่งน้ำธรรมชาติให้มากขึ้น และการแก้ไขปัญหาในระยะ

สิ้นและระยะปานกลาง โดยการลงทุนการพัฒนาแหล่งน้ำ และกระจายน้ำของกลุ่มน้ำในภาคตะวันออก พัฒนาโครงข่ายเชื่อมโยงระหว่างแหล่งน้ำต่างๆ เพื่อทดแทนและแบ่งปันการใช้น้ำในพื้นที่อย่างเป็นระบบ รวมทั้งพัฒนาแหล่งน้ำใหม่เพิ่มเติม และให้คณะกรรมการบริหารโครงการลุ่มน้ำภาคตะวันออกพิจารณา รายละเอียดร่วมกับ สศช. สำนักงบประมาณ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของกลุ่มน้ำ และโครงการที่จะต้องดำเนินการ และให้สำนักงบจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมสอดคล้องกับความเป็นจริง กับอนุมัติในหลักการงบประมาณเพื่อการลงทุนในโครงการเร่งด่วน 13 โครงการ/งาน วงเงิน 2,708.06 ล้านบาท โดยให้หน่วยงานรับผิดชอบขอตกลงรายละเอียดด้านการเงินกับสำนักงบประมาณ และเร่งดำเนินการโดยเร็วต่อไป เพื่อให้สามารถจัดหาเพิ่มเติมให้กับพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกได้ภายในระยะเวลาที่เหลือของปี พ.ศ. 2548 และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาอัตราค่าน้ำที่เหมาะสมและคุ้มค่ากับการที่รัฐได้ลงทุนในการจัดหา น้ำ เพื่อให้เพียงพอต่อภาคการผลิตและบริการในเชิงพาณิชย์เพิ่มขึ้น ตลอดจนสร้างทางเลือกและความมั่นคงให้กับผู้ใช้น้ำในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกด้วย และให้มีคณะกรรมการบริหารโครงการลุ่มน้ำภาคตะวันออกประกอบด้วย รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานกลางที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่กำกับดูแล ติดตามการดำเนินการตามแผนงาน และพิจารณาการปรับเปลี่ยนรายละเอียดของกิจกรรมการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในระยะเร่งด่วนและระยะยาว โดยรายงานผลความก้าวหน้าของการบริหารจัดการทั้งระบบต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยทุก 3 เดือน

วันที่ 9 สิงหาคม 2548 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รายงานความก้าวหน้าการแก้ไขปัญหาภัยแล้งและวิกฤตการณ์ขาดแคลนน้ำในพื้นที่ภาคตะวันออก โดยในส่วนของงาน/โครงการที่กำลังดำเนินการอยู่ ประกอบด้วย โครงการท่อน้ำจากแม่น้ำบางปะกง-อ่างบางพระ อยู่ระหว่างจัดหาท่อและเตรียมงาน คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนมกราคม 2549 โครงการวางท่อน้ำจากอ่างเก็บน้ำบางพระ-การประปาชลบุรี-การประปาพญา ดำเนินการเสร็จแล้ว การศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมอ่างเก็บน้ำคลองหลวงคาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนธันวาคม 2548 โครงการวางท่อผันน้ำแม่น้ำระยอง-เชื่อมต่อระบบท่อนอกทราย-มาบตาพุด ที่มาบตาพุดดำเนินการได้ 95% โครงการวางท่อผันน้ำคลองทับมา-คลองน้ำหนู-นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด พร้อมโรงสูบน้ำ ดำเนินการได้ 35% โครงการวางท่อผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำคลองใหญ่-อ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล อยู่ระหว่างพิจารณารับราคา จะเริ่มก่อสร้างได้ภายในเดือนกันยายน 2548 ส่วนงาน/โครงการเร่งด่วน ประกอบด้วย งานขุดลอกคลองท่าลาด งานศึกษาสำรวจ ออกแบบเพิ่มปริมาณเก็บกักน้ำในคลองท่าลาด อยู่ระหว่างทำ TOR จะดำเนินการได้ในเดือนกันยายน 2548 - กุมภาพันธ์ 2549 การก่อสร้างเสริมสันเขื่อนอ่างเก็บน้ำคลองสียัด คาดว่าจะเซ็นสัญญาได้ภายในเดือนกันยายน 2548 โครงการผันน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาเพื่อช่วยเหลือระบบประปาและอุตสาหกรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา (โครงการพระองค์ไชยานุชิต) อยู่ระหว่างการเตรียมการ งานศึกษาวางท่อผันน้ำเพิ่มขึ้นอีก 1 ท่อ คู่ขนานกับท่อแม่น้ำบางปะกง-อ่างเก็บน้ำบางพระ ซึ่งอยู่ระหว่างการ

ทำ TOR การเพิ่มความจุอ่างเก็บน้ำดอกกราย และวางท่อผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำดอกกราย-หนองปลาไหล โครงการวางท่อเชื่อมจากอ่างเก็บน้ำประแสร์-อ่างเก็บน้ำคลองใหญ่ โครงการยกระดับในแม่น้ำระยอง โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองขลุง การศึกษาสำรวจ ออกแบบแนวทางผันน้ำช่วงฤดูฝน และการศึกษาออกแบบเพื่อเพิ่มความจุอ่างเก็บน้ำเขาระกำ พร้อมระบบส่งน้ำไปยังเกาะช้าง สำหรับโครงการระยะสั้นและระยะกลาง ประกอบด้วย การศึกษาทบทวน โครงการอ่างเก็บน้ำใสน้อย-ใสใหญ่ อยู่ระหว่างทำ TOR จะเห็นสัญญาได้ในเดือนกันยายน 2548 และการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำให้กับจังหวัดชลบุรี อยู่ระหว่างทำ TOR จะเห็นสัญญาได้ในเดือนกันยายน 2548

วันที่ 6 กันยายน 2548 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอให้กรมชลประทานดำเนินโครงการเร่งด่วนเพื่อแก้ไขปัญหา lũน้ำโขง จำนวน 2 โครงการ ประกอบด้วย โครงการก่อสร้างทำนบชั่วคราว จำนวน 154 แห่ง วงเงิน 20.87 ล้านบาท และโครงการแก้มลิง จำนวน 15 แห่ง วงเงิน 2.64 ล้านบาท รวมทั้งสิ้น 23.51 ล้านบาท โดยได้รับความเห็นเพิ่มเติมของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมว่า ในการดำเนินโครงการทั้ง 2 โครงการ อาจก่อให้เกิดผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่อสภาพแวดล้อมโดยรอบ จึงขอให้พิจารณาความเหมาะสมของตำแหน่งที่จะทำการก่อสร้าง รวมทั้งการมีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และเมื่อพิจารณาความเหมาะสมแล้วให้ดำเนินการโดยเร่งด่วนก่อนที่น้ำที่อยู่ในลำน้ำจะไหลกลับลงแม่น้ำโขง ส่วนการก่อสร้างทำนบชั่วคราวแล้ว ให้มีการติดตามประเมินผลเพื่อดำเนินการก่อสร้างเป็นอาคารถาวร เช่น ฝายยาง หรือประตูน้ำ ต่อไป ไปดำเนินการด้วย สำหรับงบประมาณค่าใช้จ่าย ให้กรมชลประทานพิจารณาปรับแผนปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับในปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 ที่มีเหลือจ่าย หรือหมดความจำเป็น หรือพิจารณาโอนเปลี่ยนแปลงรายการงบประมาณปี พ.ศ. 2548 จากงบประมาณรายการที่ไม่สามารถเบิกจ่ายได้ทันภายในวันที่ 31 ธันวาคม 2548 ของกรมชลประทานเอง ตามมาตรการและแนวทางเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายลงทุนที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติไว้แล้วเพื่อดำเนินการทั้ง 2 โครงการ ในวงเงิน 23.51 ล้านบาท เป็นลำดับแรกก่อน หากไม่เพียงพอให้ขอตกลงกับสำนักงบประมาณตามความเห็นของสำนักงบประมาณต่อไป

วันที่ 30 พฤษภาคม 2549 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอให้กรมชลประทานดำเนินโครงการเพื่อป้องกันบรรเทาปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง โดยให้ดำเนินการตามลำดับความสำคัญ ความจำเป็นเร่งด่วน และความพร้อมในการดำเนินการ ตลอดจนงบประมาณที่จะรองรับ ทั้งนี้ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมพิจารณาและตกลงในรายละเอียดกับสำนักงบประมาณเพื่อมิให้เกิดความขัดแย้งกับโครงการที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีในการประชุมอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ และโครงการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดและจังหวัด ตามนโยบายมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2549 (เรื่อง รายงานสรุปสถานการณ์การอนุมัติการจัดสรรงบประมาณ และผลการเบิกจ่ายงบประมาณของโครงการนายกรัฐมนตรีตรวจราชการ โครงการตามมติคณะรัฐมนตรีในการประชุมอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ และโครงการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

กลุ่มจังหวัดและจังหวัด) และให้นำความเห็นของกระทรวงการคลังที่ให้กรมชลประทานคัดเลือกโครงการที่มีความพร้อมและเรียงลำดับความสำคัญของโครงการเพื่อให้การดำเนินการสมประโยชน์ และคุ้มค่าแก่การลงทุน สำหรับการจัดสรรเงินงบประมาณผูกพันในแต่ละปีให้เป็นไปตามความเห็นของสำนักงบประมาณที่จะพิจารณาจัดสรรตามความจำเป็น เหมาะสม โดยคำนึงถึงฐานะการคลังของประเทศ และความเห็นของสำนักงบประมาณเกี่ยวกับงบประมาณที่จะใช้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 ให้กรมชลประทานพิจารณาดำเนินการใช้จ่ายเงินเหลือจ่ายไปดำเนินการเป็นลำดับแรก หากไม่เพียงพอ ให้พิจารณาปรับแผนการใช้จ่ายจากงบประมาณที่ได้รับและมีความสำคัญต่ำไปสนับสนุนการดำเนินการเพิ่มเติม ส่วนงบประมาณที่จะใช้จ่ายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 ให้เสนอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 ต่อไป ไปประกอบการพิจารณา แล้วดำเนินการโดยเร็วต่อไป รวมทั้งยกเว้นการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2541 (เรื่อง การปรับปรุงแก้ไขมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การก่อกั้นผูกพันข้ามปีงบประมาณ และมาตรการอื่นที่เกี่ยวข้อง) เพื่อดำเนินโครงการฯ เป็นกรณีพิเศษ

วันที่ 1 สิงหาคม 2549 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอการทบทวนมติคณะรัฐมนตรีโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ดังนี้ การจ่ายค่างานให้กองทัพบกเพิ่มขึ้น ตามผลการดำเนินงานจริง จำนวน 320 บ่อ เป็นเงิน 8,111,318 บาท (งบประมาณ 7,311,318 บาท เกษตรกรสมทบ 800,000 บาท) และค่าบริหารจัดการของกรมพัฒนาที่ดิน 57,600 บาท รวมเป็นเงินงบประมาณจำนวน 7,368,918 บาท และการใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2548 และปี พ.ศ. 2549 ที่กรมพัฒนาที่ดินได้รับอนุมัติแล้วจำนวน 972,005,200 บาท หลังจากหักค่าใช้จ่ายค่างานให้กองทัพบกและค่าบริหารจัดการของกรมพัฒนาที่ดินแล้วคงเหลือประมาณ 964,636,282 บาท (972,005,200 - 7,368,918) เพื่อใช้ในการขุดสระน้ำในปี พ.ศ. 2549 ราคางานขุดสระน้ำในไร่นาจะขออนุมัติภายในเกณฑ์ราคามาตรฐานตามที่สำนักงบประมาณกำหนด โดยเกษตรกรสมทบ 2,500 บาท/บ่อ โดยขอปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานจากเดิมที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติจากการจ้างเหมาผูกพันเป็นการกระจายการจ้างเหมาลงจังหวัด สำหรับแผนการขุดสระน้ำในไร่นาตามความต้องการของเกษตรกร นั้น จะขออนุมัติบรรจุในคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีตามความจำเป็นและเหมาะสมเป็นปีๆ ไป ทั้งนี้ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประสานกับกระทรวงมหาดไทยเพื่อกำกับดูแลให้การขุดสระน้ำในไร่นาของเกษตรกรได้มาตรฐาน ขนาด และรูปแบบ ที่กองทัพบกได้ดำเนินการไปแล้วและให้รับความเห็นของสำนักงบประมาณในส่วนของแผนการขุดสระน้ำในไร่นาตามความต้องการของเกษตรกร ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมพัฒนาที่ดิน) จัดทำแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ที่จะสามารถดำเนินการได้ รวมทั้งควรทำกรอบการดำเนินการของเกษตรกรที่ต้องการขุดสระในไร่นาภายใต้แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจังและให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินการที่ผ่านมาเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาขอรับการจัดสรรงบประมาณในปีต่อไป ให้เหมาะสมไปพิจารณาประกอบการดำเนินการด้วย

วันที่ 19 ตุลาคม 2549 ได้มีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายน้ำใน “การตอบสนองความต้องการและความจำเป็นในการดำรงชีวิต” ไว้ในหัวข้อ 2.2

“(2.2) มีการบริหารจัดการลุ่มน้ำอย่างบูรณาการ 25 ลุ่มน้ำ และเพิ่มพื้นที่ชลประทานไม่น้อยกว่า 8 แสนไร่” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549: 101)

วันที่ 3 พฤศจิกายน 2549 พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย น้ำในหัวข้อ 2.2.6 ดังนี้

“โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และวางรากฐานการทำงานอย่างเป็นระบบที่ดี สร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ ยึดมั่น ความซื่อสัตย์ สุจริต คุณธรรม จริยธรรม เพื่อสร้างมาตรฐานการบริหารจัดการโครงการที่ดี และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่การวางแผนจนถึงการดำเนินโครงการ โดยขับเคลื่อนโครงการลงทุนขนาดใหญ่ที่อยู่ในแผนแม่บทและมีความพร้อมทุกด้าน เน้นการลงทุนประเภทที่จะเพิ่มประสิทธิภาพระบบเครือข่ายการจัดสินค้าและพัสดุ การประหยัดพลังงาน และลดต้นทุนการขนส่งและปัญหามลพิษ รวมทั้งโครงการลงทุนตลอดจนการบริหารจัดการน้ำเพื่อลดความสูญเสียที่จะเกิดจากอุทกภัยและภัยแล้งในพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญ ทั้งนี้จะจัดให้มีการจัดลำดับความสำคัญของการลงทุนโครงการขนาดใหญ่ที่ชัดเจนขึ้นโดยเร็ว” (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2549: 13-14)

วันที่ 9 มกราคม 2550 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รายงานสรุปการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยด้านการเกษตร โดยในส่วนของพื้นที่การเกษตรเสียหายรุนแรงในพื้นที่น้ำท่วมซึ่งเป็นเวลานานจะช่วยเหลือร้อยละ 50 ของรายได้เกษตรกรที่ควรจะได้รับ โดยจะต้องเป็นพื้นที่การเกษตรที่มีน้ำท่วมขังติดต่อกันไม่น้อยกว่า 30 วัน และเกษตรกรไม่สามารถเข้าไปแก้ปัญหาพืชผลการเกษตรของตนเองได้เพราะต้องอพยพ และ/หรือขนย้ายทรัพย์สินที่เสียหายจากอุทกภัย และ/หรือพืชผลการเกษตรเสียหายโดยสิ้นเชิงไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ และไม่สามารถฟื้นฟูพื้นที่การเกษตรของตนเองหลังเข้าสู่ภาวะปกติในระยะเวลาสั้นๆ หรือ ระยะเวลาปกติได้ สำหรับการให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการรายใหญ่ ให้พักชำระหนี้อันเกิดจากการประกอบการเกษตร เป็นเวลา 3 ปี ให้สิทธิในการกู้เงินลงทุนในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 0 เป็นเวลา 3 ปี รวมทั้งให้ใช้หลักทรัพย์ที่ผู้ประกอบการเกษตรดำเนินการเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ โดยให้สถาบันการเงินของรัฐและเอกชนเป็นผู้สนับสนุนเงินกู้และผ่อนปรนเงื่อนไขในกรณีหลักทรัพย์นั้น ยังใช้ค้ำประกันหนี้เดิม นอกจากนี้ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2549 อนุมัติแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม และงบประมาณในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย และบูรณะฟื้นฟูความเสียหายในพื้นที่ 47 จังหวัด โดยในส่วนของคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรได้รับอนุมัติกรอบเงินงบประมาณ 6,737.71 ล้านบาท แบ่งเป็น การช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน วงเงิน 6,305.75 ล้านบาท กำหนดเริ่มจ่ายเงินช่วยเหลือให้แก่จังหวัดที่ประสบอุทกภัย ในวันที่ 5 มกราคม 2550 แล้วเสร็จวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2550 และการฟื้นฟูการเกษตรหลังน้ำลด วงเงิน 431.97 ล้านบาท ขณะนี้อยู่ระหว่างหน่วยงานขออนุมัติเงินงวดจากสำนักงบประมาณ

วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2550 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบและอนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอหลักเกณฑ์และอัตราการให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการรายใหญ่ด้านการเกษตร ตามมติที่ประชุมคณะทำงานให้ความช่วยเหลือเกษตรกรรายใหญ่ด้านการเกษตรที่ประสูติทุกภัยปี 2549 และคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือเกษตรกร เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2550 ดังนี้ ด้านพืช ให้ใช้เกณฑ์การช่วยเหลือในพื้นที่การเกษตรเสียหายรุนแรง โดยแยกกล้วยไม้สกุลหวาย กล้วยไม้แคทลียา ไม้ตัดใบและไม้ประดับ ผัก และเห็ด ออกจากพืชสวนและไม้ผลอื่นๆ และให้คำนวณผลตอบแทนสุทธิตามประเภทของพืชชนิดนั้นๆ และช่วยเหลือร้อยละ 50 ของผลตอบแทนสุทธิ ด้านปศุสัตว์ ให้ช่วยเหลือร้อยละ 50 ของจำนวนสัตว์ที่ตายหรือสูญหายในอัตราตามหลักเกณฑ์วิธีการปฏิบัติปลีกย่อยเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรผู้ประสูติภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2549 (เฉพาะจำนวนที่เกินจากการรอบการช่วยเหลือรายย่อยตามเกณฑ์พิจารณาขนาดของผู้ประกอบการรายใหญ่ด้านการเกษตร) และด้านประมง ให้ช่วยเหลือร้อยละ 50 ของจำนวนพื้นที่ที่เสียหายจริง ในอัตราตามหลักเกณฑ์วิธีการปฏิบัติปลีกย่อยฯ (เฉพาะพื้นที่ที่เกินจากการรอบการช่วยเหลือรายย่อยตามเกณฑ์พิจารณาขนาดของผู้ประกอบการรายใหญ่ด้านการเกษตร) โดยเกณฑ์และอัตราการช่วยเหลือผู้ประกอบการรายใหญ่ด้านการเกษตรดังกล่าว จะใช้เฉพาะการช่วยเหลือผู้ประสูติทุกภัยปี 2549 (วันที่ 1 สิงหาคม-30 พฤศจิกายน 2549) และในพื้นที่การเกษตรเสียหายรุนแรงนั้น สำหรับรอบวงเงินการช่วยเหลือจะใช้วงเงินช่วยเหลือภายในกรอบวงเงินที่ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2549 วงเงิน 6,305.75 ล้านบาท ซึ่งจากประมาณการผู้มาแจ้งความเสียหายที่อยู่ในเงื่อนไขพิจารณาให้ความช่วยเหลือ มีจำนวน 534 ราย เป็นเงิน 145,633,240 บาท ส่วนการช่วยเหลือนอกเหนือจากหลักเกณฑ์ดังกล่าว คณะทำงาน ฯ เป็นผู้พิจารณาภายในกรอบวงเงินที่ได้รับอนุมัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2549 ทั้งนี้ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับความเห็นของคณะรัฐมนตรี ไปดำเนินการด้วยดังนี้ หลักเกณฑ์และอัตราการให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการรายใหญ่ด้านการเกษตรตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ให้ใช้เฉพาะกรณีปี พ.ศ. 2549 เพราะเป็นความเสียหายอันเนื่องมาจากการดำเนินมาตรการด้านอุทกวิทยาและชลประทานของภาครัฐ มิใช่เกิดจากภาวะทางธรรมชาติ และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จดทะเบียนเกษตรกรผู้อยู่ในเขตเสี่ยงภัยและให้ใช้หลักฐานการชำระภาษีเงินได้ทั้งภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลประกอบการพิจารณาอนุมัติให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการรายย่อยด้วย

วันที่ 29 พฤษภาคม 2550 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 1 ที่มีมติอนุมัติหลักการตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. มีสาระสำคัญคือ ให้มีกฎหมายแม่บทเพื่อวางหลักเกณฑ์และมาตรการในการรับประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการเข้าถึงน้ำและมีน้ำดื่ม น้ำใช้ การควบคุมการใช้น้ำ การบริหารจัดการน้ำ การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน การพัฒนา การคุ้มครอง พื้นฟูและอนุรักษ์แหล่งน้ำ การป้องกันและแก้ไขปัญหา น้ำท่วมและน้ำขาดแคลน การตั้งกองทุนทรัพยากรน้ำ การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำ ตลอดจนการจัดตั้งองค์กรที่เกี่ยวข้องกับ

ทรัพยากรน้ำทั้งในระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำ และระดับลุ่มน้ำย่อย รวมทั้งองค์กรผู้ใช้น้ำเพื่อให้มีการดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยได้รับความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและประเด็นอภิปรายของคณะกรรมการกลั่นกรองฯ ในบางประเด็น อาทิ เห็นควรเพิ่มรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และ ปลัดกระทรวงพลังงาน ร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และพิจารณากำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการคุ้มครองฟื้นฟู และอนุรักษ์แหล่งน้ำและทรัพยากรน้ำร่วมกับภาคราชการได้อย่างเหมาะสม เป็นต้น ไปประกอบการพิจารณาให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แล้วดำเนินการต่อไปได้

วันที่ 13 กรกฎาคม 2550 ได้มีการประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนพิเศษ 84 ง.

วันที่ 1 สิงหาคม 2550 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เสนอร่างกฎกระทรวงกำหนดให้ทางน้ำชลประทานคลองนาท่อม เป็นทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน พ.ศ. มีสาระสำคัญคือ กำหนดให้ทางน้ำชลประทานคลองนาท่อม จากศูนย์กลางฝายนาท่อม กิโลเมตรที่ 0.000 ในท้องที่ตำบลนาท่อม อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง ไปทางเหนือจนถึงกิโลเมตรที่ 2.000 ฝั่งซ้าย ในท้องที่ตำบลนาท่อม อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง ฝั่งขวา ในท้องที่ตำบลร่มเมือง อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง ไปทางซ้ายจนถึงกิโลเมตรที่ 14.000 ทางรถไฟสายใต้ ในท้องที่ตำบลปรังหมู อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง เป็นทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน และร่างกฎกระทรวงกำหนดให้ทางน้ำชลประทานอ่างเก็บน้ำคลองบึง เป็นทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน พ.ศ. มีสาระสำคัญคือ กำหนดให้ทางน้ำชลประทานอ่างเก็บน้ำคลองบึง ในท้องที่ตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว และให้ดำเนินการต่อไปได้

วันที่ 24 สิงหาคม 2550 ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 124/ตอนที่ 47 ก/หน้า 23 มีบทบัญญัติเกี่ยวข้องกับนโยบายน้ำในส่วนที่ 8 แนวนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมโดยกำหนดไว้ตาม มาตรา 85 ว่า “รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินให้ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยให้คำนึงถึงความปลอดภัยกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ทั้งผืนดิน ผืนน้ำ วิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น และการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ และกำหนดมาตรฐานการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินนั้นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย

(2) กระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมและดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึงโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่น รวมทั้งจัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างพอเพียงและเหมาะสมแก่การเกษตร

(3) จัดให้มีการวางผังเมือง พัฒนา และดำเนินการตามผังเมืองอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

(4) จัดให้มีแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล”

วันที่ 18 ธันวาคม 2550 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 2 ที่มีมติรับทราบตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ชี้แจงเกี่ยวกับโครงการเชื่อมแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์ ว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้หารือเรื่องดังกล่าวร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า การดำเนินการครั้งนี้ยังไม่ได้เป็นการเปิดโครงการเชื่อมแม่วงก์ แต่เป็นการเตรียมความพร้อมเบื้องต้นทั้งงานประชาสัมพันธ์ การทำความเข้าใจประชาชนในพื้นที่ งานเตรียมงานเบื้องต้น งานสำรวจธรณีบริเวณตัวเขื่อน และสำรวจวัสดุเพื่อการก่อสร้าง โดยจะทำความเข้าใจกับการทำการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงกลยุทธ์ (SEA : Strategic Environmental Assessment) เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ทั้งนี้ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับประเด็นอภิปรายของคณะกรรมการกลั่นกรองฯ รวมทั้งความเห็นของส่วนราชการต่างๆ เกี่ยวกับการขอเข้าไปดำเนินการเตรียมความพร้อมในเรื่องต่างๆ นั้น จำเป็นต้องเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบด้วยหรือไม่ เนื่องจากโครงการเชื่อมแม่วงก์มีพื้นที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ซึ่งต้องปฏิบัติตามระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการเข้าไปศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการในพื้นที่ป่าไม้ พ.ศ. 2542 ข้อ 5 ที่กำหนดให้ผู้ที่จะเข้าไปในพื้นที่ป่าไม้เพื่อทำการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการให้ขออนุญาตต่ออธิบดีกรมป่าไม้ และในการใช้พื้นที่ในเขตอุทยานแห่งชาติต้องดำเนินการกันพื้นที่ที่จะทำการก่อสร้างออกจากเขตอุทยานแห่งชาติก่อน โดยการตราพระราชกฤษฎีกาเพิกถอนอุทยานแห่งชาติ ตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 นอกจากนี้ กรณีที่โครงการยังไม่มีคุณสมบัติและชัดเจน เช่น ในเรื่องกรอบวงเงิน ระยะเวลา แบบแผนการดำเนินงานการประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ดังนั้น จึงยังไม่ควรขออนุมัติกรอบวงเงินงบประมาณของโครงการฯ เนื่องจากวงเงินที่ใช้จริงเมื่อจัดทำรายละเอียดโครงการฯ แล้วเสร็จอาจมีความคลาดเคลื่อนไปกว่าที่ประมาณการไว้ ไปประกอบการดำเนินการต่อไปด้วย

วันที่ 25 ธันวาคม 2550 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 2 ที่มีมติเกี่ยวกับการขออนุมัติเปิดโครงการพัฒนาลุ่มน้ำตาปี-พุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์นำเรื่องนี้ เสนอให้คณะอนุกรรมการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลางพิจารณา ก่อนเสนอให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบ แล้วให้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับความเห็น และข้อสังเกตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ ความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เห็นควรเร่งสร้างความเข้าใจกับราษฎรเจ้าของพื้นที่ก่อสร้างที่ยังมีการคัดค้านอยู่ในด้านการกันเขตที่ดินและการชดเชยค่าที่ดินให้ได้ข้อยุติที่ชัดเจนและยอมรับร่วมกันเพื่อมิให้การ

ดำเนินโครงการและการส่งน้ำให้แก่ราษฎรต้องล่าช้ากว่าแผนที่กำหนด และความเห็นของสำนักงานงบประมาณที่เห็นว่าโครงการนี้เป็นเรื่องนโยบายใหม่และมีผลผูกพันรัฐบาลหน้า จึงไม่สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2550 ที่นายกรัฐมนตรีได้ให้นโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินเมื่อพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2550 มีผลใช้บังคับใน 2 เรื่องคือ (1) คณะรัฐมนตรีจะไม่พิจารณาโครงการหรือกำหนดนโยบายที่มีผลผูกพันรัฐบาลหน้า และ (2) ถ้าเป็นเรื่องต่อเนื่องที่จะดำเนินการต่อไป ก็สามารถดำเนินการได้ รวมทั้งจะไม่มีภาระอนุมัติใช้งบกลางไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปราบปราม ดังนั้นในชั้นนี้จึงเห็นสมควรที่จะชะลอการเปิดโครงการไว้ก่อน ต่อเมื่อได้รัฐบาลใหม่แล้วจึงนำรายละเอียดเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง เป็นต้น ไปประกอบการพิจารณาดำเนินการด้วย

วันที่ 30 ธันวาคม 2551 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายน้ำ ในหัวข้อต่างๆ ดังนี้

“ 4.2 นโยบายปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ

4.2.1 ภาคเกษตร

4.2.1.7 เร่งรัดการจัดหาแหล่งน้ำให้ทั่วถึงและเพียงพอ รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรน้ำเพื่อการผลิตทางการเกษตร โดยเน้นการเพิ่มสระน้ำในไร่นาและขุดลอกคูคลองเพื่อบรรเทาอุทกภัยและภัยแล้ง ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากน้ำให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับชนิดพืช เพิ่มพื้นที่ชลประทานทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ตลอดจนขยายระบบการกระจายน้ำในพื้นที่ชลประทานให้ใช้ประโยชน์ได้เต็มศักยภาพ

5. นโยบายที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5.1 คุ่มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรธรณี ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมทั้งฟื้นฟูอุทยานทางทะเลอย่างเป็นระบบ เร่งจัดทำแนวเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยจัดแบ่งประเภทที่ดินระหว่างที่ดินของรัฐและเอกชนให้ชัดเจน เร่งประกาศพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กำหนดเขตและส่งเสริมการปลูกป่า ป่าชุมชน เพิ่มฝายต้นน้ำลำธารและฝายชะลอน้ำตามแนวพระราชดำริ ส่งเสริมป่าเศรษฐกิจในพื้นที่ที่เหมาะสม ป้องกันการเกิดไฟป่า ปราบปรามการบุกรุกทำลายป่าอย่างจริงจัง ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อลดการชะล้างพังทลายของดิน ลดการใช้สารเคมีและฟื้นฟูดินในบริเวณพื้นที่ที่ดินมีปัญหา รวมทั้งจัดให้มีระบบบริหารจัดการน้ำในระดับประเทศทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินเพื่อตอบสนองความต้องการของภาคเศรษฐกิจและการอุปโภคบริโภค” (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2551: 28)

วันที่ 27 มกราคม 2552 ได้มีการประกาศใช้แผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2552-2554 ซึ่งมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายน้ำในหัวข้อ 1.1.5 ฟื้นฟูเศรษฐกิจที่กำลังประสบปัญหาเป็นการเร่งด่วนดังนี้

เป้าหมายเชิงนโยบาย	ตัวชี้วัด
1.1.5 ฟื้นฟูเศรษฐกิจที่กำลังประสบปัญหาเป็นการเร่งด่วนเป้าหมายเชิงนโยบายและตัวชี้วัด	- จำนวนแหล่งน้ำผิวดิน / ใต้ดิน ที่ได้รับการพัฒนาและฟื้นฟูเป็นแหล่งน้ำ ดันทุนสนับสนุน การอุปโภค บริโภคของประเทศ ภาคการเกษตร และอุตสาหกรรมอย่างทั่วถึง เพียงพอ

นโยบาย	กลยุทธ์/วิธีการ
1. พื้นฟูเศรษฐกิจที่กำลังประสบปัญหาเป็น การเร่งด่วน โดยจัดทำเป็นแผนฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะ สั้นที่ครอบคลุมภาคเกษตร และ เกษตรกร ภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการและการท่องเที่ยว ภาค การส่งออกภาคอสังหาริมทรัพย์ การสร้างงานและ สร้างรายได้ในชนบท การพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติ และพื้นฟูทรัพยากรให้แล้วเสร็จภายในเดือนมกราคม 2552 พร้อมทั้งจัดทำงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเม็ดเงินของรัฐเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจและเพื่อให้ สามารถบรรเทาภาวะความเดือดร้อนของประชาชน และภาคธุรกิจได้ 7. เร่งรัดการจัดหาแหล่งน้ำ ให้ทั่วถึงและเพียงพอ รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรน้ำเพื่อการ ผลิตทางการเกษตรโดยเน้นการเพิ่มคลองเพื่อบรรเทา อุทกภัยและภัยแล้งส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากน้ำ ให้ มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับชนิดพืช เพิ่มพื้นที่ ชลประทานทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก ตลอดจนขยายระบบการกระจายน้ำ ในพื้นที่ ชลประทานให้ใช้ประโยชน์ได้เต็มศักยภาพสระน้ำในไร่ นาและชุดลอกคู	– จัดตั้งกลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนให้มีการใช้ ทรัพยากรน้ำเป็นฐานในการพัฒนาประเทศและคุณภาพชีวิตที่ ดีของประชาชน และดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อ ช่วยเหลือเกษตรกรที่เดือดร้อนในระยะสั้น – บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่เดือดร้อนใน ระยะสั้น – พัฒนาระบบการบริหารจัดการน้ำและการชลประทาน เน้นการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าและสร้างสถานีสูบน้ำขนาดเล็กจากแหล่งน้ำธรรมชาติโดย ให้เกษตรกรรวมกลุ่มวางแผนการผลิต รวมทั้งส่งเสริมการใช้อย่างพารา เป็นวัตถุประสงค์ ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ – พัฒนาระบบการบริหารจัดการน้ำและการชลประทานโดย การก่อสร้างแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำ – เพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนด้วยการพัฒนาและปรับปรุงพื้นฟู แหล่งน้ำ และวางระบบกระจายน้ำให้ทั่วถึงและเป็นธรรม รวมทั้งการพัฒนาและฟื้นฟูระบบประปาผิวดิน – พัฒนาปรับปรุงและขยายระบบชลประทานโดยปรับปรุง พื้นที่ชลประทานเดิมให้สมบูรณ์และขยายพื้นที่ใหม่ รวมทั้ง ผนวกให้มีน้ำใช้ น้ำ อย่างมีประคตา เน้นการจัดหาน้ำ ให้กับ ผู้ใช้น้ำ ทุกประเภท โดยการก่อสร้างโครงการชลประทาน ขนาดกลาง ทำ การศึกษา สำรอง ออกแบบ จัดหาที่ดิน ตลอดจนก่อสร้างแหล่งน้ำ ระบบส่งน้ำขนาดเล็กในพื้นที่ชุมชน รวมทั้งเร่งรัดพัฒนาระบบกระจายน้ำในพื้นที่ชลประทาน

ที่มา : สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (2552: 17-19)

วันที่ 7 เมษายน 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติดังนี้

1. อนุมัติในหลักการให้กรมชลประทานดำเนินการโครงการชลประทานขนาดใหญ่ จำนวน 4 โครงการ ประกอบด้วย โครงการผันน้ำจากพื้นที่จังหวัดจันทบุรีไปยังแหล่งเก็บกักน้ำจังหวัด ระยอง โครงการผันน้ำจากพื้นที่ กลุ่มน้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออก-อ่างเก็บน้ำบางพระ จังหวัดชลบุรี โครงการ บรรเทาอุทกภัยเมืองจันทบุรี (แผนระยะ ที่ 2) และโครงการพัฒนาลุ่มน้ำตาปี-พุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ส่วน แหล่งเงินลงทุนในแต่ละโครงการให้ดำเนินการตามความเห็น ของคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับความเห็นเพิ่มเติมของคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ความเห็นของกระทรวงมหาดไทย สำนักงบประมาณ และคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เกี่ยวกับ โครงการผันน้ำจากพื้นที่จังหวัดจันทบุรีไปยังแหล่งเก็บกักน้ำ จังหวัดระยอง ควรทบทวนการดำเนินโครงการฯ โดย รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่อีกครั้ง และขอให้พิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำเพื่อเป็นแหล่งน้ำต้นทุนของ ลุ่มน้ำวังโตนด ประกอบด้วย อ่างเก็บน้ำวังโตนด อ่างเก็บน้ำแก่งหางแมว และอ่างเก็บน้ำพวาใหญ่ พร้อมทั้งระบบฝายทดน้ำในลำน้ำก่อนเพื่อความเป็นธรรมและเป็นการสร้างความเข้มแข็งในพื้นที่ก่อนที่จะผันน้ำไปที่อื่น และควร ปรับปรุงต้นทุนค่าก่อสร้างในทุกโครงการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เนื่องจากปัจจุบันต้นทุนค่าก่อสร้างต่างๆ มีแนวโน้มลดลง รวมทั้งเห็นควรมีการศึกษาความเป็นไปได้ในการกักเก็บน้ำที่เกิดจากการดำเนินโครงการบรรเทา อุทกภัยเมืองจันทบุรี (แผนระยะที่ 2) เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ก่อนที่จะระบายลงสู่ทะเลตามวัตถุประสงค์ของโครงการ นอกจากนี้ กรณีที่มีความจำเป็นจะต้องดำเนินโครงการโดยใช้จ่ายจากเงินงบประมาณ เห็นควรปรับแผนการใช้จ่ายเงินให้สอดคล้องกับระยะเวลาตามข้อเท็จจริงหลังจากที่ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี โดยพิจารณาปรับแผน การปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณในปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 เพื่อรองรับค่าใช้จ่ายที่อาจจะเกิดขึ้นใน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 และหรือเสนอขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 ต่อไป เป็นต้น ไปพิจารณาดำเนินการด้วย

วันที่ 27 ตุลาคม 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติดังนี้

1. อนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมชลประทาน เริ่มดำเนินการโครงการห้วยโสมงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดปราจีนบุรี ระยะเวลาดำเนินการ 9 ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2553-2561) โดยกรอบวงเงินรวมทั้งสิ้น 8,300 ล้านบาท ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้สำนักงบประมาณพิจารณาสนับสนุนงบประมาณให้เป็นไปตามแผนงานของโครงการตามความจำเป็นและเหมาะสมต่อไป โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เร่งรัดการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการห้วยโสมงอันเนื่องมาจากพระราชดำริเพื่อกำกับ ดูแลประสานงาน ติดตามผล และแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

2. อนุมัติหลักการให้กรมชลประทานสามารถจ่ายค่าชดเชยพิเศษแทนการจัดสรรที่ดินแปลงอพยพ กรณีที่กรมชลประทานไม่สามารถจัดสรรที่ดินแปลงอพยพให้แก่ราษฎรที่ได้รับผลกระทบหรือราษฎรไม่ประสงค์จะรับที่ดินแปลงอพยพ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

3. ให้กรมชลประทาน สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมและติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

4. รับทราบตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอเพิ่มเติมว่าในปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 เป็นงานการเตรียมความพร้อมโครงการฯ ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะ

ประสานขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่อไป

5. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับความเห็นของกระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีรายชื่อราษฎรที่ได้รับผลกระทบ และจัดทำแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศตั้งแต่ก่อนเริ่มดำเนินโครงการฯ และหลังจากที่โครงการฯ ได้รับอนุมัติให้เปิดดำเนินการเพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการจ่ายค่าชดเชย รวมทั้งให้จัดทำแผนการบริหารจัดการน้ำ เพื่อป้องกันการแย่งชิงน้ำและการทำการเกษตรจนเกินศักยภาพของน้ำต้นทุนที่โครงการฯ จะจัดหาให้ได้ นอกจากนี้ ให้จัดทำเกณฑ์การจัดสรรน้ำต้นทุนจากอ่างเก็บน้ำที่เป็นที่ยอมรับได้จากผู้ใช้น้ำในทุกกิจกรรมทั้งในพื้นที่ชลประทาน และการใช้น้ำบริเวณท้ายน้ำลงมาไปประกอบการพิจารณาด้วย

วันที่ 3 พฤศจิกายน 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติดังนี้

1. อนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมชลประทานดำเนินการโครงการเขื่อนทดน้ำผาจุ จังหวัดอุดรธานี แผนการดำเนินงานโครงการ 9 ปี (พ.ศ. 2553-2561) กรอวงเงินของโครงการ 10,500 ล้านบาท ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยงบประมาณรายการดำเนินงานโครงการดังกล่าว ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ปรับแผนการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2553 เพื่อดำเนินการไปพลางก่อน และเสนอของงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 ต่อไป ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ

2. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมชลประทาน) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันบูรณาการดำเนินการตามมาตรการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมการก่อสร้างโครงการดังกล่าว ตามที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2552 ให้ความเห็นไว้ และนำไปปรับปรุงการดำเนินการโครงการตลอดจนให้มีการดำเนินการตามกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ตามความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับความเห็นของกระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เกี่ยวกับการจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย มีการศึกษาผลกระทบจากการดำเนินโครงการ ดำเนินการชดเชยค่าที่ดินที่เหมาะสมเป็นธรรม และกำหนดกระบวนการติดตามประเมินผลหลังสิ้นสุดโครงการ รวมทั้งจัดทำเกณฑ์การจัดสรรน้ำในระบบลุ่มน้ำและสร้างความเข้าใจให้กลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อไม่ให้เกิดข้อขัดข้องแย้งกันในกรณีที่มีน้ำต้นทุนน้อยกว่าปกติ ไปพิจารณาดำเนินการด้วย

วันที่ 26 มกราคม 2553 คณะรัฐมนตรีรับทราบตามที่รองนายกรัฐมนตรี (พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์) ประธานกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติเสนอสรุปผลการประชุมคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ครั้งที่ 4/2552 เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2552 สรุปได้ดังนี้

1. ที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้มีการจัดงานวันน้ำโลก ในภาคต่างๆ ทั้ง 4 ภาค ใช้ชื่อโครงการ "คุณภาพน้ำคุณภาพชีวิต : ความท้าทาย และโอกาส" เนื่องในสัปดาห์อนุรักษ์ทรัพยากรน้ำแห่งชาติและวันน้ำโลก และให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อช่วยในการจัดงาน โดยรับข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของกรรมการไปพิจารณาดำเนินการด้วย

2. ที่ประชุมมีมติให้ฝ่ายเลขานุการฯ เชิญผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. และรวบรวมความคิดเห็นนำเสนอประธานกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติเพื่อเสนอไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

4. ที่ประชุมมีมติรับทราบเกี่ยวกับโครงการแก้ไขปัญหอุทกภัยอย่างยั่งยืนในลุ่มน้ำเจ้าพระยา และมอบให้กรมชลประทานรับไปศึกษาเพิ่มเติมและพิจารณาว่าจะสามารถนำโครงการดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบได้อย่างไร พร้อมทั้งนำเสนอเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยาทั้งระบบของกรมชลประทานในการประชุมครั้งต่อไป

9. ที่ประชุมมีมติรับทราบรายงานรายละเอียดโครงการผันน้ำจากพื้นที่จังหวัดจันทบุรีไปยังแหล่งเก็บกักน้ำจังหวัดระยอง โดยให้กรมชลประทานดำเนินการสอบถามความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ครอบคลุมเพิ่มเติมทั้งลุ่มน้ำก่อนดำเนินการก่อสร้างโครงการ

วันที่ 1 มีนาคม 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รายงานความก้าวหน้าการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง ขออนุมัติหลักการแผนพัฒนาเพิ่มพื้นที่ชลประทานให้เต็มศักยภาพ 60 ล้านไร่ สรุปได้ ดังนี้

1. กรมชลประทานได้เสนอผลการดำเนินงานในการปรับปรุงแผนพัฒนาการเพิ่มพื้นที่ชลประทานให้เต็มศักยภาพ 60 ล้านไร่ ต่อคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติเพื่อทราบแล้ว เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2553 โดยแผนการพัฒนาการชลประทานอย่างเต็มศักยภาพฯ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและบริหารจัดการน้ำ แยกเป็นมาตรการด้านการใช้สิ่งก่อสร้าง ที่เน้นการพัฒนาโครงการและการใช้น้ำในลุ่มน้ำเป็นสำคัญ ก่อนที่จะพิจารณาแนวทางการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำในอันดับถัดไป โดยจะเน้นเฉพาะในพื้นที่ที่ประสบภาวะขาดแคลนน้ำและอุทกภัยก่อน และด้านการบริหารจัดการ เป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี การประสานงานกับภาคส่วนต่างๆ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งกักเก็บน้ำ และโครงการชลประทานภายในลุ่มน้ำและระหว่างลุ่มน้ำ รวมทั้งการกำหนดแผนการดำเนินการพัฒนา

แหล่งน้ำ ออกเป็น 3 ระยะ คือ แผนระยะสั้น (ก่อสร้างในปี พ.ศ. 2553 - 2555) แผนระยะกลาง (ก่อสร้างในปี พ.ศ. 2556 - 2560) และแผนระยะยาว (ก่อสร้างตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 เป็นต้นไป)

2. จากแผนการพัฒนาการชลประทานอย่างเต็มศักยภาพ คาดว่าจะสามารถเก็บกักน้ำได้เพิ่มเติมอีกประมาณ 26,603 ล้านลูกบาศก์เมตร และมีพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 34.04 ล้านไร่ เมื่อรวมกับปริมาณน้ำเก็บกักและพื้นที่ชลประทานที่มีอยู่ในปัจจุบันจะทำให้มีแหล่งเก็บกักน้ำไว้ใช้ 102,973 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือประมาณร้อยละ 52 ของปริมาณน้ำท่าในประเทศ และถ้าสามารถดำเนินการได้ตามแผนจะทำให้มีพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น 62.4 ล้านไร่

วันที่ 20 เมษายน 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติ ดังนี้

1. อนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ดังนี้

1.1 ให้กรมชลประทานดำเนินโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำร้อน เนื่องจากพระราชดำริ จังหวัดอุดรธานี ภายใต้แผนการดำเนินงานโครงการ 8 ปี (พ.ศ. 2554 - 2561) กรอบวงเงินของโครงการรวมทั้งสิ้น 4,800 ล้านบาท

1.2 ผ่อนผันมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2532 กรณีการขอเข้าใช้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 เอ เพื่อให้กรมชลประทานสามารถเข้าใช้พื้นที่สำหรับการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำร้อนเนื่องจากพระราชดำริ จังหวัดอุดรธานี

1.3 ให้กรมชลประทาน สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินการตามมาตรการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด

1.4 ให้สำนักงานงบประมาณรับไปพิจารณาจัดทำงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานโครงการให้เป็นไปตามเป้าหมายและระยะเวลาที่กำหนด

2. งบประมาณเพื่อการดำเนินโครงการฯ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมชลประทาน) เสนอขอตั้งงบประมาณตามขั้นตอน ตามความจำเป็นและเหมาะสมในแต่ละปีงบประมาณต่อไป และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของรองนายกรัฐมนตรี (พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์) ประธานกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งความเห็นของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่เห็นควรมีมาตรการลดผลกระทบจากการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำร้อนให้เหมาะสมตามสภาพความเป็นจริงและเป็นธรรมต่อผู้ได้รับผลกระทบ ส่วนค่าชดเชยที่ดินและทรัพย์สินสำหรับราษฎรที่เข้าไปทำกินในบริเวณห้วยงานและอ่างเก็บน้ำที่ต้องอพยพจากพื้นที่ ให้เร่งดำเนินการพิสูจน์สิทธิ์เพื่อป้องกันการอ้างสิทธิโดยไม่ได้มีการครอบครองที่ดินและทรัพย์สินอย่างแท้จริง และให้มีการจัดทำข้อตกลงเรื่องค่าชดเชยให้ชัดเจนเพื่อป้องกันการเรียกร้องค่าชดเชยเพิ่มในภายหลัง รวมทั้งดำเนินการตามแผนป้องกันและแก้ไขผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด ไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย

วันที่ 20 เมษายน 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติ ดังนี้

1. อนุมัติในหลักการให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมชลประทาน ดำเนินการโครงการอ่างเก็บน้ำมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี โดยให้ดำเนินการเฉพาะในส่วนที่กรมชลประทาน ได้จัดทำและนำเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแล้ว และคณะกรรมการผู้ชำนาญการ พิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ (คชก.) ได้พิจารณาแล้วมี มติเห็นชอบรายงานฯ ในคราวประชุมคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2553 ส่วน บประมาณที่จะดำเนินโครงการฯ เมื่อกรมชลประทานได้รับอนุญาตการใช้พื้นที่ ให้เสนอขอตั้งงบประมาณ รายจ่ายประจำปีตามขั้นตอนต่อไป ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ

2. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของ กระทรวงการคลัง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงบประมาณ และคณะกรรมการ ทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ที่เห็นว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้าร่วมดำเนินการในโครงการแบบบูรณาการ ดูแล เยียวยาประชาชนให้ได้รับผลตอบแทนจากผลกระทบอันเนื่องมาจากการดำเนินการโครงการของรัฐด้วย ความยุติธรรมและทั่วถึง ทบทวนข้อมูลที่จะเสนอคณะรัฐมนตรีให้มีความสอดคล้องกับข้อมูลที่เสนอให้ คชก. พิจารณาให้ความเห็นชอบ ปฏิบัติตามระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขในการใช้พื้นที่สถานที่ปฏิบัติงานหรือประโยชน์อย่างอื่นของส่วนราชการหรือองค์การของรัฐ ภายใน เขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2548 รวมทั้งพิจารณาเรื่องราวจำกัดขออนุญาตเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัย ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่ติดอยู่ในเขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์เพิ่มเติมเฉพาะการดำเนินการตาม โครงการที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติ หรือเป็นการดำเนินการตามโครงการ พระราชดำริ โดยมีการวางแผนการใช้น้ำและการบริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสมในพื้นที่โครงการ พิจารณา พื้นที่กักเก็บน้ำท้ายอ่างในลุ่มน้ำป่าสักตอนล่างเพิ่มเติม มีการบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำมวกเหล็กร่วมกับการ บริหารจัดการเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์และแก้มลิง ทะเลสาบบ้านหมอ รวมไปถึงจัดหาและบริหารแหล่งน้ำขนาด เล็กในระดับชุมชน ภายในพื้นที่รับประโยชน์ของโครงการอ่างเก็บน้ำมวกเหล็ก และเร่งเตรียมการตราพระ ราชกฤษฎีกากำหนดแนวเวนคืนที่ดินสำหรับก่อสร้างระบบชลประทานของโครงการฯ พร้อมทั้งเร่ง ดำเนินการด้านที่ดินและด้านสิ่งแวดล้อมตามที่เสนอให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และประกาศที่ เกี่ยวข้องก่อนเริ่มดำเนินโครงการต่อการแก้ไขปัญหา สำหรับงบประมาณดำเนินโครงการให้เสนอขอตั้ง งบประมาณรายจ่ายประจำปีตามขั้นตอน ไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

3. ให้กรมชลประทาน สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม สำนักงบประมาณ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินการตามแผนปฏิบัติการป้องกันแก้ไข และลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมและติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด

วันที่ 26 เมษายน 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติ ดังนี้

1. อนุมัติในหลักการตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ดังนี้

1.1 ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมชลประทาน) เริ่มดำเนินการโครงการเพิ่มปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนแม่กวงอุดมธารา จังหวัดเชียงใหม่ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 โดยสาระสำคัญของโครงการฯ ประกอบด้วย แผนการดำเนินงานโครงการฯ ระยะ 6 ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 - 2560) กรอบวงเงินลงทุนทั้งสิ้น 15,000 ล้านบาท โดยให้กรมชลประทานดำเนินการเตรียมความพร้อมโครงการด้านการจัดหาที่ดินและก่อสร้างส่วนประกอบอื่นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2554

1.2 ผ่อนผันให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมชลประทาน) สามารถใช้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 ในการดำเนินการก่อสร้างโครงการฯ ได้

1.3 ให้กรมชลประทาน สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานงบประมาณ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินการตามแผนปฏิบัติการป้องกันแก้ไขและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมและติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด

1.4 ให้สำนักงานงบประมาณรับไปพิจารณาจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานโครงการฯ ให้เป็นไปตามเป้าหมายและระยะเวลาที่กำหนด

2. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมชลประทาน) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ถูกต้องตามข้อกำหนดและระเบียบหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง โดยให้ความเห็นและข้อสังเกตของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานงบประมาณ และคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่เห็นควรชี้แจงทำความเข้าใจกับราษฎรในลุ่มน้ำแม่แตงซึ่งเป็นลำน้ำที่ถูกใช้ในการผันน้ำ และดำเนินงานร่วมกับราษฎรในพื้นที่ในการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกัน แก้ไขและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมและติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัดตามมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2554 เพื่อลดความขัดแย้ง สร้างความเชื่อมั่นต่อราษฎรในพื้นที่ และเป็นตัวอย่างที่ดีในการพัฒนาแหล่งน้ำที่คำนึงถึงระบบนิเวศต่อไป นอกจากนี้ เห็นควรพิจารณาความเหมาะสมของโครงการฯ ทั้งในแง่ของขนาดการลงทุนที่เหมาะสม (economy of scale) และลำดับความสำคัญในการพัฒนาระบบชลประทานในภาพรวมไปพิจารณาดำเนินการด้วย

3. งบประมาณสำหรับการดำเนินโครงการฯ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมชลประทาน) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสนอขอตั้งงบประมาณตามขั้นตอนต่อไป

วันที่ 23 สิงหาคม 2554 นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภา มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายน้ำในหัวข้อนโยบายเร่งด่วนในปีแรก ดังนี้

“ 1.4 ส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการและเร่งรัดขยายเขตพื้นที่ชลประทาน โดยเร่งให้มีการบริหารจัดการน้ำในระดับประเทศอย่างมีประสิทธิภาพให้สามารถป้องกันปัญหาอุทกภัยและภัยแล้งได้ รวมทั้งสนับสนุนภาคการเกษตรด้วยการก่อสร้างระบบชลประทานขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก พื้นฟูการขุดลอกคูคลอง และแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่เดิม ขยายเขตการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า จัดสร้างคลองส่งน้ำขนาดเล็กเข้าสู่ไร่นา และขยายเขตการจัดรูปที่ดิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ

และการผลิตส่งเสริมการใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเหมาะสมกับชนิดพืช และจัดหาแหล่งน้ำในระดับไร่นาและชุมชนอย่างทั่วถึง” (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2554ก: 7)

วันที่ 20 กันยายน 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบพระราชดำริเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานสนองพระราชดำริ ตามที่สำนักราชเลขาธิการเสนอ สรุปได้ ดังนี้

1. เรื่องดินถล่มที่เพิ่มขึ้นมาก ให้ศึกษาหาแนวทางแก้ไขโดยใช้ความระมัดระวังในการดำเนินงาน แม้กระทั่งหญ้าแฝกอาจจะเป็นตัวการให้ดินถล่มได้ เพราะรากเจาะลึกทำให้ดินแตกแยก ควรศึกษาอย่างรอบคอบว่าโครงสร้างดินลักษณะใด ควรจะดำเนินการอย่างไร ปลุกพืชชนิดใด เพื่อสามารถแก้ไขปัญหาด้อย่างมีประสิทธิภาพ และเรื่องการบุกรุกพื้นที่เพาะปลูกเข้าไปในป่า ทำให้พื้นที่ดินถล่มเพิ่มขึ้นตามมา เมื่อเปิดพื้นที่ใหม่ขึ้นไปบนภูเขาจะเกิดการสร้างถนนขวางทางน้ำ ก่อความเสียหายทั้งอุทกภัยและดินถล่ม การแก้ไขปัญหาคือการปรับที่ดินทำกิน ที่อยู่อาศัยอย่างเหมาะสม ถูกต้อง ซึ่งใช้เวลา 10 ถึง 20 ปี จึงจำเป็นต้องศึกษา วิจัย ทดลองให้ได้คำตอบว่าจะปลูกพืชอย่างไรให้มีรากแก้วลึกสลับกับหญ้าแฝก หรือพืชอื่นที่เหมาะสมตามสภาพ

2. เรื่องอุทกภัย ภัยแล้ง ให้ศึกษาสรุปการแก้ไขในพื้นที่สำคัญ แม่น้ำที่มีผลต่อการเกิดอุทกภัย ภัยแล้ง มี 5 สาย คือ แม่น้ำปิง แม่น้ำวัง แม่น้ำยม แม่น้ำน่าน และแม่น้ำป่าสัก ให้ดำเนินการศึกษาและพัฒนาแม่น้ำทั้ง 5 สาย จะช่วยแก้ไขปัญหอุทกภัยและภัยแล้งของประเทศได้มาก พื้นที่แม่น้ำน่าน น้ำว่า ควรศึกษาพื้นที่ต้นน้ำว่าจะฟื้นฟูรักษาและใช้ประโยชน์อย่างไร ไม่ให้ดินถล่มและหนองน้ำไวได้ โดยการสร้างฝายและทำนบเพิ่มเติม พื้นที่แม่น้ำยมให้มูลนิธิชัยพัฒนาประสานดำเนินการสร้างพัฒนาเขื่อนเพื่อแก้ไขปัญหอุทกภัยและภัยแล้ง โดยให้ประชาชนในพื้นที่ยอมรับและเห็นประโยชน์ร่วมกัน อาจเป็นการพัฒนาเขื่อนแก่งเสือเต้นให้เหมาะสมทั้งลักษณะและขนาดที่ยอมรับได้ และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน หากศึกษาแล้วสรุปได้ทางเลือกที่เหมาะสมก็ให้เร่งดำเนินการ เมื่อมีแผนงานแล้วให้เชื่อมโยงทั้งระบบของแม่น้ำปิง แม่น้ำวัง แม่น้ำยม แม่น้ำน่าน และแม่น้ำป่าสัก ใช้หลักการทั้งอ่างพวง แก้มลิง การผันน้ำ และคลองทุอินวัน (คลองส่งน้ำและคลองระบายน้ำ) เพื่อบริหารจัดการแก้ปัญหอุทกภัยและภัยแล้งในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา สำหรับพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้ดำเนินการเชื่อมต่อเขื่อนลำตะคองกับอ่างเก็บน้ำในลุ่มน้ำ แล้วศึกษาหาพื้นที่แก้มลิงก่อนถึงจังหวัดนครราชสีมา

3. เรื่องการจัดการน้ำชุมชน ให้รวบรวมชุมชนมาช่วยทำงาน ให้ชุมชนชาวบ้านที่มีความรู้ ประสบความสำเร็จ มีประสบการณ์ จัดการและพัฒนาพื้นที่ แล้วขยายผลยังชุมชนอื่น

4. เรื่องน้ำปัญหามากมาย ให้พัฒนาพื้นที่ตัวอย่างก่อน การใช้ที่ดินป่าต้นน้ำ เกี่ยวโยงกัน ให้ศึกษาและพัฒนาโครงการตัวอย่างในพื้นที่ให้ประสบความสำเร็จ สรุปแนวทางแก้ปัญหาให้ได้แล้วจึงขยายผล

วันที่ 21 กันยายน 2554 ได้มีการประกาศใช้แผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2553-2558 โดยมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายน้ำในนโยบายเร่งด่วน ในหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1.4 ส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการและเร่งรัดขยายเขตพื้นที่ชลประทานเป้าประสงค์เชิงนโยบายและเป้าหมาย/ ตัวชี้วัด

เป้าประสงค์เชิงนโยบาย	เป้าหมาย/ ตัวชี้วัด
1. เกิดกลไกในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการทุกระดับโดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน	- จำนวนแผนและกลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ - จำนวนกฎหมายที่ผ่านการปรับปรุงและแก้ไข - จำนวนกิจกรรมความร่วมมือระหว่างประเทศ - ร้อยละของประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมมีความพึงพอใจ - จำนวนแหล่งน้ำที่ดำเนินการอนุรักษ์ พัฒนาและฟื้นฟู - จำนวนแหล่งน้ำที่ดำเนินการพัฒนาเพิ่มน้ำต้นทุน - จำนวนหมู่บ้านที่มีระบบฐานข้อมูลเตือนภัยน้ำหลากดินถล่ม - จำนวนแผน มาตรการในการบรรเทาภัยจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก - จำนวนแหล่งน้ำบาดาลที่ได้รับการอนุรักษ์พัฒนาและฟื้นฟู
2. เพิ่มพื้นที่ชลประทานได้ประมาณ 3.35 ล้านไร่	- จำนวนพื้นที่ชลประทาน

กลยุทธ์/วิธีดำเนินการ

นโยบาย	กลยุทธ์/วิธีการ
1. ส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการและเร่งรัดขยายเขตพื้นที่ชลประทาน โดยเร่งให้มีการบริหารจัดการน้ำในระดับประเทศอย่างมีประสิทธิภาพให้สามารถป้องกันปัญหาอุทกภัยและภัยแล้งได้ รวมทั้งสนับสนุนภาคการเกษตรด้วยการก่อสร้างระบบชลประทานขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก พื้นฟูการขุดลอกคูคลอง และแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่เดิม ขยายเขตการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า จัดสร้างคลองส่งน้ำขนาดเล็กเข้าสู่ไร่นา และขยายเขตการจัดรูปที่ดิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำและการผลิต ส่งเสริมการใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเหมาะสมกับชนิดพืช และจัดหาแหล่งน้ำในระดับไร่นาและชุมชนอย่างทั่วถึง	- เพิ่มขีดความสามารถให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการสาธารณสุข - เพิ่มขีดความสามารถให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการสาธารณสุข - ประชาชนและชุมชนมีความปลอดภัยในการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนที่เหมาะสม - ป้องกันการพังทลายของพื้นที่ตลิ่งริมแม่น้ำภายในประเทศและพื้นที่ชายฝั่ง - กลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนให้มีการใช้ทรัพยากรน้ำ เป็นฐานในการพัฒนาประเทศและคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนน้ำ และพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งน้ำเพื่อเพิ่มน้ำ ต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการกระจายน้ำ บูรณาการน้ำผิวดิน ใต้ดินและกำหนดมาตรฐานพัฒนาระบบน้ำสะอาด - เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร - วางระบบการป้องกันและบรรเทาภัยธรรมชาติ - พัฒนาปรับปรุงและบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานให้มีความปลอดภัยเพียงพอต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพตลอดจนเชื่อมโยงกับการขนส่งระบบอื่น

กลยุทธ์/วิธีดำเนินการ (ต่อ)

นโยบาย	กลยุทธ์/วิธีการ
	- จัดทำโครงการลงทุนภาครัฐแบบบูรณาการ - พัฒนาระบบระบายน้ำหลัก โดยก่อสร้างอุโมงค์ขนาดใหญ่ (อุโมงค์ยักษ์) จำนวน 3 แห่ง ให้แล้วเสร็จภายใน 4 ปี - พัฒนาพื้นที่แก้มลิง โดยจัดหาแก้มลิงเพิ่มเติมและเสริมประสิทธิภาพแก้มลิงในปัจจุบันให้เพิ่มมากขึ้น - พัฒนาคล่องระบายน้ำหลักในพื้นที่ตอนบนของฝั่งธนบุรีเพื่อนำน้ำเข้าสู่โครงการแก้มลิงคลองสนามชัย-มหาชัย - เพิ่มประสิทธิภาพของระบบระบายน้ำหลักเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมเนื่องจากน้ำฝน

ที่มา : สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (2554ข: 16-17)

วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2555 ได้มีการประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารจัดการน้ำและอุทกภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2555 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 34 ง

วันที่ 13 มีนาคม 2555 ได้มีการประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารโครงการและการใช้จ่ายเงินกู้ เพื่อการวางระบบบริหารจัดการน้ำและสร้างอนาคตประเทศไทย พ.ศ. 2555 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 49 ง

วันที่ 2 เมษายน 2555 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบผลการพิจารณาร่วมกันของสำนักงานงบประมาณและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเกี่ยวกับการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย วาตภัย และดินโคลนถล่มปี 2554 และ 2555 ในพื้นที่ภาคใต้ ตามที่สำนักงานงบประมาณและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ

1. เห็นชอบการขยายระยะเวลาการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยด้านการเกษตรปี 2554 กรณีพิเศษ โดยใช้หลักเกณฑ์ วิธีการ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2554 วันที่ 6 กันยายน และวันที่ 13 ธันวาคม 2554 โดยให้ครอบคลุมการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย วาตภัย และดินโคลนถล่มปี 2554 และปี 2555 ในพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2554 ถึงสิ้นสุดเดือนมีนาคม 2555 เพื่อเป็นการช่วยเหลือเยียวยาเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้ที่ประสบภัยธรรมชาติ เช่นเดียวกับการช่วยเหลือเกษตรกรในภาคอื่นๆ ที่ได้รับความช่วยเหลือไปแล้ว และเพื่อให้การช่วยเหลือในพื้นที่ต่างๆ โดยไม่เกิดปัญหากรณีอัตราการช่วยเหลือไม่เท่ากันในระยะเวลาที่เกิดภัยใกล้เคียงกัน

2. เห็นชอบกรอบวงเงินเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย รวมทั้งสิ้น 2,659,972 ล้านบาท โดยให้ใช้จ่ายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 งบกลางรายการค่าใช้จ่ายในการเยียวยา ฟื้นฟูและป้องกันความเสียหายจากอุทกภัยอย่างบูรณาการ โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์สามารถถัวจ่ายระหว่างรายการด้านพืช ด้านประมง และด้านปศุสัตว์ได้

3. เห็นชอบการช่วยเหลือเยียวยาเกษตรกรที่เพาะปลูกข้าวนาปี 2554/55 กรณีเสียหายเนื่องจากประสบอุทกภัยในพื้นที่ภาคใต้ เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2554 ถึงสิ้นเดือน มีนาคม 2555 ในอัตราตันละ 1,437 บาท วงเงิน 221,237 ล้านบาท ซึ่งเป็นอัตราเดียวกันกับการช่วยเหลือเกษตรกรในภาคอื่นๆ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2554 และวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2555 เพื่อให้ครอบคลุมเกษตรกรที่เพาะปลูกข้าวในพื้นที่ภาคใต้ที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยด้วย ทั้งนี้เกษตรกรที่ได้รับการช่วยเหลือเยียวยาข้างต้น จะต้องมีหลักฐานการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว และไม่สามารถใช้สิทธิเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2554/55 เพื่อลดความซ้ำซ้อนและสามารถตรวจสอบได้ โดยให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์สำรองจ่ายไปก่อน และสำนักงบประมาณตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีชดเชยให้

วันที่ 10 เมษายน 2555 คณะรัฐมนตรีมีมติ ดังนี้

1. เห็นชอบในหลักการการดำเนินงานโครงการเชื่อมแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ดังนี้

1.1 ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมชลประทานเริ่มดำเนินการโครงการเชื่อมแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์ ระยะเวลาดำเนินการโครงการทั้งสิ้น 8 ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555-2562) วงเงินโครงการทั้งสิ้น 13,280.445 ล้านบาท โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 เป็นการดำเนินการสำรวจธรณี ภูมิวิทยา สภาพภูมิประเทศ ไร้วัด ปักหลักเขต .ซึ่งกรมชลประทานจะเจียดจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีมาใช้ในการดำเนินการตามความเหมาะสม

1.2 ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมชลประทาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินการตามแผนปฏิบัติการป้องกันแก้ไขและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม และติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด

1.3 ให้สำนักงบประมาณรับไปพิจารณาจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานโครงการให้เป็นไปตามเป้าหมายและระยะเวลาที่กำหนด

2. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดทำรายละเอียดต่างๆ ของโครงการที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจนครบถ้วน เช่น แผนปฏิบัติการของโครงการ การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โครงการ การดำเนินการเกี่ยวกับมลพิษ และแผนการเงินของโครงการ เป็นต้น แล้วนำเสนอคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำและอุทกภัย (กบอ.) พิจารณาตามขั้นตอนตามนัยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารจัดการน้ำและอุทกภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2555 ต่อไป ทั้งนี้ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับความเห็นและข้อสังเกตของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงบประมาณ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาที่ดิน (กรมพัฒนาที่ดิน) เกี่ยวกับการดำเนินโครงการควรคำนึงถึงสภาพตามธรรมชาติและความเป็นจริงโดยรับฟังความคิดเห็นและทำความเข้าใจกับประชาชนผู้ที่ได้รับประโยชน์และผู้ได้รับผลกระทบจาก

การดำเนินโครงการ การให้ความสำคัญกับการจัดทำและปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการป้องกันแก้ไขและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม และติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด การพิจารณาหาแนวทางให้มีการจ้างงานแรงงานในพื้นที่เพื่อให้แรงงานในพื้นที่มีงานทำและมีรายได้เพิ่มขึ้น การจัดหาและบริหารแหล่งน้ำขนาดเล็กในระดับชุมชนภายในพื้นที่ที่รับประโยชน์ของโครงการเพื่อรองรับน้ำหลากและเป็นแหล่งน้ำสำรอง การศึกษาสภาพทางธรณีวิทยาในพื้นที่โครงการโดยเฉพาะในเชิงลักษณะโครงสร้างทางธรณีวิทยาเพื่อเป็นข้อมูลในการออกแบบทางวิศวกรรมโยธา รวมทั้งการวางแผนป้องกันแก้ไขและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม สุขภาพ คุณภาพชีวิต และทุนทางสังคม การวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการ (Sensitivity Analysis) อันเนื่องมาจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่อาจส่งผลกระทบต่อต้นทุนและผลประโยชน์ของโครงการในระยะยาวเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาความเหมาะสมโครงการ เป็นต้น ไปพิจารณาประกอบการดำเนินการด้วย

3. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการจัดเตรียมความพร้อมของโครงการคู่ขนานกันไปได้ เช่น การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการศึกษาสำรวจด้านวิศวกรรม เป็นต้น

วันที่ 3 กรกฎาคม 2555 คณะรัฐมนตรีอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ พุทธศักราช 2482 พ.ศ. ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ก่อนเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป และเห็นชอบให้ยุติการดำเนินการร่างพระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ตามความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

กำหนดให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ พุทธศักราช 2482 พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2523 และพระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2526 (ร่างมาตรา 3)

วันที่ 3 กรกฎาคม 2555 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารโครงการและการใช้จ่ายเงินกู้เพื่อการวางระบบบริหารจัดการน้ำและสร้างอนาคตประเทศ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารจัดการน้ำและอุทกภัยแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. รวม 2 ฉบับ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ และให้ดำเนินการต่อไปได้

สาระสำคัญของร่างระเบียบฯ

แก้ไขเพิ่มเติมระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารโครงการและการใช้จ่ายเงินกู้เพื่อการวางระบบบริหารจัดการน้ำและสร้างอนาคตประเทศ พ.ศ. 2555 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารจัดการน้ำและอุทกภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2555 เพื่อให้สามารถจัดหาและดำเนินการโครงการจ้างออกแบบก่อสร้างระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืนและระบบแก้ไขปัญหามลพิษของประเทศได้อย่างรวดเร็ว เพื่อให้การแก้ไขปัญหามลพิษของประเทศเป็นไปอย่างทันต่อสถานการณ์ และสอดคล้องกับลักษณะโครงการที่ไม่สามารถนำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพัสดุฯ มาใช้บังคับได้

วันที่ 8 มกราคม 2556 คณะรัฐมนตรีรับทราบแผนเตรียมรับสถานการณ์ภัยพิบัติด้านการเกษตร ประจำปีงบประมาณ 2556 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กษ.) เสนอ ดังนี้

สาระสำคัญของเรื่อง

กษ. รายงานว่า กษ. ได้จัดทำแผนเตรียมรับสถานการณ์ภัยพิบัติด้านการเกษตร ประจำปีงบประมาณ 2556 เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ประโยชน์และเป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหากลุ่มภัยพิบัติด้านการเกษตร ได้แก่ ปัญหาภัยแล้ง ปัญหาอุทกภัย และปัญหาคีฏพืชระบาด โดยเฉพาะการเตรียมรับมือปัญหาภัยแล้ง ซึ่งมีแนวโน้มว่าสถานการณ์ปีนี้จะมีความรุนแรงทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรส่งผลกระทบต่อการเพาะปลูกพืชในช่วงฤดูแล้งและรายได้ของเกษตรกร จึงได้กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหากลุ่มภัยพิบัติด้านการเกษตร ดังนี้

1. มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหากลุ่มภัยแล้ง โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1.1 ด้านการป้องกัน (Prevention) ประกอบด้วย การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อป้องกันและบรรเทาปัญหาภัยแล้ง เช่น การพัฒนาโครงการแก้มลิง การก่อสร้างแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำ การก่อสร้างชลประทานขนาดกลาง รวมถึงการพัฒนาแหล่งน้ำนอกเขตชลประทาน เช่น โครงการแหล่งน้ำในไร่นอกเขตชลประทานโครงการพัฒนาแหล่งน้ำชุมชน เป็นต้น

1.2 ด้านการเตรียมความพร้อม (Preparation) ได้กำหนดมาตรการสำคัญ ได้แก่ การจัดทำแผนการปฏิบัติการฝนหลวงและจัดตั้งหน่วยปฏิบัติการฝนหลวงเพื่อบรรเทาปัญหาภัยแล้ง การวางแผนจัดสรรน้ำและการปลูกพืชฤดูแล้ง โดยกำหนดพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้งทั้งประเทศ จำนวน 16.62 ล้านไร่ (ปรับลดเป้าหมายจากปีที่แล้ว 2.61 ล้านไร่) และงดการปลูกข้าวนาปรังในเขตพื้นที่ซึ่งใช้น้ำจากเขื่อนห้วยหลวง จังหวัดอุดรธานี เขื่อนลำปาว จังหวัดกาฬสินธุ์ เขื่อนอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น เขื่อนลำตะคอง เขื่อนมูลบน เขื่อนลำแะเซ จังหวัดนครราชสีมา และเขื่อนปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รวมถึงการส่งเสริมอาชีพให้เกษตรกรเพื่อสร้างรายได้ในช่วงฤดูแล้ง เพื่อช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกร นอกจากนี้ยังได้มีการเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัย การจัดทำข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง/ฝนทิ้งช่วง รวมถึงการสำรองเมล็ดพันธุ์พืช เสนียงอาหารสัตว์และเวชภัณฑ์ยา ตลอดจนเตรียมความพร้อมเครื่องสูบน้ำและรถบรรทุกน้ำเพื่อช่วยเหลือพื้นที่ประสบภัย

1.3 ด้านการเผชิญเหตุ (Response) ประกอบด้วย การแจ้งเตือนภัยและประชาสัมพันธ์ การปฏิบัติการฝนหลวง การปรับแผนการระบายน้ำและปรับรอบเวรการใช้น้ำเพื่อลดผลกระทบจากภัยแล้ง รวมทั้งจัดชุดเฉพาะกิจลงพื้นที่ประสบภัย สนับสนุนเสบียงอาหารสัตว์ เครื่องสูบน้ำ รถบรรทุกน้ำเพื่อช่วยเหลือพื้นที่ประสบภัย

1.4 ด้านการฟื้นฟู (Recovery) ดำเนินการสำรวจและประเมินความเสียหาย เพื่อให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยโดยใช้เงินบกลาง หรือเงินอุดหนุนราชการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 รวมทั้งให้การฟื้นฟูอาชีพเกษตรกร

2. มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายุทกภัย

2.1 ด้านการป้องกัน (Prevention) โครงการที่สำคัญ ได้แก่ โครงการตามแผนปฏิบัติการบรรเทาอุทกภัยระยะเร่งด่วนและระยะยั่งยืนของรัฐบาล รวมถึงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อป้องกันและบรรเทาปัญหายุทกภัยที่ใช้งบปกติของหน่วยงาน การขุดลอกกำจัดวัชพืชในคลองและแหล่งน้ำต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการระบายน้ำ รวมถึงพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพยากรณ์และแจ้งเตือนภัย และวางระบบโทรมาตรเพื่อการพยากรณ์น้ำและเตือนภัยลุ่มน้ำต่างๆ

2.2 ด้านการเตรียมความพร้อม (Preparation) ประกอบด้วย การเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัย การจัดทำข้อมูลพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยและดินถล่ม จัดทำข้อมูลทะเบียนเกษตรกร และได้เตรียมความพร้อมของหน่วยงานในด้านต่างๆ ได้แก่ แผนการบริหารจัดการน้ำหลาก แผนการจัดสรรน้ำและการปลูกพืชฤดูฝน แผนเตรียมความพร้อมด้านอาหารในสถานการณ์ฉุกเฉิน (Food Emergency) รวมถึงการสำรองเมล็ดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์น้ำ เสบียงอาหารสัตว์และเวชภัณฑ์ยา การเตรียมสถานที่อพยพสัตว์ ตลอดจนจัดเตรียมยานพาหนะ เครื่องสูบน้ำ เครื่องผลักดันน้ำ และเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ

2.3 ด้านการเผชิญเหตุ (Response) ประกอบด้วย การแจ้งเตือนภัยและประชาสัมพันธ์ การบริหารจัดการน้ำเพื่อแก้ไขปัญหายุทกภัย เช่น การปรับแผนการระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำ การส่งน้ำเข้าระบบชลประทานในพื้นที่การเกษตร การเสริมคันกันน้ำในจุดต่างๆ เป็นต้น รวมทั้งได้จัดชุดเฉพาะกิจลงพื้นที่ประสบภัย ให้การสนับสนุนยานพาหนะ เครื่องสูบน้ำ เครื่องผลักดันน้ำ เพื่อช่วยเหลือพื้นที่ประสบภัย

2.4 ด้านการฟื้นฟู (Recovery) ดำเนินการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัย โดยใช้เงินงบประมาณ หรือเงินอุดหนุนราชการตามระเบียบกระทรวงการคลังฯ รวมทั้งได้จัดเตรียมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกร เช่น การช่วยเหลือเมล็ดพันธุ์ข้าวแก่เกษตรกรที่ประสบอุทกภัย การให้ความช่วยเหลือด้านหนี้สินแก่สมาชิกสถาบันเกษตรกร รวมถึงการซ่อมแซมฟื้นฟูแหล่งน้ำและระบบชลประทาน

3. มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคัดรูกีฬาระบาด

ได้กำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาคัดรูกีฬาระบาดที่สำคัญ ได้แก่ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในข้าว เพลี้ยแป้งในมันสำปะหลัง หนอนหัวดำและแมลงค้ำหนามในมะพร้าว ดังนี้

3.1 ด้านการป้องกัน (Prevention) ประกอบด้วย การเฝ้าระวังและเตือนภัยการระบาดของศัตรูพืช โดยจัดทำแปลงสำรวจติดตามสถานการณ์ศัตรูกีฬาระบาดอย่างเป็นระบบ การสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรและชุมชนในการจัดการศัตรูกีฬาระบาดและการศึกษาวิจัยด้านการป้องกันกำจัดศัตรูกีฬาระบาด

3.2 ด้านการเตรียมความพร้อม (Preparation) ได้ดำเนินงานศูนย์ประสานงานป้องกันและแก้ไขปัญหาคัดรูกีฬาระบาดศัตรูกีฬาระบาดในทุกระดับ รวมถึงเตรียมความพร้อมด้านปัจจัยในการป้องกันกำจัดศัตรูกีฬาระบาด ตลอดจนให้คำแนะนำทางวิชาการแก่เกษตรกร

3.3 ด้านการเผชิญเหตุ (Response) ประกอบด้วย การแจ้งเตือนภัยและประชาสัมพันธ์ การตัดวงจรแพร่ระบาดของศัตรูกีฬาระบาด และการจำกัดพื้นที่ระบาดของศัตรูกีฬาระบาด

3.4 ด้านการฟื้นฟู (Recovery) ดำเนินการสำรวจและประเมินความเสียหาย เพื่อให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัย

วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2556 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง ขออนุมัติขยายวงเงินค่าก่อสร้างและระยะเวลาก่อสร้างโครงการผันน้ำจากพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออก-อ่างเก็บน้ำบางพระ จังหวัดชลบุรี ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ สรุปลได้ ดังนี้

1. รายการก่อสร้างระบบท่อส่งน้ำคลองพระองค์ไชยานุชิต-อ่างเก็บน้ำบางพระ และอาคารประกอบ สัญญาที่ 1 กรมชลประทานได้ดำเนินการแก้ไขสัญญาเสร็จเรียบร้อยแล้ว มีการเปลี่ยนแปลงวงเงินค่าก่อสร้าง จากสัญญาเดิม 1,978,295,914.50 บาท เป็นวงเงินตามสัญญาใหม่ 2,270,126,121.50 บาท กำหนดสิ้นสุดสัญญาในวันที่ 10 กันยายน 2556 รวมระยะเวลาก่อสร้างทั้งสิ้น 1,045 วัน ปัจจุบันมีผลงานก่อสร้างสะสมทั้งสัญญาร้อยละ 60.118 และมีการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 เป็นเงิน 91,174,412.73 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 26.02 ของวงเงินที่ได้รับจัดสรรในปีงบประมาณ พ.ศ. 2556

2. รายการก่อสร้างระบบท่อส่งน้ำคลองพระองค์ไชยานุชิต-อ่างเก็บน้ำบางพระ และอาคารประกอบ สัญญาที่ 2 อยู่ระหว่างการดำเนินการแก้ไขสัญญา โดยหลังจากกรมชลประทานแก้ไขสัญญาก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วจะมีผลให้วงเงินค่าก่อสร้างเพิ่มขึ้นจาก 2,116,897,977.14 บาท เป็น 2,347,115,776.35 บาท และมีระยะเวลาก่อสร้างเพิ่มขึ้นอีก 120 วัน ส่งผลให้สัญญาก่อสร้างสิ้นสุดประมาณเดือนพฤษภาคม 2556 ปัจจุบันมีผลงานก่อสร้างสะสมทั้งสัญญาร้อยละ 85.379 และมีการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 ไปแล้ว เป็นเงิน 27,227,492.47 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 5.07 ของวงเงินที่ได้รับจัดสรรในปีงบประมาณ พ.ศ. 2556

3. กรมชลประทานได้จัดเตรียมข้อมูลประกอบการจัดทำค่าของบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 เพื่อรองรับแผนการดำเนินงานก่อสร้างตามกำหนดระยะเวลาการก่อสร้างนี้ผูกพันที่ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี และได้แจ้งให้ผู้รับจ้างเร่งรัดการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ รวมทั้งได้ประสานกับหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ก่อสร้าง (กรมทางหลวง) และหน่วยงานเจ้าของระบบสาธารณูปโภคที่แนวท่อของกรมชลประทานวางผ่าน [กรมทางหลวง บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง และการประปาส่วนภูมิภาค] เพื่อขอดำเนินการวางท่อเรียบร้อยแล้วทั้งหมด

4. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ผู้รับจ้างมีชุดทำงานในการดำเนินงานด้านท่อลอดไม่เพียงพอ ส่งผลให้การดำเนินงานก่อสร้างระบบท่อส่งน้ำคลองพระองค์ไชยานุชิต-อ่างเก็บน้ำบางพระ และอาคารประกอบ สัญญาที่ 2 ไม่เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ ทั้งนี้ กรมชลประทานได้แจ้งให้ผู้รับจ้างเพิ่มการจัดหาเครื่องจักร เครื่องมือ และเจ้าหน้าที่ที่มาปฏิบัติงานให้มากขึ้น เพื่อเร่งรัดงานก่อสร้างให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ และแล้วเสร็จโดยเร็ว

วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2556 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบผลการประชุมคณะกรรมการยุทธศาสตร์เพื่อการฟื้นฟูและสร้างอนาคตประเทศ (กยอ.) ครั้งที่ 11/2555 เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2555 ตามที่เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ สรุปได้ ดังนี้

1. ที่ประชุมเห็นชอบแผนงานการจัดทำยุทธศาสตร์และแผนงานบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ กลุ่มน้ำตะวันออก 9 จังหวัด เพื่อฟื้นฟูและสร้างอนาคตประเทศ ของคณะอนุกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์และบริหารทรัพยากรน้ำ กลุ่มน้ำตะวันออก 9 จังหวัด เพื่อการฟื้นฟูและสร้างอนาคตประเทศ (ออย.) และอนุมัติค่าใช้จ่ายเพื่อใช้ในการดำเนินการ จำนวน 6.53 ล้านบาท จากค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสำนักงาน กยอ. โดยใช้จ่ายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 ไปพลางก่อน ทั้งนี้ ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจัดสรรงบประมาณและโอนเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อเบิกจ่ายเงินงบประมาณแทนกันต่อไป

2. ที่ประชุมรับทราบผลการประชุมคณะกรรมการร่วมระดับสูงและคณะกรรมการประสานงานระหว่างไทย-เมียนมาร์ เพื่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายและพื้นที่โครงการที่เกี่ยวข้อง ครั้งที่ 1/2555 ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ โดยมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ควรดำเนินกระบวนการเพื่อสร้างการยอมรับจากเมียนมาร์และนานาประเทศ และแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยสามารถให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินโครงการของเมียนมาร์ให้บรรลุเป้าหมายได้ การให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบโครงข่ายถนนรองรับการพัฒนาโครงการโดยแนวทางการลงทุนควรพิจารณาแหล่งเงินทุนในรูปแบบเงินกู้ระยะยาวจากแหล่งเงินทุนที่ได้รับประโยชน์จากการมีโครงการ การสนับสนุนความน่าเชื่อถือของเมียนมาร์ในการจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับโครงการและให้เมียนมาร์ในฐานะเจ้าของโครงการเป็นผู้ตัดสินใจเลือกแหล่งเงินทุนหรือประเทศผู้ร่วมลงทุนในระยะยาว นอกจากนี้ ภาคเอกชนไทยควรให้ความสำคัญในการสร้างความเข้าใจกับภาคเอกชนเมียนมาร์ถึงผลการพัฒนาที่จะมีต่อการจ้างงาน การสร้างรายได้ และมูลค่าเพิ่มจากการให้บริการต่อเนื่องของโครงการ โดยการลงทุนในด้านต่างๆ ควรอยู่ในรูปของการร่วมทุนของทั้งสองฝ่าย รวมทั้งประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจถึงผลกระทบในวงกว้างของโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายและพื้นที่โครงการที่เกี่ยวข้อง

3. ที่ประชุมรับทราบผลการตรวจติดตามสถานการณ์น้ำในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ และชลบุรี ของ ออย. ซึ่งผลการติดตามสถานการณ์ในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการพบว่า คลองประเวศบุรีรมย์ซึ่งเป็นคลองที่รับน้ำจากกรุงเทพฯ จังหวัดสมุทรปราการจะรับน้ำจากคลองดังกล่าวเข้าสู่คลองสายหลักของจังหวัด ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เฝ้าระวังสถานการณ์น้ำอยู่ตลอด 24 ชั่วโมง ส่วนพื้นที่คลองพระองค์ไชยานุชิตจากบริเวณสถานีสูบน้ำประเวศบุรีรมย์ถึงสถานีสูบน้ำชลหารพิจิตร 1 และ

2 เนื่องจากเป็นพื้นที่ปลายน้ำจึงมีวัชพืชลอยตามน้ำมาติดในพื้นที่คลองอยู่เสมอ รวมทั้งมีการบุกรุกพื้นที่คลองเพื่อสร้างที่อยู่อาศัยและปลูกพืชผักในลำคลอง ทำให้การระบายน้ำในบางช่วงยังไม่รวดเร็วเท่าที่ควร

4. ที่ประชุมรับทราบความคืบหน้าการดำเนินงานเพื่อฟื้นฟูนิคมอุตสาหกรรมของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งผลการสำรวจสถานะผู้ประกอบการในนิคม/เขต/สวนอุตสาหกรรม ณ วันที่ 3 ธันวาคม 2555 มีผู้ประกอบการเปิดดำเนินการเต็มกำลังการผลิต จำนวน 470 ราย เปิดดำเนินการบางส่วน จำนวน 217 ราย และยังไม่เปิดดำเนินการ 152 ราย จากจำนวนผู้ประกอบการทั้งสิ้น 839 ราย

5. ที่ประชุมรับทราบมติคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 4 (ฝ่ายเศรษฐกิจ) เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2555 ที่ให้รองนายกรัฐมนตรี (นายปลอดประสพ สุรัสวดี) ดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ความหลากหลายทางชีวภาพและปรับปรุงโครงการแม่บทประเทศไทย : การจัดระบบบัญชีรายการทรัพยากรพันธุกรรมที่ทรงคุณค่าการใช้ประโยชน์ และการจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการด้านการเก็บรักษา การปกป้องคุ้มครอง และการให้บริการของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้แล้วเสร็จภายใน 1 เดือน ซึ่งหากกรอบงบประมาณไม่เปลี่ยนแปลงมากเกินไปกว่าที่ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุม กยอ. ครั้งที่ 8/2555 จำนวน 300.04 ล้านบาท ให้ดำเนินการนำเสนอคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ หากมากกว่ากรอบงบประมาณที่ได้รับความเห็นชอบ ให้ กยอ. ดำเนินการพิจารณาทบทวนตามขั้นตอนอีกครั้ง

วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2556 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานสรุปผลการจ่ายเงินช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากการเก็บกักน้ำของเขื่อนภูมิพล ปี พ.ศ. 2554 โดยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ได้จ่ายเงินช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบดังกล่าว จำนวน 290 ราย เป็นเงิน 224.552 ล้านบาท ยังคงเหลือค้างจ่าย จำนวน 288 ราย คิดเป็นเงิน 197.414 ล้านบาท ซึ่ง กฟผ. จะเร่งจ่ายให้แล้วเสร็จภายในไตรมาสที่ 1 ของปี พ.ศ. 2556 ตามที่กระทรวงพลังงานเสนอ

วันที่ 9 เมษายน 2556 คณะรัฐมนตรีมีมติ ดังนี้

1. รับทราบและเห็นชอบตามมติคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำและอุทกภัย ในการประชุมครั้งที่ 4/2556 เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2556 ตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายปลอดประสพ สุรัสวดี) ประธานกรรมการบริหารจัดการน้ำและอุทกภัยเสนอ ดังนี้

1.1 รับทราบคู่มือปฏิบัติงาน ปี พ.ศ. 2556 โครงการปลูกป่าและฟื้นฟูป่าต้นน้ำ และโครงการประชาสัมพันธ์ปลูกป่า 800 ล้านกล้า 80 พรรษามหาราชินีเนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 12 สิงหาคม 2555

1.2 เห็นชอบและมอบหมายให้กระทรวง กรม หรือหน่วยงานที่ได้แต่งตั้งคณะกรรมการอื่นใดที่มีอำนาจหน้าที่ในลักษณะเดียวกันหรือดำเนินการเพื่อวัตถุประสงค์เดียวกันกับคณะกรรมการที่แต่งตั้งตามแผนปฏิบัติโครงการปลูกป่าและฟื้นฟูป่าต้นน้ำ และโครงการประชาสัมพันธ์ปลูกป่า 800 ล้านกล้า 80 พรรษามหาราชินี เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 12 สิงหาคม 2555 ระยะที่ 2 และยกเลิกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการอื่นดังกล่าวเพื่อให้การดำเนินงานมีเอกภาพตามหลัก Single Command

1.3 เห็นชอบให้จัดตั้งสำนักงานบริหารโครงการปลูกป่าและฟื้นฟูป่าต้นน้ำ และโครงการประชอาสาปลูกป่า 800 ล้านกล้า 80 พรรษามหาราชาฯ นี้ เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 12 สิงหาคม 2555 เพื่อเป็นหน่วยปฏิบัติให้กับคณะกรรมการทั้ง 4 คณะ ตามที่ระบุไว้ในแผนแม่บทการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าและระบบนิเวศ (25 ลุ่มน้ำ) ได้แก่

1.3.1 คณะกรรมการนโยบายการบริหารโครงการปลูกป่าและฟื้นฟูป่าต้นน้ำ และโครงการประชอาสาปลูกป่า 800 ล้านกล้า 80 พรรษามหาราชาฯ นี้ เสด็จพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 12 สิงหาคม 2555 (กนป.) มีรองนายกรัฐมนตรี (นายปลอดประสพ สุรัสวดี) เป็นประธานกรรมการ

1.3.2 คณะกรรมการอำนวยการบริหารโครงการปลูกป่าและฟื้นฟูป่าต้นน้ำ และโครงการประชอาสาปลูกป่า 800 ล้านกล้า 80 พรรษามหาราชาฯ นี้ เสด็จพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 12 สิงหาคม 2555 (กอป.) มีรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล) เป็นประธานกรรมการ

1.3.3 คณะกรรมการบริหารและดำเนินโครงการปลูกป่าและฟื้นฟูป่าต้นน้ำ และโครงการประชอาสาปลูกป่า 800 ล้านกล้า 80 พรรษามหาราชาฯ นี้ เสด็จพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 12 สิงหาคม 2555 ระดับกระทรวง จำนวน 2 คณะ (กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)

1.3.4 คณะกรรมการปฏิบัติการโครงการปลูกป่าและฟื้นฟูป่าต้นน้ำ และโครงการประชอาสาปลูกป่า 800 ล้านกล้า 80 พรรษามหาราชาฯ นี้ เสด็จพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 12 สิงหาคม 2555 ระดับกรม จำนวน 3 คณะ (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมป่าไม้ และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง) และระดับจังหวัด จำนวน 77 คณะ

2. เห็นชอบแผนแม่บทการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าและระบบนิเวศ (25 ลุ่มน้ำ) (ภายใต้ยุทธศาสตร์เพื่อการฟื้นฟูและสร้างอนาคตประเทศ ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เงินกู้ 350,000 ล้านบาท) และอนุมัติกรอบวงเงิน 10,000 ล้านบาท สำหรับดำเนินการตามแผนแม่บทดังกล่าว ในระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี (ปี 2556-2560) ประกอบด้วย การดำเนินการใน Module AO ลุ่มน้ำเจ้าพระยา (8 ลุ่มน้ำหลัก) วงเงิน 5,790.1853 ล้านบาท และใน Module BO (17 ลุ่มน้ำ) วงเงิน 4,209.8147 ล้านบาท

3. อนุมัติแผนปฏิบัติโครงการปลูกป่าและฟื้นฟูป่าต้นน้ำ และโครงการประชอาสาปลูกป่า 800 ล้านกล้า 80 พรรษามหาราชาฯ นี้ ระยะที่ 2 (ปี 2556) และอนุมัติวงเงินสำหรับการดำเนินโครงการ จำนวน 2,085.3361 ล้านบาท และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขอตกลงในรายละเอียดกับกระทรวงการคลังและสำนักงบประมาณก่อนดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อมรับความเห็นของสำนักงบประมาณเกี่ยวกับการตรวจสอบกล้าไม้แต่ละประเภทที่คงเหลืออยู่จริง รวมทั้งค่าพิกัดของตำแหน่งพื้นที่ปลูกป่า เพื่อใช้ประกอบในการเสนอขอรับจัดสรรเงินกู้ ไปพิจารณา ดำเนินการต่อไป

4. ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ศึกษานำเอาระบบ Radio Frequency Identification (RFID) มาใช้ในการตรวจ ติดตาม และบันทึก ข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกและการเจริญเติบโตของต้นไม้ที่นำมาปลูกในโครงการฯ รวมทั้งควรศึกษานำพันธุ์ไม้เศรษฐกิจหรือพันธุ์ไม้เฉพาะที่ใช้ประโยชน์ในงานพิธีสำคัญมารวมปลูกด้วย

วันที่ 9 เมษายน 2556 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบและเห็นชอบตามที่นายกรัฐมนตรี เสนอแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามพระราชดำรัสเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ ของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การบริหารจัดการน้ำ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากร น้ำเลือกใช้แผนที่ให้เหมาะสม โดยหากดำเนินการในเรื่องใดในพื้นที่ใดต้องใช้ข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงรายละเอียดต่างๆ ของพื้นที่ เช่น ลักษณะภูมิประเทศ ความสูงต่ำ ความลาดเอียง เป็นต้น ก็ให้ใช้พื้นที่มาตราส่วน 1 : 4,000 แต่ในกรณี พื้นที่ใดต้องการใช้ข้อมูลทั่วไปในภาพรวมเท่านั้น ก็ให้พิจารณาใช้แผนที่มาตราส่วน 1 : 50,000 ทั้งนี้ ให้ทุก หน่วยงานปรับปรุงแผนที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน แล้วส่งให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) เพื่อบูรณาการ ข้อมูลแผนที่ในภาพรวมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาระบบน้ำและตัดสินใจเกี่ยวกับการ บริหารจัดการทรัพยากรน้ำและแก้ไขปัญหาภัยแล้งในพื้นที่ต่างๆ รวมทั้งเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างมี ประสิทธิภาพต่อไป

2. การนำเทคโนโลยีระบบโทรมาตร (telemetry) และกล้องวงจรปิด (Closed-Circuit Television : CCTV) มาใช้ให้เป็นประโยชน์ โดยให้กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำเทคโนโลยีระบบโทรมาตร (telemetry) และกล้องวงจรปิด (Closed-Circuit Television : CCTV) มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับอัตราการ ไหลของน้ำ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง (real-time data) และสามารถนำไป พยากรณ์ข้อมูลและคาดการณ์สถานการณ์น้ำล่วงหน้าได้อย่างแม่นยำต่อไป

วันที่ 14 พฤษภาคม 2556 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบและเห็นชอบตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอ ดังนี้

1. ประเทศไทยได้เตรียมการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระดับผู้นำด้านน้ำแห่ง ภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ครั้งที่ 2 (The 2nd Asia-Pacific Water Summit : 2nd APWS) ระหว่างวันที่ 14-20 พฤษภาคม 2556 ณ ศูนย์ประชุมและแสดงสินค้านานาชาติเฉลิมพระเกียรติ 7 รอบ พระชนมพรรษา จังหวัดเชียงใหม่ โดยการประชุม 2nd APWS ประกอบด้วย การประชุมระดับผู้นำ (Leader's Forum) เป็นการหารือของผู้นำรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องและผู้นำองค์กรระหว่างประเทศในหัวข้อ

ภาวะผู้นำด้านน้ำ “Water Security and Water-Related Disaster Challenges : Leadership and Commitment” การประชุมผู้เชี่ยวชาญ (Focus Area Sessions) และกิจกรรมรณรงค์เสริมสร้างความตระหนักรู้ด้านน้ำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมความร่วมมือด้านการจัดการทรัพยากรน้ำในภูมิภาค เสริมสร้างการเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการและการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีที่จะช่วยลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยพิบัติ โดยได้เชิญผู้นำจากประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก 49 ประเทศ รวมทั้งรัฐมนตรี ผู้บริหารองค์การระหว่างประเทศ และผู้บริหารภาคเอกชนเข้าร่วมประชุมในเวทีที่เกี่ยวข้อง

2. ในช่วงเวลาเดียวกับการประชุม 2nd APWS จะมีการประชุมคณะรัฐมนตรีร่วมอย่างไม่เป็นทางการไทย-ลาว ครั้งที่ 2 ในวันที่ 19 พฤษภาคม 2556 จึงขอให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง (นายทศกัณฐ์ เล็กอุทัย) และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเข้าร่วมการประชุมดังกล่าวเพิ่มเติมในคณะผู้แทนฝ่ายไทย และให้รัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายทั้งหมดเข้าร่วมพิธีการต้อนรับผู้นำจากประเทศต่างๆ การประชุม และงานเลี้ยงอาหารค่ำผู้เข้าร่วมการประชุม 2nd APWS รวมทั้งงานแสดงแสงสีเสียงเวียงกุมกาม และให้สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีประสานกับกระทรวงการต่างประเทศเพื่อจัดทำรายละเอียดกำหนดการและการมอบหมายรัฐมนตรีปฏิบัติหน้าที่รัฐมนตรีเกียรติยศและรัฐมนตรีประจำผู้นำในการประชุมดังกล่าวส่งให้รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องด้วย

3. ให้กระทรวงวัฒนธรรมร่วมกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนา พื้นที่ และอนุรักษ์โบราณสถานเวียงกุมกามให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่คงความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ทั้งนี้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่บริหารจัดการพื้นที่ดังกล่าวให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไปด้วย

วันที่ 21 พฤษภาคม 2556 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบและเห็นชอบตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอ ดังนี้

1. การประชุมระดับผู้นำด้านน้ำแห่งภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ครั้งที่ 2 ณ ศูนย์ประชุมและแสดงสินค้านานาชาติ เฉลิมพระเกียรติ 7 รอบ พระชนมพรรษา จังหวัดเชียงใหม่ ที่ประชุมได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ และการสร้างความมั่นคงด้านน้ำเพื่อชุมชนเมืองและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการเผชิญภัยพิบัติ โดยมีการบูรณาการการทำงานร่วมกับประเทศต้นน้ำและปลายน้ำ ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการน้ำในประเทศสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งเสริมสร้างคุณภาพชีวิต และเป็นปัจจัยการผลิตทั้งภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม จึงขอให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย คณะกรรมการบริหารจัดการน้ำและอุทกภัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการศึกษาและเตรียมความพร้อมในการวางแผนรองรับการบริหารจัดการน้ำของประเทศเชิงบูรณาการให้สอดคล้องกันทั้งระบบอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยรวมถึงการร่วมมือกับภูมิภาคอื่นๆ เพื่อสร้างความมั่นคงด้านน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคของประชาชน ภาคเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมอย่างทั่วถึง ตลอดจนการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การสร้างระบบเตือนภัยที่แม่นยำ และการวางระบบป้องกันความเสี่ยงที่เกิดจากภัยพิบัติด้านน้ำด้วย

2. ในส่วนของอาคารศูนย์ประชุมและแสดงสินค้านานาชาติ เฉลิมพระเกียรติ 7 รอบ พระชนมพรรษา เป็นศูนย์ประชุมและแสดงสินค้านานาชาติใหญ่ที่ได้ออกแบบและจัดเตรียมไว้รองรับการประชุมและจัดนิทรรศการระดับชาติและนานาชาติ จึงขอให้กระทรวงมหาดไทย ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องศึกษาและสำรวจเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงระหว่างการจัดประชุม เช่น เส้นทางคมนาคมบริเวณทางเข้าศูนย์ประชุมฯ ที่จะต้องขยายพื้นที่ทางเข้าให้รองรับยานพาหนะจำนวนมากที่มุ่งสู่ศูนย์ประชุมฯ และให้มีระบบแยกการควบคุมเครื่องปรับอากาศภายในศูนย์ประชุมฯ เป็นต้น เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความพร้อม มุ่งสู่การเป็นศูนย์ประชุมและแสดงสินค้านานาชาติระดับภูมิภาค รวมทั้งให้ส่วนราชการ หน่วยงานต่างๆ ใช้ประโยชน์จากศูนย์ประชุมดังกล่าวให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างต่อเนื่องด้วย

วันที่ 28 พฤษภาคม 2556 คณะรัฐมนตรีมีมติ ดังนี้

1. เห็นชอบให้การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัย ภัยศัตรูพืชระบาด ภัยแล้ง วาตภัย ภัยฝนทิ้งช่วง และภัยอากาศแปรปรวน (ออกซิเจนในน้ำต่ำ) ช่วงประสบภัยระหว่างเดือนมกราคม 2555 ถึงเดือนธันวาคม 2555 เป็นกรณีพิเศษ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานและยืนยันความถูกต้องแล้ว จำนวนรวม 143,079 ราย เป็นเงิน 1,969,139,492 บาท ประกอบด้วย เกษตรกรผู้ประสบภัยด้านพืช จำนวน 134,116 ราย วงเงินช่วยเหลือ 1,865,865,155 บาท เกษตรกรผู้ประสบภัยด้านประมง จำนวน 8,000 ราย วงเงินช่วยเหลือ 100,361,332 บาท และเกษตรกรผู้ประสบภัยด้านปศุสัตว์ จำนวน 963 ราย วงเงินช่วยเหลือ 2,913,005 บาท โดยอัตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรให้เป็นไปตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

2. อนุมัติให้เบิกจ่ายเงินเพื่อการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยดังกล่าวจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ภายในกรอบวงเงิน จำนวน 1,969,139,492 บาท โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขอทำความตกลงในรายละเอียดกับสำนักงบประมาณตามขั้นตอนต่อไป ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ

3. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เร่งรัดการจัดทำร่างหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติปลีกย่อยเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติ ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2556 ให้แล้วเสร็จแล้วนำเสนอกระทรวงการคลังพิจารณาก่อนนำเสนอคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 3 (ฝ่ายเศรษฐกิจ) พิจารณาต่อไป

วันที่ 10 มิถุนายน 2556 คณะรัฐมนตรีมีมติ ดังนี้

1. อนุมัติตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 3 (ฝ่ายเศรษฐกิจ) ในการประชุมครั้งที่ 11/2556 เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2556 ตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายกิตติรัตน์ ณ ระนอง) ประธานกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 3 (ฝ่ายเศรษฐกิจ) เสนอ ดังนี้

1.1 เห็นชอบมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่ประสบอุทกภัยปี 2554 โดยกรณีสมาชิกเสียชีวิต ให้จำหน่ายหนี้ออกจากบัญชีของสหกรณ์/

กลุ่มเกษตรกรเป็นศูนย์ รัฐบาลรับภาระชำระหนี้ให้แทน ส่วนกรณีสมาชิกที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยแต่ไม่เสียชีวิต หนี้เงินกู้ที่มีอยู่เดิมก่อนประสบภัย ให้สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรพักการชำระหนี้เงินกู้เป็นเวลา 3 ปี นับตั้งแต่วันที่ประสบอุทกภัย โดยงดคิดดอกเบี้ย รัฐบาลชดเชยดอกเบี้ยให้ตามอัตราที่สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรเรียกเก็บจากสมาชิก สำหรับเงินกู้สัญญาใหม่เพื่อการฟื้นฟูอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต สัญญา/รายละเอียดไม่เกิน 100,000 บาท รัฐบาลชดเชยดอกเบี้ยเงินกู้ให้ร้อยละ 3 ต่อปี เป็นเวลาไม่เกิน 3 ปี

1.2 เห็นชอบกรอบวงเงินงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 จำนวน 715 ล้านบาท เพื่อจ่ายชดเชยดอกเบี้ยการพักชำระหนี้เดิมก่อนเกิดอุทกภัย และลดภาระหนี้เงินกู้ใหม่เพื่อฟื้นฟูการประกอบอาชีพให้สมาชิกที่ประสบอุทกภัยปี 2554 เป็นปีที่ 3 ของการดำเนินการตามมาตรการ

1.3 ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกรมส่งเสริมสหกรณ์รับความเห็นของประธานกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 3 (ฝ่ายเศรษฐกิจ) เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรในระยะต่อไป ควรให้สหกรณ์/กลุ่มสหกรณ์มีส่วนร่วมรับผิดชอบ โดยอาจพิจารณาจัดตั้งกองทุนร่วมกันเพื่อสะสมเงินทุนที่นำมาใช้ดูแลสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรในกรณีที่ได้รับ ความเดือดร้อน ไปพิจารณาดำเนินการต่อไป

2. สำหรับงบประมาณในการให้ความช่วยเหลือด้านหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่ประสบอุทกภัย วงเงินรวม 715 ล้านบาท ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการขอเพิ่ม งบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2557 ตามขั้นตอนต่อไป

วันที่ 10 มิถุนายน 2556 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่อง เสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 3 (ฝ่ายเศรษฐกิจ) ในการประชุมครั้งที่ 13/2556 เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2556 ที่ เห็นชอบการขอทบวงมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง ขอเงินงบกลางช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติด้าน การเกษตร ปี 2555 กรณีพิเศษ ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ โดยให้ใช้อัตราการให้ความช่วยเหลือ เกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติตามที่คณะกรรมการกลั่นกรองฯ เห็นชอบ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและไม่เป็น อุปสรรคในการปฏิบัติงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ ข้าว 1,113 บาทต่อไร่ พืชไร่ 1,148 บาท ต่อไร่ พืชสวนและอื่นๆ 1,690 บาทต่อไร่ สำหรับกรณีพืชสวนและอื่นๆ ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติทำให้ ชะงักการเจริญเติบโตแต่ไม่ตายและยังอยู่ในสภาพฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพเดิมได้ ให้ช่วยเหลือเฉพาะค่าปุ๋ย 50% ในอัตราไร่ละ 605 บาท ส่วนการช่วยเหลือด้านประมงและด้านปศุสัตว์ ให้ใช้อัตราตามที่กระทรวง เกษตรและสหกรณ์พิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรี ตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายกิตติรัตน์ ณ ระนอง) ประธานกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 3 (ฝ่ายเศรษฐกิจ) เสนอ

วันที่ 18 มิถุนายน 2556 คณะรัฐมนตรีมีมติ ดังนี้

1. อนุมัติและเห็นชอบตามที่คณะกรรมการบริหารจัดการน้ำและอุทกภัย (กบอ.) เสนอ

1.1 อนุมัติแผนการกู้เงินตามพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงิน เพื่อการวางระบบบริหารจัดการน้ำและสร้างอนาคตประเทศ พ.ศ. 2555 (พ.ร.ก.ฯ) วงเงิน 314,337.875 ล้านบาท และให้คณะกรรมการ กบอ. ดำเนินการตามระเบียบต่อไป โดยรายละเอียดของแผนการกู้เงินตาม พ.ร.ก.ฯ มีดังนี้

1.1.1 โครงการเพื่อออกแบบและก่อสร้างระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืนและระบบแก้ไขปัญหามลพิษของประเทศไทย ในกรอบวงเงิน 291,000 ล้านบาท ในการดำเนินโครงการเพื่อออกแบบและก่อสร้างระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืนและระบบแก้ไขปัญหามลพิษของประเทศไทยตาม พ.ร.ก.ฯ

1.1.2 แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าและดิน ฝายแม้ว ในกรอบวงเงิน 10,000 ล้านบาท ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 9 เมษายน 2556 (เรื่อง ผลการประชุมของคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำและมลพิษ (กบอ.) ครั้งที่ 4/2556)

1.1.3 โครงการบริหารโครงการในส่วน Project Management and Engineering Consultant (PMEC) และ Project Supervision Consultant (PSC) ตลอดระยะเวลาโครงการ 5 ปี วงเงิน 8,730.83 ล้านบาท ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 19 มีนาคม 2556 [เรื่อง ผลการประชุมของคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำและมลพิษ (กบอ.) ครั้งที่ 3/2556]

1.2 อนุมัติผลการพิจารณาคัดเลือกผู้ยื่นข้อเสนอโครงการเพื่อออกแบบและก่อสร้างระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืนและระบบแก้ไขปัญหามลพิษของประเทศไทย ในกรอบวงเงิน 284,754.778 ล้านบาท ในการดำเนินโครงการเพื่อออกแบบและก่อสร้างระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืนและระบบแก้ไขปัญหามลพิษของประเทศไทย ตาม พ.ร.ก.ฯ และให้ กบอ. ดำเนินการตามระเบียบต่อไป

1.3 เห็นชอบการขยายระยะเวลาการดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษแล้ว ปี พ.ศ. 2556 ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2556 เรื่อง ผลการประชุมของคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำและมลพิษ (กบอ.) ครั้งที่ 1/2556 และผลการประชุมของคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำ และมลพิษ (กบอ.) ครั้งที่ 2/2556] เกี่ยวกับกิจกรรม/แผนงานมาตรการระยะสั้น 90 วัน (15 กุมภาพันธ์-15 พฤษภาคม 2556) โดยให้ขยายตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม 2556 และสิ้นสุดวันที่ 31 กรกฎาคม 2556

2. ให้ กบอ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป โดยยึดหลักความถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ รวมทั้งการติดตามผลการดำเนินการ การตรวจรับงานในพื้นที่ ตลอดจนการรับความคิดเห็น โดยให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และให้รับความเห็นของกระทรวงการคลัง กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงอุตสาหกรรม และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เกี่ยวกับการจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้วงเงินกู้ตาม พ.ร.ก.ฯ คงเหลือ (เงินเหลือจ่าย) สำหรับโครงการภายใต้ พ.ร.ก.ฯ เนื่องจากยังไม่มีคำจำกัดความและหลักเกณฑ์วิธีการการใช้เงินเหลือจ่ายที่ชัดเจน การให้กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีบทบาทหลักในการพัฒนาการศึกษาวิจัยและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการน้ำของประเทศอย่างยั่งยืน และในการดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษแล้ว ปี พ.ศ. 2556 ให้แต่ละจังหวัดประเมินสภาพภัยแล้งอย่างต่อเนื่องและประกาศสิ้นสุดภัยแล้งแต่ละจังหวัดให้สอดคล้องกับความเป็นจริง รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ถึง

ความคืบหน้าของการดำเนินโครงการให้สาธารณชนได้รับทราบและยอมรับอย่างต่อเนื่อง
ไปพิจารณาดำเนินการด้วย

3. โดยที่การดำเนินการเกี่ยวกับการวางระบบการบริหารจัดการน้ำที่ผ่านมาเป็น
การดำเนินการภายในของส่วนราชการที่มีการพัฒนาการดำเนินการตามลำดับ ซึ่งเป็นขั้นตอนในการศึกษา
เพื่อกำหนดลักษณะแผนงานและโครงการที่จะดำเนินงาน พื้นที่ที่ควรจะทำนํ้าและจะทำให้ทราบถึง
ผลกระทบในการดำเนินการต่อไปที่มีความชัดเจนขึ้น และแม้ว่าที่ผ่านมาคณะรัฐมนตรีจะได้มอบหมายให้
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเผยแพร่แนวทางการดำเนินการมาเป็นระยะ รวมทั้งมีการรับฟังความคิดเห็นจาก
ประชาชนโดยตลอดมาก็ตาม แต่การดำเนินการที่ผ่านมาเป็นเพียงการเสนอกรอบแนวความคิดกว้างๆ ยังไม่
มีข้อยุติ เมื่อในขณะนี้ กบอ. ได้เสนอผลการพิจารณาคัดเลือกผู้ที่จะเสนอการออกแบบและการก่อสร้างแล้ว
จึงมีความชัดเจนพอสมควรในระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศไทยที่จะดำเนินการต่อไป
ดังนั้น คณะรัฐมนตรีจึงมีมติว่า เมื่อมีการจัดทำรายละเอียดในขั้นต่อไปตามโครงการที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ
แล้วจะต้องมีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนที่ได้รับผลกระทบต่อไปด้วย

4. การดำเนินการในขั้นตอนต่อไป กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
โดยกรมควบคุมมลพิษ จะประสานกับสถาบันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สปป.ลาว เพื่อการลง
นามในบันทึกความเข้าใจระหว่างอธิบดีกรมควบคุมมลพิษฝ่ายไทยกับอธิบดีสถาบันทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมฝ่าย สปป.ลาว รวมถึงประสานกับผู้รับจ้างเพื่อการลงนามในสัญญาจ้างดำเนินการตั้งสถานี
ตรวจวัดคุณภาพอากาศ และส่งมอบให้แก่ สปป.ลาว ต่อไป

วันที่ 9 กรกฎาคม 2556 คณะรัฐมนตรีมีมติ ดังนี้

1. รับทราบตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา) รายงานว่า
คณะกรรมการกลั่นกรองให้ความเห็นเกี่ยวกับคดีการบริหารจัดการน้ำได้มีการประชุมแล้ว เมื่อวันศุกร์ที่
5 กรกฎาคม 2556 และได้มอบหมายให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องประมวลข้อมูลและความเห็นทั้งหมดส่งให้
สำนักงานอัยการสูงสุดดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ การจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
อย่างทั่วถึงก่อนการดำเนินการ ตามนัยมาตรา 57 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
นั้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2556 และ 2 กรกฎาคม 2556 เห็นชอบผลการพิจารณ
าคัดเลือกบริษัทเอกชนให้ดำเนินโครงการบริหารจัดการน้ำ และให้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของ
ประชาชนอยู่แล้ว ก็ควรดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวต่อไป ส่วนการจัดทำรายงานการศึกษา
ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) และการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ (HIA) นั้น หากจะให้หน่วยงานเจ้าของ
โครงการเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการก็สามารถทำได้ โดยหากรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ของ
โครงการใดไม่ผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ก็ไม่สามารถเริ่มดำเนินการโครงการได้

2. รับทราบตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายปลอดประสพ สุรัสวดี) ชี้แจงว่า
การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการบริหารจัดการน้ำ คาดว่าจะเริ่มได้ภายใน 1 สัปดาห์
หลังจากนั้นภายใน 1-2 สัปดาห์จะมีการจัดกิจกรรมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนร่วมกับ

กระทรวงมหาดไทยและภาคเอกชนทั้งในระดับประเทศ ระดับภาค และระดับจังหวัด โดยการดำเนินการดังกล่าวจะดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

3. เห็นชอบตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอว่า เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการบริหารจัดการน้ำ วงเงิน 350,000 ล้านบาท เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ ตลอดจนคำพิพากษาศาลปกครองกลางดังกล่าว จึงขอมอบหมายให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการรับฟังความคิดเห็นร่วมกับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และให้รองนายกรัฐมนตรี (นายปลอดประสพ สุรัสวดี) เป็นผู้รับผิดชอบด้านสารัตถะและรายละเอียดของกิจกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยให้มีผู้แทนภาคเอกชนและเครือข่ายภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมด้วย และให้ประสานงานในรายละเอียดกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. กรมชลประทาน. 2529. **84 ปีชลประทาน**. โรงพิมพ์บริษัทสารมวลชนจำกัด กรุงเทพมหานคร.
2. กรมศิลปากร. 2515. **ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ 1 จารึกกรุงสุโขทัย** พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พระราชประสิทธิ์ดิศคุณ ณ สุสานวัดราชธานี จังหวัดสุโขทัย 8 เมษายน 2515.
3. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2525. **วิวัฒนาการด้านการเกษตรกรุงรัตนโกสินทร์**. จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาคพิมพ์ กทม.
4. กรมชลประทาน, ทอธรธรรมชาติ, วิทย์ วิศทเวทย์, สวาท เสนาณรงค์, สืบแสง พรหมบุญ, เสถียรพงษ์ วรรณปก และณรงค์ พ่วงพิศ. 2532. **ประเทศของเรา 1-2**. บริษัทอักษรเจริญทัศน์ จำกัด กทม.
5. คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาภัยแล้ง. 2536. **รายงานการศึกษาปัญหาภัยแล้ง**. จัดพิมพ์โดย กองกรรมการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
6. ธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและวิวัฒนาการ. 2503. **โครงการพัฒนาการของรัฐบาลสำหรับประเทศไทย**.
7. ปิยนาล บุณนาค .2537. **คลองประวัติศาสตร์ในอดีต ในเอกสารอาศรมความคิด เรื่อง คลองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หน้า 43-48.
8. ปราโมทย์ ไม่กล้า. 2537. **การขาดแคลนน้ำ: วิกฤตใหม่ของสังคมไทยและแนวทางแก้ไข**. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร กรุงเทพมหานคร.
9. วิสันธนี โพธิ์สุนทร. 2528. **ภูมิหลังศรีสขนาลัย**. โรงพิมพ์วิคตอรีเพาเวอร์พอยท์ กรุงเทพมหานคร.
10. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2519. **แผนการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 – 2524)**. โรงพิมพ์เรืองแสงการพิมพ์ กรุงเทพมหานคร.
11. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2524. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ 2525-2529)**. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร.
12. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2529. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (2530-2534)**.

13. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2534. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (2535-2540)*.
14. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2539. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540-2544)*.
15. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2544. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545-2549)*.
16. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)*. โรงพิมพ์ ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี เจ พรินต์ติ้ง กรุงเทพฯ.
17. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)*. โรงพิมพ์ สหมิตรพรินต์ติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด กรุงเทพฯ.
18. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2549. *คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีแถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดย พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี วันที่ 3 พฤศจิกายน 2549*.
19. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2551. *คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา โดย นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี วันที่ 29 ธันวาคม 2551*.
20. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2552. *แผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2552-2554*.
21. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2554ก. *คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา โดย นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี วันที่ 23 สิงหาคม 2554*.
22. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2554ข. *แผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2554-2558*.
23. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2540. *รวมคำแถลงนโยบายรัฐบาลตั้งแต่คณะแรกจนถึงคณะปัจจุบัน*.
24. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ. 2503. *แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 - 2509)*. มปท.
25. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ. 2507. *แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ระยะสอง (พ.ศ. 2507-2509)*. มปท.
26. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2509. *แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514)*. สำนักนายกรัฐมนตรี มปท.

27. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2514. *แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519)*. สำนักนายกรัฐมนตรี มปท.
28. อุดม สกุลพรหมณ์ และนิพนธ์ ปัจฉิมพิทังส์. 2537. *กรมชลประทานกับการดูแลรักษาคลอง : คลองเปรมประชากร*. ในเอกสารอาศรมความคิด เรื่อง คลองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หน้า 241-242.
29. Ingram, J. C. 1971. *Economic Change in Thailand 1850-1970*. Stanford University Press. California.

มติคณะรัฐมนตรี

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
1	21 กรกฎาคม 2507	พระราชกระแสเกี่ยวแก่เกษตร
2	27 กรกฎาคม 2525	การกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำที่สำคัญของประเทศไทย
3	9 มกราคม 2533	มติคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
4	3 พฤษภาคม 2533	หลักการให้ดำเนินการศึกษาโครงการพัฒนาลุ่มน้ำป่าสัก
5	17 สิงหาคม 2536	โครงการแหล่งน้ำในไร่นา
6	26 ตุลาคม 2536	ขออนุมัติจ่ายค่ากระแสไฟฟ้าที่ใช้ในการสูบน้ำให้แก่เกษตรกรที่ประสบภัยแล้งในเขตโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า เป็นกรณีพิเศษ
7	21 ธันวาคม 2536	โครงการขุดเจาะบ่อบาดาลระดับตื้น (บ่อดอก) เพื่อการเกษตร
8	3 พฤษภาคม 2537	ขออนุมัติเปิดโครงการก่อสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำแม่น้ำป่าสัก
9	5 มีนาคม 2539	มติคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ครั้งที่ กพอ. 1/2538 กพอ. 2/2538
10	9 เมษายน 2539	การจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
11	29 ตุลาคม 2539	การพิจารณาช่วยเหลือราษฎรอันเนื่องมาจากน้ำท่วม ที่นาในเขตพื้นที่โครงการฝายกุ่มกว๊านปี
12	4 พฤศจิกายน 2540	อนุมัติหลักการดำเนินการโครงการพัฒนาระบบเกษตรในเขตชลประทาน ระยะเวลา 4 ปี (2541-2544)
13	17 พฤศจิกายน 2541	สรุปผลการประชุมคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ ครั้งที่ 2/2541
14	16 กุมภาพันธ์ 2542	เงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างภาคเกษตร
15	10 สิงหาคม 2542	ขออนุมัติวงเงินงบประมาณก่อสร้างโครงการแม่กลองใหญ่ (ระยะ 3) และขยายระยะเวลาก่อสร้าง
16	12 ตุลาคม 2542	ขออนุมัติเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานชุดสระน้ำ และเบิกจ่ายเงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างทางสังคมโครงการ "เกษตรทฤษฎีใหม่" ตามแนวพระราชดำริ
17	23 พฤศจิกายน 2542	ผลการประชุมคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2542 เกี่ยวกับการดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยา
18	29 กุมภาพันธ์ 2543	โครงการฝายคลองท่าพาน
19	15 สิงหาคม 2543	การประชุมระดับรัฐมนตรีอาเซียน - ลุ่มน้ำโขง
20	22 สิงหาคม 2543	การประชุมระดับรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
21	5 กันยายน 2543	โครงการเงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างภาคเกษตร : โครงการชลประทานแม่ลาวและโครงการชลประทานกระเสียว
22	19 กันยายน 2543	โครงการปรับปรุงระบบชลประทานราษฎร์ลุ่มน้ำอิง จังหวัดพะเยา
23	3 ตุลาคม 2543	สรุปสถานการณ์อุทกภัย
24	10 ตุลาคม 2543	โครงการเขื่อนทดน้ำบางปะกง
25	17 ตุลาคม 2543	โครงการระบบชลประทานขนาดเล็กแหล่งน้ำธรรมชาติ และการปฏิบัติการฝนหลวง
26	24 กรกฎาคม 2544	นโยบายการพัฒนาทรัพยากรน้ำ
27	28 พฤษภาคม 2545	รายงานการพิจารณาศึกษาปัญหาภัยแล้งและอุทกภัย
28	6 สิงหาคม 2545	ราษฎรผู้ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนลุ่มน้ำปาย รวม 35 ราย ฟ้องร้องคณะรัฐมนตรีต่อศาลปกครองกลาง เพื่อให้เพิกถอนมติคณะรัฐมนตรี
29	23 กันยายน 2546	การประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง "การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน"
30	18 พฤศจิกายน 2546	ขออนุมัติเปิดโครงการกักคอกหมา จังหวัดลำปาง
31	7 เมษายน 2547	การจัดตั้งศูนย์พัฒนาชลประทานและแก้ไขวิกฤตน้ำในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
32	16 กรกฎาคม 2547	วาระสำคัญของรัฐบาล Agenda based โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
33	19 ตุลาคม 2547	วาระสำคัญของรัฐบาล (Agenda based) การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อประโยชน์ในการผลิตการบริโภคและการป้องกันอุทกภัย
34	14 ธันวาคม 2547	โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
35	2 สิงหาคม 2548	การบริหารจัดการน้ำ การแก้ไขวิกฤตน้ำภาคตะวันออก
36	9 สิงหาคม 2548	รายงานความก้าวหน้าการแก้ไขปัญหากลุ่มน้ำและวิกฤตการณ์ขาดแคลนน้ำในพื้นที่ภาคตะวันออก
37	6 กันยายน 2548	ขออนุมัติงบประมาณงบกลางปี 2548 โครงการเร่งด่วนเพื่อแก้ไขปัญหาลุ่มน้ำโขง
38	30 พฤษภาคม 2549	ขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อเร่งรัดป้องกันบรรเทาปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง
39	1 สิงหาคม 2549	ขอทบทวนมติคณะรัฐมนตรีโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
40	9 มกราคม 2550	สรุปการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยด้านการเกษตร
41	20 กุมภาพันธ์ 2550	การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยด้านการเกษตร
42	29 พฤษภาคม 2550	ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.
43	1 สิงหาคม 2550	ร่างกฎกระทรวงกำหนดให้ทางน้ำชลประทานคลองนาท่อม
44	24 สิงหาคม 2550	การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550
45	18 ธันวาคม 2550	ขออนุมัติเปิดโครงการเขื่อนแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์
46	25 ธันวาคม 2550	ขออนุมัติเปิดโครงการพัฒนาลุ่มน้ำตาปี - พุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
47	7 เมษายน 2552	ขออนุมัติเปิดโครงการชลประทาน จำนวน 4 โครงการ
48	27 ตุลาคม 2552	ขออนุมัติดำเนินการโครงการห้วยโสมงอันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดปราจีนบุรี
49	3 พฤศจิกายน 2552	ขออนุมัติดำเนินการโครงการเขื่อนทดน้ำผาจุ จังหวัดอุดรธานี
50	26 มกราคม 2553	สรุปผลการประชุมคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ครั้งที่ 4/2552

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
51	1 มีนาคม 2554	การรายงานความก้าวหน้าการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง ขออนุมัติหลักการแผนพัฒนาเพิ่มพื้นที่ชลประทานให้เต็มศักยภาพ 60 ล้านไร่
52	20 เมษายน 2554	ขออนุมัติดำเนินการโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำร้อนเนื่องจากพระราชดำริจังหวัดอุดรดิตถ์ และขออนุมัติผ่อนผันมติคณะรัฐมนตรีในการขอใช้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 เอ
53	20 เมษายน 2554	ขออนุมัติดำเนินการโครงการอ่างเก็บน้ำมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี
54	26 เมษายน 2554	ขออนุมัติดำเนินการโครงการเพิ่มปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนแม่กวงอุดมธารา จังหวัดเชียงใหม่ และขอผ่อนผันมติคณะรัฐมนตรีในการเข้าใช้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1
55	20 กันยายน 2554	พระราชดำริเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ
56	2 เมษายน 2555	การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย วาตภัย และดินโคลนถล่มปี 2554 และ 2555 ในพื้นที่ภาคใต้
57	10 เมษายน 2555	ขออนุมัติการดำเนินงานโครงการเขื่อนแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์
58	3 กรกฎาคม 2555	ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ พุทธศักราช 2482 พ.ศ.
59	3 กรกฎาคม 2555	ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารโครงการและการใช้จ่ายเงินกู้เพื่อการวางระบบบริหารจัดการน้ำและสร้างอนาคตประเทศ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารจัดการน้ำและอุทกภัยแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. รวม 2 ฉบับ
60	8 มกราคม 2556	แผนเตรียมรับสถานการณ์ภัยพิบัติด้านการเกษตร ประจำปีงบประมาณ 2556
61	5 กุมภาพันธ์ 2556	การรายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง ขออนุมัติขยายวงเงินค่าก่อสร้างและระยะเวลาก่อสร้างโครงการผันน้ำจากพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออก อ่างเก็บน้ำบางพระ จังหวัดชลบุรี
62	5 กุมภาพันธ์ 2556	ผลการประชุมคณะกรรมการยุทธศาสตร์เพื่อการฟื้นฟูและสร้างอนาคตประเทศ (กยอ.) ครั้งที่ 11/2555
63	19 กุมภาพันธ์ 2556	การจ่ายเงินช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากการเก็บกักน้ำของเขื่อนภูมิพล ปี 2554
64	9 เมษายน 2556	ผลการประชุมของคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำและอุทกภัย (กบอ.) ครั้งที่ 4/2556
65	9 เมษายน 2556	แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
66	14 พฤษภาคม 2556	การประชุมระดับผู้นำด้านน้ำแห่งภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ครั้งที่ 2
67	21 พฤษภาคม 2556	การประชุมระดับผู้นำด้านน้ำแห่งภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ครั้งที่ 2
68	28 พฤษภาคม 2556	ขอเงินงบกลางช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติด้านการเกษตรปี 2555 กรณีพิเศษ
69	10 มิถุนายน 2556	มาตรการให้ความช่วยเหลือด้านหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์/ กลุ่มเกษตรกรที่ประสบอุทกภัย ปี 2554
70	10 มิถุนายน 2556	ขอทบทวนมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง ขอเงินงบกลางช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติด้านการเกษตร ปี 2555 กรณีพิเศษ
71	18 มิถุนายน 2556	ผลการประชุมของคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำและอุทกภัย (กบอ.) ครั้งที่ 8/2556

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
72	9 กรกฎาคม 2556	การดำเนินการเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการบริหารจัดการน้ำ วงเงิน 350,000 ล้านบาท

หมายเหตุ

มติคณะรัฐมนตรีในรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทบทวนเอกสารจากฐานข้อมูลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงเป็นการอ้างอิงเรื่องตามมติคณะรัฐมนตรี

กฎหมาย

- 1.พระราชบัญญัติธรรมนูญเนียมคลอง พ.ศ. 2413
- 2.ประกาศชุดคลอง ร.ศ. 96 (พ.ศ. 2420)
3. พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ 2457
4. พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ พ.ศ. 2482
5. พระราชบัญญัติคั่นนาและคูน้ำ พ.ศ. 2484
6. พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485
7. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2492
8. พระราชบัญญัติคั่นและคูน้ำ พ.ศ. 2505
9. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517
10. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518
11. พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2518
12. พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2497
13. พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2507
14. พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520
15. พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2530
16. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534
17. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540
18. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารใช้น้ำและการบำรุงรักษาแหล่งน้ำขนาดเล็ก พ.ศ. 2525
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2532
3. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2550

คำสั่ง สำนักนายกรัฐมนตรี

1. คำสั่งที่ 60/2531 เรื่อง การจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ลงวันที่ 14 เมษายน 2531
2. คำสั่งที่ 166/2536 เรื่อง แต่งตั้งกรรมการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ ลงวันที่ 18 ตุลาคม 2536
3. คำสั่งที่ 93/2537 เรื่อง ปรับปรุงชื่อและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหา การขาดแคลนน้ำ ลงวันที่ 17 กันยายน 2537

ประกาศ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

1. เรื่องกำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการที่ต้องมีรายงานเกี่ยวกับการศึกษา และมาตรการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ 14 กรกฎาคม 2524

ข่าวจากหนังสือพิมพ์

มติชนรายวัน วันที่ 8 สิงหาคม 2537
 สยามโพสต์ วันที่ 8 สิงหาคม 2537

เรื่องที่ 8

นโยบายปุ๋ยและเหตุการณ์ที่สำคัญ

เรื่องที่ 8

นโยบายปุ๋ยและเหตุการณ์ที่สำคัญ

ปุ๋ยเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญ รัฐจึงได้มีนโยบายปุ๋ยอย่างต่อเนื่อง โดยมีนโยบายและเหตุการณ์สำคัญในช่วงเวลาต่างๆ ดังนี้

วันที่ 19 กรกฎาคม 2503 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องเลิกกิจการทดลองทำปุ๋ยจากขยะมูลฝอยว่า การผลิตปุ๋ยจากขยะมูลฝอยให้เทศบาลนครกรุงเทพเป็นผู้ดำเนินการต่อไป พร้อมทั้งมอบเงินและทรัพย์สินอื่นที่มีอยู่ทั้งหมดให้ด้วย เพราะได้สร้างโรงงานขึ้นแล้ว ส่วนการค้นคว้าเกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยจากวัตถุดิบอื่น เช่น ลิกไนต์ ฯลฯ มอบให้กระทรวงเกษตรรับไปพิจารณาดำเนินการและให้เลิกคณะกรรมการดำเนินการ จัดตั้งองค์การปุ๋ยที่ได้ตั้งขึ้นนั้นเสีย และให้เทศบาลนครกรุงเทพจัดของที่ระลึกแก่กรรมการ และจ่ายเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสม

วันที่ 13 พฤศจิกายน 2505 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับรายงานเรื่องโครงการทำปุ๋ยว่าให้กระทรวงมหาดไทยส่งเรื่องให้ กรมอัยการ พิจารณาสัญญาที่เทศบาลทำไว้กับบริษัทฯ ว่าทางเทศบาลนครกรุงเทพจะต้องเป็นผู้ชำระภาษี ตามที่เสนอมานั้นหรือไม่ประการใด

วันที่ 27 พฤศจิกายน 2505 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการขายหุ้นเพื่อดำเนินการก่อตั้งบริษัทปุ๋ยเคมี จำกัด ว่าการลดทุนไม่ขัดข้องในหลักการ ส่วนการขายหุ้นให้แก่ธนาคารนั้น ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรรับไปเจรจากับธนาคารตามที่เสนอ

วันที่ 16 กรกฎาคม 2506 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามความเห็นของกรมอัยการเกี่ยวกับโครงการทำปุ๋ยจากขยะมูลฝอย ว่าเทศบาลนครกรุงเทพไม่ต้องเป็นผู้ชำระภาษีเงินได้แทนบริษัทฯ เพียงแต่เป็นผู้รับผิดชอบเฉพาะค่าภาษีอากรขาเข้าและภาษีที่คล้ายคลึงกันเท่านั้น

วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2507 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีเสนอเรื่องบริษัทที่ปรึกษาของบริษัท ปุ๋ยเคมี จำกัด ว่าให้รัฐบาลเยอรมันว่าจ้างบริษัทโซซาโก (อิมเฮาเสน) เป็นบริษัทที่ปรึกษา

วันที่ 26 มกราคม 2508 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการจำหน่ายหุ้นรัฐบาลในบริษัทปุ๋ยเคมีจำกัดได้ ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

วันที่ 12 ตุลาคม 2508 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับโครงการตั้งโรงงานปุ๋ยเคมีจากผลิตภัณฑ์เหลือใช้ของโรงงาน กลั่นน้ำมันศรีราชาว่าการที่จะผูกพันรัฐบาลให้ซื้อผลิตภัณฑ์ของบริษัทและในเรื่องอื่นๆ นั้นรับไม่ได้ เมื่อบริษัทประสงค์จะตั้งโรงงานและขอให้ได้รับการส่งเสริมที่ขอที่จะดำเนินการขออนุญาตและขอรับการส่งเสริมตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

วันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2514 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการเสนอรายงานเกี่ยวกับบริษัทปุ๋ยเคมี จำกัด มอบให้ตัวแทนดำเนินการส่งข่าวออกไป

ต่างประเทศ จำนวน 21,875 ตัน และกระทรวงเศรษฐกิจได้ออกใบอนุญาตให้บริษัทปุ๋ยเคมี จำกัด นำปุ๋ยยูเรียและปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟต จำนวน 45,000 ตันเข้ามาในราชอาณาจักร

วันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2514 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจซื้อปุ๋ยจากบริษัทปุ๋ยเคมี โดยคิดราคาจำหน่ายปุ๋ยจากราคาต้นทุนบวกกำไร ไม่เกินร้อยละ 10

วันที่ 11 ธันวาคม 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการการควบคุมการส่งปุ๋ยทุกชนิดออกไปนอกราชอาณาจักร และให้ส่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเป็นการด่วน ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณรายงานผลการพิจารณาเกี่ยวกับนโยบายการจำหน่ายปุ๋ยและค่าใช้จ่ายในการทำครั้งที่ 2 และให้ดำเนินการตามความเห็นของสำนักงานประมาณ ในข้อ 2 และข้อ 3 สำหรับหน่วยงานที่ดำเนินการตามข้อ 2 ให้เปลี่ยนเป็นชุมนุมสหกรณ์ฯ

วันที่ 5 มีนาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงกลาโหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กับสำนักงานประมาณ ร่วมกันพิจารณาตามที่กระทรวงกลาโหมขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อผลิตอาหารสัตว์และเก็บพืชไร่ เพื่อช่วยเหลือประชาชนเป็นเงิน 20 ล้านบาท ให้แก่กองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ (กรป.กลาง) กองบัญชาการทหารสูงสุด

วันที่ 5 มีนาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องค่าใช้จ่ายในการจัดหาปุ๋ยจำนวน 20,000 ตัน ให้แก่เกษตรกรในวงเงิน 90 ล้านบาท ว่าเนื่องจากเรื่องปุ๋ยช่วยเหลือชาวนามีความสำคัญมาก จึงอนุมัติให้ดำเนินการ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอในวิธีที่ 2

วันที่ 30 เมษายน 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงอุตสาหกรรมพิจารณาอนุญาตให้ตั้งหรือขยายโรงงานผลิตปุ๋ยหรือผสมปุ๋ยขึ้นอีก โดยไม่จำกัดว่าจะเป็นการซึ่งได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และผลิตภัณฑ์ของโรงงานผลิตหรือผสมปุ๋ย จำต้องมีคุณภาพได้มาตรฐานตามที่ทางราชการกำหนดตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ

วันที่ 11 มิถุนายน 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดหาปุ๋ยให้แก่เกษตรกรในฤดูการผลิต 2517/2518 โดยมีอำนาจหน้าที่ตามที่ประธานคณะที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ เสนอ ทั้งนี้ให้เพิ่มรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายเถลิง ชำรงนาวาสวัสดิ์) เป็นรองประธานกรรมการ สำหรับกรรมการหมายเลข 3 ให้เปลี่ยนเป็นรองปลัดกระทรวงพาณิชย์ (นายจเร จุฑารัตนกุล)

วันที่ 11 มิถุนายน 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยให้เชิญผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มาร่วมพิจารณาด้วย

วันที่ 2 กรกฎาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้จัดซื้อปุ๋ยจำนวน 10,000 ตัน โดยวิธีพิเศษจากบริษัทปุ๋ยเคมีได้ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ส่วนเงินค่าใช้จ่ายให้ยืมเงินสลากกินแบ่งรัฐบาลมาจัดซื้อ เป็นจำนวน 50 ล้านบาท โดยให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลได้รับเงินใช้คืนจาก

กองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเมื่อมีการจัดตั้งขึ้นตามร่างพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ. ทั้งนี้ มอบให้คณะกรรมการจัดหาปุ๋ยให้แก่เกษตรกรในฤดูการผลิต 2517/2518 และองค์การคลังสินค้า ร่วมกันเป็นเจ้าของเรื่องดำเนินการต่อไป

วันที่ 16 กรกฎาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเรื่องการจัดซื้อปุ๋ยให้แก่เกษตรกร ก็ให้ซื้อปุ๋ยจากบริษัทปุ๋ยเคมี จำกัด ในราคาไม่เกินตันละ 5,000 บาท ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2517 ได้ สำหรับข้อ 4 ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณด้วย ส่วนข้อ 5 ให้ติดต่อทำความเข้าใจกับสำนักงานงบประมาณว่าจะสามารถใช้จ่ายจากเงินงบใด

วันที่ 19 พฤศจิกายน 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้กระทรวงอุตสาหกรรมเป็นเจ้าของเรื่องขออนุญาตสำรวจแร่ธาตุของปุ๋ย การแต่งแร่ และการทำเหมืองแร่ของปุ๋ย โดยเชิญผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนมาร่วมพิจารณา แล้วเสนอมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

วันที่ 9 มกราคม 2518 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ.2518 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 92 ตอนที่ 5 (ฉบับพิเศษ) โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ “เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม เกษตรกรมีความจำเป็นต้องใช้ปุ๋ยเป็นอาหารพืชหรือบำรุงดินเพื่อช่วยเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น และปัจจุบันนี้มีการสั่งปุ๋ยเคมีจากต่างประเทศมาจำหน่ายและผสมเพื่อจำหน่ายแก่เกษตรกรในปริมาณมากขึ้นทุกปี แต่ปรากฏว่าปุ๋ยเคมีที่จำหน่ายในท้องตลาดนั้น มักจะมีปุ๋ยเคมีปลอม ปุ๋ยเคมีผิดมาตรฐาน ปุ๋ยเคมีเสื่อมคุณภาพ ทั้งนี้ น้ำหนักปุ๋ยเคมีก็น้อยกว่าที่แจ้งไว้ในฉลาก ปริมาณธาตุอาหารพืชไม่ถูกต้องครบถ้วนตามข้อความที่แจ้งไว้ในฉลาก เป็นการเอาเปรียบแก่เกษตรกรและหวังผลกำไรเกินควรโดยไม่คำนึงถึงความเสียหายแก่ผู้ประกอบการอาชีพเกษตรกร และยังเป็นการเสียหายแก่นโยบายการส่งเสริมการเกษตรของรัฐบาลอีกด้วย สมควรมีกฎหมายว่าด้วยปุ๋ยเพื่อควบคุมการผลิตการขาย และการนำหรือสั่งปุ๋ยเคมีเข้ามาในราชอาณาจักรให้เป็นไปโดยสุจริต รวมทั้งควบคุมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์อีกด้วย เพื่อรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรตามสมควร จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น”

วันที่ 21 มกราคม 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นเจ้าของเรื่อง เชิญผู้แทนจาก สำนักงานส่งเสริมการลงทุน กรมทรัพยากรธรณี กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมป่าไม้ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อพิจารณาทะหาทางเร่งรัดพัฒนาให้มีอุตสาหกรรมผลิตปุ๋ยเคมีเพื่อการเกษตรที่เป็นปึกแผ่นมั่นคง และสามารถอำนวยประโยชน์ให้แก่เกษตรกรได้อย่างกว้างขวาง ขึ้นภายในประเทศโดยด่วนที่สุด ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 22 เมษายน 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการจัดหาปุ๋ยให้แก่เกษตรกร ปริมาณ 100,000 ตัน รายละเอียดให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง สำหรับปุ๋ยอ้อยและปุ๋ยยางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับไปพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีในการประชุมคราวหน้า

วันที่ 16 มีนาคม 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ส่งเสริมให้มีการนำปุ๋ยจากต่างประเทศ เข้ามาจำหน่ายให้เพียงพอกับความต้องการภายในประเทศ และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดหาปุ๋ยนา และปุ๋ยสวนราคาถูกลงจากต่างประเทศ ตามกำลังเงินที่มีอยู่มาจำหน่ายให้แก่เกษตรกร และชาวสวนที่ไม่อยู่ในฐานะที่จะซื้อปุ๋ยได้เอง โดยวิธีให้สินเชื่อระยะยาว

วันที่ 12 เมษายน 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอเรื่องขอชดเชยการขาดทุนในการขายปุ๋ยอ้อยขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกร โดยหักจากยอดเงินยืมที่ได้รับจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบผลขาดทุนในเรื่องนี้ที่แน่นอนก่อน

วันที่ 1 มิถุนายน 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้สำนักงานประมาณจัดสรรเงินเพื่อซื้อปุ๋ยมาจำหน่ายให้แก่เกษตรกรจำนวนไม่เกิน 100,000 ตัน ตามที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายอนุวรรตน์วัฒนะพงศ์ศิริ) รักษาการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เสนอ

วันที่ 1 มิถุนายน 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการโครงการจัดสรรปุ๋ยให้แก่ชาวไร่อ้อย โดยจัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรในวงเงิน 195 ล้านบาท เพื่อเป็นค่าจัดซื้อปุ๋ยอ้อย จำนวน 40,500 ตัน ค่าโกดัง ค่าขนส่ง และค่าบริการอื่นๆ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เสนอ สำหรับผลการขาดทุนจากการจำหน่ายปุ๋ยจำนวนนี้ ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรหักชดเชยจากยอดเงินที่ได้รับจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรได้ตามผลการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

วันที่ 22 มิถุนายน 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติการซื้อปุ๋ยจาก บริษัท ปุ๋ยเคมี จำนวน 20,000 ตัน โดยวิธีประกวดราคาตามความจำเป็นรีบด่วน ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 7 กันยายน 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้เปิดประกวดราคาปุ๋ยนาจำนวน 20,000 ตัน ตามความจำเป็นรีบด่วนซึ่งต้องใช้ในขณะนั้นก่อน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้จำหน่ายปุ๋ยโดยทั่วไป และบริษัท ปุ๋ยเคมี จำกัด เข้าแข่งขันราคาด้วย และให้ซื้อปุ๋ยเพิ่มโดยให้คณะรัฐมนตรีจัดหาเงินงบประมาณในส่วนที่ยังขาดอยู่ในการจัดซื้อปุ๋ยในครั้งนี้ด้วย เว้นแต่การส่งปุ๋ยให้ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการและถ้าราคาปุ๋ยที่จะรับซื้อเกินกว่าที่เคยประกวดราคาได้ เมื่อเดือนกรกฎาคม 2519 ก็ให้ระงับการซื้อไว้ก่อน ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 21 กันยายน 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซื้อปุ๋ยได้ในราคาที่เกินกว่าราคาที่คณะรัฐมนตรี กำหนดไว้แต่เดิม และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำหน่ายปุ๋ยให้แก่เกษตรกรในราคาเดิมที่เคยจำหน่ายไปแล้ว และอนุมัติให้จ่ายเงินในส่วนที่ขาดทุนสำหรับการขายที่ต่ำกว่าราคาซื้อในครั้งนี้ด้วย ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กู้เงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรในการซื้อปุ๋ยครั้งนี้ และให้กระทรวงพาณิชย์ประกาศควบคุมราคาปุ๋ยด้วย

วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2520 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในการที่องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรจะยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเป็นทุนหมุนเวียนซื้อปุ๋ยได้เท่ากับราคาที่ประกวดราคาได้ และอนุมัติหลักการให้ยืมเงินที่ครบกำหนดจะส่งคืนกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร 46 ล้านบาท เพื่อใช้ใน

โครงการจำหน่ายปุ๋ยสำหรับการทำนาปรังและการเพาะปลูกอ้อยในปี 2520 รวมทั้งจ่ายเงินเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจำหน่ายปุ๋ยจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ให้แก่ องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรอนุมัติให้ส่งคืนเงินค่าปุ๋ยเมื่อเกิดหนี้สูญ เนื่องจากจำหน่ายปุ๋ยในครั้งนี้ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอสำหรับการซื้อปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟตให้ซื้อจากบริษัท ปุ๋ยเคมี จำกัด ตามราคาตลาด

วันที่ 20 เมษายน 2520 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรหักเงินขาดทุนจำนวน 2,287,091 บาท จากเงินทุนซื้อปุ๋ยนาตามโครงการอุดหนุนราคาปุ๋ยให้แก่เกษตรกร พ.ศ.2519 งวดที่ 2 ที่องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรจะต้องส่งคืนกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 20 เมษายน 2520 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรซื้อข้าวเปลือกเพื่อหักหนี้ค่าปุ๋ยในราคาใกล้เคียงกับราคาท้องถื่น โดยอนุโลมตามราคาแทรกแทงตลาดของรัฐ และให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรหักชดเชยการขาดทุนจากรายการข้าว ซึ่งได้รับซื้อเพื่อหักหนี้ปุ๋ยจากเงินที่ต้องส่งคืนกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 13 กรกฎาคม 2520 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรกู้ยืมเงินค่าซื้อปุ๋ยนาจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จำนวน 62,400,000 บาท เป็นเงินยืมไม่เสียดอกเบี้ย กำหนดส่งใช้คืนภายใน 1 ปี นับแต่วันลงนามกู้ยืมในบันทึกข้อตกลงระหว่างกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรกับองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร และให้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกรจ่ายเงินค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายปุ๋ยจำนวน 22,000 ตัน ละ 300 บาทเป็นเงิน 6,600,000 บาท โดยเป็นเงินจ่ายขาดตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 24 มกราคม 2521 คณะรัฐมนตรีมีมติจัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ภายในวงเงิน 69,500,000 บาท เพื่อดำเนินงานตามโครงการอุดหนุนราคาปุ๋ยให้แก่เกษตรกรสำหรับฤดูการปลูกข้าวนาปรังปี 2521 โดยให้เป็นเงินยืมไม่เสียดอกเบี้ย กำหนดชำระคืนภายใน 1 ปี และเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายปุ๋ยจำนวน 25,000 ตัน ตันละ 300 บาท เป็นเงิน 7,500,000 บาท โดยให้เป็นเงินจ่ายขาดให้แก่องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 25 เมษายน 2521 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามมติคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนให้มีการปรับตัวของตลาดปุ๋ยโดยเสรี โดยให้ยกเลิกการกำหนดค่าธรรมเนียมพิเศษสำหรับการนำเข้าปุ๋ยเคมีตามประกาศของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ 5/2521 โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการจัดซื้อปุ๋ยเคมีเพื่อจำหน่ายแก่เกษตรกรโดยเร็วเพื่อไม่ให้เกิดการขาดแคลนปุ๋ยและให้กระทรวงพาณิชย์หาช่องทางติดต่อแหล่งจำหน่ายในต่างประเทศเพื่อเป็นการสำรองปุ๋ย

วันที่ 25 เมษายน 2521 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรจัดหาปุ๋ยเคมี สำหรับการทำนาปี 2521/2522 จำนวน 100,000 ตัน โดยในจำนวนดังกล่าว ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรสั่งซื้อปุ๋ยโดยตรงจากบริษัทไทยเซ็นทรัลเคมี จำกัด

จำนวน 50,000 ตัน ในราคาตามข้อ 3 โดยส่งมอบภายในเดือนพฤษภาคม 2521 และอนุมัติให้ใช้เงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรสำหรับการสั่งซื้อตามข้อ 2 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 6 มิถุนายน 2521 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการให้จัดซื้อปุ๋ยจากประเทศรומาเนีย จำนวน 50,000 ตัน ในราคาไม่เกินตันละ 3,050 บาท และอนุมัติให้กระทรวงการต่างประเทศและกรมวิเทศสหการดำเนินการตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 11 กรกฎาคม 2521 คณะรัฐมนตรีมีมติเป็นกรณีพิเศษ เฉพาะรายตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอสำหรับร่างสัญญาซื้อขายปุ๋ยให้รองนายกรัฐมนตรี (นายสมภพ โหตระกิตย์) พิจารณาก่อน แล้วให้ดำเนินการต่อไปโดยด่วน

วันที่ 9 มกราคม 2522 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ คือให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรจำหน่ายปุ๋ยตามโครงการช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่น ในราคาเงินสดตันละ 2,600 บาท และเงินเชื่อตันละ 2,800 บาท และให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการนำปุ๋ยเข้ามาในราชอาณาจักร เป็นเงิน 13,968,981 บาท และให้ส่งใช้คืนเมื่อได้รับชำระเงินค่าปุ๋ย สำหรับค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายปุ๋ยตันละ 300 ให้จ่ายจากเงินค่าจำหน่ายปุ๋ยที่ได้รับความช่วยเหลือ

วันที่ 19 มิถุนายน 2522 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติการซื้อปุ๋ยนาจากผู้เสนอราคา จำนวน 17,000 ตัน เป็นเงิน 66,080,000 บาท และให้จัดซื้อจากบริษัท DAEWOO INDUSTRIAL COMPANY Ltd. ประเทศเกาหลี จำนวน 5,000 ตัน เป็นเงินประมาณ 19.5 ล้านบาท รวมเป็นปุ๋ยที่ขออนุมัติจัดซื้อในงวดนี้ ทั้งสิ้น 22,000 ตัน ในวงเงินประมาณ 85.58 ล้านบาท และขออนุมัติค่าใช้จ่ายให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรอีก ตันละ 300 บาท รวมวงเงิน 6.6 ล้านบาท โดยขอเป็นเงินยืมไม่เสียดอกเบี้ยสำหรับค่าปุ๋ยและเป็นเงินจ่ายขาดในกรณีค่าใช้จ่ายขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร (สำหรับราคาขายให้แก่เกษตรกรนั้น จะนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาในวันอังคารที่ 26 มิถุนายน 2522) ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 31 กรกฎาคม 2522 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติการจำหน่ายปุ๋ยนาปี 2522/2523 ให้แก่เกษตรกรตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ เพื่อให้เกษตรกรใช้ประโยชน์จากปุ๋ยได้ทันฤดูกาลเพาะปลูกต่อไปให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ ร่วมมือประสานงานกันในเรื่องนี้อย่างใกล้ชิดตลอดจนเร่งรัดกวาดขันเจ้าหน้าที่ดำเนินการให้ความสะดวกและถึงมือเกษตรกรโดยเร็วที่สุด

วันที่ 25 กันยายน 2522 คณะรัฐมนตรีมีมติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรจัดซื้อปุ๋ยสำรอง จำนวน 22,000 ตันโดยวิธีประกวดราคากับให้ยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเป็นค่าปุ๋ยจำนวน 22,000 ตัน เป็นเงินตามที่ประกวดราคาได้และให้เป็นค่าใช้จ่ายแก่ อดท. อีกตันละ 350 บาท เป็นเงิน 7,700,000 บาท และให้จ่ายจากเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรในลักษณะจ่ายขาดเพิ่มเป็นค่าใช้จ่ายแก่ อดท. อีกตันละ 50 บาท เป็นเงิน 4,500,000 บาท ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 8 มกราคม 2523 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่งตั้งคณะกรรมการจัดหาปุ๋ยนาของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อดำเนินการจัดหาปุ๋ยนาสูตรต่างๆ จำหน่าย

แก่เกษตรกร และสถาบันเกษตรกรในฤดูกาลผลิตปี 2522/2523 โดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายอาภรณ์ ศรีพิพัฒน์) เป็นประธาน และให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรยืมเงินโดยไม่เสียดอกเบี้ยจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเป็นค่าปุ๋ยนา ในวงเงิน 200,000,000 บาท โดยจ่ายขาดจากกองทุนฯ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 13 เมษายน 2523 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติการดำเนินการจัดซื้อปุ๋ยนาจากต่างประเทศหรือแหล่งอื่นอีกวิธีหนึ่ง เป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายนอกเหนือจากการประกวดราคาด้วยตามนัยมติคณะรัฐมนตรี 5 มกราคม 2523 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 20 เมษายน 2523 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบข้อเสนอเกี่ยวกับปัญหาเรื่องปุ๋ยของตัวแทนเกษตรกร จังหวัดฉะเชิงเทรา ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร จัดจำหน่ายปุ๋ยแก่เกษตรกรในอัตราไร่ละ 20 กิโลกรัม และจำหน่ายให้รายละไม่เกิน 400 กิโลกรัม ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 10 มิถุนายน 2523 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอทั้ง 4 ข้อ คือให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรจัดซื้อปุ๋ยในประเทศและต่างประเทศโดยวิธีพิเศษตามที่ได้ดำเนินการไปแล้วภายในวงเงินไม่เกิน 224,100,000 บาท และขออนุมัติเงินค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายปุ๋ยเป็นเงินไม่เกิน 16,450,000 บาท โดยจ่ายขาดจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จำหน่ายปุ๋ยแก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรในราคาเงินสดตันละ 4,700 บาท และให้ความเห็นชอบในการที่องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรจะจำหน่ายปุ๋ยเงินเชื่อผ่านในราคาสูงกว่าราคาเงินสด โดยเพิ่มเป็นค่าใช้จ่ายให้ธนาคารฯ เป็นค่าดำเนินงานร้อยละ 7.50 ต่อปี ของราคาปุ๋ยโดยให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรรับภาระในการติดตามการชำระหนี้และรับภาระหนี้สูญด้วย โดยให้ตัดคำว่า "และรับภาระในหนี้สูญ" ในข้อ 4 ออก

วันที่ 6 มกราคม 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบผลการประกวดราคาปุ๋ยนาเกรด 16-20-0 หรือ 18-22-0 หรือ 20-20-0 หรือ 22-22-0 จำนวนไม่เกิน 100,000 ตัน ซึ่งบริษัท เลี้ยวใต้ส่งเสริมเกษตรกรรม จำกัด เสนอราคาตันละ 4,644 บาท ทั้งที่แนวโน้มของราคาน้ำมันจะสูงขึ้นตามราคาของกลุ่ม โอเปค จำกัด เป็นวงเงินทั้งสิ้น 449 ล้านบาท ต่ำกว่าวงเงินที่ได้รับอนุมัติไว้ 475 ล้านบาท ทำให้ประหยัดเงินของรัฐได้ 26 ล้านบาท ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 3 มีนาคม 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรยืมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการนำเข้าจำหน่ายปุ๋ย ที่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่น โดยให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเพื่อเป็นค่าภาษีศุลกากร ภาษีการค้า ฯลฯ ในการนำปุ๋ยเข้าจำนวน 50,000 ตัน เป็นเงิน 19,467,500 บาท โดยไม่เสียดอกเบี้ย สิ้นภายใน 1 ปี กับอนุมัติเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรเป็นค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายปุ๋ยตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และมอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการคลังและกรมวิเทศสหการร่วมกันพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินค่าจำหน่ายปุ๋ยที่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่นหลังจากหักค่าใช้จ่ายต่างๆ แล้ว เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

วันที่ 22 กันยายน 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรจ่ายเงินทดรองให้แก่เกษตรกรที่ได้รับความเสียหายตามบัญชีรายชื่อสำรวจขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรและเกษตรกรอำเภอต่างๆ ในจังหวัดนนทบุรี และให้เกษตรกร ได้รับการชดเชยที่เป็นปุ๋ยที่ได้ใช้ไปแล้วโดยเฉลี่ยไร่ละ 50 กิโลกรัม โดยจะจ่ายให้ในจำนวนเนื้อที่ 1,601.75 ไร่ ภายในวงเงิน 2,005,750 บาท ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 23 มีนาคม 2525 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยให้สำนักงบประมาณจัดสรรเงินงบประมาณในปีงบประมาณ 2525 ให้บริษัทปุ๋ยเคมี ในวงเงิน 4 ล้านบาท เพื่อให้บริษัทฯ นำไปใช้จ่ายในการชำระบัญชีและหนี้ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายของบริษัทฯ ส่วนด้านหนี้สินให้กระทรวงการคลังเป็นผู้รับโอนภาระหนี้สินทั้งหมด กับให้กระทรวงการคลังเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ทั้งหมดด้วยและให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ช่วยรับภาระดูแลรักษาโรงงานผลิตปุ๋ยเคมี ในระหว่างรอหาผู้เช่าหรือร่วมลงทุน ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ สำหรับการชำระบัญชีขอให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 6 เดือน

วันที่ 30 มีนาคม 2525 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการการแลกเปลี่ยนมันสำปะหลังกับปุ๋ยเคมีของประเทศสาธารณรัฐเกาหลีและขายปุ๋ยเลขที่ 34/2525 และข้อตกลงระหว่าง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กับบริษัทไฮไดรอนเตอร์เนชั่นแนลอินคอร์ปอเรชั่นให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายตามสัญญาซื้อขายปุ๋ยกับบริษัท ไฮไดร่า ตัวแทนของกระทรวงเกษตรประเทศสาธารณรัฐเกาหลีตามกำลังเงินของกองทุนฯและเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุนฯและให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรทำความตกลงกับธนาคารกรุงไทย จำกัด(ป)เปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต (L/C) ในการซื้อปุ๋ยตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ

วันที่ 1 มิถุนายน 2525 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ในข้อ 1 และข้อ 2 โดยให้องค์การตลาด เพื่อเกษตรกรยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร เพื่อเป็นค่าภาษีศุลกากร ภาษีการค้า ฯลฯ และให้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรยืมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการ จำหน่ายปุ๋ยในอัตราตันละ 350 บาท เป็นเงิน 16,485,000 บาท โดยเป็นเงินยืมกำหนดชำระ คืนในภายในเวลาไม่เกิน 1 ปี ส่วนข้อ 3 อนุมัติให้องค์การตลาดฯ ได้รับเงินค่าใช้จ่ายในการ จำหน่ายปุ๋ยได้ตามที่จ่ายจริง แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินร้อยละ 5 ของยอดเงินจำหน่ายปุ๋ยที่ได้จำหน่ายไปจริงโดยให้จ่ายจากเงินจำหน่ายปุ๋ยที่ได้รับความช่วยเหลือ

วันที่ 5 เมษายน 2526 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรจำนวน 250 ล้านบาท เพื่อจ่ายเป็นค่าปุ๋ย 31,868 ตัน ราคาตันละ 4,820 บาทโดยเป็นเงินยืมไม่เสียดอกเบี้ยกำหนดชำระคืนภายใน 15 เดือน และให้ อดท.ใช้เงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเป็นเงินจ่ายขาดเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายปุ๋ย เป็นเงิน 18,153,800 บาท และให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรงดตัดดอกเบี้ยจากเกษตรกรระยะเวลา 6 เดือน นับจากวันที่ได้รับปุ๋ยสำหรับดอกเบี้ยที่ได้รับจากเกษตรกรเป็นค่าปุ๋ยให้ส่งคืนกองทุนฯ ทั้งหมดตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 5 เมษายน 2526 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการนำเข้าของปุ๋ยที่ได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่นเป็นเงิน 19,860,000

บาท และเป็นค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายปุ๋ย 17,500,000 บาท โดยเป็นเงินยืมไม่เสียดอกเบี้ยกำหนดส่งคืนภายใน 15 เดือน โดยหักจากเงินที่จำหน่ายปุ๋ยได้ก่อนส่งคืนกองทุนฯ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 12 เมษายน 2526 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยเข้าร่วมทุนในบริษัท ปุ๋ยแห่งชาติ โดยถือหุ้นในระยะเวลาเริ่มแรกในอัตราส่วนร้อยละ 25 เป็นเงิน 12.5 ล้านบาท ตามที่เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกเสนอ

วันที่ 5 กรกฎาคม 2526 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานเรื่องการกำหนดราคาจำหน่ายปุ๋ยเคมี (ปุ๋ยนา) และอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ปรับราคาปุ๋ยเคมีช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่น ที่องค์การตลาดฯ ยังมีเหลืออยู่ลดลงจากตันละ 4,200 บาท คงเหลือตันละ 3,995 บาท ซึ่งจะเป็นผลทำให้เงินที่นำส่งกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรตามมติคณะรัฐมนตรีลดลงตามส่วนเมื่อหักค่าใช้จ่ายต่างๆ ออกแล้ว และให้นำส่งกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรต่อไป ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอทั้งนี้ให้ปรับราคาปุ๋ยเคมีตั้งแต่วันที่ 6 กรกฎาคม 2526 เป็นต้นไป

วันที่ 6 มีนาคม 2527 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติผลการประชุมร่วมระหว่างกระทรวงการคลังกระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เกี่ยวกับการยกเว้นอากรขาเข้าปุ๋ยสำหรับใช้เป็นปุ๋ย หรือใช้ในอุตสาหกรรมผลิตปุ๋ยผสมโดยยูเรียที่นำเข้าโดยได้รับการยกเว้นภาษีตามประกาศกระทรวงการคลังที่จะจำหน่ายให้แก่ชุมชนสหกรณ์การเกษตรในราคาต้นทุน นั้นต้องเป็นยูเรียสำหรับปุ๋ยโดยตรง และต้องนำไปขายให้แก่เกษตรกรโดย ตรงเท่านั้นและให้ดำเนินการร่างประกาศกระทรวงการคลัง ที่ ศก. /2527 เรื่องหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการนำเข้า ยูเรียโดยไม่ต้องเสียอากรตามที่กระทรวงการคลังเสนอต่อไปได้

วันที่ 20 มีนาคม 2527 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้สถาบันเกษตรกรที่ซื้อปุ๋ยเชื่อจากองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อตก.) และประสบอุทกภัย ให้งดคิดดอกเบี้ยหรือราคาปุ๋ยที่มีเพิ่มขึ้นมีกำหนดเวลา 2 ปี ตั้งแต่วันได้รับปุ๋ย และ ถ้าเชื่อใหม่ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบการจำหน่ายปุ๋ยของ อตก. ลงวันที่ 11 กันยายน 2526 และสถาบัน เกษตรกรที่ไม่เคยขอซื้อปุ๋ยเชื่อแต่ประสบอุทกภัยและต้องการซื้อปุ๋ยเชื่อ จึงให้จำหน่ายราคาตันละ 4,200 บาท ผ่อนชำระภายใน 2 ปี โดยไม่คิดดอกเบี้ย ให้นับตั้งแต่วันที่ได้รับปุ๋ยเป็นต้นไปตามที่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอและในการดำเนินการให้หาแนวทางที่จะสามารถเรียกเงินคืนอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

วันที่ 26 มิถุนายน 2527 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจคือ เห็นชอบในหลักการให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) ดำเนินธุรกิจการค้าขององค์การฯ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์การฯ โดยอนุมัติจัดสรรเงินให้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกรจำนวน 300 ล้านบาท ให้ อ.ต.ก. กู้กำหนดชำระคืนภายใน 15 เดือน นับแต่วันรับเงินกู้และให้รับชำระหนี้ค่าปุ๋ยด้วยข้าวเปลือกได้ ส่วนการเบิกจ่ายเงินกองทุนฯ ให้เบิกจ่ายตามประมาณการที่จ่ายจริงเป็นงวดๆ แล้วรีบส่งคืนชำระหนี้เมื่อมีรายได้จากการขายพืชเศรษฐกิจกับให้ อ.ต.ก. ดำเนินธุรกิจการค้าขององค์การฯ กับพืชเศรษฐกิจอื่นๆ ได้ตามที่เห็นสมควรและให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ติดตามผลการดำเนินงานและรายงานให้คณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจทราบเป็นระยะๆ โดยเริ่มในเดือนธันวาคม 2527 นี้

วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2528 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ ดังนี้ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ยืมราคาปุ๋ยในราคาปัจจุบันไปจนสิ้นเดือนมีนาคม 2528 ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดหาและจำหน่ายปุ๋ยเคมีตามโครงการความช่วยเหลือเพิ่มผลผลิตของรัฐบาลญี่ปุ่น ปี 2528 ประมาณ 57,372 ตัน ทำความตกลงแลกเปลี่ยนปุ๋ยเคมีของเกาหลี จำนวน 110,000 ตัน กับมันสำปะหลังและข้าวฟ่างของไทยในมูลค่าที่ดัดเทียมกันแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมการจัดหาและจำหน่ายปุ๋ยนาให้แก่เกษตรกรตามโครงการทั้งในส่วนกลางและส่วนจังหวัด จัดทำแผนปุ๋ยนาสำหรับช่วงเวลาที่เหลือในปีเพาะปลูก 2528/2529 โดยกำหนดราคาจำหน่ายปุ๋ยของ องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรให้กระทรวงพาณิชย์พิจารณาติดตามมาตรการควบคุมราคาปุ๋ยเคมีในประเทศอย่างใกล้ชิดเพื่อให้เอกชนสามารถนำปุ๋ยเข้ามาจำหน่ายในประเทศได้เป็นปกติตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ

วันที่ 19 มีนาคม 2528 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้จัดสรรจ่ายขาดกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรจำนวน 15 ล้านบาท ให้กรมพัฒนาที่ดินเพื่อเป็นค่าจัดซื้อสารตัวเร่งในการทำปุ๋ยหมักจำนวน 10.5 ล้านบาท และค่าสารสกัดอินทรีย์ประเภทฮิวมิค แอซิด จำนวน 4.5 ล้านบาท ตามโครงการเร่งรัดปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุเพื่อลดต้นทุนการผลิตปี 2528 ทั้งนี้เพื่อให้ดินเหมาะสมกับการปลูกพืชยิ่งขึ้น ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 7 พฤษภาคม 2528 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ ตามข้อเสนอของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้แก้ไขข้อความตามข้อ 3 ของมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2528 เรื่อง การจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรภาคฤดูการผลิต ปี 2528/2529 โดยใช้ความต่อไปนี้แทนให้ความเห็นชอบการจำหน่าย ปุ๋ยนาสูตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยยืมราคาจำหน่ายปุ๋ยปัจจุบันไปจนสิ้นเดือนมิถุนายน 2528 ทั้งนี้ ให้จำหน่ายเฉพาะแก่เกษตรกรเพียง รายละไม่เกิน 500 กิโลกรัม ตามวิธีการที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จังหวัดกำหนดขึ้นเพื่อให้ถึงมือเกษตรกรชั้นผู้น้อยอย่างแท้จริง ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ

วันที่ 2 กรกฎาคม 2528 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรในวงเงิน 358 ล้านบาท เพื่อจัดซื้อปุ๋ยนาจำนวน 68,000 ตัน โดยไม่เสียดอกเบี้ย ชำระคืนภายใน 15 เดือน อนุมัติเงินจ่ายขาดจากเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรเป็นค่าธรรมเนียมในการเปิด Domestic L/C กับธนาคารกรุงไทยให้ยืมราคาจำหน่ายปุ๋ยนาสูตร สำหรับภาคกลาง ภาคเหนือภาคตะวันออกเฉียงเหนือถึงวันที่ 30 กันยายน 2528 และภาคใต้ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2528 การชดเชยการขาดทุนจากการจำหน่ายปุ๋ยให้ใช้จากเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรวงเงิน 171 ล้านบาท ให้มีตัวแทนจำหน่ายปุ๋ยของ องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรขึ้นในจังหวัดต่างๆ ในระดับอำเภอ ตามความเหมาะสมให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดซื้อปุ๋ยเดี่ยว (21-0-0) เพิ่มเติมจำนวน 20,000 ตัน โดยยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรตามเงื่อนไขการจัดหาปุ๋ยเคมีตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ

วันที่ 3 มกราคม 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้บริษัทไฮโดรอินเตอร์เนชั่นแนลอินคอร์ปอเรชั่น จำกัด ส่งออกข้าวโพดแทนการส่งออกมันเส้น และมันอัดเม็ดในมูลค่าเท่ากับการนำเข้าปุ๋ยเคมีจากสาธารณรัฐเกาหลีตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 7 มกราคม 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ยืมราคาจำหน่ายปุ๋ยนาสูตร ไปจนกระทั่งสิ้นสุดการทำนาปี 2529 คือ 30 มิถุนายน 2529 และยืมราคาจำหน่ายปุ๋ยสูตร 15/15/15 สำหรับโครงการปลูกพืชอื่นทดแทนมันสำปะหลังในปีการผลิต 2529/2530 ไปจนถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2529 ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ

วันที่ 1 กรกฎาคม 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานผลการดำเนินโครงการจัดหาปุ๋ยนาให้เกษตรกร ว่าได้แลกเปลี่ยนข้าวเปลือก ซึ่งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรได้รับซื้อจากเกษตรกรกับปุ๋ยนา จำนวน 150,000 ตัน และคาดว่าจะขาดทุนจากการแลกเปลี่ยนครั้งนี้ประมาณ 170 ล้านบาท เพราะซื้อข้าวในราคาสูงกว่าราคาตลาดและขายปุ๋ยในราคาต่ำกว่าราคาตลาด แต่ถ้าเก็บข้าว ที่รับซื้อไว้และขายเอง จะขาดทุนมากกว่าเพราะราคาข้าวเปลือกมีแนวโน้มลดลง และปุ๋ยนาของ รัฐบาลมีเหลือเพียงเล็กน้อย สำหรับปุ๋ยนาที่ยังขาดอีก 50,000 ตัน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะดำเนินการแลกเปลี่ยนกับข้าว ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2529 ต่อไป

วันที่ 1 กรกฎาคม 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติให้บรรษัททุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กู้เงินจากกองทุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจ โป้นทะเลแห่งญี่ปุ่น ตามโครงการปุ๋ยแห่งชาติ วงเงิน 20,206 ล้านบาท โดยมีกระทรวงการคลัง ค้ำประกันเงินกู้ ในวงเงินไม่เกิน 12 เท่าของเงินกองทุน (เท่ากับ 2,451.06 ล้านบาท) และให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้ลงนามในสัญญาค้ำประกันเงินกู้ในนามรัฐบาลไทย ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

วันที่ 1 กรกฎาคม 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรยืมเงินในวงเงิน 60 ล้านบาท โดยไม่เสียดอกเบี้ยระยะเวลา 2 ปี จากงบโครงการเพิ่มผลผลิตอาหารจากญี่ปุ่น เพื่อจัดซื้อสารอินทรีย์ฮิวมิคแอซิดจากประเทศจีน และงบจ่ายขาดเป็นค่าบริหารแก่องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร และกรมพัฒนาที่ดินในวงเงินไม่เกิน 2 ล้านบาท โดยให้ตกลงกับสำนักงบประมาณตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 1 กรกฎาคม 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานผลการดำเนินโครงการจัดหาปุ๋ยนาให้เกษตรกร ว่าได้แลกเปลี่ยนข้าวเปลือก ซึ่งองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรได้รับซื้อจากเกษตรกรกับปุ๋ยนา จำนวน 150,000 ตัน และคาดว่าจะขาดทุนจากการแลกเปลี่ยนครั้งนี้ประมาณ 170 ล้านบาท เพราะซื้อข้าวในราคาสูงกว่าราคาตลาดและขายปุ๋ยในราคาต่ำกว่าราคาตลาด แต่ถ้าเก็บข้าว ที่รับซื้อไว้และขายเอง จะขาดทุนมากกว่าเพราะราคาข้าวเปลือกมีแนวโน้มลดลง และปุ๋ยนาของ รัฐบาลมีเหลือเพียงเล็กน้อย สำหรับปุ๋ยนาที่ยังขาดอีก 50,000 ตัน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะดำเนินการแลกเปลี่ยนกับข้าว ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2529 ต่อไป

วันที่ 8 กรกฎาคม 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบประวัติความเป็นมาและสถานะของโครงการปุ๋ยแห่งชาติ โดยเริ่มจากการขุดพบก๊าซธรรมชาติบริเวณอ่าวไทย และมีการพัฒนาจนนำไปใช้รัฐบาลจึงให้มี

การผลิตปุ๋ยเคมี ในประเทศจากก๊าซธรรมชาติ โดยจัดตั้งบริษัท ปุ๋ยแห่งชาติ จำกัด จดทะเบียนวันที่ 11 พฤศจิกายน 2525 ด้วยทุนจดทะเบียนครั้งแรก 50 ล้านบาท โดยรัฐบาลและเอกชนเป็นผู้ถือหุ้นและมีเงินลงทุนในโครงการทั้งสิ้น 486 ล้านบาทเหรียญสหรัฐ ความก้าวหน้าของโครงการบริษัทปุ๋ยแห่งชาติ ร่วมกับการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย จัดซื้อที่ดินสำหรับก่อสร้างโรงงานที่ตำบลมาตาพุด จังหวัดระยอง ได้แล้วรวม 845 ไร่ ส่วนแผนงานสำหรับการดำเนินการได้จัดหาเงินกู้ OECF และ IFC เพียงพอแล้วและจะเริ่มการก่อสร้างโดยใช้เวลา 31 เดือน ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

วันที่ 23 กันยายน 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการของหลักเกณฑ์การแลกเปลี่ยน ผลผลิตการเกษตรของไทยกับน้ำมันเชื้อเพลิงยูทอปิจัย ปุ๋ยเคมี ฯลฯ กับให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ และ กระทรวงการต่างประเทศร่วมกันเจรจาเพื่อแลกเปลี่ยนผลผลิตการเกษตรที่มีปัญหาการตลาดและราคา ตกต่ำโดยเฉพาะข้าว ข้าวโพด และมันสำปะหลัง กับน้ำมันเชื้อเพลิง ยูทอปิจัย ฯลฯ ที่จำเป็นต้องนำเข้าโดยด่วน ที่สุด โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีไปพิจารณาประกอบการดำเนินการด้วย ดังนี้ ในการเจรจาควรให้ประเทศคู่สัญญาหาวิธีหรือจัดหาแหล่งรับซื้อผลผลิตการเกษตรจากประเทศไทยในอื่นๆ ให้ด้วย วิธีการชำระเงินเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทั้งสองฝ่าย ควรใช้วิธีหักกลบลบหนี้ตามราคาสินค้าที่ซื้อขายระหว่างกัน ในการดำเนินการเพื่อแลกเปลี่ยนผลผลิตการเกษตร ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประสานงานกับคณะอนุกรรมการการค้าแบบแลกเปลี่ยนในภาครัฐด้วย ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 23 ธันวาคม 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบกำหนดราคาจำหน่ายปุ๋ยเคมีของ รัฐบาลเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ในข้อ 1,3.1 และ 5 ดังนั้นอนุมัติ ราคาจำหน่ายปุ๋ยเคมีของรัฐบาลตามที่ได้กำหนดใหม่ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2530 เป็นต้นไปและอนุมัติให้ องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรยืมเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายปุ๋ยในอัตรา ต้นละ 350 บาท กับให้ ยกเลิกคณะกรรมการควบคุมการจัดหา และจำหน่ายปุ๋ยให้แก่เกษตรกรทั้งในส่วนกลาง และส่วนจังหวัด ฯลฯ สำหรับการชดเชยผลการขาดทุนและค่าบริการในการจำหน่ายในข้อ 2 และ 3.2 ให้ถือว่ารัฐบาล จะชดเชยให้ไม่เกินร้อยละ 5 ของยอดเงินจำหน่ายปุ๋ยที่รับจริงและองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรรับผิดชอบในหนี้ สูญด้วยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับไปพิจารณาว่าจะดำเนินการได้หรือไม่เพียงใดแล้วเสนอ คณะรัฐมนตรีและในการกรณีปุ๋ยเคมีของรัฐบาลไม่เพียงพอแก่การจำหน่ายต้องหาเพิ่มเติมให้เสนอ คณะรัฐมนตรีพิจารณาเป็นคราวๆ ไป

วันที่ 30 ธันวาคม 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบกับโครงการรับชำระหนี้ค่าปุ๋ยด้วย ข้าวเปลือกและรับซื้อข้าวเปลือกฤดูการผลิตปี 2529/2530 ขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ตามที่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอทั้ง 4 ข้อ โดยมีเงื่อนไขดังนี้ 1) หากโครงการดำเนินการแล้วระยะหนึ่ง และมีแนวโน้มว่าจะไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดให้กระทรวงยุติธรรมยุติการดำเนินงานตามโครงการ ทันที 2) มอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่องค์การตลาดเพื่อ เกษตรกรอย่างใกล้ชิดและให้รายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการนโยบายและมาตรการข้าวทราบ เป็นระยะๆ 3) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานให้เป็นภาระขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรทั้งสิ้น

วันที่ 6 มกราคม 2530 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง (นายศุภชัย พานิชภักดิ์) ร่วมกันพิจารณาในรายละเอียดเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาโดยด่วนกรณีที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอคณะรัฐมนตรีให้อนุมัติการชดเชยผลการขาดทุนและค่าบริการในการจำหน่ายปุ๋ยให้แก่องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร

วันที่ 20 มกราคม 2530 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติการชดเชยผลการขาดทุนเนื่องจากผลต่างระหว่างต้นทุนซื้อกับราคาปุ๋ยที่จำหน่ายตามนโยบายรัฐให้ถือเป็นเงินจ่ายขาดกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร โดยให้กองทุนฯ หักจากยอดหนี้ที่องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรยืมจากกองทุนฯ และให้ค่าบริการในการจำหน่ายปุ๋ยในอัตราร้อยละ 3 ของยอดเงินจำหน่ายปุ๋ยสุทธิที่เรียกเก็บหนี้คืนได้โดยให้ถือเป็นเงินจ่ายขาดจากกองทุน ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอซึ่งเป็นการอนุมัติครั้งสุดท้ายและให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรส่งคืนเงินกู้และเงินยืมจากกองทุนฯ ที่ค้างชำระตามเงื่อนไขในการกู้เงินและการยืมจากกองทุน โดยรีบด่วนให้สำนักงานตรวจสอบฐานะและผลการดำเนินงานขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรและงบการเงินขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรตั้งแต่ ปี 2527-2529 แล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีภายใน 90 วัน

วันที่ 24 มีนาคม 2530 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการให้ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยลดราคาจำหน่ายปุ๋ยของ องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2530 และเพื่อให้คณะรัฐมนตรี พิจารณาอนุมัติชดเชยผลขาดทุนจากการลดราคาปุ๋ย ค่าใช้จ่ายและค่าบริการจากการจำหน่ายปุ๋ยใน ครั้งนี้อย่างรอบครอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำหน่ายปุ๋ยที่ยัง เหลืออยู่จริงรวมทั้งเสนอวิธีการที่เหมาะสมและเป็นธรรมที่สุด แล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

วันที่ 28 เมษายน 2530 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจัดสรรเงินจ่ายขาดจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายของศูนย์ประสานงานกับภาคเอกชนเพื่อพัฒนาการเกษตรตามโครงการแลกเปลี่ยนน้ำมันสำหรับปุ๋ยเคมีจากเกาหลีเป็นจำนวนเงิน 2,862,760 บาท ตามความเห็นของสำนักงานประมาณ

วันที่ 9 มิถุนายน 2530 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้กระทรวงพาณิชย์จำหน่ายปุ๋ยที่ซื้อจากเซเนกัลในงวดที่ 1 และ 2 ให้แก่ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย (ชสท.) ในราคาตันละ 3,250 บาท โดยไม่ต้องเปลี่ยนกระสอบใหม่และให้ชำระค่าปุ๋ยภายใน 90 วัน

วันที่ 7 กรกฎาคม 2530 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรนำปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 จำนวน 20,000,000 ตัน ที่สำรองไว้จำหน่ายให้แก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกร หรือผู้ที่มีสิทธิขอซื้อปุ๋ยตามระเบียบขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรชำระเงินคืนแก่กองสงเคราะห์เกษตรกรภายใน 1 ปี 6 เดือน โดยไม่เสียดอกเบี้ย และให้ดำเนินการต่อไปได้ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 8 กันยายน 2530 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามข้อเสนอของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เรื่องการสำรวจมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้เสนอขอให้เปลี่ยนหลักเกณฑ์การจำหน่ายปุ๋ยให้เกษตรกร อัตราละไม่เกิน 500 กิโลกรัม/ไร่ โดยไม่จำกัดปริมาณการ

จำหน่ายซึ่งคณะรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจมีมติให้คงหลักเกณฑ์การจำหน่ายปุ๋ยให้เกษตรกรรายละไม่เกิน 500 กิโลกรัม ไว้เช่นเดิม เพื่อให้การจำหน่ายปุ๋ยถึงมือเกษตรกรรายย่อยอย่างแท้จริงตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ

วันที่ 15 กันยายน 2530 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัดเป็นผู้จำหน่ายปุ๋ย จากเซเนกัลสูตร 16-20-0 ในราคาตันละ 3,800 บาท ในราคาเดียวกับปุ๋ยของ องค์การตลาดเพื่อการเกษตรซึ่งรวมค่าใช้จ่ายต่างๆ ไว้แล้ว

วันที่ 17 พฤศจิกายน 2530 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเงินจ่ายขาดจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการนำเข้าและจำหน่ายปุ๋ยที่ได้รับความช่วยเหลือจากญี่ปุ่น ปี 2530 ในอัตราไม่เกินตันละ 300 บาท และ 280 บาท โดยให้ อ.ต.ก. วางมาตรการควบคุมดูแลการใช้ จ่ายเงินให้เป็นไปโดยประหยัดและถูกต้องสำหรับราคาระหว่างปุ๋ยที่ได้รับความช่วยเหลือจากญี่ปุ่นทั้ง 3 สูตรตามที่กระทรวง เกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์สั่งการเร่งรัด อ.ต.ก. จัดส่งงบการเงินประจำปี 2529 ให้ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบโดยด่วนรวมทั้งเร่งรัดให้ดำเนินงานปิดบัญชีสำหรับงวดปี 2531 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2529 -30 กันยายน 2530 ให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว

วันที่ 12 มกราคม 2531 คณะรัฐมนตรีมีมติให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินรับไป ดำเนินการตรวจสอบผลการขาดทุนและค่าใช้จ่ายต่างๆ จากการแลกเปลี่ยนข้าวสารกับปุ๋ยเคมีที่ขอหักเป็น เงินจ่ายขาดจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรและให้การรับรองก่อน ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ กับให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายมีชัย ฤชุพันธุ์) และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง (นายศุภชัย พานิชภักดิ์) รับเรื่องดังกล่าวไปพิจารณาเทียบเคียงกับกรณีขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรเพื่อ ความถูกต้องเป็นธรรมและสุจริต

วันที่ 12 เมษายน 2531 คณะรัฐมนตรีให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และ กระทรวงการคลังรับไปพิจารณาทบทวนนโยบายการจัดหาปุ๋ยเคมีให้แก่เกษตรกรทั้งระบบและให้กระทรวง พาณิชยศึกษาต้นทุนราคาระหว่างปุ๋ยที่นำเข้าจากต่างประเทศมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาทบทวนนโยบาย ดังกล่าวแล้วเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาในวันที่ 19 เมษายน 2531 กรณีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขอ อนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรดำเนินการตามแผนจัดหาปุ๋ยเคมีจำนวน 150,000 ตัน เพื่อช่วยเหลือ เกษตรกรประจำปี 2531

วันที่ 19 เมษายน 2531 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้รองนายกรัฐมนตรี (พลเรือเอก สนิธิ บุญยะชัย) ไปร่วมพิจารณากับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ เรื่องการจัดหาปุ๋ยเคมีให้เกษตรกรทั้งระบบ แล้วให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา) ในวันที่ 26 เมษายน 2531 ตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอ

วันที่ 26 เมษายน 2531 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการการจัดตั้งคณะกรรมการ กลางจัดหาปุ๋ย และให้ทุกหน่วยงาน จำหน่ายปุ๋ยแก่เกษตรกรถึงพื้นที่ระดับอำเภอในราคาเดียวกัน โดยรัฐบาลจะชดเชยการขาดทุนอันเนื่องมาจากค่าใช้จ่ายในการขนส่งและการจัดการ ตามที่รองนายกรัฐมนตรี (พลเรือเอก สนิธิ บุญยะชัย) เป็นประธานและให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่า

กระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และผู้แทนจากองค์การตลาดเพื่อการเกษตร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร องค์การคลังสินค้า ฯลฯ เป็นกรรมการ โดยให้ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตั้งแต่นั้นเป็นต้นไป

วันที่ 3 พฤษภาคม 2531 คณะรัฐมนตรีมีมติ 1. อนุมัติการขอย้ายเวลาการชำระค่าปุ๋ยต่อกระทรวงพาณิชย์ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้แก่ขมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2530 ขยายการชำระค่าปุ๋ยของชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัดให้แก่กระทรวงพาณิชย์ จากเดิม เป็นให้ชำระภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2531 2. สำหรับการขอให้ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัดชำระดอกเบี้ยให้แก่กระทรวงพาณิชย์ นั้นอนุมัติให้ใช้เงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเป็นเงินจ่ายขาดเพื่อชำระดอกเบี้ยดังกล่าว

วันที่ 24 พฤษภาคม 2531 คณะรัฐมนตรีมีมติ 1. เห็นชอบให้จัดหาปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร สำหรับฤดูกาลผลิตปี 2531/2532 เฉพาะในช่วงนาปี (มิถุนายนถึงกันยายน 2531) จำนวน 100,000 ตัน ทั้ง 2 สูตรในราคาและการส่งมอบตามการพิจารณาของคณะทำงานจัดหาปุ๋ยโดยวิธีพิเศษ เป็นกรณีเฉพาะรายโดยมีเงื่อนไขให้จัดซื้อปุ๋ยนำเข้าจากต่างประเทศใหม่ที่มี คุณภาพถูกต้องตามมาตรฐาน 2. ให้แก่ขมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2531 โดยให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรเป็นผู้จัดหาปุ๋ยให้เป็นไปตามความต้องการของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด โดยใช้เงินยืมจากกองทุนฯ แทนที่ได้รับชำระหนี้ 3. ให้หน่วยงานจำหน่ายปุ๋ยของรัฐจำหน่ายปุ๋ยในราคาทุนจากการจัดหาเป็นราคาเดียวกันถึงพื้นที่ระดับอำเภอและต้องต่ำกว่าราคาท้องตลาด 4. ให้จัดสรรเงินจ่ายขาดจากกองทุนฯ สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการขนส่งและการจัดจำหน่ายปุ๋ย ให้แก่หน่วยงานจำหน่ายปุ๋ยของรัฐ ตามที่จ่ายจริงในอัตราไม่เกินตันละ 280 บาท 5. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกระทรวงการคลังควบคุมดูแลการจัดหาและจำหน่ายปุ๋ยครั้งนี้ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยและถูกต้อง 6. ในปีต่อไปให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เตรียมเสนอแผนการจัดหาปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรต่อคณะกรรมการกลางจัดหาปุ๋ยล่วงหน้า ให้ทันต่อความต้องการของเกษตรกร

วันที่ 12 กรกฎาคม 2531 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบผลการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 17 พฤศจิกายน 2530 ขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอและผลการตรวจสอบและรับรองการเงิน โครงการข้าวแลกปุ๋ย ของกรมส่งเสริมสหกรณ์อนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรหักผลขาดทุนจากการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลตั้งแต่ปี 2518 - 2528 จากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จำนวน 5 โครงการ เป็นเงิน 1,384.35 ล้านบาท ตามที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเสนอกับให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ (ชสท.) หักผลขาดทุนสุทธิจากการดำเนินงานตามโครงการข้าวแลกปุ๋ยจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร เป็นเงิน 97.03 ล้านบาท โดยไม่รวมผลขาดทุนจากการซื้อข้าวสาร

วันที่ 6 กันยายน 2531 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรจำหน่ายปุ๋ยได้เช่นเดียวกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์และชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย โดยให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร เป็นค่าปุ๋ยจำนวน 492.5 ล้านบาท โดยไม่เสียดอกเบี้ยชำระคืนภายใน 20 เดือน และค่าใช้จ่ายใน

การขนส่งและการจัดจำหน่ายอีกไม่เกินตันละ 280 บาท เป็นเงิน 28 ล้านบาท โดยให้หน่วยงานทั้งสามรับเงินในส่วนนี้ด้วยพร้อมทั้งกำหนดราคาจำหน่ายปุ๋ยในราคาถึงพื้นที่ระดับอำเภอทั้งราคาเงินสดและเงินเชื่อ กับให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรได้รับในการเปิดแอลซีเมื่อองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรได้รับเงินจากการจำหน่ายปุ๋ยให้ส่งคืนกองทุนฯ โดยเกี่ยวกับให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกระทรวงคมนาคม ควบคุมดูแลจัดหาและจำหน่ายปุ๋ยให้เรียบร้อยถูกต้องและถึงมือประชาชนโดยเร็ว

วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2532 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการให้ยกเว้นเรื่องค่าบริการในการจำหน่ายปุ๋ยอัตราร้อยละ 3 และค่าใช้จ่าย ในการเปิด แอล/ซีและการชดเชยผลขาดทุน โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมพิจารณาในเรื่องนี้กับรองนายกรัฐมนตรี (นายพิชัย รัตตกุล) ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เสนอ และอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการสำหรับการจัดหาปุ๋ยโดยวิธีการค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์แจ้งกระทรวงพาณิชย์พิจารณาความเหมาะสมในเรื่องราคาก่อน และให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรรับไปพิจารณาตามข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการจ้าง ลูกจ้างชั่วคราวขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรว่าจะสมควรกำหนดให้มีฐานะเป็นลูกจ้างประจำได้หรือไม่ด้วย

วันที่ 28 มีนาคม 2532 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบญัตติด่วนเรื่องปุ๋ยขาดแคลน โดยได้แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลการปฏิบัติการจัดหาปุ๋ยเพื่อเกษตรกรขึ้นเพื่อเร่งรัดและเสนอแนะแนวทางการจัดปุ๋ยให้เกษตรกรได้รับปุ๋ยทันตามกำหนดโดยได้ประสานงานกับ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกจังหวัด และกลุ่มเกษตรกรในปี 2532 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดหาปุ๋ยไว้จำหน่ายแล้ว ดังนี้ จัดหาปุ๋ย 100,000 ตัน โดยให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยนำไปจำหน่ายแก่เกษตรกรและประเทศญี่ปุ่นได้ให้การช่วยเหลือปุ๋ยเคมีประมาณ 39,891 ตัน นอกจากนี้ยังได้จัดทำแผนจัดหาปุ๋ยเคมีสำหรับปี 2532 - 2533 เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อขออนุมัติในหลักการให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรนำเงินที่ครบกำหนดส่งคืนกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรกลับไปหมุนเวียนซื้อปุ๋ยจำนวน 310,000 ตัน ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2532 อนุมัติในหลักการแล้วตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 4 เมษายน 2532 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรปรับราคาจำหน่ายปุ๋ยเคมีคงเหลือทั้งหมดในสต็อกและปุ๋ยที่ได้รับตามโครงการช่วยเหลือเพื่อเพิ่มผลผลิตทางอาหารจากญี่ปุ่น ปี 2530/2531 กับทั้งปุ๋ยที่จะจัดหาต่อไปและอนุมัติให้เกษตรกรทำการขนส่งปุ๋ยเคมีจากคลังปัจจัยการผลิตขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรไปยังที่ตั้งของผู้ซื้อปุ๋ยเคมีได้ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอโดยในการขนส่งนั้นให้องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์เป็นผู้ดำเนินการขนส่งต่อไปได้โดยให้คิดราคาค่าขนส่งตามความเป็นจริงและเปิดโอกาสให้เกษตรกรสามารถทำการขนส่งปุ๋ยเคมีด้วยตนเองได้

วันที่ 30 พฤษภาคม 2532 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรทำสัญญาซื้อปุ๋ยเคมีกับบริษัทเกษตรรุ่งเรืองพืชผล จำกัดเนื่องจากซื้อได้ในราคาต่ำกว่าท้องตลาด ถ้าซื้อในราคาเงินสด ให้จำหน่ายเมตรตันละ 5,000/5,200/- 5,500 บาท สำหรับปุ๋ยสูตร 16 - 20 - 0/16 - 16 - 8/15 - 15 - 15ตามลำดับราคาเงินเชื่อหากชำระใน 1 ปี ดอกเบี้ย 9% ต่อปี ของราคาเงินสดถ้าเกิน 1 ปีส่วนที่

เกินเสียดอกเบี้ย 12% ต่อปีทั้งนี้ได้อนุมัติเงินจ่ายขาดจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรเป็นค่าดอกเบี้ยเงินกู้ที่ชำระในเวลา 1 ปี กับค่าขนส่งและจัดจำหน่าย โดยให้จ่ายจากบัญชีโครงการปุ๋ย 2532/2533 ไปก่อนตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ส่วนค่าใช้จ่ายในการเปิดแอลซีและค่าบริการในการจำหน่ายปุ๋ยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอรองนายกรัฐมนตรี (นายพิชัย รัตตกุล) พิจารณาอนุมัติก่อนจะดำเนินการต่อไป

วันที่ 22 สิงหาคม 2532 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบปัญหาปุ๋ยปลอมระบาดในภาคอีสาน ซึ่งนายกรัฐมนตรีเสนอว่าควรดำเนินการโดยเฉียบขาดและชี้แจงให้ประชาชนทราบว่ารัฐบาลได้ดำเนินการแก้ปัญหาเรื่องนี้อย่างจริงจังแล้วโดยมอบให้กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงการคลังรับไปดำเนินการตามที่นายกรัฐมนตรี เสนอ

วันที่ 31 ตุลาคม 2532 คณะรัฐมนตรีมีมติไม่อนุมัติเงินจ่ายขาดจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรเพราะการจำหน่ายปุ๋ยขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรนั้นได้ดำเนินการไปโดยไม่ได้อนุมัติคณะรัฐมนตรีในเรื่องค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายและเงินค่าบริการก่อนและไม่อนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรได้รับการชดเชยผลขาดทุน เป็นเงิน 6,286,890 บาท เพราะมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2530 ได้อนุมัติชดเชยผลการขาดทุนทุกโครงการแล้ว

วันที่ 27 ธันวาคม 2532 อนุมัติให้มีมติอนุมัติให้เงินยืมค่าสารชีวมิคแอซิด จำนวน 408,000 ลิตร วงเงิน 60 ล้านบาท ขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรเป็นเงินจ่ายขาดจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอเนื่องจากกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในขอรับสารดังกล่าวเพื่อนำไปแจกจ่ายแก่เกษตรกรในภาคอีสานตาม โครงการน้ำพระทัยจากในหลวง ในรูปให้เปล่ากับอนุมัติให้ยกเว้นเบี้ยปรับสำหรับเงินยืม ดังกล่าวให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

วันที่ 22 พฤษภาคม 2533 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติของคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกรที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ยกเว้นการกำหนดราคาจำหน่ายปุ๋ย โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร) เบิกจ่ายค่าใช้จ่ายจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการนำเข้าและจำหน่ายปุ๋ยที่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่น ประจำปี 2531 ในอัตราเมตริกตันละไม่เกิน 580 บาท ตามที่จ่ายจริงเป็นคราวๆ ไปแทนการยืมเงินจากกองทุนฯ ทั้งจำนวนไปสำรองจ่ายเพื่อการดังกล่าวตามความเห็นของกระทรวงการคลังและให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ปรับโครงสร้างราคาจำหน่ายปุ๋ยโดยให้สำนักนายกรัฐมนตรี (กรมวิเทศสหการ) รับไปติดต่อขอความช่วยเหลือในเรื่องปุ๋ยเคมีจากประเทศญี่ปุ่นเพิ่มเติมต่อไป

วันที่ 5 มิถุนายน 2533 คณะรัฐมนตรีมีมติหลักการให้ลดราคาจำหน่ายปุ๋ยที่เหลือจากการจำหน่ายและปุ๋ยที่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่นที่เหลืออยู่จำนวนไม่เกิน 168,620.30 ตัน ส่วนจะลดราคาในอัตราตันละเท่าใด (โดยให้กำหนดได้ไม่เกินตันละ 1,000 บาท) ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับไปพิจารณาดำเนินการต่อไปได้และทั้งนี้ไม่ให้มีผลย้อนหลัง และให้มีการชดเชยผลขาดทุนอันเนื่องจากการปรับลดราคาจำหน่ายปุ๋ย ตามแนวทางที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 5 มิถุนายน 2533 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการการช่วยเหลือเกษตรกรลูกหนี้ค้าปุ๋ยขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรตามมติคณะกรรมการองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรโดยให้ขยายเวลาการชำระหนี้และงดคิดดอกเบี้ยในส่วนที่สถาบันเกษตรกรซื้อปุ๋ยจากองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรระหว่างเดือน ตุลาคม - ธันวาคม 2531 ออกไปถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2533 และเมื่อพ้นกำหนดองค์การจะคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 12 ต่อปีและให้สิทธิการซื้อปุ๋ย เงินเชื่อสำหรับฤดูกาลผลิตปี 2532/2533 ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบที่ถือใช้ในปัจจุบันตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 10 กรกฎาคม 2533 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบการลดราคาจำหน่ายปุ๋ยเคมีที่เหลือจากการจำหน่าย และปุ๋ยที่ได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่น ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2533 ซึ่งคณะกรรมการบริหารกิจการขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรพิจารณาให้ความเห็นชอบและประกาศราคาจำหน่ายปุ๋ยแล้ว ตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน 2533 เป็นต้นไป ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 7 สิงหาคม 2533 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรให้บริการขนส่งปุ๋ยจากภาคเอกชนหรือแหล่งอื่นๆ และให้เกษตรกรขนส่งปุ๋ยด้วยตนเองได้ เนื่องจาก รสพ.ไม่สามารถขนส่งปุ๋ยได้ทันตามต้องการส่วนค่าใช้จ่ายในการขนส่งให้ติดตามที่จ่ายจริงโดยอัตราถ่วงเฉลี่ยไม่เกินตันละ 280 บาทและต้องมีหลักฐานให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบด้วยนอกจากนี้ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับความเห็นของกระทรวงคมนาคมไปพิจารณาดำเนินการต่อไปคือให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรจัดทำแผนการขนส่งปุ๋ยในระยะยาวมีการจัดเตรียมสถานที่สำหรับขนปุ๋ยขึ้นให้สะดวกรวดเร็วและให้พิจารณาค่าขนส่งให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน

วันที่ 27 พฤศจิกายน 2533 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเรื่องกำหนดราคาจำหน่ายปุ๋ยเคมีที่ได้รับการช่วยเหลือจากญี่ปุ่น ประจำปี 2531 ตามมติคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกร สำหรับปุ๋ยสูตร 15 - 15 - 15 ราคาจำหน่ายเงินสดเมตริกตันละ 5,500 บาท ราคาจำหน่ายเงินเชื่อ ถ้าชำระภายใน 12 เดือน อัตราดอกเบี้ย 9% ต่อปี ของ เงินสด ถ้าชำระเกินกว่า 12 เดือน ส่วนที่เกินคิดดอกเบี้ย 12% ต่อปีตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 25 มิถุนายน 2534 คณะรัฐมนตรีมีมติให้รัฐ-กค. เสนอว่าได้ตั้งคณะทำงานจากผู้แทนส่วนราชการต่างๆ ทำการศึกษาและกำหนดแนวทางของมาตรการโดยรอบคอบแล้ว ได้ขอสรุปดังนี้ 1.การจัดหาปุ๋ยให้มีปริมาณเพียงพอมีข้อพิจารณาคือ ปริมาณการผลิตของปุ๋ยในตลาดโลกมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับซึ่งจะทำให้ไม่มีปัญหาจัดหาปุ๋ยสำเร็จรูปสำหรับใช้ในประเทศและการทำสัญญาซื้อขายในระยะยาวเพื่อเป็นหลักประกันว่าจะมีปริมาณปุ๋ยนำเข้าอย่างเพียงพอ 2. สำหรับการทำให้ราคาปุ๋ยถูกลงนั้นจำเป็นต้องดำเนินมาตรการดังนี้ 1) ส่งเสริมให้มีการนำเข้าโดยเสรีโดยรัฐบาลจะยกเลิกข้อจำกัดในทุกด้านเพื่อให้ต้นทุนของปุ๋ยมีราคาถูก ที่สุด 2) ส่งเสริมให้มีการตั้งโรงงานทั้งการผลิตและการผสมปุ๋ย เพื่อให้มีการแข่งขันมากขึ้น 3) เปิดโอกาสให้ อคส.และภาคเอกชนนำปุ๋ยเข้าจากโรงงานที่รัฐบาลร่วมทุนได้โดยเสรีด้วย 4) สนับสนุนให้มีการแข่งขันในตลาดระดับท้องถิ่นโดยให้ ธกส. มีบทบาทในการจำหน่ายปุ๋ยให้ถึงมือเกษตรกร ซึ่งเรื่องนี้ คกก.กลั่นกรองฯ ฝ่ายเศรษฐกิจ พิจารณาแล้วเห็นว่า เนื่องจากเรื่องนโยบายการจัดหา

ปุ๋ยให้เกษตรกรในราคาถูกและทั่วถึงเป็นนโยบายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงต่างๆ อย่างกว้างขวางจึงเห็นควรเสนอให้กรมเป็นผู้พิจารณากำหนดนโยบายมอบให้รัฐ-กค. รับเรื่องไปพิจารณาร่วมกับ พณ. อก. และกษ. โดยให้พิจารณาทั้งมาตรการระยะสั้นและระยะยาว รวมทั้งเรื่องเกี่ยวกับบ.ปุ๋ยแห่งชาติ แล้วเสนอข้อเสนอกที่เป็นรูปธรรมให้ กรม.พิจารณาภายใน 30 วัน หากมีปัญหาเรื่องระยะเวลาการใช้เงินกู้ต่อประเทศของ บ.ปุ๋ยแห่งชาติ ให้กค.เจรจาขอเลื่อนกำหนดเวลาการ กู้เงินด้วย

วันที่ 8 ตุลาคม 2534 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อการเกษตรปลอดดอกเบี้ยร้อยละ 9 ต่อปีเป็นเวลา 9 เดือน แก่สถาบันเกษตรกรทั่วประเทศที่ซื้อปุ๋ยเงินเชื่อตามโครงการจัดหาปุ๋ยช่วยเหลือเกษตรกรปี 2534 โดยให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณในส่วนที่ปลอดดอกเบี้ย 42 ล้านบาท ตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองฯ ฝ่ายเศรษฐกิจ

วันที่ 22 ตุลาคม 2534 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นว่าระยะเวลาการตรวจวิเคราะห์คุณภาพปุ๋ยเคมีนำเข้า 1 ตัวอย่าง ซึ่งกำหนดให้ใช้เวลาไม่เกิน 30 วัน และกรณีการตรวจครั้งแรก 1 ตัวอย่าง ไม่ตรงกับคุณภาพที่ขึ้นทะเบียนไว้จะต้องตรวจวิเคราะห์อีก 2 ตัวอย่าง โดยใช้เวลาไม่เกิน 60 วัน นั้นเป็นระยะเวลาค่อนข้างมาก เป็นผลให้ผู้นำเข้าต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก และเป็นการเพิ่มต้นทุนที่สำคัญจึงมีมติมอบให้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับไปพิจารณาเพื่อกำหนดวิธีการ รวมทั้งการให้บริการแก่ผู้นำเข้าให้รวดเร็วกว่าระยะเวลาดังกล่าว เพื่อลดต้นทุนโดยให้หารือกับกระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงที่เกี่ยวข้องแล้วเสนอ คณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งภายใน 2 สัปดาห์

วันที่ 24 ธันวาคม 2534 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบนโยบายดินและปุ๋ยตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ สำหรับการเงินให้ทำความตกลงในรายละเอียดกับสำนักงานโดยที่คณะกรรมการกลั่นกรองฯ ฝ่ายเศรษฐกิจมีข้อสังเกตว่าการผลิตปุ๋ยชีวภาพมีการศึกษาวิจัยได้ผลแน่นอนแล้วสมควรสนับสนุนแต่การนำสาหร่ายบางชนิดมาใช้ควรทำการศึกษาวิจัยให้แน่นอนว่าจะไม่เป็นพิษและเกิดผลเสียหรือปัญหาในระยะยาวขึ้นจึงมอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการพลังงานรับไปพิจารณาให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเข้าใจข้อมูลการใช้ปุ๋ยที่ถูกต้องและให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมประสานงานและติดตามผลแล้วรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบด้วย

วันที่ 17 มีนาคม 2535 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี (27 สิงหาคม 2534) เกี่ยวกับการจัดหาปุ๋ยช่วยเหลือเกษตรกรตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รายงาน และรายงานการศึกษาต้นทุน กำไรและผลประโยชน์โครงการจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรปี 2534 ของสำนักงบประมาณกับอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับกระทรวงพาณิชย์รับความเห็นตามประเด็นอภิปรายไปดำเนินการโดยด่วนทั้งนี้ให้ประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจแก่เกษตรกรถึงแนวทางที่ทางราชการจะแก้ไขปัญหาปุ๋ยมีราคาแพงและขาดแคลน ซึ่งจะบังเกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรในระยะยาวได้ทราบทั่วกันด้วยตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองฯ ฝ่ายเศรษฐกิจ

วันที่ 17 มีนาคม 2535 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ยกเลิกการให้การคุ้มครองการผลิตปุ๋ยไนโตรเจนเชิงเดี่ยวของบริษัทปุ๋ยแห่งชาติ จำกัด เพื่อให้สามารถลงทุนในกิจการดังกล่าวอย่างเสรีตามที่กระทรวงอุตสาหกรรม เสนอโดยในเรื่องภาษีมูลค่าเพิ่มเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตปุ๋ยให้

กระทรวงการคลังรับไปพิจารณาตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองฯ ฝ่ายเศรษฐกิจ ส่วนชื่อของบริษัทปุ๋ยแห่งชาติ จำกัด นั้น ให้ตั้งชื่อโดยไม่มีคำว่า "แห่งชาติ" ตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองฯ ฝ่ายเศรษฐกิจ

วันที่ 23 มิถุนายน 2535 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการจัดหาปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอในครั้งนี้ เป็นกรณีพิเศษโดยไม่ต้องนำมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการจัดหาปุ๋ยช่วยเหลือเกษตรกรเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2535 มาใช้บังคับสำหรับการจัดซื้อปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในโอกาสต่อไปให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกระทรวงพาณิชย์ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2535 โดยเคร่งครัดด้วย กับให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร เพื่อจัดหาปุ๋ยจำหน่ายให้เกษตรกร จำนวน 400 ล้านบาท กำหนดชำระคืนภายในระยะเวลา 6 เดือน โดยไม่เสียดอกเบี้ยและให้คณะกรรมการกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรควบคุมดูแลในเรื่องนี้ด้วยและมอบหมายให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อตก.) เป็นผู้จัดจำหน่ายปุ๋ย จำนวน 80,000 ตัน ให้แก่เกษตรกรสำหรับค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายปุ๋ยเคมี ให้เหมาจ่ายเป็นค่าบริการค่าโกดัง ค่าประกันภัยและค่ากรรมการขนส่ง รถตันละไม่เกิน 250 บาท ส่วนค่าขนส่งปุ๋ยให้ถึงมือเกษตรกรและอื่นๆ ให้เป็นไปตามจ่ายจริงที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจรับรองแล้ว ทั้งนี้ไม่เกินตันละ 250 บาท และให้จำหน่ายปุ๋ยเคมีในราคาที่จัดซื้อได้และให้จำหน่ายเป็นเงินสดโดยค่าใช้จ่ายสำหรับการจำหน่ายปุ๋ยและค่าขนส่งให้เกษตรกร นั้นให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอคณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรเพื่อขออนุมัติจ่ายขาดจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในวงเงินไม่เกิน 40 ล้านบาท และให้ควบคุมดูแลการดำเนินงานของ อตก. ในเรื่องนี้โดยใกล้ชิดเพื่อให้สามารถจำหน่ายปุ๋ยเคมีแก่เกษตรกรได้ทันตามกำหนดเวลาและเงื่อนไขโดยเรียบร้อยถูกต้อง

วันที่ 5 มกราคม 2536 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้กำหนดเป้าหมายและนโยบายในการดำเนินงานตามโครงการจัดซื้อปุ๋ยนาและปุ๋ยพืชสวนตามความเห็นของคณะกรรมการนโยบายปุ๋ยเพื่อเกษตรกรทั้ง 3 ประการ และอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการจัดหาปุ๋ยเคมี จำนวน 150,000 ตัน รวม 3 สูตร โดยวิธีประกวดราคาทั่วไป ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอสำหรับวิธีการจำหน่ายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มอบหมายให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย (ชสท.) และองค์การตลาดเพื่อการเกษตร (อตก.) เป็นผู้จำหน่ายปุ๋ยรายละ 50,000 ตัน ให้แก่เกษตรกรทั่วไป

วันที่ 11 พฤษภาคม 2536 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามมติคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกรตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอโดยไม่ต้องคิดดอกเบี้ยหรือเบี้ยปรับจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในกรณีที่ไม่สามารถชำระคืนต้นเงินยืมที่นำไปจัดซื้อปุ๋ยนาและปุ๋ยพืชสวน ปี 2535/36 ได้ภายใน 1 เดือน นับตั้งแต่วันสิ้นสุดโครงการในวันที่ 30 กันยายน 2537 และให้ยกเลิกข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีในมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 18 พฤษภาคม 2536 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติการจัดซื้อปุ๋ยและปุ๋ยพืชสวน ปี 2535/36 จำนวน 150,000 ตัน โดยจัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อดำเนินการจัดซื้อปุ๋ยนาและปุ๋ยพืชสวนปี 2535/36 เพิ่มเติม ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 12 ตุลาคม 2536 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานการลงนามแลกยางพาราไทยกับปุ๋ยของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และได้เจรจาขายยางชั้น 4 จำนวน 5,500 ตัน กับนางกู๋ ชิวเหลียน (Mme Gu Xiulian) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเคมีของจีนตามที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายจूरินทร์ ลักษณะวิศิษฐ์) เสนอ

วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2537 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รับการขยายเวลาชำระเงินยืมค่าปุ๋ยคงเหลือตามโครงการ จัดหาปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2535 คืบกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรออกไปอีก 1 ปี จากเดิมครบ กำหนดชำระคืนภายในวันที่ 24 มิถุนายน 2536 เป็นครบกำหนดชำระภายใน วันที่ 24 มิถุนายน 2537 โดยไม่เสียค่าเบี้ยปรับและให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรนำส่งดอกเบี้ยที่ได้รับจากการจำหน่ายปุ๋ยเงินเชื่อกินกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อนำส่งคืนกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรกับอนุมัติในหลักการให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รับการยกเว้นค่าเบี้ยปรับเฉพาะในกรณีที่องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรไม่ส่งเงินคืนด้วยสาเหตุที่ไม่ได้รับเงินคืนจากเกษตรกรตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

วันที่ 2 พฤษภาคม 2538 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกรโดยอนุมัติจัดสรรเงินยืมโดยไม่มีดอกเบี้ยจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อนำไปจัดหาปุ๋ยเคมีปี 2538 จำหน่ายให้แก่เกษตรกรอนุมัติจัดสรรเงินยืมโดยไม่มีดอกเบี้ยจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จำนวน 240 ล้านบาทให้กรมส่งเสริมสหกรณ์เพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนารัฐกิจตลาดกลางประจำตำบลของเกษตรกรปีการผลิต 2537/38 และอนุมัติให้องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทยขยายเวลาการชำระหนี้เงินยืมกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรตามโครงการขยายพันธุ์โคนมปี 2525 - 2529 ตั้งแต่ครบกำหนดชำระหนี้จนถึงปี 2542 โดยไม่เสียเบี้ยปรับตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 1 สิงหาคม 2538 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดหาปุ๋ยเคมีเพิ่มเติมประมาณ 100,000 ตัน หรือในบริเวณที่สามารถจะจัดหาได้เพื่อจำหน่ายให้เกษตรกรทั้งเงื่อนไขเงินสดและเงินผ่อนโดยใช้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร และหรือกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ทั้งนี้เพื่อให้เกษตรกรใช้ได้ทันในฤดูกาลเพาะปลูกปีกับอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ลดราคาจำหน่ายปุ๋ยเคมีสูตร 16-20-0 สูตร 16-16-8 และ สูตร 15-15-15 ที่ได้จัดหาไว้แล้วและยังไม่ได้จำหน่ายให้เกษตรกรอีก จำนวน 199,395 ตัน รวมทั้งปุ๋ยเคมีที่ได้จัดหาเพิ่มเติม และเห็นชอบให้กระทรวงพาณิชย์พิจารณาดำเนินการกับผู้ประกอบการค้าปุ๋ยรายใหญ่ที่ไม่ให้ความร่วมมือตามนโยบายของรัฐบาลและให้เร่งรัดการดำเนินการก่อสร้างโรงงานผลิตปุ๋ยเคมีของบริษัทปุ๋ยเคมีแห่งชาติจำกัดโดยด่วน

วันที่ 26 ธันวาคม 2538 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการให้จัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรปี 2538/39 เพิ่มเติมจากเป้าหมายเดิมที่กำหนดไว้ในแผน อีก 200,000 เมตริกตัน รวมเป็น 700,000 เมตริกตัน โดยให้กำหนดราคาและเงื่อนไขการจำหน่ายตามมติคณะรัฐมนตรี (2 พฤษภาคม 2538 และ 1 สิงหาคม 2538) ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เสนอและเนื่องจากการจัดหาปุ๋ยเคมีตามแผนการ จะต้องใช้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรและเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือ

เกษตรกรจึงให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการตามกฎหมายของกองทุนทั้งสองตามข้อเสนอแนะของกระทรวงการคลัง

วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2539 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อดำเนินการจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2538/39 (การเพิ่มเป้าหมาย 200,000 ตัน) ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 19 พฤศจิกายน 2539 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้จำหน่ายหนี้เป็นสูญให้แก่เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรทั่วไปที่เป็นลูกหนี้ค่าปุ๋ยตามโครงการนโยบายของรัฐ ปี 2518 - 2539 รวมจำนวน 445,929,100.11 บาท กับให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรได้รับการลดหนี้จากเงินยืมที่ยังค้างชำระและให้สามารถนำจำนวนเงินไปหักหนี้เงินยืมที่ค้างชำระกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรในส่วนที่เป็นเงินต้นและดอกเบี้ยได้โดยไม่ต้องเสียค่าปรับและให้ดำเนินการ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 19 พฤศจิกายน 2539 อนุมัติจัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเพื่อดำเนินการตามแผนการจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2539/40 ตามมติคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกรและให้ดำเนินการต่อไปได้ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 4 มีนาคม 2540 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแผนการจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรปี 2539/40 และอนุมัติราคาและเงื่อนไขการจำหน่ายปุ๋ยเคมีแก่เกษตรกรตามแผนฯตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เสนอสำหรับส่วนต่างของราคาปุ๋ยที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับซื้อกับราคาที่คณะรัฐมนตรีกำหนดรวมทั้งค่าใช้จ่ายต่างๆ (ค่าใช้จ่ายในการบริหารการขาย ค่าขนส่งจากคลังถึงบ้านเกษตรกรค่าพิธีการทางศุลกากรค่าบรรจุกระสอบค่าขนส่งถึงคลังจังหวัดสำหรับปุ๋ยนำเข้าจากฟิลิปปินส์ และค่าใช้จ่ายในการเจรจาตรวจรับติดตาม และอื่นๆ) ให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบรับรองด้วย

วันที่ 17 มิถุนายน 2540 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้จำหน่ายปุ๋ยเคมีให้แก่เกษตรกรตามแผนการจัดหาปุ๋ยเคมีปี 2539/40 ทั้งหมดตามราคาและเงื่อนไขที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2540 โดยรัฐให้การอุดหนุนเกินกว่าร้อยละ 10 ของราคาปุ๋ยที่ประกวดราคาได้ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เสนอ ทั้งนี้ให้รับข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีซึ่งเห็นว่าการจำหน่ายปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในปีต่อๆ ไปนั้นควรให้องค์การคลังสินค้าเข้ามาร่วมจัดจำหน่ายด้วย ไปพิจารณาดำเนินการต่อไป

วันที่ 25 สิงหาคม 2541 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบผลการจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรปี 2540/41 และเห็นชอบการปรับราคาจำหน่ายปุ๋ยเคมีส่วนที่เหลือจากยอดของการจำหน่ายจำนวน 429,000 ตัน เป็นราคาเดียวกันกับราคาปุ๋ยเคมีที่จัดหาเพิ่มเติม จำนวน 271,000 ตัน ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2541 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอและให้ดำเนินการต่อไปได้

วันที่ 16 มีนาคม 2542 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบโครงการจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในวงเงิน 2,010.85 ล้านบาท และอนุมัติให้องค์การเกษตรกรเป็นผู้จัดหาปุ๋ยเคมีและจัดหาชนิดและปริมาณของปุ๋ยเคมีตามแผนการจัดหาของเกษตรกรโดยใช้เงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) และหากเงินยืม คชก. ไม่เพียงพอให้ขอเงินส่วนที่ขาดจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 27 เมษายน 2542 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ลดราคาปุ๋ยเคมีบางสูตรในราคาต่ำกว่าท้องตลาดร้อยละ 2 ในปริมาณปุ๋ยคงเหลือในคลัง ณ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2542 โดยขอหักค่าชดเชยส่วนต่างการลดราคาจากเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและเห็นชอบการขยายระยะเวลาการชำระเงินค่าปุ๋ยเคมีเงินเชื่อปลอดดอกเบี้ยจากเดิม 4 เดือน เป็น 6 เดือน ตามเงื่อนไขที่กำหนด ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอและให้ดำเนินการต่อไปได้

วันที่ 5 ตุลาคม 2542 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการให้ส่วนราชการสามารถซื้อปุ๋ยคงเหลือของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่อยู่ในคลังขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัดและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้ภายใต้เงื่อนไขและหลักเกณฑ์ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2542 ตามที่กระทรวงเกษตรฯ เสนอ และให้ความเห็นของสำนักงานงบประมาณ (เกี่ยวกับกรณีภายหลังที่จำหน่ายปุ๋ยคงเหลือจำนวน 135,096.80 ตันให้แก่ส่วนราชการต่างๆ เติบโตตามความต้องการแล้ว หากยังมีเหลือให้กระทรวงเกษตรฯ ร่วมกับกระทรวงพาณิชย์เร่งหาทางระบายออกสู่เกษตรกรโดยเร็วในราคาที่สามารแข่งขันกับภาคเอกชนได้ดีกว่าปล่อยให้สูญเสียเนื่องจากคุณภาพเสื่อมลงจนไม่สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้) ไปดำเนินการด้วย

วันที่ 25 มกราคม 2543 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การสวนยางดำเนินการแลกเปลี่ยนแผ่นรมควัน ชั้น 3 ของโครงการแทรกแซงตลาดยางพาราในจำนวนยางที่มีมูลค่า รวม 241,757,610 บาท กับปุ๋ยเคมี จำนวน 40,000 ตัน ของบริษัท Shandong Liaocheng Luxi Chemical Group Corporation ของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน สำหรับราคายางแผ่นรมควัน ชั้น 3 ที่ใช้คำนวณ ให้ใช้ราคาที่ซื้อ/ขาย ณ ตลาดสากล ในวันที่ทำสัญญาแลกเปลี่ยนยางแผ่นรมควัน ชั้น 3 กับปุ๋ยเคมี และให้สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางจัดซื้อปุ๋ยเคมี จำนวน 40,000 ตัน จากองค์การสวนยาง ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้ยกเว้นการปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างของสำนักงานกองทุนฯ เป็นกรณีพิเศษ ทั้งนี้ ให้ความเห็นของกระทรวงการคลัง เกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการกับบริษัทปุ๋ยแห่งชาติ จำกัด ในการจัดหาปุ๋ย และความเห็นของสำนักงานงบประมาณ เกี่ยวกับการนำรายได้จากการดำเนินการไปชำระคืนแก่ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เพื่อลดต้นเงินกู้ ไปพิจารณาดำเนินการด้วย

วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2543 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ลดราคาจำหน่ายปุ๋ยทุกสูตรในปริมาณคงเหลือเพื่อจูงใจให้เกษตรกรซื้อปุ๋ยคงเหลือ (ปุ๋ยเก่า) ละสามารถแข่งขันกับปุ๋ยเอกชนได้สำหรับเงินชดเชยส่วนต่างจากการลดราคาให้หักจากเงินชำระคืนค่าปุ๋ยโครงการจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2540/1 ก่อนที่จะชำระคืนกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.)ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ทั้งนี้ให้กระทรวงเกษตรฯ แต่งตั้งคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนกระทรวงเกษตรฯ กระทรวงการคลังและกระทรวงพาณิชย์ เพื่อพิจารณากำหนดราคาปุ๋ยต่อไปด้วย

วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2543 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการนโยบายการใช้ปุ๋ยชีวภาพและปุ๋ยอินทรีย์เพื่อกอบกู้เศรษฐกิจตามที่กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมเสนอโดยที่ขอเสนอให้รัฐสนับสนุนการลงทุนก่อตั้งโรงงานผลิตปุ๋ยชีวภาพและปุ๋ยอินทรีย์โดยก่อตั้งกองทุนหมุนเวียน

ดอกเบี้ยต่ำ ให้เงินกู้ระยะยาว นั้นมอบให้คณะกรรมการนโยบายดินและปยุรับไปพิจารณาเพื่อให้แผนงานนี้เป็นรูปธรรมสามารถปฏิบัติได้จริง และให้ภาคเอกชนจัดตั้งโรงงานผลิตปุ๋ยฯ ด้วยความสมัครใจโดยรัฐบาลไม่ควรดำเนินการเองรวมทั้งให้จัดทำแผนแม่บทของการใช้ปุ๋ยเพื่อการเกษตรของประเทศแล้วเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป ทั้งนี้ ให้เชิญผู้แทนกระทรวงวิทยาศาสตร์ร่วมพิจารณาด้วย สำหรับแผนการจัดหาปุ๋ยฯ โดยให้รัฐจัดหานั่นซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีนโยบายยกเลิกการจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรโดยปล่อยให้ไปบบาทของภาคเอกชนดำเนินการไปตามกลไกของตลาดการค้าเสรีจึงให้คณะกรรมการนโยบายดินและปยุรับแผนการนี้ไปพิจารณาเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบายด้วย

วันที่ 20 มิถุนายน 2543 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบโครงการจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรปี 2543 และอนุมัติให้ดำเนินการต่อไปได้ตามมติคณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2543 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ คือให้องค์กรเกษตรกรเป็นผู้จัดหาเงินจัดซื้อประมาณ 2,885.40 ล้านบาท ระยะเวลาชำระเงินคืน 1 ปี หลังจากได้รับเงินจากแหล่งเงินทุนโดยได้รับความเห็นและข้อสังเกตของกระทรวงการคลัง และสำนักงบประมาณ (เกี่ยวกับการควบคุม ดูแลการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนตลอดจนการติดตามหนี้เพื่อชำระเงินคืนให้แก่รัฐบาล การหามาตรการในการส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร และการติดตามประเมินผลโครงการ) ไปพิจารณาดำเนินการด้วย

วันที่ 5 มิถุนายน 2544 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการโครงการจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรปี 2544 และเงื่อนไขในการชำระคืนเงินค่าปุ๋ยเคมี ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้องค์กรเกษตรกรเป็นผู้จัดหาเงินยืม และให้เกษตรกรกู้เงินเพื่อจัดซื้อปุ๋ยตามวิธีการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรฯ เสนอเพิ่มเติม รวมทั้งให้เปลี่ยนชื่อโครงการ จากเดิม เป็น "โครงการสนับสนุนสินเชื่อในการจัดหาปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรปี 2544" โดยให้ครอบคลุมถึงการจัดหาปุ๋ยทุกชนิด และเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในการจัดซื้อปุ๋ย ให้กระทรวงเกษตรฯ ร่วมกับกระทรวงอุตสาหกรรมสนับสนุนให้เกษตรกรใช้แม่ปุ๋ยเคมี เพื่อเป็นทางเลือกในการใช้ปุ๋ยเคมีเพิ่มขึ้นอีกทางหนึ่งตลอดจนแนะนำให้สามารถผสมปุ๋ยทุกสูตร ทุกอัตราที่ต้องการใช้แต่ละครั้งกับพืชทุกชนิดในดินแต่ละภาคของประเทศ นอกจากนี้ ให้รองนายกรัฐมนตรี (นายพิทักษ์ อินทวิทยนันท์) รับไปพิจารณาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาเกษตรกรถูกหลอกลวงเรื่องปุ๋ยจากสื่อต่างๆ โดยให้บริษัท ปุ๋ยแห่งชาติ จำกัด (มหาชน) เข้ามามีบทบาทด้วย และให้พิจารณาว่าสมควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหรือออกกฎหมายเพื่อกำหนดโทษให้สูงขึ้น

วันที่ 9 กรกฎาคม 2545 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติปุ๋ย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอและให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาโดยได้รับความเห็นของกระทรวงอุตสาหกรรมกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพาณิชย์และสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และข้อสังเกตของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (เกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว) ไปพิจารณาดำเนินการแล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ก่อนนำเสนอสภาผู้แทนราษฎรต่อไป

วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2546 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีคณะที่ 2 (คกก.2) ที่มีมติเห็นชอบในหลักการโครงการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในการจัดหาปุ๋ยปีเพาะปลูก 2545/46 และข้อเสนอตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ รวม 4 ข้อ ได้แก่ (1) เห็นชอบโครงการฯ ดังกล่าวโดยใช้เงินยืมปลอดดอกเบี้ยจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ตามที่จ่ายจริงแต่ไม่เกินร้อยละ 1 ของวงเงินดำเนินการทั้งโครงการฯ กำหนดระยะเวลาในการดำเนินงาน 2 ปี และงดคิดค่าปรับในกรณีที่ไม่สามารถส่งคืนเงินได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด (2) เห็นชอบเงื่อนไขการชำระเงินคืนขององค์กรเกษตรกรและ/หรือเกษตรกรหากชำระเงินคืนภายในระยะเวลา 9 เดือนไม่คิดดอกเบี้ย หากชำระคืนเกิน 9 เดือนแต่ไม่เกิน 12 เดือนคิดดอกเบี้ยส่วนที่เกิน 9 เดือน ในอัตราร้อยละ 6 ต่อปี หากเกิน 12 เดือน คิดดอกเบี้ยส่วนที่เกิน 12 เดือน ในอัตราร้อยละ 9 ต่อปี (3) ดำเนินโครงการฯ ต่อไป โดยให้กระทรวงเกษตรฯ เป็นผู้ดำเนินการและ (4) ขอความร่วมมือจากสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคในการกำหนดให้ปุ๋ยชีวภาพเป็นสินค้าควบคุมฉลาก

วันที่ 2 กันยายน 2546 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีคณะที่ 3 (คกก.3) ที่มีมติเห็นชอบในหลักการตามที่กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเสนอโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีโรงงานต้นแบบผลิตปุ๋ยอินทรีย์ปุ๋ยอินทรีย์เคมี และปุ๋ยชีวภาพเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้าในส่วนขยายผลส่วนที่ 2 และให้สถาบันการเงินของรัฐให้การสนับสนุนสินเชื่อเพื่อการจัดตั้งโรงงานสำหรับงบประมาณในการดำเนินโครงการฯ ให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ประสานกับสำนักงบประมาณต่อไปรวมทั้งพิจารณากำหนดหลักการและแนวทางในการจัดตั้งโรงงานต้นแบบจังหวัดละไม่เกิน 2 แห่ง ตามความเห็นของ คกก.3 ทั้งนี้ในอนาคตหากชุมชนหรือจังหวัดใดมีความพร้อมและมีความต้องการเพิ่มมากยิ่งขึ้นและโรงงานต้นแบบที่มีอยู่ไม่เพียงพอ ให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ นำเสนอประธาน คกก.3 เพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ รับไปเร่งดำเนินการจัดตั้งโรงงานต้นแบบให้ทั่วถึงทุกจังหวัด อย่างน้อยจังหวัดละ 1 โรงงาน และควรมีการขยายผลโดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับสหกรณ์การเกษตรกลุ่มเกษตรกรท้องถิ่น โดยประสานกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

วันที่ 14 ธันวาคม 2547 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอเกี่ยวกับการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยชีวภาพโดยส่งเสริมให้สร้างโรงงานผลิตปุ๋ยชีวภาพขึ้นในทุกอำเภอทั่วประเทศอย่างน้อยอำเภอละ 1 แห่ง กำหนดสร้างให้ครบถ้วนทุกอำเภอภายในเวลา 4 ปี นั้นเนื่องจากสภาพดินและพืชผลของเกษตรกรที่เพาะปลูกในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันดังนั้น โรงงานผลิตปุ๋ยที่จะจัดสร้างขึ้นอาจดำเนินการได้ 2 ลักษณะให้เหมาะสมสอดคล้องกับข้อเท็จจริงของสภาพพื้นที่ พืชที่เพาะปลูกและความต้องการของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ คือโรงงานผลิตปุ๋ยชีวภาพแท้ ซึ่งใช้ซากพืชสัตว์ และมูลสัตว์มาผลิตเป็นปุ๋ยเม็ดและโรงงานผลิตปุ๋ยกึ่งชีวภาพที่ใช้แม่ปุ๋ยมาผสมเพื่อให้ได้ปุ๋ยที่มีสารอาหารเหมาะสมกับสภาพดินและพืชที่เพาะปลูกในพื้นที่นั้นๆ โดยมอบให้รองนายกรัฐมนตรี (นายพินิจ จารุสมบัติ)หารือร่วมกับรองนายกรัฐมนตรี (นายจาตุรนต์ ฉายแสง) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อพิจารณาดำเนินการในเรื่องนี้ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

วันที่ 28 ธันวาคม 2547 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์รายงานสถานการณ์และราคาจำหน่ายปุ๋ยเคมีโดยข้อมูลทั่วไปปุ๋ยเคมีที่ใช้ในประเทศ ประกอบด้วย แม่ปุ๋ยไนโตรเจนผลิตจากก๊าซธรรมชาติโดยตรงแม่ปุ๋ยฟอสเฟต และแม่ปุ๋ยโปแตส สังเคราะห์จากแร่ธาตุต่างๆ มีจำนวนประมาณ 4.11 ล้านตัน/ปี เป็นปุ๋ยเคมีสำเร็จรูปนำเข้า แม่ปุ๋ยนำเข้าเพื่อนำมาผลิตในประเทศโดยการบดอัดและป่นเป็นเม็ดใหม่ และอีกจำนวน 0.2 ล้านตัน/ปี เป็นการผลิตโดยตรงในประเทศ สำหรับสถานการณ์และราคาปุ๋ยเคมีเนื่องจากแม่ปุ๋ยไนโตรเจนผลิตจากก๊าซธรรมชาติที่ราคาผันแปรตามราคาน้ำมันดิบและก๊าซในตลาดโลก ซึ่งสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ต้นปี 2547 และโน้มลดลงในเดือนพฤศจิกายน 2547 จนถึงปัจจุบัน โดยราคาน้ำมันดิบ (ดูไบ) ในเดือนมกราคม 2547 อยู่ที่ระดับ 28.89 USD/บาร์เรล และมีราคาสูงสุดในเดือนสิงหาคม 2547 ที่ราคา 37.31 USD/บาร์เรล และได้เริ่มปรับลดลงในเดือนพฤศจิกายน 2547 อยู่ที่ระดับ 33.12 USD/บาร์เรลสำหรับก๊าซปิโตรมินได้เปลี่ยนไปในทิศทางเดียวกับราคาน้ำมันดิบในเดือนมกราคม 2547 ราคา 320 USD/ตัน เดือนพฤศจิกายน 2547 ราคา 467 USD/ตัน และปัจจุบันราคา 421 USD/ตัน ในส่วนของราคาแม่ปุ๋ยไนโตรเจนในตลาดโลกได้ปรับตัวสูงขึ้น จาก 193 USD/ตันในเดือนมกราคม 2547 เป็น 268 USD/ตัน ในช่วงสัปดาห์ที่ 2 ของเดือนพฤศจิกายน 2547 และในเดือนธันวาคม 2547 อยู่ที่ระดับ 249 USD/ตัน โดยราคาจำหน่ายปลีกปุ๋ยไนโตรเจน UREA สูตร 46-0-0 ในเดือนมกราคม 2547 ราคา 400 บาท/ถุง (50 กก.) และเดือนพฤศจิกายน 2547 ราคา 590 บาท/ถุง ทั้งนี้ ในส่วนของมาตรการกำกับดูแลกำหนดให้การเปลี่ยนแปลงราคาจำหน่าย ณ โรงงาน ต้องได้รับอนุญาตจากกรมการค้าภายในกระทรวงพาณิชย์ก่อน สำหรับการปรับราคาจำหน่ายนั้นให้ปรับตามภาวะราคาที่เปลี่ยนแปลงจริง และในปัจจุบันราคาปุ๋ยในตลาดโลกเริ่มลดลงอยู่ที่ระดับราคา 249 USD/ตัน ซึ่งการลดลงของราคาปุ๋ยเคมีจะมีผลต่อราคาขายในประเทศประมาณปลายเดือนมกราคม 2548 กระทรวงพาณิชย์จะได้ติดตามความเคลื่อนไหวอย่างใกล้ชิดและจะประสานผู้ผลิตผู้นำเข้าให้ลดราคาลงสอดคล้องกับต้นทุนนำเข้าที่ลดลงต่อไป

วันที่ 31 มกราคม 2549 คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ระงับการดำเนินการโครงการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในการจัดหาปุ๋ยปีเพาะปลูก 2549/50 และให้เร่งรัดผลักดันการดำเนินการจัดตั้งโรงงานผลิตปุ๋ยอินทรีย์ให้แล้วเสร็จเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

วันที่ 25 มีนาคม 2551 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาปุ๋ยเคมีราคาแพงตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ดังนั้นให้กระทรวงพาณิชย์ตรวจสอบสต็อกปุ๋ยเคมีในโรงงานและร้านค้าทั่วประเทศโดยมีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมคณะ และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์หารือกระทรวงพาณิชย์ผู้ค้าปุ๋ย และผู้ประกอบการเพื่อเจรจาขอให้ผู้ค้าปุ๋ยปรับลดราคาปุ๋ยเคมีลงหากไม่สามารถปรับลดราคาปุ๋ยเคมีลงได้ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ร่วมกันพิจารณากำหนดแนวทางช่วยเหลือเกษตรกรโดยเร่งด่วนต่อไปด้วย

วันที่ 8 เมษายน 2551 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาปุ๋ยเคมีราคาแพงโดยขอรับการจัดสรรวงเงินงบประมาณเพื่อให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ใช้ในการจัดหาปุ๋ยเคมีจากต่างประเทศซึ่งจากการเดินทางไปเยือนประเทศอินโดนีเซียอย่างเป็นทางการ

ทางการของนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26-27 มีนาคม 2551 ฝ่ายอินโดนีเซียยินดีจะขายปุ๋ยเคมีให้แก่ฝ่ายไทย ในราคายุติธรรมโดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประสานงานและตกลงในรายละเอียดกับสำนักงานงบประมาณต่อไปและให้ดำเนินการต่อไปได้

วันที่ 6 พฤษภาคม 2551 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เสนอการจัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรภายในวงเงิน 304.50 ล้านบาท ให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อดำเนินโครงการจัดหาปุ๋ยเคมีนำเข้าจากต่างประเทศตามมติคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกร ครั้งที่ 3/2551 เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2551

วันที่ 10 มิถุนายน 2551 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอแนว ทางแก้ไขปัญหปุ๋ยเคมีราคาแพงโดยออกประกาศคณะกรรมการกลางว่าด้วยสินค้าและบริการ กำหนดให้ ผู้ผลิตผู้ว่าจ้างผลิตผู้นำเข้า หรือผู้จำหน่ายที่มีปริมาณจำหน่ายปุ๋ยเคมีเดือนละ 100 ตันขึ้นไป แจ่งปริมาณ และสถานที่เก็บสินค้า เพื่อให้ทราบปริมาณปุ๋ยเคมีที่มีอยู่โดยมีผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้จำหน่ายได้แจ่งปริมาณ ปุ๋ยเคมีที่มีอยู่ ณ วันที่ 31 มีนาคม 2551 มีปริมาณคงเหลือ 660,900.66 ตันซึ่งเป็นปริมาณที่เพียงพอใช้ ในช่วงเดือนต่อไปและได้ขอความร่วมมือผู้ประกอบการให้ลดราคาจำหน่ายปุ๋ยเคมี โดยมีผู้ประกอบการ 9 ราย ให้ความร่วมมือลดราคา ณ โรงงานปุ๋ยเคมี 200-1,000 บาท/ตัน ปริมาณรวม 153,500 ตันคิดเป็น ร้อยละ 9.03 ของความต้องการใช้ปุ๋ยเคมี 1.7 ล้านตัน ในช่วงฤดูการผลิต (เมษายน-มิถุนายน 2551) หรือ คิดเป็นร้อยละ 38.38 เมื่อเทียบกับความต้องการใช้ในเดือนเมษายน 2551 ที่มีปริมาณ 300,000-400,000 ตันรวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์การจัดจำหน่ายปุ๋ยเคมีโดยจะจัดสรรให้เกษตรกรรายย่อยที่มีพื้นที่เพาะปลูกไม่ เกิน 10 ไร่ก่อนเป็นลำดับแรกซึ่งมีปริมาณปุ๋ยเคมีที่จัดสรรแล้ว 110,258.40 ตันคงเหลืออยู่ระหว่าง ดำเนินการ 43,241.60 ตัน

วันที่ 19 ตุลาคม 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องขอความเห็นชอบขดเชยการขาดทุนจาก การจำหน่ายปุ๋ยเคมีโครงการจัดหาปุ๋ยเคมีนำเข้าจากต่างประเทศดังนี้

1. เห็นชอบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ดังนี้

1.1 ขดเชยการขาดทุนจากการจำหน่ายปุ๋ยเคมีโครงการจัดหาปุ๋ยเคมี นำเข้าจากต่างประเทศตามจำนวนเงินที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้ตรวจสอบปิดบัญชีผลการขาดทุนโดยให้ กรมส่งเสริมสหกรณ์ขอตั้งงบประมาณประจำปีเพื่อใช้คืนกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรต่อไป

1.2 ขยายระยะเวลาโครงการจัดหาปุ๋ยเคมีนำเข้าจากต่างประเทศ จาก สิ้นสุดวันที่ 29 พฤษภาคม 2553 เป็นวันที่ 31 ธันวาคม 2553

2. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับความเห็นของสำนักงานงบประมาณที่เห็นควร ให้ขุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด (ชสท.) เร่งจำหน่ายปุ๋ยเคมีที่เหลืออยู่โดยด่วนเป็นอันดับ แรกตามแนวทางของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และเมื่อดำเนินการดังกล่าวแล้วจึงให้กรมตรวจบัญชี สหกรณ์ตรวจสอบปิดบัญชีผลการขาดทุนและขอทำความเข้าใจความตกลงกับสำนักงานงบประมาณอีกครั้งหนึ่งและในการ ขอขยายระยะเวลาการชำระคืนเงินยืมกองทุนฯ ให้เร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดด้วย ไปดำเนินการต่อไป

3. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ตรวจสอบข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการจัดหาปุ๋ยเคมีรวมทั้งการกำหนดระดับราคาปุ๋ยเคมีของโครงการให้ชัดเจนรอบคอบแล้วให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบต่อไปด้วย

วันที่ 30 พฤศจิกายน 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องขอความเห็นชอบขดเชยการขาดทุนจากการจำหน่ายปุ๋ยเคมีโครงการจัดหาปุ๋ยเคมีนำเข้าจากต่างประเทศ ดังนี้

1. รับทราบการตรวจสอบข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินโครงการจัดหาปุ๋ยเคมีนำเข้าจากต่างประเทศและการกำหนดระดับราคาปุ๋ยเคมีของโครงการฯ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอสรุปได้ดังนี้

1.1 การดำเนินการโครงการฯ ในปี พ.ศ. 2551 การนำเข้าปุ๋ยยูเรีย ครั้งที่ 1 (ลงนามสัญญาเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2551) คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาปุ๋ยราคาแพงได้มีมติในคราวประชุม ครั้งที่ 1/2551 เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2551 เห็นชอบให้โครงการฯ นำเข้าปุ๋ยยูเรีย ครั้งที่ 1 ราคา 14,000 บาท/ตัน (CIF 400 USD/ตัน) และการนำเข้าปุ๋ยยูเรีย ครั้งที่ 2 (ลงนามสัญญาเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2551) คณะอนุกรรมการฯ ได้มีมติในคราวประชุม ครั้งที่ 2/2551 เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2551 เห็นชอบให้โครงการฯ นำเข้าปุ๋ยยูเรียครั้งที่ 2 ในราคา 12,600 บาท/ตัน (CIF 360 USD/ตัน)

1.2. การกำหนดระดับราคา หลักเกณฑ์และวิธีการจำหน่ายปุ๋ยคงเหลือของโครงการฯ ในปี พ.ศ. 2553 ซึ่งมีจำนวนปุ๋ยคงเหลือ 11,185.75 ตัน ระยะเวลาจำหน่ายตั้งแต่ พฤศจิกายน-ธันวาคม 2553 โดยจำหน่ายปุ๋ยให้เกษตรกรผ่านสถาบันเกษตรกร เช่น สหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร ฯลฯ ราคาจำหน่ายต่ำกว่าราคาท้องตลาด ตันละ 1,000 บาท โดยกระทรวงพาณิชย์ได้กำหนดราคาจำหน่ายปุ๋ย ณ ราคาหน้าโรงงานเท่ากับ 11,000 บาท/ตันตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2553 เป็นต้นไป มีผลให้รัฐบาลจะต้องชดเชยการขาดทุนประมาณ 55,282,996.66 บาท เมื่อโครงการจำหน่ายปุ๋ยในราคา 10,000 บาท/ตันตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

2. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินโครงการฯ เพิ่มเติมให้ชัดเจนว่าราคาจำหน่ายปุ๋ยแก่เกษตรกรในแต่ละครั้งแตกต่างจากราคานำเข้าเท่าใดรวมทั้งจำนวนเงินที่ขาดทุนทั้งหมดแล้วให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบอีกครั้งหนึ่ง

วันที่ 26 เมษายน 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติ ดังนี้

1. เห็นชอบในหลักการโครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยสั่งตัดเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ปุ๋ยเคมี และสามารถลดต้นทุนการผลิตข้าวนาปีจากการใช้ปุ๋ยเคมีประมาณร้อยละ 20 ของต้นทุนปุ๋ยทั้งหมดโดยการส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยตามศักยภาพของชุดดินและผลการวิเคราะห์ดินที่เป็นปัจจุบันและการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยสั่งตัดเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรประกอบด้วย รองนายกรัฐมนตรี (นายไทรรงค์ สุวรรณคีรี) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง (นายกรณ์ จาติกวณิช) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายธีระ วงศ์สมุทร) และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นางพรทิพา นาคาศัย) เป็นที่ปรึกษา โดยมีนายนิพนธ์วงศ์ตระหง่าน ที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี (นายไทรรงค์ สุวรรณคีรี) เป็นประธานกรรมการและ

เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นกรรมการและเลขานุการตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายไทรงรงค์ สุวรรณคีรี) ประธานกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรเสนอและที่เสนอเพิ่มเติมให้เพิ่มนายญาณศักดิ์ มโนมัยพิบูลย์เป็นกรรมการในคณะกรรมการดำเนินโครงการฯ ด้วย

2. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปจัดทำรายละเอียดของแผนการดำเนินโครงการฯ แล้วให้นำเสนอคณะรัฐมนตรี โดยด่วนในคราวประชุมครั้งต่อไป

วันที่ 3 พฤษภาคม 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รายงานผลการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรีเรื่องข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินโครงการจัดหาปุ๋ยเคมี นำเข้าจากต่างประเทศและการกำหนดระดับราคาปุ๋ยเคมีของโครงการสรุปได้ ดังนี้

1. การนำเข้าปุ๋ยยูเรียตามโครงการฯ ได้มีการนำเข้าจำนวน 2 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 จำนวน 10,000 ตัน ราคาตันละ 14,000 บาท ครั้งที่ 2 จำนวน 10,000 ตัน ราคาตันละ 12,600 บาท

2. การจำหน่ายปุ๋ยรอบแรก จำหน่ายปุ๋ยรวม 8,814.25 ตัน ราคาตันละ 15,800 บาท มีรายได้จากการจำหน่ายรวม 139,265,150 บาท หักต้นทุนการจำหน่ายและค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการแล้ว ไม่มีผลกำไร/ขาดทุนส่วนการจำหน่ายรอบที่สอง จำหน่ายปุ๋ยรวม 11,185.75 ตัน ราคาตันละ 10,000 บาท มีรายได้จากการจำหน่ายรวม 111,857,500 บาท หักต้นทุนการจำหน่ายและค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการแล้วประสบผลขาดทุน 54,713,776.09 บาท

3. การดำเนินการตามข้อ 1 และ 2 ใช้งบประมาณจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จำนวน 300 ล้านบาท

วันที่ 3 พฤษภาคม 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติให้รองนายกรัฐมนตรี (นายไทรงรงค์ สุวรรณคีรี) ประธานกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร รับเรื่องโครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยสั่งตัดเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรและโครงการเงินกู้ให้เกษตรกรจัดหาปุ๋ยของ ธ.ก.ส. ไปพิจารณาในรายละเอียดร่วมกับรองนายกรัฐมนตรี (นายสุเทพ เทือกสุบรรณ) รองนายกรัฐมนตรี (พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เลขาธิการคณะรัฐมนตรี รวมทั้งกรรมการและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินการทั้ง 2 โครงการให้เหมาะสม มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นประโยชน์โดยตรงแก่เกษตรกรและโดยที่เป็นกรณีจำเป็นเพื่อรักษาประโยชน์สำคัญของประเทศจึงให้นำเสนอที่ประชุมคณะรัฐมนตรี (นัดพิเศษ) ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องข้างต้นอีกครั้งหนึ่งใน วันศุกร์ที่ 6 พฤษภาคม 2554 เพื่อมีมติในเรื่องดังกล่าวต่อไป

วันที่ 6 พฤษภาคม 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติ ดังนี้

1. เห็นชอบให้กำหนดราคาปุ๋ยเคมี 6 สูตร (สูตร 46-0-0 สูตร 16-20-0 สูตร 16-8-8 สูตร 16-16-8 สูตร 18-12-6 และสูตร 15-15-15) โดยมีราคาในแต่ละสูตรเป็นขั้นต่ำ - ขั้นสูงตามที่กระทรวงพาณิชย์ได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีแล้วเมื่อวันที่ 12 เมษายน 2554 โดยให้ยื่นราคาดังกล่าวเป็นเวลา 3 เดือนหากราคาปุ๋ยเคมีในตลาดโลกมีความผันผวนแตกต่างไปจากที่เสนอเป็นมูลค่า $\pm 1,000$ บาท/ตัน ก็ให้

มีการพิจารณาราคาปุ๋ยเคมีดังกล่าวอีกครั้ง ทั้งนี้ให้กระทรวงพาณิชย์ควบคุมราคาขายปุ๋ยในแต่ละสูตรของผู้ประกอบการแต่ละรายให้เป็นตามข้อเท็จจริงของต้นทุนและสต็อกปุ๋ยที่มีอยู่และให้คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาตินำประเด็นการปรับราคาปุ๋ยเคมีดังกล่าวไปพิจารณาทบทวนการกำหนดราคาประกันตามโครงการประกันรายได้เพื่อให้สะท้อนต้นทุนการผลิตที่แท้จริงของเกษตรกรด้วย

2. เห็นชอบให้ปรับปรุงชื่อ “โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยสั่งตัดเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร” เป็น “โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร”

3. เห็นชอบแนวทางการชดเชยส่วนต่างของราคาปุ๋ยเคมีให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรโดยครอบคลุมถึงพืชเกษตร ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวโพด และมันสำปะหลัง ในอัตรา กิโลกรัมละ 1.50 บาท (ต้นละ 1,500 บาท) โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะต้องเป็นเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเป็นเกษตรกรตามโครงการประกันรายได้กับกรมส่งเสริมการเกษตรโดยจะได้รับการชดเชยตามจำนวนพื้นที่เพาะปลูกที่มีสิทธิตามโครงการประกันรายได้และตามปริมาณปุ๋ยเคมีต่อไร่ที่เท่ากันทุกภาคตามที่คณะกรรมการปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรพิจารณากำหนด

4. อนุมัติกรอบวงเงินในการดำเนินโครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรในวงเงินรวมทั้งสิ้นประมาณ 3,901 ล้านบาท ประกอบด้วยวงเงินชดเชยส่วนต่างราคาปุ๋ยเคมี วงเงินจำนวนประมาณ 3,450 ล้านบาท วงเงินชดเชยต้นทุนเงินของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จำนวนประมาณ 115 ล้านบาท (อัตรา FDR+1) วงเงินค่าอำนวยความสะดวกของ ธ.ก.ส. จำนวน 48 ล้านบาท และวงเงินค่าดำเนินโครงการ (ค่าอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ) เป็นเงินรวมประมาณ 288 ล้านบาท ทั้งนี้ ให้ ธ.ก.ส. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขอตกลงในรายละเอียดกับสำนักงานประมาณเพื่อดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องและเป็นไปตามจำนวนเงินที่จ่ายจริงต่อไปโดยในส่วนของวงเงินค่าอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวนเงิน 288 ล้านบาท นั้น ให้เบิกจ่ายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 ขบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น

5. เห็นชอบให้ดำเนินโครงการสินเชื่อเพื่อการจัดหาปุ๋ยเคมีของเกษตรกรตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

วันที่ 10 พฤษภาคม 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบผลการประชุมเรื่องโครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยสั่งตัดเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรและโครงการเงินกู้ให้เกษตรกรจัดหาปุ๋ยของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) โดยที่ประชุมคณะรัฐมนตรี (นัดพิเศษ) เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2554 ได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวและมีมติ ดังนี้

1. เห็นชอบให้กำหนดราคาปุ๋ยเคมี 6 สูตร (สูตร 46 - 0 - 0 สูตร 16 - 20 - 0 สูตร 16 - 8 - 8 สูตร 16 - 16 - 8 สูตร 18 - 12 - 6 และสูตร 15-15- 5) โดยมีราคาในแต่ละสูตรเป็นขั้นต่ำ - ขั้นสูงตามที่กระทรวงพาณิชย์ได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีแล้ว เมื่อวันที่ 12 เมษายน 2554 โดยให้ยื่นราคาดังกล่าวเป็นเวลา 3 เดือนหากราคาปุ๋ยเคมีในตลาดโลกมีความผันผวนแตกต่างไปจากที่เสนอเป็นมูลค่า $\pm 1,000$ บาท/ตัน ก็ให้มีการพิจารณาราคาปุ๋ยเคมีดังกล่าวอีกครั้ง ทั้งนี้ให้กระทรวงพาณิชย์ควบคุมราคาขาย

ปุ๋ยในแต่ละสูตรของผู้ประกอบการแต่ละรายให้เป็นตามข้อเท็จจริงของต้นทุนและสต็อกปุ๋ยที่มีอยู่และให้คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาตินำประเด็นการปรับราคาปุ๋ยเคมีดังกล่าวไปพิจารณาทบทวนการกำหนดราคาประกันตามโครงการประกันรายได้เพื่อให้สะท้อนต้นทุนการผลิตที่แท้จริงของเกษตรกรด้วย

2. เห็นชอบให้ปรับปรุงชื่อ “โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยสั่งตัดเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร” เป็น “โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร”

3. เห็นชอบแนวทางการชดเชยส่วนต่างของราคาปุ๋ยเคมีให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรโดยครอบคลุมถึงพืชเกษตร ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวโพด และมันสำปะหลัง ในอัตรา กิโลกรัมละ 1.50 บาท (ตันละ 1,500 บาท) โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ต้องเป็นเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเป็นเกษตรกรตามโครงการประกันรายได้กับกรมส่งเสริมการเกษตร โดยจะได้รับการชดเชยตามจำนวนพื้นที่เพาะปลูกที่มีสิทธิตามโครงการประกันรายได้และตามปริมาณปุ๋ยเคมีต่อไร่ที่เท่ากันทุกภาคตามที่คณะกรรมการปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรพิจารณากำหนด

4. อนุมัติกรอบวงเงินในการดำเนินโครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรในวงเงินรวมทั้งสิ้นประมาณ 3,901 ล้านบาท ประกอบด้วยวงเงินชดเชยส่วนต่างราคาปุ๋ยเคมี วงเงินจำนวนประมาณ 3,450 ล้านบาท วงเงินชดเชยต้นทุนเงินของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จำนวนประมาณ 115 ล้านบาท (อัตรา FDR+1) วงเงินค่าอำนาจการสินเชื่อของ ธ.ก.ส. จำนวน 48 ล้านบาท และวงเงินค่าดำเนินโครงการ (ค่าอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ) เป็นเงินรวมประมาณ 288 ล้านบาท ทั้งนี้ ให้ ธ.ก.ส. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขอตกลงในรายละเอียดกับสำนักงบประมาณเพื่อดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องและเป็นไปตามจำนวนเงินที่จ่ายจริงต่อไปโดยในส่วนของวงเงินค่าอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวนเงิน 288 ล้านบาท นั้น ให้เบิกจ่ายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น

5. เห็นชอบให้ดำเนินโครงการสินเชื่อเพื่อการจัดหาปุ๋ยเคมีของเกษตรกรตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

วันที่ 31 พฤษภาคม 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติ ดังนี้

1. รับทราบความก้าวหน้าโครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายไทรรงค์ สุวรรณศิริ) ประธานกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรเสนอ สรุปได้ ดังนี้

1.1 คณะกรรมการดำเนินโครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรได้มีมติเห็นชอบในการกำหนดสูตรปุ๋ยเพิ่มเติมอีก 3 สูตร ได้แก่ สูตร 18 - 46 - 0 สูตร 0 - 0 - 60 และ สูตร 13 - 13 - 21 เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการดำเนินโครงการที่กำหนดการชดเชยข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และมันสำปะหลังเพิ่มเติม

1.2 โครงการได้เริ่มต้นดำเนินการในพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือทุกจังหวัดตั้งแต่วันที่ 30 พฤษภาคม 2554 ต่อจากนั้นจะดำเนินโครงการในภาคกลาง

ทุกจังหวัดประมาณกลางเดือนกรกฎาคม 2554 และในพื้นที่ภาคใต้เป็นภาคสุดท้ายโดยในขั้นแรกที่จะดำเนินการในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้ปุ๋ยสูตร จำนวน 7 สูตร ได้แก่ สูตร 46 - 0 - 0 สูตร 16 - 20 - 0 สูตร 16 - 16 - 8 สูตร 16 - 8 - 8 สูตร 18 - 12 - 6 สูตร 15 - 15 - 15 และ สูตร 13 - 13 - 21 ในพืช 3 ชนิด คือข้าวนาปี ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง

1.3 คณะกรรมการฯ ได้กำหนดคำแนะนำในการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรและสิทธิที่จะได้รับการชดเชยราคาปุ๋ยจากข้อมูลของเกษตรกรโครงการประกันรายได้ของพืช 3 ชนิด ได้แก่ ข้าวนาปีข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง ปีเพาะปลูก 2553/54 ซึ่งมีเนื้อที่ปลูกพืชเกษตรดังกล่าวรวม 71.47 ล้านไร่ และประมาณการจำนวนปุ๋ยที่เกษตรกรต้องใช้ตามสิทธิและสอดคล้องกับคำแนะนำทางวิชาการของโครงการเป็นจำนวน 2.29 ล้านตัน ซึ่งคาดว่าจะใช้วงเงินชดเชยค่าปุ๋ยประมาณทั้งสิ้น 3,435.00 ล้านบาท

1.4 คณะกรรมการฯ ได้มีมติให้ดำเนินโครงการ 84 ตำบล ปุ๋ยลดต้นทุน เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระชนมายุ 84 พรรษา โดยใช้ข้อมูลจากการเก็บและวิเคราะห์ดินจากหมอดินอาสาและเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดินโดยในพื้นที่ภาคกลางจะเป็นการดำเนินการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลดินให้แล้วเสร็จภายใน 6 สัปดาห์ เพื่อใช้ในปีเพาะปลูกปัจจุบันส่วนพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 5 เดือน เพื่อนำข้อมูลดินมาใช้ในการดำเนินงานครั้งต่อไป

2. การพิจารณากำหนดสูตรปุ๋ยเพิ่มเติมอีก 3 สูตร สมควรที่คณะกรรมการฯ จะพิจารณาดำเนินการไปได้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับหลักวิชาการและการชดเชยพืชเพิ่มเติมอีก 2 ชนิด คือ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง

วันที่ 14 มิถุนายน 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติ ดังนี้

1. รับทราบตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายไทรรงค์ สุวรรณศิริ) ประธานกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรรายงานว่าข้อความที่แจ้งมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2554 เกี่ยวกับโครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยสั่งตัดเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรและเรื่องโครงการเงินกู้ให้เกษตรกรจัดหาปุ๋ยของ ธ.ก.ส. โดยระบุค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของโครงการวงเงิน 288 ล้านบาทเป็นค่าอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเท่านั้นซึ่งที่ถูกต้องประกอบด้วยค่าประชาสัมพันธ์โครงการค่าเผยแพร่ข้อมูลชุดดินพร้อมขอบเขตของตำบลเผยแพร่สู่สาธารณะผ่านเว็บไซต์และให้หมอดินอาสาเก็บตัวอย่างดินและวิเคราะห์ดินค่าอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับเจ้าหน้าที่และเกษตรกร ติดตาม กำกับตรวจสอบควบคุมงาน และประเมินผลโครงการ ทั้งนี้โครงการได้เริ่มดำเนินงานตั้งแต่ปลายเดือนพฤษภาคม 2554 โดยมีการรายงานความก้าวหน้าให้คณะรัฐมนตรีทราบเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2554 แต่ยังไม่สามารถเบิกจ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรรซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของโครงการในการช่วยลดต้นทุนให้กับเกษตรกรในการผลิตได้ทันฤดูกาลเพาะปลูก 2554/55

2. ให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพิ่มเติมรายละเอียดค่าใช้จ่ายให้ครอบคลุมตามแนวทางการดำเนินงานโครงการรวมทั้งแจ้งให้สำนักงบประมาณ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบด้วย

วันที่ 11 ตุลาคม 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องขอขยายระยะเวลาการชำระหนี้โครงการจัดหาปุ๋ยเคมีนำเข้าจากต่างประเทศดังนี้

1. เห็นชอบให้ขยายเวลาการชำระหนี้โครงการจัดหาปุ๋ยเคมีนำเข้าจากต่างประเทศของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ออกไปจนกว่าจะได้รับการจัดสรรงบประมาณชดเชยผลขาดทุนเสร็จสิ้นตามมติคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกร ในการประชุมครั้งที่ 5/2554 เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2554 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

2. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับความเห็นของกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินของกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดจะต้องมีการคำนึงถึงต้นทุนและผลประโยชน์และผลดีผลเสียจากการจัดทำโครงการจัดหาปุ๋ยเคมีนำเข้าจากต่างประเทศเพื่อใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการกองทุนฯ ต่อไป ไปพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย

เอกสารอ้างอิง

มติคณะรัฐมนตรี

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
1	19 กรกฎาคม 2503	เลิกกิจการทดลองทำปุ๋ยจากขยะมูลฝอย
2	13 พฤศจิกายน 2505	โครงการทำปุ๋ย
3	27 พฤศจิกายน 2505	การขายหุ้นเพื่อดำเนินการก่อตั้งบริษัทปุ๋ยเคมี จำกัด
4	16 กรกฎาคม 2506	โครงการทำปุ๋ยจากขยะมูลฝอย
5	11 กุมภาพันธ์ 2507	บริษัทที่ปรึกษาของบริษัทปุ๋ยเคมีจำกัด
6	26 มกราคม 2508	หุ้นรัฐบาลในบริษัทปุ๋ยเคมี จำกัด
7	12 ตุลาคม 2508	โครงการจัดตั้งโรงงานปุ๋ยเคมีจากผลิตภัณฑ์เหลือใช้ของโรงกลั่นน้ำมันศรีราชา
8	17 สิงหาคม 2514	การอนุญาตให้บริษัทปุ๋ยเคมี จำกัด นำปุ๋ยเข้ามาในราชอาณาจักร
9	19 ตุลาคม 2514	การสั่งซื้อปุ๋ยจากบริษัทปุ๋ยเคมี จำกัด (ยกเลิกโดยมติครม. วันที่ 18 กันยายน 2550)
10	11 ธันวาคม 2516	ควบคุมการส่งปุ๋ยทุกชนิดออกไปนอกราชอาณาจักร
11	26 กุมภาพันธ์ 2517	การทำนาครั้งที่ 2
12	5 มีนาคม 2517	ขอการสนับสนุนงบประมาณเพื่อผลิตอาหารสัตว์และเก็บพืชไร่
13	5 มีนาคม 2517	การทำนาครั้งที่ 2
14	30 เมษายน 2517	นโยบายอุตสาหกรรมปุ๋ยเคมี
15	11 มิถุนายน 2517	ปัญหาปุ๋ย
16	11 มิถุนายน 2517	ร่างพระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ.
17	2 กรกฎาคม 2517	การซื้อปุ๋ยช่วยเหลือชาวนา
18	16 กรกฎาคม 2517	การจัดซื้อปุ๋ยให้แก่เกษตรกร
19	19 พฤศจิกายน 2517	ขออนุญาตสำรวจแร่ธาตุของปุ๋ย การแต่งแร่ และการทำเหมืองแร่ของปุ๋ย
20	21 มกราคม 2518	การพัฒนาแหล่งวัตถุดิบเพื่อใช้ทำปุ๋ยเคมีเพื่อการเกษตรภายในประเทศ
21	22 เมษายน 2518	โครงการอุดหนุนราคาปุ๋ยให้แก่เกษตรกร
22	16 มีนาคม 2519	ขอทราบนโยบายจำหน่ายปุ๋ยราคาถูกให้แก่สถาบันเกษตรกร
23	12 เมษายน 2519	นโยบายจำหน่ายปุ๋ยราคาถูกให้แก่สถาบันเกษตรกร
24	1 มิถุนายน 2519	การซื้อปุ๋ยมาจำหน่ายให้แก่เกษตรกร
25	1 มิถุนายน 2519	การจำหน่ายปุ๋ยอ้อยและการชดเชยผลขาดทุน ในการขายปุ๋ยอ้อยขององค์การ ตลาดเพื่อเกษตรกร
26	22 มิถุนายน 2519	การซื้อปุ๋ยมาจำหน่ายแก่เกษตรกร
27	7 กันยายน 2519	การซื้อปุ๋ยมาจำหน่ายแก่เกษตรกร
28	21 กันยายน 2519	การซื้อปุ๋ยมาจำหน่ายให้แก่เกษตรกร
29	9 กุมภาพันธ์ 2520	ขออนุมัติซื้อปุ๋ยจำหน่ายแก่เกษตรกร
30	20 เมษายน 2520	การซื้อปุ๋ยมาจำหน่ายให้แก่เกษตรกร
31	20 เมษายน 2520	การรับซื้อข้าวเปลือกเพื่อชำระหนี้ค่าปุ๋ย

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
32	13 กรกฎาคม 2520	ขอความเห็นชอบในการกู้ยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเพื่อซื้อปุ๋ยนาตามโครงการอุดหนุนราคาปุ๋ยให้แก่เกษตรกร สำหรับฤดูการปลูกข้าวปี 2520
33	24 มกราคม 2521	ขออนุมัติจัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร
34	25 เมษายน 2521	ปุ๋ยเคมี
35	25 เมษายน 2521	การจัดหาปุ๋ยนาปี 2521/2522 ให้แก่เกษตรกร
36	6 มิถุนายน 2521	การจัดหาปุ๋ยนาปี 2521/2522
37	11 กรกฎาคม 2521	การจัดหาปุ๋ยนาปี 2521/2522
38	9 มกราคม 2522	ปุ๋ยช่วยเหลือจากประเทศญี่ปุ่น
39	19 มิถุนายน 2522	การจำหน่ายปุ๋ยนาให้แก่เกษตรกร
40	31 กรกฎาคม 2522	การจำหน่ายปุ๋ยนาให้แก่เกษตรกร
41	25 กันยายน 2522	ขออนุมัติจัดซื้อปุ๋ยสำรอง
42	8 มกราคม 2523	ขออนุมัติจัดซื้อปุ๋ย
43	13 เมษายน 2523	การจัดซื้อปุ๋ยนา
44	20 เมษายน 2523	ข้อเสนอเกี่ยวกับปัญหาเรื่องปุ๋ยของตัวแทนเกษตรกรจังหวัดฉะเชิงเทรา
45	10 มิถุนายน 2523	ขออนุมัติจัดซื้อปุ๋ยนา
46	6 มกราคม 2524	ผลการประกวดราคาซื้อปุ๋ยนา จำนวน 100,000 ตัน
47	3 มีนาคม 2524	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรยืมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการนำเข้าและจำหน่ายปุ๋ยที่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่น
48	22 กันยายน 2524	พันธุ์ข้าวช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบอุทกภัยปี 2523 ไม่ออกรวง
49	23 มีนาคม 2525	บริษัทปุ๋ยเคมี จำกัด
50	30 มีนาคม 2525	การแลกเปลี่ยนมันสำปะหลังกับปุ๋ยเคมีของประเทศสาธารณรัฐเกาหลี
51	1 มิถุนายน 2525	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรยืมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการนำเข้าและจำหน่ายปุ๋ยที่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่น
52	5 เมษายน 2526	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้องค์การตลาดเพื่อการเกษตรกรยืม เพื่อจ่ายเป็นค่าปุ๋ยในการแลกเปลี่ยนข้าวโพดกับปุ๋ยระหว่างไทยกับสหภาพโซเวียต
53	5 เมษายน 2526	ขออนุมัติจัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรยืมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการนำเข้าของปุ๋ยที่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่นปี 2526 จำนวน 50,000 ตัน
54	12 เมษายน 2526	การร่วมทุนกับบริษัทปุ๋ยแห่งชาติ จำกัด
55	5 กรกฎาคม 2526	กำหนดราคาจำหน่ายปุ๋ยเคมี (ปุ๋ยนา)
56	6 มีนาคม 2527	การยกเว้นอากรขาเข้ายูเรียสำหรับใช้เป็นปุ๋ยหรือใช้ในอุตสาหกรรมผลิตปุ๋ยผสม
57	20 มีนาคม 2527	การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติ
58	26 มิถุนายน 2527	ขออนุมัติเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
59	5 กุมภาพันธ์ 2528	การจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรฤดูกาลผลิตปี 2528/2529
60	19 มีนาคม 2528	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้กรมพัฒนาที่ดินเพื่อดำเนินโครงการเร่งรัดปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุเพื่อลดต้นทุนการผลิตปี 2528
61	7 พฤษภาคม 2528	การจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรฤดูกาลผลิตปี 2528/2529
62	2 กรกฎาคม 2528	การจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในฤดูกาลผลิตปี 2528/29
63	3 มกราคม 2529	การแลกเปลี่ยนมันสำปะหลังกับปุ๋ยเคมีของสาธารณรัฐเกาหลี
64	7 มกราคม 2529	การจำหน่ายปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือชาวนาในการทำนาปรังปี 2529
65	1 กรกฎาคม 2529	การจำหน่ายปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในการทำนาปี 2529/2530
66	1 กรกฎาคม 2529	การลงนามในสัญญากู้เงินสำหรับโครงการปุ๋ยแห่งชาติ
67	1 กรกฎาคม 2529	อนุมัติเงินกู้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร
68	1 กรกฎาคม 2529	การแลกเปลี่ยนข้าวกับปุ๋ย
69	8 กรกฎาคม 2529	ประวัติความเป็นมาและสถานะของโครงการปุ๋ยแห่งชาติ
70	23 กันยายน 2529	ปัญหาราคาผลิตผลการเกษตรตกต่ำ
71	23 ธันวาคม 2529	กำหนดราคาจำหน่ายปุ๋ยเคมีของรัฐบาลเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร
72	30 ธันวาคม 2530	โครงการรับชำระหนี้ค่าปุ๋ยด้วยข้าวเปลือกและรับซื้อข้าวเปลือกฤดูกาลผลิตปี 2529/2530 ขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกร
73	6 มกราคม 2530	การชดเชยผลการขาดทุนและค่าบริการในการจำหน่ายปุ๋ยเคมีของรัฐบาลเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร
74	20 มกราคม 2530	การชดเชยผลการขาดทุนและค่าบริการในการจำหน่ายปุ๋ยเคมีของรัฐบาลเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร
75	24 มกราคม 2530	ขออนุมัติลดราคาปุ๋ยเคมีของรัฐบาลเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร
76	28 เมษายน 2530	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายของศูนย์ประสานงานกับภาคเอกชนเพื่อพัฒนาการเกษตร
77	9 มิถุนายน 2530	การรับมอบปุ๋ยจากเซเนกัล
78	7 กรกฎาคม 2530	การจำหน่ายปุ๋ยสูตร 15-15-15
79	8 กันยายน 2530	การสำรวจมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร
80	15 กันยายน 2530	ขอให้รัฐบาลทบทวนมติคณะรัฐมนตรีการจำหน่ายปุ๋ยเซเนกัล
81	17 พฤศจิกายน 2530	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการนำเข้าและจำหน่ายปุ๋ยที่ได้รับความช่วยเหลือจากประเทศญี่ปุ่น ปี 2530
82	12 มกราคม 2531	ขออนุมัติชดเชยผลการขาดทุนจากการลดราคาปุ๋ยเคมีของรัฐบาลเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร
83	12 เมษายน 2531	การจัดหาปุ๋ยเคมีสำหรับฤดูกาลผลิตปี 2531
84	19 เมษายน 2531	การจัดหาปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร
85	26 เมษายน 2531	การจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร
86	3 พฤษภาคม 2531	ขอขยายเวลาการชำระค่าปุ๋ยต่อกระทรวงพาณิชย์
87	24 พฤษภาคม 2531	ผลการประชุมคณะทำงานจัดหาปุ๋ย

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
88	24 พฤษภาคม 2531	ผลการประชุมคณะกรรมการจัดหาปุ๋ย
89	6 กันยายน 2531	การจัดหาปุ๋ยช่วยเหลือเกษตรกร
90	21 กุมภาพันธ์ 2532	การจัดหาปุ๋ยเคมี 2532 - 2533
91	28 มีนาคม 2532	ยุติคดีว่าน เรื่อง ปุ๋ยขาดแคลน
92	4 เมษายน 2532	ขอปรับราคาจำหน่ายปุ๋ยเคมี
93	30 พฤษภาคม 2532	การจัดหาปุ๋ยเคมี ปี 2532 - 2533
94	22 สิงหาคม 2532	ปุ๋ยปลอม
95	31 ตุลาคม 2532	ขออนุมัติเงินจ่ายขาดจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายปุ๋ย ค่าบริการในอัตราร้อยละ 3 และขอชดเชยการขาดทุนอันเกิดจากผลแตกต่างระหว่างราคาซื้อกับราคาขายของโครงการปุ๋ยปี 2529 (150,000 ตัน)
96	27 ธันวาคม 2532	ขออนุมัติจ่ายเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จำนวน 60 ล้านบาทให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร
97	22 พฤษภาคม 2533	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการนำเข้าและจำหน่ายปุ๋ยที่ได้รับความช่วยเหลือจากประเทศญี่ปุ่น ประจำปี 2531
98	5 มิถุนายน 2533	การลดราคาจำหน่ายปุ๋ยเคมี
99	5 มิถุนายน 2533	การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกหนี้ค่าปุ๋ยของ อ.ต.ก. ที่ได้รับความเสียหายจากอุทกภัยในเขตจังหวัดภาคใต้ปี 2531
100	10 กรกฎาคม 2533	การลดราคาจำหน่ายปุ๋ยเคมี
101	7 สิงหาคม 2533	ขออนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรให้บริการขนส่งจากภาคเอกชนหรือแหล่งต่างๆ
102	27 พฤศจิกายน 2533	ขออนุมัติ กำหนดราคาจำหน่ายปุ๋ยสูตร 15-15-15 ที่ได้รับความช่วยเหลือจากประเทศญี่ปุ่น ประจำปี 2531
103	25 มิถุนายน 2534	การจัดหาปุ๋ยช่วยเหลือเกษตรกร
104	8 ตุลาคม 2534	การจัดหาปุ๋ยช่วยเหลือเกษตรกร ประจำปี 2534
105	22 ตุลาคม 2534	การลดขั้นตอนการนำปุ๋ยเคมีเข้ามาในราชอาณาจักร
106	24 ธันวาคม 2534	นโยบายดินและปุ๋ย
107	17 มีนาคม 2535	การจัดหาปุ๋ยช่วยเหลือเกษตรกร
108	17 มีนาคม 2535	ขอทบทวนมติคณะรัฐมนตรีให้การคุ้มครองโครงการผลิตปุ๋ย
109	23 มิถุนายน 2535	การจัดหาปุ๋ยช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2535
110	5 มกราคม 2536	การจัดซื้อปุ๋ยนาและปุ๋ยพืชสวน ปี 2535/36
111	11 พฤษภาคม 2536	ผลการพิจารณาข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีกรณีให้คณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกรคิดดอกเบี้ย หากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไม่สามารถชำระคืนเงินยืมที่นำไปจัดซื้อปุ๋ยนาและปุ๋ยพืชสวน ปี 2535/36 ได้ตามกำหนด
112	18 พฤษภาคม 2536	การจัดซื้อปุ๋ยนาและปุ๋ยพืชสวน ปี 2535/36

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
113	12 ตุลาคม 2536	รายงานการลงนามแลกยางพาราไทยกับปุยของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน
114	22 กุมภาพันธ์ 2537	ขออนุมัติคณะรัฐมนตรีขยายระยะเวลาการส่งใช้คืนเงินยืมกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรตามโครงการจัดหาปุ๋ยช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2535
115	2 พฤษภาคม 2538	ขออนุมัติตามมติคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกร
116	2 พฤษภาคม 2538	ขออนุมัติตามมติคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกร
117	26 ธันวาคม 2538	การจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2538/39 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
118	6 กุมภาพันธ์ 2539	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อดำเนินการจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2538/39 (การเพิ่มเป้าหมาย 200,000 ตัน)
119	19 พฤศจิกายน 2539	ขอจำหน่ายหนี้สูญให้แก่สถาบันเกษตรกร
120	19 พฤศจิกายน 2539	ขออนุมัติจัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเพื่อดำเนินการตามแผนการจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2539/40
121	4 มีนาคม 2540	การจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรปี 2539/40
122	17 มิถุนายน 2540	การจำหน่ายปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรปี 2539/40
123	25 สิงหาคม 2541	ผลการจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2540/41
124	16 มีนาคม 2542	การจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร
125	27 เมษายน 2542	ปัญหาและอุปสรรคในการจำหน่ายปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรปี 2540/2541
126	5 ตุลาคม 2542	การจำหน่ายปุ๋ยเคมีคงเหลือ ปี 2540/2541
127	25 มกราคม 2543	แลกปุ๋ยเคมีกับยางพาราของโครงการแทรกแซงยางพารา
128	1 กุมภาพันธ์ 2543	ขอลดราคาจำหน่ายปุ๋ยเคมีคงเหลือ ปี 2540/2541
129	15 กุมภาพันธ์ 2543	นโยบายการใช้ปุ๋ยชีวภาพและปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อกอบกู้เศรษฐกิจ
130	20 มิถุนายน 2543	โครงการจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร
131	5 มิถุนายน 2544	โครงการจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรปี 2544
132	9 กรกฎาคม 2545	ร่างพระราชบัญญัติปุ๋ย (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
133	11 กุมภาพันธ์ 2546	โครงการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในการจัดหาปุ๋ย ปีเพาะปลูก 2545-46
134	2 กันยายน 2546	โครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีโรงงานต้นแบบผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยอินทรีย์เคมี และปุ๋ยชีวภาพ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้า
135	14 ธันวาคม 2547	การส่งเสริมการใช้ปุ๋ยชีวภาพ
136	28 ธันวาคม 2547	สถานการณ์และราคาจำหน่ายปุ๋ยเคมี
137	31 มกราคม 2549	โครงการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในการจัดหาปุ๋ย ปีเพาะปลูก 2549/50
138	25 มีนาคม 2551	แนวทางการแก้ปัญหาปุ๋ยเคมีราคาแพง
139	8 เมษายน 2551	แนวทางการแก้ไขปัญหาปุ๋ยเคมีราคาแพง (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์)

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
140	6 พฤษภาคม 2551	ขออนุมัติจัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร
141	10 มิถุนายน 2551	แนวทางแก้ไขปัญหายุคมีราคาแพง
142	19 ตุลาคม 2553	ขอความเห็นชอบขดเชยการขาดทุนจากการจำหน่ายปุ๋ยเคมี โครงการจัดหาปุ๋ยเคมีนำเข้าจากต่างประเทศ
143	30 พฤศจิกายน 2553	ขอความเห็นชอบขดเชยการขาดทุนจากการจำหน่ายปุ๋ยเคมี โครงการจัดหาปุ๋ยเคมีนำเข้าจากต่างประเทศ
144	26 เมษายน 2554	โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยสั่งตัดเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร
145	3 พฤษภาคม 2554	การรายงานผลการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินโครงการจัดหาปุ๋ยเคมีนำเข้าจากต่างประเทศและการกำหนดระดับราคาปุ๋ยเคมีของโครงการ
146	3 พฤษภาคม 2554	โครงการเงินกู้ให้เกษตรกรจัดหาปุ๋ยของ ธ.ก.ส.
147	6 พฤษภาคม 2554	โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยสั่งตัดเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร และเรื่องโครงการเงินกู้ให้เกษตรกรจัดหาปุ๋ยของ ธ.ก.ส.
148	10 พฤษภาคม 2554	โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยสั่งตัดเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรและโครงการเงินกู้ให้เกษตรกรจัดหาปุ๋ยของ ธ.ก.ส.
149	31 พฤษภาคม 2554	รายงานความก้าวหน้าโครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร
150	14 มิถุนายน 2554	โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร
151	11 ตุลาคม 2554	ขอขยายระยะเวลาการชำระหนี้ โครงการจัดหาปุ๋ยเคมีนำเข้าจากต่างประเทศ

หมายเหตุ

มติคณะรัฐมนตรีในรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทบทวนเอกสารจากฐานข้อมูลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงเป็นการอ้างอิงเรื่องตามมติคณะรัฐมนตรี

เรื่องที่ 9

นโยบายข้าวและเหตุการณ์ที่สำคัญ

เรื่องที่ 9

นโยบายข้าวและเหตุการณ์ที่สำคัญ

ข้าว (*Oryza sativa*) เป็นพืชอาหารที่ปลูกในประเทศไทยมาเป็นเวลาช้านาน Gorman (1969: 671-673) ได้รายงานไว้ว่า ได้พบเมล็ดข้าวปะปนอยู่กับเครื่องมือหินเทาะและเครื่องปั้นดินเผาที่มีอายุประมาณ 9,000 ปี ที่ถ้ำปุงฮุง จังหวัดแม่ฮ่องสอน รวมทั้งมีการพบร่องรอยเมล็ดข้าวที่ผสมอยู่กับดินที่นำมาทำภาชนะดินเผาที่บ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี ซึ่งมีอายุประมาณ 3,000-3,500 ปี (บริบูรณ์ สัมฤทธิ์, 2547: 26)

ข้าวนอกจากจะเป็นอาหารหลักของประชากรไทย แล้วยังเป็นแหล่งรายได้จากการส่งออกที่สำคัญ มีการขยายตัวของพื้นที่ปลูกจาก 5.8 ล้านไร่ ในปี 2393 (Ingram, 1971:44) มาเป็น 80.8 ล้านไร่ ในปี 2554 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2556: 9) มีชาวนาจำนวน 3.7 ล้านครัวเรือน หรือร้อยละ 66 ของเกษตรกรทั้งหมด ในปี 2556 มีมูลค่าส่งออก 133,840 ล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2557: 9) โดยมีห่วงโซ่อุปทาน คือ เริ่มต้นจากการผลิตหรือเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวโดยชาวนา ขึ้นตอนต่อมาคือการรวบรวมข้าวเปลือก โดยพ่อค้าหรือผู้รวบรวมข้าวเปลือกในระดับท้องถิ่นและตลาดกลางในระดับภูมิภาค ได้แก่ โรงสี ห้าง พ่อค้าขายส่ง พ่อค้าขายปลีก ไปรับซื้อข้าวจากชาวนาเพื่อส่งเข้าสู่โรงสีแปรรูปเป็นข้าวสารที่ทั้งจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคภายในประเทศ และผู้ประกอบการส่งออกข้าวออกไปขายยังตลาดต่างประเทศโดยที่ผู้ส่งออกข้าว ไปจำหน่ายยังต่างประเทศนั้น สามารถดำเนินการโดยรัฐบาล หรือผู้ค้าและผู้ประกอบการส่งออกที่ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงพาณิชย์

นโยบายข้าวซึ่งรวมถึงการแก้ปัญหาการค้าข้าวตกต่ำของรัฐบาลได้ดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2476 โดยวิธีการพยุงราคาหรือการประกันราคาข้าวขึ้นต่ำ การจำนำข้าวและการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว นั้นมาอย่างต่อเนื่องตามลำดับเวลา ดังนี้

ในการแถลงนโยบายของรัฐบาล คณะที่ 2 พระยามโนปกรณนิติธาดา นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2475 ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับการพยุงราคาข้าว ดังนี้

“ในด้านนโยบายทางการเกษตรพาณิชย์ ได้มีการเน้นถึงปัญหาที่สำคัญ ดังนี้

“ปัญหาที่สำคัญในเวลานี้ก็คือ ภาวะของชาวนามีหนี้ขาดเงินที่จะลงต่อไปราคาข้าวถูก รัฐบาลเห็นใจอยู่แล้วและจะช่วยอย่างที่สุดเท่าที่จะทำได้ สิ่งใดพอที่จะทำได้ก่อนก็ได้รับทำไปแล้ว เช่น การลดหย่อนภาษีค่านา และในระหว่างนี้ก็กำลังจะขยายการสหกรณ์ให้กว้างขวางขึ้นเป็นการค้าจุล ในทางทุนรอน และผ่อนผันภาระอันหนักบ่าอยู่นั้นและสอบสวนเหตุการณ์ต่อไปในความเป็นอยู่ในทางหนี้สินในทางทุนรอน ในวิธีการที่จะทำให้เกิดผลในทางจำหน่ายเพื่อหาวิธีช่วยเหลือให้มีโอกาสบังเกิด ความพอกพูนได้บ้างแต่ขอให้เห็นใจรัฐบาลบ้างว่าการเช่นนั้นเป็นการใหญ่จะทำกันกระทันหันไม่ได้ ต้อง คิดต้องเตรียมต้องทดลองอย่างรอบคอบ

ระหว่างนี้จะได้ก้าวหน้าต่อไปในการช่วยกลีกรทางตรงอีกอย่างหนึ่ง คือ การเลือกพันธุ์ข้าวเพื่อสะดวกแก่การที่จะตั้งมาตรฐานสินค้าข้าวขึ้น และเพื่อยังไว้ซึ่งชื่อเสียงแห่งข้าวไทยในตลาด

ต่างประเทศที่กำลังผันแปรอยู่เป็นอันมากในขณะนี้เนื่องด้วยเงื่อนไข ซึ่งบางประเทศตั้งหรือดำรงจะตั้งกันขึ้น อนึ่ง ในการที่อุดหนุนการเพาะปลูกของประเทศ รัฐบาลจำต้องดำเนินการทดลองพืชผลอย่างอื่นทั้งในประเทศซึ่งอาจใช้ปลูกสลับกับข้าวในที่ลุ่มและในประเภทซึ่งเหมาะแก่ดิน เป็นต้น ” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 10-11)

พันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี ซึ่งได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าเมื่อ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2476 ได้มีการแถลงนโยบายด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรของรัฐบาลคณะที่ 5 เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2476 ดังนี้

“อุปสรรคเรื่องข้าวราคาตกนั้น รัฐบาลพยายามแก้ไขอยู่แล้ว จะได้ให้ทราบนโยบายในเวลาอันควร”

วันที่ 23 กรกฎาคม 2489 คณะรัฐมนตรีพิจารณาเรื่องกรรมการอำนวยการจัดหาข้าวส่งให้สหประชาชาติตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอว่าเพื่อให้การจัดหาข้าวส่งจำหน่ายให้แก่สหประชาชาติตามข้อตกลงได้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยยิ่งขึ้น และสำเร็จผล สมควรตั้งกรรมการอำนวยการในเรื่องนี้ขึ้น ในที่สุดได้ลงมติให้ตั้งกรรมการวางแผนการณ์และอำนวยการเกี่ยวกับการผลิตข้าว การจัดหาข้าวเปลือกข้าวสารและอื่นๆ ซึ่งจะทำให้การส่งข้าวจำหน่ายแก่สหประชาชาติได้ดำเนินลุล่วงไปด้วยดีและเป็นผลเต็มที่ประกอบด้วย

1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์	ประธานกรรมการ
2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรราธิการ	กรรมการ
3. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม	กรรมการ
4. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
5. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง	กรรมการ
6. พระประกาศสหกรณ์	กรรมการและเลขานุการ

และเพื่อให้งานส่วนนี้ได้ดำเนินไปได้โดยรวดเร็วจึงให้จัดตั้งองค์การบริหารซึ่งประกอบด้วย

1. พระประกาศสหกรณ์	เป็นผู้อำนวยการ
2. พระนรราชจำนง	เป็นรองผู้อำนวยการ
3. อธิบดีกรมรถไฟ	
4. อธิบดีกรมทาง	
5. อธิบดีกรมเจ้าท่า	
6. อธิบดีกรมมหาดไทย	
7. ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์	
8. ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ	
9. ผู้แทนกระทรวงการคลัง	
10. แทนกรมศุลกากร	

ให้องค์การนี้มีหน้าที่วางวิธีการและดำเนินงานเพื่อจัดให้ได้ส่งข้าวแก่สหประชาชาติตามข้อตกลง หากมีปัญหาหรือข้อขัดข้องประการใด ให้เสนอกรรมการอำนวยการเพื่อสั่งการไปได้ทีเดียว

อนึ่ง เพื่อช่วยให้งานอันสำคัญในครั้งนี้ได้บรรลุผลสมความมุ่งหมายจึงให้องค์การจัดซื้อข้าว ซึ่งมี ม.ล.เดช สนิทวงศ์ เป็นประธานกรรมการ มาร่วมดำเนินงานในความอำนวยการของคณะกรรมการฯ นี้ด้วย

ส่วนงานทางองค์การบริหารนั้น หากผู้อำนวยการประสงค์จะได้ตัวข้าราชการจากกระทรวง ทบวง กรม ใดมาช่วยอีก ก็ให้ติดต่อขอตัวโดยตรงจากกระทรวงเจ้าสังกัดได้สุดแต่จะเห็นสมควร และให้เจ้ากระทรวงสังกัดให้ความร่วมมือให้ความสะดวกด้วย

วันที่ 25 สิงหาคม 2489 คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเรื่อง กรรมการอำนวยการจัดหาข้าว ส่งให้สหประชาชาติโดยได้พิจารณาเห็นสมควรให้ดำเนินการในเรื่องการจัดหาข้าวส่งให้สหประชาชาติตามข้อตกลงในสัญญาไตรภาคีโดยเร่งรัดยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้ประมาณข้าวตามความต้องการ เมื่อได้อภิปรายกันแล้ว ในที่สุดได้ลงมติว่า เพื่อความเหมาะสมที่จะให้งานของคณะกรรมการนี้ได้ดำเนินประสานกับส่วนงานที่เคยปฏิบัติร่วมมือกันอยู่แล้ว ทั้งจะได้ประสานกับฝ่ายสหประชาชาติด้วยดีต่อเนื่องกันไป จึงให้ตั้งกรรมการอำนวยการเสียใหม่ดังต่อไปนี้

1. ม.ล.กรี เดชาติวงศ์	ประธานกรรมการ
2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรธิการ	กรรมการ
3. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์	กรรมการ
4. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
5. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง	กรรมการ
6. พระประกาศสหกรณ์	กรรมการและเลขานุการ

ทั้งนี้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ส่วนคณะกรรมการบริหารภายในความอำนวยการของคณะกรรมการอำนวยการดังกล่าวข้างต้นคงให้เป็นไปตามเดิมด้วย

วันที่ 2 กรกฎาคม 2490 คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเรื่อง เงินเพิ่มพิเศษที่รับจากการขายข้าวให้สหประชาชาติตันละ 4 ปอนด์ โดยมีสาระสำคัญว่า

ด้วยตามที่ทางรัฐบาลได้ทำความตกลงกับรัฐบาลอังกฤษและอเมริกาเกี่ยวกับสัญญาไตรภาคี และในการนี้จะได้รับเงินเพิ่มพิเศษจากการขายข้าวให้สหประชาชาติในอัตราตันละ 4 ปอนด์ เพื่อช่วยราคาข้าวสำหรับบริโภคภายในประเทศให้จำหน่ายข้าวแก่ประชาชนได้ในอัตราใกล้เคียงกับราคาที่รัฐบาลควบคุม และเพื่อส่งเสริมการเพาะปลูกข้าวให้มากยิ่งขึ้น ดังแถลงการณ์สำนักนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2489 แล้วนั้น คณะรัฐมนตรีจึงมีมติว่า

1. เงินเพิ่มพิเศษที่รับจากการขายข้าวให้สหประชาชาติในอัตราตันละ 4 ปอนด์นั้น กระทรวงพาณิชย์ได้รับไว้เท่าใด ให้รับส่งให้กระทรวงการคลังโดยด่วน
2. กระทรวงใดที่ได้รับอนุมัติเงินค่าข้าว 4 ปอนด์นี้ไปใช้จ่ายให้แสดงรายการการใช้จ่ายว่าได้ใช้ไปแล้วเพื่อกิจการใด เป็นจำนวนเท่าไร

3. กระทรวงใดที่มีความประสงค์จะขอใช้เงินเพิ่มพิเศษ 4 ปอนด์นี้ ตามวัตถุประสงค์แห่งความตกลงดังกล่าวต่อไปอีก ให้รับแจ้งความประสงค์ว่าจะใช้เงินนี้ประการใด เป็นจำนวนเท่าไรสำหรับ 2-3 ให้รับแจ้งรายละเอียดไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและส่งให้กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแห่งละ 1 ชุด ภายในวันที่ 10 เดือนนี้

พ.ศ. 2496 ได้มีการตั้งกรมการข้าวในกระทรวงเกษตร

วันที่ 4 มิถุนายน 2501 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงการคลังโอนเงินซื้อพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาเพิ่มเติมเป็นงวดที่ 3 อีก 28 จังหวัด เป็นเงิน 2,887,000 บาท โดยด่วนด้วย ส่วนเงินที่ยังเหลืออีก 2,113,000 บาท ขออนุมัติให้กระทรวงการคลังกันไว้เพื่อให้ความช่วยเหลือจังหวัดต่างๆ ซึ่งจะรายงานขอความช่วยเหลือ เพิ่มเติมในระหว่างฤดูการทำนาปีต่อไป ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ

วันที่ 3 มิถุนายน 2502 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงสหกรณ์ได้รายงานพฤติการณ์ของสหกรณ์ชาวนา และพืชผลเชิงใหม่ จำกัดสินใช้ว่าเป็นไปในทางไม่สุจริต และกระทรวงสหกรณ์กำลังพิจารณาหาทางดำเนินการเกี่ยวกับผู้รับผิดชอบต่อไป สำหรับภายในวงงานของกระทรวงสหกรณ์จะได้สั่งตั้งกรรมการพิจารณาสอบสวนข้อบกพร่องของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเป็นการด่วน

วันที่ 10 มิถุนายน 2502 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีรายงานภาวะการค้าข้าวของโลก ในปี 2502 ตามรายงานของคณะกรรมการเศรษฐกิจของจักรภพอังกฤษใน หนังสือพิมพ์ Bangkok World และ Bangkok Post ว่าภาวะการค้าข้าวของโลกในปี 2502 ตกต่ำกว่าเมื่อปีที่แล้ว

วันที่ 23 กันยายน 2502 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ มท. เศรษฐกิจการและ กษ. ได้ร่วมกันพิจารณาเรื่อง ราคาข้าวในบางจังหวัดสูงผิดปกติ พร้อมเสนอวิธีหาทางช่วยเหลือประชาชนเป็น 2 ระยะ ระยะแรกได้ออกประกาศควบคุมการขนย้ายข้าวเหนียว ป้องกันการค้ากำไรเกินควร หากดำเนินการระยะแรกไม่ได้ผล ให้จังหวัดกู้ยืมเงินไปเป็นทุนหมุนเวียนในการจัดหาข้าวขายเพื่อตรึงราคาอาจใช้เงินขององค์การคลังสินค้า แต่ต้องขออนุมัติจากคณะรัฐมนตรีก่อน

วันที่ 5 มกราคม 2503 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับรายงานความเสียหายของการทำนาเนื่องจากอุทกภัยและการช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูกว่าสำหรับงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อซื้อพันธุ์ข้าวปลูกเตรียมไว้ช่วยเหลือชาวนากรณีฉุกเฉินในปี 2503 ภายในวงเงิน 4 ล้านบาท นั้น ให้เป็นไปตามงบประมาณที่ได้ตั้งไว้ ถ้าไม่พอก็เจียดจ่ายจากรายการอื่นเท่าที่จะทำได้ตามกฎหมาย โดยให้ติดต่อทำความเข้าใจกับเรื่องนี้กับสำนักงบประมาณ ส่วนการเบิกจ่ายค่าพาหนะ เบี้ยเลี้ยงและค่าที่พักของข้าราชการที่ได้ดำเนินงานช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูกแก่เกษตรกรชาวนา ให้เบิกจ่ายได้จากหน่วยราชการซึ่งเป็นเจ้าสังกัด และสำหรับการเก็บภาษีการค้าแก่สหกรณ์ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเกี่ยวกับการช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูก ให้กระทรวงการคลังพิจารณาหาทางยกเว้นให้

วันที่ 15 มีนาคม 2503 คณะรัฐมนตรีรับทราบตามที่สำนักบริหารของนายกรัฐมนตรีรายงานว่าได้เสนอข่าวของกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งได้รับจากโตเกียวว่า รมต.พณ. ญี่ปุ่น ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับนโยบายการค้าของญี่ปุ่นว่ารัฐบาลได้วางแผนการค้าข้าวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และคณะรัฐมนตรีญี่ปุ่นได้ลงมติรับรองกฎหมายฉบับนี้แล้ว ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจแจ้งว่าได้ทราบเรื่องนี้แล้ว

วันที่ 22 มีนาคม 2503 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานเกี่ยวกับการแก้ไขราคาข้าวเปลือกให้สูงขึ้นเพื่อช่วยเหลือชาวนา ตามที่กระทรวงเศรษฐกิจเสนอ

วันที่ 5 เมษายน 2503 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับรายงานเรื่องบริษัทข้าวไทย จำกัด ขออนุญาตส่งข้าวไปยังประเทศญี่ปุ่น เพื่อใช้ในการทดลองสกัดน้ำมันรำ ว่าถ้าประสงค์จะทดลองสกัดน้ำมันจากรำ ก็ขอให้ติดต่อให้กรมวิทยาศาสตร์กระทรวงอุตสาหกรรมทดลองสกัดน้ำมันออกจากรำให้ได้ เพราะถ้าอนุญาตไปผู้อื่นอาจขอโดยอ้างเป็นตัวอย่าง

วันที่ 5 เมษายน 2503 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานเรื่องการเจรจาขายข้าวกับรัฐบาลญี่ปุ่นว่าญี่ปุ่นไม่สามารถจะซื้อข้าวไทยเกินกว่า 65,000 ตัน แต่จะยอมซื้อข้าวขาว คือปลายข้าวขาว 60,000 ตัน ข้าวขาวชนิด 10% 5,000 ตัน ข้าวเหนียวไม่ซื้อตามที่กระทรวงเศรษฐกิจเสนอ

วันที่ 20 พฤษภาคม 2503 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องการเจรจาขายข้าวให้อินเดียว่า การขายข้าวให้อินเดียขึ้นให้ขายด้วยเงินสด

วันที่ 3 มิถุนายน 2503 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ส่งคณะผู้แทนไปตามความประสงค์ของฝ่ายสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ภายในสัปดาห์แรกของเดือนนี้ ในการเจรจาขายข้าวให้กับผู้แทนรัฐบาลสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ตามที่กระทรวงเศรษฐกิจเสนอ โดยให้เอกอัครราชทูต ณ กรุงจาการ์ตา เป็นหัวหน้าคณะ นายนาม พุนวัตถุ รองอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ และกรรมการส่งเสริมสินค้าออก 1 นาย ร่วมเป็นคณะผู้แทนไปดำเนินการเจรจาในเรื่องนี้ ส่วนการเงินค่าใช้จ่ายให้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณต่อไป

วันที่ 8 มิถุนายน 2503 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเสนอเกี่ยวกับเรื่อง การเจรจาขายข้าวให้อินเดีย โดยให้แก้ไขมติคณะรัฐมนตรีที่ว่า "การขายข้าวให้อินเดียให้ขายด้วยเงินสด" "ถ้าอินเดียมียอดสินค้ากระสอบอยู่ในบัญชีแลกเปลี่ยนสินค้าแล้ว ก็ให้ดำเนินการเจรจากันได้ ส่วนรายละเอียดประการใดให้ทำความตกลงกันต่อไป

วันที่ 12 กรกฎาคม 2503 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้เปลี่ยนสภาพหนี้สินค้าข้าวจำนวน 34,672,963.85 บาท เป็นเงินฝากของกระทรวงเศรษฐกิจ โดยไม่มีดอกเบี้ยและมีเงื่อนไขว่าระหว่างที่ธนาคารยังมีกำลัง ไม่กล้าแข็งกระทรวงเศรษฐกิจจะถอนหนี้คืนไม่เกินปีละ 500,000 บาท เมื่อธนาคารมีกำลังดีขึ้น จะได้เพิ่มจำนวนเงินถอนคืนให้สูงขึ้นเป็นลำดับ ตามที่กระทรวงเศรษฐกิจเสนอ

วันที่ 19 กรกฎาคม 2503 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยตามที่สำนักงบประมาณเสนอว่ายังไม่สมควรอนุมัติงบประมาณค่าใช้จ่ายในการซื้อพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนา

วันที่ 26 กรกฎาคม 2503 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องข้อเสนอและเงื่อนไขของอินเดียในการขายข้าวไทยว่า ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจเป็นเจ้าของเรื่อง เชิญผู้แทนกระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทย คณะกรรมการส่งเสริมสินค้าขาออกมาร่วมพิจารณาเรื่องนี้ โดยให้เชิญเอกอัครราชทูตไทยประจำประเทศอินเดียมาร่วมด้วย แล้วรายงานความเห็นให้ท่านเสนอคณะรัฐมนตรีคราวหน้า

วันที่ 23 สิงหาคม 2503 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่เลขาธิการบริหารของนายกรัฐมนตรีได้เสนอ เรื่องเกี่ยวกับสถานการณ์การค้าข้าวและโครงการการค้าข้าวของพม่า และให้กระทรวงอุตสาหกรรม พิจารณาเกี่ยวกับเรื่องโรงสีด้วย

วันที่ 30 สิงหาคม 2503 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ส่งผู้แทนไปร่วมประชุมเกี่ยวกับข้าวเหลือใช้ ณ กรุงวอชิงตัน ซึ่งกระทรวงเศรษฐกิจอนุมัติเห็นว่านอกจากกระทรวงเศรษฐกิจแล้ว ควรมีผู้แทน กต., กษ., และผู้แทนคณะกรรมการส่งเสริมสินค้าข้าวออกด้วย โดยเสนอ ดร. สละ ทศานนท์ รองอธิบดีกรมการค้าข้าวเป็นผู้แทน กษ. แต่เนื่องจาก ดร. สละ ไม่สามารถเดินทางไปต่างประเทศได้ จึงเสนอกรม. พิจารณาอนุมัติให้หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์ อธิบดีกรมการค้าข้าว เป็นผู้แทน กษ. ไปประชุมแทนอนุมัติ และให้กระทรวงเศรษฐกิจเป็นเจ้าของเรื่องเชิญประชุมผู้แทนเพื่อซักซ้อมนโยบายก่อนออกเดินทางด้วย

วันที่ 4 ตุลาคม 2503 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเศรษฐกิจให้ยืมเงินทุนหมุนเวียนสำหรับซื้อข้าวของกระทรวงเศรษฐกิจไปใช้เพื่อซื้อเกลือ 2 ล้านบาท ได้ตามที่เสนอ แต่ก่อนที่จะจ่ายเงินให้ยืมแต่ละคราว ให้คณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนกระทรวงเศรษฐกิจ ผู้แทนกระทรวงสหกรณ์และผู้แทน กระทรวงอุตสาหกรรมตรวจคุณภาพเกลือที่จะซื้อแต่ละคราวเสียก่อนว่ามีคุณภาพดีพอที่จะขายเอาเงิน ส่งชำระหนี้ได้ จึงให้จ่ายเงินให้ยืม สำหรับการขุดลอกคลองเพื่อนำเกลือที่ตำบลกาหลงและตำบลนาโคก ออกจำหน่ายนั้น ถ้ากระทรวงเศรษฐกิจมีเงินชดเชยเหลือก่อนอนุมัติให้ใช้ในการขุดลอกคลองได้ โดยให้ตกลงกับสำนักงบประมาณ ส่วนที่ขอยืมเงินทุนหมุนเวียนจำนวน 2 ล้านบาท เพื่อซื้อสินค้าพืชไร่เห็นชอบด้วยที่ไม่ควรให้ยืม

วันที่ 4 ตุลาคม 2503 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบผลการประชุมพิจารณาระหว่างผู้แทนกระทรวงเศรษฐกิจ กระทรวงเกษตร กับคณะกรรมการส่งเสริมสินค้าข้าวออก เกี่ยวกับเรื่องสถิติการผลิตข้าวทั่วโลกใน ปีนี้จะสูงสุดตามที่เลขาธิการบริหารของนายกรัฐมนตรีเสนอ

วันที่ 11 ตุลาคม 2503 คณะรัฐมนตรีมีมติว่าเรื่องประเทศลาวขอซื้อข้าว ควรรอฟังคำตอบจากประเทศลาว ตามที่กระทรวงเศรษฐกิจเสนอ ก่อน ส่วนเรื่องการค้าลอบนำสินค้าไปเวียงจันทน์ให้กวาดล้างอย่างจริงจัง ถ้าจับผู้กระทำผิดได้ให้ลงโทษอย่างหนักและให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาเรื่องแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ ขึ้นสูงรับผิดชอบในเรื่องนี้เสนอคณะรัฐมนตรีด้วย

วันที่ 18 ตุลาคม 2503 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบรายงานเรื่องประเทศลาวขอซื้อข้าว และการลักลอบนำสินค้าไปเวียงจันทน์ ตามที่กระทรวงการต่างประเทศเสนอ

วันที่ 25 ตุลาคม 2503 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับรายงานเรื่องประเทศลาวขอซื้อข้าว จำนวน 20,000 กระสอบ ว่าให้ดำเนินการตามที่กระทรวงเศรษฐกิจเสนอได้

พ.ศ. 2503 ได้มีการจัดตั้งสถาบันวิจัยข้าวระหว่างประเทศ (IRRI) ที่ประเทศฟิลิปปินส์ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 141)

วันที่ 8 สิงหาคม 2504 คณะรัฐมนตรีรับทราบเกี่ยวกับเรื่องการค้าลอบนำข้าวออกทางด่านสะเดา และรายงานการสืบสวนข้อเท็จจริงของกระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงการคลัง ตามที่สำนักบริหารของนายกรัฐมนตรีเสนอ

วันที่ 12 กันยายน 2504 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานหรือกับพม่าเกี่ยวกับการค้าข้าวไทย ควรทำความเข้าใจเฉพาะราคาของข้าวคุณภาพต่ำ ที่ซื้อขายกันในรูปรัฐบาลต่อรัฐบาลจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าวชนิด "งาเส้น เอส.เอ็ม.เอส." 45% ของพม่า ซึ่งเทียบได้กับข้าว 35% ของประเทศไทย การกำหนดราคาก็ควรกระทำในลักษณะที่จะให้มีการต่อรองกับประเทศผู้ซื้อได้ตามสมควร ตามที่สำนักบริหารของนายกรัฐมนตรีเสนอ

วันที่ 12 กันยายน 2504 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับรายงานเรื่องการส่งเสริมสินค้าออกว่ารับทราบเรื่องการขายข้าวของรัฐบาลเพราะกระทรวงเศรษฐกิจได้ดำเนินการอยู่แล้ว ส่วนเรื่องรายการสินค้านำเข้า ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเร่งรัดบริษัทที่ประสงค์จะผลิตนมข้น ให้รีบดำเนินการจัดตั้งโรงงานขึ้นโดยเร็วและเห็นชอบด้วยในการจัดให้มีการรวมคว้นข้าว โดยให้รัฐบาลออกค่าใช้จ่ายให้ครึ่งหนึ่งและพ่อค้าออกอีกครึ่งหนึ่ง

วันที่ 1 พฤษภาคม 2505 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบเรื่องเกี่ยวกับสถานเอกอัครราชทูตโซเวียต ขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับการส่งมอบข้าว กระทรวงเศรษฐกิจได้ออกใบอนุญาตส่งข้าวออกไปให้แล้ว 5,000 ตัน การซื้อขายข้าวของโซเวียตมิได้กระทำในระดับรัฐบาล หากแต่กระทำในระดับเอกชน กระทรวงเศรษฐกิจจำเป็นต้องพิจารณาการอนุญาตส่งข้าวออกโดยรอบคอบ เพื่อมิให้กระทบถึงข้าวบริโภคภายในประเทศแต่ก็ได้ผ่อนผันพิจารณาเพิ่มให้ราว 1,500 ตัน รายละเอียดกระทรวงเศรษฐกิจจะได้รายงานต่อไปตามสำนักบริหารของนายกรัฐมนตรีเสนอ

วันที่ 22 พฤษภาคม 2505 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับรายงานเรื่องการปิดอากรแสตมป์สำหรับค่าพรีเมียมข้าวว่าความเห็นของกระทรวงการคลังถูกต้องแล้ว คือ ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 18) 2504 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2504 นั้น พ่อค้าผู้ส่งข้าวออกนอกประเทศได้รับยกเว้นไม่ต้องปิดอากรแสตมป์ในใบรับสำหรับราคาข้าว รวมทั้งค่าพรีเมียมอยู่แล้ว ความเข้าใจของที่ประชุม ก.ส.อ. ยังคลาดเคลื่อนอยู่

วันที่ 14 สิงหาคม 2505 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงเศรษฐกิจรายงานปริมาณข้าวและสินค้าสำคัญส่งออก ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2504 ถึง 14 กรกฎาคม 2505

วันที่ 28 สิงหาคม 2505 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ส่งผู้แทนไปร่วมการประชุมคณะปฏิบัติงานเกี่ยวกับ เรื่อง เกษตรวิศวกรรมในการผลิตข้าว การเก็บรักษาข้าวและการปรุงแต่งเกี่ยวกับข้าว ครั้งที่ 2 จำนวน 2 นาย คือ ม.ร.ว. เทพฤทธิ์ เทวกุล และ ดร. ภัคดี ลุศนันท์ และการประชุมคณะกรรมการเรื่องข้าวระหว่างประเทศ ครั้งที่ 8 ในวันที่ 10 - 14 กันยายน 2505 รวม 3 นาย คือ ดร. สละ ทศานนท์ ม.ร.ว. เทพฤทธิ์ เทวกุล และ ดร. ภัคดี ลุศนันท์ และให้ใช้จ่ายจากงบประมาณประจำปี 2505 ประเภทค่าใช้จ่ายในการเจรจาธุรกิจและการประชุมนานาชาติตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ และอนุมัติให้ดำเนินการต่อไป ส่วนการเงินให้ติดต่อทำความเข้าใจกับสำนักงบประมาณ

วันที่ 27 พฤศจิกายน 2505 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับรายงานเรื่องการลักลอบนำข้าวออกทางด่านสะเดาและการลักลอบนำข้าวออกทางภาคใต้ ว่าให้เจ้ากระทรวงที่เกี่ยวข้องคือ กระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเศรษฐกิจ สำนักนายกรัฐมนตรี (ก.ต.ภ.) กำชับเจ้าหน้าที่ให้ปราบปรามโดยกวัดขั่นและให้พิจารณาหาทางแก้ไขในเรื่องนี้เสนอไปเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาด้วย

วันที่ 2 มกราคม 2506 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยในหลักการเรื่องการกำหนด INTERNATIONAL RICE YEAR เพื่อส่งเสริมการจำหน่ายข้าว ตามที่กระทรวงเศรษฐกิจเสนอ

วันที่ 15 มกราคม 2506 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ ดร.เสริมลาภ วสุวัต รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าสถานีกิจกรรมบางเขน กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการฝ่ายวิชาการกรมการเกษตรเป็นผู้แทนอธิบดีกรมการเกษตร และ ดร.ประฤติ ภูมิจันทร์ หัวหน้าแผนกคัดพันธุ์และผสมพันธุ์ กองบำรุงพันธุ์ กรมการข้าว ร่วมประชุมเกี่ยวกับกรรมพันธุ์และไฮโดรเจนเนติกของข้าว ซึ่งจะจัดให้มีขึ้น ณ สถาบันค้นคว้าเรื่องข้าวระหว่างประเทศใน Los Banos ประเทศฟิลิปปินส์ ระหว่างวันที่ 4 - 8 กุมภาพันธ์ 2506 ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอและอนุมัติให้ดำเนินการต่อไปได้

วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2506 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานเรื่องการขายข้าวให้แก่ต่างประเทศ ทั้งในด้านรัฐบาลต่อรัฐบาลหรือในด้านเอกชนตามที่สำนักบริหารของนายกรัฐมนตรีเสนอ

วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2506 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานการจำหน่ายข้าวไปต่างประเทศแล้วรู้สึกวิตกที่ค่าพรีเมียมข้าว ไม่ได้ตามที่คาดหมายไว้ ตามที่ท่านรองนายกรัฐมนตรีเสนอ

วันที่ 18 มีนาคม 2506 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเศรษฐกิจจำหน่ายหนี้ค่าข้าวสารที่รัฐกลั่นต้งและตรึงกานู ค้างชำระ จำนวน 733,121.20 บาท ออกจากบัญชีเป็นสูญได้ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

วันที่ 2 เมษายน 2506 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบเรื่องการขายข้าวให้รัฐบาลลาว ว่าไม่สามารถจะลดราคาให้อีกได้ตามที่กระทรวงเศรษฐกิจเสนอ

วันที่ 9 เมษายน 2506 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้จ่ายเงินสำรองค่าข้าวจ่ายทดรองเป็นจำนวน 3,434,000 บาท เป็นค่าก่อสร้างอาคารศาลาไทยในงานแสดงสินค้านิวยอร์คเวิลแฟร์ พ.ศ. 2507-2508 ไปก่อน แล้วอนุมัติให้ผูกพันตั้งค่าใช้จ่ายในปีงบประมาณ 2507 ได้ตามที่กระทรวงเศรษฐกิจเสนอ

วันที่ 4 มิถุนายน 2506 คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงเกษตรพม่าขอซื้อพันธุ์ข้าวลอยน้ำเนื่องจากเลยฤดูเก็บเกี่ยวปีที่แล้วมานานแล้ว การหาพันธุ์ข้าวเป็นการยากลำบากให้กระทรวงเกษตรพยายามหาให้อีก 1 ตัน

วันที่ 25 มิถุนายน 2506 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบบทความหนังสือพิมพ์ข่าวพาณิชย์ ประจำวันที่ 31 พ.ค. 2506 เกี่ยวกับเรื่องการสำรองข้าวตามที่สำนักบริหารของนายกรัฐมนตรีเสนอ

วันที่ 30 กรกฎาคม 2506 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่สำนักบริหารของนายกรัฐมนตรีเสนอรายงานเรื่องประมาณผลผลิตข้าวปี พ.ศ. 2505 และการประเมินข้าวเหลือใช้ในปี 2506 ว่ายังไม่ต้องตั้งคณะกรรมการเพิ่มขึ้นเพราะกระทรวงเศรษฐกิจและ ก.ส.อ. ย่อมทราบนโยบายในการส่งออกอยู่แล้ว

วันที่ 14 ตุลาคม 2506 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องโครงการช่วยเหลือชาวนาที่นาเสียหายในปี 2506 ว่าให้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อช่วยเหลือชาวนาที่นาเสียหาย ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานและกรรมการอื่นๆ 10 ท่าน ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ โดยให้เพิ่มผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี 1 นาย ส่วนการเงินที่จะต้องใช้จ่ายเพื่อการนี้ เนื่องจากในงบประมาณ

ปี 2507 กรมชลประทานและ กรมการข้าวได้รับงบประมาณเป็นค่าสูบน้ำและค่าจัดซื้อพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนา 5 ล้านบาท และ 6 แสนบาท ตามลำดับ นอกจากนั้นกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยก็ได้รับงบประมาณดำเนินงาน ตามโครงการชลประทานราษฎรช่วยเหลือชาวนาอีกปีละประมาณ 6 ล้านบาท จึงให้ใช้จ่ายจากงบประมาณของกรมทั้งสามดังกล่าวไปก่อน

วันที่ 5 พฤศจิกายน 2506 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการการจัดปีข้าวสากล โดยการจัดปีข้าวสากลนี้ เป็นเรื่องส่งเสริม ให้มีการผลิตและการบริโภคข้าว สมควรให้กระทรวงเกษตรเป็น เจ้าของเรื่อง ให้กระทรวงเศรษฐกิจ กับส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องร่วมมือ ในการดำเนินงานตามแนว และโครงการจัดปีข้าวของประเทศและโครงการปีข้าวระหว่างประเทศ ทั้งนี้กระทรวงเกษตรจะได้มอบให้คณะผู้แทนไทยเสนอที่ประชุมสมัชชาองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติต่อไปตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ

วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2507 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้ส่ง ดร.ภักดี ลุค นันทน์ หัวหน้ากองวิทยาการกรมการข้าว นายสมโภช สุวรรณวงศ์ นักเกษตรเอก กองวิทยาการ กรมการข้าว ดร.ทนต์จิตร วงษ์ศิริ นักเกษตรโท กองวิทยาการ กรมการข้าว นายเสริมศักดิ์ อวะกุล นักเกษตรโท กองบำรุงพันธุ์ กรมการข้าว ม.ร.ว.เทพฤทธิ์ เทวกุล นักเกษตรพิเศษ กรมการข้าว นายเมธา รัชตะปิติ หัวหน้าแผนกซ่อมสร้างเครื่องมือเครื่องจักร กองวิศวกรรม กรมการข้าว เป็นผู้แทนไป ร่วมในการประชุมวิชาการเรื่องโภชนาการของข้าว และประชุมคณะกรรมการเรื่องข้าวระหว่างประเทศ ครั้งที่ 10 ณ ประเทศฟิลิปปินส์ ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ ส่วนการเงินให้ติดต่อทำความเข้าใจกับสำนักงบประมาณ

วันที่ 28 เมษายน 2507 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ปรับปรุงคณะกรรมการส่งเสริมทำนาปีละ 2 ครั้งเสียใหม่ ประกอบด้วยประธานกรรมการ กรรมการและเลขานุการ จำนวน 11 ท่านและให้คณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ขึ้นดำเนินงานได้ตามความจำเป็น และให้แต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าว และให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการได้ตามที่เสนอ

วันที่ 16 มิถุนายน 2507 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเรื่องกลุ่มชาวนาจังหวัดเชียงใหม่ กู้เงินสินเชื่อเกษตรกร ตามที่กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเสนอให้รับดำเนินการได้

วันที่ 16 มิถุนายน 2507 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรับเรื่องนโยบายตั้งโรงสีข้าว ไปพิจารณาก่อน

วันที่ 30 มิถุนายน 2507 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยในการงดคิดดอกเบี้ยสำหรับหนี้สินค่าข้าว ตามความเห็นของกระทรวงเศรษฐกิจและให้กระทรวงเศรษฐกิจดำเนินการเร่งรัด ให้ลูกหนี้ชำระหนี้สินค่าข้าวที่ค้างอยู่ตามกำหนดในสัญญาด้วย

วันที่ 30 มิถุนายน 2507 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการทดลองทำนาสาธิตแปลงใหญ่ และให้แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการทำนาสาธิตแปลงใหญ่ ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงเกษตร เป็นประธานกรรมการ และกรรมการอื่นอีก 14 ท่าน ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ เว้นแต่ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย เปลี่ยนเป็นอธิบดีกรมการปกครองหรือผู้แทน และให้คณะกรรมการฯ มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการได้ตามความจำเป็น โดยให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือด้วย

วันที่ 21 กรกฎาคม 2507 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการส่งเสริมการทำนาปีละ 2 ครั้งว่า เนื่องจากสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติยังกำลังพิจารณาอยู่จึงให้รอฟังความเห็นของสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติก่อน

วันที่ 1 กันยายน 2507 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติตามที่กระทรวงเศรษฐกิจเสนอการลดพรีเอี่ยมสำหรับปลายข้าวชนิดเอวันเลิศ เอวันพิเศษและเอวันธรรมดา ให้ตันละ 100 บาท ส่วนปลายข้าวชนิดอื่นลดให้ตันละ 50 บาท ให้เป็นกรณีพิเศษนี้ โดยลดเพียงชั่วคราวเท่านั้น และเมื่อได้ปลายข้าวมีเหลือตกค้างน้อยลงจึงจะรับการลดพรีเอี่ยมโดยวิธีการดังกล่าวเสีย

วันที่ 1 กันยายน 2507 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามความเห็นของกระทรวงการคลังเกี่ยวกับ กลุ่มชาวนาจังหวัดเชียงใหม่กู้เงินสินเชื่อการเกษตรว่า ให้ธนาคารพาณิชย์มีบทบาทในการช่วยเหลือเกษตรกรที่มีฐานะ และหลักประกันอันมั่นคง และเครดิตที่ให้นั้นต้องเป็นเครดิตระยะสั้น ส่วนการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน แก่เกษตรกรแบบระยะปานกลางและระยะยาว ควรมีแผนการและการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างดี และควรมอบหมายให้เป็นหน้าที่ของสถาบันการเงินพิเศษ โดยเฉพาะ เมื่อรัฐบาลมีโครงการจัดตั้งสถาบันการเงินพิเศษแล้ว การให้กู้ยืมเพื่อการเกษตรในระยะปานกลางและระยะยาว จึง ควรเป็นหน้าที่ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเพียงแห่งเดียวเพื่อประหยัดทั้งการใช้เงินทุนและ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ในด้านการส่งเสริมกำลังทุนของธนาคารพาณิชย์ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ทางอ้อมนั้น ขณะนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการอยู่แล้ว โดยรับช่วงลดต้นทุนเกี่ยวกับสินค้าขาออกนั้น ธนาคารยังมีโครงการที่จะขยายการรับช่วงซื้อลดเพื่อปรับระดับปริมาณเงินภายในประเทศตามความต้องการของเศรษฐกิจด้วย

วันที่ 14 กันยายน 2507 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ยุติการให้เงินช่วยเหลือในปีงบประมาณปี 2508 และเห็นควรช่วยเหลือด้วยวิธีลดพรีเอี่ยมให้แก่ผู้ส่งข้าวออกจำนวนไม่น้อยกว่า 5,000 ตัน ไปยังประเทศตะวันออกกลางแอฟริกาและประเทศอื่น ที่ไม่มีระเบียบจ่ายเงินช่วยเหลือให้ผู้ซื้อประเทศนั้นๆ ตามที่กระทรวงเศรษฐกิจเสนอ ทั้งนี้ทำนองเดียวกับการขายข้าวหนึ่งให้หอการค้าเจดดาห์ ซึ่งคิดค่าพรีเอี่ยมต่ำกว่าอัตราข้าวทั่วไปเมตริกตันละ 50 บาท เป็นการทดแทนกับที่ไม่ต้องจ่ายเงินช่วยเหลือเมตริกตันละหนึ่งปอนด์ให้ผู้ซื้อ

วันที่ 22 กันยายน 2507 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องการส่งมอบข้าวรัฐบาลว่าให้ส่ง ก.ส.อ. พิจารณาเสนอความเห็น มาประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีก่อน

วันที่ 29 กันยายน 2507 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องรายงานการประชุมเรื่องข้าวของคณะกรรมการที่ปรึกษาในด้านเศรษฐกิจของข้าว และการประชุมร่วมระหว่างคณะกรรมการที่ปรึกษาในด้านเศรษฐกิจของข้าวกับกลุ่มสมาชิกประเทศของ เอฟ.เอ.โอ. เกี่ยวกับข้าวและธัญพืชอื่นๆ และการประชุมคณะกรรมการกลุ่มธัญพืชของ เอฟ.เอ.โอ. ให้หน่วยราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรับไปประกอบการพิจารณาต่อไป

วันที่ 13 ตุลาคม 2507 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงเศรษฐกิจเสนอการกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วน ให้แก่พ่อค้าข้าวเป็นผู้ส่งมอบข้าวรัฐบาลแทนกระทรวงเศรษฐกิจ

วันที่ 13 ตุลาคม 2507 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องอุปสรรคเกี่ยวกับงบประมาณการส่งเสริมทำนาปีละ 2 ครั้ง ว่าให้ทำการทดลองในปี 2508 ไปอีก 1 ปี ก่อนตามกำลังงบประมาณที่ได้รับ

วันที่ 10 พฤศจิกายน 2507 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเศรษฐกิจการนำกำไรสุทธิที่ได้จากการดำเนินงาน ตามโครงการสำรองข้าวสมทบเข้าในเงินทุนหมุนเวียนซื้อข้าวของสำนักงานข้าวเดิม ในยอด 40 ล้านบาทด้วย ตามที่กระทรวงเศรษฐกิจเสนอแต่ต่อไปถ้าตามรูปการอาจใช้เงินไม่ถึงจำนวนที่เก็บเอาไว้ก็ให้ส่งเป็นรายได้ของรัฐเสียบ้างตามที่จะได้ตกลงกัน

วันที่ 1 ธันวาคม 2507 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องการช่วยเหลือชาวนาว่าให้กระทรวงที่เกี่ยวข้องเร่งรัดการดำเนินงานในเรื่องเครดิตการเกษตรและสหกรณ์กับเรื่องการเพิ่มผลผลิตต่อไป

วันที่ 22 ธันวาคม 2507 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้กำหนดอัตราพรีเมี่ยมข้าวกระยาทิพย์ไว้ตันละ 840 บาท ตามที่กระทรวงเศรษฐกิจเสนอ

วันที่ 12 มกราคม 2508 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจ่ายเบี้ยประชุมกรรมการส่งเสริมทำนาปีละ 2 ครั้ง เฉพาะกรรมการตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2508 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงเศรษฐกิจเสนอ การลดพรีเมี่ยมข้าวหนึ่ง 100% บรรจุกล่องกระดาษของบริษัทกลสิกรรมจำกัด ในอัตราตันละ 100 บาท จากอัตราที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2508 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศดำเนินการประชุมคณะวิจัยการบำรุงพันธุ์ข้าว โดยใช้รังสีปรมาณูที่กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 22-26 กุมภาพันธ์ 2508 ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ

วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2508 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเสนอ และให้กระทรวงมหาดไทยเป็นเจ้าของเรื่องเชิญผู้แทนกระทรวงเกษตร กระทรวงเศรษฐกิจ กระทรวงคมนาคม กระทรวงการคลัง กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ มาร่วมประชุมพิจารณาการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่างๆ เพื่อร่างกำหนดนโยบายหรือโครงการ และพิจารณาหาทางแก้ไขข้อบกพร่องหรือที่ขาดอยู่เป็นการช่วยเหลือฐานะของชาวนาตามที่กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเสนอ

วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2508 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้ดำเนินการจัดงานปีข้าวสากลขึ้นในปี 2507 หรือ 2508 โดยแบ่งการจัดงานเป็น 2 ระดับ คือ โครงการจัดปีข้าวของประเทศ และโครงการจัดปีข้าวระหว่างประเทศ ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ ส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานนั้น ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจะติดต่อกับสำนักงบประมาณ เพื่อขออนุมัติเงินใช้จ่ายในการจัดงานฯ จากเงินงบประมาณ ค่าใช้จ่ายประจำปี 2509 ของแต่ละส่วนราชการต่อไป

วันที่ 27 กรกฎาคม 2508 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและให้ดำเนินการตามความเห็นของสำนักงบประมาณ เรื่องการสูบน้ำช่วยเหลือต้นฤดูการทำนา ปี 2508 ว่า ให้กรมชลประทานสูบน้ำช่วยเหลือเนื้อที่นา ในเขตอำเภอบางบาล จังหวัดอยุธยา ในวงเงิน 901,700 บาท ที่มีอยู่ก่อน แต่ถ้ากรมชลประทาน เห็นจำเป็นจะต้องสูบน้ำช่วยเหลือเพิ่มเติมได้อีก ภายในวงเงินไม่เกิน 1,338,300 บาท ส่วนอีก 2 ล้านบาท นั้น เห็นว่าเป็นการขอสำรองไว้และใกล้จะสิ้นปีงบประมาณ 2508 แล้ว ก็จะได้พิจารณาเมื่อมีความจำเป็นต่อไป

วันที่ 17 สิงหาคม 2508 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ใช้ระเบียบการให้เงินช่วยเหลือแก่ผู้ส่งออกข้าวไทยในฮ่องกง สิงคโปร์ มลายา ซาราวัก บรูไน ซาบาห์ และยุโรปในปีงบประมาณ 2509 โดยมีรายละเอียด อย่างเป็นฉบับที่ได้อำนาจปฏิบัติอยู่ในปีงบประมาณ 2508 ทุกประการ ส่วนระเบียบการลดพรีเอมิยมจากอัตราที่กำหนดไว้เป็นการทั่วไปเมตริกตันละ 50 บาท ให้แก่ผู้ส่งออกเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า 5,000 เมตริกตัน โดยเรือไม่เกิน 2 เทียวก ภายในกำหนด 2 เดือน นับแต่วันที่ได้รับอนุญาตก็ให้ถือปฏิบัติต่อไป

วันที่ 17 สิงหาคม 2508 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงเศรษฐกิจเสนอการขยายข้าวให้แอฟริกา โดยขยายให้เฉพาะบริษัทที่อยู่ในความควบคุมของทางราชการเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทข้าวไทย จำกัด เท่านั้น ส่วนราคาประกันเห็นควรลดให้อีกเป็นตันละ 2 ปอนด์ และในการกำหนดราคาแต่ละครั้งให้กรมการค้าต่างประเทศพิจารณาเสนอขออนุมัติก่อนที่จะดำเนินการทุกคราวไป

วันที่ 24 สิงหาคม 2508 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามความเห็นของกระทรวงเศรษฐกิจเกี่ยวกับการค้าข้าวในจังหวัดภาคใต้ว่าราษฎรจังหวัดตรังได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากข้าวมีราคาแพง และขาดแคลน มีการปลอมปนข้าว กับราษฎรในจังหวัดอื่นๆ ทางภาคใต้ที่ทํานาเลี้ยงตัวเองไม่ได้ก็ได้รับความเดือดร้อน และให้กระทรวงเศรษฐกิจแจ้งให้จังหวัดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องควบคุมตรวจตราในเรื่องคุณภาพและปิดป้ายแสดงราคาสินค้าตามความเหมาะสมด้วย

วันที่ 31 สิงหาคม 2508 คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการการช่วยเหลือชาวนาตามทีประธานกรรมการบริหารสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเสนอ โดยให้พิจารณาเพิ่มงบประมาณสำหรับสินเชื่อการเกษตร การส่งเสริมอาชีพและประกันราคาข้าวให้มากขึ้น ทั้งให้แยกออกให้เห็นว่าเป็นการเพิ่มงบประมาณเพื่อช่วยเหลือชาวนาในเรื่องดังกล่าว สำหรับจำนวนเงินงบประมาณ 15-20 % ของยอดพรีเอมิยมข้าว ที่จะนำมาใช้จ่ายในโครงการที่จะเป็นประโยชน์แก่ชาวนาโดยตรงนั้น ให้กระทรวงที่เกี่ยวข้องจัดทำโครงการเสนอสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติพิจารณาก่อน

วันที่ 21 กันยายน 2508 คณะรัฐมนตรีมีมติให้แต่งตั้งคณะกรรมการช่วยเหลือชาวนา ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานและกรรมการอื่นอีก 17 ท่าน ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอว่าให้กรรมการคณะนี้ มีฐานะเป็นกรรมการระดับนโยบายของคณะรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่พิจารณางานเกี่ยวกับการช่วยเหลือชาวนา ตลอดจนวางโครงการช่วยเหลือชาวนาให้มีรายได้และฐานะความเป็นอยู่สูงขึ้น แล้วมอบให้กระทรวงทบวงกรมที่จะต้องปฏิบัติหรือดำเนินการตามโครงการนั้น รับผิดชอบปฏิบัติหรือดำเนินการต่อไป อนึ่งให้คณะกรรมการนี้มีอำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการขึ้นดำเนินการในเรื่องใดๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการได้ตามความจำเป็นด้วย สำหรับคณะกรรมการช่วยเหลือชาวนาคณะอื่นๆ ที่คณะรัฐมนตรีได้ตั้งขึ้นไว้ก็ดี หรือผู้ที่คณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้ไปพิจารณาช่วยเหลือชาวนาก็ดี ให้ยกเลิกเสียทั้งสิ้น

วันที่ 5 ตุลาคม 2508 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอบทความเรื่องข้าวราคาสูงจากหนังสือพิมพ์ประชาธิปไตย ฉบับวันที่ 3 ตุลาคม 2508 ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจขอรับไปประกอบการพิจารณา

วันที่ 9 พฤศจิกายน 2508 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่เลขาธิการบริหารของนายกรัฐมนตรีได้แจ้งคำสั่งนายกรัฐมนตรี ให้เสนอรายงานเรื่องการผลิตพรีเอมิยมข้าวกระยาทิพย์ของบริษัทข้าวไทย เพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ

วันที่ 7 ธันวาคม 2508 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการช่วยเหลือชาวนาว่า

1. รับหลักการโครงการช่วยเหลือชาวนา ตามที่เลขาธิการบริหารของนายกรัฐมนตรีเสนอ
2. ให้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการจัดซื้อ รวมกันตามที่เสนอ 3. ให้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการปฏิบัติงานและประเมินผลเฉพาะงาน เรื่องนี้เป็นกรณีพิเศษ โดยให้ผู้อำนวยการสำนักงานวิชาการและวางแผนกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ เป็นประธานอนุกรรมการ ส่วนอนุกรรมการอื่นๆ ให้ประธานอนุกรรมการฯ เสนอมาเพื่อคณะ รัฐมนตรีแต่งตั้ง

วันที่ 28 ธันวาคม 2508 คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการตามโครงการพยุรราคาข้าวระยะเร่งรัด ตามที่เลขาธิการบริหารของนายกรัฐมนตรีเสนอ และขอให้กระทรวงเศรษฐกิจร่างประกาศเพื่อทำความเข้าใจแก่ประชาชนเสนอมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา

วันที่ 4 มกราคม 2509 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องพยุรราคาข้าวฤดูใหม่ ปี 2508/2509 ว่าเห็นชอบให้ทำเป็นประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี โดยแก้ไขถ้อยคำบ้างเล็กน้อย

วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2509 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการโครงการสินเชื่อการเกษตรเพื่อช่วยเหลือชาวนาระยะยาว และอนุมัติให้ดำเนินการตามโครงการได้โดยแก้ไขเล็กน้อยตามความเห็นของคณะกรรมการช่วยเหลือชาวนา

วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2509 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงเศรษฐกิจเสนอขายข้าวให้อินเดีย โดยมีกำหนดส่งมอบภายในปี พ.ศ. 2509 อย่างน้อย 150,000 เมตริกตัน สำหรับเรื่องราคาดังนั้น อาจลดให้ตันละ 3 ชิลลิง

วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2509 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่ กต.ได้เสนอ รายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องรัฐบาลพม่าขายข้าวให้ ต่างประเทศพร้อมกับการทำความตกลงขายข้าว ปริมาณที่ขายให้แต่ละประเทศวิธีการ ชำระเงิน และกำหนดจำนวนเงินค่าข้าว ซึ่งตามปกติรัฐบาลพม่าเรียกร้องให้ผู้ซื้อ ชำระเงินสดเมื่อได้รับข้าวแล้วด้วยวิธีการเปิดเลตเตอร์ออฟ เครดิต แต่ในกรณีการค้ากับปากีสถาน พม่าใช้วิธีหักกลบลบหนี้ในบัญชีระหว่างกันโดยหลีกเลี่ยงการใช้เงินตรา สำหรับอินโดนีเซียนั้นพม่าผ่อนผันให้ชำระเงินได้ภายใน 90 วัน หลังจากที่ได้รับข้าวแล้ว แม้ว่าจะชำระเกินกว่ากำหนด 90 วัน ไปบ้างก็ไม่ต้องเสียดอกเบี้ยแต่อย่างใด

วันที่ 12 เมษายน 2509 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในการช่วยเหลือให้ข้าวแก่ลาวโดยไม่คิดมูลค่า ประมาณ 750 ตัน ในปี 2509 ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจเสนอ และมอบให้กระทรวงเศรษฐกิจเป็นเจ้าของเรื่องรับไปดำเนินการต่อไป

วันที่ 19 เมษายน 2509 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการควบคุมข้าวในจังหวัดภาคใต้ว่าในขั้นนี้ ยังไม่เป็นการเหมาะสมที่จะใช้มาตรการเกี่ยวกับการกำหนดโควต้า ตามที่ ก.ต.ก. เสนอ แต่สมควรเพิ่มการกวดขันควบคุมการลักลอบนำข้าวออกนอกประเทศให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นก่อน

วันที่ 26 เมษายน 2509 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการขออนุมัติซื้อพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาและขอรับนโยบายการให้ความช่วยเหลือ ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอว่าให้กระทรวงการคลัง และสำนักงบประมาณ รับเสนอความเห็นมาเพื่อพิจารณาต่อไป

วันที่ 5 กรกฎาคม 2509 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเกี่ยวกับเรื่องเงินซื้อพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาและนโยบายการให้ความช่วยเหลือเนื่องจากฝนแล้งอย่างรุนแรงและน้ำท่วม เพราะฝนตกหนักในฤดูการทำนาปี 2508 แม้ว่าจะเกิดขึ้นหลายจังหวัด บางจังหวัดได้รับความเสียหายเล็กน้อยหากจะช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูกแก่ชาวนา โดยวิธีจ่ายขาดก็ควรให้ช่วยเหลือเฉพาะจังหวัดที่เสียหายมากเท่านั้น สำหรับนโยบายการช่วยเหลือชาวนาในโอกาสต่อไปโดยวิธีให้เปล่าหรือจ่ายขาดนั้นควรเป็นการช่วยเหลือก็ต่อเมื่อมีภัยธรรมชาติอย่างรุนแรงและเสียหายเป็นจำนวนมากจริงๆ ส่วนการช่วยเหลือชาวนาที่ขาดแคลนเงินซื้อ พันธุ์ข้าวปลูกหรือเมล็ดพันธุ์อื่นๆ ควรให้ช่วยเหลือในรูปการยืมหรือสินเชื่อการเกษตรและเมื่อจังหวัดหรือกระทรวงเกษตรเห็นควรจะปลดปล่อยหนี้รายใดก็ควรให้ชี้แจงรายละเอียดไปทำความเข้าใจกับกระทรวงการคลังตามวิธีการจำหน่ายทรัพย์สินเป็นสัญญาที่ได้กำหนดไว้แล้วต่อไป

วันที่ 20 กันยายน 2509 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้ตัดฝากเงินค่าใช้จ่ายซื้อพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาเบิกจ่ายรายการอื่นเพื่อช่วยเหลือราษฎรที่ประสบอุทกภัยในด้านอาชีพการเกษตรภายหลังน้ำลดเป็นกรณีพิเศษตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ

วันที่ 4 ตุลาคม 2509 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้มอบหมายให้สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติดำเนินการสำรวจต้นทุนการผลิตข้าวเปลือกในภาคต่างๆ โดยเฉพาะในจังหวัดที่มีข้าวเปลือกมาก ทั้งนี้ อาจจะร่วมมือกับหน่วยราชการต่างๆ อาทิ กระทรวงเกษตร กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ กระทรวงเศรษฐกิจและสำนักงานสถิติแห่งชาติ ตามที่คณะอนุกรรมการพุงราคาข้าวเสนอ

วันที่ 18 ตุลาคม 2509 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการพุงราคาข้าวเปลือกฤดูใหม่ ปี 2509/2510 ตามที่กระทรวงเศรษฐกิจเสนอโดยให้ทำเป็นประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี โดยแก้ไขถ้อยคำบ้างเล็กน้อย

วันที่ 25 ตุลาคม 2509 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเงินจำนวน 10,000,000 บาท จากเงินสำรองจ่ายงบกลาง เพื่อซื้อพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาในจังหวัดที่ประสบอุทกภัย ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ ส่วนรายละเอียดให้ทำความเข้าใจกับความตกลงกับสำนักงบประมาณ

วันที่ 22 พฤศจิกายน 2509 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้จ่ายเงินจำนวน 137,147 บาท เป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาต้นทุนการผลิตข้าว ได้จากงบประมาณช่วยเหลือชาวนาปี 2510 ตามที่สำนักงานสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเสนอ

พฤศจิกายน 2509 สถาบันวิจัยข้าวระหว่างประเทศ (IRRI) ซึ่งตั้งอยู่ที่ประเทศฟิลิปปินส์ ได้ประสบความสำเร็จในการผลิตพันธุ์ข้าว IR8 ที่มีผลผลิตสูงถึง 160 ถังต่อไร่ ข้าวพันธุ์นี้ได้มีบทบาทในฐานะพ่อพันธุ์ข้าวข้าวต้นเตี้ยของไทย 2 พันธุ์แรก คือ ก.ข. 1 และ ก.ข. 3 (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2525: 144)

วันที่ 13 ธันวาคม 2509 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการจำหน่ายปลายข้าวให้แก่อินโดนีเซียและลังกา ตามที่รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงเศรษฐกิจเสนอ โดยให้จำหน่ายปลายข้าวแก่อินโดนีเซีย จำนวน 2 หมื่นตันก่อน และจำหน่ายข้าวหนึ่งที่มีอยู่ให้แก่ลังกา ส่วนปลายข้าวที่ลังกาขอซื้อจำนวน 1 หมื่นตันนั้น เมื่อจำหน่ายข้าวหนึ่งให้บ้างแล้ว ก็ควรลดจำนวนปลายข้าวลงบ้างตามแต่กระทรวงเศรษฐกิจจะเห็นสมควร

วันที่ 27 ธันวาคม 2509 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบที่จะเก็บสำรองข้าวไว้แต่ให้เพิ่มปริมาณข้าวที่จะเก็บสำรองไว้ เป็น 20,000 ตัน และเห็นชอบในการที่จะดำเนินการพยุรราคาข้าวเปลือกเหนียวเช่นเดียวกับการพยุรราคาข้าวเปลือกเจ้า ตามที่กระทรวงเศรษฐกิจเสนอ

วันที่ 3 มกราคม 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้ดำเนินการ ตามที่กระทรวงเศรษฐกิจเสนอ เกี่ยวกับนโยบายการค้าข้าวว่าให้มีการประชุมปรึกษาในระดับสูงระหว่างกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้องในเร็ววันนี้เพื่อกำหนดนโยบายหลักเกณฑ์และวิธีการในการค้าข้าว เพื่อกระทรวงเศรษฐกิจจะได้ยึดถือและใช้เป็นหลักปฏิบัติต่อไปสำหรับการค้าข้าวในปี 2510

วันที่ 16 มกราคม 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยตามมติของที่ประชุมพิจารณา นโยบายการค้าข้าว เว้นแต่ ข้อ 1. ของนโยบายการค้าข้าวและการจัดสรรข้าวในปี 2510 ให้กำหนดปริมาณข้าวที่จะส่งออกในหกเดือนแรกของปี 2510 ไว้ 60% ของจำนวนข้าวที่ส่งออกทั้งปี โดยในเดือนหนึ่งๆ ของหกเดือนแรกนี้ ให้ส่งออกไม่น้อยกว่าเดือนละ 125,000 ตัน ซึ่งบางเดือนต้องส่งออกมากกว่า 125,000 ตัน แต่ให้อยู่ในจำนวน 60% ของจำนวนข้าวที่ส่งออกทั้งปีดังกล่าวข้างต้นนั้น กับอนุมัติให้แต่งตั้งผู้แทนกระทรวงมหาดไทยร่วมในคณะเจ้าหน้าที่พิจารณาการจัดสรรข้าว และให้ตั้งคณะกรรมการกำหนดราคาส่งออกขั้นต่ำได้ ตามที่กระทรวงเศรษฐกิจเสนอและให้ดำเนินการต่อไปได้

วันที่ 31 มกราคม 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติค่าใช้จ่ายซื้อพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนา ในจังหวัดสกลนครเพิ่มเติม อีก 1 จังหวัด ภายในวงเงิน 521,200 บาท ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ

วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้บริจาคพันธุ์ข้าวเหนียวให้รัฐบาลลาว 200 ตัน เพื่อเป็นของขวัญเนื่องจากการทำนาของประเทศลาวได้รับความเสียหายเพราะอุทกภัย ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ

วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติจัดทำแนวโครงการช่วยเหลือชาวนา ปี 2510 โดยมีหลักการจัดสรรอาศัยเนื้อที่ จำนวนครอบครัว ประกอบกับความต้องการของแต่ละสถาบันชาวนาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา เว้นแต่วิธีการจัดซื้อเครื่องสูบน้ำให้เปลี่ยนเป็นมอบอำนาจให้จังหวัดดำเนินการประกวดราคาจัดซื้อในท้องถิ่นเอง ภายในวงเงินที่กรมสังกัดของแต่ละสถาบันชาวนาจัดสรรให้ ตามที่คณะกรรมการการช่วยเหลือชาวนาเสนอ

วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการส่งเสริมการทำนาปีละ 2 ครั้ง ว่าการช่วยเหลือเกี่ยวกับการทำนาปีนี้ คณะรัฐมนตรีได้ลงมติแบ่งสรรงบประมาณให้สำหรับโครงการช่วยเหลือชาวนาเฉพาะด้านเพิ่มผลผลิต สำหรับปี 2510 เป็นเงิน 15,473,500 บาทแล้ว

วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงเศรษฐกิจรายงาน การทำสัญญาขายข้าวให้องค์การอาหารของรัฐบาลญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2510 รวมทั้งสิ้นเป็นปลายข้าวขาว 80,000-100,000 ตัน และข้าวเหนียว 15,000 ตัน กำหนดส่งมอบตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2510

วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามความเห็นของสำนักงบประมาณ ว่าให้กรมการค้า กระทรวงเกษตรจัดซื้อพันธุ์ข้าวปลูก รวมทั้งค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแจกจ่ายช่วยเหลือชาวนาผู้ประสบอุทกภัยในจังหวัดภาคใต้ รวม 8 จังหวัด เป็นเงินทั้งสิ้น 2,914,473 บาท

วันที่ 10 มีนาคม 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานการให้สัมภาษณ์หรือให้ข่าวเกี่ยวกับเรื่องข้าวราคาแพง ตามที่สำนักนายกรัฐมนตรีเสนอ

วันที่ 10 มีนาคม 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานผลการประชุมคณะเจ้าหน้าที่พิจารณาจัดสรรข้าวส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ ครั้งที่ 3/2510 โดยมีอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศเป็นประธานตามที่สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีเสนอ

วันที่ 10 มีนาคม 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องการแจ้งปริมาณและสถานที่เก็บข้าว ว่าโดยที่คณะกรรมการระดับสูงเพิ่มพิจารณานโยบายค้าข้าว จะได้มีการพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องข้าวในวันพฤหัสบดีที่ 16 มีนาคม 2510 นี้ แล้วจึงเห็นสมควรให้รอไว้ก่อน

วันที่ 21 มีนาคม 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบราคาข้าวสารบริโภคมีราคาสูงเนื่องจากข้าวเปลือกมีราคาสูงและข้าวฤดูใหม่ออกสู่ตลาดไม่มากนัก แต่กระทรวงเศรษฐกิจได้มอบหมายให้กรมการค้าภายในและองค์การคลังสินค้าดำเนินการแก้ไขแล้ว

วันที่ 21 มีนาคม 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานผลการประชุมระดับสูงเพื่อพิจารณานโยบายการค้าข้าวเป็นครั้งที่ 2 ในวันที่ 16 มีนาคม 2510 ตามที่กระทรวงเศรษฐกิจเสนอ

วันที่ 11 เมษายน 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องฟิลิปปินส์ขอซื้อข้าวเพิ่มเติมอีก 1 แสนตัน ว่าให้รอฟังผลการสำรวจปริมาณข้าวก่อน

วันที่ 25 เมษายน 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติรายงานเรื่ององค์การกษัตริย์อังกฤษได้แสดงความประสงค์จะขอซื้อพันธุ์ข้าวส่งไปช่วยเหลือประเทศลาว เนื่องจากเกิดอุทกภัยเมื่อปีที่แล้ว แต่โดยที่ประเทศไทยห้ามส่งพันธุ์ข้าวออกนอกประเทศไว้ การจัดส่งพันธุ์ข้าวออกนี้จะต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีก่อน และในการจัดหาพันธุ์ข้าวนี้ กระทรวงเกษตรจะได้ให้กรมการค้าให้ความช่วยเหลือตามที่เห็นสมควรต่อไป

วันที่ 9 พฤษภาคม 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับกรณีที่ฟิลิปปินส์ซื้อข้าวเพิ่มเติม 1 แสนตัน ว่าถ้ารองประธานาธิบดี ฟิลิปปินส์จะเดินทางมาเจรจาเรื่องนี้ที่กรุงเทพฯ ก็ยินดีต้อนรับเพื่อจะได้ชี้แจงให้ทราบถึงสถานการณ์เกี่ยวกับเรื่องข้าว

วันที่ 9 พฤษภาคม 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเกี่ยวกับการบริจาคพันธุ์ข้าวเหนียวให้รัฐบาลลาว จำนวน 200 ตัน และอนุมัติจัดซื้อพันธุ์ข้าวเหนียวโดยวิธีพิเศษ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2498 ข้อ (1) ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ ส่วนการเงินให้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ

วันที่ 30 พฤษภาคม 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้รัฐบาลส่งพันธุ์ข้าวจำนวน 52 ตันไปยังราชอาณาจักรลาวเพื่อทำพันธุ์ในฤดูกาลเพาะปลูกได้ ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ

วันที่ 30 พฤษภาคม 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบการพิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณหนึ่ง มาใช้จ่ายในการส่งเสริมการทำนา ปีละ 2 ครั้ง ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอว่าไม่อาจนำเงินงบประมาณช่วยเหลือชาวนาปี พ.ศ. 2510 มาใช้ในการทำนาครั้งที่ 2 ตามโครงการพิเศษที่ขอไปได้ เพราะพันธุ์การทำนาปรังหรือการทำนาครั้งที่ 2 แล้ว

วันที่ 30 พฤษภาคม 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ปรับปรุงและเพิ่มชื่อคณะกรรมการส่งเสริมทำนาปีละ 2 ครั้ง โดยเพิ่มชื่อเป็น "คณะกรรมการส่งเสริมการทำนาปีละ 2 ครั้ง และพืชหมุนเวียน" โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการและกรรมการอื่น อีก 25 ท่าน ได้ตามที่เสนอ

วันที่ 7 มิถุนายน 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับผลของการสำรองปริมาณข้าวว่าให้ถือจำนวนข้าวที่จะส่งออกไปตามเดิมก่อน จนกว่าจะได้ตัวเลขที่แน่นอนอีกครั้งหนึ่ง

วันที่ 22 สิงหาคม 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจเสนอ ขอดอนเรื่อง การขายข้าวให้อินโดนีเซียและอินเดียเพิ่มเติม ไปพิจารณาใหม่ได้

วันที่ 29 สิงหาคม 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ขายข้าวเพิ่มเติมให้แก่รัฐบาลฟิลิปปินส์ได้อีก 5 % แต่ราคาข้าวที่จะขายเพิ่มเติมนี้ ให้ถือตามราคาในปัจจุบัน ตามที่กระทรวงเศรษฐกิจเสนอ

วันที่ 6 กันยายน 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการเกี่ยวกับการขออนุมัติเงินราชการลับให้คณะกรรมการ ก.ป.ช. จำนวน 1,200,000 บาท ในปีงบประมาณ 2511 เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการลักลอบนำข้าวออกนอกราชอาณาจักรที่จังหวัดหนองคาย และให้สำนักงานประมาณรับไปพิจารณาต่อไป

วันที่ 6 กันยายน 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องข้าวบริโภคมีราคาสูง ตามที่กระทรวงเศรษฐกิจเสนอว่าให้ลดเป้าหมายปริมาณการส่งออกนอกประเทศ จาก 1.5 ล้านตัน ลงเหลือ 1.3 ล้านตัน

วันที่ 6 กันยายน 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจเสนอ ขอดอนเรื่อง การผ่อนผันให้ส่งปลายข้าวสีออกได้โดยไม่จำกัดปริมาณคืนไปได้

วันที่ 12 กันยายน 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการอนุญาตให้ตั้งโรงสีข้าวขนาดเล็ก ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอว่า สำหรับร่างหลักเกณฑ์โรงสีชนิดแยกแกลบ แยกรำ ที่มีกำลังตั้งแต่ 10 เกลียนลงมา อนุญาตให้ตั้งขึ้นใหม่เฉพาะสถาบันชาวนาวันแต่ท้องที่ใดไม่มีสถาบันชาวนา จึงอนุญาตให้ชาวนาตั้งได้ เห็นควรแก้ไขให้มีข้อความดังนี้ “1. การอนุญาตให้ตั้งโรงสีชนิดแยกแกลบแยกรำที่มีกำลังตั้งแต่ 10 เกลียนลงมาขึ้นใหม่ ให้พิจารณาอนุญาตให้พิจารณาอนุญาตให้สถาบันชาวนาก่อน ถ้าในท้องที่ใดไม่มีสถาบันชาวนาจึงอนุญาตให้ผู้อื่นตั้ง การพิจารณาเรื่องขอตั้งโรงสีตามข้อนี้ให้พิจารณาปีละหนึ่งครั้ง” สำหรับร่างหลักเกณฑ์ข้ออื่นๆ ไม่ขัดข้อง

วันที่ 12 กันยายน 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการครองชีพของราษฎร จังหวัดนราธิวาสกำลังเดือดร้อนมากและข้าวสารราคาสูง ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาสเสนอว่า

1. รัฐบาลจะหาทางส่งเสริมให้ราษฎรที่ได้รับการกระทบกระเทือน เนื่องจากยางราคาตกต่ำ ได้มีอาชีพและรายได้เพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหานี้

2. ในระหว่างที่ยางพารามีราคาตกต่ำมาก เห็นควรยกเลิกการเรียกเก็บเงินสงเคราะห์สวนยางเป็นการชั่วคราว

3. ให้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง โดยมีผู้แทนสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นเจ้าของเรื่อง พร้อมด้วยผู้แทนสำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ กระทรวงเกษตร กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงเศรษฐกิจ ออกไปสำรวจภาวะการ

ทำมาหากินของราษฎรในจังหวัดภาคใต้ที่มีการทำสวนอย่างมาก และเสนอความเห็นมาด้วยว่าจะสมควรแก้ไขอย่างไร เพื่อให้ราษฎรที่มีรายได้ลดน้อยลง เพื่อจากราคายางตกต่ำได้มีรายได้เพียงพอแก่การครองชีพ

วันที่ 12 กันยายน 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงการต่างประเทศเสนอว่าในโอกาสที่เดินทางไปราชการ ณ สหพันธ์มาเลเซียคราวที่แล้ว ได้รับคำขอร้องจากตน อับดุล ราซัค รองนายกรัฐมนตรีสหพันธ์มาเลเซีย ได้รับซื้อข้าวจากไทย ในปี 2511 เป็นจำนวน 50,000 ตัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจชี้แจงว่าหากขอซื้อในปีหน้าก็ไม่ควรขัดข้อง

วันที่ 13 กันยายน 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการอนุญาตให้ตั้งโรงสีข้าวขนาดเล็กตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอว่าสำหรับร่างหลักเกณฑ์โรงสีชนิดแยกแกลบ แยกรำ ที่มีกำลังตั้งแต่ 10 เกรียนลงมาอนุญาตให้ตั้งขึ้นใหม่เฉพาะสถาบันชานาวันแต่ท้องที่ใดไม่มีสถาบันชานาวัน จึงอนุญาตให้ชานาวันตั้งได้ เห็นควรแก้ไขให้มีข้อความดังนี้ "1.การอนุญาตให้ตั้งโรงสีชนิดแยกแกลบแยกรำที่มีกำลังตั้งแต่ 10 เกรียนลงมาขึ้นใหม่ ให้พิจารณาอนุญาตให้พิจารณาอนุญาตให้สถาบันชานาก่อน ถ้าในท้องที่ใด ไม่มีสถาบันชานาวัน จึงอนุญาตให้ผู้อื่นตั้ง การพิจารณาเรื่องขอตั้งโรงสีตามข้อนี้ให้พิจารณาปีละหนึ่งครั้ง " สำหรับร่างหลักเกณฑ์ข้ออื่นๆ ไม่ขัดข้อง

วันที่ 26 กันยายน 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติยังไม่ควรยกเลิกระเบียบการให้เงินช่วยเหลือผู้ส่งออกข้าวไทยในตลาดประจำ

วันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2510 มีการจัดตั้ง “กรมส่งเสริมการเกษตร” ขึ้นตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2510 โดยมีเหตุผลว่า “ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรของประเทศมีอาชีพเกษตรกรรมประมาณร้อยละ 80 และสินค้าการเกษตรเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญ นำรายได้เข้าประเทศประมาณร้อยละ 90 ของสินค้าออกทั้งหมด ซึ่งอาจถือได้ว่าการเศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศขึ้นอยู่กับอาชีพการเกษตรเป็นสำคัญ กระทรวงเกษตรมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดควบคุมและส่งเสริมเกษตรกรรมซึ่งในการส่งเสริมการเกษตรของประเทศให้เจริญก้าวหน้าขึ้นนั้น จำเป็นต้องอำนวย บริการ และเผยแพร่วิทยา หรือความรู้เกี่ยวกับเกษตรแผนใหม่ให้ถึงตัวเกษตรกรโดยแพร่หลายและทั่วถึง เพื่อจะช่วยให้เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตในด้านการเกษตรให้มีปริมาณและคุณภาพตามต้องการของตลาด และเพื่อให้มีตลาดสำหรับจำหน่ายผลิตผลอันจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้และฐานะดีขึ้น ซึ่งจะเป็นการช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจส่วนรวมให้มั่นคงยิ่งขึ้นด้วย” (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2535: 276)

วันที่ 24 ตุลาคม 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ติดต่อกับทางอินโดนีเซียขอให้รับมาขนข้าวที่ได้ตกลงซื้อขายกันแล้วแต่ยังค้างอยู่ 30,000 ตันไปโดยเร็ว ส่วนข้าวที่ยังไม่ได้มีการตกลงซื้อขายให้ครบตามโควตาส่งออกซึ่งเหลืออยู่อีก 10,000 ตัน ให้สำรองเอาไว้ก่อน

วันที่ 24 ตุลาคม 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องภาวะราคาข้าวสารในภาคใต้สูงตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอว่า ให้ส่งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการป้องกันปราบปรามการลักลอบนำข้าวออกนอกราชอาณาจักร (ก.ป.ข.) และการนำสิ่งของหลบหนีศุลกากรทางจังหวัดภาคใต้ รับไปพิจารณา

วันที่ 24 ตุลาคม 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบสถานการณ์ข้าวในฟิลิปปินส์และสิงคโปร์ว่า ฟิลิปปินส์ได้ตกลงขายข้าวให้แก่อินเดีย จำนวน 23,640 ตัน และในไม่ช้าฟิลิปปินส์จะจำหน่ายข้าวซึ่งมาจากอียิปต์ สหรัฐฯ และอุรุกวัย ให้แก่อินเดียหรือประเทศอื่นอีก 13,095 ตัน และบริษัทเอกชนในฟิลิปปินส์ส่งข้าว IR-8 ออกไปจำหน่ายนอกประเทศ จำนวน 50,000 ตัน ในเดือนตุลาคม 2510 อนึ่ง สิงคโปร์สามารถสงวนเงินตราต่างประเทศได้ถึงปีละ 22 ล้านเหรียญสิงคโปร์ หากประชาชนบริโภคแป้งข้าวสาลี ซึ่งทำมาจากโรงงานในสิงคโปร์เพิ่มขึ้นอีก 4,000 ตันต่อปี เขาได้แถลงด้วยว่าการที่ราคาข้าวแพงขึ้นนั้นมีมูลเหตุจากแหล่งที่ผลิต มิใช่พ่อค้าชาวสิงคโปร์โก่งราคาขึ้นเองเพราะในกรณีหลังรัฐบาลย่อมสามารถควบคุมราคาได้ แต่รัฐบาลไม่อาจขจัดปัญหาอันเกิดจากแหล่งที่ผลิตได้

วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2511 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามความเห็นของสำนักงบประมาณว่า ควรให้ความช่วยเหลือ ขวานาที่ประสบความเดือดร้อนและเสียหายจากสภาวะฝนแล้งผิดปกติทำให้การทำนาในบางท้องที่ เกิดความเสียหายจากรายงานของจังหวัดต่างๆ รวม 16 จังหวัด สำหรับเงินงบประมาณที่จะซื้อพันธุ์ ข้าวให้ใช้เงินทุนหมุนเวียนช่วยเหลือขวานาที่ได้รับคืนจากขวานามาดำเนินการก่อน แต่ถ้าเงินทุนหมุนเวียนช่วยเหลือขวานาที่ได้รับคืนจากขวานาไม่พอก็ให้สำนักงบประมาณจัดหาให้

วันที่ 5 มีนาคม 2511 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติตามที่คณะกรรมการพิจารณาโครงการช่วยเหลือเสนอ ครม.พิจารณาเกี่ยวกับโครงการช่วยเหลือขวานาสำหรับปี 2511 เฉพาะด้านเพิ่มผลผลิตซึ่งคณะกรรมการช่วยเหลือขวานาและฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นชอบด้วย และกรรมการคำได้ขออนุมัตินำเงินทุนหมุนเวียน ช่วยเหลือขวานาชำระคืนให้ จำนวน 6,477,551 บาทมาสมทบซื้อปุ๋ยในปี 2511 เพิ่มเติม ด้วยเพื่อเป็นเงินค่าซื้อปุ๋ยช่วยเหลือขวานา ดังนั้นเงินค่าซื้อปุ๋ยช่วยเหลือขวานาในปี 2511 รวมทั้งสิ้น 23,477,551 บาท ลงมติเห็นชอบด้วยและอนุมัติตามที่เสนอ

วันที่ 5 เมษายน 2511 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูกในฤดูทำนา ปี 2511 ว่าให้ดำเนินการตามความเห็นของสำนักงบประมาณตามที่ได้ร่วมพิจารณากับกรมการข้าว และกรมบัญชีกลางเป็นการด่วน

วันที่ 30 กรกฎาคม 2511 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้สถาบันขวานาจัดซื้อเครื่องพ่นยาปราบศัตรูพืชตามโครงการช่วยเหลือขวานาใช้เอง เช่นเดียวกับเครื่องสูบน้ำและเครื่องพ่นแรงและอนุมัติให้ใช้ระเบียบปฏิบัติการจัดซื้อเครื่องพ่นยาปราบศัตรูพืชตามโครงการช่วยเหลือขวานา ตามที่คณะกรรมการช่วยเหลือขวานาเสนอ

วันที่ 30 กรกฎาคม 2511 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่คณะกรรมการช่วยเหลือขวานาเสนอเกี่ยวกับการสำรวจความต้องการของขวานา กับความตรวจสอบและประเมินผลตามโครงการช่วยเหลือขวานาว่าควรให้สำนักงานสถิติแห่งชาติ ดำเนินงานทั้งในด้านการสำรวจความต้องการของขวานากับตรวจสอบการปฏิบัติงานและประเมินผลตามโครงการช่วยเหลือขวานา โดยให้ดำเนินการตั้งแต่โครงการปี 2512 เป็นต้นไป และควรยุบเลิกคณะกรรมการตรวจสอบ การปฏิบัติงานและประเมินผลตามโครงการช่วยเหลือขวานา (มติคณะรัฐมนตรีให้แต่งตั้งเมื่อ 7 ธันวาคม 2508)

วันที่ 13 ธันวาคม 2511 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบกับร่างประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการพยุรราคาข้าวฤดูใหม่ ปี 2511/2512 ตามที่คณะกรรมการช่วยเหลือชาวนาได้แก้ไขเรียบร้อยแล้ว (ร่างประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีในเรื่องนี้ได้เสนอ นายกรัฐมนตรี พิจารณาลงนามประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 13 ธันวาคม 2511 แล้ว)

วันที่ 28 มกราคม 2512 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเกี่ยวกับโครงการช่วยเหลือการทำนา ในจังหวัดภาคใต้เพื่อเพิ่มผลผลิตและให้ดำเนินการตามที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเสนอ

วันที่ 9 เมษายน 2512 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการการช่วยเหลือชาวนาที่ได้รับความเดือดร้อนในเรื่องพันธุ์ข้าวปลูกตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ ทั้งนี้ ให้กระทรวงเกษตรรับเรื่องนี้ไปพิจารณาร่วมกับสำนักงานงบประมาณและดำเนินการเป็นเรื่องด่วนที่สุด

วันที่ 9 เมษายน 2512 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติตามโครงการช่วยเหลือชาวนาปี 2512 เฉพาะด้านเพิ่มผลผลิตตามที่สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีเสนอ สำหรับการช่วยเหลือในเรื่องเครื่องสูบน้ำและเครื่องพ่นยาขึ้นให้ช่วยเหลือคิดเป็นมูลค่าเพียงครึ่งราคา

วันที่ 22 เมษายน 2512 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องการช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูกปี 2512 ว่าขอให้กระทรวงเกษตรและสำนักงานงบประมาณรีบดำเนินการในเรื่องนี้เป็นการด่วนที่สุด เพื่อให้ทันกับการทำนาในฤดูนี้ แล้วแจ้งผลให้คณะรัฐมนตรีทราบด้วย

วันที่ 10 มิถุนายน 2512 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ยุบเลิกคณะกรรมการส่งเสริมทำนาปีละ 2 ครั้ง และพืชหมุนเวียน และคณะกรรมการส่งเสริมการปลูกข้าวสาลีส่วนกลาง แล้วมอบให้คณะกรรมการช่วยเหลือชาวนารับไปดำเนินการต่อไป ส่วนการที่จะมอบหมายหน้าที่กันอย่างไรนั้น ให้กระทรวงมหาดไทยกับคณะกรรมการที่จะเป็นผู้รับมอบร่วมกันพิจารณาให้เป็นไปโดยเรียบร้อยและเหมาะสมต่อไป

วันที่ 1 กรกฎาคม 2512 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการให้ความช่วยเหลือชาวนาที่ได้รับความเสียหายในต้นฤดูการทำนา ปี 2512 ตามคำร้องเรียนของชาวนาในท้องที่อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามที่กระทรวงเกษตรเสนอส่วนวิธีปฏิบัตินั้น ให้ทำความตกลงกับสำนักงานงบประมาณ

วันที่ 19 สิงหาคม 2512 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นสมควรให้รื้อฟื้นแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณานโยบายข้าวซึ่งคณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้งไว้เมื่อ 3 มกราคม 2510 และได้สั่งสภาพไปพร้อมกับคณะรัฐมนตรีชุดก่อนโดยมอบให้ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีเป็นผู้พิจารณาตัวบุคคลที่จะร่วมเป็นกรรมการ ตลอดจนหน้าที่ของคณะกรรมการฯ เสียใหม่ และให้คณะกรรมการฯ นำเรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการและอนุกรรมการเกี่ยวกับเรื่องการค้าข้าวมาร่วมพิจารณาด้วย

วันที่ 25 ธันวาคม 2512 คณะรัฐมนตรีได้มีมติตามที่กระทรวงเศรษฐกิจโดยคณะอนุกรรมการพยุรราคาข้าว ได้เสนอเรื่องการพยุรราคาข้าวของคณะกรรมการช่วยเหลือชาวนาดังนี้

1. ที่ประชุมเห็นพ้องกันว่า ผลผลิตข้าวฤดูใหม่จะได้ผลดีกว่าในฤดูการผลิตปี 2511/2512
2. การดำเนินการรับซื้อตามโครงการพยุรราคาในส่วนกลางคือในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ควรให้คณะกรรมการสำรองข้าวเป็นหน่วยรับซื้อ ส่วนในภูมิภาคให้องค์การคลังสินค้าของกระทรวงเศรษฐกิจหรือตัวแทนเป็นหน่วยรับซื้อในต่างจังหวัดทั้งนี้ องค์การคลังสินค้า

อาจตั้งโรงสีเป็นตัวแทนรับซื้อข้าวตามระเบียบและวิธีการดำเนินงานของคณะกรรมการสำรองข้าวได้ เพื่อให้มีหน่วยรับซื้ออย่างทั่วถึง

3. ในการคำนวณหาราคาประกันที่เหมาะสมควรใช้ราคาต้นทุนและราคาขายส่งเฉลี่ยมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาลงมติว่า

3.1 ให้คงราคาพุงขึ้นต่ำสำหรับข้าวเปลือกแต่ละชนิดไว้เท่ากับราคาพุงที่กำหนดไว้ในปี 2512

3.2 ให้กระทรวงเศรษฐกิจเป็นเจ้าของเรื่องเชิญผู้แทนกรมสหกรณ์พาณิชย์และธนกิจไปร่วมพิจารณาเพื่อให้สหกรณ์ตามท้องถิ่นให้ความร่วมมืออย่างใกล้ชิดในการรับซื้อข้าวจากชาวนา โดยให้สหกรณ์ตามท้องถิ่นได้ซื้อข้าวชาวนา แล้วนำมาขายตามราคาที่รัฐบาลประกันเพื่อมิให้คนกลางเอารัดเอาเปรียบชาวนาซึ่งเป็นผู้ผลิตข้าว

วันที่ 10 มีนาคม 2513 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในการให้ความช่วยเหลือพันธ์ข้าวปลูกแก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี ราชบุรี เชียงราย และยะลา โดยคิดเป็นเงินค่าพันธุ์ ข้าวปลูก และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในการดำเนินการทั้งสิ้น 5,600,685 บาท โดยให้ใช้จ่ายจากเงินงบกลาง ในงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2513 ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ และให้แจ้งคณะกรรมการช่วยเหลือชาวนาทราบด้วย

วันที่ 10 มีนาคม 2513 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติตามที่กระทรวงการคลังเสนอมาตรการเพื่อส่งเสริมการค้าข้าวไปต่างประเทศ รวม 3 ประการคือ การปรับปรุงอัตราพรีเมียมการส่งออกข้าวออก โดยใช้วิธีการให้รางวัลแก่ผู้ส่งออก การให้อำนาจคณะผู้แทนการค้าที่จะไปเยือนประเทศต่างๆ ในการทำความตกลงขายข้าวให้พ่อค้าเอกชน และการขายข้าวให้รัฐบาลต่างประเทศที่ซื้อข้าวด้วยการเรียกประมูลราคา

วันที่ 28 เมษายน 2513 คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงเศรษฐกิจและกระทรวงการคลังรับเรื่อง ไปปรึกษาหารือหาทางช่วยเหลือเรื่องการรับซื้อข้าวเปลือกเพื่อพุงราคาของคณะกรรมการสำรองข้าวตามที่ได้รับทราบไปจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี

วันที่ 28 เมษายน 2513 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับโครงการเพิ่มผลผลิตข้าวและฝ้ายว่าสำหรับโครงการเพิ่มผลผลิตข้าว ในเขตโครงการชลประทานสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี เนื่องจากมีข้อผูกพันและรายละเอียดที่ต้องพิจารณาโดยรอบคอบ จึงให้รอฟังผลการพิจารณาของคณะกรรมการช่วยเหลือชาวนาก่อน ส่วนกรณีที่บริษัทซีบา รับจะดำเนินการเพิ่มผลผลิตฝ้ายในเขตจังหวัดสุโขทัย โดยขอรับความสะดวกในการดำเนินงานบางประการ นั้นเห็นสมควรอนุญาตให้เข้ามาดำเนินการได้ และให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกให้ตามความเหมาะสม

วันที่ 4 พฤษภาคม 2513 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับโครงการช่วยเหลือชาวนาในการพุงราคาข้าวเปลือกตามที่กระทรวงเศรษฐกิจเสนอ และให้ส่งให้คณะกรรมการบริหารสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติพิจารณา

วันที่ 12 พฤษภาคม 2513 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติการจัดสรรเงินช่วยเหลือชาวนาปี 2513 ตามความเห็นของคณะกรรมการประสานงานช่วยเหลือชาวนา ส่วนการติดตามผลงานในด้านการตรวจสอบสถานะการเงินและวัสดุอุปกรณ์นั้น ก็ให้ดำเนินการตามที่สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีเสนอ

วันที่ 18 พฤษภาคม 2513 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้กรมการข้าวขอรับโอนทรัพย์สินเงินหมุนเวียน ควบยกหลักไว้ในราชการของกรมการข้าวต่อไปได้ตามที่กระทรวงเกษตรเสนอเป็นกรณีพิเศษ

วันที่ 2 มิถุนายน 2513 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการขอพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาที่ประสบภัยธรรมชาติ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี ราชบุรี เชียงราย และยะลา ตามที่กระทรวงการคลังเสนอว่าให้ส่งเรื่องนี้ให้กระทรวงเกษตรรับไปพิจารณาอีกครั้งหนึ่งก่อน

วันที่ 2 มิถุนายน 2513 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบรายงานผลการปฏิบัติงานโครงการเพิ่มผลผลิตข้าวภาคใต้ และให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาให้การสนับสนุน และดำเนินการตามความเห็นของคณะกรรมการพัฒนาภาคใต้ต่อไป

วันที่ 19 มิถุนายน 2513 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเกี่ยวกับเรื่องโครงการเพิ่มผลผลิตข้าว ตามความเห็นของคณะกรรมการช่วยเหลือชาวนา คือ ยังไม่ควรรับข้อเสนอของ บริษัทซีบามา ดำเนินการในประเทศไทย ส่วนความเดือดร้อนของประชาชนตามที่ นายสุข แส่นโกศิก สมาชิกสภาผู้แทนจังหวัดสุโขทัยเสนอมานั้น ให้กระทรวงเกษตรพิจารณาให้ความสนใจช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ โดยให้เชิญ นายสุข แส่นโกศิก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุโขทัย และนายทองหยด จิตตวิระ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุพรรณบุรี มาทำความเข้าใจเสียด้วย

วันที่ 4 สิงหาคม 2513 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและให้ดำเนินการตามข้อเสนอของกระทรวงการคลัง เกี่ยวกับ การขอให้ปราบปรามโรคใบสีส้มในนาข้าวว่าโครงการปราบปรามโรคใบสีส้มในนาข้าวของกระทรวงเกษตรได้ทำติดต่อกันมาแล้ว 3 ปี มีลักษณะเป็นงานบริหาร และโครงการนี้ยังจะต้องปฏิบัติต่อเนื่องกัน ซึ่งกระทรวงเกษตรมีหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านนี้เป็นประจำอยู่แล้ว ในหลักการ ค่าใช้จ่ายตามโครงการนี้ จึงควรตั้งไว้ในงบประมาณรายจ่ายประจำปีของกรมส่งเสริมการเกษตร อย่างไรก็ดี ถ้ากรมส่งเสริมการเกษตรมีความจำเป็นบริเวณที่จะต้องดำเนินการในปี 2513 กรมส่งเสริมการเกษตรก็อาจที่จะดำเนินการไปได้ เพราะกรมส่งเสริมการเกษตรมีเงินทุนหมุนเวียนเพื่อช่วยเหลือชาวนา อยู่เป็นจำนวนมาก (เพียงสิ้นเดือนพฤษภาคม 2513 มียอดเงินเหลืออยู่ทั้งสิ้น 39,146,218.56 บาท) ประกอบกับงบประมาณรายจ่ายงบกลาง ปัจจุบันวงเงินมีเหลืออยู่จำกัด กระทรวงการคลังจึงเห็นควรให้ กรมส่งเสริมการเกษตรใช้จ่ายเพื่อการนี้จากเงินทุนหมุนเวียนเพื่อช่วยเหลือชาวนา หรือจะขออนุมัติคณะรัฐมนตรียืมเงินดังกล่าวไปใช้แล้วตั้งงบประมาณชดเชยให้ภายหลัง

วันที่ 6 ตุลาคม 2513 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบมาตรการเกี่ยวกับโรงสีข้าวและให้ดำเนินการดังนี้ 1. ให้แจ้งขอรับใบอนุญาตให้เสร็จสิ้นภายใน 6 เดือน นับตั้งแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติ 2. เห็นชอบด้วยตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมจะออกใบอนุญาตให้ภายใต้เงื่อนไขว่าอนุญาตให้ดำเนินการต่อไปได้ไม่เกิน 3 ปีปฏิทิน คือ ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2516 ในการต่ออายุใบอนุญาตครั้งต่อไป จะต่อให้เฉพาะโรงสีที่ได้ปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงให้เป็นโรงสีชนิดแยกแกลบแยกรำตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมกำหนดไว้เท่านั้น

3. การห้ามมิให้มีการจำหน่ายเครื่องสี่ขาชนิดบดกลบเป็นรำ ให้กระทรวงเศรษฐกิจการรับไปพิจารณาหาวิธีห้ามจำหน่าย 4. การอนุญาตให้ตั้งโรงสีได้โดยเสรีนั้นต้องเป็นไปภายในกรอบพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512

วันที่ 27 ตุลาคม 2513 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและให้ดำเนินการตามมติคณะกรรมการพิจารณานโยบายและควบคุมการค้าข้าว โดยให้ยกเลิกระเบียบการจ่ายเงินรางวัลแก่ผู้ส่งออกในการขายข้าวจำนวนมากเสีย กับให้ปรับปรุงอัตราพรีเมียมเสียใหม่ โดยลดลงจากอัตราที่ใช้อยู่ในปัจจุบันร้อยละ 25 ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2513 เป็นต้นไป

วันที่ 18 พฤษภาคม 2514 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการเกี่ยวกับการช่วยเหลือประเทศลาว ว่าสมควรส่งข้าวเหนียวไปช่วยอย่างเดียว ส่วนเครื่องประปองและสังกะสี น่าจะงดได้ตามที่กระทรวงเศรษฐกิจการเสนอ

วันที่ 18 พฤษภาคม 2514 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องการเจรจาขายข้าวเงินเชื่อให้แก่ประเทศฟิลิปปินส์ ว่าเห็นชอบในหลักการและเงื่อนไขการซื้อขายที่กระทรวงเศรษฐกิจการเสนอ กับให้กระทรวงเศรษฐกิจการดำเนินการจัดทำสัญญาตามเงื่อนไขโดยไม่ต้องส่งร่างสัญญาให้กรมอัยการตรวจก่อน เพราะเป็นกรณีเร่งด่วนพิเศษ โดยให้กระทรวงการคลังดำเนินการเกี่ยวกับการตราพระราชบัญญัติให้รัฐบาลมีอำนาจกู้เงินจาก ธนาคารแห่งประเทศไทย ตามที่กระทรวงเศรษฐกิจการเสนอ โดยเสนอต่อรัฐสภาในสมัยประชุมสามัญที่จะถึงนี้ และอนุมัติให้กระทรวงเศรษฐกิจการดำเนินการเกี่ยวกับตัวแลกเงินค่าขายข้าวให้ฟิลิปปินส์ได้ ตามวิธีที่เคยปฏิบัติต่อลังกา

วันที่ 25 พฤษภาคม 2514 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเกี่ยวกับการซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืชโดยแลกเปลี่ยนกับข้าว ว่ามอบให้บริษัทปุ๋ยเคมี จำกัด เป็นผู้ซื้อ และมอบให้องค์การคลังสินค้าเป็นผู้ซื้อยาปราบศัตรูพืชกับสิ่งของอื่นๆ ที่ใช้ในราชการให้แก่หน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจต่างๆ และแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วย ผู้แทนกระทรวงเศรษฐกิจการ เป็นประธานกรรมการและกรรมการอื่นอีก 6 ท่าน เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับราคาและเงื่อนไขที่จะซื้อสินค้าดังกล่าวจากต่างประเทศ และให้เชิญผู้แทนจากหน่วยราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่จะเป็นผู้ใช้วัสดุสิ่งของนั้นๆ เข้าพิจารณาด้วยทุกครั้งตามที่กระทรวงเศรษฐกิจการเสนอโดยให้เพิ่มผู้แทนกระทรวงเกษตรเป็นกรรมการร่วมด้วย

วันที่ 25 พฤษภาคม 2514 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้กรมสหกรณ์พาณิชย์และธนกิจทำโครงการถ่วงข้าวของสหกรณ์ขึ้นเพื่อสามารถดำเนินการรับซื้อข้าวจากสมาชิกเกษตรกรและชาวนาทั่วไปได้อย่างกว้างขวาง ตามที่กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเสนอ และให้ดำเนินการเรื่องการเงินตามที่คณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรเสนอ

วันที่ 25 พฤษภาคม 2514 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการประชุมเรื่องราคาข้าวเปลือกตกต่ำกับการพยุงราคาข้าว เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2514 ตามที่คณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรเสนอ และให้ส่งหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป

วันที่ 7 มิถุนายน 2514 คณะรัฐมนตรีมีมติรับรายงานข้อเสนอแนะให้แก่ข้าวเรื่องข้าวเปลือกราคาถูกลง และน้ำมันราคาแพง ตามที่สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีเสนอ

วันที่ 13 กรกฎาคม 2514 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจเสนอ รายงานปริมาณข้าว ส่งออกนอกราชอาณาจักร ประจำเดือนพฤษภาคม 2514 พร้อมด้วยสถิติข้าวส่งออกรายได้จากพรีเมียมและอากรขาออก

วันที่ 27 กรกฎาคม 2514 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการที่รัฐบาลเขมรประสงค์ขอความช่วยเหลือเรื่องข้าวจากประเทศไทยว่าให้ช่วยเหลือข้าว 100 ตัน เท่ากับที่เคยช่วยเหลือประเทศอื่นๆ และให้กระทรวงเศรษฐกิจสอบสวนการฉ้อโกงข้าวในประเทศเขมรแล้วเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาและถ้าจำเป็นก็ให้ส่งเจ้าหน้าที่ไปดำเนินการดังกล่าวได้โดยทำความตกลงในเรื่องการเงินกับสำนักงบประมาณ

วันที่ 2 สิงหาคม 2514 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องบริษัทสงเคราะห์เพื่อนร่วมรบเวียดนาม จำกัด ขอส่งรำข้าวเหนียวออกโดยเห็นว่าการส่งรำสดออกไปนอกราชอาณาจักรจะกระทบกระเทือนกิจการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งรัฐบาลกำลังดำเนินการส่งเสริมอยู่ จึงไม่อนุมัติให้ส่งรำสดออกไปนอกราชอาณาจักรในระยะนี้

วันที่ 2 สิงหาคม 2514 คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติกู้เงินเพื่อซื้อข้าวจำหน่ายด้วยเงินเชื่อ พ.ศ. ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ และให้ส่งเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเป็นการด่วน

วันที่ 10 สิงหาคม 2514 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับการขายข้าวเงินเชื่อจำนวน 120,000 ตัน ให้แก่ฟิลิปปินส์ งวดที่ 2 ตามที่กระทรวงเศรษฐกิจเสนอ ส่วนในกรณีที่ฝ่ายฟิลิปปินส์ต้องการให้มีการ ลงนามในสัญญาซื้อขายข้าวรายนี้ที่กรุงมะนิลา ก้อนุมัติให้เจ้าหน้าที่กระทรวงเศรษฐกิจ 1 นาย เดินทางไปยังกรุงมะนิลาเพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาในการลงนามในสัญญาซื้อขายข้าวได้ โดยให้กระทรวงเศรษฐกิจทำความตกลงในเรื่องการเงินกับสำนักงบประมาณ

วันที่ 17 สิงหาคม 2514 คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติกู้เงินสำหรับซื้อข้าวเพื่อขายให้รัฐบาลต่างประเทศ พ.ศ. และเสนอให้รัฐสภาต่อไป ทั้งนี้ พณฯ นายกรัฐมนตรีได้เสนอไปให้ที่สภาพิจารณาต่อไปแล้ว

วันที่ 31 สิงหาคม 2514 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ รายงานเกี่ยวกับรัฐบาลญี่ปุ่น เสนอขายข้าวให้แก่อินโดนีเซียด้วยการผ่อนชำระและขอทราบความเห็นของฝ่ายไทยในเรื่องนี้

วันที่ 31 สิงหาคม 2514 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เสนอรายงานเกี่ยวกับสหรัฐอเมริกาเสนอขายข้าวให้แก่อินโดนีเซียภายใต้รัฐบาลยัติ 480 ด้วยเงินเชื่อ

วันที่ 11 มกราคม 2515 สภาบริหารคณะปฏิวัติลงมติว่าระเบียบการช่วยเหลือเรื่องพันธุ์ข้าวปลูกให้พิจารณาจ่ายเป็นพันธุ์ข้าวหรือเงินให้ตามความจำเป็นแต่ละคราว เท่าที่จะพิจารณาเห็นสมควรช่วยเหลือเป็นรายๆ ปี

วันที่ 13 มกราคม 2515 สภาบริหารคณะปฏิวัติลงมติ 1) อนุมัติให้กระทรวงเศรษฐกิจดำเนินการซื้อข้าวเปลือกตามโครงการพยุงราคาข้าวทันทีโดยใช้เงินที่มีอยู่ไปก่อน 2) อนุมัติการจัดสรรเงินตามวิธีที่ 1 แต่ถ้าไม่จำเป็นต้องใช้เงินก็ไม่ต้องดำเนินการยืม 3) อนุมัติซื้อข้าวเปลือกในราคาที่ใกล้เคียงกับ

ราคาตลาดได้และดำเนินการตามวิธีการที่เสนอ 4) การจะดำเนินการตามโครงการพยุราคาข้าวในปีต่อไปอีกหรือไม่ ให้รอการพิจารณาไว้ก่อน

วันที่ 27 มกราคม 2515 สภาบริหารคณะปฏิวัติได้ประชุมปรึกษาลงมติว่าเรื่อง การแก้ปัญหาโรงสีหลักเลี้ยงการชำระภาษีการค้าข้าวให้ปฏิบัติไปตามเดิม สำหรับโรงสีที่ยังมิได้ติดตั้งเครื่องวัดรอบให้แก่ภาษีโดยวิธีเหมาะสม ทั้งนี้ ได้แจ้งให้สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีทราบด้วยแล้ว

วันที่ 27 มกราคม 2515 สภาบริหารคณะปฏิวัติมีมติให้กำชับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งมีอยู่ขณะนี้แล้ว ส่วนการปฏิบัติต่อไปนั้นให้ฝ่ายอำนวยการเศรษฐกิจ การคลัง และการอุตสาหกรรม รับไปพิจารณาแล้วเสนอมาอีกครั้งหนึ่ง

วันที่ 23 มีนาคม 2515 สภาบริหารคณะปฏิวัติลงมติให้กระทรวงเกษตรไปดำเนินการแก้ไขระเบียบการช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูก ทั้งของกระทรวงเกษตรและระเบียบของสำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี เพื่อกำหนดระเบียบให้รัดกุมแล้วเสนอมาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

วันที่ 13 กรกฎาคม 2515 สภาบริหารคณะปฏิวัติมีมติอนุมัติเงินงบกลาง รายการเงินเพิ่มทุนหมุนเวียนช่วยเหลือเกษตรกรประจำปี 2515 ให้กรมส่งเสริมการเกษตรเพื่อช่วยเหลือเป็นค่าพันธุ์ข้าวปลูกแก่เกษตรกรที่ประสบภัยธรรมชาติ

วันที่ 28 กันยายน 2515 สภาบริหารคณะปฏิวัติมีมติรับหลักการให้การสนับสนุนการส่งเสริมการทำนาครั้งที่ 2 เพื่อเพิ่มปริมาณข้าวซึ่ง สงป.ได้พิจารณาแล้วเห็นควรดังนี้ 1.ควรมอบให้กรมส่งเสริมการเกษตร กษ.รับไปพิจารณาโครงการฯ แทน มท.และให้ กรมการปกครอง มท.และกรมชลประทาน กษ.ให้ประสานงานกันอย่างใกล้ชิด 2.งบประมาณที่จะใช้ดำเนินการให้ ติดต่อก คค. 3.ให้กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการแล้วแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันภาวะการขาดแคลนข้าวและคณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรทราบการรับหลักการ ส่วนการเงินให้สำนักงบประมาณพิจารณาร่วมกับ มท.และ กษ. ก่อนแล้วเสนอสภาบริหารคณะปฏิวัติอีกครั้ง

วันที่ 29 กันยายน 2515 มีประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 216 ให้ตั้งกรมวิชาการเกษตร โดยการรวมกรมกสิกรรมและกรมการข้าวไว้ด้วยกัน

วันที่ 3 ตุลาคม 2515 สภาบริหารคณะปฏิวัติได้มีมติเรื่องราชอาณาจักรลาวขอความช่วยเหลือ เรื่องการจัดซื้อข้าว ว่า “ไม่สามารถยกเว้นค่าภาษีขาออกให้ด้วยได้”

วันที่ 7 ธันวาคม 2515 สภาบริหารคณะปฏิวัติมีมติตามที่ สงป. เสนอเรื่องการส่งเสริมการทำนาครั้งที่ 2 เพื่อเพิ่มปริมาณข้าวร่วมกับกรมการปกครอง มท.และกรมส่งเสริมการเกษตรกับกรมชลประทาน กษ.รวม 3 ข้อคือ 1.เห็นควรมอบเรื่องการส่งเสริมการทำนาครั้งที่ 2 เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าวของกรมการปกครอง มท.ให้กรมส่งเสริมการเกษตร กษ.รับไปพิจารณาประกอบกับ โครงการของกรมส่งเสริมการเกษตรของจัดทำเป็นโครงการเดียวกัน และให้กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นเจ้าของเรื่องดำเนินการตามโครงการนี้ภายในวงเงินไม่เกิน 12.5 ล้านบาท 2.จำนวนเงิน 12.5 ล้านบาท ที่กรมส่งเสริมการเกษตรจะต้องใช้ตามโครงการนี้ เห็นควรอนุมัติให้กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการติดต่อกับ กค.ขอเบิกจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2516 3. เนื่องจากการส่งเสริมการทำนาครั้งที่ 2 นี้จะต้องรับดำเนินการโดยรับตัวหลังจากการเก็บเกี่ยวข้าวนาปี จึงเห็นควรอนุมัติให้กรมส่งเสริม

การเกษตรดำเนินการดังกล่าวใน 1 และ 2 ข้างต้นไปก่อน แล้วแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันภาวะการขาดแคลนข้าว และคณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรทราบต่อไปภายหลัง

วันที่ 14 ธันวาคม 2515 กษ.เสนอ สภการบริหารคณะปฏิวัติพิจารณาเกี่ยวกับการเห็นควร รับโอนงานโครงการเพิ่มผลผลิตข้าวภาคใต้จาก มท. มาเพื่อมอบให้กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการต่อ ตั้งแต่ปี 2516 เป็นต้นไป เพื่อจะได้ดำเนินการประสานงานกับคณะทำงานของคณะกรรมการเร่งรัดการผลิต และจำหน่ายผลิตผลเกษตรที่สำคัญบางชนิดคณะที่ 4 การส่งเสริมการเกษตรระดับท้องถิ่น เช่นเดียวกับการ ส่งเสริมทำนาปีละ 2 ครั้ง ส่วนวัสดุ อุปกรณ์ อัตราค่าจ้างต่างๆ กษ.ไม่ขอรับลงมติเห็นชอบตามที่ กษ.เสนอ

วันที่ 14 ธันวาคม 2515 สภการบริหารคณะปฏิวัติลงมติอนุมัติให้ดำเนินการตามมติของที่ ประชุมในข้อ 1,2 ส่วนข้อ 3 ให้เร่งรัดกรมการค้าภายในแสดงตัวเลขต้นทุนข้าวสารชนิด 5% และรายละเอียดมาพิจารณาโดยด่วน

วันที่ 10 มกราคม 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์ข้าวในปี 2516 และให้กระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมมือกันเร่งพิจารณาเพิ่มผลิตผลทาง เกษตรอย่างอื่นเพื่อทดแทนข้าว ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 30 มกราคม 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและให้แต่งตั้งคณะกรรมการ พิจารณานโยบายและควบคุมการค้าข้าว ตามที่สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีเสนอ

วันที่ 30 มกราคม 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและให้แต่งตั้งคณะกรรมการ ช่วยเหลือเกษตรกร คณะกรรมการพิจารณานโยบายและควบคุมการค้าข้าว คณะกรรมการบริหารกองทุน เพื่อจัดหาที่ดินให้แก่เกษตรกร คณะอนุกรรมการประสานงานช่วยเหลือเกษตรกร และคณะอนุกรรมการ พยุหราคาข้าว รวม 5 คณะได้ตามที่สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีเสนอ

วันที่ 10 กรกฎาคม 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอให้ส่ง พันธุ์ข้าวปลูกออกไปยังราชอาณาจักรลาว

วันที่ 17 กรกฎาคม 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้จำหน่ายปลายข้าวให้แก่รัฐบาล ฟิลิปปินส์ได้เป็นจำนวนหนึ่งหมื่นตันก่อน โดยให้สถานเอกอัครราชทูตฟิลิปปินส์ประจำประเทศไทยทำการ ติดต่อกับกรมการค้าต่างประเทศกระทรวงพาณิชย์ โดยตรงต่อไป

วันที่ 24 กรกฎาคม 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ควบคุมราคาข้าวทุกชนิด ตามที่ประธาน อนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำข้าวสารออกนอกประเทศเสนอ และให้กระทรวงพาณิชย์ ดำเนินการให้เจ้าหน้าที่ กตป. มีอำนาจตรวจข้าว และเอกสารต่างๆ ด้วย

วันที่ 7 สิงหาคม 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงพาณิชย์กับสำนักงาน คณะกรรมการตรวจและติดตามผลการปฏิบัติ ราชการร่วมกันพิจารณาเรื่อง รัฐบาลลาวขอซื้อข้าวจากไทย แล้วเสนอมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา

วันที่ 14 สิงหาคม 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับสาสน์จากนายกรัฐมนตรีลาวขอซื้อ ข้าวจากไทย และอุปสรรคในการนำข้าวออกของ USAID ที่อำเภอมุกดาหาร โดยให้ตอบสาสน์ของ

นายกรัฐมนตรีลาวไปตามที่ได้มีการหารือกันในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี และให้แจ้งเพิ่มเติมด้วยว่าการนำข้าวออกของ USAID นั้น ขอให้แจ้งล่วงหน้า เพื่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยจะได้มีเวลาทบทวนกับทาง USAID ด้วย

วันที่ 14 สิงหาคม 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการตามที่กระทรวงพาณิชย์ เสนอการส่งปลายข้าวและข้าวหนึ่ง ออกไปจำหน่ายให้แก่ต่างประเทศน่าจะพิจารณาให้ลำดับความสำคัญแก่ประเทศอาเซียน เป็นกรณีพิเศษ

วันที่ 21 สิงหาคม 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบเรื่อง ภาวะการค้าข้าวภายหลังการควบคุมราคาข้าว (ตามประกาศฉบับแรกที่ 61 ลงวันที่ 10 กรกฎาคม 2516 และฉบับต่อมาที่ 64 ลงวันที่ 27 กรกฎาคม 2516) ตามที่กระทรวงพาณิชย์ เสนอ

วันที่ 21 สิงหาคม 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องการจัดซื้อกระดาดจากบังคลาเทศ โดยมอบให้หนังสือพิมพ์ข่าวพาณิชย์เป็นเจ้าของเรื่อง ส่วนเรื่องการขายข้าวให้บังคลาเทศให้กระทรวงพาณิชย์กับสำนักงานคณะกรรมการตรวจและติดตามผลการปฏิบัติราชการร่วมกันดำเนินการ

วันที่ 4 กันยายน 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติขายข้าวให้รัฐบาลบรูไน โดยให้ส่งมอบข้าวขาว 100% ชั้น 2 ให้ในเดือนสิงหาคม 2516 จำนวน 1,646.3 ตัน และขายเพิ่มเติมให้อีก 3,753.7 ตัน โดยให้ถือราคาตามราคาข้าวที่มีการซื้อขายกันในตลาดต่างประเทศ เป็นเกณฑ์ในการกำหนดราคา ทั้งนี้ไม่อาจถือราคาขายตามข้อตกลงเดิมได้ เนื่องจากภาวะตลาดการค้าข้าวไม่แน่นอน ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 11 กันยายน 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ประเทศไทยขายข้าวแก่รัฐบาลเขมรได้ตามที่กระทรวงการต่างประเทศเสนอ คือ งวดแรกข้าว เอวันเลิศ (A.1.Super) 10,000 ตัน ในราคาตันละ 350 เหรียญ กับเอวันพิเศษ (A.1.Special) 2,500 ตัน ในราคาตันละ 340 เหรียญ โดยให้เป็นการขายระบบราชการต่อราชการ และองค์การคลังสินค้าเป็นผู้ดำเนินการเช่นเคยปฏิบัติมา ส่วนงวดที่สองให้พิจารณาอีกครั้งหนึ่งว่าจะขายให้ได้อย่างไร และให้เจรจากับรัฐบาลเขมรในเรื่องการประมงกับการค้าไม้โดยมอบให้กระทรวงการต่างประเทศเป็นเจ้าของเรื่องดำเนินการร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำหรับเรื่องการเปิดสถานกงสุลในเขมรในขั้นนี้ ให้กระทรวงการต่างประเทศ พิจารณาจัดตั้งสถานกงสุลขึ้นที่โพลิน เกาะกง และกัมปงโสม ส่วนที่พระตะบอง ให้รอไว้ก่อน

วันที่ 11 กันยายน 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอให้ส่งข้าวคุณภาพดีไปยังตลาดฮ่องกงและสิงคโปร์ แห่งละ 1,000 ตัน สำหรับตลาดฮ่องกงควรกำหนดให้ขายเฉพาะผู้ที่ซื้อข้าวไทยใน 6 เดือนแรกของปีนี้เต็ม 100% ของโควตานำเข้า ส่วนในเดือนตุลาคมและพฤศจิกายน 2516 หากสถานการณ์ข้าวคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้นเห็นควรส่งออกมากกว่าเดือนละ 1,000 ตัน และควรพิจารณาส่งข้าวขาว 15% (ชนิดเมล็ดเล็ก) ออกไปจำหน่ายเพิ่มเติมอีก

วันที่ 18 กันยายน 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการส่งข้าวออกไปจำหน่ายยังฮ่องกงและสิงคโปร์ โดยให้เพิ่มเติมมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2516 โดยอนุมัติให้ส่งต้นข้าวไปจำหน่ายยังตลาดฮ่องกงและสิงคโปร์ในเดือนกันยายน 2516 คือ ตลาดฮ่องกง ข้าวสุรินทร์เมล็ดเล็ก ชนิด 15% จำนวน 5,000 ตัน ตลาดสิงคโปร์ ข้าวขาวชนิด 100% จำนวน 1,000 ตัน ข้าวสองจำนวนนี้ให้ตัดออกจากโควตาปลายข้าวซึ่งอนุมัติไปแล้ว และให้เก็บพรีเอี่ยมในอัตรา ดังนี้ ข้าวสุรินทร์เมล็ดเล็ก

เก็บพรีเมียม ต้นละ 1,400 บาท และข้าวชนิด 100% เก็บพรีเมียม ต้นละ 5,000 บาท อัตราพรีเมียมดังกล่าวนี้ให้ใช้ทั้งตลาดฮ่องกงและสิงคโปร์

วันที่ 18 กันยายน 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ประเทศไทยขายข้าวหนึ่งชนิด 15% ให้รัฐบาลศรีลังกาเป็นจำนวน 5,000 ตัน เพื่อเป็นการแสดงอริยาศยไมตรีระหว่างที่ประเทศนั้นต้องประสบภาวะคับขัน และร้องขอมาตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 18 กันยายน 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องการกำหนดสูตรเพื่อใช้ในการคำนวณค่าพรีเมียมข้าว โดยให้ใช้อัตราพรีเมียมข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าว ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอเปลี่ยนแปลงใหม่ได้ เว้นแต่พรีเมียมข้าวชนิด 100% ให้เก็บเมตริกต้นละ 5,000 บาท

วันที่ 25 กันยายน 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงพาณิชย์จัดหาข้าวเพื่อส่งมอบให้แก่ โครงการอาหารโลก และให้ยกเว้นค่าพรีเมียมและข้าวสำรอง

วันที่ 13 พฤศจิกายน 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอต่อไปเมื่อมีเรื่องยุเสดลาวเสนอขอซื้อข้าว เพื่อส่งไปช่วยเหลือลาวมาอีก ก็มอบให้กระทรวงพาณิชย์เป็นเป็นเจ้าของเรื่องพิจารณาดำเนินการต่อไปได้ โดยไม่ต้องเสนอมายังคณะรัฐมนตรี

วันที่ 20 พฤศจิกายน 2516 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการที่จะจำหน่ายข้าวขาวชนิด 5% แก่รัฐบาลคูเวต และจำหน่ายข้าวหนึ่งกับซีเมนต์แก่รัฐบาลซาอุดีอาระเบีย สำหรับปริมาณข้าวที่จะจำหน่ายให้แก่รัฐบาลทั้งสอง และกำหนดเวลาส่งมอบให้กระทรวงการต่างประเทศติดต่อในรายละเอียดกับกระทรวงพาณิชย์ ส่วนการจัดเรือขนส่งข้าวและซีเมนต์ ให้กระทรวงคมนาคมรับไปติดต่อกับองค์การ ร.ส.พ. ตามที่กระทรวงการต่างประเทศเสนอ

วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณรายงานผลการพิจารณาเกี่ยวกับนโยบายการจำหน่ายปุ๋ยและค่าใช้จ่ายในการทำนาครั้งที่ 2 และให้ดำเนินการตามความเห็นของสำนักงานงบประมาณ ในข้อ 2 และข้อ 3 สำหรับหน่วยงานที่ดำเนินการตามข้อ 2 ให้เปลี่ยนเป็นชุมนุมสหกรณ์ฯ

วันที่ 5 มีนาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องค่าใช้จ่ายในการจัดหาปุ๋ยจำนวน 20,000 ตัน ให้แก่เกษตรกรในวงเงิน 90 ล้านบาท ว่าเนื่องจากเรื่องปุ๋ยช่วยเหลือชาวนามีความสำคัญมาก จึงอนุมัติให้ดำเนินการ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอในวิธีที่ 2

วันที่ 12 มีนาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอ และให้ออกคำแถลงเพื่อชี้แจงให้ประชาชนทราบการแก้ไขปัญหาวาสารมีราคาแพง โดยให้กระทรวงพาณิชย์นำข้าวสารสำรองออกมาจำหน่ายแก่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น โดยจะเพิ่มจำนวนร้านค้าย่อย เพิ่มปริมาณข้าวสารให้แก่ร้านค้าย่อย จัดตั้งหน่วยจำหน่ายข้าวสารเคลื่อนที่ และส่งข้าวไปจำหน่ายในต่างจังหวัดเพิ่มขึ้น

วันที่ 12 มีนาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานผลการเจรจาข้าว น้ำมันกับซาอุดีอาระเบีย ว่ามิได้มีการแยกการเจรจาแต่ประการใด และในที่สุดฝ่ายซาอุดีอาระเบียก็รับที่จะนำข้อเสนอของฝ่ายไทยไปพิจารณาและแจ้งผลให้ฝ่ายไทยทราบต่อไป ตามที่กระทรวงการต่างประเทศเสนอ

วันที่ 12 มีนาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม รับผิดชอบพิจารณาจัดทำหนังสือตอบตามที่ได้รับทราบไปจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เรื่องสารอันตรายศรีลังกา ขอซื้อข้าว และน้ำตาลทรายขาว หรือน้ำตาลดิบ เพื่อนำไปผลิตแอลกอฮอล์ขึ้นปีใหม่ในกลางเดือนเมษายน 2517

วันที่ 19 มีนาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานผลการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจำหน่ายข้าวสารราคาถูกในสัปดาห์ที่แล้ว และมาตรการที่จะดำเนินต่อไปในสัปดาห์นี้คือ เพิ่มปริมาณข้าวสารในร้านค้าย่อย เพิ่มรถส่งข้าวสาร เพิ่มหน่วยจ่ายข้าวสาร จัดรถเร่ขายไปตามจุดต่างๆ เพิ่มการจำหน่ายข้าวในเขตต่างๆ จำหน่ายข้าวสารในหน่วยอื่นๆ และต่างจังหวัด ใช้คนคุมรถและร้านค้าย่อย ขอความร่วมมือจากตำรวจตั้งศูนย์ปฏิบัติการ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 26 มีนาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอ แลงการณ์สถานการณ์แก้ไขปัญหาการขาดแคลนข้าวทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ในวันที่ 22 มีนาคม 2517 เวลา 20.00 น

วันที่ 11 มิถุนายน 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานเรื่องรัฐบาลลาวอนุญาตให้พ่อค้าส่งข้าวไปจำหน่ายต่างประเทศ ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ และให้แจ้งข้อสังเกตของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ให้กระทรวงพาณิชย์ทราบด้วย

วันที่ 25 มิถุนายน 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้จัดเก็บพรีเมียมข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าวตามอัตราที่ใช้กันอยู่ก่อนที่จะมีการปรับปรุงครั้งสุดท้าย และให้พิจารณาอัตราอากรขาออกสำหรับข้าว และผลิตภัณฑ์ข้าวลงตามความเหมาะสม

วันที่ 24 กันยายน 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบกับการกำหนดประเภทผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม ที่ผู้ส่งออกต้องเสียค่าธรรมเนียมการส่งออก และกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการส่งออกพร้อมกับกำหนดระเบียบการเก็บและวิธีการชำระค่าธรรมเนียมการส่งออกซึ่งข้าว ผลิตภัณฑ์ข้าวและน้ำตาลทรายขึ้นไว้ โดยถือตามอัตราและวิธีการเรียกเก็บค่าพรีเมียมที่ใช้อยู่ในปัจจุบันและอนุมัติให้ดำเนินการต่อไปได้ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 29 ตุลาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการเรื่องการพุงราคาข้าวและการปรับปรุงมาตรการข้าวส่งออกต่างประเทศ และวิธีการพุงราคาข้าว ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 24 ธันวาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอให้กลุ่มเกษตรกรที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายได้รับการปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยผู้ประกอบการค้าข้าวไปต่างประเทศทำนองเดียวกับที่ได้ให้แก่สหกรณ์อยู่แล้ว

วันที่ 30 ธันวาคม 2517 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบนโยบายโรงสีข้าว ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ สำหรับโรงสีข้าวชนิดบดเกลบเป็นรำอ่อนผันให้คงประกอบกิจการต่อไปได้อีก 1 ปีก่อน

วันที่ 14 มกราคม 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติให้แก้ไขมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2517 ในส่วนที่เกี่ยวกับโรงสีข้าวชนิด บดเกลบเป็นรำ โดยผ่อนผันให้คงประกอบกิจการต่อไปได้อีก 3 ปี และให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องส่งเสริมให้เปลี่ยนเป็นโรงสีข้าวชนิดแยกเกลบกับรำภายใน 3 ปี ที่ผ่อนผันให้ด้วย

วันที่ 27 พฤษภาคม 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือต่อลาว และอนุมัติให้ดำเนินการโดยด่วน เว้นแต่การขายข้าวเหนียวยังไม่ได้สี ให้ตรวจสอบกฎหมายที่เกี่ยวข้องก่อน ถ้าไม่มีข้อห้ามในการส่งออก ก็อนุมัติให้ขายได้ ส่วนการซื้อลูกสุกรให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาก่อน

วันที่ 8 กรกฎาคม 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบกระทู้ที่ 147 เรื่อง การช่วยเหลือเกษตรกรในการทำนาสองครั้ง

วันที่ 22 กรกฎาคม 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติป้องกันการค้ากำไรเกินควร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2518 และร่างพระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันข้าว (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2518 และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาต่อไป

วันที่ 29 กรกฎาคม 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ดำเนินการพยุงราคาข้าวเปลือกในวงเงิน 500 ล้านบาท โดยใช้จ่ายจากเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรตามที่ได้อนุมัติไว้แล้ว และในกรณีที่ไม่อาจหมุนเงินมาชำระหนี้ตามข้อผูกพันที่มีอยู่ก่อนแล้วได้ทัน ก็ให้กระทรวงเกษตร และสหกรณ์ ทำรายละเอียดในเรื่องนี้ ส่งให้กระทรวงการคลัง พิจารณาจัดหาเงินมาใช้ชำระหนี้ ดังกล่าวแทนไปก่อนได้ สำหรับข้อเสนออื่นของกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ ให้หารือกับกระทรวงพาณิชย์ พิจารณาดำเนินการต่อไป

วันที่ 5 สิงหาคม 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบกระทู้ถามที่ 148 เรื่อง ขบวนการตลาดคนข้าวปลูก

วันที่ 28 ตุลาคม 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันข้าว (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2518 และร่างพระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันข้าว (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2518 ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ และให้นำเสนอรัฐสภาพิจารณาต่อไปได้ แต่โดยที่ได้มีพระราชกฤษฎีกายกยอสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงเป็นอันตกไป

วันที่ 11 พฤศจิกายน 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้มีการดำเนินการลงนามระหว่าง กระทรวงพาณิชย์ กับสาธารณรัฐประชาชนจีน เกี่ยวกับการซื้อขายข้าว และน้ำมัน ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

วันที่ 11 พฤศจิกายน 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามหลักการที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดหาพันธุ์พืชและพันธุ์ข้าวเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบภัยธรรมชาติเพิ่มเติมอีกภายในจำนวน 21 ล้านบาท และเปลี่ยนวิธีในการช่วยเหลือจัดหาพันธุ์พืชจากการประกวดราคาจัดซื้อเป็นวิธีการจัดหาพันธุ์พืชไว้ล่วงหน้า โดยวิธีสี่ราคาเร่งด่วนเป็นกรณีพิเศษ ในปริมาณที่ใกล้เคียงกับปริมาณความเสียหายไว้ ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายเพื่อดำเนินการให้ใช้จ่ายจากเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

วันที่ 18 พฤศจิกายน 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้มีการประกันราคาข้าวเปลือกเป็นการทั่วไปในฤดูการผลิต ปี 2518/19 ในราคาไม่ต่ำกว่าตันละ 2,500 บาท โดยมอบให้กระทรวงพาณิชย์ดำเนินการวางระเบียบ และประกาศใช้ก่อนฤดูการเก็บเกี่ยว เพื่อให้ผู้ผลิตผู้ค้าข้าวทราบก่อนฤดูการเก็บเกี่ยว ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ เว้นแต่ข้าวเปลือกเหนียวชนิดสีเป็นข้าวเหนียว 10% ให้กำหนดราคาประกันไว้ตันละ 2,300 บาท

วันที่ 25 พฤศจิกายน 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและให้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารนโยบายประกันราคาข้าวประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นรองประธานกรรมการ กรรมการอื่นๆ อีก 13 ท่าน ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 30 ธันวาคม 2518 คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงพาณิชย์ช่วยเหลือตามความเหมาะสม และอนุมัติให้ซื้อข้าวสารเหนียวของกลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์ในท้องถิ่นห่างไกลที่ราษฎรรวมตัวกันตามแผน รพช. ได้โดยไม่ต้องประมูล

วันที่ 6 มกราคม 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์รายงานเกี่ยวกับการเจรจากับผู้แทนฝ่ายสหภาพแรงงานที่ได้เสนอ ขอให้รัฐบาลเลื่อนการขึ้นราคาข้าวสารไปอีก 1 ปี โดยขอให้ขายในราคาถึงละ 50 บาท เท่าเดิม ซึ่งยังคงลงกันไม่ได้ จึงเห็นควรตกลงกับฝ่ายสหภาพแรงงานในการที่จะกำหนดราคาข้าวสารถึงละ 50 บาท ต่อไปอีกระยะหนึ่ง และให้ตั้งกรรมการสามฝ่ายประกอบด้วย ผู้แทนรัฐบาล ผู้แทนสหภาพแรงงาน และผู้แทนนักศึกษา ขึ้นพิจารณาว่าในการประกันราคาข้าวเปลือกเกี่ยวนละ 2,500 บาทและขายข้าวสารถึงละ 50 บาทนั้น หากปรากฏว่าขาดทุน ก็ให้ขึ้นราคาข้าวสารได้ แต่ถ้าได้กำไรก็ให้ขายถึงละ 50 บาทตลอดไป ทั้งนี้ โดยให้ทางฝ่ายสหภาพแรงงานทำหนังสือเพื่อตกลงรายละเอียดกันต่อไป

วันที่ 19 มกราคม 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามระเบียบศูนย์ว่าด้วยการประกันราคาข้าวเปลือกฤดูการผลิตปี 2518/2519 ส่วนหลักการเกี่ยวกับการเงินสำหรับดำเนินการประกันราคาข้าวเปลือก ตามข้อ 2.3 และ 2.4 ให้เป็นไปตามที่ ผู้อำนวยการศูนย์จัดการเกี่ยวกับการค้าข้าวเสนอ สำหรับระเบียบศูนย์ว่าด้วยการประกันราคาข้าวเปลือกฤดูการผลิตปี 2518/2519 ข้อ 1.2 ให้แก่เป็น “ชุมชนสหกรณ์และสหกรณ์การเกษตร” กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

วันที่ 20 มกราคม 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์รายงานเกี่ยวกับการซื้อข้าวในราคาประกันของทางราชการ เกวียนละ 2,500 บาท ว่าได้สั่งการไปยังจังหวัดต่างๆ หลายจังหวัดให้ดำเนินการแล้วสำหรับจังหวัดที่ยังไม่ได้สั่งการไป จะรีบให้ดำเนินการต่อไปโดยด่วน

วันที่ 27 มกราคม 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดส่งข้าวสารให้กระทรวงพาณิชย์จำนวน 300,000 กระสอบก่อนและให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กับกระทรวงพาณิชย์ร่วมกันพิจารณาตกลงในเรื่องราคา แล้วเสนอมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาในเรื่องเงินชดเชยอีกครั้งหนึ่ง

วันที่ 27 มกราคม 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอเกี่ยวกับการขายข้าวในรูปรัฐบาลต่อรัฐบาล เพื่อเป็นการระบายนการส่งข้าวออกไปต่างประเทศ ซึ่งรัฐบาลของหลายประเทศขอซื้อ มา โดยให้รับข้อสังเกตตามที่ได้รับทราบไปจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ไปประกอบการพิจารณาดำเนินการด้วย ส่วนการจ่ายเงินชดเชยจากเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้กระทรวงพาณิชย์ตั้งจ่ายเป็นเงินชดเชยการขาดทุนในการขายข้าวในรูปรัฐบาลต่อรัฐบาลให้คณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกรพิจารณาก่อน แล้วเสนอมาเพื่อคณะรัฐมนตรี พิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

วันที่ 27 มกราคม 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติให้คณะกรรมการกำหนดราคาข้าวตามข้อตกลงกับสหภาพแรงงาน เร่งทำความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดราคาข้าวให้แล้วเสร็จภายในเวลา 15 วัน เมื่อได้ผลประการใดให้นำเสนอ คณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร และองค์การคลังสินค้าได้ตกลงกันในเรื่องการขายข้าวสาร ขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ให้แก่องค์การคลังสินค้า ในราคากระสอบละ 325 บาท จำนวน 300,000 กระสอบ เป็นเงินทั้งสิ้น 97.5 ล้านบาท โดยให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร จำหน่ายข้าวสารให้รวม 50,000 กระสอบ ในราคา 325 บาท ต่อกระสอบ เช่นเดียวกัน และให้แต่งตั้งคณะกรรมการ โดยมีรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายปรีดา พัฒนถาบุตร) เป็นประธานกรรมการ และกรรมการอื่นๆ อีก 6 ท่าน เพื่อพิจารณาสอบราคาต้นทุนของข้าวสารเพื่อพยุราคาเพื่อทราบเงินขาดทุนที่แน่นอน ส่วนการชดเชยเงินขาดทุนจำนวน 63 ล้านบาท ใช้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ส่วนเงินที่ได้จากการขายข้าวสาร ให้แก่กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงกลาโหม รวม 113.75 ล้านบาท ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรใช้ในการซื้อข้าวเปลือกในราคาประกันก่อน เมื่อมีเงินเหลือจะนำไปซื้อเครื่องบินเพื่อใช้ในการเกษตรได้

วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานเรื่องการประกันราคาข้าวเปลือก โดยให้เปลี่ยนแปลงข้อความของมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2519 ในข้อ 4 เป็นดังนี้ “ข้อ 4 เงินที่ได้จากการขายข้าวสารตามข้อ 5 ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ใช้ในการซื้อข้าวเปลือกในราคาประกันก่อน เมื่อมีเงินเหลือจะนำไปซื้อเครื่องบินเพื่อใช้ในการเกษตร ให้เสนอขออนุมัติคณะรัฐมนตรีก่อน”ตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเสนอ

วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงพาณิชย์รับไปดำเนินการให้องค์การคลังสินค้าส่งข้าวเปลือกเหนียว จำนวน 100,000 ตัน ไปฮ่องกง โดยไม่ต้องชำระค่าธรรมเนียมการส่งออก

วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติแต่งตั้ง ฯพณฯ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นผู้อำนวยการศูนย์จัดการเกี่ยวกับการค้าข้าว โดยให้องค์การคลังสินค้า (อคส.) รับมอบข้าวจากองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อตก.) ศูนย์จัดการเกี่ยวกับการค้าข้าว และชุมนุมสหกรณ์ในปริมาณตามความจำเป็น ส่วนการขาดทุนในการดำเนินงานดังกล่าว ให้หักจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรสำหรับข้าวที่รับมอบจากองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อตก.) ส่วนที่รับมอบจากศูนย์จัดการเกี่ยวกับการค้าข้าว หรือชุมนุมสหกรณ์ให้ชดเชยจากบัญชีประกันราคาข้าวตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับเรื่องเงินชดเชยการขาดทุนในการขายข้าวในรูปรัฐบาลต่อรัฐบาล โดยให้คณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกรรับไปพิจารณาดำเนินการตามที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับทราบไปจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี แล้วรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบ

วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติให้คณะกรรมการพิจารณาสอบราคาต้นทุนของข้าวสาร มีอำนาจตรวจสอบเรื่องต่างๆ ทุกเรื่องขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรด้วย

วันที่ 2 มีนาคม 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นเจ้าของเรื่องร่วมกับปลัดกระทรวงการคลังและปลัดกระทรวงพาณิชย์ พิจารณาเรื่องการรับชำระหนี้ปุ๋ย เป็นข้าวเปลือกในราคาประกัน อีกครั้งหนึ่งตามที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 23 มีนาคม 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการให้ดำเนินการรับซื้อ ข้าวเปลือกในราคาประกัน ขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรและชุมนุมสหกรณ์ โดยให้ใช้เงินกองทุน สงเคราะห์เกษตรกร โดยเมื่อใช้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรแล้ว ก็ไม่ต้องขอผูกพันงบประมาณอีก ให้ หารือสำนักงานงบประมาณต่อไป ส่วนการซื้อขายข้าวสารนั้น สำหรับข้าวสารชนิด 5% ให้องค์การคลังสินค้ารับ ซื้อไว้ทั้งหมด ส่วนข้าวสารชนิดอื่นๆ ให้กระทรวงพาณิชย์หาตลาดต่างประเทศจำหน่ายให้ในราคาตามชนิด และสภาพของข้าว

วันที่ 30 มีนาคม 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการการระบายและการ กำหนดราคาข้าวสารตามโครงการประกันราคาข้าว ตามที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ผู้อำนวยการศูนย์จัดการเกี่ยวกับการค้าข้าวเสนอ

วันที่ 30 มีนาคม 2519 คณะรัฐมนตรีลงมติเห็นชอบประกาศกำหนดและปรับปรุงอัตรา แปรสภาพข้าวเปลือกเป็นข้าวสารตามโครงการประกันราคาข้าวให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริง และเหมาะสม กับคุณภาพข้าวเปลือกในแต่ละท้องถิ่น รวม 4 ฉบับ และอนุมัติให้องค์การคลังสินค้าได้รับการชดเชยเงินที่ ขาดทุนในการจำหน่ายข้าวสารราคาถูกตามนโยบายรัฐบาล จากบัญชีเงินประกันราคาข้าว ส่วนการขาดทุน อันเกิดจากการมอบข้าวให้องค์การคลังสินค้า ให้หักล้างจากบัญชีประกันราคาข้าว ตามที่รัฐมนตรีช่วยว่า การกระทรวงพาณิชย์ ผู้อำนวยการศูนย์จัดการเกี่ยวกับการค้าข้าวเสนอ

วันที่ 30 มีนาคม 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการเรื่ององค์การตลาดเพื่อ เกษตรกรขายข้าวสาร 5% ให้องค์การคลังสินค้า ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 27 เมษายน 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์หรือผู้ที่ ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ มีอำนาจหน้าที่เสมือนเป็นผู้อำนวยการศูนย์จัดการ เกี่ยวกับราคาข้าวและอนุมัติตามข้อ 4.2 และ 4.3 โดยให้ดำเนินการจัดหาข้าวสารราคาถูกมาจำหน่าย สำหรับระยะเวลา 2 สัปดาห์ ไปก่อน

วันที่ 4 พฤษภาคม 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ร่วมกันพิจารณาหาแนว ทางแก้ไขปัญหาในเรื่องข้าวนี้ เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาโดยด่วน

วันที่ 11 พฤษภาคม 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงพาณิชย์ดำเนินการ จัดหาข้าวสารมาจำหน่ายแก่ประชาชนในราคาถูกตามหลักการเดิมต่อไป ทั้งนี้จนกว่ารัฐมนตรีซึ่งได้รับ แต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการพิจารณาปัญหาเรื่องข้าวตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2519 จะได้พิจารณาเกี่ยวกับเรื่องนี้แล้ว

วันที่ 25 พฤษภาคม 2519 คณะรัฐมนตรีลงมติอนุมัติให้ส่งข้าวสารเหนียวออกไป จำหน่ายยังประเทศลาวได้ทางพรมแดนด่านจังหวัดหนองคาย โดยไม่ต้องชำระค่าธรรมเนียมการส่งออก

สำหรับข้าวเปลือกเหนียวจำนวนไม่เกิน 30,000 ตัน ที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2519 อนุมัติให้ส่งออกไปยังประเทศลาวนั้นถ้ายังส่งออกไม่ครบจำนวนตามที่ได้รับอนุมัติไว้ ก็ให้อนุญาตให้ส่งออกได้จนครบกำหนด ส่วนเรื่องการเปิดพรมแดนด้านลาว และการส่งข้าวเปลือกเหนียวไปยังประเทศลาวตามที่มีผู้ขออนุญาตเพิ่มเติมมาให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง โดยเชิญผู้แทนสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเข้าร่วมพิจารณาด้วย

วันที่ 25 พฤษภาคม 2519 คณะรัฐมนตรีลงมติอนุมัติให้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาปัญหาเรื่องข้าวขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อศึกษาปัญหาต่างๆ และกำหนดแนวทางและมาตรการแก้ไข ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ สำหรับการแก้ไขปัญหาในระยะยาว (ระยะที่ 2 และระยะที่ 3) มอบให้กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกันพิจารณาในทางที่จะแก้ไขโดยใช้ระบบสหกรณ์

วันที่ 8 มิถุนายน 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เสนอเรื่องการแก้ไขปัญหาข้าวมาเพื่อพิจารณา 5 ข้อ คือ 1. การรับซื้อข้าวเปลือกเพื่อชำระหนี้ค่าปุ๋ยในราคาประกัน 2. ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรและชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด พยายามราคาข้าวเปลือกกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตรตามระเบียบและวิธีปฏิบัติซึ่ง กษ.กำหนดขึ้นโดยสอดคล้องกับระเบียบและวิธีการปฏิบัติขององค์การคลังสินค้า 3. ข้าวเปลือกที่รับซื้อไว้ทั้งการรับซื้อข้าวเปลือกเพื่อพยุหราคาและการรับซื้อข้าวเปลือกเพื่อชำระหนี้ค่าปุ๋ย 4. อาจประสบการขาดทุน ฉะนั้นขอให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรและชุมนุมสหกรณ์หักเงินที่ขาดทุนออกจากเงินยืมที่จะต้องส่งคืนกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร 5. ขอมติกรม. สนับสนุนให้สถาบันเกษตรกรได้มียุ่งฉางและโซโลเป็นของตนเอง ข้อ 4 และข้อ 5 ให้หารือกับกระทรวงพาณิชย์ก่อน

วันที่ 22 มิถุนายน 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ส่งข้าวเปลือกเหนียวเพิ่มเติมไปขายยังประเทศลาวได้ ตามที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 6 กรกฎาคม 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอขอผ่อนผันอนุญาตให้ส่งข้าวเปลือกเจ้านาปรังออกไปต่างประเทศ รวมทั้งเห็นชอบและอนุมัติตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รักษาราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เสนอว่า หากองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรต้องขาดทุนให้คณะกรรมการกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรพิจารณาจ่ายเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรชดเชยการขาดทุนให้กับองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรตามที่ขาดทุนจริงด้วย

วันที่ 6 กรกฎาคม 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติส่งคณะผู้แทนไปเจรจายกข้าวให้กับประเทศอินโดนีเซีย ระหว่างวันที่ 8 - 12 กรกฎาคม 2519 ประกอบด้วย นายวิจิต วิเศษสุวรรณภูมิ เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และนายเจริญ คันธวงศ์ เลขาธิการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ โดยให้เพิ่มเจ้าหน้าที่กระทรวงพาณิชย์ร่วมไปด้วยอีกหนึ่งท่าน ส่วนการเงินให้ทำความเข้าใจความตกลงกับสำนักงบประมาณ

วันที่ 6 กรกฎาคม 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เสนอเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาข้าวตามผลการพิจารณาระหว่างกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกระทรวงพาณิชย์

วันที่ 13 กรกฎาคม 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติการส่งข้าวไปบริจาคช่วยเหลืออินโดนีเซีย เนื่องจากเกิดแผ่นดินไหว เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2519 จึงเห็นสมควรช่วยเหลือโดยบริจาคข้าวขาว 5% จำนวน 200 ตัน ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 20 กรกฎาคม 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอให้องค์การคลังสินค้าได้จำหน่ายข้าวสารเหนียวเมล็ดยาว 10% ที่ซื้อตามนโยบายประกันราคาให้แก่กรมการค้าต่างประเทศ โดยทำการผสมปรับปรุงให้ได้มาตรฐานส่งออกต่างประเทศ ตามราคาที่กำหนดไปแล้วขาดทุน สำหรับในการนี้หักล้างจากบัญชีประกันราคาข้าว และอนุมัติในหลักการให้ผู้อำนวยการศูนย์จัดการเกี่ยวกับการค้าข้าว หรือผู้ได้รับมอบหมายอนุมัติการจำหน่ายข้าวที่ซื้อตามนโยบายประกันราคาและระเบียบศูนย์จัดการเกี่ยวกับการค้าข้าวได้กำหนดไว้แล้วผลกำไรและขาดทุนในการนี้ให้หักล้างจากบัญชีประกันราคาข้าว

วันที่ 27 กรกฎาคม 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการส่งข้าวเปลือกเจ้าไปจำหน่ายในต่างประเทศ ดังนี้ ในหลักการไม่อนุญาตให้ส่งข้าวเปลือกเจ้าออกไปจำหน่ายในต่างประเทศ เว้นแต่กรณีที่มีความจำเป็นจริงๆ ก็ให้เสนอขออนุมัติคณะรัฐมนตรีเป็นรายๆ ไป สำหรับรายที่อนุมัติไปแล้ว จำนวน 1 แสน 5 หมื่นตัน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2519 ถ้ายังไม่มีข้อผูกพัน ก็ให้กระทรวงพาณิชย์พิจารณาหาทางระงับการส่งออกเสียด้วย

วันที่ 14 กันยายน 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ถือราคาต้นทุนข้าวสาร 5 % กระสอบละ 505 บาท เป็นเกณฑ์คำนวณจำนวนเงินขาดทุนขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรที่ขายให้แก่องค์การคลังสินค้าและทางราชการทหารจำนวน 350,000 กระสอบไปแล้ว ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 8 ธันวาคม 2519 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการและแนวทางปฏิบัติตามนโยบายข้าวทั้ง 7 ข้อ และให้กระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการโดยด่วน และอนุมัติให้ผ่อนผันการควบคุมการส่งข้าวเปลือกเหนียวออกนอกราชอาณาจักร และการส่งข้าวเปลือกเหนียวออกไปลาว โดยเพิ่มจำนวนไม่เกิน 50,000 ตันข้าวเปลือก และอนุมัติให้กระทรวงพาณิชย์แต่งตั้งคณะกรรมการรักษาระดับราคาข้าวได้ ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 20 เมษายน 2520 คณะรัฐมนตรีมีมติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรซื้อข้าวเปลือกเพื่อหักหนี้ค่าปุ๋ยในราคาใกล้เคียงกับราคาท้องถื่น โดยอนุโลมตามราคาแทรกแทรงตลาดของรัฐ และให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรหักชดเชยการขาดทุนจากรายการข้าว ซึ่งได้รับซื้อเพื่อหักหนี้ปุ๋ยจากเงินที่ต้องส่งคืนกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 7 มีนาคม 2521 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้จัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรสำหรับเป็นทุนหมุนเวียนรวบรวมข้าวและผลิตผลอื่นจำนวน 230 ล้านบาท ให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยให้เป็นเงินกู้อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2 ต่อปี กำหนดชำระคืนภายใน 3 ปี เพื่อไปดำเนินการให้สหกรณ์และชุมนุมสหกรณ์การเกษตรได้กู้ยืมต่อไป ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 6 มิถุนายน 2521 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยให้มีการต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการของโรงสีข้าวประเภทบดแกลบเป็นลำดับไปอีกเป็นระยะเวลา 6 ปี ทั้งนี้โดยพิจารณาเห็นว่า

ในระยะเวลาดังกล่าวนี้เป็นการผ่อนผันให้เจ้าของกิจการโรงสีข้าวชนิดบดกลบเป็นรำ ได้มีโอกาสปรับปรุงแก้ไขโรงสีของตนให้เป็นโรงสีที่ทันสมัยสามารถแยกแกลบแยกรำได้ตามสมควรและอนุมัติให้ดำเนินการได้ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ

วันที่ 18 กรกฎาคม 2521 คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้กระทรวงมหาดไทยรับเรื่องภาวะข้าวแพงและขาดแคลนข้าวไปสอบถามจังหวัดต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หากจังหวัดใดขาดแคลนข้าวก็ให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาช่วยเหลือโดยด่วนโดยติดต่อกับกระทรวงพาณิชย์

วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2522 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานความเคลื่อนไหวของการทำงานผลการรับซื้อข้าวเปลือกราคาพุงและตามแผนพุงราคาข้าวเปลือกปี 2521/2522 ราคาข้าวเปลือกโดยทั่วไปมีแนวโน้มสูงขึ้นและใกล้เคียงกับราคาพุงมาก แสดงว่ามาตรการพุงราคาข้าวเปลือกที่ดำเนินการมามีผลโดยตรงที่ป้องกันมิให้ราคาข้าวเปลือกลดลงในระยะเก็บเกี่ยวเช่นในปีก่อนตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 6 มีนาคม 2522 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบผลการดำเนินงานพุงราคาข้าวเปลือกปี 2521/2522 ประจำสัปดาห์ที่ 4 ของเดือน ดังนี้การรับซื้อข้าวเปลือกราคาพุงนับถึงวันที่ 4 มีนาคม 2522 ได้มีการรับซื้อข้าวเปลือกเพื่อพุงราคาไว้แล้ว รวมทั้งสิ้น 118,110.647 ตัน และความเคลื่อนไหวของราคาข้าวเปลือกในจังหวัดต่างๆ ปรากฏว่าข้าวเปลือกในจังหวัดต่างๆ ยังคงมีราคาสูงกว่าหรือใกล้เคียงกับราคาพุง ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 13 มีนาคม 2522 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบผลการดำเนินงานพุงราคาข้าวเปลือก ปี 2521/2522 โดยสรุปสาระสำคัญดังนี้ การรับซื้อข้าวเปลือกราคาพุง และความเคลื่อนไหวของราคาข้าวเปลือกในจังหวัดต่างๆ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 20 มีนาคม 2522 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานผลก้าวหน้าของการทำงานตามแผนพุงราคาข้าวเปลือกปี 2521/2522 สรุปผลการซื้อข้าวเปลือกเพื่อพุงราคาจากหน่วยรับซื้อข้าวเปลือก เพื่อพุงราคาที่ได้เปิดไว้แล้ว รวมทั้งสิ้น นับจนถึง 19 มีนาคม 2522 จำนวน 150,334.576 ตัน และผลความเคลื่อนไหวของราคาข้าวเปลือกในจังหวัดต่างๆ มีคำสั่งให้หน่วยรับซื้อข้าวเปลือกในจังหวัดต่างๆ ยกเว้นภาคใต้เปิดรับซื้อ ข้าวเปลือกต่อไป อีกระยะหนึ่ง โดยมีข้อแม้ว่าหากทางจังหวัดเห็นสมควรให้ปิดหน่วยรับซื้อได้ จะต้องแจ้งเหตุผลให้ศูนย์บริหารงานฯ พิจารณาต่อไป ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 5 มิถุนายน 2522 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ดำเนินการพุงราคาข้าวเปลือกนาปรัง โดยให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ตั้งหน่วยรับซื้อในทุกท้องที่ที่มีการปลูกข้าวนาปรังในราคารับซื้อให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ใช้เงินหมุนเวียนรับซื้อจำหน่ายให้กับโรงสีเอกชนส่วนหนึ่ง และสีเป็นข้าวสารเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ไม่ได้ทำนา ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 4 กันยายน 2522 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติการจัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ให้คณะกรรมการสำรองข้าวกระทรวงพาณิชย์ เพื่อดำเนินการตามโครงการสำรองข้าว

เป็นจำนวน 100 ล้านบาท โดยให้เป็นเงินยืมไม่เสียดอกเบี้ย กำหนดชำระคืนภายใน 1 ปี ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 9 ตุลาคม 2522 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติแผนพยุรราคาข้าวเปลือกสำหรับฤดูกาลผลิตข้าวนาปี 2522/2523 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้ตัดข้อความที่ว่า "ส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งให้องค์การตลาดเพื่อการเกษตรจัดส่งจำหน่ายต่างประเทศ โดยการขายข้าวระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาล โดยขอให้กระทรวงพาณิชย์จัดโควต้าให้เป็นอันดับแรก" ออก และข่าวสาร ที่ศูนย์บริหารงานฯ ส่งมอบให้ กระทรวงพาณิชย์ รับมอบไว้ทั้งหมดเพื่อจัดจำหน่ายต่อไป สำหรับข่าวสารที่ศูนย์บริหารงานฯ จัดเพื่อจำหน่ายต่างประเทศ ให้กระทรวงพาณิชย์ จัดโควต้าและจำหน่ายออกไปเป็นอันดับแรก และการจัดจำหน่ายข่าวสารของศูนย์บริหารงานฯ ตามวรรคแรกให้กระทรวงพาณิชย์ หักค่าใช้จ่ายได้ตามที่จ่ายจริง

วันที่ 16 มกราคม 2523 คณะรัฐมนตรีลงมติรับทราบรายงานความก้าวหน้าของการรับซื้อข้าวเปลือกพยุรราคาเพิ่มเติม มาเพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ รวม 4 ข้อ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 22 มกราคม 2523 คณะรัฐมนตรีลงมติรับทราบและอนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรรมกู้เงินจากธนาคารออมสิน โดยการเบิกเงินเกินบัญชี ในวงเงิน 1,000 ล้านบาท เพื่อการพยุรราคาข้าวเปลือกตามนโยบายรัฐบาลตามเงื่อนไขที่ได้ทำความตกลงกับธนาคารออมสินต่อไป และหากมีการขาดทุนเกิดขึ้นให้เป็นการจ่ายขาดจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2523 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานความก้าวหน้าของการรับซื้อข้าวเปลือกพยุรราคาเพิ่มเติมและอนุมัติให้ดำเนินการ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ทั้ง 3 ข้อ ตามที่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอเกี่ยวกับปัญหาเรื่องการส่งมอบข้าว การพยุรราคา ปัญหาด้านการเงิน และการเร่งรัดคนซื้อข้าวในภาคเอกชน

วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2523 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รายงานความก้าวหน้าของการรับซื้อข้าวเปลือกพยุรราคา ประกอบด้วย จำนวนข้าวเปลือกที่รับซื้อจนถึงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2523 รวม 53 จังหวัด จำนวนข่าวสารที่ส่งมอบกระทรวงพาณิชย์ ปัญหาเกี่ยวกับการพยุรราคาข้าวเปลือกของรัฐบาลรวมทั้งความเคลื่อนไหวของราคาข้าวเปลือกในจังหวัดต่างๆ

วันที่ 5 สิงหาคม 2523 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ทั้ง 2 ข้อ ดังนี้ ให้งดการจำหน่ายพันธุ์ข้าวเปลือกให้แก่องค์การระหว่างประเทศไว้ก่อน เนื่องจากข้าวเปลือกมีจำนวนน้อย และถ้ามีความจำเป็นด้วยเหตุการณ์ทางการเมืองที่จะต้องส่งพันธุ์ข้าวฯ ก็ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรรม เป็นผู้ดำเนินการจัดส่งให้แก่ผู้ซื้อแต่เพียงผู้เดียว โดยผู้ซื้อจะต้องแจ้งให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทราบก่อนล่วงหน้าไม่ต่ำกว่า 15 วัน และสำหรับพันธุ์ข้าวเปลือกที่ เอฟ.เอ.โอ ได้จัดซื้อจากเอกชนไว้แล้ว จำนวน 7,000 ตัน อนุญาตให้ส่งออกได้เป็นกรณีพิเศษ แต่ต้องชำระเงินที่ติดค้างอยู่กับองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรรมในอัตราต้นละ 1,100 บาท

วันที่ 20 มกราคม 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบโครงการเปลี่ยนพันธุ์ และกำหนดนโยบายสำคัญในการเร่งรัดการเพิ่มผลผลิตข้าวให้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือทำการผลิตข้าวเหนียว เฉพาะ ให้เพียงพอต่อการบริโภค เท่านั้นและให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติบรรจุโครงการนี้ ลงในแผนพัฒนาสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 โดยให้ สำนักงบประมาณตั้งงบประมาณให้ตามความจำเป็นตั้งแต่ปี 2525 เป็นต้นไปและให้คณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกร พิจารณาจัดสรรเงินทุนสงเคราะห์เกษตรกรเพื่อมาใช้จ่ายในการดำเนินงานของโครงการตามความจำเป็น ในปีงบประมาณ 2524 ซึ่งส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ได้ตั้งงบประมาณไว้และให้กระทรวงมหาดไทยโดยผู้ว่าราชการจังหวัดต่างๆ ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 20 มกราคม 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายบุญชู โรจนเสถียร) เสนอเกี่ยวกับเรื่องเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินการประมูลข้าวสาร 4.5 ล้านกระสอบ โดยให้องค์การคลังสินค้าออกตั๋วสัญญาใช้เงินแก่ผู้ขายข้าวสารซึ่งประมูลได้กำหนดชำระเงินภายใน 30 วัน ในวงเงิน 1,500 ล้านบาท แบ่งออกเป็นสองส่วน คือจำนวน 200 ล้านบาท ทำเป็นรูปเบิกเงินบัญชีจากธนาคารและวงเงิน 1,300 ล้านบาท ทำในรูปออกตั๋วสัญญาใช้เงินตามเดิม

วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การคลังสินค้ากู้ยืมเงินเพิ่มเติม อีก 3,500 ล้านบาท โดยให้เพิ่มเติมระเบียบว่าด้วยการเปิดบัญชีเงินฝากธนาคารขององค์การคลังสินค้าให้เปิดบัญชีกับธนาคารพาณิชย์ทั่วไปได้ เฉพาะในการดำเนินการประมูลซื้อข้าวสารตามนโยบายรัฐบาล และสำหรับการออกตั๋วใช้เงินนั้นให้กระทรวงการคลังและกระทรวงพาณิชย์ร่วมกันพิจารณา ให้ใช้ได้เต็มตามวงเงินจัดซื้อข้าวสาร ตามนโยบายและแผนการเงินของรัฐบาลในโครงการนี้ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 24 มีนาคม 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้กระทรวงพาณิชย์ ดำเนินการกำหนดราคา และทำสัญญารับซื้อข้าวสารจากโรงสีในจังหวัดภาคใต้ แทนการประกวดราคา โดยโรงสีข้าวต้องซื้อข้าวเปลือกจากชาวนาในราคาที่ทางราชการกำหนด ภายใต้การควบคุมของจังหวัด และให้สอดคล้องกับราคาข้าวเปลือก ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี และจำหน่ายข้าวสารที่รับซื้อไว้ให้แก่ประชาชนในภาคใต้ในราคาที่เหมาะสม และไม่ต่ำกว่าราคาตลาดมากเกินไปโดยใช้หลักเกณฑ์เดียวกันกับการจำหน่ายข้าวโอชาราคาถูกให้แก่ประชาชนในภาคอื่น และให้กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานคัดเลือกโรงสีที่เชื่อถือได้ที่จะมอบหมายให้องค์การคลังสินค้ากระทรวงพาณิชย์ทำสัญญาซื้อข้าวสารด้วย และควบคุมให้โรงสีเหล่านี้รับซื้อข้าวเปลือกจากชาวนาในราคาที่ทางราชการกำหนด และให้ดำเนินการต่อไปตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 24 มีนาคม 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ให้กับกรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดินและสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามโครงการเปลี่ยนพันธุ์ข้าว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้และภาคอื่นๆ ปี 2524/25 เป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น 143,154,890 บาท โดยเป็นเงินจ่ายขาดตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 24 มีนาคม 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ให้กับกรมส่งเสริมการเกษตรและกรมวิชาการเกษตร เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตาม โครงการส่งเสริมการทำนาหว่านน้ำตม แผนใหม่ ปี 2524 เป็นจำนวน 10,580,400 บาท โดยเป็นเงินจ่ายขาดตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 2 มิถุนายน 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้มีการขายพันธุ์ข้าวเปลือกเพื่อส่งไปช่วยเหลือประชาชนกัมพูชา ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติม 4 ข้อ (พันธุ์ข้าวเปลือกต้องให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรจัดหา โดยหาจากสถาบันหรือองค์การของสหกรณ์ การเกษตรก่อน ในราคาตลาดทั่วไปแล้วจึงเรียกประกวดราคาเฉพาะในส่วนที่ขาดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะต้องพิจารณาด้านชนิดพันธุ์ข้าวและปริมาณที่จะขายให้ก่อน เพื่อมิให้ขาดแคลนหรือพันธุ์ข้าวมีราคาสูงขึ้น เสียหายแก่เกษตรกรไทย ฯลฯ)

วันที่ 6 สิงหาคม 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้คณะกรรมการนโยบายข้าวรับไปพิจารณาดำเนินการให้กระทรวงพาณิชย์ โดยศูนย์รักษาระดับราคาผลผลิตเกษตรเข้าไปดำเนินการประมูลข้าว โดยเฉพาะข้าวนี้ในจังหวัดภาคกลางตอนล่างที่มีปัญหาข้าวเปลือกขึ้นโดยด่วน และให้ขอความร่วมมือจากโรงสีข้าวให้เปิดรับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรชาวนาโดยสม่ำเสมอในราคาไม่ต่ำกว่าที่รัฐบาลกำหนด และอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อตก.) เข้าไปรับซื้อข้าวเปลือกคุณภาพต่ำเพื่อใช้เป็นอาหารสัตว์และผลิตภัณฑ์อื่นๆ ในราคาซึ่งต่ำกว่าราคาประกัน โดยใช้เงินจากกองทุนอาหารสัตว์ขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรซึ่งมีอยู่แล้ว ถ้าหากมีความจำเป็นต้องจัดหาแหล่งเงินเพิ่มเติมให้ขอจากคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกรในกรณีที่มีการขาดทุนก็ให้หักเป็นเงินจ่ายขาดหลังจากที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบแล้ว และให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรได้รับเงินค่าบริการจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเป็นเงินจ่ายขาดในอัตราร้อยละ 5 ของยอดเงินรับซื้อข้าวทั้งหมด

วันที่ 15 กันยายน 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการกำหนดราคาข้าวเปลือกฤดูการผลิตปี 2524/2525 ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ และอนุมัติให้ดำเนินการประกาศใช้ต่อไปได้

วันที่ 27 ตุลาคม 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการการชดเชยผลขาดทุนการสร้างมูลภัณฑ์กันชนข้าวสารในกรณีที่โครงการประสบการขาดทุน ก็ให้รัฐบาลชดเชยการขาดทุนให้ตามความเป็นจริง รวมทั้งค่าใช้จ่ายส่วนบุคคลและอำนวยความสะดวกในด้านที่เกี่ยวข้องกับโครงการนี้จากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ และการดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตามโครงการ การกำหนดราคาข้าวเปลือกฤดูการผลิตปี 2524/2525 ให้ถือปฏิบัติเช่นเดียวกับของปี 2523/2524

วันที่ 27 ตุลาคม 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้จัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จำนวน 750 ล้านบาท ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร เพื่อดำเนินการรับซื้อข้าวเปลือกแทรกแซงราคา ประจำปี 2524/2525 โดยเป็นเงินยืมไม่เสียดอกเบี้ย กำหนดชำระคืนภายใน 1 ปี ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 3 พฤศจิกายน 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการให้กระทรวงพาณิชย์ส่งข้าวไปช่วยเหลือสาธารณรัฐแรมเบีย ซึ่งกำลังขาดแคลนสิ่งต่างๆ อันเนื่องมาจากสถานการณ์ภายในประเทศ ส่วนจะเป็นจำนวนเท่าไรให้กระทรวงพาณิชย์พิจารณาช่วยเหลือได้ไม่เกิน 1,000 กระสอบ และให้ดำเนินการต่อไปได้

วันที่ 17 พฤศจิกายน 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการแผนการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือก ปี 2524 /2525 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ส่วนรายละเอียดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์นำไปเสนอคณะกรรมการนโยบายข้าวเพื่อพิจารณาแล้วดำเนินการต่อไปได้

วันที่ 29 มิถุนายน 2525 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รับเรื่องความเดือดร้อนของเกษตรกร เกี่ยวกับการขายข้าวเปลือกไม่ได้ราคาประกัน ไปหาหรือทำความตกลงกับผู้เสนอญัตติในเรื่องนี้ต่อไป ตามที่สำนักงานเลขาธิการรัฐสภาเสนอ

วันที่ 3 สิงหาคม 2525 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้จัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรจำนวน 200 ล้านบาท ให้องค์การ ตลาดเพื่อเกษตรกร (อตก.) เป็นเงินยืมไม่เสียดอกเบี้ย กำหนดชำระคืนภายใน 1 ปี เพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนรับซื้อข้าวเปลือกเพื่อแทรกแซงตลาดในฤดูการผลิตปี 2525 และให้ อตก. ได้รับเงินค่าบริการจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเป็นเงินจ่ายขาดในอัตราร้อยละ 5 ของยอดเงินที่รับซื้อข้าวจริง ในกรณีที่มีผลขาดทุนให้ อตก. หักส่วนที่ขาดทุนเป็นเงินจ่ายขาด โดยหักจากยอดเงินที่ต้องส่งคืนกองทุนสงเคราะห์ฯ และในกรณีมีผลกำไรให้ อตก. นำส่งกองทุนสงเคราะห์ฯ ทั้งหมด โดยให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้ตรวจหลักฐาน ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2525 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติแผนแทรกแซงตลาดเพื่อยกระดับราคาข้าวเปลือกสำหรับฤดูการผลิตข้าวนาปี 2525/2526 โดยให้จัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้กรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นเงินยืมจำนวน 234 ล้านบาท กันอนุมัติค่าใช้จ่ายเป็นเงินยืมไม่เสียดอกเบี้ย ให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ ต้นละ 374 บาท และค่าใช้จ่ายเป็นเงินจ่ายขาดให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ต้นละ 550 บาท สำหรับในกรณีที่มีการขาดทุนอันเนื่องมาจากการแตกต่างกันระหว่างราคารับซื้อและราคาขาย ซึ่งสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบแล้ว ให้หักจากยอดเงินยืมจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรและให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรรับชำระหนี้ปุ๋ยนาของลูกหนี้ องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร เป็นข้าวเปลือกได้ในราคาแทรกแซงตลาดปี 2525/2526 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 30 พฤศจิกายน 2525 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามมติคณะกรรมการนโยบายการแทรกแซงและรักษาระดับราคาข้าวเปลือกปี 2525/2526 ตามที่ กระทรวงมหาดไทยเสนอ และให้ดำเนินการต่อไปได้ โดยให้แก้ไขดังต่อไปนี้ เรื่องราคากำหนดขั้นต่ำให้ตัดคำว่า"ณ โรงสีภาคกลาง" ในข้อ 1.2 ออกให้แก้ไขเรื่องการรับซื้อข้าวสารขององค์การคลังสินค้าดังนี้ ให้ซื้อข้าวสารจากองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร และกลุ่มเกษตรกรที่จดทะเบียนตาม กฎหมายให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรโดยใช้เงินทุนที่ได้รับจัดสรรจาก กองทุนสงเคราะห์เกษตรกรและให้ดำเนินการทันทีสำหรับค่าใช้จ่ายในการรับฝาก และจำหน่ายข้าวเปลือกให้องค์การคลังสินค้าและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ทำความตกลงกันโดยไม่ให้เป็นภาระแก่ชาวนา สำหรับการประชาสัมพันธ์ ให้ตั้งคณะกรรมการโดยมีรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (มีชัย ฤชุพันธุ์) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (ประพาส สิมปะพันธุ์) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ณรงค์ วงศ์วรรณ) เลขาธิการรัฐมนตรี โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เลขาธิการคณะกรรมการนโยบายข้าวเพื่อประกาศ

ให้ประชาชนทราบ และให้สองประธาน คณะกรรมการ.สร้างงานในชนบท ทั้ง 4 ภาค ตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินการแทรกแซงการรับซื้อข้าวขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรและองค์การคลังสินค้าได้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี

วันที่ 4 มกราคม 2526 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติแผนแทรกแซงตลาดเพื่อยกระดับราคาข้าวเปลือก สำหรับฤดูกาลผลิตข้าวนาปี 2525/2526 ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ ยืมเงินรับซื้อข้าว จำนวน 324 ล้านบาท และค่าใช้จ่ายต้นละ 374 บาท จำนวนข้าวเปลือกที่คาดว่าจะดำเนินการรับซื้อจำนวน 350,000 บาท เป็นเงิน 130.9 ล้านบาท ได้ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2526 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การคลังสินค้าดำเนินการรับซื้อข้าวสาร เพื่อแทรกแซงตลาดตามวิธีการที่เหมาะสมที่กระทรวงพาณิชย์กำหนด โดยไม่ต้องประกวดราคา รับซื้อตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2521 ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2526 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติที่ประชุมรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร เพิ่มเติมเป็นการด่วนตามวงเงิน และเงื่อนไขที่คณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกรจะเห็นชอบและอนุมัติส่วนที่เหลือให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรใช้เงินที่ได้รับจากการขายข้าวให้กระทรวงพาณิชย์ รวม 2 แห่ง ประมาณ 500 ล้านบาท และให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรทำความตกลงกับธนาคารแห่งประเทศไทยนำข้าวเปลือกที่ได้รับซื้อไว้ไปจำนำกับธนาคารกรุงไทย จำนวนประมาณ 500 ล้านบาท สำหรับดอกเบี้ยที่ต้องชำระนั้นให้ถือเป็นค่าใช้จ่าย และให้จ่ายขาดจากเงินสงเคราะห์กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ

วันที่ 31 พฤษภาคม 2526 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร และขยายเวลารับซื้อข้าวเปลือกแทรกแซงตลาด ตามนโยบายรัฐบาล ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยจัดสรรเงินกองทุนดังกล่าวจำนวนไม่เกิน 300 ล้านบาท ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรยืมโดยไม่เสียดอกเบี้ยให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรขยายเวลารับซื้อข้าวเปลือกแทรกแซงตลาด ตามนโยบายรัฐบาลค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อและจำหน่าย ขออนุมัติหลักเกณฑ์เดียวกับที่คณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกรมีมติอนุมัติไว้แล้ว ในกรณีที่มีการขาดทุนอันเนื่องมาจากการซื้อและการขายให้หักจากยอดเงินยืมกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร โดยให้ปิดบัญชีรวมกับโครงการแทรกแซงตลาด สำหรับฤดูกาลผลิตปี 2525/2526

วันที่ 19 กรกฎาคม 2526 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้จัดสรรเงินจ่ายขาดจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรจำนวน 33,402,000 บาท เพื่อใช้จ่ายในการดำเนินงานตามโครงการเปลี่ยนพันธุ์ข้าวระยะขยายตั้งแต่ปีงบประมาณ 2527 - 2529 ให้เบิกจ่ายเงินค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้างที่ดำเนินการไม่เสร็จตั้งแต่วันที่ 24 มีนาคม 2526 เป็นต้นไป กับให้นำรายได้จากการดำเนินงานสงเคราะห์กองทุนสงเคราะห์เกษตรกรและส่งเข้าเป็นรายได้แผ่นดิน ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 16 สิงหาคม 2526 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ผู้ประกอบกิจการโรงสีข้าวที่มีกำลังสีข้าวเปลือกต้นละ 25 ตันขึ้นไปมีเครื่องตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือกและเครื่องวัดความชื้นข้าวเปลือกและให้ดำเนินการต่อไปได้ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอโดยมีข้อสังเกตว่าโรงสีควรมี

เครื่องตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือกและเครื่องวัดความชื้นในจำนวนที่เหมาะสมกับกำลังการสีข้าวของโรงสี ทั้งนี้เพิ่มความรวดเร็วและสะดวกในการดำเนินการถ้าใช้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรสนับสนุนการผลิตเครื่องตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือกและเครื่องวัดความชื้น จะทำให้ราคาของเครื่องถูกลงและสามารถผลิตได้มากขึ้นและกรณีโรงสีสามารถจัดหาเครื่องทั้งสองชนิดดังกล่าวจากผู้ผลิตรายอื่นได้ควรจะต้องเป็นเครื่องที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากกระทรวงอุตสาหกรรม

วันที่ 29 สิงหาคม 2526 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติที่ประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ การกำหนดราคารับซื้อข้าวเปลือกคุณภาพต่ำกว่า 25% ในฤดูการผลิตปี 2526/2527 ตามมติของกระทรวงพาณิชย์ (ให้มีการกำหนดราคาข้าวเปลือกคุณภาพต่ำกว่า 25% ทั้งนี้โดยกำหนดราคาดะเนินการตั้งแต่ 2,700 บาท ซึ่งเป็นราคาส่งมอบ ณ โรงสีความชื้นไม่เกินร้อยละ 14 และไม่มีสิ่งเจือปน)

วันที่ 27 ธันวาคม 2526 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ เรื่อง คือ ให้กระทรวงการคลังค้าประกันหนี้ของโครงการแทรกแซง และรักษาระดับราคาข้าวสารขององค์การขนส่งสินค้า ในวงเงินไม่เกินกว่า 5,000 ล้านบาท และให้กระทรวงพาณิชย์ยุติการดำเนินงานตามโครงการฯ นี้โดยเร็ว

วันที่ 10 มกราคม 2527 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติเรื่อง นโยบายข้าว ตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ โดยให้พ่อค้าข้าวส่งออกเก็บสต็อกข้าวตามที่กระทรวงพาณิชย์กำหนด และให้มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 16 มกราคม 2527 กับให้ธนาคารแห่งประเทศไทยขยายสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำผ่านธนาคารพาณิชย์ให้กับผู้ส่งออกข้าวไว้เพิ่มเติม โดยให้ผู้ส่งออกข้าวสามารถยืมเงินได้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ และให้ธนาคารแห่งประเทศไทยแจ้งแนวทางการขยายสินเชื่อให้ธนาคารพาณิชย์ทราบ และให้กระทรวงพาณิชย์เร่งรัดผู้ซื้อข้าวให้รีบจัดส่งเรือมารับข้าวให้เร็วขึ้น โดยเฉพาะช่วงฤดูการเก็บเกี่ยวข้าว และทุกครั้งต้องประกาศให้ประชาชนทราบโดยผ่านวิทยุแห่งประเทศไทย และให้จัดสรรข้าวซึ่งรัฐบาลต่อรัฐบาลได้ตกลงซื้อขายกัน ให้เป็นกรณีพิเศษเฉพาะผู้ส่งออกที่เก็บสต็อกข้าวได้เกินกว่าที่กระทรวงพาณิชย์กำหนด

วันที่ 11 ธันวาคม 2527 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการการกำหนดนโยบายข้าว ฤดูกาลผลิต 2527/2528 โดยผู้ส่งออกต้องเก็บสต็อกและส่งออกได้ตามสัดส่วนของสต็อกของผู้ส่งออกแต่ละราย และมอบให้กระทรวงพาณิชย์รับไปพิจารณาดำเนินการกำหนดเงื่อนไข วิธีการ และระเบียบปฏิบัติการเก็บสต็อก สิ่งจูงใจด้านต่างๆ ในการเก็บสต็อกตลอดจนการกำหนดวิธีการจัดสรรปริมาณการส่งออก จะต้องมีความเหมาะสมเพียงพอที่จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาหรืออุปสรรคต่อการส่งออกข้าว โดยมอบให้กระทรวงพาณิชย์รับไปพิจารณาดำเนินการประกาศยกเลิกค่าธรรมเนียมการส่งออกข้าวบรรจุกล่องหรือหีบห่ออย่างอื่นและให้ความเห็นชอบกับข้อเสนอของคณะกรรมการนโยบายการแทรกแซงตลาดข้าว และรักษาระดับราคาข้าวเรื่องมาตรการส่งเสริมสำหรับนโยบายข้าวฤดูกาลผลิต 2527/2528 ดังนี้ การขายข้าวโดยรัฐบาล การเงินเพื่อส่งออก ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ

วันที่ 18 ธันวาคม 2527 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจให้ความเห็นชอบกับนโยบายเสริม เพื่อยกระดับราคาข้าวเปลือกและแนวทางดำเนินงานยกระดับราคาข้าวเปลือก และอนุมัติให้มีการดำเนินงานได้ตามข้อเสนอของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โดยให้หน่วยงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าแทรกแซงตลาดข้าวเปลือกตามหลักเกณฑ์ อนุมัติเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรตามความจำเป็นและกำลังเงินในขั้นแรก 1,000 ล้านบาท โดยเป็นเงินยืมไม่มีดอกเบี้ยและให้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารในส่วนกลางและคณะกรรมการระดับจังหวัดที่เข้าร่วมโครงการเพื่อติดตามประสานงาน และมอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย รับข้อสังเกตของที่ประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจไปพิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสมต่อไป

วันที่ 8 มกราคม 2528 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ชดเชยผลขาดทุนโครงการแทรกแซงและรักษาระดับราคาข้าวเปลือกให้รวมดอกเบี้ยที่จะเกิดขึ้นจากการกู้ยืมเงินจาก ธนาคารพาณิชย์ รวมระยะเวลา 10 ปี โดยให้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกรจ่ายชดเชยแก่องค์การคลังสินค้าตามตารางชำระหนี้ที่มีไว้แล้วกับธนาคารฯ เป็นเกณฑ์ในแต่ละปี และการจ่ายชดเชยให้เริ่มจ่ายโดยใช้ประมาณการกำไรขาดทุนที่ทางองค์การคลังสินค้า ส่งให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบไปพลางก่อนเมื่อรู้ผลขาดทุนที่แน่นอนจึงมาปรับตัวเลขกัน ทั้งนี้ ให้จ่ายโดยใช้วงเงินรวมทั้งปีของค่าธรรมเนียมการส่งออกข้าวที่จัดเก็บได้ ถ้าไม่พอจ่ายให้ใช้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรจ่ายไปก่อน และให้องค์การคลังสินค้าตั้งงบประมาณ ชดเชยกองทุนสงเคราะห์สงเคราะห์เกษตรกรเป็นปีๆ ย้อนหลังไปตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

วันที่ 29 มกราคม 2528 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ เรื่อง ผลความก้าวหน้าในการดำเนินการตามมาตรการเสริมนโยบายข้าว ปี 2527-2528 โดยมีมติดังนี้ ให้เพิ่มจำนวนร้อยละของเงินค่าข้าวเปลือกที่จะจ่ายล่วงหน้าให้เกษตรกรที่นำข้าวมาขาย จากร้อยละ 50 เป็นร้อยละ 80 และขอให้หน่วยรับซื้อและธนาคารต่างๆ ในโครงการจ่ายเงินค่าข้าวเพิ่มจากที่เกษตรกรได้รับไปก่อนแล้วอีกร้อยละ 30 รวมเป็นร้อยละ 80 ตามระเบียบใหม่ และให้ธนาคารพาณิชย์ เข้าร่วมในมาตรการเสริมนโยบายข้าวปี พ.ศ. 2527 - 2528 จัดหาเงินสทบกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรในอัตราเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรร้อยละ 65 และเงินสมทบจากธนาคารร้อยละ 35 แทนอัตราส่วนร้อยละ 50 เท่ากับที่กำหนดไว้เดิมเพื่อให้โรงสีสามารถรับภาระเกี่ยวกับดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายได้ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ

วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2528 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติตามผลการดำเนินงานเกี่ยวกับมาตรการจูงใจตามระเบียบ กระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการจัดสรรปริมาณข้าวต่อรัฐบาล เพื่อจูงใจให้มีการสต็อกข้าวปี 2528 ซึ่งกระทรวงพาณิชย์จะจัดสรรข้าวรัฐบาลให้แก่ผู้มีสิทธิได้รับการจูงใจวิธีใดวิธีหนึ่งตามที่กระทรวงพาณิชย์กำหนด คือ จัดสรรสัญญาและโอนเลตเตอร์ออฟเครดิตให้แก่ผู้มีสิทธิได้รับการจูงใจ และกำหนดราคารับซื้อข้าวในราคาที่จูงใจจากผู้มีสิทธิได้รับการจูงใจ ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 26 มีนาคม 2528 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการให้ใช้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จำนวน 225,000 บาท เป็นเงินจ่ายขาดให้แก่สถาบันเกษตรกร เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดสัมมนาปัญหาข้าวในวันที่ 27-28 มีนาคม 2528 ณ ทำเนียบรัฐบาล ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 7 พฤษภาคม 2528 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับจังหวัดทำแผนการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอื่นๆ

แทนข้าวนาปรัง ตามความเห็นของกระทรวงมหาดไทยมอบให้กระทรวงพาณิชย์ โดยคณะกรรมการนโยบายรักษา
ระดับราคาข้าว (กรข.) พิจารณานโยบายข้าวทั้งระยะสั้นและระยะยาวให้สอดคล้องกับแผนการผลิตที่
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดทำขึ้น สนับสนุนด้านการเงินแก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด ในการ
แทรกแซงข้าวระดับจังหวัด ความเหมาะสมและแผนปฏิบัติการมาตรการข้าวและพืชอื่นๆ ล่วงหน้าระยะ
ยาวให้ธนาคารแห่งประเทศไทยพิจารณามาตรการเพื่อสนับสนุนการขายข้าว โดยระบบสินเชื่อระยะยาวให้
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณาเรื่องยุ่งางข้าวระดับตำบล
โดยร่วมมือกับกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงมหาดไทย ให้หน่วยราชการที่
รับผิดชอบดำเนินการศึกษา เพื่อให้คณะกรรมการฝ่ายเศรษฐกิจได้พิจารณาในภาพรวมในเดือนสิงหาคม
2528 ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ

วันที่ 2 กรกฎาคม 2528 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรี
ฝ่ายเศรษฐกิจ ทั้ง 3 ข้อ ดังนี้ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์ เกษตรกรให้
กระทรวงมหาดไทย จำนวน 100 ล้านบาท ให้เป็นเงินปลอดดอกเบี้ยกำหนดระยะเวลาการใช้คืน 6 - 8 เดือน เป็น
เงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในการแทรกแซงข้าวนาปรัง ฤดูการผลิตปี 2527/2528 ให้กระทรวง
เกษตรและสหกรณ์กู้เงินไว้ที่กองทุนและให้กระทรวงมหาดไทยเบิกเงินกู้ยืมได้เป็นคราวๆ ตามความต้องการในการ
ดำเนินการอนุมัติเป็นเงินจ่ายขาดเฉพาะในส่วนค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต้องใช้ในการบริหารการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือก
เท่าที่จ่ายจริงไม่เกินร้อยละ 5 ของวงเงินที่ได้รับอนุมัติให้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รับผิดชอบในการกำหนด
หลักเกณฑ์การจัดสรรเงินกู้ให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดควบคุมตรวจสอบติดตามและรวบรวมเงินส่งใช้คืนภายใน
ระยะเวลาที่กำหนด

วันที่ 6 สิงหาคม 2528 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบสิทธิพิเศษเกี่ยวกับการจัดซื้อข้าวสาร
และเครื่องบริโภค ของส่วนราชการ ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ ทั้ง 4 ข้อ สำหรับหน่วยงานที่จะได้รับการ
สอบราคานอกจากที่กำหนดไว้ในข้อ 1 และ 2 แล้วให้รวมถึงสถาบันเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ใกล้ที่สุดด้วย และในการ
สอบราคาดังกล่าวแต่ละครั้ง และให้ดำเนินการต่อหน่วยงาน และหรือสถาบันเกษตรกรที่จะซื้อไม่น้อยกว่า 3 ราย

วันที่ 24 กันยายน 2528 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ
วันที่ 23 กันยายน 2528 ซึ่งที่ประชุมได้พิจารณาข้อเสนอของกระทรวงพาณิชย์ โดยคณะกรรมการการแทรกแซงตลาด
ข้าวและรักษาระดับราคาข้าว เรื่อง นโยบายข้าวฤดูการผลิต ปี 2528/2529 ในส่วนของกลยุทธ์และวิธีการเร่งรัดการ
ส่งออกข้าวให้ยกเลิกการเก็บอากรขาออกข้าวในอัตราร้อยละ 2.5 และมอบให้กระทรวงการคลังรับไปดำเนินการต่อไป
ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ

วันที่ 22 ตุลาคม 2528 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรี
ฝ่ายเศรษฐกิจเสนอ อนุมัติในหลักการโครงการยกระดับราคาข้าวเปลือกฤดูการผลิตปี 2528/29
ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ ให้กระทรวงพาณิชย์จัดทำรายละเอียดโครงการและคู่มือการบริหารโครงการ
ให้รับข้อสังเกตของคณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจไปดำเนินการ และให้ปรึกษากับส่วนราชการที่
เกี่ยวข้องให้แล้วเสร็จเพื่อเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจพิจารณาวันที่ 4 พฤศจิกายน 2528
อนุมัติเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเป็นเงินจ่ายขาดในวงเงินไม่เกิน 468 ล้านบาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายตาม

โครงการยกระดับราคาข้าวเปลือกฤดูการผลิตปี 2528/29 ให้ธนาคารแห่งประเทศไทย ดูแลธนาคารพาณิชย์ที่มีส่วนร่วมในโครงการให้ปฏิบัติการให้เป็นไปตามหลักการของโครงการให้กระทรวงพาณิชย์เป็นเจ้าของเรื่องพิจารณามาตรการเสริมนโยบายข้าวประจำปี 2528/29 ร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีมอบให้กระทรวงพาณิชย์ และหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องประชุมชี้แจงต่อผู้ว่าราชการ และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ

วันที่ 18 ธันวาคม 2528 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการของโครงการมาตรการเสริมนโยบายข้าวของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ยกเว้นดอกเบี้ย ซึ่งให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทำความเข้าใจกับโรงสีที่เข้าร่วมโครงการฯ ว่าโรงสีต้องจ่ายดอกเบี้ยร้อยละ 9 ต่อปี และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขออนุมัติจากคณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจก่อนเริ่มดำเนินการตามโครงการฯ สำหรับในพื้นที่ที่มีปัญหาเร่งด่วนนั้นให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการตามโครงการไปก่อนได้หลังจากที่ได้รับอนุมัติจากประธานคณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ แล้วอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เบิกจ่ายเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรโดยขออนุมัติจากคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกรตามจำนวนเงินจ่ายจริง เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายการเตรียมโครงการฯ วงเงินไม่เกิน 5 ล้านบาท ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ

วันที่ 3 มกราคม 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ในวงเงิน 500 ล้านบาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2 ต่อปี กำหนดชำระคืนภายใน 12 เดือน โดยให้ใช้เงินจากเงินชำระคืน จากการดำเนินการของโครงการนี้ในปีก่อนๆ ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกรกำหนด เพื่อดำเนินการตามโครงการเชื่อมโยงสินเชื่อเพื่อการผลิตและบริการตลาดข้าวของสหกรณ์ ปีการผลิต 2528/2529 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 7 มกราคม 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ใช้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรจำนวน 446 ล้านบาท ชำระหนี้เงินกู้ของโครงการแทรกแซงและรักษาระดับราคาข้าว โดยให้ธนาคารพาณิชย์ชำระในงวดที่ 10 มกราคม 2529 ไปก่อนและให้นำเงินผลกำไรจากการค้าข้าวของกรมการค้าต่างประเทศและเงินอื่นมาชดเชยคืนเงินกองทุนฯ เท่าที่จะทำได้โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลังและสำนักงบประมาณ ร่วมกันพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรี โดยด่วนและไม่อนุมัติให้ชำระหนี้ต้นเงินตามตัวสัญญา โดยหาเงินจากแหล่งเงินกู้จากต่างประเทศ

วันที่ 14 มกราคม 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงพาณิชย์ดำเนินการตามโครงการยกระดับราคาข้าวเปลือกนาปีฤดูการผลิตปี 2528/2529 ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจากเงินงบประมาณวงเงินไม่เกิน 10,000,000 บาท ก่อนสำหรับรายละเอียดให้ทำความเข้าใจความตกลงกับสำนักงบประมาณต่อไป โดยให้กรมการค้าภายในเป็นหน่วยงานที่เบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายและจัดหาอุปกรณ์ครุภัณฑ์ที่จำเป็นในการดำเนินงานกับการประชาสัมพันธ์และทดลองจ่ายเงินค่าใช้จ่ายของโครงการไปพลางก่อนเท่าที่จำเป็นจากเงินงบประมาณของกรม จนกว่าสำนักงบประมาณจะได้พิจารณาจัดสรรให้ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 21 มกราคม 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้มีการปรับปรุงมาตรการส่งออกนอกราชอาณาจักร ดังนี้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์พิจารณาปรับปรุงระเบียบกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการส่งออกและผลิตภัณฑ์ข้าวออกไปนอกราชอาณาจักร พ.ศ. 2529 ใหม่ ให้ยกเลิกมาตรการกำหนดโควตาการส่งออกและมาตรการกำหนดสต็อกข้าว ให้ลดอัตราค่าธรรมเนียมการส่งออกสำหรับข้าวที่มีคุณภาพต่ำกว่า 10% ลงมา กับให้ยกเลิกมาตรการการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติกำหนดราคาขั้นต่ำและป้องกันการผูกขาด ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการค้าข้าว ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ

วันที่ 28 มกราคม 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานของกระทรวงการต่างประเทศเกี่ยวกับความสำเร็จในความร่วมมือกับกระทรวงพาณิชย์ในการเจรจาขายข้าว จำนวน 200,000 ตัน ให้แก่จีน ในราคา 255 เหรียญต่อเมตริกตัน กำหนดส่งมอบเดือนละ 50,000 เมตริกตัน ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2529 เป็นต้นไป นอกจากนี้ จีนยังได้สั่งซื้อข้าวโพดอีก จำนวน 150,000 ตันมูลค่าประมาณ 425 ล้านบาท จากภาคเอกชนด้วย ตามที่สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเสนอ

วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบมาตรการเสริมนโยบายข้าวประจำปี 2528/2529 ของกระทรวงมหาดไทยทั้ง 5 ข้อ ดังนี้ อนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้กระทรวงมหาดไทยเพิ่มอีก 100 ล้านบาท เพื่อจัดสรรให้จังหวัดนำไปเป็นเงินทุนหมุนเวียน แทรกแซงตลาดข้าวเปลือกนาปีฤดูกาลผลิต 2528/2529 เพื่อให้ความช่วยเหลือเกษตรกรได้ทันต่อเหตุการณ์และอนุมัติเงินจ่ายขาดเฉพาะในส่วนค่าใช้จ่ายที่จำเป็นไม่เกิน 5 ล้านบาท โดยให้กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบในการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด ฯลฯ และให้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้พิจารณาจัดสรรเงินแก่จังหวัดต่างๆ ให้เสร็จภายในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2529 กับให้กระทรวงมหาดไทยสรุปผลการดำเนินงานเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขในปีต่อไป ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ

วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเรื่องการจัดสรรสัญญาข้าวรัฐบาลให้แก่ผู้ส่งออกต่างประเทศ ตามมติคณะรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ ทั้ง 3 ข้อ ดังนี้ อนุมัติให้กระทรวงพาณิชย์ชดเชยภาระค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ส่งออกที่ทำการเก็บสต็อกข้าวตามโครงการยกระดับราคาข้าวเปลือกนาปีฤดูกาลผลิตปี 2528/2529 ที่ได้เปลี่ยนแปลงไปและให้จำหน่ายได้ตามสัญญาในปริมาณที่เหมาะสมให้แก่รัฐวิสาหกิจและองค์กรอื่นๆ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรกับให้ผู้ส่งออกส่งมอบลงเรือแต่ละคราวให้อยู่ในอัตราร้อยละ 60 แต่หากมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งระบายข้าวจากหน่วยงานที่เข้าไปแทรกแซงตลาด ให้กระทรวงพาณิชย์สงวนสิทธิ์ที่จะปรับอัตราส่วนการจัดสรรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้

วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบการปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมการส่งออกข้าว โดยเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการส่งออกเฉพาะข้าวขาวคุณภาพดี ต้นข้าวกล้องและต้นข้าวหนึ่ง และยกเว้นค่าธรรมเนียมการส่งออกข้าว คุณภาพต่ำปลายข้าว และแบ่งข้าวทุกชนิด โดยให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 มกราคม 2529 เป็นต้นไป ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 18 มีนาคม 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการรัฐฝ่ายเศรษฐกิจ ดังนี้ ให้กรมส่งเสริมสหกรณ์นำเงินที่เหลือ 300 ล้านบาท จากที่ได้รับอนุมัติไว้ 500 ล้านบาท ในปี 2527/2528 มาดำเนินการซื้อข้าวเปลือกตามโครงการเชื่อมโยงสินเชื่อเพื่อการผลิตและบริการตลาดข้าวของสหกรณ์ 2528/2529 ได้เลยโดยไม่ต้องส่งกองทุนก่อนและให้กู้เงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร 500 ล้านบาท ไปรับซื้อข้าวตามโครงการฯ ได้โดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ยกับให้กรมส่งเสริมสหกรณ์เร่งดำเนินการปิดบัญชีการใช้จ่ายเงินตามโครงการฯ ปี 2527/2528 ให้แล้วเสร็จโดยเร็วตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ

วันที่ 18 มีนาคม 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติของคณะกรรมการคณะรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจให้กระทรวงพาณิชย์จ่ายเงินชดเชยดอกเบี้ย สำหรับปริมาณข้าวคงเหลือในแต่ละเดือนให้แก่โรงสีที่เข้าร่วมโครงการยกระดับราคา ข้าวเปลือกนาปีฤดูกาลผลิตปี 2528/29 ของกระทรวงพาณิชย์ได้โดยให้คำนวณจากระยะเวลาวันเริ่มต้นโครงการฯ คือวันที่ 1 ธันวาคม 2528 จนถึงวันที่ 20 มีนาคม 2529 ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ

วันที่ 29 เมษายน 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการของแนวทางปรับปรุงการผลิตข้าว เพื่อให้ข้าวไทยยังคงสามารถครองตลาดโลกได้ และเกษตรกรชาวนาสามารถทำนา โดยมีรายได้สูงขึ้นโดยมีความเสี่ยงน้อยลง โดยมีโครงการแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ดี กับโครงการจัดหาปุ๋ยและโครงการส่งเสริมการปลูกข้าวครบวงจร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนในการผลิตข้าวเพื่อส่งออก ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เสนอ

วันที่ 29 เมษายน 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติของคณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ ดังนี้ ให้กระทรวงพาณิชย์ทำสัญญาขายข้าวให้กับประเทศจีนได้โดยให้สินเชื่อระยะยาวไม่เกิน 1 ปี และให้พิจารณาความเป็นไปได้ในการทำการค้าแบบแลกเปลี่ยน ระหว่างข้าวของไทยกับน้ำมันดีเซลของจีนด้วย กับเห็นชอบในหลักการของแนวทางแก้ไขผลกระทบของรัฐบัญญัติการเกษตรของสหรัฐฯ กับอนุมัติในหลักการของการจัดตั้ง ธนาคารข้าว โดยให้กระทรวงพาณิชย์เป็นเจ้าของเรื่องรับไปพิจารณา ร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการต่างประเทศและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ร.อ.ท. สุลี มหาสันทนะ) เพื่อศึกษาถึงวิธีการดำเนินงานและแหล่งที่มาทางการเงินในการจัดตั้งธนาคารข้าว

วันที่ 13 พฤษภาคม 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้ดำเนินการตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจเกี่ยวกับกรณีตัวแทนชาวนาจังหวัดสุพรรณบุรีร้องเรียนข้าวเปลือกราคาตกต่ำ ดังนี้ อนุมัติเงินจำนวน 200 ล้านบาท ให้กระทรวงมหาดไทยยืมเพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการซื้อข้าว ให้กระทรวงพาณิชย์จัดซื้อข้าวจากโรงสีจากตลาดข้าวเปลือกของกระทรวงมหาดไทยอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง ให้รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานราชการทุกกระทรวง ทบวง กรม ให้พิจารณาซื้อข้าวเปลือกจากโรงสีที่เข้าร่วมโครงการโดยตรงอันจะมีผลช่วยผลักดันให้ราคาข้าวเปลือกของชาวนาสูงขึ้นและช่วยประหยัดเงินงบประมาณในการซื้อข้าวโดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง

วันที่ 17 มิถุนายน 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้บริจาคข้าวจำนวน 20 ตันให้แก่ SOLOMON ISLANDS ตามที่กระทรวงการต่างประเทศเสนอ โดยให้กระทรวงพาณิชย์เป็นผู้ดำเนินการส่ง

มอบข้าว และเบิกค่าใช้จ่ายจากงบกลางรายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น 3 ล้านบาท หากเกินกว่า 3 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 5 ล้านบาท ให้กระทรวงการต่างประเทศดำเนินการได้ โดยทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ

วันที่ 1 กรกฎาคม 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ยื่นราคาจำหน่ายปุ๋ยนาสูตร (16-20 - 0 และ 16-16-8) ออกไปจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2529 ทั้งนี้ เพื่อเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายทางด้านต้นทุนการผลิตและเพิ่มรายได้สุทธิให้แก่เกษตรกรชาวนา ปี 2529- 2530

วันที่ 22 กรกฎาคม 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติค่าใช้จ่ายเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานโครงการแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ดีตามแผนเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิตข้าวปี 2529 ที่คณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกรได้อนุมัติจัดสรรค่าใช้จ่ายจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรแล้ว ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอในข้อ 1 ส่วนการขอความสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมปี 2530 จากงบกลาง และการให้สำนักงบประมาณพิจารณาจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายประจำปี สำหรับการดำเนินงานของโครงการปี 2531 - 2532 ในข้อ 2 และ ข้อ 3 อนุมัติให้ดำเนินการตามความเห็นของสำนักงบประมาณ (ให้แปรญัตติเพิ่มและเสนอขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อไป

วันที่ 22 กรกฎาคม 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการเร่งรัดรายได้จากต่างประเทศในการจัดซื้อข้าวจำนวน 200,000 ตัน เพื่อแก้ไขการประกาศลดราคาข้าวของสหรัฐอเมริกาการจัดซื้อข้าวทำให้สหรัฐฯ กำหนดราคาข้าวตลาดโลกสูงขึ้น และยังสามารถผลักดันให้ราคาข้าวภายในประเทศสูงขึ้นด้วย ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร โดยเฉพาะแก่ราคาข้าวนาปรังที่กำลังออกสู่ตลาด ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 4 พฤศจิกายน 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบการให้ความช่วยเหลือแควเมอรูนแบบทวิภาคี โดยบริจาคข้าวหนึ่งชนิด 5% จำนวน 20 ตัน ซึ่งนอกจากจะเป็นการช่วยบรรเทาผลจากภัยธรรมชาติภูเขาไฟระเบิด ยังช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และเป็นโอกาสที่จะขยายตลาดการค้าข้าวตามแนวทางการให้ความช่วยเหลือ ด้านอาหารของไทยเพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศด้วย ตามที่กระทรวงการต่างประเทศเสนอ

วันที่ 11 พฤศจิกายน 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบเรื่องการแก้ไขปัญหาข้าวในส่วน of กระทรวงมหาดไทย ได้มีการจัดประชุมผู้ว่าราชการทุกจังหวัด ผู้ตรวจราชการกระทรวง ผู้ตรวจราชการกรมการปกครองเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2529 เพื่อชี้แจงนโยบายและมาตรการข้าวฤดูการผลิต และยังได้สั่งการให้ทุกจังหวัด ปลัดกรุงเทพมหานครหัวหน้าส่วนราชการระดับกรม หน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทยเร่งรัดให้ซื้อข้าวสาร เพื่อช่วยระบายข้าวส่งออกจากโรงสี และเพิ่มซื้อข้าวเปลือกจากชาวนาในช่วงฤดูเก็บเกี่ยว ตามที่สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเสนอ

วันที่ 11 พฤศจิกายน 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ขยายวงเงินยืมตามโครงการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือก ของกระทรวงมหาดไทยอีก 200 ล้านบาท โดยขอใช้เงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอและกระทรวงกลาโหมได้ร่วมกันพิจารณาในคราวประชุม

คณะกรรมการนโยบายและมาตรการข้าว (กนข.) ครั้งที่ 1/2529 เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2529 ตามที่ประธานคณะกรรมการนโยบายและมาตรการข้าวเสนอ

วันที่ 18 พฤศจิกายน 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติวงเงิน 300 ล้านบาท ให้กระทรวงพาณิชย์ใช้ในการเร่งระบายข้าวส่งออกในฤดูกาลผลิตปี 2529/2530 ให้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาอนุมัติ และบริหารการใช้เงินในการเร่งระบายข้าวส่งออก จำนวน 7 คน โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (พล.ร.อ.สนธิ บุญยชะชัย) เป็นประธานและอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้กระทรวงการคลังไปพิจารณาในการจัดตั้งธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า (EXIM BANG) และให้กระทรวงพาณิชย์ควบคุมดูแลและให้ผู้ส่งออกปฏิบัติตามเงื่อนไขด้านคุณภาพและมาตรฐาน โดยไม่ให้ความเสียหายด้วยตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ

วันที่ 18 พฤศจิกายน 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการปิดบัญชีโครงการเชื่อมโยงสินเชื่อเพื่อการผลิตและบริการตลาดข้าวของสหกรณ์การเกษตร ฤดูกาลผลิต 2528/29 และพิจารณาการกู้เงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรของกรมการเกษตร ให้คิดดอกเบี้ยในอัตราเดียวกับการคิดจากสหกรณ์การเกษตรและให้เร่งรัดการดำเนินโครงการชำระหนี้ปุ๋ยด้วยข้าวเปลือกขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรสำหรับฤดูกาลผลิตปี 2529/30 ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ

วันที่ 25 พฤศจิกายน 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติมาตรการแก้ปัญหาการค้าข้าวของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามมติสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทั้ง 2 ข้อ ดังนี้ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับไปพิจารณาจัดทำรายงานและสถานภาพการเงินของโครงการเชื่อมโยงสินเชื่อเพื่อการผลิต และบริการตลาดข้าวของสหกรณ์การเกษตร ปี 2528/29 ให้แล้วเสร็จแล้วเสนอคณะรัฐมนตรีภายใน 30 วัน และในส่วนข้อเสนอสื่อของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่เสนอให้สหกรณ์การเกษตรได้มีส่วนใช้เงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความอนุเคราะห์ ในการรับช่วงซื้อลดตัวสัญญาใช้เงินจากผู้ค้าข้าวในวงเงิน 5,000 ล้านบาท โดยผ่านทางธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และให้ระยะเวลาที่จะเสียดอกเบี้ยร้อยละ 3 ยื่นต่อไปจนถึงสิ้นเดือนมิถุนายน/2530 ตามมติของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เสนอ

วันที่ 9 ธันวาคม 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบผลการดำเนินงานตามนโยบายและมาตรการข้าว สรุปได้ดังนี้ กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยช่วยเหลือกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์การเกษตรให้ได้รับสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำระยะยาวขึ้นจะได้ขยายเวลาคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3/ปี จนถึง 30 มิถุนายน 2530 ฯลฯ กระทรวงพาณิชย์คาดว่าจะสามารถผลักดันข้าวส่งออกได้ประมาณ 4.3 ล้านตัน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โครงการสินเชื่อเพื่อการเกษตร และบริการตลาดข้าวเกษตรกร ฯลฯ กระทรวงมหาดไทยสั่งการให้ทุกจังหวัดจัดทำหน่วยข้าวสารบรรจุถุงจากโรงสี ฯลฯ โครงการสร้างฉางระดับตำบลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์อยู่ในขั้นการสำรวจข้อมูลที่เป็น การติดตามตรวจสอบผลการปฏิบัติงานให้คณะกรรมการรัฐมนตรีนโยบายและมาตรการข้าวที่เกี่ยวข้องสั่งการมอบหมายให้ผู้ตรวจกระทรวง และกรมที่รับผิดชอบ ตามที่สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการนโยบายและมาตรการค้าข้าวเสนอ

วันที่ 23 ธันวาคม 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบกับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกสำหรับฤดูกาลผลิตข้าวนาปีประจำปีการผลิต 2529/2530 ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์และอนุมัติให้ดำเนินการต่อไปได้ ตามที่คณะกรรมการนโยบายและมาตรการข้าวเสนอ โดยให้รับข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีไปพิจารณาด้วย ดังนี้ คุณสมบัติผู้กู้ควรขยายไปถึงชาวนารายย่อยให้มากที่สุด และให้กระทรวงการคลังตรวจสอบดูแลการบริหารของเจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรทุกระดับอย่างใกล้ชิดกับให้คณะกรรมการนโยบายและมาตรการข้าวพิจารณาเร่งรัดจัดทำคู่มือในเรื่องนี้ให้แล้วเสร็จโดยด่วน และเผยแพร่ให้เกษตรกรทราบอย่างทั่วถึง และอนุมัติให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรกู้เงินจากธนาคารแห่งประเทศไทยในวงเงิน 5,000 ล้านบาท โดยวิธีออกตั๋วสัญญาใช้เงินและให้กระทรวงการคลังเป็นผู้อวัลตั๋วสัญญาใช้เงิน เพื่อดำเนินการตามโครงการ ตามที่กระทรวงการคลัง เสนอ

วันที่ 30 ธันวาคม 2529 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบกับโครงการรับชำระหนี้ค่าปุ๋ยด้วยข้าวเปลือกและรับซื้อข้าวเปลือกฤดูกาลผลิตปี 2529/2530 ขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอทั้ง 4 ข้อ โดยมีเงื่อนไขดังนี้ 1) หากโครงการดำเนินการแล้วระยะหนึ่งและมีแนวโน้มว่าจะไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดให้กระทรวงยุติธรรมยุติการดำเนินงานตามโครงการทันที 2) มอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรอย่างใกล้ชิด และให้รายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการนโยบายและมาตรการข้าวทราบเป็นระยะๆ 3) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานให้เป็นภาระขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรทั้งสิ้น

วันที่ 3 มีนาคม 2530 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติการจัดสรรงบประมาณคืนให้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ขึ้นอยู่กับกำลังเงินงบประมาณในแต่ละปี จึงให้สำนักงบประมาณพิจารณาตามความเหมาะสม และเพื่อให้การชำระหนี้ตามโครงการแทรกแซง และรักษาระดับราคาข้าวเปลือกขององค์การคลังสินค้า เป็นไปอย่างเรียบร้อยให้องค์การคลังสินค้าเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ เกี่ยวกับการชำระหนี้เป็นการล่วงหน้าให้ทันกำหนดแต่ละงวด ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

วันที่ 12 พฤษภาคม 2530 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการโครงการปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 ในภาคใต้ ตามที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายสุเทพ เทือกสุบรรณ) เสนอ โดยให้นำเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จำนวน 5 ล้านบาท มาใช้ในการดำเนินการตามโครงการดังกล่าว และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รายงานผลของโครงการนี้ให้คณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจทราบด้วย

วันที่ 30 มิถุนายน 2530 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะรัฐมนตรีเศรษฐกิจให้ขยายเวลาโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ฤดูกาลผลิตข้าวนาปี 2529/2530 สำหรับภาคเหนือ ภาคอีสานและภาคกลาง ออกไปจนถึงวันที่ 31 สิงหาคม 2530 โดยเพิ่มดอกเบี้ยการรับจำนำเป็นร้อยละ 6 ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2530 ให้ใช้อัตราดอกเบี้ยอัตราปกติของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ตามที่รองนายกรัฐมนตรี (พลเรือเอกสนธิ บุญยชะชัย) ประธานคณะกรรมการนโยบายและมาตรการข้าวเสนอ

วันที่ 7 กรกฎาคม 2530 คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงพาณิชย์เป็นเจ้าของเรื่องในการพิจารณาหาเงินมาชำระหนี้ ที่องค์การคลังสินค้าค้างชำระแก่ธนาคารพาณิชย์ตามโครงการแทรกแซง และ

รักษาระดับราคาข้าวเปลือกโดยให้กระทรวงพาณิชย์ร่วมปรึกษารัฐบาลหรือกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการคลัง และสำนักงบประมาณเพื่อหาแหล่งเงินทุนไปชำระดอกเบี้ยเงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระภายใน วันที่ 10 กรกฎาคม 2530 ถ้าไม่สามารถชำระได้ภายในเวลาดังกล่าวให้เจรจากับธนาคารพาณิชย์เพื่อขอเลื่อนชำระดอกเบี้ยไปก่อน และให้กระทรวงการคลังรับไปเจรจากับธนาคารพาณิชย์ เพื่อขอปรับลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และขอยืดระยะเวลาการชำระหนี้ออกไป

วันที่ 17 พฤศจิกายน 2530 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบหลักการของโครงการและมาตรการข้าวในฤดูการผลิต 2530/2531 ทั้ง 8 โครงการ ได้แก่ โครงการรับจำนำข้าวเปลือกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โครงการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือกของกระทรวงมหาดไทย โครงการรับซื้อข้าวเปลือกของกองทัพบก โครงการรับซื้อและเร่งระบายข้าวสารส่งออกเพื่อรักษาระดับราคาข้าวเปลือกต้นฤดูการผลิตปี 2530/2531 ของกระทรวงพาณิชย์ โครงการเชื่อมโยงสินเชื่อเพื่อการผลิตและบริการตลาดข้าวของสหกรณ์ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์โครงการรับชำระหนี้ค่าปุ๋ยด้วยข้าวเปลือก และรับซื้อข้าวเปลือกขององค์การตลาดเพื่อการเกษตร โครงการเก็บรวบรวมข้าวเปลือกของกลุ่มเกษตรกรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และโครงการให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำของธนาคารแห่งประเทศไทย ตามที่ประธานคณะกรรมการนโยบายและมาตรการข้าวเสนอ ส่วนรายละเอียดในการดำเนินงานตามโครงการให้คณะกรรมการนโยบายและมาตรการข้าวรับไปพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง โดยให้รับข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีไปพิจารณาเกี่ยวกับสถานการณ์ในปีซึ่งราคาจะสูงกว่าปีที่ผ่านมา จึงควรวางกฎเกณฑ์ให้ชัดเจนว่าข้าวเปลือกมีราคาเท่าใดจึงจะดำเนินการช่วยเหลือตามโครงการที่เสนอ และการใช้จ่ายเงินงบประมาณตามนโยบายและมาตรการข้าวปีการผลิต 2530/2531 ของทุกโครงการขอให้ใช้จ่ายให้เป็นไปโดยประหยัดและถูกต้อง และได้รับผลดีที่สุด สำหรับโครงการรับซื้อและเร่งระบายข้าวสารส่งออกเพื่อรักษาระดับราคาข้าวเปลือกต้นฤดูการผลิตของกระทรวงพาณิชย์ให้พิจารณาด้วยว่าจะนำเงินจากแหล่งใดจึงจะเหมาะสม

วันที่ 17 พฤศจิกายน 2530 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบผลการชำระหนี้เงินกู้ธนาคารพาณิชย์ ตามโครงการแทรกแซงและรักษาระดับราคาข้าวเปลือก ซึ่งกระทรวงพาณิชย์ขอให้สมาคมธนาคารไทยพิจารณายกเว้นการคิดเบี้ยปรับเฉพาะการชำระหนี้ช้า ในช่วงที่ 10 กรกฎาคม 2530 ซึ่งสมาคมธนาคารไทยยินดีให้ความช่วยเหลือกับทางราชการ โดยผ่อนผันงดเว้นการคิดเบี้ยปรับให้เฉพาะงวดวันที่ 10 กรกฎาคม 2530 ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 8 ธันวาคม 2530 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการโครงการส่งเสริมการปลูกข้าวนาปรัง และโครงการส่งเสริมการปลูกถั่วเหลืองเพื่อทดแทนข้าวนาปรัง ปี 2530/2531 ตามกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยอนุมัติเงินจ่ายขาดจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรในการส่งเสริมปลูกข้าวนาปรังในวงเงินไม่เกิน 13,500,000 บาท และการปลูกถั่วเหลืองในวงเงินไม่เกิน 30,138,500 บาท สำหรับยาเคมีปราบศัตรูข้าวให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาใช้งบประมาณปกติ หากไม่เพียงพอให้ใช้เงินจ่ายขาดจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรในส่วนที่ได้รับอนุมัติแล้ว และให้ข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการวางแผนส่งเสริมการปลูกถั่วเหลืองให้กว้างขวาง

วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2531 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมชลประทานช่วยเหลือราษฎรในการปลูกข้าวนาปรังในส่วนที่เกินเป้าหมายให้เต็มความสามารถรวมทั้งให้ชี้แจงทำความเข้าใจแก่ราษฎรดังกล่าวได้ทราบและเข้าใจสถานการณ์ที่ต้องรวมตลอดทั้งความห่วงใยของรัฐบาล และให้รองนายกรัฐมนตรี (พลเรือเอกสนธิ บุญยชะชัย) ในฐานะประธานคณะกรรมการนโยบาย และมาตรการข้าวรับไปกำกับดูแลให้ความช่วยเหลือแก่ราษฎรในเรื่องนี้ ให้บรรลุผลสำเร็จต่อไป

วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2531 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในเรื่องการแก้ไขปัญหาหนี้สำหรับช่วยเหลือราษฎรที่ทำนาปรังนอกเป้าหมายให้รองนายกรัฐมนตรี (พลเรือเอก สนธิ บุญยชะชัย) ในฐานะประธานคณะกรรมการนโยบายและมาตรการข้าวรับไปกำกับดูแลและประสานงานในเรื่องดังกล่าวให้บรรลุผลสำเร็จต่อไป และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับไปพิจารณาวางแผนป้องกันมิให้ราษฎรทำนาปรังเกินกว่าเป้าหมาย ที่ทางราชการกำหนดในปีต่อไปด้วย ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 24 พฤษภาคม 2531 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบหลักการโครงการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือกและข้าวสาร กองอำนวยการกลาง สำนักผู้บัญชาการทหารสูงสุด (กรป.กลาง) และอนุมัติให้กรป.กลางยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จำนวน 35 ล้านบาท เป็นเงินทุนรับซื้อข้าวเปลือกจากชาวนา สหกรณ์การเกษตรหรือสถาบันเกษตรกร นำมาสี เป็นข้าวสารจำหน่ายให้ข้าราชการและประชาชน เงินยืมจำนวนดังกล่าวมีระยะเวลาใช้คืน 1 ปี โดยให้ผู้บัญชาการทหารสูงสุดรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการบริหารโครงการจากงบประมาณของหน่วยงานเอง ตามที่ประธานคณะกรรมการนโยบายและมาตรการข้าว เสนอ

วันที่ 15 พฤศจิกายน 2531 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบโครงการสนับสนุนสินเชื่อดอกเบี้ยอนุเคราะห์แก่ผู้ค้าข้าวเปลือกและโรงสีในฤดูการผลิตข้าวประจำปี 2531/2532 ของธนาคารแห่งประเทศไทย (ด้วยการรับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการค้าพืชผลเกษตรผ่านธนาคารพาณิชย์) ตามที่ประธานคณะกรรมการนโยบายและมาตรการข้าวเสนอสำหรับอัตราดอกเบี้ยที่จะคิดจากผู้ค้าข้าวเปลือกและโรงสีและระยะเวลาอายุตั๋วสัญญาให้กระทรวงการคลังและคณะกรรมการนโยบายและมาตรการข้าวรับไปพิจารณาทกลงกันอีกครั้งหนึ่ง และเห็นชอบหลักการ โครงการรับจำนำข้าวเปลือกในฤดูการผลิตข้าวนาปี 2531/2532 ของธนาคารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตามที่ประธานคณะกรรมการนโยบาย และมาตรการข้าว เสนอ และให้ดำเนินการต่อไปได้

วันที่ 13 ธันวาคม 2531 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กองทัพบกเบิกเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ในลักษณะเหมาจ่าย เป็นค่าใช้จ่ายในการบริการโครงการรับซื้อข้าวเปลือกฤดูการผลิตปี 2529/2530 เป็นเงิน 6,000,000 บาท โดยไม่ต้องผ่านการตรวจสอบและรับรองจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ตามที่กระทรวงกลาโหมเสนอ เป็นกรณีพิเศษและต่อไปให้กระทรวงกลาโหม (กองทัพบก) ถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี และระเบียบที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัด

วันที่ 27 ธันวาคม 2531 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการของโครงการตามนโยบายและมาตรการข้าวฤดูการผลิตปี 2531/2532 จำนวน 6 โครงการตามที่ประธานกรรมการนโยบายและมาตรการข้าว เสนอและอนุมัติดำเนินการต่อไป สำหรับเงินทุนหมุนเวียนจำนวน 500 ล้านบาท ตามโครงการรับ

ซื้อ และเร่งระบายนการส่งออกของกรมการค้าต่างประเทศให้กระทรวงการคลังร่วมกับกระทรวงพาณิชย์ จัดหาแหล่งเงินเพื่อสนับสนุนโครงการ และให้หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการร่วมกับสำนักงาน กรรมการนโยบายและมาตรการข้าว ร่วมกันบริหารโครงการให้ใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดถูกต้องและได้รับผลดีที่สุด

วันที่ 30 พฤษภาคม 2532 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติ ให้ส่วนราชการต่างๆ ซื้อข้าวสารจากสำนักงานคณะกรรมการนโยบายและมาตรการข้าวด้วยวิธีกรณีพิเศษอันเป็นการซื้อโดยไม่ต้องสอบราคาข้าวจากหน่วยงานอื่นๆ และเพื่อให้การดำเนินโครงการเกี่ยวกับเรื่องข้าวขององค์การคลังสินค้ามีประสิทธิภาพในฤดูกาลผลิตปี 2531/2532 ตามที่ประธานคณะกรรมการนโยบายและมาตรการข้าวเสนอ

วันที่ 27 ตุลาคม 2532 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้จัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้กระทรวงพาณิชย์ใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวสาร ในวงเงิน 500 ล้านบาท และให้คณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกรเร่งประชุมพิจารณา การจัดสรรเงินดังกล่าว โดยเร็วแล้ว ให้รายงานผลการพิจารณาให้คณะรัฐมนตรีทราบภายในเดือนตุลาคม 2532 ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ และให้ดำเนินการต่อไปได้

วันที่ 14 พฤศจิกายน 2532 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบปัญหาข้าวเปลือกราคาตกต่ำในหลายจังหวัดในภาคกลางหากไม่กำหนดมาตรการรักษาระดับราคาข้าวเปลือก และเร่งดำเนินการ โดยเร็วจะทำให้ข้าวเปลือกตกต่ำมากยิ่งขึ้น และรองนายกรัฐมนตรี (นายพจน์ สารสิน) จะขอให้กระทรวงพาณิชย์ประสานงานกับกระทรวงการคลัง เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกระทรวงการคลังเพิ่มอีกจำนวน 1,000 ล้านบาท ให้กระทรวงพาณิชย์ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรจำนวน 500 ล้านบาท เพื่อนำไปรับซื้อข้าวเปลือกจากชาวนา และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังชี้แจงว่าจะพิจารณาหาทางสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการนโยบายและมาตรการข้าวโดยให้แจ้งรายละเอียดข้อมูลให้กระทรวงการคลังทราบโดยด่วน ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ

วันที่ 21 พฤศจิกายน 2532 คณะรัฐมนตรีมีมติหลักการในโครงการต่างๆ ตามนโยบายมาตรการข้าว เพื่อขอรับการสนับสนุนจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จำนวน 8 โครงการ ดังนี้ โครงการรับจำนำข้าวเปลือกโครงการรับชำระหนี้ ค่าปุ๋ย ด้วยข้าวเปลือกและการรับซื้อข้าวเปลือก โครงการเก็บข้าวเปลือกของเกษตรกร โครงการเชื่อมโยงสินเชื่อการผลิตและบริการตลาดข้าวของสหกรณ์ โครงการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือก โครงการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือกและข้าวสาร กรป.กลาง สำนักผู้บัญชาการทหารสูงสุด การสนับสนุนเงินปลอดดอกเบี้ย โครงการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือกและข้าวสารของกองทัพอากาศ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 12 ธันวาคม 2532 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบเรื่องคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกรได้พิจารณา เรื่องการจัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวสารในการประชุม ครั้งที่ 7/2532 วันที่ 09 พฤศจิกายน 2532 แล้วมีมติอนุมัติตามนัยมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 27 ตุลาคม 2532 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 16 มกราคม 2533 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบโครงการของกระทรวงพาณิชย์ในการเข้าแทรกแซงตลาดรับซื้อ และระบายข้าวสารของรัฐบาลในฤดูกาลผลิตปี 2532/2533 ในระหว่างเดือน

ธันวาคม 2532 - ธันวาคม 2533 และอนุมัติให้ดำเนินการตามความเห็นของ กนช. ที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ต้องใช้เงิน 1,000 ล้านบาท เพื่อใช้ในโครงการของกระทรวงพาณิชย์ โดยให้กระทรวงการคลังโอนเงินให้ กระทรวงพาณิชย์ (บัญชีข้าว) ต่อไป ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

วันที่ 23 มกราคม 2533 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการที่กระทรวงพาณิชย์เสนอให้ จ่ายเงินชดเชยที่เกิดขึ้นในกรณี ที่มีการขาดทุนจากการระบายข้าวตามโครงการรับซื้อและเร่งระบายข้าว ส่งออก เพื่อยกระดับราคาข้าวเปลือกฤดูการผลิตปี 2531/2532 และปี 2532/2533 ให้แก่กระทรวงพาณิชย์ โดยให้จ่ายเงินชดเชยการขาดทุนตามความเป็นจริง เมื่อสำนักตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบและ รับรองแล้ว โดยให้จ่ายจากเงินของหน่วยบัญชีการข้าวของกระทรวงพาณิชย์ก่อน หากหน่วยบัญชีการข้าวฯ ไม่มีเงินหรือไม่พอให้ขอเงินชดเชยฯ จากงบประมาณ โดยให้กระทรวงพาณิชย์ทำการตกลงกับสำนัก งบประมาณต่อไป

วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2533 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติของคณะกรรมการสงเคราะห์ เกษตรกรที่ได้พิจารณาสนับสนุนเงินช่วยเหลือจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ในวงเงินไม่เกิน 7,775,000 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ตามโครงการส่งเสริมการปลูกข้าวนาปรัง ปี 2532/ 2533

วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2533 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ยกเลิกมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2533 กับเห็นชอบและอนุมัติให้ดำเนินการตามที่กระทรวงการคลัง เสนอให้องค์การคลังสินค้า เปิดบัญชี "กู้เบิกเงินเกินบัญชี" จากธนาคารกรุงไทย ในวงเงิน 1000 ล้านบาท และให้กรมการค้า ต่างประเทศ เป็นผู้เบิกจ่ายเงินจำนวนนี้ และให้ปิดบัญชีเงินกู้ให้เสร็จสิ้นภายในสิ้นเดือน ธันวาคม 2533 และให้นำเงินจากหน่วยบัญชีการข้าว จ่ายชำระเป็นค่าดอกเบี้ยไปก่อน แล้วจะให้สำนักงานงบประมาณ จัดสรรงบประมาณปี 34 ชดใช้ให้ ให้กระทรวงพาณิชย์เป็นผู้ดำเนินการชำระหนี้เงินกู้ทั้งหมด โดยให้ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ตรวจสอบรับรองด้วย เห็นชอบในหลักการให้เพิ่มเงินทุนหมุนเวียนให้กระทรวง พาณิชย์ และอนุมัติในหลักการจ่ายเงินชดเชยผลขาดทุนจากการแทรกแซงตลาดข้าว โดยจ่ายจากเงินทุน หมุนเวียนกระทรวงพาณิชย์

วันที่ 6 มีนาคม 2533 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจัดสรรเงินช่วยเหลือจากกองทุนสงเคราะห์ เกษตรกร จำนวน 5,415,000 บาท ให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เพื่อดำเนินตามโครงการสำรวจ ข้อมูลการผลิตและการใช้ประโยชน์ข้าว ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 22 พฤษภาคม 2533 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามมติคณะกรรมการนโยบาย ข้าว เรื่อง การขยายระยะเวลาการไถ่ถอนข้าวเปลือกฤดูการผลิตปี 2532/2533 และโครงการรับจำนำ ข้าวเปลือกฤดูการผลิตข้าวนาปรังปี 2533 ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตามที่ ประธานกรรมการนโยบายและมาตรการข้าวเสนอ โดยให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการนโยบายและมาตรการข้าว ควบคุม อำนวยความสะดวกโครงการฯ ต่อไป

วันที่ 22 พฤษภาคม 2533 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเพิ่มวงเงิน 500 ล้านบาท กับอีก 15 ล้านบาท ซึ่งเป็นเงินที่ได้จัดสรรให้กระทรวงมหาดไทยเป็นงบบริหารโครงการรวมเป็นเงิน 515 ล้านบาท สำหรับการดำเนินงานตามโครงการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือกกระทรวงมหาดไทยฤดูการผลิตปี 2532/2533 โดยให้

องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร และองค์การคลังสินค้ารับไปกู้เงินจากธนาคารกรุงไทย ทั้งนี้ให้สำนักงานงบประมาณ จัดสรรงบประมาณชดเชยเป็นค่าบริหารจัดการโครงการและดอกเบี้ยเงินกู้รวมทั้งผลการขาดทุนที่เกิดขึ้น ตามความเป็นจริงซึ่งสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบและรับรองแล้ว แต่ไม่เกิน 200 บาท ต่อเที่ยว

วันที่ 22 พฤษภาคม 2533 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกรให้จัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรงบโครงการความช่วยเหลือ เพื่อเพิ่มผลผลิตทางอาหารจากรัฐบาลญี่ปุ่น ให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ จำนวน 250 ล้านบาท เพื่อนำไปดำเนินการตามโครงการ เชื้อโยงินเชื้อเพื่อการผลิตและบริการตลาดข้าวของสหกรณ์ปี 2532/2533 เพิ่มเติมกำหนดชำระคืนภายใน 1 ปี นับจากวันที่เบิกจ่ายเงินจากกรมบัญชีกลาง และให้ทยอยเบิกจ่ายเป็นงวดๆ ตามความจำเป็น ตามแผนการใช้จ่ายเงิน ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 29 พฤษภาคม 2533 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติและเห็นชอบตามที่คณะกรรมการ พิจารณารับซื้อข้าวเข้าเก็บและเร่งระบายข้าวส่งออกเสนอ ให้กระทรวงพาณิชย์จำหน่ายข้าวให้ผู้ซื้อใน ต่างประเทศที่เป็นเอกชนได้ โดยให้เป็นข้าวขาวชนิด 15% และที่มีคุณภาพต่ำกว่านั้นยกเว้นปลายข้าวขาว รวมทั้งให้จำหน่ายข้าวหนึ่งชนิด 10% และที่มีคุณภาพต่ำกว่านั้น ส่วนรายละเอียดอื่นๆ และหลักเกณฑ์การ จำหน่ายให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการพิจารณารับซื้อข้าวเข้าเก็บและเร่งระบายข้าวส่งออกกำหนด แต่เรื่องการจัดสรรงบประมาณชดเชยการขาดทุน จากการจำหน่ายข้าวออกต่างประเทศนั้นให้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังร่วมกันพิจารณาอีกครั้ง

วันที่ 5 มิถุนายน 2533 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามมติคณะรัฐมนตรี (29 พฤษภาคม 2533) ซึ่งอนุมัติให้กระทรวงพาณิชย์จำหน่ายข้าวคงเหลือที่มีอยู่ในโกดัง จำนวน 670,000 ตัน ให้แก่ผู้ซื้อใน ต่างประเทศที่เป็นเอกชนได้ซึ่งเรื่องนี้ได้ให้ รองนายกรัฐมนตรี (นายพงส์ สารสิน) รัฐมนตรีว่าการกระทรวง พณิชย์และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังร่วมกันพิจารณาเรื่องการจัดสรรงบประมาณชดเชยการ ขาดทุนจากการจำหน่ายข้าวออกต่างประเทศให้แก่กระทรวงพาณิชย์และให้กระทรวงพาณิชย์กวดขันดูแล การปฏิบัติในเรื่องนี้ให้เป็นไปโดยเรียบร้อย และถูกต้องตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอ

วันที่ 11 มิถุนายน 2533 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเพิ่มเติมมาตรการของ คณะกรรมการนโยบายข้าวกับโครงการรับซื้อข้าวเปลือกนาปีการผลิต 2533 ของ ธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์ และโครงการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือกนาปีการผลิต 2533 ของกระทรวงมหาดไทย ตามที่รอง นายกรัฐมนตรี (นายพงส์ สารสิน) ประธานคณะกรรมการนโยบายข้าวเสนอ และอนุมัติให้ดำเนินการต่อไปได้สำหรับ โครงการของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ให้ชดเชยผลขาดทุนตามผลการตรวจสอบและรับรองของสำนักงาน ตรวจเงินแผ่นดิน

วันที่ 10 กรกฎาคม 2533 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการให้เพิ่มงบประมาณให้ กรมส่งเสริมสหกรณ์ ดำเนินการตามโครงการเชื่อมโยงสินเชื่อ เพื่อการผลิตและบริการตลาดข้าวของสหกรณ์อีก 500 ล้านบาท ตามมติคณะกรรมการนโยบายและมาตรการข้าว (กนข.) ตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายพงส์ สารสิน) ประธานกรรมการนโยบายและมาตรการข้าว เสนอ โดยให้กระทรวงการคลังรับจัดหาเงินงบประมาณ ในวงเงิน

500 ล้านบาท ให้แก่กรมส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อดำเนินการตามโครงการเชื่อมโยงสินค้า เพื่อการผลิตและบริการตลาดข้าวของสหกรณ์ ในปีการผลิต 2532/2533

วันที่ 10 กรกฎาคม 2533 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ดำเนินการตามมติคณะกรรมการนโยบายและมาตรการข้าว (กนข.) ที่รองนายกรัฐมนตรี (นายพจน์ สารสิน) ประธานกรรมการนโยบายและมาตรการข้าว เสนอให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) รับจำนำข้าวเปลือกของเกษตรกรที่ฝากเก็บไว้ในคลังสินค้าของเอกชนที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย โดยได้รับอัตราดอกเบี้ยต่ำ เช่นเดียวกับที่เกษตรกรเก็บข้าวเปลือกที่จำนำกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ไว้ในยุ้งฉางของตน ที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรกำลังดำเนินการในปัจจุบัน

วันที่ 10 กรกฎาคม 2533 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการจัดหาพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือเกษตรกรทำนาปรังไม่ได้ผลปี 2533 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้แจกจ่ายพันธุ์ข้าวปลูกแก่เกษตรกรที่ขอรับความช่วยเหลือทั้งหมด โดยไม่ติดตามมูลค่าจำนวนประมาณ 10,680 ตัน สำหรับค่าใช้จ่ายตามโครงการ อนุมัติให้ใช้เงินจ่ายขาดจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ในวงเงิน 74,160,000 บาท โดยให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบรับรอง และหากกองทุนฯ ไม่อาจดำเนินการให้ได้ให้กระทรวงการคลังรับไปจัดหาแหล่งเงินให้แก่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์สำหรับดำเนินการตามโครงการดังกล่าว โดยด่วนต่อไป

วันที่ 14 สิงหาคม 2533 คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมส่งเสริมการเกษตร) เร่งรัดส่งพันธุ์ข้าวปลูก 10,680 ตันตามมติคณะรัฐมนตรี (10 กรกฎาคม 2533) ให้ถึงมือเกษตรกรที่ขอรับความช่วยเหลือภายใน 1 สัปดาห์ และอนุมัติให้กระทรวงเกษตร จัดซื้อพันธุ์ข้าวแจกจ่ายเกษตรกรโดยไม่คิดมูลค่า จำนวน 9,293.83 ตัน ในวงเงิน 69,703,875 บาท เป็นกรณีเร่งด่วน ภายใน 3 สัปดาห์ และให้เร่งดำเนินการประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้พันธุ์ข้าว ที่เหมาะสมและป้องกันเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลให้เกษตรกรได้ทราบโดยทั่วกันด้วย

วันที่ 14 สิงหาคม 2533 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงพาณิชย์บริจาคข้าวนึ่ง 10% จำนวน 100 ตัน ให้แก่นักกีฬาแคเมอรูน ซึ่งจะเดินทางมาเยือนไทยในเดือน สิงหาคม 2533 และให้กระทรวงพาณิชย์ จัดสรรเงินจากแหล่งเงินทุน ที่มีอยู่มาใช้เป็นค่าใช้จ่าย เพื่อการนี้เป็นกรณีพิเศษ (ค่าข้าว ค่าขนส่ง การส่งมอบ) ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 21 สิงหาคม 2533 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเงินทุนหมุนเวียนโครงการความช่วยเหลือเพื่อเพิ่มผลผลิตอาหารจากรัฐบาลญี่ปุ่นในกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร สำหรับค่าใช้จ่ายในการป้องกันและกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลกับการจัดหาพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือเกษตรกรให้จ่ายจากเงินคงคลัง โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทำความเข้าใจกับ สำนักงานงบประมาณ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ นอกจากนี้ให้กรมส่งเสริมการเกษตรและกรมวิชาการเกษตร เร่งให้ความช่วยเหลือเกษตรกร โดยชี้แจงทำความเข้าใจถึงการใช้อาหารเคมีกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลที่ถูกต้องตามหลักวิชาการและเป็นไปโดยประหยัด

วันที่ 21 สิงหาคม 2533 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รายงานการช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติจากการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ดังนี้ คือการจัดส่งเมล็ดพันธุ์ข้าว จำนวน 10,680 ตัน ได้จัดส่งไปแล้ว จำนวน 5,787.7 ตัน ส่วนที่เหลือคาดว่าจะจัดส่งแล้ว

เสร็จทุกจังหวัด ภายในวันที่ 21 สิงหาคม 2533 และการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวจำนวน 9,293.85 ตัน และมีแผนจัดส่งเมล็ดพันธุ์ ซึ่งจะเริ่มดำเนินการได้ตั้งแต่วันที่ 30 สิงหาคม 2533 และจะแล้วเสร็จทุกจังหวัด ภายในวันที่ 5 กันยายน 2533

วันที่ 31 สิงหาคม 2533 คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ตรวจสอบพันธุ์ข้าวที่ไม่มีคุณภาพที่แจกจ่ายให้เกษตรกร โดยให้ดำเนินการแก้ไขตามอำนาจหน้าที่ โดยด่วน และชี้แจงให้เกษตรกรเข้าใจเกี่ยวกับพันธุ์ข้าวสุพรรณบุรี 60 ที่ไม่มีความต้านทานต่อเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ทางโทรทัศน์ช่อง 9

วันที่ 15 ตุลาคม 2533 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ ขยายข้าวให้แก่รัฐบาลรัสเซีย ซึ่งเป็นไปตามราคาและเงื่อนไขที่ตกลงกัน คือ ซื้อข้าวในราคาตันละ 261 เหรียญสหรัฐอเมริกามีเงื่อนไขการชำระเงินคืน เงินเชื่อ 2 ปี อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 4 ชนิด ข้าวขาว 15% จากจำนวนข้าว 200,000 ตัน ซึ่งมีการส่งมอบในระยะเวลา 3 เดือน เริ่มที่ฤดูข้าวใหม่ คือ พฤศจิกายน ธันวาคม 2533 และมกราคม 2534 ซึ่งจะสามารถดึงราคาข้าวเปลือกให้สูงขึ้น หากไม่ขายข้าว จำนวน 200,000 ตัน เวียดนาม และปากีสถาน อาจถือโอกาสแย่งตลาดไป แต่การขยายข้าวให้รัสเซียตามราคาและเงื่อนไขที่ตกลงกันนั้นจะขาดทุนในระหว่าง 274.6-326.9 ล้านบาท ส่วนการชดเชยนั้นให้กระทรวงพาณิชย์ปิดบัญชีการค้าข้าว หากวงเงินขาดทุนให้เสนอสำนักงานงบประมาณตั้งงบประมาณชดเชยต่อไป

วันที่ 30 ตุลาคม 2533 คณะรัฐมนตรีมีมติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังขอรับเรื่อง ขยายระยะเวลาการผ่อนการนำเข้าข้าวเปลือก ในฤดูผลิตปี 2532/2533 ออกไปอีก 1 เดือน โดยใช้วงเงินชดเชยเพิ่มขึ้นประมาณ 5 ล้านบาท และขอให้กระทรวงพาณิชย์เลื่อนกำหนดการเบิกเงินและปิดบัญชีเงินกู้ เบิกเงินบัญชี ธนาคารกรุงไทย จำกัด ในโครงการรับซื้อและเร่งระบายข้าวส่งออก เพื่อยกระดับราคาข้าว ปี 2532/2533 ออกไป 1 เดือน โดยใช้วงเงินกู้ 1,000 ล้านบาท ไปพิจารณาอีกครั้งหนึ่งแล้วจะเสนอ คณะรัฐมนตรีพิจารณาโดยด่วน

วันที่ 15 มกราคม 2534 คณะรัฐมนตรีมีมติตามที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร (ธ.ก.ส.) รับนำเข้าข้าวเปลือก (เกษตรกรผู้เพื่อบริการจำหน่ายโดยใช้ข้าวเปลือกค้าประกัน) ในอัตรา ร้อยละ 90 ของราคาเป้าหมาย โดยกำหนดราคาเป้าหมายสำหรับข้าวเปลือกเจ้า 5% เท่ากับ 3,800 บาท ส่วนข้าวเปลือกเจ้าชนิดอื่นจะเพิ่มหรือลดลงตามชั้นคุณภาพเกวียนละ 100 บาท โดยมีช่วงเวลารับนำเข้า ข้าวเปลือก และการชำระคืนเงินกู้ต่อ ธ.ก.ส. ดังนี้ ภาคอื่นๆ ยกเว้นภาคใต้ เริ่มรับนำเข้าตั้งแต่ 1 ธันวาคม 2533 ปิดรับนำเข้า 31 มีนาคม 2534 และชำระคืนเงินกู้ให้แล้วเสร็จภายใน 30 กันยายน 2534 ภาคใต้ เริ่มรับนำเข้าตั้งแต่ 1 เมษายน 2534 ปิดรับนำเข้า 31 พฤษภาคม 2534 และชำระคืนเงินกู้ให้แล้วเสร็จภายใน 30 พฤศจิกายน 2534 กับให้ ธ.ก.ส. รับนำเข้าข้าวเปลือกเหนียวจากเกษตรกรในอัตราร้อยละ 90 ของราคาเป้าหมาย โดยกำหนดราคาเป้าหมายเท่ากับ 3,500 บาท สำหรับข้าวเปลือกเหนียวเมล็ดยาว และ 3,200 บาท สำหรับข้าวเปลือกเหนียวเมล็ดสั้น และให้เพิ่มวงเงินโครงการรวบรวมข้าวเปลือกจากเกษตรกรของโครงการเชื่อมโยงการผลิตการตลาดข้าวของสหกรณ์การเกษตร และโครงการรวบรวม ข้าวเปลือกของกลุ่มเกษตรกรอีกโครงการละ 300 ล้านบาท รวมเป็น 600 ล้านบาท โดยให้ใช้แหล่งเงินกู้

จาก ธ.ก.ส. ได้ และรัฐบาลเป็นผู้ชำระดอกเบี้ยตามความเป็นจริงให้แก่ ธ.ก.ส. แทนกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตร ทั้งนี้ หากราคาตลาดข้าวเปลือกตกต่ำกว่าจำนวนเงินที่เกษตรกรได้รับจากการจำหน่ายต่อต้นข้าวเปลือกจาก ธ.ก.ส. ให้รัฐบาลชดเชยภาระการขาดทุนให้แก่เกษตรกรผู้จำหน่ายข้าวเปลือก เท่ากับผลต่างระหว่างราคาตลาดกับจำนวนเงินที่ได้รับจากการจำหน่ายต่อต้นข้าวเปลือกจาก ธ.ก.ส. สำหรับการให้รัฐบาลจัดหาสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำให้แก่เกษตรกรเพื่อลงทุนในการเปลี่ยนพื้นที่ปลูกข้าวที่ไม่เหมาะสม และพื้นที่ปลูกข้าวนาปรังบางส่วนในปีนี้เป็นไปปลูกพืชอื่นเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจที่ตลาดมีความต้องการและให้ผลตอบแทนที่ดีกว่าโดยคิดอัตราดอกเบี้ยสำหรับสินเชื่อระยะสั้นร้อยละ 5 ต่อปี และสินเชื่อระยะยาวร้อยละ 3 ต่อปี ให้กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงพาณิชย์ รับไปพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป และให้กระทรวงพาณิชย์เร่งรับซื้อข้าวสารแทรกแซงราคาจำนวน 2 แสนตันที่ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีแล้ว และนำเข้าเก็บจำนวน 1 แสนตัน ให้แล้วเสร็จในเวลา 30 วัน นอกจากนี้ เห็นชอบให้เร่งสร้างกลไกเพื่อแข่งขันในตลาดโลกตามมาตรการที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ และให้ยกเว้นการเก็บดอกเบี้ยจากเกษตรกรที่ขอกู้เงินเพื่อรอการจำหน่ายเมื่อครบกำหนดโดยให้รัฐบาลรับชดเชยให้แก่ ธ.ก.ส. แทนในวงเงินงบประมาณ 390 ล้านบาท และในส่วนของการใช้จ่ายเพื่อดำเนินการตามมติคณะกรรมการเฉพาะกิจฯ ประกอบด้วย ค่าดอกเบี้ย การชดเชยภาระการขาดทุนที่เกิดจากการดำเนินการค่าขนส่ง และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ให้สำนักงบประมาณจัดงบประมาณชดเชยให้ และอนุมัติให้จัดตั้งกองทุนเพื่อรักษาเสถียรภาพราคาข้าวโดยตั้งไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2535 และมอบให้กระทรวงการคลังรับไปดำเนินการต่อไป

วันที่ 15 มกราคม 2534 คณะรัฐมนตรีมีมติตามที่กระทรวงพาณิชย์ รายงาน 1. กรมการค้าต่างประเทศเข้าแทรกแซงซื้อข้าวสาร 100% ชั้น 2 200,000 ตันโดยองค์การคลังสินค้า กู้เงิน ธ.พาณิชย์ หรือ ธ.ออมสิน 1,500 ล้านบาท กค.ค้าประกันผลขาดทุนรัฐเป็นผู้รับผิดชอบ 2. กระทรวงการคลัง เห็นด้วยกับโครงการรับซื้อและเร่งระบายข้าวส่งออกฯ ป้องกันไม่ให้มียอดหนี้สะสมให้กระทรวงพาณิชย์ เร่งระบายข้าวเก่าที่ค้างออก 3. สำนักงบประมาณ เห็นควรให้องค์การคลังสินค้าเปิดบัญชีเงินกู้เบิกเงินบัญชีคณะรัฐมนตรี มีมติ 1.อนุมัติให้กระทรวงพาณิชย์ โดยกรมการค้าต่างประเทศเข้าแทรกแซงซื้อข้าวสารชนิด 100% ชั้น 2 200,000 ตัน ในราคานาตลาดจากตลาดทั่วไป หรือจากผู้ส่งออกที่มีหลักฐานแสดงว่าเป็นข้าวที่ซื้อใหม่ ให้องค์การคลังสินค้าขยายวงเงินเบิกเงินบัญชีกับธนาคารกรุงไทย 1,500 ล้านบาท กระทรวงการคลัง ค้าประกันผลขาดทุน กระทรวงพาณิชย์ เสนอขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2. กระทรวงพาณิชย์ จัดทำแผนระบายข้าวเก่าที่ค้างและเร่งรัดระบายข้าวที่ซื้อในฤดูการผลิตปีก่อน

วันที่ 15 มกราคม 2534 คณะรัฐมนตรีมีมติตามที่กระทรวงพาณิชย์ ขอให้นำเสนอคณะรัฐมนตรี พิจารณามาตรการเกี่ยวกับการส่งออกและการตั้งระดับราคาข้าวสารเพื่อแก้ไขปัญหาราคาข้าวเปลือกตกต่ำในฤดูการผลิต รวม 3 มาตรการ 1. ขายข้าวรัฐบาลต่อรัฐบาลโดยเงินซื้อดอกเบี้ยต่ำไม่เกิน 2 ปีไม่เกินปีละ 600,000 ตัน 2. ซื้อข้าวสารเก็บสำรองส่งต่างประเทศเพื่อตั้งระดับราคาข้าวภายใน ปริมาณขั้นต้นปีละ 400,000 ตันจัดสรรเงิน 2,600 ล้านบาท 3. ปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน จัดตั้งองค์กรดำเนินงานในเรื่องข้าว ฐานะนิติบุคคลคณะรัฐมนตรีเห็นชอบในหลักการตามที่ พณ.เสนอ ทั้ง 3 มาตรการ

สำหรับการเงินเพื่อดำเนินการตามมาตรการดังกล่าวให้กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง สำนักงานประมาณ รับผิดชอบพิจารณารายละเอียดร่วมกันแล้วดำเนินการต่อไปได้

วันที่ 15 มกราคม 2534 คณะรัฐมนตรีมีมติตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ 1. ขออนุมัติเพิ่มวงเงิน 300 ล้านบาท สำหรับดำเนินการโครงการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือกของกระทรวงมหาดไทย ฤดูการผลิตปี 2533/34 2. ขอความเห็นชอบให้จัดสรรงบประมาณให้ กระทรวงมหาดไทย เป็นงบบริหารโครงการในอัตราร้อยละ 3 ของงบดำเนินการคณะรัฐมนตรี ลงมติอนุมัติตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เสนอทั้ง 2 ข้อ สำหรับแหล่งเงินที่จะใช้ตามข้อ 1 ให้ กระทรวงมหาดไทย และ กระทรวงการคลัง รับผิดชอบร่วมกัน

วันที่ 22 มกราคม 2534 คณะรัฐมนตรีมีมติตามที่กระทรวงมหาดไทยขออนุมัติเพิ่มวงเงินเพิ่มเติม 300 ล้านบาท เพื่อดำเนินการตามโครงการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือกฯ ซึ่ง คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2534 ให้กระทรวงมหาดไทยทำความเข้าใจกับกระทรวงการคลัง เรื่องวงเงิน กระทรวงการคลัง รายงานว่าการจัดสรรวงเงินโดยวิธีการให้กรมการปกครองกู้เงิน 300 ล้านบาท จากธนาคารกรุงไทย ไม่สามารถกระทำได้ เห็นควรให้ กระทรวงมหาดไทยกู้ยืมจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรในขั้นต้น 100 ล้านบาท และ ถ้าหากกองทุนฯ มีเงินเพิ่มเติมคงเหลือก็จะได้พิจารณาจัดสรรเพิ่มเติมให้ครบ 300 ล้านบาท คณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้ว 1. เห็นชอบตามความเห็นของกระทรวงการคลังโดยให้กระทรวงมหาดไทย กู้ยืมเงินจากกองทุนฯ ในขั้นต้น 100 ล้านบาท หากมีเงินเพิ่มเติมให้จัดสรรให้ครบ 300 ล้านบาท 2. ครม.มีข้อสังเกตว่าการแทรกแซงฯ ควรเน้นทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือและถ้าราคาข้าวสูงขึ้น ควรระงับการดำเนินการตามโครงการแทรกแซงฯ ดังกล่าว

วันที่ 17 ธันวาคม 2534 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้รับชดเชยผลขาดทุนของโครงการรับซื้อข้าวเปลือกพยุหะราคาปี 2522/2523 ตามที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจรับรองแล้ว ให้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกรจ่ายเงิน จำนวน 239,479.74 บาท ให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ต่อไปตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2535 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้กระทรวงพาณิชย์ขายข้าวแก่สหพันธ์รัฐรัสเซีย โดยการให้สินเชื่อข้าว ค่าขนส่งและค่าประกันภัยตามสัญญาขายข้าวให้รัสเซียในรูปเงินเชื่อ และอนุมัติให้องค์การคลังสินค้ากู้เงินจำนวน 170 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในอัตราร้อยละ 7.75 ต่อปี กับให้องค์การฯ เป็นผู้ลงนามในสัญญากู้เงิน โดยให้กระทรวงการคลังเป็นผู้ค้ำประกันเงินกู้ และเห็นชอบแนวทางการจัดหาแหล่งเงินตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ และมอบหมายให้กระทรวงการต่างประเทศดำเนินการในเรื่องกรอบความตกลงการให้ความช่วยเหลือของประเทศไทยแก่สหพันธ์รัฐรัสเซียในภาพรวม

วันที่ 12 มกราคม 2536 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จำนวน 1,000 ล้านบาท (งบกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จำนวน 750 ล้านบาท และงบเงินกองทุนหมุนเวียนสำหรับอุดหนุนเกษตรกรในการหาปัจจัยการผลิต ตามโครงการความช่วยเหลือเพื่อเพิ่มผลผลิตทางอาหารจากรัฐบาลญี่ปุ่น จำนวน 250 ล้านบาท) โดยไม่เสียดอกเบี้ยเพื่อดำเนินการตามโครงการเชื่อมโยงสินเชื่อเพื่อการผลิตและบริการตลาดข้าวของสหกรณ์ปีการผลิต 2535/36 กำหนดชำระคืนภายใน 1 ปี

วันที่ 12 มกราคม 2536 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจัดสรรเงินงบประมาณ งบกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2536 จำนวน 360 ล้านบาท ให้กระทรวงมหาดไทย เพื่อนำไปดำเนินการตาม โครงการแทรกแซงราคาข้าวเปลือกตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2536 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานสถานการณ์ข้าว เกี่ยวกับ ราคาข้าวยังทรงตัวและมีแนวโน้มไม่ค่อยดี เพราะสาธารณรัฐประชาชนจีนได้เริ่มระบายข้าวคุณภาพต่ำ ออกมาสู่ตลาด โดยขายในราคาต่ำกว่าสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม การจำหน่ายข้าวในระยะนี้ควร จะเปลี่ยนเป้าหมาย เนื่องจากดูตัวเลขจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแล้ว ปรากฏว่าการ จำหน่ายได้เน้นไปที่ภาคอีสานมากกว่าภาคอื่น และขณะนี้ข้าวภาคอีสานราคาสูง จึงให้รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการคลังพิจารณาปรับเป้าหมายการจำหน่ายข้าวโดยเน้นทางภาคกลางให้มากขึ้นเพื่อจะได้บรรเทา ความเดือดร้อนของเกษตรกรภาคกลาง ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2536 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ทบวณมติคณะรัฐมนตรี เมื่อ วันที่ 29 ธันวาคม 2535 เรื่อง สหพันธ์รัฐสเซียขอปรับราคาและขยายเวลารับมอบข้าว และให้มอบข้าวที่ ซื้อเพิ่ม 50,000 ตัน ตามสัญญาปี 2535 ได้และอนุมัติผ่อนผันขยายเวลารับมอบข้าวตามสัญญาปี 2535 ออกไปถึงเดือน มีนาคม 2536 โดยกระทรวงการคลังขยายเวลาค้าประกันตามการขยายเวลารับมอบ ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 30 มีนาคม 2536 คณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้รองนายกรัฐมนตรี ทั้ง 4 ท่าน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวง พณิชย์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ร่วมกันพิจารณาเรื่องการแก้ไขปัญหาข้าวนาปรัง ฤดูกาลผลิตปี 2536 และเมื่อได้ข้อยุติประการใดอนุมัติให้ดำเนินการต่อไปได้

วันที่ 27 เมษายน 2536 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติผ่อนผันการขยายเวลารับมอบข้าวของ สหพันธ์รัฐสเซียตามสัญญาปี 2535 ออกไปถึงเดือนพฤษภาคม 2536 โดยให้กระทรวงการคลังขยายเวลา ค้าประกันตามการขยายเวลาส่งมอบด้วยตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 11 พฤษภาคม 2536 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการของแผนส่งเสริมการผลิต ข้าว ปี 2537-2541 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทำความ ตกลงกับสำนักงบประมาณในรายละเอียดเกี่ยวกับงบประมาณที่จะเสนอขอตั้งในงบประมาณ 2537 ให้มี ความสอดคล้องกับแผนงานและโครงการต่างๆ ต่อไป

วันที่ 11 พฤษภาคม 2536 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของ ธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและการแทรกแซงราคาข้าวนาปรัง ฤดูกาลผลิต ปี 2536 ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 18 พฤษภาคม 2536 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบสรุปผลการประชุมเพื่อแก้ไข ปัญหาราคาข้าว เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2536 อนึ่งที่ประชุมเห็นว่าอาจจะต้องนำข้อเสนอทั้งหมดหรือ บางส่วนไปใช้ร่วมกันเพื่อป้องกันเกิดผลต่อการยกระดับราคาข้าวในการช่วยเหลือเกษตรกรตามควรแก่กรณี

ในการนี้ท่านนายกรัฐมนตรีรับว่าจะนำข้อคิดเห็นของผู้ส่งออกที่เป็นประโยชน์ไปประกอบในการพิจารณาแก้ไขปัญหาการค้าข้าวของรัฐบาลโดยเร่งด่วนต่อไป ตามที่คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการค้าข้าวเสนอ

วันที่ 1 มิถุนายน 2536 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบปัญหาโรคไหม้คอรวงข้าว ที่จังหวัดเชียงใหม่ ว่าจะดำเนินการแจกจ่ายข้าวสารเหนียวให้แก่เกษตรกรคนละ 19.8 กิโลกรัม ในพื้นที่ 14 อำเภอ 3 กิ่งอำเภอ ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ

วันที่ 8 มิถุนายน 2536 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การคลังสินค้า กระทรวงพาณิชย์ รับซื้อข้าวขาว 5% และ 100% ที่สีจากข้าวนาปรังในฤดูการผลิต 2535/2536 จำนวนไม่เกิน 100,000 ตัน จากสหกรณ์ สถาบันเกษตรกรและโรงสี โดยสหกรณ์สถาบันเกษตรกร และโรงสีผู้ขายต้องรับเงื่อนไขในการรับซื้อข้าวนาปรังจากชาวนาที่ขึ้นทะเบียนต่อทางราชการไว้ในราคา ปริมาณ และคุณภาพที่กำหนดเพื่อให้ราคาข้าวเปลือกนาปรังสูงขึ้นจนถึงระดับ 3,000 บาท ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 8 มิถุนายน 2536 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรจำหน่ายข้าวสารของโครงการให้แก่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี ตามเงื่อนไขที่เสนอซื้อได้โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีไปดำเนินการดังนี้ คือ ควรเจรจาในเรื่องอัตราดอกเบี้ยโดยกำหนดเงื่อนไขในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 ต่อปี หรือ LIBOR RATE + 1% ไว้ในสัญญาด้วย และควรเจรจาเพื่อแลกเปลี่ยนข้าวสารและปลายข้าวเอวันเลิสกับปุ๋ยในวงเงินเท่ากัน และกำหนดส่งมอบภายในระยะเวลาที่เร็วกว่าที่กำหนดไว้ในเงื่อนไขการชำระเงิน เมื่อองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรได้รับชำระเงินค่าข้าวตามเงื่อนไขการขายทั้งหมดแล้วให้นำเงินไปชำระหนี้เงินกู้แก่ธนาคารกรุงไทย จำกัด ต่อไป

วันที่ 22 มิถุนายน 2536 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นควรให้ความเห็นชอบในหลักการของโครงการระบายข้าวเปลือกนาปีปี ธ.ก.ส. รับจำนำไว้ สำหรับปีการผลิต 2535/2536 และอนุมัติ ให้ดำเนินการตามที่ปลัดกระทรวงการคลังเสนอ โดยมอบให้ ธ.ก.ส. เป็นตัวแทนของรัฐบาลเพื่อดำเนินการตามโครงการดังกล่าวสำหรับค่าใช้จ่ายที่รัฐบาลจะต้องชดเชยตามโครงการให้เป็นไปตามที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบรับรองแล้ว ทั้งนี้ให้กระทรวงการคลัง (ธ.ก.ส.) รับความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจในข้อ 1 ไปดำเนินการด้วยและเห็นควรให้กระทรวงพาณิชย์รับความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ ในข้อ 2 ไปดำเนินการ แล้วรายงานผลให้คณะรัฐมนตรีทราบ ตามที่คณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจเสนอ

วันที่ 29 มิถุนายน 2536 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร กู้เงินโครงการแทรกแซงราคาข้าวนาปรังฤดูการผลิตปี 2536 จากธนาคารแห่งประเทศไทย ผ่านธนาคารกรุงไทย จำกัด ในวงเงิน 2,500 ล้านบาท อัตราดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ 5.0 ต่อปี และกู้เงินจากธนาคารกรุงไทย จำกัด เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกร จำนวน 200 ล้านบาท ในอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำสุดเป็นกรณีพิเศษโดยให้กระทรวงการคลังค้ำประกันเงินกู้ทั้งจำนวน 2,700 ล้านบาท ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรออกตัวสัญญาใช้เงิน อัตราดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ 5.0 ต่อปี และให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรได้รับเงินชดเชยจากกองทุนรวม เพื่อช่วยเหลือให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรได้รับเงินชดเชยจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 29 มิถุนายน 2536 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้องค์การคลังสินค้ากู้ยืมเงินจากธนาคารกรุงไทย จำกัด โดยการออกตั๋วสัญญาในวงเงิน 400 ล้านบาท อัตราดอกเบี้ยไม่เกิน 8 % และให้กระทรวงการคลังเป็นผู้ค้ำประกันเงินกู้ ตามที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายไชยยศ สะสมทรัพย์) เสนอ

วันที่ 13 กรกฎาคม 2536 คณะรัฐมนตรีมีมติให้องค์การคลังสินค้ากู้เงินจากธนาคารกรุงไทย จำกัด โดยออกตั๋วสัญญาใช้เงินในวงเงิน 400 ล้านบาท เพื่อดำเนินการโครงการรับซื้อข้าวคุณภาพต่ำเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร และให้ธนาคารแห่งประเทศไทย และธนาคารกรุงไทย จำกัด คิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ตามที่กระทรวงพาณิชย์ เสนอ และให้กระทรวงพาณิชย์รายงานผลการดำเนินการตามโครงการฯ ให้คณะรัฐมนตรีทราบด้วย

วันที่ 20 กรกฎาคม 2536 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงพาณิชย์ โดยองค์การคลังสินค้าเป็นผู้กู้เงินจากธนาคารกรุงไทย จำกัด จำนวน 1,600 ล้านบาท เพื่อชำระค่าข้าวที่จะส่งมอบให้รัฐบาลสาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน ในรูปตั๋วสัญญาใช้เงินเพื่อธนาคารฯ สามารถจะนำตั๋วสัญญาใช้เงินดังกล่าวไปขอรับการสนับสนุนทางการเงินจากธนาคารแห่งประเทศไทย ตามระเบียบธนาคารแห่งประเทศไทย ว่าด้วยการรับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออก พ.ศ. 2531 ซึ่งจะมีผลให้ธนาคารฯ สามารถคิดดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราที่ดีแก่องค์การคลังสินค้าได้ สำหรับในช่วงที่กระทรวงพาณิชย์ยังไม่ได้รับชำระคืนจากรัฐบาลสาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน ให้สำนักงานประมาณตั้งงบประมาณชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ยในโอกาสแรก ส่วนเงินที่จะได้รับชำระคืนจากการขายข้าวพร้อมดอกเบี้ยจากรัฐบาลสาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน ให้กระทรวงพาณิชย์นำส่งเข้าเป็นรายได้แผ่นดินทั้งหมด และให้กระทรวงการคลังจัดทำบัญชีรายละเอียดในการดำเนินการในเรื่องนี้ เสนอคณะรัฐมนตรีทราบด้วย

วันที่ 31 สิงหาคม 2536 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ยกเลิกคณะกรรมการพิจารณารับซื้อข้าวเข้าเก็บและเร่งระบายข้าวส่งออก หรือคณะกรรมการ 8 คน (ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 231/2535 ลงวันที่ 6 พฤศจิกายน 2535) พร้อมทั้งให้มอบงานของคณะกรรมการพิจารณารับซื้อข้าวเข้าเก็บฯ ทั้งหมดให้คณะกรรมการนโยบายข้าวรับไปดำเนินการ กับให้โอนอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องข้าวของคณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร ไปให้คณะกรรมการนโยบายข้าว เว้นแต่เรื่องการจัดสรรเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ตามที่สำนักนายกรัฐมนตรีเสนอ

วันที่ 26 ตุลาคม 2536 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานผลการดำเนินการให้รัฐบาลใช้มาตรการช่วยเหลือชาวนาขายข้าวนาปรัง ให้ได้ตันละ 3,000 บาท ตามที่กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 4 มกราคม 2537 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการรับซื้อข้าวคุณภาพต่ำเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรตามที่กระทรวงพาณิชย์ เสนอ โดยให้กระทรวงพาณิชย์จัดทำข้อมูลเพิ่มเติมเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบถึงการดำเนินงานตามโครงการฯ ว่าช่วยให้เกษตรกรขายข้าวเปลือกได้ในราคาที่สูงขึ้นโดยเฉลี่ยเท่าใด ปรากฏผลขาดทุนเท่าใด และมีวิธีการและแนวทางในการชดเชยผลขาดทุนอย่างไร

วันที่ 18 มกราคม 2537 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ธนาคารกรุงไทย จำกัด ขยายเวลาการให้กู้ออกไปอีก 1 ปี โดยการออกตั๋วสัญญาใช้เงินฉบับใหม่ วงเงิน 1,282,186,400 บาท ตามเงื่อนไขเดิม

ของข้อตกลงสนับสนุนทางการเงิน โครงการขายข้าวให้รัฐบาลรัสเซีย ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ โดยนำ ดอกเบี้ยเงินกู้ค้างชำระทบรวมไปก่อน หากกระทรวงพาณิชย์ได้รับชำระหนี้ก็ให้กระทรวงพาณิชย์นำไปชำระ ให้ธนาคารกรุงไทย จำกัด เพื่อลดยอดเงินในตั๋วสัญญาใช้เงินลงให้เหลือหน้าเท่าที่เป็นอยู่จริง และอนุมัติ ให้กระทรวงการคลังเป็นผู้ค้ำประกันเงินกู้รวมทั้งดอกเบี้ยจากการกู้เงินดังกล่าว

วันที่ 8 มีนาคม 2537 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้จัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าว (กนช.) เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2537 และตามมติคณะกรรมการ สงเคราะห์เกษตรกร เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2537 และให้ดำเนินการต่อไปได้ ตามที่กระทรวงเกษตรและ สหกรณ์เสนอ

วันที่ 19 เมษายน 2537 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็น เจ้าภาพจัดการประชุมกลุ่มระหว่างรัฐบาลเรื่องข้าว ครั้งที่ 37 ในประเทศไทย ระหว่างวันที่ 28 พฤศจิกายน - 2 ธันวาคม 2537 รวม 5 วัน ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เสนอ สำหรับค่าใช้จ่ายให้เป็นไปตาม ความเห็นของสำนักงบประมาณ

วันที่ 28 มิถุนายน 2537 คณะรัฐมนตรีมีมติในหลักการให้ธนาคารกรุงไทย จำกัด ขยายระยะเวลาเงินออกไปอีก 1 ปี โดยให้นำดอกเบี้ยเงินกู้ค้างชำระตามตั๋วสัญญาใช้เงินแต่ละฉบับที่ครบ กำหนดไปทบรวมเป็นต้นเงินกู้ ตามเงื่อนไขเดิมของข้อตกลงสนับสนุนทางการเงินโครงการขายข้าวให้รัฐบาล สหพันธรัฐรัสเซีย โดยคิดดอกเบี้ยไม่สูงกว่าอัตรา PRIME RATE ของธนาคารชั้นนำในประเทศ สหรัฐอเมริกา และอนุมัติให้กระทรวงการคลังค้ำประกันเงินกู้รวมทั้งดอกเบี้ยจากการกู้เงินฯ ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ หากกระทรวงพาณิชย์ได้รับชำระหนี้ก่อนครบกำหนด ก็ให้กระทรวงพาณิชย์นำไปชำระให้แก่ ธนาคารกรุงไทย จำกัด ได้

วันที่ 5 กรกฎาคม 2537 คณะรัฐมนตรีมีมติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรและ องค์การคลังสินค้า กู้ยืมเงินอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5 ต่อปี ในวงเงินรวมไม่เกิน 1,320 ล้านบาท จากธนาคาร แห่งประเทศไทย โดยวิธีการรับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงิน และกระทรวงการคลังเป็นผู้ค้ำประกัน และให้ธนาคารฯ รับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินจากองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรและองค์การคลังสินค้า ภายในเดือนธันวาคม 2537 (เนื่องจากระยะเวลาดำเนินการรับซื้อข้าวสารเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - ตุลาคม 2537) และในกรณีที่ องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรและองค์การคลังสินค้าได้ขายข้าวสารไปแล้ว แต่ยังไม่ได้รับชำระเงินครบถ้วนให้ ธนาคารแห่งประเทศไทยขยายระยะเวลารับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินให้ต่อไปอีกจนกว่าจะได้รับการชำระหนี้ ครบถ้วน ตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าว ตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายอานวย วีรรณ) ประธาน คณะกรรมการนโยบายข้าวเสนอและให้ดำเนินการต่อไปได้

วันที่ 30 สิงหาคม 2537 คณะรัฐมนตรีมีมติให้สำนักงบประมาณดำเนินการจัดสรร งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2538 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือ จำเป็น จำนวน 7,320,725.58 บาท เพื่อจ่ายเป็นค่าต้นเงินกู้และดอกเบี้ยแทนเกษตรกรชดเชยแก่ ธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจากผลที่ธนาคารฯ ได้ดำเนินการตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือก สำหรับฤดูกาลผลิตข้าวนาปีประจำปีการผลิต 2529/2530 ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

วันที่ 24 มกราคม 2538 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการให้ตอบรับค่าปริมาณสูงสุดของสารพิษตกค้างในข้าว (MRLs) 5 ค่า แบบ Free Distribution แต่ให้รอการตอบ Codex ไว้ก่อนตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ร่วมกันพิจารณาดำเนินการตามข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีต่อไปด้วย

วันที่ 24 มกราคม 2538 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ที่ได้รับความเสียหายจากการระบาดของโรคไหม้ระยะคอร์วงข้าว ในฤดูการผลิตข้าวนาปี 2535/2536 และยังไม่ได้รับการชดเชยค่าดอกเบี้ยจากรัฐบาล ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ ภายในวงเงิน 4,206,214.75 บาท โดยให้กระทรวงการคลังทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ เพื่อใช้เงินงบประมาณสำหรับชดเชยรายได้ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ให้แก่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่เหลืออยู่ ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ

วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2538 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้กรมส่งเสริมการเกษตรเพื่อดำเนินการตามโครงการเก็บข้าวเปลือกของกลุ่มเกษตรกร ปีการผลิต 2537/38 และให้กรมส่งเสริมสหกรณ์เพื่อดำเนินการตามโครงการเชื่อมโยงสินเชื่อเพื่อการผลิตและบริการตลาดข้าวของสหกรณ์ ปีการผลิต 2537/38 ตามมติคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกร ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้รับข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีไปพิจารณาดำเนินการด้วย

วันที่ 17 กันยายน 2539 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้เอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรไทยประจำสหภาพยุโรป เป็นผู้แทนฝ่ายไทยในการลงนามความตกลงระหว่างไทย-สหภาพยุโรปจากกรณีพิพาทเรื่องราคานำเข้าข้าว ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 12 พฤศจิกายน 2539 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจัดสรรเงินยืมโดยไม่มีดอกเบี้ยจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จำนวน 200 ล้านบาท ให้กรมส่งเสริมการเกษตรเพื่อดำเนินการตามโครงการเก็บข้าวเปลือกของกลุ่มเกษตรกรปีการผลิต 2539/40, โครงการเชื่อมโยงสินเชื่อการผลิตและบริการตลาดข้าวของสหกรณ์ ปีการผลิต 2539/40, โครงการพัฒนาธุรกิจตลาดกลางของสหกรณ์ ปีการผลิต 2539/40 และค่าใช้จ่ายสำหรับปฏิบัติงาน กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2540 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 29 เมษายน 2540 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจัดสรรเงินจ่ายจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จำนวน 1.3 ล้านบาท ให้กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เพื่อดำเนินการตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการต่างๆ เพื่อรักษาระดับราคาข้าว ปี 2539/40 โดยให้ใช้จ่ายได้เฉพาะในหมวดเงินเดือน

วันที่ 17 มิถุนายน 2540 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ ขยายเวลาการชำระหนี้เงินยืมกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรตามโครงการเชื่อมโยงสินเชื่อเพื่อการผลิตและบริการตลาดข้าวของสหกรณ์ (สหกรณ์การเกษตรเมืองศรีสะเกษ สหกรณ์การเกษตรเมืองเพชรบูรณ์ และสหกรณ์การเกษตรวัดโบสถ์ จำกัด) ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เสนอ

วันที่ 21 เมษายน 2541 คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเรื่อง การเตรียมการช่วยเหลือเกษตรกรสภาวะภัยแล้งปี พ.ศ. 2541 มีมติ ดังนี้ 1. อนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2541 งบกลางรายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นให้กรมชลประทานเพื่อเป็นค่าปฏิบัติการเครื่องสูบน้ำและรถยนต์บรรทุกน้ำ โดยให้ทำความตกลงในรายละเอียดกับสำนักงบประมาณ ทั้งนี้ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอตั้งงบประมาณสำหรับทั้ง 2 รายการในปีต่อไป ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ 2. อนุมัติหลักการให้กรมส่งเสริมการเกษตรจัดเตรียมพันธุ์ข้าวและวัสดุเคมี ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เสนอ โดยคำนึงถึงคุณภาพปริมาณและความเหมาะสมของพื้นที่ นอกจากนี้ให้สำรวจพื้นที่ที่ได้รับความเสียหายจริง และส่งสำนักงบประมาณเพื่อจัดสรรงบประมาณตามความเหมาะสมและจำเป็น 3. ในการจัดทำแผนหลวงในภาคใต้ ให้พิจารณาพื้นที่จังหวัดสงขลาด้วย

วันที่ 10 สิงหาคม 2542 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีว่าด้วยนโยบายเศรษฐกิจ คือ รัฐบาลเรื่องการขายข้าวและยางพาราให้สาธารณรัฐประชาชนจีน ตามที่ปลัดกระทรวงพาณิชย์เสนอ (สรุปได้ว่า ขณะนี้สาธารณรัฐประชาชนจีนได้ประกาศโควตาการซื้อข้าวหอมมะลิจากไทยแล้ว ซึ่งกระทรวงพาณิชย์ได้แจ้งให้สมาคมผู้ส่งออกข้าวต่างประเทศดำเนินการติดต่อโดยตรงกับสาธารณรัฐประชาชนจีนแล้ว นอกจากนี้ได้ประกาศที่จะรับซื้อยางพาราในจำนวน 400,000 ตัน ซึ่งรวมถึงจำนวน 100,000 ตัน ที่จะรับซื้อจากไทยด้วย โดยกระทรวงพาณิชย์ได้ประสานกับปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกรมวิชาการเกษตร เพื่อจัดหาบริษัทเอกชนของสาธารณรัฐประชาชนจีน ในมณฑลต่างๆ ที่ดำเนินกิจการนำเข้าเพื่อรับซื้อยางพาราของไทยแล้ว สำหรับยางพาราอีกจำนวน 300,000 ตัน สาธารณรัฐประชาชนจีนประกาศจะรับซื้อเป็นการทั่วไป โดยคู่แข่งที่สำคัญของไทย คือ ประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย ซึ่งอินโดนีเซียได้เสนอขายในราคาต่ำ โดยในเรื่องนี้กระทรวงพาณิชย์จะได้รับแต่งตั้งคณะผู้แทนไปเจรจากับสาธารณรัฐประชาชนจีนโดยเร็วต่อไป) และให้กระทรวงพาณิชย์และกระทรวงเกษตรฯ รับไปดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

วันที่ 24 ตุลาคม 2543 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจัดสรรเงินยืมโดยไม่มีดอกเบี้ยจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จำนวน 100 ล้านบาท ให้กรมส่งเสริมการเกษตรเพื่อดำเนินการตามโครงการการเก็บข้าวเปลือกของกลุ่มเกษตรกร ปีการผลิต 2543/2544 กับให้จัดสรรเงินยืมโดยไม่มีดอกเบี้ยจากกองทุนฯ จำนวน 1,000 ล้านบาท ให้กรมส่งเสริมสหกรณ์เพื่อดำเนินการตามโครงการเชื่อมโยงสินเชื่อเพื่อการผลิตและบริการตลาดข้าวของสหกรณ์ ปีการผลิต 2543/2544 และให้ดำเนินการต่อไปได้ ตามมติคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกร ทั้ง 2 โครงการ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้ความเห็นของกระทรวงการคลัง (เกี่ยวกับการจัดสรรเงินยืมโดยไม่มีดอกเบี้ยของกองทุนฯ ควรให้ความช่วยเหลือเฉพาะกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์ที่นำเงินกองทุนฯ ไปดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกองทุนฯ และวัตถุประสงค์ของโครงการเท่านั้น) ไปดำเนินการด้วย และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เร่งรัดให้หน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานตามโครงการต่างๆ ที่ได้รับจัดสรรเงินจากกองทุนฯ ติดตามให้กลุ่มเกษตรกรที่ยืมเงินไป ส่งคืนกองทุนฯ โดยเร็วด้วย

วันที่ 12 ธันวาคม 2543 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงการคลังรายงานผลการประเมินโครงการรับจำนำผลผลิตทาง การเกษตรในโครงการรับจำนำข้าวโพด และโครงการรับจำนำ

ข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2541/ 2542 ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) โดยโครงการรับจำนำข้าวโพด ปีการผลิต 2541/2542 เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจและต้องการให้มีโครงการรับจำนำข้าวโพดทุกปี เนื่องจากโครงการดังกล่าวสามารถช่วยยกระดับราคาของข้าวโพดได้ในระดับหนึ่ง และทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ในส่วนของโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2541/2542 พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการขายข้าวหลังจากจำนำได้ราคาต่ำกว่าการขายข้าวช่วงเก็บเกี่ยว นั้น มีสาเหตุ มาจากราคาข้าวในท้องตลาดมีราคาตกต่ำลงแต่เกษตรกรส่วนใหญ่ยังเห็นว่า โครงการรับจำนำข้าวเปลือกเป็นโครงการที่มีประโยชน์ เนื่องจากเกษตรกรที่จำนำข้าวเปลือกสามารถนำเงินไปเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือนในช่วงรอราคา ดังนั้นจึงเห็นควรให้มีการดำเนินการทุกปี

วันที่ 16 มกราคม 2544 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง และส่วนราชการต่างๆ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติธรรมชาติพิจารณาจัดลำดับความสำคัญตามความจำเป็นเร่งด่วนตามแผนการดำเนินงานประจำปี พ.ศ. 2544 อย่างรอบคอบ และให้พิจารณาใช้จ่ายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2544 เพื่อนำไปช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในโอกาสแรก โดยให้ตกลงในรายละเอียดกับสำนักงานงบประมาณในกรณีที่จะเบิกจ่ายจริงต่อไป สำหรับกรณีการจัดหาปัจจัยการผลิตเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบภัยจากพายุ "เกมี" ร่องความกดอากาศต่ำ "มาเรีย" "หวู่คง" และอุทกภัยภาคใต้ในการจัดหาพันธุ์พืช (เมล็ดพันธุ์ข้าวและพืชอายุสั้น) และปุ๋ยเคมี โดยก่อนนี้ผู้กักขังงบประมาณก่อนได้รับเงินประจำงวดตามมูลค่าเท่าที่จ่ายจริงนั้น เป็นกรณีที่อยู่ในหลักการที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ขอคณะรัฐมนตรีในการปรับปรุงแนวทางการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2543 อนุมัติหลักการตามที่กระทรวงเกษตรฯ เสนอแล้ว นอกจากนี้ เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณเพื่อฟื้นฟูความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วันที่ 23 มกราคม 2544 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบมติคณะกรรมการบริหารจัดการโครงการเงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างภาคเกษตรเกี่ยวกับแผนพัฒนาคุณภาพสินค้าและการจัดการผลผลิตของสถาบันเกษตรกร ซึ่งมีมติอนุมัติในหลักการในเรื่องการขอเพิ่มเติมพื้นที่ดำเนินการภายใต้โครงการย่อยการพัฒนาการผลิตและการตลาดข้าว/พืชไร่ รวมทั้งโครงการผลิตนมพาสเจอร์ไรส์ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้ดำเนินการต่อไปได้ ส่วนมติคณะกรรมการบริหารจัดการโครงการเงินกู้ฯ ซึ่งอนุมัติในหลักการโครงการจัดรูปที่ดินปี พ.ศ. 2544 พื้นที่ 35,355 ไร่ วงเงิน 217.68 ล้านบาท นั้น ให้กระทรวงเกษตรฯ ดำเนินการจัดทำประเมินผลการดำเนินการโครงการดังกล่าว เพื่ออีกครั้งหนึ่ง โดยให้คณะกรรมการบริหารจัดการโครงการเงินกู้ฯ มีอำนาจพิจารณาเห็นชอบการปรับเปลี่ยนพื้นที่ดำเนินการของโครงการที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว ทั้งนี้ ให้นำรายงานคณะรัฐมนตรีทราบด้วย

วันที่ 30 ตุลาคม 2544 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงการคลังรายงานผลการดำเนินงานโครงการรับจำนำผลิตผลการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2544 รวม 11 โครงการ ได้แก่ โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2542/2543 และ ปี 2543/2544 โครงการรับจำนำข้าวสาร ปีการผลิต 2542/2543 และ ปี 2543/2544

โครงการรับจำนำแป้งมันสำปะหลังและมันสำปะหลังอัดเม็ด ปีการผลิต 2542/2543 โครงการจงใจให้เกษตรกรชะลอการขุดหัวมันสำปะหลัง ปีการผลิต 2542/2543 โครงการรับจำนำผลิตภัณท์มันสำปะหลัง ปี 2543/2544 โครงการรับจำนำเมล็ดกาแฟ ปี 2542/2543 โครงการรับจำนำลำไยอบแห้ง ปี 2543 โครงการรับจำนำข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2543/2544 และโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปีการผลิต 2544

วันที่ 20 พฤศจิกายน 2544 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์รายงาน เรื่อง การพัฒนาพันธุ์ข้าวหอมมะลิของนักวิจัยอเมริกัน ซึ่งกระทรวงพาณิชย์ได้กำหนดแนวทางดำเนินการ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้มีหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรของสหรัฐฯ และเอกอัครราชทูตสหรัฐฯ ประจำประเทศไทย เพื่อชี้แจงกรณีการทำการวิจัย พันธุ์ข้าวหอมมะลิตั้งกล่าว นอกจากเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องแล้ว ยังเป็นการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม เพราะจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อการผลิตและการส่งออกข้าวของไทยโดยตรง และได้มอบหมายให้สำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศ ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ติดตามความคืบหน้าของผลการวิจัยและกระบวนการในการจดทะเบียนพันธุ์พืชของนักวิจัยดังกล่าวอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ซึ่งหากเจ้าของงานวิจัย ยื่นคำร้องขอจดทะเบียน ณ ที่ใด สำนักงานฯ จะต้องรีบยื่นเรื่องคัดค้านในทุกโอกาสโดยเร็วที่สุด ทั้งนี้ กรมการค้าต่างประเทศจะเร่งรัดการจดทะเบียนเครื่องหมายรับรองข้าวหอมมะลิไทย โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกาเพื่อให้เสร็จสิ้นโดยเร็วที่สุด และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เครื่องหมายรับรองข้าวหอมมะลิไทย ให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางยิ่งขึ้น

วันที่ 8 มกราคม 2545 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการแก้ไขปัญหาราคาพืชเกษตรตกต่ำ โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับไปพิจารณาร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ กรณีปัญหาการดำเนินการตามโครงการรับจำนำข้าว ที่อำเภอสนป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีโรงสีเข้าร่วมโครงการเพียงแห่งเดียว และเกษตรกรไม่สามารถจำนำข้าวเปลือกได้ รวมทั้งพิจารณาแก้ไขปัญหาค่าราคาข้าวโพดในประเทศมีราคาตกต่ำ ทั้งๆ ที่ปริมาณผลผลิตข้าวโพดในแต่ละปีมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด และยังต้องนำเข้าจากต่างประเทศเพิ่มเติมมาโดยตลอด และให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรฯ รับไปพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในการดำเนินการโครงการแทรกแซงตลาดยางพารา โดยเฉพาะปัญหาเรื่องจุดรับซื้อยางมีไม่เพียงพอและไม่สะดวก ทำให้มีพ่อค้าคนกลางฉวยโอกาสรับซื้อยางจากเกษตรกรในราคาต่ำ และนำมาขายในราคาแทรกแซง สำหรับปัญหาการประพัตมิชอบในโครงการแทรกแซงตลาดยางพารา ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติมอบให้กระทรวงเกษตรฯ รับไปตรวจสอบหรือสอบสวนการดำเนินงานและข้อเท็จจริงในการซื้อขายยางพาราตามโครงการฯ ขององค์การสวนยางที่ผ่านมาว่ามีความถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลที่ต้องการสร้างเสถียรภาพราคา

วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2545 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงการคลังรายงาน ผลการดำเนินงานโครงการรับจำนำผลิตผลการเกษตร ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ณ วันที่ 30 กันยายน 2544 จำนวน 11 โครงการ ประกอบด้วย โครงการรับจำนำลำไยอบแห้ง ปี 2543 โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปีการผลิต 2544 โครงการรับจำนำเมล็ดกาแฟ ปี 2542/2543 โครงการรับจำนำผลิตภัณท์มันสำปะหลัง ปี 2543/2544 โครงการจงใจให้เกษตรกรชะลอการขุดหัวมันสำปะหลัง

ปีการผลิต 2542/2543 โครงการรับจำนำข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2543/2544 โครงการรับจำนำแป้งมันสำปะหลัง และมันสำปะหลังอัดเม็ด ปีการผลิต 2542/2543 โครงการรับจำนำข้าวสาร ปีการผลิต 2543/2544 โครงการรับจำนำข้าวสาร ปีการผลิต 2542/2543 โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2543/2544 และโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2542/2543

วันที่ 12 มีนาคม 2545 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์รายงานมาตรการแก้ไขปัญหาราคาข้าวนาปี ปี 2544/45 ไตรมาสที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2544) ซึ่งคณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) มีมติเห็นชอบและอนุมัติให้ดำเนินมาตรการแก้ไขปัญหาดังกล่าวตามข้อเสนอของคณะกรรมการนโยบายข้าว (กนช.) โดยใช้เงินจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร เพื่อดำเนินการรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกร ดำเนินการแทรกแซงรับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกร พร้อมทั้งดำเนินมาตรการเสริมเพื่อให้การรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการระบายข้าวออกสู่ตลาดต่างประเทศ โดยผลการรับจำนำ ณ วันที่ 31 มกราคม 2545 องค์การคลังสินค้า (อคส.) องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ได้เปิดจุดรับจำนำ 517 จุด ในพื้นที่ 59 จังหวัด จากพื้นที่เป้าหมาย 67 จังหวัด มีเกษตรกรนำข้าวเปลือกมารับจำนำ 384,192 ราย ปริมาณรวม 2,956,675 ตัน จำแนกเป็นข้าวหอมมะลิ ข้าวเปลือกเจ้านาปี และข้าวเปลือกเหนียว โดย อคส. รับฝากเก็บ 1,645,194 ตัน อ.ต.ก. 673,856 ตัน และ ธ.ก.ส. 637,625 ตัน ซึ่งภายหลังจากการดำเนินการรับจำนำ

วันที่ 23 กรกฎาคม 2545 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้รองนายกรัฐมนตรี (นายพิทักษ์ อินทรวินัยนันท์) ประธานคณะกรรมการนโยบายข้าว รับข้อเรียกร้องของเกษตรกรในบางจังหวัดที่ขอให้รัฐบาลขยายระยะเวลาการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี 2545 ซึ่งจะสิ้นสุดวันที่ 31 กรกฎาคม 2545 ออกไปอีกระยะหนึ่ง ไปพิจารณาและตรวจสอบข้อเท็จจริงร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยด่วน และหากจำเป็นก็ให้ขยายระยะเวลาดำเนินโครงการได้ตามความเหมาะสม ตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอ

วันที่ 14 ตุลาคม 2546 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรายงานผลความร่วมมือระหว่างกรมวิชาการเกษตรและศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (ศช.) ในการพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพเพื่อพัฒนาภาคเกษตรของประเทศทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติงานวิจัยและงานบริการ โดยในส่วนของความร่วมมือระดับปฏิบัติงานวิจัย ในด้านต่างๆ มีความก้าวหน้าดังนี้ ความร่วมมือทดสอบสายพันธุ์ข้าว ได้มีการใช้โมเลกุลเครื่องหมายช่วยในการคัดเลือกร่วมกับการผสมกลับ ปัจจุบันประสบความสำเร็จในการพัฒนาสายพันธุ์ข้าว คือ สายพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 หน่น้ำท่วม สายพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 ด้านทานโรคขอบใบแห้ง สายพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 ด้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล และสายพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 หน่น้ำท่วมและโรคขอบใบแห้ง ทั้งนี้ สายพันธุ์ดังกล่าว จะถูกนำไปทดสอบในพื้นที่ต่างๆ ส่วนการประเมินลักษณะเชื้อพันธุ์ข้าว จะทำการศึกษาองค์ประกอบแป้งในข้าวพันธุ์ต่างๆ เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปข้าว และเข้าใจสมบัติของข้าวที่มีพันธุ์กรรมต่างๆ เพื่อนำไปพัฒนาสายพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมต่ออุตสาหกรรมแปรรูปต่อไป

วันที่ 23 มีนาคม 2547 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เสนอรายงานการพิจารณาศึกษาปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย เรื่อง การส่งออกข้าว ของคณะกรรมการธิการ การเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรมวุฒิสภา โดยคณะกรรมการฯ มีข้อสังเกตว่า พระราชบัญญัติ การส่งออกไปนอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ไม่ให้อำนาจรัฐมนตรีเช่นเดิม โดยอำนาจการควบคุมที่เคยเป็นของรัฐมนตรีตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้ให้ไว้แก่คณะรัฐมนตรี และข้อ 3 ของกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2523 ออกตามความในพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้า ในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ควรมีการพิจารณาปรับปรุงใหม่เพื่อมิให้เกิดข้อโต้แย้งว่าขัดต่อ กฎหมายและรัฐธรรมนูญ เนื่องจากการกำหนดบทลงโทษตัดสิทธิบุคคลหนึ่ง (ที่ไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด) โดยการกระทำของอีกบุคคลหนึ่ง ส่วนระเบียบกระทรวงพาณิชย์ ว่าด้วยการส่งออกข้าวออกไปนอก ราชอาณาจักร (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2534 ออกมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายทั้งในแง่ที่มาของอำนาจและ สารสำคัญของระเบียบ ฯ รวมทั้งระเบียบกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการส่งออกข้าวออกไปนอกราชอาณาจักร (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2540 ควรยกเลิกเนื่องจากออกมาโดยไม่มีฐานอำนาจตามกฎหมายของรัฐมนตรีผู้ออก ระเบียบ ประกอบกับสารสำคัญของระเบียบยังขัดต่อกฎหมายและรัฐธรรมนูญมาตรา 62 นอกจากนี้ ระเบียบกระทรวงพาณิชย์ ว่าด้วยการส่งออกไปนอกราชอาณาจักร (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2545 ไม่ชอบด้วย กฎหมาย ทั้งนี้ มอบให้กระทรวงการคลัง และกระทรวงพาณิชย์ รับไปพิจารณาดำเนินการ แล้วแจ้งให้สำนัก เลขาธิการคณะรัฐมนตรีทราบ เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

วันที่ 31 สิงหาคม 2547 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบที่กระทรวงพาณิชย์รายงานผล การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เรื่อง ยุทธศาสตร์ข้าวหอมของไทย เพื่อระดมความเห็นและหา ข้อสรุปเกี่ยวกับทิศทางการผลิต คุณภาพ และการตลาดของข้าวหอมแต่ละชนิด เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2547 โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นประธานการประชุม โดยผลการประชุมสรุปได้ดังนี้ ให้รักษา ความเป็นเอกลักษณ์ของข้าวหอมมะลิไทยที่มีคุณภาพดีที่สุด และราคาแพงที่สุดของไทยเอาไว้ โดยควบคุม มาตรฐานการผลิตและการส่งออกอย่างเข้มงวด และประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคทั้ง ภายในประเทศและต่างประเทศ สำหรับข้าวปทุมธานี 1 ได้มีการกำหนดคุณภาพและมาตรฐานแนะนำ เพื่อ ยกระดับราคาข้าวชนิดนี้ให้สูงกว่าข้าวขาว แต่ต่ำกว่าข้าวหอมมะลิไทย และสามารถส่งออกไปแข่งขันกับ ประเทศผู้ส่งออกรายอื่นได้ ส่วนข้าวหอมอื่นๆ ยังไม่มีความจำเป็นต้องดำเนินการ เนื่องจากปริมาณผลผลิต ไม่มาก และส่วนมากเป็นการจำหน่ายเพื่อการบริโภคภายในประเทศ นอกจากนี้ ที่ประชุมไม่เห็นด้วยกับการ ใช้วิธีการตรวจ DNA เพื่อตรวจสอบความแตกต่างระหว่างข้าวหอมมะลิไทยกับข้าวหอมชนิดอื่นๆ เนื่อง จากเป็นการเพิ่มภาระและค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ประกอบการค้า และยังเปิดโอกาสให้ประเทศผู้นำเข้าใช้มาตรการ ดังกล่าวกีดกันการนำเข้าข้าวหอมมะลิจากไทย รวมทั้งควรพิจารณาระบบการจดทะเบียนเกษตรกรและ โรงสี และระบบการจัดการคุณภาพ (Good Agricultural Practice : GAP) หรือระบบ IP (Identity Preservation) มาใช้ในกระบวนการผลิตและการส่งออกข้าว และขอความร่วมมือผู้ว่าราชการจังหวัดที่มี การผลิตข้าวหอมชนิดต่างๆ ดำเนินมาตรการควบคุมดูแลการผลิตอย่างใกล้ชิดตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนด

พื้นที่เพาะปลูกพันธุ์ข้าวที่ใช้ การซื้อขายข้าวเปลือกภายในจังหวัด ส่วนการที่ผู้นำเข้าข้าวของประเทศต่างๆ จะนำไปผสมและปลอมปนอย่างไรให้เป็นเรื่องภายในของประเทศนั้น

วันที่ 7 กันยายน 2547 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(สศช.) เสนอแนวทางการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรรายจนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกรณี ของข้าวและไหม ดังนี้ กรณีของข้าว มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรอย่างน้อยอีกประมาณ 2 หมื่นบาทต่อปี โดยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวจาก 350 กิโลกรัมต่อไร่ เป็น 400 กิโลกรัมต่อไร่ ลดต้นทุนการผลิต 370บาทต่อไร่ จากการทำเกษตรอินทรีย์ ลดความชื้นของข้าวที่ขายให้อยู่ที่ระดับ 14 เปอร์เซ็นต์ และขายตรงให้กับโรงสี ส่วนกรณีของไหม มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรอย่างน้อยอีกประมาณ 13,800 บาทต่อปี โดยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตจาก 20 เป็น 25 กิโลกรัมต่อกิโล่ง และทำการเลี้ยงปีละ 6 รุ่น ปรับจากสาวไหมด้วยมือ เป็นเครื่องสาวแบบง่าย ทำขนาดใจไหมให้ได้มาตรฐาน และมีการตีเกลียวเส้นไหมจำหน่ายซึ่งหากทอผ้าเองจะมีรายได้สูงขึ้น และมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานหลักร่วมกับกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงมหาดไทย ดำเนินการต่อไป โดยให้นำความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปประกอบการพิจารณาดำเนินการด้วย สำหรับการศึกษานโยบายการพัฒนาห่วงโซ่มูลค่าการผลิต (value chain) ของสินค้าเกษตรอื่นๆ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของ สศช. นั้น ให้ สศช. ปรับแนวการศึกษาไปเป็นการศึกษาในภาพรวมแทน การศึกษาสินค้าเกษตรรายชนิดโดยควรมุ่งศึกษาความเหมาะสม และเป็นไปได้ในการปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรของเกษตรกรในพื้นที่ โดยคำนึงผลตอบแทนหรือผลการลงทุน (yield) ที่ได้รับ โดยอาจนำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยได้ดำเนินการไว้แล้วมาศึกษาวิจัยเพิ่มเติมให้ได้ผล การศึกษาที่ละเอียดชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งนี้ งบประมาณค่าใช้จ่ายเพื่อการดำเนินการต่างๆ ให้ส่วนราชการ ดำเนินการตามความเห็นของสำนักงบประมาณ สำหรับกรณีการดำเนินการเกี่ยวกับไหม มอบให้รองนายกรัฐมนตรี (นายจาตุรนต์ ฉายแสง) รับข้อเสนอของ สศช. และความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไป ดำเนินการให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2547 เรื่องปัญหาการบริหารจัดการเรื่องหม่อนไหมต่อไปโดยให้เน้นการส่งเสริมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเพื่อประโยชน์ในเชิงอนุรักษ์ไหมไทยไว้มากกว่าประโยชน์ในเชิงพาณิชย์โดยอาจให้การสนับสนุนชดเชย (subsidize) ตามความจำเป็นเพื่อให้เกษตรกรมีรายได้เพียงพอแก่การครองชีพ โดยให้กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาให้ความร่วมมือและสนับสนุนในการนำเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ในการเพาะปลูก การผลิตด้วย เช่น การทำจีโนมไหมไทย เพื่อให้ไหมไทยมีคุณสมบัติและคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น เป็นต้น

วันที่ 26 ตุลาคม 2547 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์รายงานการ ดำเนินการมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรฤดูกาลผลิต ปี 2548 เพื่อให้ได้รับราคารับซื้อสินค้าเกษตรสูงขึ้นในช่วงต้นฤดูเก็บเกี่ยวและมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลผลิตสำหรับสินค้าเกษตรเป็นสำคัญ ได้แก่ (1) สินค้าข้าว กำหนดปริมาณรับจำนำข้าวเปลือกฤดูกาลผลิต ปี 2547/2548 จำนวน 9 ล้านตัน โดยปรับราคารับจำนำข้าวเปลือกทุกชนิดสูงขึ้นจากฤดูกาลผลิต ปี 2546/2547 ต้นละ 600-2,000 บาท (ตามชนิดและคุณภาพ) ระยะเวลาการรับจำนำตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน 2547 - กุมภาพันธ์ 2548 สำหรับภาคใต้เริ่มรับจำนำ 1-

กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม 2548 จากราคารับจำนำที่เพิ่มขึ้นจะทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ร้อยละ 10 - 28 (2) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ กำหนดปริมาณรับจำนำ จำนวน 800,000 - 1,000,000 ตัน ราคารับจำนำข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ชนิดเมล็ด (ความชื้นไม่เกิน 14.5 %) ที่ ก.ก. ละ 4.40 บาท สำหรับข้าวโพดในระดับความชื้นอื่นๆ ราคาลดหลั่นลงไปตามคุณภาพ ระยะเวลาการรับจำนำ กันยายน - ธันวาคม 2547 และจากการดำเนินการรับจำนำของรัฐบาล ในช่วงต้นเดือนกันยายน ราคาข้าวโพดฯ ในตลาดปรับตัวสูงขึ้นจาก ก.ก. ละ 3.80-4.00 บาท เป็น ก.ก.ละ 4.42-4.50 บาท และมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้นอีก (3) มันสำปะหลัง กำหนดปริมาณรับจำนำ 5.0 ล้านตัน ราคารับจำนำหัวมันสำปะหลังสด เชื้อแป้ง 25 % ณ ลานมัน ที่ ก.ก. ละ 1.10 บาท ระยะเวลารับจำนำ พฤศจิกายน 2547 - เมษายน 2548 ซึ่งครอบคลุมช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิตของเกษตรกรตลอดฤดู ทำให้ราคาหัวมันสด (เชื้อแป้ง 25%) ในช่วงต้นฤดูปีนี้อยู่ที่ ก.ก.ละ 1.13 บาท (4) เมล็ดกาแฟ กำหนดปริมาณรับจำนำ 30,000 ตัน ราคารับจำนำเมล็ดกาแฟเกรดดี ก.ก. ละ 35 บาท เกรดหนึ่ง ก.ก.ละ 32 บาท และเกรดสอง ก.ก.ละ 26 บาท ระยะเวลารับจำนำ ธันวาคม 2547 - มีนาคม 2548 (5) กุ้งกุลาดำ จากมาตรการรับจำนำกุ้งกุลาดำที่ได้ดำเนินการมาตั้งแต่เดือนกรกฎาคม-กันยายน 2547 โดยกำหนดราคารับจำนำ ก.ก.ละ 80 - 280 บาท ซึ่งผลการรับจำนำที่ผ่านมาช่วยให้ราคากุ้งกุลาดำในตลาดปรับตัวสูงขึ้นจากช่วงก่อนรับจำนำ ประมาณ ก.ก.ละ 20-40 บาท และได้มีการขยายระยะเวลารับจำนำออกไปอีกจนถึงเดือนธันวาคม 2547

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2547 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ มาตรการในการตรวจสอบเพื่อรักษาคุณภาพข้าวหอมมะลิไทย โดยใช้วิธีการตรวจสอบสายพันธุ์ข้าว (DNA) ซึ่งเป็นการสุ่มเก็บตัวอย่างแล้วส่งตรวจสอบสายพันธุ์ข้าว (DNA) หากพบว่า คุณภาพข้าวไม่ถูกต้อง จะระงับการส่งออกและให้นำไปปรับปรุงคุณภาพให้ได้มาตรฐานก่อน จึงจะอนุญาตให้ส่งออกได้ และได้กำหนดมาตรฐานข้าวหอมปทุมธานี 1 ซึ่งเป็นมาตรฐานแนะนำ เพื่อยกระดับข้าวปทุมธานี 1 ให้สูงกว่าข้าวขาว แต่ต่ำกว่าข้าวหอมมะลิไทย และจะใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการขยายตลาดข้าวส่งออกของไทย โดยมี 3 ระดับคุณภาพ คือ ข้าวหอมมะลิไทย ข้าวหอมปทุมธานี 1 และข้าวขาว เพื่อให้สอดคล้องกับกำลังซื้อและความต้องการของแต่ละตลาด รวมทั้งได้ประสานกับกระทรวงมหาดไทยจัดประชุมผู้ว่าราชการจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นแหล่งปลูกข้าวหอมมะลิไทย 19 จังหวัด กำหนดแนวยุทธศาสตร์การรักษาคุณภาพมาตรฐานข้าวหอมมะลิไทยตั้งแต่ระดับโรงสี โดยขอความร่วมมือจังหวัดในการกำกับดูแลคุณภาพข้าวหอมมะลิต่อทางหนึ่งด้วย

วันที่ 18 มกราคม 2548 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์รายงาน ความคืบหน้าการดำเนินการบริจาคข้าวให้รัฐบาลต่างประเทศตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าว (กนข.) ในคราวประชุม ครั้งที่ 6/2547 เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2547 ได้อนุมัติการบริจาคข้าวขาวชนิด 25 เปอร์เซนต์ ให้รัฐบาลต่างประเทศเพื่อช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมแก่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนบังคลาเทศ สาธารณรัฐมาดากัสการ์ และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี ปริมาณรวม 11,000 ตัน โดยให้กระทรวงพาณิชย์นำข่าวสารจากโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี พ.ศ. 2547 ที่หลุดจำนำไปส่งมอบให้ทั้งสามประเทศ ในการนี้กระทรวงพาณิชย์โดยองค์การคลังสินค้า ได้ส่งมอบข้าวให้แก่รัฐบาลสาธารณรัฐบัง

คลาเทศ เป็นข้าวขาวชนิด 25 เปอร์เซ็นต์ จำนวน 3 ตู๋คอนเทนเนอร์ รวมปริมาณ 989 ตัน ซึ่งส่งมอบแล้วเสร็จเมื่อวันที่ 21 และ 28 ธันวาคม 2547 และส่งมอบข้าวให้แก่รัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี เป็นข้าวชนิด 25 เปอร์เซ็นต์ ปริมาณ 5,000 ตัน ส่งมอบแล้วเสร็จเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2547 สำหรับการส่งมอบข้าวให้แก่รัฐบาลสาธารณรัฐมาดากัสการ์ เป็นข้าวขาวชนิด 25 เปอร์เซ็นต์ ปริมาณ 5,000 ตัน อยู่ระหว่างดำเนินการจัดหาเรือเพื่อส่งมอบ

วันที่ 18 มกราคม 2548 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายพินิจ จารุสมบัติ) ประธานคณะกรรมการนโยบายข้าว (กนข.) รายงานการติดตามแก้ไขปัญหาการปลอมปนข้าวหอมมะลิในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดย กนข. ได้เดินทางไปตรวจติดตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2547/48 เมื่อวันที่ 4-6 มกราคม 2548 ณ จังหวัดร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ สุรินทร์ และมหาสารคาม พบการนำข้าวชนิดอื่นมาผสมปนกับข้าวหอมมะลิในจังหวัดร้อยเอ็ด และให้จังหวัดแจ้งความดำเนินคดีแล้ว และในวันที่ 15 มกราคม 2548 ได้เดินทางไปตรวจติดตามการปลอมปนข้าวหอมมะลิในจังหวัดบุรีรัมย์ พบการปลอมปนข้าวหอมมะลิจากร้าน รับซื้อข้าวเปลือก จำนวน 2 แห่ง คือ ร้านอึ้งฮวด โดยมีนางวิไล แซ่ฮึ้ง เป็นเจ้าของร้านรับซื้อข้าวเปลือก จากการสอบสวนได้ให้การว่า ข้าวเปลือกทั้งหมดรับซื้อจากเกษตรกร โดยไม่ทราบว่ามีการปลอมปน และข้าวเปลือกที่รับซื้อจะนำไปจำหน่ายให้กับพ่อค้าข้าวเปลือก และโรงสีภายในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง และร้านประทีปพาณิชย์ โดยมีนายอุทิศ รุ่งเป้า เป็นเจ้าของ จากการสอบสวนได้ให้การว่า รับซื้อข้าวเปลือกปทุมธานี 1 มาจากโรงสีพระปิง จังหวัดนครราชสีมา ในราคากิโลกรัมละ 6.40 บาท ข้าวเปลือกที่ปลอมปนจะนำไปจำหน่ายในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ และขอนแก่น ส่วนที่จังหวัดร้อยเอ็ด พบการปลอมปนข้าวหอมมะลิที่เกษตรกรนำมาจำนำ ณ โรงสีข้าว บริษัท บัวสมหมาย จำกัด จำนวน 2 ราย คือ นายสาลี ทองรัตน์ ปริมาณข้าวเปลือก 29.589 ตัน และนายมงคล ทาหนองบัว ปริมาณข้าวเปลือก 12.70 ตัน ทั้งนี้ ได้มอบหมายจังหวัดดำเนินการแจ้งความดำเนินคดีและกำกับดูแลการปลอมปนข้าวหอมมะลิเป็นกรณีพิเศษ เนื่องจากเป็นนโยบายของรัฐบาล และรักษาภาพพจน์ของข้าวหอมมะลิ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของข้าวไทยต่อไปแล้ว และให้กระทรวงมหาดไทยและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เข้มงวดกวดขันในการตรวจสอบ และดำเนินคดีตามกฎหมายแก่ผู้ลักลอบนำข้าวชนิดอื่นมาปลอมปนกับข้าวหอมมะลิ โดยควรตั้งด่านตรวจจรทุกข้าวที่เดินทางจากภาคกลางหรือภาคเหนือตอนล่าง ไปยังภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างต่อเนื่องด้วย

วันที่ 25 มกราคม 2548 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอเรื่องการจำหน่ายข้าวสารจำนวน 1.7 ล้านตัน ให้แก่ผู้ส่งออก สรุปดังนี้ ตามที่กระทรวงพาณิชย์ ในฐานะรองประธานคณะกรรมการนโยบายข้าวได้อนุมัติจำหน่ายข้าวสารในสต็อกของรัฐบาล จำนวน 1.7 ล้านตัน ให้แก่บริษัท เพอร์ซิเดนท อะกรี เทรตดิง จำกัด เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2547 นั้น บริษัทฯ ได้จัดทำสัญญาซื้อขายข้าวสารดังกล่าวรวม 11 สัญญา ปริมาณรวมทั้งสิ้น 1,688,800.07 ตัน มีกำหนดรับมอบภายใน 270 วันนับแต่วันทำสัญญา กล่าวคือ สิ้นสุดในเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคม 2548 สาเหตุที่ทำสัญญาน้อยกว่าปริมาณที่ได้รับอนุมัติเนื่องจากเกษตรกรได้ไถ่ถอนข้าวสารซึ่งผู้ซื้อจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การจำหน่ายข้าวสาร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรับมอบและส่งออกข้าวสารโดยจะต้องส่งออกข้าวสารไปต่างประเทศ

ภายใน 30 วัน นับแต่วันครบกำหนดรับมอบข้าวสารจากคลังสินค้าและจะต้องแสดงหลักฐานเพื่อพิสูจน์การส่งออกข้าวภายใน 30 วันนับแต่ครบกำหนดรับมอบ กรณีผู้ซื้อขนย้ายข้าวสารไปแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดตามสัญญาผู้ซื้อจะต้องชำระค่าปรับให้ผู้ขายเป็นรายวันในอัตราร้อยละ 0.2 ของมูลค่าข้าวสารที่ยังไม่ได้รับมอบ และต้องชำระค่าเช่าคลังสินค้าและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมดโดยบริษัทฯ ได้ชำระเงินและรับข้าวสารตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2547 ถึงวันที่ 21 มกราคม 2548 ปริมาณรวม 951,659.91 ตัน คงเหลือปริมาณข้าวสารที่บริษัทฯ ยังไม่ได้รับมอบอีก 726,951.23 ตัน ส่วนการตรวจสอบปริมาณข้าวสารในโกดังกลาง ระหว่างวันที่ 4-7 มกราคม 2548 ปรากฏตามบัญชี ณ วันที่ 3 มกราคม 2548 รวม 1,074,935.93 ตัน ปริมาณที่ตรวจสอบได้ 961,897.66 ตัน ปริมาณที่ไม่สามารถตรวจสอบได้จำนวน 106,457.21 ตัน เนื่องจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบอายัดไว้ และในระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนพฤศจิกายน 2547 บริษัทได้ชำระเงินและรับมอบข้าวสารรวม 588,440.364 ตัน และนำหลักฐานส่งออกมาแสดงต่อองค์การคลังสินค้า ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขที่ตกลงกับทางราชการครบถ้วนแล้ว ส่วนการตรวจสอบการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2547/48 คณะกรรมการแก้ไขปัญหามลพิษด้านสิ่งแวดล้อมเนื่องจากผลผลิตผลการเกษตรระดับจังหวัด ได้ทำการตรวจสอบข้าวสารในโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2547/48 ในโกดังกลางขององค์การคลังสินค้า โดยใช้ปริมาณตามบัญชี ณ วันที่ 3 มกราคม 2548 ทำการตรวจสอบระหว่างวันที่ 4-7 มกราคม 2548 คณะกรรมการฯ ยืนยันว่าเป็นข้าวในฤดูการผลิตปี 2547/48 ทั้งหมด ซึ่งแสดงว่าข้าวสารโครงการฯ นาปี 2547/48 ในโกดังกลางขององค์การคลังสินค้าได้มีการนำข้าวสารจากโครงการฯ อื่นมาส่งมอบ สำหรับข้าวสารที่ตรวจสอบพบว่ามีปริมาณมากกว่าปริมาณข้าวสารในโกดังกลางตามบัญชี ณ วันที่ 3 มกราคม 2548 เนื่องจากในขณะที่คณะกรรมการฯ ทำการตรวจสอบนั้น มีการรับมอบข้าวสารจากโรงสีที่เข้าร่วมโครงการฯ เพิ่มเติม

วันที่ 25 มกราคม 2548 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์รายงานการดำเนินการรักษาคุณภาพข้าวหอมมะลิจากกรณีที่มีข่าวการตรวจพบและจับกุมโรงสีและนางข้าวที่ปลอมปนข้าวปทุมธานีกับข้าวหอมมะลิในหลายจังหวัดเช่น ขอนแก่น ศรีสะเกษ เพื่อจะนำมาเข้าโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2547/48 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยจุดที่มีการปลอมปนมากที่สุด คือ จังหวัดนครราชสีมา สุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และขอนแก่น และจากการที่เกษตรกรได้นำข้าวพันธุ์ปทุมธานี 1 ไปเพาะปลูกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อาจส่งผลให้ผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศขาดความเชื่อมั่นในคุณภาพข้าวหอมมะลิ กระทรวงพาณิชย์จึงได้ขอความร่วมมือกระทรวงมหาดไทยรักษาคุณภาพข้าวหอมมะลิ โดยมอบหมายให้จังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรณรงค์รักษาคุณภาพข้าวหอมมะลิในจังหวัด โดยกำกับดูแลการซื้อขายข้าวหอมมะลิ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตและการแปรรูปข้าวหอมมะลิที่ได้มาตรฐานเป็นที่น่าเชื่อถือ โดยให้การรับรองโรงสีที่ผลิตและจำหน่ายข้าวหอมมะลิที่ได้มาตรฐาน รวม 5 จังหวัด จำนวน 31 รายรวมทั้งกำหนดมาตรฐานข้าวหอมมะลิและตรวจสอบคุณภาพข้าวหอมมะลิเพื่อการส่งออกอย่างเข้มงวด โดยบริษัทผู้ประกอบธุรกิจตรวจสอบมาตรฐานสินค้า (Surveyor) ที่ได้รับอนุญาตจากกรมการค้าต่างประเทศ และจะมีการสุ่มตรวจสอบทางพันธุกรรม (DNA) อีกชั้นหนึ่ง รวมถึงการกำหนดมาตรฐานข้าวหอมปทุมธานีเพื่อให้

สามารถจำแนกข้าวหอมปทุมธานีออกจากข้าวหอมมะลิไทยได้อย่างชัดเจน ส่วนการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2547/48 ตั้งแต่เริ่มโครงการเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2547 - 18 มกราคม 2548 ปริมาณรับจำนำรวมทั้งสิ้น 2,620,662 ตัน ยังไม่ปรากฏว่ามีการนำข้าวชนิดอื่นมาผสมปลอมปนและนำมาจำนำเป็นข้าวเปลือกหอมมะลิหากในระยะต่อไปพบว่า มีการนำข้าวชนิดอื่นผสมปลอมปน และนำมาจำนำเป็นข้าวหอมมะลิ หรือส่งมอบเข้าโกดังกลางขององค์การคลังสินค้า ก็สามารถเรียกรับค่าเสียหายได้ โดยหักออกจากวงเงินค้ำประกันที่โรงสีและโกดังกลางนำมาเป็นหลักฐานวางค้ำประกันไว้ สำหรับภาวะราคาข้าวหอมมะลิ ณ วันที่ 18 มกราคม 2548 ราคาข้าวเปลือกหอมมะลิซื้อขายในตลาดทั่วไปเฉลี่ยตันละ 7,700 - 8,400 บาท ต่ำกว่าราคารับจำนำที่กำหนดไว้ ตันละ 9,700 - 10,000 บาท ส่งผลให้เกษตรกรนำข้าวเปลือกหอมมะลินำมาจำนำมากกว่าที่จะขายในตลาดทั่วไป ดังนั้น จึงขอให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ระมัดระวังในการให้ข้าวเกี่ยวกับการปลอมปนข้าวหอมมะลิ เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อความเชื่อถือของผู้บริโภคและภาพลักษณ์ของข้าวหอมมะลิไทย รวมทั้งการส่งออกข้าวหอมมะลิไทยด้วย

วันที่ 28 มกราคม 2548 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอการปรับลดอัตราค่าธรรมเนียมพิเศษการส่งออกข้าวขาวไปสหภาพยุโรป จาก 5,000 บาทต่อตัน เป็น 2,500 บาทต่อตัน และให้กระทรวงพาณิชย์พิจารณาร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ถึงแนวทางการดำเนินการที่สามารถนำเงินค่าธรรมเนียมดังกล่าวไปใช้ให้เกิดประโยชน์โดยตรงแก่เกษตรกรให้มากที่สุด รวมทั้งความเหมาะสมในการยกเลิกการเก็บค่าธรรมเนียมในลักษณะนี้ แล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2548 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์รายงานสถานการณ์และข้อเท็จจริงการตลาดและการส่งออกข้าวไทยปี 2548 สรุปได้ดังนี้ การส่งออกข้าวในเดือนมกราคม 2548 มีปริมาณการส่งออกรวมทั้งสิ้น 768,464 ตัน เพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2547 ส่วนการระบายข้าวในสต็อก ขณะนี้ยังไม่มีความเหมาะสมเนื่องจากเป็นช่วงฤดูการเก็บเกี่ยว และปริมาณข้าวเปลือกส่วนใหญ่ประมาณ 17 ล้านตัน ยังอยู่ในมือเกษตรกรและกำลังออกสู่ตลาด ประกอบกับข้าวสารในสต็อกของรัฐบาลซึ่งมีอยู่ประมาณ 3 ล้านตัน หากมีการระบายข้าวสารในสต็อกของรัฐบาลออกสู่ท้องตลาดในระยะนี้ อาจส่งผลกระทบต่อราคาและรายได้ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลอย่างแน่นอน รวมทั้งในปี 2547 ที่ผ่านมาได้มีการเปิดประมูลข้าว โดยกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่มีความโปร่งใสและเป็นธรรม โดยเปิดโอกาสให้ผู้สนใจทั่วไปสามารถเข้าร่วมการประมูลซื้อข้าวได้เท่าเทียมกัน สำหรับสถานการณ์การแข่งขันข้าวไทยในตลาดโลก ข้าวไทยเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของผู้ซื้อในต่างประเทศ เนื่องจากข้าวไทยมีคุณสมบัติที่หลากหลายและคุณภาพดีตรงความต้องการของผู้ซื้อและยังมีการส่งมอบตรงตามสัญญา นอกจากนี้ กระทรวงพาณิชย์ได้เปิดโครงการรับจำนำข้าวเปลือกปี 2547/48 ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2547 ถึง 1 กุมภาพันธ์ 2548 มีปริมาณข้าวเปลือกทั้งสิ้น 3,185,239 ตัน ประกอบด้วย ข้าวเจ้า 1,892,117 ตัน ข้าวหอมมะลิ 1,110,398 ตัน และข้าวอื่นๆ 182,724 ตัน โดยข้าวเปลือกประกาศราคารับจำนำไว้ที่ 6,600 บาทต่อตัน ส่วนข้าวเปลือกหอมมะลิประกาศราคารับจำนำไว้ที่ 9,000 บาทต่อตัน และปรับเพิ่มขึ้นเป็น 10,000 บาทต่อตันในเดือนธันวาคม 2547 อย่างไรก็ตาม แนวโน้มการค้าข้าวในปี 2548 คาดว่า จะสามารถส่งออกข้าวได้ถึง 10 ล้านตัน ทั้งนี้

ขึ้นกับปริมาณผลผลิตและปริมาณสต็อกข้าว สำหรับนโยบายด้านราคาจะได้ผลักดันราคาข้าวไทยให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายที่ระดับ 350 เหรียญสหรัฐต่อตัน ภายในปี 2548 สำหรับข้าวขาวชนิด 100 เปอร์เซ็นต์ และผลักดันให้ระดับราคาส่งออกเฉลี่ยตลอดปี 2548 อยู่ในระดับราคาไม่ต่ำกว่า 330 เหรียญสหรัฐต่อตัน ส่วนนโยบายราคาภายในประเทศ จะยกระดับราคาข้าวเปลือกหอมมะลิให้สูงขึ้นอีก ซึ่งจะส่งผลให้ราคาข้าวอื่นๆ ปรับตัวสูงขึ้น

วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2548 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์รายงานผลการดำเนินมาตรการแทรกแซงราคาข้าวของรัฐบาลปี 2547 สรุปดังนี้ กระทรวงพาณิชย์ได้ดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี 2546/47 และนาปรังปี 2547 ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2546 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2547 ในส่วนของข้าวเปลือกนาปีปริมาณรวม 9.0 ล้านตัน ข้าวเปลือกนาปรัง ปริมาณรวม 2.5 ล้านตัน จากปริมาณเป้าหมายรวมทั้งสิ้น 11.5 ล้านตัน มีเกษตรกรชาวนานำข้าวเปลือกมาจำนำในโครงการฯ เพียง 2.502 ล้านตัน เพราะราคาข้าวเปลือกในตลาดซื้อขายกันสูงกว่าที่รัฐบาลรับจำนำ ส่วนงบประมาณดำเนินโครงการฯ ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ในวงเงิน 1,729.4 ล้านบาท ต่ำกว่างบประมาณที่ได้รับในโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี 2545/46 และนาปรังปี 2546 ซึ่งได้รับในวงเงิน 3,206.8 ล้านบาท เป็นจำนวน 1,477.4 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 46 สำหรับผลการดำเนินโครงการ ด้านการยกระดับราคาข้าวเปลือกปีการผลิต 2546/47 ราคาข้าวเปลือกในตลาดสูงขึ้นจากการผลิต 2545/46 ทำให้เกษตรกรขายข้าวเปลือกได้ราคาสูงขึ้นโดยเฉลี่ย ด้านปริมาณและมูลค่าการส่งออกข้าวปี 2547 ได้บริหารสต็อกข้าวที่หลุดจำนำ และระบายโดยการประมูลขายให้เอกชนส่งออกในช่วงที่ข้าวขาดตลาดในราคาที่สูง ทำให้ปี 2547 มีปริมาณการส่งออกทั้งสิ้นสูงถึง 10.14 ล้านตัน มูลค่า 110,376 ล้านบาท สูงขึ้นจากปี 2547 ที่ส่งออก 7.60 ล้านตัน มูลค่า 76,368 ล้านบาท เป็นปริมาณ 2.54 ล้านตัน และมูลค่า 34,008 ล้านบาท จะเห็นได้ว่ารัฐบาลใช้งบประมาณในการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2546/47 น้อยกว่างบประมาณที่ใช้ในปีการผลิต 2545/46 เกือบเท่าตัว ในขณะที่ผลตอบแทนที่ได้รับคุ้มค่าและเพิ่มขึ้น จึงถือได้ว่ามาตรการแทรกแซงราคาข้าวดังกล่าวประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2548 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์รายงานสถานการณ์การรับจำนำข้าวเปลือกและมันสำปะหลัง สิ้นสุด ณ วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2548 ดังนี้ กระทรวงพาณิชย์ได้เปิดโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2547/2548 ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2547 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2548 มีโรงสีเข้าร่วมโครงการฯ 797 โรง มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ รวม 350,987 ราย ปริมาณข้าวเปลือกรับจำนำตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2546 ถึงวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2548 มีทั้งสิ้น 3,455,595 ตัน และได้ระบายข้าวในสต็อกของรัฐบาลเป็นระยะๆ ในช่วงที่ยังไม่มีผลผลิตฤดูกาลใหม่ออกสู่ตลาด เพื่อมิให้กระทบกับระดับราคาภายในประเทศ ส่งผลให้การส่งออกข้าวในปี 2547 สูงกว่า 10.14 ตัน มูลค่า 110,376 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 33.4 และ 44.5 ตามลำดับ สำหรับความคืบหน้าโครงการแทรกแซงตลาดมันสำปะหลังปี 2547/2548 เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม-30 เมษายน 2548 โดยเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2548 ได้อนุมัติขายมันเส้นที่ได้จากการแปรรูปหัวมันสดที่รับจำนำตามโครงการฯ จำนวน 210,000 ตัน ในราคา 4,220 บาทต่อตัน มูลค่า 886.20 ล้านบาท ให้ผู้ชนะการประมูลคือ บริษัท

เยเนอรัลมิลล์ จำกัด เป็นการล่องหน้า และองค์การคลังสินค้าได้รับจำนำหัวมันสดจากเกษตรกร 2,866 ราย มีปริมาณหัวมันสดที่เข้าโครงการ ฯ จำนวน 86,200.84 ตัน แปรสภาพเป็นมันเส้นได้จำนวน 36,217.41 ตัน เพื่อส่งมอบให้กับผู้ชนะการประมูล โดยสาเหตุที่เกษตรกรนำหัวมันสดไปจำนำกับกระทรวงพาณิชย์น้อย เนื่องจากการดำเนินกลยุทธ์การตลาดของกระทรวงพาณิชย์ที่กำหนดราคารับจำนำหัวมันสดเพื่อเป็นราคารำตลาดไว้สูงถึงกิโลกรัมละ 1.50 บาท อีกทั้งได้ขายมันเส้นที่แปรสภาพจากหัวมันที่รับจำนำเป็นการล่องหน้าในราคาสูงถึงตันละ 4,220 บาท ทำให้ราคาหัวมันสดโดยทั่วไปในท้องตลาดขยับตัวสูงขึ้น และทรงตัวอยู่ในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง เกษตรกรจึงไม่จำเป็นต้องนำหัวมันสดไปจำนำตามโครงการ ฯ เนื่องจากขายได้ในราคาที่พอใจ

วันที่ 1 มีนาคม 2548 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายพินิจ จารุสมบัติ) ประธานคณะกรรมการนโยบายข้าวรายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการนโยบายข้าว (กนข.) ตามมติที่ประชุม กนข. ครั้งที่ 7/2547-9/2547 และครั้งที่ 1/2548-2/2548 เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2547, 20, 27 ธันวาคม 2547, 7 มกราคม 2548 และ 14 กุมภาพันธ์ 2548 ตามลำดับ สรุปได้ดังนี้ การกำหนดคุณภาพข้าวเปลือกหอมมะลิในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่รับจำนำตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2547/48 ซึ่งประสบภาวะภัยแล้ง ให้คงคุณภาพมาตรฐานข้าวหอมมะลิในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งประสบภาวะภัยแล้งแล้วเกิดข้าวเมล็ดท้องไขให้เป็นไปตามประกาศมาตรฐานกระทรวงพาณิชย์ ที่ระบุว่า ข้าวหอมมะลิ 100% ชั้น 2 ให้มีข้าวเมล็ดท้องไขไม่เกินร้อยละ 6 และให้คงอัตราแปรสภาพ อัตราส่งมอบ และอัตราค่าฝากเก็บข้าวสารโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2547/48 ตามหลักเกณฑ์เดิมที่วางไว้ ส่วนการปรับหลักเกณฑ์การเปิดจุดรับจำนำนอกพื้นที่ ได้มีการเปิดจุดรับจำนำนอกพื้นที่เฉพาะโรงสีที่ตั้งอยู่ในภาคเดียวกัน และ/หรือในจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกันเท่านั้น กรณีที่จังหวัดนั้นยังมีโรงสีที่เปิดจุดรับจำนำไม่เพียงพอ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาอนุมัติเปิดจุดรับจำนำนอกพื้นที่แทนประธาน กนข. ได้ตามความจำเป็น เว้นแต่โรงสีที่ไม่ได้ตั้งอยู่ในภาคเดียวกัน จะต้องให้ประธาน กนข. เป็นผู้พิจารณาอนุมัติ สำหรับการขยายระยะเวลารับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2547/48 ให้ปรับระยะเวลาการรับจำนำในภาคใต้ตั้งแต่วันที่ 15 มกราคม-15 พฤษภาคม 2548 และให้มีการรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกรในช่วงเดือนเมษายน 2548 ในราคารับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2547/48 ในส่วนของการดำเนินการกับโรงสีและทำข้าวที่มีพฤติกรรมเอารัดเอาเปรียบเกษตรกรในการชั่งน้ำหนัก การวัดความชื้น การหักสิ่งเจือปน และการนำข้าวชนิดอื่นมาปลอมปนกับข้าวเปลือกหอมมะลิ ได้มีการพิจารณาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการต่ออายุหนังสืออนุญาตประกอบการค้าข้าวให้ผู้ประกอบการที่มีพฤติกรรมกระทำความผิดดังกล่าว ขณะนี้อยู่ระหว่างนำลงในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับต่อไป นอกจากนี้ ยังมีผลการดำเนินงานในส่วนอื่น ๆ ได้แก่ การอนุมัติข้าวสารเจ้า 5% เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย จำนวน 1,000 ตัน การบริจาคข้าวขาว 25% จำนวน 1,000 ตัน ให้ประเทศบูร์กินาฟาโซ และการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด กรณีข้าวสารโกดังกลางขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) ในจังหวัดพิจิตรสูญหาย และข้าวสารในโกดังกลางขององค์การคลังสินค้า (อคส.) ในจังหวัดสมุทรปราการที่อยู่ระหว่างการฟ้องร้องดำเนินคดีและถูก ป.ป.ช.อายัดไว้

วันที่ 1 มีนาคม 2548 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่อง ขอให้เร่งรัดและรายงานความคืบหน้าในการดำเนินคดีข้าว คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบ ดังนี้

1. สาเหตุที่มีการดำเนินคดีและอายัดข้าวสารในโกดังของบริษัท ไทยซูการ์ เทอร์มินอล จำกัด (มหาชน) มีสาเหตุมาจากการพบการกระทำความผิดสำหรับข้าวสารที่จัดเก็บในคลังสินค้า บริษัท ไทยซูการ์ เทอร์มินอล จำกัด (มหาชน) อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 5 หลัง ได้แก่ คลังสินค้าหมายเลข 14 และ 19 เก็บข้าวสาร 3 โครงการ คือ โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี 2543/44 โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี 2544/45 และโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 45 และคลังสินค้าหมายเลข 20 ใช้เก็บรักษาข้าวสารโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2545 คลังสินค้าหมายเลข 27 ใช้เก็บรักษาข้าวสารโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี 2543/44 และโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี 2544/45 และคลังสินค้าหมายเลข 28 ใช้เก็บรักษาข้าวสารโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี 2544/45 และทางจังหวัดได้สั่งให้มีการอายัดข้าวสารและแจ้งความร้องทุกข์ไว้ที่สถานีตำรวจภูธรตำบลสำโรงใต้ เพื่อดำเนินการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงและเก็บพยานหลักฐานทั้ง 5 หลังไว้ที่สถานีตำรวจภูธรสำโรงใต้

2. การเร่งรัดและติดตามความคืบหน้าการดำเนินคดี ดังนี้

2.1 คณะอนุกรรมการบริหารจัดการนโยบาย กนช. ได้มีมติเมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2547 เห็นชอบแนวทาง การถอนอายัดข้าวสารในโกดังกลาง โดยพนักงานสอบสวนได้ประสาน ป.ป.ช. ขอให้พิจารณาถอนอายัดข้าวสาร เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหาย เนื่องจากการเสื่อมคุณภาพ หากเก็บไว้นาน โดยให้มีหนังสือแจ้ง ป.ป.ช. ขอหารือแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการถอนอายัดเพื่อส่งมอบข้าวให้แก่ผู้ซื้อ บริษัท เพรซิเดนท อะกรี เทรดิง จำกัด ต่อไป ทั้งนี้ คณะกรรมการนโยบายข้าว (กนช.) ได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2547

2.2 อคส. ได้มีหนังสือถึงเลขาธิการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาดำเนินการถอนอายัดข้าวสารของ อคส. ที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าของบริษัท ไทยซูการ์เทอร์มินอล จำกัด (มหาชน) หลังที่ 14, 19, 27 และ 28 และส่งคืนพยานหลักฐานเพื่อทำการจ่ายข้าวสารให้ผู้ซื้อ บริษัท เพรซิเดนท อะกรี เทรดิง จำกัด ตามสัญญาซื้อขายซึ่งถึงกำหนดส่งมอบ เพื่อมิให้ข้าวสารในโกดังได้รับความเสียหาย

2.3 กระทรวงพาณิชย์ได้มีหนังสือถึงประธานกรรมการ ป.ป.ช. ขอให้ใช้บันทึกหลักฐานการสอบสวนของสถานีตำรวจภูธร จังหวัดสมุทรปราการ ในการพิจารณาคดี และขอให้ถอนอายัดข้าวสารโดยเร็ว

วันที่ 17 พฤษภาคม 2548 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเสนอข้อมูลของกระทรวงพาณิชย์ (กรมการค้าภายใน) เกี่ยวกับกรอบแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพข้าวหอมมะลิในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อยกระดับคุณภาพข้าวหอมมะลิให้เป็นข้าวที่มีคุณภาพสูง (Premium Grade) และเป็นสินค้าประจำท้องถิ่น โดยจังหวัดได้คัดเลือกโรงสีสหกรณ์/โรงสีเอกชนที่มีศักยภาพเข้าร่วมโครงการ และพัฒนาคุณภาพในการแปรรูป การรักษาคุณภาพและการบรรจุหีบห่อจากเดิมที่บรรจุกระสอบเป็นขนาดบรรจุที่

เล็กลงสวยงามหลายขนาด และให้การรับรองคุณภาพโดยสร้างตรา/เครื่องหมายรับรองในระดับจังหวัด ซึ่งกรมการค้าภายในได้ให้เครื่องหมายรับรอง "รูปพนมมีอ" สำหรับตลาดภายในประเทศ รวมทั้งให้การสนับสนุนการทำการตลาดภายในประเทศด้วยการเชื่อมโยงตลาดกับห้างสรรพสินค้า Discount Store Supermarket และจัดงานแสดงสินค้า โดยให้ความสำคัญในตลาดกรุงเทพและปริมณฑลเป็นลำดับแรก และขยายไปในภูมิภาคอื่นๆ เป็นลำดับต่อไป สำหรับการส่งออกข้าวหอมมะลิสู่ผู้ซื้อในต่างประเทศ นั้นกระทรวงพาณิชย์ โดยกรมการค้าต่างประเทศ ได้ให้การรับรองมาตรฐาน "Thai Hom Mali Rice" ในการส่งออก (Country Image) พร้อมทั้งเชื่อมโยงจัดหาตลาดต่างประเทศและจัดงานแสดงสินค้า โดยพื้นที่ที่ดำเนินการ ได้แก่ ในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวม 19 จังหวัด ระยะเวลา 4 ปี โดยปี พ.ศ. 2548 จะนำร่องในจังหวัดบุรีรัมย์ ปี พ.ศ. 2549 จำนวน 5 จังหวัด ปี พ.ศ. 2550 จำนวน 6 จังหวัด และปี พ.ศ. 2551 จำนวน 7 จังหวัด

วันที่ 14 มิถุนายน 2548 คณะรัฐมนตรีมีมติ เรื่องความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง กระบวนการรับจำนำข้าว คณะรัฐมนตรีมีมติ ดังนี้

1. รับทราบตามที่สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง กระบวนการรับจำนำข้าว โดยมีความเห็นว่า ปัญหาการรับจำนำข้าวมีความเกี่ยวข้องกับรัฐบาล เกษตรกร และผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย จึงไม่เห็นด้วยกับมาตรการจำนำข้าว และไม่เห็นด้วยที่จะใช้เป็นนโยบายถาวรของทุกรัฐบาลจึงขอเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะนโยบายเพื่อรองรับปัญหา และแก้ไขปัญหานี้อย่างถาวรทั้งในระยะสั้นและระยะยาวดังต่อไปนี้

1.1 ระยะสั้น รัฐบาลควรปรับปรุงกระบวนการจำนำข้าวในระยะสั้น โดยดำเนินการใน 2 ด้าน คือ

1.1.1 ด้านการจัดการ ได้แก่ การสร้างหลักเกณฑ์การปฏิบัติหน้าที่ของทางราชการ รวมทั้งระเบียบ และเงื่อนไขต่าง ๆ ให้มีความรัดกุม สอดคล้อง เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่ออำนวยความสะดวกต่อเกษตรกร โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจำนำข้าว การแก้ปัญหาคอรัปชั่นของข้าราชการ พ่อค้า และนายทุน เพื่อป้องกันการทุจริตในการปฏิบัติงาน รวมทั้งการกำหนดระยะเวลาการรับจำนำ และการไถ่ถอนออกไปอย่างน้อยประมาณ 10 เดือน หรือเปิดให้มีการรับจำนำและการไถ่ถอนอย่างเสรีไม่กำหนดระยะเวลา

1.1.2 ด้านการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ได้แก่ การจัดให้ผู้แทนองค์กรเกษตรกรและสหกรณ์มีส่วนร่วมในการดำเนินการจำนำข้าวทุกระดับ ทุกขั้นตอน โดยมีอำนาจและจำนวนเท่าเทียมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ การให้องค์กรเกษตรกรหรือสหกรณ์ มีส่วนร่วมในการดูแลรับผิดชอบเรื่องการตรวจสอบคุณภาพ ความชื้น การตลาด การแปรรูป และการรับจำนำ การสนับสนุนงบประมาณในการจำนำข้าวโดยผ่านองค์กรเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และสหกรณ์โดยตรง เพื่อให้มีศูนย์รับจำนำข้าวของชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน รวมทั้งการสนับสนุนให้องค์กรเกษตรกร หรือสหกรณ์ มีลานตากข้าว ไซโล (ยังฉาง) และโรงสีประจำตำบลอย่างทั่วถึง

1.2 ระยะยาว รัฐบาลควรปรับปรุงกระบวนการจำหน่ายข้าวในระยะยาว ได้แก่ การส่งเสริมให้ความรู้ เทคโนโลยีเทคนิค และการจัดการเพื่อช่วยในการผลิต การแปรรูป และการตลาด การพัฒนาองค์กรเกษตรกร หรือสหกรณ์การเกษตรให้มีประสิทธิภาพ โดยไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของนายทุน นักการเมือง และระบบราชการ รวมทั้งการให้เกษตรกรเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างน้อยก็หนึ่งหนึ่งเพื่อเป็นคณะกรรมการนโยบายข้าว (กนข.) หรือมีส่วนร่วมในหน่วยงานรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับภาคเกษตร และการเร่งขยายตลาดข้าวทั้งในประเทศและต่างประเทศให้มากขึ้น

2. รับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอความเห็น ผลการพิจารณาและผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยกระทรวงพาณิชย์เห็นด้วยกับข้อเสนอดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอให้มีการกำหนดให้เกษตรกรเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างน้อยก็หนึ่งหนึ่งใน กนข. นั้น เห็นว่าไม่เหมาะสม เนื่องจาก กนข. ได้มีมติเห็นชอบให้แต่งตั้งกรรมการเพิ่มเติม จำนวน 5 ท่าน ซึ่งในจำนวนนี้เป็นผู้แทนจากองค์กรเกษตรกร จำนวน 3 ท่าน เพื่อให้ข้อคิดเห็นในการกำหนดนโยบายและมาตรการข้าวเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกรแล้ว สำหรับข้อเสนอให้รัฐต้องสนับสนุนงบประมาณในการจำหน่ายโดยผ่านองค์กรเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรโดยตรง เห็นว่าวิธีการรับจำหน่ายข้าวของรัฐบาลในปัจจุบันมีความเหมาะสมและสามารถให้บริการเกษตรกรอย่างทั่วถึง เป็นบรรทัดฐานเดียวกันอยู่แล้ว และการดำเนินมาตรการรับจำหน่ายข้าวของรัฐบาลในปัจจุบันถือว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เนื่องจากราคาข้าวที่เกษตรกรขายได้ในพื้นที่โดยทั่วไปอยู่ในระดับสูงกว่าราคาจำหน่าย

3. ให้กระทรวงพาณิชย์รับผิดชอบประสานการติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อรายงานให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ

วันที่ 6 กันยายน 2548 คณะรัฐมนตรีมีมติตามที่กระทรวงการต่างประเทศเสนอดังนี้ เห็นชอบแผนงานการจ่ายค่าชดเชยให้แก่เกษตรกรที่งดปลูกข้าวและพืชอาหาร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 ของจังหวัดตาก โดยมีเกษตรกรที่ต้องงดปลูกข้าวและพืชอาหารซึ่งเป็นผลกระทบจากการปนเปื้อนของสารแคดเมียมในบริเวณลุ่มน้ำแม่ตาจ้งหวัดตาก รวม 3 ตำบล 12 หมู่บ้าน 13,438-3-40 ไร่ เกษตรกรรวม 903 ราย และอนุมัติเงินงบกลางประจำปี พ.ศ. 2548 รายการสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น หรืองบกลางรายการอื่น เป็นจำนวนเงิน 56,711,947 บาท เพื่อให้จังหวัดตากนำไปจ่ายชดเชยให้แก่เกษตรกรดังกล่าว ทั้งนี้ ให้ขอตกลงรายละเอียดด้านการเงินกับสำนักงานงบประมาณและเร่งดำเนินการโดยเร็วต่อไป โดยให้ความเห็นของกระทรวงพาณิชย์ที่เห็นว่า การจ่ายเงินช่วยเหลือดังกล่าวควรเป็นมาตรการในระยะสั้น และจัดทำแผนส่งเสริมอาชีพด้านอื่นที่เหมาะสมแก่เกษตรกร รวมทั้งพิจารณาตรวจสอบควบคุมให้พื้นที่ที่ได้รับการชดเชยเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบอย่างแท้จริง และความเห็นของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เห็นควรเร่งรัดผู้ประกอบการที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษปฏิบัติตามคำแนะนำในทางวิชาการ และดำเนินมาตรการป้องกันการปนเปื้อนจากสารแคดเมียมอย่างเคร่งครัด ไปพิจารณาดำเนินการด้วย และมอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเร่งดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อฟื้นฟูสภาพดินในบริเวณลุ่มน้ำแม่ตาจ้ง ควบคุมป้องกัน

การปนเปื้อนของสารแคดเมียมอย่างเคร่งครัด และส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ประโยชน์จากที่ดินในการประกอบอาชีพในบริเวณดังกล่าวอย่างเหมาะสมต่อไป

วันที่ 22 พฤศจิกายน 2548 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีรายงานผลการประชุมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาข้าวค้างสต็อกหรือข้าวที่ถูกตรวจยึดเป็นของกลาง สรุปได้ดังนี้ กรณีข้าวที่จังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดพิจิตรให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร) หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายดำเนินการนำข้าวออกจำหน่ายได้ ส่วนกรณีข้าวที่จังหวัดสมุทรปราการ ที่คลังไทยซูการ์เทอร์มินอล ให้แยกการดำเนินการเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ในการตรวจสอบข้าวเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการดำเนินคดีอาญาควรเร่งตรวจสอบข้าวจำนวนหนึ่ง เช่น อาจจะเป็นจำนวน 10 กระสอบ เมื่อพบข้าวที่ไม่ถูกต้องตามเงื่อนไข ก็ใช้เป็นหลักฐานสำหรับนำไปสู่การดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด ส่วนการจ่ายของกลางให้แก่ผู้ซื้อ ควรดำเนินการไปพร้อม ๆ กับการคัดแยกข้าวที่ถูกต้องตามเงื่อนไข และข้าวที่ไม่ถูกต้องตามเงื่อนไขออกจากกันให้ชัดเจนและบันทึกเป็นหลักฐานไว้ เพื่อการดำเนินคดี โดยวิธีการที่ใช้ในการตรวจสอบเพื่อคัดแยกข้าว ให้ใช้วิธีการที่เป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายสำหรับกรณีข้าวหอมมะลินาปี ปี 2547/48 ที่มีปัญหาการปลอมปนซึ่งผลตรวจเอก เสรีพิศุทธิ์ เตมียาเวส เป็นประธานกรรมการตรวจสอบมีปริมาณข้าวทั้งหมดประมาณ 1 ล้านกระสอบ (1 แสนตัน) นั้นเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการที่ปรึกษาการตรวจสอบปริมาณและคุณภาพข้าวหอมมะลิก็ควรให้คณะกรรมการชุดดังกล่าวดำเนินการตามกระบวนการขั้นตอนต่อไป

วันที่ 4 กรกฎาคม 2549 คณะรัฐมนตรีมีมติดังนี้ เห็นชอบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอแผนปรับโครงสร้างสินค้าข้าวเพื่อพัฒนาการผลิตข้าว และผลิตภัณฑ์ข้าว เพื่อให้ชาวนามีรายได้และความเป็นอยู่ดีขึ้น และเพื่อสนับสนุนการส่งออกข้าว และผลิตภัณฑ์ให้ขยายตัวมากขึ้น โดยมีพื้นที่ดำเนินการ 76 จังหวัด ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่เดือนเมษายน 2549 ถึงเดือนกันยายน 2551 โดยได้รับความเห็นและข้อสังเกตของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งความเห็นของคณะรัฐมนตรีที่เห็นว่าการดำเนินการด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้เกษตรกรสามารถผลิตข้าวให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นนั้น หน่วยงานภาครัฐควรมีบทบาทดำเนินการเองโดยตรงเท่าที่จำเป็น โดยเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามาร่วมดำเนินการให้มากที่สุด รวมทั้งต้องคำนึงถึงกลุ่มเกษตรกรในแต่ละภูมิภาคซึ่งมีความต้องการและประสบปัญหาที่แตกต่างกัน ไปพิจารณาประกอบการดำเนินการด้วย และอนุมัติในหลักการให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2549 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อปรับกลยุทธ์และรองรับการเปลี่ยนแปลง (ในวงเงิน 27,240 ล้านบาท) เพื่อการดำเนินการตามแผนปรับโครงสร้างฯ เท่าที่จำเป็นและสอดคล้องกับภารกิจที่จะต้องดำเนินการจริงในปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 โดยให้ขอตกลงในรายละเอียดกับสำนักงบประมาณ แล้วดำเนินการต่อไปได้ สำหรับงบประมาณปี พ.ศ. 2550-2551 ให้เสนอขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีรองรับต่อไป

วันที่ 19 กันยายน 2549 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงการคลังเสนอของบประมาณชดเชยดอกเบี้ยเพิ่มเติมให้แก่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สำหรับโครงการรับจำนำผลผลิตการเกษตร รวม 2 โครงการ ได้แก่ โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2547

และโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2547/2548 เป็นเงินจำนวน 1,881.038 ล้านบาท และให้กระทรวงการคลัง (ธ.ก.ส.) ประสานในรายละเอียดกับสำนักงบประมาณเพื่อขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อไป ทั้งนี้ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการคลัง คณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) และคณะกรรมการนโยบายข้าว (กนข.) รับข้อสังเกตเพิ่มเติมของสำนักงบประมาณเกี่ยวกับโครงการรับจำนำผลผลิตการเกษตรที่ คชก. ดำเนินงานเกือบทุกโครงการมีผลขาดทุนจำนวนมาก เนื่องจากส่วนต่างของราคารับจำนำกับราคาตลาด จึงควรทบทวนวิธีการรับจำนำผลผลิตการเกษตร เพื่อมิให้เกิดภาระงบประมาณเพิ่มขึ้นในอนาคต ส่วนการแก้ไขปัญหาโดยการรับจำนำผลผลิตการเกษตรหรือการแทรกแซงราคา มิใช่เป็นแนวทางที่สามารถแก้ไขปัญหาให้เกษตรกรได้อย่างแท้จริง คชก. ควรประสานงานกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อเร่งรัดการปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร รวมทั้งปรับกลไกด้านการตลาด และแนวทางการแปรรูปสินค้าเพื่อเพิ่มมูลค่า เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในระยะยาว นอกจากนี้ หาก ธ.ก.ส. มีฐานะการเงินดีขึ้น ควรทบทวนลดอัตราดอกเบี้ยสำหรับโครงการรับจำนำผลผลิตการเกษตรต่างๆ ที่สิ้นสุดระยะเวลาดำเนินการแล้ว แต่ยังคงมีหนี้ค้างชำระคืนค่าผลผลิตที่จำนำไว้ ไปพิจารณาด้วย

วันที่ 12 ธันวาคม 2549 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเสนอข้อมูลสถานการณ์ข้าวและผลการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2549/50 ของกระทรวงพาณิชย์ สรุปได้ดังนี้ สถานการณ์ข้าวเปลือกและข้าวสาร ราคาข้าวเปลือกหอมมะลิราคาตันละ 8,500-8,700 บาท ข้าวเปลือกเหนียวราคาตันละ 10,800-11,000 บาท ข้าวเปลือกเจ้า 5% ราคาตันละ 6,000-6,300 บาท และข้าวเปลือกปทุมธานีราคาตันละ 6,100-6,600 บาท สำหรับผลการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2549/50 ตั้งแต่วันที่ 1-26 พฤศจิกายน 2549 มีโรงสีสมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวน 603 โรง เปิดจุดรับจำนำ 162 โรง มีผลรับจำนำข้าวเปลือกในจังหวัดภาคเหนือและภาคกลาง รวม 138,425 ตัน ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในช่วงเก็บเกี่ยวของเกษตรกรยังไม่มีผลการรับจำนำ ในส่วนของแนวโน้มราคา คาดว่าราคาข้าวเปลือกเจ้ามีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจากภาครัฐได้ดำเนินมาตรการรับจำนำข้าวเปลือกส่งผลให้ราคาข้าวเปลือกในตลาดทั่วไปปรับตัวสูงขึ้น ประกอบกับตลาดต่างประเทศยังมีความต้องการอย่างต่อเนื่อง

วันที่ 23 มกราคม 2550 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์รายงาน สถานการณ์ข้าว และผลการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2549/50 ของเดือนธันวาคม 2549 สรุปได้ดังนี้ ข้าวขาว 100% ชั้น 2 และข้าวขาว 5% ราคาสูงขึ้น ข้าวหอมมะลิ 100% ชั้น 2 และข้าวสารเหนียว 10% เมล็ดยาว ราคาทรงตัว ขณะที่ข้าวนึ่ง 100% ราคาลดลง ส่วนราคาส่งออก F.O.B. ข้าวหอมมะลิ 100% ชั้น 2 ข้าวขาว 100% ชั้น 2 และข้าวขาว 5% ปรับตัวสูงขึ้นตันละ 1-5 ดอลลาร์สหรัฐ ข้าวสารเหนียว 10% เมล็ดยาว ราคาทรงตัวในเกณฑ์สูง ข้าวนึ่ง 100% ราคาลดลงตันละ 6 ดอลลาร์สหรัฐ ข้าวขาว 5% ของเวียดนามราคาทรงตัวที่ตันละ 293 ดอลลาร์สหรัฐ ต่ำกว่าข้าวขาว 5% ของไทยตันละ 24 ดอลลาร์สหรัฐ และราคาข้าวขาว 25% คุณภาพต่ำของประเทศปากีสถาน ราคาตันละ 222 ดอลลาร์สหรัฐ ต่ำกว่าข้าวขาว 25% ของไทยที่มีราคาตันละ 274 ดอลลาร์สหรัฐ อยู่ตันละ 52 ดอลลาร์สหรัฐ ในด้านการส่งออก ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม-21 ธันวาคม 2549 มีปริมาณการส่งออก จำนวน 7.234 ล้านตันข้าวสาร คิดเป็นร้อยละ 96 ของเป้าหมายการส่งออกที่กำหนดไว้ 7.5 ล้านตันข้าวสารสำหรับผลการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2549/50 ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน-27 ธันวาคม 2549 มีโรงสี

เปิดรับจำนำ 371 โรง ผลรับจำนำข้าวเปลือกรวม จำนวน 1,008,759 ตัน ลดลงจากช่วงเดียวกันของปี 2548/49 ซึ่งมีโรงสีเปิดรับจำนำ 618 โรง ปริมาณรับจำนำข้าวเปลือก จำนวน 2,803,331 ตัน โดยลดลงจำนวน 1,794,572 ตัน หรือลดลงร้อยละ 64

วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2550 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ข้าวและผลการรับจำนำข้าวเปลือกนาปีปีการผลิต 2549/50 ของเดือนมกราคม 2550 ของกระทรวงพาณิชย์ สรุปได้ดังนี้ ราคาข้าวเปลือกทุกชนิดมีแนวโน้มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับระยะเดียวกันในปีที่ผ่านมาและเดือนที่แล้วเนื่องจากตลาดมีความต้องการเพิ่มขึ้น ขณะที่ผลผลิตข้าวเปลือกนาปีออกสู่ตลาดเกือบหมดแล้ว และการกำหนดราคารับจำนำปีนี้ได้ใกล้เคียงราคาตลาด มีผลให้ตลาดมีการแข่งขันซื้อขายเพิ่มขึ้น ราคาข้าวสาร ข้าวหอมมะลิ 100% ชั้น 2 ข้าวสารเหนียว 10% เมล็ดยาวและข้าวหนึ่ง 100% ราคาสูงขึ้นจากเดือนก่อน ขณะที่ข้าวขาว 100% ชั้น 2 และข้าวขาว 5% ราคาปรับลดลง ส่วนราคาส่งออก F.O.B. ข้าวหอมมะลิ 100% ชั้น 2 ข้าวขาว 100% ชั้น 2 ข้าวขาว 5% และข้าวสารเหนียว 10% เมล็ดยาว ราคาส่งออก F.O.B. ปรับตัวสูงขึ้นตันละ \$2-36 ข้าวหนึ่ง 100% ปรับลดลงตันละ \$1 ในขณะที่ราคา F.O.B. ข้าวขาว 5% ของเวียดนามทรงตัวที่ตันละ \$293 และต่ำกว่าข้าวขาว 5% ของไทยอยู่ตันละ \$20 ด้านการส่งออก ตั้งแต่ 1 มกราคม-17 มกราคม 2550 ส่งออกแล้ว จำนวน 0.230 ล้านตันข้าวสาร คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของเป้าหมายการส่งออกที่กำหนดไว้ 8.50 ล้านตัน ข้าวสาร สำหรับผลการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2549/50 ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2549-25 มกราคม 2550 มีโรงสีเปิดจุดรับจำนำ 416 โรง ปริมาณรับจำนำข้าวเปลือก รวมจำนวน 1,439,119 ตัน ลดลงจากช่วงเดียวกันของปี 2548/49 ซึ่งมีโรงสีเปิดรับจำนำ 634 โรงปริมาณรับจำนำข้าวเปลือก จำนวน 4,202,686 ตัน โดยลดลง 2,763,567 ตัน หรือลดลงร้อยละ 66

วันที่ 20 มีนาคม 2550 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามมติคณะกรรมการพิจารณาสิทธิพิเศษของหน่วยงานและรัฐวิสาหกิจในการประชุมครั้งที่ 1/2550 เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2550 ที่ให้กรมการข้าวได้รับสิทธิพิเศษประเภทไม่บังคับในการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวเช่นเดียวกับที่กรมส่งเสริมการเกษตรเคยได้รับ โดยให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่ประสงค์จะสั่งซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวจากกรมการข้าว ให้สามารถสั่งซื้อได้โดยวิธีกรณีพิเศษโดยไม่ต้องสอบราคาหรือประกวดราคา

วันที่ 27 มีนาคม 2550 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์รายงานการแก้ไขปัญหาการส่งออกข้าวไปรัสเซียตามมติที่ประชุมร่วมกันระหว่างกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ และสมาคมผู้ส่งข้าวออกต่างประเทศ เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2550 โดยที่ประชุมเห็นชอบร่วมกันว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ยังไม่ควรลงนามในเอกสารความร่วมมือด้านความปลอดภัยของข้าวไทยที่ส่งออกไปยังรัสเซียตามที่รัสเซียเสนอ โดยในขั้นนี้ให้เป็นเรื่องที่จะต้องเจรจากันต่อไปก่อน และให้ทำหนังสือชี้แจงต่อกระทรวงเกษตรของรัสเซียเรื่องความปลอดภัยของข้าวไทยโดยใช้ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์สนับสนุน รวมทั้งให้หยิบยกประเด็นปัญหาดังกล่าวเข้าหารือในการประชุมคณะกรรมการร่วมไทย-รัสเซีย (Joint Commission) ครั้งที่ 4 ที่กระทรวงการต่างประเทศเป็นเจ้าภาพ และให้เพิ่มคณะกรรมการย่อยด้านการเกษตรและความร่วมมือด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช

(Sub-commission on Agriculture and SPS) เพื่อเป็นกลไกการดำเนินงานแก้ไขปัญหาและความร่วมมือระหว่างกัน นอกจากนี้ ให้กระทรวงพาณิชย์ชะลอเรื่องการเชิญทูตพาณิชย์รัสเซียเข้าหาหรือออกไปก่อนเพื่อประมวลสถานการณ์ต่างๆ อีกระยะหนึ่ง

วันที่ 22 พฤษภาคม 2550 คณะรัฐมนตรีมีมติดังนี้ เห็นชอบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอให้มีการนำเข้าสำรองฉุกเฉินของอาเซียน จำนวน 15,000 เมตริกตัน ที่ประเทศไทยประกาศสำรองไว้ภายใต้ข้อตกลงเรื่องการสำรองอาหารเพื่อความมั่นคงแห่งภูมิภาคอาเซียน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2523 มาใช้ในโครงการนำร่องเพื่อระบบสำรองข้าวในเอเชียตะวันออกเฉียง และให้กระทรวงพาณิชย์ดำเนินการในเรื่องการบริหารจัดการสำรองข้าวตามแนวทางการสำรองและระบายข้าวเพื่อยามฉุกเฉินได้ระบบสัญญา (Earmarked reserve) ของโครงการนำร่องเพื่อระบบสำรองข้าวในเอเชียตะวันออกเฉียง และเห็นชอบตามที่กระทรวงพาณิชย์ได้จัดทำแผนการระบายข้าวเพื่อยามฉุกเฉินภายใต้โครงการนำร่องเพื่อการสำรองข้าวในเอเชียตะวันออกเฉียงของประเทศไทยตามระบบการสำรองรูปแบบสัญญา (Earmarked reserve) ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกับแผนการระบายข้าวฉุกเฉินภายใต้ความตกลงว่าด้วยการสำรองอาหารเพื่อความมั่นคงแห่งภูมิภาคอาเซียนของประเทศไทย

วันที่ 12 มิถุนายน 2550 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์รายงานสรุปผลการประเมินโครงการรับจำนำข้าวเปลือก และมันสำปะหลัง ปี 2548/49 และ ปี 2549/50 ดังนี้ ราคารับจำนำข้าวเปลือกหอมมะลิ ปี 2549/50 อยู่ที่ 8,700-9,000 บาท/ตัน ปี 2548/49 อยู่ที่ 9,700-10,000 บาท/ตัน ส่วนราคารับจำนำข้าวเปลือกเจ้าปี 2549/50 อยู่ที่ 5,900-6,500 บาท/ตัน ปี 2548/49 อยู่ที่ 6,700-7,100 บาท/ตัน ซึ่งจากการดำเนินการรับจำนำทั้ง 2 ปี มีผลให้รายได้ของเกษตรกรทั้งระบบเพิ่มขึ้นจากการปรับตัวสูงขึ้นของราคาในตลาด สำหรับราคารับจำนำมันสำปะหลังและปริมาณรับจำนำ ในปี 2549/50 ได้กำหนดราคารับจำนำเป็นขั้นบันได โดยเริ่มจากเดือนพฤศจิกายน 2549 กิโลกรัมละ 1.25 บาท ปรับเพิ่มขึ้นเดือนละ 0.05 บาท/กิโลกรัม จนกระทั่งเดือนเมษายน 2550 ราคารับจำนำกิโลกรัมละ 1.50 บาท มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งโรงแปงและลานมันทำให้สามารถรองรับปริมาณการจำนำของเกษตรกรได้มากขึ้น โดยมีปริมาณรับจำนำ จำนวน 1,141,261 ตัน ส่วนปี 2548/49 ได้กำหนดราคารับจำนำเป็น 2 ช่วง คือ เดือนธันวาคม 2548 กิโลกรัมละ 1.30 บาท และเดือนมกราคม-เมษายน 2549 กิโลกรัมละ 1.50 บาท มีผู้เข้าร่วมโครงการเฉพาะลานมันส่งผลให้ปริมาณรับจำนำมีเพียงจำนวน 777,879 ตัน ซึ่งจากการดำเนินการทั้ง 2 ปี ส่งผลต่อรายได้ของเกษตรกรเพิ่มขึ้น

วันที่ 9 ตุลาคม 2550 คณะรัฐมนตรีมีมติขออนุมัติเงินงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรังปี 2548 - 2549 และโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2547/48 - 2548/49 คณะรัฐมนตรีมีมติดังนี้

1. อนุมัติในหลักการตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายโฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์) ประธานกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร เสนอเงินงบกลาง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 รวม 1,930.052 ล้านบาท ให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จำนวน 25.791 ล้านบาท และองค์การคลังสินค้า (อคส.) จำนวน 1,904.261 ล้านบาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรังปี 2548-2549 และโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2547/48-2548/49

2. ขอให้คณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรขอตกลงในรายละเอียดกับสำนักงบประมาณ แล้วดำเนินการต่อไปได้ โดยให้สอดคล้องกับลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนในการใช้จ่ายเงินตามข้อเท็จจริง

วันที่ 30 ตุลาคม 2550 คณะรัฐมนตรีมีมติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอตั้งนี้ รับทราบผลการประเมินผลโครงการนำร่องเพื่อระบบการสำรองข้าวในเอเชียตะวันออก (The Pilot Project on East Asia Emergency Rice Reserve : EAERR) และเห็นชอบการขยายระยะเวลาโครงการ EAERR ออกไปอีก 1 ปี คือ ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2551-28 กุมภาพันธ์ 2552 ตามมติที่ประชุม คณะกรรมการบริหารโครงการนำร่องเพื่อระบบการสำรองข้าวในภูมิภาคอาเซียน (Project Steering committee : PSC) เนื่องจากโครงการจะสิ้นสุดในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2551 และเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมการดำเนินงานโครงการอย่างเต็มรูปแบบ รวมทั้งอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เข้าร่วมโครงการในช่วงการขยายระยะเวลาดังกล่าว โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับความเห็นของกระทรวงการต่างประเทศที่เห็นว่าการขอขยายระยะเวลาดำเนินโครงการจะต้องไม่ก่อให้เกิดข้อผูกพันที่เพิ่มเติมไปจากเดิม และความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่เห็นควรใช้ผลการประเมินเป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบการดำเนินการโครงการให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการสร้างเชื่อมโยงในการดำเนินการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการบูรณาการในการทำงานร่วมกัน และผลักดันข้อตกลงร่วมกันกับประเทศสมาชิกเพื่อนำไปสู่การพิจารณาถึงโอกาส และความเป็นไปได้ในการจัดตั้งเป็นองค์กรถาวรในระยะต่อไป ไปพิจารณาดำเนินการด้วย

วันที่ 6 พฤศจิกายน 2550 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอยุทธศาสตร์ข้าวไทย และมอบให้กระทรวงพาณิชย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของมาตรการ แผนงาน/โครงการ ที่จะดำเนินการให้ชัดเจน เพื่อให้สามารถเร่งดำเนินการเรื่องที่มีความสำคัญในลำดับแรกในปี พ.ศ. 2551 ก่อน โดยดำเนินการในปี พ.ศ. 2551 ให้จัดทำรายละเอียดแผนงาน/โครงการที่มีการกำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดความสำเร็จของกลยุทธ์ตามที่กำหนดไว้ เพื่อให้สามารถติดตามผลได้อย่างเป็นรูปธรรม และใช้เป็นแนวทางขยายผลหรือปรับปรุงการดำเนินงาน/กิจกรรมในปีงบประมาณ พ.ศ. 2552-2554 ต่อไป โดยงบประมาณสำหรับงาน/กิจกรรมดังกล่าว ให้กระทรวงพาณิชย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปรับแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 มาดำเนินการก่อนเป็นลำดับแรก ส่วนงาน/กิจกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2552-2554 ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสนอขอตั้งงบประมาณ เพื่อดำเนินการตามแผนปฏิบัติงานตามความเหมาะสมและความจำเป็นในแต่ละปีต่อไป ตามความเห็นสำนักงบประมาณ

วันที่ 29 เมษายน 2551 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาข้าวเพื่อการบริโภคโดยการนำข้าวสารในสต็อกของรัฐบาลมาจัดทำข้าวสารบรรจุถุง ดังนี้ ให้องค์การคลังสินค้า (อคส.) นำข้าวสารในสต็อกของรัฐบาลจำนวน 2.1 ล้านตัน หยอยจัดทำข้าวสารบรรจุถุงจำหน่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนและหยอยจัดซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรหรือข้าวสารจากโรงสีโดยตรงเข้ามาเก็บทดแทนในโกดังกลางให้ครบจำนวนเดิม โดยใช้ระบบหมุนเวียนข้าวและเฉลี่ยราคาต้นทุน

เก่า-ใหม่ เพื่อให้ราคาตลาดคงที่ สำหรับราคาจำหน่ายให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการส่วนกลางกำหนด และกระจายจำหน่ายให้ผู้บริโภคอย่างทั่วถึงทั่วประเทศ (โดยไม่ผ่าน Modern Trade) โดยผ่าน อคส.พาณิชย์จังหวัด และการค้าภายในจังหวัด ระยะเวลาดำเนินการเดือนพฤษภาคม-ธันวาคม 2551 ทั้งนี้ ให้กระทรวงพาณิชย์ตรวจสอบสต็อกข้าวของรัฐบาลให้ถูกต้อง แล้วรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบด้วย

วันที่ 13 พฤษภาคม 2551 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอเกี่ยวกับการรักษาเสถียรภาพราคาข้าว และการจัดซื้อข้าวใหม่เข้ามาในสต็อก โดยให้กระทรวงพาณิชย์รับซื้อข้าว ณ ระดับราคา ดังนี้ ข้าวเปลือกหอมมะลิ ต้นละ 19,000 บาท (ความชื้นไม่เกินร้อยละสิบห้า) ข้าวเปลือกเจ้า ต้นละ 14,000 บาท (ความชื้นไม่เกินร้อยละสิบห้า) และข้าวเปลือกเหนียว ต้นละ 9,000 บาท (ความชื้นไม่เกินร้อยละสิบห้า) โดยข้าวเปลือกที่มีความชื้นเกินร้อยละสิบห้า ให้หักลดน้ำหนักได้ตามเกณฑ์ของกรมการค้าภายใน กับให้กระทรวงพาณิชย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งตรวจสอบปริมาณและคุณภาพข้าวในสต็อกของรัฐ จำนวน 2.1 ล้านตัน และให้กระทรวงการคลังรับไปประสานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เพื่อให้ ธ.ก.ส. พิจารณาเรื่องการให้สินเชื่อแก่ผู้ประกอบการธุรกิจข้าว รวมทั้งให้กระทรวงพาณิชย์รับซื้อและขายข้าวในประเทศและส่งออกไปขายต่างประเทศตามความเหมาะสม

วันที่ 3 มิถุนายน 2551 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเสนอข้อมูลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เกี่ยวกับกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดที่จะให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนทำนาปลูกข้าวในประเทศไทย โดยสื่อมวลชนได้เสนอข่าวว่ามีกลุ่มนักธุรกิจชาวอิตาลีจะมาร่วมลงทุนทำนาในประเทศไทย และส่งผลผลิตออกไปยังประเทศของตนเอง และเนื้อหาในข่าวระบุว่า ขณะนี้ได้มีการตั้งบริษัท รวมใจชาวนา ขึ้นโดยมีนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านการปลูกข้าว และเกษตรกร ร่วมเป็นกรรมการ มีจุดประสงค์เพื่อรับจ้างทำนาทั่วประเทศในฐานะผู้มีประสบการณ์ คิดค่าจ้าง 1 ไร่ 5,000 บาท โดยบริษัทดังกล่าวจะทำงานรองรับการเข้ามาลงทุนของนักธุรกิจชาวอิตาลี ซึ่งการให้คนต่างชาติเข้ามาลงทุนเพื่อทำนาปลูกข้าวและส่งผลผลิตออกไปยังประเทศของตนเองนั้นเป็นนโยบายที่เป็นอันตรายต่อชาติ และกระทบต่อวัฒนธรรม รวมทั้งวิถีชีวิตในการประกอบอาชีพทำนาของชาวนาไทย อีกทั้งเป็นการต้องห้ามตามกฎหมาย

วันที่ 10 มิถุนายน 2551 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการตามที่กระทรวงการคลังเสนอโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2551 โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับผิดชอบการออกหนังสือรับรองผู้ปลูกข้าวนาปรัง ปี 2551 เพื่อให้เกษตรกรใช้เป็นหลักฐานในการนำข้าวเปลือกไปฝากไว้กับโรงสีที่ขึ้นทะเบียนกับองค์การคลังสินค้า (อคส.) โดย อคส. จะออกใบประทวนสินค้าให้แก่เกษตรกรนำมาจำนำกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) โดยข้าวเปลือกที่เกษตรกรนำมาฝากไว้โรงสีจะแปรสภาพเป็นข้าวสารแล้วนำไปเก็บรักษาไว้ในโกดังซึ่งขึ้นทะเบียนไว้กับ อคส. เพื่อรอการจำหน่ายต่อไป มีเป้าหมายปริมาณการรับจำนำ 2.5 ล้านตันข้าวเปลือก โดย อคส. เป็นผู้รับฝากและออกใบประทวนสินค้าตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน 2551 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2551 ระยะเวลาโครงการตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน 2551 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2551 กำหนดราคารับจำนำสำหรับข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2551 ในความชื้นไม่เกิน 15% ดังนี้ ข้าวเปลือกเจ้านาปรัง 100% ราคาตันละ 14,000 บาท ข้าวเปลือกเจ้านาปรัง 5% ราคาตันละ 13,800 บาท ข้าวเปลือกเจ้านาปรัง 10% ราคาตันละ 13,600 บาท ข้าวเปลือกเจ้านาปรัง

15% ราคาตันละ 13,200 บาท และข้าวเปลือกปทุมธานีชนิดสีต้นข้าว 42 กรัม ราคาตันละ 14,000 บาท สำหรับงบประมาณค่าใช้จ่าย ให้กระทรวงการคลัง (ธ.ก.ส.) ขอตกลงในรายละเอียดกับสำนักงานงบประมาณต่อไป และในการดำเนินโครงการฯ ให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อตก.) และสหกรณ์การเกษตรเข้าร่วมดำเนินการด้วย และให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รับไปพิจารณาร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (พันตำรวจโท บรรยนิ ตังภากรณ์) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายพงศกร อรรณพพร) และผู้อื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงองค์ประกอบอำนาจหน้าที่ของคณะทำงานต่างๆ ที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการ ติดตามกำกับกำกับการดำเนินงานตามโครงการฯ รวมทั้งการกำหนดขอบเขตและการแบ่งพื้นที่ความรับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบการดำเนินโครงการฯ ให้เหมาะสม มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อเป็นการรักษาประโยชน์ที่สำคัญของเกษตรกรอย่างแท้จริง ทั้งนี้ ให้กระทรวงการคลัง (ธ.ก.ส.) รับข้อสังเกตเพิ่มเติมของสำนักงานงบประมาณที่ให้ ธ.ก.ส. พิจารณาทบทวนลดอัตราดอกเบี้ยสำหรับโครงการรับจำนำผลผลิตการเกษตรต่างๆ ที่สิ้นสุดระยะเวลาดำเนินการแล้ว แต่ยังคงมีหนี้ค้างชำระคืนค่าผลผลิตที่จำนำไว้ เพื่อเป็นการช่วยลดภาระของงบประมาณ ไปพิจารณาด้วย

วันที่ 8 กรกฎาคม 2551 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอผลการประชุมหารือร่วมกันระหว่างรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายมีชัยวฤฒ์ แสงสุวรรณ) รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง (นายสุรพงษ์ สืบวงศ์ลี) ผู้แทนภาคเอกชน และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขปัญหาการค้าข้าวเปลือกเหนียวตกต่ำ เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2551 โดยที่ประชุมได้มีมติให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) รับจำนำข้าวเปลือกเหนียวจากโรงสีศิริกัญญา โดยมีองค์การคลังสินค้า (อคส.) เป็นผู้ออกไปประทวนสินค้าจำนวนประมาณ 32,000 ตัน (ความชื้นไม่เกิน 15%) ในราคาตันละ 9,000 บาท ซึ่งข้าวจำนวนดังกล่าวโรงสีได้รับซื้อจากเกษตรกรจังหวัดเชียงรายและจังหวัดเชียงใหม่ ในระหว่างวันที่ 25 พฤษภาคม-16 มิถุนายน 2551 และให้โรงสีมีสิทธิไถ่ถอนข้าวเปลือกเหนียวจำนวนดังกล่าวได้ภายใน 3 เดือน นับถัดจากเดือนที่รับจำนำตามหลักเกณฑ์การรับจำนำใบประทวนของ ธ.ก.ส. เป็นกรณีพิเศษ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้แก่เกษตรกรจำนวน 6,321 ราย และให้ ธ.ก.ส. พิจารณาให้สินเชื่อแก่โรงสีโดยใช้ข้าวสารเหนียวที่มีอยู่ประมาณ 8,000 ตัน เป็นหลักประกันการให้สินเชื่อในระบบ Packing Stock เพื่อให้โรงสีมีเงินเพียงพอในการชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรทั้ง 2 จังหวัดให้ครบถ้วน รวมทั้งให้แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลการรับจำนำดังกล่าวประกอบด้วยผู้แทนกรมการค้าภายใน ผู้แทน ธ.ก.ส. ผู้แทน อคส. ผู้แทนเกษตรกรจังหวัดเชียงรายและเชียงใหม่

วันที่ 26 สิงหาคม 2551 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบและเห็นชอบตามมติคณะกรรมการบริหารและติดตามกำกับกำกับการให้สินเชื่อเพื่อยกระดับราคาข้าวเปลือกเหนียว ปี 2551 ครั้งที่ 5/2551 วันที่ 25 สิงหาคม 2551 ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ ดังนี้

1. ให้ขยายระยะเวลาดำเนินงานแก้ไขปัญหาการค้าข้าวเปลือกเหนียวตกต่ำ จากเดิมระหว่างวันที่ 25 พฤษภาคม-16 มิถุนายน 2551 เป็นระหว่างวันที่ 24 พฤษภาคม-2 กรกฎาคม 2551

โดยคงจำนวนเกษตรกร 6,321 ราย และวงเงินสินเชื่อ 366,000,000 บาท เท่ามติคณะรัฐมนตรีเดิมตามที่เกษตรกรร้องขอ

2. ปริมาณข้าวเปลือกเหนียวส่วนที่เหลือที่โรงสีศิริกัญญาอยู่ยังไม่ได้นำมาจำหน่ายเพื่อออกใบประทวน เห็นชอบตามที่โรงสีได้เสนอขอใช้ข้าวสารเหนียว จำนวนประมาณ 6,200 ตัน ให้ออกใบประทวนเป็นข้าวเปลือกสีแปรสภาพเป็นข้าวสารแทน โดยออกใบประทวนข้าวเปลือกตามหลักเกณฑ์โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี 2551 พร้อมคำสั่งสีแปรสภาพ

3. ในการสั่งสีแปรสภาพข้าวเปลือกเหนียวที่ออกใบประทวนแล้วและยังไม่ได้ออกใบประทวน ให้โรงสีศิริกัญญาได้รับยกเว้นการวางหลักประกันสัญญาจ้างแปรสภาพเป็นกรณีพิเศษ โดยจัดให้มีระบบควบคุมกำกับการเคลื่อนย้ายข้าวเปลือกและข้าวสารจากโรงสีและสถานที่เก็บไปยังคลังกลาง และตรวจสอบยืนยันได้อย่างถูกต้องครบถ้วน

วันที่ 9 กันยายน 2551 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2551/52 ดังนี้

1. อนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2551/52 โดยในส่วนของการใช้จ่ายในการดำเนินโครงการฯ ที่จะใช้จ่ายจากเงินงบกลางประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 วงเงิน 11,016.24 ล้านบาท นั้น เมื่อพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 มีผลใช้บังคับแล้ว ให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องตกลงในรายละเอียดกับสำนักงานประมาณก่อนดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ให้ปรับเปลี่ยนข้อความในหนังสือกระทรวงพาณิชย์ ด่วนที่สุดที่ พณ 0409/3861 ลงวันที่ 8 กันยายน 2551 หน้า 2 ข้อ 4.4 จากเดิม "ธ.ก.ส. เป็นหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี การผลิต 2551/52 ..." เป็น "ธ.ก.ส. อ.ต.ก. และ อคส. เป็นหน่วยงานหลักร่วมกันรับผิดชอบโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2551/52 ..."

2. ให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร และองค์การคลังสินค้ารับความ เห็นของคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการเก็บรักษาข้าวเปลือกตามโครงการรับจำนำนั้น ควรนำระบบไซโล (SILO) มาใช้ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถรักษาคุณภาพของข้าวเปลือกได้ยาวนาน และนำออกไปสีและจำหน่ายได้ในช่วงเวลาที่เหมาะสม

วันที่ 9 กันยายน 2551 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติในหลักการตามมติคณะกรรมการรับจำนำ ครั้งที่ 8/2551 เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2551 ดังนี้

1. เห็นชอบปรับเพิ่มเป้าหมายปริมาณการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี 2551 จากเดิม 2.5 ล้านตัน เป็น 3.5 ล้านตัน และกรณีที่มิได้เหตุผลความจำเป็นต้องปรับเพิ่มเป้าหมายมากกว่า 3.5 ล้านตันให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป และเห็นชอบให้จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสงขลา และจังหวัดพัทลุง ขยายระยะเวลาสิ้นสุดการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี 2551 จากวันที่ 30 กันยายน 2551 ไปถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2551

2. อนุมัติในหลักการให้ขยายระยะเวลาโครงการจากเดิมสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2551 เป็นสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2552 และเพิ่มวงเงินงบประมาณค่าใช้จ่ายในโครงการจากเดิมอนุมัติงบ

นาปรัง ปี 2551 ในวงเงิน 10 ล้านบาท ในส่วนของ ธ.ก.ส. ที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติไว้แล้ว

วันที่ 21 ตุลาคม 2551 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องมาตรการข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2551/52 ดังนี้

1. เห็นชอบมาตรการข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2551/52 ตามมติ คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กขช.) วันที่ 20 ตุลาคม 2551 ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ ดังนี้

1.1 การกำหนดราคาขั้นต่ำข้าวเปลือก โดยประกาศราคาขั้นต่ำ ข้าวเปลือกนาปี ปี 2551/52 ที่ความชื้น 15% ชนิดข้าวเปลือกหอมมะลิสีได้ต้นข้าว 42 กรัม ราคาตันละ 15,000 บาท ข้าวเปลือกเจ้านาปี 100% ราคาตันละ 12,000 บาท และข้าวเปลือกเหนียว 10% ชนิดละ ราคาตันละ 9,000 บาท

1.2 ให้ภาคเอกชนดำเนินการ แต่หากปัจจัยต่าง ๆ มีผลกระทบต่อราคา หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจะดำเนินการแทรกแซงตลาดใน 2 แนวทาง

1.3 ให้แต่งตั้งคณะกรรมการด้านนโยบายและกลยุทธ์ 3 คณะ และ คณะอนุกรรมการด้านปฏิบัติการ 5 คณะ ดังนี้

1.3.1 คณะอนุกรรมการด้านนโยบายและกลยุทธ์

- (1) คณะอนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติด้านการผลิต
- (2) คณะอนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติด้านการตลาด
- (3) คณะอนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติด้าน

งบประมาณและการเงิน

1.3.2 คณะอนุกรรมการด้านปฏิบัติการ

- (1) คณะอนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติระดับจังหวัด
- (2) คณะอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าวสาร
- (3) คณะอนุกรรมการพิจารณาจำหน่ายข้าวสารใน

สต็อกของรัฐบาลในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย

- (4) คณะอนุกรรมการดำเนินการรับจำนำข้าวเปลือก

นาปี ปีการผลิต 2551/52

- (5) คณะอนุกรรมการการให้สิทธิขายข้าวเปลือก

ล่วงหน้าแก่เกษตรกร

2. เห็นชอบให้กระทรวงพาณิชย์รับไปพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะราคาปุ๋ยเคมีและสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอเพิ่มเติม

วันที่ 28 ตุลาคม 2551 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องกรอบและหลักเกณฑ์การรับจำนำ ข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2551/52 ดังนี้

1. เห็นชอบกรอบและหลักเกณฑ์การรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2551/52 ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ ทั้งนี้ เป้าหมายการรับจำนำขององค์การคลังสินค้า และขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรที่กำหนดไว้จำนวน 4 ล้านตัน และ 2 ล้านตัน ตามลำดับ นั้น ในการดำเนินการจริงให้สามารถยืดหยุ่นเป้าหมายการรับจำนำระหว่างสองหน่วยงานได้ตามความเหมาะสมจำเป็นให้สอดคล้องกับความต้องการจำนำของเกษตรกร

2. หากมีกรณีที่จะต้องวินิจฉัยชั้นคุณภาพของข้าวว่าเป็นข้าวเปลือกหอมมะลิหรือข้าวเปลือกหอมจังหวัด เพื่อให้ได้รับราคาจำนำตามที่กำหนดไว้นั้น ให้คณะอนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติระดับจังหวัด (อนุ กขช. จังหวัด) เป็นผู้ทำหน้าที่วินิจฉัย แต่หากผลการวินิจฉัยของอนุ กขช. จังหวัด ยังมีข้อร้องเรียนหรือโต้แย้งให้ อนุ กขช. จังหวัดส่งเรื่องให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้วินิจฉัยและถือเป็นข้อยุติ

3. ให้กระทรวงการคลังพิจารณาจัดหาแหล่งเงินกู้ที่เหมาะสมจากสถาบันการเงินต่างๆ เพื่อรองรับการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี จำนวนประมาณ 97,000 ล้านบาท ส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการจำนวนประมาณ 5,204.726 ล้านบาท ให้กระทรวงพาณิชย์ขอใช้จ่ายจากเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรก่อน หากไม่สามารถใช้เงินกองทุนฯ ได้ หรือมีเงินไม่เพียงพอ ให้ประสานขอตกลงในรายละเอียดกับสำนักงบประมาณเพื่อขอใช้จ่ายจากเงินงบกลางรายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นตามขั้นตอนต่อไป

4. ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีประสานกระทรวงพาณิชย์และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อกำกับ ติดตาม และตรวจสอบการดำเนินการรับจำนำและการเก็บรักษาข้าวเปลือกนาปีข้างต้นให้เป็นไปอย่างถูกต้อง โปร่งใส และมีประสิทธิภาพ

วันที่ 4 พฤศจิกายน 2551 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ดำเนินการจัดหาเงินกู้เพื่อดำเนินโครงการรับจำนำข้าวและผลผลิตทางการเกษตร ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ ดังนี้

1. การกู้เงินของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จะต้องได้รับการบรรจุในแผนการบริหารหนี้สาธารณะประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกำหนดนโยบายและกำกับการบริหารหนี้สาธารณะ และนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติการปรับปรุงแผนฯ ดังกล่าวก่อนจึงจะดำเนินการได้

2. ในการดำเนินงานตามข้อ 1. ให้ ธ.ก.ส. กู้เงินจากธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารที่เข้าร่วมโครงการในวงเงินไม่เกิน 110,000 ล้านบาท โดยมีกระทรวงการคลังกำกับกั้นต้นเงินและดอกเบี้ย และรัฐบาลรับภาระต้นเงินและดอกเบี้ยจากการกู้เงินและค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงให้ใช้วงเงินดังกล่าวสำหรับโครงการรับจำนำข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2551/52 โครงการรับจำนำมันสำปะหลัง ปี 2551/52 และโครงการให้สิทธิขายข้าวเปลือกล่วงหน้าแก่เกษตรกรด้วย

3. ในการดำเนินงานตามข้อ 2. ธ.ก.ส. จะต้อง มีแผนการทั้งในส่วนของการรับจำนำ จัดทำกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน และให้กระทรวงพาณิชย์เร่งระบายผลผลิตเพื่อปิดบัญชีโครงการให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปี หลังจากสิ้นสุดระยะเวลารับจำนำ โดยมีกระทรวงการคลังเข้าร่วม

พิจารณา และเมื่อปิดบัญชีแล้วมีผลขาดทุนเกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการดังกล่าว ให้รัฐบาลรับภาระ โดยให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณแผ่นดินเพื่อชดใช้ ธ.ก.ส. ทั้งนี้ ให้กระทรวงพาณิชย์เร่งระบายนข้าวในสต็อกเก่าออกและชำระเงินให้แก่ ธ.ก.ส. ด้วย

4. ให้ ธ.ก.ส. ดำเนินงานตามโครงการ ในลักษณะธุรกรรมตามนโยบายพิเศษของรัฐ (Public Service Obligation : PSO) โดยแยกบัญชีการเงินจากการดำเนินงานปกติของ ธ.ก.ส. และให้ผลการดำเนินโครงการไม่นับรวมเป็นสินทรัพย์เสี่ยงที่ใช้ในการคำนวณสัดส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (CAR) ตามที่ได้กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยการดำรงเงินกองทุนของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

5. ให้กระทรวงการคลังเป็นผู้พิจารณาการกู้เงิน วิธีการกู้เงิน เงื่อนไข และรายละเอียดต่างๆ ของการกู้เงินและการค้ำประกันในแต่ละครั้งได้ตามความเหมาะสมและจำเป็นจากสถาบันการเงิน จำนวน 4 แห่ง ประกอบด้วย ธนาคารกรุงไทย ฯ ธนาคารออมสิน ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารทหารไทย จำกัด(มหาชน)

ทั้งนี้ ให้เพิ่มผู้แทนกระทรวงการคลัง และผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่รัฐมนตรีเจ้าสังกัดกำหนดร่วมเป็นอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าวสาร และให้กระทรวงพาณิชย์รับไปดำเนินการโดยด่วนต่อไป

วันที่ 19 พฤศจิกายน 2551 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการจำหน่ายข้าวเปลือกนาปีปีการผลิต 2551/52 ดังนี้

1. ให้คณะอนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติระดับจังหวัด (อนุ กขช. จังหวัด) พิจารณาราคาจำหน่ายข้าวเปลือกหอมจังหวัดตันละไม่เกิน 13,000 บาท ตามหลักเกณฑ์ของมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2551 (เรื่องกรอบและหลักเกณฑ์การรับจำหน่ายข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2551/52) สำหรับการวินิจฉัยว่าข้าวเปลือกหอมจังหวัดมีชั้นคุณภาพเช่นเดียวกับข้าวเปลือกหอมมะลิที่ควรจะได้รับราคาเพิ่มขึ้นหรือไม่ประการใด ให้รับส่งเรื่องให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมการข้าวและกรมวิชาการเกษตร) พิจารณาวินิจฉัยข้าวเปลือกที่รับจำหน่ายไว้ แล้วดำเนินการตามผลการพิจารณาต่อไป

2. ให้กระทรวงมหาดไทยแจ้งกำชับผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะประธานอนุ กขช. จังหวัด ทราบและถือปฏิบัติตามแนวทางข้างต้นโดยด่วนด้วย

วันที่ 27 พฤศจิกายน 2551 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการแก้ไขปัญหาราคาข้าวเปลือกเหนียวตกต่ำ ดังนี้

1. อนุมัติเกณฑ์วิธีการรับจำหน่ายข้าวเปลือกเหนียวนาปรัง ปี 2551 ตามผลการหารือของคณะกรรมการบริหารและติดตามกำกับการให้สินเชื่อเพื่อยกระดับราคาข้าวเปลือกเหนียว ปี พ.ศ. 2551 ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ โดยเกณฑ์วิธีการรับจำหน่ายฯ ในส่วนของอัตราการส่งมอบต้นข้าวสำหรับใช้ส่งสีแปรสภาพข้าวเปลือกเหนียวให้ใช้อัตราเดียว ระยะเวลาในการไถ่ถอน 5 เดือน และให้บริษัทตรวจสอบคุณภาพ ชนิด และปริมาณข้าวเปลือกเหนียวเพื่อความถูกต้อง รวมทั้งให้มีการกำหนดมาตรฐานคลังในการเก็บข้าวเปลือกเหนียว ทั้งนี้ ให้ใช้เฉพาะกรณีนี้เป็นกรณีพิเศษเท่านั้น

2. อนุมัติการจ่ายเงินตามสิทธิพึงมีพึงได้เฉพาะจำนวนเงินที่โรงสียังคงค้างชำระ อยู่แก่เกษตรกร จำนวน 609 ราย เป็นจำนวนเงิน 29,305,383 บาท ส่วนที่เหลือให้โรงสีหักจากผลิตภัณฑ์ที่ได้รับจากการแปรรูปข้าวเปลือกเหนียว และหากมีส่วนของผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการแปรรูปเกินกว่าสิทธิ พึงมีพึงได้ของโรงสี ให้โรงสีนำรายได้ดังกล่าวคืนโครงการรับจำนำข้าวเปลือกเหนียวนาปี ปี 2551 โดยเร็ว สำหรับค่าใช้จ่ายและการจ่ายเงินตามโครงการฯ ให้เป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายที่ เกี่ยวข้องต่อไป ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ

3. อนุมัติแต่งตั้งอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าวสารเหนียวเพื่อส่งเสริมการ จัดการทางการตลาดทั้งในและต่างประเทศ โดยมีอธิบดีกรมการค้าภายในเป็นประธานอนุกรรมการ และ ผู้แทนองค์การคลังสินค้าเป็นกรรมการและเลขานุการ ทำหน้าที่พิจารณาหลักเกณฑ์ วิธีการ ราคา และ ปริมาณการจำหน่ายข้าวสารเหนียวในโกดังกลางที่เก็บข้าวเปลือกเหนียวโครงการรับจำนำของรัฐบาล รวมทั้งดูแลการแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับข้าวสารเหนียวดังกล่าว ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

4. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รับข้อสังเกตของสำนักงบประมาณที่ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตข้าวจัดทำแผนการผลิตข้าวประจำปี ร่วมกัน เพื่อให้ทราบปริมาณข้าวที่จะออกสู่ตลาดและเตรียมการด้านการตลาดรองรับทั้งในประเทศและ ตลาดต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาราคาข้าวตกต่ำได้ ไปพิจารณาดำเนินการด้วย

วันที่ 17 มีนาคม 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องมาตรการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2552 และคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการดังนี้

1. เห็นชอบมาตรการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2552 และรับทราบคำสั่ง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการจำนวน 7 คณะ ตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2552 และ 13 มีนาคม 2552 โดยหากเงินที่ใช้ในการรับจำนำข้าวนาปี ปี 2552 ที่จะขอใช้ จากวงเงินกู้สำหรับการรับจำนำผลผลิตทางการเกษตร (110,000 ล้านบาท) ไม่เพียงพอให้ขอใช้เงินทุนของ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) ซึ่งองค์การคลังสินค้าได้ส่งคืนเงินค่าจำหน่ายข้าว โครงการรับจำนำปีเก่า ประมาณ 20,000 ล้านบาท ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

2. ให้กระทรวงพาณิชย์รับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเกี่ยวกับการบริหารจัดการวงเงินงบประมาณที่จะใช้ในการดำเนินการ ข้าวเปลือกนาปี ปี 2552 ควรแยกวงเงินออกจากการรับจำนำสินค้าทั้ง 5 ชนิด (ข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2551/52 มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ปาล์มน้ำมัน และยางพารา) เพื่อให้การช่วยเหลือและ บรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปีเป็นไปอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพในการบริหาร จัดการ และข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีที่เห็นควรเพิ่มศูนย์รับจำนำข้าวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไป พิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรีมีความเห็นเพิ่มเติมว่า เพื่อให้สามารถระบายข้าว จากโครงการรับจำนำได้อย่างมีประสิทธิภาพด้านราคาและไม่เกิดปัญหาข้าวค้างสต็อกอาจนำวิธีการค้าต่าง ตอบแทนและการค้าแบบแลกเปลี่ยนมาดำเนินการ เพื่อให้ประเทศผู้ขายสินค้าให้ไทยต้องซื้อข้าวสารจาก ไทยด้วย โดยให้กระทรวงพาณิชย์รับไปพิจารณาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

วันที่ 24 มีนาคม 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการกำกับดูแลและตรวจสอบโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล ดังนี้

1. เห็นชอบตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอการทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2551 โดยให้กระทรวงพาณิชย์เป็นหน่วยงานหลักในการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อกำกับ ติดตาม และตรวจสอบการดำเนินการตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลแทนสำนักนายกรัฐมนตรี และให้แต่งตั้งคณะกรรมการ จำนวน 2 คณะ ประกอบด้วย คณะกรรมการกำกับการตรวจสอบข้าวตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล และคณะกรรมการสอบการดำเนินการตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล ทำหน้าที่กำกับติดตามและตรวจสอบการดำเนินการตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2551/52 และโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2552 ที่จะดำเนินการต่อไปให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการและป้องกันการทุจริต

2. ให้กระทรวงพาณิชย์เร่งรัดการดำเนินการเพิ่มศูนย์รับจำนำข้าวเปลือกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2552 (เรื่อง มาตรการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2552 และคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ) รวมทั้งการแก้ไขปัญหาราคาข้าวโพดตกต่ำ ซึ่งเกษตรกรยังมีข้อร้องเรียนอยู่ เช่น กรณีจังหวัดชลบุรี เป็นต้น ให้แล้วเสร็จโดยเร็วด้วย

วันที่ 6 พฤษภาคม 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการปรับเปลี่ยนเป้าหมายปริมาณรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2552 และการกำหนดวันข้าวและชาวนาแห่งชาติ มีมติดังนี้

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการให้ปรับเปลี่ยนเป้าหมายปริมาณรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2552 จำนวน 1.5 ล้านตัน (จากเดิม 2.5 ล้านตัน เป็น 4.0 ล้านตัน) เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ยังมีข้าวเปลือกที่จะออกสู่ตลาดช่วงเดือนพฤษภาคม-กุมภาพันธ์ 2552 (ภาคใต้จะรับจำนำเดือนกรกฎาคม-กันยายน 2552) โดยวงเงินที่จะใช้ในการรับจำนำให้กระทรวงการคลังรับไปตรวจสอบแหล่งเงิน โดยให้ใช้จ่ายจากเงินที่กระทรวงการคลังได้จัดหาแหล่งเงินกู้สำหรับการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวและผลิตผลทางการเกษตรไว้จำนวน 110,000 ล้านบาท ตามขั้นตอนของกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องต่อไปเป็นลำดับแรก หากไม่สามารถใช้จ่ายจากเงินดังกล่าวได้ ให้กระทรวงการคลังพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีโดยด่วนต่อไป ส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการรับจำนำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำรายละเอียดเสนอคณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรพิจารณาต่อไป

วันที่ 3 มิถุนายน 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแนวทางการประกันราคาข้าวเปลือกและการประกันภัยข้าวเปลือก ตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กขช.) ในคราวประชุมครั้งที่ 3/2552 เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2552 ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ ทั้งนี้ ให้ยกเว้นค่าเบี้ยประกันตามโครงการประกันราคาข้าวเปลือกและการประกันภัยข้าวเปลือกในปีแรก

วันที่ 3 มิถุนายน 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องผลการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2552 ดังนี้

1. รับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์รายงานผลการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2552 โดยปริมาณรับจำนำตั้งแต่วันที่ 16 มีนาคม-28 พฤษภาคม 2552 มีปริมาณรับจำนำทั้งสิ้นจำนวน 3,657,608 ตัน ประกอบด้วย องค์การคลังสินค้าจำนวน 2,386,928 ตัน และองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรจำนวน 1,270,680 ตัน จำแนกเป็น ข้าวเปลือกเจ้าจำนวน 3,067,096 ตัน ข้าวเปลือกปทุมธานีจำนวน 573,944 ตัน และข้าวเปลือกเหนียวจำนวน 16,568 ตัน คงเหลือข้าวเปลือกที่จะจำนำได้อีกจำนวน 342,392 ตัน โดยมีปริมาณรับจำนำเฉลี่ยวันละ 50,000-60,000 ตัน ซึ่งจะมีระยะเวลา 6-7 วัน ปริมาณรับจำนำจะครบตามเป้าหมายที่กำหนด

2. คณะรัฐมนตรีเห็นว่าโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2552 ที่กำหนดระยะเวลารับจำนำตั้งแต่วันที่ 16 มีนาคม-31 กรกฎาคม 2552 แต่จนถึงปัจจุบันกระทรวงพาณิชย์แจ้งว่าได้รับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2552 ครบตามเป้าหมายที่กำหนดไว้จำนวนรวม 4.0 ล้านตันข้าวเปลือกแล้ว แต่มีเกษตรกรในหลายจังหวัดร้องเรียนว่ายังมีผลผลิตข้าวเปลือกตกค้างจำนวนมากที่ยังไม่สามารถนำเข้ารับจำนำได้ ประกอบกับจะมีการประชุมคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กขช.) ในวันที่ 5 มิถุนายน 2552 นี้ ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าวดำเนินการต่อไปได้อย่างรวดเร็วเหมาะสม จึงมอบหมายให้ กขช. รับไปพิจารณาในวันดังกล่าว สำหรับค่าใช้จ่ายเพื่อการนี้ให้พิจารณา โดยแจ้งผลการพิจารณาต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ ส่วนผลการพิจารณาของ กขช. เป็นประการใดก็ให้ดำเนินการต่อไปได้ตามข้อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

วันที่ 9 มิถุนายน 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอการประชุมคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2552 และการประชุมคณะอนุกรรมการดำเนินการรับจำนำข้าวเปลือก เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2552 สรุปได้ดังนี้

1. การประชุมคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ที่ประชุมฯ มีมติอนุมัติให้ปรับเพิ่มเป้าหมายปริมาณรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2552 จากเดิม 4.0 ล้านตัน เพิ่มอีก 2.0 ล้านตัน รวมเป็น 6.0 ล้านตัน ระยะเวลารับจำนำสิ้นสุด 31 กรกฎาคม 2552 ส่วนภาคใต้ให้รับจำนำ 1 กรกฎาคม-30 กันยายน 2552 ตามที่กำหนดไว้เดิมและเห็นชอบให้ใช้วงเงินดำเนินการรับจำนำเพิ่มเติมจำนวน 23,600 ล้านบาท จากเงินทุนดำเนินการของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สำหรับค่าใช้จ่ายในการรับจำนำ 1,162.880 ล้านบาท ให้องค์การคลังสินค้า (อคส.) องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) และ ธ.ก.ส. จัดทำรายละเอียด โดยปรับลดค่าใช้จ่ายในการรับฝากและออกใบประทวนตามที่เกิดขึ้นจริงที่เคยได้รับอนุมัติในอัตราตันละ 100 บาท และให้คณะอนุกรรมการดำเนินการรับจำนำข้าวเปลือกจัดสรรประมาณการรับจำนำข้าวเปลือกให้แก่แต่ละจังหวัดตามเกณฑ์ผลผลิตคงเหลือของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และทบทวนการสั่งสีแปรสภาพข้าวเปลือก จากเดิมทุก 15 วัน เป็นทุก 30 วัน ในอัตราร้อยละ 50 ของปริมาณรับจำนำ รวมทั้งให้คณะอนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติระดับจังหวัด อคส. อ.ต.ก. และ ธ.ก.ส. กำกับดูแลการรับจำนำในจังหวัด โดยกวดขันการออกหนังสือรับรองเกษตรกรให้

สอดคล้องกับข้อเท็จจริง โดยข้าวเปลือกที่เกษตรกรนำมาจำหน่าย ต้องเป็นข้าวเปลือกที่เพาะปลูกในฤดูนาปรัง ปี 2552 อย่างแท้จริง และออกหนังสือรับรองเกษตรกร รายละเอียด 1 ใบ

2. การประชุมคณะอนุกรรมการดำเนินการรับจำนำข้าวเปลือกที่ประชุมฯ มีมติเห็นชอบให้ อคส. และ อ.ต.ก. ปรับเปลี่ยนการสั่งซื้อแปรสภาพข้าวเปลือกโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2552 ทุกชนิด และเห็นชอบให้จัดสรรปริมาณการรับจำนำข้าวเปลือกที่ได้รับอนุมัติเพิ่มเติมอีกจำนวน 2 ล้านตัน ตามแนวทางที่กำหนดไว้เดิม กรณีมีความจำเป็นและจังหวัดร้องขอให้จัดสรรเพิ่มเติม ให้ฝ่ายเลขานุการพิจารณาจัดสรรจากโควตากลางโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ประธานอนุกรรมการ และให้คณะอนุ กชช. ระดับจังหวัด พิจารณาจัดสรรปริมาณรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2552 ให้โรงสีที่เข้าร่วมโครงการกับ อคส. และ/หรือ อ.ต.ก.ตามปริมาณที่ได้รับจัดสรร โดยพิจารณาตามกำลังการผลิตของโรงสีที่เข้าร่วมโครงการหรือตามที่เห็นสมควร

วันที่ 21 กรกฎาคม 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการจำหน่ายข้าวสารโดยอิงกลไกตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย (AFET) ดังนี้

1. อนุมัติเงินทุนหมุนเวียน และวงเงินยืมในตลาดในการจำหน่ายข้าวสารสต็อกรัฐบาล โดยอิงกลไกตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย (AFET) ตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กชช.) เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2551 วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2552 และวันที่ 17 กรกฎาคม 2552 ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ ดังนี้

1.1 อนุมัติให้องค์การคลังสินค้า (อคส.) นำเงินค่าข้าวสารโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2551/52 ที่ระบายนำมาได้ ซึ่งต้องคืนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จำนวน 425 ล้านบาท มาเป็นทุนหมุนเวียนเพื่อให้ อคส. ใช้เป็นหลักประกันการซื้อขายล่วงหน้าใน AFET เพื่อป้องกันการบิดพลิ้วสัญญาของผู้ซื้อและผู้ขาย ประมาณข้าวสารโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2551/52 จำนวน 763,920 ตัน แยกเป็น ข้าวหอมมะลิ 100% ชั้น 2 ปริมาณ 300,000 ตัน และข้าวขาว 5% ปริมาณ 463,920 ตัน ทั้งนี้เมื่อหมดภาระผูกพันแล้ว หากเงินที่ได้รับคืนเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามเกณฑ์การวางหลักประกันซื้อขายของตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าให้นำไปคำนวณเป็นรายได้หรือภาระขาดทุนตามโครงการฯ ต่อไป

1.2 อนุมัติงบกลาง เงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น วงเงินยืมในตลาดจำนวน 24.64 ล้านบาท ให้ อคส. เพื่อเป็นค่าตอบแทนนายหน้าซื้อขายล่วงหน้า และค่าจ้างผู้จัดการการซื้อขายล่วงหน้า

2. ให้กระทรวงพาณิชย์รับข้อสังเกตของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานไปพิจารณาดำเนินการด้วยการจำหน่ายสินค้าเกษตรล่วงหน้าเป็นปริมาณมากในแต่ละครั้งอาจก่อให้เกิดปัญหาการผูกขาดได้ ควรพิจารณาดำเนินการให้มีการจำหน่ายสินค้าเกษตรล่วงหน้าในปริมาณที่เหมาะสมเป็นระยะๆ

วันที่ 21 กรกฎาคม 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องกรอบและแนวทางการดำเนินมาตรการข้าว ปี 2552/53 ดังนี้

1. เห็นชอบในหลักการแนวทางการดำเนินมาตรการข้าว ปี 2552/53 โดยให้ดำเนินการประกันราคาข้าวเปลือกแก่เกษตรกรเป็นการทั่วไป เพื่อให้เกษตรกรได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึง และแก้ไขปัญหาความสามารถในการแข่งขันส่งออกของประเทศ ตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ในการประชุมเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2552 ดังนี้

1.1 ให้คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติด้านการผลิต พิจารณากำหนดราคาประกันข้าวเปลือกแต่ละชนิดที่เหมาะสมโดยพิจารณาจากต้นทุนการผลิตข้าวเปลือกแต่ละชนิด และค่าตอบแทนที่เหมาะสมที่เกษตรกร ควรจะได้รับ พร้อมทั้งเร่งรัดการจัดทำทะเบียนเกษตรกร เพื่อนำมาใช้ประกอบในการประกันราคาข้าวเปลือกและมาตรการอื่นๆ และให้นำเสนอคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติพิจารณาในการประชุมครั้งต่อไป

1.2 ให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการประกันราคาข้าวเปลือกเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับราคาประกัน ราคาอ้างอิง การชดเชยราคาของรัฐ รวมทั้งหลักเกณฑ์ วิธีการ และผลที่เกษตรกรจะได้รับจากการประกันราคาข้าวเปลือก

1.3 ให้คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติด้านการผลิต พิจารณากำหนดมาตรการรักษาเสถียรภาพราคาข้าวเปลือก เพื่อเป็นมาตรการเสริมเพิ่มเติมจากการประกันราคาข้าวเปลือก และให้นำเสนอมาตรการต่อคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติพิจารณาในครั้งต่อไป

2. ให้กระทรวงพาณิชย์ประสานและเร่งรัดจัดทำรายละเอียดของแนวทางการดำเนินการเรื่องดังกล่าวให้ชัดเจนแล้วเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาภายใน 2 สัปดาห์

วันที่ 1 กันยายน 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องแนวทางการดำเนินงานโครงการประกันราคาพืชผลทางการเกษตรดังนี้

1. รับทราบองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการประสานการดำเนินงานโครงการประกันราคาพืชผลทางการเกษตร ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 195/2552 ลงวันที่ 29 สิงหาคม 2552 และเห็นชอบให้ส่วนราชการและหน่วยงานตามมติที่ประชุมคณะกรรมการประสานการดำเนินงานโครงการประกันราคาพืชผลทางการเกษตร ครั้งที่ 1/2552 เร่งรัดการดำเนินการนำเสนอหลักเกณฑ์การขึ้นทะเบียนเกษตรกรและทะเบียนการปลูกพืชเศรษฐกิจ การเสนอเกณฑ์ผลผลิตเฉลี่ยรายจังหวัด โดยแยกพื้นที่ในเขตและนอกเขตชลประทานเพื่อขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการนโยบายสินค้าเกษตรที่เกี่ยวข้อง การแต่งตั้งคณะทำงานระดับอำเภอและตำบลเพื่อ ทำหน้าที่สนับสนุนเจ้าหน้าที่เพื่อช่วยการปฏิบัติงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในการทำสัญญาประกันฯ การสอบถามข้อมูลทะเบียนฯ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์โครงการฯ ตามที่เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประธานกรรมการประสานการดำเนินงานโครงการประกันราคาพืชผลทางการเกษตรเสนอ

2. สำหรับหลักเกณฑ์ในการขึ้นทะเบียนเกษตรกรที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์การใช้ที่ดิน ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาในรายละเอียดร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยนำข้อเสนอของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านรับรองการใช้ที่ดินในพื้นที่ดังกล่าว ส่วนเกษตรกรที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ การใช้ที่ดินในพื้นที่ป่าสงวน เขตอุทยาน ป่าเสื่อมโทรม หรือที่ดินประเภทอื่นที่ไม่สามารถออกเอกสารสิทธิ์ได้ ให้ใช้วิธีการประชาคมเพื่อรับรองว่าเกษตรกรได้ทำการปลูกพืชในพื้นที่ดังกล่าวจริง ไปประกอบการพิจารณาด้วย แล้วให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่งโดยด่วน สำหรับการขึ้นทะเบียนการปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก 3 ชนิด ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ให้ใช้เกณฑ์ผลผลิตเฉลี่ยรายจังหวัดเพื่อดำเนินการต่อไป

วันที่ 1 กันยายน 2552 คณะรัฐมนตรีรับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอผลการเปิดประมูลข้าวสารแบบเสนอส่วนต่างราคา (Basis) ครั้งที่ 2/2552 เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2552 โดยคณะอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าวสารได้มีมติเห็นชอบให้องค์การคลังสินค้า (อคส.) และองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อตก.) จำหน่ายข้าวสารหอมมะลิ 100% ชั้น 2 ปริมาณ 90,686.954 ตัน ที่มีการเสนอส่วนต่างราคาสูงสุด +0.35 ถึง ต่ำสุด -2.50 บาท/กก. จากราคาซื้อขายล่วงหน้า และข้าวขาว 5% ปริมาณ 174,218.702 ตัน ที่มีการเสนอส่วนต่างราคาสูงสุด +0.50 ถึง ต่ำสุด -0.50 บาท/กก. จากราคาซื้อขายล่วงหน้า

วันที่ 1 กันยายน 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กขช.) ครั้งที่ 6/2552 เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2552 ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ โดยคณะกรรมการ กขช. มีมติดังนี้

1. เห็นชอบให้นำข้าวขาว 5% โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2551 ซึ่งเป็นข้าวในสต็อกรัฐบาลจำนวน 463,920 ตัน มาประมูลจำหน่าย โดยใช้กลไกตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยแทนข้าวขาว 5% โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2551/52 ที่ได้เคยมีมติอนุมัติไว้เดิมเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2552

2. เห็นชอบให้องค์การคลังสินค้า (อคส.) นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2552 ที่อนุมัติให้ อคส. นำเงินค่าข้าวสารโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2552/52 จำนวน 425 ล้านบาท มาเป็นทุนหมุนเวียน เพื่อให้ อคส. ใช้เป็นหลักประกันการซื้อขายล่วงหน้าในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย (AFET) เพื่อป้องกันการบิดพลิ้วสัญญาของผู้ซื้อและผู้ขาย

วันที่ 1 กันยายน 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงการคลัง (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร) รับเรื่อง การแก้ไขปัญหาการค้าข้าวเปลือกเหนียวนาปี ปี 2551 ไปพิจารณาทบทวนแนวทางการระบายข้าวสารเหนียวให้เหมาะสม แล้วนำเสนอคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติพิจารณา ก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่งโดยด่วน

วันที่ 1 กันยายน 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอให้มีการขยายเวลารับจำนำข้าวเปลือกนาปีตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2552 จากเดิมสิ้นสุดวันที่ 31 กรกฎาคม 2552 เป็นสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2552 เนื่องจากยังมีเกษตรกรในเขตจังหวัดภาคกลาง

หลายจังหวัดไม่สามารถเข้าร่วมโครงการรับจำนำได้ทันระยะเวลาสิ้นสุดโครงการที่กำหนดไว้ภายในวันที่ 31 กรกฎาคม 2552 ทำให้มีข้าวเปลือกเหลือตกค้างอยู่อีกจำนวนหนึ่ง ประกอบกับปริมาณข้าวเปลือกที่รับจำนำไว้แล้วยังต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ให้รับจำนำเพิ่มเติมเท่าที่ไม่เกินจำนวนโควตาที่ได้รับการจัดสรรไว้ โดยเกษตรกรที่เคยใช้สิทธิเข้าร่วมโครงการฯ ไปแล้วก่อนหน้านี้ไม่สามารถใช้สิทธิในครั้งนี้ซ้ำซ้อนอื่น และให้กระทรวงพาณิชย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการต่อไป

วันที่ 8 กันยายน 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอการจัดสรรปริมาณข้าวโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2552 โดยมอบหมายคณะกรรมการดำเนินการรับจำนำข้าวเปลือก ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นประธาน พิจารณาจัดสรรปริมาณรับจำนำข้าวในแต่ละพื้นที่ที่ได้รับความเดือดร้อน โดยมีเงื่อนไข ดังนี้

1. ต้องเป็นเกษตรกรที่ได้ขึ้นทะเบียนเกษตรกรและได้รับหนังสือรับรองเป็นผู้ปลูกข้าวนาปรัง ปี 2552 กับกรมส่งเสริมการเกษตร ภายในวันที่ 31 กรกฎาคม 2552 และต้องเป็นผู้ที่ไม่เคยใช้สิทธิในการเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2552 มาก่อน
2. ปริมาณข้าวเปลือกที่รับจำนำเพิ่มเติมไม่เกินจำนวนโควตาที่ได้รับจัดสรรไว้ตามเป้าหมายที่กำหนด จำนวน 6 ล้านตันข้าวเปลือก

วันที่ 15 กันยายน 2552 คณะรัฐมนตรีรับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์รายงานผลการจำหน่ายข้าวสารในสต็อกของรัฐบาลโดยใช้กลไกตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า โดยองค์การคลังสินค้า (อคส.) ได้เปิดประมูลข้าวสารแบบเสนอส่วนต่างราคา (Basis) ครั้งที่ 3/2552 เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2552 ปริมาณ 298,328.554 ตัน ผลการประมูลข้าวสารหอมมะลิ 100% ชั้น 2 โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2551/52 ปริมาณ 9,419.629 ตัน มีผู้เสนอส่วนต่างราคาสูงสุด -1.97 ถึงต่ำสุด -4.80 บาท/กก. โดยส่วนต่างที่ดีที่สุด อยู่ระหว่าง -1.97 ถึง -2.47 บาท/กก. จากระยะซื้อขายล่วงหน้า สำหรับข้าวขาว 5% โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2551 ปริมาณ 288,908.926 ตัน มีผู้เสนอส่วนต่างราคาสูงสุด +0.31 ถึงต่ำสุด -3.00 บาท/กก. โดยส่วนต่างที่ดีที่สุด อยู่ระหว่าง +0.31 ถึง -0.89 บาท/กก. จากระยะซื้อขายล่วงหน้า ทั้งนี้ อคส. และผู้ชนะการประมูลต้องเข้าทำการซื้อขายข้อตกลงล่วงหน้าใน AFET ตามเงื่อนไขที่กำหนด โดยข้าวหอมมะลิ 100% ชั้น 2 ส่งมอบเดือนตุลาคม 2552 ส่วนต่างราคาสูงสุด -1.97 ถึงต่ำสุด -2.47 บาท/กก. จากระยะซื้อขายล่วงหน้า ปริมาณรวมทั้งสิ้น 9,419.629 ตัน และข้าวขาว 5% ส่งมอบเดือนตุลาคม พฤศจิกายน และธันวาคม 2552 ส่วนต่างราคาสูงสุด +0.31 ถึงต่ำสุด -0.30 บาท/กก. จากระยะซื้อขายล่วงหน้า ปริมาณรวมทั้งสิ้น 189,090.045 ตัน

วันที่ 15 กันยายน 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการดำเนินมาตรการข้าว ปี 2552/53 และเรื่อง การประกันราคาข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2552/53 ดังนี้

1. เห็นชอบในหลักการ หลักเกณฑ์ วิธีการ และค่าใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์โครงการประกันราคาข้าวเปลือกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร วงเงิน 80 ล้านบาท ค่าใช้จ่ายโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการประกันราคาข้าวเปลือกของฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ กรมการค้าภายใน วงเงิน 13 ล้านบาท และค่าใช้จ่ายในการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว

ของกรมส่งเสริมการเกษตร วงเงิน 42.95 ล้านบาท รวมวงเงินทั้งสิ้น 135.95 ล้านบาท เพื่อใช้ในการดำเนินการประกันราคาข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2552/53 ตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2552 ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ ส่วนค่าใช้จ่ายสำหรับเป็นค่าชดเชยส่วนต่างระหว่างราคาประกันกับราคาตลาดอ้างอิง และการกำหนดปริมาณรับประกันข้าวเปลือกจากเกษตรกร นั้น ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติเพื่อพิจารณาในการประชุมครั้งต่อไป โดยให้คณะกรรมการฯ นำแนวทางการดำเนินโครงการประกันราคาพืชผลทางการเกษตรที่คณะกรรมการประสานการดำเนินโครงการประกันราคาพืชผลทางการเกษตรเสนอตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2552 (เรื่อง แนวทางการดำเนินงานโครงการประกันราคาพืชผลทางการเกษตร) และวันที่ 8 กันยายน 2552 (เรื่อง รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการประกันราคาพืชผลทางการเกษตร) ไปพิจารณาดำเนินการด้วย

2. ให้กระทรวงพาณิชย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้คำว่า "การประกันรายได้" แทน "การประกันราคา" เพื่อมิให้มีการตีความถ้อยคำและเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนจนอาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ

วันที่ 22 กันยายน 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2552 เกี่ยวกับการดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี ปีการผลิต 2552/53 ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ ดังนี้

1. เห็นชอบหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี ปีการผลิต 2552/53 เพิ่มเติม โดยประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวเปลือกหอมมะลิ (รวมข้าวเปลือกพันธุ์ กข. 15) ข้าวเปลือกหอมจังหวัด ข้าวเปลือกเจ้า ข้าวเปลือกปทุมธานี และข้าวเปลือกเหนียว ในพื้นที่เพาะปลูกข้าวทั่วประเทศ รวมทั้งกำหนดปริมาณและราคาประกันรายได้เกษตรกรต่อครัวเรือน ณ ความชื้นไม่เกิน 15% ดังนี้ ข้าวเปลือกหอมมะลิ (รวม กข. 15) ราคาประกันรายได้ 15,300 บาท/ตัน ครัวเรือนละไม่เกิน 14 ตัน ข้าวเปลือกหอมจังหวัดราคาประกันรายได้ 14,300 บาท/ตัน ครัวเรือนละไม่เกิน 16 ตัน ข้าวเปลือกเจ้า ราคาประกันรายได้ 10,000 บาท/ตัน ครัวเรือนละไม่เกิน 25 ตัน ข้าวเปลือกปทุมธานี ราคาประกันรายได้ 10,000 บาท/ตัน ครัวเรือนละไม่เกิน 25 ตัน และข้าวเปลือกเหนียว ราคาประกันรายได้ 9,500 บาท/ตัน ครัวเรือนละไม่เกิน 16 ตัน

2. เห็นชอบการจำหน่ายข้าวสารในสต็อกของรัฐบาลโดยอิงกลไกตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า โดยให้นำข้าวขาวหอมมะลิ 100% ชั้น 2 ที่คงเหลือทั้งหมดประมาณ 44,000 ตัน จากโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี 2551/52 และข้าวขาว 5% จำนวน 200,000 ตัน จากโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2551 ที่คงเหลือในสต็อกของรัฐบาลมาจำหน่าย และให้องค์การคลังสินค้า (อคส.) นำวงเงินค่าขายข้าวสารทั้ง 2 โครงการ รวมทั้งเงินจ่ายขาดจากเงินบกลางที่ได้รับอนุมัติไว้แล้วมาเป็นหลักประกันการซื้อขายล่วงหน้าในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย (AFET) หากวงเงินที่ได้รับอนุมัติไม่เพียงพอ ให้ อคส. เสนอขออนุมัติวงเงินเพิ่มเติมจากคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ดำเนินการต่อไปได้ และให้ขยายระยะเวลาการจำหน่ายข้าวสารดังกล่าว จากเดิมสิ้นสุด "เดือนธันวาคม 2552" เป็นสิ้นสุด "เดือนมีนาคม 2553"

วันที่ 22 กันยายน 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องผลผลิตต่อไร่ระดับจังหวัดของข้าวเปลือกนาปี จำแนกตามพันธุ์ในพื้นที่ในเขตและนอกเขตชลประทาน ปีเพาะปลูก 2552/53 และวิธีการปฏิบัติการขึ้นทะเบียนเกษตรกรดังนี้

1. เห็นชอบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ดังนี้

1.1 เห็นชอบวิธีการปฏิบัติการขึ้นทะเบียนเกษตรกรในพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์การใช้ที่ดิน ให้ใช้เอกสารดังกล่าวเป็นหลักฐานการขึ้นทะเบียนการปลูกพืช และให้ใช้วิธีการทำประชาคมเพื่อรับรองชนิดและพื้นที่การปลูกพืชของเกษตรกรแต่ละครัวเรือน สำหรับพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน หรือประธานกรรมการชุมชนเป็นผู้รับรองการปลูกพืช และให้ใช้วิธีการทำประชาคมเพื่อรับรองชนิดและพื้นที่การปลูกพืชของเกษตรกรแต่ละครัวเรือน โดยเกษตรกรที่ผ่านการทำประชาคมต้องไม่อ้างกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองพื้นที่นั้น

1.2 เห็นชอบให้ใช้ผลผลิตต่อไร่ระดับจังหวัดของข้าวเปลือกนาปีจำแนกตามพันธุ์ในพื้นที่ในเขตชลประทานและนอกเขตชลประทาน ปีเพาะปลูก 2552/53 เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นเกณฑ์ในการคำนวณผลผลิตของเกษตรกรแต่ละรายแต่ละจังหวัดเพื่อกำหนดปริมาณผลผลิตที่เข้าร่วมโครงการประกันราคาข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2552/53

2. เห็นชอบให้ปรับถ้อยคำในหนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด่วนที่สุด ที่ กษ 1305/7358 ลงวันที่ 22 กันยายน 2552 หน้า 2 ข้อ 2.1 จากเดิม "...สำหรับพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ..." เป็น "...สำหรับพื้นที่ที่นอกเหนือจากพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ ..." ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอเพิ่มเติม ทั้งนี้ ในกรณีที่บางจังหวัดยังไม่ได้กำหนดจำนวนผลผลิตต่อไร่ระดับจังหวัดของข้าวเปลือกนาปีไว้ ให้ใช้จำนวนผลผลิตต่อไร่ระดับภาคมาเป็นเกณฑ์คำนวณผลผลิตของเกษตรกรแทนโดยอนุโลม

วันที่ 29 กันยายน 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องปัญหาการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ดังนี้

1. เห็นชอบหลักการการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าว โดยผ่อนผันให้เกษตรกรที่จดทะเบียนเกษตรกรแล้ว ต่อมา มีการขายผลผลิตไป ให้สามารถทำสัญญาประกันรายได้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ได้ ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ โดยให้ใช้สิทธิตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี 2552 และให้ขยายเวลารับจำนำจากเดิมสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2552 เป็นสิ้นสุดวันที่ 15 ตุลาคม 2552

2. มอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการแก้ไขระยะเวลาการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี 2552 และการออกหนังสือรับรองเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี 2552 ซึ่งสิ้นสุดวันที่ 31 กรกฎาคม 2552 เพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี 2552 สามารถใช้สิทธิในการจำนำข้าวเปลือกนาปี 2552 ได้ ทั้งนี้ ให้ ธ.ก.ส. ตรวจสอบรายชื่อเกษตรกรที่ใช้สิทธิจำนำแล้วไม่ได้รับสิทธิในการทำสัญญาประกันรายได้ข้าวนาปี ปี 2552/53 อีก

วันที่ 20 ตุลาคม 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องมาตรการรักษาเสถียรภาพราคาข้าวเปลือกปี 2552/53 ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ ดังนี้

1. รับทราบมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ในคราวประชุมเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2552 ที่เห็นชอบโครงการเพิ่มสภาพคล่องให้ผู้ประกอบการค้าข้าว โดยให้กระทรวงพาณิชย์หรือกับกระทรวงการคลังเพื่อเพิ่มสภาพคล่องให้แก่ผู้ประกอบการค้าข้าวเพื่อให้เกิดการแข่งขันกันรับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรในช่วงต้นฤดูได้มากขึ้น โดยรัฐบาลจะชดเชยดอกเบี้ยให้อัตราร้อยละ 2 ต่อไประยะเวลาไม่เกิน 6 เดือนนับแต่วันกู้ ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2552-เมษายน 2553 สำหรับค่าใช้จ่ายในการขอชดเชยดอกเบี้ยให้กระทรวงการคลังเสนอคณะรัฐมนตรีอนุมัติจากงบกลางเงินสำรองจ่ายกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น กับเห็นชอบโครงการจัดตลาดนัดข้าวเปลือก โดยให้คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติระดับจังหวัด จัดตลาดนัดข้าวเปลือกในแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญ ในพื้นที่ 57 จังหวัดตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด โดยกำกับดูแลให้เกษตรกรได้รับความเป็นธรรมในการจำหน่ายข้าวทั้งในการหักลดความชื้นและสิ่งเจือปน ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2552-กุมภาพันธ์ 2553 ยกเว้นภาคใต้ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม 2553 โดยดำเนินการเฉพาะช่วงที่มีผลผลิตออกสู่ตลาดมาก และราคามีแนวโน้มอ่อนตัวลง รวมทั้งเห็นชอบวงเงินจ่ายขาดจำนวน 11 ล้านบาท แยกเป็นวงเงินจ่ายขาดจำนวน 9.875 ล้านบาท เพื่อนำไปจัดสรรให้จังหวัดแหล่งผลิตเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดตลาดนัดข้าวเปลือก และวงเงินจ่ายขาดจำนวน 1.125 ล้านบาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของส่วนกลางเพื่อติดตามและประเมินผลตามโครงการ

2. เห็นชอบโครงการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือก และโครงการรับฝากข้าวเปลือกในยุ้งฉางเกษตรกรเพื่อรอการจำหน่าย ปีการผลิต 2552/53 รวมทั้งเห็นชอบการแก้ปัญหาการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวแนวทางการระบายข้าวเหนียวโครงการรับจำนำข้าวนาปรัง ปี 2551 และการกำหนดหลักเกณฑ์อ้างอิงโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2552/53

วันที่ 27 ตุลาคม 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ผลผลิตต่อไร่ระดับจังหวัดของข้าวเปลือกนาปีจำแนกตามพันธุ์ในพื้นที่ในเขตชลประทานและนอกเขตชลประทาน ปีเพาะปลูก 2552/53 ในโครงการประกันรายได้ข้าวเปลือกนาปี ปี 2552/53 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

วันที่ 3 พฤศจิกายน 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สำรองเงินจ่ายค่ารับซื้อข้าวเปลือก ในวงเงิน 20,000 ล้านบาท ตามโครงการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือก ปี 2552/53 ไปพลางก่อนในระหว่างองค์การคลังสินค้า (อคส.) และองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) ยังอยู่ระหว่างกระบวนการกู้ยืมเงินและยังไม่ได้รับเงินกู้ยืม ทั้งนี้ เมื่ออคส. และ อ.ต.ก. ได้กู้ยืมเงินตามมติที่ประชุมเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2552 ได้แล้ว ก็ให้ส่งคืนเงินให้แก่ธ.ก.ส. ในส่วนที่ได้สำรองจ่ายไปก่อนแล้ว ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 10 พฤศจิกายน 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการดำเนินงานโครงการรับฝากข้าวเปลือกในยุ้งฉางเกษตรกรเพื่อรอการจำหน่าย ปีการผลิต 2552/53 ดังนี้

1. ให้กระทรวงการคลังจัดหาเงินทุนเพื่อใช้ในการดำเนินงานโครงการรับฝากข้าวเปลือกในยุ้งฉางเกษตรกรเพื่อรอการจำหน่าย ปีการผลิต 2552/53 ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

2. ในกรณีที่กระทรวงการคลังจัดหาเงินทุนไม่ทันกับระยะเวลาเริ่มดำเนินโครงการฯ ให้ใช้เงินทุนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ไปพลางก่อน โดยชดเชยดอกเบี้ยแทนเกษตรกรให้แก่ ธ.ก.ส. ในอัตรา MRR-2 (เท่ากับร้อยละ 4.75) เช่นเดียวกับโครงการสินเชื่อสนับสนุนผู้ประกอบการค้าข้าว กรณีเกษตรกรมาไถ่ถอนและชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 2 ธ.ก.ส. ต้องนำดอกเบี้ยดังกล่าวมาหักจากอัตราดอกเบี้ยที่รัฐต้องชดเชยด้วย ซึ่งรัฐจะชดเชยเท่ากับ MRR-2 (เท่ากับร้อยละ 2.75) โดยให้ ธ.ก.ส. ขอจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีชดเชยดอกเบี้ยแทนเกษตรกรต่อไป ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ

3. เห็นชอบแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการปิดบัญชีโครงการรับจำนำผลิตผลการเกษตรตามนโยบายรัฐบาลที่สิ้นสุดระยะเวลาดำเนินการแล้ว เพื่อสรุปภาวะหนี้สินทั้งหมด และจัดหาเงินทุนมาชำระหนี้คืนให้แก่ ธ.ก.ส. ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ โดยค่าเก็บรักษาข้าวเปลือกตันละ 1,000 บาท และกรณีที่มีผลขาดทุนจากการดำเนินโครงการ ฯ ที่รัฐรับภาระ ให้ ธ.ก.ส. รวบรวมข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงเสนอสำนักงบประมาณเพื่อขอจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อไป ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ

4. ให้กระทรวงการคลัง (ธ.ก.ส.) รับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่เห็นควรเร่งรัดดำเนินการไถ่ถอนข้าวเปลือกในยุ้งฉางเกษตรกรจากโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2551/52 เพื่อให้เกษตรกรมีสถานที่รองรับในการเก็บผลผลิตข้าวเปลือก ปีการผลิต 2552/53 และเร่งชี้แจงขั้นตอนการดำเนินการและสิทธิประโยชน์ในโครงการรับฝากข้าวเปลือกฯ รวมทั้งราคารับฝากข้าวเปลือกในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2552 เพื่อให้เกษตรกรมีข้อมูลประกอบในการตัดสินใจในการใช้สิทธิตามโครงการประกันรายได้เกษตรกร ไปพิจารณาดำเนินการด้วย

วันที่ 17 พฤศจิกายน 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องขอทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเรื่องการกู้เงินสำหรับใช้เป็นทุนหมุนเวียนแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือก ปี 2552/53 ดังนี้

1. อนุมัติให้ทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2552 (เรื่อง การกู้เงินสำหรับใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือก ปี 2552/53) ข้อ 1.2 จากเดิม "1.2 ให้กระทรวงการคลังเป็นผู้ค้ำประกันเงินกู้และจัดสรรเงินเพื่อชำระต้นเงินกู้และดอกเบี้ย" เป็น "1.2 ให้กระทรวงการคลังเป็นผู้ค้ำประกันเงินกู้และรัฐรับภาระจัดสรรเงินเพื่อชำระต้นเงินกู้และดอกเบี้ย และผลขาดทุนจากการดำเนินงานตามโครงการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือก ปี 2552/53 จากงบประมาณแผ่นดิน" ตามความเห็นสำนักงบประมาณ

2. ให้กระทรวงพาณิชย์ประสานกับกระทรวงการคลังเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติบริหารหนี้สาธารณะ พ.ศ. 2548 และให้รับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เห็นควรให้องค์การคลังสินค้าพัฒนาระบบบริหารจัดการในการรับซื้อ การเก็บรักษา และการระบายผลผลิตข้าวเปลือกให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ไปดำเนินการด้วย

วันที่ 17 พฤศจิกายน 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการติดตามการดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวและมาตรการรักษาเสถียรภาพราคาข้าวเปลือกดังนี้

1. ให้กระทรวงพาณิชย์รับเรื่อง การติดตามการดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวและมาตรการรักษาเสถียรภาพราคาข้าวเปลือก เสนอคณะกรรมการนโยบายข้าวเพื่อพิจารณาโดยด่วนต่อไปเพื่อให้ครอบคลุมถึงปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการฯ เช่น ปัญหาข้อมูลผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของจังหวัดไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริง และปัญหาการแจ้งขึ้นทะเบียนพันธุ์ข้าวคลาดเคลื่อนจากที่เพาะปลูกจริง เป็นต้น

2. ให้กระทรวงการคลัง โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เร่งรัดการทำสัญญาการประกันรายได้ให้แก่เกษตรกรให้แล้วเสร็จโดยเร็ว เพื่อให้เกษตรกรสามารถใช้สิทธิได้โดยเร็ว ทั้งนี้ ให้ ธ.ก.ส. ประสานงานกับกรมส่งเสริมการเกษตรอย่างใกล้ชิดเพื่อให้ได้รับข้อมูลการขึ้นทะเบียนของเกษตรกรที่ถูกต้องครบถ้วนโดยเร็วด้วย

วันที่ 24 พฤศจิกายน 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการกู้เงินสำหรับใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือกปี 2552/53 ดังนี้

1. อนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) กู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) โดยให้กระทรวงการคลังเป็นผู้ค้ำประกันและพิจารณาอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ เพื่อนำมาใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือก ตามโครงการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือก ปี 2552/53 ในวงเงินไม่เกิน 7,000 ล้านบาท และรัฐบาลรับประกันผลตอบแทนของโครงการฯ โดยให้สำนักงานงบประมาณจัดสรรงบประมาณเพื่อชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยให้แก่ ธ.ก.ส. ให้ครบถ้วนจากงบประมาณแผ่นดินประจำปี พ.ศ. 2554 หากสำนักงานงบประมาณไม่สามารถจัดสรรงบประมาณเพื่อชำระหนี้ได้ครบถ้วน ให้ขยายระยะเวลาการกู้เงินของโครงการฯ ออกไปจนกว่าสำนักงานงบประมาณจะสามารถจัดสรรงบประมาณให้แก่โครงการฯ เสร็จสิ้น โดยมีกระทรวงการคลังค้ำประกันเงินกู้ดังกล่าว โดยรัฐบาลรับประกันชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยเงินกู้โครงการฯ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

2. ให้กระทรวงการคลังเป็นผู้ค้ำประกันเงินกู้ โดยให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการบริหารหนี้สาธารณะ พ.ศ. 2548 และการพิจารณาอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ให้ อ.ต.ก. เปรียบเทียบอัตราดอกเบี้ยเงินกู้กับสถาบันการเงินเพื่อพิจารณาอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสม ตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

3. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (อ.ต.ก.) รับความเห็นของรองนายกรัฐมนตรี (นายกรณ์ จาติกวณิช สภาวสุ) ประธานกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานงบประมาณ ที่เห็นควรเร่งรัดประชาสัมพันธ์ รวมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเกษตรกรถึงหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีดำเนินการในการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือก ปี 2552/53 โดยรับซื้อแทรกแซงตามเกณฑ์กลางอ้างอิงและมาตรฐานที่กระทรวงพาณิชย์กำหนดเพื่อให้การดำเนินมาตรการบรรลุลู่วัตถุประสงค์และเกิดความโปร่งใสในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล นอกจากนี้ เมื่อ อ.ต.ก. ดำเนินการซื้อข้าวเปลือกเสร็จสิ้นตามโครงการฯ แล้ว ให้รายงานผลการดำเนินงานปัญหาและอุปสรรคให้คณะรัฐมนตรีทราบต่อไปด้วย ไปดำเนินการด้วย

วันที่ 24 พฤศจิกายน 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องปัญหาการดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี ปีการผลิต 2552/53 ดังนี้

1. เห็นชอบตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

1.1 ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการเร่งรัดออกหนังสือรับรองผลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรที่ได้ขึ้นทะเบียนเกษตรกรและผ่านการทำประชาคมแล้ว แต่ยังไม่ได้รับหนังสือรับรองผลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรที่คงเหลืออยู่ ให้เสร็จสิ้นภายในสิ้นเดือนพฤศจิกายน 2552 และให้ผ่อนผันการออกหนังสือรับรองผลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรที่ปลูกข้าวอายุสั้น (ต่ำกว่า 100 วัน) ซึ่งเป็นพันธุ์ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไม่รับรองเข้าร่วมโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี (รอบที่ 1) ปีการผลิต 2552/53 เฉพาะครั้งนี้เท่านั้น โดยใช้เกณฑ์ราคาประกันและเกณฑ์กลางอ้างอิงเช่นเดียวกับข้าวเปลือกเจ้าที่รัฐบาลได้กำหนดไว้แล้ว รวมทั้งให้จัดตั้งคณะทำงานพิเศษเพื่อดำเนินการตรวจสอบเอกสารการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว เกี่ยวกับพันธุ์ข้าวที่เกษตรกรเพาะปลูก และแก้ไขให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงของพันธุ์ข้าวที่เกษตรกรได้ทำการเพาะปลูกจริง และดำเนินการสำรวจเกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่ตกสำรวจการเข้าร่วมโครงการประกันรายได้ และให้ใช้สิทธิเข้าร่วมโครงการฯ ได้ หากเกษตรกรที่ตกสำรวจยังมีข้าวเปลือกอยู่ในมือ (มีข้าวเปลือกอยู่ในยุ้งฉางของตนเอง หรือมีข้าวอยู่ในแปลงของตนเอง) และเป็นของตนเองอย่างแท้จริง

1.2 ให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ตรวจสอบว่า เกษตรกรที่ได้จำหน่ายข้าวเปลือกไปก่อนวันที่ 1 ตุลาคม 2552 และได้รับการขึ้นทะเบียนเกษตรกรและทำประชาคมแล้ว หากเกษตรกรดังกล่าวไม่ได้ใช้สิทธิเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2552 ให้สามารถใช้สิทธิตามโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี 2552/53 ได้

2. เห็นชอบตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายกรณ์ศักดิ์ สมารุ) เสนอเพิ่มเติมว่า ในการดำเนินการออกหนังสือรับรองผลการขึ้นทะเบียนเกษตรกร ตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2552 ซึ่งกระทรวงพาณิชย์เสนอให้จัดตั้งคณะทำงานพิเศษเฉพาะเพื่อดำเนินการ นั้น ในทางปฏิบัติขอให้หน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบในแต่ละด้าน เช่น การตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารการขึ้นทะเบียนพันธุ์ข้าวที่เกษตรกรเพาะปลูกจริง และเกษตรกรที่ตกสำรวจการเข้าร่วมโครงการ เป็นต้น จัดบุคลากรเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

3. มอบหมายให้กระทรวงการคลัง โดย ธ.ก.ส. รับไปประสานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจให้ถูกต้องตรงกันและดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่ให้เกษตรกรที่ได้ทำสัญญากับ ธ.ก.ส. เรียบร้อยแล้วขอใช้สิทธิประกันรายได้ได้ทันที ให้สอดคล้องกับความประสงค์ของเกษตรกร ทั้งในส่วน of เกษตรกรที่ได้จัดทำสัญญากับ ธ.ก.ส. ไว้แล้ว และเกษตรกรรายใหม่ที่กำลังจะทำสัญญา

วันที่ 1 ธันวาคม 2552 คณะรัฐมนตรีรับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์รายงานผลการดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว (รอบที่ 1) สรุปได้ดังนี้

1. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จัดทำแผนการทำสัญญาโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปีการผลิต 2552/53 ณ วันที่ 25 พฤศจิกายน 2552 มีเกษตรกรขึ้นทะเบียน จำนวน 3,303,391 ราย (รวมภาคใต้) และได้รับข้อมูลเกษตรกรที่ผ่านการทำประชาคมแล้ว จำนวน 3,126,151 ราย ทำสัญญาแล้ว จำนวน 1,944,788 ราย คงเหลือ จำนวน

1,181,963 ราย ซึ่งจะเร่งรัดการทำสัญญาให้เกษตรกรที่คงเหลือให้เสร็จสิ้นภายในวันที่ 6 ธันวาคม 2552 โดยวันที่ 26-29 พฤศจิกายน 2552 จัดทำสัญญา จำนวน 520,000 ราย วันที่ 30 พฤศจิกายน -6 ธันวาคม 2552 จำนวน 661,963 ราย ส่วนวันที่ 7-15 ธันวาคม 2552 จะเป็นการเก็บตกผู้ที่ยังไม่ได้ทำสัญญาตามแผนการที่วางไว้

2. กระทรวงพาณิชย์จัดทำคู่มือการดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี ปีการผลิต 2552/53 (รอบที่ 1) เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติและเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน ประกอบด้วย ระยะเวลาดำเนินการ ขั้นตอนการดำเนินการ การผ่อนผันการออกหนังสือรับรองเกษตรกร การใช้สิทธิในการประกันรายได้ การผ่อนผันเกษตรกรให้เข้าร่วมโครงการ และการจ่ายเงิน

วันที่ 1 ธันวาคม 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบการขอผ่อนผันน้ำหนักการบรรทุกผลผลิตทางการเกษตร จากเดิมที่กำหนดตามกฎหมายไว้ 25 ตัน เป็น 30 ตัน และผ่อนผันการเคลื่อนย้ายรถเกี่ยวนาให้สามารถเคลื่อนย้ายโดยใช้รถบรรทุกขนาดเล็กหรือ 6 ล้อ แทนรถบรรทุก 6 ล้อขนาดใหญ่ หรือรถบรรทุก 10 ล้อ ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2552-28 กุมภาพันธ์ 2553 ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ และให้กระทรวงคมนาคมรับไปพิจารณาดำเนินการให้ถูกต้องตามข้อกำหนดและระเบียบที่เกี่ยวข้องต่อไป

วันที่ 8 ธันวาคม 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องทบทวนผลผลิตต่อไร่ระดับจังหวัดของข้าวเปลือกนาปี จำแนกตามพันธุ์ในพื้นที่ในเขตและนอกเขตชลประทาน ปีเพาะปลูก 2552/53 ดังนี้

1. เห็นชอบให้ใช้ผลผลิตต่อไร่ระดับจังหวัดของข้าวเปลือกนาปีจำแนกตามพันธุ์ในพื้นที่ในเขตชลประทานและนอกเขตชลประทาน ปีเพาะปลูก 2552/53 ใน 5 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดเพชรบุรี อุตรดิตถ์ หนองคาย นครพนม และยโสธร ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

2. ให้กระทรวงการคลัง โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เห็นควรมีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนเกี่ยวกับการออกใบรับรองใหม่และการทำสัญญา และเร่งเตรียมการรองรับการดำเนินการประกันรายได้เกษตรกรให้สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริงในสภาพการผลิตของเกษตรกร โดยให้มีการตรวจสอบความถูกต้องกับระดับพื้นที่ ก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ เพื่อลดปัญหาข้อร้องเรียนให้มีการทบทวนผลผลิตต่อไร่ของข้าวใหม่เช่นการดำเนินการในรอบที่ 1 ไปพิจารณาดำเนินการด้วย

วันที่ 22 ธันวาคม 2552 คณะรัฐมนตรีรับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอมติที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กชช.) เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2552 ซึ่งมอบหมายให้ปรับปรุงคู่มือการดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี ปีการผลิต 2552/53 (รอบที่ 1) ในข้อ 8.1 กรณีผ่อนผันให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2552 ที่มอบหมายให้ ธ.ก.ส. ตรวจสอบว่าเกษตรกรที่ได้จำหน่ายข้าวเปลือกไปก่อนวันที่ 1 ตุลาคม 2552 และได้รับการขึ้นทะเบียนเกษตรกรและทำประชาคมแล้ว หากเกษตรกรดังกล่าวไม่ได้ใช้สิทธิเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2552 ให้สามารถใช้สิทธิเข้าร่วมโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี ปีการผลิต

ผลิต 2552/53 ได้ โดยเกษตรกรที่ไม่ได้ใช้สิทธิเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรังในปีนี้ให้หมายถึง เฉพาะการเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ในช่วงที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2552 และ 29 กันยายน 2552 ที่ให้ขยายระยะเวลารับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2552 ออกไปตั้งแต่ 1 กันยายน-15 ตุลาคม 2552 เท่านั้น

วันที่ 22 ธันวาคม 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการดำเนินการประกันรายได้เกษตรกร ผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2 ดังนี้

1. เห็นชอบหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวปี 2552/53 รอบที่ 2 ตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2552 ตามที่ กระทรวงพาณิชย์เสนอ

2. ให้กระทรวงพาณิชย์รับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเกี่ยวกับการจัดทำรายละเอียดและวิธีการปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อสร้างความเข้าใจ แก่หน่วยงานไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องสามารถดำเนินงานได้อย่างรวดเร็วทันต่อกรอบระยะเวลา เช่น การ กำหนดจังหวัดเป้าหมาย กำหนดประเภทพันธุ์ข้าวให้ครอบคลุมพื้นที่ปลูกในรอบที่ 2 และนำประเด็นปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหในรอบ 1 มาใช้ประกอบการดำเนินงานในรอบที่ 2 เพื่อการดำเนินงานสามารถ บรรลุเป้าหมายและเกิดประโยชน์แก่เกษตรกรอย่างแท้จริงไปดำเนินการด้วย

วันที่ 22 ธันวาคม 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการปรับแก้ไขการรับซื้อข้าวเปลือก อายุสั้นตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2552 ที่กำหนดให้องค์การคลังสินค้า (อคส.) และ องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) รับซื้อข้าวเปลือกเจ้า 10% ต้นละ 8,189 บาท ข้าวเปลือกเจ้า 25% ต้นละ 7,789 บาท เป็น "ให้ อคส. และ อ.ต.ก. รับซื้อข้าวเปลือกอายุสั้นตามโครงการแทรกแซงตลาดรับซื้อ ข้าวเปลือก ปี 2552/53 โดยปรับราคาตลาดจากเกณฑ์กลางอ้างอิงข้าวเปลือกเจ้า ณ ความชื้นไม่เกิน 15% ตามที่คณะอนุกรรมการกำหนดเกณฑ์กลางอ้างอิงโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวประกาศ เพื่อ ใช้ในแต่ละช่วงเวลา โดยข้าวเปลือกเจ้าชนิด 10% มีราคาปรับลดลงต้นละ 200 บาท และข้าวเปลือกเจ้า ชนิด 25% มีราคาปรับลดลง ต้นละ 600 บาท" ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ 22 ธันวาคม 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามความเห็นของกระทรวงพาณิชย์ เกี่ยวกับการดำเนินโครงการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือกมีวัตถุประสงค์เพื่อจะรับซื้อข้าวเปลือกในช่วงที่ ราคาข้าวเปลือกมีแนวโน้มอ่อนตัวลงเพื่อพยุงราคาไม่ให้เกษตรกรเดือดร้อน โดยให้เกษตรกรจำหน่าย ข้าวเปลือกได้ตามเกณฑ์กลางอ้างอิงที่ประกาศทุก 15 วัน แต่ปัจจุบันราคาตลาดสูงกว่าราคาเกณฑ์อ้างอิง จึงเห็นควรระงับการแทรกแซงการรับซื้อข้าวเปลือกในช่วงนี้เฉพาะชนิดข้าวที่ราคาเกณฑ์กลางอ้างอิงสูงกว่า ราคาประกันรายได้เพื่อให้การซื้อขายข้าวเปลือกเป็นไปตามกลไกตลาด

วันที่ 29 ธันวาคม 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติตามที่เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประธานกรรมการประสานการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรเสนอ ดังนี้

1. รับทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกร ณ วันที่ 25 ธันวาคม 2552 โดยกรมส่งเสริมการเกษตรได้รับจดทะเบียนผู้ปลูกข้าวเพิ่มขึ้น 73,513 ราย ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นการขึ้น

ทะเบียนผู้ปลูกข้าว ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2552 ส่วนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ได้ดำเนินการจัดทำสัญญากับผู้ปลูกข้าวแล้ว ร้อยละ 89.34 ของจำนวนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนไว้ 3.468 ล้านราย สำหรับการทำสัญญาประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และข้าว ทาง ธ.ก.ส. ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 30 ธันวาคม 2552 ยกเว้นมันสำปะหลังได้รับอนุมัติให้ขยายระยะเวลาถึงวันที่ 15 มกราคม 2553 ซึ่งยังมีเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ผ่านประชาคมแล้ว แต่ยังไม่ได้ทำสัญญาอีก 4,735 ราย ข้าว 236,082 ราย และมันสำปะหลัง 15,493 ราย ตามลำดับ

2. รับทราบผลการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2552 กรณีผ่อนผันให้ผู้ปลูกข้าวที่ขึ้นทะเบียนหลังวันที่ 31 ตุลาคม 2552 และทำประชาคมแล้ว โดยยังมีข้าวอยู่ในมือจำนวน 38,992 ราย และในกรณีผ่อนผันการออกหนังสือรับรองเกษตรกรให้ผู้ปลูกข้าวที่ตกสำรวจ โดยยังมีข้าวอยู่ในมือจำนวน 38,917 ราย นั้น คณะกรรมการฯ มีมติให้กรมส่งเสริมการเกษตรเสนอเรื่องดังกล่าวผ่านคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้กลุ่มเกษตรกรดังกล่าวสามารถเข้าร่วมโครงการได้ในลักษณะเดียวกับการอนุมัติให้มันสำปะหลัง

3. เห็นชอบให้ยืนยันการใช้สิทธิในการประกันรายได้ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2552 โดยคณะกรรมการฯ ได้พิจารณาเห็นว่าในหลักการโครงการเป็นการประกันความเสี่ยงของเกษตรกร จากความผันผวนของระดับราคา ซึ่งการทำสัญญาประกันรายได้เกษตรกรสามารถเปลี่ยนแปลงวันที่ขอใช้สิทธิได้ แต่ไม่สามารถย้อนหลังได้ และไม่เกินระยะเวลาสิ้นสุดการขอใช้สิทธิตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ซึ่งหากมีการผ่อนผันการขอใช้สิทธิให้สามารถย้อนหลังได้ จะขัดต่อหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการ รวมทั้งก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อเกษตรกรโดยรวม

วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องผลการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกร รอบที่ 1 และความก้าวหน้ารอบที่ 2 ดังนี้

1. รับทราบและเห็นชอบตามที่เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประธานกรรมการประสานการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรเสนอ ดังนี้

1.1 รับทราบผลการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกร รอบที่ 1 ผลการติดตามการดำเนินงานและความก้าวหน้าการดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกร รอบที่ 2

1.2 เห็นชอบให้กรมส่งเสริมการเกษตรเร่งรัดการขึ้นทะเบียนเกษตรกรและทำประชาคมเพื่อออกใบรับ รองให้เกษตรกร และให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เร่งรัดการทำสัญญาประกันรายได้ ให้กับเกษตรกรโดยเร็ว และให้กรมส่งเสริมการเกษตรเร่งรัดดำเนินการจัดทำประชาคมและออกใบรับรองเกษตรกร ในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างและภาคกลางให้แล้วเสร็จ ภายในวันที่ 20 มีนาคม 2553 ส่วนภาคเหนือตอนบนและ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้แล้วเสร็จ ภายในวันที่ 15 เมษายน 2553 เพื่อให้ทันกับช่วงการเก็บเกี่ยวของแต่ละพื้นที่ และให้ ธ.ก.ส. ประสานกรมส่งเสริมการเกษตรเพื่อเร่งรัดการทำสัญญาประกันรายได้ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว รวมทั้งให้ จังหวัดร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตรเร่งรัดกระบวนการตรวจสอบในพื้นที่ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2553 และให้จังหวัดร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตรและกรมชลประทานเร่งประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกษตรกรรับ

ทราบปริมาณน้ำและการจัดสรรน้ำ ตลอดจนผลกระทบของการทำนาปรังในระยะต่อไป เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิต โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ภาคกลาง

1.3 เห็นชอบให้ยุติการดำเนินงานของคณะกรรมการประสานการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2552 และให้มีคณะกรรมการติดตามและเร่งรัดการดำเนินงาน โครงการประกันรายได้เกษตรกร โดยมีปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ และเจ้าหน้าที่สำนักงาน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีที่ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบและเร่งรัดดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกร รวมทั้งประสานแนวทางการปฏิบัติ และรายงานความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ คณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลัง และคณะกรรมการนโยบายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

2. ให้ทบวงมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2553 (เรื่อง ผลการติดตามการดำเนินงานโครงการ ประกันรายได้เกษตรกร กรณีของข้าวภาคใต้) จากเดิม "... มอบหมายให้เลขาธิการนายกรัฐมนตรีหารือกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องพิจารณาทบทวน และเสนอกลไกในลักษณะที่ถาวร หรือออกเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อให้ การดำเนินโครงการดังกล่าว มีลักษณะที่ต่อเนื่องในระยะยาว ..." เป็น "... มอบหมายให้กระทรวงพาณิชย์ในฐานะ กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ หรือร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการ คลังและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตรพิจารณากำหนดรูปแบบและกลไกการดำเนินงานประกันรายได้เกษตรกรในลักษณะถาวรเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ และเป็นระบบ"

3. เห็นชอบเป็นหลักการให้เกษตรกรที่ทำสัญญาประกันรายได้ รอบที่ 1 ในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2552 และ ธ.ค.ศ. แจ้งให้เกษตรกรดังกล่าวใช้สิทธิในเดือนธันวาคม 2552 และมกราคม 2553 สามารถขอใช้สิทธิเพื่อรับ การชดเชยตามโครงการเพื่อให้เป็นไปตามนัยมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2552 (เรื่อง ปัญหาการ ดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี ปีการผลิต 2552/53) ที่เห็นชอบให้เกษตรกรสามารถใช้ สิทธิรับการชดเชยได้ทันทีเมื่อได้ทำสัญญาประกันรายได้แล้ว โดยเกษตรกรผู้ปลูกข้าวเหนียวให้ใช้สิทธิรับเงินชดเชย จากราคาอ้างอิงตามประกาศคณะอนุกรรมการกำหนดเกณฑ์กลางอ้างอิงโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ระหว่างวันที่ 16-30 พฤศจิกายน 2552 ส่วนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมปทุมธานี 1 ให้ใช้สิทธิรับเงินชดเชยจากราคา อ้างอิงตามประกาศคณะอนุกรรมการฯ ระหว่างวันที่ 1-15 พฤศจิกายน 2552

วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องแนวทางการแก้ไขปัญหาาราคาข้าวเปลือกตกต่ำและการขยายระยะเวลาดำเนินมาตรการรักษาเสถียรภาพราคาข้าวดังนี้

1. เห็นชอบในหลักการแนวทางการแก้ไขปัญหาาราคาข้าวเปลือกตกต่ำและการขยายระยะเวลาดำเนินมาตรการรักษาเสถียรภาพราคาข้าว โดยขยายเวลาการดำเนินมาตรการรักษาเสถียรภาพราคาข้าว ทั้งโครงการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือก และโครงการจัดตลาดนัดข้าวเปลือกออกไปจากเดิมที่สิ้นสุดเดือนกุมภาพันธ์ 2553 เป็นสิ้นสุดเดือนกรกฎาคม 2553 และภาคใต้ จากเดิมที่สิ้นสุดเดือนพฤษภาคม 2553 เป็นสิ้นสุดเดือนตุลาคม 2553 โดยใช้วงเงินดำเนินการที่ได้รับอนุมัติไว้เดิม

กรณีที่ไม่เพียงพอให้เสนอขออนุมัติเพิ่มเติมต่อไป และให้กรมส่งเสริมการเกษตรเร่งรัดการออกหนังสือรับรองเกษตรกรเพื่อใช้ในการเข้าร่วมโครงการแทรกแซงรับซื้อข้าวเปลือกและการทำสัญญากับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ในการเข้าร่วมโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 (รอบที่ 2) ต่อไปตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

2. ให้ยกเว้นในส่วนของการเยียวยาเกษตรกรที่จำหน่ายข้าวเปลือกไปแล้วในช่วงที่ราคาข้าวในตลาดมีความผันผวน โดยให้การช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ใช้สิทธิตามหลักเกณฑ์ปกติ ทั้งนี้ ในการดำเนินการตามมาตรการรักษาเสถียรภาพราคาข้าว 2 โครงการดังกล่าว ให้ยึดหลักการว่าควรจะดำเนินการรับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรเมื่อราคาซื้อในพื้นที่ต่ำกว่าราคากลางอ้างอิง เพื่อให้เกษตรกรได้รับประโยชน์จากการขายผลผลิตตามวัตถุประสงค์ของโครงการ สำหรับการให้กรมส่งเสริมการเกษตรเร่งประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรที่ปลูกข้าวนาปรังนอกเขตชลประทานทราบหลักเกณฑ์การเข้าร่วมโครงการประกันรายได้ข้าวเปลือกปี 2552/53 รอบที่ 2 นั้น ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการให้ถูกต้อง โดยให้ยึดหลักการว่า เกษตรกรมีการเพาะปลูกจริงและได้รับการขึ้นทะเบียนเข้าร่วมโครงการอย่างถูกต้อง ตามหลักเกณฑ์โครงการแล้วสามารถให้ได้รับสิทธิประโยชน์ตามที่โครงการกำหนด

วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องขออนุมัติดำเนินงานโครงการใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศเพื่อการติดตามและประเมินพื้นที่ปลูกข้าวปี 2552/53 รอบที่ 2 ดังนี้

1. อนุมัติในหลักการตามที่กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเสนอให้กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) (สทอภ.) กับหน่วยงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประกอบด้วย สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการข้าว กรมชลประทาน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร รวมทั้งกรมที่ดิน กรมป่าไม้ และกรมธนารักษ์ ร่วมกันดำเนินงานโครงการ "การใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศเพื่อการติดตามและประเมินพื้นที่ปลูกข้าวปี 2552/53 รอบที่ 2" ในระยะเวลา 6 เดือน ภายในวงเงิน 23,700,000 บาท ให้ใช้เงินงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น 23,700,000 บาท เพื่อดำเนินการตามโครงการนี้

2. ให้กรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานเพิ่มเติมร่วมดำเนินงานโครงการฯ สำหรับงบประมาณดำเนินการให้กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขอทำความตกลงในรายละเอียดกับสำนักงานงบประมาณก่อนดำเนินการต่อไปทั้งนี้ ให้กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจัดส่งข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียม อัตราส่วน 1 : 25,000 ของพื้นที่จำแนกเป็นรายตำบลไปยังกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ภายในวันที่ 9 มีนาคม 2553 เพื่อนำไปใช้ในกระบวนการตรวจสอบข้อมูลพื้นที่เพาะปลูกให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงต่อไป ส่วนกรณีพื้นที่ใดมีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลเพิ่มเติมจากภาพถ่ายดาวเทียม อัตราส่วน 1: 4,000 เพื่อใช้ประกอบการตรวจสอบข้อมูลพื้นที่เพาะปลูกให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เร่งแจ้งประสานกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อดำเนินการเพิ่มเติมเป็นกรณีๆ ไป

วันที่ 2 มีนาคม 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่อง โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2551 คณะรัฐมนตรีมีมติ ดังนี้

1. อนุมัติหลักการเกี่ยวกับการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2551 ตามข้อเสนอของธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ ดังนี้

1.1 ขยายระยะเวลาการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2551 จากเดิมสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2552 เป็นสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2553

1.2 ขยายระยะเวลาการเก็บเงินและการใช้จ่ายเงินงบประมาณที่คงเหลือ จำนวน 197.59 ล้านบาท ไปจนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2553

1.3 การจัดสรรค่าชดเชยดอกเบี้ยให้แก่ ธ.ก.ส. รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาข้าวสารขององค์การ คลังสินค้าและองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ให้ดำเนินการตามความเห็นของสำนักงานงบประมาณ

1.4 มอบหมายการบริหารโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2551 ให้คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กขช.) กำกับดูแลต่อไป และให้กระทรวงพาณิชย์ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องตรวจสอบสต็อก (Stock) ข้าวของโครงการฯ ให้ถูกต้อง ครบถ้วน ก่อนส่งมอบ กขช. ด้วย

2. กรณีโครงการรับจำนำผลิตผลการเกษตรที่คณะรัฐมนตรีหรือ กขช. หรือ คณะกรรมการนโยบายและ มาตรการช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) มอบหมายให้ ธ.ก.ส. ดำเนินการ และหากสิ้นสุดระยะเวลาโครงการแล้วแต่ยังมีภาระหนี้กับ ธ.ก.ส. ให้ ธ.ก.ส. ขอเบิกชดเชยค่าใช้จ่ายได้จนกว่าจะได้รับชำระหนี้เสร็จสิ้น โดยให้เสนอขออนุมัติต่อ คณะรัฐมนตรีเป็นรายโครงการ เพื่อคณะรัฐมนตรีจะได้รับทราบผลการดำเนินงานของแต่ละโครงการอย่างต่อเนื่อง เช่นที่เคยปฏิบัติมา

3. ให้กระทรวงพาณิชย์รับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เกี่ยวกับการเร่งรัดดำเนินการระบายข้าวสารภายใต้โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2551 เพื่อลดภาระดอกเบี้ยและค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาคุณภาพข้าว ซึ่งจะเป็นภาระของภาครัฐในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนทุกปี ไปพิจารณาต่อไป

วันที่ 7 เมษายน 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอรายงาน ผลการดำเนินโครงการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือก ปี 2552/53 ดังนี้

1. ผลการรับซื้อข้าวเปลือก ตั้งแต่วันที่ 24 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2553 มีการเปิดจุดรับซื้อรวม 22 จังหวัด จำนวน 83 จุด แยกเป็น องค์การคลังสินค้า (อคส.) จำนวน 68 จุด และ องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) จำนวน 15 จุด มีการรับซื้อข้าวเปลือกแล้ว 8 จังหวัด จำนวน 21 จุด ปริมาณรวมทั้งสิ้น 29,568 ตัน แยกเป็น อคส. จำนวน 11 จุด ปริมาณ 21,138 ตัน อ.ต.ก. จำนวน 10 จุด ปริมาณ 8,430 ตัน

2. ภาวะการค้าและราคาข้าวเปลือก ช่วงระหว่างวันที่ 22-31 มีนาคม 2553 ข้าวเปลือกหอมมะลิราคาตันละ 13,500-14,300 บาท ข้าวเปลือกปทุมธานี ราคาตันละ 10,500-11,000 บาท และข้าวเปลือกเจ้า ราคาตันละ 8,300-9,500 บาท

วันที่ 7 เมษายน 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอเรื่อง การรายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง โครงการประกันรายได้เกษตรกร ดังนี้

1. รับทราบความก้าวหน้าในการดำเนินการขึ้นทะเบียนเกษตรกรตามโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวปี 2552/53 รอบที่ 2 ดังนี้

1.1 ผลการขึ้นทะเบียนในภาพรวมทั้งประเทศรวม 62 จังหวัด ยกเว้น จังหวัดในภาคใต้ ตัดยอดวันที่ 3 เมษายน 2553 มีเกษตรกรมาขึ้นทะเบียนแล้ว 783,786 ครัวเรือน รวมพื้นที่ 15,761,610 ไร่ ดำเนินการประชาสัมพันธ์ และส่งข้อมูลให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) แล้ว 683,212 ครัวเรือนรวมพื้นที่ 13,935,973 ไร่ และดำเนินการออกใบรับรองให้แก่เกษตรกรแล้ว 658,046 ครัวเรือน รวมพื้นที่ 13,495,194 ไร่ (เฉลี่ย 20.51 ไร่ต่อครัวเรือน)

1.2 ผลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างและภาคกลางรวม 14 จังหวัด ตัดยอดวันที่ 3 เมษายน 2553 มีเกษตรกรมาขึ้นทะเบียนแล้ว 269,533 ครัวเรือน รวมพื้นที่ 7,969,823 ไร่ ดำเนินการประชาสัมพันธ์ และส่งข้อมูลให้ ธ.ก.ส. แล้ว 261,803 ครัวเรือน รวม 7,740,897 ไร่ และดำเนินการออกใบรับรองให้แก่เกษตรกรแล้ว 259,589 ครัวเรือน รวมพื้นที่ 7,633,601 ไร่ (เฉลี่ย 29.41 ไร่ต่อครัวเรือน)

1.3 การขึ้นทะเบียนผู้ปลูกข้าวในเขตภาคใต้ จะเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2553

2. เห็นชอบขยายเวลาการขึ้นทะเบียนเกษตรกรที่ปลูกข้าวรอบที่ 2 ในพื้นที่ภาคกลาง และภาคเหนือตอนล่าง จากสิ้นสุดวันที่ 20 มีนาคม 2553 ให้ขยายเวลาถึงวันที่ 15 เมษายน 2553

วันที่ 20 เมษายน 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแนวทางการแก้ไขปัญหาราคาข้าวตกต่ำในจังหวัดภาคใต้ ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ ดังนี้

1. กรณีเกษตรกรมีผลผลิตข้าวเปลือกเฉลี่ยต่อไร่มากกว่าที่สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดไว้ ให้เกษตรกรสามารถจำหน่ายผลผลิตส่วนเกินได้ทั้งหมด โดยให้กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่นั้นรับรองผลผลิตส่วนเกินดังกล่าว

2. ให้โรงสีในจังหวัดภาคใต้รับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรในราคาเกณฑ์กลางอ้างอิง โดยให้ใช้เงินทุนของโรงสีซึ่งเป็นกลไกตลาดตามปกติ โดยรัฐบาลให้การสนับสนุนในส่วน of ค่าขนส่งตันละ 600 บาท อันเป็นหลักการเดียวกันกับการตั้งโต๊ะรับซื้อของรัฐบาลในภาคใต้ ภายใต้กรอบวงเงินค่าใช้จ่าย จำนวน 860 ล้านบาท ที่ได้รับอนุมัติไว้แล้ว

3. ให้กระทรวงพาณิชย์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดหาเงินกู้อัตราดอกเบี้ยต่ำเพื่อให้โรงสีและตลาดกลางกุ่มีเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิตเพื่อรองรับผลผลิตในพื้นที่ภาคใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ให้กระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานหลักเจรจากับประเทศมาเลเซียเพื่ออำนวยความสะดวกในการขนข้าวสารส่งผ่านแดนไปยังสิงคโปร์และอินโดนีเซีย เพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการขนส่งและแก้ไขปัญหาด้านราคาข้าวในภาคใต้

5. ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ในฐานะรองประธานกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กขช.) และประธานอนุกรรมการ กขช. ด้านการตลาดเป็นผู้ให้ความเห็นชอบแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการตั้งโต๊ะรับซื้อข้าวเปลือกภายใต้กรอบวงเงินไม่เกินไปกว่าที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบในโอกาสต่อไป

6. กรณีปัญหาผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ให้กระทรวงพาณิชย์ ในฐานะที่ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรีให้จัดระบบการประกันรายได้้อย่างยั่งยืนและเป็นระบบ รับมาพิจารณาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

วันที่ 20 เมษายน 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องขออนุมัติค่าใช้จ่ายในการดำเนินการโครงการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือกขององค์การคลังสินค้าดังนี้

1. เห็นชอบหลักเกณฑ์ให้องค์การคลังสินค้า (อคส.) ดำเนินการโครงการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือกของรัฐบาล ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ ดังนี้

1.1 ปรับเพิ่มค่าใช้จ่ายในการฝากเก็บและรักษาคุณภาพข้าวเปลือก จากเดิมตันละ 55 บาท เป็นตันละ 75 บาทต่อเดือน กรณีฝากเก็บไว้เกินกว่า 3 เดือน มีค่าใช้จ่ายในอัตราก้าวหน้าเป็นค่าพลิกกลับกองตันละ 30 บาท/ครั้ง และน้ำหนักสูญเสียร้อยละ 0.5-1 ตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กขช.) วันที่ 10 มีนาคม 2553

1.2 ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการรับซื้อข้าวเปลือกของ อคส. ตามที่เกิดขึ้นจริง และค่า Overhead ตันละ 45 บาท ให้สามารถเบิกจ่ายได้โดยไม่ต้องระบุอัตรารวมไม่เกินตันละ 100 บาท โดยให้กรมการค้าภายใน กรมบัญชีกลาง และ อคส. ร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมของอัตรารวม และเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ในฐานะรองประธาน กขช. และประธานอนุกรรมการ กขช. ด้านการตลาด ให้ความเห็นชอบ

1.3 ค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมและการสูญเสียน้ำหนักในการดำเนินการรับซื้อข้าวเปลือกเพื่อแก้ไขปัญหาการค้าข้าวเปลือกตกต่ำในจังหวัดภาคใต้ ให้เบิกจากวงเงินจ่ายขาด 860 ล้านบาท ที่คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2552 ไว้เรียบร้อยแล้ว ซึ่งประกอบด้วย

1.3.1 ค่าใช้รถตัก ค่าขนน้ำหนักบรรทุกทุก ค่าวัสดุอุปกรณ์ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการรับซื้อข้าวเปลือก ในกรอบวงเงินประมาณ 6 ล้านบาท

1.3.2 ค่าขนส่งข้าวเปลือกจากจุดรับซื้อในภาคใต้ไปยังโรงสีในพื้นที่ภาคกลาง และภาคเหนือตอนล่างที่เข้าร่วมโครงการให้นำไปหักออกจากเงินค่าขายข้าวเปลือกที่ได้รับก่อนที่จะนำไปชำระหนี้เงินกู้ให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

1.3.3 ค่าสูญเสียน้ำหนักระหว่างพักรอที่จุดรับซื้อ การขนถ่าย และการขนส่งไปยังจุดปลายทางรวมทั้งน้ำหนักสูญเสียที่เกิดจากอัตราความชื้นที่ลดลงตามที่เกิดขึ้นจริงแต่รวมกันไม่เกินร้อยละ 2

1.4 มอบหมายให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ในฐานะรองประธาน กขช. และประธานคณะอนุกรรมการ กขช. ด้านการตลาด เป็นผู้ให้ความเห็นชอบในการแก้ไขปัญหา

อุปสรรคต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการตั้งโต๊ะรับซื้อของรัฐบาลภายใต้กรอบเงินไม่เกินไปกว่าที่ คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติและรายงานคณะรัฐมนตรีทราบ

2. เห็นชอบให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร เป็นหน่วยงานดำเนินการโครงการ แทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือกอีกหนึ่งหน่วยงาน ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เสนอเพิ่มเติม

วันที่ 27 เมษายน 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ทบวณมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2552 (เรื่อง ค่าใช้จ่ายสำหรับโครงการรับจำนำผลิตผลทางการเกษตร ปีการผลิต 2551/2552) และอนุมัติเปลี่ยนแปลงรายการงบประมาณ จากงบรายจ่ายอื่น รายการชำระเงินกู้ค่าดำเนินงานตาม โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2551/2552 จำนวน 71,657,328 บาท เป็นงบเงินอุดหนุน ประเภทเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ รายการค่าใช้จ่ายในการรับฝากและเก็บรักษาสินค้าตามโครงการรับจำนำ ข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2551/2552 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้องค์การตลาดเพื่อ เกษตรกรตกลงในรายละเอียดค่าใช้จ่ายกับสำนักงบประมาณต่อไป ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ ทั้งนี้ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกระทรวงพาณิชย์รับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่เห็นควรเร่งรัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการระบายผลผลิตใน โครงการรับจำนำข้าวเปลือกที่มีอยู่เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาในแต่ละปีและลดการขาดทุนจาก การดำเนินโครงการของรัฐบาล อันเกิดจากการเสื่อมสภาพของผลผลิตจนทำให้มูลค่าลดลง ไปพิจารณา ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย

วันที่ 4 พฤษภาคม 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการดำเนินโครงการประกันรายได้ เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2 ดังนี้

1. เห็นชอบให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ดำเนินงาน ในลักษณะธุรกรรมตามนโยบายพิเศษของรัฐบาล (Public Service Obligation : PSO) โดยแยกบัญชีงบ การเงินออกจากการดำเนินงานปกติของ ธ.ก.ส. ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ ทั้งนี้ ให้ ธ.ก.ส. รับความเห็น ของกระทรวงพาณิชย์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานปลัด สำนักนายกรัฐมนตรี (ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการติดตามและเร่งรัดการดำเนินงานโครงการประกันรายได้ เกษตรกร) เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรรับทราบระยะเวลาการดำเนินโครงการประกันรายได้ เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2 ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2553 โดยให้เบิก ค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสมที่เกิดขึ้นจริงในวงเงินที่จะอนุมัติ รวมทั้งการนำระบบข้อมูลเกษตรกรที่ได้ จัดเก็บไว้แล้วในรอบที่ 1 มาใช้ประโยชน์ในรอบที่ 2 และรูปแบบการดำเนินงานของโครงการที่เน้นให้ เกษตรกรเข้ามาทำสัญญา ณ สำนักงาน ธ.ก.ส. ไปดำเนินการต่อไปด้วย

2. อนุมัติค่าใช้จ่ายชดเชยส่วนต่างระหว่างราคาประกันกับราคาเกณฑ์กลางอ้างอิง จำนวน 8,773 ล้านบาท ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ สำหรับค่าใช้จ่ายในการบริหารโครงการเพื่อเป็น ค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานของ ธ.ก.ส. รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์ ให้กระทรวงการคลังขอทำ ความตกลงในรายละเอียดกับสำนักงบประมาณต่อไป ทั้งนี้ ให้ ธ.ก.ส. รับความเห็นและข้อสังเกตของสำนัก งบประมาณที่เห็นควรเสนอขอยกเว้นการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2553 เพื่อขอ

ขยายเวลาการขอรับการจัดสรรเงินตามโครงการจากที่กำหนดให้ขอจัดสรรจากสำนักงานงบประมาณ ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2553 และให้เร่งรัดขอจัดสรรเงินตามที่ ธ.ก.ส. ได้จ่ายจริงไปทุกครั้งโดยเร็ว เพื่อลดภาระดอกเบี้ยจากการดำเนินการขอจัดสรรเงินล่าช้า ไปพิจารณาดำเนินการด้วย

วันที่ 18 พฤษภาคม 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องแนวทางแก้ไขปัญหาราคาข้าวเปลือกตกต่ำดังนี้

1. รับทราบแนวทางแก้ไขปัญหาราคาข้าวเปลือกตกต่ำตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2553 ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ ดังนี้

1.1 โครงการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือก

1.1.1 ให้องค์การคลังสินค้า (อคส.) และองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) เร่งรัดเปิดจุดรับซื้อข้าวเปลือกตามโครงการฯ และให้มีการรับซื้อจริงจากเกษตรกร โดยเปิดจุดเพิ่มขึ้นให้ทั่วถึงและครอบคลุมพื้นที่ที่ผลิตข้าวเปลือกนาปรังกำลังออกสู่ตลาด โดยดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน 3 วันทำการนับจากวันที่มีมติ

1.1.2 ให้คณะกรรมการกำกับดูแลการรับซื้อข้าวเปลือกของรัฐบาลระดับจังหวัดกำกับดูแลให้มีการเปิดจุดและรับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรตามโครงการฯ อย่างใกล้ชิด และรายงานผลการรับซื้อ รวมทั้งราคาข้าวที่มีการซื้อขายในตลาดให้ฝ่ายเลขานุการทราบทุกวันและประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรได้ทราบ

1.1.3 เห็นชอบให้โรงสีที่เข้าร่วมโครงการฯ สีแปรสภาพข้าวเปลือกที่ อคส. และ อ.ต.ก. รับซื้อไว้เป็นข้าวสารตามเงื่อนไขที่กำหนด คือ เมื่อโรงสีรับซื้อข้าวเปลือกตั้งแต่ 1,000 ตันขึ้นไป ให้สีแปรสภาพเป็นข้าวสารในอัตราร้อยละ 30 โดยให้ค่าสีแปรสภาพ ตันละ 500 บาท และเก็บข้าวสารไว้ในโกดังกลางของ อคส. และ อ.ต.ก. เพื่อให้โรงสีมีการหมุนเวียนรับซื้อข้าวเปลือกได้เพิ่มขึ้น เพื่อดึงสัมปทานส่วนเกินจำนวนหนึ่งออกจากตลาดทั้งนี้ ให้ฝ่ายเลขานุการกำหนดหลักเกณฑ์และอัตราการสีแปรสภาพให้รอบคอบและรัดกุม

1.1.4 เห็นชอบให้เพิ่มเติมอำนาจหน้าที่คณะกรรมการดำเนินการกำกับดูแลการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือกของรัฐบาล ให้สามารถสั่งสีแปรสภาพข้าวเปลือกที่รับซื้อไว้ตามโครงการฯ ได้

1.2 เห็นชอบมาตรการให้ผู้ประกอบการค้าข้าวรับซื้อข้าวเปลือกนาปรังฤดูใหม่เพื่อสีแปรสภาพเป็นข้าวสาร แล้วนำมาแลกข้าวสารนาปรังเก่าในสต็อกของรัฐบาล โดยผู้ประกอบการค้าข้าวจะต้องซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรที่กำลังออกสู่ตลาดในฤดูกาลผลิตข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2553 ตั้งแต่เมษายน-กรกฎาคม 2553 ตามราคากระทรวงพาณิชย์ประกาศเกณฑ์อ้างอิงในแต่ละช่วงเวลาบวกเพิ่มอีกตันละ 300 บาท และจะต้องมีหลักฐานเอกสารมาแสดงว่าได้มีการรับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรในฤดูกาลผลิตข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2553 จริง โดยข้าวสารที่นำมาแลกเปลี่ยนจะต้องเป็นข้าวชนิดเดียวกันในฤดูกาลผลิตเดียวกัน ทั้งนี้ ให้ฝ่ายเลขานุการหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น อคส. และ อ.ต.ก. กำหนดหลักเกณฑ์แลกเปลี่ยนข้าวสารในสต็อกของรัฐบาลให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

1.3 การระบายจำหน่ายข้าวในสต็อกรัฐบาล

1.3.1 เห็นชอบในหลักการให้พิจารณาระบายจำหน่ายข้าวในสต็อกรัฐบาลในรูปแบบรัฐบาลต่อรัฐบาล ในราคาดมิตราภาพ ในปริมาณและระยะเวลาที่เหมาะสม โดยให้ระบายไปยังตลาดต่างประเทศที่นอกเหนือตลาดปกติของผู้ส่งออกข้าว

1.3.2 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ในฐานะรองประธานคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ พิจารณาจำหน่ายข้าวสารในสต็อกรัฐบาล ในรูปแบบรัฐบาลต่อรัฐบาล ตามหลักการที่กำหนดไว้ในราคาปริมาณ และระยะเวลาที่เหมาะสม ด้วยความระมัดระวังมิให้กระทบต่อระบบตลาด ครั้งละไม่เกิน 300,000 ตัน

2. สำหรับประเด็นการระบายข้าวสารโดยจำหน่ายแก่เอกชนเพื่อการส่งออกนั้น ให้เป็นไปตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2553 โดยให้ระบายจำหน่ายแก่เอกชนเพื่อการส่งออกจำนวนไม่เกิน 100,000 ตัน แล้วรายงานคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติทราบต่อไป

วันที่ 18 พฤษภาคม 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องรายงานผลการติดตามและเร่งรัดการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2 ดังนี้

1. รับทราบรายงานผลการติดตามและเร่งรัดการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวปี 2552/53 ตามที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเสนอ และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับข้อค้นพบปัญหาอุปสรรค พร้อมทั้งข้อเสนอแนะของคณะกรรมการติดตามและเร่งรัดการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกร และคณะอนุกรรมการติดตามผลการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรในระดับพื้นที่ไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป ดังนี้

1.1 ควรเร่งพิจารณาปรับราคาเกณฑ์กลางอ้างอิงให้สะท้อนความเป็นจริงและใกล้เคียงกับราคาตลาดโดยเร็ว และควรมีตลาดกลางข้าวเปลือกหรือทำข้าวเอกชน เพื่อมาช่วยพัฒนาระบบกลไกตลาดข้าวเปลือกและดำเนินการควบคู่ไปกับการเปิดจุดตั้งโต๊ะรับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรให้มากขึ้น ทั้งนี้ คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติในคราวประชุมเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2553 ได้มีมติเห็นชอบให้ปรับหลักเกณฑ์และวิธีการในการคำนวณเกณฑ์กลางอ้างอิงเพื่อให้สอดคล้องใกล้เคียงกับราคาที่เกษตรกรขายได้ในปัจจุบัน

1.2 ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ คู่มือ และการรายงานผลการตรวจสอบ โดยจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบระดับตำบลอย่างเคร่งครัด โดยให้คณะกรรมการฯ รายงานผลการตรวจสอบพื้นที่ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะประธานอนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติระดับจังหวัดทราบหลังจากสุ่มตรวจสอบพื้นที่เสร็จ

1.3 การใช้ข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม ของสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) ในการเปรียบเทียบกับข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรและการทำประชาคมของเกษตรกรในพื้นที่ปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2 จากการตรวจติดตามของ

คณะอนุกรรมการฯ พบว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดยังไม่ได้รับทราบข้อมูลดังกล่าว ซึ่งปัจจุบันโครงการฯ ได้ดำเนินการจัดทำประชาคมและออกใบรับรองให้เกษตรกรแล้วเกินกว่าร้อยละ 90 ทำให้การใช้ประโยชน์ในข้อมูลอาจไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ดังนั้น ในระยะต่อไปหากมีการใช้ข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมควรเร่งดำเนินการจัดทำข้อมูลการแปลงผลจากภาพถ่ายดาวเทียมส่งให้จังหวัดต่างๆ เพื่อคณะกรรมการตรวจสอบระดับตำบลใช้ประโยชน์ในช่วงการจัดทำประชาคม และสุ่มตรวจสอบพื้นที่จริง

1.4 จากผลการติดตามผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าเกษตรกร จำนวน 3,600 ราย ปลูกข้าวพันธุ์ปทุมธานี 1 ซึ่งคณะอนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ด้านการผลิตมิได้ระบุผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ไว้ และเกษตรกรเกรงว่าจะไม่สามารถเข้าร่วมโครงการได้ ทางจังหวัดได้ทำหนังสือหาหรือไปยังคณะอนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติด้านการผลิตแล้ว แต่ยังไม่ได้รับแจ้งผลการพิจารณาแต่อย่างใด และควรมีการทบทวนการกำหนดพื้นที่ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ในการปลูกข้าวในพื้นที่จังหวัดที่ต่ำกว่าความเป็นจริงให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริง อย่างน้อยควรกำหนดเกณฑ์ผลผลิตต่อไร่ของจังหวัดไม่น้อยกว่าผลผลิตต่อไร่ระดับภาค

1.5 ควรมีการจัดระบบการจัดสรรน้ำให้เหมาะสมกับฤดูกาลทำนาของเกษตรกร

1.6 ควรมุ่งเน้นการส่งเสริมการผลิตข้าวให้มีคุณภาพที่ได้มาตรฐาน รวมทั้งส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การลดต้นทุนการผลิตข้าว เพื่อให้สามารถแข่งขันกับตลาดต่างประเทศ

1.7 กรมส่งเสริมการเกษตรและกรมการข้าวควรประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ความเข้าใจ และส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกข้าวพันธุ์ที่มีความต้านทานต่อโรคเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลสูง และให้ผลผลิตต่อไร่สูง นอกจากนี้ กรมส่งเสริมการเกษตรควรเร่งรัดติดตามการช่วยเหลือเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชรและนครสวรรค์ที่ประสบปัญหาเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลระบาดในนาข้าว ปี 2552-53 ในช่วงเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2552 ให้ได้รับเงินช่วยเหลือโดยเร็ว

2. ให้คณะกรรมการติดตามและเร่งรัดการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกร ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลร้อยละ 100 ในพื้นที่เพาะปลูกของเกษตรกรที่ผลการเปรียบเทียบข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมของสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศกับข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรมีความแตกต่างกันเกินกว่าร้อยละ 20 ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการดำเนินโครงการฯ ที่ถูกต้อง ชัดเจน สอดคล้องกับข้อเท็จจริงต่อไป

วันที่ 25 พฤษภาคม 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รายงานสรุปผลการนำข้อมูลจากโครงการ"การใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศเพื่อติดตามและประเมินพื้นที่ข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2" ไปใช้ประโยชน์ในกระบวนการตรวจสอบข้อมูลการขึ้นทะเบียนพื้นที่เพาะปลูกข้าว ในโครงการประกันรายได้เกษตรกร สรุปได้ว่า

1. การตรวจสอบเปรียบเทียบข้อมูลในระดับแปลง ข้อมูลพื้นที่เพาะปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2 จากเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ มาตราส่วน 1: 25,000 เป็นข้อมูลที่มีความละเอียด แต่ไม่สามารถนำไปตรวจสอบเปรียบเทียบข้อมูลการทำประชาคมที่ขึ้นทะเบียนพื้นที่เพาะปลูกข้าวของ

เกษตรกรเป็นรายครัวเรือนได้เนื่องจากไม่มีขอบเขตแปลงที่ดินของเกษตรกรในรูปของแผนที่สำหรั้นำมา
 ซ้อนทับกับข้อมูลภูมิสารสนเทศเพื่อทำการเปรียบเทียบในระดับรายแปลง

2. การตรวจสอบเปรียบเทียบข้อมูลในระดับตำบล ข้อมูลพื้นที่เพาะปลูกข้าว
 ปี 2552/53 จากเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ มีรายละเอียดของข้อมูลถึงระดับตำบล แต่ไม่สามารถ
 เปรียบเทียบได้ทั้งหมด เนื่องจากบางขอบเขตตำบลในแผนที่ไม่สอดคล้องกับขอบเขตจริงในภาคพื้นดิน ซึ่ง
 ทำให้ข้อมูลที่คำนวณได้คลาดเคลื่อน และพบว่าในพื้นที่ระดับตำบลบางพื้นที่มีข้อมูลการขึ้นทะเบียนแต่ไม่
 พบพื้นที่เพาะปลูกในการจำแนกจากข้อมูลภูมิสารสนเทศ

3. การตรวจสอบเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างพื้นที่เพาะปลูกข้าว ปี 2552/53
 รอบที่ 2 จากเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศและการขึ้นทะเบียนเกษตรกรในระดับอำเภอและจังหวัด (ยกเว้น
 ภาคใต้) สามารถดำเนินการและเป็นที่ยอมรับได้ เนื่องจากมีข้อมูลแผนที่ขอบเขตการปกครองที่มีมาตรฐาน
 ในการคำนวณเนื้อที่ ซึ่งผลของการตรวจสอบเปรียบเทียบ พบว่าข้อมูลมีความแตกต่างกันค่อนข้างสูงโดยมี
 จังหวัดที่มีเนื้อที่แตกต่างกันมากกว่าร้อยละ 20 จำนวน 34 จังหวัด จาก 64 จังหวัด

วันที่ 25 พฤษภาคม 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องขออนุมัติใช้เงินจากงบกลาง รายการ
 เงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นประจำปี 2553 และขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2554
 สำหรับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรังปี 2552 ดังนี้

1. อนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ดังนี้

1.1 อนุมัติเงินจากงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือ
 จำเป็น ประจำปี 2553 ให้แก่ องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) จำนวน 121.477 ล้านบาท เพื่อเป็น
 ค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาข้าวสารที่เกิดขึ้นในช่วงเดือนมีนาคม-กรกฎาคม 2552

1.2 อนุมัติจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2554 ให้แก่ อ.ต.ก.
 จำนวน 123.285 ล้านบาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาข้าวสารที่เกิดขึ้นในช่วงเดือนสิงหาคม-
 ธันวาคม 2552 ตามที่ อ.ต.ก. ได้เสนอขอตั้งงบประมาณประจำปี 2554 ไว้แล้ว

2. สำหรับรายละเอียดค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาข้าวสารที่เกิดขึ้นในช่วงเดือน
 เมษายน-กรกฎาคม 2552 วงเงิน 121,477,000 บาท ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขอทำความตกลงกับ
 สำนักงบประมาณตามขั้นตอนต่อไป ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ

3. ให้กระทรวงพาณิชย์รับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
 เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ให้พิจารณาจัดทำแผนการระบายข้าวสารในสต็อกภายใต้โครงการรับจำนำ
 ข้าวเปลือกนาปรังปี 2552 ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และไม่กระทบราคาข้าวในตลาด รวมทั้งลดภาระ
 ของภาครัฐในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่างๆ ในระยะยาว ไป
 พิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย

วันที่ 8 มิถุนายน 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงวิทยาศาสตร์และ
 เทคโนโลยี โดยสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) (สทอภ.) รายงานผล
 การดำเนินงานโครงการการใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศเพื่อการติดตามและประเมินพื้นที่ปลูกข้าว ปี

2552/53 ครั้งที่ 2 ครอบคลุมพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก รวม 48 จังหวัด สรุปผลการดำเนินงานได้ดังนี้

1. ทำการถ่ายภาพและผลิตข้อมูล ระหว่างเดือนธันวาคม 2552 ถึงมีนาคม 2553 เพื่อนำมาใช้ในการประเมินพื้นที่เพาะปลูกข้าวในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก ประกอบด้วยภาพจากดาวเทียมธีออสของประเทศไทย 813 ภาพ ภาพจากดาวเทียม LANDSAT ของสหรัฐอเมริกา 245 ภาพและภาพจากดาวเทียม ALOS ของญี่ปุ่น 123 ภาพ รวมทั้งสิ้น 1,181 ภาพ

2. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียมและจัดทำแผนที่พื้นที่เพาะปลูกข้าวปี 2552-53 รอบที่ 2 โดยดำเนินการแล้วเสร็จครอบคลุมพื้นที่ภาคเหนือ 17 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 19 จังหวัด ภาคตะวันออก 8 จังหวัด และภาคตะวันตก 4 จังหวัด พร้อมทั้งจัดทำเป็นแผนที่แสดงพื้นที่เพาะปลูกมาตราส่วน 1 : 25,000 (digital map) ลงรายละเอียดระดับตำบล โดยแบ่งตามระวางแผนที่ของกรมแผนที่ทหาร จำนวน 997 ระวาง และรายงานข้อมูลพื้นที่ปลูกข้าวเป็นรายจังหวัด อำเภอ ตำบล และได้จัดส่งข้อมูลภาคเหนือให้กับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แล้วเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2553 ข้อมูลภาคตะวันออกเฉียงเหนือจัดส่งเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2553 ภาคตะวันออกและภาคตะวันตกจัดส่งเมื่อวันที่ 23 เมษายน 2553 ตามลำดับ

3. จัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ปลูกข้าวปี 2552/53 รอบที่ 2 และระบบแสดงแผนที่ทางอินเทอร์เน็ต โดยได้ดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลสำหรับโครงการ มีข้อมูลประกอบด้วยข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียมที่ใช้ในโครงการ ข้อมูลพื้นที่ และแผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว พร้อมทั้งพัฒนาระบบเรียกดูข้อมูลแผนที่ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Web Map Service : WMS) เพื่อให้หน่วยงานร่วมโครงการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเรียกดูข้อมูลแผนที่ผ่านอินเทอร์เน็ตได้ที่ <http://203.146.189.125/rice/>

4. คณะทำงานเฉพาะกิจโครงการสำรวจพื้นที่การปลูกข้าวปี 2552/53 รอบที่ 2 ได้ร่วมกันตรวจสอบความถูกต้องของแผนที่ในพื้นที่ปลูกข้าว โดยการออกสำรวจข้อมูลภาคพื้นดิน ทั้งนี้จากผลการประเมินความถูกต้องของแผนที่ พบว่า ข้อมูลแผนที่ปลูกข้าวจากการแปลตีความภาพถ่ายจากดาวเทียมมีความสอดคล้องกับข้อมูลภาคพื้นดินบริเวณพื้นที่ที่ได้มีการสุ่มตรวจ และสอดคล้องกับการแจ้งขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตรไว้แล้ว

วันที่ 29 มิถุนายน 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องขออนุมัติใช้เงินจากงบกลางเงินสำรองจ่ายกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นประจำปี 2553 และขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2554 สำหรับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2552 ดังนี้

1. อนุมัติตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

1.1 เงินงบกลางเงินสำรองจ่ายกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นประจำปี พ.ศ. 2553 ให้แก่องค์การคลังสินค้า (อคส.) จำนวน 149.372 ล้านบาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาข้าวสารที่เกิดขึ้นในช่วงเดือนมีนาคม-กรกฎาคม 2552

1.2 จัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2554 ให้แก่ อคส. จำนวน 310.462 ล้านบาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาข้าวสารที่เกิดขึ้นในช่วงเดือนสิงหาคม-ธันวาคม 2552 ที่ อคส. ได้เสนอขอตั้งงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2554 ไว้แล้ว

2. โดยรายละเอียดค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาข้าวสาร ให้ อคส. ขอตกลงกับสำนักงานงบประมาณตามขั้นตอนต่อไป และให้กระทรวงพาณิชย์รับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเกี่ยวกับการเร่งระบายข้าวในสต็อกของรัฐบาล โดยเร่งระบายในปริมาณและระยะเวลาที่เหมาะสมรอบคอบ และสอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อระดับราคาข้าวในประเทศ และการออกสู่ตลาดของข้าวฤดูกาลใหม่ รวมทั้งภาระค่าใช้จ่ายของรัฐบาลที่ต้องสูญเสียไปกับการเก็บรักษาและการเสื่อมคุณภาพของข้าว ไปพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย

วันที่ 6 กรกฎาคม 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) รายงานสรุปข้อมูลเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่ประสบปัญหาภัยแล้ง สรุปได้ดังนี้

1. การปรับปรุงพันธุ์ข้าวทนแล้ง คณะนักวิจัยได้ทำการพัฒนาข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 และพันธุ์ กข6 ให้ทนแล้ง โดยยังคงคุณภาพเหมือน กข6 และพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เดิม โดยใช้วิธีปรับปรุงพันธุ์แบบมาตรฐาน (Conventional breeding) โดยคณะนักวิจัยได้ทำการสืบหาตำแหน่งของยีน และพัฒนาเป็นดีเอ็นเอเครื่องหมาย เพื่อนำมาใช้ในการคัดเลือกพันธุ์ข้าวทนแล้ง ปัจจุบันสามารถพัฒนาสายพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 ทนแล้ง ที่ยังคงคุณภาพการหุงต้มใกล้เคียงกับพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เดิม รวมทั้งได้พัฒนาสายพันธุ์ กข6 ทนแล้ง ที่ยังคงคุณภาพการหุงต้มใกล้เคียงกับพันธุ์ กข6 เดิม

2. การปรับปรุงพันธุ์ข้าวต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล คณะนักวิจัยได้รวบรวมและศึกษาถึงความหลากหลายในทางพันธุกรรมของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการสืบหาพันธุกรรมข้าวที่ต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล และใช้เทคโนโลยีดีเอ็นเอในการสืบหาตำแหน่งของยีน และพัฒนาเป็นดีเอ็นเอเครื่องหมาย เพื่อนำมาใช้ในการคัดเลือกพันธุ์ข้าวดอกมะลิ 105 และพันธุ์ กข6 ให้ต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล โดยยังคงคุณภาพเหมือนพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 และพันธุ์ กข6 เดิมร่วมกับวิธีปรับปรุงพันธุ์แบบมาตรฐาน (Conventional breeding) ปัจจุบันได้สายพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 ที่ต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ส่วนการปรับปรุงพันธุ์ข้าวสายพันธุ์ กข6 ให้ต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล อยู่ในกระบวนการคัดเลือกและทดสอบความต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

3. ทั้งนี้ ในการปรับปรุงพันธุ์ข้าวทนแล้ง และพันธุ์ข้าวต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลดังกล่าว เป็นการพัฒนาพันธุ์โดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพร่วมกับการปรับปรุงพันธุ์แบบมาตรฐาน (Conventional breeding) พันธุ์ข้าวดังกล่าวที่ได้ไม่ใช่ข้าวดัดแปลงพันธุกรรมหรือ GMO

วันที่ 13 กรกฎาคม 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการชดเชยรายได้เกษตรกรเพิ่มเติมช่วงเกษตรกรจำหน่ายข้าวเปลือกได้ในราคาต่ำในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2553 ดังนี้

1. อนุมัติการจ่ายเงินชดเชยรายได้เกษตรกรเพิ่มเติมตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ครั้งที่ 9/2553 เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2553 ที่เห็นชอบให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจ่ายเงินชดเชยรายได้เกษตรกรโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวปี 2552/2553 ช่วงวันที่ 8-28 กุมภาพันธ์ 2553 เพิ่มเติมปริมาณรวมประมาณ 44,735 ตัน วงเงินรวมทั้งสิ้น 12,336 ล้านบาท ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ โดยให้เบิกจ่ายเงินจากโครงการประกันรายได้ให้เกษตรกรตามโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ

2. ให้คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เห็นควรให้คณะอนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติระดับจังหวัดตรวจสอบให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปอย่างรัดกุมถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ของการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและหลักเกณฑ์โครงการประกันรายได้เกษตรกร ไปพิจารณาดำเนินการด้วย

วันที่ 20 กรกฎาคม 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องขออนุมัติคณะรัฐมนตรีใช้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ตามโครงการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ได้รับผลกระทบจากการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล โรคข้าวเตี้ย และโรคใบหงิกดังนี้

1. อนุมัติตามมติคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกร ครั้งที่ 3/2553 เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2553 และครั้งที่ 4/2553 เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2553 ที่เห็นชอบให้กรมส่งเสริมการเกษตรขยายพื้นที่ดำเนินงานโครงการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ได้รับผลกระทบจากการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล โรคข้าวเตี้ย และโรคใบหงิก จากเดิม 8 จังหวัด เพิ่มอีก 3 จังหวัด รวมเป็น 11 จังหวัด และให้กรมการข้าวใช้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเพื่อสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีที่ต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล โรคข้าวเตี้ย และโรคใบหงิกให้แก่เกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจำนวน 8,652.03 ตัน วงเงิน 155,736,480 บาท จากกรอบวงเงินจำนวน 739 ล้านบาท ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ทั้งนี้ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับความเห็นของกระทรวงการคลังที่ให้ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดและติดตามดำเนินการให้ครอบคลุมพื้นที่อย่างทั่วถึง เพื่อให้การใช้จ่ายเงินเกิดประโยชน์สูงสุดไปพิจารณาดำเนินการด้วย

2. ให้กรมการข้าวรับข้อสังเกตจากการประชุมคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกร ครั้งที่ 4/2553 เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2553 ที่ให้กรมการข้าวจัดทำบันทึกข้อตกลงพร้อมรายละเอียดการขอใช้จ่ายเงินเพื่อสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวให้เกษตรกรทั้งในเรื่องพื้นที่ จำนวน และเกษตรกร เพื่อเสนอประกอบการพิจารณาเบิกจ่ายเงินที่ชัดเจนด้วย โดยสำนักงบประมาณเสนอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการชดเชยกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้กรมส่งเสริมการเกษตรแล้วจำนวน 350 ล้านบาท ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายส่วนที่เหลือ ให้สำนักงบประมาณตั้งงบประมาณให้แก่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมส่งเสริมการเกษตรและกรมการข้าว) ตามที่เบิกจ่ายจริงต่อไป

วันที่ 3 สิงหาคม 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีรายงานผลการติดตามและเร่งรัดการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2 กรณีผลการดำเนินการตรวจสอบข้อมูลร้อยละ 100 ในพื้นที่เพาะปลูกของเกษตรกรที่

ผลการเปรียบเทียบข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมของสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ กับ ข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรมีความแตกต่างกันเกินกว่าร้อยละ 20 ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2553 โดยผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลภาพและแปลภาพถ่ายจากดาวเทียมจังหวัดที่มีพื้นที่ แตกต่างกันเกินกว่าร้อยละ 20 ลดลงจาก 29 จังหวัด เหลือ 14 จังหวัด สำหรับพื้นที่ภาคกลางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก จำนวน 62 จังหวัด ในการแปลตีความครั้งที่ 1 มีพื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง จำนวน 13,489,933 ไร่ ในการแปลตีความครั้งที่ 2 มีพื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง จำนวน 14,556,672.21 ไร่ เพิ่มขึ้นจากครั้งที่ 1 จำนวน 1,068,739.21 ไร่ เมื่อนำผลการแปลตีความในครั้งที่ 2 เปรียบเทียบกับข้อมูลการขึ้นทะเบียนและผ่านประชาคมในพื้นที่ 62 จังหวัด ซึ่งมีจำนวน 16,351,790 ไร่ มีความแตกต่างกันจำนวน 1,795,117.79 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 10.98

วันที่ 10 สิงหาคม 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ 9/2553 เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2553 ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ โดยคณะกรรมการฯ มีมติ ดังนี้

1. ให้ขยายระยะเวลาการใช้สิทธิของเกษตรกรโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2 ในพื้นที่ทุกภาค ยกเว้นภาคใต้ ที่ขึ้นทะเบียนภายในวันที่ 15 เมษายน 2553 จากสิ้นสุดวันที่ 31 กรกฎาคม 2553 เป็นสิ้นสุดวันที่ 31 สิงหาคม 2553 และในพื้นที่ภาคใต้ที่ขึ้นทะเบียนภายในวันที่ 31 กรกฎาคม 2553 จากสิ้นสุดวันที่ 31 ตุลาคม 2553 เป็นสิ้นสุดวันที่ 15 ธันวาคม 2553

2. ให้ผ่อนผันการขยายระยะเวลาการขึ้นทะเบียนของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2 ในพื้นที่ทุกภาค ยกเว้นภาคใต้ จากภายในวันที่ 15 เมษายน 2553 เป็นภายในวันที่ 30 เมษายน 2553 พร้อมทั้งขยายระยะเวลาการใช้สิทธิของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนตั้งแต่วันที่ 16-30 เมษายน 2553 จากสิ้นสุดวันที่ 31 สิงหาคม 2553 เป็นสิ้นสุดวันที่ 15 กันยายน 2553

3. ให้ขยายระยะเวลาการทำสัญญาของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร โครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2 จากสิ้นสุดวันที่ 30 พฤษภาคม 2553 เป็นสิ้นสุดวันที่ 30 มิถุนายน 2553 ภาคใต้จากสิ้นสุดวันที่ 30 สิงหาคม 2553 เป็นสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2553

วันที่ 14 กันยายน 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการดำเนินการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2553/54 รอบที่ 1 ดังนี้

1. เห็นชอบการดำเนินการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2553/54 รอบที่ 1 ตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กขช.) ในการประชุมครั้งที่ 9/2553 เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2553 และครั้งที่ 10/2553 เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2553 ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

2. ให้กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ เห็นควรให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และกรอบระยะเวลาการดำเนินโครงการฯ อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง และควรใช้ประโยชน์ฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรที่มีอยู่แล้วให้เป็นประโยชน์โดย

ปรับปรุงฐานข้อมูลให้ถูกต้องกับความเป็นจริง และจัดให้มีระบบตรวจสอบทะเบียน การทำสัญญา และการทำประชาคมอย่างเคร่งครัด รวมทั้งควรเตรียมมาตรการรักษาเสถียรภาพราคาข้าวควบคู่ไปกับโครงการฯ เช่น รัฐควรมีแผนการระบายข้าวที่จะเข้าสู่ตลาดในช่วงต้นฤดูเก็บเกี่ยวให้มีการส่งออกมากขึ้น เพื่อช่วยพยุงราคาข้าวไม่ให้ตกต่ำ พัฒนาระบบตลาดกลางสินค้าเกษตรให้เป็นศูนย์กลางในการซื้อขายสินค้าเกษตรอย่างจริงจัง ส่งเสริมการซื้อขายข้าวในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า และติดตามตรวจสอบการรับซื้อผลผลิตของผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันการกดราคารับซื้อข้าวจากเกษตรกร และความเห็นของคณะกรรมการติดตามและเร่งรัดการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกร ที่เห็นควรให้ความสำคัญกับกระบวนการทำประชาคมและการสุ่มตรวจสอบพื้นที่ของคณะกรรมการตรวจสอบระดับตำบลให้มีมาตรฐานและกระบวนการที่ชัดเจน และมีการนำฐานข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรในปีที่ผ่านมาพร้อมกับข้อมูลแผนที่ภาพถ่ายดาวเทียมของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้สอบทานข้อมูลการแจ้งพื้นที่เพาะปลูกของเกษตรกร ไปพิจารณาดำเนินการด้วย

3. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประสานกับกระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรเกี่ยวกับการขึ้นราคาค่าเช่านาของผู้ให้เช่าอย่างไม่เป็นธรรม รวมทั้งกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติให้ถูกต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2524 ด้วย

วันที่ 28 กันยายน 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องโครงการจัดระบบการปลูกข้าวดังนี้

1. เห็นชอบในหลักการแผนงานโครงการจัดระบบการปลูกข้าว เพื่อจัดระบบการปลูกข้าวให้มีการปลูกปีละไม่เกิน 2 ครั้ง โดยดเว้นการปลูกข้าวแบบต่อเนื่องทั้งปี และให้มีการใช้น้ำไม่เกินปริมาณน้ำต้นทุนที่มีอยู่โดยพื้นที่งดเว้นปลูกข้าวนาปรังจะมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ปลูกพืชหลังนา หรือพืชปุ๋ยสดทดแทน โดยมีเป้าหมายดำเนินการในระยะแรก จำนวน 9,000,000 ไร่ ใน 22 จังหวัด ในเขตชลประทาน ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร เชียงราย นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย อุทัยธานี ชัยนาท นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง นครนายก ฉะเชิงเทรา ระยอง นครปฐม สุพรรณบุรี กาญจนบุรี เพชรบุรี และจังหวัดอื่นๆ ที่มีปัญหา หรือมีพื้นที่ต่อเนื่องกับโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาทั้ง 22 จังหวัด (โดยมีเกณฑ์ที่ใช้เป็นกรอบในการคัดเลือก คือ มีพื้นที่ปลูกข้าวนาปรังตั้งแต่ 100,000 ไร่ ขึ้นไป หรือเป็นพื้นที่ที่มีการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล หรือเป็นพื้นที่บริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่ระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล หรือมีพื้นที่เขตชลประทานตั้งแต่ 150,000 ไร่ ขึ้นไป และสามารถปลูกข้าวได้ตลอดทั้งปี) รวมวงเงินงบประมาณทั้งสิ้น 2,180,360,000 บาท ระยะเวลาโครงการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554-2556 รวม 3 ปี ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยในส่วนของงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขอตกลงในรายละเอียดกับสำนักงบประมาณต่อไป

2. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับความเห็นและข้อสังเกตของสำนักงบประมาณเกี่ยวกับการดำเนินโครงการฯ ควรให้ความสำคัญกับการอบรมถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีเพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับเกษตรกรเป็นลำดับแรก ส่วนการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจะต้องดำเนินการเฉพาะการสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรผู้ร่วมโครงการฯ เท่านั้น จำเป็น สำหรับงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการจัดระบบการปลูกข้าวในปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 เห็นควรมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาปรับแผนการ

ปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับโดยลดขนาดหรือยกเลิกการดำเนินการที่ไม่สอดคล้องกับแนวทางและวิธีการตามโครงการฯ เพื่อไปดำเนินการในโอกาสแรก ส่วนการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2554-2556 ให้เสนอขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้สอดคล้องกับลำดับความสำคัญของโครงการตามขั้นตอนปกติต่อไป รวมทั้งความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เห็นควรมีมาตรการในการบริหารจัดการโครงการฯ ที่ชัดเจนในพื้นที่โครงการชลประทานที่ครอบคลุมหลายจังหวัดให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน มีระบบการผลิตที่สอดคล้อง และมีมาตรการรองรับกรณีเกษตรกรทำการผลิตในระบบดังกล่าวแล้วได้รับผลตอบแทนน้อยกว่าระบบเดิมและพืชที่ส่งเสริมให้ปลูกในช่วงระหว่างการทำนาแต่ละครั้งไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้นอกจากนี้ ควรเร่งดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรในพื้นที่ตระหนักและเข้าใจถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการจัดระบบการปลูกข้าวใหม่อย่างทั่วถึง ไปพิจารณาด้วย

วันที่ 12 ตุลาคม 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องกรอบวงเงินในการชดเชยดอกเบี้ยตามโครงการเพิ่มสภาพคล่องให้ผู้ประกอบการค้าข้าว ดังนี้

1. เห็นชอบตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ ดังนี้

1.1 กรอบวงเงินชดเชยดอกเบี้ยให้กับผู้ประกอบการค้าข้าวตามโครงการเพิ่มสภาพคล่องให้กับผู้ประกอบการค้าข้าวที่ได้รับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรในช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2552-เดือนเมษายน 2553 โดยชดเชยดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 2 ต่อปี ระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือน นับแต่วันกู้ คิดเป็นวงเงิน 686 ล้านบาท เบิกจ่ายจากงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น

1.2 มอบหมายให้ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นธนาคารของรัฐเป็นผู้ดำเนินการจ่ายเงินชดเชยดอกเบี้ย โดยมีหลักฐานจากโรงสีประกอบการพิจารณา เช่น สำเนาตัวสัญญาเงินกู้ ใบเสร็จรับเงินค่าดอกเบี้ย เป็นต้น และรายงานแจ้งผลการดำเนินงานให้กระทรวงพาณิชย์เพื่อรวบรวมรายงานให้คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กขช.) ทราบต่อไป

2. ให้กระทรวงการคลังพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการจ่ายเงินชดเชยดอกเบี้ยให้กับผู้ประกอบการค้าข้าวให้ชัดเจน โดยเฉพาะเอกสารหลักฐานประกอบการเบิกจ่ายเงินฯ อาทิเช่น ตัวสัญญาเงินกู้ ใบเสร็จรับเงินค่าดอกเบี้ย เป็นต้น รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น ค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการอื่นของธนาคารด้วยตามความเห็นของสำนักงานงบประมาณ

3. ให้กระทรวงพาณิชย์รับความเห็นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่เห็นควรติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานว่าผู้ประกอบการได้นำเงินไปใช้ในการรับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรจริง และความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เห็นควรพิจารณาหามาตรการอื่นเสริมในการพยุงราคาข้าวเปลือกให้อยู่ในระดับสูงขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมอบหมายให้ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เข้มงวดในการตรวจสอบหลักฐานการกู้ยืม และการจ่ายเงินชดเชยดอกเบี้ยให้กับผู้ประกอบการค้าข้าว และรายงานผลการดำเนินงานให้ กขช. ทราบต่อไป ไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องด้วย

วันที่ 9 พฤศจิกายน 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการชดเชยรายได้เกษตรกรโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 ดังนี้

1. เห็นชอบตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ครั้งที่ 10/2553 เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2553 ที่เห็นชอบให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จ่ายเงินชดเชยรายได้เกษตรกรโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 ให้แก่เกษตรกรเพิ่มเติม ตั้งแต่ช่วงวันที่ 15 มีนาคม-25 เมษายน 2553 (เฉพาะข้าวเปลือกปทุมธานีชดเชยช่วงวันที่ 22 มีนาคม-11 เมษายน 2553) ซึ่งจะต้องจ่ายเงินชดเชยเพิ่มเติมให้เกษตรกรที่ใช้สิทธิปริมาณข้าวเปลือก 1,807,716 ตัน เป็นเงิน 651.73 ล้านบาท จำแนกเป็น ข้าวเปลือกเจ้า 5%ประมาณ 1,725,324 ตัน เป็นเงิน 633.56 ล้านบาท และข้าวเปลือกปทุมธานี ปริมาณ 82,392 ตัน เป็นเงิน 18.17 ล้านบาท ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

2. ให้ ธ.ก.ส. รับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เห็นควรให้ ธ.ก.ส. จ่ายค่าชดเชยรายได้จำนวนดังกล่าวนี้ให้แก่เกษตรกรโดยเร็ว ซึ่งจะเป็นการช่วยบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนจากปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรในพื้นที่ได้ด้วย และเร่งตรวจสอบ ทำสัญญา รวมทั้งชี้แจงให้เกษตรกรเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สิทธิในรอบใหม่ให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาร้องเรียนในภายหลัง ไปดำเนินการโดยด่วน

วันที่ 7 ธันวาคม 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องรายงานผลการติดตามและเร่งรัดการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2 ดังนี้

1. รับทราบตามที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีรายงานผลการติดตามและเร่งรัดการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2 กรณีผลการดำเนินการตรวจสอบข้อมูลร้อยละ 100 ในพื้นที่เพาะปลูกของเกษตรกรที่มีผลการเปรียบเทียบข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมของสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (สทอภ.) กับข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกร มีความแตกต่างกันเกินกว่าร้อยละ 20 ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2553 ดังนี้ ผลการแปลข้อมูลพื้นที่การปลูกข้าวปี 2552/53 รอบที่ 2 จากภาพถ่ายดาวเทียมทั่วประเทศ ซึ่งมีพื้นที่รวม 14,862,030 ไร่ มาเปรียบเทียบกับพื้นที่การขึ้นทะเบียน ผ่านประชาคม และออกใบรับรองแล้ว โดยข้อมูล ณ วันที่ 24 กันยายน 2553 ซึ่งมีพื้นที่รวม 16,586,976 ไร่ พบว่ามีความแตกต่างกันจำนวน 1,724,946 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 10.39 ของผลการขึ้นทะเบียนผ่านประชาคม และออกใบรับรองแล้ว

2. เพื่อประโยชน์ในการดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว โดยการนำข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมมาใช้ในการสอบทานการขึ้นทะเบียนเกษตรกรในครั้งต่อไป มอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของคณะกรรมการติดตามและเร่งรัดการดำเนินงานโครงการฯเกี่ยวกับการเร่งดำเนินการและนำเสนอเหตุที่เป็นปัจจัยที่ทำให้ข้อมูลคลาดเคลื่อนมาพิจารณาในการประเมินผลไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย

วันที่ 7 ธันวาคม 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการผ่อนผันหลักเกณฑ์การขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว (ทพศ. 1) ปี 2553/54 รอบที่ 1 ให้แก่เกษตรกรที่ประสบภัยธรรมชาติ ตามมติ

คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ 11/2553 เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2553 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ดังนี้

1. ให้เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนผู้ปลูกข้าว (ทพศ. 1) ปี 2553/54 รอบที่ 1 และอยู่ระหว่างรอการทำประชาคมแต่ประสบภัยธรรมชาติ ให้คณะกรรมการตรวจสอบระดับตำบลตรวจสอบพื้นที่ปลูกของเกษตรกรหากพบเศษซากต้นข้าวในแปลงให้มีการดำเนินการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกข้าว (ทพศ. 1) ปี 2553/54 รอบที่ 1 ตามขั้นตอนปกติ

2. ให้ขยายระยะเวลาดำเนินการตามโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2553/54 รอบที่ 1 ของภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง รวมจังหวัดชุมพร ในส่วนของการขึ้นทะเบียนเกษตรกรการทำประชาคม และการออกหนังสือรับรองให้เกษตรกร เป็นสิ้นสุดวันที่ 31 มกราคม 2554 และในส่วนการทำสัญญา เป็นสิ้นสุดวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2554

วันที่ 21 ธันวาคม 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการปรับปรุงกรอบยุทธศาสตร์การระบายข้าวสารตามโครงการแทรกแซงของรัฐบาล (ครั้งที่ 12/2553) ดังนี้

1. เห็นชอบการปรับปรุงกรอบยุทธศาสตร์การระบายข้าวสารตามโครงการแทรกแซงของรัฐบาล กรณีการเจรจาขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) ตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ 12/2553 โดยกำหนดหลักการเพิ่มเติมในส่วนของเกณฑ์ราคาสำหรับกรณีเจรจาขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐตามกรอบยุทธศาสตร์การระบายข้าวสารตามโครงการแทรกแซงของรัฐบาล ให้สามารถเจรจาขายข้าวได้ทั้งในเทอม FOB (Free on Board) และ CFR (Cost & Freight) เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นและคล่องตัวในการเจรจาให้บรรลุผลสำเร็จ สำหรับการขายข้าวในราคาแบบ CFR ให้ขายให้กับรัฐบาลต่างประเทศในกรณีที่เป็นการประสงค์ของผู้ซื้อ ทั้งนี้ การขออนุมัติขายให้แยกเป็นราคา FOB และค่าระวางเรือ (Freight) ให้เห็นชัดเจนเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

2. ให้กระทรวงพาณิชย์รับความเห็นของกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เกี่ยวกับค่าเงินบาทที่แข็งขึ้นจะส่งผลให้ราคาเทอม CFR สูงขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงต้องประสานงานกันอย่างบูรณาการเพื่อให้ราคา CFR ของไทยสามารถแข่งขันด้านราคาได้ โดยเพิ่มปัจจัยด้านความแน่นอนในการได้รับสินค้าคุณภาพดี (guaranteed supply and quality) และในการบริหารจัดการของฝ่ายไทยควรดำเนินการอย่างรอบคอบและทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสถานการณ์การค้าและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ รวมทั้งการคัดเลือกผู้ประกอบการเข้ามาดำเนินการระวางและขนส่งสินค้าจะต้องรัดกุม

ถี่ถ้วน และโปร่งใสเพื่อป้องกันช่องทางการทุจริตต่างๆ นอกจากนี้ ควรพิจารณาเลือกบริษัทเดินเรือที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญในเส้นทางขนส่งสินค้า และควรเจรจาให้ประเทศผู้ซื้อทำประกันภัยการขนส่งสินค้าด้วย โดยอาจนำแนวทางที่ไทยเคยดำเนินการแบบ CFR แล้วในอดีต (คณะกรรมการจัดหาเรือขนส่งข้าวให้รัฐบาลต่างประเทศ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2527) มาพิจารณาปรับปรุงและประกอบการพิจารณาในโอกาสนี้ด้วย ไปพิจารณาดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ ให้กระทรวงพาณิชย์รับความเห็นของ

คณะรัฐมนตรีไปพิจารณาด้วยว่า การเจรจาขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐในราคาเหมา CFR จะต้องไม่กระทบกับราคาข้าวที่พึงขายได้ในราคาเหมา FOB

วันที่ 21 ธันวาคม 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องขออนุมัติใช้เงินงบกลางเพื่อชำระเงินกู้โครงการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือกปี 2552/53 ดังนี้

1. อนุมัติในหลักการให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) ใช้จ่ายจากวงเงินจ่ายขาด จำนวน 860 ล้านบาท (ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2552 (เรื่อง มาตรการรักษาเสถียรภาพราคาข้าวเปลือกปี 2552/53) อนุมัติไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการรับซื้อข้าวเปลือกและค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาคุณภาพข้าวเปลือก) เพื่อนำไปชำระหนี้เงินกู้ และดอกเบี้ยที่ครบกำหนดชำระ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2553 จำนวนรวม 421,615,917.79 บาท คืนแก่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) โดยให้ อ.ต.ก. เร่งประมาณการค่าใช้จ่ายที่คงเหลือจากวงเงินดังกล่าวแล้วนำมาชำระหนี้เงินกู้และดอกเบี้ยคืนแก่ ธ.ก.ส. โดยขอตกลงในรายละเอียดกับสำนักงบประมาณก่อนดำเนินการต่อไป และหากวงเงินจ่ายขาดดังกล่าวเหลืออยู่ไม่เพียงพอ ให้ อ.ต.ก. นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขออนุมัติงบประมาณเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดจำนวนโดยเร็วต่อไป ทั้งนี้ ให้สำนักงบประมาณรับข้อสังเกตของกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณเพื่อชำระคืนเงินกู้ ไปพิจารณาด้วย

2. ให้กระทรวงการคลังประสานกับ ธ.ก.ส. เพื่อพิจารณาผ่อนปรนไม่คิดดอกเบี้ยเพิ่มกรณี อ.ต.ก. ไม่สามารถชำระหนี้เงินกู้และดอกเบี้ยได้ทันตามกำหนด

3. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเกี่ยวกับการพิจารณามาตรการเสริมอื่นเพื่อรักษาเสถียรภาพราคาข้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่ไปกับโครงการแทรกแซงราคาข้าวเปลือก เช่น การกำหนดแผนการระบายข้าวที่จะเข้าสู่ตลาดในช่วงต้นฤดูเก็บเกี่ยวให้สามารถส่งออกได้มากขึ้นเพื่อช่วยพยุงราคาข้าวไม่ให้ตกต่ำ การพัฒนาระบบตลาดกลางสินค้าเกษตรให้เป็นศูนย์กลางในการซื้อขายสินค้าเกษตรอย่างจริงจังและการส่งเสริมการซื้อขายข้าวในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าเป็นต้น ไปพิจารณาต่อไป

วันที่ 21 ธันวาคม 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันการทุจริตในการแทรกแซงตลาดข้าวของรัฐบาล ดังนี้

1. รับทราบข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันการทุจริตในการแทรกแซงตลาดข้าวของรัฐบาล ตามที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอ และมอบหมายให้กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพาณิชย์ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 กรณีข้าวที่ค้างอยู่ในโกดังกลางของรัฐบาล ซึ่งมีผลสืบเนื่องมาจากโครงการรับจำนำข้าวเปลือก จำนวน 5.604 ล้านตัน ให้รัฐบาลออกคำสั่งให้กระทรวงพาณิชย์ กองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินโครงการรับจำนำเร่งรัดจัดทำรายงานการเงินและปิดบัญชีโครงการรับจำนำข้าวเปลือกทุกโครงการเป็นรายโครงการให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปี

1.2 กรณีการสำรวจผลผลิตของครัวเรือนที่ทำประกันและข้อมูลพื้นที่เพาะปลูกจริงอันเนื่องมาจากการดำเนินการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ให้รัฐบาลมีมาตรการเสริมเพื่อป้องกันปัญหาการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ และผลผลิตเกินความเป็นจริงหรือเป็นเท็จ และเพื่อป้องกันปัญหาการทุจริตของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

2. ให้สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีประสานกับกระทรวงพาณิชย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจงข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินการระบายข้าวของรัฐบาลให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบต่อไป

3. ให้กระทรวงพาณิชย์ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งสำรวจปริมาณและคุณภาพของข้าวเปลือกตกค้าง (Stock) รวมตลอดถึงสถานะของบัญชีของทุกโครงการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แล้วรายงานต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป

4. กรณีที่ผลการศึกษาของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีข้อมูลบ่งชี้ว่า อาจมีเจ้าหน้าที่ไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาการทุจริตเกี่ยวกับการระบายข้าวเปลือกด้วย มอบหมายให้กระทรวงพาณิชย์เร่งดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงและดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดโดยด่วน

วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ 1/2554 เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2554 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยที่ประชุมได้มีมติ ดังนี้

1. เห็นชอบหลักเกณฑ์การดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2553/54 ระยะที่ 2 ประกอบด้วย กรอบระยะเวลาการดำเนินการ (การปลูก การเก็บเกี่ยว การขึ้นทะเบียน การประชาคม การออกใบรับรอง การทำสัญญา การใช้สิทธิของเกษตรกร และการประกาศเกณฑ์กลางอ้างอิง) ชนิดข้าวที่จะเข้าร่วมโครงการ ราคาประกันรายได้เกษตรกร ปริมาณรับประกัน และผลผลิตต่อไร่ โดยในส่วนของผลผลิตต่อไร่โครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ให้ยังคงใช้ผลผลิตต่อไร่รายจังหวัดเป็นเกณฑ์ในการดำเนินโครงการ ทั้งนี้ ที่ประชุมมีข้อกำหนดเพิ่มเติม ดังนี้

1.1 เกษตรกรในพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก ที่มีความจำเป็นต้องปลูกข้าวรอบที่ 1 (นาปี) เร่วขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงน้ำท่วมในฤดูฝน โดยมีการปลูกข้าวในช่วงเดือนมีนาคม - เมษายน ซึ่งยังอยู่ในช่วงเวลาปลูกข้าวรอบที่ 2 ตามที่กำหนด ให้ขึ้นทะเบียนเข้าร่วมโครงการ ปี 2554/55 รอบที่ 1 เป็นต้นไป

1.2 เกษตรกรที่ปลูกข้าวในสภาพดินแห้งเพื่อรอฝน โดยวิธีการหว่านข้าวแห้ง (หว่านสำรว) หรือหยอดข้าวแห้ง ถึงแม้จะปลูกข้าวในช่วงเวลาปลูกข้าวรอบที่ 2 ตามที่กำหนด แต่จัดเป็นการปลูกข้าว รอบที่ 1 (นาปี) ให้ขึ้นทะเบียนเข้าร่วมโครงการ ปี 2554/55 รอบที่ 1 เป็นต้นไป

1.3 หากพื้นที่ใดในจังหวัดภาคใต้ มีวันปลูกข้าวตรงกับช่วงเวลาปลูกข้าวรอบที่ 2 ตามที่กำหนดของภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ให้ใช้กรอบเวลาเดียวกับภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ

2. เห็นชอบผลการทบทวนผลผลิตต่อไร่ของจังหวัดสุรินทร์ ปี 2553/54 รอบที่ 1 ดังนี้

2.1 เห็นชอบแนวทางการทบทวนผลผลิตต่อไร่ โดยให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นหน่วยงานหลักไปทำการสำรวจข้อมูลผลผลิตต่อไร่เพิ่มเติมโดยวิธีตั้งแปลงเก็บเกี่ยวผลผลิต หากปรากฏว่าข้อมูลผลผลิตต่อไร่ที่ได้จากการสำรวจใหม่สูงกว่าที่ประกาศใช้เดิม ให้ใช้ข้อมูลใหม่แทน แต่หากข้อมูลผลผลิตต่อไร่ที่ได้จากการสำรวจใหม่ต่ำกว่าที่ประกาศใช้เดิม ให้ใช้ข้อมูลที่ประกาศใช้เดิม

2.2 เห็นชอบการปรับข้อมูลผลผลิตต่อไร่ข้าวเปลือกหอมมะลิของจังหวัดสุรินทร์ ปี 2553/54 รอบที่ 1 เป็น รวมในเขตและนอกเขตชลประทาน ไร่ละ 403 กิโลกรัม ในเขตชลประทาน 422 กิโลกรัม นอกเขตชลประทาน 402 กิโลกรัม

วันที่ 1 มีนาคม 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กขช.) เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2554 ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ ดังนี้

1. เห็นชอบกรอบ หลักเกณฑ์ และวิธีดำเนินการมาตรการโครงการรักษาเสถียรภาพราคาข้าว ปี 2553/54 โดยให้เป็นไปในแนวทางเดียวกับการดำเนินการในปี 2552/2553 ซึ่งมีโครงการที่เสนอขอความเห็นชอบ 5 โครงการ ได้แก่ โครงการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือก ปี 2553/54 โครงการจัดตลาดนัดข้าวเปลือก โครงการเพิ่มสภาพคล่องให้ผู้ประกอบการค้าข้าว โครงการรับฝากข้าวเปลือกในยุ้งฉางเกษตรกรเพื่อรอการจำหน่าย ปีการผลิต 2553/54 และโครงการผลักดันการส่งออกข้าว ปี 2554 ทั้งนี้ หากมีความจำเป็นที่จะต้องขอใช้งบประมาณให้ดำเนินการเสนอ กขช. เป็นกรณีไป

2. อนุมัติการชดเชยรายได้เกษตรกรโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 ช่วงวันที่ 1 - 7 มีนาคม 2553 โดยให้ปรับเปลี่ยนการคำนวณเกณฑ์กลางอ้างอิงโครงการประกันรายได้ฯ จากเดิมที่ใช้ราคาเฉลี่ยย้อนหลัง 15 วัน เป็นการใช้อัตราเฉลี่ยย้อนหลัง 7 วันแทน และให้จ่ายเงินชดเชยเพิ่มเติมให้เกษตรกรที่ใช้สิทธิในช่วงดังกล่าวเฉพาะข้าวเปลือกเจ้า 5% ปริมาณข้าวเปลือก 23,000 ตัน เป็นเงินจำนวน 2.70 ล้านบาท

วันที่ 8 มีนาคม 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติ ดังนี้

1. รับทราบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเรื่องการให้ความช่วยเหลือเมล็ดพันธุ์ข้าวแก่เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ปี 2553 สรุปผลการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 การให้ความช่วยเหลือในระยะที่ 1 ได้มีการจัดเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าว โดยสำรองเมล็ดพันธุ์ข้าวไม่ไวต่อช่วงแสง จำนวน 16,390 ตัน และแจ้งศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจัดส่งเมล็ดพันธุ์ให้แก่จังหวัดต่างๆ โดยมีการจัดส่งเมล็ดพันธุ์ข้าวแล้ว จำนวน 10,749.7 ตัน และอยู่ระหว่างจัดส่งจำนวน 1,213.4 ตัน รวมเป็นจำนวน 11,963.1 ตัน คาดว่าจะดำเนินการจัดส่งแล้วเสร็จภายในเดือนกุมภาพันธ์ 2554 นอกจากนี้ ยังมีองค์กรและภาคเอกชนให้การช่วยเหลือเมล็ดพันธุ์ข้าวแก่เกษตรกรเพิ่มเติม ประกอบด้วย องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) จำนวน 129.9 ตัน และสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 จำนวน 1,380.5 ตัน

1.2 การให้ความช่วยเหลือในระยะที่ 2 เมื่อได้รับข้อมูลจากพื้นที่ครบทุกจังหวัดแล้วจะตรวจสอบรายละเอียดให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงตามหลักเกณฑ์การช่วยเหลือ และจะเสนอคณะรัฐมนตรีอีกครั้ง

2. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี (25 พฤศจิกายน 2553) ในเรื่องการตรวจสอบจำนวนเมล็ดพันธุ์ข้าวให้คณะรัฐมนตรีได้รับทราบในการรายงานครั้งต่อไป

วันที่ 8 มีนาคม 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติ ดังนี้

1. เห็นชอบการปรับราคาและปริมาณรับประกันของโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2553/54 รอบที่ 2 ตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ 2/2554 เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2554 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ดังนี้

1.1 ปรับราคารับประกันรายได้เกษตรกร เพื่อให้สอดคล้องกับต้นทุนการผลิตข้าว ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2554 ที่เพิ่มสูงขึ้น โดยข้าวเปลือกพันธุ์ปทุมธานี 1 จากเดิมตันละ 11,000 บาท เป็นตันละ 11,500 บาท ข้าวเปลือกเจ้า จากเดิมตันละ 10,000 บาท เป็นตันละ 11,000 บาท และข้าวเปลือกเหนียว จากเดิมตันละ 9,500 บาท เป็นตันละ 10,000 บาท

1.2 ปรับปริมาณรับประกันข้าว โดยข้าวเปลือกพันธุ์ปทุมธานี 1 จากเดิมครัวเรือนละ 25 ตัน เป็นครัวเรือนละ 30 ตัน ข้าวเปลือกเจ้า จากเดิมครัวเรือนละ 25 ตัน เป็นครัวเรือนละ 30 ตัน และข้าวเปลือกเหนียว จากเดิมครัวเรือนละ 25 ตัน เป็นครัวเรือนละ 30 ตัน

2. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำกับดูแลและติดตามตรวจสอบการดำเนินการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวให้รอบคอบถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่อยู่นอกเขตชลประทาน

วันที่ 22 มีนาคม 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการปรับช่วงเวลาและงบประมาณแผนงานโครงการจัดระบบการปลูกข้าว ดังนี้

1. เห็นชอบการปรับช่วงเวลาและงบประมาณ แผนงานโครงการจัดระบบการปลูกข้าว จากเดิมให้ดำเนินโครงการตั้งแต่ “ปี พ.ศ. 2554 - พ.ศ. 2556 ระยะเวลา 3 ปี วงเงินงบประมาณ 2,180.36 ล้านบาท” เป็น “ปี พ.ศ. 2554 - พ.ศ. 2557 ระยะเวลา 4 ปี วงเงินงบประมาณ 1,083.24 ล้านบาท” ตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ในคราวประชุมครั้งที่ 2/2554 เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2554 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

2. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับความเห็นและข้อสังเกตของสำนักงบประมาณและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่เห็นควรมีมาตรการในการบริหารจัดการโครงการที่ชัดเจนในพื้นที่โครงการชลประทานที่ครอบคลุมหลายจังหวัดให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน และมีระบบการผลิตที่สอดคล้องกัน รวมทั้งมีมาตรการด้านการตลาดที่ชัดเจนเพื่อไม่ให้เกิดกรณีที่เกษตรกรได้รับผลตอบแทนจากการปลูกพืชหลังนาน้อยกว่าการทำนาปรัง ไปพิจารณาดำเนินการด้วย

3. อนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ในการดำเนินงานโครงการตามเป้าหมายและให้มีการรับซื้อคืนเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์จำหน่าย 3,500 ตัน เพื่อเตรียมการไว้ปลูกในปี พ.ศ. 2555 ตามโครงการจัดระบบการปลูกข้าว ในกรอบวงเงินไม่เกิน 156,088,000 บาท โดยให้ขอทำความตกลงรายละเอียดแผนการดำเนินการและค่าใช้จ่ายกับสำนักงบประมาณ ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ แล้วให้ดำเนินการต่อไป

ได้ แต่หากมีความจำเป็นต้องใช้งบประมาณเพื่อการดังกล่าวเกินกว่ากรอบวงเงินที่อนุมัติ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

วันที่ 28 มีนาคม 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องหลักการค่าใช้จ่ายดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปีการผลิต 2553/54 ดังนี้

1. เห็นชอบในหลักการค่าใช้จ่ายดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปีการผลิต 2553/54 ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) โดยคำนวณค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการเหมาจ่ายต่อเกษตรกร 1 ราย ในอัตรารายละ 315 บาท กรณีเกษตรกรได้สิทธิชดเชยรายได้ และในอัตรารายละ 289 บาท กรณีเกษตรกรไม่ได้สิทธิชดเชยรายได้ ส่วนโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และมันสำปะหลัง ปีการผลิต 2553/54 ของ ธ.ก.ส. ให้คำนวณค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการในอัตราเดิม ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2553 (เรื่อง การประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ปี 2553/54) และวันที่ 29 มิถุนายน 2553 (เรื่อง การประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2553/54) ที่กำหนดให้ใช้อัตราเหมาจ่าย 200 บาทต่อเกษตรกร 1 ราย

2. เห็นชอบให้ใช้เงินทุนของ ธ.ก.ส. เพื่อจ่ายเงินชดเชยส่วนต่างระหว่างราคาประกันกับเกณฑ์กลางอ้างอิงให้แก่เกษตรกรตามสัญญาประกันรายได้เกษตรกรสำหรับโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2553/54 รอบที่ 2 ระหว่างที่ยังไม่สามารถเบิกจ่ายงบประมาณจากรัฐบาลเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบกับเกษตรกรที่จัดทำสัญญาประกันรายได้และใช้สิทธิตามสัญญาประกันรายได้ โดย ธ.ก.ส. คัดต้นทุนเงินเพื่อขอเบิกชดเชยจากรัฐบาลในร้อยละ 2.5125 ต่อปี แทนอัตรา FDR + Spread ตามความเห็นของสำนักงานงบประมาณ

3. ให้ ธ.ก.ส. จัดทำรายละเอียดของงบประมาณค่าใช้จ่ายต่างๆ เพื่อขอตกลงในรายละเอียดกับสำนักงานงบประมาณ แล้วให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง

วันที่ 4 เมษายน 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้กระทรวงพาณิชย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินโครงการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือก ปี 2553/54 ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2554 (เรื่อง การกำหนดมาตรการรักษาเสถียรภาพราคาข้าว ปี 2553/54 และการชดเชยรายได้เกษตรกรโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 ช่วงวันที่ 1 - 7 มีนาคม 2553) ตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ในการประชุมเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2554 ให้ถูกต้องตามระเบียบหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องให้เกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดเกณฑ์กลางอ้างอิงข้าวเปลือกและการจ่ายเงินชดเชยรายได้ให้แก่เกษตรกร ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดดำเนินการให้ถูกต้องและเกษตรกรได้รับเงินชดเชยโดยเร็ว

วันที่ 4 เมษายน 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติการรักษาเสถียรภาพราคาข้าวเปลือก ปี 2553/54 ตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2554 และให้กระทรวงการคลังเร่งรัดดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป ตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายไทรรงค์ สุวรรณคีรี) ประธานกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติเสนอ ทั้งนี้ ในส่วนของกรอบวงเงินชดเชยดอกเบี้ยของโครงการเพิ่มสภาพคล่องให้ผู้ประกอบการค้าข้าว

ตามที่จ่ายจริง ในวงเงินไม่เกิน 100 ล้านบาท นั้น อนุมัติในหลักการให้เบิกจ่ายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น โดยให้กระทรวงพาณิชย์ขอตกลงในรายละเอียดกับสำนักงบประมาณก่อนดำเนินการต่อไป

วันที่ 3 พฤษภาคม 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติ ดังนี้

1. รับทราบผลการตรวจสอบข้อมูลเกษตรกรที่เข้าข่ายได้รับความช่วยเหลือตามหลักเกณฑ์และแนวทางการช่วยเหลือเมล็ดพันธุ์ข้าวแก่เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ปี 2553 ระยะที่ 2 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยได้ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลเกษตรกรที่เข้าข่ายได้รับความช่วยเหลือตามหลักเกณฑ์และแนวทางการช่วยเหลือฯ มีเกษตรกรเข้าข่ายได้รับการช่วยเหลือตามหลักเกณฑ์แบ่งตามความต้องการ คือ ระยะที่ 1 ปลูกได้ทันทีหลังน้ำลด ได้ดำเนินการจัดจ่ายเมล็ดพันธุ์ให้กับเกษตรกรจำนวน 150,088 ราย จำนวนเมล็ดพันธุ์ที่ใช้ 11,492,494 กิโลกรัม วงเงิน 229,849,880 บาท และระยะที่ 2 ปลูกในฤดูปกติ เกษตรกร จำนวน 162,804 ราย จำนวนเมล็ดพันธุ์ที่ใช้ 12,768,136.50 กิโลกรัม วงเงิน 255,362,730 บาท

2. อนุมัติในหลักการงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น วงเงิน 255,362,730 บาท โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และแนวทางการให้ความช่วยเหลือเมล็ดพันธุ์ข้าวแก่เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ปี 2553 ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2553 เพื่อเป็นค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว ระยะที่ 2 ปลูกในฤดูปกติ รวมทั้งตรวจสอบรายละเอียดให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงและจัดทำรายละเอียดและแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณเพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณโดยตรงจากสำนักงบประมาณต่อไป ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ

3. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เห็นควรมีการตรวจสอบรับรองคุณภาพ มาตรฐานพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี และดำเนินการให้รวดเร็วทันกับฤดูกาลเพาะปลูก จัดสรรให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกรและศักยภาพของแต่ละพื้นที่ อย่างแท้จริง รวมถึงมีการตรวจสอบหลักฐานเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยทุกรายอย่างชัดเจนเพื่อให้การช่วยเหลือตกกับผู้ที่ประสบภัยจริง ไปพิจารณาประกอบการดำเนินการด้วย

วันที่ 3 พฤษภาคม 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติ ดังนี้

1. เห็นชอบตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายไทรรงค์ สุวรรณศิริ) ประธานกรรมการพิจารณากรอบแนวทางการประกันภัยพืชผลอันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติเสนอ

1.1 ยุทธศาสตร์ชาติในการพัฒนาการประกันพืชผล (ปี พ.ศ. 2553 - 2555) ซึ่งผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณากรอบแนวทางการประกันภัยพืชผลอันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติ มีสาระสำคัญคือ เกษตรกรไทยสามารถเข้าถึงระบบประกันภัยเพื่อจัดการความเสี่ยงทางการเงินที่เกิดจากภัยธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยยุทธศาสตร์ฯ ประกอบด้วย 2 ประเด็น ยุทธศาสตร์หลัก คือ การจัดการโครงสร้างพื้นฐาน และการสร้างดุลยภาพของตลาดประกันภัยพืชผล โดยปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 มีการดำเนินงาน 7 โครงการ วงเงิน 45,400,945 บาท และในปี พ.ศ. 2555

มีการดำเนินการ 3 โครงการ วงเงิน 8,300,000 บาท ส่งผลให้เกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ 3 ชนิดหลัก ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง อย่างน้อย 1 ล้านครัวเรือน มีหลักประกันความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ และได้รูปแบบการประกันภัยที่เหมาะสม

1.2 โครงการประกันภัยข้าวนาปี ปีการผลิต 2554 มีสาระสำคัญคือ คงมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยของรัฐในปัจจุบัน โดยเกษตรกรผู้ปลูกข้าวได้รับเงินช่วยเหลือในอัตรา 606 บาท ต่อไร่ และสร้างระบบประกันภัยสำหรับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ให้ได้รับความคุ้มครองเมื่อผลผลิตได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ รวม 2,006 บาท ต่อไร่ รวมทั้งสนับสนุนให้ภาคเอกชนเป็นผู้รับประกันภัยในส่วนที่เพิ่มเติมจากมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยของรัฐ โดยใช้เกณฑ์การประเมินความเสียหายที่รัฐดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน โดยมีอัตราเบี้ยประกันภัยที่สมาคมประกันวินาศภัยเสนออยู่ที่ 120 บาทต่อไร่ สำหรับวงเงินความคุ้มครอง 1,400 บาท ต่อไร่ (อัตราเบี้ยประกันสุทธิ รวมภาษีมูลค่าเพิ่มและอากรแสตมป์อยู่ที่ 129.47 บาทต่อไร่) ทั้งนี้ มีเงื่อนไขว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ จะต้องมีความเสี่ยงภัยกระจายทั่วประเทศ

2. สำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการประกันภัยข้าวนาปี ปีการผลิต 2554 ให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ทดลองจ่ายไปก่อน และเสนอขอเงินชดเชยจากรัฐบาลในงบประมาณ พ.ศ. 2555 ต่อไป ทั้งนี้ ให้กระทรวงการคลังรับไปประสานงานให้ ธ.ก.ส. พิจารณาลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับเกษตรกรลงอีกเพื่อลดภาระงบประมาณสำหรับการชดเชยดังกล่าวด้วย

วันที่ 14 มิถุนายน 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง การชดเชยรายได้เกษตรกรโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้ดำเนินการจ่ายเงินชดเชยรายได้เกษตรกรโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 ให้แก่เกษตรกรแล้ว จำนวน 76,798 ราย เป็นเงิน 386,298,234.52 บาท แบ่งเป็นโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 (รอบที่ 1) จำนวน 8,794 ราย เป็นเงินทั้งสิ้น 12,637,606.12 บาท และโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 (รอบที่ 2) จำนวน 68,004 ราย เป็นเงินทั้งสิ้น 373,660,628.40 บาท ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

วันที่ 20 มิถุนายน 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติ ดังนี้

1. รับทราบความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเกี่ยวกับการที่คณะรัฐมนตรีจะพิจารณาให้ความเห็นชอบให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เบิกเงินชดเชยสำหรับเงินที่ทรงจ่ายไปให้รัฐก่อนตามจำนวนที่จ่ายจริง พร้อมด้วยดอกเบี้ยในงบประมาณ พ.ศ. 2554 เป็นการดำเนินการที่มีผลผูกพันคณะรัฐมนตรีชุดต่อไป ตามมาตรา 181 (3) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่เนื่องจากโครงการประกันภัยข้าวนาปี ปีการผลิต 2554 เป็นโครงการที่คณะรัฐมนตรีได้เคยมีมติเห็นชอบโครงการและแนวทางการเบิกจ่ายเงินไว้แล้วเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2554 การพิจารณาในครั้งนี้จึงเป็นเพียงการพิจารณาในรายละเอียดที่คณะรัฐมนตรีได้เคยมีมติไว้ก่อนยุบสภาเท่านั้น กรณีจึงไม่ขัดต่อมาตรา 181 (3) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

2. เห็นชอบและรับทราบตามที่กระทรวงการคลังเสนอ ดังนี้

2.1 เห็นชอบให้ ธ.ก.ส. เบิกเงินชดเชยสำหรับเงินที่ทรงจ่ายไปให้รัฐก่อน เพื่อดำเนินการโครงการประกันภัยข้าวนาปี ปีการผลิต 2554 ตามจำนวนที่จ่ายจริง พร้อมด้วยอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 6 เดือน ประเภทบุคคลธรรมดาของ 4 ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ (FDR)+1% ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 ซึ่งได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ธนาคารกรุงไทย จำกัด ธนาคารกสิกรไทย จำกัด และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด

2.2 เห็นชอบแนวทางการปฏิบัติด้านเอกสารของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เกษตรกรผู้เอาประกันภัยได้รับค่าสินไหมทดแทนอย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องรอขั้นตอนการจ่ายเงินชดเชยของภาครัฐ และเพื่อความยั่งยืนของระบบการประกันภัยพืชผล และให้กระทรวงมหาดไทย โดยคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติอำเภอจัดส่งสำเนาแบบประมวลรวบรวมการช่วยเหลือรายหมู่บ้าน (กษ 02) ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการฯ ให้กับ ธ.ก.ส. ที่ให้บริการในพื้นที่อำเภอนั้นด้วย เพื่อที่ ธ.ก.ส. จะได้จัดส่งให้กับผู้ประกันภัยใช้ประกอบการพิจารณาจ่ายค่าสินไหมต่อไป และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ปรับปรุงแบบประมวลรวบรวมการช่วยเหลือรายหมู่บ้าน (กษ 02) ให้มีการระบุแปลงเพาะปลูกของเกษตรกร

2.3 รับทราบความคืบหน้าการจัดทำกรมธรรม์ประกันภัยข้าวนาปี โดยสมาคมประกันวินาศภัยได้จัดทำร่างกรมธรรม์ประกันภัยข้าวนาปีเสร็จเรียบร้อยแล้ว คาดว่าสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยจะอนุมัติกรมธรรม์ดังกล่าวภายในวันที่ 17 มิถุนายน 2554

3. ให้กระทรวงการคลังรับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในประเด็นแนวทางการปฏิบัติด้านเอกสารของหน่วยงานภาครัฐ และการดำเนินการเพื่อให้ระบบประกันภัยพืชผลเกิดความยั่งยืน โดยเห็นควรสนับสนุนให้บริษัทเอกชนเข้าร่วมดำเนินการ โดยมีการวางระบบการตรวจสอบความเสียหายและเอาประกันให้ชัดเจน มีการเตรียมความพร้อมของบุคลากรที่จะดำเนินการ และเร่งประชาสัมพันธ์โครงการอย่างต่อเนื่องให้ทั่วถึงกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งรายงานผลการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นให้คณะรัฐมนตรีได้รับทราบเป็นระยะๆ ไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย

วันที่ 6 กันยายน 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ รับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอว่า เพื่อเตรียมการรองรับผลผลิตข้าวเปลือกนาปี ปี 2554/55 ที่จะออกสู่ตลาดมากตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2554 เป็นต้นไป จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กชช.) ขึ้นใหม่โดยเร็ว โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ และปลัดกระทรวงพาณิชย์เป็นกรรมการและเลขานุการ

2. เร่งรัดให้มีการประชุมคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติภายในเดือนกันยายน 2554 เพื่อพิจารณาเสนอกรอบนโยบาย และยุทธศาสตร์ข้าวของประเทศทั้งนโยบายด้านการ

พัฒนาการผลิต และนโยบายด้านการขยายตลาด การส่งออกของเอกชนและการจัดการข้าวของรัฐบาล พร้อมพิจารณากำหนดมาตรการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2554/55 และแต่งตั้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมอบหมายหน่วยงานปฏิบัติรับไปดำเนินการต่อไป

วันที่ 13 กันยายน 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 ดังนี้

1. รับทราบกรอบชนิด ราคา ปริมาณ ระยะเวลา วิธีการ หลักเกณฑ์และเงื่อนไข การรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 ตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กขช.) เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2554 ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ ดังนี้

2. อนุมัติในหลักการเงินช่วยเหลือเป็นค่าใช้จ่ายการดำเนินการตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 ของหน่วยปฏิบัติหลัก ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) องค์การคลังสินค้า (อคส.) องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมการค้าภายใน ในวงเงินเท่าที่จำเป็นต้องจ่ายจริงในปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 โดยให้เบิกจ่ายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2555 ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขภายใต้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 ไปพลางก่อน และให้หน่วยปฏิบัติหลักดังกล่าวขอตกลงในรายละเอียดกับสำนักงานงบประมาณก่อนดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ หากมีความจำเป็นต้องขออนุมัติงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ให้หน่วยปฏิบัติหลักประสานงานในรายละเอียดกับสำนักงานงบประมาณ แล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง

3. ให้กระทรวงการคลังรับไปบริหารจัดการและระดมเงินทุนจากสถาบันการเงินต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการรับจำนำตามโครงการฯ ให้เหมาะสมเพียงพอต่อไป

4. ให้กระทรวงพาณิชย์ประสานงานและตรวจสอบร่วมกับกระทรวงการคลังและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินโครงการฯ สอดคล้องกับข้อตกลงองค์การการค้าโลก (WTO) ด้วย

วันที่ 20 กันยายน 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติให้รองนายกรัฐมนตรี (นายกิตติรัตน์ ณ ระนอง) รับข้อเสนอของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กรณีที่มีเกษตรกรจำนวนหนึ่งซึ่งได้เริ่มปลูกข้าวในช่วงเดือนพฤษภาคม 2554 และกำลังจะเก็บเกี่ยวในเดือนสิงหาคม - กันยายน 2554 รวมทั้งเกษตรกรที่ได้เข้าร่วมโครงการประกันรายได้ไว้ก่อนหน้านี้แล้วร้องเรียนว่าอาจจะเสียสิทธิในการเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 ไปดำเนินการร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อกำหนดแนวทางการให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มเกษตรกรดังกล่าว เพื่อให้การดำเนินโครงการฯ เกิดประโยชน์ครอบคลุมถึงเกษตรกรผู้ปลูกข้าวทุกกลุ่มต่อไป

วันที่ 27 กันยายน 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการเยียวยาช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี 2554/55 ที่เก็บเกี่ยวและขายผลผลิตก่อนเริ่มโครงการรับจำนำ และการช่วยค่าเมล็ดพันธุ์แก่เกษตรกรที่พื้นที่เพาะปลูกเสียหายเกินกว่าร้อยละ 50 ดังนี้

1. รับทราบการขอแก้ไขข้อความในหนังสือกระทรวงพาณิชย์ ด่วนที่สุด

ที่ พณ 0409/3253 ลงวันที่ 26 กันยายน 2554 จากเดิม “อ้างถึงมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 6 กันยายน 2554” เป็น “อ้างถึงมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2554” ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เสนอเพิ่มเติม

2. อนุมัติตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอการช่วยเหลือเยียวยาเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เกษตรกรสามารถได้รับความช่วยเหลือภายใต้โครงการรับจำนำข้าวอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ตามผลการประชุมหารือร่วมกันระหว่างกระทรวงพาณิชย์และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ ดังนี้

2.1 พื้นที่และผลผลิตที่เรียกร้องให้รัฐบาลช่วยเหลือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ประมาณการพื้นที่เก็บเกี่ยวข้าวในเดือนสิงหาคม - กันยายน 2554 จะมีพื้นที่เก็บเกี่ยวทั้งหมด จำนวน 8.8 ล้านไร่ ผลผลิต 4.554 ล้านตัน (ผลผลิตภาคกลางเฉลี่ยไร่ละ 554 กก. และภาคเหนือเฉลี่ยไร่ละ 498 กก.) และได้ประมวลพื้นที่ที่ประสบความเสียหายประมาณ 5.232 ล้านไร่

2.2 ให้การเยียวยาเกษตรกรที่ขายผลผลิตในช่วงเดือนสิงหาคม - กันยายน 2554 (ก่อนโครงการรับจำนำข้าวในปี 2554/55 เริ่ม 7 ตุลาคม 2554) ในอัตราตันละ 1,437 บาท เมื่อคูณกับผลผลิตที่ผลิตได้ในช่วงดังกล่าว 4.554 ล้านตัน จะต้องจ่ายเงินเยียวยารวม 6,544 ล้านบาท (1,437 บาท/ตัน x 4.554 ล้านตัน)

2.3 เกษตรกรที่พื้นที่เสียหายเกินกว่า 50% ทั้งประเทศประมาณ 70% ของพื้นที่ 5.232 ล้านไร่ (หรือ 3.662 ล้านไร่) ให้ได้รับการช่วยเหลือในลักษณะเดียวกับที่รัฐบาลได้ให้ความช่วยเหลือในปี พ.ศ. 2553 คือ ช่วยเหลือเมล็ดพันธุ์ตามที่เสียหายจริง แต่ไม่เกินรายละ 10 ไร่ ในอัตราไร่ละ 10 กก. หรือเป็นมูลค่าไร่ละ 180 บาท

2.4 ให้สำนักงานงบประมาณจัดสรรงบประมาณปี พ.ศ. 2555 งบกลางรายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น วงเงิน 659.16 ล้านบาท ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมการข้าว เป็นผู้นำไปช่วยเหลือเกษตรกรต่อไป

3. อนุมัติตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอเพิ่มเติมข้อความในหนังสือกระทรวงพาณิชย์ ด่วนที่สุด ที่ พณ 0409/3253 ลงวันที่ 26 กันยายน 2554 ข้อ 2 บรรทัดที่ 7 - 8 ให้ชัดเจน จากเดิม “...เห็นควรให้เยียวยาเกษตรกรที่ขายผลผลิตไปในช่วงดังกล่าว ในอัตราตันละ 1,437 บาท ...” เป็น “...เห็นควรให้เยียวยาเกษตรกรที่ขายผลผลิตไปในช่วงดังกล่าว รวมทั้งกรณีเกษตรกรที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากประสบอุทกภัย ในอัตราตันละ 1,437 บาท ...”

4. งบประมาณสำหรับการช่วยค่าเมล็ดพันธุ์ ให้ใช้จ่ายจากงบประมาณปี พ.ศ. 2555 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขภายใต้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 ไปพลางก่อน ทั้งนี้ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมการข้าว) และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรขอตกลงในรายละเอียดกับสำนักงานงบประมาณก่อนดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

วันที่ 27 กันยายน 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการใช้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 ดังนี้

1. อนุมัติในหลักการให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จ่ายเงินสำรองให้องค์การคลังสินค้า (อคส.) เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 จำนวน 15 ล้านตัน ในวงเงิน 4,195.319 ล้านบาท ไปก่อน จนกว่าจะได้รับงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2555 และให้สำนักงานงบประมาณจัดสรรงบประมาณชุดใช้คืนต้นเงินและดอกเบี้ยให้แก่ ธ.ก.ส. ให้ครบถ้วนจากงบประมาณแผ่นดินในปี พ.ศ. 2555 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้กระทรวงพาณิชย์ โดย อคส. ประสานงานกับ ธ.ก.ส. เพื่อขอตกลงในรายละเอียดกับสำนักงานงบประมาณก่อนดำเนินการต่อไป

2. คณะรัฐมนตรีมีความเห็นเพิ่มเติมว่า เพื่อให้การพิจารณาเรื่องต่างๆ ของคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กขช.) เป็นไปด้วยความรอบคอบ รวดเร็ว กขช. อาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นตามความเหมาะสม เพื่อช่วยพิจารณา กลั่นกรอง ตรวจสอบเรื่องต่างๆ ก่อนนำเข้าสู่การพิจารณาของ กขช. ต่อไป จึงขอให้กระทรวงพาณิชย์ ในฐานะฝ่ายเลขานุการของ กขช. รับประเด็นดังกล่าวไปพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย

วันที่ 4 ตุลาคม 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 ดังนี้

1. อนุมัติให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จ่ายเงินสำรองให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 จำนวน 10 ล้านตัน ในวงเงิน 3,818.818 ล้านบาท ไปก่อนจนกว่าจะได้รับงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 และให้สำนักงานงบประมาณจัดสรรงบประมาณชุดใช้คืนเงินต้นและดอกเบี้ยในอัตรา FDR + 1 ให้แก่ ธ.ก.ส. ให้ครบถ้วน ในปี พ.ศ. 2555 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

2. ในการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 ให้กระทรวงการคลัง โดย ธ.ก.ส. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) กระทรวงพาณิชย์ โดยองค์การคลังสินค้า (อคส.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

2.1 ให้มีการตรวจสอบและสอบทานข้อมูลให้ถูกต้องและไม่เกิดความซ้ำซ้อนกับเกษตรกรที่ได้รับเงินชดเชยจากรัฐบาลเนื่องจากนาข้าวประสบอุทกภัยไปแล้ว โดยสอบทานข้อมูลและปรับให้เป็นปัจจุบันทุกๆ 7 วัน

2.2 หน่วยงานที่ควบคุมดูแลการเก็บรักษาข้าว เช่น อ.ต.ก. และ อคส. ต้องจัดทำบัญชีควบคุมจำนวนข้าว (Stock Cards) รวมทั้งจำนวนข้าวที่นำเข้าเก็บและที่นำออกไปในแต่ละช่วงเวลาให้ชัดเจน โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยให้มีการตรวจสอบสต็อกทุกๆ เดือน ตลอดจนให้มีผู้ตรวจสอบบัญชีในภาพรวมของการดำเนินโครงการของแต่ละหน่วยงานด้วย

วันที่ 4 ตุลาคม 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่อง เรื่อง การจัดทำข้อตกลงว่าด้วยการแก้ไขบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการซื้อขายข้าวระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลอินโดนีเซียและบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการซื้อขายข้าวระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลบังกลาเทศ คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติและเห็นชอบตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ ดังนี้

1. อนุมัติการลงนามในข้อตกลงว่าด้วยการแก้ไขบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการซื้อขายข้าวระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลอินโดนีเซีย และบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการซื้อขายข้าวระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลบังกลาเทศ ทั้งนี้ หากมีการแก้ไขถ้อยคำที่มีได้ทำให้สาระสำคัญของข้อตกลงว่าด้วยการแก้ไขบันทึกความเข้าใจฯ และร่างบันทึกความเข้าใจฯ เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ให้อยู่ในดุลยพินิจของรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ หรือผู้ที่รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์มอบหมายที่จะดำเนินการได้

2. ให้กระทรวงการต่างประเทศดำเนินการออกหนังสือมอบอำนาจเต็ม (Full Power) ให้รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ หรือผู้ที่รองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์มอบหมายให้เป็นผู้ลงนามในข้อตกลงว่าด้วยการแก้ไขบันทึกความเข้าใจฯ และบันทึกความเข้าใจฯ

3. เห็นชอบให้อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศเป็นผู้ดำเนินการเจรจาซื้อขายข้าวตามโครงการรับจำนำของรัฐบาลและข้าวในสต็อกของรัฐบาลกับผู้แทนหน่วยงานของรัฐบาลหรือที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลทุกประเทศ ซึ่งเป็นการเจรจาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) โดยให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์การระบายข้าวในสต็อกของรัฐบาลที่ได้รับการเห็นชอบจากประธานกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ

4. เห็นชอบให้อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศนำผลการเจรจาต่อรองสุดท้ายในเงื่อนไขต่างๆ เช่น ปริมาณ ราคา การชำระเงิน(เงินสดหรือเงินเชื่อ) การส่งมอบ (ณ หน้าคลังสินค้าท่าเรือผู้ขายหรือท่าเรือผู้ซื้อ) และค่าประกันภัยสินค้า เป็นต้น เสนอประธานคณะกรรมการพิจารณาระบายข้าวที่ได้รับการแต่งตั้งจากประธานกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบและให้อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศเป็นผู้ลงนามในสัญญาซื้อขายในนามของรัฐบาลไทย

เดือนตุลาคม 2554 ได้มีผลงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง โครงการศึกษามาตรการแทรกแซงตลาดข้าวเพื่อป้องกันการทุจริต : การแสวงหาคำตอบแทนส่วนเกินและเศรษฐศาสตร์การเมืองของโครงการรับจำนำข้าวเปลือก โดยมีข้อเสนอแนะทางนโยบายที่สำคัญ 2 ประการ คือ

ข้อเสนอแนะทางนโยบายที่สำคัญ คือ *ประการแรก* รัฐบาลควรยกเลิกโครงการรับจำนำข้าวเปลือก แล้วสั่งการให้หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกจัดทำรายการเงินและปิดบัญชีโครงการรับจำนำข้าวเปลือกทุกโครงการให้แล้วเสร็จในเวลา 1 ปี

ประการที่สอง รัฐควรจัดให้มีการประกันความเสี่ยงด้านราคาข้าว วัตถุประสงค์แรก เพื่อเป็นหลักประกันช่วยเหลือเกษตรกรมิให้ต้องประสบปัญหาขาดทุนจากภาวะราคาตลาดตกต่ำ โดยรัฐไม่ต้องเข้าแทรกแซงการค้าข้าว นโยบายใหม่นี้มิได้ต้องการยกระดับราคาข้าวในตลาด วัตถุประสงค์

ประการที่สองของข้อเสนอใหม่นี้ คือ ต้องการให้เกษตรกรทุกครัวเรือน (รวมทั้งเกษตรกรรายจนที่ไม่มีผลผลิตเหลือขาย) ได้รับประโยชน์จากการประกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอให้รัฐบาลจำกัดเพดานการประกันของครัวเรือนเกษตรกรแต่ละราย ผลการศึกษาพบว่า หากรัฐบาลกำหนดเพดานการประกัน 10 ตันต่อครัวเรือน จะมีเกษตรกรร้อยละ 82 ที่ได้รับการประกันเต็มเพดาน ส่วนเกษตรกรซึ่งมีผลผลิตเกิน 10 ตัน ก็ยังคงได้รับความช่วยเหลือเฉพาะข้าวเปลือก 10 ตันแรก นอกจากนั้น ผู้วิจัยเสนอให้เกษตรกรมีส่วนร่วมจ่ายค่าเบี้ยประกันโดยในปีแรก รัฐอาจคิดค่าเบี้ยประกันอัตราต่ำ หรือไม่คิดเบี้ยประกัน แต่ให้รัฐค่อยๆ เพิ่มเบี้ยประกันในปีต่อไป รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าเพื่อใช้เป็นกลไกป้องกันความเสี่ยงที่เกิดจากโครงการประกันความเสี่ยงราคา ตลอดจนให้บริษัทประกันภัยเอกชนเข้ามาเป็นผู้รับประกันต่อ (re-insurance) ในอนาคต (นิพนธ์ พัวพงศกร และ จิตรกร จารุงษ์, 2554: ii-iii)

วันที่ 22 พฤศจิกายน 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบแนวทางการจัดหาเงินทุนเพื่อดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 ให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และอนุมัติในหลักการให้ ธ.ก.ส. กู้เงินเพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนสำหรับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 จากสถาบันการเงินต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ภายในวงเงินไม่เกิน 269,160 ล้านบาท โดยให้กระทรวงการคลังค้ำประกันต้นเงินกู้และดอกเบี้ย รัฐบาลรับภาระชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยจากการกู้เงินและค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริง รวมทั้งผลขาดทุนที่เกิดขึ้นจากโครงการทั้งหมด ส่วนรายละเอียดขั้นตอนและวิธีการดำเนินโครงการต่างๆ ให้กระทรวงการคลังนำเสนอคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติพิจารณาเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

วันที่ 13 ธันวาคม 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องขออนุมัติงบประมาณดำเนินโครงการตรวจสอบคุณภาพ/ปริมาณข้าวสารตามโครงการรับจำนำ ข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 ดังนี้

1. อนุมัติให้กระทรวงพาณิชย์ (กรมการค้าต่างประเทศ) ดำเนินโครงการตรวจสอบคุณภาพ/ปริมาณข้าวสารตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 ในกรอบวงเงิน 58,420,000 บาท โดยใช้จ่ายจากงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 ไปพลางก่อน เพื่อให้กระทรวงพาณิชย์สามารถดำเนินการดูแลรักษาปริมาณและคุณภาพข้าวสารตามโครงการฯ ได้ทันต่อการเริ่มดำเนินการแปรสภาพข้าวเปลือกเป็นข้าวสาร เพื่อให้ได้คุณภาพข้าวที่สอดคล้องกับข้าวเปลือกที่รับจำนำ และข้าวสารที่ได้สามารถจำหน่ายได้ในประเทศและต่างประเทศ โดยให้กรมการค้าต่างประเทศขอตกลงกับสำนักงานงบประมาณในรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหลักเกณฑ์และกรอบระยะเวลาในการคำนวณค่าใช้จ่ายของโครงการ โดยให้คำนึงถึงจำนวนคน ค่าใช้จ่ายต่อหัว และราคาต่อหน่วยให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริง แล้วดำเนินการต่อไปได้ ทั้งนี้ ให้กระทรวงพาณิชย์และกรมการค้าต่างประเทศความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เห็นควรพิจารณาคัดเลือกและจัดจ้างบุคลากรผู้ช่วยปฏิบัติงานที่อยู่ในพื้นที่ มีการสุ่มตรวจสอบคุณภาพข้าวอย่างต่อเนื่อง และมีการตรวจสอบความสอดคล้องของปริมาณข้าวเปลือกที่รับจำนำและข้าวสารที่แปรสภาพเพื่อป้องกันการแจ้งปริมาณการ

รับจำหน่ายที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง นอกจากนี้ ควรมีแผนการระบายข้าวที่เหมาะสม ไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องด้วย

2. ให้รองนายกรัฐมนตรี (นายกิตติรัตน์ ณ ระนอง) และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์รับไปกำกับดูแลและติดตามการดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวเปลือก รวมทั้งจัดหาเครื่องมือในการตรวจสอบคุณภาพข้าว เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างถูกต้องและโปร่งใสในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับจำนำและการนำข้าวเปลือกของโครงการไปสีเป็นข้าวสารเพื่อจัดจำหน่ายต่อไป

วันที่ 19 ธันวาคม 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการค้าประกันเงินกู้ โครงการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือกปี 2552/53 ดังนี้

1. อนุมัติขยายระยะเวลาและการค้าประกันเงินกู้ วงเงิน 121,619,981.18 บาท ออกไปจนกว่าสำนักงานประมาณจะสามารถจัดสรรงบประมาณให้แก่โครงการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือกปี 2552/53 จนเสร็จสิ้น โดยให้กระทรวงการคลังค้าประกันเงินกู้ รัฐบาลรับภาระชำระคืนต้นเงิน และดอกเบี้ยจากการกู้เงิน ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

2. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เห็นควรรายงานผลการดำเนินโครงการฯ โดยเฉพาะจำนวนสต็อกข้าวคงเหลือ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการฯ ให้คณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ได้รับทราบสถานการณ์เป็นระยะ ๆ เพื่อให้สามารถบริหารจัดการและดำเนินการระบายข้าวได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และควรร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเร่งส่งเสริมการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรให้เป็นศูนย์กลางในการซื้อขายสินค้าเกษตรอย่างจริงจังในแต่ละภูมิภาคของประเทศ เพื่อกระตุ้นให้กลไกตลาดมีการแข่งขันกันมากขึ้น และเป็นทางเลือกในการจำหน่ายสินค้าเกษตรของเกษตรกรในอนาคต นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและแปรรูปจากสินค้าข้าวอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของข้าวไทยในตลาดข้าวระดับนานาชาติ ไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2555 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องมาตรการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2555 ดังนี้

1. รับทราบและเห็นชอบตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ ดังนี้

1.1 รับทราบกรอบชนิด ราคา ปริมาณ ระยะเวลา วิธีการ หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และงบประมาณการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2555

1.2 รับทราบการแก้ไขปัญหาเกษตรกรที่เก็บเกี่ยวข้าวเปลือกนาปี ปี 2555 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2555 โดยให้กรมส่งเสริมการเกษตรรับขึ้นทะเบียนและออกหนังสือรับรองเกษตรกรให้แก่เกษตรกรที่เพาะปลูกข้าว ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2554 และจะเก็บเกี่ยวข้าว ตั้งแต่วันที่ 1 - 29 กุมภาพันธ์ 2555 ซึ่งเป็นช่วงผลผลิตข้าวนาปี ปี 2555 โดยให้เกษตรกรนำข้าวเปลือกมาจำหน่ายตามโครงการ ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2555 ได้ และให้องค์การคลังสินค้า และองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร รับฝากข้าวเปลือกของเกษตรกรไว้ก่อนและออกใบประทวนให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2555 เป็นต้นไป และให้ธนาคาร

เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จ่ายเงินให้เกษตรกร โดยใช้วงเงินค่าใช้จ่ายจากโครงการ ทั้งนี้ เกษตรกรที่นำข้าวเปลือกที่ได้จากการเพาะปลูกข้าวในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2554 และเก็บเกี่ยวในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ 2555 มาจำหน่ายในโครงการ ช่วง 1 - 29 กุมภาพันธ์ 2555 ไม่สามารถนำข้าวเปลือกมาเข้าร่วมโครงการที่จะเริ่มรับจำหน่ายวันที่ 1 มีนาคม 2555 ได้อีก

1.3 เห็นชอบงบประมาณดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2555 โดยให้นำวงเงินงบประมาณที่ใช้ดำเนินการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 มาใช้ในการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2555 ไปก่อน หากไม่เพียงพอจึงขออนุมัติเพิ่มเติมในภายหลัง กรณีกระทรวงการคลังยังไม่สามารถจัดหาเงินกู้ให้ ธ.ก.ส. เพื่อนำมารับจำนำตามโครงการได้ทัน ให้ ธ.ก.ส. สำรองจ่ายเงินไปก่อน และให้สำนักงบประมาณชดเชยต้นทุนเงินให้ ธ.ก.ส. ตามอัตราที่กำหนดไว้เดิม

2. รับทราบและเห็นชอบตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เสนอเพิ่มเติมว่า ข้อตัดข้อความในหนังสือกระทรวงพาณิชย์ ด่วนที่สุด ที่ พณ 0414/553 ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2555 ความว่า “... ทั้งนี้ เกษตรกรทุกรายจะจำหน่ายข้าวเปลือกนาปรังปี 2555 ได้ไม่เกินวงเงินรายละ 500,000 บาท” ออก

3. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับไปกำกับติดตามการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2555 โดยให้มีการตรวจสอบข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ให้ถูกต้องตรงตามพื้นที่เพาะปลูกและปริมาณผลผลิตของเกษตรกรแต่ละราย

4. โดยที่จะมีพื้นที่ซึ่งรวมพื้นที่เพาะปลูกด้วยจำนวนรวมประมาณ 2 ล้านไร่ ที่ต้องใช้เป็นพื้นที่รองรับน้ำ (แก้มลิง) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายุทกภัยด้วย จึงมอบให้รองนายกรัฐมนตรี (นายยงยุทธ วิชัยดิษฐ) รับเรื่องนี้ไปประสานงานและบูรณาการการดำเนินงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกับ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบริหารจัดการให้เกษตรกรสามารถเพาะปลูก เก็บเกี่ยว ตลอดจนการดำเนินการโครงการรับจำนำพืชผลการเกษตรของรัฐบาลแล้วเสร็จทันก่อนการใช้พื้นที่ดังกล่าวเพื่อรองรับน้ำต่อไป ทั้งนี้ ควรประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรและประชาชนทราบเป็นระยะๆ ด้วย

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2555 คณะรัฐมนตรีมีมติ เรื่อง การช่วยเหลือเกษตรกรที่ปลูกข้าวนาปี ครั้งที่ 2 เพื่อเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 การขยายระยะเวลาการช่วยเหลือเยียวยาเกษตรกรที่ปลูกข้าว และการช่วยเหลือเกษตรกรที่ปลูกข้าวนาปีที่มีนาหลายแปลง สามารถใช้สิทธิรับเงินเยียวยาและการจำนำข้าวในที่นาคนละแปลง คณะรัฐมนตรีมีมติ ดังนี้

1. เห็นชอบตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ 1/2555 เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2555ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ดังนี้

1.1 เห็นชอบให้ขยายระยะเวลาการช่วยเหลือเยียวยาเกษตรกรที่ปลูกข้าว ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม-30 เมษายน 2554 ซึ่งเก็บเกี่ยวและขายข้าวแล้วตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2554-31 กรกฎาคม 2554 ในอัตราตันละ 1,437 บาท ในวงเงินงบประมาณ 57.94 ล้านบาท โดยการช่วยเหลือเยียวยาที่คณะรัฐมนตรีมีมติไปแล้ว และที่จะอนุมัติเพิ่มเติม ให้พิจารณาช่วยเหลือเกษตรกรเป็น

รายงาน โดยการช่วยเหลือเยียวยารายแปลงดังกล่าวต้องไม่ซ้ำซ้อนกับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55

1.2 เห็นชอบให้เกษตรกรที่ปลูกข้าวนาปี ปีการผลิต 2554/55 ใหม่ เป็นครั้งที่ 2 และยกเลิกการใช้สิทธิการช่วยเหลือเยียวยา ให้สามารถใช้สิทธิเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 ได้ โดยให้เกษตรกรใช้ใบรับรองเดิมที่ขึ้นทะเบียนผู้ปลูกข้าวรอบที่ 1 ไว้แล้ว โดยให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน และตัวเกษตรกรเองรับรองว่าเป็นข้าวที่เกษตรกรเพาะปลูกจริงตามพื้นที่ที่ปลูกใหม่ในครั้งที่ 2 และให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) หักเงินจากบัญชีเกษตรกรที่ได้รับการช่วยเหลือเยียวยา ก่อนจ่ายเงินจำนำข้าวเปลือกตามที่เกษตรกรยินยอม

1.3 เห็นชอบให้ ธ.ก.ส. จ่ายเงินให้แก่เกษตรกร จำนวน 1,701 ราย ที่มีที่นาหลายแปลง ซึ่งเก็บเกี่ยวข้าวในเดือนสิงหาคม-กันยายน 2554 และเดือนตุลาคม 2554 เป็นต้นไป โดยแปลงที่เก็บเกี่ยวข้าวในช่วงเดือนสิงหาคม-กันยายน 2554 เกษตรกรแจ้งความประสงค์เข้าร่วมโครงการช่วยเหลือเยียวยา ส่วนแปลงที่เก็บเกี่ยวข้าวในช่วงเดือนตุลาคม 2554 เป็นต้นไป ได้นำผลผลิตเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี โดยเป็นที่นาคนละแปลงและไม่ซ้ำซ้อนกัน ส่วนเกษตรกร จำนวน 3,308 ราย ที่มีที่นาหลายแปลงแต่เก็บเกี่ยวข้าวในช่วงเดือนสิงหาคม-กันยายน 2554 ทั้งหมดที่ ธ.ก.ส. แจ้งว่ามีชื่อเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ให้ ธ.ก.ส. ตรวจสอบข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง ถ้าเกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการแล้ว ไม่ควรจ่ายเงินช่วยเหลือเยียวยาเนื่องจากเป็นที่นาแปลงเดียวกัน

1.4 อนุมัติในหลักการให้เกษตรกรใช้สิทธิเข้าร่วมโครงการช่วยเหลือเยียวยาและโครงการรับจำนำได้ กรณีเป็นที่นาคนละแปลง

2. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตรรับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เห็นควรทำการสำรวจเกษตรกรที่มีที่นาหลายแปลงซึ่งได้รับผลกระทบจากอุทกภัยในปี พ.ศ. 2554 ทั้งประเทศ เพื่อให้การเยียวยาช่วยเหลือเกษตรกรมีความทั่วถึงและเป็นระบบ ไปพิจารณาดำเนินการด้วย สำหรับการจัดสรรงบประมาณเพื่อชำระหนี้ต้นทุนเงินและดอกเบี้ยให้ ธ.ก.ส. ให้ใช้หลักเกณฑ์เดียวกับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 ในครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 โดยค่าบริหารโครงการฯ ของ ธ.ก.ส. ในอัตราร้อยละ 2.5 ต่อปี และค่าชดเชยต้นทุนเงินของ ธ.ก.ส. ในอัตราดอกเบี้ย FDR+1 ซึ่งในปัจจุบันเท่ากับร้อยละ 3.4 ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ

3. ให้กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงพาณิชย์ กำกับติดตามการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการตรวจสอบข้อมูลการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกข้าวและพื้นที่ปลูกข้าวให้ถูกต้องและไม่เกิดปัญหาการใช้สิทธิซ้ำซ้อนและให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานเกี่ยวข้องรายงานยอดวงเงินที่จะต้องใช้ในการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรในครั้งนี้นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีทราบด้วย

วันที่ 13 มีนาคม 2555 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องขออนุมัติการค้ำประกันเงินกู้และขอขยายระยะเวลาการกู้เงิน โครงการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือก ปี 2552/53 ดังนี้

1. อนุมัติการค้าประกันเงินกู้และขยายระยะเวลาการกู้เงินโครงการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือก ปี 2552/53 ขององค์การคลังสินค้า (อคส.) จำนวน 964,386,034.73 บาท ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2554 เป็นต้นไปจนกว่าสำนักงบประมาณจะสามารถจัดสรรงบประมาณให้แก่โครงการฯ เสร็จสิ้น โดยกระทรวงการคลังเป็นผู้ค้าประกันเงินกู้ และรัฐบาลรับภาระชำระคืนเงินกู้และดอกเบี้ยจากการกู้เงิน รวมทั้งให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) คิดดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราเดิมร้อยละ 2.50 ต่อปี และงดคิดดอกเบี้ยเพิ่ม ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

2. ให้กระทรวงพาณิชย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและสำนักงบประมาณที่เห็นควรจัดทำแผนธุรกิจและแผนการชำระหนี้เพื่อใช้ประกอบการวางแผนชำระคืนเงินกู้คงค้างของ อคส. ให้ชัดเจน และเร่งรัดดำเนินการจำหน่ายข้าวในโครงการฯ ที่คงเหลือให้หมดในช่วงเวลาที่เหมาะสมโดยเร็ว พร้อมทั้งรายงานปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการฯ ให้คณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติได้รับทราบสถานการณ์เป็นระยะๆ เพื่อให้สามารถบริหารจัดการและดำเนินการระบายข้าวได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ เห็นควรเร่งรัดการจำหน่ายข้าวและนำเงินที่ได้จากการขายข้าวเปลือกหรือข้าวสารที่ได้จากการสีแปรสภาพข้าวเปลือกที่รับซื้อไว้เพื่อไปชำระหนี้เงินกู้ในลำดับแรกก่อน หากยังมีหนี้เงินกู้ ดอกเบี้ย และผลการขาดทุนจากการดำเนินงานตามโครงการฯ เหลืออยู่ภายหลังจากที่จำหน่ายข้าวเสร็จสิ้นแล้ว ให้ อคส. เสนอขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามรายการค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริง ไปดำเนินการต่อไป

วันที่ 29 มีนาคม 2555 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการกู้เงินเพื่อใช้ในโครงการแทรกแซงตลาดมันสำปะหลัง ปี 2554/55 โครงการพัฒนาศักยภาพสถาบันเกษตรกรเพื่อรักษาเสถียรภาพราคายาง และโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2555 ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรดังนี้

1. อนุมัติตามที่กระทรวงการคลังเสนอ ดังนี้

1.1 ให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ใช้เงินกู้โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 วงเงิน 269,160 ล้านบาท เดิม เพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการแทรกแซงตลาดมันสำปะหลัง ปี 2554/55 จำนวน 10 ล้านต้น วงเงินกู้ไม่เกิน 28,250 ล้านบาท โครงการพัฒนาศักยภาพสถาบันเกษตรกรเพื่อรักษาเสถียรภาพราคายาง วงเงินกู้ไม่เกิน 15,000 ล้านบาท และโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2555 จำนวนประมาณ 8 ล้านต้น วงเงินกู้ไม่เกิน 120,000 ล้านบาทเพิ่มเติม รวมวงเงินทั้งสิ้นไม่เกิน 163,250 ล้านบาท

1.2 ให้ ธ.ก.ส. กู้เงินเพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการแทรกแซงตลาดมันสำปะหลัง ปี 2554/55 จำนวน 10 ล้านต้น วงเงินกู้ไม่เกิน 28,250 ล้านบาท โครงการพัฒนาศักยภาพสถาบันเกษตรกรเพื่อรักษาเสถียรภาพราคายาง วงเงินกู้ไม่เกิน 15,000 ล้านบาท และโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2555 จำนวนประมาณ 8 ล้านต้น วงเงินกู้ไม่เกิน 120,000 ล้านบาท รวมวงเงินทั้งสิ้นไม่เกิน 163,250 ล้านบาท จากสถาบันการเงินต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนรวมทั้งให้ ธ.ก.ส. กู้เงินเพื่อบริหารจัดการหนี้เงินกู้ด้วยการ Refinance หรือ Roll over หรือ Prepayment โดยกระทรวงการคลังค้าประกันต้น

เงินกู้และดอกเบี้ย รัฐบาลรับภาระชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยจากการกู้เงิน และค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงจากการดำเนินโครงการทั้งหมด

1.3 ให้กระทรวงการคลังเป็นผู้พิจารณาการกู้เงิน วิธีการกู้เงิน เงื่อนไข และรายละเอียดต่างๆ ของการกู้เงินและการค้ำประกันเงินกู้ของ ธ.ก.ส. ที่เกิดจากการกู้เงินและการบริหารจัดการหนี้ของ ธ.ก.ส. โดยกระทรวงการคลังค้ำประกันเงินกู้ในแต่ละครั้ง ตามโครงการแทรกแซงตลาดมันสำปะหลัง ปี 2554/55 วงเงินกู้ไม่เกิน 28,250 ล้านบาท โครงการพัฒนาศักยภาพสถาบันเกษตรกรเพื่อรักษาเสถียรภาพราคายาง วงเงินกู้ไม่เกิน 15,000 ล้านบาท และโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2555 วงเงินกู้ไม่เกิน 120,000 ล้านบาท ได้ตามความเหมาะสมและจำเป็น รวมทั้งการบริหารจัดการหนี้ร่วมกับ ธ.ก.ส. ด้วยการ Refinance หรือ Roll over หรือ Prepayment โดยกระทรวงการคลังค้ำประกัน จนกว่าจะมีการชำระคืนเงินกู้เสร็จสิ้น รัฐบาลรับภาระชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยจากการกู้เงิน และค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริง รวมทั้งผลขาดทุนที่เกิดขึ้นจากโครงการทั้งหมด

1.4 ให้ ธ.ก.ส. แยกบัญชีการดำเนินงาน บัญชีธนาคารของโครงการแทรกแซงตลาดมันสำปะหลัง ปี 2554/55 โครงการพัฒนาศักยภาพสถาบันเกษตรกรเพื่อรักษาเสถียรภาพราคายาง และโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2555 โดยเฉพาะ เพื่อให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีชำระคืน ธ.ก.ส. หากมีผลขาดทุนที่เกิดขึ้นจริงจากโครงการแทรกแซงตลาดมันสำปะหลัง ปี 2554/55 จำนวน 10 ล้านบาท และโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2555 จำนวน 8 ล้านบาท ให้เสร็จสิ้นทุกสิ้นปีงบประมาณหรือไม่เกินปีงบประมาณถัดไป โดยไม่ต้องรอให้มีการระบายผลผลิตเสร็จสิ้นก่อน เพื่อให้การรับรู้กำไร/ขาดทุนจากการดำเนินโครงการดังกล่าวในปีนั้นๆ รวมทั้งขดเชยต้นทุนเงินและค่าใช้จ่ายดำเนินงาน และเงินที่ใช้ในการดำเนินงาน ทั้งในส่วนของ ธ.ก.ส. และส่วนที่กู้จากสถาบันการเงิน เพื่อมิให้เป็นภาระงบประมาณด้านดอกเบี้ยจ่ายจากหนี้คงค้างโครงการฯ เป็นเวลานาน รวมทั้งเพื่อให้ ธ.ก.ส. สามารถนำเงินไปหมุนเวียนเพื่อใช้ในโครงการอื่นในปีต่อไป หากมีกำไรเกิดขึ้นจากการดำเนินงานหลังจากการระบายผลผลิตหรือสิ้นสุดโครงการฯ ให้ ธ.ก.ส. นำเงินส่งคลังทันที

1.5 ให้หน่วยงานดำเนินการที่ได้จำหน่ายสินค้าตามโครงการแทรกแซงตลาดมันสำปะหลัง ปี 2554/55 โครงการพัฒนาศักยภาพสถาบันเกษตรกรเพื่อรักษาเสถียรภาพราคายาง และโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2555 และได้รับชำระค่าสินค้าแล้วให้นำส่งเงินดังกล่าวแก่ ธ.ก.ส. ภายใน 7 วัน นับจากวันที่ได้รับเงิน หากล่าช้าให้ชำระเบี้ยปรับในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี เพื่อ ธ.ก.ส. จะได้นำไปชำระหนี้และลดภาระหนี้เงินกู้ต่อไป ทั้งนี้ ให้ ธ.ก.ส. ชำระคืนแหล่งเงินกู้ทันทีหรือภายใน 3 วันทำการ โดยให้ชำระคืนเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าก่อนเป็นลำดับแรก

1.6 ให้หน่วยงานดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพสถาบันเกษตรกรเพื่อรักษาเสถียรภาพราคายาง ได้แก่ สถาบันเกษตรกรและองค์การสวนยาง หน่วยงานดำเนินโครงการแทรกแซงตลาดมันสำปะหลัง ปี 2554/55 โดยองค์การคลังสินค้า (อคส.) และโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2555 โดย อคส. และองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) ดูแลคลังสินค้า (Stock) ของโครงการฯ ไม่ให้มีการสูญหาย เว้นแต่จะมีการเสื่อมคุณภาพของสินค้าตามปกติ แต่หากมีการสูญหายหรือ

สินค้าเสื่อมคุณภาพเพราะความบกพร่อง หน่วยงานดังกล่าวจะต้องชดเชยให้แก่วรัฐ เนื่องจากได้รับอนุมัติวงเงินจ่ายขาดสำหรับค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาสินค้าแล้ว ทั้งนี้ ให้ อคส. และ อ.ต.ก. ปิดบัญชีโครงการแทรกแซงตลาดมันสำปะหลัง ปี 2554/55 และโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2555 และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบภายใน 2 ปี นับตั้งแต่เริ่มดำเนินการโครงการฯ

1.7 ให้กระทรวงพาณิชย์แต่งตั้งคณะกรรมการปิดบัญชีโครงการแทรกแซงตลาดมันสำปะหลัง ปี 2554/55 และโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2555 รวมทั้งให้คณะกรรมการนโยบายยางธรรมชาติแต่งตั้งคณะกรรมการปิดบัญชีโครงการพัฒนาศักยภาพสถาบันเกษตรกรเพื่อรักษาเสถียรภาพราคายาง เพื่อดำเนินการปิดบัญชีโครงการดังกล่าว หลังจากครบกำหนดไถ่ถอน และ/หรือสิ้นสุดระยะเวลาโครงการ และให้กระทรวงพาณิชย์เร่งระบายนผลิตผล เพื่อลดความเสี่ยงด้านการจัดหาเงินทุน และภาระการค้ำประกันของกระทรวงการคลัง โดยมีกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง) สำนักงบประมาณ และ ธ.ก.ส. ร่วมติดตามการระบายนผลิตผลอย่างใกล้ชิด และให้มีการปิดบัญชีเป็นปีๆ ไป โดยให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน นับตั้งแต่วันสิ้นสุดรอบปีบัญชี

1.8 ให้กระทรวงพาณิชย์และคณะกรรมการนโยบายยางธรรมชาติกำกับติดตาม ควบคุม รวมทั้งรายงานความคืบหน้าในการดำเนินงาน การเบิกจ่ายเงิน การระบายสินค้า ปริมาณ และมูลค่าสินค้าคงเหลือ รวมทั้งปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นสำหรับโครงการแทรกแซงตลาดมันสำปะหลัง ปี 2554/55 โครงการพัฒนาศักยภาพสถาบันเกษตรกรเพื่อรักษาเสถียรภาพราคายาง และโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2555 ให้คณะรัฐมนตรีทราบทุกวันที่ 7 ของเดือนถัดไป จนกว่าหนี้คงค้างได้รับชำระครบถ้วน เพื่อให้คณะรัฐมนตรีสามารถติดตามการดำเนินงานได้อย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งให้รายงานการระบายสินค้า ปริมาณ และมูลค่าของสินค้าคงเหลือ ให้กระทรวงการคลัง (สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ) และสำนักงบประมาณทราบทุกรายไตรมาส

2. ให้กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของสำนักงบประมาณและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เห็นควรเร่งระบายนผลิตผลให้เสร็จสิ้นโดยเร็วเพื่อไม่ให้สินค้าเสื่อมสภาพ ส่งผลให้ราคาสินค้าตกต่ำ และเพื่อจะได้รับรู้ผลกำไร/ขาดทุนของพืชแต่ละชนิดโดยแท้จริง รวมทั้งควรพิจารณาวางแผนเพื่อเร่งระบายนผลิตผลอย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็ว แยกบัญชีการดำเนินงานให้ชัดเจน และดำเนินการปิดบัญชีโครงการเพื่อลดภาระงบประมาณแผ่นดินที่จะต้องนำไปชำระเป็นต้นเงินกู้ ดอกเบี้ย และค่าใช้จ่ายต่างๆ เพื่อให้มีเงินกลับเข้ามาในระบบสำหรับนำมาใช้ในโครงการอื่นด้วย นอกจากนี้ ควรสนับสนุนการนำผลิตผลที่รับจำนำ/ซื้อมาสร้างมูลค่าเพิ่มและแปรรูปสินค้าเพื่อจำหน่ายทั้งภายในและต่างประเทศ เร่งส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว มันสำปะหลัง และยางพารา ดำเนินการลดต้นทุนการผลิตควบคู่ไปด้วย เพื่อให้สามารถแข่งขันได้เมื่อมีการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 และเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้ที่ดี นอกเหนือจากการรับจำนำผลิตผลหรือแทรกแซงตลาดสินค้าเกษตร ไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย

วันที่ 10 เมษายน 2555 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องผลการดำเนินงานการชดเชยดอกเบี้ยตามโครงการเพิ่มสภาพคล่องให้กับผู้ประกอบการค้าข้าว ปี 2552/53 ดังนี้

1. รับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์รายงานผลการดำเนินงานการชดเชยดอกเบี้ยตามโครงการเพิ่มสภาพคล่องให้กับผู้ประกอบการค้าข้าว ปี 2552/53 ตามมติที่ประชุมคณะทำงานตรวจสอบเอกสารหลักฐานผู้ประกอบการค้าข้าวที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มสภาพคล่องให้กับผู้ประกอบการค้าข้าวที่กระทรวงพาณิชย์แต่งตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2554 15 มิถุนายน 2554 และ 4 สิงหาคม 2554 ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบการจ่ายเงินชดเชยดอกเบี้ยร้อยละ 2 ให้กับผู้ประกอบการค้าข้าวที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 338 ราย รวมวงเงินชดเชยทั้งสิ้น 205,618,231.70 บาท โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ครั้งที่ 1 จ่ายเงินชดเชยดอกเบี้ยร้อยละ 2 แก่ผู้ประกอบการค้าข้าวที่เข้าร่วมโครงการฯ ของจังหวัดภาคเหนือ จำนวน 12 จังหวัด รวมผู้ประกอบการค้าข้าว จำนวน 91 ราย วงเงินชดเชย จำนวน 47,398,291.62 บาท

1.2 ครั้งที่ 2 จ่ายเงินชดเชยดอกเบี้ยร้อยละ 2 แก่ผู้ประกอบการค้าข้าวที่เข้าร่วมโครงการฯ ของกรุงเทพมหานครและจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 17 จังหวัด รวมผู้ประกอบการค้าข้าว จำนวน 147 ราย วงเงินชดเชย จำนวน 105,432,330.89 บาท

1.3 ครั้งที่ 3 จ่ายเงินชดเชยดอกเบี้ยร้อยละ 2 แก่ผู้ประกอบการค้าข้าวที่เข้าร่วมโครงการฯ ของจังหวัดภาคกลาง ภาคใต้ และผู้ประกอบการค้าข้าวที่ได้รับอนุมัติเพิ่มเติม จำนวน 26 จังหวัด รวมผู้ประกอบการค้าข้าว จำนวน 96 ราย วงเงินชดเชย จำนวน 51,861,253.04 บาท

1.4 สำหรับผู้ประกอบการค้าข้าว จำนวน 4 ราย ได้แก่

1.4.1 บริษัท มหานครธัญกิจ จำกัด กรุงเทพมหานคร ที่ทางธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) แจ้งว่าเข้าร่วมโครงการฯ แต่ไม่ได้แจ้งวงเงิน Packing Stock ที่ผู้ประกอบการนำไปซื้อข้าวเปลือกในช่วงระยะเวลาโครงการฯ ที่ประชุมมีมติให้ธนาคารแจ้งวงเงินและยืนยันยอดการซื้อข้าวดังกล่าว ซึ่งธนาคารได้มีหนังสือแจ้งยอดวงเงินการซื้อข้าวของธนาคารนครหลวงไทยที่ได้นำไปซื้อข้าวในช่วงระยะเวลาโครงการฯ จำนวน 40 ล้านบาท ยอดวงเงินชดเชยดอกเบี้ยร้อยละ 2 ที่บริษัทฯ ได้รับ จำนวน 229,041.09 บาท

1.4.2 นายโส แสงศรีจันทร์ โรงสีข้าวสองพี่น้อง บริษัท แม่ใจนะโชติวัฒน์ จำกัด จังหวัดพะเยา และห้างหุ้นส่วนจำกัด สุวิทย์ไรซ์มิลล์ จังหวัดนครสวรรค์ ได้เข้าร่วมโครงการฯ กับธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย เนื่องจากตัวสัญญาใช้เงินล่วงหน้าก่อนเริ่มโครงการฯ แต่ทางธนาคารได้มีหนังสือรับรองว่าในช่วงที่ผ่านมาธนาคารไม่สามารถดำเนินการออกตัวสัญญาใช้เงินให้ทันตามระเบียบที่ถูกต้องของธนาคาร แต่ยังคงถือว่าผู้ประกอบการค้าข้าวทั้ง 3 ราย มีภาระหนี้การกู้เงินตามตัวสัญญาใช้เงินฉบับเดิมต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน และผู้ประกอบการได้มีการชำระหนี้แก่ธนาคารทุกเดือน ที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบก่อนแจ้งให้ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) จ่ายเงินชดเชยดอกเบี้ยร้อยละ 2 แก่ผู้ประกอบการทั้ง 3 ราย รวมจำนวน 697,315.06 บาท

2. ให้กระทรวงพาณิชย์ดำเนินการจ่ายเงินชดเชยดอกเบี้ยตามโครงการฯ ให้ถูกต้อง เป็นไปตามข้อกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องต่อไป

วันที่ 1 พฤษภาคม 2555 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการรายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง โครงการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือก ปี 2552/53 ดังนี้

1. รับทราบผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2554 (เรื่อง โครงการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือก ปี 2552/53 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ดังนี้

1.1 การค้ำประกันเงินกู้ตามประกันเงินกู้โครงการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือก ปี 2552/53 อยู่ระหว่างการดำเนินการลงนามในหนังสือเพิ่มเติมต่อท้ายสัญญาค้ำประกันออกไปถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2555

1.2 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ได้ขยายระยะเวลาการชำระหนี้เงินกู้ตามโครงการฯ ให้แก่องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) จำนวน 121,619,981.18 บาท พร้อมดอกเบี้ย จากเดิมครบกำหนดชำระภายในวันที่ 31 ธันวาคม 2554 เป็นครบกำหนดชำระภายในวันที่ 31 ธันวาคม 2555

1.3 อ.ต.ก. ได้รับจัดสรรเพื่อชำระหนี้เงินกู้และดอกเบี้ย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2554 จำนวน 126,024,900 บาท ซึ่ง อ.ต.ก. ได้นำไปชำระหนี้เงินกู้ (บางส่วน) จำนวน 121,234,250 บาท พร้อมดอกเบี้ยจำนวน 4,790,650 บาท เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2555 แล้ว คงเหลือหนี้เงินกู้จำนวน 385,731.18 บาท (121,619,981.18 - 121,234,250)

1.4 เนื่องจากพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2554 ซึ่ง อ.ต.ก. ไม่สามารถชำระหนี้เงินกู้ตามโครงการฯ ได้ทันในวันที่ 31 ธันวาคม 2554 ซึ่ง อ.ต.ก. จะได้ขอตั้งงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2556 เพิ่มเติมในส่วนที่ขาดเพื่อชำระหนี้เงินกู้คืนให้แก่ ธ.ก.ส. เป็นเงินทั้งสิ้นจำนวน 409,764.76 บาท (หนี้เงินกู้จำนวน 385,731.18 บาท พร้อมดอกเบี้ยจ่าย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2555 จำนวน 24,033.58 บาท)

1.5 การดำเนินการตามโครงการฯ ของ อ.ต.ก. สรุปผลการดำเนินงาน ณ วันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2555 โดย อ.ต.ก. รับซื้อข้าวเปลือกได้จำนวน 46,461.111807 ตัน มูลค่า 414,629,297.43 บาท จำนวนเกษตรกร 5,904 ราย จำนวนจุดรับซื้อ 24 จุดใน 10 จังหวัด รับมอบข้าวสารเข้าคลังสินค้าจำนวน 26,648.175015 ตัน เก็บรักษาข้าวสารในคลังสินค้า 4 คลังใน 3 จังหวัด

2. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย อ.ต.ก. กระทรวงพาณิชย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของกระทรวงการคลัง สำนักงบประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเกี่ยวกับการพิจารณาการชำระหนี้เงินกู้ที่เหลือของ อ.ต.ก. การเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อขยายระยะเวลาการค้ำประกันเงินกู้สำหรับโครงการฯ การเร่งดำเนินการระบายข้าวสารที่เหลืออยู่ของ อ.ต.ก. เพื่อไม่ให้ข้าวเสื่อมสภาพมากขึ้น และช่วยลดภาระงบประมาณในการเก็บรักษา การจัดทำแผนธุรกิจและแผนการชำระหนี้เพื่อใช้ประกอบการวางแผนชำระหนี้เงินกู้ดังกล่าวให้ชัดเจน การเร่งรัดการระบายข้าวในคลังสินค้าภายใต้โครงการฯ และการให้ความสำคัญอย่างจริงจังกับการเพิ่ม

ประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน พัฒนาคุณภาพและค่าของข้าวไทย ไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย

วันที่ 1 พฤษภาคม 2555 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการจัดหาเงินทุนเพื่อดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 ให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ดังนี้

1. อนุมัติเพิ่มเติมตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กขช.) ในการประชุมเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2555 และข้อเสนอของกระทรวงการคลัง สำหรับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ ดังนี้

1.1 ให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) แยกบัญชีการดำเนินงานและบัญชีธนาคารของโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 โดยเฉพาะเพื่อให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีชำระคืน ธ.ก.ส. ภายใต้โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 ให้เสร็จสิ้นทุกสิ้นปีงบประมาณหรือไม่เกินปีงบประมาณถัดไปตามผลขาดทุนที่เกิดขึ้นจริงจากการจำหน่ายข้าว โดยไม่ต้องรอให้มีการระบายผลิตผลเสร็จสิ้นก่อน เพื่อให้มีการรับรู้กำไร/ขาดทุนจากการจำหน่ายข้าวในปีนั้นๆ การชดเชยต้นทุนเงินและค่าใช้จ่ายดำเนินงาน รวมทั้งเงินที่ใช้ในการดำเนินงานโครงการทั้งในส่วนของ ธ.ก.ส. และส่วนที่กู้จากสถาบันการเงิน เพื่อมิให้เป็นภาระงบประมาณด้านดอกเบี้ยจ่ายจากหนี้คงค้างโครงการเป็นเวลานาน รวมทั้งเพื่อให้ ธ.ก.ส. สามารถนำเงินไปหมุนเวียนเพื่อใช้ในโครงการอื่นในปีต่อไป หากมีกำไรเกิดขึ้นจากการดำเนินงานหลังจากการระบายผลิตผลหรือสิ้นสุดโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 ให้ ธ.ก.ส. นำเงินส่งคลังทันที

1.2 ให้หน่วยงานดำเนินการที่ได้จำหน่ายสินค้าตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 ได้แก่ องค์การคลังสินค้า (อคส.) และองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) เมื่อได้รับชำระค่าสินค้าแล้วให้นำส่งเงินดังกล่าวแก่ ธ.ก.ส. ทันที และ/หรือภายใน 30 วันนับจากวันที่ได้รับเงิน หากล่าช้าให้ชำระเบี้ยปรับในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี สำหรับดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นจากการเก็บรักษาเงินค่าชำระสินค้า ให้หน่วยงานดำเนินการนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินทันที เนื่องจากเป็นโครงการที่รัฐบาลรับภาระและเป็นรายได้ที่ อคส. และ อ.ต.ก. ไม่พึงได้ ทั้งนี้ เพื่อ ธ.ก.ส. จะได้นำไปชำระหนี้และลดภาระหนี้เงินกู้ต่อไป

1.3 ให้กระทรวงพาณิชย์ โดยกรมการค้าต่างประเทศรายงานผลความคืบหน้าในการดำเนินงาน ระบายข้าว ปริมาณและมูลค่าสินค้าคงเหลือ รวมทั้งปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นให้คณะรัฐมนตรีทราบเป็นครั้งคราวตามความเห็นชอบของ กขช. หรือตามที่เห็นเหมาะสม โดยไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง ต่อปี เพื่อให้คณะรัฐมนตรีมีข้อมูลในการตัดสินใจได้ทันที

1.4 ให้ อคส. และ อ.ต.ก. จัดทำเอกสาร/หลักฐานสำหรับเก็บข้อมูลปริมาณข้าวสารที่ได้จากการสีข้าวเปลือกเป็นข้าวสาร คุณภาพ และปริมาณข้าวสารที่นำออกจากโกดังเป็นรายเดือน แล้วแจ้งให้ ธ.ก.ส. ทราบปริมาณข้าวสารและจำนวนเงินที่ได้รับสำหรับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 และเป็นหลักฐานในการตรวจสอบต่อไป

1.5 สำหรับโครงการรับจำนำผลผลิตทางการเกษตร ปีการผลิต 2551/52 ให้ อ.ค.ส. และ อ.ต.ก. สำรวจปริมาณสินค้าในสต็อกของรัฐบาลที่เหลืออยู่พร้อมทั้งประเมินมูลค่าของสินค้าที่เหลืออยู่และรายงานให้คณะรัฐมนตรีและกระทรวงการคลังทราบตามความเหมาะสม สำหรับการชำระค่าสินค้าในสต็อกรัฐบาลให้ดำเนินการเช่นเดียวกับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55

1.6 ให้ ธ.ก.ส. กู้เงินเพื่อบริหารจัดการหนี้เงินกู้ด้วยการ Refinance หรือ Roll over หรือ Prepayment โดยกระทรวงการคลังค้ำประกันสำหรับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 วงเงินไม่เกิน 269,160 ล้านบาท จนกว่าจะมีการชำระคืนเงินกู้เสร็จสิ้น โดยรัฐบาลรับภาระชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยจากการกู้เงินและค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริง รวมทั้งผลขาดทุนที่เกิดขึ้นจากโครงการทั้งหมด

1.7 ให้กระทรวงการคลังเป็นผู้พิจารณาการกู้เงิน วิธีการกู้เงิน เงื่อนไขและรายละเอียดต่างๆ ของการกู้เงินและการค้ำประกันเงินกู้ของ ธ.ก.ส. ที่เกิดจากการกู้เงินและการบริหารจัดการหนี้ของ ธ.ก.ส. โดยกระทรวงการคลังค้ำประกันเงินกู้ในแต่ละครั้ง ตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 จำนวนไม่เกิน 269,160 ล้านบาท ได้ตามความเหมาะสมและจำเป็น รวมทั้งการบริหารจัดการหนี้ร่วมกับ ธ.ก.ส. ด้วยการ Refinance หรือ Roll over หรือ Prepayment โดยกระทรวงการคลังค้ำประกันจนกว่าจะมีการชำระคืนเงินกู้เสร็จสิ้น รัฐบาลรับภาระชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยจากการกู้เงิน และค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริง รวมทั้งผลขาดทุนที่เกิดขึ้นจากโครงการทั้งหมด

2. ในส่วนของการให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีชำระคืน ธ.ก.ส. ภายใต้โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 ให้เสร็จสิ้นทุกสิ้นปีงบประมาณหรือไม่เกินปีงบประมาณถัดไปตามผลขาดทุนที่เกิดขึ้นจริงจากการจำหน่ายข้าว โดยไม่ต้องรอให้มีการระบายผลผลิตเสร็จสิ้นก่อนนั้น ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องวางแผนและเร่งระบายผลผลิตให้เสร็จสิ้นในการผลิตโดยเร็วเพื่อมิให้ผลผลิตเสื่อมสภาพ ส่งผลให้ราคาผลผลิตตกต่ำ และเมื่อทราบผลกำไร/ขาดทุนของผลผลิตแล้ว หากมีความจำเป็นต้องชำระผลขาดทุนและดอกเบี้ยที่เกิดขึ้น ให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อชำระคืนต้นทุนและดอกเบี้ยตามความจำเป็นและเหมาะสมในแต่ละปีงบประมาณต่อไป ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ

3. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเกี่ยวกับการความสำคัญอย่างจริงจังกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน พัฒนาคุณภาพและคุณค่าของสินค้า เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรสามารถประกอบอาชีพการเกษตรได้อย่างยั่งยืน ภายใต้กลไกตลาดที่จะมีการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น ไปพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย

4. ให้ ธ.ก.ส. เร่งรัดดำเนินการตรวจสอบการออกไปประทวนในโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 ให้เป็นไปอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม แล้วให้จัดทำรายงานเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไปด้วย

วันที่ 8 พฤษภาคม 2555 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอว่า ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2555 (เรื่อง การจัดหาเงินทุนเพื่อดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55) ให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเร่งรัดดำเนินการตรวจสอบการออกใบประทวนในโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 ให้เป็นไปอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม แล้วให้จัดทำรายงานเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไปด้วย นั้น เพื่อให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้รับเงินจากการจำนำอย่างรวดเร็ว จึงให้กระทรวงพาณิชย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดการดำเนินการออกใบประทวนให้แก่เกษตรกรให้ถูกต้องและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น โดยให้พิจารณาเพิ่มจุดรับจำนำข้าวเปลือกเพื่ออำนวยความสะดวกแก่เกษตรกรให้มากยิ่งขึ้นด้วย

วันที่ 5 มิถุนายน 2555 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องโครงการประกันภัยข้าวนาปี ปีการผลิต 2555 ดังนี้

1. เพื่อให้การดำเนินโครงการประกันภัยข้าวนาปี ปีการผลิต 2555 มีแนวทางและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน เหมาะสม คุ่มค่า และเกิดความเป็นธรรมแก่เกษตรกรทั้งในกลุ่มที่เข้าร่วมโครงการและไม่เข้าร่วมโครงการ รวมทั้งไม่เกิดความซ้ำซ้อนกับการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรในโครงการอื่นๆ ของรัฐบาล จึงมอบให้คณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 4 (ฝ่ายเศรษฐกิจ) ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี (นายกิตติรัตน์ ณ ระนอง) เป็นประธาน รับเรื่องนี้ไปพิจารณาในรายละเอียดให้ชัดเจนก่อน

2. ได้รับความเห็นของสำนักงานประมาณและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเกี่ยวกับการพิจารณาดำเนินโครงการประกันภัยข้าวนาปี ปีการผลิต 2555 จากแหล่งเงินทุนอื่น เช่น กองทุนส่งเสริมการประกันภัยพิบัติ ภายใต้พระราชกำหนดกองทุนส่งเสริมการประกันภัยพิบัติ พ.ศ. 2555 โดยเพิ่มเติมขอบเขตการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติให้ครอบคลุมถึงเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี และพิจารณาทบทวนอัตราเบี้ยประกันที่ปรับเพิ่มขึ้นให้เหมาะสมระหว่างการจ่ายสมทบของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ซึ่งได้รับความคุ้มครองภัยจากศัตรูพืชเพิ่มขึ้นจากเดิม กับการจ่ายสมทบของภาครัฐที่เพิ่มขึ้นด้วย โดยให้เกษตรกรจ่ายสมทบเพิ่มขึ้นจากอัตราเดิมที่กำหนด 60 บาทต่อไร่ โดยไม่ผลักระให้ภาครัฐจ่ายสมทบทั้งหมดในส่วนที่เพิ่มขึ้นฝ่ายเดียว รวมทั้งเร่งประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ความเข้าใจโครงการฯ อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง เพื่อให้เกษตรกรเห็นถึงความสำคัญและผลประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการฯ นอกจากนี้ ในระยะต่อไป รัฐควรขยายโครงการประกันภัยพืชผลให้ครอบคลุมพืชมากขึ้น และพิจารณาแนวทางการลดความซ้ำซ้อนในการให้ความช่วยเหลือของรัฐในลักษณะเดียวกันในระยะต่อไป เพื่อไม่ให้เป็นการซ้ำซ้อนงบประมาณของภาครัฐที่ต้องจ่ายเพิ่มขึ้นในระยะยาว ไปประกอบการพิจารณาด้วย แล้วให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง

วันที่ 5 มิถุนายน 2555 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการขออนุมัติค่าใช้จ่ายการระบายข้าวเปลือกในยุ้งฉางเกษตรกรตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 ดังนี้

1. อนุมัติค่าใช้จ่ายในการขนย้ายข้าวเปลือกจากยุ้งฉางเกษตรกรถึงจุดรับมอบข้าวเปลือกให้เกษตรกร จำนวน 176,910.04 ตัน ในอัตราไม่เกินตันละ 300 บาท เป็นเงินทั้งสิ้น 53.07 ล้านบาท ซึ่งอยู่ภายในกรอบวงเงินและปริมาณตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กขช.) ในการประชุมครั้งที่ 1/2555 เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2555 โดยให้ใช้จ่ายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี

งบประมาณ พ.ศ. 2555 ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ที่ได้รับจัดสรรภายใต้โครงการรับจำนำผลผลิตการเกษตร รายการค่าใช้จ่ายในการดำเนินการรับจำนำผลผลิตการเกษตร ปีการผลิต 2554/55 ซึ่งค่าใช้จ่ายรายการดังกล่าวได้ครอบคลุมถึงการดำเนินการตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ

2. ให้กระทรวงพาณิชย์รับความเห็นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เห็นควรให้ ธ.ก.ส. ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนการรับมอบข้าวเปลือกที่หลุดจำนำยังฉางเกษตรกร การจัดหาโรงสีเพื่อสีแปรสภาพเป็นข้าวสารส่งมอบเข้าโกดังกลางตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด และการตรวจสอบสภาพข้าวเปลือกที่ขนย้ายมายังจุดรวบรวม/รับมอบ รวมทั้งประชาสัมพันธ์และขอความร่วมมือให้เกษตรกรดำเนินการคัดแยกข้าวเปลือกที่ได้คุณภาพ และสีแปรสภาพเป็นข้าวสารเข้าคลังกลางตามหลักเกณฑ์ นอกจากนี้ เห็นควรตรวจสอบเอกสารหลักฐานต่างๆ ให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องก่อนการเบิกจ่ายเงิน รวมถึงต้องเข้มงวดในการตรวจสอบความถูกต้องของชนิดและปริมาณข้าวเปลือกที่จะขนย้ายมายังจุดรวบรวม และเตรียมแผนในการเร่งระบายข้าวที่รับมอบโดยเร็ว เพื่อลดภาระด้านค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาและป้องกันไม่ให้ข้าวเสื่อมคุณภาพ ไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย

วันที่ 19 มิถุนายน 2555 คณะรัฐมนตรียืนยันว่าการดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวเปลือกมีวัตถุประสงค์ที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรในการยกระดับราคาพืชผลทางการเกษตร รวมทั้งเป็นการยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตให้แก่เกษตรกรในชนบทตามแนวนโยบายที่รัฐบาลได้แถลงต่อรัฐสภาทุกประการ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ยืนยันว่าการดำเนินโครงการดังกล่าวมีมาตรการและกลไกในการควบคุมกำกับดูแลให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการทุกประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีระบบการตรวจสอบให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้ แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การดำเนินโครงการทั้งในระดับพื้นที่และในระดับปฏิบัติการมีประสิทธิภาพและป้องกันการทุจริต จึงมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี (ร้อยตำรวจเอก เฉลิม อยู่บำรุง) สั่งการให้หน่วยงานในกำกับ ดำเนินการตรวจสอบเพื่อป้องกันการทุจริตในระดับปฏิบัติ โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงพาณิชย์ ให้ความร่วมมือ หากตรวจสอบพบกรณีทุจริตให้ดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดต่อไป

วันที่ 19 มิถุนายน 2555 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องโครงการประกันภัยข้าวนาปี ปีการผลิต 2555 ดังนี้

1. เห็นชอบและอนุมัติตามที่กระทรวงการคลังเสนอ ดังนี้

1.1 เห็นชอบโครงการประกันภัยข้าวนาปี ปีการผลิต 2555 โดยหลักการของโครงการฯ มีดังนี้

1.1.1 กำหนดอัตราเบี้ยประกันภัย 120 บาทต่อไร่ (ไม่รวมอากรแสตมป์และภาษีมูลค่าเพิ่ม) อัตราเบี้ยประกันภัยสุทธิเท่ากับ 129.47 บาทต่อไร่ เท่ากับการดำเนินโครงการฯ ในปีที่ผ่านมา วงเงินความคุ้มครอง 1,111 บาทต่อไร่ ตลอดช่วงการเพาะปลูก สำหรับภัยธรรมชาติทั้งหมด 6 ภัย ได้แก่ อุทกภัย ฝนทิ้งช่วง ลมพายุ อากาศหนาว ลูกเห็บ และอัคคีภัย และขยายเพิ่มเติมความคุ้มครองรวมถึงภัยศัตรูพืชและโรคระบาด โดยมีวงเงินความคุ้มครอง 555 บาทต่อไร่

1.1.2 กองทุนส่งเสริมการประกันภัยพิบัติจะเป็นผู้รับประกันภัยต่อในกรณีที่บริษัทประกันวินาศภัยในประเทศ (ผู้รับประกันภัย) รับประกันภัยที่อัตราเบี้ยประกันภัย 120 บาทต่อไร่ และไม่สามารถเอาประกันภัยต่อกับบริษัทรับประกันภัยต่อในต่างประเทศได้

1.1.3 เกษตรกรผู้เอาประกันภัยที่เข้าร่วมโครงการฯ จะได้รับค่าสินไหมทดแทนเมื่อพื้นที่เพาะปลูกได้รับความเสียหาย (ใช้เกณฑ์การประเมินความเสียหายที่รัฐดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน) เพิ่มเติมจากเดิมที่จะได้รับเฉพาะเงินช่วยเหลือจากรัฐตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ส่วนเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ จะได้รับเฉพาะเงินช่วยเหลือจากรัฐเท่านั้น

1.1.4 กำหนดจำนวนไร่ที่เอาประกันภัยสูงสุดไม่เกิน 8 ล้านไร่จากพื้นที่เพาะปลูกข้าวทั้งหมดของประเทศโดยเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ. 2547 - 2554 จำนวน 57.47 ล้านไร่เป็นระดับพื้นที่ที่เหมาะสม และอยู่ในวิสัยที่จะปฏิบัติได้ เนื่องจากการตัดสินใจทำประกันภัยหรือไม่เป็นความสมัครใจของเกษตรกร และกองทุนส่งเสริมการประกันภัยพิบัติสามารถรองรับความเสียหายในกรณีที่ร้ายแรงที่สุด (Worst case scenario) ได้

1.1.5 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นผู้บริหารโครงการ โดยเป็นตัวกลางระหว่างเกษตรกรผู้เอาประกันภัยและบริษัทผู้รับประกันภัย เช่นเดียวกับการดำเนินโครงการฯ ในปีที่ผ่านมา

1.2 อนุมัติวงเงินงบประมาณ จำนวน 555,760,000 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการอุดหนุนค่าเบี้ยประกันภัย

1.3 ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตรจัดส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ให้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ประกอบด้วย ข้อมูลการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกข้าว และข้อมูลการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยของรัฐรายบุคคลที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติอำเภอ (ก.ช.ภ.อ.) แล้ว เพื่อความรวดเร็วในการจ่ายสินไหมทดแทน

2. ยกเว้นหลักการที่กำหนดว่า “กองทุนส่งเสริมการประกันภัยพิบัติจะเป็นผู้รับประกันภัยต่อในกรณีที่บริษัทประกันวินาศภัยในประเทศ (ผู้รับประกันภัย) รับประกันภัยที่อัตราเบี้ยประกันภัย 120 บาทต่อไร่ และไม่สามารถเอาประกันภัยต่อกับบริษัทรับประกันภัยต่อในต่างประเทศได้” ให้ตัดออกและยกเว้นในส่วนของการเบิกเงินชดเชย ให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเบิกเงินชดเชยตามจำนวนที่จ่ายจริงพร้อมด้วยอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 6 เดือน ประเภทบุคคลธรรมดา ของ ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ (FDR) + 1 ในปีงบประมาณถัดไป

วันที่ 18 กันยายน 2555 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 และการขอขยายปริมาณและกรอบการใช้เงินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2555 ดังนี้

1. รับทราบตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กขช.) ที่อนุโลมให้เกษตรกรที่เก็บเกี่ยวข้าวในช่วงเดือนมิถุนายน - ตุลาคม 2555 เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2555 รอบ 2 ได้อีก 1 ครั้ง

2. อนุมัติการขยายปริมาณและกรอบการใช้เงินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2555 จากเดิมที่กำหนดเป้าหมายไว้ จำนวน 11.11 ล้านตัน เพิ่มเติมอีก จำนวน 2.20 ล้านตัน รวมเป็นปริมาณ 13.31 ล้านตัน และเห็นชอบให้ใช้วงเงินที่กระทรวงการคลังเห็นชอบวงเงินค้ำประกันให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำนวน 269,160 ล้านบาท นำมาใช้ในปริมาณที่เพิ่มเติมดังกล่าว รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (ต้นทุนเงินและค่าบริหารโครงการ) ให้ใช้หลักเกณฑ์เช่นเดียวกับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55

3. ส่วนการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 ให้กระทรวงพาณิชย์รับไปพิจารณาดำเนินการร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการคลัง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบปริมาณข้าวเปลือกนาปีและข้าวเปลือกนาปีที่รับจำนำไว้เดิมและที่ระบายออกไปแล้ว ปริมาณเป้าหมายที่จะรับจำนำใหม่ในปีการผลิต 2555/56 รวมทั้งแนวทางการบริหารจัดการที่ครอบคลุมถึงการรับจำนำ การเก็บรักษา การระบาย ตลอดจนวงเงินสินเชื่อและค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วให้นำเสนอ กขช. พิจารณาก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีโดยด่วนต่อไป

วันที่ 27 กันยายน 2555 กลุ่มนักวิชาการได้ยื่นคำร้องคัดค้านโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาลว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 43 และ 84 (1) ต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ใช้อำนาจตามกฎหมายยับยั้งหรือยุติโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล ต่อมาในวันที่ 10 ตุลาคม 2555 ศาลรัฐธรรมนูญได้มีมติเอกฉันท์ยกคำร้องคัดค้านโครงการรับจำนำข้าวว่าไม่ได้อยู่ในอำนาจที่จะพิจารณาและผู้ร้องยังมีใช้บุคคล ซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพอันสืบเนื่องมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมาย (ข่าวสด วันที่ 12 ตุลาคม 2555: 1)

วันที่ 2 ตุลาคม 2555 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องรายงานผลการดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 และพิจารณาปริมาณและวงเงินโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 ดังนี้

1. รับทราบผลการดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 และนาปี ปี 2555 ตามรายงานของคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2555 ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ และที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เสนอเพิ่มเติมว่า การดำเนินการระบายข้าวของรัฐบาลได้มีการระบายข้าวไปแล้ว จำนวน 8.38 ล้านตัน และมีเงินสดที่ได้รับแล้วประมาณ 40,000 ล้านบาท คาดว่าจะได้รับเงินจากการขายข้าวสารก่อนสิ้นปี พ.ศ. 2555 อีกจำนวนประมาณ 45,000 ล้านบาท รวมทั้งจะได้รับเงินจากการจำหน่ายข้าวสารในช่วงเดือนมกราคมถึงสิ้นเดือนมีนาคม 2556 อีกจำนวนประมาณ 40,000 ล้านบาท ซึ่งจะทำให้มีกระแสเงินสดที่จะได้รับจากการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกทั้งหมดจนถึงสิ้นเดือนมีนาคม 2556 รวมเป็นเงินประมาณ 125,000 ล้านบาท และคาดว่าจะมีเงินที่ได้รับคืนจากการขายข้าวสารของโครงการดังกล่าวจนถึงสิ้นปี พ.ศ. 2556 รวมเป็นเงินทั้งสิ้นประมาณ 260,000 ล้านบาท

2. อนุมัติให้ดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 เฉพาะใน ส่วนของข้าวเปลือกนาปี จำนวน 15 ล้านตัน โดยเริ่มดำเนินโครงการตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2555 เป็นต้นไป และอนุมัติวงเงินเพื่อดำเนินโครงการดังกล่าวเป็นเงิน จำนวน 240,000 ล้านบาท โดยเป็นส่วนของวงเงิน สินเชื่อเพิ่มเติม จำนวนไม่เกิน 150,000 ล้านบาท และให้กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ และสำนัก บประมาณจัดทำบัญชีหมุนเวียนและกอบวงเงินสินเชื่อที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินโครงการดังกล่าว โดยให้นำเงินที่ได้จากการระบายข้าวดังกล่าวไปประกอบการจัดทำบัญชีหมุนเวียนด้วย ทั้งนี้ วงเงินสินเชื่อ เพื่อการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกในครั้งนี้ จำนวน 150,000 ล้านบาท เมื่อรวมกับวงเงินที่ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2554 (เรื่อง การจัดหาเงินทุนเพื่อดำเนินการโครงการรับ จำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 ให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร) ที่อนุมัติไป แล้ว จำนวน 269,160 ล้านบาท จะต้องไม่เกินกอบวงเงิน จำนวน 410,000 ล้านบาท ที่คณะรัฐมนตรีได้มี มติเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2554 (เรื่อง โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55) อนุมัติไว้ สำหรับการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 และให้กระทรวงพาณิชย์รายงาน ข้อมูลการเงินและการระบายข้าวให้คณะรัฐมนตรีทราบเป็นรายไตรมาสด้วย ทั้งนี้ ให้กระทรวงพาณิชย์และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เกี่ยวกับการพิจารณารายละเอียดของวงเงินงบประมาณที่จะใช้ดำเนินการ ให้คำนึงถึงรายได้ที่จะได้รับจาก การระบายข้าวจากโครงการรับจำนำข้าวของฤดูกาลที่ผ่านมา เพื่อลดยอดวงเงินกู้ในการดำเนินโครงการ และคำนึงถึง กรอบวินัยทางการคลังอย่างเคร่งครัด ไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย

3. ในส่วนของวงเงินจ่ายขาดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อนุมัติให้ใช้จ่ายจาก งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 ที่ได้รับจัดสรรภายใต้โครงการรับจำนำผลผลิต การเกษตรตามค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริง โดยให้ใช้ค่าใช้จ่ายต่อหน่วย (Unit Cost) ในอัตราเดิมเช่นเดียวกับการ ดำเนินโครงการรับจำนำผลผลิตการเกษตรที่ผ่านมา สำหรับค่าบริหารสินเชื่อของธนาคารเพื่อ การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ให้คิดในอัตราต่ำกว่าร้อยละ 2.5 เนื่องจากเป็นการดำเนินการ ต่อเนื่องในลักษณะเดียวกับโครงการรับจำนำผลผลิตการเกษตร ปีการผลิต 2554/2555 และโครงการรับ จำนำผลผลิตการเกษตรในอดีต และในกรณีที่ต้องใช้เงินทุน ธ.ก.ส. ดำเนินการก่อน ให้ชดเชยต้นทุนเงินใน อัตรา FDR+1 ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ

4. ให้กระทรวงพาณิชย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูล การดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกษตรกรและผู้สนใจโดยทั่วไปได้รับทราบ ข้อมูล ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึงและถูกต้องตรงกัน

วันที่ 2 ตุลาคม 2555 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการกู้เงินเพื่อใช้ในโครงการรับจำนำ ข้าวเปลือกนาปี ปี 2555 ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

1. อนุมัติตามที่กระทรวงการคลังเสนอ ดังนี้

1.1 ให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ใช้เงินกู้ โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 วงเงิน 105,910 ล้านบาทเดิม เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย

โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปีการผลิต 2555 เพิ่มเติม จากเดิมวงเงิน 120,000 ล้านบาท จำนวน 8 ล้านตัน เป็นวงเงิน 161,000 ล้านบาท จำนวน 11.11 ล้านตัน

1.2 ให้ ธ.ก.ส. กู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปีการผลิต 2555 เพิ่มเติม จากเดิมวงเงิน 120,000 ล้านบาท จำนวน 8 ล้านตัน เป็นวงเงิน 161,000 ล้านบาท จำนวน 11.11 ล้านตัน จากสถาบันการเงินต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งให้ ธ.ก.ส. กู้เงินเพื่อบริหารจัดการหนี้เงินกู้ด้วยการ Refinance หรือ Roll over หรือ Prepayment โดยกระทรวงการคลังค้ำประกันต้นเงินกู้และดอกเบี้ย รัฐบาลรับภาระชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยจากการกู้เงิน และค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงจากการดำเนินโครงการทั้งหมด

1.3 ให้กระทรวงการคลังเป็นผู้พิจารณาการกู้เงิน วิธีการกู้เงิน เงื่อนไขและรายละเอียดต่างๆ ของการกู้เงินและการค้ำประกันเงินกู้ของ ธ.ก.ส. ที่เกิดจากการกู้เงินและการบริหารจัดการหนี้ของ ธ.ก.ส. โดยกระทรวงการคลังค้ำประกันเงินกู้ในแต่ละครั้งตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2555 วงเงินกู้ไม่เกิน 161,000 ล้านบาท ได้ตามความเหมาะสมและจำเป็น รวมทั้งการบริหารจัดการหนี้ร่วมกับ ธ.ก.ส. ด้วยการ Refinance หรือ Roll over หรือ Prepayment โดยกระทรวงการคลังค้ำประกันจนกว่าจะมีการชำระคืนเงินกู้เสร็จสิ้น รัฐบาลรับภาระชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยจากการกู้เงิน และค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริง รวมทั้งผลขาดทุนที่เกิดขึ้นจากโครงการทั้งหมด

1.4 การขุดเซตต้นทุนเงินให้ ธ.ก.ส. ในส่วนที่ ธ.ก.ส. สำรองจ่ายให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีที่ได้อนุมัติไว้เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2554 (เรื่อง การจัดหาเงินทุนเพื่อดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 ให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร) และวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2555 (เรื่อง มาตรการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2555) สำหรับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2555

1.5 ให้ ธ.ก.ส. กระทรวงพาณิชย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติเมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2555 (เรื่อง การกู้เงินเพื่อใช้ในโครงการแทรกแซงตลาดมันสำปะหลัง ปี 2554/55 โครงการพัฒนาศักยภาพสถาบันเกษตรกรเพื่อรักษาเสถียรภาพราคายางและโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2555 ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร) สำหรับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2555 เกี่ยวกับการแยกบัญชีดำเนินงาน การนำส่งเงินที่ได้จากการชำระค่าสินค้า การดูแลสินค้า (Stock) การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการปิดบัญชี การกำกับ ติดตาม ควบคุม รวมทั้งการรายงานความก้าวหน้า

2. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เห็นควรให้ความสำคัญกับการตรวจสอบปริมาณและคุณภาพข้าวที่เกษตรกรนำมาจำนำ เพื่อป้องกันการทุจริตในการรับจำนำข้าว การติดตามและตรวจสอบปริมาณและคุณภาพข้าวเก่าที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าอย่างเข้มงวด โดยรายงานให้กระทรวงการคลังสำนักงบประมาณทราบทุกไตรมาส การจัดทำแผนบริหารจัดการระบายข้าวในสต็อกและช่วงจังหวัดเวลาที่เหมาะสมให้ชัดเจน มีอัตราการขาดทุนที่ยอมรับได้ และร่วมมือกับเอกชนเพื่อ

สร้างทีมในการพัฒนาตลาดส่งออกข้าว การจัดให้มีการประมูลข้าวจากสต็อกของรัฐโดยกระบวนการที่โปร่งใส และมีแผนการบริหารเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินโครงการ โดยไม่ต้องขอรับสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติม การสนับสนุนการพัฒนาตลาดกลางสินค้าเกษตรในแหล่งผลิตสำคัญเพื่อใช้เป็นแหล่งอ้างอิงราคาสินค้า การจัดเกรดและมาตรฐาน และสร้างอำนาจต่อรองให้แก่เกษตรกร นอกจากนี้ในระยะยาว ควรสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคเกษตรและความสามารถในการแข่งขันสินค้าเกษตร เพื่อเตรียมรับการเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยสร้างทางเลือกให้เกษตรกรและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลิตภาพและสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าเกษตรอย่างเป็นรูปธรรม ไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย

วันที่ 15 ตุลาคม 2555 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการขยายปริมาณและกรอบการใช้เงินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2555 (กรณีพิเศษ) เพิ่มเติมดังนี้

1. อนุมัติตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2555 ที่ให้ปรับปริมาณการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2555 (กรณีพิเศษ) เพิ่มเติม จากเดิมจำนวน 16.613 ล้านตัน ลงเหลือจำนวน 14.70 ล้านตัน (ปรับเพิ่มเติมจากที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติไว้ 13.31 ล้านตัน อีกจำนวน 1.39 ล้านตัน) กำหนดระยะเวลาสิ้นสุดการรับจำนำของภาคอื่นๆ ในวันที่ 30 กันยายน 2555 ส่วนภาคใต้กำหนดระยะเวลาสิ้นสุดในวันที่ 31 ตุลาคม 2555 สำหรับวงเงินสินเชื่อเพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนรับจำนำในครั้งนี้ ให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ใช้วงเงินที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2554 (เรื่อง การจัดหาเงินทุนเพื่อดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 ให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร) อนุมัติไปแล้ว จำนวน 269,160 ล้านบาท และไม่เกินกรอบวงเงินจำนวน 410,000 ล้านบาท ที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2554 (เรื่อง โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55) อนุมัติไว้ และให้กระทรวงพาณิชย์นำเงินที่ได้จากการระบายข้าวไปเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการรับจำนำด้วย ตามนัยมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2555 (เรื่อง รายงานผลการดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 และพิจารณาปริมาณและวงเงินโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56)

2. สำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ (ต้นทุนเงินและค่าบริหารโครงการ) ให้กระทรวงพาณิชย์ใช้หลักเกณฑ์เดิมเช่นเดียวกับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรังปี 2555 ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ

วันที่ 15 ตุลาคม 2555 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ดังนี้

1. เห็นชอบตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอว่า ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2555 (เรื่อง รายงานผลการดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 และพิจารณาปริมาณและวงเงินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกปีการผลิต 2555/56) ให้กระทรวงพาณิชย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกษตรกรและผู้สนใจโดยทั่วไปได้รับทราบข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึงและถูกต้องตรงกัน นั้น โดยที่โครงการรับจำนำข้าวเปลือกเป็นโครงการที่รัฐบาลมุ่งดำเนินการเพื่อช่วยยกระดับรายได้และคุณภาพ

ชีวิตของเกษตรกร ดังนั้นเพื่อให้ประชาชน สื่อมวลชน และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบข้อเท็จจริงและเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง จึงขอให้กระทรวงพาณิชย์เร่งรัดดำเนินการแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่โฆษกของกระทรวง เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลให้เป็นไปตามนโยบายมติคณะรัฐมนตรี ดังกล่าวโดยด่วน

2. กระทรวงพาณิชย์ควรพิจารณาเชิญนักวิชาการและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีความรู้ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกเข้าร่วมการชี้แจงด้วย

วันที่ 12 พฤศจิกายน 2555 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการจัดตั้งกลไกความร่วมมือด้าน ตลาดข้าวอาเซียน และการจัดตั้งเขตพิเศษการค้าข้าวอาเซียน (Rice Trade Zone)

1. เห็นชอบตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ ดังนี้

1.1 แนวทางการจัดตั้งกลไกความร่วมมือตลาดข้าวอาเซียน (ในส่วนของ ประเทศผู้ผลิตและผู้ส่งออกสำคัญ 5 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา สปป.ลาว พม่า เวียดนาม และไทย) โดยจะมีการจัดประชุมใน 3 ระดับ ได้แก่

1.1.1 การประชุมในระดับรัฐมนตรี (ASEAN Rice Cooperation Ministerial Meeting) เป็นการประชุมเพื่อกำหนดนโยบายด้านความร่วมมือข้าวของ อาเซียน รวมทั้งให้ความเห็นชอบและอนุมัติแผนปฏิบัติการและกลยุทธ์การตลาดตามที่คณะกรรมการความร่วมมือข้าวอาเซียนเสนอ

1.1.2 การประชุมคณะกรรมการความร่วมมือด้านข้าวอาเซียน (ASEAN Rice Cooperation Committee-ARCC) เป็นการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลสถานการณ์ข้าว ของประเทศผู้ส่งออกข้าว 5 ประเทศในภูมิภาค กำหนดแผนและยุทธศาสตร์ข้าวร่วมกัน พิจารณาและ นำเสนอผลการดำเนินการของสมาพันธ์โรงสีและผู้ค้าข้าวอาเซียนต่อที่ประชุมระดับรัฐมนตรีของภูมิภาค

1.1.3 การประชุมของสมาพันธ์โรงสีและผู้ค้าข้าวอาเซียน (ASEAN Rice Miller and Trader Federation to the Ministerial Meeting) เป็นการประชุมเพื่อ แลกเปลี่ยนข้อมูลสถานการณ์ข้าวเน้นด้านการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการผลิตและการค้าข้าว รวมทั้ง นำเสนอข้อมูลสรุปการประชุมให้คณะกรรมการความร่วมมือข้าวอาเซียน

1.2 ให้กระทรวงพาณิชย์จัดตั้งคณะทำงานศึกษาแนวทางการจัดตั้งเขต พิเศษการค้าข้าวอาเซียน (Rice Trade Zone : RTZ) เพื่อศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแนวทาง ข้อเสนอ และ มาตรการเพื่อจัดตั้งเขตพิเศษการค้าข้าวอาเซียน โดยในเบื้องต้นการศึกษาแนวทางดังกล่าวจะกำหนด ขอบเขตการศึกษาให้ครอบคลุมถึงประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ตำแหน่งพื้นที่ที่เหมาะสม ระบบกลไกการควบคุม ข้อกฎหมาย กระบวนการจัดตั้ง และบุคลากร เป็นต้น

2. ให้กระทรวงพาณิชย์รับความเห็นของกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวง อุตสาหกรรม และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เกี่ยวกับแนวทางการ จัดตั้งกลไกความร่วมมือตลาดข้าวอาเซียนในรูปแบบของการประชุมในระดับรัฐมนตรี อาจต้องเปิดโอกาสให้ ประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นที่เหลือเข้าร่วมด้วยได้ และตามกฎหมายอาเซียน การจัดตั้งองค์การระดับรัฐมนตรี

ของอาเซียนเฉพาะสาขาจะต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสุดยอดอาเซียน การให้ความสำคัญกับการศึกษาและวิเคราะห์แนวทางการจัดตั้งกลไกให้ครอบคลุมถึงการบูรณาการห่วงโซ่การพัฒนาตลาดข้าว โดยเฉพาะการให้ความสำคัญประเด็นการรักษาและพัฒนาคุณภาพข้าวไทย การศึกษาแนวทางการจัดตั้งเขตพิเศษการค้าข้าวอาเซียนควรครอบคลุมการศึกษาในเชิงลึกในประเด็นเรื่องผลกระทบทางบวกและทางลบ ต่อภาคการเกษตร ภาคการค้า และภาคอุตสาหกรรมต่อเนื่องของประเทศจากการจัดตั้งเขตพิเศษการค้าข้าวดังกล่าว และแนวทางในการรองรับผลกระทบในอนาคต นอกจากนี้ การจัดตั้งกลไกการประชุมความร่วมมือตลาดข้าวอาเซียนควรครอบคลุมกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตและกลุ่มอุตสาหกรรมแปรรูปซึ่งเป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เพื่อให้กลไกการหารือมีความครอบคลุมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อภาคเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เนื่องจากสินค้าข้าวเป็นสินค้าเกษตรที่มีความอ่อนไหวและได้รับผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบจากการกำหนดนโยบายของรัฐบาล โดยเฉพาะมาตรการในการควบคุมให้ประเทศสมาชิกดำเนินการตามข้อตกลงต่างๆ ไปพิจารณาดำเนินการด้วย

วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2556 ได้มีประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องการกำหนดเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยวิเคราะห์ความเหมาะสมของที่ดิน คุณสมบัติของดิน (Land Suitability) ร่วมกับการต้องการธาตุอาหารของพืชแต่ละชนิด (Crop Requirement) ตามสภาพที่มีการเพาะปลูกพืช (Land Use) ร่วมกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ อาทิ เขตป่าไม้ตามกฎหมาย เขตพื้นที่โครงการชลประทาน ฯลฯ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- ข้าว 76 จังหวัด 809 อำเภอ 5,880 ตำบล
- มันสำปะหลัง 49 จังหวัด 448 อำเภอ 2,113 ตำบล
- ยางพารา 60 จังหวัด 403 อำเภอ 1,703 ตำบล
- ปาล์มน้ำมัน 26 จังหวัด 185 อำเภอ 856 ตำบล
- อ้อยโรงงาน 49 จังหวัด 401 อำเภอ 2,105 ตำบล
- ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 43 จังหวัด 268 อำเภอ 1,175 ตำบล

(กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2556: 1-2)

วันที่ 31 มีนาคม 2556 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 3 (ฝ่ายเศรษฐกิจ) ในการประชุมครั้งที่ 8/2556 เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2556 ตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายกิตติรัตน์ ณ ระนอง) ประธานกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 3 (ฝ่ายเศรษฐกิจ) เสนอ ดังนี้

1. อนุมัติกรอบวงเงินของโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 ครั้งที่ 2 ในวงเงิน 105,000 ล้านบาท โดยมีแหล่งเงินจากวงเงินที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2555 (เรื่อง รายงานผลการดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวเปลือกประจำปี ปีการผลิต 2554/55 และพิจารณาปริมาณและวงเงินโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56) ที่อนุมัติให้ดำเนินโครงการรับจำนำ

ข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2555/56 ที่ยังคงเหลืออยู่ และเงินที่ได้จากการระบายข้าวของโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ตั้งแต่ปีการผลิต 2554/55 เป็นต้นไป เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนสำหรับดำเนินโครงการรับจำนำข้าว

2. สำหรับการดำเนินงานตามกรอบ ชนิด ราคา ปริมาณ ระยะเวลา วิธีการรับจำนำ หลักเกณฑ์ เงื่อนไขโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 ครั้งที่ 2 ให้เป็นไปตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ และให้รายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไป เมื่อมีการรับรองผลการประชุมแล้ว

วันที่ 10 มิถุนายน 2556 คณะรัฐมนตรีมีมติ ดังนี้

1. อนุมัติตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 3 (ฝ่ายเศรษฐกิจ) ในการประชุมครั้งที่ 13/2556 เมื่อวันศุกร์ที่ 7 มิถุนายน 2556 ที่เห็นควรเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณามติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2556 (เรื่อง วงเงินรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 ครั้งที่ 2) ให้ครอบคลุมข้อเสนอดังเดิมของกระทรวงพาณิชย์ เพื่อให้การบริหารเงินในการดำเนินโครงการมีประสิทธิภาพตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายกิตติรัตน์ ณ ระนอง) ประธานกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 3 (ฝ่ายเศรษฐกิจ) เสนอ ดังนี้

1.1 กรณีมีความจำเป็นให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สรรองจ่ายไปก่อนระหว่างรอเงินจากการระบายผลิตผล หรือเงินจากแหล่งอื่นๆ โดยให้กระทรวงพาณิชย์ตกลงกับ ธ.ก.ส. เป็นคราวๆ ไป โดย ธ.ก.ส. จะได้รับอัตราดอกเบี้ยต้นทุนเงินและค่าบริหารโครงการในอัตราเดิมตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2555 (เรื่อง รายงานผลการดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 และพิจารณาปริมาณและวงเงินโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56) ทั้งนี้ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2556 กระทรวงพาณิชย์ต้องดำเนินการให้มีการใช้เงินในกรอบวงเงินหมุนเวียนของโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2554/55 และ 2555/56 ไม่เกินจำนวน 500,000 ล้านบาท โดยเป็นเงินทุนของ ธ.ก.ส. จำนวน 90,000 ล้านบาท และเงินกู้ที่กระทรวงการคลังจัดหาให้ จำนวน 410,000 ล้านบาท

1.2 เงินที่ได้จากการระบายผลิตผลทางการเกษตรตั้งแต่ปีการผลิต 2554/55 เป็นต้นไป ให้นำไปชำระคืน ธ.ก.ส. จำนวน 90,000 ล้านบาท ให้เสร็จสิ้นก่อน แล้วจึงชำระคืนเงินกู้สถาบันการเงินที่กระทรวงการคลังจัดหาและค้ำประกันที่ครบกำหนดในปีงบประมาณ 2556 โดยเงินทุนของ ธ.ก.ส. จำนวน 90,000 ล้านบาท ที่ได้รับชำระคืน สามารถนำมาใช้หมุนเวียนสำหรับการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 ได้ด้วย

1.3 ให้กระทรวงการคลังรับภาระชำระคืนต้นเงิน ดอกเบี้ย จากการกู้ยืมเงินค่าใช้จ่ายต่างๆ และผลขาดทุนที่เกิดขึ้นทั้งหมดของการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 ทั้งในส่วนที่กระทรวงการคลังจัดหาให้ ใช้ และส่วนที่ใช้เงินทุนของ ธ.ก.ส.

1.4 ในกรณีที่กรอบปริมาณการรับจำนำภายใต้โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 ครั้งที่ 1 เกินกว่ากรอบที่คณะรัฐมนตรีได้เคยอนุมัติไว้ ให้กระทรวงพาณิชย์เสนอขอขยายกรอบปริมาณและกรอบวงเงินในการดำเนินโครงการดังกล่าวต่อคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ เพื่อพิจารณาและเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไป ทั้งนี้ การขยายกรอบปริมาณและกรอบวงเงินดังกล่าวเมื่อรวมกับประมาณการกรอบ

ปริมาณและกรอบวงเงินของโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 ครั้งที่ 2 ต้องไม่เกินกรอบปริมาณและกรอบวงเงินของโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 ที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติไว้

1.5 ให้ ธ.ก.ส. แยกการดำเนินงานโครงการออกจากการดำเนินงานปกติ เป็นบัญชีธุรกรรมนโยบายรัฐ (Public Service Account : PSA) และบันทึกเป็นภาระผูกพันนอกงบประมาณ เพื่อทราบผลกระทบการดำเนินโครงการและขอชดเชยความสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้น นอกจากนั้น ให้ ธ.ก.ส. ไม่ต้องรวมผลการดำเนินโครงการจากเงินทุนที่ได้จากการกู้ยืมจากสถาบันการเงินต่างๆ เป็นสินทรัพย์เสี่ยง (Capital Adequacy Ratio : CAR) ที่ใช้ในการคำนวณสัดส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงตามที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยเงินกองทุนของ ธ.ก.ส.

1.6 ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกระทรวงพาณิชย์วางระบบการกำกับติดตามการดำเนินงานของโครงการรับจำนำข้าวเปลือกในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรและองค์การคลังสินค้าดำเนินการและควบคุมการออกใบประทวนอย่างรัดกุม รวมทั้งให้ ธ.ก.ส. ตรวจสอบปริมาณและคุณภาพสินค้าให้เป็นไปตามใบประทวนที่ได้รับ

2. อนุมัติตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2556 ที่ให้รวมปริมาณรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2556 ที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติไปแล้ว ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2555 จำนวน 15 ล้านตัน และที่อนุมัติครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2556 จำนวน 7 ล้านตัน เข้าด้วยกัน รวมเป็นจำนวน 22 ล้านตัน

วันที่ 10 มิถุนายน 2556 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลดังนี้

1. รับทราบตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เสนอว่า กระทรวงพาณิชย์ได้ดำเนินการชี้แจงข้อมูลข้อเท็จจริงต่อประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2556 โดยเปิดเวทีชี้แจงข้อมูลข้อเท็จจริงต่อประชาชนที่จังหวัดพิษณุโลกเกี่ยวกับการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล ซึ่งมีผู้เกี่ยวข้องทั้งเกษตรกร ผู้ประกอบการ และประชาชนที่สนใจเข้าร่วมรับฟังมากกว่า 1,600 คน และที่ประชุมส่วนใหญ่เห็นว่าโครงการดังกล่าวมีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างมากต่อเกษตรกรและระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ รวมทั้งพร้อมที่จะสนับสนุนให้รัฐบาลดำเนินโครงการดังกล่าวต่อไป อย่างไรก็ตาม โดยที่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกมีที่มาจากหลายหน่วยงาน จึงควรมีกลไกในการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องชัดเจน และเป็นระบบ ส่วนการดำเนินโครงการก็ยังคงเป็นไปตามขั้นตอนและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งระเบียบหลักเกณฑ์ มติคณะรัฐมนตรี และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2. ให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายวรเทพ รัตนกร) รวบรวมข้อมูลข้อเสนอแนะของส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกตามนโยบายรัฐบาลเพื่อรวบรวมเสนอต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป ทั้งนี้ ให้หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง

มหาดไทย เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ รวมทั้งหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนการดำเนินการดังกล่าวด้วย

วันที่ 19 มิถุนายน 2556 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องการปรับโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 ดังนี้

1. รับทราบผลการประชุมคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กขช.) ครั้งที่ 5/2556 วันที่ 18 มิถุนายน 2556 เกี่ยวกับการปรับราคารับจำนำข้าวเปลือกเจ้า 100% จากราคาตันละ 15,000 บาท เป็นราคาตันละ 12,000 บาท และข้าวเปลือกชนิดอื่น ๆ ปรับลด 20% จากราคาที่กำหนดไว้เดิม โดยมีระยะเวลาเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 30 มิถุนายน 2556 จนถึงวันที่ 15 กันยายน 2556 ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีมีความเห็นว่าการปรับราคารับจำนำข้าวเปลือกในครั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามกลไกการตลาดโลกและอัตราแลกเปลี่ยนที่มีความผันผวนตามสภาวะเศรษฐกิจ และในกรณีที่ราคาตลาดโลกมีการปรับตัวสูงขึ้น คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติก็ควรที่จะได้มีการพิจารณาทบทวนการปรับเพิ่มราคาและเงื่อนไขการรับจำนำข้าวเปลือกให้สอดคล้องกับราคาตลาดโลกด้วย

2. รับทราบผลการประชุม กขช. ครั้งที่ 5/2556 วันที่ 18 มิถุนายน 2556 เกี่ยวกับวงเงินรับจำนำข้าวเปลือกของเกษตรกรแต่ละครัวเรือน จากเดิมที่ไม่จำกัดวงเงิน เป็น ไม่เกิน ครัวเรือนละ 500,000 บาท โดยให้เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 20 มิถุนายน 2556 เป็นต้นไป

3. การดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวเปลือกตามที่ กขช. ได้เห็นชอบและเสนอ คณะรัฐมนตรีเพื่อทราบในครั้งนี้ ยังคงอยู่ในกรอบของการรวมปริมาณการรับจำนำข้าวเปลือกและกรอบวงเงินในการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2556 (เรื่อง โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 ครั้งที่ 2) โดย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2556 โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ต้องอยู่ในกรอบวงเงิน 500,000 ล้านบาท

4. รับทราบตามที่เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาชี้แจงว่า ตามนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภามีทั้งนโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก และนโยบายที่จะดำเนินการใน 4 ปี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกร ซึ่งการรับจำนำข้าวเปลือกในราคาที่กำหนดได้ดำเนินการแล้ว ส่วนข้อเสนอของ กขช. ที่มีการดูแลรายได้เกษตรกรให้ยังคงมีกำไรที่เหมาะสม โดยสอดคล้องกับวินัยการเงินการคลัง และรัฐบาลได้มีมาตรการอื่นในการยกระดับรายได้และเพิ่มคุณภาพชีวิตให้แก่เกษตรกร เช่น การจัด Zoning ภาคการเกษตร เพื่อกำหนดพื้นที่ในการผลิตพืชผลทางการเกษตรให้เหมาะสมและส่งเสริมการวิจัยพันธุ์ข้าวเพื่อพัฒนาคุณภาพของข้าว รวมทั้งการวิจัยเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลผลิตและผลิตภัณฑ์ที่มาจากข้าวให้สูงขึ้นในระยะยาว จึงเป็นการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลครบถ้วนแล้ว ทั้งนี้ ให้รองนายกรัฐมนตรี (นายกิตติรัตน์ ณ ระนอง) ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปกำหนดมาตรการยกระดับราคาสินค้าเกษตรและพืชพลังงาน โดยให้คำนึงถึงนโยบายเกี่ยวกับการเงินการคลังของประเทศด้วย

5. เพื่อให้การดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และเป็นธรรมต่อเกษตรกร ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับกระทรวงพาณิชย์และกระทรวงมหาดไทยจัดทำแผนปฏิบัติการในการ

ตรวจสอบการดำเนินการโครงการตั้งแต่ขั้นตอนการขึ้นทะเบียน การตรวจสอบคุณภาพข้าว ตลอดจนการเก็บรักษาและระบายข้าวทุกขั้นตอน เพื่อกำหนดแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามโดยเคร่งครัดต่อไป

วันที่ 2 กรกฎาคม 2556 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบและเห็นชอบตามที่รองนายกรัฐมนตรี

(นายกิตติรัตน์ ณ ระนอง) และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติเสนอ ดังนี้

1. รับทราบราคา ปริมาณ วงเงินการรับจำนำข้าวเปลือกของเกษตรกรและระยะเวลาการรับจำนำโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 ตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ 6/2556 เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2556 ทั้งนี้ โดยยังคงอยู่ในกรอบรวมของปริมาณการรับจำนำข้าวเปลือกและกรอบวงเงินในการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2556 (เรื่อง โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 ครั้งที่ 2) โดย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2556 โครงการรับจำนำข้าวเปลือกต้องอยู่ในกรอบวงเงิน 500,000 ล้านบาท

2. เห็นชอบมาตรการการป้องกันการทุจริตโครงการรับจำนำข้าวที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานต่างๆ และมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ 6/2556 เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2556 และให้รายงานผลการดำเนินการต่อคณะรัฐมนตรีภายในระยะเวลาที่กำหนด

3. เห็นชอบแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการเพาะปลูกข้าวเพื่อลดต้นทุนการผลิตข้าวและเพิ่มรายได้ให้แก่ชาวนา (zoning) ตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ 6/2556 เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2556 ทั้งนี้ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับไปประสานงานกับกระทรวงอุตสาหกรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการจัดหาพื้นที่เพาะปลูกพืชพลังงานทดแทน เช่น อ้อย ปาล์มน้ำมัน และหญ้าเนเปียร์ (napier) เป็นต้น ให้แก่เกษตรกรที่ประสงค์จะปรับเปลี่ยนการเพาะปลูกเพื่อเพิ่มรายได้ของตนเอง และให้กระทรวงพลังงานเร่งรัดการดำเนินการเพื่อให้มีการจัดตั้งสถานประกอบการเพื่อรองรับผลผลิตจากพืชพลังงานทดแทนดังกล่าวโดยเร็วต่อไป

วันที่ 20 สิงหาคม 2556 คณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องโครงการประกันภัยข้าวนปี ปีการผลิต 2556

1. เห็นชอบตามที่กระทรวงการคลังเสนอ ดังนี้

1.1 เห็นชอบการดำเนินโครงการประกันภัยข้าวนปี ปีการผลิต 2556 โดยแบ่งพื้นที่รับประกันภัยออกเป็น 5 พื้นที่ ตามระดับความเสี่ยง ได้แก่ พื้นที่เสี่ยงต่ำที่สุด พื้นที่เสี่ยงต่ำมาก พื้นที่เสี่ยงต่ำ พื้นที่เสี่ยงปานกลาง และพื้นที่เสี่ยงสูง โดยอนุมัติวงเงินงบประมาณ จำนวน 494,906,221.50 บาท เพื่อให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) นำไปดำเนินโครงการฯ

1.2 ให้ ธ.ก.ส. ทดรองจ่ายสำรองจ่ายเงินอุดหนุนค่าเบี้ยประกันภัยแทนรัฐบาล และเบิกเงินชดเชยตามจำนวนที่จ่ายจริงพร้อมด้วยอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 6 เดือน ประเภทบุคคลธรรมดาของ 4 ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ (FDR)+1% ในปีงบประมาณถัดไป

1.3 ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร ประสานงานกับ ธ.ก.ส. และกระทรวงมหาดไทย โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ดำเนินการ

เชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับระบบการรับประกันภัยและการจ่ายค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนความชัดเจนในการประกาศภัยของผู้ว่าราชการจังหวัดในพื้นที่ประสบภัย ทั้งนี้ เพื่อความถูกต้องและรวดเร็วในขั้นตอนการขอเอาประกันภัยและการจ่ายค่าสินไหมทดแทนแก่เกษตรกร

2. ให้ ธ.ก.ส. เสนอขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อชดเชยค่าเบี้ยประกันภัยที่ได้สำรองจ่ายตามรายจ่ายที่เกิดขึ้นจริงต่อไป ตามความเห็นของสำนักงานงบประมาณ ทั้งนี้ให้กระทรวงการคลังรับความเห็นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์และรายละเอียดในการแบ่งพื้นที่ตามความเสี่ยงระดับต่างๆ ให้ชัดเจน การกำหนดพื้นที่เป้าหมายที่จะเข้าร่วมโครงการในแต่ละระดับความเสี่ยงของพื้นที่ให้มากขึ้น การกำหนดอัตราเบี้ยประกันภัยให้เป็นธรรม การกำหนดอัตราค่าสินไหมทดแทนให้แตกต่างและสอดคล้องกับอัตราการจ่ายเบี้ยประกันภัยและมูลค่าความเสียหายเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร การกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานเรื่องการประกันภัยข้าวให้ชัดเจน มีความต่อเนื่องและยั่งยืน อาทิ การกำหนดมาตรการจูงใจให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการประกันภัย การเข้าร่วมโครงการของผู้รับประกันภัย การกำหนดอัตราเบี้ยประกันภัย การกำหนดอัตราค่าสินไหมทดแทน และแนวทางในการลดภาระงบประมาณของรัฐบาลในการอุดหนุนเบี้ยประกันภัยในระยะยาว รวมถึงการประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้เกษตรกรได้ทราบข้อมูลโครงการอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ ให้ ธ.ก.ส. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เป็นต้น ร่วมมือกันในการเร่งประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญของโครงการฯ และพิจารณาขยายขอบเขตการรับประกันให้ครอบคลุมพืชเศรษฐกิจหลักอื่นๆ ด้วย อาทิ มันสำปะหลัง อ้อย ยางพารา และปาล์มน้ำมัน รวมทั้งพิจารณาทบทวนการให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบภัยพิบัติ โดยให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในระบบประกันภัยพืชผลทางการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรมีความรับผิดชอบในการวางแผนการผลิตที่เหมาะสม และการให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับประกันภัยเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายด้านงบประมาณของรัฐบาลในระยะยาว ไปพิจารณาดำเนินการด้วย

เอกสารอ้างอิง

1. บริบูรณ์ สัมฤทธิ์. 2547. *สุวรรณภูมิแหล่งกำเนิดข้าวปลูกเอเชีย*. ในบันทึกเครือข่ายพืชปลูกพื้นเมืองไทย ฉบับที่ 3.
2. นิพนธ์ พัวพงศกร และจิตรกร จารุพงษ์. 2554. *โครงการศึกษามาตรการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือกเพื่อป้องกันการทุจริต การแสวงหาคำตอบแทนส่วนเกินทางเศรษฐศาสตร์การเมืองของโครงการรับจำนำข้าวเปลือก*. ผลงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. โรงพิมพ์สยามคัลเลอร์พริ้น จำกัด.
3. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2540. *รวมคำแถลงนโยบายรัฐบาลตั้งแต่คณะแรกจนถึงคณะปัจจุบัน*. ฝ่ายบริการคั่นคว่ำ หอสมุดรัฐสภา.
4. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2556. *สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2555*. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
5. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2557. *ข้อมูลพื้นฐานเศรษฐกิจการเกษตร ปี 2556*. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. นนทบุรี.
6. Gorman, C.F. 1969. Hoabinthian: A Pebble Tool Complex with Early Plant Association in Southeast Asia. Science 163: 671-673.
7. Ingram, J. C. 1971. *Economic Change in Thailand 1850-1970*. Stanford University Press California.

มติคณะรัฐมนตรี

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
1	23 กรกฎาคม 2489	กรรมการอำนวยการจัดหาข้าวส่งให้สหประชาชาติ
2	25 สิงหาคม 2489	กรรมการอำนวยการจัดหาข้าวส่งให้สหประชาชาติ
3	2 กรกฎาคม 2490	เงินเพิ่มพิเศษที่ได้รับจากการขายข้าวให้สหประชาชาติตันละ 4 ปอนด์
4	4 มิถุนายน 2501	การพิจารณาจัดสรรเงินยืมซื้อพันธุ์ข้าวปลูกเพิ่มเติม
5	3 มิถุนายน 2502	รายงานพฤติการณ์ของสหกรณ์ขายข้าวและพืชผล เชียงใหม่ จำกัดสินใช้
6	10 มิถุนายน 2502	ภาวะการค้าข้าวของโลกในปี 2502
7	23 กันยายน 2502	ราคาข้าวในบางจังหวัดสูงขึ้นผิดปกติ
8	5 มกราคม 2503	รายงานความเสียหายของการทำนาเนื่องจากอุทกภัยและการช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูก
9	15 มีนาคม 2503	นโยบายข้าวญี่ปุ่น
10	22 มีนาคม 2503	การแก้ไขราคาข้าวเปลือกให้สูงขึ้นเพื่อช่วยเหลือชาวนา

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
11	5 เมษายน 2503	การเจรจาขายข้าวกับประเทศญี่ปุ่น
12	20 พฤษภาคม 2503	การเจรจาขายข้าวให้อินเดีย
13	3 มิถุนายน 2503	การขายข้าวให้สาธารณรัฐอินโดนีเซีย
14	8 มิถุนายน 2503	การเจรจาขายข้าวให้อินเดีย
15	12 กรกฎาคม 2503	การเปลี่ยนสภาพหนี้สินค้าข้าวเป็นเงินฝาก
16	19 กรกฎาคม 2503	งบประมาณค่าใช้จ่ายในการซื้อพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนา
17	26 กรกฎาคม 2503	ข้อเสนอและเงื่อนไขของอินเดียในการขายข้าวไทย
18	23 สิงหาคม 2503	สถานการณ์การค้าข้าวและโครงการค้าข้าวของพม่า
19	30 สิงหาคม 2503	การเจรจาเกี่ยวกับการขายข้าวของสหรัฐอเมริกา
20	4 ตุลาคม 2503	บริษัทพืชกลีกรรรม จำกัด ขอความช่วยเหลือ
21	4 ตุลาคม 2503	สถิติการผลิตข้าวทั่วโลกปีนี้จะสูงสุด
22	11 ตุลาคม 2503	ประเทศลาวขอซื้อข้าวและการลักลอบนำสินค้าไปเวียงจันทน์
23	18 ตุลาคม 2503	ประเทศลาวขอซื้อข้าวและการลักลอบนำสินค้าไปเวียงจันทน์
24	25 ตุลาคม 2503	ประเทศลาวขอซื้อข้าว
25	8 สิงหาคม 2504	การลักลอบนำข้าวออกทางด่านสะเดา
26	12 กันยายน 2504	การหารือกับพม่าเกี่ยวกับการค้าข้าว
27	12 กันยายน 2504	การส่งเสริมสินค้าออก
28	1 พฤษภาคม 2505	สถานเอกอัครราชทูตโซเวียตขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับการส่งมอบข้าว
29	22 พฤษภาคม 2505	การปิดอากรแสตมป์สำหรับค่าพรีเมียมข้าว
30	14 สิงหาคม 2505	ปริมาณข้าวและสินค้าสำคัญส่งออก
31	28 สิงหาคม 2505	การประชุมคณะกรรมการเรื่องข้าวระหว่างประเทศ ครั้งที่ 8 และประชุม WORKING PARTY เรื่องเกษตรวิศวกรรมในการผลิตข้าว ครั้งที่ 2
32	27 พฤศจิกายน 2505	การลักลอบนำข้าวออกทางภาคใต้
33	2 มกราคม 2506	การกำหนด INTERNATIONAL RICE YEAR เพื่อส่งเสริมการจำหน่ายข้าว
34	15 มกราคม 2506	การประชุมทางกรรมพันธุ์ของข้าวและไซโตรเจนเนติกระหว่างประเทศ
35	19 กุมภาพันธ์ 2506	การขายข้าวให้แก่ต่างประเทศ
36	26 กุมภาพันธ์ 2506	รายได้จากการจำหน่ายข้าว
37	18 มีนาคม 2506	ขออนุมัติจำหน่ายหนี้ค่าข้าวสารรัฐกลันตันและตรังกานู
38	2 เมษายน 2506	การขายข้าวให้รัฐบาลลาว
39	9 เมษายน 2506	ขออนุมัติจ่ายเงินค่าข้าวสำรองจ่ายโดยตรงเป็นค่าก่อสร้างอาคารศาลาไทยในงานแสดงสินค้านิวยอร์กเวิลแฟร์ พ.ศ. 2507-2508
40	4 มิถุนายน 2506	กระทรวงเกษตรพม่าขอซื้อพันธุ์ข้าวลอยน้ำ
41	25 มิถุนายน 2506	การสำรองข้าว
42	30 กรกฎาคม 2506	ประมาณผลผลิตข้าวปีทำนา พ.ศ.2505 และการประเมินข้าวเหลือใช้ ในปี 2506
43	14 ตุลาคม 2506	โครงการช่วยเหลือชาวนาที่นาเสียหายในปี 2506
44	5 พฤศจิกายน 2506	การจัดปีข้าวสากล

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
45	19 กุมภาพันธ์ 2507	สถาบันวิจัยเรื่องข้าวระหว่างประเทศเชิญให้ส่งนักวิชาการไปร่วมประชุมวิชาการเรื่องโภชนาการของข้าว และเอฟ.เอ.โอ. เชิญให้ส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการวิชาการเรื่องข้าวระหว่างประเทศ ครั้งที่ 10 ณ ประเทศฟิลิปปินส์
46	28 เมษายน 2507	การส่งเสริมการทำนาปีละ 2 ครั้ง
47	16 มิถุนายน 2507	กลุ่มชาวนาจังหวัดเชียงใหม่กู้เงินสินเชื่อการเกษตร
48	16 มิถุนายน 2507	นโยบายตั้งโรงสีข้าว
49	30 มิถุนายน 2507	ดอกเบี้ยสำหรับหนี้สินค่าข้าว
50	30 มิถุนายน 2507	การทดลองทำนาสาธิตแปลงใหญ่
51	21 กรกฎาคม 2507	การส่งเสริมการทำนาปีละ 2 ครั้ง
52	1 กันยายน 2507	พรีเมียมปลายข้าว
53	1 กันยายน 2507	กลุ่มชาวนาจังหวัดเชียงใหม่กู้เงินสินเชื่อการเกษตร
54	14 กันยายน 2507	ระเบียบเงินช่วยเหลือผู้ส่งออกข้าวไทยในต่างประเทศ
55	22 กันยายน 2507	การส่งมอบข้าวรัฐบาล
56	29 กันยายน 2507	(1) รายงานการประชุมเรื่องข้าว ของคณะกรรมการที่ปรึกษาในด้านเศรษฐกิจของข้าวและการประชุมร่วมระหว่างคณะกรรมการที่ปรึกษาในด้านเศรษฐกิจของข้าวกับกลุ่มสมาชิกประเทศของ เอฟ.เอ.โอ. เกี่ยวกับข้าวและธัญพืชอื่นๆ และการประชุมคณะกรรมการกลุ่มธัญพืชของ เอฟ.เอ.โอ. (2)การจัดปีข้าวสากลในปี 2509
57	13 ตุลาคม 2507	การส่งมอบข้าวรัฐบาล
58	13 ตุลาคม 2507	อุปสรรคเกี่ยวกับงบประมาณการส่งเสริมทำนาปีละ 2 ครั้ง
59	10 พฤศจิกายน 2507	การดำเนินงานตามโครงการสำรองข้าวในกรุงเทพฯ
60	1 ธันวาคม 2507	การช่วยเหลือชาวนา
61	22 ธันวาคม 2507	ข้าวกระยาทิพย์
62	12 มกราคม 2508	เบี้ยประชุมกรรมการส่งเสริมทำนาปีละ 2 ครั้ง
63	17 กุมภาพันธ์ 2508	ลดพรีเมียมข้าวมึ่งบรรจุกล่องกระดาศ
64	17 กุมภาพันธ์ 2508	ขออนุมัติให้ทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศประชุมคณะวิจัยการบำรุงพันธุ์ข้าวโดยใช้รังสีปรมาณูในประเทศไทย
65	17 กุมภาพันธ์ 2508	การช่วยเหลือชาวนา
66	23 กุมภาพันธ์ 2508	การจัดปีข้าวสากล
67	27 กรกฎาคม 2508	การสูบน้ำช่วยเหลือต้นฤดูการทำนา ปี 2508
68	17 สิงหาคม 2508	ระเบียบเงินช่วยเหลือผู้ส่งออกข้าวไทยในต่างประเทศ
69	17 สิงหาคม 2508	การขายข้าวให้แอฟริกา
70	24 สิงหาคม 2508	การค้าข้าวในจังหวัดภาคใต้
71	31 สิงหาคม 2508	การช่วยเหลือชาวนา
72	21 กันยายน 2508	การช่วยเหลือชาวนา
73	5 ตุลาคม 2508	ข้าวราคาสูง

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
74	9 พฤศจิกายน 2508	การลดค่าพรีเมียมข้าวกระยาทิพย์
75	7 ธันวาคม 2508	การช่วยเหลือชาวนา
76	28 ธันวาคม 2508	การช่วยเหลือชาวนา (โครงการพยุรราคาข้าวระยะเร่งรัด)
77	4 มกราคม 2509	พยุรราคาข้าวฤดูใหม่ปี2508/2509
78	15 กุมภาพันธ์ 2509	โครงการสินเชื่อการเกษตรเพื่อช่วยเหลือชาวนาระยะยาว
79	15 กุมภาพันธ์ 2509	การขายข้าวให้อินเดีย
80	22 กุมภาพันธ์ 2509	การขายข้าวให้รัฐบาลต่างประเทศด้วยเงินผ่อน
81	12 เมษายน 2509	การให้ข้าวช่วยเหลือแก่ลาว
82	19 เมษายน 2509	การควบคุมข้าวในจังหวัดภาคใต้
83	26 เมษายน 2509	ขออนุมัติเงินซื้อพันธู์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาและขอรับนโยบายการให้ความช่วยเหลือ
84	5 กรกฎาคม 2509	เงินซื้อพันธู์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาและนโยบายการให้ความช่วยเหลือ
85	20 กันยายน 2509	ขออนุมัติใช้เงินค่าใช้จ่ายซื้อพันธู์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาเบิกจ่ายรายการอื่นเพื่อช่วยเหลือราษฎรที่ประสบอุทกภัยในด้านอาชีพเกษตรกรรมภายหลังน้ำลด
86	4 ตุลาคม 2509	การพยุรราคาข้าวเปลือกฤดูใหม่
87	18 ตุลาคม 2509	การพยุรราคาข้าวเปลือกฤดูใหม่
88	25 ตุลาคม 2509	ขออนุมัติเงินซื้อพันธู์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาในจังหวัดที่ประสบอุทกภัย
89	22 พฤศจิกายน 2509	การศึกษาต้นทุนการผลิตข้าว
90	13 ธันวาคม 2509	การจำหน่ายปลายข้าวให้แก่อินโดนีเซียและลังกา
91	27 ธันวาคม 2509	การสำรองข้าวไว้บริโภคและการพยุรราคาข้าวเปลือกเหนียว
92	3 มกราคม 2510	นโยบายการค้าข้าว
93	16 มกราคม 2510	นโยบายการค้าข้าว
94	31 มกราคม 2510	การซื้อพันธู์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาเพิ่มเติมให้จังหวัดสกลนคร
95	7 กุมภาพันธ์ 2510	รัฐบาลลาวขอรับบริจาคพันธู์ข้าวเป็นของขวัญ
96	7 กุมภาพันธ์ 2510	โครงการช่วยเหลือชาวนาปี 2510
97	7 กุมภาพันธ์ 2510	การส่งเสริมการทำนาปีละ 2 ครั้ง
98	7 กุมภาพันธ์ 2510	การขายข้าวให้ญี่ปุ่น
99	21 กุมภาพันธ์ 2510	จังหวัดภาคใต้ที่ประสบอุทกภัยขอความช่วยเหลือพันธู์ข้าวปลูกในการทำนา
100	10 มีนาคม 2510	การให้สัมภาษณ์หรือให้ข่าวเกี่ยวกับสาเหตุข้าวแพง
101	10 มีนาคม 2510	ผลการประชุมคณะเจ้าหน้าที่พิจารณาจัดสรรข้าวส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศครั้งที่ 3/2510
102	10 มีนาคม 2510	การแจ้งปริมาณและสถานที่เก็บข้าว
103	21 มีนาคม 2510	ราคาข้าวสาร
104	21 มีนาคม 2510	การประชุมพิจารณานโยบายการค้าข้าว
105	11 เมษายน 2510	ฟิลิปปินส์ขอซื้อข้าวเพิ่มเติมอีก 1 แสนตัน
106	25 เมษายน 2510	องค์การกุศลอังกฤษขอซื้อพันธู์ข้าวไปช่วยเหลือลาว

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
107	9 พฤษภาคม 2510	ฟิลิปปินส์ขอซื้อข้าวเพิ่มเติม 1 แสนตัน
108	9 พฤษภาคม 2510	การดำเนินการซื้อพันธุ์ข้าวเหนียวมอบให้เป็นของขวัญแก่รัฐบาลลาว
109	30 พฤษภาคม 2510	รัฐบาลลาวขอซื้อพันธุ์ข้าว 52 ตัน
110	30 พฤษภาคม 2510	การส่งเสริมการทำนาปีละ 2 ครั้ง
111	30 พฤษภาคม 2510	ผลการส่งเสริมการทำนาปีละ 2 ครั้ง ประจำปี 2509
112	7 มิถุนายน 2510	ผลของการสำรวจปริมาณข้าว
113	22 สิงหาคม 2510	การขายข้าวให้อินโดนีเซียและอินเดียเพิ่มเติม
114	29 สิงหาคม 2510	ข้าวฟิลิปปินส์
115	6 กันยายน 2510	การป้องกันปราบปรามการลักลอบนำข้าวออกนอกราชอาณาจักร
116	6 กันยายน 2510	ข้าวบริโกคมีราคาสูง
117	6 กันยายน 2510	การผ่อนผันให้ส่งปลายข้าวสีออกได้โดยไม่จำกัดปริมาณ
118	12 กันยายน 2510	การอนุญาตให้ตั้งโรงสีข้าวขนาดเล็ก
119	12 กันยายน 2510	ราษฎรภาคใต้เดือดร้อน เนื่องจากข้าวสารแพง
120	12 กันยายน 2510	สหพันธ์มาเลเซียทาบทามขอซื้อข้าวไทย ในปี 2511
121	13 กันยายน 2510	การอนุญาตให้ตั้งโรงสีข้าวขนาดเล็ก
122	26 กันยายน 2510	ระเบียบการให้เงินช่วยเหลือผู้ส่งออกข้าวไทยในตลาดประจำ
123	24 ตุลาคม 2510	สถานการณ์ข้าวปัจจุบันในอินโดนีเซีย
124	24 ตุลาคม 2510	ภาวะราคาข้าวสารในภาคใต้สูง
125	24 ตุลาคม 2510	สถานการณ์ข้าวในฟิลิปปินส์และสิงคโปร์
126	27 กุมภาพันธ์ 2511	การช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูกในฤดูการทำนาปี 2511
127	5 มีนาคม 2511	โครงการช่วยเหลือชาวนา ปี 2511 (เฉพาะด้านเพิ่มผลผลิต)
128	5 เมษายน 2511	การช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูกในฤดูทำนาปี 2511
129	30 กรกฎาคม 2511	ให้สถาบันชานาจัดซื้อเครื่องพ่นยาปราบศัตรูพืชตามโครงการช่วยเหลือชาวนา
130	30 กรกฎาคม 2511	การสำรวจความต้องการของชาวนากับการตรวจสอบและประเมินผลตามโครงการช่วยเหลือชาวนา
131	13 ธันวาคม 2511	การพุงราคาข้าวเปลือกฤดูใหม่ ปี 2511/2512
132	28 มกราคม 2512	โครงการช่วยเหลือการทำนาในจังหวัดภาคใต้เพื่อเพิ่มผลผลิต
133	9 เมษายน 2512	การช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูกปี 2512
134	9 เมษายน 2512	โครงการช่วยเหลือชาวนาปี 2512 เฉพาะด้านเพิ่มผลผลิต
135	22 เมษายน 2512	การช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูกปี 2512
136	10 มิถุนายน 2512	การส่งเสริมการทำนาปีละ 2 ครั้ง และการส่งเสริมการปลูกข้าวสาลี
137	1 กรกฎาคม 2512	อนุมัติในหลักการให้ความช่วยเหลือชาวนาที่ทำนาได้รับความเสียหายในต้นฤดูการทำนาปี 2512
138	19 สิงหาคม 2512	คณะกรรมการพิจารณานโยบายการค้าข้าว
139	25 ธันวาคม 2512	การพุงราคาข้าวฤดูใหม่ ปี 2512/2513
140	10 มีนาคม 2513	การขอพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาที่ประสบภัยธรรมชาติ

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
141	10 มีนาคม 2513	การประชุมเพื่อพิจารณานโยบายและการควบคุมการค้าข้าว
142	28 เมษายน 2513	การรับซื้อข้าวเปลือกเพื่อพุงราคาของคณะกรรมการสำรองข้าว
143	28 เมษายน 2513	โครงการเพิ่มผลผลิตข้าวและฝ้าย
144	4 พฤษภาคม 2513	โครงการช่วยเหลือชาวนาในการพุงราคาข้าวเปลือก
145	12 พฤษภาคม 2513	โครงการช่วยเหลือชาวนาปี 2513
146	18 พฤษภาคม 2513	ขอรับโอนทรัพย์สินเงินทุนหมุนเวียนควายเหล็กไว้ในราชการของกรมการข้าว
147	2 มิถุนายน 2513	การขอพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือชาวนาที่ประสบภัยธรรมชาติ
148	2 มิถุนายน 2513	รายงานผลการปฏิบัติงานโครงการเพิ่มผลผลิตข้าวภาคใต้
149	19 มิถุนายน 2513	โครงการเพิ่มผลผลิตข้าว
150	4 สิงหาคม 2513	ขอให้ปราบปรามโรคใบสีส้มในนาข้าว
151	6 ตุลาคม 2513	ขอรับนโยบายเกี่ยวกับโรงสีข้าว
152	27 ตุลาคม 2513	การประชุมคณะกรรมการพิจารณานโยบายและควบคุมการค้าข้าว
153	18 พฤษภาคม 2514	การช่วยเหลือประเทศลาว
154	18 พฤษภาคม 2514	การเจรจาขายข้าวเงินเชื่อให้แก่ประเทศฟิลิปปินส์
155	25 พฤษภาคม 2514	การซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืชโดยแลกเปลี่ยนกับข้าว
156	25 พฤษภาคม 2514	โครงการฉางข้าวของสหกรณ์
157	7 มิถุนายน 2514	ข้อเสนอแนะให้แก่ไขข้าวเปลือกราคาถูก น้ำมันราคาแพง
158	13 กรกฎาคม 2514	ปริมาณข้าวส่งออกนอกราชอาณาจักร ประจำเดือนพฤษภาคม 2514
159	27 กรกฎาคม 2514	รัฐบาลเขมรประสงค์ขอความช่วยเหลือเรื่องข้าวจากประเทศไทย
160	2 สิงหาคม 2514	บริษัทสงเคราะห์เพื่อนร่วมรบเวียดนาม จำกัด ขอส่งรำข้าวเหนียวออก
161	2 สิงหาคม 2514	ร่างพระราชบัญญัติกู้เงินเพื่อซื้อข้าวจำหน่ายด้วยเงินเชื่อ พ.ศ.
162	10 สิงหาคม 2514	การเจรจาขายข้าวเงินเชื่อให้แก่ประเทศฟิลิปปินส์ งวดที่ 2
163	17 สิงหาคม 2514	ร่างพระราชบัญญัติ กู้เงินสำหรับซื้อข้าวเพื่อขายให้รัฐบาลต่างประเทศ พ.ศ.
164	31 สิงหาคม 2514	ญี่ปุ่นขายข้าวให้อินโดนีเซีย
165	31 สิงหาคม 2514	สหรัฐฯ ขายข้าวให้อินโดนีเซีย
166	11 มกราคม 2515	ระเบียบการช่วยเหลือเรื่องพันธุ์ข้าวปลูก
167	13 มกราคม 2515	นโยบายพุงราคาข้าวเปลือกปี 2515
168	27 มกราคม 2515	การชำระภาษีการค้าข้าว
169	27 มกราคม 2515	เจ้าหน้าที่มาเลเซียจับกุมข้าวสารไทย
170	23 มีนาคม 2515	ระเบียบการช่วยเหลือพันธุ์ข้าวปลูก
171	13 กรกฎาคม 2515	ขออนุมัติเงินช่วยเหลือเกษตรกรปี 2515 ช่วยเหลือเป็นพันธุ์ข้าวปลูกแก่เกษตรกรที่ประสบภัยธรรมชาติ
172	28 กันยายน 2515	การส่งเสริมการทำนาครั้งที่ 2 เพื่อเพิ่มปริมาณข้าว
173	7 ธันวาคม 2515	การส่งเสริมการทำนาครั้งที่ 2 เพื่อเพิ่มปริมาณข้าว
174	14 ธันวาคม 2515	การดำเนินงานโครงการเพิ่มผลผลิตข้าวภาคใต้

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
175	14 ธันวาคม 2515	รายงานการประชุมคณะกรรมการป้องกันภาวะการขาดแคลนข้าว
176	10 มกราคม 2516	สถานการณ์ข้าวในปี 2516
177	30 มกราคม 2516	แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณานโยบายและควบคุมการค้าข้าว
178	30 มกราคม 2516	แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินงานตามนโยบายการช่วยเหลือเกษตรกร
179	10 กรกฎาคม 2516	รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรลาวขอซื้อและขออนุญาตนำพันธุ์ข้าวปลูกออกไปยังราชอาณาจักรลาว
180	17 กรกฎาคม 2516	รัฐบาลฟิลิปปินส์ขอซื้อข้าวไทย (จำนวน 1 แสนตัน)
181	24 กรกฎาคม 2516	รายงานผลจากการควบคุมราคาข้าว และข้อแก้ไข
182	7 สิงหาคม 2516	รัฐบาลลาวขอซื้อข้าวจากไทย
183	14 สิงหาคม 2516	สาส์นจากนายกรัฐมนตรีลาวขอซื้อข้าวจากไทย
184	14 สิงหาคม 2516	การส่งข้าวไปจำหน่ายให้แก่ประเทศกลุ่มอาเซียน
185	21 สิงหาคม 2516	ภาวะการค้าข้าวภายหลังการควบคุมราคาข้าว
186	21 สิงหาคม 2516	บังคลาเทศเสนอขายกระดาษหนังสือพิมพ์เพื่อแลกกับข้าวไทย
187	4 กันยายน 2516	รัฐบาลบรูไนขอซื้อข้าว 100% ชั้น 2
188	11 กันยายน 2516	รัฐบาลเขมรทบทวนขอซื้อข้าวเพิ่มเติมจากรัฐบาลไทย
189	11 กันยายน 2516	การรักษาตลาดข้าวประจำของไทย (ในฮ่องกงและสิงคโปร์)
190	18 กันยายน 2516	การรักษาตลาดข้าวประจำของไทย
191	18 กันยายน 2516	รัฐบาลศรีลังกาขอซื้อข้าวไทย
192	18 กันยายน 2516	การกำหนดสูตรเพื่อใช้ในการคำนวณค่าพรีเมียมข้าว
193	25 กันยายน 2516	ข้าวบริจาคนำไปแจกโครงการอาหารโลก
194	13 พฤศจิกายน 2516	การขายข้าวเหนียวให้ยูเอสแอล
195	20 พฤศจิกายน 2516	การจำหน่ายข้าวและซีเมนต์แก่คูเวตและซาอุดีอาระเบีย
196	26 กุมภาพันธ์ 2517	การทำนาครั้งที่ 2
197	5 มีนาคม 2517	การทำนาครั้งที่ 2
198	12 มีนาคม 2517	การแก้ไขปัญหาค่าข้าวสารมีราคาแพง
199	12 มีนาคม 2517	การเจรจาข้าว-น้ำมัน กับซาอุดีอาระเบีย
200	12 มีนาคม 2517	สาธารณรัฐศรีลังกาขอซื้อข้าวและน้ำตาลทราย
201	19 มีนาคม 2517	การแก้ไขปัญหาลูกเรือเกี่ยวกับการจำหน่ายข้าวสารราคาถูก
202	26 มีนาคม 2517	แถลงการณ์แก้ไขปัญหาราคาข้าว
203	11 มิถุนายน 2517	รัฐบาลลาวอนุญาตให้พ่อค้าส่งข้าวไปจำหน่ายต่างประเทศ
204	25 มิถุนายน 2517	เก็บพรีเมียมข้าว
205	24 กันยายน 2517	ขออนุมัติกำหนดประเภทผลผลิตผลเกษตรกรรมที่ผู้ส่งออกต้องเสียค่าธรรมเนียมการส่งออกและขออนุมัติกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการส่งออกกระเปาะการเก็บและวิธีการชำระค่าธรรมเนียมการส่งออกซึ่งข้าวผลิตภัณฑ์ข้าว และน้ำตาลทราย
206	29 ตุลาคม 2517	การพยุงราคาข้าวและการปรับปรุงมาตรการข้าวส่งออกต่างประเทศ

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
207	24 ธันวาคม 2517	กลุ่มเกษตรกรขออนุญาตส่งข้าวออกนอกประเทศ
208	30 ธันวาคม 2517	นโยบายโรงสีข้าว
209	14 มกราคม 2518	นโยบายโรงสีข้าว
210	27 พฤษภาคม 2518	การให้ความช่วยเหลือต่อลาว
211	8 กรกฎาคม 2518	กระทู้ถามที่ 147 เรื่อง การช่วยเหลือเกษตรกรในการทำนาสองครั้ง
212	22 กรกฎาคม 2518	ร่างพระราชบัญญัติป้องกันการค้ากำไรเกินควร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2518 และร่างพระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันข้าว (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2518
213	29 กรกฎาคม 2518	ราคาข้าวเปลือกตกต่ำ (การพยุงราคาข้าวเปลือกฯ ปี 2518 และการประกันราคาข้าว)
214	5 สิงหาคม 2518	กระทู้ถามที่ 148 เรื่อง ขาวนาขาดแคลนข้าวปลูก
215	28 ตุลาคม 2518	ร่างพระราชบัญญัติป้องกันการค้ากำไรเกินควร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2518 และร่างพระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันข้าว (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2518
216	11 พฤศจิกายน 2518	การดำเนินการสำหรับการซื้อขายข้าว และน้ำมัน กับสาธารณรัฐประชาชนจีน
217	11 พฤศจิกายน 2518	ขอให้พิจารณาเรื่องการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบภัยธรรมชาติ
218	18 พฤศจิกายน 2518	การประกันราคาข้าวเปลือก
219	25 พฤศจิกายน 2518	แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารนโยบายประกันราคาข้าว
220	30 ธันวาคม 2518	ขออนุมัติรับหลักการการขออนุมัติให้กระทรวงพาณิชย์รับซื้อข้าวสาร
221	6 มกราคม 2519	การเจรจากับผู้แทนฝ่ายสหภาพแรงงานเกี่ยวกับการประกันราคาข้าวเปลือกและการกำหนดราคาขายข้าวสาร
222	19 มกราคม 2519	การดำเนินการประกันราคาข้าวเปลือก
223	20 มกราคม 2519	การซื้อข้าวในราคาประกันของทางราชการ
224	27 มกราคม 2519	การประกันราคาข้าวเปลือกตามนโยบายของรัฐบาล
225	27 มกราคม 2519	การขายข้าวในรูปรัฐบาลต่อรัฐบาล
226	27 มกราคม 2519	การจัดซื้อข้าวเพื่อจำหน่ายบริโภคภายใน
227	3 กุมภาพันธ์ 2519	การประกันราคาข้าวเปลือกตามนโยบายรัฐบาล
228	10 กุมภาพันธ์ 2519	การประกันราคาข้าวเปลือกตามนโยบายรัฐบาล
229	10 กุมภาพันธ์ 2519	การขายข้าวเปลือกเหนียว
230	10 กุมภาพันธ์ 2519	การดำเนินการจัดซื้อข้าวเปลือกและข้าวสาร
231	17 กุมภาพันธ์ 2519	การขายข้าวในรูปรัฐบาลต่อรัฐบาล
232	17 กุมภาพันธ์ 2519	การประกันราคาข้าวเปลือกตามนโยบายของรัฐบาล
233	2 มีนาคม 2519	การรับชำระหนี้เป็นข้าวเปลือกในราคาประกัน
234	23 มีนาคม 2519	การดำเนินการรับซื้อข้าวเปลือกในราคาประกันขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรและชุมนุมสหกรณ์
235	30 มีนาคม 2519	การระบายและการกำหนดราคาข้าวสารตามโครงการประกันราคาข้าว
236	30 มีนาคม 2519	การดำเนินงานตามโครงการประกันราคาข้าว
237	30 มีนาคม 2519	ขออนุมัติขายข้าวให้องค์การคลังสินค้า
238	27 เมษายน 2519	การจำหน่ายข้าวสารราคาถูก

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
239	4 พฤษภาคม 2519	ปัญหาเรื่องข้าว
240	11 พฤษภาคม 2519	การจำหน่ายข้าวสารราคาถูก
241	25 พฤษภาคม 2519	การเปิดพรมแดนด้านมุกดาหาร และการอนุญาตให้ส่งข้าวเปลือกเหนียวออกนอก ราชอาณาจักร
242	25 พฤษภาคม 2519	การแก้ไขปัญหาค้าว
243	8 มิถุนายน 2519	การแก้ไขปัญหาค้าว
244	22 มิถุนายน 2519	การอนุญาตให้ส่งข้าวเปลือกเหนียวไปขายยังประเทศลาว
245	6 กรกฎาคม 2519	การอนุญาตให้ส่งข้าวเปลือกนาปรังออกไปต่างประเทศ
246	6 กรกฎาคม 2519	ขออนุมัติส่งคณะผู้แทนไปเจรจาขายข้าวให้กับประเทศอินโดนีเซีย
247	6 กรกฎาคม 2519	การแก้ไขปัญหาค้าว
248	13 กรกฎาคม 2519	การส่งข้าวไปบริจาคช่วยเหลืออินโดนีเซีย
249	20 กรกฎาคม 2519	การจำหน่ายข้าวที่ซื้อประกันราคาตามคำสั่งศูนย์จัดการเกี่ยวกับการค้าข้าว
250	27 กรกฎาคม 2519	การส่งข้าวเปลือกเจ้าไปจำหน่ายในต่างประเทศ
251	14 กันยายน 2519	ต้นทุนข้าวสารชนิด 5%
252	8 ธันวาคม 2519	นโยบายข้าว
253	20 เมษายน 2520	การรับซื้อข้าวเปลือกเพื่อชำระหนี้ค่าปุ๋ย
254	7 มีนาคม 2521	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้สหกรณ์ใช้เป็นทุนหมุนเวียนรวบรวม ข้าวและผลิตผลอื่น
255	6 มิถุนายน 2521	นโยบายโรงสีข้าว
256	18 กรกฎาคม 2521	ภาวะข้าวแพงและความขาดแคลนข้าวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
257	20 กุมภาพันธ์ 2522	ผลการดำเนินงานพุงราคาข้าวเปลือกปี 2521/2522
258	6 มีนาคม 2522	ผลการดำเนินงานพุงราคาข้าวเปลือกปี 2521/2522
259	13 มีนาคม 2522	ผลการดำเนินงานพุงราคาข้าวเปลือก ปี 2521/2522
260	20 มีนาคม 2522	ผลการดำเนินงานพุงราคาข้าวเปลือกปี 2521/2522
261	5 มิถุนายน 2522	การพุงข้าวเปลือกนาปรังปี 2522
262	4 กันยายน 2522	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้คณะกรรมการสำรองข้าว กระทรวงพาณิชย์ยึดตามโครงการสำรองข้าว
263	9 ตุลาคม 2522	แผนพุงราคาข้าวเปลือกสำหรับฤดูการผลิตข้าวนปี 2522/2523
264	16 มกราคม 2523	ผลการปฏิบัติงานการพุงราคาข้าวเปลือกตามนโยบายของรัฐบาล
265	22 มกราคม 2523	การพุงราคาข้าวเปลือกตามนโยบายของรัฐบาล
266	5 กุมภาพันธ์ 2523	การพุงราคาข้าวเปลือกตามนโยบายของรัฐบาล
267	26 กุมภาพันธ์ 2523	การพุงราคาข้าวเปลือกตามนโยบายของรัฐบาล
268	5 สิงหาคม 2523	การขายพันธุ์ข้าวเปลือกเพื่อส่งไปช่วยเหลือประชาชนในกัมพูชา
269	20 มกราคม 2524	การเปลี่ยนพันธุ์ข้าวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคอื่นๆ
270	20 มกราคม 2524	เงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินการประมูลซื้อข้าวสาร 4.5 ล้านกระสอบ
271	10 กุมภาพันธ์ 2524	เงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินการประมูลซื้อข้าวสาร

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
272	24 มีนาคม 2524	ข้าวเปลือกในจังหวัดภาคใต้
273	24 มีนาคม 2524	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้กับโครงการเปลี่ยนพันธุ์ข้าวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้และภาคอื่นๆ ปี 2524/25
274	24 มีนาคม 2524	โครงการส่งเสริมการทำนาหว่านน้ำตามแผนใหม่ปี 2524
275	2 มิถุนายน 2524	การขายพันธุ์ข้าวเปลือกเพื่อส่งไปช่วยเหลือประชาชนกัมพูชา
276	6 สิงหาคม 2524	เกษตรกรร้องเรียนข้าวเปลือกนาปรังขายไม่ได้
277	15 กันยายน 2524	การกำหนดราคาข้าวเปลือกฤดูการผลิตปี 2524/2525
278	27 ตุลาคม 2524	การชดเชยผลขาดทุนการสร้างมูลภัณฑ์กันชนข้าวสาร
279	27 ตุลาคม 2524	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ยืมเพื่อดำเนินการแทรกแซงราคาข้าวเปลือกประจำปี 2524/2525
280	3 พฤศจิกายน 2524	สาธารณรัฐแรมเบียขอความช่วยเหลือ
281	17 พฤศจิกายน 2524	แผนการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือกปี 2524/2525
282	29 มิถุนายน 2525	ญัตติเรื่องความเดือนร้อนของเกษตรกรเกี่ยวกับการขายข้าวเปลือกไม่ได้ราคาประกัน
283	3 สิงหาคม 2525	ขออนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรยืมเงินที่ได้จากการจำหน่ายข้าวสารสำหรับรับซื้อข้าวเปลือกแทรกแซงตลาดเพื่อรักษาระดับราคาในฤดูการผลิตปี 2525
284	23 พฤศจิกายน 2525	แผนแทรกแซงตลาดเพื่อยกระดับราคาข้าวเปลือก สำหรับฤดูการผลิตข้าวนาปี 2525/2526
285	30 พฤศจิกายน 2525	นโยบายข้าวฤดูการผลิตปี 2525/2526
286	4 มกราคม 2526	แผนแทรกแซงตลาดเพื่อยกระดับราคาข้าวเปลือกสำหรับฤดูการผลิตข้าวนาปี 2525/2526 ของกรมส่งเสริมสหกรณ์
287	15 กุมภาพันธ์ 2526	การปฏิบัติตามระเบียบพัสดุในการรับซื้อข้าวสารฤดูการผลิตปี 2525/2526
288	22 กุมภาพันธ์ 2526	การจัดหาเงินซื้อข้าวเปลือกให้แก่องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร
289	31 พฤษภาคม 2526	ขออนุมัติใช้จ่ายเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรและขอขยายเวลารับซื้อข้าวเปลือกแทรกแซงตลาดตามนโยบายรัฐบาล
290	19 กรกฎาคม 2526	ขออนุมัติใช้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรที่เหลือตามโครงการเปลี่ยนพันธุ์ข้าวเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินงานต่อไปในระยะขยายเวลา
291	16 สิงหาคม 2526	ให้ผู้ประกอบกิจการโรงสีข้าวมีเครื่องตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือกและเครื่องวัดความชื้นข้าวเปลือก
292	29 สิงหาคม 2526	การกำหนดราคารับซื้อข้าวเปลือกคุณภาพต่ำกว่า 25 เปอร์เซนต์ ในฤดูการผลิตปี 2526/2527
293	27 ธันวาคม 2526	โครงการแทรกแซงและรักษาระดับราคาข้าวสาร
294	10 มกราคม 2527	นโยบายข้าว
295	11 ธันวาคม 2527	นโยบายข้าวฤดูการผลิต 2527/2528
296	18 ธันวาคม 2527	มาตรการเสริมนโยบายข้าวฤดูการผลิตปี 2527/2528

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
297	8 มกราคม 2528	การรับจำนำข้าวเปลือก
298	29 มกราคม 2528	ผลการดำเนินงานตามมาตรการเสริมนโยบายข้าว ปี 2527 - 2528
299	19 กุมภาพันธ์ 2528	ผลการดำเนินงานเกี่ยวกับนโยบายข้าวฤดูการผลิตปี 2527/2528
300	26 มีนาคม 2528	สถาบันเกษตรกรขอความสนับสนุนในการจัดสัมมนาปัญหาข้าว
301	7 พฤษภาคม 2528	นโยบายข้าวฤดูการผลิต 2528/2529
302	2 กรกฎาคม 2528	ขออนุมัติเงินเพื่อแทรกแซงการรับซื้อข้าวเปลือกนาปรัง
303	6 สิงหาคม 2528	สิทธิพิเศษเกี่ยวกับการจัดซื้อข้าวสารและเครื่องบริโภคของส่วนราชการ
304	24 กันยายน 2528	นโยบายข้าวปี 2528/2529
305	22 ตุลาคม 2528	โครงการยกระดับราคาข้าวเปลือกฤดูการผลิตปี 2528/2529
306	18 ธันวาคม 2528	มาตรการเสริมนโยบายข้าว ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
307	3 มกราคม 2529	โครงการเชื่อมโยงสินเชื่อเพื่อการผลิตและบริการตลาดข้าวของสหกรณ์ปีการผลิต 2528/29
308	7 มกราคม 2529	มาตรการเสริมนโยบายข้าวประจำปี 2528/2529 ของกระทรวงมหาดไทย
309	14 มกราคม 2529	โครงการยกระดับราคาข้าวเปลือกนาปีฤดูการผลิตปี 2528/29
310	21 มกราคม 2529	ขอปรับปรุงมาตรการส่งข้าวออกนอกราชอาณาจักร
311	28 มกราคม 2529	การขายข้าวรัฐบาลต่อรัฐบาลให้จีน
312	4 กุมภาพันธ์ 2529	มาตรการเสริมนโยบายข้าวประจำปี 2528/29 ของกระทรวงมหาดไทย
313	4 กุมภาพันธ์ 2529	การจัดสรรข้าวรัฐบาลให้ผู้ส่งออกต่างประเทศ
314	11 กุมภาพันธ์ 2529	การปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมการส่งออกข้าว
315	18 มีนาคม 2529	โครงการเชื่อมโยงสินเชื่อเพื่อการผลิตและบริการตลาดข้าวของสหกรณ์
316	18 มีนาคม 2529	การจ่ายเงินชดเชยดอกเบี้ยให้โรงสี ตามโครงการยกระดับราคาข้าวเปลือกนาปี ฤดูการผลิตปี 2528/29
317	29 เมษายน 2529	แนวทางปรับปรุงระบบการผลิตข้าว
318	13 พฤษภาคม 2529	ตัวแทนชาวนาจังหวัดสุพรรณบุรีร้องเรียนข้าวเปลือกราคาตกต่ำ
319	17 มิถุนายน 2529	การบริจาคข้าวเพื่อช่วยเหลือหมู่เกาะโซโลมอน
320	1 กรกฎาคม 2529	การจำหน่ายปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในการทำนาปี 2529/2530
321	22 กรกฎาคม 2529	แผนเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิตข้าวเพื่อส่งออก
322	22 กรกฎาคม 2529	การซื้อข้าวเพื่อแก้ไขการประกาศลดราคาข้าวของสหรัฐอเมริกา และยกระดับราคาข้าวในประเทศ
323	4 พฤศจิกายน 2529	การบริจาคข้าวช่วยเหลือแคเมอรูน
324	11 พฤศจิกายน 2529	การแก้ไขปัญหาข้าวในส่วนของกระทรวงมหาดไทย
325	11 พฤศจิกายน 2529	ขยายวงเงินให้กระทรวงมหาดไทยแทรกแซงตลาดข้าวเปลือก
326	18 พฤศจิกายน 2529	มาตรการสนับสนุนการส่งข้าวออก
327	18 พฤศจิกายน 2529	มาตรการแก้ไขปัญหาราคาข้าวของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
328	25 พฤศจิกายน 2529	มาตรการแก้ไขปัญหาราคาข้าวของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
329	9 ธันวาคม 2529	ผลการดำเนินงานตามนโยบายและมาตรการข้าว

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
330	23 ธันวาคม 2529	โครงการรับจำนำข้าวเปลือกสำหรับฤดูการผลิตข้าวนาปี ประจำปีการผลิต 2529/2530 ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
331	30 ธันวาคม 2529	โครงการรับชำระหนี้ค่าปุ๋ยด้วยข้าวเปลือกและรับซื้อข้าวเปลือกฤดูการผลิตปี 2529/2530 ขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกร
332	3 มีนาคม 2530	กองทุนสงเคราะห์เกษตรกรขอให้ชำระหนี้คืนตามโครงการแทรกแซงและรักษาระดับราคาข้าว
333	12 พฤษภาคม 2530	การปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 ในภาคใต้
334	30 มิถุนายน 2530	ขอขยายเวลาโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรฤดูการผลิตข้าว ปี 2529/2530
335	7 กรกฎาคม 2530	การชำระหนี้เงินกู้ธนาคารพาณิชย์ตามโครงการแทรกแซงและรักษาระดับข้าวเปลือกขององค์การคลังสินค้า
336	17 พฤศจิกายน 2530	นโยบายและมาตรการข้าว ปีการผลิต 2530/2531
337	17 พฤศจิกายน 2530	การชำระหนี้เงินกู้ธนาคารพาณิชย์ตามโครงการแทรกแซงและรักษาระดับราคาข้าวเปลือก
338	8 ธันวาคม 2530	โครงการส่งเสริมการปลูกข้าวนาปรังและโครงการส่งเสริมการปลูกถั่วเหลืองเพื่อทดแทนข้าวนาปรัง ปี 2530/2531
339	2 กุมภาพันธ์ 2531	การช่วยเหลือราษฎรที่ปลูกข้าวนาปรัง
340	9 กุมภาพันธ์ 2531	การแก้ไขปัญหาหนี้สำหรับช่วยเหลือราษฎรที่ทำนาปรังนอกเป้าหมาย
341	24 พฤษภาคม 2531	โครงการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือกและข้าวสาร
342	15 พฤศจิกายน 2531	นโยบายและมาตรการข้าวฤดูการผลิตปี 2531/2532
343	13 ธันวาคม 2531	ขออนุมัติเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อข้าวเปลือกช่วยชาวนาในลักษณะเหมาจ่าย
344	27 ธันวาคม 2531	นโยบายและมาตรการข้าวฤดูการผลิตปี 2531/2532 เพิ่มเติม
345	30 พฤษภาคม 2532	กระทรวงพาณิชย์ขอรับการสนับสนุนให้หน่วยงานราชการซื้อข้าวสารในฤดูการผลิตปี 2531/2532 จากองค์การคลังสินค้าได้ โดยวิธีกรณีพิเศษ
346	27 ตุลาคม 2532	เงินทุนหมุนเวียนโครงการรับซื้อ และเร่งระบายข้าวส่งออกเพื่อยกระดับราคาข้าวเปลือกในฤดูการผลิตปี 2531/2532
347	14 พฤศจิกายน 2532	ปัญหาข้าวเปลือกราคาตกต่ำ
348	21 พฤศจิกายน 2532	โครงการตามนโยบายและมาตรการข้าวฤดูการผลิตปี 2532/2533
349	12 ธันวาคม 2532	เงินทุนหมุนเวียนโครงการรับซื้อและเร่งระบายข้าวส่งออกเพื่อยกระดับราคาข้าวเปลือก ในฤดูการผลิตปี 2531/2532
350	16 มกราคม 2533	ขอรับการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการนโยบายและมาตรการข้าว
351	23 มกราคม 2533	ขอเงินชดเชยการขาดทุนจากการดำเนินการแทรกแซงตลาดข้าวตามโครงการรับซื้อและเร่งระบายข้าวส่งออก เพื่อยกระดับราคาข้าวเปลือกในการผลิตปี 2531/2532 และปี 2532/2533

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
352	13 กุมภาพันธ์ 2533	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้กรมส่งเสริมการเกษตรเพื่อดำเนินการตามโครงการส่งเสริมการปลูกข้าวนาปรังปี 2532/2533
353	20 กุมภาพันธ์ 2533	ทบวณมติคณะรัฐมนตรีเมื่อ วันที่ 16 มกราคม 2533 เรื่องการขอรับสนับสนุนงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการนโยบายและมาตรการข้าวและขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อเพิ่มทุนหมุนเวียนในการดำเนินการแทรกแซงตลาดข้าวตามโครงการรับซื้อและเร่งระบายข้าวส่งออก
354	6 มีนาคม 2533	ขออนุมัติจัดสรรเงินจ่ายขาดจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เพื่อดำเนินการตามโครงการสำรวจข้อมูลการผลิตและการใช้ประโยชน์ข้าว
355	22 พฤษภาคม 2533	การขยายระยะเวลาการไถ่ถอนข้าวเปลือกฤดูการผลิตปี 2532/2533 และโครงการรับจำนำข้าวเปลือกฤดูการผลิตข้าวนาปรังปี 2533 ของ ธ.ก.ส.
356	22 พฤษภาคม 2533	ขออนุมัติเพิ่มวงเงิน 500 ล้านบาท และในหลักการดำเนินงานสำหรับโครงการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือก กระทรวงมหาดไทย ฤดูการผลิตปี 2532/2533
357	22 พฤษภาคม 2533	ขออนุมัติจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการนำเข้าและจำหน่ายปุ๋ยที่ได้รับความช่วยเหลือจากประเทศญี่ปุ่น ประจำปี 2531
358	29 พฤษภาคม 2533	ขออนุมัติขายข้าวรัฐบาลให้ผู้ซื้อในต่างประเทศที่เป็นเอกชนเพื่อเร่งระบายข้าวออก
359	5 มิถุนายน 2533	ขออนุมัติขายข้าวรัฐบาลให้ผู้ซื้อในต่างประเทศที่เป็นเอกชนเพื่อเร่งระบายข้าวออก
360	11 มิถุนายน 2533	ขอความเห็นชอบเพิ่มเติมมาตรการของ กนช. สำหรับโครงการรับซื้อข้าวเปลือกนาปรังปีการผลิต 2533 ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และโครงการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือกนาปรังปีการผลิต 2533 ของกระทรวงมหาดไทย
361	10 กรกฎาคม 2533	เพิ่มวงเงินโครงการเชื่อมโยงสินเชื่อเพื่อการผลิตและบริการตลาดข้าวของสหกรณ์
362	10 กรกฎาคม 2533	การใช้คลังสินค้าสนับสนุนมาตรการยกระดับราคาข้าวเปลือก
363	10 กรกฎาคม 2533	โครงการจัดหาพันธุ์ข้าวปลูกช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำนาปรังไม่ได้ผลปี 2533
364	14 สิงหาคม 2533	การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติจากการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล
365	14 สิงหาคม 2533	การบริจาคข้าวให้แก่เมอรูน
366	21 สิงหาคม 2533	การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยจากการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล
367	21 สิงหาคม 2533	การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติจากการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล
368	31 สิงหาคม 2533	การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยจากการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล
369	15 ตุลาคม 2533	การเสนอขายข้าวรัฐบาลรัสเซีย
370	30 ตุลาคม 2533	กนช. ขอขยายระยะเวลาการไถ่ถอนข้าวเปลือกนาปี ฤดูการผลิตปี 2532/2 และ การขอเลื่อนกำหนดการเบิกเงินและปิดบัญชีเงินกู้เบิกเงินเกินบัญชีธนาคาร
371	15 มกราคม 2534	การประชุมคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องข้าว
372	15 มกราคม 2534	การซื้อข้าวสารแทรกแซงตลาด

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
373	15 มกราคม 2534	การแก้ไขปัญหาาราคาข้าวเปลือกตกต่ำ
374	15 มกราคม 2534	ขอรับการสนับสนุนงบประมาณโครงการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือก
375	22 มกราคม 2534	การสนับสนุนงบประมาณโครงการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือกของกระทรวงมหาดไทย เพิ่มเติม
376	17 ธันวาคม 2534	ขออนุมัติคณะรัฐมนตรี หักค่าใช้จ่ายต่างๆ ตามโครงการรับซื้อข้าวเปลือกพยุ้งราคา ปี 2522/2523
377	11 กุมภาพันธ์ 2535	ขอความเห็นชอบการขายข้าวในรูปสินเชื่อให้กับบริษัท
378	12 มกราคม 2536	ขออนุมัติคณะรัฐมนตรีจัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อดำเนินการตามโครงการเชื่อมโยงสินเชื่อเพื่อการผลิตและบริการตลาดข้าวของสหกรณ์ ปีการผลิต 2535/36
379	12 มกราคม 2536	การแก้ไขปัญหาาราคาข้าวเปลือกตกต่ำ
380	9 กุมภาพันธ์ 2536	ขออนุมัติคณะรัฐมนตรีให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรขยายเวลาการชำระคืนเงินยืมโครงการเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรที่ยากจนโดยวิธีการทำไร่นาสวนผสมในเขตพื้นที่เร่งรัดพัฒนาชนบท
381	9 กุมภาพันธ์ 2536	รายงานสถานการณ์ข้าว
382	9 กุมภาพันธ์ 2536	สหพันธ์รัฐรัสเซียขอขยายเวลารับมอบข้าว
383	30 มีนาคม 2536	รายงานผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวางแผนแก้ไขปัญหาข้าวนาปรังฤดูการผลิต ปี 2536
384	27 เมษายน 2536	สหพันธ์รัฐรัสเซียขอขยายเวลารับมอบข้าว
385	11 พฤษภาคม 2536	แผนส่งเสริมการผลิตข้าว ปี 2537-2541
386	11 พฤษภาคม 2536	โครงการรับจำนำข้าวเปลือกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และการแทรกแซงราคาข้าวนาปรัง ฤดูการผลิต ปี 2536
387	18 พฤษภาคม 2536	สรุปผลการประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาาราคาข้าว เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2536
388	1 มิถุนายน 2536	การช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบปัญหาโรคไหม้คอรวงข้าวที่จังหวัดเชียงใหม่
389	8 มิถุนายน 2536	การแก้ไขปัญหาข้าวนาปรัง
390	8 มิถุนายน 2536	การจำหน่ายข้าวสารโครงการแทรกแซงข้าวนาปรังปี 2536
391	22 มิถุนายน 2536	โครงการระบายข้าวเปลือกนาปีที่ ธ.ก.ส. รับจำนำไว้สำหรับปีการผลิต 2535/2536
392	29 มิถุนายน 2536	การแทรกแซงราคาข้าวนาปรังฤดูการผลิต ปี 2536
393	29 มิถุนายน 2536	โครงการรับซื้อข้าวคุณภาพต่ำเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร
394	13 กรกฎาคม 2536	โครงการรับซื้อข้าวคุณภาพต่ำเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร
395	20 กรกฎาคม 2536	การขายข้าวเงินเชื่อให้รัฐบาลอิหร่าน
396	31 สิงหาคม 2536	การยกเลิกคณะกรรมการพิจารณาซื้อข้าวเข้าเก็บและเร่งระบายข้าวส่งออก
397	26 ตุลาคม 2536	ให้รัฐบาลใช้มาตรการช่วยเหลือชาวนาขายข้าวนาปรังให้ได้ตันละ 3,000 บาท
398	4 มกราคม 2537	การรายงานผลการดำเนินงาน ตามโครงการรับซื้อข้าวคุณภาพต่ำ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
399	18 มกราคม 2537	ขอผ่อนเวลาการชำระหนี้เงินกู้โครงการขายข้าวให้รัฐบาลรัสเซีย
400	8 มีนาคม 2537	การรายงานผลการดำเนินงาน ตามโครงการรับซื้อข้าวคุณภาพต่ำ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร
401	19 เมษายน 2537	ขออนุมัติเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมกลุ่มระหว่างรัฐบาลเรื่องข้าวครั้งที่ 37 ขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (เอฟ เอ โอ)
402	28 มิถุนายน 2537	ขอผ่อนเวลาการชำระหนี้เงินกู้โครงการขายข้าวให้รัฐบาลสหพันธรัฐรัสเซีย
403	5 กรกฎาคม 2537	การขออนุมัติกู้เงินเพื่อดำเนินการตามโครงการรับซื้อข้าวสารของ อดท.และ อคส. ฤดูกาลผลิตปี 2536/37
404	30 สิงหาคม 2537	การขอขอตีตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกสำหรับฤดูกาลผลิตข้าวนาปี ประจำปีการผลิต 2529/2530 ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
405	24 มกราคม 2538	การตอบรับค่าปริมาณสูงสุดของสารพิษตกค้างในข้าว (MRL) 5 ค่า
406	24 มกราคม 2538	การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรชาวนาที่ได้รับความเสียหายจากการระบาดของทำลายของโรคไหม้ระยะคอรวงข้าว ในฤดูกาลผลิตข้าวนาปี 2535/2536
407	7 กุมภาพันธ์ 2538	ขออนุมัติคณะรัฐมนตรีจัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้กรมส่งเสริมการเกษตรเพื่อดำเนินการตามโครงการเก็บข้าวเปลือกของกลุ่มเกษตรกร ปีการผลิต 2537/38 และให้กรมส่งเสริมสหกรณ์เพื่อดำเนินการตามโครงการเชื่อมโยงสินเชื่อฯ ปีการผลิต 2537/38
408	17 กันยายน 2539	ความตกลงระหว่างไทย - สหภาพยุโรป จากกรณีพิพาทเรื่องราคารำนำเข้าข้าว
409	12 พฤศจิกายน 2539	ขออนุมัติคณะรัฐมนตรีจัดสรรเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร
410	29 เมษายน 2540	ขออนุมัติคณะรัฐมนตรีจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร เพื่อดำเนินการตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการต่างๆ เพื่อรักษาระดับราคาข้าว
411	17 มิถุนายน 2540	ขออนุมัติคณะรัฐมนตรีให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ขยายเวลาการชำระหนี้เงินยืมกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ตามโครงการเชื่อมโยงสินเชื่อเพื่อการผลิตและบริกรตลาดข้าวของสหกรณ์
412	21 เมษายน 2541	การเตรียมการช่วยเหลือเกษตรกรสภาวะภัยแล้ง ปี พ.ศ. 2541
413	10 สิงหาคม 2542	การขายข้าวและยางพาราให้สาธารณรัฐประชาชนจีน
414	2 พฤษภาคม 2543	สถานการณ์การขายข้าวของเกษตรกร
415	24 ตุลาคม 2543	ขออนุมัติคณะรัฐมนตรีจัดสรรเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร
416	12 ธันวาคม 2543	โครงการรับจำนำผลผลิตทางการเกษตร
417	16 มกราคม 2544	ยืนยันการขออนุมัติตั้งงบกลางเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบอุทกภัย
418	23 มกราคม 2544	โครงการเงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างภาคเกษตร
419	30 ตุลาคม 2544	รายงานผลการดำเนินงานโครงการรับจำนำผลิตผลการเกษตร (ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2544)
420	20 พฤศจิกายน 2544	การพัฒนาพันธุ์ข้าวหอมมะลิของนักวิจัยอเมริกัน

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
421	8 มกราคม 2545	การแก้ไขปัญหาราคาพืชเกษตรตกต่ำ
422	12 กุมภาพันธ์ 2545	รายงานผลการดำเนินงานโครงการรับจำนำผลิตผลการเกษตร (ณ วันที่ 30 กันยายน 2544)
423	12 มีนาคม 2545	มาตรการแก้ไขปัญหาราคาข้าวนาปี ปี 2544/45
424	23 กรกฎาคม 2545	โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรังปี 2545
425	14 ตุลาคม 2546	ความร่วมมือระหว่างกรมวิชาการเกษตรและศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
426	23 มีนาคม 2547	รายงานการพิจารณาศึกษาปัญหาบังคับใช้กฎหมาย เรื่อง การส่งออกข้าว
427	31 สิงหาคม 2547	ยุทธศาสตร์ข้าวหอมของไทย
428	7 กันยายน 2547	แนวทางการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรรายกจนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)
429	26 ตุลาคม 2547	การดำเนินมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรฤดูกาลผลิต ปี 2548
430	23 พฤศจิกายน 2547	การรักษาคุณภาพข้าวหอมมะลิไทย
431	18 มกราคม 2548	ความคืบหน้าการดำเนินการบริจาคข้าวให้รัฐบาลต่างประเทศตามมติคณะกรรมการนโยบายข้าว (กนข.)
432	18 มกราคม 2548	การติดตามและแก้ไขปัญหาลอมปนข้าวหอมมะลิในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
433	25 มกราคม 2548	การจำหน่ายข้าวสารจำนวน 1.7 ล้านตันให้แก่ผู้ส่งออก
434	25 มกราคม 2548	การรักษาคุณภาพข้าวหอมมะลิ
435	28 มกราคม 2548	การปรับลดค่าธรรมเนียมพิเศษการส่งออกข้าวขาวภายใต้โควตาภาษีไปสหภาพยุโรป
436	8 กุมภาพันธ์ 2548	รายงานสถานการณ์การตลาดและการส่งออกข้าวไทยปี 2548
437	15 กุมภาพันธ์ 2548	รายงานผลการดำเนินมาตรการแทรกแซงราคาข้าวของรัฐบาล ปี 2547
438	22 กุมภาพันธ์ 2548	รายงานสถานการณ์การรับจำนำข้าวเปลือกและมันสำปะหลัง
439	1 มีนาคม 2548	การดำเนินงานของคณะกรรมการนโยบายข้าว (ครั้งที่ 7 - 9/2547 และ 1 - 2/2548)
440	1 มีนาคม 2548	ขอให้เร่งรัดและรายงานความคืบหน้าในการดำเนินคดีค้าข้าว
441	17 พฤษภาคม 2548	กรอบแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพข้าวหอมมะลิในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
442	14 มิถุนายน 2548	ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเรื่อง กระบวนการจำนำข้าว
443	6 กันยายน 2548	การแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการปนเปื้อนของสารแคดเมียมบริเวณลุ่มน้ำแม่ตาบ จังหวัดตาก
444	22 พฤศจิกายน 2548	การแก้ไขปัญหาข้าวค้างสต็อกหรือข้าวที่ถูกตรวจยึดเป็นของกลาง
445	4 กรกฎาคม 2549	แผนปรับโครงสร้างสินค้าข้าว
446	19 กันยายน 2549	การแก้ไขปัญหาหนี้ของกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร
447	12 ธันวาคม 2549	รายงานสถานการณ์ข้าว และผลการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2549/50

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
448	23 มกราคม 2550	สถานการณ์ข้าวและผลการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2549/2550
449	6 กุมภาพันธ์ 2550	รายงานสถานการณ์ข้าว และผลการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2549/50
450	20 มีนาคม 2550	ขออนุมัติให้ส่วนราชการ องค์การ หรือรัฐวิสาหกิจ ซื้อเมล็ดพันธุ์จากกรมการข้าวโดยวิธีกรณีพิเศษ
451	27 มีนาคม 2550	การแก้ไขปัญหาการส่งออกข้าวไปรัสเซีย
452	22 พฤษภาคม 2550	การสำรองข้าวในเอเชียตะวันออก
453	12 มิถุนายน 2550	การประเมินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกและมันสำปะหลัง ปี 2548/49 และ ปี 2549/50
454	9 ตุลาคม 2550	ขออนุมัติเงินงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2548 - 2549 และโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2547/48 2548/49
455	30 ตุลาคม 2550	การขยายระยะเวลาโครงการนำร่องเพื่อระบบการสำรองข้าวในเอเชียตะวันออก
456	6 พฤศจิกายน 2550	ยุทธศาสตร์ข้าวไทย
457	29 เมษายน 2551	การแก้ไขปัญหาข้าวเพื่อการบริโภค
458	13 พฤษภาคม 2551	การรักษาระดับราคาข้าว
459	3 มิถุนายน 2551	ชี้แจงข่าวกรณีการให้ชาวต่างชาติเข้ามาลงทุนเพื่อทำนาปลูกข้าวในประเทศไทย
460	10 มิถุนายน 2551	โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2551
461	8 กรกฎาคม 2551	การแก้ไขปัญหาหาคาข้าวเปลือกเหนียวตกต่ำ
462	26 สิงหาคม 2551	การแก้ไขปัญหาหาคาข้าวเปลือกเหนียวตกต่ำ
463	9 กันยายน 2551	โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2551/52
464	9 กันยายน 2551	ขออนุมัติปรับเปลี่ยนเป้าหมายปริมาณการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2551 และขยายระยะเวลาโครงการในพื้นที่ภาคใต้
465	16 กันยายน 2551	ขออนุมัติปรับเปลี่ยนเป้าหมายการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2551 ครั้งที่ 2
466	21 ตุลาคม 2551	การบริหารจัดการข้าวโครงการรับจำนำของรัฐบาล
467	21 ตุลาคม 2551	มาตรการข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2551/52
468	28 ตุลาคม 2551	กรอบและหลักเกณฑ์การรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2551/52
469	4 พฤศจิกายน 2551	การจัดหาเงินกู้เพื่อดำเนินโครงการรับจำนำข้าวและผลผลิตทางการเกษตร
470	19 พฤศจิกายน 2551	การจำนำข้าวเปลือกนาปีปีการผลิต 2551/52
471	27 พฤศจิกายน 2551	การแก้ไขปัญหาหาคาข้าวเปลือกเหนียวตกต่ำ
472	17 มีนาคม 2552	มาตรการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2552 และคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ
473	24 มีนาคม 2552	การกำกับดูแลและตรวจสอบโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล
474	6 พฤษภาคม 2552	การปรับเปลี่ยนเป้าหมายปริมาณรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2552 และการกำหนดวันข้าวและชาวนาแห่งชาติ
475	3 มิถุนายน 2552	แนวทางการประกันราคาและประกันภัยข้าวเปลือก

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
476	3 มิถุนายน 2552	ผลการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2552
477	9 มิถุนายน 2552	การปรับเปลี่ยนเป้าหมายปริมาณรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2552
478	21 กรกฎาคม 2552	การจำหน่ายข้าวสารโดยอิงกลไกตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย (AFET)
479	21 กรกฎาคม 2552	กรอบและแนวทางการดำเนินมาตรการข้าว ปี 2552/53
480	1 กันยายน 2552	แนวทางการดำเนินงานโครงการประกันราคาพืชผลทางการเกษตร
481	1 กันยายน 2552	การจำหน่ายสินค้าเกษตรโดยใช้กลไกตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า
482	1 กันยายน 2552	การจำหน่ายข้าวสารโดยอิงกลไกตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย (AFET)
483	1 กันยายน 2552	การแก้ไขปัญหาราคาข้าวเปลือกเหนียวนาปรัง ปี 2551
484	1 กันยายน 2552	การขยายเวลาโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2552
485	8 กันยายน 2552	การจัดสรรปริมาณข้าวโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2552
486	15 กันยายน 2552	ผลการจำหน่ายข้าวสารในสต็อกของรัฐบาลโดยใช้กลไกตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า ครั้งที่ 3/2552
487	15 กันยายน 2552	การดำเนินมาตรการข้าว ปี 2552/53 และเรื่อง การประกันราคาข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2552/53
488	22 กันยายน 2552	การดำเนินโครงการการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี ปีการผลิต 2552/53
489	22 กันยายน 2552	ผลผลิตต่อไร่ระดับจังหวัดของข้าวเปลือกนาปี จำแนกตามพันธุ์ในพื้นที่ในเขตและนอกเขตชลประทาน ปีเพาะปลูก 2552/53 และวิธีการปฏิบัติการขึ้นทะเบียนเกษตรกร
490	29 กันยายน 2552	ปัญหาการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว
491	20 ตุลาคม 2552	มาตรการรักษาเสถียรภาพราคาข้าวเปลือก ปี 2552/53
492	27 ตุลาคม 2552	ทบทวนผลผลิตต่อไร่ระดับจังหวัดของข้าวเปลือกนาปี จำแนกตามพันธุ์ในพื้นที่ในเขตและนอกเขตชลประทาน ปีเพาะปลูก 2552/53
493	3 พฤศจิกายน 2552	การกู้เงินสำหรับใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือกปี 2552/53
494	10 พฤศจิกายน 2552	การดำเนินงานโครงการรับฝากข้าวเปลือกในยุ้งฉางเกษตรกรเพื่อรอการจำหน่าย ปีการผลิต 2552/53
495	17 พฤศจิกายน 2552	ขอทบทวนมติคณะรัฐมนตรี เรื่องการกู้เงินสำหรับใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือก ปี 2552/53
496	17 พฤศจิกายน 2552	การติดตามการดำเนินโครงการการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวและมาตรการรักษาเสถียรภาพราคาข้าวเปลือก
497	24 พฤศจิกายน 2552	การกู้เงินสำหรับใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือกปี 2552/53
498	24 พฤศจิกายน 2552	ปัญหาการดำเนินโครงการการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี ปีการผลิต 2552/53

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
499	1 ธันวาคม 2552	การดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว (รอบที่ 1)
500	1 ธันวาคม 2552	ขอผ่อนผันการบรรทุกข้าวช่วงผลผลิตออกมา (1 ธันวาคม 2552 - 28 กุมภาพันธ์ 2553)
501	8 ธันวาคม 2552	ทบทวนผลผลิตต่อไร่ระดับจังหวัดของข้าวเปลือกนาปี จำแนกตามพันธุ์ในพื้นที่ในเขตและนอกเขตชลประทาน ปีเพาะปลูก 2552/53
502	22 ธันวาคม 2552	แก้ไขคู่มือการดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว (รอบที่ 1)
503	22 ธันวาคม 2552	การดำเนินการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2
504	22 ธันวาคม 2552	การรับซื้อข้าวเปลือกอายุสั้นตามโครงการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือกปี 2552/53
505	22 ธันวาคม 2552	การรับซื้อข้าวเปลือกตามโครงการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือก ปี 2552/53
506	29 ธันวาคม 2552	ความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกร วันที่ 25 ธันวาคม 2552
507	23 กุมภาพันธ์ 2553	ผลการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกร รอบที่ 1 และความก้าวหน้ารอบที่ 2
508	23 กุมภาพันธ์ 2553	แนวทางการแก้ไขปัญหาหาคาข้าวเปลือกตกต่ำและการขยายระยะเวลาดำเนินการมาตรการรักษาเสถียรภาพราคาข้าว
509	23 กุมภาพันธ์ 2553	ขออนุมัติดำเนินงานโครงการ การใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศเพื่อการติดตามและประเมินพื้นที่ปลูกข้าวปี 2552/53 รอบที่ 2
510	2 มีนาคม 2553	โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2551
511	7 เมษายน 2553	รายงานผลดำเนินการ โครงการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือก ปี 2552/53 (ตั้งแต่วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2553 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2553)
512	7 เมษายน 2553	การรายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง โครงการประกันรายได้เกษตรกร
513	20 เมษายน 2553	แนวทางการแก้ไขปัญหาหาคาข้าวตกต่ำในจังหวัดภาคใต้
514	20 เมษายน 2553	ขออนุมัติค่าใช้จ่ายในการดำเนินการโครงการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือกขององค์การคลังสินค้า
515	27 เมษายน 2553	โครงการรับจำนำผลผลิตทางการเกษตร ปีการผลิต 2551/52
516	4 พฤษภาคม 2553	การดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2
517	18 พฤษภาคม 2553	แนวทางแก้ไขปัญหาคาข้าวเปลือกตกต่ำ
518	18 พฤษภาคม 2553	รายงานผลการติดตามและเร่งรัดการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2
519	25 พฤษภาคม 2553	การใช้ประโยชน์ข้อมูลพื้นที่เพาะปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2 จากเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ
520	25 พฤษภาคม 2553	ขออนุมัติใช้เงินจากงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ประจำปี 2553 และขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2554 สำหรับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรังปี 2552
521	8 มิถุนายน 2553	รายงานผลการดำเนินงานโครงการการใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศเพื่อการติดตามและประเมินพื้นที่ปลูกข้าวปี 2552/53 รอบที่ 2 ครั้งที่ 2

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
522	29 มิถุนายน 2553	ขออนุมัติใช้เงินจากงบกลางเงินสำรองจ่ายกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นประจำปี 2553และขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2554 สำหรับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2552
523	6 กรกฎาคม 2553	สรุปข้อมูลเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่ประสบปัญหาภัยแล้ง
524	13 กรกฎาคม 2553	การชดเชยรายได้เกษตรกรเพิ่มเติมช่วงเกษตรกรจำหน่ายข้าวเปลือกได้ในราคาต่ำในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2553
525	20 กรกฎาคม 2553	ขออนุมัติคณะรัฐมนตรีใช้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ตามโครงการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ได้รับผลกระทบจากการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล โรคเหี่ยวเฉา และโรคใบหงิก
526	3 สิงหาคม 2553	รายงานผลการติดตามและเร่งรัดการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2
527	10 สิงหาคม 2553	การทบทวนระยะเวลาการใช้สิทธิชดเชยส่วนต่างราคาข้าวโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2
528	14 กันยายน 2553	การดำเนินการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2553/54 รอบที่ 1
529	28 กันยายน 2553	โครงการจัดระบบการปลูกข้าว
530	12 ตุลาคม 2553	กรอบวงเงินในการชดเชยดอกเบี้ยตามโครงการเพิ่มสภาพคล่องให้ผู้ประกอบการค้าข้าว
531	9 พฤศจิกายน 2553	การชดเชยรายได้เกษตรกรโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53
532	7 ธันวาคม 2553	รายงานผลการติดตามและเร่งรัดการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 รอบที่ 2
533	7 ธันวาคม 2553	แนวทางการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโครงการประกันรายได้เกษตรกร ปี 2553/54 รอบที่ 1
534	21 ธันวาคม 2553	การปรับปรุงกรอบยุทธศาสตร์การระบายข้าวสารตามโครงการแทรกแซงของรัฐบาล (ครั้งที่ 12/2553)
535	21 ธันวาคม 2553	ขออนุมัติใช้เงินงบกลางเพื่อชำระเงินกู้โครงการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือกปี 2552/53
536	21 ธันวาคม 2553	ข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันการทุจริตในการแทรกแซงตลาดข้าวของรัฐบาล
537	15 กุมภาพันธ์ 2554	การดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2553/54
538	1 มีนาคม 2554	การกำหนดมาตรการรักษาเสถียรภาพราคาข้าว ปี 2553/54 และการชดเชยรายได้เกษตรกรโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53 ช่วงวันที่ 1 - 7 มีนาคม 2553
539	8 มีนาคม 2554	การรายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง การให้ความช่วยเหลือเมล็ดพันธุ์ข้าวแก่เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ปี 2553
540	8 มีนาคม 2554	การปรับการกำหนดราคาและปริมาณรับประกันของโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2553/54 รอบที่ 2

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
541	22 มีนาคม 2554	โครงการจัดระบบการปลูกข้าว (ปรับช่วงเวลาและงบประมาณ ฯ)
542	28 มีนาคม 2554	ขอทบทวนค่าใช้จ่ายดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกร ปี 2553/54 และงบประมาณดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2553/54 รอบที่ 2
543	4 เมษายน 2554	การประชุมเตรียมการของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว
544	4 เมษายน 2554	ขออนุมัติมาตรการและงบประมาณเพื่อใช้ดำเนินการรักษาเสถียรภาพราคาข้าว ปี 2553/54
545	3 พฤษภาคม 2554	การให้ความช่วยเหลือเมล็ดพันธุ์ข้าวแก่เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยปี 2553 ระยะที่ 2
546	3 พฤษภาคม 2554	ยุทธศาสตร์ชาติในการพัฒนาการประกันภัยพืชผลและโครงการประกันภัยข้าวนาปี ปีการผลิต 2554
547	14 มิถุนายน 2554	รายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง การชดเชยรายได้เกษตรกรโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2552/53
548	20 มิถุนายน 2554	ความคืบหน้าการดำเนินการโครงการประกันภัยข้าวนาปี ปีการผลิต 2554
549	6 กันยายน 2554	การแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ
550	13 กันยายน 2554	โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55
551	20 กันยายน 2554	โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55
552	27 กันยายน 2554	การเยียวยาช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี 2554/55 ที่เก็บเกี่ยวและขายผลผลิตก่อนเริ่มโครงการรับจำนำ และการช่วยค่าเมล็ดพันธุ์แก่เกษตรกรที่พื้นที่เพาะปลูกเสียหายเกินกว่าร้อยละ 50
553	27 กันยายน 2554	การใช้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55
554	4 ตุลาคม 2554	โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55
555	4 ตุลาคม 2554	การจัดทำข้อตกลงว่าด้วยการแก้ไขบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการซื้อขายข้าวระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลอินโดนีเซียและบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการซื้อขายข้าวระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลบังกลาเทศ
556	22 พฤศจิกายน 2554	การจัดหาเงินทุนเพื่อดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 ให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
557	13 ธันวาคม 2554	ขออนุมัติงบประมาณดำเนินโครงการตรวจสอบคุณภาพ/ปริมาณข้าวสารตามโครงการรับจำนำ ข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55
558	19 ธันวาคม 2554	การค้าประกันเงินกู้ โครงการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือกปี 2552/53
559	22 กุมภาพันธ์ 2555	มาตรการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2555
560	28 กุมภาพันธ์ 2555	การช่วยเหลือเกษตรกรที่ปลูกข้าวนาปี ครั้งที่ 2 เพื่อเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 การขยายระยะเวลาการช่วยเหลือเยียวยาเกษตรกรที่ปลูกข้าว และการช่วยเหลือเกษตรกรที่ปลูกข้าวนาปีที่มีนาหลายแปลงสามารถใช้สิทธิรับเงินเยียวยาและการจำนำข้าวในที่นาคนละแปลง

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
561	13 มีนาคม 2555	ขออนุมัติการค้าประกันเงินกู้และขอขยายเวลาการกู้เงิน โครงการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือกปี 2552/53
562	29 มีนาคม 2555	การกู้เงินเพื่อใช้ในโครงการแทรกแซงตลาดมันสำปะหลัง ปี 2554/55 โครงการพัฒนาศักยภาพสถาบันเกษตรกรเพื่อรักษาเสถียรภาพราคายางและโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2555 ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
563	10 เมษายน 2555	ผลการดำเนินงานการชดเชยดอกเบี้ยตามโครงการเพิ่มสภาพคล่องให้กับผู้ประกอบการค้าข้าว ปี 2552/53
564	1 พฤษภาคม 2555	การรายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง โครงการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือกปี 2552/53
565	1 พฤษภาคม 2555	การจัดหาเงินทุนเพื่อดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 ให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
566	8 พฤษภาคม 2555	การดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55
567	5 มิถุนายน 2555	โครงการประกันภัยข้าวนาปี ปีการผลิต 2555
568	5 มิถุนายน 2555	การขออนุมัติค่าใช้จ่ายการระบายข้าวเปลือกในยุ้งฉางเกษตรกรตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55
569	19 มิถุนายน 2555	ข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันการทุจริตกรณีการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลในการรับจำนำข้าวเปลือก
570	19 มิถุนายน 2555	โครงการประกันภัยข้าวนาปี ปีการผลิต 2555
571	18 กันยายน 2555	โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 และการขอขยายปริมาณและกรอบการใช้เงินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2555
572	2 ตุลาคม 2555	รายงานผลการดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55 และพิจารณาปริมาณและวงเงินโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56
573	2 ตุลาคม 2555	การกู้เงินเพื่อใช้ในโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2555 ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
574	15 ตุลาคม 2555	การขยายปริมาณและกรอบการใช้เงินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2555 (กรณีพิเศษ) เพิ่มเติม
575	15 ตุลาคม 2555	การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือก
576	12 พฤศจิกายน 2555	การจัดตั้งกลไกความร่วมมือด้านตลาดข้าวอาเซียน และการจัดตั้งเขตพิเศษการค้าข้าวอาเซียน (Rice Trade Zone)
577	31 มีนาคม 2556	โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 ครั้งที่ 2
578	10 มิถุนายน 2556	โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 ครั้งที่ 2
579	10 มิถุนายน 2556	การดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล
580	19 มิถุนายน 2556	การปรับโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56

ลำดับที่	วันที่	เรื่อง
581	2 กรกฎาคม 2556	โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56
582	20 สิงหาคม 2556	โครงการประกันภัยข้าวนาปี ปีการผลิต 2556

หมายเหตุ

มติคณะรัฐมนตรีในรายงานวิจัยฉบับนี้เป็นการทบทวนเอกสารจากฐานข้อมูลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงเป็นการอ้างอิงเรื่องตามมติคณะรัฐมนตรี

หนังสือพิมพ์

ข่าวสด

วันที่ 12 ตุลาคม 2555